7055
I
Bibl. Jag.

691
II. 36. st.

Ad Maiorem DEI Gloriam Virginis immaculatè Conceptæ Honorem et Sanctorum omnium Venerationem.

Philosophia Scholastica Quæstionibus illustrata.

m. 10. 1926

(1693. 7 Octobris)

BIBLIOTEKA Jagiellońska

Dub: de Logica Practica Logica.

Si aliquis diceret Logicam esse ut cognoscat et sciat quae in ea tractantur illi erit speculativa
si in autem aliquis diceret eam esse propter opus illi erit practica. quod Logica possit esse et practica et speculativa
R. sive [illegible] non esse speculativam et neque [illegible] differentias, quod [illegible] utrinque inventa et
inscripta ad [illegible] aliquid per se ordinatur Logica [illegible] inventa et instituta sunt et
communiter dicuntur. quamvis quis posset aliquis dicere [illegible] opera [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicitur atque dicatur practica.

×

Prolusio

In primo Scieǣ nostræ ingressu exponendam duxi naam eius ne ignorent neophilosophi quid profiteanẜ. Quia vero cognitio perfecta cuiusvis naæ à Definitiōe, Diviōe, ac notitia proprietatum eius pendet ideo hæc sequentibq Quæsitis expediemq.

Quæritur 1mo Quid sit Phia Universa?

Rdeo. si nn spectetq: Phia ē Amor Sapieǣ. nam Philos expressit amorem, Sophia Sapieam significat. Quoad rem 2dum Platonem, Zenonem, Cardinalem Toletum, Fonsecam sic definiq Phia universa: Est, Scieā Entis tam Increati qm Creati sub multiplici certa raōe formali pcise secundum lumen naǣ. Explico singula:

Dicq Scieā: qà Phia Actualis ōtinet cognitiōes certas et evidentes, deducitur ex pmissis certis et evidentibq, adeoq ē Scieā Actualis. Habitualis vero Phia facilitat Actuales cognitiones, adeoq ē Scieā Habitualis.

Dicq Entis tam Increati qm Creati nihil enim ē lumine naǣ nobis cognoscibile qd sit extra sphæram obiecti Philǣ. Hinc Aristoteles 4. metaph: Cap: 2 dicit: Philosophi ē de oībq posse speculari. qd ipsum probat inductio. nam Logica intellectus hominis operatiōes ōsiderat sub raōe dirigibilitatis pr sua pcepta. Phisica corpq naale tam sublunare qm Cœleste sub raōe naalitatis et caūas eius. tam primam scilicet DEUM, qm 2las. Metaphisica ōtemplatq Ens Reale ut sic, commune DEO, Creaturis, substantiæ et accidenti et eius species. Idem proportionale dicendum de cæteris Philǣ partibq.

Dicq sub multiplici certa raōe formali: ut differat Universa Phia ab aliquibq eius partibq scī Metaphisica, Phisica, Ethica, quæ ēm ōsiderant Ens tam Creatum qm Increatum sed sub indeterminata raōe formali. nimirum Metaphisica sub raōe entis realis; Phisica sub raōe naalis. Tandem

Dicq præcise 2dum lumen naǣ propter differentiam

Phia a Theologia. quae tam de Ente Increato quam Creato con-
clusiones deducit ex duabus vel una saltem praemissa ~~fidei Divinae~~
revelata seu praemissa fidei Divinae adeoque ex principijs lumen
naturale excedentibus. Ex dictis

Inferes quod in data definitione Phiae genus Scientia sit genus
quod Phia universa convenit cum scientijs a se distinctis. Re-
liquae particulae in data Definitione sunt differentia Phiae universae
a scientijs ab illa distinctis.

Quaeritur 2do. in quot et quas partes dividatur Phia
universa. R. unanimi fere consensu recentiorum Phia
dividitur in 3 partes. 1ma est Phia Rationalis seu Logica
quae rationem seu intellectum informat ad recte eliciendas eius
operationes. 2da est Phia Naturalis seu Physica quae considerat
corpus naturale. 3tia est metaphysica quae dicitur post vel ultra
vel supra Naturalis Scientia ex eo quod de ijs quae post Scientiam re-
rum naturalium seu sensitibilium sunt indagandae tractet et prin-
cipia universalissima adeoque efferat se supra omnes Scientias naturales
seu lumen naturale excedentes. 4ta est Mathematica
teste ipso Aristotele 6 metaphysi: textu 2do dividente in Physicam,
Mathematicam et metaphysicam. Considerat pro obiecto Ma-
thematica Quantitatem ut terminatam. Tandem 5ta pars
Phiae est Phia moralis seu Ethica, quae est directiva morum seu
actuum humanorum ut sint morales recti seu honesti. Priores
4 partes Phiae dicuntur Phia Scholastica ad distinctionem a
Phia morali.

Quaeritur 3tio An praedicta divisio Phiae facta
sit convenienter et an dependenter a placito prudentum.

Rdeo 1mo, Divisio Scientiae naturalis seu Phiae debuit ali-
quando fieri. Ratio est quia sine divisione Phia esset chaos quoddam
confusum sine ullo ordine proinde difficile esset separabilis ab
intellectu, divisio enim recta Phiae facit ordinem inter
partes illius talem, ut unius partis notitia serviat ad acquiren-
dam notitiam alterius.

Rdeo 2do praedicta divisio Phiae facta est convenienter.
Probatur

Probatur: in varia divisione Philosophiae observari debuit inprimis, ut tot essent Scientiae Speciales quot sunt obiecta specialis difficultatis. Deinde ne nimis multiplicarentur Scientiae totales ad nauseam et taedium discentium: sed utrumque hoc observatum est in praedicta divisione Philosophiae quod praedicta divisio est recte seu convenienter facta. Ista est certa, quoad primam partem quia tot debent esse speciales facultates intellectus, quibus iuvemur in considerandis obiectis suis quot sunt speciales difficultates superandae in consideratione obiectorum nam facultates debent respondere difficultatibus superandis cum propter illas dentur. 2da enim istius pars evidens est quia divisio Philosophiae accomodari debuit conditioni discentium ut eos alliceret non deterreret. Porro nausea, taedium, labor improbus quae secuta fuissent nimiam Scientiarum multiplicationem deterruissent animos discentium. Nunc probatur quia specialis difficultas est in consideratione entis realis ut sic seu abstrahentis ab ente spirituali et materiali. Item specialis difficultas est in considerando corpore naturali specialis enim in consideranda quantitate ut terminata. Specialis quoque in dirigendis recte actibus nostri intellectus. tandem specialis in dirigendis recte moribus seu actibus voluntatis nostrae, quod in divisione praedicta Philosophiae enti reali ut sic considerando recte designata est Metaphysica. corpori naturali, Physica, quantitati, ut terminatae Mathematica. dirigendis actibus intellectus nostri Logica, dirigendis moribus seu actibus voluntatis Ethica. Insuper per divisionem praedictam non sunt multiplicatae Scientiae Speciales quod in divisione Philosophiae praedicta observatum est. utrumque quod pertinebat ad rectam eius divisionem.

Respondeo 3tio praedicta divisio Philosophiae etsi fundata sit in natura rerum exigentium talem divisionem ut patuit ex responsione immediata tamen ultimo completa est per placitum prudentum. Ratio est quia ipsa Mathematica poterat bene dividi in plures Scientias totales ut v.g. Arithmetica esset specialis totalis Scientia, Geometria, similiter Astronomia et caetera. pariter Physica dividi poterat. cur enim non poterat esse specialis Scientia

totalis de corpore naturali ut sic et Specialis de corpore anima=
to, Specialis item de corpore Coelesti &c. q'd divisio Scdicta Phiae
ultimo pendebat a placito prudentum, & q'd e completa.
Declaratur: Etsi divisio regni alicuius in provincias, palati=
natus, districtus &c. facta sit convenienter ad naturam rei accomo=
dando se diversis moribus, linguis et caeteris incolarum,
ultimo tamen completa e per placitum dividentium. idem patet
in divisione exercitus in legiones, vexilla &c. q'd pariter dicen=
dum de divisione Phiae.

Quaeritur 4to, Quae sit necessitas Phiae!

Rdeo 1mo Phiam ee hni necessariam ut hoe,
seu ad efficiendam naturalem hnam. q'd probatur 1mo autho=
ritate Scripturae nam Salomon Sapientiae 7 testatur de
Sapientia. Venerunt mihi oia bona pariter cum illa et innu=
merabilis honestas (quae e perfectio propria naturalis hnis) per
manus illius. Neq dicas locutum ee Salomo=
nem de Sapientia solum supernaturali, nam cap 7 eiusdem
Sapientiae proprietates explicans versu 8 ait: q'd sciat praeterita
et futura sciat versitias sermonum et dissolutiones ar=
gumentorum, q'd spectat ad naturalem Sapientiam seu Phiam.
Probatur 2do Authoritate summorum virorum. Artes
1 Metaphi: Cap: 2. de Phia ait hanc unam omnium sci=
entiarum ee vere liberam. Ciceo in Tusculanis Quae=
stionibus: nullum (inquit) bonum Phia optabilius et praestantius
Deorum concessu mortalium generi datum e neq dandum unquam.
Speciale e q'd asserit B. Albertus Magnus: Phiam qui n studet
nihil penitus scit nam neq se scit neq aliud scit.
Probatur 3tio rationibus: 1mo pertinet ad perfectionem hnis
nosse naturaliter DEUM tanquam principium et finem suum: sed
Phia ducit ad notitiam naturalem DEI tam illum ipsum conside=
rando quam per notitiam totius mundi qui opus DEI e q'd Phia
pertinet ad perfectionem hnis. 2do. quod excolit
animam

excolit aam rāoālem ē necessarium hnī ut hōo ē nam principatr
q aam rāoalem hnez sumq. Sed Phia excolit aam rāoālem eius sc:
poteās: nam Phia Scholastica excolit seu efficit intellectum. Mo=
ralis vero voluntatem q Phia ē necessaria hni ut hōo ē.
3tio Rex dt nosse regnum suum, Civis patriam. Sed hōo ē mundi
Dnq (cum dicat Psaltes Regq: omnia subiecisti sub pedibq eius) est et
Civis huiq vastissimæ Civitā sc: mundi; Unde Socrates interrogatq cuias
esset, respondit, mundanq sum. q necesse ē ut hōo cognoscat mundum qua cognitiōe
occupatq Phis.
Rdeo 2do ad Quesitum 4tum Phiam ēē hni necessariam
ut fidelis ē seu ad conservandam et propagandam veram fidem. Probatq
1mo argumento extrinseco. qa Principui fidei veræ defensores sc: SS
DD et ipsi in rāalibq scientijs plurimum versati fuerunt et alijs in
suis scriptis ediscendas tradiderunt ut testatq S Hieronymq in Epla ad
Magnesium. dum enumeratis pluribq Scripturæ Sacræ Doctoribq subiungit:
Qui oēs intantum Philosophorum doctrinis atq scientijs suos resperse=
runt libros ut nescias quid in eis primum mirari debeas utrum eru=
ditionem seculi an scieam scripturarum. Porro suis in bonum Ec=
cleæ vulgatis libris, nunqm scientias naturales inseruissent SS Doctores
nisi id in propagaōem veræ religionis expediens iudicassent.
Probatq 2do rāoibq. 1mo sine Phia fallaciæ et sophismata
quæ frēqnter occurrunt inter disputandum cum infidelibq detegi
vix possunt. 2do plurima sunt in Scriptura, Patribq, Con=
cilijs, quæ sine Phia aut simplr intelligi nequeunt aut cum dif=
ficultate.

3tio Theologia ad Fidei conservaōem ē necessaria ut osten=
dit D Thomas p. 1. Q. 1. Porro Phia disponit ad Theologi=
am. ita enim testa Magno Suarez Tomo 1 ad initium me=
taphisicarum dispp. principia et veritates philosophicæ cum
Theologicis conclusionibq et discursibq cohærent ut si illarum
scieā ac perfecta cogniō auferatq harum etm scieam labefa=
ctari nimium necesse sit.

Nota autem hanc necessitatem Phiæ ēē solum mora=
lem hoc ē talem sine qua cum difficultate possit propagari
fides nec ēē necessariam Phiam ad propagaōem fidei oībq
et singulis Ecclea membris sed tum aliquibq ijsq principa=
lioribq. Ex dictis

Inferes Cur adversq philosophicas scieas duo

hominum genera insurgant sc: idiotarum et hæreticorum.
Idiotæ tum ex superbia vellent oes sibi similes eē ut sic occul=
tarent eorum inscitia. tum ex invidia contra perfectionis nalis
hnd quam acquirit versatis in scientijs nalibus. Quidquid
hi contra sciam nram dicunt tti faciendum ē quam fit iu=
dicium cæci de coloribus. Iam hæretici ideo
Phiam oderunt qd plurimum iuvet ad eorum captiosa
et in speciem probabilia argumenta contra fidem veram dis=
solvenda quibus rudes ac indocti facile in illorum erro=
res pertraherent. Quantum vero hæretici altioribus
scientijs infensi fuerint ex his intellige: inter Articulos
45 Joannis Wiklefij hæresiarchæ damnatos in Conc: Constan=
tiensi habetur 29nus articulus talis: Universitates, Studia, Col=
legia, Graduationes et Magisteria in eisdem sunt vana gen=
tilitate introducta et tantum prosunt ecclesiæ sicut diabolus. hunc
articulum approbavit Huss hæresiarcha Bohemiæ. Lutherus
vero in assertionibus suis artic: 3. eundem articulum vo=
cat christianum evangelium optimum. Et epistola ad
Spalatinum suum scribens ait bonum fore ut Logica et
Physica omnino ruat in eius locum substituatur Ovidij
metamorphosis. Idem Aristotelem tom: 1 Epistolarum et in ex=
plicatione tertij præcepti appellat Protheum, histrionem, cerbe=
rum, hircum et hircocervum.

Quæ obijcere possunt adversarij contra nram sciam
sunt fere hæc. 1mo authoritas Scripturæ. nam Eccle=
siastici 1mo Scia dicitur afflictio spiritus et occupatio pessima.
S. Paulus ad Colossenses 2 ait videte ne quis vos decipi=
at per Phiam et inanem sciam. Ss enim PP aliquando
Phiam reprehendere videntur. 2do Quia sciæ
vitam abbreviant. hinc Minerva dicitur ex eo qd nervos
et robur minuat. 3tio Quia plurimæ sunt
Quæstiones in Phia quæ prorsus videntur inutiles imo
quædam nugamenta. Rdebis ad

Rdebis ad 1mum constare ex dictis. stare pro Phia autho:
ritatem, Scripturae. Sicut dicit afflictio spiritus obie:
ctive tum ingentum scilicet detegit miserias suas et va:
nitates rerum. Caeterum in re est templatio veritatis quae
in scientiis iucundissima ut probat D. Thomas 2a 2ae
Q. 31 art. 3. Dicit occupatio pessima similiter obiective quia
laboriosa et difficilis ut explicant SS.PP. fructus nimirum Scientiae iu:
cundi, dulces radices amaras sunt. S. Paulus loquitur
de Phia (ut ipsemet se explicat) inani hoc est erroribus fidei
contrariis nullo solido fundamento nixis corrupta qualis erat quo:
rundam ex antiquis Philosophis quae non tam Phia dicenda est quam
abusus illius ex defectu rationis procedens ut ait D. Thomas loco
citato. SS. PP. reprehendunt pariter Phiam inanem
quatenus fidei opposita est. Caeterum quatenus Phia in
Doctoribus Catholicis subservit fidei et captivatur in obsequium
illius Patres illam laudant, haeretici vituperabant.

2da Obiectio falsum continet constat enim ex historiis
in altioribus scientiis iuxta leges prudentiae versatos longa gavi:
sos vita. Sic Plato 84to, Socrates 70, Pithagoras 90mo,
Galenus 140 anno mortui sunt. Ex Catholicis DD. Augu:
stinus 76tum, Hieronymus 98vum, Bernardus 63tium, Al:
bertus Magnus 82, Magnus Suarez alter suo Augustinus
70, Cardinalis Bellarminus 79, Toletus 64tum annos attigere.
et universi. Angelicus Doctor ait Epla ad Philemonem. raro
utilis Doctor invenitur in Ecclesia quin sit longaevus.
Minerva denominationem accepit quia minando quod vim minetur
adversariis quia a monendo quod recte moneat. Accedit nul:
lum esse inconveniens etsi minuerent vires corporis ad efficiendam
mentem nam corpus deo servire ac proinde in Dei obsequio
penitus consumi debet.

Ad 3tium Videt Cardinalis Pallavicinus in vindiciis
Societatis Cap. 28. Sacrilegia inquit vox est, quod quidem cunque

veritatis contemplatione, in qua omnis tandem gloria DEI intentio-
que nugamentum irridet. Omnis Philosophia Quaestiones
ordinat ad investigandam naturam rerum creatarum, quarum
notitia habita facilius deveniat in notitiam DEI Creatoris
quomodo ergo plurimae in Philosophia Quaestiones sunt inutiles et
nugamenta?

Quaeri adhuc posset. Utrum sit Obiectum Philosophiae et qualis
sit Scientia Speculativa an Practica? Sed decisio horum
pendet ex dicendis. Ex dictis autem habetur Obiectum
definitive esse eum qui sit Scientiam entis tam increati quam
creati sub multiplici certa ratione formali Cognitione secundum
lumen naturale. Haec de natura Philosophiae sufficiant
ad quam tractandam priusquam accedamus compendiosam
ad omnes Scientias manuductionem seu Dialecticam de more
praemittemus.

Introductio in Scientias. vulgo

DIALECTICA

1. Nomen Dialecticae venit desumptum ex graeco Dialegone
seu disceptare ratione eius indicat nam Dialectica nunc est circa
verbum mentis seu circa operationes intellectus ut fiant recte, versari
Unde Dialectica definitive Est Scientia directiva operationum
intellectus et comparativa instrumentorum Sciendi. Ex quo
patet Dialecticam bene dici Compendium Logicae potius
Logicam cum eadem sit (quod dixi) natura Logicae.
Constat item Dialecticam bene dici isagogen seu introdu-
ctionem in Scientias, quia natura illius est comparare instrumenta omnibus
inservitura Scientiis scilicet modos definiendi dividendi, argumen-

randi f Definio hae Dialecticae intelligens plenius ex dicendis de Natura Logicae. In praesenti dicti necessarium est quot sint operationes intellectus et quid illarum naturam circa directionem earum intendat Dialectica. Itaque

2 Dicendum est 3 tantum esse operationes intellectus. Ratio est quia intellectus noster ut experientia probatur tripliciter tantum modo res cognoscit seu operatur. (Non enim aliud est intellectus operatio (intellige vitalis intentionalis) quam cognitio seu repraesentatio obiecti).

1mo cognoscit rem intellectus nihil de illa iudicando hoc est nec affirmando nec negando an sit talis necne ut cum intellectus ~~cogitat~~ cogitat hanc rem DEUS, hoc est Cognitio haec dicitur Simplex Apprehensio. Simplex ideo quia ita repraesentat obiectum sive illud sit una et indivisibilis entitas seu terminus ut DEUS sive plures entitates aut termini ut tota propositio aut syllogismus ut nihil de illo iudicat adeoque nullum praedicatum cum ipso componat nec ullum ab eo separet seu dividat. Apprehensio vero dicitur quia tali cognitione intellectus apprehendit intentionaliter obiectum sicut manus corporaliter. Vocatur enim 1ma operatio intellectus operatio ideo quia illam operatur seu producit effective intellectus. 1ma vero tantum quia per illam incipit rescognoscere intellectus et praecedit ordine reliquas cognitiones seu operationes intellectus. Unde constat quod 1ma operatio intellectus definitive sit cognitio rei sine affirmatione et negatione ullius praedicati de illa.

3 2do Intellectus noster cognoscit rem ita ut de illa affirmet aliquid vel neget ut dum cogito DEUS est summe bonus. nam per Ly est affirmo summam bonitatem de DEO. Et dum cogito hoc non est lapis. nam per Ly non est nego de hoc quod sit lapis. Hinc cognitio talis vocatur affirmatio vel negatio seu iudicium affirmativum vel negativum quia affirmando aliquid de obiecto iudicat quod ita se habeat. negando vero iudicat quod non ita se habeat.

Judicium affirmativum dicitur unitivum seu compositivum nam per affirmationem res quasi secum componit seu coniungit propter similem rationem dicitur etiam comparatio. Judicium negativum dicitur divisivum seu disiunctivum quia per negationem res a se dividit et seiungit. Ab Aristotele vocatur Propositio Enunciatio et est 2da intellectus operatio 2da inquam quia sequitur 1mam hanc sic definies Est cognitio rei cum affirmatione vel negatione alicuius praedicati de illa.

4 3tio intellectus noster cognoscit rem ita ut ex una vel pluribus rebus apprehensis et iudicatis adeoque sibi notis procedat ad notitiam rei ignotae vel minus notae, Ex. gr. DEUS est summe bonus quod est omnia amandus. Ergo ex notitia bonitatis DEI habita per amari et 2dam operationem intellectus infert intellectus amorem DEI minus sibi ante notum. Cognitio haec vocatur Discursus quia per illam intellectus a noto procedit ad cognoscendum ignotum vel minus notum. Vocatur etiam Ratiocinatio Argumentatio Illatio Consequentia. estque 3tia intellectus operatio quia 1mam et 2dam sequitur. definitur sic: Est cognitio inferens rem minus notam vel ignotam ex altera nota vel magis nota.

5 Juxta triplicem hanc intellectus nostri operationem sequentes partiemur disputationes secuti Aristotelem ducem nostrum qui 1mo in libris Praedicamentorum egit de 1ma Operatione intellectus. 2do in libris Perihermenias de 2da. 3tio in libris Priorum et Posteriorum de 3tia.

DISPUTATIO 1

De Prima intellectûs Operatione

6 1ma Operatio intellectus dupliciter considerari potest 1mo ratione se sine respectu ad alias operationes. 2do cum respectu ad 2dam

2dam et 3tiam operaõem quatenus illis subordinatur. Hoc 2do modo sumptam primam operaõem hic explicabimus quod quia dicitur terminus ideo duplici Quaestione inquiremus 1mo Quid sit terminus et Quotuplex 2do Quid proprietates termini. 3tiam Quaestionem addemus de Definiõe et Divisione.

QUÆSTIO 1ma

Quid sit Terminus et Quotuplex?

Nomen termini varias acceptiones habet. 1mo accipitur pro quocumque tempore quo sensu aliquis in esse tentum dicimus malum terminum posuisse. 2do pro clausula alicuius rei sic mors dicitur terminus vitae. 3tio pro meta seu scopo seu fine alicuius intenti sic inquirimus quem terminum praefixisti labori tuo. 4to pro initio et fine alicuius rei sic primum et ultimum punctum lineae vocamus termini lineae. De his terminis non tractant Dialectici sed de termino Propositionis. igitur sit

Articulus 1mus

Quid sit Terminus Propositionis

Communiter ex Arte 1 Priorum Capite definitur Terminus: Est id seu est extremum in quod resolvitur propositio tamquam in subiectum et praedicatum apposito vel separato esse aut non esse.

Nota hac definiõe explicavi simul naturam termini et propositionis, dum enim dicitur apposito vel separato esse vel non esse explicatur natura propositionis quod est vel Affirmaõ Praedicati de subiecto si ipsi apponatur esse vel negaõ praedicati de subiecto si ipsi apponatur non esse. Rursus propositio desinit esse Affirmaõ si Praedicato et subiecto separetur esse, negaõ vero si separetur non esse.

Nota deinde in Definiõe data termini Ly id sumendum

ê pro vel q̃d ostingere aliquando docent aliqui. Hinc

Dicendum est datam ex Arte definitionem Termini ex toto admitti n' posse supposito q̃d sit definitio solius termini. Item q̃d in illa particula Et n' sumatur pro vel.

Probatur 1ma Pars his particulis apposito ê aut n' ê n' explicatur natura termini propositionis q̃d definitio ex Arte data supposito q̃d sit solius termini n' ê ex toto admittenda. Consequentia evidens ê. Antecedens probatur: si dictis particulis explicetur natura termini propositionis sensus definitionis allatae talis êet Terminus ê id in q̃d separato vel apposito ê aut n' ê resolvitur propositio. Sed n' pt ê sensus hic allatae definitionis q̃d Probatur, nov. Solum ê q̃d apposito ê aut n' êe resolvitur propositio in Terminum, postquam enim tunc componitur ex terminis siquidem copula (seu esse aut n' esse), ê neque propositionis faciens sensum in eadem q̃d allatae definitionis n' pt ê sensus positus in termini sic, terminus ê id q̃

9 Probatur 2da pars conclusionis. Repugnat ut terminus propositionis simul sit subiectum et praedicatum eiusdem, ut constat ex conceptu definitiva subiecti et praedicati, sed si in data ex Arte definitione termini particula Et n' sumitur pro vel, terminus propositionis deberet ê simul subiectum et praedicatum eiusdem quia deberet ê id in q̃d terminus in subiectum et praedicatum resolvitur propositio.

Porro ê id in q̃d terminus in subiectum et praedicatum resolvitur propositio ê êe id q̃d simul sit praedicatum et subiectum sicut Principem bonum ê eum cui terminus, probo et prudenti commuttatur administratio Reip. ê ê eum qui sit probus simul et prudens. Cuius utriusque ratio ê quia particula Et n' sumpta pro vel (ut et pote copulativa) praedicata de unica entitate affirmata denotat eidem entitati simul competere. Ergo in data ex Arte definitione termini particula Et sumi debet pro vel aut si n' sumitur data definitio n' dt admitti.

10 Dixi datam definitionem termini in allatis suppositionibus ex toto admitti n' posse pt enim ex parte nam si toto

particula Est ponatur disiunctiva, vel, et abijciatur ly appositio
bona erit dicta definitio termini: sic: Terminus propositionis est
extremum in quod resolvitur in subiectum vel resolvitur in praedicatum re-
solutio propositio separato esse aut non esse. Quam definitio-
nem ut potest clariorem tenendam censeo etsi particula Est
sumeretur pro vel.

Ad intelligendam datam definitionem termini sciendum est
quid sint subiectum praedicatum et Copula propositionis. Subiectum
est id de quo aliquid affirmatur vel negatur. Praedicatum est
id quod de altero affirmatur vel negatur. Copula est particula
quae nectit seu facit sensum propositionis. Talis est in propositione
affirmativa particula Est in negativa autem particula Non est
Illustro Exemplo. In propositione hac DEUS est unus subiectum est Deus 11
quia est id de quo affirmatur unitas. Praedicatum est unus, quia est id quod affir-
matur de DEO. Copula autem haec particula Est quia facit sensum
propositionis affirmativum nam ista ablata particula Est non erit affirmatio
unitatis de DEO. Idem proportionaliter patet in propositione nega-
tiva hac Homo non est lapis.

His suppositis accipe propositionem quamcunque ut hanc DEUS est unus
aufer ab illa nexum seu copulam Est remanebunt solum DEUS
et unus seu praedicatum et subiectum propositionis. Haec igitur sunt duo
Extrema seu termini in propositione dicta quia in haec resolvitur
propositio separato seu ablato esse. Idem patet in pro-
positione negativa si auferatur copula Non est 12

Nota praedicatum et subiectum ideo appellari terminos seu Ex-
trema quia illis ita terminatur propositio ut si alterutrum deesset
in infinitum pateret dictio si enim desit praedicatum ut si di-
cas DEUS est (ly est non sumendo pro existit) posset affir-
mari de DEO est iustus vel aeternus a se vel immensus vel omniscius
et sic in infinitum. Si autem addas praedicatum ut unus
iam terminatur certo praedicato propositio. Idem dicendum
si desit subiectum nam si dicas est unus posset hoc dici de
Petro, Paulo, Andrea et ceteris in infinitum.

13 Sic explicata definitio qd sit bona probatur qa convenit omni soli et semper suo definito (sc: termino) et procedit per genus et differentias termini qualia commode haberi possunt, ad explicandam claro naturam termini qd sufficit ad bonitatem definitionis ut constabit ex dicendis infra. Antis prima pars probatur cui enim aut quando termino dicta definitio non convenit vel cui alteri praeter terminum convenit. Probatur etiam 2da pars. qa in data definitione termini Extremum est genus qd terminus propositionis convenit cum iis quae sunt Extrema neque tamen sunt termini propositionis de quibus dictum num. 7. Reliquae particulae sunt differentia ratione cuius terminus propositionis differt ab illis quae sunt Extrema ab ipso diversa.

14 Dixi definitionem datam termini procedere per genus et differentiam qualia commode haberi possunt. fateor enim datam differentiam termini non esse primam prius enim est componi propositionem ex subiecto et praedicato quam in illa resolvi. Ceterum data differentia clarius explicat naturam termini cum terminus sit pars propositionis, quo partes terminus distinctius adeoque clarius cognoscuntur post resolutionem quam terminus in statu unionis seu compositionis. Ex dictis

15 Infertur primo Copulam formaliter et exercite sumptam hoc est dum exercet officium suum non posse esse terminum propositionis Ratio est. T.Q. nec terminus in subiecto nec terminus in praedicatum resolutionis in copulam propositio separatio esse aut non esse si enim auferas esse aut non esse copulam ipsam auferes quomodo ergo in illam tunc resolvetur propositio. T.g. esse aut non esse qdest ipsa copula propositionis. Sed ipse distinxit Antes in allata n.8 definitione a termino propositionis. T.g. copula non est id ex quo componitur propositio sed potius est ipsa ratio formalis vi cuius componitur propositio ex subiecto et praedicato sicut unio in composito ex humanitate non est id ex quo componitur homo sed potius est ipsa ratio formalis vi cuius componitur homo ex corpore et anima rationali. Qd copula non est id in quod resolvitur propositio nam o terminum in eas tantum partes resolvitur ex quibus componitur.

16 Infertur 2do non pronomen participium in recto casu positum posse esse

posita posse esse terminos nam in illa post resolui propositio utrumque
in subiectum utrumque in praedicatum. De Pronomine et Par:
ticipio intellige quod possint esse termini vel se solis vel cum ijs quibus
quibus adduntur. 17

Infertur 3tiò Casus obliquos Adverbia Conjunctio:
nes si forte sumantur idem prout apponuntur in propositione aliis
vocibus eas modificando non posse esse se solis terminos sed solum
constituunt terminos cum illis vocibus quibus adduntur: quando enim
dico Artes est Princeps Philosophiae assero Artem esse Principem non qua:
lemcunque sed Philosophiae unde praedicatum dictae propositionis non est
Princeps sed Princeps Philosophiae. Similiter dum
dico Petrus currit velociter praedicatum est non qualiscunque cursus
sed velox. Item dum dico Petrus et Paulus legunt subiectum
propositionis huius nec est solus Petrus nec solus Paulus sed uterque simul
sumpti. Propositiones si istae sint quibus solis abla:
tis manerent invariatus sensus propositionis adeoque invariatum subiectum et
praedicatum non constituunt terminum ut in hac propositione Petrus est
dilectus a DEO aufer propositionem a manet idem qui ante
sensus propositionis. Interiectiones in propositione posi:
tae non constituunt terminos illis enim solis ablatis manet subiectum et
praedicatum propositionis. 18

Noto plures esse qui casus obliquos adverbia et caetera
forte sumpta docent esse vel terminos vel affectiones terminorum.
Non probo hanc doctrinam quia pars constitutiva termini necesse terminus
simpliciter, cum pars non sit totum simpliciter nec enim est affectio
termini quia haec supponit terminum in quo esse constitutum non suppo:
nit autem pars termini. Sed casus obliqui, adverbia et forte sum:
pta sunt partes constitutivae termini ut dictum numero praecedenti
quare non sunt tam termini quam affectio termini. 19

Inferes 4tò Copulam Casus obliquos Adverbia Con:
junctiones Propositiones Interiectiones Literas syllabas et si materialiter
sumantur hoc est seorsim extra compositionem aut modificationem ali:
arum vocum seu dictionum prout reflexe cognoscuntur palam
cognitionem possunt se solis esse terminos propositionis quia possunt se solis

poni pro subo propōis & ly est e copula propōis affirmatiuæ. ly Dominum e casus accusatiuus. a e prima litera alphabeti & Ex eadem, ratione trini n̄ significationis ut plurimi syndapsis propōes integræ et syllabi integri prout reflexe cognoscuntur p alias cognides possunt esse terminus propōis ut inducenti patebit. Quo casu propō negatur propō seu n̄ quaecunque e affirmao u negao pdicati de subo sed quaecunq e id de quo aliquod pdicatum affirmatur u negatur seu quaecunq e subm propōis alterius erit trinus propōis. Idem proportionate dicendum de syllabo copulæ, dictionibus obliquis et alteris.

20 Infertur 5to Q'd n̄ omnino idem sit esse partem propōis q'd esse trinum, nam copula formaliter sumpta n̄ e trinus propōis ut dictum n. 15. et tn̄ e pars ut quo propōis e enim ipsemet nexus propōis seu ratio formalis si cuius pdicatum et subm componunt propōem unde sola illa ablata n̄ manet propō q'd e saltem signum infallibile partis seu constitutiui alicuius, tertius si n̄ eius definio de quo dicetur postea.

Notandum, tn̄ partes ut quod propōis et trinos eiusdem idem esse q̄a partes ut quod propōis sicut sunt id ex quo componitur propō ita et id in q'd resoluitur adeoq sunt termini.

21 Infertur 6to Trinum propōis ut sic diuidi tantum in subm et pdicatum. Nota am̄ sicut propō ut sic q̄a diuiditur in Affirmatiuam et Negatiuam bene definitur esse affirmao u negao alicuius pdicati de subo ita et trinus ut sic q̄a diuiditur in subm et pdicatum bene definitur esse extremum in q'd tanquam in subm u tanquam in pdicatum resoluitur propō.

Soluuntur Obiectiones

22 Obijcies 1mo Ois bona definitio dt esse clarior suo definito cum sit explicatio definiti ut ostabitur infra. Sed data definitio trini n̄ e clarior suo definito sc: trino multa enim obscura in se continet sc: ly propō pdicatum, subm q data

definitio termini non est bona. Confirmatur. Ignotum non debet definiri per ignotius – Sed in propositione est terminus ignotius quam terminus.

Respondeo dico Concedo maiorem. Omnis definitio debet esse clarior omnimo= 23
de suo definito Nego maiorem. Debet esse clarior aliquomodo suo
definito Concedo maiorem. Similiter dico minorem. Ad datam de=
finitionem termini non est clarior omnimode suo definito Concedo minorem.
non est clarior aliquomodo Nego minorem et consequentiam. Ut sit
bona definitio sufficit quod aliquomodo sit clarior suo defi=
nito alias deberent reijci plurimae definitiones ab omnibus
philosophis acceptatae. quis non dicat has definitiones: homo est animal
rationale, Leo est animal rugibile. Et tamen esse omnimode clario=
res suis definitis cum ipsum animal et rationale et rugibile
explicatione indigeant et sint tamen per confusam cognitionem
notiora quam homo, Leo etc. Igitur negati principio
supposito dico definitionem allatam termini esse bonam licet
non contineant aliqua obscura praesertim incipientibus tamen est aliquo=
modo clarior quam sit haec vox terminus propositionis.
Ad confirmationem valet Oviedo propositionem (id est dicendum de subiecto et praedicato) esse magis notum per confusam
cognitionem (seu non clare et discretive repraesentantem omnia
principia propositionis) quam sit nota quidditative seu per conce=
ptum definitivum terminus propositionis. quod sufficere ad bo=
nam definitionem ostensum immediate in definitione hominis,
Leonis etc.

Obijcies 2do Omnis bona definitio debet competere omni suo 24
definito ut infra dicetur sed data definitio termini non competit
omni suo definito scilicet termino quia Logicus homo extra propositionem
solitarie apprehensus est actu terminus nam terminat apprehensio=
nem et tamen in Logica homo sic acceptum nulla resolvitur propositio
Ergo data definitio termini non est bona.

Respondeo Concedo maiorem Nego minorem – Probationem dico: Logicus homo 25
extra propositionem solitarie apprehensus est actu terminus apprehensio=
nis

v in laicali acceptione terminum, sumendo de quo num: 7.

C. Ans. e. actu terminus propositionis Resp. Bono data definitio e. n. qualiscumque termini sed termini propositionis.

26 Ad solvendas alias Obiectiones reflecte ad dicta supra in Materia. Insuper adverte an Obijciens oppugnet totum definiens termini si enim solum partem nihil valet obiectio. Tandem,

Nota 1mo qd n. sit necesse ut explicite dare ponantur in propositione Subiectum Praedicatum et Copula, sufficit enim si ponantur implicite et aequivalenter. Sic propositio ista Petrus legit librum implicite continet copulam est sic, n. resolvitur Petrus e legens librum. 2do n. e necesse ut copula formalis collocetur in medio propositionis nam potest poni etiam ad initium v finem ut Deus unus e quocunque n. loco ponetur erit nexus propositionis n. autem Subiectum v Praedicatum.

3tio n. e necesse ut Copula ponatur in tempore praesenti nam sufficit qd ponatur in aliquo tempore sive determinato sive indeterminato imo consent aliqui qd possit praescindere ab omni tempore.

27 Noto 4to Subiectum et Praedicatum dupliciter posse accipi. 1mo materialiter, obiective, quoad rectum, seu ut quod. 2do formaliter, quoad obliquum, seu ut quo. Subiectum et Praedicatum primo modo accepta definita sunt n. 10. 2do autem modo accepta sunt ipsi conceptus termini sive directe sive aequivalentes duobus quorum unus hanc rem seu hoc obiectum subijcit alteri. alteram vero rem seu aliud obiectum (aliud ingenium sive realiter sive per rationem) praedicat, prout affirmat v negat de priori a quibus conceptibus tanquam a formis extrinsecis unum obiectum denominatur Subiectum aliud vero denominatur Praedicatum. Idem proportionaliter dicendum de copula nam haec obiective accepta e identitas v negatio identitatis inter Subiectum et Praedicatum obiective accepta formaliter autem e ipsa cognitio huius identitatis v negationis eius.

Sciendum itaq[ue] propo[siti]o[n]em cum sit cognitio v[e]l compositio ex subiecto et p[rae]dicato acceptis primo modo s[impli]citer nec in illa resolvi sed neq[ue] resolvitur in subiectum et p[rae]dicatum 2do modo accepta actu formaliter talia seu in conceptum actu subjicientem et actu p[rae]dicantem nam post resolutionem propositionis separato esse aut n[on] esse n[on] intelligimus manere dicti conceptus in seipsis nam conceptus tam subjiciens hanc rem alteri q[uam] p[rae]dicans alteram de hac videntur n[on] distingui realiter ab ipsa propositione q[uae] sive subjectio hanc eq[ue] adaequali rationali,, sive p[rae]dicatio aut rationale de hac eo ipso affirmo aut rationale de hac. Solum ergo resolvitur propositio in subiectum et p[rae]dicatum 2do modo sumpta originative et radicaliter talia hoc e[st] in conceptus apprehensivos rerumque subjicitur et p[rae]dicantur q[uae] sunt origo et radix sicut propositionis ita et conceptuum subjicientis et p[rae]dicantis.

Neq[ue] dicas q[uod] subiectum et p[rae]dicatum 2do modo sumpta actu formaliter talia n[on] componant propositionem. Nego illationem. Sicut n[am] totum physicum componitur ex materia et forma actu formaliter talibus seu ex materia actu subiectante formam, et ex forma actu informante materiam seu ex materia et forma actu se invicem unitis licet ipsi n[on] possit resolvi in materiam et formam actu formaliter tales sed tantum in materiam et formam potentia radicaliter tales ut patet in resolutione seu morte animalis ita proportionate discurrendum de propositione et eius partibus subiecto sc[ilicet] et p[rae]dicato. Unde X

Articulus 2dus
Quotuplex est Terminus Propositionis.

Dictum num[ero] 2o Terminum propositionis duplicem tantum esse, subiectum sc[ilicet] et praedicatum. Non quaeritur itaq[ue] hic an praeter subiectum et p[rae]dicatum sint plures termini propositionis non sunt enim

X sola materia p[ro]tergitur in resolutione compositi humani. Unde ad resolutionem totius physici non requiritur ut separata copula seu unione maneant partes utraque seu partes illae ex quibus componitur totum sed sufficit q[uod] singulis seorsim ponantur sive interim maneant in rerum natura sive non. Dixi ad resolutionem totius physici q[uia] totum inseparabile (quale e[st] in probabiliori sententia X

X Quinimo aliud totum in eas partes resolvitur ex quibus componitur. Non intelligendum quasi vero totum in easdem partes actu formaliter tales seu actu se invicem unitas resolvatur ex quibus de facto componitur hoc n[am] impossibile est sed q[uod] in easdem partes potentia et radicaliter tales resolvatur ex quibus componitur. Addo maiori hanc consequentiam in resolutione propositionis separata copula non manent conceptus subjiciens actu et p[rae]dicans actu q[uia] propositio non resolvitur in conceptus subjicientem actu et p[rae]dicantem actu q[uia] omnia composita physica substantialia, sive viventia sive non viventia resolvuntur in materiam et formam etsi separata unione in eorum resolutione non maneat tum materia q[uam] forma sed

ut patet ex definitione termini, sed sensus Quaestionis est ipsum subiectum et praedicatum propositionis complexae seu ut alii loquuntur id quod poni potest pro subiecto et praedicato propositionis quae complexa est. Unde hic quaeritur de termino propositionis non solum actu sed etiam potentia et aptitudine tali. Articulum hunc partior in puncta tria nam multae sunt divisiones termini.

Punctum 1mum

Explicatur Divisio Termini in Mentalem Vocalem et Scriptum.

Mentalis terminus est extremum propositionis mentalis seu iudicii interni affirmantis aliquid vel negantis. Vocalis est extremum propositionis voce prolatae. Scriptus est extremum propositionis scripto propositae. Contra hanc divisionem

29

Obiicitur 1mo Propositio mentalis non habet extrema, cum sit unica cognitio simplex seu indivisibilis, ergo non habet terminos, nam terminus propositionis est extremum eiusdem, ergo frustra definitur terminus mentalis. Respondeo II. Antecedens probationem dico. Propositio mentalis est cognitio unica simplex seu indivisibilis realiter divisibilis tamen aequivalenter, transeat Antecedens. nam probabilis est sententia docentium propositionem componi ex tribus distinctis realiter cognitionibus. Propositio mentalis est cognitio unica simplex seu indivisibilis tam realiter quam aequivalenter

30

Nostro sensu tunc dico sequens, ergo propositio mentalis non habet extrema distincta realiter habet tamen distincta aequivalenter. Tr. Sequela propter rationem immediate datam. si habet extrema tam realiter quam aequivalenter distincta nego sequelam.
Propositio mentalis in sententia probabiliori sicut ex particularibus cognitionibus distinctis subiectum praedicatum et repraesentantis copulam obiectivam seu identitatem vel negationem identitatis inter subiectum et praedicatum obiective acceptam non habet extrema aequivalenter talia.

Obiicies 2do

seorsum poni cognitionem subiicientem et praedicantem.

Objicitur 2do Propo Vocalis et Scripta n est propriè 31
propo qd et trng Vocalis et Scripti n sunt propriè trni. quale
sn. terum e tales et parols eig qd utrng mala e divio trni
in Mentalem Vocalem et Scriptum. Ans probat facile. qa
propo propriè talis e judicium affirmans aliquid vel negans
de subo qd n̄ competit propoi vocali et scripti, hd n. sunt
tantum signa ex placito manifestativa judicij interni.
Rdeo negando Ante et ama sequela dio 2dum seqns.
Qdum divio trni e mala si supponat dividi trng in Men:
talem Vocalem et Scriptum tangm in membra univoce conveni:
entia (quomodo dividit, eg Animal ut sic in Hominem et
cetera indiuidua) qd seqbam. Si supponat dividi trng (ut
de facto supponit) ut tangm in membra analogice convenientia
quomodo dividit, sanum ut sic in hnem eg bona valetu:
dine qdictum tangm in subm sanitatis et in cibum seu medi:
cinam tangm in causam sanitatis et in pulsum arteriae
tangm in signum sanitatis] N seqeum. Trng
~~Mentalis~~ propoois dividit in trnum Mentalem tangm in
extremum ipsius interni judicij affirmantis aliquid vel negan:
tis de alio. in Vocalem ans et Scriptum tangm in signum
manifestativum dicti extremi. 32

Mentalis Trng dividit in Formalem et Obiectivum.
Fealis e ipsa cognio sive subijciens hoc Obm alteri sive
qdicans de hoc Oblo alterum. Obiectivg e ipsum
dictum cognitionis obm qd vel subijcit vel qdicat. Proportio:
nate dividit, Trng Vocalis et Scriptus in Fealem et Obie:
ctivum. Fealis est ipsa vox vel scriptio expressiva subi vel
qdicati mente concepti. Obiectivg e ipsum Obm qd voce 33
vel Scriptura exprimit.
Rursus Fealis Mentalis Trng, alig e Directus alig Reflexus.
Directus e cognio terminata ad Obm distinctum ab oi actu pro:
prij intellectus ut ad lapidem, hnem et item ad cognioes alienas.

Reflexus est cognitio terminata ad se ipsam vel ad alios actus pro:
prii intellectus dum sci: cognosco me cognoscere hoc vel illud obiectum.

34 Vocalis Terminus, idem dicendum de scriptis dividitur in
significativum et non significativum. Significativus est qui
ex placito hominum rem aliquam certam sicat ut Angelus, homo
Deus &c. Non significativus est qui ex placito hominum
absolute nihil sicat seu ad nullam rem sicandam adhibitus
adhibetur ut blictri &c. Notandum tamen quod
terminus non significativus ut blictri licet ex placito hominum nihil
sificet, significant tamen aliquid naturaliter, materialiter et Aptitudinaliter.
Naturaliter: quia manifestat ipsum loquentem et conceptum internum
de se ipso formatum sicut fumus ignem manifestat. Materialiter
quia manifestat se ipsum seu sonum et literas syllabas quibus
constat. Tandem Aptitudinaliter quia licet vox blictri est
apta ut sificet rem aliquam certam ex hominum placito certe non si:
gnificaret v.g. hanc rem quod dicitur panis si ad illam sificandam
ex hominum placito assumeretur.

Nota formalem Mentalem Terminum semper esse sificati=
vum dicit non ex placito hominum verum ex natura sua. nam conceptus
cognitionis exprimit adeoque manifestat seu sificat intellectui
rem quam cognoscit. Obiectivus an Mentalis terminus,
idem dicendum de vocali et scripto. Obiectivus potest esse non
significativus nam obiectum quod &c cognitionem vocem aut scri=
ptionem exprimitur potest esse ipsa vox vel scriptio non sificati=
va v.g. blictri. Contra divisionem immediatam

36 Obijcitur primo Isti, termini nihil non ens, sunt
termini sificativi quia et blictri est terminus significativus. nam denique
blictri sificat nihil, atque nihil et non ens. Respondeo
Negando probationem. Ad suppositum quod blictri sificet nihil
quia sificare nihil est sificare carentiam omnium rerum ad quod
sificandum ex placito hominum assumpta est haec vox nihil.

non est autem

n'e ãn assumptum blictri.   Contra

Urgebis Blictri nihil omnino significat ex placito hominum 37
q significat nihil seu carens verum ex placito hominum
hae propones dictae aequivalent sibi imo eaedem sunt et
solo terminorum situ seu positione differunt sicut hae: Petrus
Paulum videt, et Petrum videt Paulus. Rdeo Cdo. Mis
N. Cdo Conseq. Probationem eius N., ulteriorisque probationis N
Consequentiam. disp: e. ex eo propones istae Petrus Paulum
videt et Petrum videt Paulus solo terminorum situ differunt,
quia eundem omnino sensum habent, nec n. ostendi potest diversus
earum sensus. Contra propones hae blictri nihil significat,
et blictri significat nihil quia diversum omnino sensum habent
ideoque non solo terminorum situ differunt nec aequivalent sibi.
Quod autem dictarum propositionum sensus sit diversus, patet,
quia prioris sensus est: blictri nullam omnino habet impositionem
sibi significationem ex placito hominum, quod verissimum est.
Posterioris, autem sensus est: blictri idem significat quod et nihil seu
significat carens omnium verum quod falsissimum est.

Hinc advertere aliquando variatis iisdem quoad nos 38
terminis variari sensum propositionis patet hoc in his propositionibus
Petrus nihil videt et Petrus videt nihil. Ante sensus est Petrus
nullum omnino obiectum videt et verissimus de Petro caeco v dor:
miente vel c. 2dus sensus est Petrus videt negationem
omnium verum quae propositio falsa est cum negationes videri oculo
corporeo non possit neque nihil sit obiectum lucido coloratum.
Dixi variatis iisdem quoad nos terminis licet n. idem videatur
nobis esse dicendum nihil videt, et nihil videt nihil simile
nihil significat et significat nihil. est tamen diversum in se ut patuit ex
eorum explicatione.

Obiicitur 2do. Hic terminus nihil significat est terminus significativus 39
ergo et blictri est terminus significativus.   Rdeo N. Conseq.
quia hic terminus nihil significat est vox assumpta ex placito hominum
ad eandem negationem significationis verus blictri.

Urgebis Dum profero blictri idē ē ac si dicerem nihil significo q̄d si tamen tunc nihil significo ē significativus ēm blictri ē term. significativus. Ctus probatur T.g. dum profero blictri audiens cognoscit q̄d nihil stem q̄d solum ēm cognosceret si dicerem nihil significo. T.g. blictri (ut redit) nihil dicat q̄d dum profero blictri idē ē ac si dicerem nihil significo sicut q̄a nihil careat oium verum sciat ideo dum profero nihil idē ē ac si dicerē: careat oium verum.

41 Rdeo Ntro Probationem Amaiam dico: dum profero blictri audiens cognoscit mediate seu p discursum q̄d nihil stem (Cdo Ans nam ex eo solu cognoscit me nihil stare q̄a cognoscit hanc vocem blictri n ē assumptam a placitu homin ad standum pdgm. Dum profero blictri audiens cognoscit immediate q̄d nihil sficem seu ex vi vocis assumptae ab hominibus ad standam negaonem significaois Ntro. Porro si dicerem nihil significo audiens n p discursum sed immediate cognosceret me nihil significare. 2dam probarem dico blictri nihil sficat hoc ē blictri n ē assumptum ad significationem ullius rei Cdo blictri nihil sficat hoc blictri idem ē q̄d 2y nihil sficat sicut nihil idem ē q̄d 2y careā oium verum) Ntro et Consequeam. Ad probaoem Csequel patet dicti: ex ~~doc~~ definitione Artis immediate data

Punctum 2dum

42 Dividitur Terminus Significativus.

Amo Term. sficatius dividitur in Communem seu Universalem et Particularem seu Singularem.

Communis ē qui pluribus tam simul q̄m divisim sumptis sive actu existentibus sive possibilibus tam convenit de iisq praedicatur in recto ut in illis multiplicatur. Hic B Term vocatur em distributivus seu divisivus oppositus Collectivo Particulari de quo infra num: 48.

Tales tni sit aal, hoo, leo &c. Item sol nam plures sunt possibiles soles. Hinc haberis qd DEUS n. est Tmus Communis licet n. conveniat tribus Personis Divinis divisim sumptis de illisq praedicetur in recto tn in illis n. multiplicatur neq n. tres sunt dii sed unus. Similiter exercitus respectu militum mare aut puteus respectu guttarum et alia tota respectu suarum partium n. sunt Tmus Communis qa n. conveniunt pluribus divisim sumptis licet conveniant pluribus simul sumptis de illisq praedicentur in recto. Dixi tota respectu suarum partium n. ee tmos Communes qa Ly exercitus respectu plurium exercituum. Similiter mare respectu plurium marium sunt tmi Communes. Subdivisio tmi Communis explicabitur Similiter Legenti interim sqa definitionem illius

Dices 1mo Ly ois hoo e tmus Communis et tn n. pot praedicari de pluribus divisim sumptis qa Petrus n. e ois hoo Similiter Paulus &c. Rdeo vocem Ly ois sidem dicendum de Ly nullus) n. ee tmum Communem sed tantum signum tmi Communis. Porro n. e de essentia tmi Communis ut signum eius conveniat pluribus divisim sumptis. Dices Rdeo Ly ois hoo totaliter acceptum e tmus Communis n. partialiter acceptum &c. nam solum Ly hoo e tmus Cois n. autem ens Ly omnis Et hinc Ly ois hoo totaliter acceptum n. pot praedicari de pluribus divisim.

Dices 2do Qm Ly Petrus pot dici de pluribus divisim scilicet de hoc ~~de hoc~~ et illo et illo Petro et tn n. e tmus Cois. Rdeo Ly Petrus si sumatur hunc tantum hoiem n. posse praedicari de pluribus. Quodsi sumatur plures hoies qui oes sunt Petri dico cum Arriaga et Cassilio qd sit tmus Cois, aequivocus qui de pluribus dicitur differentibus in ratione eodem nne significata. "nam hic et hic et ille Petrus sunt differentes in individuatione eodem nne Petreitatis significata."

Terminus Particularis e qui uni tantum rei convenit ut Petrus, aliquis, quidam &c. Subdividitur in Determinatum qui uni tantum rei, idq certo ac determinate convenit ut Petrus, DEUS, hic hoo &c. Et in Indeterminatum seu

Confusum vagum qui uni tantum rei convenit sed non determinan-
do illam unde omnis Disiunctivus dicitur ut quidam homo, aliquis Phi-
losophus. Nota indeterminationem duplex posse contingere primo ita

46 ut percurrendo singula individua negative devenias ad unum
certum et ad notitiam eius licet non devenias ad notitiam unius
certi individui percurrendo affirmative ut aliquis Philosophus est
bonus devenies ad unum certum Philosophum bonum percurrendo Philoso-
phos negative, sci: aliquis Philosophus est bonus sed non hic neque hic ergo
ille est ipse! Non devenies autem ad unum certum Philosophum
bonum percurrendo Philosophos affirmative ut aliquis Philosophus est bonus
qui vel hic vel hic vel ille est. 2do contingit ita indeter-
minatio ut percurrendo individua sive affirmative sive negative
nunquam tamen devenias ad unum certum individuum seu ad no-
titiam eius ut Aliquis calamus est necessarius ad scribendum
sive non dicas sed neque hic neque hic neque ille non potest infer-
re ergo ipse. sive autem dicas Aliquis calamus est necessarius
ad scribendum qui vel hic vel hic vel ille non devenies similiter
ad unum certum calamum qui sit necessarius ad scribendum.

47 Terminus Particularis est autem talis ex suppositione qui potest quidem
pluribus divisim convenire inservit tamen ex sola tantum acceptione
uni tantum certo individuo competit ut exemplum simpliciter prolatum
soli S. Paulo competit. Similiter ut Philosophus soli Aristoteli.

48 Tandem Terminus Particularis est Collectivus seu Copulativus qui
uni aggregato ex pluribus individuis physice separatis non unitis
in recto sumptis convenit ita ut non possit in recto praedicari de sin-
gulis seorsim illius aggregati individuis ut populus, civitas, exercitus.
Unde primo isti termini vestitus, armatus non sunt termini collectivi qui
licet competant aggregato ex pluribus individuis sed haec indivi-
dua non omnia in recto sumuntur nam ut vestitus explicatur ita subiectum
habens vestem, armatus subiectum habens arma. 2do Termi-
nationes totum physica accidentalia ut albus, viridis, nam hi con-
veniunt aggregato ex pluribus individuis physice semi-uni-
tis et non albus in recto sumptis nam albus explicatur subiectum habens
albedinem et est aggregatum ex subiecto et albedine physice

secum unitis. — 3tio Termini stantes pro physica substantia ut compositum hominem Leoninum & nam ex his proveniunt aggregatio ex pluribus individuis in vero quidem ordine sumptis sed in physice secum unitis.

49

2do Dividitur Terminus stativus sive Communis sive particularis in Cathegorematicum Syncathegorematicum et Mixtum. Cathegorematicus est qui se solo stat pro se aliquid et potest solus esse subiectum vel praedicatum propositionis ut Deus Angelus, et alia una substantia. Syncathegorematicus est qui se solo non stat aliquid pro se seu determinare nec potest solus esse subiectum vel praedicatum propositionis, si fractis sy= solus esse subiectum. Quales termini sunt Omnis nullus aliquis, hic et alia pronomina relativa et distributiva.

Mixtus est qui includit terminos Cathegorematicum et Syncathegorematicum [illegible] nec tamen potest poni solus pro subiecto vel praedicato propositionis ut semper seu omni tempore. ubique seu in omni loco. Nunquam seu nullo tempore &

Inferes terminos Syncathegorematicum et Mixtum non esse simpliciter terminos quia se solis non possunt esse subiectum vel praedicatum propositionis.

50

Quaeres nunc Adiectiva ad quem ex dictis terminum spectent? Fortasse refert illa ad Syncathegorematicum sed non recte quia possunt se solis esse praedicata propositionum ~~ex solo~~ ut Deus est doctus. ~~et doctus est una Adiectivum~~ Suarez refert illa ad Mixtum quod admittendum non est tum quia immediate durant rationem tum ex eo quia non includunt terminos Cathegorematicum et Syncathegorematicum. Alii nunc Adiectiva volunt esse terminos Cathegorematicos quia (inquiunt) possunt se solis esse praedicata propositionum et se solis stant pro se formam aliquam quam superaddunt subiecto quod afficiunt sic ipsis stant in istis sapiens sapientem & Sed contra est quia omnis se solo stat pro se formam aliquam in universalitatem. Aliquis particularitatem hic singularitatem et tamen iuxta omnes cum sint termini Syncathegorematici non stant se solis aliquid pro se seu

determinate qa si n' sicant subtum determinatum huius formae qm important et pariter nna Adiectiva qa n' sicant subtum determinatum huius formae qm important licet ipse sicent ipsam formam ideo n' sicant se solis qdqm ipse determinare neqnt n' erunt trni Cathegorematici.

51 Rdeo ad Quaesitum Adiectiva nna ee trnos medios inter Cathegorematicum et Syncathegorematicum. medios inqm et participationem aliqm utriusq. Participant de Cathegorematico qa possunt se soli ee subiectum et praedicatum propoonis. De Syncathegorematico qm licet se soli n' sicant ipse illum subtum huius determinatum -

Infertur in definitione trni Cathegorem: per Ly Sicat ipse aliquid intelligi qd trnus Cathegorem: se solo sicet perfecte suam formam qm subtum illius determinatum ut Petrus, Paulus et Sta= vero in definitione trni Syncathegorem: per Ly n' sicat qdqm ipse intelligit qd trnus sic se solo n' sicet tam formam qm subtum illius determinatum.

52 3tio Dividitur trnus sicativus in Absolutum et Connotativum. Absolutus quoad praesentem materiam seu in ordine ad componendam propoonem est ille qui independenter ab alio trno ipse sicat in propoone x ut hoc Petrus et sic nna substantiva item Adiectiva substantive sumpta. Si n. dicas hoc e in templo ipse aliqd cognoscis. Similiter si dicas meum e studere. Connotativus trnus similiter quoad praesentem materiam e qui solum dependenter ab alio trno x seu perfecte sicat in propoone ut albus doctus et caetera nna Adiectiva. Si n. dicas albus e in templo nihil perfecte cognoscis. Rdo definitionum datarum e qa universales res independentes ab alio vocamus absolutas in ea ratione in qua sunt independentes. Contra dependentes aliquomodo ab alio connotativas. Sic Dnum absolutum dicimus qui in imperando e independens ab alio. Clnam aim dicimus connotare tempus vespertinum qa aliquomodo dependet seu connectitur cum illo.

x seu qui solus ponitur pro subto propoonis n' ht perfectum sensum propoonis.

x seu qui solus ponitur pro subto propoonis ht perfectum sensum ut hoc propoonis

Dixi quoad potentem maiorem quae est aliud genus connotationis, reperiendum omnibus substantiis quod consistit in hoc quod res significata non cognosci nequeat nisi per comparationem ad aliud quem quo connectitur. Sic causa est terminus connotativus quae non potest cognosci nisi per comparationem ad effectum cum quo annectitur. Similiter Dominus, Rex etc.

53

54

4to Terminus significativus alius est Complexus alius Incomplexus seu simplex. Complexus est qui complectitur plures terminos unum aliquem sensum facientes per se significativos diversorum et eandem significationem retinentes seorsim, quam habebant simul ut Deus iustus. Joannes Rex Poloniae etc. Incomplexus est cuius partes se solis vel nihil significant vel nihil diversum vel non faciunt unum sensum vel non eandem significationem retinent seorsim quam simul habebant ut homo Marcus Tullius Cicero, homo Leo, Lupus si simul proferantur. ~~Item Dominus, Respublica etc.~~ nam huius vocis Resp. partes coniunctae significant quandam communitatem et quoddam genus gubernii dicto omnium significant quamcunque rem ordinem usui expositam.

55

5to Alius est terminus Concretus alius Abstractus. Concretus est qui significat compositum ex subiecto et forma ut ~~album~~ album etc. Abstractus est qui significat solam formam ut albedo, dulcedo etc.

56

Terminus Concretus seu Concretum est triplex. Primo ~~physicum~~ quod significat subiecto et forma realiter ~~a se distinctis~~ ~~physice~~ in subiecto distinctis ~~unitis~~ ut album, dulce, homo, leo etc. 2do metaphysicum nec pendente a nobis intellectu ut album etc. quod significat subiecto et forma identificatis secum realiter et solum per rationem distinctis ut ens dulce non identificans realiter subiecto quod denominat etc. 3tio Logicum quod significat subiecto et forma distinctis a ~~se~~ subiecto realiter sed dependente a cognitione intellectus ~~... ... physice~~ ~~unitis~~ ut cognitum ~~...~~ intellectum etc. ~~... cognitio non ... distinctio quod repraesentat nec visio ...~~ visio.

Proportionaliter dividitur Terminus abstractus seu forma in physicam

Metaphysicam, in Logicam. Ima ē fōa scien. physici. 2da Metaphysici 3tia Logici.

58 ~~Rursus Terminus Concretus alius ē Quidditativus alius Deno=minativus. Prior ē qui tam subiectum quam formam in recto significat ut homo. Sed posterior ē qui significat subiectum in recto formam in obliquo ut album dulce nam album significat hic subiectum albedinis et contra homo. ē mani... ac radalis et animo.~~

59 6to Dividitur Terminus in Positivum Negativum et Pri=vativum. Positivus ē qui rem significat existentem physice vel possibilem vel habentem ēē aliquod formam ut Deus, An=tichristus, alter mundus, hircocervus. Negativus ē qui vel aliquid negat ut nihil non ens, vel significat carentiam formae in subiecto incapaci ut caecus seu carens visu dictum de lapide incapaci visio=nis. Privativus qui significat carentiam formae in subiecto in=capaci eiusdem ut caecus dictum de homo.

Adverte hic aliquos terminos ēē soli quoad vocem negativos in re vero positivos ut immensus immortalis et contra ēē ali=quos quoad vocem positivos in re vero negativos, ut mors, um=bra, tenebrae, ~~silentium~~ nam mors significat carentiam vitae.

60 7mo alius ē Terminus Finitus alius Infinitus seu Infinitans. Finitus ē qui determinate significat rem aliquam determinatam ut homo Petrus seu qui praedicatus de subiecto determinat quid subiectum sit ut si dicas, homo ē aut rationale et est aut rudale, determinas quid sit homo. Infinitus vel Infinitans ē qui infinitis rebus ac=comodari potest contingit, illi vel quod infinitam nomen confixum sibi negationis est ut non homo potest dici de hoc lapide et caeteris infini=tis rebus contingit de hoc. Sed Infinitus Terminus ē qui praedicatus de subiecto non determinat quid illud sit sed solum quid non sit ut si dicas hoc ē non lapis.

62 Notanda hic sunt aliqua. Imo particula non si affi=ciat copulam Est constituit terminum negatum et propositionem negativam ut lapis non ē homo.

ut lapis n' e' hõo. Si vero afficiat solum terminum sc: v subm v Pdicatum cstituit terminum Infinitantem et propõem affirmativam ut lapis e' n'hõo. 2do particula non si afficit solu' Subm propõis ita ut cum illo cstituat dnam dictionem cstituit terminum Infinitum nec facit propõem negativam. Pdsi solum locatu' Pponitr Subo ita ut afficiat Pdicatum propõis et eius copulam n' cstituit terminum Infinitum sed facit propõem negativam Exempli ut in propõe sthr. n' hõo currit. Si Ly non afficit solu' Ly hoo seu propõis e' talis aliquid qd e' n' hõo currit. Si vero Ly non afficit Ly currit dicta propõis Pdicatum seu talis e'. hõo n' currit seu n' e' currens. in quo includitur implicite copula. 3tio particula non si afficit verbum positum pro Subo propõis cstituit cum illo terminum Infinitantem ut n' currit dicat negationem cursus. Pdsi afficiat verbum positum pro Pdicato propõis cstituit terminum negatum et facit propõem negativam ut Deus n' currit. nam seus e' Deus n' e' currens, ubi afficiens negatione n' solu' Pdicatum sed copulam in eo implicite inclusam.

Nota adhuc differentiam inter Terminum Negatum et Infinitantem. Ampl Terminus Negatus e' quicunque talis negatur de Subo unde cstituit propõem negativam ut Deus n' e' lapis. Terminus vero Infinitans, quatenus talis pot sive affirmari sive negari de Subo adeoque cstituere sive affirmativam sive negativam propõem ut Deus e' n' lapis v Deus n' e' non hõo.
2do Terminus Negatus excludit a sua copula Negationem e' v Positivus v negativus v Privativus ut hõo dicitur de Deo v lapide. Terminus autem Infinitans excludit copula semper e' v negativus v Privativus qui semper significat carentiam formæ in Subo v capaci v incapaci eiusdem.
3tio Ex termino Infinitante Affirmato de quocunque Subo sive possibili sive impossibili bene infertur terminus Negatus

n, tn e contra: , sic recte inferes de quovis subj.
e n lapis g n e lapis. n recte aut n e lapis g e n
lapis. nam cum chimera n e lapis et tn falsum e g sit
n lapis cum absolute nihil sit. Dixi de quo=
cunq subj nam de subjo possibili seu existente bene in=
fertur ex trno negato trnus infinitans, ut homo n e lapis g homo e n lapis

64 Addunt aliqui 4am differentiam qa inter trnum
finitum et infinitantem potest dari medium sc: chymera
quae neq e n hoo neq e n hoo. , Extra inter trnum
finitum affirmatum et negatum n datur medium ut inter
lay e hoo et n e hoo &c, n. e aut n e.
Itane differentiam dico n ee universalem qa admittitur com=
muniter p. ... ab utroq contradictorio adeoq ab utroq trno
finito tam affirmato qm negato saltem in statu inten=
tionali et ab aliquibus in impossibili imo et in physico.
Adhuc docent aliqui trnum infinitantem semper aliquid
affirmare saltem indeterminate trnum aut nega=
tum oino nihil affirmare. , sed hinc sequeretur
propositionem negativam n ee aeque aequivalenter affirmati=
vam qd tn multi probabiliter negant. Ex dictis

65 Inferes, n idem ee trnum, privativum aut nega=
tivum qd trnum negatum qa trnus negatus qualis
indigetat copulam negativam unde semper constituit pro=
positionem negativam. secus privativus et negativus qualis
trnus infinitans cum semper sit et privativus v negativus
indigeret copulam negativam atq faceret semper pro=
positionem negativam. Hoc illatum diligenter
notandum propter dicenda suo loco de negationibus rerum.

66 DUO Alius e trnus mentis intentionis qui significat
rem prout e in mente cognoscente seu independenter a nris
conceptibus ut homo leo, &c. Dicitur etiam intentionis qa
solus trnus e obiectum in qd mens tendit intellectus.
Alius e 2dae intentionis qui significat rem prout hoc se

sit dependenter a conceptibus nostris, seu rem quatenus antecognitam tales termini significant, cognitum, subjectum, praedicatum.
Dicitur 2do Intentionis qui talis terminus est objectum in quod 2do tendit intellectus. Item termini ipsi cognoscens intelligens, id est proprie termini 2dae intentionis qui significant principia seu subjecta cognitionis, non autem sunt objectum in quod 2do tendat seu quod 2do cognoscat intellectus.
Nota Intentionem hic sumi non pro actu voluntatis tendentis in aliquem finem sed pro cognitione tendente in suum objectum.

Punctum 3tium

Dividitur Terminus Communis.

67.

1mo Terminus communis dividitur in Supertranscendentem Transcendentem et non transcendentem. 1mus est qui convenit non tantum existentibus et possibilibus sed etiam impossibilibus et negativis rerum, de quibus praedicari potest ut cogitabile, intelligibile, imaginabile, 2dus est qui convenit omni enti reali tam possibili quam existenti omnibusque eorum differentiis, identificatque tales termini sunt Res, Ens, Unum, Bonum, Aliquid, Verum comprehensi hac voce REUBAU.
Notandum 1mo quod Res et Ens sint synonima et utrumque significat id quod vel existit vel potest existere a parte rei. 2do Aliquid juxta D. Thomam idem sunt quod aliudquid seu distinctum ab omni alio. 3tius est qui convenit pluribus entibus non tamen omnibus ut substantia aut homo.

68

Non Transcendens terminus dividitur in Superiorem et Inferiorem. Superior est qui de pluribus praedicari potest scilicet tum de iis de quibus Inferior illi subjectus ex dicto ipso Inferior quam de aliis specie diversis ab Inferiori.
Inferior autem est qui de paucioribus praedicari potest. Sic animal est terminus superior homo vero inferior eidem subjectus nam animal praedicatur et de individuis hominis et de ipso homine et de aliis specie diversis ab homine scilicet de brutis

hoō vero solum pdicat de individuis humanis.
Patebit hoc melius ex Arbore Porphiriana.

69 2do Univ Cōis dividit in univocum, Analogum et Æquivocum. Univocg ē cuig nn ē commune pluribg et mō illo unō stata ē ōno eadem in illis pluribg seu cuig nn ē cōe pluribg ōno similibg in mōe stata illo unō ut hoō, hos leo &c. nn n. vg hōis ē cōe oibg individuis humanis et mō hoc unō stata sci: ntā hna ē ōno eadem seu ōnō similis in oibg individuis humanis. Analogg ē cuig nn ē cōe pluribg sed mō illo unō stata ē partem eadem partem diversa in illis pluribg Clarig sci: cuig nn ē cōe pluribg dissimilibg quidem in mōe stata illo unō aliqm tn cnexionem inter se in eadem mōe stata hntibg ut sanum nn. n. sanum ē cōe hni, cibo et medicinæ pulsui urinarum quib et quidē dissimilitr sibi in mōe stata ē nn sanum seu in sanitate nam hoō ē subiectiue sang. seu tugm subm sanitatis cibg et medicina et conseruatiue sana seu tugm causa sanitatis pulsg urinarum ē indicatiue sang seu tugm indicium signum sanitatis. Oīa tn hbt hnt cnexione inter se in una eademq sanitate nam hoō qualenq ē subm sanitatis ht cnexionem cum cāa et signo illig.

Æquivocg ē cuig solū nn ē cōe pluribg vāo aut unō illo stata ē ōno diversa in illis pluribg seu cuig nn ē cōe pluribg dissimilibg ōno in mōe unō illo stata ut gally, vespam Galli spnis et galli gallinacei.

70 3tio Univ cōis univocg dividit in Pdicabilem et Pdicamentalem. Pdicabilis ē qui de pluribg numeribg seu eum univoce pōt pdicari. Univ hic in 5 pdicabilia dividit sunt aūt hoc Geng Species Differen Proprium et Accidens.

71 Geng ē id qd pōt pdicari in Quid incomplete de pluribg spēe et nvo differentibg ut si quaerao Quid ē hoō

v leo bos & vdebiy incomplete & geny dicendo ē aāl.
Geny aliud ē generalissimum sen tale quo n' datr superig ut Ens respectu rerum possibilium et existentium.
Aliud subalternum qd ē inferig uno gre v pluribg et simul superig ē alio gre uno v pluribg ut Vivens corpg
Aliud tandem ē infimum qd ē inferig alijs gribg oibg et superig solis suis speciebg ut aāl qd patet ex arbore Porphirij.

Species ē id qd pot pdicari in Quid complete de pluribg solo nro differentibg ut si quaeras quid ē Petrg v Pauly & & speciem rdes complete ē hō. — 2

Species alia ē subalterna seu subijcibilis quae respectu superioris gris cui subijcitur ē species respectu oim inferiorum sive grum sive specierum ē geng ut corpg vivens aāl in Arbore Porphirij. Alia ē infima seu atoma quae sub se ht sola individua ut hō Petrū Paulum & Leo leonem A leonem B &

Differentia ē quae pot pdicari (intellige pro adiectivo seu concretū) de pluribg spēe v solo nro differentibg in quale quid (essentiale) di n. quaeras hō quale ē aāl & differentiam hanc rdes, ē rōnale. — 3 Differentia alia ē subalterna quae spēem subalternā constituit et pdicatur de pluribg spēe differentibg ut sensitivum qd pdicatur et de hine leone bove et alijs spēe differentibg et de eorum individuis. Alia ē infima quae spēem infimam constituit et pdicatur de pluribg solo nro differentibg seu de individuis unig tantum speciei, ex pluribg speciebg sub eodem gre immediato stantib: qd n' frustra addo qa differentia infima pot pdicari de individuis alterig speciei sed n' stantis sub eodem gre immediato sub quo stirpes hā speciebg cuig ē differentia sic rōnale qd ē differentia hinis

licet n' possit Pdicari de pluribus leonibus ex aliis indi-
viduis specierum sub eodem immediato gñe conti-
nentium sub quo continetur hoc optime tñ Pdicatur de Angelis

74 Proprium antonomastice tale quod etiam dicitur 4ti mo-
di est id quod potest Pdicari de pluribus solo nro differen-
tibus in ~~quale accidentale necessarium~~ seu in quale essentiale
ut risibile, admirativum de individuis solius speciei hominis
ex gñe animalium. Dixi antonomastice tale
nam quadruplex Proprium est. seu 4 modis fit. Propri-
um primi modi est quod convenit soli, sed n' omni nec semper sic
sacerdotem esse, soli homini sed n' omni, nec semper convenit. 2di
modi est quod convenit omni sed n' soli sic esse bipedem omni
homini convenit sed n' soli. 3tij modi est quod convenit omni
et soli sed n' semper sic ridere actu ex animalibus soli homini
et omni sed n' semper convenit. Tandem 4ti modi
proprium est quod supra definivi seu quod convenit omni soli et semper
ut risibile homini. Dicitur antonomastice tale nam
reliqua propria ad accidens possunt referri.
Nota quod Ly soli in definitione proprij 4ti modi et 3tij
debeat restringi siquidem visibilitas quae est proprietas hominis 4ti
modi convenit etiam Angelis, similiter ridere actu quod est proprie-
tas 3tij modi eiusdem hominis. Restringuntur autem sic
proprium 3tij autem 4ti modi est quod convenit soli speciei ex
pluribus contentis sub eodem gñe proximo.

75 Accidens est id quod potest Pdicari de pluribus specie aut
nro differentibus in quale ~~accidentale~~ contingens ut album
nigrum de Vice bove et corvo de Petro Paulo etc.
Dixi quod potest Pdicari in quale contingens seu ita ut possit
etiam n' Pdicari, cum n. Accidens contingenter conveniat subiecto,
cum possit abesse et adesse absque subiecti corruptione, consequens
est quod etiam contingenter Pdicetur de subiecto.

76 Notandum Pdicationem esse triplicem naturalem quae
etiam dicitur universalis et diversam cum Pdicatum latius patet

qm Subm ut Deus e hoc. Ab hac Cdicaoe Cdi=
capitia immediate explicata vocant unialia in particulari
f Ueternaalem (quod em dicit sevribilis) cum Subm et
Cdicatum, quae late patent possuntq dici ad veteram,
ut aal e Sensitivum et Sensitivum e aal., Innaa=
lem seu Zidivertam, cuy Subm latig patet qm Cdicati
ut hoc e Deus, aal e hoc

77

Prædicamentalis trig seu Cathegoricg e, qui pot poni
inserie aliug Cdicamenti; Extra Cdicamentali
am seu extra Cathegoricg e qui in nullig Cdicamenti serie
poni pot ut w Infinitus DEus qui nec e trig Communis.
Dono Cdicamn seu Cathegoria e series seu coordinao
Cdicamentorum deducta a supremo gre f gra et spes
intermedias supremo gri subiectas usq ad Specm infi=
mam.

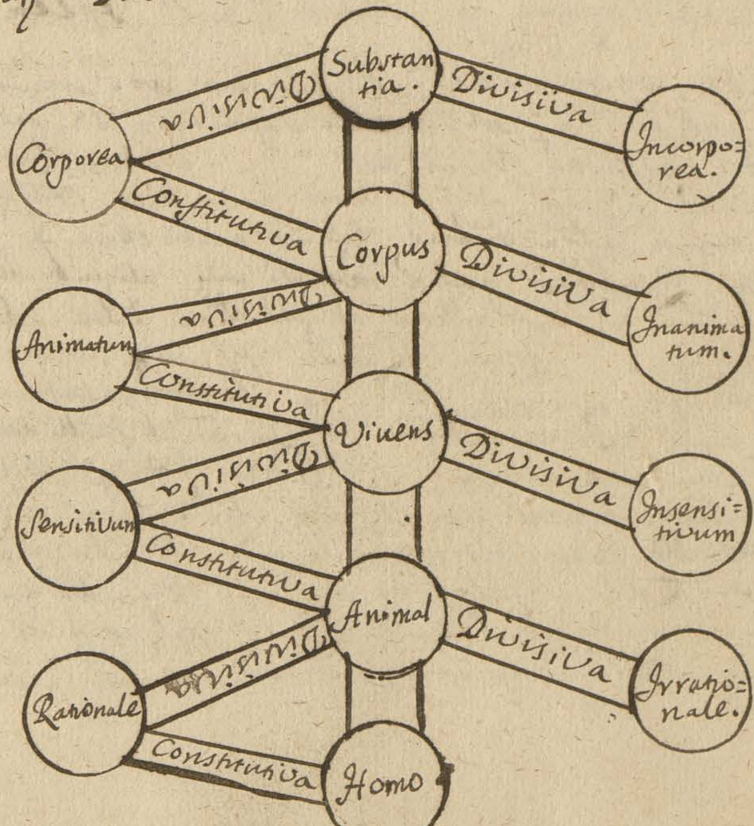
78

Prædicamenta vocant a Philosopho 10. Amum Sub=
stna quod e Ens f se stans et sustentans alia extra se
sic aut sustentat sensationes. 2dum Qutitas
quod e nd vi cuig aliquid dicit qntum seu extensum
ex longum alongitudine latum, alatitudine f
3tium Qualitas quod e rao vi cuig aliquid dicit
accidentaliter tale ut album ab albedine dulce adulce=
dine f 4tum Relao vi cuig unum refert
ad aliud ut paternitas vi cuia Petrus refert ad fi=
lium. 5tum Actio vi cuig aliquid dicit
agens seu producens. 6tum Passio vi cuig
aliquid dicit patiens seu recipiens aliqm fam.
7mum Ubi seu ubicatio vi cuig aliquid e in loco.
8vum Qndo seu durao vi cuig aliquid e in tem=
pore. 9num Situs vi cuig aliquid respicit tali=
ter v taliter spatium loci v certas mundi partes

ut sessio, statio &c. Situs igitur est certa subie-
cti sessio in ordine ad locum aliquem.
Ultimum Habitus qui est denominatio adveniens cor-
pori ab extrinseco eiusdem ornamento seu indumento ut
est vestitum, ornatum, armatum &c.

19 Nota 1mo definitiones datas praedicamentorum non omnes
esse proprie tales dantur aliae in decursu Philos.

Nota 2do Quantitatem, Qualitatem et reliqua praedi-
camenta diversa a substantia esse accidentia quae sustentantur
a substantia. Quomodo autem debeat institui ordo
et series terminorum praedicamentalium in singulis praedica-
mentis id liquet ex coordinatione facta a Porphyrio in
praedicamento substantiae quae Arbor Porphiriana a Philosophis
dicitur schema eius est tale.

Circa datam coordinationem notandum 1mo quod praedi=
cata media quae possunt in trunco arboris dentur genera
et species. Praedicata autem collateralia sunt differentiae et
quidem illae differentiae quae exprimuntur nomine positivo
ut corporeum, animatum &c. ita dividunt praedicata supe=
riora media ut simul constituant inferiora media sic
corporeum ita dividit substantiam ut simul constituit
speciem subjicibilem sc. corpus.

81 Notandum 2do quod differentiae significatae nomine negativo ut
incorporeum inanimatum solum dividunt genus superius
non constituunt autem speciem subiectam eidem quae in dato
schemate nam v.g. incorporeum non potest constituere
corpus. Dixi in dato schemate quia dif=
ferentiae significatae nomine negativo cum quibus quae dividunt
constituunt etiam species imo et genera sic incorporeum cum
substantia constituit spiritum quod est genus respectu spiritus
speciei completi sc. Angeli et incompleti sc. ani=
malis. Similiter inanimatum cum corpore constituit cor=
pus oppositum corpori viventi qualia corpora sunt ele=
menta elementalia &c.

82 Notandum 3tio in praedicatis mediis seu generibus et
speciebus valet consequentia via affirmativa ab infimo vel
inferiori praedicato ad superiorem, secus via negativa
in recte infers de Petro v.g. est homo ergo est animal ergo vi=
vens ergo corpus ergo substantia. non recte autem si debere
v.g. non est homo ergo non est animal, E contra in iisdem
mediis praedicatis valet consequentia via negativa a supremo
vel superiori praedicato ad infimum. secus via affirma=
tiva. recte n. infers de accidente non est substantia ergo non
est corpus &c. non recte autem de Angelo v.g. est substantia ergo est

corporeum quod vivens (intellige extractum ex corpore et dato)

87. Notandum 4to indifferentiis positive sumptis valet

83 consequentia via affirmativa, seu negativa ab inferiori ad superiorem, supposito quod inferior differentia non competat alii speciei non contentae sub genere dividendo; nam ut rationale competit Angelo qui non continetur sub genere dictis divisis, sed rationale unde recte infertur de aliquo subiecto est sensitivum quod datum quod corporeum. non recte enim, est rationale quod sensitivum, nam et Angelus est solum rationale non tamen sensitivum. non recte item non est rationale quod non est sensitivum, sed nam bos est sensitivus licet non sit rationalis.

Rursus in ipsdem differentiis non valet consequentia via affirmativa a superiori ad inferiorem ut est corporeum quod est datum. nam et caeli elementa sunt corporea nec tamen data. valet tamen via negativa in dicto immediate supposito si enim differentia inferior non competit, nam recte infertur non est corporeum quod nec est datum nec sensitivum. non tamen recte quod non est rationale. nam Angelus nec est corporeus nec datus nec sensitivus est tamen rationalis. Idem dicendum est de differentiis comparatis ad genera et species positas in trunco Arboris.

84 Notandum 5to indifferentiis negative sumptis non valet consequentia tum affirmativa quam negativa ab inferiori ad superiorem × neque non recte infertur, est irrationale quod est insensitivum cum brutum sit irrationale non tamen insensitivum. Sed, neque via negativa non est irrationale quod non est insensitivum. nam Angelus non est irrationalis et tamen insensitivus. A superiori vero differentia valet ad inferiorem via affirmativa non tamen ad infimam indicatam num 83 suppositae. recte, non infertur est incorporeum quod est inanimatum quod insensitivum non tamen recte, quod est irrationale nam Angelus est incorporeus sed non tamen irrationalis. Via vero negativa ex superiori differentia non recte infertur inferior ut non est incorporeum

× intellige [illegible] de via negativa.

g n'e inadatum nam lapis n'e incorporeus et n'e inadaty.
Ex dictis Inferes falsam ee vulgatam et irrefragabilem do-
ctrinam hanc ab inferiori ad superiorem seu latius par-
tem [illegible] valet consequentia affirmativa. Item
hanc a superiori ad inferiorem valet consequentia ne-
gativa.

Punctum 4tum

Explicantur Termini ad se comparati.

86

Termini ad se comparati alij sunt Impertinentes ad se qui nec
se excludunt nec inferunt seu a quorum uno non valet
consequentia ad alium tum affirmativa quam negativa via ut
musicus et albus. Alij sunt Pertinentes ad se qui
se inferunt aut excludunt. Qui se inferunt dicuntur
Pertinentes sequela qui vero se excludunt vocantur Per-
tinentes repugnantia.

87

Pertinentes sequela alij sunt synonimi qui nec quoad rem
[illegible] nec quoad modum significandi sed solo sono differunt ut
gladius et ensis. Alij convertibiles qui ex modo
nostro concipiendi differentes mutuo se inferunt ut risibile
et visibile. Alij Superiores et Inferiores de
quibus num 68. [illegible] [illegible] ~~et~~ Superius

88

Pertinentes repugnantia alij sunt disparati qui nulla inter se
connexionem, hinc [illegible] ob rationem a se diversitatem
eidem subiecto convenire non possunt [illegible] [illegible] differunt ab
Impertinentibus ut Deus [illegible]. Alij Oppositi
qui se invicem excludunt ob repugnantiam aliquam rigoro-
sam seu propriae talem inter se. Eorum 4 sunt species.
1mo Contradictorij physice formati quorum unus dicit
formam alter autem negationem immediatam eiusdem formae

ut album et non album 2do Privativi quorum unus dicit formam alterum negationem immediatam ejusdem formae in subjecto capaci ut videns, caecus de aliquo animali.

Dixi negationem immediatam quia ea termini disparati physice contrarij et relativi ita ad se comparantur ut unus inferat negationem alterius adeoque mediate negat alterum unde est contradictorij arguitive consequenter seu in sensu, bene n. infers est Petrus ergo non est Paulus, est calor ergo non frigus, est pater respectu Pauli ergo non est filius respectu ejusdem Pauli. 3tio Contrarij physice qui sub eodem genere qualitatis mutuo se pellunt ab eodem subjecto pellunt inquam positive seu per formas positivas ut calor frigus. 4to Relativi quorum unus dicit respectum ad alterum alter vero hunc respectum terminat ut Pater et Filius, Dominus et Servus.

89 Dixi Contradictorij et Contrarij physice dantur n. termini contradictorij et contrarij logice. Contradictorij logice sunt qui faciunt propositiones contradictorias logice tales termini sunt omnis et aliquis non nullus et aliquis. Contrarij vero logice sunt qui faciunt propositiones contrarias logice ut omnis nullus de quibus dispu[tatione] sequenti. Et haec de divisione terminorum sufficiant. Ex dictis

90 Inferes 1mo unum eundemque terminum posse spectare ad diversas terminorum classes ita Deus hoc est terminus concretus, simplex categorematicus, absolutus, concretus est 2do eundem terminum posse diversa respectu sibi opponi ita gallus respectu gallorum gallinaceorum est univocus respectu vero nominum gallorum et simul gallorum gallinaceorum est aequivocus. Similiter eremitus respectu plurium eremitarum est terminus communis seu univocus respectu

an militum seorsim sumptorum e[st] collectiv.

QVÆSTIO 2da

Quot et quae sint Proprietates Terminorum?

Proprietates seu affectiones terminorum communiter numerantur Suppositio, Ascensus, Descensus, Ampliatio, Status, Distractio, Restrictio, Alienatio, Diminutio, Appellatio. de his duplici Articulo agetur.

Articulus 1mus

Quid et Quotuplex Suppositio Terminorum?

Suppositio ut sic est subrogatio seu substitutio unius vel loco alterius. Jam Termini suppositio est substitutio signi sensibilis pro conceptibus nostris et pro rebus conceptis. [91]

Ut intelligas definitionem hanc

Nota 1mo quod rem disputationem, tham primae in intellectum homo per divisio, definitio, propositio, argumentatio, quibus in disputando utimur et atque intellectus nostri quos quae in se ipsi immediate manifestare aliis non possumus, ideo adhibemus signa aliqua sensibilia, quibus eosdem conceptus et caetera manifestativa aliis conceptuum nostrorum, adeoque illa substituimus in locum conceptuum nostrorum seu interpretes rerum conceptarum [92]

Nota 2do quod duplicem docere aliquid possint termini seu signa sensibilia supponi seu substitui pro rebus, quas manifestant. 1mo Active quatenus continent aliquid quod constituet res in adesset agitando v.g.: cognitionem Maurum. 2do passive quatenus sustinent conditiones convenientia ipsis rebus, ita suscipiunt v.g. homo ex excitat in audiente cognitionem huius quam enim excitaret ipse homo visus et sustinet conditionem

hominis bene enim dictio hoc est dat. vocale.

93 [illegible]

Nota 3tio discrimen inter significationem et suppositionem est quod significatio n. e' manifestatio significati vel alicuius a signo distincti. Suppositio vero e' substitutio vel unius in locum alterius. Hinc potest esse Suppositio sine significatione ut si quis in locum hederae quae e' signum cerevisiae vendibilis substituat amphoram, amphoram illam supponeret pro hedera nec tamen illam significaret. Significatio tamen non potest esse sine omni suppositione nam eo ipso quod signum manifestet rem signatam ex fumus ignem excitat cognitionem illius quod enim constanter ipsa res signata si adesset. Signatur supponit active licet non supponat passive. X ~~nam fumus ex [illegible] ignis sustinere non potest.~~ ~~Idem dicendum de vocibus~~ ~~obiectum istam propositionem.~~

94 [illegible]

Nota 4to Suppositionem Dialecticam esse proprietatem omnium terminorum dumtaxat talium hoc est mentalium, unde cum dicitur inter disputandum argumentum hoc est de falso non supponere non est sensus quod argumentum nullam habeat suppositionem sed potius quod falsam habeat seu quod falso difformiter ad rem supponat.

Divisio Suppositionis est multiplex

95 [illegible]

1mo alia e' Materialis alia Formalis. Materialis e' substitutio termini sensibilis ex vocis loco scripti formati vel de illo ipso termino [illegible] Cum hoc e' vox disyllaba vel de materiali termino hoc est [illegible] principali statu eiusdem termini et loco eiusdem status ex materiale Schola sit Idea alicuius destinata ad tractandum huius vocis Schola [illegible] studia litterarum unde enim appellamus Scholas materiales. Hinc si dicas enim in Augusto Schola sit aperta Scholas ac[illegible] ipsis in suppositione materiali. Formalis Suppositio est substitutio termini sensibilis ex vocis pro scripto formato de formali seu principali statu eiusdem termini et pro eodem statu ut si dicas: mense Augusto clauduntur Scholae ex Scholae aperiuntur

in suppositione formali sc. pro studijs literarum quae primario significat haec vox scholae. Ratione huius suppositionis variatur modus est iste syllogismus: homo est vox disillaba sed tu es homo ergo tu es vox disillaba.

96

2do Formalis suppositio alia est Propria estque substitutio vocis pro re quam proprie seu ex primaria impositione terminum significat ut leo pro animali rugibili. Alia Impropria quae est substitutio termini vocis pro re quam significat improprie metaphorice seu per similitudinem aliquam cum significato proprio ut leo pro viro forti. Ratione huius suppositionis variatur modus est syllogismus iste leo est animal rugibile vir fortis est leo ergo vir fortis est animal rugibile.

97

3tio Suppositio Formalis Propria (de qua deinceps sermo erit) dividitur in Personalem et Simplicem. Personalis est acceptio termini vocis pro re significata prout haec se habet nomine cognitae ut dum homo accipitur pro animali rationali. Simplex est acceptio termini vocis pro re significata prout haec se habet dependenter a nostris conceptibus ut dum homo accipitur pro subiecto vel praedicato alicuius propositionis. Brevius sic: Personalis suppositio est acceptio termini sensibilis vel vocis pro termino primae intentionis, Simplex autem pro termino 2dae intentionis, de quibus terminis dictum numero 66. Ratione huius suppositionis variatur modus est syllogismus iste homo est praedicatum huius propositionis Petrus est homo sed Petrus est homo ergo Petrus est praedicatum propositionis huius Petrus est homo.

98

Nota falsam esse consuetam doctrinam aliquorum scilicet tenentium quod dicitur de termino communi sumpto in suppositione personali dari dicitur de inferioribus eius, dicitur sumpto vero in suppositione simplici non, enim iuxta illos de termino communi sumpto in suppositione personali sc. de tota collectione individuorum convenientium secum in natura dicitur quod sit universale fundamentaliter quod tamen de singulis individuis dici non potest.

4to Suppo Personalis alia e Cois seu Unsalis (quod enim dicitur distributiva) dum sc: terminus Cois accipitur distributive ita ut praedicatum de illo dictum possit pro singulis inferiora distribui seu de singulis verificari, ut homo e animal vivens dum autem si dicas homo e Unsale sive formato (quid quasi quoddam datum a parte rei) sive fundamentaliter (quid iuxta oes datur a parte rei) ly homo non accipitur distributive sed collective de quo infra num 101.

Alia e Singularis seu Particularis, dum accipitur terminus Cois pro uno tantum individuo, ut homo e Petrus vel pro pluribus sed collective aut disiunctive non autem distributive sumptis. x

5to Suppo Cois seu Distributiva atque e Absoluta seu Completa dum accipitur terminus Cois ita ut pro oia omnino inferiora sua, seorsim sumpta distribui possit ut in hac propose homo e animal nam oia omnino individua hominis seorsim sumpta sunt animal. Alia e Incompleta dum terminus Cois accipitur ita ut pro oia gra vel species distribui possit non tamen pro oia omnino individua ut dum dicitur oe animal fuit in arca Noe nam soli species oes animalis non autem omnia individua ibi fuerunt.

Alia Accomoda dum terminus Cois accipitur ita ut pro oia inferiora sua distribui possit cum exceptione tamen facite assignabili unius vel alterius individui ut cum dicitur Divi: probatur oes in Adam peccaverunt Ois homo mendax, intelligendum excepto Christo Dno et Bssma. Ratio huius suppositionis variatis maxime e systema ipse: oe animal fuit in arca Noe sed tu es animal ergo tu fuisti in arca Noe.

6to Suppo Singularis alia e Collectiva seu Copulativa dum terminus Cois accipitur collective seu ita ut quod de illo dicitur possit dici de inferioribus eius simul sumptis non tamen de seorsim sumptis ut oes Apli sunt 12 Elementa sunt 4.

Alia e Disiunctiva dum accipitur terminus Cois disiunctive, seu pro hoc vel illo individuo ex pluribus. Suppo haec e duplex Alia Determinata si unum aliquid determinatum individuum

Redit huc Suppositio ... [illegible] ... hoc individuum ... Petrus ... suppositionem ... [illegible]

100 dicitur non sola ... [illegible]

101

individuum accipiat licet, determinate et expresse non nominet. Hinc in tali suppositione percurrendo negative individua devenietur ad unum certum et ad notitiam ejus affirmative, cum deveniet quidem ad unum certum individuum non tamen ad notitiam ejus ut si dicas: aliquis Dialecticus non audivit lectionem. Alia est Disjunctiva indeterminata si nullum determinatum individuum accipiat. unde percurrendo singula individua sive affirmative sive negative non tamen devenietur ad unum certum exacte nec ad ejus notitiam ut si dicas: aliqua navis est necessaria ad navigandum etsi non percurras negative singulas naves: sed neque hoc neque hoc etc. non tamen dicere poteris quod hoc quidem loco illo possit alia navis adhiberi.

102

Nota Syncathegorema Aliquis tunc facere suppositionem disjunctivam determinatam quando praedicatum propositionis sit actionem existentem in aliqua temporis differentia vel negationem ejus ut aliquis homo currit vel cucurrit etc. Quando vero utilitatem vel necessitatem per ad actionem aliquam effert tunc facit suppositionem disjunctivam indeterminatam seu vagam confusam. Quando Syncathegorema universale omnis, nullus, tunc facit suppositionem distributivam quando praedicatum propositionis potest dici de singulis inferioribus termini communis quando vero dici non possit facit suppositionem collectivam. Ex dictis

103

Collige terminum indifferentem ad hanc vel illam suppositionem determinari ad hanc per alios terminos quibus jungitur, ita haec vox homo si jungatur cum his, ad dicendo homo est animal erit in suppositione personali. quando vero jungetur cum his subjectum dicendo: homo est subjectum propositionis erit in suppositione simplici. etc.

Articulus 2dus

De Reliquis Proprietatibus Terminorum

Explicato nunc Ascensum et Descensum terminorum postea reliquas proprietates.

104 Ascensus est progressio seu illatio ducta ab inferioribus, seu particularibus sufficienter enumeratis ad universale seu commune. Descensus est contra ab universali ad particularia. Dixi sufficienter enumeratis nam non recte infertur et Petrus est doctus, et Paulus est doctus et Andreas est doctus ergo omnes homines sunt docti. Unde Philosophi in Ascensu post enumerationem aliquorum particularium addere solent et sic de ceteris ut et Petrus est animal et Paulus est animal et sic de ceteris individuis humanis ergo omnis homo est animal.

105 Iam Ascensus quam Descensus est quadruplex iuxta quadruplicem suppositionem terminorum syncathegorematice acceptorum qui probari solet per Ascensum et Descensum.
Loquendo de Descensu 1mo Alius est Distributivus (alii copulativum vocant) qui fit a termino communi accepto distributive (de quo num. 99) ad singula inferiora per particulam et vel enim nec ut omnis homo est animal ergo et Petrus est animal et Paulus est animal vel enim nullus homo est lapis ergo nec Petrus est lapis nec Paulus est lapis etc.

106 2do Alius est Collectivus (alii copulatum appellant) qui fit a termino communi accepto collective (de quo num. 101) ad inferiora non singula sed omnia simul ut omnes Apostoli sunt 12 ergo Petrus Andreas etc. sunt 12. 3tio Alius est Disiunctivus determinatus qui fit a termino communi seu quasi communi accepto disiunctive determinate (de quo num. 102) ad inferiora ut aliquis homo currit ergo vel hic vel hic vel ille etc.
4to Disiunctus indeterminatus (alii disiunctum et confusum vocant) qui fit a termino communi accepto disiunctive indeterminate (de quo num. 103) ad eius inferiora ut aliquis calamus est necessarius ad scribendum ergo vel hic vel hic etc.

107 Ascensus fit inverso ordine regrediendo autem via ab inferioribus ad terminum communem sive distributive

sive collective sive ~~[illegible]~~ disjunctive determinate sive indeterminate sumptum. [illegible] descensus est a termino communi ad inferiora [illegible] [illegible] distributivus sic per et Petrus est [illegible] et Paulus et Andreas et sic de ceteris individuis humanis quod dis homo est [illegible]: nec Petrus est lapis nec Paulus nec Andreas et sic de ceteris [illegible] quod nullus homo est lapis. Suppositionatæ sine [illegible] assensus.

108

Nota [illegible] ad dignoscendas suppositiones diligenti[illegible] [illegible] esse reflexione quam regulis quia id [illegible] [illegible] [illegible] ex sensu propositionis. Porro regulæ solum ad hoc tradi debent ut facilitent operationem.

109

Status est dum subjectum propositionis [illegible] in illa differentia temporis quod per copulam importatur ut Petrus currit. ut vera sit hæc propositio requiritur ut Petrus in [illegible] [illegible] sit tempore [illegible] quod enim importat per copulam] ~~[illegible]~~ existat [illegible] nisi [illegible] [illegible] nunc non potest currere nunc.

110

Distractio Status opposita est dum subjectum propositionis propter repugnantiam [illegible] [illegible] seu dum [illegible] subjectum [illegible] in alia temporis differentia [illegible] hac quæ per copulam importatur propter specialem eorum inter se repugnantiam in hac temporis differentia ut cæcus videt sensus est qui fuit ante cæcus nunc videt.

111

Ampliatio est dum subjectum propositionis extenditur ad omne tempus, [illegible] possibile ut sit homo est ad intelligendum omnis homo qui est aut fuit aut erit aut esse potest est [illegible].

112

Restrictio est dum terminus sive ille sit subjectum sive prædicatum propositionis a maiori significatione ad minorem coarctatur per alium terminum sibi annexum ut homo iustus dignus est cælo ubi [illegible] iustus coarctat vocem hanc homo.

Nota primo quod a termino restricto ad non restrictum valeat consequentia [illegible] affirmativa non tamen negativa ut est homo iustus quod est homo non tamen [illegible] non est homo iustus quod non est homo.

2do quod a termino non restricto valeat consequentia ad restrictum [illegible] negativa non tamen affirmativa ut non est homo quod non est homo iustus

n' tñ sic e' hõ, q' q' hõ justg.

3tiõ falsa e' consetr hõ doctrina asp dictio negans de tmo restricto, valet consequentia ad negandum illud q dictum de tmo n' restricto n' tñ a converso. n' valet n. si dicas hõ Deus n' pt peccare q hõ n' pt peccare. Item hõ qui e' Messias Deus nullum peccatum ht q ~~nullus~~ hõ nullum peccatum ht.

113 Diminutio e' dum tmj remanens absolute sumpti accipit aliquid sibi adiunctum limitans ad significatõem eiusdem vel illum aliquid, ut dum dicis Aethiops, e' albus dentes. Differt a Restrictione q̃a hõc requirit terminum com̃, n' requirit an diminutio.

114 Alienatio e' dum tmj per additionem alicuj tmi transfertur a propria significatõe ad improprium ut hõo pictg ubi hõ per additionem tmi pictg transfertur a significatõe propria ad significatõem imaginis hõis.

115 Appellatio e' applicatio status unius tmi ad significatum alterius tmi ut Deus e' Dialecticus bonus, ubi bonus cum suo statu applicatur Dialectico, q Deus Dialecticus ubi hõ Dialecticus cum suo statu applicatur Petro

Notandum 1mo illum tmum cuius statum applicatur alteri dici tmum Appellantem illum vero tmum cui applicatur statum alterius dici Appellatum.

Notandum 2do Appellatõem e' duplicem formalem et materialem. Formalis e' dum appellans tribuit significatõem suam appellato sumpto formali seu quatenus tale e' ut in allato exemplo Deus e' Dialecticus bonus nam tmj appellans hõ bonus tmo appellato hõ Dialecticus bonus formaliter sumpto seu quatenus tali tribuit suam significatõem. sensus n. e' Deus e' excellens in Dialectica seu Deus quatenus Dialecticus e' bonus. Materialis e' dum appellans tribuit significatõem appellato materiali sumpto

ut Deus homo, i. Dialecticus. uti hic Dialecticus qui est homo appellans tuo appellato hic Deus homo, materialiter sumpto induit significationem suam nam Deus, est Deus ille qui est hoc homo est Dialecticus falsum non est, quia Deus qui est hoc homo sit Dialecticus cum multi homines boni etiam sint Dialectici.

116

Nota 3tio male esse definitionem Appellationis quod sit denominatio superaddita tuo capiti, alias aliunde denominato nam in quibusdam propositionibus datur appellatio adaequate in illa in qua praedicatum non supponit subiectum aliunde denominatum ut Deus est Dialecticus. Ex tali ratione non recte definitur Appellatio esse applicatio alicuius termini ad unum potius quam alterum ex iis cum quibus ponitur nam haec definitio supponit ad appellationem requiri ut subiectum praedicato applicetur aliquis terminus quod tamen falsum esse ostenditur in omnibus propositionibus illis in quibus nec subiectum nec praedicatum restringitur. Ut autem clare videas datur in talibus propositionibus dari appellationem docetur communiter hunc syllogismum esse malum ob variatam appellationem terminorum: hic Philosophus ingeniose disputat sed hic Architectus est hic Philosophus ergo hic architectus ingeniose disputat, nam in minori hic architectus sumitur in appellatione materiali falsum non est hunc architectum quatenus talem esse hunc philosophum. In consequentia vero sumitur in appellatione formali ut sensus sit ergo hic architectus quatenus talis est ingeniose disputat. Si vero in appellatione materiali sumitur frustra nullus diceret malum syllogismum nam sensus talem haberet hic Philosophus ingeniose disputat sed hic qui est architectus est simul Philosophus ergo hic qui est architectus ingeniose disputat in quo syllogismo nullum est vitium. Ex ratione simili ob variatam appellationem reiicitur a Theologis ille syllogismus hic pater generat haec essentia Divina est hic pater ergo haec essentia Divina generat.

117 Nota 4to doceri ab aliquibus quod, nomina Adiectiva et participia posita pro praedicato propositionis appellent formale statum subiecti et esse substantiva, male etenim subiectum seu quod sutum terminatur in appellatione formali quando de illo praedicatur non Adiectivum et participium. tunc enim in mente quando sit quod substantivum ut si dicas Petrus est Dialecticus ubi praedicatur non substantivum. sensus est hic homo qui est Petrus est Dialecticus. Si vero dicas Philosophus est ingeniose disputans et est doctus ubi praedicatur participium et adiectivum sensus est Philosophus quatenus talis est ingeniose disputans, est doctus. Sed haec doctrina non est Universalis. etenim in his propositionibus Petrus est homo, homo est animal est corpus est substantia subiectum accipitur in appellatione formali etsi praedicetur de illo non substantivum. Contra in his propositionibus Petrus est doctus et est ingeniose disputans subiectum accipitur in appellatione materiali licet praedicetur non adiectivum et participium falsum enim est dicere Petrus quatenus talis est doctus cum esse doctum sit Petro accidentale. Potius itaque censerem tunc subiectum sumi in appellatione formali quando de illo dicitur praedicatum ipsi et primo et 2do [illegible] tale enim praedicatum competit suo subiecto quatenus illud tale est seu formaliter sumpto. Tunc enim in appellatione materiali quando de subiecto dicitur praedicatum accidentale hoc enim cum possit adesse subiecto et abesse sine eius corruptione non competit illi quatenus tale est seu formaliter sumpto.

QUÆSTIO 3tia

De Definitione et Divisione

118 Quidam definitionem referunt ad 2dam intellectus operationem. Sed bene P. Oviedo, et P. [illegible] docent 3tia [illegible]. Quare quod haec propositio homo est animal rationale

et similis illi Leo e' ad' negabile complexe sumpta hoc
e' cum subo et pdicato n' sit definio sed solum pdicatu
e' definio definitum vero e' subim Itaque definio e' 2a
operao intellectus n' 3a. Rao dubi doctrinae Ergo
suppono hdc hoo e' adl radale stinet definitum, et hoo gd
neq e' sui ipsius definio neq e' pars definiois dual cumulq
spectatiue sit genus aut differentia sui nam aal e' adaequatum
genus huius et radale adaequata differentia. Ergo definio
formalis dt ee talis ut obiu eius cum obo definiti formalis pos-
sit converti, seu possint de se mutuo pdicari ut hoo e' aal rao-
ale et aal radale e' hoo. Porro obiu propositionis
huius intelligere hoo e' aal radale: sci entitas huius gen-
tis aalis radalis et identitas realis inter illa et obiu de-
finiti formalis huius seu conceptus representantis entitatem huius
n' possunt de se invicem nisi identice et ridicule pdi-
cari

Dices Definio ex conceptu suo essentiali e' orao explicans
naturam rei sed orao stat essentialiter verbo et hinc ut dicetur infra
de 3a intellectus operatione ergo definio ex conceptu suo essentiali
dt constare verbo et hinc consequenter dt constare particula est,
v' n'e'. adeoq dt ee indicativa qd spectat ad 3am nam
ad 2am operationem intellectus. Nego gdgd sit
an ois orao pfecta debeat stinere verbum dico definitionem
3dum se spectatam ee tantum inadaequatam seu partialem ora-
tionem seu partem orationis illius in qua definio affirmatur
de definito. Dicitur tn simpliciter orao ratione partis
principalis dictae orationis ita sicut aa' S Petri et quide'
pars tantum S Petri denominatur simpliciter S Petrus unde
dicitur: S Petrus e' in coelo licet ibi sola sit eius aa.
similiter aa Christi Dni denominatur Christus dicimus n.
et in symbolo de Xsto Dno descendit ad inferos cum tn
sola eius aa persona VERBI unita descenderit ad
inferos

XIX

Dices 2do saltem definio pt ee indicativa
quia n. obest ut definio includat copulam est vel e' ad-

vocale quod definitio bene adhuc referri adrectam operationem intellectus. Respondeo nostris ex ostendendo quod obiit ne definitio quatenus talis includat copulam, in hoc complexo, est animal rationale, particula est nec pars ut est generis aut differentiae huius quod non pertinet essentialiter ad definitionem huius. Non nego tamen definitionem iungi posse cum copula, siquidem potest affirmari de suo definito ut homo est animal rationale sed hoc tantum nego quod definitionem quatenus talem constituat sive copula sive subiecto. Quod dixi de definitione idem proportionaliter censendum de divisione quam inde in generali disputatione de illis tractandum duximus. Sit ergo

Articulus 1mus

Quid et Quotuplex sit Definitio et quae illius leges.

120 Definitio ab Aristotele 1 Topicorum Cap. 4 definitur sic: est oratio explicans ipsum quod quid erat esse rei. seu est oratio explicans naturam rei. Oratio ponitur loco generis nam et divisio est oratio et propositio est oratio. Reliquum ponitur pro differentia. Bonitas definitionis huius patebit ex regulis bonae definitionis infra dandis.

121 Dices 1mo definitio non potest definiri alias illa ipsa definitio definitionis deberet rursus definiri et sic in infinitum. Respondeo nostris et probationem sicut non eadem res potest esse cognitio et cognitum quod eandem illam cognitionem quod patet in cognitione reflectente se supra se ipsam ita eadem res potest esse definitio et definitum per eandem definitionem. Inconsequens non est necesse ut definitio definitionis aliam rursus definitionem definiat. Et enim definitio entis ut sic etiam se ipsam quatenus est ens definit. item definitio cognitionis ut sic quatenus universalis ut sic per

122 Urgebis definitio non potest esse definitum respectu sui

alias posset esse simul clarior et obscurior respectu sui. est clarior quatenus est definitio sui. est una obscurior quatenus ponit definitum respectu sui definientis se. Respondeo Distinguo Antecedens cum n. definitio possit esse obiectum respectu sui potest ~~esse~~ eo ipso esse definitum respectu sui. Ad sequelam dico cum Oviedo quod definitio formaliter sumpta seu quatenus definiens alias definitiones et se ipsam est clarior respectu sui sumptae obiective. quia tamen definitio obiective sumpta seu quatenus est obiectum sui ipsius formaliter sumptae est obscurior respectu sui formaliter sumptae non quatenus est obiectum sui ipsius una cum aliis omnibus definitionibus conceptu expresso repraesentatur. sicut definitio entis est sui quatenus est obiectum respectu sui una cum omni omnino ente conceptu expresso repraesentatur.

123

Dices 2do una intellectus apprehensio non potest explicare naturam rei scilicet iuxta te definitio est una apprehensio quae non potest explicare naturam rei quod male definitur esse oratio explicans naturam rei. Respondeo una apprehensio licet non possit explicare iudicative naturam rei potest tamen repraesentative quia potest clare repraesentare genus proximum et differentiam ultimam rei.

Dividitur Definitio

124

1mo Alia est definitio Nominis quae explicat vocis significationem quae res dicitur ut Res dicitur a reor consid. asserendo. Alia Rei quae ipsam naturam rei explicat. Porro natura seu essentia rei est collectio illorum praedicatorum rei, quorum quolibet ablato non maneret res.

125

2do Definitio Rei alia est Quidditativa alia Descriptiva. Quidditativa seu essentialis est oratio explicans naturam rei per praedicata essentialia. Haec duplex est: alia Physica quae explicat naturam rei per constitutiva physica ut homo est compositum substantiale ex anima rationali et corpore organico. Alia metaphysica quae explicat naturam rei per constitutiva metaphysica seu per genus et differentiam

rmo essentialem ut hoc est aut radicale.

Nota distinctio a physica adaequate realis a se distingui metaphysicam adaequate reale sibi identificari et solum ex modo nostro concipiendi distingui.

126 Descriptiva definitio est quae explicat naturam rei vel per proprietates metaphysicas ut hoc est aut admirativum, visibile vel per causas extrinsecas ut hoc est aut creatum a DEO, adeoque similitudinem elevatum ad beatitudinem supernaturalem secundam vel per effectus ut ignis est elementum calefaciens et siccans vel tandem per complexionem accidentium quae nulli alteri quam definito conveniunt sic Plato describit hominem est animal implume bipes erecto vultu incedens loquens articulate.

128 3tio tam praedicativa quam descriptiva definitio alia est Formalis quae est cognitio data proponens naturam. Alia Obiectiva quae est obiectum dictae cognitionis in re et ipsa illa praedicata rei per quae data explicatur natura rei. Definitum similiter duplex est Formale et obiectivum. Formale est cognitio ipsa naturae rei definiendae seu talis cognitio ut rem discernat ab alijs rebus. Definitum Obiectivum est obiectum dictae cognitionis quae est ipsa res definienda cum praedicata sumpta per quae discernitur dare ab alijs rebus.

Leges bonae Definitionis

129 1ma est definitio debet esse clarior suo definito alias non explicaret aut manifestaret naturam eius naturam. Hinc malae sunt definitiones typicae ut homo est arbor inversa per

130 2da est Definitio debet constare genere proximo et differentia ultima nam per haec praedicata optime explicatur natura rei quae explicantur praedicata rei tam communia ipsi cum alijs quam soli illi propria ultra quae nihil amplius illa res dicit. Amo n. ex genere proximo seu tali cui immediate subijcitur homo legitime definitur [illegible] ex eo cui immediate subijcitur hoc legitime inferuntur omnia ferme praedicata communia ipsi cum alijs entibus quae inferri non possent ex genere remoto ut dictum n 82.

Dixi, omnia ferme non inferri ipsa differentia ultima
seu rationalitas est proprietates metaphysicae hominis ex ea ema-
nate, quae homini conveniunt et cum Angelo. 2do ex dif-
ferentia ultima rei (ut numero 132 explicabo) trigesim ex
radice sua legitime inferuntur omnia praedicata propria soli
illi rei soli ingruum comparata cum speciebus stantis sub eo-
dem genere proximo et cum aliquibus speciebus superiorum eius-
rum generum. Dixi cum aliquibus non enim omnibus ga
rationalitas quod est ultima differentia hominis et proprietates ex illa
emanantes risibilitas admirativitas quae conveniunt alicui speci
substantiae sc: Angelo. Porro substantia est enim genus re-
motum respectu hominis. Tandem genus proxi-
mum et differentia [struck] ultima definiti ut conjuncta secum
sunt praedicatum proprium soli illi definito soli ingruum sine ulla
restrictione. 131

Confirmatur: Definitio si non constaret genere proximo
tunc non explicaret naturam definiti ut convenientem
magis cum his quae cum illis entibus vel non explicaret
insuper eandem naturam definiti ut differentem ab omnibus eo quod
non est ipsa. Sic si definias hominem per vivens rationale non
explicas naturam hominis magis convenientem cum brutis
quam cum plantis et asteris. Si vero definias hominem
per genus adhuc remotius ut per substantiam rationalem vel ens ratio-
nale nunc neque explicabis naturam hominis ut convenientem
magis cum his entibus magis quam cum aliis sic cum brutis magis
quam cum plantis cum plantis magis quam cum astris
neque explicabis eandem hominis naturam ut differentem ab omnibus eo
quod non est ipsa nam enim Angelus et DEUS est substantia et ens
rationale. Si enim definitio non constaret ultima
differentia definiti, sed superiori aliqua tunc eo ipso debe-
ret constare et genere non proximo sed superiori illo sc: quod
superior differentia dividit nam definitio hominis si pro
differentia haberet ly sensitivum deberet pro genere habere
vivens vel esse aliud remotius consequenter non explicaret naturam

definiti ut differentem ab omni eo quod non est ipsa sc: a speciebus contentis sub genere proximo definiti sic homo quod vivens sensitivum non explicat differens a brutis quae cum homine sunt sub eodem genere proximo dato. Deinde, non explicaret rationem definiti ut differentem magis ab his quam aliis entibus nam ergo homo magis differt a brutis quam ab Angelis quod differentia apparet ex sola ultima differentia huius sc: rationalitate, apparet quia homo multum recedit a brutis accedit autem ad Angelos imo et ad similitudinem ipsius Dei x Tandem non apparerent tam formaliter seu in se ipsis quam arguitive seu per illationem proprietates metaphysicae definiti ut per quae quod emanant aeque et inferuntur ex sola differentia ultima rei.

132 Nota imo quod differentiam ultimam intelligi talem differentiam rei quae sit postrema, respectu differentiarum dividentium et simul continentium gradus omnia sive superiora sive inferiora eiusdem rei et sit prima tam positive quam negative respectu proprietatum metaphysicarum rei seu praedicatorum propriorum illi soli. quod soli accipiendo cum restrictione data supra, num: 130. Dixi prima positive hoc est talis quae sit radix emanativa proprietatum metaphysicarum rei et prima negative hoc est talis ut illa prior radix non detur. Est enim prima hoc est primo faciens differre rem a speciebus contentis cum illa sub eodem genere proximo. Quod additum bene notandum est nam falsum est quod differentia ultima faciat rem primo differre ab omni eo quod non est ipsa sive illud contineatur sive non sub eodem genere proximo secum. patet evidenter falsitas hoc in differentia ultima huius sc: rationalitate homo non primo nisi non facit hominem differre ab Angelis deinde non facit eum primo differre a plantis, elementis, astris et aliis omnibus speciebus contentis sub eodem genere proximo cum homine nam homo per differentias superiores rationalitate sc: per sensitivitatem, animati corporei differt a praedictis entibus imo per ipsum suum genus proximum sc: animal quod enim est superius rationalitate

[Marginal note, written vertically:] Obiicies non explicari naturam definiti ut distinctae magis cum his entibus quam aliis [illegible] dicitur [illegible] specialiter ad [illegible] Angelis [illegible] brutis [illegible] Tandem [illegible] ultima huius [illegible] rationalitate.

differt solo ab aliis omnibus speciebus existentibus sub eodem genere proximo. Quam ratio solo non sit ad(?) adeoque non tantum abs-tis differt per rationalitatem sed posterius.

Nota 2do 2dam legem definitionis procedere de definitione 133 quidditativa metaphysica nec tamen universalem. dantur non tantum entia ut Deus Optimus Maximus, Creatura ut sic Substantia, attributa, quas definimus quidditative metaphysice nec tamen habent differentiam ultimam quia non habent differentias superiores dividentes superiora sua genera respective quarum earum differentiarum ultima. cujus ulterior ratio est quia non subjiciuntur pluribus generibus quorum unum remotius aliud immediatius sit existentes immediate sub genere entis quo superius non datur respectu rerum existentium et possibilium. Proinde universaliorem legem definitionis quidditativae metaphysicae seu stricte talis hanc esse censeo: Definitio est oratio genere proximo et differentia ultima tam negative quam positive. prout explicata est num: 132 et talis est definitio Dei sci: ens a se. creaturae: ens ab alio hominis: animal rationale 134

Dixi stricte talis definitionis nam definitiones illa quae negari nequeunt habere genus proximum et ultimam differentiam non sit definitiones stricte tales, seu quidditative metaphysice ut constat ex natura talium definitionum explicata num: 126. tales definitiones sunt primo entium rationis fictorum seu hi-nerariorum et juxta aliquos negationum et privationum hae non nec habent naturam seu essentiam proprie talem consequenter nec quidditatem essentialia proprie talia sci: genus proximum et ultimam differentiam. 2do entis ut sic quod cum sit supremum genus non habet supra se genus proprie tale sci: univocum aut saltem analogum. 3tio Singularium quorumque talium nam omnis horum differentia adeoque et ultima est fere nobis ignota. unde individuum definimus eadem qua et speciem definitione ex genere ac differentia. 4to entium per accidens sive sint composita accidentalia ex subiecto substantiali et forma accidentali sive sint tota per aggregationem eorum non existentium.

Substantiæ et accidente ostendi n' sit qdnam sit eorum genus
proximum n' n. ens cum hoc n' dividat immediate in
Substantiam simul et accidens sed in Substantiam totam et acci=
dens totum.

135° 3tia Lex bonæ definitionis, e'. Definitio dt convenire oi
soli et semper suo definito. Oi, inqm supposito qd plu=
ra sint definita tunc definitio DEI O.M. n' dt convenire
oi suo definito cum unum tantum sit.

Nota legem hanc verificari de definitione adæquate
sumpta seu tam de genere proximo qm de differentia una
definiti nam neq solum genus convenit soli suo definito
cum sit coe pluribus speciebus sub se contentis neq sola dif=
ferentia convenit soli suo definito, ut dictum n: 132. hinc
ulterius Nota definitum n' per solam differentiam differre
ab oi eo qd n' e' ipsum sed tm per genus et per ipsa per differ=
entiam ultimam, seu rationalitatem differt ab oibus ijs cum
quibus convenit genere proximo et alijs superioribus quibus
usq ad Substantiam, exclusive sc: a brutis, plantis, elemen=
tis et per genus tm proximum sc: per anl differt ab oibus
ijs cum quibus n' convenit gnre proximo sc: a plantis ele=
mentis cælis Angelis et, nam hæc oia n' st anl.

Rursus definitum n' per solum genus proximum conve=
nit cum oi illo ente qd n' e' ipsum ut immediate pa=
tuit sed simul per superiora gnra et per differentiam ul=
timam ut patet de hnus ex Arbore Porphyriana

136 Diligenter adverte qd ex sola immediata lege verifi=
catione alicujus definitionis n' liceat statim inferre bonitatem
definitionis (qui tn error passim stingit) nam et proprie=
tas 4ti modi (de quibus n: 74) conjuncta gnri proximo
immediate et superiori soli rei convenit, eidem rei oi
et soli idq irrestricte et semper neq tamen e' definitio illius
ut si dicas hoo e' anl visibile v hoo e' vivens visibile.
Proinde ad probandam bonitatem definitionis ostensim
strictè talis addenda e' 3tiæ legi 2da

4ta Lex ē Definitio d[ebe]t converti cum definito seu definitum ex definitio (intellige obiective sumpta) Ut debeat ad invicem seu invicem praedicari ut homo est animal rationale et animal rationale est homo. Hinc sequitur quod quidquid affirmatur vel negatur de definitione idem affirmetur vel negetur de definito et e converso. Item de quocunque affirmatur vel negatur definitio de eodem affirmatur vel negatur definitum et e converso. Item ex definitione recte infertur definitum et e converso.

Nota ex Oviedo legem hanc et quod illata sit ex ipsa definitioni de definito proximo immediato sc. de ipsa specie tamen non autem de mediato seu de individuis ejusdem speciei, licet n. verum sit Petrus definitione est animal rationale falsum tamen in converso dicendo animal rationale est Petrus cum aliis individuis sit etiam Paulus Andreas &. Item licet bona sit consequentia est Petrus ergo est animal rationale male tamen est animal rationale ergo est Petrus. Alia hujus regulae explicatio dabitur in Logica. 138

5ta ē Definitum non debet ingredi definitionem. quod lex intelligenda est de definito clare cognito non autem posse non posse definitum sub conceptu aliquo confuso et communi plurium virtus ingredi definitionem probant innumerae definitiones a philosophis receptae ut Substantia definitur esse ens per se stans. Causa intrinseca definitur quod dat se ipsam in entitatem totius in quibus definitionibus tam substantia quam causa intrinseca ingrediuntur definitiones suas sub conceptu confuso et pluribus communi sc. sub Ly per se et Ly seipsam 139

6ta ē In definitione nihil superfluum ponatur nec aliquid ex necessariis desit. ratione defectus vitiosa est definitio hominis, homo est vivens sensitivum. ratione excessus autem homo est animal rationale mortale.

7ma ē Definitio non fiat per disjunctionem. unde male definitur animal est vel homo vel brutum. sed haec regula non est universalis nam entia universalia quae se extendunt ad contraria

possunt q disjunctionem definiri vel definiti libertas, nam supposit

Nota idem ee definitionem Qualitatiam metaphysicam qd sceptrum formalem et essentialem rei.

Articulus 2dus

Quid et quotuplex Divisio et quae illius Leges

140 Divisio dialectice sumpta e oratio totum aliquod in suas partes distribuens. Dixi dialectice sumpta nam physica divisio, de qua non agitur hic, e destructio unionis inter partes totius. Totum qd dividitur dicitur divisum partes vero in quas dividitur vocantur membra dividentia.

141 Sicut totorum genus ita divisio triplex e. 1mo n. e totum potestativum seu speciale qd nempe habet omnes partes, in quas distribuitur, easdemque habet sibi subiectas hoc e de illis tamquam de subiectis dicitur fit, unde in partes hujus totius vocantur subiectivae, tale totum e genus respectu specierum et differentiarum, et species respectu individuorum namque animal dividitur in rationale et irrationale, in bovem, leonem, hominem et alias species [...] sive existentes sive pure possibiles quas omnes sub se stricte qd de illis praedicatur fit, tamquam quid superius illis. bene n. dices bos e animal, Leo e animal.

(margin: e illis superius et ut tale, de illis praedicatur)

Nota totum potestativum ee partem metaphysicam respectu sub partis subiectivas sc. genus, respectu sub speciei speciem respectu sui individui nam species componitur metaphysice ex genere proximo et differentia, ut homo ex animali et rationali.

142 2do totum e actuale qd habet actu omnes suas partes quasque sicut. hoc aliud e Metaphysicum qd dividitur in partes actuales metaphysicas solum q modum rationem a se distinctas sc. in genus et differentiam ut homo dividitur in animal et rationale. Aliud e Physicum qd dividitur in partes physicas realiter a se distinctas vel essentiales vel integrales.

Partes essentiales sunt illae quae essentiam constituunt totius ita ut quarumcumque illarum ablata non maneat totum, ita essentiales phys

essentiales physicae partes hominis et corporis cum rationalis ex anima.
Integrales partes sunt quae non sunt de essentia totius sed tamen ad integritatem ejus spectant ita dividitur corpus humanum in manus pedes oculos etc. Quae partes integrales aliae sunt homogeneae seu ejusdem rationis quae scilicet nullam inter se habent notabilem diversitatem qualis partes sunt in aqua vino etc. Aliae heterogeneae seu diversae rationis quae notabiliter a se differunt ut manus, pedes, oculi etc.

3tio est totum Accidentale dum vel subjectum dividitur in accidentia seu potius per accidentia sua ut homo aliquis est albus alius niger etc. vel accidens per subjectum ut dulcedo alia est mellis alia sacchari etc. vel Conversum accidentale in alia accidentia ut dulce aliud est album aliud nigrum etc. Huic ergo triplici classi totorum correspondet triplex divisio 1ma est totius potestativi in partes subjectivas 2da totius actualis metaphysici in partes metaphysicas vel physici in partes physicas easque vel essentiales vel integrales. 3tia tandem est divisio subjecti in accidentia vel etc.

Nota explicatam hactenus divisionem esse divisionem veram dari enim divisio vocis aequivocae in suas significationes ut canis in aut sidus etc.

143

Leges bonae Divisionis et modi argumentandi a divisione petiti.

144

1ma Lex est Divisum debet esse majus quam singula membra dividentia nam homine non est totum dependere ex majus sua parte, ita debet majus esse seu ad plura se extendens quam homo aut leo etc.
2da Divisum non debet esse majus seu ad plura se extendens quam omnia membra dividentia simul sumpta

nam homen rigōs ostendit totum nihil plus et nihil minus dicere, qm oēs suas partes simul sumptas hic n. totd et oēs dant se in aequitate in toti.

3tia membra divisis opposita et contradistingui seu unum in altero includi n. dt. unde male divi= deres aāl in bipes et irraōale nam irraōale reperitur in bipede.

4ta. membra divisis sint proxima nec plura qm sit necesse. hinc male divideres viventes in brutum, brutum, et arborem nam proxime vivens dividitur in sensitivum et insensitivum. 5ta Lex membra divisionis debet eē vere talia ...

14 Modi autem exponendi a divisione petiti plures sunt.

unde mala est divisio aal dividitur in hoē et creaturā, hoē.

1mus ab affirmatione partis subiectivae ad affirmationem totius potestativi, ordinarie loquendo qd additio quia n. tenet regula e raōale qd ē aāl ut dictum n. 83.

Similiter ab affirmatione accidentium propriorum subiecto ad affirmationem subiecti, ut ē temperans qd ē hoō.

Item ab affirmatione subiecti, ad affirmationem accidentis cum quo nullam habet connexionem ut ē lac qd ē album. ē sol glaucus e quisquis 2dus ē ab affirmatione divisi ad affirmationem oīum membrorum dividentium potestatiorum sed sub disiunctione si affirmetur totum potestatium ut ē aāl qd est u raōale u irraōale. sub particula copulativa et si affirmetur totum actuale seu me= taphysicum, ut ē hoō (intellige metaphysice acceptus) qd ē aāl et raōale. hinc physicum de quo notandum qd, ex illius affirmatione essentiali seu necessario affirmentur oēs partes essentiales stringantes dum adeo solum probabiliter partes integrales ut ē hoō qd necessario ē corpus et anima rationalis unitas. Idem autem ē hoō qd probabile ē qd habeat pedes, manus.

3tius ē a negatione totius ad negationem partium u oīum u aliquorum si n. negetur totum potestatium negantur et oēs partes simul sumptae ut n. ē aāl

q̄ nec ē act̃ rāvāle nec irrāvāle. Sicam negato-
rium actuale negando, solum it ū oēs partes, sed s. mal
sumptā ū pars Dla fōalis, seu differeā, idq̄ n̄ semper ut
wē hōō q̄ n̄ ē act̃ rāvāle. Et q̄ n̄ ē Daa rāvālis et
corpq̄ unitā. ū si: n̄ ē bō q̄ n̄ ē rugibile. gt. q̄ n̄ ē
aā illig sensitiva. Dico: idq̄ n̄ semp
n̄ n. recte inferes, q̄ ē hōō q̄ n̄ ē rāvāle, q̄a angelq̄ n̄
ē hōō et tn̄ ē rāvāle. Itm n̄ recte inferes
n̄ existit a parte rei D̄erq̄ q̄ n̄ existit a parte rei
aa illig. Atqs tandem nodqe
a negaōe, sive oīum partium eā integralium, sive
uniq̄ essentialis ad negaōem totiq̄ ut: n̄ ē aal q̄ n̄ ē hōō.
n̄ datq̄ aā rāvālis q̄ nec datq̄ hōō, n̄ ō: caput, oculi, 146
manq̄ et cēteræ partes integrales, hūs q̄ n̄ ē hōō.

Ad meliorem divisiōis intelligeam advorte q̄d di-
visio totiq̄ potestativi in partes subiectivas sibi in aliquo
deā et ē ōverso differat multum a definiōe eorundē,
q̄a definitio gn̄is ūq̄ ōdis explicat naām eiq̄ p̄ genq̄
suum proximum et ultimam differeām, sei p̄ Lq̄ di-
versum, desfinitum, q̄d n̄ fuit diviq̄ ōdis in modo
et irrāvāle. Itam aūt divisio totiq̄ actualis sive
physici sive metaphysici in suas partes licet n̄ differat
a definiōe eiusdem totiq̄ ex parte obi, seu rei sicard,
cum idē ōno cognoscat sive definias sive divi-
das hōem uq̄ physicē spectatum (prout sc: constat
partibq̄ physicis) nam utrumq̄ hōi agendo cogno-
scis corpq̄ aām rāvālem et unionem. Attamen
differt dicta divisio a definiōe ex parte modi
significandi ingentum sc: definitio repræsentat uq̄ hōem
componendo illum ex suis partibq̄, divisio aūt distribu-
endo illum in easdem partes.

DISPUTATIO 2da

De 2da Intellectûs Operatione

Quid sit 2da intellectus operatio et quid sit Propositio seu Enuntiatio dictum disp: [illegible] n.4. In qua [illegible] venendum est 1mo Quid et quotuplex sit propositio. 2do quae eius proprietates.

QUAESTIO 1ma

Quid et Quotuplex sit Propositio?

Ad intelligendam propositionis naturam sciendum prius est quid sit verbum, nomen et Oratio vocalis sumpta ut [illegible] signis partium propositionis mentalis [illegible].

Articulus 1mus

Quid sit Nomen, Verbum, Oratio et Propositio?

147 Dicitur ad 1mum Aristoteles lib 1 Perihermenias Cap 2 nomen sic definit: Est vox significativa ad placitum sine tempore cuius nulla pars significativa est separata: Addunt Summulistae ex dictis a Philosopho eodem Cap: finita et recta faciens cum verbo orationem veram vel falsam.

Dicitur vox significativa ad placitum ut excludantur a nomine termini mentales scripti [illegible]. Item signa naturalia ut gemitus risus quae ex natura [illegible] ex [illegible] instituto aliquem effectum significant quod patet [illegible].

Dicitur sine tempore ad excludendum verbum quod significat aliquam actionem et passionem desinentem pro aliquo tempore differentia quod nulli nomini competit. Licet enim aliqua nomina sint mensuram temporis ut annus mensis non tamen sunt exercitium alicuius actionis eodem tempore

Dicitur, cuius nulla pars significativa est separata, ut ostendatur
differentia terminis ab oratione cuius partes singulae retinent
eandem significationem extra orationem quam habebant componen-
do illam quod de nomine dici non potest.

Dicitur finita ad excludenda nomina infinita
ut non homo quia simpliciter loquendo non est nomen quia
nos ad nullius rei certam notitiam ducunt ad quem finem
verbum impositum est nomen.

Dicitur recta ad excludendos casus obliquos qui pari-
ter non sunt simpliciter nomina sed casus nominum unde non constitu-
unt per se sed cum alio sunt verum ita propositionem.

Tandem dicitur finiens verum vel falsum cum ver-
bo ordinem ut excludantur a nomine omnes voces quae
per se non possunt esse termini seu pars propositionis de quibus
dictum est supra et a numero 13.

Obiicies. Prandium, Coena, quae est nomen et tamen significat
cum tempore prandium enim significat comestionem tem-
pore meridiano Coena vero tempore nocturno quae
ergo definitum non esse vox significans sine tempore.
Respondeo Nego minorem probationem dico prandium significat
comestionem exercitam aliquando tempore meridiano
Coena vero tempore nocturno et sic ceteris. significat come-
stionem exercitam de facto vel exercitam esse aut exercen-
dam tempore meridiano et nocturno. Nisi enim addatur
ly prandium verbum est aut fuit aut erit cuili-
cuius vocem hanc prandium non intelliget an come-
stio exerceatur de facto vel exercita aut exercenda sit
tempore meridiano.

3

Urgebis Participia significant actionem aliquam exer-
ceri in aliqua differentia temporis vel praesentis vel praeterita
vel futura unde enim sunt triplicia participia scilicet tempo-
ris praesentis praeteriti et futuri quae saltem non omnia nomina

4

scant sine tempore nam participia referuntur ad ... cum habeant casus. ... Ideo Deo Aristo... dicis Deigns. Ergo saltem non omnia nomina, proprie talia scant sine tempore. Respiceam non omnis nomina sive proprie sive improprie et latius talia, Respicequam.

Porro participia ex ea etiam ratione ad nomina refer: untur quod etsi participent casus unde sunt nomina impro: prie talia proprie cum sint modi. verborum cum relativo qui quod quod subintellecto sinuntur nam idem est hoc amatus a DEO ac hoc qui amavit DEUS.

Quoad ad 2dum Verbum ad mentem Aristotelis definitur: Est vox finita et recta significativa ad placi: tum cum tempore cuius nulla pars separata significat et semper eorum quod de altero praedicantur nota.

Differt a nomine tantum per hoc quod significet cum tempore et sit eorum nota quod de altero praedicuntur ut patet ex definitione nominis.

Dicitur vox finita nam a ratione verbi excluduntur verba infinita ut non legit non scribit nam ex hoc nullam determinatam actionem significant.

Dicitur recta ut excluduntur a ratione verbi Aristotelis omnes alii modi et tempora verborum praeter tempus praesens Indicativi modi nam alii modi iuxta Philosophum non sunt verbum, sed casus verbi. Rationem huius affert Cassilius quia a verbo pendet veritas propositionis. porro veritas propositionis omnis semper sumitur a tempore praesenti adeoque a verbo temporis praesentis videlicet verum est dicere nunc: Petrus currit quando dicitur quando verum erit dicere Petrus currit. similiter ideo verum nunc est dicere Petrus currebat quia verum erat dicere quando dicere Petrus currit.

Dicitur Nota eorum quod de altero praedicantur quia verbum significat seu manifestat nobis an praedicatum conveniat vel non

Subo. unde Nota q verbum intelligi hic ipsam
copulam propositionis, sed si affirmativa sit, sicat praedica-
tum convenire subo si autem negativa sicat non convenire.
Reliquae particulae sunt et significatio cum tempore
explicatae sunt in definitione nominis.

Quantum ad 3tium Oratio lib: 1 Perihermeneias: cap 4 5
sic definitur ab Arte. Est vox significativa cuius partium
aliqua significativa est separata ut dictio sed non ut af-
firmatio vel negatio. Definitio haec bene pene-
tranda est nam operatur tum complexo de quo dictum est
praecedenti n 54 et ut si operatur orationi. dantur n. aliquae
quae orationes, quarum partes separatae seu extra orationem
sumptae significant non tamen ut dictio sed etiam ut affirmatio
vel negatio talis est oratio, homo est sol lucet, dies est. cuius
partes sol lucet dies est sunt duae affirmationes.

Explico itaque sensum Aristotelis in definitione data. 6

Dicitur vox non errores qua in oratione et de significatio-
nem unum aliquem sensum facientium vel etiam unica
vox sed pluribus aequivalens ut lego quod his aequi-
valet ego sum legens aliquid.

Dicitur cuius partium aliquam significativa est sicut
affirmatio vel negatio. hoc est ad essentiam orationis non re-
quiritur ut aliquam ex eius partibus seorsim sumpta
sit per modum affirmationis vel negationis licet possit
contingere, aliquando quod ita sit. unde Lg n ut
affirmatio vel negatio non excludit affirmationem vel nega-
tionem ut si parte orationis sed solum necessitatem
affirmandi vel negandi esse n. nulla pars orationis seor-
sim accepta affirmet aliquid aut neget esse in oratione pro-
posita et in hac propositione Petrus est homo.

Quo ipsa tota oratio est, sed affirmet aut neget
retinet tamen propriam orationis rationem seu essentiam ut dum
dicis O domine intelligam: unde 7

Infertur Amo quod in anima intellegi operatio
possit esse oratio proprie talis. 2do Orationem

a termino complexo et per differre qd hic expresse asce-
dat terminum affirmationem complexum negationis alicuius predica-
ti de subiecto alias non tamen rem propositionis erit tamen vero
Oratio tam 2dam se totam quam 2dum partes suas spe-
ctata est indifferens ad affirmationem et negationem vel
careat affirmationis et negationis.

8 Oratio duplex est Imperfecta quod non habet sensum perfectum
quales orationes sunt in propositione non conditionali una pars ut:
nisi fervens diligam. Perfecta est quod habet sensum
perfectum ut: nisi fervens diligam damnum debebis.
Rursus Oratio perfecta vel est Enunciativa quae est propositio affir-
mans vel negans aliquid vere vel falso vel non Enunciativa
quae nihil affirmat aut negat qualis oratio est interrogatio
imperium et ut: nonne venies, fac hoc, utinam studeres.
Sed haec oratio ad Rhetoricam potius quam ad Dialecticos spectat.
[illegible] Dico ad principale quaesitum

9 Propositio recte definitur ab Aristotele in Perihermeneias Capite: Est
Oratio affirmativa vel negativa, alicuius de aliquo. Item
in Perihermeneias Capite 4 Est oratio verum vel falsum significans.
Bonitas definitionis huius probatur ex eo quod convenit omni et soli
et semper propositioni et explicat genus eius proximum et diffe-
rentiam. Loco generis ponitur oratio reliqua par-
ticula loco differentiae. Videntur quibusdam
hae definitiones quoad rem non convenire sed tantum [illegible] convenient
nam in una ponitur affirmativa vel negativa [illegible]
intelliguntur hic termini vere vel falso. in 2da autem
[illegible] intelliguntur [illegible] affirmando, vel negando

10 Notandum quod propositio habent suam materiam
eamque duplicem. Materia circa quam (ab aliis vo-
catur remota) est ipsum obiectum circa quod versatur
propositio. 2dam ex qua (ab aliis vocatur pro-
xima) est ipsum subiectum et praedicatum ex quibus

tergu partibus suis propriis propositio. Habet et
formam propositio quasi formam scilicet copulam dicitur n[am]
corpus sine forma vivere nec sentire nec movere ita
subiectum et praedicatum sine copula nec affirmat nec negat.
Quisque habet quantitatem et qualitatem. Quantitas
est extensio propositionis ad plura vel restrictio ad pauciora.
Qualitas est veritas vel falsitas propositionis seu affirmatio
vel negatio.

Articulus 2dus.

Quotuplex est Propositio?

Propositio multiplex est sive spectetur ratione sui sive
ratione materiae, formae, quantitatis et qualitatis. Dividemus
in Puncta 4 ~~tria~~ dividemus ad vitandam
confusionem.

Punctum primum

Quotuplex Propositio ratione sui.

Propositio ratione sui spectata alia est simplex alia
complexa seu conjuncta. Simplex quae
dicitur Cathegorica est quae habet unum tantum subiectum unum
praedicatum et copulam. ut: homo est animale.
Haec alia est absoluta (seu de inesse) quae absolute
sine ulla restrictione seu modificatione dicit praedicatum
inesse vel non subiecto, qualis est in allato exemplo.
Alia modalis quae exprimit modum quo praedicatum
inest vel non subiecto ut Deus ~~necessario~~ studet.
Quisque absoluta alia est de 2do adiacente quae
habet implicite copulam praedicato inclusam ut Deus studet.
Alia de 3tio adiacente quae tria habet
subiectum praedicatum, copulam distincte et expresse
habet. ut Deus est studens. Item alia
est identica in qua idem et eodem modo dicatum

Pdicatur de se ipso ut homo est homo. Alia non identica in qua idem sed non eodem modo sumptum praedicatur de se ipso ut homo est animal rationale. homo non est sumptus ... ...

12 Complexa propositio (quae etiam composita communiter dicitur) est quae pluribus propositionibus simplicibus inter se connexis constat unde ei plura verba praedicata et copulae hic ... non dotti tum sed et ... des salvari possunt.

Nota propositionem complexam non ita pluribus propositionibus constare ut una earum sit subjectum altera praedicatum propositionis complexae neque non una propositio affirmatur aut negatur de altera sed ita ut enuncietur connexio aliqua earum propositionum inter se.

13 Propositio complexa dividitur primo in copulativam et disjunctivam. Copulativa est in qua duae vel plures propositiones particula seu effectum sequenti tum jungentes connectuntur ... atque ... ut Deus est ... et ... sunt ...

Ad copulativam propositionem referuntur propositiones adversativae ut licet Deus est ... in ... est ... propositio ... non ... ut Deus est ... et non ... Item relativae ut Deus qui est ... est ...

14 Disjunctiva est in qua propositiones plures nectuntur particula vel, aut, sive ut Deus est liberalis vel ... Disjunctiva propositio quae alia est ... alia propria dicitur n: 37.

15 Propositio complexa est Illativa in qua plures propositiones connectuntur particula illativam quod quam triplex sit triplicem ... illativam ... ideo propositio illativa triplex est. Alia conditionalis seu hypothetica in qua propositiones connectuntur particula si ut ... est ... Alia causalis in qua propositiones connectuntur particulam quia

ut video dies est qd lux est. Alia Rationalis ingenii inveniunt propos per particulas ergo, igitur &c. ut dies est ergo lux est. Propos Causalis quae multiplicem sensum habere potest discas ex propos reduplicativa [illegible]

16

Nota propos^es immediate explicatas esse dici *Illativas* quod in illis una earum pars infertur ex altera vel conditionate ut in *hypothetica* vel absolute seu independenter ab illa *conditione* ut in causali et rationali. unde Fleury docet propos^es has tum ad 3dam quae ad 2dam operationem intellectus pertinere quia in illis verum vel falsum exprimitur et simul infertur quae doctrina bene notanda est.

Propos Complexa est adhuc exponibilis quae ob sui obscuritatem indiget explicari per alias duas vel plures propos^es inse implicite continentes quae dicuntur *exponentes* eo quod exponant declarare sensum propos exponibilis in ea latentem.

17

Exponibilis propos triplex est Exclusiva Exceptiva Reduplicativa. *Exclusiva* est quae constat aliqua particula excludente ut tantum solum dumtaxat. Haec vero alia est de *subjecto excluso* quando particula Exclusiva afficit subjectum ut *tantum Deus* est omnipotens. sic enim ego nego Deus est omnipotens et nihil aliud a se distinctum a Deo est omnipotens. Alia est de *praedicato excluso* quando particula exclusiva afficit praedicatum ut elementa sunt tantum 4. Exponitur per duas simplices propos^es Elementa sunt 4 et non sunt plura.

18

Exclusiva propos alia adhuc est *de dicto seu subjecto singulari*. huiusmodi exempla immediate allata. *alia de dicto seu subjecto Communi* ~~ut~~ in qua excluditur praedicatum ab omni eo quod non includitur in subjecto communi ut tantum homo est animal rationale. huiusmodi propos ita exponi debet sicut propos exclusiva de subjecto singulari excluso dicendo: omnis homo est animal rationale et nihil aliud a se distinctum, adequate ab omni homine est animal rationale. Dicunt aliqui Exponentem

hanc, malam ēē q̄a inquiunt, sequeretur nullus homo
ēē anl rationale cum nullus homo sit ois homo
sed contra ois homo propo absoluta ois homo
e anl rationale e vera cum nullus homo sit ois homo
quod praeter hoc e vera nihil aliud significatum ab ōi
homine e anl rationale. Tertium cum additur ly adequate
Lepsg n. eig e, nihil qd e extra collectionem oium
hominum e qd rationale. Sunt ergo ois homo e anl rationale
Lepsg e, oia individua sumpta in collectione hominum sunt
anl rationale.

19 Exceptiva propo e inqua excipitur a toto Coi,
aliquis vel eo inclusus, ut Oes Apli praeter Judam sunt
SS. Haec aut non e Exceptiva aliquis praeter Petrum studet
... nec haec alig philosophy praeter Petrum studet
non nec ly aliquis nec ly alig Philosophy est toty
Cois in quo includatur Petrus. Hinc non recte
definitur exceptiva propo ēē illa quae constat aliqua par-
ticula exceptiva ly praeter, nisi et exceptot.

Notandum qd in expone propoōis exceptivae
primo loco poni dr pars in toto Coi inclusa affecta
particulā exceptivā, et hoc erit praejacens ergo oes
Apli praeter Judā sunt SS. sic exponitur Judas non e Sanctus
et oes alij Apli sunt SS.

20 Reduplicativa propo e quae constat particula
reduplicativa qualis e quatenus, in quantum et ly Petrus
in quantum e Philosophus disputat.

Notandum diligenter qd particula reduplica-
tiva multiplicem sensum facere potest, uno Formale
quando denotat terminum reduplicatum ēē rationem seu
causam formalem cur Formalis subti convenire praedicatum subto.
Primo mo seu causa Formalis subti e ipsa essentia subti
v pars essentialis ut si dicas homo quatenus homo e anl rationale
et homo quatenus homo est animal.

In primo exemplo reduplicatio tota essentia huius in 2do
pars esse. 2do Causalem quando denotat
terminus reduplicationem, et quam aliquis extrinsecam
efficientem propter quam praedicatum convenit subiecto ut ignis
quatenus calefaciens calefacit. ubi reduplicatio ca-
lefactivitas tanquam causa efficiens calefactionis.
3tio denotat solam conditionem requisitam ad hoc ut
praedicatum conveniat subiecto ut ignis quatenus approximatus
urit, ubi reduplicatio approximatio quae solum est conditio
naturalis requisita ad actionem. 4to denotat
illam partem subiecti in qua recipitur forma praedicati ab illa
distinctam ut homo quatenus est corporeus est coloratus. ubi re-
duplicatio illa pars huius scilicet corpus quod recipit formam
colorem a se distinctum.

Adverte propositiones reduplicativas siquidem
importent aliquam causam seu rationem propter quam praedica-
tum convenit subiecto bene exponi per propositiones causales ergo
homo quatenus homo est animal rationale bene exponitur homo
ideo est animal rationale quia est homo.

21

Ad complexas propositiones spectant propositiones
formatae ex suppositione impossibili quae duplices sunt. quae-
dam formatae ex suppositione impossibili non tollente se
ipsam in quibus non ponuntur termini seu (?) incompossi-
biles ut si Spiritus Sanctus non procederet a Filio,
distingueretur ab ipso. Aliae formatae ex suppositione
impossibili tollente seipsam in quibus ponuntur termini
seu (?) incompossibiles ut si Deus non esset Deus daret (?) hoc
et non daret rationalis nam in hac propositione affirmatur to-
tum de Deo scilicet homo et simul negatur quae negatur
pars metaphysica huius scilicet rationalitas. Priores
propositiones admitti possunt in argumento non tamen poste-
riores. Hinc enim refero propositiones falsificantes seipsas

nam et hoc tollunt se ipsas ut in ratione nunquam incurrerent

Punctum 2dum

Quotuplex Propositio ratione materiae et formae.

22 Triplicem materiam circa quam versantur propositiones assignant Dialectici Necessariam Impossibilem Contingentem.

Necessaria est dum praedicatum necessario convenit subiecto (intelligo de subiecto et praedicato obiective sumptis) atque si necessario metaphysice seu inimpedibiliter etiam a DEO convenit praedicatum subiecto est materia necessaria absolute et metaphysice sic esse rationale convenit homini. Si autem solum necessario physice seu impedibiliter solum a DEO est materia necessaria physice sic esse calidum convenit igni. Si autem solum necessario moraliter seu ita ut oppositum quidem non sit separabiliter naturae dari possit est materia necessaria moraliter sic diligere filium convenit matri.

23 Materia Impossibilis est quando praedicatum subiecto repugnat seu negatur convenire atque quod absolute metaphysice est materia impossibilis absolute metaphysice sic esse generatum repugnat DEO quod physice tantum seu naturae est materia impossibilis physice naturae sic igni repugnat esse frigidum quod moraliter tantum est materia impossibilis moraliter sic matri repugnat odisse filium.

Tandem materia contingens est quando praedicatum contingenter subiecto convenit seu ita ut possit non convenire sic homini convenit esse doctum.

24 Ratione triplicis huius materiae triplex est propositio alia in materia necessaria alia in impossibili alia in contingenti. Propositio in materia necessaria est cuius praedicatum necessario convenit subiecto. proportionaliter defini reliquas propositiones. Multi docent ratione dictae triplicis materiae triplicem esse propositionem Necessariam Impossibilem et Contingentem quod

evidenter falsum est. Nam dantur propositiones in materia necessaria falsae quod sit impossibiles et e converso in impossibili dantur verae quod sit necessariae ita propositio haec homo non est animal rationale est impossibilis (intellige absolute verificativi), cum impossibile sit hominem non esse animal rationale, et tamen est in materia necessaria quia eius praedicatum scilicet animal rationale necessario metaphysice convenit subiecto seu homini. Et contra propositio haec homo non est lapis est necessaria cum metaphysice necessarium sit hominem non esse lapidem et tamen est in materia impossibili quia eius praedicatum lapis repugnat metaphysice subiecto scilicet homini.

23 Ratione formae seu copulae (de qua dictum n. 20) alia est propositio *Affirmativa* in qua praedicatum affirmatur de subiecto ut Petrus est homo alia *Negativa* in qua praedicatum negatur de subiecto ut Petrus non est homo. Nota ex dictis de propositione complexa quod illa sit vere et proprie affirmativa cuius principalis copula est affirmativa qualis est propositio ista qui non est peccator est gratus Deo et contra illa propositio complexa est vere et proprie negativa cuius principalis copula est negativa qualis est haec qui est peccator non est gratus Deo. *Per copulam principalem* intellige illam quae nectit praedicatum cum subiecto seu signum aliquid affirmans vel negans de subiecto. Copula non principalis est (quae etiam dicitur copula implicationis) quae non affirmat vel negat de subiecto sed tantum supponit aliquid de subiecto vel limitat subiectum aut praedicatum. Id dictum de propositione complexa idem dicendum de Modali. Sic illa propositio Modalis est affirmativa cuius copula modum afficiens est affirmativa. Illa vero negativa cuius copula modum afficiens est negativa. Ratio est quia copula modum afficiens est principalis in propositione modali haec non sola nectit praedicatum cum subiecto ut vides in hoc exemplo Petrum non currere est contingens quae propositio

ē affirmativa nam æquivalet huic negatio cuiq[ue] homini ē dangens. et unde inferes in propositione dari propositionem etiam quod modificatur tenere se ex parte subjecti modi seu ex parte prædicati.

Punctum 3tium

Quotuplex propositio ratione Quantitatis

26 Quid sit quantitas propositionis dictum n. 10. Rone illius dividitur omnis propositio simplex absoluta in Universalem, Particularem, Indefinitam et Singularem. Universalis ē in qua subiectum universale præponitur syncathegorema universale sc. omnis, nullus, ut omnis homo ē animalis. Particularis ē in qua subiecto universali præponitur syncathegorema particulare sc. aliquis, quidam, ut aliquis homo currit. Indefinita ē in qua subiecto universali nullum syncathegorema præponitur ut homo ē animal. Singularis ē in qua subiectum est terminus singularis ut Petrus ē homo, quo casu affectus syncathegoremate singulari ut hic homo currit.

27 Nota 1mo propositio indefinita in materia necessaria prædicationis directæ seu naturalis de qua n. 36 dicemus æquivalet universali. Si autem in materia contingenti æquivalet particulari. et ita propositio hæc homo ē animal æquivalet huic omnis homo ē animal, hæc autem homo currit æquivalet huic aliquis homo currit. Dixi propositio indefinita in materia necessaria prædicationis directæ si enim sit prædicationis indirectæ seu innaturalis etiam in materia necessaria æquivalet particulari ut animal ē homo æquivalet huic aliquod animal ē homo cum falsum sit omne animal esse hominem.

Nota 2do

Nota 2do ex strinque quantitatem propositionis non attendi penes praedicatum sed penes subjectum unde propositio haec omnis persona divina est Deus est universalis licet praedicatum Deus sit singulare. 28

2do ratione quantitatis propositio modalis dividitur in universalem et particularem. Ad quod intelligendum praemitto in propositione modali duo inveniri Dictum quod est ipsa propositio simplex et modum seu terminum qui additus propositioni simplici significat quomodo praedicatum insit vel non subjecto. Qua vero praedicatum modo subjecto vel necessario vel contingenter vel impossibile est ut non insit ideo triplex tum modus consideratur a Dialectica scilicet necessarius impossibilitatis et contingens seu possibilitatis ut insit vel non insit. 29

Caeteri modi ferme innumeri sunt. Adverbia a dictionibus derivata siquidem ut aliquis ex dictis dictis modum vero continet non videntur fallere a Dialectica hos praemisso

Dico propositiones modales quantitatem suam seu universalitatem et particularitatem non ex dicto sed ex modo desumere. Unde si modus fuerit universalis dictum aut particulare propositio modalis erit universalis et contra si modus fuerit particularis licet dictum universale propositio modalis erit particularis. 30

Sic v.g. necesse est modus universalis affirmativus quia aequivalet signo omnis ~~vel nullus~~ et tunc propositio necesse est aequivalet huic propositioni omnis homo est animal. Sic impossibile est modus universalis negativus quia aequivalet signo nullus et tunc propositio impossibile aequivalet huic nullus homo est lapis. Sic possibile seu contingens est modus particularis af-

affirmativa, quae aequivalet huic aliquis est homo currere est possibile aequivalet huic aliquis homo currit. Haec possibile non esse hominem non est modo particularis negativa, quae aequivalet huic aliquid non esse hominem, non currere est possibile aequivalet huic aliquis homo non currit. Ex dictis habes propositionem hanc aliquid esse hominem esse necesse esse universalem affirmativam licet dictum sit particulare, et hanc omnem hominem currere est possibile esse particularem licet dictum sit universale.

Nota haec possibile tunc tantum sumi pro contingens quando affirmatur dictum contingens seu tale quod possit adesse et abesse, et habere.

31 De exclusivis propositionibus copulativarum nihil specialis dicendum occurrit, tantum nota copulativa a parvo partem talem in qua plures propositiones concurrunt particulares ... universalem. ... ...

Punctum 4tum

Quotuplex propositio ratione qualitatis.

32 Qualitas propositionum est ratio affirmativa ... negativa ... veritas ... falsitas ... de ... dictum ... ... duplex est propositio vera et falsa. Vera est quae est conformis ... ... prout ... ... prout ...

se sit obiectum. Item falsa est quae est difformis suo
obiecto seu quae aliud se habere enunciat obiectum quam
de facto illud se habeat.

33

Veritas et falsitas propositionum simplicium absolu-
tarum ex se manifesta est, modo dicatur necessario. Ex[empli gratia]
haec propositio: Petrus est albus quod sit vera contradictoria
vero illi Petrus non est albus quod sit falsa, evidens est.
Solum ergo de veritate aliarum propositionum aliquid
praeconi inveniendum.

34

1mo Veritas propositionum modalium definitur
ex eo si modus dicto conveniat. Falsitas si non
conveniat, ut si dicas Petrum esse doctum est necessarium,
falsa est propositio, licet n[am] Petrus sit doctus non tamen neces-
sario, sed contingenter est doctus, unde esset vere dicas
Petrum esse doctum est contingens. Ex quo habes,
tunc modum convenire dicto adeoque veram esse propositionem
modalem quando modus convenit cum materia
sui dicti [illegible] propositio, si modus necessarius cum materia
necessaria, contingens cum contingenti etc., ut Petrum
esse animal est necesse, Petrum esse doctum est contingens,
Petrum esse lapidem est impossibile.

35

Nota ex Toleto propositiones modales omnes quae
in materia contingenti [illegible] quod sint verae de ne-
cessario [illegible] si autem sint falsae esse necessario falsas.
ita propositio haec Petrum esse doctum est contingens est neces-
sario vera, ita namque Petro contingens est doctrina
ut nequeat esse non contingens sed necessaria.

36

2do Veritas et falsitas propositionum complexarum
pro materiae diversitate diversis modis definitur.
Copulativa propositio ut sit vera omnes partes debet haben-
re veras, seu omnes ~~propositiones~~ simplices quibus constat.
Ratio est quia propositio Copulativa affirmat non unam

tum aut alteram partem seorsim se habere sicut de illo enunciat. Hinc falsa est propositio ista Deus est animal et Sacerdos et lapis. Disjunctiva propositio ut sit vera expectatur (?) requirit ut una eius pars sit vera altera falsa × Ratio est quia disjunctiva unam partem applicat subjecto vel praedicato seiungit autem alteram quia disjunctive ad omnem fieret si utraque pars disjunctionis vera foret ut si dicas: Deus vel homo est animal. falsa est disjunctiva quia falso separat a Deo alteram partem.

× Loco ut una ex propositionibus simplicibus quas disjunctiva continet sit vera, pro altera [illegible] plures fuerint propositiones simplices sufficit ut sit una ex eis falsa.

37 Dices Haec propositio Christi Dni ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo ibi ego sum est disjunctiva et tamen utramque partem habet veram. Similiter ista: qui maledixerit Patri vel matri morte moriatur. Resp. duplices esse disjunctivas quasdam proprie tales in quibus ponitur particula vel subintelligitur exclusiva tantum et hae propositiones ut sint verae unam tantum partem debent habere veram. Aliae sunt disjunctivae improprie tales in quibus ponitur particula vel subintelligitur ad minimum vel etiam et hae possunt utramque partem habere veram et tales sunt propositiones quae in objectione allatae, quod ex ipsa earum materia colligitur.

38 3tio propositio conditionalis dicitur vera, ex eo dumtaxat (?) si connexio inter conditionatam seu propositionem illatam et conditionem seu propositionem ex qua fit illatio ita se habeat sicut enunciatur se habere sive interim propositiones simplices quibus constat conditionalis sint verae sive falsae. Quod ipsum inde colligitur.

si [illegible] verit[as] infert ex condit[ion]e infectionem
sive effectum hoc impedito ... divinitus ut,
si homo est leo est risibilis. Haec natura hoc
impedito soli divinitus ut ignis approximatus
stuppae comburere illam. Haec necessario hoc
ita ut oppositum simul esse repugnat et proinde
et ideo ... audiant [illegible] conditionem ver-
itatis. Dixi propositionis conditionalis illa-
tivae. Dixi [illegible] ... conditionales reddi[t]
[illegible] dicitur in sensu, Log. c. 8.

4to Causalis propositio ut sit vera duo 39
requirit primum ut utraque ejus pars sit vera
2dum ut prior pars importet veram causam
posterioris ex qua si. posterior inferatur. Itaque
falsa est: calidus ista homo quia est albus est aptus
[illegible] quia ut ipsa stringat [illegible]
tum et aptum [illegible].

5to Rationalis propositio ut sit vera duo 40
requirit primum quod sit causalis 2dum ut pars
prior ... rationem ex qua pars posterior
inferatur quod ratio duplex est. a priori dum
ex causa infertur effectus ut [illegible] quod dicere. a
a posteriori dum ex effectu infertur causa ut
dicis [illegible].

6to Propositio [illegible] sive reduplicati- 41
va ut sit vera [illegible] absolu-
te verificari de subjecto hoc est remota parti-
cula tum reduplicativa quam exclusiva, propositio
absoluta quod deinde [illegible] dicit ea vera. Ergo
ut sit vera haec reduplicativa [illegible] quaeque

hoc est modis dicit esse verum hoc absolute loquendo et
modali. Similiter ut non sit verum hoc contradictoria
hoc est aut modale dicit esse verum absoluta: hoc
est aut modale.

42 Nota modem adverti quare ad propositionis
reduplicativae veritatem requiratur ut absoluta pro-
positio sit vera, quia scilicet reduplicativa propositio affir-
mat aliquid tamen quem modum propter quem praedica-
tum conveniat subjecto et non convenit ut dictum n. 20[?]
ad finem. Secundo falso affirmatur cum
cum aliquid praedicatum conveniat subjecto si defacto illud
praedicatum non conveniat subjecto et e contra. Unde
si propositio reduplicativa ponatur talis cujus conver-
sio est falsa negandum est suppositum quia n. sy[?]
dicit, Deinde quaecunque aliud volunt is supponunt de-
terminate aliquod quod suppositum est falsum.
Tandem propositione modales, cum ad veritatem
propositionis tam absolutae quam modalis requiratur veritas
illius cum partis quod infert ex altera.

43 Ad vitandam captionem nota ad veritatem
propositionis reduplicativae sufficere quidem ut par-
ticula reduplicans denotet partem subjecti in quan-
tum sit forte praedicatum absolute et simpliciter de-
nominans illud subjectum et sic sufficit si particula
reduplicativa denotet partem subjecti in quantum
forte praedicatum non absolute et simpliciter sed
solum eatenus quia denominans illud subjectum
Sicut propositio ista hoc quaecunque corporis
est coloratum vera est falsa cum [illegible]. Atque [illegible]
quaecunque dentatum est aliis.

3tio, Propositio Exceptiva erit vera, propositio ab- 44
soluta unsoli a qua fit exceptio sit de eadem
falsa alias autem propositiones contradictoriis, [illegible] vero
tum unsolis a quo fit exceptio [illegible] [illegible] [illegible].
gum [illegible] [illegible] contradictoriis unsoli oppo-
sita [illegible] duabus [illegible] [illegible].

QUAESTIO 2da

Quae sunt Proprietates Propositionum?

Post Quantitatem et Qualitatem propositionum, tres
alias proprietates propositionum [illegible] Dialectici:
Oppositionem, Aequipollentiam et Conversionem, de quibus
in Praesenti agemus.

Articulus 1mus

De Oppositione propositionum. 45

Oppositio sicut [illegible] 4 species [illegible] explicandis
est duarum propositionum habentium idem subjectum et praedi-
catum repugnantia [illegible] qualitatem [illegible] quantitatem
[illegible] utrumque. Dicitur habentium
idem subjectum et praedicatum [illegible], [illegible] idem tam
quoad rem [illegible] quoad [illegible] [illegible] affectiones,
et circumstantias loci, temporis etc. Per qualitatem
intelligitur hic affirmatio [illegible] negatio [illegible] de subjecto. 46

Oppositio propositionum quadruplex est. Contraria
quae est duarum propositionum universalium repu-
gnantia [illegible] qualitatem ut vides in a et e [illegible]
matis. Subcontraria quae est duarum propositionum particularium [illegible] qualitatem
repugnantia ut vides, [illegible] in i et o.
Subalterna quae est duarum propositionum [illegible] [illegible]

quantitatem repugnant ut vides in AC et BD.
Contradictoria quando duarum propositionum et quantitatem et qualitatem repugnant ut vides in AD et BC.

Punctum 3tium
Leges oppositionum proponuntur.

47 In regulis oppositionum aliquo modo recedere cogor ab aliorum sententia propter certam quam proferam rationem. 1ma sit Propositiones Contrariae in nulla materia possunt esse ambae simul verae, in materia vero necessaria quaedam non possunt esse ambae simul falsae, quaedam vero possunt, ut patet ex schemate allato.

In contingenti vero semper possunt esse ambae simul falsae. Dixi quod in materia necessaria quaedam propositiones contrariae possint esse ambae falsae, nam propositiones Logicae omne animal est rationale et nullum animal est rationale sunt ambae falsae. Cuius ratio est quia ad falsificandam hanc propositionem omne animal est rationale sufficit aliquod animal non esse rationale. Atque ad falsificandam alteram propositionem scilicet nullum animal est rationale sufficit aliquod animal esse rationale, et verissimum est aliquod animal esse, hinc esse rationale quoque simul aliquod animal esse, potentia non esse rationale. Quod vero possint ambae propositiones contrariae in materia contingenti esse falsae ratio est quia ut falsificentur hae propositiones omnis homo currit, nullus homo currit sufficit quod unus tantum homo currat quod contingere potest.

48 2da. Propositiones contrariae in materia impossibili nequeunt esse ambae simul verae nec ambae simul falsae ut patet ex schemate.

49 3tia Propositiones subcontrariae in materia necessaria quaedam possunt esse ambae verae ut patet in sequentibus aliquod animal est rationale aliquod animal non est rationale. quaedam non sunt necessariae

ambæ falsæ quoniam sit hæc, aliquis homo est animal aliquis homo non est animal. Cum n. propositiones dictæ æquivaleant disiunctivis propositionibus tribus et si eas exponamus, requirunt necessario ad suam veritatem, ut una illarum pars sit vera alioqui falsa, ut dicitur n. 36. Secunda propositio ista aliquis homo est animal quæ sic exponitur ego hic homo, vel ille, vel ille est animal, desperatis hic veras quia omnia individua humana sunt animalia, sequitur est falsa. Tertia propositio ista aliquis homo non est animal quod sic exponitur ego hic homo vel iste vel iste non est animal, quoniam partes sunt falsæ, siquidem nullum reperitur individuum humanum quod non sit animal, ideoque est etiam falsa.

Confirmatur quod hæc propositio aliquis homo est animal sit falsa nam propositionis aliquid, sensus est quod ex collectione hominum unus aliquis homo est animal non sit etiam reliqui homines quod ipsi non sunt: dicta propositio æquivalet disiunctivas propositioni sunt in qua particula vel quod illa sit quod reduplicativa particula tamen aut esse penes particulam vel subintelligitur particula exclusiva tantum. 50

4ta Propositiones subcontrariæ in materia contingenti possunt esse ambæ simul veræ aut ambæ simul falsæ nam propositiones istæ aliquis homo currit aliquis homo non currit sunt ambæ veræ si ex duobus hominibus unus currat alter non currat. Ambæ si nullus homo currat sunt ambæ falsæ quia non habebunt unam partem veram falsam alteram cum tamen sint disiunctivæ. 51

5ta Propositiones subcontrariæ in materia impossibili sunt necessario ambæ simul falsæ nam hæc propositio aliquis homo est lapis est falsa quia in nulla sui parte verificatur. hæc etiam aliquis homo non est lapis, est falsa quia nulla sui parte falsificatur alias aliquis homo deberet esse lapis. 52 6ta Propositiones subalternæ in nulla materia possunt esse ambæ veræ si n. universalis est vera et

hee O̅is hō ē ad̄l particularis illi subalternata necess-
sario ē falsa sc. hec aliq̄s hō ē̄ adl cum n. ut
dixi equivalent affirmativo ꝛ eet vera, deberet una-
liq̄ pars falsificari adeoq̄ deberet aliqd individuum
humanum n̄ eē adl qd falsi subalternæ ꝯtest. suppositio
qd hec universalis sit vera O̅is hō ē adl. Eadem
ē rō pro aliis materiis

53 Imo ꝓpōes subalternæ in oī mā̄
possunt eē ambæ falsæ. Patet 1mo in materia ne-
cessaria ꝓpōes ꝯtrasubalternæ nullus hō ē adl
aliq̄s hō n̄ ē adl ꝯt ambæ falsæ. prioris falsitas
ꝯse patet posterioris probata ē n. 49.

2do in materia contingenti ꝓpōes sequentes subalternæ
O̅is hō currit aliq̄s hō currit ꝯt ambæ falsæ si
nullus hō curreret ut evidens ē. 3tio in m-
ateria impossibili ꝓpōes subalternæ sequentes O̅is
hō ē lapis aliq̄s hō ē lapis ꝯt ambæ falsæ ut
evidens ē.

54 De ꝓpōibus contradictoriis dociter docens qdin
nulla materia possunt eē ambæ simul veræ aut ambæ
simul falsæ. nobis exponitur addita sit Lex qua
ꝓpōes contradictoriæ logicæ seu tales quarum una
ē universalis affirmativa altera particularis negativa
(ut videre ē in schemate) licet n̄ possint ambæ
simul eē veræ possunt tn̄ aliquæ eē ambæ simul
falsæ in sensu infra n 60 explicando.

Probatur inductione ꝓpōes hee nullus hō ē adl
aliq̄s hō ē adl sunt contradictoriæ, et ambæ falsæ. prioris
falsitas patet 2dæ probata ē n. 49 et 32. Idē
dicendum de sequentibus O̅is hō ē lapis aliq̄s hō n̄
ē lapis. Dixi ꝓpōes contradictoriæ logicæ
nam ꝓpōes contradictoriæ ante [?] singulares [?]
de eodē oīo [?] subjecto singulari dicam infra n̄
posse eē simul veras aut falsas.

9na Propositiones contradictoriae quarum una est de subiecto universali (sive sit affirmativa sive negativa) altera de subiecto singulari determinato (sive enim sit affirmativa sive negativa) in materia necessaria et impossibili non possunt esse ambae simul verae aut falsae possunt in materia contingenti ambae simul esse falsae. De propositionibus in materia necessaria et impossibili patet inductione. De propositionibus in materia contingenti probatur. Hae propositiones omnis homo currit et Petrus non currit sunt ambae falsae. Similiter propositiones istae nullus homo currit et Petrus currit: si Petrus non currit caeteri autem homines currunt sunt ambae falsae ut patet reflectenti. | 55

10ma Propositiones contradictoriae ambae indefinitae in materia impossibili non possunt esse ambae simul verae aut simul falsae quia aequivalent contrariis quae in materia impossibili non possunt esse ambae simul verae aut simul falsae ut dictum n. 43. Hae propositiones sic homo est lapis homo non est lapis aequivalent his omnis homo est lapis nullus homo est lapis (ut patet ex n. 27 dispositionis) quarum prior est essentialiter falsa altera essentialiter vera. | 56

11ma. Propositiones contradictoriae ambae indefinitae in materia necessaria si sint praedicationis directae naturalis (de qua dictum dispositione n. 16), nequeunt esse ambae simul verae aut simul falsae quia aequivalent contrariis quarum aliqua in materia necessaria (scilicet quae sunt praedicationis directae) non possunt esse ambae simul falsae aut verae ut dictum n. 47. Hae propositiones homo est animal homo non est animal aequivalent his omnis homo est animal nullus homo est animal ut patet ex n. 27. Porro prior ex his est necessario vera altera falsa. | 57

12ma. Propositiones contradictoriae ambae indefinitae in materia necessaria si sint praedicationis indirectae | 58

(de qua habes disp: 1 n 36) possunt esse ambae verae quae aequivalent subcontrarijs quarum aliqua in materia necessaria (scilicet quando est praedicatio individui) possunt simul esse verae ut dictum n 19. Hae propositiones nullum animal est rationale aut non est rationale, aequivalent istis: aliquod animal est rationale et: aliquod animal non est rationale ut constat ex n: 27. Porro utraque ex dictis propositionibus est vera.

59 Propositiones contradictoriae ambae singulares seu de subiecto singulari determinato in nulla materia possunt esse simultaneo verae aut falsae ut verum constat itaque non convincitur quod si se daretur esse impugnandum illi principio universali, impossibile est idem simul esse et non esse. Item: nec esse nec non esse.

60 Nota primo propositiones contradictorias quas vidisti a num: 55 ad 59num inclusive, vocari a Dialecticis contradictorias de Lege eo quod sequuntur aliquo modo regulas contradictoriarum Logice propositarum. 2do propositiones contradictorias quae possunt esse ambae verae simul aut falsae non esse proprie et simpliciter contradictorias. 3tio de propositionibus contradictorijs quas aliter assignant et proponunt in schemate Dialectici sciendum est quod ita ad se opponuntur ut una illarum includat aliquid semper ita ad se verum quod falsificat alteram, non tamen omnes ita ad se opponuntur ut una illarum sit necessario falsa altera vera. Exemplum accipe in sequentibus propositionibus nullus homo est animal aliquis homo non est animal. Prior propositio manifeste est falsa posterior vero particularis conjunctive affirmat dari aliquod individuum humanum quod sit animal et falsificat seu destruit hanc universalem nullus homo est animal quae de omni omnino individuo humano negat praedicatum animalis. Alterum quod ipsa dicta propositio sit falsa probatum est supra n 49. Unde non in hoc sensu dixi dictas propositiones contradictorias posse esse ambas simul falsas quasi vero ita ad se opponuntur ut una non includat aliquid verum quod falsificat alteram, sed in hoc quod aliquae propositiones contradictoriae Logice ita ad se opponuntur ut una sit manifeste

falsa altera vero licet ex una parte includat, veritatem falsificantem oppositi sibi propositionem tn ex altera parte caret speciali requisito ad hoc ut sit vera simpliciter. Et per hoc solves argumentum sentes contra sua doctrina nostram quod est tale.

61

Implicat idem nec esse nec simul non esse siquidem omne est aut non est ergo implicat propositiones studiosorum logicae ambas simul esse falsas nam harum una dicit aliquid esse alterum vero dicit illud idem non esse. Forro si ambae essent falsae tunc aliquid neque esset siquidem falsa esset propositio dicens illud esse neque enim non esset quia falsa esset propositio dicens illud non esse. Respondetur negando consequentiam. Explicatur eorum dictum: si propositiones studiosorum logicae essent ambae simul falsae in sensu a nobis recepto quem immediate explicuimus tunc aliquid neque esset neque non esset simul non sequeretur nostris. Si propositiones studiosorum logicae essent ambae simul falsae in sensu a nobis non recepto tunc concedo sequelam nostris. Similiter dico consequens et non sequentiam.

Punctum 2dum

Aliquae Speciales regulae de Oppositione propositionum Complexarum afferuntur.

62

Oppositio propositionum modalium facile haberi potest ex oppositione propositionum simplicium si te reflexeris ad dicta n. 23, 29 et 30. de propositionibus modalibus. proinde hic de illis nihil addo. Idem dicendum de copulativis. Adverte tamen ut propositio copulativa sit negativa requiri ut particula ipsa copulativa Et, atque negetur. Hinc propositio ista et sol lucet et dies est affirmativa est. haec autem negativa non et sol lucet et dies est. Ratio est ex dictis n 23 dispositionis huius.

Ratio: qa particula copulativa n̄ negat principalē copulā propositionis copulativae n̄ ē negativa, quia copula licet n̄ ponatur expresse subintelligitur in nam sensus propositionis copulativae affirmativae, & sic in altero exemplo talis est: (utrumque verum est et sicut ē copula principalis) quod et sol lucet et dies n̄ sit. Negativa autem talis, n̄ ē utrumque verum, quod sol lucet et dies n̄ sit.

63

De propositionibus contradictoriis exclusivis nota quod in materia impossibili sunt ambae falsae in sensu §60, explicato accipe n. hanc propositionem exclusivam falsam tantum homo ē lapis. Si illi assignaveris cum scientia contradictoriam istam n̄ tantum homo ē lapis eamque per disiunctivam explicaveris vel homo n̄ ē lapis, vel aliquid praeter hominem n̄ ē lapis ex dictis de propositione disiunctiva patet hanc propositionem ē falsam siquidem utraque pars ē vera. Si vero eandem propositionem iuxta communem usum cum contradictione explicaveris sic: homo ē lapis, et aliquid aliud praeter hominem ē lapis manifeste propositio dicta erit falsa. Idem dicendum si propositioni huic tantum homo ē lapis assignaveris contradictoriam istam tantum homo n̄ ē lapis eamque sic explicet homo n̄ ē lapis & reliqua omnia praeter hominem sit lapis.

Nec dicas propositio haec n̄ tantum homo n̄ ē lapis ē vera sed est contradictoria propositioni dictae tantum homo ē lapis quod ex propositionibus contradictoriis in materia impossibili potest una esse vera & falsa altera. Respondeo negando. Si n. propositiones hae sit contradictoriae tantum homo ē lapis, n̄ tantum homo n̄ ē lapis erunt etiam istae contradictoriae tantum homo ē animal n̄ tantum homo n̄ ē animal quod tamen iuxta adversaria dici n̄ potest nam duae propositiones ambae sunt falsae. Negatio praeter posterior autem sic explicatur: homo n̄ ē animal et aliquid praeter hominem n̄ ē animal quod ē falsissimum.

64

In propositionibus hipotheticis ut affirmativae opponatur contradictoria negativa debet negatio cadere in connexionem

adeoq Oppoi particula si u alteri ipsi Equivalenti. In Causalibq supra Causalem quia, in reduplicativis supra particulā reduplicantē dt cadere negaõ eg hypotheticâ huic si hōo ē aãl ē sensitivq contradictoria Negativa ē ista: n si hōo ē aãl est sensitivq. Causali vero huic: qa hōo ē aãl ē sensitivq contradictoria Negativa ē ista: non qa hōo ē aãl ē sensitivq. Eandē reduplicativȩ huic hōo qua aãl ē sensitivq contradictoriā negativā ponere hōo n ~~qua~~ qua aãl ē sensitivq. Raõ huiq eadē proportionalē ē qm dedi pro copulativa Negativa n 62. Unde propoõ ista Conditionalis si sol n ē dies n ē affirmativa ē n negativa.

65

Nota ex Lege Casuslio unsalē regulā expeditā pro assignanda contradictoria negativa cuiusq propoõi Complexæ omni plurimis adverbijs Oppositis ex Caeteris costat, si sic particula n pi toti Oppoõi Opponas negaõ n. ē malignantis raõ. Cut iter admittunt Philosophi hoc ē quod videlicet invenit Hinc ~~Oppoõi~~ propoõi isti Sequq negat. currit ex n currit contradictoria erit n sequq currit ex n currit. Regula hoc innititq illi summulistarū quasi principio n ē melius contradicere qm toti propoõi negaõē praefigere.

Articulus 2dus

De Æquipollentia Propositionum et Conversione.

66

Quoniam adamum Æquipollentia propoõū ē duarum propoõū Equivalentia qd fit dum eundem sensum ht una quemq altera. Ideo agimq de Æquipollentia seu Equivalentia n diu sed tm oppositarum ita propoõū quae fit

ope particulæ non sine additione ~~[illegible]~~. Ad
generandam æquipollentiam tota negatio in impari numero
posita, tantum valere quantum valet una ~~[illegible]~~ faciunt
propositionem negativam, et contra pari ~~[illegible]~~ posita negationes
faciunt propositionem affirmativam.

Modus quo propositiones oppositæ fieri possunt æquipollen-
tes sequentibus versibus Dialectici signati carmine quem totum
particula non indicat.

Præ contradic. post contra præ postque subalter.

Præ contradic. fiat propositionem contradictoria tunc alteri
contradictoriæ æquipollens, si uni præponatur particula non
ut si huic propositioni omnis homo currit præponas parti-
culam non æquivalebit huic sibi contradictoriæ aliquis homo
non currit et e converso si huic aliquis homo non currit præponas
non æquivalebit contradictoriæ sibi omnis homo currit. idem
non valet quam omnis homo quod aliquis homo. et non aliquis non valet
idem quod omnis.

68 Post contra fiat propositiones contrariæ idem subcontrari-
as tunc sibi æquivalere quando post subiectum alicuius propositionis
ante copulam ponitur particula non idem non est dicere
omnis homo non currit quod nullus homo currit. Et in subcontra-
riis idem est dicere aliquis homo currit quod aliquis homo non non
currit. cum duæ negationes affirment.

69 Præ postque subalter. fiat propositiones subalternas tunc
æquivalere sibi quando duæ negationes alicui propositioni ad-
duntur una ~~ante~~ alteram post subiectum non non omnis
homo non currit æquivalet huic aliquis homo currit et
vicissim non aliquis homo non currit æquivalet huic omnis
homo currit. Eodem omnino modo facies æqui-
pollentes sibi propositiones oppositas complexas.

70 Quantum ad tertium Conversio propositionum
est unius propositionis ex altera necessaria illatio per
transpositionem terminorum in dictis propositionibus.

Porro transposi

Sono, transpoō seu mutaō terminorum in utroque subjectiq[ue]
propoōis in ꝑdicatum alterius ex ꝑdicato in subjectum.
Propoō quae infertur ex altera vocatur conversa, haec
vero ex qua fit illa vocatur convertens.

Triplex fit conversio 1mo Simplex quando servatur eadem quantitate et qualitate propoōis transponuntur extrema ut nullus homo est lapis ergo nullus lapis est homo. Item aliquis homo est albus ergo aliquod album est homo. 2do per accidens quando servatur eadem qualitate non tamen quantitate propoōis mutantur extrema ut nullus homo est videns ergo aliquod videns non est homo. Item omnis homo est animal ergo aliquod animal est homo. 3tio per contrapoōem quando servatur eadem quantitate et qualitate transposita extrema infinitantur ut Omnis homo est rationalis ergo omne non rationale est non homo. Item aliquod animal non est leo ergo aliquod non leo non est non animal. Quae vero non omnes propoōes eodem ex datis modo converti possunt, ideo nosse oportet circa hoc Dialecticam regulam sequentibus versibus comprehensam.

Simplex fEcI convertitur EvA per Acci.
AstO per contra, sic fit conversio tota.

Ubi nota 4 literas vocales A E I O in vocabulis fEcI, EvA, AstO inclusas. Adsignavitur propoō universalem affirmativam E universalem negativam I particularem affirmativam O particularem negativam iuxta illud

Asserit A negat E verum universaliter ambo
Asserit I negat O sed particulariter ambo.

Quo praenotato priores versus sic explicantur: Propoō universalis negativa et particularis Affirmativa simpliciter convertuntur. Deinde universalis negativa et

Unsalis Affirmativa g Stuidens. Tandẽ Unsalis Affirmativa et particularis negativa g Strapoem. Doctrina hac exemplificatur n. 71. Limitandam tn censeo: 1mo de versione simplici tali nam in mat. necessaria ex particulari affirmativa, in qua subm latius patet qm pdicatu n' valet 2sequen ad particulare affirmativa, ut aliquod aal e hoo, g aliqs hoo e aal. nam propoo hac e falsa ut probavi n. 49. 2do de 2versione pStuidens nam in mat. dispositioli ex unsali negativa n' valet 2sequen. ad particularẽ negativam ut nullg hoo e lapis g aliqs lapis n' e hoo. cum hac propoo sit falsa propter ratõe datam in simili n. 51. Item in mat. necessaria ex unsali affirmativa bene infert particularis affirmativa quando pdicatu latius patet qm subm ut ois hoo e aal g aliqd aal e hoo. n' tn qndo pdicatu e 2vertibile cum subo, male n' inferes ois hoo e aal necõe g aliqd aal necõe e hoo. cum propoo hac sit falsa propter ratõem datã in simili n. 49. Ad melius intelligendã naturam 2versionis

73 Nota 1mo qd in transpone trminorum diligenter observandũ e ut qdqd se tenet ex parte illorũ totũ cum illis transferatur exceptis sig mathegorematicis alias nullã erit 2sequen. Hinc mala e 2versio ista ois logicg e necessario hoo g aliqs hoo e necessario logicg. nam adverbiũ sg necessario qd se tenebat in 2versã propose ex parte pdicati secũ sg hoo qn 2vertente n' e translatum in subm cum sg hoo. qd significat bona e illa ois logicg e necessario hoo g aliqd qd necessario e hoo, e logicg.

74 Nota 2do in 2versione debent invariatæ manere affectiones trminorum si suppoi, statg &. Ratiõe variatæ suppositionis mala e 2versio hac ois senex fuit puer g aliqs puer fuit senex. bona

anima si exprimunt Disjunctionem quod aliquis qui fuit ante puer sit senex.

Nota 3tio, licet semper valeat sequentia a conversa ad convertentem non tamen semper econtra. Sic bene infertur omnis homo currit ergo aliquid currens est homo. male enim aliquid currens est homo ergo omnis homo currit. 75

Nota 4to posse aliquando fieri conversionem non servatis regulis Dialecticis ita bene quandoque convertitur simpliciter universalis affirmativa illa sc. cuius praedicatum est convertibile cum subiecto ut omne risibile est rationale ergo omne rationale est risibile. Simpliciter bene convertitur et accidens particularis affirmativa illa sc. cuius subiectum latius patet quam praedicatum ut aliquid rationale est homo ergo omnis homo est rationalis. Addo quod propositio particularis affirmativa in qua subiectum latius patet quam praedicatum posse ita converti ut subiectum cum [illegible] Syncathegoremate transeat in praedicatum ut aliquid amabile est virtus ergo virtus est aliquid amabile. Eodem modo recta et simpliciter convertuntur propositiones de praedicato singulari ut aliquid ens est DEUS ergo DEUS est aliquid ens. Et: aliquis homo est Petrus ergo Petrus est aliquis homo. 76

Nota 5to non propositiones singulares converti posse ut Petrus est hic Philosophus ergo hic Philosophus est Petrus. Addo pro complemento quando utraque propositio convertenda et convertens non potest esse vera aut falsa, tunc non potest fieri conversio quia in conversione una propositio infert aliam quae vera veram falsa falsam nam ex vero falsum non sequitur neque ex falso nisi supponatur esse verum sequitur verum. De conversione complexarum propositionum nihil speciale tradendum occurrit. 77

DISPUTATIO 3tia

De 3tia Intellectus, operatione

Quid sit 3tia intellectus nostri operatio et quod dicatur

Argumentatio, Ma[illegible] dictum ad initium n. 4. In sequenti quaestione agemus 1mo de Argumentatione in communi, 2do de Syllogismo.

QUAESTIO 1ma

De Argumentatione in Communi.

Articulis duobus expediam hanc Quaestionem. 1mo naturam argumentationis 2do speciem, ut praecipuam principalem quae est Syllogismus.

Articulus 1mus

Quid sit Argumentatio in Communi?

78 Argumentatio seu Discursus est Oratio in qua unum ex alio infertur per particulam ergo vel aliam aequivalentem. Unde ad bonitatem argumentationis non sufficit quod unum ex altero sequatur alias haec propositio homo est, animal est sensitivum foret argumentatio nam sensitivum sequitur ex animali. Sed requiritur ut sequela haec cognoscatur et per particulam illativam exprimatur.

79 Argumentatio dicta est ab argumento quod stricte sumptum est medium evidens vel probabilis inventa ad probandam conclusionem seu est id propter quod unum ex alio infertur. Vocatur a Dialecticis medius terminus seu medium quia assumitur ad inferendam conclusionem tamquam medium ad finem, quia mediat inter extrema conclusionis conjungendo illa vel separando.

80 Ad naturam argumentationis intelligendam:
Nota 1mo in omni argumentatione tria necessario requiri. 1mum id ex quo aliquid infertur quod est una vel duplex propositio. Una dicitur Antecedens, duplex Praemissae. 2dum id quod ex alio infertur seu propositio illata quae dicitur consequens. 3tium est ipsa illatio unius ex alio quae dicitur consequentia seu connexio Antecedentis vel Praemissarum cum consequente. x

Nota 2do aliud esse consequens aliud consequentiam. Consequens n. e. ultima propositio in argumentatione pure spectata 2dum scilicet subjectum, praedicatum et copulam quod affirm particula illativa, unde unius dicitur consequentia. Tam vero consequentia e' propositio quatenus illata ex praemissis vel antecedente seu e' ipsa illatio consequentis ex Antecedente vel praemissis.

Distinctio consequentis a consequentia vel ex inde patet quia potest ee' verum ac proinde bonum consequens falsa autem ac proinde mala consequentia, atque homo videt ergo e' homo. ubi consequens, e' verum quia verum e' quod homo sit homo falsa tamen consequentia neque n. ex eo quod homo videat sequitur illum esse hominem nam bos et planta vivunt, neque tamen sunt homo. Contra potest ee' falsum consequens vera autem consequentia ut homo e' leo ergo e' rugibilis licet n. falsum sit hominem ee' rugibile bene tamen sequitur hominem ee' rugibile ex suppositione quod sit leo. Consequens vocatur ab aliquibus materialis consequentia.

82

Nota 3tio bonae consequentiae signum ee' si contradictorium consequentis repugnet Antecedenti, seu praemissis ut consequentia homo e' homo ergo e' rationalis quia contradictorium consequentis sc. homo n' e' rationalis repugnat Antecedenti sc. homo e' homo. Contra, mala e' consequentia homo currit ergo e' homo quia contradictorium consequentis sc. homo n' e' homo, non repugnat huic Antecedenti homo currit, etsi n. homo n' foret homo sed bos vel equus posset tamen de illo verificari quod currat.

83

Nota 4to consequentiam unquam posse distingui sed solum consequens. Ratio e' quia consequens vel e' connexum Antecedenti seu praemissarum cum consequentia et tunc concedenda e' consequentia vel n' e' et tunc neganda consequentia. Consequens autem cum sit ipsa propositio illata quae potest habere varios sensus potest distingui et in eo sensu in quo habet connexionem cum Antecedenti concedenda e' consequentia in alio vero neganda.

Dixi concedenda esse vel neganda consequentia non consequentia quia consequens, quatenus habet connexionem cum Antecedente eatenus iam est consequentia bona adeoque concedenda quatenus vero non habet consequentia mala adeoque neganda.

84 Nota 5to aliam esse necessitatem consequentis aliam consequentiae. 1ma est necessaria connexio consequentis cum Antecedente vel praemissis ex hanc infert, Assensusque datus Antecedenti vel praemissis quo supposito non potest negari consequentia. 2da est necessaria connexio praedicati conclusionis seu consequentis cum subiecto eiusdem. 1ma necessitas debet esse in omni recte formato syllogismo non in 2da ut patet in sequenti syllogismo: quem DEUS praevidit peccaturum is peccabit sed Judam DEUS praevidit peccaturum ergo Judas peccavit. In hoc syllogismo non est necessitas consequentis neque non praedicatum consequentis scilicet peccatum necessario connectitur cum subiecto scilicet Juda cum Judas peccati sunt liberum.

85 Nota 6to bonae consequentiae regulas. 1ma est ex vero non sequitur nisi verum hoc est si verum est Antecedens neque praemissae consequentia non potest ex illo inferri nisi verum consequens. Ratio est quia non possunt extrema consequentis convenire cum uno 3tio (scilicet cum medio termino) in Antecedente seu praemissis quin conveniant etiam inter se. 2da ex falso potest aliquando sequi verum tamen scilicet quando praedicatum falso applicatum subiecto consequentis in Antecedente seu praemissis connexum est cum praedicato consequentis ut homo est leo ergo homo est animal. Quale casu potest etiam ex falso sequi falsum ut homo est leo ergo homo est rugibilis. Intellige hanc regulam de Antecedente falso admisso pro vero.

86 3tia Lex est: ex necessario non sequitur nisi necessarium alias ex vero posset aliquando sequi falsum cum contingens possit esse falsum necessarium autem semper est verum unde nulla est consequentia homo est hoc ergo videt.

4ta Ex contingenti potest aliquando sequi necessarium si scilicet contingens connectatur cum necessario ut homo est albus ergo est corporeus

5ta Ex ꝯtingenti n' sequit' impossibile alias ex vero posset aliquando sequi falsu' ꝯtingens n. pot e' veru' impossibile au' Conseq' e' falsu'. 87

6ta e' in Conseq'ti nullus dr e' t'mi' qui n' sit in Ante seu in p'missis in Ante vero dr ee aliq' t'mi' (sc: medius) qui n' sit in ꝯseq'ti. Hae regula intelligen' ex dicendis de medio t'mo. Alias t'minorum dates omitto.

Articulus 2dus

De Speciebus Argumentationis.

Argumentatio ut sic p'mo dividit' in Argumentatio'e a Priori et a Posteriori. Prima e' du' ex causa infert effectu' ut q' e' ignis ergo e' calor. 2da e' du' ex effectu infert sua' causa ut datur creatio ergo datur DEUS. Existit hec Argumentatio 6 h'et species: s'r a'n Syllog' (de quo sequenti Questione agend') Enthymema, Inductio, Exemplu', Sorites, Dilemma Addi' his Argum' ad hom' subsumptum et Admittitur argum' Severianum. 88

Enthymema (q'd a'n dicit' imperfectus syllog') e' argumentatio, in qua ex Ante seu una p'missa altera vero tacita subintellecta infert' ꝯclusio ut Ergo ho' q' e' a'l. ubi subintelligit' altera p'missa sc: o'is ho' e' a'l. Unde si negetur ꝯsequentia Enthymemati probanda e' reducendo Enthymema ad perfectu' syllog'm id e' ponendo expresse p'missam quae ante solu' subintelligebatur ut dati Enthymemati ꝯsequen' sic probatis o'is ho' e' a'l sed Petrus e' ho' ergo Petrus e' a'l. 89

Dices cum Caramuele non in omni Enthymemate subintelligi alteram Praemissam. Quod non subintelligitur Praemissa in Enthymematibus in quibus ex unius inferioris positione ut Omnis homo est animal ergo hic homo seu Petrus est animal. Item in Enthymematibus fundatis in aequipollentia vel conversione ut nullus homo est lapis ergo nullus lapis est homo. Vel saltem in hoc Enthymemate Deus revelavit se esse trinum et unum ergo Deus est trinus et unus. Respondeo negando et ostendo in allatis Enthymematibus Praemissas subintellectas. In primo subintelligitur haec Praemissa sed hic homo seu Petrus est homo. Neque dicas quod in allata propositione non jungatur extremum consequentis cum medio toto sed pars medii cum toto medio nam hic homo seu Petrus pars medii termini sive Omnis homo. Respondeo non. ad syllogismum sufficere si pars subjectiva totius praedicati quod sit extremum consequentis jungatur cum toto suo praedicato vel cum medio toto in Praemissis. Sicut hic homo seu Petrus est pars subjectiva totius praedicati quod est Omnis homo. In 2do Enthymemate ut ostendam alteram Praemissam subintellectam Nota: discursus inferentes conversam ex conversa et aequipollentem ex aequipollente esse semper quasi reflexos ut sensus eorum sit ergo verum est haec propositio nullus homo est lapis ergo verum est et haec altera nullus lapis est homo in quo discursu subintelligitur maior haec in conversione propositionum si una est vera et altera est vera. Similiter vero subintelligitur in Maiore aequipollentis ex aequipollente. In 3tio Enthymemate subintelligitur vero ista Quidquid Deus revelavit ita se habere Atqui [illegible] ita se habet.

Inductio ē Argumentaō in qua ex sufficienti infe=riorum enumeraōe infert superius seu Usale ut Et Petrus ē aīal et Paulus et Andreas et sic de cæteris individuis humanis (singula n. enumerare ē impossibile) ergo ōis hō ē aīal. Ens in hac argumentaōe subintelligitur cū ista qd Prædicatum convenit ōibus inferioribus alicuius speciei maōr acce=ptis (seu n̄ quatenus sūt inferiora) illud convenit et ipsi speciei maōr acceptæ. Sed Petro, Paulo et cæteris convenit etc. 91

Advertē 1mo Inductionē n̄ bene concludere si sit aliqua specialis raō pro concludendo ex In=ductione aliās Usali eiusmodi. Unde ista Spiritualitate et immortalitate aīæ raōalis male conc=ditur et fōa bovis ē materialis ac mortalis et fōa leonis, et equi, et sic de cæteris fōis substantialibus ergo ōis fōa substantialis tam bruti quam aīa raōalis ē materialis ac mortalis. Negatur n. consequentia qa ē specialis raō pro spiritualitate et immortalitate aīæ raōalis quæ n̄ ē pro alijs fōis. 92

Advertē 2do Inductionē an sit discursus pro=prie talis dubitare aliquos nam per Inductionem n̄ infert una veritas ex alia ad aliietatē n. hanc requiritur aliterus seu distinctio prædicati vel subi quod n̄ invenitur in propoōibus quas struit Inductio, nam illud ipsum subm et prædicatum ē in Usali pro=poōe quod infertur per Inductionem qd fuerat in sin=gularibus seu inferioribus sufficienter enumeratis in priori propoōe.

Exemplū ē argumentaō in qua ex uno singulari altero infert aliud propter aliquam eorū inter se similitudinē 93

talis argum[en]t[um] modo ô illa P. Augustini potuerunt hi et hl. sinnenere veve q[uo]d et tu potevis. Augustine.

In Exemplo subintelligi[tur] semp[er] et maior aliqualitera= tis ut in illato hic. Q[uo]d q[uo]d ex quib[us] viribus p[otes]t unus ho[mo]; idem ex ijsdem viribus p[otes]t alter ho[mo].

Unde p[otes]t probari hoc argumento maior Enthymematis

Ceteru[m] p[otes]t probari eum p[er] syllogismu[m] causale de quo infra; ideo potuerunt hi et hl. sinnenere vivere qua potuerunt cooperari gratiae DEI ad hoc ibi illato sed et tu Augustine poteris cooperari gratiae DEI q[uo]d.

94 Nota 1mo Exemplu[m] dici argumentum a paritate et simili de quo dicendu[m] q[uo]d aliquando non tam vigeat argumentu[m] a pari, postq[uam] an sit a dispari. Proinde loco disparitatis ad illud respondendu[m] ê 1mo nulla ê paritas (si nulla sit) 2do p[er] retorsionem seu inferendo ex eod[em] v[e]l simili Ante tale aliquid q[uo]d nec ipse objiciens admittit. Ut si quis diceret posset intellig[ere] reflectere se supra seipsum q[uo]d et causa physica poterit producere seipsa[m]. retorquendu[m] ê sic q[uo]d p[otes]t intellig[ere] creatu[s] cognoscere DEUM q[uo]d et causa physica poterit producere DEUM. 3tio danda ê disparitas ex radicib[us] quas pro Ante habes sic: ideo Ans ê veru[m] q[ui]a habet pro illo ratio q[uae] cum n[on] valeat pro [con]seq[uen]te ideo hujus falsu[m] nego.

93 Nota 2do huc revocari posse argumentum a maiori ad minus v[e]l e contra. de quo dicendu[m] q[uo]d a maiori ad minus valeat [con]sequentia via negativa, in materia quo magis spectat maiori; affirmativa an in materia quo magis spectat minori. Ut bona ê [con]sequentia: Gigas n[on] p[otes]t pondus istud portare q[uo]d neq[ue] Pigmaeus. n[on] valet an: Gigas n[on] p[otes]t intrare p[er] ostium aliquod exiguum q[uo]d neq[ue] Pigmaeus. Quisq[ue] bene inferas.

Gigas pt ingrare hoc ostium exiguũ g et Pigmeg. male
ari: Gigas pst portare pondg hoc magnũ g et Pigmeg.
Similiter a novi ad maig inter Regula via, affirmativa
in maa quẽ magis spent novi ut: puer pt portare
pondg istud g multo magis Gigas. Via vero nega:
tiva in maa quẽ magis spent, novi ut: Pigmeg
ostiũ hoc exiguũ intrare n pst g multo minig poterit
Gigas.

96

Sorites ẽ Argumentao in qua sic dispo:
nunt plures onexe seriem propoões ut semp aliquid
novi affirmet de pdicato pcedentis propoois et
tandẽ in conclusõe pdicatũ ultimae propoõis tribuat
subo primae propoois. Unde dr dici argumen
tao a primo ad ultimũ. Talis ẽ illa Senecae
Qui prudens ẽ temperans ẽ, qui temperans ẽ ostans
ẽ, qui ostans ẽ imperturbatg ẽ, qui imperturbatg ẽ sine
tristitia ẽ qui sine tristitia ẽ beatg ẽ g qui pru=
dens ẽ beatg ẽ.

97

Dilemma ẽ argumentao in qua duae propoões
sub disiunctione ponunt, quarũ quacunq selegerit
adversarig premit unde dr cornutg syllgms et
includit duo Enthymemata. Tale ẽ illud D.
Augustini contra Gentiles Religio Christiana v mira:
culis mundũ devicit v sine miraculis. si miraculis
g Autorẽ sui ht Nal Deũ sc: DEUM, sequitur
verã ẽ. Si absq miraculis g hoc ipsũ maximũ mi:
raculũ ẽ qd Religio Christiana delicijs divitijsq et
profanis sapieae bellũ indicens sine miraculorum
phalange tam cito, adeo late victoriã propagaverit.

98

Argumtm ad hinẽ ẽ cum ex principijs adver:
sarij Dentem eig seu propoõẽ aliqm oppugnamus.

tum etiam ex maiori adiectum ipsi novo infertur aliquid.

Subsumptiva argumentatio in qua ex syllogismo vel Enthymemate praecedenti subsumptione infertur aliquid, ut qui ratiocinatur est rationalis sed homo ratiocinatur ergo homo est rationalis. Subsumo sed Petrus est homo ergo Petrus est rationalis.

99

Argumentum Levezianum admirabile dictum tum quod sit inventum ab admirabili Theologo Antonio Levez Soc. IESU, tum quod admirationem pariat, est argumentatio in qua infertur sequens Antecedenti contradictorium ut si quis hanc propositionem nullum datur infinitum Cathegorematicum in multitudine sic oppugnaret: Nullum datur infinitum cathegorematicum in multitudine ut asseris ergo datur unum determinatum infinitum Cathegorematicum in multitudine. Probatur sequela quando non datur infinitum cathegorematicum in multitudine tunc eo ipso datur unum determinatum infinitum Cathegorematicum in multitudine sed sic est, ergo. Sequela probatur quando non datur infinitum existentium actuum Angelorum tunc eo ipso datur unum determinatum infinitum Cathegorematicum in multitudine. Sed quando non datur ullum determinatum infinitum cathegorematicum in multitudine tunc non datur etiam infinitum existentium actuum Angelorum ergo quando non datur ullum infinitum cathegorematicum in multitudine datur eo ipso unum determinatum infinitum cathegorematicum in multitudine, quod probatur. Quando dantur infinitae actuum negationes Angelorum tunc datur unum infinitum determinatum in multitudine nam infinitae actuum negationes sunt unum determinatum infinitum in multitudine. Sed quando non datur infinitum existentium actuum Angelorum tunc eo ipso dantur infinitae actuum negationes Angelorum sicut quando non dantur nulli Angeli dantur eo ipso mille negationes

Angelorum qd gradu et loq infinit et existentium actu Angelorum dati eo ipso unu infiniti determinati Cathegorematici in multitudine.

QUÆSTIO 2da
De Syllogismo

Quæstio hæc 5 Articulis expedietur. Primo naturam Syllogismi ut sic. 2do divisionem Syllogismi ratione formæ. 3tio divisionem ratione materiæ. 4to ~~Reductionem Syllogismi~~ Syllogismorum imperfectorum ad perfectos. 5to Syllogismi Sophistici expendemus.

Articulus 1mus
Quid sit Syllogismus.

Inter relatas species argumentationis principalis est Syllogismus ad quem cæteræ alio ordine reducuntur. 100

Quoad vim nominis ex quo est ratiocinatio, quo ad rem autem ab Inventore suo Aristotele 1mo Priorum Capite 1 sic definitur. Est oratio in qua quibusdam positis aliud quid a positis necessario contingere eo quod hæc sint. Oratio ponitur pro genere, reliquæ particulæ pro differentia. Dicitur oratio non orationes, licet n. plures quam unam contineat propositiones tamen hæ unitate donantur ab uno medio termino qui illas simul connectit. Dicitur quibusdam positis hoc est concessis præmissis seu propositionibus duabus quæ præmittuntur ante conclusionem. Dicitur aliud quid a positis necessario contingere hoc est necesse est sequi conclusionem quæ est aliud quid a præmissis cum sit distincta ab illis propositionibus licet idem cum illis habeat Obiectum. Demum dicitur eo quod hæc sint hoc est ex vi

concessarum praemissarum necesse ē sequi conclusionem, sive sive ipsae praemissae et conclusio verae sint sive falsae nam ad rectam rationem illationis n̄ requiritur veritas praemissarum et conclusionis, ut patet in hoc syllogismo Omnis equus ē homo sed omnis lapis ē equus ergo omnis lapis ē homo. Ex quo infertur per hoc, necesse in definitione syllogismi intelligi necessitatem consequentiae de qua n. 94

101 Ad intelligendam naturam syllogismi sciendum ante quibus sit eius materia. Haec duplex ē. Alia circa quam versatur syllogismus ēque ipsum obiectum proprium syllogismi hoc autem ē omne illud de quo aliquid quaeri potest. Alia ex qua fit syllogismus quae duplex ē, Remota et Proxima Remota sunt ipsi termini propositionum syllogismi. Proxima vero sunt ipsae propositiones syllogismi. Termini propositionum syllogismi maxime absoluti seu Cathegorici sunt tres termini. Maius Extremum seu praedicatum conclusionis (maius n. seu latius ē praedicatum quam subiectum. deinde praedicatum ordinarie ad plura extenditur quam subiectum) Minus Extremum seu subiectum conclusionis, et medium seu medius terminus qui n̄ ponitur in conclusione sed in praemissis in una cum subiecto in altera cum praedicato conclusionis. nam ideo conclusio affirmans praedicatum conclusionis n̄ inesse subiecto infertur recte ex praemissis quia in una praemissa, subiectum conclusionis in altera vero praedicatum eiusdem visa sunt inesse uni 3tio termino sc. medio. E contra ideo conclusio negans praedicatum suum inesse subiecto infertur recte, ex praemissis quia in una praemissa unum extremum conclusionis (subiectum sc. v. praedicatum) visum ē inesse medio termino aliud vero extremum conclusionis n̄ ē visum in altera praemissa inesse eidem medio termino.

102 Propositiones syllogismi sunt etiam tres quarum una dicitur

major quae continet maius Extremum. 2da Minor
quae continet minus Extremum. 3tia Conclusio quae in illa
inventum scilicet. Ratio cur tres tantum sint
propositiones syllogismi est haec quia in omni syllogismo infertur vel
identitas seu connexio extremorum conclusionis inter se ex
identitate seu connexione eorundem cum uno 3tio
termino scilicet medio (quod fit in syllogismo concludente affir-
mative) vel certe infertur negatio identitatis seu conne-
xionis extremorum conclusionis inter se ex negatione
identitatis seu connexionis alterius extremi cum
uno 3tio termino scilicet medio (quod fit in syllogismo ~~con~~
concludente negative) Debet itaque primo enunciari
identitas ~~seu~~ ~~conclusio~~ connexio unius Extremi conclusionis vel
negatio identitatis seu connexionis cum medio termino
et sic habetur una propositio. Debet deinde enun-
ciari identitas seu connexio vel negatio identitatis
seu connexionis alterius Extremi conclusionis cum me-
dio termino et sic habetur 2da propositio.
Deinde vi identitatis seu connexionis medii termini
cum Extremis conclusionis vel eius negationis eius cum al-
tero Extremo enunciatae in praemissis debet enun-
ciari identitas seu connexio mutua extremorum
conclusionis vel negatio identitatis seu connexionis et sic
habetur 3tia propositio. 103

Sciendum 2do formam syllogismi esse debitam
dispositionem terminorum quae in praemissis syllogismi ut
recte sequatur ex illis conclusio. Unde patet
formam syllogismi duobus constare scilicet certa dispositione et
combinatione extremorum conclusionis cum medio termino
in praemissis quae vocatur figura syllogismi, et coordinatione
apta propositionum syllogismi ratione quantitatis et qualitatem

quos vocant modos syllismi.

104 Sciendum 3tio quibus principiis innitantur omnis syllogismus. Syllismi affirmative concludentes innituntur duobus principiis, uni metaphysico alteri logico. Metaphysicum est quae sunt eadem uni 3tio sunt eadem inter se. Ratio cur principio huic innitantur syllismi affirmative concludentes habetur n. 101. Logicum principium est ex Philosopho dici de omni, cujus sensus talis est: quidquid affirmatur de termino communi supponente distributive id totum affirmatur de omnibus et singulis contentis sub eodem termino ut patet ex n. 99. disp. enim quod quidquid affirmatur de hoc termino communi hoc accepto distributive non affirmaretur et de singulis individuis hujus aliquod idem affirmaretur et negaretur de eodem, contra primum principium: implicat idem simul esse et non esse.

105 Syllismi negative concludentes innituntur etiam duobus principiis, metaphysico et logico. Metaphysicum est quorum unum est idem cum 3tio aliud vero non est idem cum eodem 3tio, illa inter se non sunt idem sed distincta. Ratio cur principio huic innitantur syllismi negative concludentes habetur n. 101. Logicum principium habetur ex Philosopho, vocaturque scilicet dici de nullo, cujus sensus est: quidquid negatur de termino communi distributive accepto negari debet de omnibus et singulis sub eodem termino contentis ut patet ex n. 99. disp. enim quod si negetur de homine quod sit hinnibile, negare idem praedicatum debet de omnibus et singulis individuis hujus.

106 Unde si quis negaret Majorem in syllismo recte formato affirma

formato affirmative concludente syll. sequentia: Quia hoc est medius sed sequens est hoc, quod sequens est medius probanda est consequentia ex principio Metaphysico: scilicet: quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se. Sed syll. sequens et syll. medius sunt eadem uni 3tio scilicet huic seu cum hoc, quod syll. sequens et syll. medius sunt eadem inter se seu quod sequens est medius. Ex principio autem Logico scilicet: Quidquid affirmatur de termino [illegible] distributive accepto affirmatur etiam de omnibus et singulis sub eodem termino stantibus sed sequens stantis sub termino syll. hoc de quo affirmatur quod dicitur medius quod de Petro affirmari dicitur quod dicatur medius malis quod sequens est medius. Eodem modo ex principiis, datis n.101 probanda est consequentia syllogismi rerum formati negative concludentis. Ex dictis

107 Inferes, 1mo modum inveniendi medium terminum esse, modum conclusionis probandae scilicet ad probandam conclusionem affirmativam assume medium quod conveniat tum subiecto quam praedicato conclusionis alteri quidem universaliter alteri saltem particulariter vel utrique singulariter ~~formaliter~~ iuxta exigentiam. Ad probandam vero conclusionem negativam assume medium quod conveniat uni repugnet autem alteri extremo conclusionis. Per convenientiam intellige hic identitatem seu connexionem, per repugnantiam vero negationem identitatis seu connexionis. Est et alius modus inveniendi medium terminum dictus Pons Asinorum sed hunc cum plurimum laboris habeat usum vero sui nullum sonitque plures incognitus.

108 Inferes 2do habito medio termino modum construendi syllogismi si te reflectas ad dicta quique n.101 et 102. Sed usus plura docebit.

Quotuplex ē syllog̃ ratione formæ?

Quia forma syllogismi constat figura et modo ut dictum n. 103 ideo

109 Dico 1mo syllog̃ ratione figuræ triplex ē scilicet 1ma 2da et 3tia figura. Syllog̃ 1mæ figuræ ē quando medius terminus ponitur subiecto in maiori prædicato autem in minori. 2da figura ē quando medius terminus ponitur tam in maiori quam in minori prædicato. 3tia figura est quando medius terminus ponitur tam in maiori quam in minori subiecto. Exemplis seorsim dandis hæc doctrina illustrabitur proponitur autem breviter in sequentibus versibus.

Prima prius subijcit medium, post prædicat ipsum

Prædicat altera bis, tertia bis subijcit.

110 Præter has figuras Aristotelicas invenit Galenus medicus (ut [illegible] asserit Caramuel) 4tam figuram in qua scilicet medius terminus prædicatur in maiori, subiicitur vero in minori [illegible] et hoc sed dicitur hoc ē realis quam verbalis. Altera figura hæc non differt a prima Aristotelica nisi sola transpositione præmissarum [illegible] ponitur nam loco maioris erit syllog̃ Aristotelicus [illegible] syllog̃ erit in Barbara 1mæ figuræ Aristotelicæ.

Nota quod non in hac figura immediate dicitur non [illegible] minor maius extremum.

111 Dico 2do syllog̃ ratione modi ē multiplex cum in unaquaque figura plures sint modi. In figuris Aristotelicis modi sunt [illegible] comprehensi sequentibus versibus

bArbArA, CElArent DArII FErIO bArAlIpton
CElAntes, dAbItIs, fApEsmO, frIsEsOmorum
CEsArE, cAmEstrEs, fEstInO, bArOcO, dArAptI
FElAptOn, dIsAmIs, dAtIsI, bOcArdO, fErIsOn.
In figura Galenica modi et 9 comprehensi legitimi
arcibus

112

Ad intelligentiam horum versuum nota primo quod quaelibet ex dictionibus ibi relatis tres vocales continet ex unaquaque vocalis juxta versus datos n. 72, dissi= 2dae denotat quantitate et qualitate propositionum in syllogismo ponendarum ergo in BArbArA quia est triplex A ideo tres debent esse propositiones universales affirmativae. In FrIsEsOmorum tamen syllaba morum et in BArAlIpton syllaba pton est superflua et solum ad complementum carminis ponuntur.

113

Nota 2do modos qui primis duobus versibus comprehensos continere ad primam figuram ex his 4 priores vocantur Directi seu tales in quibus idem terminus praedicatur in conclusione qui praedicatur in praemissis. Ille vero subjicitur in conclusione qui subjicitur in praemissis.
Reliqui modi vocantur Indirecti in quibus praedicatum in praemissis subjicitur in conclusione subjectum vero in praemissis praedicatur in conclusione ut patebit in exemplis.

114

Nota 4to modos 2dae figurae esse 4 scilicet 4 vocibus CEsArE, CAmEstrEs, FEstInO, bArOcO. reliqui spectant ad 3tiam figuram.
Modi 2dae et 3tiae figurae omnes Indirecti vocantur cum una cum modis Indirectis primae figurae syllogismi imperfecti ex eo quod non ita clare appareat in illis bonitas consequentiae sicut in modis directis primae figurae

115 Regulae particulares uniuscujusque Figurae

Syllogismorum 1mae Figurae, tres sunt regulae quarum 1ma exprimit versus sequens applicandus hic nempe
Prima prius subjicit medium post praedicat ipsum
2da et 3tia proponuntur sequenti carmine
Sit minor affirmans nec maior sit specialis hoc est particularis
Explicatur: In modis directis 1mae Figurae ex minori negativa nihil concluditur vi formae similiter ex maiori particulari – Dixi in modis directis nam in modis indirectis bene concluditur etsi minor sit negativa vel maior particularis ut patet [illegible] in [illegible]
Dixi nihil concluditur vi formae nam materia seu terminorum syllogismi possunt contingere ut concludo sit vera in modo directo etsi maior sit particularis vel minor negativa ut aliquod visibile videt sed omnis homo est visibilis ergo aliquis homo videt. ~~[illegible]~~ omnis homo est ~~[illegible]~~ corporeus aliquis ~~[illegible]~~ rationale est homo ergo aliquid ~~lapis~~ rationale non est ~~[illegible]~~ corporeum. Syllogismi alterius veras dicuntur habere materiam quia conclusiones non tamen vi formae seu consequentiam illius est consequens non tamen bona et legitima consequentia quod probatur tum ex signo bonae consequentiae dato n. 82 quia scilicet contradictorium consequentis non repugnat contradictorio seu comprehensis nam [illegible], ~~aliquis~~ nullus homo videt contradictorium consequentis cum antecedente ~~[illegible]~~ non repugnat huic antecedenti seu comprehensis omnis homo est visibilis et aliquid visibile videt. Etsi n. ~~aliquis~~ nullus homo [illegible] videatur sed angelus ergo tamen adhuc verificatur dictum Ans. x

Idem facile ostenditur ex in 2do syllogismo. 116 Probatur 2do, dictos syllogismos non concludere vi formae quia si eadem omnino forma applicetur alteri materiae ex vero falsum infertur contra regulam ponendi consequentiam datam dispositionem n. 83. Igitur aliqua substantia est spiritualis omnis lapis est substantia ergo aliquis lapis est spiritualis similiter: Omnis bos est vivens aliquis homo non est bos ergo aliquis homo non est vivens.

Syllogismorum 2dae Figurae tres sunt Regulae. 1ma expli= cata est n. 109 expressa parte 1ma versus Praedicat altera bis. 2da et 3tia proponuntur sequenti carmine. 117

Una negans esse debet nec maior sit specialis.

Explicatur in Syllogismis 2dae Figurae ex utraque praemissa affirmativa nihil concludi ut patet. Item ex priori particulari, ut Quaedam arbor est vivens sed omnis homo vivens ergo omnis homo est arbor. Et: aliqua substantia est colorata nullus Angelus est coloratus ergo nullus Angelus est substantia. Et quomodo ex vero infertur falsum non servatis datis regulis.

Syllogismorum 3tiae figurae tres sunt regulae 1ma expli= cata est n. 109 expressa parte 1ma versus Tertia bis subjicit 2da et 3tia continentur sequenti carmine 118

Sit minor affirmans conclusio particularis.

Explicatur: In Syllogismis 3tiae Figurae ex minori nega= tiva nihil sequitur ut patet ut Omnis ~~homo est substantia~~ sed nullus homo est lapis ergo aliquis lapis non est substantia. Deinde in dictis Syllogismis conclusio debet esse particularis alias mala erit illatio ut Omne sydus est incorrupti= bile sed omne sydus est lucidum ergo omne lucidum est incor= ruptibile.

Regulae Communes Omnibus Figuris

1ma Regula est, in omni Syllogismo debent esse tres termini (intellige categorematici aut simplices) et tres propositiones ut probatum supra n. 101 et 102. Confirmatur de Terminis quia Syllogismus inventus est ad probandum aliquid quod est in Quaestione quaestio autem (intellige unica) necessario duos et non plures habet terminos, unum de quo aliquid quaeritur seu subjectum alterum quod de subjecto quae= ritur seu praedicatum ut si quaeras an homo sit rationalis terminus de quo quaeritur est homo quod autem quaeritur est rationalis 119.

Jam ad Quaestionem quomodocunque responderis sive affirmative sive negative si volueris hoc responsum pro= bare debes invenire tertium aliquem seu medium terminum

et hic erit 3us terminus in syllogismo.

Nota aliquando quod termini complexi [illegible] implicite sic sc: idem terminus in duplici suppositione accipiatur v.g. si sit Hymnorum et tunc est vitiosus syllogismus.

120 2da Medius terminus non debet ingredi conclusionem. Probatur. conclusio est id quod probatur medium autem terminus est id quo probatur conclusio; ergo [illegible] a conclusione non differt seu est [illegible] conclusionis. Probatur. Praemissae a conclusione non differrent. x, Advertunt, Complexum possint aliquando

Fundamentum: in conclusione [illegible] firmatur v.g. neque [illegible] [illegible] [illegible] alius in [illegible] sub [illegible] [illegible] ne [illegible] in medio termino v.g. neque [illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible] conclusione. quod medius terminus debet esse [illegible] conclusionis.

Medii termini ingredi conclusionem sed non eo modo quo fuit in Praemissis seu non tamquam subiectum aut praedicatum ideas sed tamen modificans illa v.g. Omnis vigens essentiae movetur sed Deus est currens ergo Deus in genere currens movetur ubi [illegible] currens medius terminus ingreditur conclusionem idque necessario alias male sic inferes ergo Deus essentiae movetur

121 3tia Medius terminus si est communicabilis pluribus debet saltem in una Praemissa distribui seu distributive accipi sumi pro omnibus et singulis inferioribus suis alias syllogismus duos medios unos haberet quibus extrema conclusionis [illegible] commensuraverunt. non medius terminus particulariter accipietur in Praemissis in una sc: pro aliquo v.g. aliquibus inferioribus in altera vero pro aliis inferioribus, ut in hoc vitioso syllogismo Qui dicit te esse animal verum dicit sed qui dicit te esse asinum dicit te esse animal ergo qui dicit te esse asinum verum dicit. Hic autem quod est medium in dicto syllogismo non distributum in [illegible] qua non sumitur pro omnibus speciebus animalis alias falsa foret [illegible] [illegible] in [illegible] qua hic sumitur pro certa tantum specie animalis sc: asino. Sufficit tamen saltem in una Praemissa medium distribui licet non in altera Praemissa particulariter sumatur tunc hoc particulare in [illegible] [illegible] seu distributo [illegible]

122

Noto 1mo huic regulæ innitendam: 2dam Regulam Syllmorum 1mæ Figuræ hanc sc: Nec maior sit specialis et 2dam 2dæ Figuræ hanc sc: Una negans præeat. Quod ni. regulis n. servatis medius terminus contingeret plenibus in nulla præmissa distribuere ut patuit in exemplis syllmorum peccantium contra has regulas datis n 116 et 117

Noto 2do ex eadem regula emanasse aliam quæ est talis: Ex puris particularibus nihil sequitur nam in neutra particulari præmissa distribueretur medius terminus.

Noto 3tio regulam hanc ad syllmos expositorios n extendi de quibus infra.

123

Noto 4to Ex Syncathegorematibus omnis et nullus ordinarie colligi ~~an an~~ an medius terminus distribuatur in præmissis, cum signa sint termini universalis cum hac in differentia quod signum omnis appositum subiecto distribuat solum subiectum signum vero nullus distribuat etiam prædicatum, licet soli subiecto apponatur. Itaque dum est propositio universalis affirmativa et medius terminus ponitur pro subiecto tunc distribuitur si vero ponitur pro prædicato n distribuitur. In propositione autem universali negativa sive ponatur pro subiecto sive pro prædicato semper distribuitur. Quod dicitur de Syncathegoremate nullus idem dicendum de particula non.

124

4ta Regula est nullus terminus debet distribui in conclusione qui n erat distributus in præmissis. quia aliter ex parte subiectiva inferretur totum potestativum negativa seu ab inferiori prædicato ad superius valeret consequentia negativa quod negatum supra est n 102. Quare male concludit hic Syllmus

Omne animal est substantia. Sed nullus lapis est animal ergo nullus lapis est substantia – quia hoc substantia distributa in conclusione iuxta dictum immediate non distributum autem in praemissis.
Regula haec infunditur 2da regula syllogismorum 1mae figurae. Sit minor affirmans. Et 3tia 2dae: Nec maior sit specialis. Et 2da ac 3tia 3tiae: Sit minor affirmans conclusio particularis. patet n. in exemplis datis syllogismorum contra has regulas peccantium quod in illis aliquis terminus distributus in conclusione non distributus in praemissis.

125 3tia Regula est Ex puris negativis nihil sequitur, hoc est ex utraque praemissa negativa nihil sequitur in forma. Unde male concluditur hic syllogismus nullus homo est lapis sed nullum marmor est homo ergo nullum marmor est lapis. Ratio est quia ex puris negativis negativa nec inferatur [?] conclusio affirmativa nam haec enunciat extrema sua esse idem seu connexa inter se propter identitatem seu connexionem communem cum medio tertio in praemissis. Quando praemissa utraque negativa negat identitatem seu connexionem extremorum singulorum cum praemissis. Non enim potest inferri negativa quia haec enunciat extrema sua non esse idem seu connexa inter se propter negationem identitatis seu connexionis alterutrius extremi cum medio tertio non autem utriusque. nam ex eo quod aliqua extrema antea non sint idem cum aliquo tertio non sequitur illa non esse idem inter se nam homo et equus non sunt idem uni [?] aliquo tertio v.g. cum lapide et tamen idem inter se.
Quando praemissa utraque negativa negat utriusque extremi identitatem seu connexionem cum medio tertio.

126 Nota diligenter videri aliquando propositionem esse negativam quae tamen est affirmativa ut in hoc syllogismo Stellae quae non scintillant sunt prope nos sed planetae

scintillant, q planetæ s^t prope nos, ergo in hoc
ẽ qd n ẽ ad n ẽ hic sed lapis n ẽ ãl q lapis n ẽ
hic. In utroq ex his syllmo, nec ideo ẽ
negativa cum in illis affirmativa s^t n. syllmi in
Celarent vel Ferio, ac proinde in illis tan
id dr ee ꝑdicatu noris qd fuit subiectu ioris iuxta
illam regulã: dictum ñ ptius subijcit nullum subiicit ꝑdi:
cat ipsum. Sono subiectu ioris in primo syllmo
ẽ stellæ quæ n scintillant. in 2do ãm id qd
ẽ ãl. Unde si ponenda ẽ dicere nec ñ
syllmis, sed planetæ s^t stellæ quæ n scintillant.
2do ãm sed lapis ẽ id qd n ẽ ãl. quæ pro:
positiones manifeste s^t affirmativæ qa particula
non copulat n afficit, adeoq n negat ꝑdicatu de
subiō. Quæsq ideoq aliquando propones affir:
mativæ quæ tn s^t negativæ ut hæc propõ. Omnis
lapis distinguit ab ãli, quæ iuxta multos æquivaler
huic Omnis lapis n ẽ idẽ cum ãli qa iuxta multos
distingui idẽ ẽ qd n ee idẽ.

6ta Regula ẽ sclũo sequit debiliorem partẽ. 127
seu ꝑmissa. hoc ẽ, si ex ꝑmissis una e particu:
laris v negativa cum sclũo dt ee particularis v
negativa. ergo si una ex ꝑmissis obs(er)va v inverta
sclũsis illi dr ee sclũo. Rão ẽ qa extrema sclũsis
n possunt magis conveni secum qm conveniunt cum
medio tno in ꝑmissis si, ergo si ꝑmissis unu
extremu sclũsis n ẽ connexu cum medio tno q fit
in una ꝑmissa negativa cum idẽ extremu n erit
connexu cum altero extremo sclũsis proinde erit
sclũo negativa. Ergo si unum extremu connectum
medio tno solũ probabilt qd fit in una ꝑmissa

probabili cum idem extremum, solum probabile connectetur cum altero extremo, ideo dicitur consequens esse solum probabilis solum. Eadem propositione est ratio pro reliquis.

128 Dices ex falso potest sequi verum ex contingenti necessarium ergo et ex una praemissa negativa potest sequi conclusio affirmativa. Respondeo ex falso quia falso potest sequi verum etc. Similiter ex contingenti quia contingenti necessarium. Nego. ex falso admisso pro vero potest aliquando sequi verum ex ex contingenti quando habet connexionem cum necessario potest sequi necessarium ideo Ans ut patet ex n. 83 et 86. Consequentiam nego. quia nulla est paritas et videtur quod sit pro dictis et militant pro consequenti.

Articulus 3tius

Quotuplex est syllogismus ratione materiae

Quaeritur hic de syllogismo vere concludente non de sophistico qui nihil concludit de hoc n. ultimo articulo.

129 Ratione materiae dividitur syllogismus in Demonstrativum, qui constat praemissis certis et evidentibus quales sunt qui fiunt in materia necessaria, et in Topicum seu ~~Dialecticum~~ seu Probabile qui constat vel utraque vel una tantum praemissa probabili quales ordinarie sunt qui fiunt in materia contingenti ut omnis mater diligit filium sed haec est mater ergo haec diligit filium. Porro praemissa seu propositio illa dicitur probabilis quae iudicio prudentem digna est assensu licet interim possit esse falsa.

130 2do usurpatur hic syllogismus pro eo Expositorio qui habet medium terminum singularem ~~[illegible]~~.

Q. Qd differt a syllmis n' Expositorijs: Resp.
Expositorij sunt illi q. n. coponi possunt dii syllmi
existentes medio tmo unjali: Unde Aristoteles syl-
lmos 3tiae figurae exposuit, seu syllmos Exposi-
torios. Fieri potest Expositorijs syllmos
in orbg figuris n' tn diversis orbg eadem regulis
ut patet ex sequentibg exemplis in prima figura.
Petrus n'e Ethus hic homo e Petrus ergo hic homo n'e
Philosophus. In 2da ergo hic homo e Petrus
sed hoc anl n'e Petrus ergo hoc anl n'e ~~homo~~.
In 3tia hic homo e vivens sed hic homo e hoc
anl ergo hoc anl e vivens. 131

Notandum diligenter quod dentur tmi singulares
communicabiles pluribg tales tmus est Essentia divina ex
natura, et DEUS qui est singulares propter uni-
tatem suam communicabiles tamen tribus personis divini-
tatis. Quoties igitur syllmus Expositorius tale tmum me-
dium sumit necessario is saltem in una praemissa
est distribui seu proponi suo ~~toto~~ sumi.
Quia talis tmus n' est medius sed sit v maius
v minus Extremum cavendum est ne distribuatur in
conclusione si n'e distribuitur in praemissis propter rationes
datas sup n. 123 et 124. Unde sequitur
Arianorum syllmi, et ijs similes n' valeant.
Prima e haec essentia divina e Pater sed haec
eadem essentia divina e Filius ergo Pater e Filius,
in quo syllmo medius tmus communicabilis sci Essentia
Divina in nulla praemissa distribuitur. 2dus.
Pater e DEUS Filius n'e Pater ergo Filius n'e DEUS.
in quo syllmo, Lg DEUS distribuitur in conclusione
negativa cum tn in min n' sit distribuitur nam

falsū ē q̄d Paternū DEus 2dū ea o[illegible] adq̄ud extendit DEus
sc: 2dum filiationem et spirationem divinam.

132 3tio supra explicati syllmi alij st absoluti
seu Cathegorici qui sc: constant tantū ex propositionibus
absolutis simplicibus. Alij n Cathegorici
qui n̄ constant propositionibus absolutis simplicibus aut
saltē n̄ omnibus. Ex his

1mo alius ē Syllmus Modalis alius Hypo-
teticus [illegible] Syllmus Modalis ē qui constat vtraq̄
v. una saltē præmissa modali seu importante
modum. Pro hoc syllmo recte formando
Notā quoties modus inveniatur in conclusione [illegible] sit
integra de [illegible] videre et reperiri ex in [illegible] Rō
ē quia si modus tenet se ex parte prædicati in conclusione ut
contingit in 1ma figura dt enim in conclusione reperiri
se ex parte ejusdē prædicati, nam prædicatum eodē modo
inē subiō conclusionis quo inē medio termino in præmissa.
Si enim tenet se ex parte subiti in conclusione ut contingit
in 2da Figura dt enim in [illegible] tenere se ex
parte subiti nam subiectum conclusionis eodem modo veri-
ficat prædicatum suum quo et medius terminus in præmissa.
Patet hoc in Exemplo: omne [illegible] ē aūl ē necesse
Sed Petrus ē homo ergo Petrum ee aūl ē necesse v. q̄d idē
ē Ois homo ē necessario aūl sed Petrus ē homo ergo
Petrus ē necessario aūl.

133 Syllmus Conditionalis seu Hypoteticus ē qui
constat v. utraq̄ v. una saltē præmissa conditionali.
Syllmus hic simpliciter importat unum syllmum
Cathegoricum non enim concludit si una [illegible] præmis-
sa [illegible] conditionate [illegible] hic syllmus si homo ē
vivens ē substantia Sed homo ē vivens ergo homo ē substantia
includit hunc Cathegoricum syllmum omne vivens

est substantia. Omnis homo est vivens ergo omnis homo est substantia.
Quodsi Syllogismus conditionalis constet ortus propositionibus
conditionalibus involvit tres syllogismos Cathegoricos tales quales
et tres medios terminos ut sequens syllogismus. si homo est
vivens est substantia sed si homo est animal est vivens ergo si
homo est animal est substantia.

134

Nota in Syllogismo conditionali duplex poni verum medium
Primo quando ex antecedente posito necessario sequitur consequens seu
Cathegorice ex conditionale conditionatum ut si sol in nostro hori-
zonte est dies apud nos est sed est in nostro horizonte
ergo dies apud nos est.   2do quando sublato
consequente seu conditionato necessario tollitur antecedens seu conditio
ut si sol in nostro horizonte est dies apud nos est sed dies
apud nos non est ergo sol in nostro horizonte non est.

135

Syllogismus Copulativus est cuius termini sunt Copulativi.
Nota Primo Syllogismus ex Copulativa sive affirmativa
et disjunctiva sive vere conduceret particulis affirma-
tivae non aequivalet Syllogismo Cathegorico in terminis
siquidem praemissae ut dictum n. 31 dispositione 2da, propositio
Copulativa aequivalet universali, disjunctiva vero parti-
culari.   Quodsi utraque praemissa fuerit disjun-
ctiva non bene concludit Syllogismus, ergo v. Petrus v. Paulus
orat sed hic homo est vel Petrus v. Paulus ergo hic homo
orat. quia in tali Syllogismo omnes propositiones forent
particulares proinde in nulla praemissa distribueretur
medius terminus.   Tandem si utraque praemissa
fuerit Copulativa Syllogismus talis erit proprie Copulativus
si medius terminus sumatur distributive saltem in una
praemissa, ut et Petrus et Paulus orat sed hic homo et
hic homo sunt Petrus et Paulus ergo hic homo et hic
homo orant.   Quodsi tamen neutra praemissa
medius terminus sumatur distributive sed tantum Collective

seu copulativae (de quo dictum dist. 1 n. ...) terminus syllogismus talis erit positis expositoriis non medium, terminus habebit singulare. Ergo Petrus et Paulus sunt duo sed hic homo et hic homo sunt Petrus et Paulus ergo hic homo et hic homo sunt duo.

130 Nota 2do In copulandis negativis syllogismis ingenuis, ratio est copulativa negativa non valet consequentia a negatione unius partis in recto ad affirmationem alterius in sequenti si partes sint disparatae licet incompossibiles tamen valet ab affirmatione unius ad negationem alterius. Hinc male infertur Petrus non potest esse simul ... et ... sed non est ... ergo est ... dato non medium sive ... medio ... Recte tamen infertur sed est ... ergo non est ... nam haec sunt secum incompossibilia. Si autem possessiones mutuo se inferentes valet consequentia ab affirmatione unius ad affirmationem alterius et a negatione unius ad negationem alterius ut non potest homo currere et non moveri ~~sed currit ergo movetur sed non movetur ergo non~~

non potest aliud esse in ... aut non visibile sed ... aut est in ... ergo est in visibile sed non est variabile ergo non est visibile

Tandem si partes sint ... oppositae inter quas sit non datur medium evidens, quod valeat consequentia a negatione unius ad affirmationem alterius et ab affirmatione unius ad negationem alterius. Ergo non potest aliquis simul esse et non esse sed potest esse ergo non potest non esse vel contra.

131 Syllogismus disiunctivus qui sint toti disiunctiva differt a negativo copulativo sed toti ergo Petrus vel est temperans in potu vel ebrius sed non est temperans in potu ergo est ebrius vel contra.

Nota primo in tali disiunctivo syllogismo debet esse una pars vera altera falsa, ut constat ex dictis, disp. 2 n. 36. Unde talis huius syllogismi propositio debet habere partes mutuo se inferentes et disparatas sed seu oppositas, nec disparatas seu inseparabiles nisi addas ipsis medium inter illas. Unde si plures sint partes in tali disiunctiva, debet una solum pars esse falsa, aliquas autem verae esse. Hinc falsò sit syllogismus: Petrus vel currit vel movetur, sed currit, ergo non movetur. Petrus vel sedet vel legit; ergo Petrus vel est Caesar vel Pompeius, nisi addas vel medio cuiusdam statuendo.

139

Nota 2do syllogismum disiunctivum posse simul esse conditionatum, si talis simul sit conditionata et disiunctiva, ut si homo est animal vel est rationale vel irrationale. In quo syllogismo potest inferri verè de dicto minoris seu conditionis negatio conditionis de ipso affirmati sub conditione sic: si lapis est animal vel est rationale vel irrationale, sed neutrum dici potest de lapide, nec est animal rationale nec irrationale, ergo lapis non est animal. Item verè infertur de dicto minoris affirmatio unius partis disiunctivae seu conditionati ex negatione alterius vel negatio unius ex affirmatione alterius, ut si homo est animal est vel rationale vel irrationale, sed homo non est animal irrationale, ergo est rationale, vel sed homo est animal rationale, ergo non est irrationale.

Syllogismus comparativus seu proportionis seu absurdi in quo exprimitur aliqua proportio inter

duo ex sunt se sunt duo ad 4 ergo sunt tria ad 6
sed duo est pars dimidia respectu 4 ergo et tria
est pars dimidia respectu 6. Ite non negatur
Petrus est disjunctius quam Paulus sed Paulus per ... logice
ergo et Petrus.
Nota ut syllogismus comparativus recte seludat de ...
parari in omni adequatione ... cum predicatum tam maior
quam minoris comparat cum subiectis inde est quod non seludat
hic syllogismus id minus Petrus quam Paulus est mobilis sed
Paulus minor est ... ergo et Petrus quia in omni non est ...
adequata cum, ... comparat sive Petro
sive Paulo non est mobile non est cum adequatione cum
sive Paulus sive Petrus minor est.

139 Inveniuntur syllogismus causalis qui constat una
propositione causali quae ut bene seludat de adequata
... cum predicatum ... constat duo ... por
... pro ... in propositione causali ... predicatum ... in
altera propositione, ut patet in ... syllogismo ideo
... et ... quia est ... sed ... non est ...
ergo ... non est ...

140 Syllogismus Exponibilis aliquis est Exclusivus qui constat
una propositione Exclusiva ex tantum Deus est omni-
... sed Angelus non est Deus ergo Angelus non est omnis...
Alius Exceptivus qui constat una propositione Excep-
tiva ex omnes ... praeter Christum et ...
in Adam peccaverunt sed Petrus non est ...
nec ... ergo Petrus in Adam peccavit.
Alius Reduplicativus qui constat una propositione
reduplicativa ex ... quatenus mobilis est ...
... sed asinus non est mobilis ergo nec est ...

Nota dictos syllogismos incipiendo a 2do ordine vocari complexos quia constant una vel duabus propositionibus complexis. Distinguunt autem alii modo syllogismorum Cathegoricorum per quos resolvuntur non in se spectati pluribus quam tribus terminis constant. unde si velis dignoscere dictos syllogismos an concludant resolve illos in Cathegoricos et videas sint conformes regulis dialecticis. 141

Restat syllogismus Obliquus seu ex obliquis in quo vel medius terminus vel aliquis Extremorum vel omnia haec ponuntur in casu obliquo. Syllogismus hic saepe apparenter tantum concludit, proinde ut dignoscatur an vere concludat obliquum terminum reducendi sunt ad rectum salvo eodem sensu quod facile fieri potest quia penes quemlibet omnem obliquum latet aliquis rectus ut Omni homini inest animal, sed nullus leo est homo ergo nulli leoni inest animal. Syllogismus hic est vitiosus, si tamen illum resolvas sic, Omnis homo est animal sed nullus leo est homo ergo nullus leo est animal videbis esse factum in prima Figura et minorem habere negativam. Adversiones quae hic a quibusdam dantur ipsa ratio et usus melius docebunt. 142

Articulus 4tus

Quomodo reducantur syllogismi imperfecti ad perfectos?

Aliqui reductionem hanc laboriose tractant sed inutiliter ut testatur Arriaga cuius verba refero. Reductio quoque per impossibile inutiliter ac laboriose a nonnullis fusius tractatur per 20 [illegible] annos continuo in scholis degens et in nobilissimis Academiis frequentissimis disputationibus praesens ne vel semel aliquem 143

cuilibet n. argumentanti facilius est syllmi scire
perfecti quam imperfecti. Cetera conditionis quae
aliquid de ista alterutrum

144 Dixi supra hic n. 143 quosdam syllmos esse perfectos
qui scilicet sunt in Figura prima in primis 4 modis
Directis nam ita evidenter concludunt ut, positis utrisque
Praemissis de consequentia, nemo dubitari non possit.
Reliqui syllmi sunt imperfecti licet n. recte concludunt
non tamen ita evidenter, per se perfecti. Unde ad pro-
bandam eorum consequentiam legitimam, si forte ab aliquo
imperito Dialectico negaretur, invenerunt Dialectici
modos aliquos inter quos 1mus est Reductio syllmi
imperfecti ad perfectum ostensiva seu directa.
2dus Reductio ad impossibile. 3tius per syllmum
Expositorium ut innui hic n. 130. 4tus per
principia quibus innituntur vis syllogistica.

145 Reductio ostensiva est quae fit per conversionem
vel transpositionem propositionum alicuius syllmi imperfecti
ut evadat perfectus. Modum reductionis
huius utpote facile et breve tenere juvenis
ex P. Compton qui dat sequentes regulas.
Prima est si utraque Praemissa est universalis affirma-
tiva reducendus erit syllmus imperfectus ad Bar-
bara. 2da si utraque Praemissa est universalis
et una ex illis negativa reducendus erit ad
Celarent. 3tia si una Praemissa universa-
lis affirmativa fuerit altera particularis
affirmativa reducatur ad Darii. 4ta si una
Praemissa universalis negativa fuerit altera particu-
laris

affirmativa reducitur ad FErIO.
Negetur aliud, consequens in BArBArA, omne honestum est
amabile sed omnis virtus est bonum ergo aliquid amabile est
virtus. — Syllogismus hic imperfectus secundo utramque
Praemissam habet universalem, affirmativam reducitur ad
BArBArA. sola altera per conversionem simpliciter
tu ista dicta n. 77 dissi, ideo si. omne honestum
est amabile sed omnis virtus est bonum ergo omnis virtus est ama-
bilis.

146 Nota in Reductione ostensiva observandum
esse ut ubi adverteris aliquemnam modum directe
reducendus sit syllogismus imperfectus assumas eundem
medium terminum qui fuit in syllogismo imperfecto eumque
iuxta regulas eius figurae disponas cum extremis
syllogismi imperfecti sic n. infallibiliter inferetur conclusio
vel eadem vel aequipollens vel conversa ex quibus vel ipsa
vel aequipollentibus vel conversis.

147 Nota 2do omnes syllogismos imperfectos posse reduci
ostensive ad perfectos praeter syllogismos factos in BA-
rOcO et bOcArdO unde hi reducendi sunt soli
per reductionem ad impossibile. Pars

148 § Deductio ad impossibile est cum syllogismus im-
perfectus reducitur ad perfectum ita ut negans syllogismi
imperfecti consequens teneatur vel concedere id quod negavit
ante vel concedere duo contradictoria simul esse vera
quod est implicatorium. Illustratur in exemplo
sit syllogismus in bArOcO. quis homo est risibilis aliquid
aut non est risibile ergo aliquid aut non est homo. Si quis negat
consequens infer contradictoriam propositionem negando quod omne

ad 1 hoc. 2 quo sensu sola Syllogismi perfecti in
bArbArA. Item imperfecti Syllogismi ponendo veri
pro toti. propositio vero contradictoria negata [illegible]
talis, [illegible] omnis homo est risibilis ut sensu sed
omne animal est homo ergo omne animal est risibile
quod est contradictoria propositio in modo primo figurae omnis
existente eodem negatio [illegible] est contradictoria
via posita reperiri in syllogismo imperfecto.

149 Hac vero omnes imperfecti syllogismi qui perfecto
reduci possunt cum aliqua tamen differentia nam si
fuerit syllogismus imperfectus 2da figura propositio contra-
dictoria negata [illegible] ponenda est pro [illegible] cor
vero syllogismi imperfecti pro [illegible] excepto syllogismo
imperfecto figurae in bArOcO in quo contradictoria
negata [illegible] ponenda est pro [illegible] cor vero syllogismi
imperfecti pro [illegible] quod exprimunt versus

Maior sit minor et sit contradictio maior
Excipe bArOcO in quo permanet ordo

150 Si fuerit syllogismus imperfectus 3ae figurae propositio
contradictoria negata [illegible] ponenda est pro [illegible]
cor vero eadem sit quod fuerit in syllogismo imperfecto
[illegible] 148 in bArOcO. Quae regula
exprimitur [illegible] versu

Servat maiorem variatque secunda minorem

151 Quod si fuerit syllogismus imperfectus 3ae figurae
propositio contradictoria negata [illegible] ponenda est
pro [illegible] non autem eadem sit quod fuerat in syllogismo
imperfecto ut patet ex [illegible] versu

Tertia maiorem variat servatque minorem

152 Notandum [illegible] semper debere inferri in syllogismo

pferro propo[sitio]ne[m] stradictoria[m] stati seu immediate
[illegible] in syll[ogis]mo imperfecto sed sufficit
si inferat stradictoria[m] mediate seu aequivale[n]te[m]
talis quod si vertat[ur] erit stradictoria [illegible]

153

3tius Modus probandi legitima[m] [con]seque[nti]a[m] [syllogismi] est syll[ogis]mus Expositorius seu per Expo[siti]o[n]e[m] quod valet
[illegible] in 3tia Figura. fit au[tem] si [illegible] loco medij
termini [illegible] universalis accipe mediu[m]
term[in]u[m] singularem eum[que] dispone ut ante in eadem
sc[ilicet] figura et modo cum Extremis syll[ogis]mi imperfecti [illegible] aliqua [con]seque[nti]a legitimi syll[ogis]mo in
[illegible] o[mn]is, hoc est ens [illegible] hoc est substantia,
[ergo] aliqua substantia est ens. Assume ergo mediu[m]
terminu[m] singularem, sc[ilicet] hic homo et fiat syll[ogis]mus Expositorius; hic homo est ens sed hic homo est substantia [ergo] aliqua substantia est ens. qui syll[ogis]mus [cum] negari n[on] p[ote]st nec debebat
negari Expositus [illegible] na[m] universalis optime exponit[ur] per
singularia quae sunt magis nota utpote sensibus Exposita.

154

4tus Modus probandi legitima[m] [con]seque[nti]a[m] ex principiis quibus vis syllogistica declaratur [illegible]
[illegible] facile et clare plurima [illegible]

Articulus 5tus

De Syllogismo Sophistico

Quemadmodum aliae artes ea quae fini suo stradicunt ut caveant[ur] docent ut Grammatica de barbarismo et solaecismo Medicina de venenis [etc.] ita Dialectica de syll[ogis]mo Sophistico seu Captioso qui eius fini [illegible]
[illegible] plurimu[m] [illegible].

155

• Syll[ogis]mus Sophisticus seu Captiosus definit[ur] ex Arte

nem Elenchi, capita quibus ex ijs qui habilitentur probabilia nec et videntur aliquid concludere nec tamen concludunt seu est ratio inquam ex quibusdam apparenter probabilibus infertur aliquid apparenter bona unde oritur semper fallacia aliqua.

Porro fallacias duplices et aliud Dicti quae fundantur in vocibus aliud Extradictionem quae fundantur in rebus ipsis et voce dictis. Fallacias dicti et plures.

156 1ma Fallacia Æquivocationis quae committitur dum ambiguitas Æquivoci nominis vel unius verbi in alia capiendi acceptione ut gallum comedisti sed aliquis homo est gallus ergo aliquem hominem comedisti. 2da Amphibologiae quae committitur cum tota oratio æquivoce sonat quod duplici distinguit, vel cum variantur casus singulis fines terminorum ergo ut Philosophi dt fines sed ipsi calami dt ergo dt ipsi calami dt fines. Vel cum oratio una dicat diversa unum proprie alterum metaphorice ergo qui lib ut arat boves fatigat sed qui labo: rando perdit operam is litus arat ergo qui laborando perdit operam boves fatigat.

157 3tia Fallacia est vocis accentus seu quantitatis variatae seu circumflexi modi pronunciandi ergo quod Deus facit novum est facit coactum sed sacerdos facit Deus in vite ergo sacerdos facit Deus coactum.

4ta figurae dictionis quae committitur ex eo quod transeatur ab uno praedicamento ad aliud ergo quod emisti ad prandium comedisti sed carnes crudas emisti ad prandium ergo carnes crudas comedisti. ubi ly quod in 1ma accipitur pro substantia carnium in 2da autem pro qualitate carnium scilicet cruditate. vel quod transeat ex una suppositione ad aliam ergo

hō ē spes sed Deus ē hō ergo Deus ē spes.

Ista Fallacia ē creberrima in Phia et Theologia sicut sensus compositi et divisi seu compositionis et divisionis — Fallacia sensus compositi **158**

committitur dum praedicatum spectans alicui subiecto divisim accepto ab aliquo statu appropriatur illi in sensu compositio eiusdem status seu ut existenti in illo statu ergo binarius et ternarius sunt par et impar sed quinarius est binarius et ternarius ergo quinarius est numerus par et impar. — Ista fallacia sensus divisi ē dum praedicatum spectans alicui subiecto in sensu compositio alicuius status seu ut existenti in aliquo statu appropriatur illi in sensu diviso eiusdem status seu ut existenti extra illum statum ergo peccator non potest esse in gratia Dei sed Petrus ē peccator ergo Petrus non potest esse in gratia Dei, — [illegible] ubi sunt duo extra dicta sunt 3 sed ubi sunt 3 tres ibi sunt 2 et 3 ergo ubi sunt 3 tres ibi sunt 5.

159 Fallaciis extra dictionem praemissis nunc — Prima ē accidentis quando in schemate tribuitur aliquid subiecto ratione seipsius quod illi convenit in principio ratione alicuius accidentis vel extra ergo esse musicum est esse aliquid accidentale sed Deus ē musicus ergo Deus ē esse aliquid accidentale

160 Ida ē dum fit illatio a dicto [illegible] ad ē simpliciter, vel extra ergo ipse hō ē bonus Studiosus ergo ē bonus simpliciter vel ipse hō ē bonus ergo ē bonus Philosophus. —

Ista ē Ignorantia Elenchi. Sono Elenchus

esse syllogismus
apparenter contradictorias hujus Quidam adolescens est iuvenis, quia et non iuvenis quia quidam adolescens est iuvenis et non est iuvenis quia non.

161 4ta est petitio principii dum idem per idem probatur. Quam incurrit defendens dum pro medio negatae alicujus propositionis quam oppugnator affert ipsa sua eadem aliunde non probata quae est in controversia.

Oppugnans autem dum ad probandam negatam propositionem assumit medium terminum synonimum vel eundem quem ante assumebat suppositio quae ad illum data iam sit. Sufficiens responsio est dum assumit medium terminum aeque obscurum aut obscuriorem quam sit negata propositio. Fallacia haec vocatur aliter circulus vitiosus.

162 5ta Fallacia est causae non causae dum ad probandum conclusionem assumitur id pro medio quod de facto falsum est, videtur tamen apparenter esse verum. Ex. gr. quod multis obfuit est malum, sed vinum multis obfuit, ergo vinum est malum. Quia syllogismus affert pro medio [illegible] vinum multis obesse quod medium videtur esse verum quamvis non sit. Illis enim [illegible] vinum sed [illegible] obfuerunt.

163 6ta est Fallacia interrogationum quando sophista unica responsione vult sibi ad plures interrogationes sive explicite sive implicite responderi. Ex. gr. homo et asinus sunt animal rationale? Si videatur negative infert quod homo non est rationalis. Si videatur affirmative infert quod asinus est rationalis. Ad hanc fallaciam evidens est respondendum esse cum distinctione sc: homo est quidem rationale asinus non est.

1ma est Fallacia Regressus quando non servantur leges bonae consequentiae de quibus supra capite dictum, ut homo est animal ergo est homo. non valet regula etiam et hoc est homo ergo est animal. Praeter enumeratas fallacias superest triplex sophisma. Primum 164

Dilemma quod tunc captiose fit quando fraus in falsa suppositione ut vel cornua amisisti vel non amisisti si amisisti ergo illa habuisti si non amisisti ergo illa habes. Resp. non suppositum quod aliquando cornua habuerim adeoque inepte quaeritur ex me an illa amiserim necne. Tale enim solet hoc fallacia per interrogationem ut habesne quidquid non amisisti? Si respondeat negative infert ergo caput non habes quia illud non amisisti. Si respondeat affirmative infert ergo montem aureum habes quia illum non amisisti. Resp. ad quaesitum habeo quidquid non amisi supposito quod illud ante habuerim.

2dum est Sorites qui tunc captiose fit cum inter propositiones plures connexas seu latet aliqua ex supra enumeratis fallaciis ut homo est animal, animal est vivens, vivens est substantia, substantia est ens, ens est genus generalissimum ergo homo est genus generalissimum. 165

3tium est Crocodilites qui tunc fit quando quis captiosa interrogatione circumvenitur ut aliquid unde incommoda eidem ab interrogante inferuntur ut si Dominus servum interroget utrum eum sit flagellaturus necne. si velit servus affirmative infert Dominus ergo ut verum dicas percutiam te. Si autem negative infert ergo ut te falsum [illegible] 166

ostendat permittam te. Aliqui solet hic captiosa interrogatio dicendo: facies quod voles nam de tuis actibus liberis futuris resolutio a te pendet.

167 Ad solvenda sophismata multa aliqui tradunt nobis sufficiat posse suppositiones terminorum et alias proprietates. nam omnis fallacia sophismatum oritur exhibe[illegible] suppositionis aut alterius proprietatis terminorum. Teneamus enim memoria aliquas saltem regulas tum syllogismorum quam suppositionum. Duplici autem modo ad sophismata ideri potest. 1mo non est re: mittere neganda consequentia sed utendum distinctione qua explices ambiguum propositionis sensum et in uno sensum eam [illegible] in altero neges.

2do Si fuerit fallacia manifesta negari potest simpliciter syllogismo consequentia et vitium fore ostendatur quod scilicet formatus sit syllogismus contra leges Dialecticas.

168 Addunt aliqui pro Coronide Dialecticae modum disputandi philosophicum et explicationem axiomatum philosophicorum et vocum apud Philosophos usitatarum. nos 1mum usque ipse optimus magister docebit. 2dum in cursu philosophico dum se occasio porriget commodius explicabitur. Proinde egisse hactenus de Dialectica (ut ordinarie tradi solet) sufficiat cuius pretium ab eximio Galeno Doctore Stridonensi derivare libeat. Quidquid (inquit ille [illegible] Ezechiele) in sensu perversorum dogmatum est quod quid ad terrenam sapientiam pertinet et putatur esse robustum hoc Dialectica arte subvertitur et [illegible]

instar incendij in cineres favillasq redigam.
Adsit speciali auxilio ter Optimum
Maximum Numen cuius Maiori
gloriæ triennalem quem ordimur cursum
sacrum volumq ut Dialecticæ et totius
Philosophiæ in principio et primario intentus
usq sit quem eximius Doctor Hieronymus
proposuit.

Ad M. D. G. V. I. C. H.
et SS Omnium venerationem

PHILOSOPHIA RATIOnalis

Quæstionibus illustrata
Sub auspicijs Divinissimi Soc. IESU
Patris et Fundatoris Ignatij de
Loiola.
Anno Dni 1693 ..
1 Octobris.

Haecenus compendium Logicae nunc eandem fusioribus Quaestionibus illustrandam aggredior quas 4 partibus comprehendam. In 1ma quaestio de Natura Logicae. in 2da, de ijs quae ad 1mam ~~[illegible]~~ intellectus Operationem spectant. in 3tia de ijs quae ad 2dam. in 4ta de ijs quae ad 3tiam.

PARS 1ma
De Natura Logicae
Disputatio unica Proemialis.

Quaelibet et Scientia, adeoque et Logica ante considerationem [illegible] naturam suam exponit. quia vero natura cujusque rei melius innotescere non potest quam ex definitione divisione et proprietatibus ejus, ideo ut natura Logicae bene ponatur, Definitionem Divisionem et Proprietates ejus in [illegible] exponam.

QUAESTIO 1ma
De Genere Logicae

[illegible] solem quod nunquam fuit [illegible] proponendo [illegible] [illegible] cum [illegible], [illegible] et [illegible]. [illegible]: ad [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible] quomodocunque dirigere, ad effectionem ejus [illegible] visio Beatifica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dirigit repraesentando [illegible] amabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modum ejus efficiendi proponat aut saltem effectionem ejus, quorum nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

x

Ad Maiorem DEI Gloriam
Virginis immaculate Conceptæ Honorem
et Sanctorum Omnium Venerationem.

PHILOSOPHIA RATIONALIS
seu LOGICA
Quæstionibus illustrata.

Sub Auspicijs Divinissimi Soc:
IESU Patris et Fundatoris
Ignatij de Loiola.

Anno D'ni 1693.
7 Octobris.

Hactenus Compendium Logicæ nunc eandē fusioribus Quæstionibus illustranda aggredior quas, 4 partibus ꝯprehendam. In 1ma quæren̄ de naā Logicæ. In 2da de ijs quæ ad 1mā intellectūs operaōē spectant. In 3tia de ijs quæ ad 2dam. In 4ta de ijs quæ ad 3tiam.

PARS I.

De Natura Logicæ.

DISPUTATIO UNICA PROŒMIALIS.

Quælibet Sciēa, adeoq et Logica ante obi sui considerāōē naā suā expendit. Qa vero naā cujusvis rei melius innotescere n̄ pōt qm ex Definiōē Diviōe et Proprietatibus suis, ideo ut Naā Logicæ bene penetren̄, Definiōē Diviōem et Proprietates eius in genere exponam.

QUÆSTIO 1ma
De Genere Logicæ

Constat ex Dialectica ad definiōē rei 1mo requiri genus illius Proximū. Quapropter ad habendā Definiōē Logicæ 1mo inquiram de eius Gre tam Remoto qm Proximo. quod qa desumendū ē ex aliquo habitu intellectuali (nam Logica ad poteā intellectivā utpote eius directiva in eliciendis operaōibus suis spectat) ideo Quæstione

one Quaestionis decidendum est: An Logica sit Virtus Intellectu-
alis et qualis? Item An sit Scientia Practica an Specula-
tiva. Quae siquidem sciri nequeunt solide, nisi sciatur
Quid sit Virtus Intellectualis et Quotuplex? Quid sit
Scientia et Quotuplex? An denique Scientia? Quid sit Scientia
Practica quid Speculativa? Quaenam sint Scientiae Practicae
conditiones, et an illa dentur? Ideo horum decisionem Quaesi-
tum antequam ad Genus Logicae investigandum descendo.

PARS 1ma Quaestionis
De Scientia in Communi.
Articulus 1mus
Quid sit Virtus Intellectualis et Quotuplex?

Certum est 1mo dari Habitus sive intellectus sive Voluntatis iuvantes dictas potentias ad eliciendos eorum actus. De Supernaturalibus sive infusis a DEO sive acquisitis, qui elevant sive intellectum sive voluntatem ad actus supernaturales, tractant Theologi, de Naturalibus Philosophi. Naturales dari experientia ipsa docet: experimur enim quod ex actibus naturalibus frequentatis vel uno intenso tam intellectus quam voluntatis si boni sint, oriatur in ea facilitas ad actus similes bonos, si mali, ad similes malos. Quae facilitas vocatur a Philosopho, Habitus Naturalis acquisitus. Unde definitive Habitus Naturalis acquisitus est qualitas permanenter inhaerens potentiae producta per actus eiusdem naturales frequentatos vel unum intensum facilitans illam ad actus similes ijs quorum exercitio est producta. Qualitas permanenter inhaerens potentiae ponitur pro Genere nam per hoc habitus ~~[struck]~~

A

acquisitus Naturalis convenit cum alijs habitibus sc: supernaturalibus.
differt autem ab ijs quod non est habitus sc: a potentijs suis quae sunt
substantia et ab actibus suis qui sunt Qualitates transeuntes
de quo in Animastica. Per reliquas simul
sumptas particulas differt habitus acquisitus Naturalis ab alijs
habitibus. Aliqui definiunt habitum Naturalem acqui:
situm quod sit facilitas ad actus similes illis quorum exercitio
est comparata. Sed non recte quia in hac definitione deest Genus pro:
ximum et quod conveniat habitus acquisitus cum infuso sive Naturali
sive supernaturali qui iuxta probabilem sententiam est facilitas
ad actus similes illis.

2. Certum 2do Habitum ut sic seu universaliter sumptum dividi
in habitum voluntatis et intellectus. Habitus vo:
luntatis dividitur in Virtutem et Vitium voluntatis.
Habitus intellectus in Virtutem, facultatem et vitium intellectus.
Virtus voluntatis definitur ab Aristotele 2di Ethicorum Cap: 2.
Est habitus secundum rectam rationem electivus. In re est
qualitas (intellige permanenter inhaerens) disponens
voluntatem ad actus ejus bona seu conformes rectae rationi.
Virtus Intellectualis definitur ab Aristotele 6ti Ethicorum Cap: 3
Est habitus quo anima affirmando vel negando verum dicit
(intellige certo et infallibiliter) In re est qualitas
disponens intellectum ad actus ejus bona seu vera formaliter
hoc est conformes suo obiecto. Virtus autem ut sic seu
Communis virtuti tam voluntatis quam intellectus definitur ab Aristotele
7mi Physicorum Cap: 17. Est dispositio perfecti ad optimum
seu: est dispositio (intellige permanens) juxta naturam quasi
sui de perfecto ad optimum hoc est ad talem actum qui est bonus
seu optimus potest qualis respectu intellectus est actus verus
formaliter respectu voluntatis autem est actus honestus seu conformis
rectae rationi.

x

73

3

Vitium Voluntatis ē habitꝰ facilitans Voluntatem ad actꝰ malos morali seu difformes rectæ raōi quales st habitꝰ peccaminosi. Vitium Intellectûs ē habitꝰ facilitans intellectū ad actꝰ ejꝰ malos hoc ē falsos seu difformes ~~rectæ~~ suo Obō licet apparenter veros. Vitium hoc vocatꝰ Error. Facultas intellectꝰ ē habitꝰ facilitans intellectū ad actꝰ qui possunt eē veri v falsi. Facultatis Spēes st 4.

1ma Fides hūna utpote fallibilis. definitive: ē habitꝰ facilitans intellectū ad assensū propter authoritatē docentis hūis. 2da Opinio quæ ē habitꝰ facilitans intellectū ad actꝰ probabiles seu ad assensū rei incertæ cum formidine de opposito ne verum sit. 3tia Dubium qd ē habitꝰ facilitans intellectū ad actꝰ quasi reflexos iudicantes neutri ɔtradictionis parti assentiendū eē. 4ta Suspicio quæ ē habitꝰ facilitans intellectū ad iudicandum forte aliquid ita se habere propter aliquas raōes v alicuiꝰ ꝙ minoris momenti.

Nota oīum facultatis spēerū actꝰ iungi cū formidine sive Radicali hoc ē cum sufficienti fundamento formidinis fōalis seu actualis ne oppositū verū sit, qualiter sunt acti st actꝰ opinionis. Vel ēm cū formidine fōali seu actuali hoc ē cū actu expresso iudicij ne oppositū verū sit.

4

Virtus ut sic dividitꝰ adhuc in Virtutes Theologicas et Morales. Nāles et Supnāles. Virtutes Theologicæ st quæ pro fine n̄ solum ultimo sed ēm immediato seu pro Obō fōali habent DEUM ut Fides, Spes, Charitas DEI, lumen gloriæ. Morales st quæ pro fine ultimo licet habeant DEUM tn̄ pro immediato habent honestatē aliqm creatam ut Justitia Temperāa &c Sed de his ex professo tractat Theologia et Ethica.

Nota actq dictis habitibq proportionatos denominari genericè v. Virtutes Actuales v. Vitia actualia v. facultates actuales. Specificè aūt denominant proportionatè ad Spēs Virtutum et Vitiorū v. facultatū sub quibq continent ut Justitia actualis, Fides actualis &c.

5 Virtus Intellectualis 5 hēt spēs iuxta Arīsm 6ti Ethic: Cap: 3. st aūt: Intellectus, Sapiēa, Sciēa, Prudēa, Ars. Intellectus ē habitus facilitans potēa intellectivā ut circa prima principia expeditè versen unde ēm habitus primorum principiorum vocat. Porro pma principia st propositiones unīsalissimae & se notae. Ex oē ē aut n'ē. Totū ē maiq sua parte. Distingui illū a potēa intellectiva evidens ē nā hdc n'ē qualitas nec dat facile posse sed simplr posse ad versandū sicut circa alia obā ita circa prima principia. Denominat tn intellectus tum ex eo qd in vi hīe usū radis hīte inveniat tum propter unīsalitatē qua proxime accedit ad poteam intellectivā influendo sc: in plurimos aīq actq qui deducunt ex principijs unīsalissimis et attingendo plurima obā.

6 Scientia quid sit, et quomodo hic accipiat ab Arte decidet Articulo seqnti. Sapientia n'sumit hic pro aggregato oīum scientiarū in quo sensu Cicero dixit: Sapiēa ē rerū Divinarū atq hūnarū causarumq quibq hae res continent, Sciēa, sed sumit pro habitu facilitante intellectū ad cognitiōes certas et evidentesq efficassimas ex causis n' tm certis et evidentibq sed aūt unīsalissimis deductas. Talis sapiēa 6 cōdiōes recensentur a magno Suarez. 1ma ut sit oīum Sciēa eo modo quo pōt hoc ē unīsalissimo. 2da ut versat circa res difficillimas et a sensu remotiores nādes tn nā cognoscere obvia n' ē sapientis. 3tia ut sit certissima. 4ta ut sit aptissima ad docendū hoc ē ad reddendas cāas earū rerum quarū ē Sciēa. 5ta ut sit propter se seu ut grāa sui appetat unde dt ēē speculativa

ẽẽ speculativa. Sta ut alijs Scientijs potiq̃ sit q̃m ministret. Exprimunt̃ ɔdiões dictæ Seqntibq verribq:

Omnia, difficilis, certissima, perq Supremas
Sit causas, doctrix, propter se, maxima præses.

Prudentia definit̃, ab Arte 6ti Ethicorũ Cap. 5. Est habitq cum recta raõe activq circa ea quæ mala v bona homi st. Seu: ẽ habitq directivq voluntatis circa eas actiones quæ faciunt hinem simplr bonũ v malũ hoc ẽ aptũ v ineptũ ad finẽ ultimũ. Unde Prudẽt munq ẽ dirigerẽ voluntatẽ in eliciendis actibq liberis, p hos n. solos, reddimur simplr boni v mali. Tres st Prudẽt Speẽs. Eubulia qua et nobis et alijs recte ɔsulimq. Synesis qua in casibq extraordinarijs qui n' possunt raõe Communi ɔprehendi, recte iudicamq quid agendũ sit. Et Gnome qua post ɔsiliũ iudicamq quomodo illud efficaciter exequendũ sit.

7

8

Ars definit̃ ab Arte 6ti Ethic: Cap. 4 habitq cum recta raõe effectivq. seu ẽ habitq dirigens intellctum in eliciendis actibq quatenq hi ɔducunt ad finẽ aliq'm particularem Vg Ars musica dirigit hinẽ ne aberret a simetria soli auribq grata. Unde Ars n' facit hinẽ simplr bonũ sicut prudẽa sed cum addito Vg bonũ musicũ, architectũ &

Nota n' ɔvenire inter Authores quomodo Ly effectivq seu factivq in definiõe Artis Artes sumpserit an pro sola actione relinqnte aliqd opq externũ ɔmanens ut colligit̃ ex 1 Moraliũ Cap. 33. ubi citharisationẽ quæ n' relinquit post se opq externũ ɔmanens, negat ẽẽ factionem. An ab Arte pro quacunq actionẽ ẽm illa s q̃m nihil distinctũ producit̃ ab ipsa actione, v producit̃ quidẽ aliq'd distinctũ ab actione sed transiens qualis actio Vg ẽ qua producit̃ sermo externq aut actio citharisandi ut pleriq Artis Interpretes explicant quorũ explicaõi ɔmuniter ɔ adhærent Philosophi, et merito, alioã divisio Virtutis intellectualis in 3 Speẽs enumeratas n' erit adæquata, habitq n. directivq

9

operaōnum immanentium ut intellectionum volitionum item transeuntium n' relinquentium post se opus externum emanens ad nullam ex dictis speciebus pertinebit, Ideoque cum in hac divisione scientia Artes intelligat solum scientia speculativa ut infra in n. 16 dicetur. Hinc

10 Dividitur Ars in Factivam et Activam. Factiva est quae dirigit operationes transeuntes seu n' receptas in ipso operante et relinquentes post se opus aliquod externum emanens. talis est Ars sutoria, pictoria et caeterae. Activa est quae dirigit operationes immanentes ipsi operanti seu receptas in eo quales sunt cognitiones, volitiones, citharisatio etc. Haec rursus alia est proprie talis (quae a quibusdam vocantur n' rationalis) quae scilicet dirigit operationes immanentes perceptibiles sensibus externis qualis est Rhetorica, Grammatica, Musica etc. Alia est improprie talis (ab alijs vocantur rationalis) quae dirigit operationes immanentes n' perceptibiles sensibus externis qualis est iuxta plures Logica.

Nota artes aliquas vocari serviles, mechanicas quae plus virium corporis quam animi seu ingenij requirunt. Alias autem Liberales seu liberas quae plus requirunt ingenij ut Musica, Pictoria etc.

11 Inter Virtutes Intellectuales recensenda multi indicant Fidem Divinam, et merito: est n. habitus intellectus et disponit eundem ad actus assensus veros. assensus n. seu infallibiliter verum est quod DEUS dicit. Porro actus Fidei Divinae est assensus alicui obiecto propter authoritatem dicentis DEI. Ex eadem ratione Lumen gloriae quod in Patria succedit in locum Fidei Divinae ut elevet intellectum Beati ad clare videndum DEUM pertinet ad Virtutes intellectuales. de his Virtutibus nihil sit Aristoteles quia illas utpote ex Fide seu revelatione Divina notas ignoravit.

12 Quaeritur 1mo An divisio praedicta Virtutis Intellectualis sit adaequata? Respondeo affirmative.^{x} quia nulla potest ostendi Virtus intellectualis Naturalis quae n' reducatur ad aliquam ex enumeratis Virtutis speciem. Neque dicas scientias practicas demonstrative procedentes, de quo obiecto operabili, quae iuxta communem Philosophorum sensum sunt simpliciter scientiae, ad nullam ex enumeratis

x si quaedam quaestio de Virtute intellectuali pure naturali.

ex enum[…] dicetur […] n' etiam […] cum ad […] quaedam […] artis, de[…] data a D[…] ent sim[…] L[…] condistin[…] membri […] lectum fr[…] qualiber[…] etiam […] licet […] nulla […] princi[…] apte […] rum […] ciati[…] Q[…] N[…] 1mo […] cogni[…] sit […] credo […] pro g[…] sed e[…] princ[…] 3tio […]

ex enumeratis virtutibus intellectualibus pertinere. Non enim ad scientiam reducitur infra Aristotelem hoc loco, quia Scientiam intellexisse solam Scientiam Speculativam, non etiam ad ullam aliam virtutem, ad quam enim. R: Scientias practicas, revocari ad artem (praeter Ethicam, quae est prudentia, ut communis docet) dato enim quod quaedam artes nihil demonstrent de obiecto suo operabili, non tamen est contra rationem artis, demonstrative procedere, circa suum obiectum, ut constat ex definitione artis data a Philosopho nro: 8: Unde ars demonstrative procedens circa suum obiectum erit simul Scientia.

(Supposito quod non spectent ad Scientiam)

Quaeritur 2do: An praedicta divisio sit in membra a se condistincta. R: affirmative, nam patet ex definitione data uniuscuiusque membri seu speciei virtutis intellectualis distinctio illorum inter se. Neque dicas intellectum primorum principiorum non distingui a Scientia, nam iuxta communem Sententiam qualibet Scientia assentiendo conclusioni, assentitur eo ipso praemissis, adeoque principiis etiam per se notis ex quibus deducuntur conclusiones Scientificae. Ratio: licet Scientia assentiatur principiis per se notis ex quibus deducitur, nulla tamen Scientia colligit per inductionem singularium prima principia sed ad hunc finem speciatim difficilem praesupponitur ante Scientias Specialis habitus qui dicitur intellectus primorum principiorum, nam pro multiplicitate finium speciatim difficilium multiplicantur habitus ut fusius infra dicetur.

13

Articulus 2dus
Quid sit Scientia et Quotuplex?

14

R: Scientia (intellige creata) usurpatur multipliciter. 1mo (latissime) loquendo de Actuali Scientia sumitur pro quavis cognitione certa etsi non evidenti nec discursiva. quo sensu dixit Martha de Lazaro dixit Joanni: 12 Scio (hoc est credo) quod resurget in novissimo die. 2do (late) sumitur pro quavis cognitione certa et evidenti etsi non per discursum sed ex ipsis terminis nota quo sensu etiam notitia primorum principiorum et notitia experimentalis dicitur Scientia. 3tio sumitur communiter a Philosophis stricte pro qualicunque

demonstraõe seu cognitiõe certa et evidenti deducta ex pmis=sis certis et evidentibq sive illa cognitio sit practica sive speculativa, sive circa obm mutabile sive circa immutabile sive sit demonstraõ a Priori seu p causã, sive a Posteriori seu p effectum. Quali ẽm sensu frequenter sumitq ab ipso Arle Scieã nam 6to Metaphisicorũ inter Scieas nu=merat Philã Moralẽ seu Ethicã quæ ẽ Scieã Practica et de obo mutabili. Deinde divisit Philosophq de=monstraõẽ in demonstraõẽ a Priori et in demonstraõẽ a Poste=riori. 4to sumitq strictissime pro sola Scieã speculativa seu pro cognitiõe certa et evidenti deducta ex pmissis certis et evidentibq speculative procedente circa suum obm. quæ quid sit dicetq Articq 4. Et sic sumptaẽ Scieã a Philosopho [6to Ethic. Vide] in divisiõe Virtutis Intellectualis relata n.5. ait n. Philosophq loco ibi citato qd Scieã sprehendi pst necessario ẽ unde efficitq quod æternũ sit: quæ aũ st æ=terna generaõi et corruptioni minime subiacent. quasi di=ceret (loqndo de habituali Scieã) ille habitq ẽ Scieã qui facilitat ad cognitiões certas et evidentes circa obm æter=nũ necessariũ ingenerabile et incorruptibile deductas ex p=missis certis et evidentibq. loqndo aũ de Actuali: illa cognitio ẽ Scieã quæ ẽ certa et evidens circa obm necessa=riũ æternũ p deducta ex pmissis certis et evidentibq. Porro talis Scieã ẽ sola Scieã speculativa nam Scieã Practica ex sceptu suo ẽ circa obm operabile ac genera=bile. X Cæterum hoc non obstante P

15

Scieam stricte talẽ definit Philosophq 1mi Poster: Cap: 2. Scire aũ unumqmq rem arbitramur cum causa p quam res ẽ illiq caam eẽ et fieri n posse ut res aliter sese habeat, cognoscere arbitramur. Clariq sic: Scieã ẽ cognitio rei p caam vi cuiq n stingit rem aliter sehabere. Nota docere aliquos qd loco immediate citato defini=erit Philosophq solã Scieam speculativã eamq a Priori seu talẽ p quam effectq inferitq ex caa sua. Sed doctri=na hæc n subsistit qa quælibet demonstraõ sive speculativa a Priori

Cæterum hoc n ob=stante bene dici pst Arlẽ in divisiõe Virtutis Intellectualis p Scieã in=tellexisse Scieã strictẽ talẽ gmcnq sive specu=lativã sive Practicã naẽ etm Scieã Practica licet habeat obm operabile ac generabile, qnqud pti=stã phiã, hit tn obm n operabile, ingenerabile necessariũ, æternũ quoad essẽã et sub hac raõe illud sniderat ut dicetq p sequi n 47.

a Priori sive a Posteriori sive enim Practica est cognitio rei per causam vi cuius non contingit rem aliter se habere. cum n. quaelibet demonstratio sit cognitio deducta ex praemissis, est eo ipso cognitio rei per causam, nam praemissae sunt causa cognitionis ex eis illatae praemissae sc: formales sunt causa saltem moralis, obiectivae autem sunt causa motiva cognitionis ex eis illatae, ut suo loco dicetur.
Deinde, cum quaelibet demonstratio sit cognitio deducta ex praemissis certis est hoc ipso cognitio rei per causam vi cuius non contingit rem aliter se habere. Certitudo n. (ut infra dicetur) supponit necessario quod res non possit aliter se habere.

16

Ex his habes Scientiam Actualem stricte talem definiri posse esse cognitionem certam et evidentem deductam ex praemissis certis et evidentibus. Cognitio ponitur pro genere, reliquae particulae constituunt differentiam, nam per Ly certa differt Scientia ab errore, opinione, fide humana et caeteris. per Ly evidens a fide Divina certissima quidem sed obscura. per Ly deducta ex praemissis certis et evidentibus differt a Scientia Divina et qualicunque alia notitia certa et evidenti, sed immediata seu non per discursum proprie talem acquisita qualis est cognitio primorum principiorum.
Scientia autem Habitualis stricte talis est habitus facilitans ad cognitiones certas et evidentes deductas ex praemissis certis et evidentibus.

17

Quaeres quid sit cognitionis certitudo et evidentia? Respondeo ad 1mum. certitudo cognitionis est necessitas veritatis in cognitione et infallibilitas eiusdem seu est forma, illa ratione cuius cognitio est infallibilis et necessario vera hoc est conformis obiecto suo. Desumitur haec necessitas ex duplici potissimum capite 1mo ex natura ipsa obiecti quod in se necessario tale est sicut enunciatur esse a cognitione et ex ipso motivo formali quod ad nullam aliam cognitionem movere potest praeterquam ad veram.
2do ex natura principiorum cognitionis impotentium concurrere praeterquam ad cognitionem veram ut patet in actu Fidei Divinae quo credo DEUM esse aut Trinum esse. Certitudo triplex est Metaphisica, Phisica, et Moralis. Metaphisica

est talis necessitas veritatis in cognitione ut etiam per absolutam DEI potentiam repugnet obiectum aliter se habere quam enunciet cognitio. Talis certitudo est cognitionis huius omne totum est maius sua parte. Physica est talis necessitas veritatis in cognitione ut obiectum naturaliter hoc est spectata exigentia naturali verum non possit se habere aliter, quam enunciet cognitio, posset tamen per absolutam DEI potentiam patrativam miraculorum. Talis certitudo est cognitionis huius ignis approximatus urit. Tandem Moralis est talis necessitas veritatis in cognitione ut absolute loquendo possit, etiam naturaliter obiectum eius aliter se habere quam enunciet ipsa, non est tamen prudenter sperabile ut aliter se habeat. Talis certitudo est cognitionis huius aliquis hoc nunc moritur.

10 / 18 Respondeo ad 2dum Evidentia cognitionis est claritas et perspicuitas eiusdem ratione cuius ita clare repraesentatur obiectum, ut illud cognoscens videre quodammodo censeatur. Unde etiam non evidens desumpti est. — Evidentia pariter ut certitudo alia est Metaphysica estque claritas cognitionis repraesentantis connexionem vel disconnexionem praedicati cum subiecto metaphysice necessariam. Alia Physica estque claritas cognitionis repraesentantis connexionem vel disconnexionem praedicati cum subiecto physice necessariam. Alia Moralis estque claritas cognitionis repraesentantis connexionem vel disconnexionem praedicati cum subiecto morali necessariam.

19 Quod attinet divisionem scientiae creatae ut sic:
1mo alia est scientia Actualis alia Habitualis. Quid sint colligitur facile ex dictis. 2do Alia est Mediata quae eadem est cum scientia stricte sumpta. Dicitur autem mediata quia infertur ex aliis cognitionibus vel: ex praemissis tamquam ex medio. Alia Immediata quae non infertur ex aliis cognitionibus tamquam ex mediis. Talis est cognitio primorum principiorum quae per se intellectui innotescunt.

3tio dividitur scientia in Intuitivam, Abstractivam, Praedicativam, Quidditativam. Intuitiva est qua cognoscitur obiectum per species proprias et prout in se est. Talis est omnis cognitio illa in nobis qua cognoscimus obiecta per visionem oculorum immediate percepta. Talis etiam est in Beatis visio DEI. Abstractiva est qua cognoscitur obiectum per species alienas ad instar alterius. Talis est cognitio illa qua DEUM in via cognoscimus. Praedicativa est qua cognoscitur clare obiectum

obm secundu' aliqua tm̃ pdicata, obscure aũ secundum alia sic cognoscit hoc qui a longe moveri videt, nec discernit sitne hoc an brutum. Quidditativa e' qua cognoscit quidditas seu essẽa rei.

20

4to Alia e' Sciẽa Comprehensiva qua cognoscit obm quantũ cognoscibile e. seu qua exhaurit seu cõprehendit tota scibilitas obi. Talem aliqui putant esse cognitiõel Angeloru' qua cognoscunt universum. Alia n' cõprehensiva qua cognoscit obm ita ut multa adhuc maneant in illo cognoscenda clarius et clarius licet oĩa sint cognita cõfuse v minus clare. 5to dividit Sciẽa in Experimentalem quæ e' cognitio certa eorum quæ ante aliquo sensu externo bene st pcepta. Unde senes dicunt ee magnæ experiẽtiæ qa ex visis auditis &c multa certo sciunt. Et n' experimentalem quæ e' cognitio eoru' quæ nullo sensu externo st pcepta ut cognitio DEI, Angeli &c ×

21

6to Alia e' Sciẽa Practica alia Speculativa de quibus articulo 4to. 7mo alia e' Sciẽa Subalternans quæ sub se ht aliã Sciẽa'. Alia Subalternata quæ subijcit alteri Sciẽæ de quibus Quæst: 4ta.

× cognitiones e'm p quas se reflectit intellus super cognitiões suas sive cõsensus sive cõtentus, & p quas cognoscit se habere v habuisse cognitiõe' de aliquo obo dicunt Sciẽæ experimentales sed improprie.

8vo Alia e' Sciẽa Totalis p qm intelligit aliqua tota Sciẽa vg Logica, Physica &c Alia Partialis quæ e' pars alicuius Sciẽæ totalis. Utraq alia e' Actualis alia Habitualis. Totalis Actualis e' collectio oĩum actuum scientificoru' cõstituentiu' unã aliqm Sciẽa' vg Logica'. Partialis vero Actualis e' pars dictæ collectionis actuum. Totalis Habitualis e' habitus facilitans ad totã collectionem actuu' scientificoru' unius alicuius Sciẽæ. Partialis aũ ad partem solius eius.

22

9no Sciẽa alia e' Infusa quæ a DEO alicui cõfert sine ullo eius labore. Talem habuit Christus Dñus, B. V. Maria, Angeli, Adam &c Alia Acquisita quæ labore, sc: frequentatis actibus v uno intenso acquirit.

Articulus 3tius

An dentur Scientiæ?

23 Dicendum est 1mo. Dantur Scientiæ Actuales tum latius quam strictè tales. Est Contra Veteres Academicos quos sequi visus est quidam recentior Renatus de Chartes.
Probatur 1ma pars. Dantur cognitiones certæ sed inevidentes sc: actus Fidei Divinæ quod constat ex Scriptura Sacra. Dantur item cognitiones certæ et simul evidentes non per ullum discursum propriè talem sed ex ipsis terminis notæ sc: cognitiones primorum principiorum ut: omne totum est majus sua parte, omne ens aut non est ut docet ipsa experientia. Sed dantur cognitiones sunt Scientiæ Actuales latius tales ut dictum n. 14 ergo dantur Scientiæ Actuales latius tales.

24 Probatur 2da Pars. Dantur cognitiones certæ et evidentes deductæ ex præmissis certis et evidentibus ergo dantur Scientiæ Actuales strictè tales. Consequentia patet ex num: 14. Antecedens probat Inductio. Dantur hæ cognitiones certæ et evidentes: Impossibile est Petrum esse animal rationale et simul non esse animal rationale. Item: totus homo est maior sua manu etc. Sed hæ cognitiones deducuntur ex præmissis certis et evidentibus 1ma sc: ex hac: Impossibile est idem esse et simul non esse. 2da autem ex hac: omne totum est majus sua parte ergo dantur cognitiones certæ etc. Confirmat conclusionem D. Augustinus tali Dilemmate: Hoc ipsum quod non dentur Scientiæ Actuales an sciunt ab adversarijs certo et evidenter vel non sciunt: Si sciunt ergo datur saltem aliqua Scientia Actualis; si non sciunt, cur ergo tam pertinaciter contra communem sensum asserunt nullam dari Scientiam.

25 Objicitur 1mo contra utramque partem conclusionis. Scientia dicit esse cognitio certa ut constat ex num: 14 sed nulla cognitio humana est certa ergo nulla humana cognitio potest esse Scientia adeoque non dantur Scientiæ Actuales. Minor probatur multipliciter tam negativè quam positivè. 1mo ex una parte potuit DEUS nos ita creare ut nihil verè cognosceremus. Ex altera non est certum an de facto nos non ita creavit quod omnis cognitio humana est incerta. 2do cognitio de qua dubitari potest habeaturne per somnium an per vigiliam non est certa, sed talis est omnis cognitio humana nam experimur in somniis cognitiones omninò similes illis quas per vigiliam habemus. 3tio quia cognitio

habet obm

sit obm variabile, n' e certa unde dicitur q'd de contingentibus n' datur scientia sed o'is cognitio creata sit obm variabilis, nam o'ia in rerum natura sunt variabilia, transeunt n. a n' esse ad esse, et iterum ab esse ad n' esse, v certe possunt transire q'd. 4to Intellectus fallibilis n' pot esse principium cognitionis certae seu infallibilis cum nemo det q'd ipse n' hat. Sed hic intellectus e' fallibilis nam frequenter errat seu falso o'ia cognoscit, q'd n' pot esse principium cognitionis certae q'd ulterius n' datur cognitio firma certa alias daretur effectus sine causa. R'deo o'do Consequentiam. N Consequentem quia e' contraria Fidei quae sequitur ex illa enim atque hinc Fidei Divinae esse inversos. Probationem Antecedentis Nego utramque partem Antecedentis.

1mam ideo: quia impossibile e' Cur communiter docetur in Theologia. DEUM esse causam per se erroris in intellectu creato sicut peccati in voluntate. Porro si DEUS nos creasset ita, ut nihil vere cognosceremus, eo ipso esset causa per se erroris, quia ex determinatione propria nullatenus, aut ex natura adeoque ex inclinatione propria intellectum nostrum ad solos atque erroneos creavit q'd e' esse causam per se erroris.

2dam partem Antecedentis Nego ideo: constat n. ex cognitionibus primorum principiorum certissimis similiter ex Articulis Fidei Divinae q'd nos DEUS aliter creaverit quam dicitur in objectione. Probationem 2dae Consequentiae Nego Consequentem. Magna n. differentia e' inter cognitionem quae elicitur in somnis et quae in Vigilia ex qua differentia certo nobis constat quae cognitio habeatur in somnis et quae in Vigilia. Cognitiones quae eliciuntur in somnis ordinarie n' sunt clarae nec consequentes sed disparatae nulla' adhuc connexione' habentes, et ratio e' quia procedunt a potentiis quasi semimortuis et ligatis ad operandum, secus dicendum de cognitionibus in Vigilia. Deinde sicut experimentaliter discernimus nos modo vigilare, ita pariter per experientiam discernimus nos modo cognoscere o'ia in Vigilia. Addo cognitio hic quam hat de seipso adversarius: Impossibile est me existere in reru' natura et simul n' existere, quaeso q'd sit an eliciatur in

vigilia an in somno, est certissima quia necessario vera.
Similiter haec: totum corpus meum est maius manu mea. Unde
posset ad probationem dictam respondere distinguendo Anteriorem:
cognitio de qua dubitari potest habeaturne in somno an in
vigilia, non est certa an habeatur in vigilia an in somno Concedo
Anteriorem. non est certa sitne vera an falsa Nego Anteriorem. transeunte
Minore similiter distinguo Consequens et Nego Consequentiam.

28 Probatur 3tio Antecedens simpliciter negari Minor. nam cognitio
creata de DEO est de obiecto invariabili. Respondetur 2do:
~~distinguo Anteriorem~~ aliqui cum distinctione: Quae cognitio habet obiectum variabile pro eo in=
stanti pro quo repraesentat illud ita determinate se habere, illa
cognitio non est certa Concedo Anteriorem. Variabile pro alio instan=
ti non autem eo ipso pro quo repraesentat illud ita determinate
se habere Nego Anteriorem. Similiter distincta Minore Nego Conse=
quentiam. probationem Minoris eodem modo distinguendam dicunt. Explicant.
Ad necessariam veritatem seu ad certitudinem cognitionis non re=
quiritur ut obiectum pro omni instanti ita se habeat sicut repraesentatur
a cognitione sed sufficit si pro eo instanti pro quo repraesentatur
ita se habere, de facto ita se habeat, sic cognitio ista Petrus
currit ut certa sit seu necessario vera sufficit quod Petrus curre=
rat in tempore praesenti licet non cucurrerit ante, nec curret
postea. Si enim Petrus currat solum nunc iam eo ipso propositio haec
Petrus currit nequit esse falsa. Explicata Anteriori descendunt
ad Minorem: ~~et dicunt~~ quod cognitio creata non habeat obiectum omnem
creatum variabile pro eo instanti pro quo illud repraesentat.
Si enim pro eo instanti aliter se habet quam repraesentatur non potest ulla=
tenus pro eodem instanti ita se habere sicut repraesentatur,
Quodsi pro eo instanti ita se habeat sicut repraesentatur non potest
pro eodem instanti aliter se habere quam repraesentatur, nam
impossibile est idem simul esse et non esse, Consequenter cognitio crea=
ta de obiecto omni creato potest esse certa. × Addo argu=
mentum adversarij probare quod nec DEUS habeat cognitiones
certas de creaturis utpote variabilibus. ~~Omnis ad probationem~~
~~hanc responsio afferenda infra ubi docendum est obiectum. Sed possit~~
~~esse stringens.~~ Interim: Nota nesse verum universaliter
~~de~~ de stringentibus non dentur sicut: dentur enim de stringentibus tam praeteritis
quam praesentibus

Haec respo[...]
pro hac in[...]
suppositio [...]
requisita [...]
praecedent[...]
sitam, ad [...]
in maiori [...]
currit, sic[...]
aliaque ca[...]
Ergo ad [...]
titudinem [...]
nec [...]
Porro c[...]
autem pro[...]
poterat [...]
hanc v[...]

×

hoc respondeo non subsistit: licet n. cognitio creata de obiecto invariabili pro hoc instanti quo repraesentatur variabili autem pro reliquis instantibus supposito quod sit ~~certa~~ seu necessario vera non tamen est certa certitudine requisita ad Scientiam sive latius sive stricte talem de qua certitudine supponit procedere obiectio. Quod autem dicta cognitio non habeat certitudinem requisitam ad esse ~~patet~~ Scientiae patet: Tum quia alioquin omnes propositiones verae in materia contingenti essent Scientiae saltem latius tales, ut hae: Petrus currit, studet, orat &c. supposito n. quod sint verae sunt necessario verae adeoque certae, quod tamen nemo dicet alias non darentur actus opinativi. Tum quia ad Scientiam quamque stricte talem vel Criticam dicetur infra requiri certitudinem metaphysicam vi cuius propositio ita sit necessario vera ut nec per absolutam ~~potentiam~~ potentiam possit aut potuerit unquam esse falsa. Porro cognitio vera de obiecto invariabili pro hoc instanti variabili autem pro aliis instantibus licet pro hoc instanti non possit esse falsa poterat tamen esse falsa pro aliis. Communis itaque ad probandum hanc responsionem tenenda quae colligitur Quaest: sequenti ex dicendis

art: 2 ubi deciden[tur] An obm scibile possit esse contingens vel vari-
bile. nimirum cognitio qua sit obm variabile et repraesentat il[lud]
sub ea ratione sub qua est variabile, non est certa, transeat Dor. Co[gnitio]
qua sit obm variabile et repraesentat illud sub ea ratione sub qua eva[dit]
invariabile, non est certa contra Novem. Similiter dicendo Nove. sed omnis cog[nitio]
creata sit obm variabile et repraesentat illud sub ea ratione sub qua [est]
variabile contra Novem. et repraesentat illud vel sub ea ratione sub qua est v[ari]
abile vel sub ea ratione sub qua evadit invariabile ideo Nove et
consequenter. dicam infra Art: citato sub quibus modis obm varia[bile]
vel contingens evadat necessarium vel invariabile et sub his rationibus
potest repraesentari a cognitione creata obm variabile ideo d[e]
obo variabili cognitio creata potest esse certa certitudine requisita
ad scientiam.

q̃m præsentibus imo et de futuris Scientia latius talis, multa n. quæ sunt ... futura credimus ut iudicium diem, ... Antichristi, licet n. detur Scientia proprie talis seu cognitio certa et evidens.

4ta Probatio Noris dico Secundam. Intellectus fallibilis simpliciter seu per se hoc est tunc dum est instructus medio seu principio certo quo regitur et adiuvetur ne erret n. potest esse principium cognitionis certæ. Probatio Noris. Intellectus fallibilis secundum quid seu per accidens, dum sc: n. est instructus dicto medio seu principio n. potest esse cognitionis certæ principium. Probatio Noris Negatur. Similiter distincta Nore Consequentia et dico: Intellectus noster si instruatur de aliquo obiecto principijs lumine naturæ notis vel alijs ex ipsis deductis vel experientia diuturna falli seu errare n. potest saltem ordinarie loquendo.

29

Contra immediate datam responsionem urgebis, restaurando argumentum. Intellectus fallibilis simpliciter n. potest esse principium cognitionis certæ ut conceditur sed intellectus noster est fallibilis simpliciter ergo. Probatur Nor. Intellectus qui falli potest etiam tum dum est instructus principio aliquo certo ne erret est simpliciter fallibilis ut conceditur, sed intellectus noster potest falli etiam tunc dum est instructus ergo. Probatur Nor. Intellectus dependens in cognoscendo ab aliquo fallibili falli potest, dato n. quod illud a quo pendet intellectus in cognoscendo fallatur, fallenetur intellectus sed intellectus noster etiam tunc dum est instructus principio aliquo, ne erret dependet in cognoscendo ab aliquo fallibili ergo etiam tunc falli potest. Probatur Nor. Intellectus pendens in cognoscendo a sensibus pendet ab aliquo fallibili sed intellectus noster etiam tunc dum est instructus principio aliquo ne erret pendet a sensibus in cognoscendo iuxta principium illud: Nihil est in intellectu, quod n. prius fuerit in sensu ergo. Nor probatur quia sensus nostri sunt multum fallibiles ut probat experientia nam oculus remum integrum in aqua repræsentat ut fractum. Solem tam immensum repræsentat ut palmarem. imo demonstrat Optica nullam rem a nobis videri ita sicut est.

30

Respondeo N. Norem et probationem eius. cuius ipsius probationi Nrursus Norem. ulteriori probationi inprimis transitum Nori Norem unsatr, nam intellectus sicut ipsa principia per se nota cognoscit ordinarie independenter a sensibus ut omne totum est maius sua parte, et cetera; ita potest his solis principijs iuvari ad co=

31

gnoscendas veritates pendentes immediate ab illis v.g. p̄t independenter a sensib⁹ cognoscere totum corpus Petri ēē maius manu Petri ex hoc solo principio p se noto oē totū ē maius sua parte. unde axioma illud: nihil ē in intellectu qd n̄ p̄fuerit in sensu: accipiendū ē in supp̄oe Accommoda.

R̄deo 2do ad formā ultimi argumenti probaōe dico: sensus n̄ri debite applicati ad obm p oēs debitas disp̄oēs st multū fallibiles N̄ probaōē. sensus n̄ri indebite applicati ad obm sc: in defectu alicuius disp̄oēs debitae st multū fallibiles 3do probaōē. ita oculus remū integrū in aqua repraesentat ut fractū qā caret debita applicaōe propter mediū impeditū ab aqua p qd transmittuntur recte sp̄es visibiles remi ad oculum. Itē repraesentat solē palmarē, lunā soli viciniam propter magnā horū obiorū a potēa visiva distāā. quod demonstrat optica de visu verū ē nec tn inde sequitur falli sensus sensū, nam aliud ē imp̄fecte repraesentare obm aliud falli in repraesentando: 1mum spēi repraesentaōi ē in verd sed p̄cisiō de qua n̄ ag. 2dum soli repraesentaōi falsi.

Addo sensus etsi aliquando fallantur, corrigi tn p intellectū principiis p se notis instructum.

32 Objicitur 2do otra 2dā partē oclusiōis. n̄ dantur ulli actus deducti ex p̄missis certis et evidentib⁹ q n̄ dantur scientifici stricte tales. Ans pbr. n̄ dantur p̄missae certae et evidentes q nec actus ex iis deducti. Ans pbr. qā tales p̄missae v̄ sunt principia un̄salia p se nota, v̄ actus ex ipsis deducti v̄ aliquid aliud, sed nihil horū dici p̄t q.... Pbr mi̅. n̄ primū q. principia un̄salia n̄ possunt ēē actus certi et evidentes nā ad hoc deberent colligi p clarā inductionē oīū singularium, sin. v̄ unus p̄termittatur p̄t iure metui ne forte hoc singulare p̄termissū infringat principiū un̄sale quod n. quid depellet formidinē hanc. Porro inductio clara oīū singularium, utpote infinitorū saltē natūr ē impossibilis. Non ēm 2dum: q. si principia un̄salia nequeunt ēē actus certi et evidentes

nec actus

nec atq ex ipsis deducti erunt certi et evidentes. nihil enim
3tium ostendi pot qd n. illud.

Rdeo N. Ans et probaoi eig. ulteriori probaoi Nro=
ve et dico: tam primum qm 2du ee pmissas certas et
evidentes ad probaoe ulteriorem dico sufficere ad cer=
titudine principij unsalis inductione dara singularium
pluriu, qualis haberi pot, nec pot prudenter timeri ne
singularo aliquod pternissu infringat principiu unsale
qd n. naa pstat pstanter in pluribg singularibg idem
pstare consenda e in oibg cum n deficiat a se ipsa seu
cu eade sit semp. Addo: principia Ama unsalia
st ex ipsis trnis nota q sufficit ad declarant inductione
pluriu singulariu etsi n omnium. 33

Urgebis Experimur principia unsalia etsi probant
vera ee inductione pluriu singulariu tn infringi sunt
v alteru: sic principiu istud: Qud st eade uni 3tio st
eade inter se: infringit p mysteriu SSmd Trinitatis,
nam Persona Divina st eade reatr addquate cum
naa Divina, et tn distinguunt reatr inter se.
Ite principiu istud: Impossibile e ide ee et n ee, infringit
p dictu mysteriu na naa Divina e una persona vero
Divina reatr addquate eade cum naa Divina n e una
Persona Divina sic: paternitas generat Naa vero Divi=
na n generat. q ad certitudine principij unsalis n suf=
ficit inductio dara pluriu singulariu, sed requiritur
inductio omnium, atqui hdc e impossibilis qtp 34

Rdeo N. Ans et probaoe eig. na principiu istud: Qud st
eade uni 3tio st eade inter se intelligendu e de ipsde reatr ade=
quate omnimode seu excludentibg oe inter se distinctionem re=
alem. Ide et de allato altero principio dicendu ut patebit in
disputaoe de distinctionibg. Porro inter Naa Divina
et Personas intercedit aliqua distinctio realis de quo Theologi.

Nota ad solvenda alia Amo n sequi processu in infinitu
in Scientijs stricte talibg qa licet possit stingere ut pmiss 35

alicuius demonstrationis probentur rursus per alias praemissas. Caeterum deveniemus tandem ad praemissas quae erunt ipsa prima principia per se lumine naturae nota adeoque non egentia per ulteriores praemissas probari. 2do Ad dictum illud Philosophi: Intellectus noster ad manifestissimum habet se ut vespertilionum oculi ad lucem solis, intelligendum est de obiecto quod est maximae seu infinitae in omni genere perfectionis qualis est DEUS Optimus Maximus ab intellectu creato incomprehensibilis licet sit nobis in creaturis tamen in effectibus suis manifestissimus. Item de obiectis quae videntur esse minutissima et tamen a nobis quasi palpabilia quae alterno in oculos incurrentia ut sunt vermiculi, flores et quorum naturam quis est qui perfecte novit. Non tamen intelligendum est de primis principiis et de illis quae ex ipsis deducuntur.

36 Dicendum 2do Dantur Scientiae Habituales. Probatur facile. Dantur Scientiae Actuales ut probatum n. 23 et 24 ergo dantur et habituales. Probatur consequentia. experimur enim ex frequentatis Scientiis Actualibus vel uno aut altero intenso actu Scientiae acquiri facilitatem ad similes actus. Porro facilitas haec est Scientia Habitualis. Confirmatur ex frequenti lusu, cantu, numeratione arithmetica et alteris oritur facilitas canendi, ludendi etc. ergo pariter ex frequentatis actibus Scientiae oritur facilitas ad actus similes.

37 Obijcies Nulla est necessitas Scientiae Habitualis ergo non datur. quia DEUS et Natura nihil faciunt frustra. Antecedens probatur. posito solo intellectu et obiecto debite illi proposito necessario sequitur cognitio obiecti sine illo habitu ergo nulla est eius necessitas. Antecedens probatur a pari. Posita sola potentia visiva et obiecto debite ipsi proposito percipitur obiectum sine omni habitu ergo etiam posito solo intellectu etc. Antecedens communiter admittitur consequentia probatur. Ideo potentia visiva percipit obiectum debite sibi propositum sine omni habitu quia est potentia necessaria consequenter habitis omnibus ad operandum requisitis necessario operatur quod est de ratione potentiae necessariae, sed etiam intellectus noster est potentia necessaria ergo etiam intellectus noster cognoscit obiectum debite sibi propositum sine omni habitu.

Respondeo Antecedens probatione eius digno. posito solo intellectu

et obiecto

et obo debite ipsi proposito necessario sequitur simpliciter cognitio obi sine ullo habitu a deo datis, aliàs ante habitum acquisitum cognoscendi non darentur cognitiones ac proinde nec habitus ex ijs acquisitus. Ideo solo intellectu qui sequitur cum facilitate cognitio obi sine ullo habitu naturalis. et dico ut cum facilitate eliciat intellectus cognitiones suas requirit habitum cognoscendi. Argumento a pari nego consequentiam. quia dari habitum potentiae visivae nulla ratio sufficiens aut experientia probat. contra habitus scientificos potentiae intellectivae dari probat ipsa experientia. Probationem consequentis non causalem dicitis quia potentiae necessariae non repugnat facilitas agendi acquisita ex frequentatis similibus actibus, ita potentiae locomotivae non repugnat facilitas seu habitus acquisitus artis gladiatoriae, saltatoriae &c. Pono ergo causalem aliam. Ideo potentia visiva sine omni habitu percipit facile obum debite sibi propositum quia ex nullo capite habet difficultatem in eo percipiendo neque sc: ex modo diverso percipiendi, cum eodem modo semper percipiat obum suum, neque ex diverso obo formali, cum idem semper habeat. Contra intellectus non et diversum habet modum cognoscendi obum suum sc: apprehensive, indicative, illative, et diversa motiva formalia propter quod experitur difficultatem in cognoscendo praecipue indicative et illative ad quam difficultatem superandam est ipsi necessarius habitus cognoscendi.

38

Nota Intellectus Communis omnibus qui unione sui reddat scientes et vices habitus suppleat nullum esse fundamentum esseque merum figmentum lumini rationis repugnans. Unde hic intellectus est toto orbe diffusus ut sit in omnibus locis, vel tantum est in aliquibus locis. Si primum quod tunc illi omnes deberent fieri docti cum sit sufficienter omnibus approximatus. Si tantum quod est simul in pluribus locis adaequatis quod naturaliter fieri non potest ut docetur in Phisica. Solet hic quaeri an dentur Scientiae de novo. Sed ad praesentem tractatum decisio Quaestionis huius non est necessaria ideo ad 4tam Logicae partem illam relego.

Articulus 4tus

Quid sit Scientia Practica et Quotuplex? quid Speculativa et quæ conditiones Cognitionis Practicæ?

Quantum ad 1mum Punctum. Cognitio Practica quæ est genus respectu scientiæ practicæ varie definitur.

39 Mitto aliorum definitiones. P. Oviedo quem plures sequuntur sic illam definit: Cognitio Practica est illa quæ ita proponit obiectum ut ex vi illius possit voluntas imperare executionem eiusdem obiecti potenti illi cui incumbit talis obiecti productio. Econtra speculativa est illa quæ non ita proponit obiectum ut ex vi illius &c. Definitio enim hanc non admitto quia supponit cognitionem practicam ut iuvet ac dirigat cognoscentem in executione operis debere applicari per imperium voluntatis. Unde enim qui P. Oviedo sequuntur docent cognitionem practicam non aliter esse principium operis nisi medio actu voluntatis et obiectum illius seu opus debere esse voluntarium hoc est debere procedere ex imperio voluntatis. Quod falsum est: quidni non quaerenam cognitio practica ex defacienda definitione non possit absolute loquendo applicari independenter ab omni imperio voluntatis per aliquam qualitatem determinativam intellectus, ad ponendam definitionem iuxta Oviedi principium cognitionis practicæ. Dixi absolute loquendo quia ordinarie naturaliter hoc est spectata exigentia naturali verum, cognitio practica debet applicari per imperium voluntatis cum applicatio per qualitatem determinantem dari non possit naturaliter. Confirmatur: Definitio Patris Oviedo non explicat quare cognitio Philosophi de nutritione proponens modum nutritionis quo fit et quo fieri debet, non sit practica respectu nutritionis. Si non dicatur ideo quia ex vi illius non possit voluntas efficaciter imperare effectionem nutritionis potentiæ eius productivæ, restat quaerendum, quare nam voluntas non possit efficaciter imperare ex vi

ex vi dictae cognitionis effectionem nutritionis, seu quare dictam cognitionem applicare non possit ad effectionem nutritionis? Et ratio quod dabitur videbimus an non talis sit quod immediate danda erat cur cognitio de nutritione non sit practica respectu illius. videbimus item an non coincidat cum illa danda inferius. 40

Dicendum est. Cognitio Practica est quae habet objectum operabile a cognoscente illudque ita proponit ut cognoscentem in eius executione dirigere ac iuvare possit. Contra Speculativa est cognitio illa quae habet objectum vel non operabile vel non a cognoscente aut si habet objectum operabile a cognoscente tamen ad illius executionem cognoscentem dirigere ac iuvare non potest. Definitionum harum bonitas probatur communi argumento: quia conveniunt omni soli et semper suo definito et procedunt per genus proximum et differentiam ultimam definiti. Genus in utraque definitione est cognitio. reliquae particulae exprimunt differentiam. Explicatio harum definitionum habebitur numero sequenti.

Noto ad datam definitionem cognitionis practicae addere aliquos quae repraesentet modum efficiendi objecti sui. Sed consulto id omisi dantur n. cognitiones ex communi sensu Doctorum practicae quae tamen non repraesentant modum efficiendi objecti sui. Tales sunt sequentes cognitiones Ethicae: Summum bonum est amandum: malum morale est fugiendum quae verum [illegible] non repraesentant modum efficiendi amoris nec [illegible] fugae. X Ex dictis

Inferes 1mo Quid sint Scientia Practica et Speculativa Actuales stricte tales? 41 Scientia Practica Actualis est cognitio certa et evidens deducta ex praemissis certis et evidentibus quae habet objectum operabile a cognoscente illudque ita proponit ut cognoscentem in eius executione dirigere ac iuvare possit. Scientia vero Speculativa Actualis est cognitio certa et evidens deducta ex praemissis certis et evidentibus quae habet objectum vel non operabile vel non a cognoscente vel [illegible] ut supra dictum. Proportionate definitur Scientia Habitualis tam Practica quam Speculativa. Dixi Scientia Practica

X neque dicas praemissas [illegible] exhibere solum rationem non esse practicas in[illegible] respectu [illegible] formalis quia li[illegible] dirigant intellectum ad efficiendam conclusionem formalem non tamen eius efficiendi modum [illegible]. videbitur in. infra n. ratio alia [illegible] quam praemissae [illegible] non sint practicae respectu conclusionis formalis.

et Speculativa stricte tales quia Scientia Practica late talis est cognitio Practica certa et evidens etsi non deducta ex praemissis. Latissime autem talis est cognitio practica certa licet inevidens. Idem dicendum proportionate de Scientia Speculativa late et latissime tali.

10 Inferes 2do diversa haec, esse Praxim et cognitionem practicam. Praxis enim est operatio quam tamquam objectum suum respicit cognitio practica, potestque esse actus alterius potentiae, et non intellectus, et seu potest esse non cognitio. Iam vero cognitio practica essentialiter est actus intellectus nec est de essentia ejus ut sit objectum alicujus cognitionis practicae. Definitur Praxis communiter ita: est operatio conformis cognitioni directivae effectionis suae et ex directione ejus elicita.

Inferes 3tio cognitionem practicam esse causam objecti sui seu operationis quam dirigit. Probatur: Artes cognitionem practicam dicit esse principium operis. Per principium autem apud Philosophum causa intelligi solet. Probatur: cognitio Practica ex conceptu suo dirigit et iuvat cognoscentem in effectione objecti sui. Porro dirigere ac iuvare cognoscentem in effectione operis alicujus est esse causam ejusdem operis quia est dare aliquomodo (scilicet directive) esse operi. Iam autem dare esse alteri est esse causam alterius.

Nota contra definitionem datam a nobis cognitionis practicae objici posse: hocipsum egere explicatione, qua ratione cognitio quae habet objectum operabile a cognoscente ita illud proponat ut dirigat cognoscentem in ejus effectione. Sed objectio haec est similis illi quae contra omnibus dictis potest proponi contra definitiones hactenus allatas ab Authoribus cognitionis practicae. Dicatur ideo: non spectare ad bonitatem definitionis ut sit omnimode clarior suo definito ut dictum in Dialectica disp: 1 n 23.

42 Quod attinet divisionem Scientiae Practicae: Prior divisio ejus in Actualem et Habitualem: conformiter ad divisionem Causae in causam in Actu 1mo et causam in Actu 2do. Alia est Scientia Practica in Actu 1mo alia in Actu 2do. Practica in Actu 1mo est quae ita dirigit cognoscentem in ponendo

ponendo obo suo v operaõe ut ex hac directione possit
poni operaõ licet de facto n' ponat. Practica in Actu 2do
e quae ita dirigit cognoscentē ut ex hac directione actu ponat
operaõ conformis eidem. Rursus sicut Caa in Actu 1mo
alia e in Actu 1mo Remoto alia in Actu 1mo Proximo ita
Sciea Practica in Actu 1mo alia e Practica in Actu 1mo
Remoto et e ipsa entitas Sciea practicae 2dum virtute ipsam
directivam operaõis quae impedita aut certe ita impedita ut n' sit
expedita aut potens proxime efficere operaõe ob defectum
alicuius v aliquorū requisitorū. Alia Practica in Actu
1mo Proximo et e Sciea potens proxime dirigere cogno-
scentem in effectione obi sui seu habens virtute directi-
vam obi sui completā et alia oia comprincipia et requisita ad
dictā effectionem.

2do Sciea Practica alia e Intrinsece alia Extrinsece 43
alia tum Intrinsece qm Extrinsece talis. Sciea Practica
Intrinsece definita e N 41. Practica Extrinsece e quae ex
se e speculativa n' n. ht pro obo praxim. Caeterū ex intentõe
extrinseca cognoscentis ordinat ad hunc aliā cognitõe intrinsece
practicā consequenter ad praxim. Talis e Sciea Motus siderū. Item
mutationis temporū, diversorū dū ex intentõe Nautleri ordinat
ad hunc cognitõe directivam navis. aut ab Agricola ad
cognitõe directivā agriculturae. Sciea Practica tum In-
trinsece qm Extrinsece e quae et ex natā sua et ex intentõe co-
gnoscentis ordinat ad praxim. Addimus his Scientia
Practica Intrinsece speculativa aut Extrinsece quae licet ex
natā sua ordinet ad praxim utpote habens obm operabile il-
ludq ita proponens ut cognoscentē in eius effectione dirige-
re possit caeterū ex intentõe ~~dirigentis~~ cognoscentis ad pra-
xim n' ordinat. proportionate dividat Sciea speculativa.
Dividunt adhuc aliqui Scieā Practicā in formalr et in Equi-
valenter Practicā. Sed hanc divisõe puto coincidere cum
divisõe Scieae practicae in practicā intrinsece et practicā
extrinsece. qa cognitio Equivalenter solū practica, formalr
seu intrinsece n' e practica qd e speculativa formalr v intrinsece.

In locu' divisois huig substituo alia' sc: Scie'a Practica alia e' explicite Practica alia Implicite de quibg infra n 33.

44 3tio Scie'a Practica intrinsece alia e' Practica adæquate alia practica inadæquate. Divisio hæc pt intelligi v de totali Scie'a v de singulis actibg practicis intrinsece totalis Scie'æ. Si primum intelligat: Illa Scie'a totalis e' adæquate practica intrinsece cuig oes actg st practici intrinsece. Illa vero Scie'a totalis e' inadæquate practica intrinsece quæ aliquos ht actg practicos intrinsece aliquos speculativos intrinsece. Qdsi 2du' intelligat dico in actu practico intrinsece duo spectari posse, ratoe quorum sit adæquate v inadæquate practicg. Unum e' Regula faciendi obi propositu a actu practicum. Alterum est ipsu' obm actg practici. Ratoe primi actg practicg intrinsece alig e' practicg adæquate ratoe regulæ faciendi obi estq is qui proponit regulam adæquatam efficiendi obi, ita ut ex eig solig directione possit fieri obm. Alig e' practicg inadæquate ratoe regulæ faciendi obi estq is qui proponit regulam inadæquatam efficiendi obi, ita ut ex eig solig directione fieri n' possit obm. Ratoe 2di sc: ratoe obi dividi pt actg practicg intrinsece in practicum adæquate ratoe obi, et in practicu' inadæquate ratoe obi. Prior e' ille qui ht totu' obm operabile a cognoscente aut n' totu' ita proponit ut in eig ~~effectione~~ executioe cognoscente' dirigere possit. Posterior e' ille qui ht obm n' totu' operabile a cognoscente aut n' totu' ita proponit ut in eig effectione cognoscente' dirigere possit. Postrema hæc divisio rejicit ab illis qui negant possibile' ee' actu' eundem partim practicu' intrinsece partim speculativu' intrinsece etm respu' diversoru' oboru'. Qd examinandu' ad fine' Logicæ reservo.

Tande' dividit Scie'a Practica in Practicu' habente' pro obo operatoe' ipsig potetiæ intellectivæ et in practicu' habente' pro obo operatoe' potetiæ diversæ ab intellectu. Quæ divisio contra Scotu' stabilietur Puncto sequenti n 46.

Punctum 2dum

Quænam sint Conditiones cognitionis intrinsece Practicæ?

Cognitio intrinsece Practica ht conditiones 4. quæ sequentibg sectionibg proponentur.

Dicendu' 1mo

Dicendum 1mo. 1ma cognitionis practicae conditio est
ut habeat objectum operabile a cognoscente. Est 1mo contra Scotum
docentem sufficere ad rationem cognitionis practicae ut ex illa opus ali-
quod sequatur etsi non habeat objectum operabile. Est 2do contra
eos qui docent quod cognitio practica ut absolute operativa objecti exi=
gat necessario ejusdem possibilitatem et effectibilitatem a cognoscente.
Item potentiam physicam in cognoscente ad efficiendum objectum. Contra=
rium cognitio practica ut sic ipse practica et directiva intellectus non
requirit possibilitatem objecti sui et effectibilitatem a cognoscente
neque potentiam physicam in cognoscente ad illud efficiendum. Ita
docet R. P. Bartholomeus Cavenio vir solide doctus Romanus
Theologiae Professor.

Probatur contra Scotum. Si sufficeret ad rationem cognitionis practicae
ut ex illa sequatur quodcunque opus, sequeretur omnem cognitionem etiam specu=
lativam esse intrinsece practicam, quia ex quavis etiam speculati=
va cognitione potest sequi aliquod opus puta odium vel amor objecti
cogniti, imo de facto sequitur species impressa quam quaelibet
cognitio post se relinquit. Sequeretur etiam praemissas formales
esse practicas respectu conclusionis formalis quia ex illis sequitur conclusio
formalis. Porro etiam Scotus non admittit ~~non admittit~~ omnem cognitionem
esse practicam nec praemissas esse practicas respectu conclusionis.

Probatur contra P. Cavenio. Si ad rationem cognitionis practicae ut sic ipse
practica est vel directiva, non requireretur possibilitas et effectibilitas
sui objecti a cognoscente nec in cognoscente potentia physica ad illud
efficiendum, sequeretur quod cognitiones hymenaeorum, Dei, et producti=
onis Filii et Spiritus S. falso * directive ad effectionem dicto=
rum objectorum forent practicae quod tamen aliter negatur. Probatur al=
tera est ex nullitate fundamenti sententiae oppositae quod osten=
detur infra n. 47.

46

Dices pro Scoto. Omnis cognitio directiva volunta=
tis in operando est practica. Sed dantur multae cognitiones de
objecto non operabili quae sunt directivae voluntatis in operando qua=
lis est inter alias visio Beatifica, quae licet habeat objectum non operabile
scilicet Deum tamen dirigit voluntatem ad amorem Dei et sic de aliis
similibus quod dantur multae cognitiones de objecto non operabili et tamen prac=
ticae. Respondeo distinguo majorem. Omnis cognitio directiva
voluntatis in operando vel efficiendo proprio objecto est practica concedo

dõe. in operando quocunq alio effectu Ndõe. qpter nõe ocludis. Simitr distincta nõe Nsequela.

47 Objicit prosentea sua P. Covenio. ut cognio sit Qise practica l seve directiva intellg sufficit qd instruat intellu proponendo modu efficiendi obm (nam eo ipso talis cognio differt a cognõe speculativa quae tale modu n proponit) sed ad hoc ut cognio proponat intellectui modu efficiendi obm n requirit possibilitas et effectibilitas obi a cognoscente nec potea physica in cognoscente ad illud efficiendu gd. Nor ptr ano. Licet oes voces et citharae redderent impossibiles adhuc maneret in Logico v. gr. aliis in Gramatico cognio proponens modu efficiendi syllmu vocale et in citharedo cognio pro: ponens modu pulsandi citharã qd ipsu ptr. In Logico v Gramatico dei abscinderet lingua et in citharedo cui absein: deret manq maneret adhuc cognio proponens modu efficiendi syllmu vocale v pulsandi citharã qd eim impossibilitata oi voce maneret in Logico aut Grammatico cognio proponens modu efficiendi syllmi vocalis et impossibilitata oi citharã ptr sequela. qa in sensu composito amissionis linguae aut manq tam impossibilis e syllmq vocalis aut pulsao citharae qm si oes voces aut citharae redderent impossibiles.

Ptr 2do eade Nor. cognio qm ht Logicq de formando syl: lmo supnali proponit modu faciendi syllmi supnalis et tn procedit de obo naliter impossibili gd. Rdeo ano. N suppositu. cui innuntur sentea opposita qd sc: bene divi: dan cognio practica in Practica Qise l pure directivam et in operativa, na cognio practica et operativa obi sui nullo diffe: runt Qtcrqm vocibq ideo omnino scontibq. quaru una e graeca latina altera. Cuiq rao e qa cognio practica ex scepto suo foali e caa foalis operis ut probatu N. 41. Illato 3nõ. qd ex scepto suo foali e operativa Qsequnter n dan ulla cognio practica quae n sit operativa. Deinde iuxta multos cognio practica extanq soli e operativa seu caa operis qtenq e eiusde directiva. Quo pio ruit fundamtm sentea opposita.

Rdeo 2do Ndõe. q. ad raoe cognionis directivae l practicae n sufficit proponere modu efficiendi obi sui alias cognio repraesentans nutritione

nutritionem meam et modum illius efficiendi ope caloris naturalis est directiva seu practica, requiritur ergo plus ut sc: cognitio respiciens modum efficiendi sui objecti possit juvare cognoscentem directione sua ad effectionem ejusdem quod fieri non potest nisi sit possibile et effectibile a cognoscente objectum cognitionis directivae seu practicae. Ad paritatem de Logico carente lingua et citharoedo carente manu (quae urgeri potest etsi non minor sed Maior negetur) dico: quod citharoedus de citharizatione Logicus vero aut grammaticus de systemate vocali haberent cognitiones practicas in actu primo remoto. quia in utroque daretur potentia physica simpliciter talis ad ponendum objectum cognitum licet per accidens impedita sc: per privationem accidentalem linguae aut manus. Porro tali potentia careret tum Logicus aut grammaticus quam citharoedus impossibilitatis vocibus et citharis. Dixi cognitionem Logici aut grammatici carentis lingua de systemate vocali (idem de citharoedo sentiendum est) fore practicam in actu primo remoto quia careret prorequisito naturali ad ponendum systema vocale sc: lingua adeoque impeditur naturaliter ad positionem ejus. Porro omnis causa impedita naturaliter ad positionem effectus ob defectum (interdum dico defectum non autem impossibilitatem simpliciter talem) alicujus prorequisiti est causa in actu primo remoto. Probatio paritatis Nego quia per ipsa lingua Logico aut grammatico est ipsi simpliciter possibilis simpliciter systematis vocalis et ex accidente tantum naturaliter impossibilis. Extra impossibilitatem enim voce systematis vocalis foret Logico aut grammatico simpliciter et absolute impossibilis ac proinde in hac suppositione non posset dari cognitio Logici aut grammatici practica etiam in actu primo remoto respectu systematis vocalis, nam possibilitas effectus vel est constitutiva causae in actu primo remoto vel (quod probabilius puto) est essentiale requisitum ad illam. Probatio 2da novissimatis solvitur sc: cognitionem directivam systematis signalis naturaliter tantum Logico impossibilis, absolute vero possibilis, esse practicam in actu primo remoto. Idem dicendum de scientia DEI circa creationem ac gubernationem mundi hujus in suppositione decreti quo DEUS noluisset illum creare quam P. Suarez cum multis Theologis docet futuram fuisse practicam intellige in actu primo remoto.

48 Contra responsionem 2dam urgebis. Regulæ Logicæ
st cognit̃es practicæ, et directivæ intellꝫ ut admittit̃ cõmuniter ab
oĩbꝫ sed ad raõem regulæ Logicæ sufficit qd proponat modum
efficiendi obi sui qꝫ ad raõem cognitionis practicæ et directivæ intellꝫ
sufficit qd dictet modũ efficiendi obi sui. Nor pbr.
Regulæ Logicæ dirigunt intellũ ẽm ad obim impossibile simplr
sed regulæ Logicæ sic spectatæ, n' ex alio capite st regulæ nisi
qd proponant modũ efficiendi obi sui qꝫ ad raõem regulæ Logicæ
sufficit. Pbr Mor. Impossibile ẽ simplr ut hnis
definiõ ut ista aãl hinnibile sed regulæ Logicæ dirigunt
intellũ ad hanc definiõem qꝫ Nor pbr. naʒ si supponas
hnem ẽe equũ definiõ illa hnis erit bona per easdẽ regulas
logicas per quas bona ẽ ista hoõ ẽ aãl raõale.

Rdeo Maiorẽ. probati Minorẽ. Ulteriori probati Minorẽ.
ultimũ argumentũ disting̃o: si supponas hnẽ ẽe equũ definiõ
ista hnis aãl hinnibile erit bona putative cõcedo Ans. erit
re ipsa vel vere bona Nego Ans et cõsequẽ. Dico sicut dum
supponitꝫ hoõ ẽe equꝫ putatꝫ tñ hoõ ẽe equꝫ n'ãm ẽ re ipsa
ita dum in suppoõe hac definitꝫ ẽe aãl hinnibile, putatꝫ bene
seu iuxta regulas Logicæ definiri n' ñ bona definitꝫ. Porro
regulæ Logicæ dirigunt intellũ ad definiõem vere bonã n'ãm
solũ putativo bonam.

49 Contra responsionem immediatam urgebis. Dari
pt caã physice productiva rei impossibilis simplr in suppoõe
qd foret possibilis (hoc n. docetꝫ a multis Theologis cõcedentibꝫ
DEO qtũ ẽ ex se, potẽã physicã productivã hyrcocervũ et a mul-
tis philosophis docentibꝫ impossibilitatẽ creaturis, n' eo ipso tolli potẽã
physicã productivã illarum) qꝫ etiam dari pt caã directiva rei
impossibilis in suppoõe possibilitatis eiꝫ. Subsumo: sed regulæ
Logicæ st caã directiva intellꝫ circa operaões eiꝫ qꝫ regulæ
Logicæ possunt dirigere intellũ circa operaões eiꝫ impossibilẽ
in suppoõe possibilitatis eiꝫ adeoqꝫ possunt dirigere circa dictã
definiõem impossibilẽ hnis. Rdeo cum multis Theo-
logis et Philosophis negando Ans: talis n. caã videtꝫ ẽe frustra-
nea nulla ut suo loco videbitꝫ. Noto qui tenent
sentẽã

sententiâ Theologorum, et Philosophorum allatam in Objectione propter sequelâ
doctrinae videmur omnino admittere debere posse dari cognitionem pra=
cticam, seu directivam quantum est de se circa objectum impossibile simpliciter, seu
non operabile a cognoscente.

50 Dicendum 2do Cognitionis practicae 2da Conditio est
ut habeat objectum operabile sive immediate sive mediate ab ipso co=
gnoscente. Porro objectum operabile immediate ab ipso cogno=
scente est opus quod fit etiam executive seu elicitive ab ipso cognoscente.
mediate autem operabile est quod fit directive ab ipso cognoscente
executive autem ab alio subordinato dirigenti cognoscenti cogno=
scentis quoad executionem operis. Probatur quia cognitio ab
sine elicita productionis Filij Dei et Spiritus S. Item produ=
ctionis ad rationalis locutionis Angelorum juxta omnes non est pra=
ctica idque ex eo quia licet sit de objecto operabili non tamen operabili
sive immediate sive mediate ab ipso cognoscente.

51 Dices contra 2dam partem Conclusionis quam de=
fendit P. Polizzi cum aliquibus recentioribus ante illos autem Gre=
gorius Ariminensis. Si sufficeret ad rationem cognitionis practicae
ut habeat objectum mediate tantum operabile: cognitiones Professoris circa
objectum aliquod Physicae aut Metaphysicae essent practicae respectu cognitionum
discipularium circa idem objectum eliciendarum. nam hae cognitiones licet
a Professore non eliciantur possunt tamen effici a Discipulis ex directi=
one cognitionum professoralium. Sequeretur item quod inspiratio An=
gelica seu cognitio qua hominem dirigit ut sciat esset practica.
similiter omnis directio Magistri qua discipulos informat in operibus
alicujus Scientiae vel artis efficiendis. Sed hae sequelae sunt inconve=
nientes ergo. Respondeo omisso 2da et 3tia sequela,
in quibus nullam video inconvenientiam. Nego 1mam. nam ad
rationem cognitionis practicae requiritur ut habeat objectum operabile.
Porro cognitio Professoris de objecto Physicae aut Metaphysicae
non habet objectum operabile. Deinde ut cognitio sit practica respectu
operis ab alio subordinato cognoscenti exequendi, debet habere pro
objecto opus illud. Porro cognitio Professoris circa objectum physicae
aut Metaphysicae non habet pro objecto cognitiones discipulares.

52 Dicendum 3tio Condio 3tia cognis Practicae e ut tendat in obm suum modo operabili: qd duplr fieri pst v proponendo simplr cognoscenti effectionem obi sui, qd fuit hic atq Ethicae Amicu bonu e amandu. v proponendo tam effectione obi sui qm modu eius efficiendi, qd fuit hic atq Logicae: Definio rei e facienda ut constet gre et differentia eius definiti. Rao e: qa sublata hac condione cognitiones speculativae de obo operabili a cognoscente eent practicae, quales st cognes de actibg vitalibg sive intellg sive voluntatis et aliarum potentiarum.

53 Nota modu operandi a cognoe practica posse proponi duplr: v explicite clare, ut cu dicit architectonica: pro stabili aedificio iacienda st solida fundamenta. v implicite obscure ut stabile aedificium requirit solida fundamenta. Cognio proponens modum operandi clare v sola effectione operis dicitur practica explicite: cognio am proponens implicite dicitur practica implicite quae cognones quoad vim dirigendi n differunt: na ex utraq aequaliter sequitur R, sicut aeque bene is pst venire Romam qui sic dirigitur hac e iter Romam: atq ille qui dirigitur ita: si vis venire Romam hac tibi eundum est.

54 Dicendum 4to Cognis practicae 4ta condio e ut habeat obm operabile a cognoscente qua tali v ut proponat cognoscenti obm operabile ab ipso ita ut cognoscentem in eius effectione iuvare possit. Rao e: qa hac condione sublata cognio respiciens nutritionem nram et modum illius efficiendi ope caloris naturalis eet practica. haberet n. licet independenter a se obm operabile ab ipso cognoscente et modu eius efficiendi proponeret. Confirmatur a priori. Ois caa respu, cui effectus est talis, ut ex vi illius sequi possit effectus, dat n. ea effectui. Sed cognio practica e caa respu obi sui ut probatum supra cognio practica respu sui obi e talis ut ex vi illius sequi possit adeoq e talis ut ad eius effectione cognoscentem iuvare possit.

55 Dices saepe accidit ut potentia inferior v aliud opus v n hoc modo, qui propositus e exequitur. saepe n. pictor etiam postquam optimam concepit efformandam imaginem aliam valde imperfectam imaginem

depingit) et tn illo casu cognio directiva operis efficiendi e practica qd ad raoe cognois practicae n requirit opus operabile a cognoscente qua tali sex vi cognois. Rdeo in dato casu cognioe directiva operis efficiendi respu illius operis qd e directu, ab illa nec tn secutu ob aliqd impedimm interveniens ee practica in actu primo. Respu am alterius a directo operis qd pcauidens secutu e, dico cum Oviedo ee practica in actu 2do n proprie, cum opus illud ab hac cognioe repraesentatu n fuerit adeoq nec vi illius productu sed pcauidens, n cognio hac e occasio ut opus illud, qd nunqm apprehensu e adeoq nec directu ponat loco directi operis, nisi n. pictor eq optima imagine pcoepisset neq monstrosa tunc fecisset. 56

Praeter allatas Conditiones cognois practicae plures assignant alij. Namq Subtilis Schola cu suo Doctore ut sc cognio practica habeat opus distinctu ab actu intellg. unde iuxta Scotu Quest: 4 Prologi. Praxis e actus alterius potentiae ab intellectu natr posterior intellectione. Contra qdice hanc et definioe praxis cum sentea Communi

Dicendum est 3tio. Non requirit ad raoe actus practici ut versetur circa opus distinctu ab actu intellg consequenter nec ad raoe praxis ut sit actus alterius potentiae distinctae ab intellectu. Pbr. Actus n sistens in sola contemplatioe sui obi sed hns pro fine opus s. effectioe sui obi e practicus 2du Philosophu 2di metaph: textu 3. Et certe ideo actus intellg dirigentes voluntate ad eius actus st practici qa n sistunt in sola contemplatioe sui obi sc: actuu voluntatis sed habent pro fine effectioe illorum. quod n. in hoc implicat. Et certe regulae Logicae st tales actus intellg qd possunt dari actus practici qui habeant pro obo alios actus intellg.

Confirmat: Nullu e fundamm solidu negandi cognioi directivae alterius cognois qd sit Practica et cognioi directae conformi dictamini directivo qd sit praxis qd Ans patebit solutioe Obiectionum.

Obijcit Scotus. Intellg sola extensione fit practicus 57

ut docet Arist: lib: 3 de a[nim]a Cap: 10. Sed intellg n[on] p[ote]st se
extendere nisi versando circa actu[m] poterit distinctu[m] a se
n[on] extendere se e[st] tendere extra se g[o] &. Confirmatur
ex D. Thoma docente practicu[m] sumi ab opere exteriori.

R[espon]deo: 1do D[istingu]o ma[io]re[m] C[ontra]d[ico] mi[no]re[m]. et probat[io]ne[m] eius. na[m] q[uan]do intellg
ex directione cognitionis unius producit alia[m] transit a dirigente
ad directu[m] adeoq[ue] extendit intra suu[m] ob[iectu]m, et quidem magis proprie
q[ua]m versando circa actus aliarum potentiarum quos solu[m] dirigit n[on]
vero efficit physice. D. Thomas p[er] op[us] exterius intelligit
op[us] distinctu[m] ab actu practico s[eu] directivo quale op[us] s[un]t et[iam] co=
gnitiones directae alias neq[ue] ab actibus voluntatis desumeretur praxis cu[m]
neq[ue] hi sint simpliciter exteriores cognoscenti.

58 Urget Scotus c[ontr]a resp[onsionem]: si intellg ex ratione ab uno actu in=
tellectus ad alteru[m] priore[m] directu[m] fieret praxis speculatio foret pra=
xis. Sed nulla speculatio e[st] praxis cum haec opponantur sibi g[o] &.
Pb[atu]r sequela ma[io]ris. O[mn]is actus intellg e[st] speculatio q[ui]a cognitio h[abe]ns
pro fine veritate[m] e[st] speculatio iuxta Phum. Sed o[mn]is actus intellg
h[abe]t pro fine veritate[m], veru[m] n[am] e[st] finis adaequatus sicut intellg
ita et o[mn]i[u]m illius actuum g[o] &. R[espon]deo 1do sequela[m] ma[io]ris
C[ontra]d[ico] mi[no]re[m] quae falsa e[st] sive Ly speculatio accipiatur pro cognitione spe=
culativa, sive pro ob[iec]to cognitionis speculativo. R[ati]o primi q[ui]a
cognitio speculativa p[ote]st e[ss]e praxis na[m] cognitio haec homo e[st] ani[ma]l
rationale e[st] speculativa resp[ec]tu ob[iec]ti sui et simul e[st] praxis resp[ec]tu
c[on]ceptoru[m] Logicus de bona definitione ratione quoru[m] diversorum
respectuum salvatur oppositio inter speculatione[m] et praxim. R[ati]o
2di q[ui]a ob[iectu]m cognitionis speculativae p[ote]st e[ss]e simul praxis s[eu] ob[iectu]m
cognitionis practicae ut eadem lumio Angelica resp[ec]tu cognitionis
Angelicae dirigentis se e[st] praxis, resp[ec]tu a[utem] cognitionis hanc spe=
culantis illam, simul p[otes]t cum dicta cognitione Angelica e[st] spe=
culatio s[eu] ob[iectu]m cognitionis speculativae. Probatio sequelae
ma[io]ris q[uo]d falsa sit ostendetur Art: sequenti.

59 Contra resp[onsionem]: immediata[m] urgebis cu[m] Quinglerio. Si aliqua
speculatio posset e[ss]e praxis e[ss]et ratione cognitionis alterius directivae,
sui. Sed hoc dici n[on] p[ote]st aliogui o[mn]is conclusio e[ss]et praxis resp[ec]tu
p[rae]missaru[m] formaliu[m] ex quibus deducitur na[m] p[rae]missae formales dirigunt
intellectu[m] ad ponendam conclusione[m]. Porro conclusione[m] d[ebe]t e[ss]e praxim
resp[ec]tu p[rae]missaru[m] nemo hactenus Phoru[m] docuit alias p[rae]missae
semper

semper essent practicae. Rdeo N[ega]n[do] ma[io]rem. probavi N[ega]n[do] sequelam Ma[io]ris. Ult[imam] prob[o]: d[isti]nguo. C[on]missae formales dirigunt intellectum ad obiectum formale, ita ut habeant illud pro obiecto N[ega]tus: ita ut non habeant illud pro obiecto C[once]do Ant[ecedens]. vel aliter d[isti]nguo. C[on]missae formales dirigunt intellectum ad proponendum obiectum formale proponendo eius effectionem aut modum illius efficiendi N[ega]tus. alias C[on]missae formales haberent pro obiecto obiectum formale quod manifeste falsum est. proponendo connexionem vel disconnexionem extremorum obiecti cum medio termino C[once]do Ant[ecedens] et N[ega] sequelam. Dico ad cognitionem practicam respectu operis alicuius non sufficit quomodocunque dirigere ad effectionem eius. alias visio beatifica quam habent Beati esset practica respectu amoris beatifici ad quem dirigit repraesentando obiectum summe amabile scilicet DEUM sed requiritur ut habeat pro obiecto opus illud, insuper ut modum eius efficiendi proponat aut saltem effectionem eius quorum nihil spectat C[on]missis formalibus respectu obiectis formalis.

Obiicit 2do Mastrius Scotista. Quod potius verum vel falsum est formatur quam bonum vel malum illud non potest esse praxis sed omnis cognitio potius vera vel falsa est formatur quam bona vel mala ergo cognitio non potest esse praxis. Ma[io]r patet. quia bonitas et malitia sicut C[on]missi et pura solis actibus voluntatis tribuuntur. Mi[no]r prob[atur]. quia verum et falsum iuxta Philosophum ad speculationem spectant quae habet pro fine veritatem. Rdeo Ant[ecedens] N[ega]ndo ma[io]rem. nam verum et falsum si dirigant [...] aliam actum intellectus spectant ad praxim. probationem d[isti]nguo: verum et falsum non operabile ad speculationem spectant C[once]do Ant[ecedens]. operabile N[ega]tus. Speculatio autem habet pro fine veritatem non operabilem d[isti]nguo Ant[ecedens] sequenti. Rdeo 2do cognitiones posse dici bonas vel malas quatenus [...] bonum sumitur pro conformi regulis ad agendum conscriptum, malum autem pro difformi licet non possint dici C[on]cise sumendo se solas acceptae cognitiones bonae moraliter seu honestae vel malae moraliter seu inhonestae. Dixi: C[on]cise acceptae, nam actus Prudentiae, Fidei, qui sunt cognitiones dicuntur boni moraliter ratione actuum voluntatis ex quorum imperio eliciuntur.

Contra responsionem utramque urgetis. Praxis est quid posterius respectu actus intellectus supponere affectus respectu sui [...] sed id quod potius verum vel falsum est formatur (qualis est omnis cognitio) quam bonum vel malum moraliter non est posterius actu intellectus, alias actus intellectus esset posterior actu intellectus adeoque se ipso quod repugnat ergo. Rdeo: d[isti]nguo Ma[io]rem. Praxis est quid posterius respectu alicuius

actꝭ intellꝭ sc: se dirigentis illo priore. respectu ōis actꝭ intellꝭ non priore. similiter aliquo non re. sed id quod potius verum vel falsum est fieri non posse= rig actu intellꝭ aliquo sc: se dirigente non priore. ōi actu intellꝭ illo priore. alias se ipso posterior daret. et neg. consequentia.

62 Contra resp: urgebis cum Capreolo. Praxis est opus depen= dens ab imperio voluntatis ut innuit Philosophus 6to metaphi: cap: 1 et 6to Ethicorum cap: 3 quod praxis est posterior ōi actu intellꝭ alioqui esset distincta ab ōi actu quod intellꝭ. Consequentia probatur. Alii actꝭ posterio= res ōi actu intellꝭ, dependent ab imperio voluntatis quia praxis est opus dependens &c. Antecedens probatur. nullus actus intellꝭ dependet ab imperio voluntatis ergo actus intellꝭ est prior actu voluntatis utpote dirigendꝭ illius. ergo aliquis actus intellꝭ daret liber. R. Transeat Antecedens superius di= ctum supra n 39. Nego consequentiam. probationem: Nego Antecedens: et probationem eius. Ad ulteriores dico: licet aliquis actꝭ intellꝭ sit prior aliquo actu voluntatis sc: illo qui sequitur ex communi cognitione obiecti iuxta illud: Nihil volitum nisi praecognitum non tamen ōis actus intellꝭ utpote imperatus est prior ōi actu voluntatis; nam fit, ut actus voluntatis imperet actum intellꝭ ut imperat actus prudentiae, fidei et caeteros. quo casu actꝭ intellꝭ utpote imperatus &c actu voluntatis est posterior illo et denominari liber extrinsece ab actu voluntatis imperante supposito quod hic sit liber intrinsece.

63 Nota ad solvendam obiectionem admisso quod actus intellꝭ possit esse praxis adhuc ostendi magna differentia inter intellectum practicum et speculati= vum. nam intellꝭ practicꝭ aliquando est principium agendi eum id quod est extra intellectum sc: actꝭ voluntatis aut alterius potentiae quos dirigit et aliquando est principium agendi id quod est intra intellectum sed producendo duplicem cognitionem dirigentem sc: et directam. Intellꝭ vero speculativus numquam est prin= cipium agendi actum voluntatis aut alterius potentiae neque duplicem actum intellꝭ dirigentem sc: et directum producit.

64 2do requirunt aliqui apud Arriaga ad rationem cognitionis practicae ut eius obiectum & praxis sit opus liberum libertate sive contrarietatis sive contradictionis contrariorum. Dicendum 6to cum omni. non est de ratione cognitionis practicae ut eius obiectum & praxis sit opus liberum libertate contrarietatis hoc est ut possit bene vel male seu erronee fieri aut contradictionis hoc est ut possit fieri vel non fieri. 1ma pars evidens est quia scientia sim= plicis intelligentiae in DEO quae repraesentat creaturas possibiles, quae est causa rerum et divina sapientia 7 omnium artifex est practica ut communiter docetur a Theologis et tamen non habet pro obiecto opus quod possit bene vel male fieri neque DEUS in productione creaturarum errare non potest. Idem patet in cognitione dirigente Christum Dominum in operationibus suis quae male fieri non po= terant. Utraque dein pars probatur. Potest dari cognitio de obiecto opera= bili quod nec possit omitti nec male fieri non sistens in sola eius contemplatione sed ulterius progrediens ad illud efficiendum ut potest Beatus habere cognitionem dictantem

dictantes modū eliciendi amoris beatifici in Patria qui amor nec pt
omitti nec male fieri, quod n. in hoc implicat. Sed cognitio talis erit pra=
ctica nā conveniet illi descriptio cognitionis practicae data a Phō qui communiter
admittitur, nec tn erit circa obj liberū libertate sive contradictionis, sive contra=
rietatis, qd dari pt cognitio practica circa obj n' liberū &

66

Noto tn ad hoc ut cognitio practica sit practica in actu 2do 1 ut efficiat actu
obj suū requiri non ut obj illud sit voluntariū 1 ut procedat ex imperio
voluntatis sive libero sive necessario. Rao e: q. cognitio practica non e prin=
cipiū operis n' aliter qm medio actu voluntatis imperante potentiam executi=
vam operis repraesentati productionem qd om ex Phō colligitur textibus citatis hic
n. 62. Dixi non propter dicta supra hic n 39 contra Patrem Oviedo.

67

Obr. Cognitio practica dt ee directiva sed n' pt ee directiva nisi
operis liberi sive contrarietatis sive contradictionis libertate. Pbr mor.
Directio e propositio ad illa opera quae possunt fieri & n' fieri & bene aut male
fieri, cuius est ad amovendos errores & ad retrahendum a n' faciendo eo qd fieri
n' expedit quod solum e ad opera libera & R. dio Mjorem. Cognitio practica
dt ee directiva directione proponente simpliciter effectionem obj & simul modū
quo fieri debeat obm cdo Mjorem. directione gubernativa potentiam ne declinet
in actum oppositū illi qm elicere dt, aut ne omittat hunc qm elicere dt Ndo Mjorem.
Simtr distinguo Minorem. Sed cognitio nequit ee directiva directione gubernativa
nisi operis liberi cdo Minorem. directione proponente simpliciter effectionem obj et simul
modū efficiendi ejus Nnego Minorem et consequentiam. probatio Minoris eadem distinctione sol=
venda. Directio proponens propositio effectionem & simul modū efficiendi operis
pt fieri circa obj n' liberum qd nec omitti pt nec male fieri & qd impossibile
e n' fieri aut aliter fieri, alias voluntas necessario operans in alio e in Beatis
respectu amoris Beatifici n' egeret directione intellectus qd e contra omnem sensum et
rationem. q. voluntas e potentia ex se caeca 1 nihil cognoscens et simul e naturalis ex
eo qd requirat directionem intellectus unde nihil ab ea e volitum nisi sit ab intellectu
praecognitum.

68

Urgebis Si ad rationem actus directivi n' requiritur obm qd sit obj
liberū, sequitur quod et cognitiones brutorum quae om proponunt modum operandi
bruto, erunt directivae proprie adeoq practicae qd a nemine admittitur. R. N.
sequelam. q. ad rationem cognitionis directivae simpliciter alicuius operis requiritur ut
praescribat regulas operis efficiendi adeoq conferat regulas cum opere an sc obj
iuxta illas efficiendum futurum sit rectum. Porro talem comparationem usurpare quod
e propria discursus adeoq et regulas intelligere sensitivus brutorum instituere n' pt
alias n' differret ab intellectu rationali operante Angelis et hominibus. possunt tn co=
gnitiones brutorum dici improprie secundum quid et imitativae practicae.

69

3tio requirunt aliqui ad cognitionem practicam ut habeat obm non n' aq. supernatur
operabile. Alias inquiunt cognitio qm haberet de Angelo producendo eet practica
q. supernatur & potentia obedientialis elevari possit Angelum producere. Sed contra:
Dicendum 3tio. ad cognitionem practicam requiri ut sit de obo operabili a nobis sc: natur.
Rao e. Ty. nullum e huius oppositi fundamentum. Ty. actus prudentiae supernaturalis diri=
gentes nos in actibus supernaturalibus virtutum eliciendis sunt practici q. ex una parte
nihil illis deest ex requisitis a Phō ad rationem actus practici nam in sola contemplatione
veritatis n' sistunt sed ordinantur ad obj. ex altera parte evidens e qd n'
sint speculativi. Sed dicti actus prudentiae supernaturalis versantur circa obm operabile

supnatr g. circa actg supnales virtutu' supnalin' q'd ad rao'e actg practici n' requirit. Ad rao'e in ctra allata dico: Cognio mea de Angelo pducendo si me dirigeret ad eig pductione' possibile' mihi q potea' obedientiale' v patrativa' miraculoru' v pponendo modu' illig efficiendi ideo q'd eet practica in quo nulla apparet inconveni[e]ntia.

4to requirunt Thomistae ad rao'e [cognois] scientiae practicae ut pcedat modo compositivo v ut cponat ma'a cu' fo'a. ad rao'e vero cognois speculativae ut pcedat modo resolutivo resolvendo sci: cclu'es in principia ctra quos:

70

Dicendum 8vo Condio'e allata' cognois practicae in certo sensu admittendam e'e n' tn cognois speculativae. Rao 1mi est: q. si q ma'a' subm ipsu' intelligat v obm operabile q'd dirigit ut fiat tali modo a cognio'e practica q fo'a' am si intelligat ipsa fo'alis rectitudo operis v cformitas cu' dictamine practico se dirigente, certu' e' o'e' cognio'e' practica' pcedere modo compositivo na' o'is habitg practicg hoc intendit ut obm eig sit opg cforme regulis v practicis dictaminibg suis ut cstat inductione unisali. q'dsi vero q ma'am et fo'a' intelligat ma'a physica et fo'a physica ccdo hc n' e' unisalis na' scien'a simplicis intelligeae in DEO qm iuxta Thomistas e' practica neq tn in productione Angeli et q'd spiritualis, cponit ma'a' physicam cu' forma physica. Rao 2di q. qm cognioes practicae si sint scientificae resolvunt cclusiones in principia reddunt n. rao'e cclusionu' illig habitg cuig sunt quare sc: hoc obm ita, illud am aliter sit faciendu'.

71

Inferes ex dictis 1mo ad cognio'e' practica' essentialiter requiri 1mo subm cognoscens q'd sit principiu' productivum obi cognois practicae productivu' inqm sive physice v moratr, sive immediate sive mediate ut cstat ex n 30. 2do obm operabile simplr et absolute n' am cditionate et ex suppo'e. seu requirit ut sit simplr possibile et insuper simplr producibile a cognoscente ut cstat ex conclusione 1ma n. 43 et seqntibg. Quomodo autem hc requirant an ut merae conditiones essentiales cognitionis practicae an vero ut cstitutiva intrinseca illig decidet commodig ad fine' Logicae. 3tio influxu' cognois[x] quae est practica saltem morale v directivum in obm operabile ut cstat ex n 32 et 34.

[x] seu actio p'd q'm cognio practica pducat mutuo[?] ...

Inferes 2do ad cognitionem speculativam sufficere si desit quaecunq conditio ex quatuor supra enumeratis quacunq enim ex illis deficiente cognitio non erit practica ut probatum. Ergo non habebit pro fine opg sed sistet in sola contemplatione sui obiecti adeoq erit speculativa iuxta Philosophum.

Articulg 3tig

Articulus 5tus

An detur Scientia Practica?

Dari Sciẽas speculativas tam latiq qm stricte tales tam Actuales qm Habituales probat tam Theologia qm Phia, quæ &c. ipsius et pluribq suis partibq consistunt in sola contemplaõe sui obi ut Metaphisica, Phisica &.
Dari aũ Sciẽas Practicas ctra cmunẽ sentẽã negat Joannes Sanchez et pauci alij, ctra quos

Dicendum ẽ. Danr aliquæ Sciẽæ practicæ tam latiq qm stricte tales tam Actuales qm Habituales. 73
Probanr oẽs partes authoritate Philosophi 2di metaph: tex:3. recte aũ se ht Phia veritatis suæ contemplatricem appellasse, speculativæ n. finis veritas practicæ aũ opq. Qdsi alicubi negat Phq practicos habitq ẽẽ sciẽas intelligendq ẽ de Sciẽa strictissime tali de qua dictũ n 14. Probanr et Negativẽ: qa nullũ ẽ sufficiens fundamẽm reijciendi cmunem sentẽã quæ admittit sciẽas Practicas.

Speciatr aũ probanr 1ma Pars cclũõis. Danr aliquæ cognitiões ex ipsis trnis notæ certæ et evidentes repræsentantes obm operabile ab ipso cognoscente et modo operabili: qd danr aliquæ sciẽæ practicæ Actuales latiq tales. Cseqũ patet ex dictis supra de cclũõibq cognitiõis practicæ, et ex n 24. Ants pbr inductiõe: nã danr in Ethyca hæ cognitiões Summũ bonũ ẽ amandũ: maximũ malũ ẽ fugiendũ. in Logica aũ hæ: Quod explicans nãm eiq. qd explicatr dẽ ẽẽ clarior illô qd explicatr & intrinsecum: Ædificiũ dẽ cstrui fundamento parietibq et tecto & sed hæ cognitiões st certæ et evidentes ex ipsis trnis notæ (licet interdũ possint etiã & discursũ deduci) et repræsentant obm operabile a cognoscente quã tali modo operabili ut clarũ ẽ ex dictis supra qd danr &c. 74

75 Pbr 2da Pars. Damus cognitiones, de lucos ex principiis certis et evidentibus repraesentantes objectum operabile ab ipso cognoscente qua tali modo operabili; ergo damus scientiam practicam actualem stricte tales. Consequentia patet ex N 29 et ex conditionibus cognitionis practicae. Ant. pbr inductione. Damus cognitiones istas DEUS est amandus, peccatum est fugiendum; sed hae cognitiones sunt certae et evidentes (ut patet), et repraesentant objectum operabile a cognoscente qua tali modo operabili ut constat ex dictis supra (prima sc: amorem DEI 2da, fugam peccati) et deducuntur ex principiis certis et evidentibus, prima ex his: summum bonum est amandum, sed DEUS est summum bonum. 2da ex his maximum malum est fugiendum, sed peccatum est maximum malum ergo damus cognitiones certas et evidentes.

3tia Pars scholiis de scientiis habitualibus practicis, proportionate probatur, sicut probatum est n 36 dari scientias habituales in Com.

76 Obr 1mo: Contra omnes Partes conclusionis. Non datur scientia habens pro fine opus sed scientia practica habet pro fine opus ergo non datur. Maior pbr Omnis scientia habet pro fine veritatem; ergo non datur scientia habens pro fine opus. Ant. pbr: Omnis scientia, sive Actualis vel Habitualis habet eundem finem cum intellectu; nam idem est finis actuum qui et potentiae eliciti, quia potentia per actus objectum seu finem suum attingit. Similiter idem est finis habituum qui et potentiae eorum: nam habitus non per alios actus nisi per actus potentiae attingunt finem suum. Sed intellectus habet pro fine veritatem sicut voluntas bonitatem ut constat apud omnes. intellectus n. fertur in verum per assensum, fugit autem a falso per dissensum. Ergo omnis scientia habet pro fine veritatem.

Rdeo N Maiorem. Ad probationem N Consequentiam. Sive non veritas quaepiam est transcendens, quae idem est cum cognoscibilitate sive

sive veritas Transcendentalis obiectiva, ratione cuius quodlibet ens reale verum et non fictum est. Sive tandem veritas formalis seu conformitas cognitionis cum obiecto suo, ratione cuius cognitio vera est et non falsa: omnes hae veritates operi licet non conveniunt; nam quodlibet et opus est cognoscibile, quodlibet est ens verum et non fictum et si opus sit cognitio conformis obiecto suo est eius verum formale. Ad 2do dico probationem Doctoris. Omnis scientia habet veritatem (intellige formalem) pro fine aut ultimato aut non ultimato, concedo totum pro fine solum ultimato nego totum et consequentiam.

Dico finem scientiae duplicem cogitari posse. Unum ultimatum in quo scientia sistat ultimo. Alterum non ultimatum seu talem, qui ulterius ordinetur ad alium finem. Dum ergo dicitur veritatem formalem debere esse finem scientiae, sensus est, quod veritas debeat esse finis scientiae aut ultimatus aut non ultimatus seu talis, qui ordinetur ad alium finem scilicet ad opus, seu praxim. Non vero sensus est quod veritas debeat esse semper seu omnis scientiae finis ultimatus. Quo supposito dabitur scientia habens pro fine opus seu practica. Haec enim habet pro fine non ultimato veritatem formalem practicam, quae ordinatur ad opus tamquam ad ultimatum finem scientiae practicae. Addo pro confirmatione responsionis sicut inter actus voluntatis dantur tales actus, qui praecise tendunt in bonum, alii vero, qui ita tendunt in bonum ut imperent alios actus sive eiusdem sive diversae potentiae, ita inter actus intellectus dantur tales actus, qui praecise tendunt in verum in eoque sistunt ultimo, et tales sunt speculativi actus, alii vero qui ita tendunt in verum, ut simul dirigant actus alios sive intellectus sive aliarum potentiarum et tales sunt practici.

Contra 2dam responsionem urgebis. Scientia practica habet (ut supponitis) et non habet pro fine ultimato opus vel obiectum operabile quod scientiam practicam implicat. Probatur 2da pars Antecedentis. Scientia simplicis intelligentiae in DEO de produ:

cognitione possibilium creaturarum dicitur esse Practica et tamen
non habet pro fine ultimato objectum operabile scilicet creaturas
Ergo. Id cum sint finitae nequeunt esse finis ultimatus actu:
um DEI infiniti virtualiter Ergo. nec scientia DEI, cum id entitative
adaequare debeat. Scientia DEI, habet pro fine creaturas, cum ipsa
sit finis ultimus omnium verum per hunc alium finem pervenire.

Respondeo. Negando partem antecedentis. probationem distinguo quoad
2dam partem. Scientia DEI est et tamen non habet pro fine
ultimato objectum operabile quatenus finis dicat bonum
effectionem et felicitationem tendentium in finem concedo antecedentis
sed non habet pro fine objectum operabile eo sensu quo effectus
dicitur finis sui causae Nego. Similiter distinguo consequens et
Nego consequentiam. Et Dico: Omnis causa adeoque et scientia
Practica sive Divina sive creata intendit effectum
tanquam finem ex eo quod ordinetur ex se ad ejus productionem.
non tamen ex eo quod in effectu tanquam in felicitatione et
perfectione sui quiescat.

Obr 2do contra Scientiam Practicam stricte talem.

78 non datur demonstratio Practica ergo nec scientia Practica stricte
talis. consequentia patet: Antecedens probatur. Omnis demonstratio quatenus
talis ordinatur solum ad scire suum objectum ergo nulla ordinatur
ad effectionem sui objecti ergo nulla est practica. Antecedens probatur.
Praemissae demonstrationis quatenus talis non aliud intendunt
quam dandum imperturbabilitur assensum conclusioni sed dare imperturbabilitur assensum conclusioni est tantum scire ergo omnis est

Respondeo Negando antecedens probationem distinguo. Omnis demonstratio
speculativa ordinatur solum ad scire suum objectum transeat
antecedens. potest non ab extrinseco ordinari ad opus. omnis demonstratio ~~ex practica~~ Nego antecedens. Similiter distinguo consequens et
Nego consequentiam. ulterior probatio similiter distinguenda. Dari
demonstrationes intendentes effectionem sui objecti adeoque practicas
patuit inductione N 73. Nota ex eodem
Numero demonstrationem practicam habere unam saltem praemissam
practicam proinde praemissas demonstrationis practicae non tantum
intendunt

intendunt assensu[m] scibi[lis] dandu[m] imperturbabilit[er] sed insup[er]
movent ad effectione[m] obi[ecti] cuius effectionem intendit scio.

Itra respo[n]de urgebis. falso supponis dari demonstra:
tione[m] practicam q[uo]d nulla respo[n]do. Ant[ecedens] p[ro]b[atu]r. Nulla co:
gnitio quatenus practica e[st], e[st] demonstratio q[uo]d falso supponit
Ant[ecedens] p[ro]b[atu]r g[ratia]. nulla cognitio quatenus e[st] directiva operis
e[st] demonstratio g[ratia]. nulla cognitio e[st] talis quae nisi sit dire:
ctiva operis n[on] sit demonstratio: ablata n[am] illa directivi:
tate operis a cognitione si maneat adhuc cognitio certa
et evidens deducta ex p[rae]missis certis et evidentibus mane:
bit et demonstratio ut patet ex descriptione definitivo.

79

R[espon]deo Nostris probatione[m] retorqueo: nullu[m] ens quatenus
rationale e[st] e[st] a[nima]l (g[ratia]. nullu[m] ens e[st] tale q[uo]d nisi sit rationale
s[cilicet] equus si auferas illa[m] rationalitate[m] maneat a[nima]l vita sensi:
tiva eo ipso n[on] sit a[nima]l) q[uo]d n[on] dari a[nima]l rationale. Directe
R[espon]deo, negetur Ant[ecedens] g[ratia]. si cognitio practica quatenus ta:
lis e[st] deducitur ex p[rae]missis certis et evidentibus quatenus
practica erit scientia s[ive] demonstratio N[ostra] sequela q[uo]d male
male patet ex retorsione et ex ratione. g. propositio ista,
nulla cognitio quatenus practica e[st], e[st] demonstratio Equiva:
let huic, nulla cognitio e[st] demonstratio, ideo q[uo]d sit pra:
ctica ut constat ex Dialectica. Sed ex hac propositione ma:
le infertur ista q[uo]d nulla datur demonstratio practica q[uo]d et
ex illa. P[ro]b[atu]r Ant[ecedens] g. et bona e[st] dicta illatio sequens
P[rae]dicata co[mmun]ia pluribus speciebus iisdem n[on] spectere ut osten:
dit si plures retorsiones afferas similes huic q[uo]d nunc de:
di.

Nota quosdam impugnare scientiam practicam ex eo
q[uo]d repugnet scientia de obiecto operabili. Obiectio haec
solvetur Quaest: sequenti Art: 2 ubi ostendetur de obiecto
operabili posse dari scientiam.

Ex dictis hactenus de scientia speculativa et Pra:
ctica colliges scientiam speculativam nobiliorem esse practi:
ca caeteris paribus sc: tum principio quia obiecto utriusque

80

scientiæ. Ratio est ex Philosopho lib. 1 Metaphysicæ quia scientiæ speculativæ quæruntur gratiâ sui, practicæ vero gratiâ alterius nimirum operis. Porro expeti gratiâ sui effective, quod est expeti tanquam finem, quam expeti gratiâ alterius quod est expeti ut medium. Neque dicas: quod imperat est nobilius illo cui imperat sed aliqua cognitio practica (scilicet actus prudentiæ) imperat omnibus aliis scientiis quod est nobilior illis. Respondeo dico dorem. quod imperat est nobilius illo cui imperat, si illud, cui imperat, ordinet tanquam medium ad alium finem effectivum sui illo dorem et sic Dominus imperans est nobilior servo cui imperat. Si illud cui imperat habeat pro fine effectivo sui Negorem. Porro prudentia scientiis speculativis ita imperat ut eas habeat pro fine effectivo sui nam in speculatione veritatis consistit intrinsece æterna felicitatem suam. Dixi quod prudentia finis effectivus sit speculatio, cum non sit habitus practicus, hic pro fine quærens hic pro eodem sumitur ac effectus, ergo quod sit enim scientia speculativa non ut tales sed ut conformes dictaminibus prudentiæ.

Reliqua de scientia speculativa et practica quæ ab aliis hic tradi solent utpote minus necessaria ad intelligendam naturam Logicæ (quam parti huic finem confixi) ad finem Logicæ reservo.

PARS 2da Quæstionis

Statuitur Genus Logicæ.

Articulus 6tus

An Logica sit Virtus Intellectualis?

Ante decisionem præsentis et sequentium Quæstionum præmitto aliquid circa nomen et naturam Logicæ notitiam.

Sciendum itaque

Sciendu itaq 1mo ex vi nnis q'd a graeco verbo Logos sumpsit Logica Rationalis seu Sermocinalis dicitur ideo q'd recte sermocinari (intellige interne) seu ratiocinari doceat. Vocatur etiam Dialectica s. disputatrix ex graeco dialegome na disputare docet.

Sciendu 2do. nnn Logicae n' accipi hic pro Logica naturali s. pro vi nativa intellectus se solo sine ullo studij adiumento tradentis aliquas regulas bonae definitionis divisionis, argumentationis et eliciendi definitiones, divisiones conformes dictis regulis conformes, na' talis Logica e' indistincta ab ipso intellectu recte disposito sicut in quibusdam Rhetorica naturalis.

Sumitur ergo hic nnn Logicae pro Logica Artificiali seu studio acquisita quae quadrupliciter accipitur 1mo pro Logica Docente Actuali, quae (intellige totalis) est collectio regularum oium bonae definitionis, divisionis quas intellectus studio acquisivit. 2do pro Logica Docente Habituali, quae e' habitus facilitans ad formandas regulas bonae definitionis divisionis et similes actus frequenter separatus. 3tio pro Logica Utente Actuali quae (intellige totalis) e' collectio actuum conformium praedictis regulis sive in materia logica sive in quacunque alia elicitorum. 4to pro Logica Utente Habituali quae e' habitus facilitans ad eliciendos actus conformes regulis logicis et actus similes frequentatos separatus. Et hae acceptiones nnis Logicae st rigorosae.

82

In latiori acceptione nnn Logicae Docentis n'dum intelligimus compositam logicam et habitus facilitans ad illa sed etiam prima principia, definitiones, divisiones et quaecunque ad notitia', et probatione compositarum logicarum pertinent quae in scholis nostris anno Logicae designatur explicari solent qualia st quae de distinctionibus relationibus et ceteris disputantur. Hoc supposito

83

Dicendum 1mo Logica Docens Habitualis rigorose accepta e'

84

e virtus Intellectualis simpliciter. Prob. Habitus facilitans intellectum ad actus ejus bonos, quorum exercitio comparatur est virtus Intellectualis simpliciter, ut constat ex Pardo Sed Logica Docens Habitualis rigorose accepta est talis habitus ergo Prob. min. Actus intellectus necessario veri sunt boni actus intellectus (cum veritas est bonum intellectus respective ejusdem finis) Sed Logica Docens Habitualis rigorose accepta est habitus facilitans intellectum ad actus necessario veros ergo Prob. min. Regulae bonae definitionis divisionis, argumentationis sunt actus necessario veri Sed Logica Docens habitualis rigorose accepta est habitus facilitans intellectum ad regulas bonae definitionis etc. ut dixi n. 82 ergo Prob. dor. Actus intellectus certi et evidentes sunt actus necessario veri ut patet ex dictis n. 17 Sed regulae bonae definitionis etc. sunt actus certi et evidentes ergo Prob. min. Actus demonstrati sunt certi et evidentes (cum actus demonstratus seu scientia actualis stricte talis est propositio certa et evidens deducta ex praemissis certis et evidentibus, ut dictum toties) Sed regulae bonae definitionis, divisionis etc. sunt actus demonstrati; Logicae n. illas demonstrat ut patebit inductione Art. sequenti et patuit in Dialectica ergo

Confirmatur quod est scientia, est virtus intellectualis simpliciter quod est hoc est aal: nam scientia est species virtutis intellectualis Sed Logica Habitualis docens rigorose accepta est scientia ut sequenti Art. probabitur ergo

Nota etsi non omnia praecepta Logicae sint demonstrata stricte seu deducta ex praemissis certis et evidentibus ~~et evidentia~~ comparantur inductione, omnia tamen esse certa. [illegible] quod dicitur: propositio Particularis Negativa converti debet per contrapositionem. Item conversio per contrapositionem universalis affirmativae debet fieri infinitando utrumque terminum propositionis

propositio neg. est.

Nota adhuc nullu' ostendi Praeceptu' Logicae demonstratu' qd aliquando deducatur ex Praemissis solu' probabilibus ideoq nullam ostendi parte' Logicae Docentis rigorose acceptae quae sit facultas.

Dicendum 2do Logica Docens Habitualis latius accepta e' virtus Intellectualis simpliciter 2du' aliquam sui parte' eamq principalem et 2du' aliqua' e' facultas. Totu' in denominanda e' simpliciter et absolute virtus Intellectualis. Ideo tres sunt partes. 85

Probatur 1ma pars. Habitus facilitans intellectu' 2du' unam sui parte' eamq principalem ad actus certos et evidentes 2du' alteram vero ad actus opinativos e' 2du' una' sui parte' eamq principale' virtus Intellectualis, 2du' altera' vero facultas, ut constat ex definitione virtutis Intellectualis et Facultatis N. 2 et 3. Sed Logica Docens Habitualis latius accepta e' habitus 2du' una' sui parte' eamq principale' facilitans intellectu' ad actus certos et evidentes, 2du' altera' vero parte' ad actus opinativos ergo Logica Docens Habitualis est. Nor deducitur. Logica Docens Habitualis latius accepta e' habitus facilitans tam ad Praecepta Logica, qm ad ea quae conducunt ad notitiam et probatione' Praeceptoru' Logicorum, ut dictu' n. 83. Sed Praecepta Logica sunt actus certi et evidentes ut probatum solutione praecedenti; inter vero ea quae conducunt ad notitia' et probatione' Praeceptoru' Logicae multi sunt actus opinativi q. multi in utramq parte' disputari probabiliter disputantur, quales sunt: Praemissae causant physice, vel moraliter solutione necessitatis ad solutione' et aliae quaestiones generales ergo Logica Docens Habitualis est.

86 Pbr 3tia pars cclusiōis. A potiori sua parte Logica denominanda est sed pars illa Logicæ Docentis Ha= bitualis latiꝰ acceptæ seu secundum quam ē virtꝰ Intel= lectualis ē potior pars Logicæ qm illa 2dū qm est facultas g Logica Docens Habitualis latiꝰ accepta denomi= nanda ē ab illa parte sua 2dū quam ē virtꝰ In= tellectualis ɫ dnanda ē simpliciter virtꝰ Intellectualis. Mor infundatꝰ principio illi A potiori fit denominaō qd potissimū de toto ꝑ aggregaōē ɫ ū̄ hntibꝰ par= tes ꝑfectæ unitas verificatꝰ sic Ecclia Catholica dicitꝰ Sancta simpliciter etsi nō oēs Catholici sint Sancti domꝰ dicitꝰ bona etsi aliqua eiꝰ pars sit destructa domꝰ principalis eiꝰ fenestra ꝑ Porro enī Lo= gica Docens habitualis latiꝰ accepta ē totū ꝑ aggre= gaōē ut supra videbitꝰ. Mor sīni argumenti pbr. Pars illa Logicæ Docentis habitualis latiꝰ acceptæ, 2dū quā facilitat ad formanda ꝯcepta Logica ē potior pars Logicæ sed pars hāc ē virtꝰ In= tellectualis ut probatū relinqē, Credenti qd pars illa Logicæ ē Logicæ ꝑ. Mor pbr. qa pars illa Logicæ ē ꝑfectio ꝑ se ɫ rigorose Logica Docens habitualis al= tem cū pars totī reductibe ꝑtinet ad Logicā rigo rose acceptā. cuiꝰ raō ē q.g. hac sola parte Logicæ ablata, quā facilitat ad actꝰ opinativos adhuc ma= neret in suo eē adæquato Logica Docens Habitualis rigorose accepta g. maneret ꝯceptꝰ eiꝰ [illegible]fialis adæquatꝰ qm innuī in Dialectica eē habitū directivū operaō= nū intellꝰ et ꝯparativū instrumentorū sciendi. q.g. pars Logicæ facilitans ad formanda ꝯcepta Lo= gicæ magis ꝯducit. qm pars altera ad finē inten= tū a Logica sc: ad directionē operaōū intellꝰ.

De Logica Utente Habituali idē omō ex 87 simili raōe dicendū qd 2dū unā sui partem, eamꝗ principalē sit virtꝰ Intellectualis, q. 2dū illam

illam facultas ad acq. certos et evidentes assensus
Ceptis logicis 2dum aliam vero ponere sit facultas oppo-
te facultatis 2dum illam ad acq. opinativos assensus
Ceptis logicis tota tn simplr et absolute virtus In-
tellectualis denanda est.

Obr 1mo contra 3dum et 4tum. Logica non est virtus
q. n. est virtus Intellectualis. patet Sequela: quia n. n. specie
vad gratia eidem nec Species speciei puta gll n. est ad
neq est ad radale. Ans. pbr 1mo quia juxta S. August:
nemo: Virtute nemo male utitur sed multi male utuntur
Logica ad alios sc. decipiendos ergo. 2do juxta
Philum virtus est quod habentem facit bonum sed Logicam ha-
bere non facit bonum. nam multi ex Logicis bonis sibi hres
pessimi ergo. 3tio facultas non est virtus utsstat
ex nz sed juxta Philum omni Rhetoricam et Logicam
est facultas ergo. Rdeo Neg. Ans. 1mam et
2dam eiq probationum multum probat adeoq nihil. probat
n. nullam dicam et omnem esse virtutem. ergo n. st. qui Theo-
logia, Rhetorica et ceteris abusi st, gt Theologi
Metaphisici artifices pessimi hres fuere.
Directe explico S. August: Virtute Theologica
et Morali nemo male utitur 3to in hoc sensu lo-
cutum S. Doctorem. virtute Intellectuali N. constat
n. plurimos hereticos Rhetoricam et Theologiam
ad suos errores promovendos abuti.
Explico et Antem virtus est quod habentem facit bo-
num simplr. s justum, probum, N. in hoc sensu locutum
esse Philum. Nos n. solis Virtutibus Moralibus speciat
quod facit bonum 2dum quid vg bonum Theologum
Physicum, Logicum 3to Similit dico Nore erll
2Sequelam. 3tiam probationi resp. 2ori ad

Nunc dico q[uo]d Actus parte[m] una[m] Logicae Utentis et docentis habitualis latius acceptae n[on] vero tota[m] Logica[m] facultate[m] e[ss]e dixerit. Ita respondem[us] ad tertia[m] n[ost]ris probationem

89 Urgebis Logica Docens Habitualis latius accepta etiam 2du[m] parte[m] illa[m] quae e[st] Logica rigorosa e[st] facultas, s[ed] tota Logica e[st] facultas adeoq[ue] n[on] e[st] virtus Ar[s] S[cientia]. Pr[obatur]. q[uia] Logica Docens Habitualis etiam 2du[m] illam partem quae e[st] Logica rigorosa disponit intell[ectu]m ad act[us] indifferentes ad veritate[m] v[el] falsitate[m] q[uia] dirigit p[rae]ceptis, suis, intellectum ad definit[io]nes, divis[io]nes, argumentat[io]nes etiam aliarum s[c]ientiarum v[el] n[on] solu[m] in propria mat[eri]a sed etiam in physica, metaphysica & recte eliciendas iuxta regulas suas. Porro definit[io]nes & in mat[eri]a aliarum s[c]ientiarum s[un]t act[us] s[a]epe opinativi adeoq[ue] indifferentes ad veritate[m] & falsitate[m]. R[espon]deo N[ego] Ant[ecedens] ad prob[ati]o[n]e[m] ejus d[istinguo] q[uo]d ait Ant[ecedens] Act[us] aliarum s[c]ientiarum n[on] e[ss]e elicitos v[el] executive procedentes a Logica Docente tales n[on] act[us] Logicae Docentis s[un]t sola p[rae]cepta logica quae s[un]t necessario vera q[uia] de-monstrata. Solu[m] ergo act[us] aliaru[m] s[c]ientiaru[m] s[un]t act[us] directi Logicae docentis e[t] s[un]t o[bjectu]m Logicae docentis quos sci[licet] dirigit Logica ut fiant conformiter ad ejus regulas. Porro ratio virtutis n[on] desumitur ab actib[us] illis directis seu ab o[bjec]to, alias Prudentia n[on] e[ss]et virtus Intellectualis sed virtus voluntatis q[uia] dirigit proxime act[us] voluntatis.

R[espon]deo 2do q[uo]d act[us] aliarum s[c]ientiaru[m] eius definit[io]nes divis[io]nes & considerationes d[istinguo], Ant[ecedens] 2du[m] mat[eri]a circa q[ua]m versantur quae e[st] o[bjectu]m ipsius ejus metaphysicae Physicae & et diu considerari possunt e[ss]e falsi Caeteru[m] n[on] disponit ad illos ut tales Logica Docens

Sed aliud sicut ut Phisica disponit ad actus repraesentantes obiectum Physicum. Ad 2dum considerans actus aliarum scientiarum 2dum formam Logicam seu in quantum sunt eliciti iuxta praecepta logica quomodo considerati sunt necessario veri, forma n. Logica ut Syllogistica est necessario vera utpote demonstrata et ad illos ut tales disponit intellectum Logica Docens habitualis rigorosa.
Ad formam sic: etiamsi Logica Docens rigorosa disponit intellectum ad actus elicitos indifferentes pro materia ad actus diversos transeat, quod distingui potest ut patet ex responsione 2da tali. Logica Docens rigorosa disponit intellectum ad actus diversos indifferentes pro considerantos 2dum formam logicam 2do Ait, 2dum materiam circa quam versantur materia et consequentia.

Ultra autem responsiones urgebis: Actus enim eliciti Logicae Docentis rigorosae non sunt veri ergo Logica docens rigorosa non est virtus Intellectualis. Antecedens probatur. Illi actus sunt veri qui conformantur suis obiectis ut mensuratum mensurae sed actus eliciti Logicae Docentis rigorosae non sunt conformes suis obiectis ut mensuratum mensurae ergo etc. Antecedens probatur tum authoritate D. Thomae circa sortem Q. 16 Art. 1. Tum Aristoteles de praedicamentis capite de substantia dicentis ex eo quod res est vel non est propositio vera vel falsa est. Non enim probatur quia omnia praecepta logicorum quibus sunt actus eliciti Logicae Docentis rigorosae potius mensurant quam ipsa praecepta. fiunt n. ex directione praeceptorum usque tamquam regulis aliorum ut mensurae conformium. Respondeo Negando Antecedens probationi mista sortiri quam examinare subtiliter quoad actus divinos pertinet ad Theologos. Non nove probatione dico: Omnia praecepta logicorum potius mensurant quam ipsa praecepta quatenus talia sunt causa suorum obiectorum 2do Antecedens quatenus talia sunt conformes actus repraesentantes vere suum obiectum Nego Antecedens. nam sicut omnis alia cognitio ita et cognitio

practica (qualia est præcipue logica) eatenus vere suum ob=
iectum repræsentat quatenus ei illi conformis seu ita obiectum repræsentans,
sicut illud se de facto habet.

94 Obiicies 2do Instrumentum virtutis non est virtus sed Logi=
ca Docens habitualis sive rigorose sive latius accepta
est instrumentum virtutis scilicet aliarum scientiarum ergo etc. Probatur.
quia instrumentum artificis non est artifex ergo etc.
Retorqueo Argumentum. Instrumentum virtutis non est virtus sed
iuxta Philosophum initio Ethicorum omnes artes sunt instrumentum
alicuius virtutis (scilicet politicæ quæ est species prudentiæ)
ergo artes non sunt virtutes quod est contra Philosophum qui inter species
virtutis intellectualis reposuit artem. Directe N.
Unde Docens non infringit allatam instantiam et similibus
aliis. Et claritatis gratia dico Majorem. Instrumentum
formale virtutis non est virtus Concedo Majorem. Causale Nego Majorem
Sed Logica est instrumentum causale virtutis Concedo Minorem
formale N. Minorem et consequentiam. Unde Instru=
mentum duplex est. Formale quod proprie dependet in ope=
rari ab eo cuius est instrumentum seu quod influit in
effectum non propria virtute, sed alterius cui inservit
ut malleus, lembus, cithara etc. Instrumentum causale est quod
causat directione vel alio modo effectum eius cuius est in=
strumentum, vel necessaria ad finem eius præparat ita cognitio
est instrumentum voluntatis imo et intellectus in eliciendis
aliis cognitionibus. Similiter frenifactoria est instrumentum
artium equestris et militaris, utpote præparans frenum
quod conducit ad finem dictarum artium. Instrumentum
Formale ergo non esse idem seu simile quoad perfectionem
illi cuius est instrumentum. nam lembus et malleus etc.
non est ars fabrilis, calamus non est ars scribendi etc. conse=
quenter et instrumentum formale virtutis ergo non est vir=
tus. Instrumentum vero causale N. quod nequ=
at esse idem seu simile illi ~~cuius~~ instituenti est instrumentum nam
frenifactoria instrumentum causale artis militaris

est similiter

e' similiter ars. Consequenter n. q[uo]d instrum[entu]m cauale vir:
tutu' nequeat eē virtus. Hac supposit[ione] dico
Logica' Docente' Habituale' eē instrum[en]t[u]m caule t[antu]m
virtutu' seu scientiarum aliarum q[u]ia ei dirigit atq[ue] illarum
et p[re]parat necessaria ad fine' earu' nimirum tradit
modos definiendi, dividendi, argumentandi, n[on] a[utem]
e' instrum[entu]m f[orm]ale q. independenter ab alijs scientijs operans
circa obi[ectu]m suum i. tradit p[rae]cepta bene definiendi divide[n]:
di &c. Unde sequitur q[uo]d male inferunt Logica' n' eē
virtute' Intellectualē ex eo q[uo]d sit instrum[entu]m virtutum.
Ex his patet respo[nsi]o ad probat[ione]m p[ri]mi. instrum[entu]m n. ar
tificis e' f[orm]ale instrum[entu]m et n' t[antu]m caule respectu eiusde'
Ut malleus qui e' instrum[entu]m fabri, n' t[antu]m p[re]parat fabro
necessaria ad fine' ei[us] artis, sed e[tia]m dependet in ope:
rari a fabro in cuius virtute operatur.

Ita Respo[nsi]o[n]e' Argu[men]ti: q[uo]d p[re]supponitur ante virtutes
n' e' virtus, alias aliquid p[re]supponeretur ante se ipsu' sed
Logica' licet sit instrum[entu]m t[antu]m caule virtutu p[re]suppo:
nitur t[ame]n ante virtutes ut pote causa instrumentalis ante
suos effectus q[uo]d Logica' licet sit instrum[entu]m t[antu]m caule
virtutu' n' e' virtus: R[espo]ndeo dico Ante'. q[uo]d p[re]:
supponitur ante virtutes n' e' virtus una aliqua ex illis
antequas p[re]supponitur Ido Ante'. distincta ab illis N[ego] ante'.
Transeat n[on]e'. C[onsequentia]. Logica n' ante o[mn]es o[mn]es virtutes
p[re]supponitur, nec n. p[re]supponitur ante se nec ante artes
~~alia~~ plures) & Dico Conseq[uen]s similiter ut Ante' et N[ego] Conse:
quentia': ex eo: q[uo]d Logica t[antu]m instrum[entu]m caule vir:
tutu' aliquarum p[re]supponatur ante illas solu' sequitur q[uo]d n'
sit virtus una ex illis, n' a[utem] sequitur q[uo]d n' sit absolute
virtus distincta ab illis. Dist[in]guo e[tia]m sic disting[uo]
Ant. q[uo]d p[re]supponitur ante virtutes o[mn]es n' e' virtus ante
aliquas t[antu]m N[ego] Ante'. Similiter distinct[ion]e Ante neg[ando] Co[n]seq[uen]tia'

92

93 Contra responsionem urgebis. Quod supponitur
ante virtutes tanquam instrumentum qualecunque illarum non est
virtus eis distincta ab illis sed Logica supponitur ergo.
Probatur. Causa instrumentalis nunquam est eiusdem perfectionis
cum principali alias non differret a principali sed quod supponitur
ante virtutes tanquam instrumentum illarum illud est causa
instrumentalis virtutum virtutes autem sit causa principalis ergo quod
supponitur illud non est eiusdem perfectionis cum virtutibus
consequenter non est virtus. Ideo respondeo.
probabit vero neque ut negatur. Directe videtur. transeat
virtus syllogismus non illarum. Sicut non lapis aut musca non
est eiusdem perfectionis cum aliis animalibus ut leone, hinc
et tamen est causa, ita quod supponitur tanquam instrumentum ante
virtutes licet non sit eiusdem perfectionis cum illis potest tamen
esse virtus. Ideo secundo respondeo
propter instantias allatas negatur ad ulteriorem probationem
dico sicut servus et Dominus licet sint eiusdem perfectionis
nisi quoad naturam tamen adhuc differunt naturam servus ordinatur
ad obsequia Domini, non autem Dominus ad obsequia servi, ita
contingit ut causa instrumentalis et principalis sint eiusdem
secundum quod naturam perfectionis et tamen adhuc inter se differunt
ferunt quia scilicet: Causa instrumentalis subservit principali
aliquo fine non e contra.

94 Obiicies 3tio contra nostram solutionem. Logica
Docens rigorose accepta secundum partem Analyticam in qua agitur de syllogismo
Demonstrativo, sit virtus intellectualis tamen secundum Topi:
cam in qua agitur de syllogismo probabili et sophisticam,
in qua agitur de syllogismo fallaci non est virtus intellectualis
nam secunda Topica facultat ad syllogismum probabilem
seu indifferentem ad esse veri vel falsi consequenter est facultas.
secunda autem sophistica facultat ad syllogismum fallacem et
vitiosum consequenter est error ergo Logica docens habitualis
rigorose

vigorose accepta n. e. simpliciter virtus Intellectualis. Sequela
patet q. bonum e. ex integra causa malum ex singulis
defectibus ut fert commune axioma. Rdeo N
Ans. probatio e. diguo. Logica rdum Topicam facili-
tat ad syllmum probabile hoc e. ad formanda praecepta
de construendo syllmo probabili rdum sophisticam autem faci-
litat ad syllmum fallacem hoc e. ad praecepta dignoscen-
di et dissolvendi fallacias rdo Ans hoc e. Topica
facilitat ad praebendum assensum syllmo probabili, So-
phistica autem ad praebendum assensum syllmo fallaci Nego
et Sequelam Dico praecepta ad construendum syl-
lmum probabile et ad dissolvenda sophismata non minus
sunt atque certi et evidentes et demonstrati a Logica
quam praecepta ad construendum syllmum Demonstrativum. proinde
habitus ad illa facilitantes quales sunt in Logica, Topica
et Sophistica sunt virtutes Intellectuales. Nec obest
quod ex praeceptis de syllmo probabili sequatur syllmus proba-
bilis qui e. facultas n. virtus - nam ad ratione virtutis In-
tellectualis sufficit ut actus, ad quem immediate disponit
habitus Intellectualis, sit necessario verus licet alius actus a
priori diversus n. sit necessario verus. alioquin prudentia
n. esset virtus Intellectualis stringit n. ut actus ad quem im-
mediate prudentia disponit sit necessario verus ut hic
Verum e. Iudicandus homo bonus. actus vero a priori di-
versus sit falsus ut hic: Verus e. homo bonus.

Obr 4to contra 3iam partem solutionis rdd. q. a   95
rdum aliquam sui partem e. facultas illud n. e. simpliciter virtus
Intellectualis. q. bonum ex integra causa ut supra dictum Sed
Logica sumens latius accepta e. rdum aliquam sui partem fa-
cultas ut patet solutione rda N. 83 qd Logica &
Rdeo qd haec obiectio nimium probat. nulla n. datur
scientia quae rdum aliquam sui partem n. sit facultas - facilitans

ad actg solu probabiles. Consequenter vix nulla scia iuxta Objicientem eet virg Intellectualis. Diverse Respo^t. dicitur n. N 86 a Potiori desumendam ee denominaoe. Axioma in ora allatu n̄ valet in totis q aggregaoe (quale toti ee Logica dicen ipsa) nam totg exercitg ab uno milite imbelli n denominatq imbelli nec Collegium Aplicu impium a dudu impio. Ad summu utq axioma illud valet in spositis physicis et quibusdam moralibg in quo sensu dicq Oium reg qui in uno deliquit. Dixi moralibg quibusda. nam penarum spositum quatenq talis e simplr bong etsi iuxta multos Theologos penitea quod e sola dicti sueti ostituq penam.

96 Contra respoe urgebis. Sclusio deducta ex una Pmissa certa et altera probabili e probabilis et n̄ certa, g. sequitq debiliorem partem ut dixi in Dialectica disp. 3 N 127 q eni Logica Docens Habitualis latius accepta producta ex actibg tum evidentibg qm probabilibg sequen debiliorem partem et dicen potig facultas qm virtg. Rdeo sclo Ais Nsequen Dispo. g. Sclusio deducta ex una Pmissa evidenti et altera incerta totalr e probabilis nulla n. sui parte certa otinet a qua possit denominari certa Contra Logica Docens latig accepta aliqua sui parte eay principali virtg, a qua simplr denominanda e virtg. Dixi ulterig quaeras cur sclusio deducta ex una Pmissa certa et altera probabili sit totalr probabilis ad hoc respodu o in Dialectica loco proxime citato.

97 Contra respoe urgebis. Licet sclusio deducta ex una Pmissa certa et altera probabili nulla sui parte sit certa tn Syllmg ostans una Pmissa certa et altera probabili e sdu aliqua sui parte certg sc: sdu Pmissam certam et tn n̄ denominatq Syllmg certg et evidens

sed tu probabilis qd ponit Logica Docens habitualis
Rdeo Neg. Ans. et Consequentiam. Disparitas est quod Denominatio syllismi
desumitur a conclusione tamquam a parte sua principali idem non est dicere:
syllismus demonstrativus quod syllismus demonstrativus est certo evi-
denter concludens. Idem syllismus probabilis quod probabiliter
concludens. Cum ergo syllismus constans una praemissa cer-
ta et altera probabili habeat conclusionem probabilem, dicitur enim
dicitur probabilis. Contra Logicae Docentis habitualis
late acceptae denominatio desumitur a Logica Docente ri-
gorosa, tamquam a potiori sua parte; quod cum sit virtus
etiam Logica Docens late accepta est simpliciter virtus.

Notandum quod Logica utens Analitica est virtus.
quae facilitat ad eliciendos syllismos demonstrativos. Topi-
ca vero Utens est facultas quae facilitat ad eliciendos syl-
lismos probabiles.

Articulus 1mus

Quaenam Virtus Intellectualis Logica sit; Scientia an Ars?

Certum est 1mo ex dictis hic Art. 1 Logicam neque sa-
pientiam nec prudentiam esse. 99

Certum est 2do quod Logica Docens late accepta secundum
aliquam sui partem sit habitus primorum principiorum et secundum
aliquam sit facultas. 2dum constat ex n. 93 Annum
sub: quia Logica facilitat ad aliqua principia pertinentia
ad probationem Theorematum logicorum, qualia sunt illa: Dici
de omni, dici de nullo. Tandem certum erit non
esse habitum instrumentarium distinctum ab Arte et Scientia
ubi ostendero Logicam esse Scientiam et artem de quo potissimum
inter Philosophos est Quaestio.

Dicendum est 1mo Logica Docens habitualis
rigorose accepta quoad omnes partes suas est Scientia proprie et per se
et stricte talis. Dixi per se quia videtur insuper ars posse
dici per accidens Sciens

Probatur: Habitus facilitans ad cognitiones certas et evidentes se deductas ex praemissis certis et evidentibus est Scientia habitualis proprie talis ut constat ex n. 16. Sed Logica Docens Habitualis rigorose accepta quoad omnes partes suas est habitus facilitans ad cognitiones certas et evidentes se deductas ex praemissis certis et evidentibus ergo. Minor probatur inductione aliquorum actuum: Logica docens habitualis rigorose accepta facilitat ad sequentes actus. Definitio dicitur esse clarior suo definito. Divisum dicitur latius patere seu esse maius quam membrum dividens. Propositio dicitur constare subiecto praedicato et copula. Conclusio syllogismi demonstrativi dicitur deduci ex praemissis certis et evidentibus. Syllogismi probabilis aliqua praemissa dicitur esse probabilis. Syllogismo habenti 4 terminos neganda est consequentia. Sed praedicti actus sunt cognitiones certae et evidentes se deductae ex praemissis certis et evidentibus et spectantes ad totalem Logicam Docentem rigorose acceptam ergo Logica Docens totalis rigorose accepta seu quoad omnes partes suas facilitat. Minor constat quia praedicti actus sunt Concepta logica: iam autem Logica Docens habitualis rigorose accepta est habitus facilitans ad formanda Concepta logica, ut constat ex n 82. Minor habet 4 partes. 1ma dicit dictos actus esse certos et evidentes. 2da dicit esse deductos ex praemissis certis et evidentibus 3tia dicit dictos actus spectare 4ta dicit dictos ad Logicam Docentem Totalem seu quoad omnes partes acceptam.

esse deductos non ex antecedenti sed se ex praemissis

Ostendo inprimis 1am et 2dam. Actus ex relatis actibus deducuntur ex his praemissis: Omnis explicatio dicitur esse clarior eo quod explicatur. Sed definitio est explicatio et definitum est id quod explicatur ergo. 2dus ex his: Omne totum dicitur latius patere seu esse maius quam sua pars. Sed divisum est totum membrum dividens est eius pars ergo. 3tius ex his: Omnis affirmatio vel negatio unius de altero dicitur constare eo de quo fit affirmatio vel negatio, eo quod affirmatur vel negatur, et eo, mediante quo unum affirmatur vel negatur de altero. Sed propositio est affirmatio

est affirmatio vel negatio unius de altero. Subiectum autem est id
de quo fit affirmatio vel negatio. Praedicatum est id quod affirmatur
vel negatur. Copula est id quod unum affirmat vel negat
de altero quod est. 4tus ex his: Conclusio syllogismi facien-
tis scire debet deduci ex praemissis certis et evidentibus. Sed
syllogismus demonstrativus est syllogismus faciens scire quod est.
3tius ex his: Syllogismi cuius conclusio est probabilis, praemissa
aliqua debet esse probabilis. Sed syllogismus probabilis est talis
cuius conclusio est probabilis quod est. 5tus ex his:
Syllogismo qui non recte concludit neganda est consequentia. Sed
syllogismus habens 4 terminos non recte concludit quod est.
Atqui omnes hae praemissae sunt certae et evidentes, quia vel sunt
propositiones per se notae vel prima principia lumine naturae no-
ta vel propositiones ex illis deductae, quod praedicti actus logici sunt
deducti ex praemissis certis et evidentibus.

Ex quo ipso patet 1ma pars 2dae novis. Praedicti actus
atque logici sunt deducti ex praemissis certis et evidentibus
quod sunt certi et evidentes. Consequentia patet a priori quia
eatenus in conclusione (intellige affirmativa) assensus in-
tellectus identitati duorum inter se scilicet subiecti et praedicati conclu-
sionis, quatenus assensus in praemissis eorundem duorum iden-
titati cum uno tertio scilicet cum medio termino ut constat ex Dia-
lectica quod si in praemissis assensus intellectus certo et evi-
denter identitati duorum cum uno tertio etiam in conclusione
assentitur certo et evidenter identitati eorundem inter se. Subsumo.
Sed supposito quod praedicti actus logici sint deducti ex praemissis
certis et evidentibus intellectus certo et evidenter est assensus in praemissis
identitati subiecti et praedicati dictorum actuum cum medio termino quod suppo-
situm est. 4ta Pars 2dae novis clara est nam primi duo actus
spectant ad eam partem Logicae doctrinae quae tractat de prima
operatione intellectus. 3tius ad eam quae tractat de 2da ope-
ratione. 4tus ad Analiticam quae tractat de syllogismo demon-
strativo. 5tus ad Topicam quae tractat de syllogismo probabili.

Otus ad Sophisticum quod de Syllmo fallaci.
Porro per has partes nihil plus dicit Logica Docens totalis rigorose accepta. 3tia pars phatur infra in respone ad Obj. n. 107

102 Dicendum 2do. Logica utens habitualis 2da aliqui parte sua est Scientia proprie talis et 2da aliquam non est Scientia sed facultas. Pbr. Logica utens habitualis est habitus facilitans ad actus conformes praeceptis Logicis. Sed actus conformes praeceptis Logicis aliqui sunt certi et evidentes deducti ex premissis certis et evidentibus, quales sunt actus omnes Logicae utentis Analyticae seu Syllmi demonstrativi tam in materia Logicae quam in materia aliarum Scientiarum, aliqui vero non sunt certi et evidentes, quales sunt actus Logicae utentis Topicae seu Syllmi solum probabiles in quacunque materia sive Logicae sive aliarum Scientiarum ergo.

q. sc: Lca velutrs actus conformes praeceptis suis esse non aliud quam ... deduci ex premissis certis et evidentibus, g. debuit illos ex rose habitus comparari instrumentorum sciendi et intelligi... um. qui non potest sciendo esse veri et demonstratio instrumentorum sciendi seu praeceptorum Logicorum.

103 Obr 1mo. repugnat modum sciendi esse simul Scientiam. Sed Logica iuxta omnes est modus sciendi (intellige utrumque) proponit enim modum sciendi, sc. argumentandi dividendi ergo repugnat Logicam esse Scientiam. Pbr. iuxta Philosophum 2di Metaph: cap: 3 absurdum est quaerere simul Scientiam et modum sciendi. Sed si modus sciendi posset esse simul Scientia seu posset esse idem cum Scientia, non foret absurdum quaerere simul modum sciendi et Scientiam. non n. absurdum est quaerere quemcunque modum sciendi multominus talem qui sit indistinctus a Scientia. Similiter absurdum non est quaerere quamcunque Scientiam multominus talem quae simul sit modus sciendi ergo repugnat ergo. Rdeo: N. Ma[i]orem.

Authoritatem Aris explico: quando Scientia et modus sciendi sint a se distincta et diversa, tunc absurdum est quaerere simul Scientiam et modum sciendi ut absurdum est simul discere Logicam quae est modus sciendi activus, et Physicam ut. Non est vero absurdum quando modus sciendi activus et Scientia sunt a se indistincta sicut sunt indistincta in Logica.

104 Contra responsionem urgebis. Modus videndi activus et ipsa visio non sunt distincta ergo et modus sciendi activus qualis

(qualis e Logica) et scia st distincta. Respondeo: Modus videndi activus suppositio qd detur et visio st actus diversarum potentiarum qd, et modus sciendi activus et scia st actus diversarum potentiarum qd apud oes falsum est.
Dicere Nego Sequela. Disparitas e. q. suppositio qd detur modus videndi activus repugnat illi identitati cum visione est n. actus potentiae intellectivae, nam consistit in Petro proponente modum videndi, e insuper actio spiritualis. Ista autem visio e actus potentiae visivae externus ya materialis. Porro similis repugnantia neq ulla alia afferri pot identitatis inter modum sciendi et scia.

Contra responsionem urgebis. Repugnat obiectum modi sciendi activi s Logicae ee obiectum scia, q datur etc: ex obiecto repugnantia identitatis inter modum sciendi activum s Logicam et scia. Pbr Ans. Repugnat contingens singulare operabile a nobis ee obm sciae. q. iuxta Phum. obm sciae dt ee aeternum, immutabile universale atq principium sit innatum n vero in nobis ut suo loco dicemus. Sed obm modi sciendi activi s Logicae e contingens, e n. operatio intellectus qual pot fieri v n fieri. Ipse bene v male fieri. Est singulare q. effectibile. Porro actiones st singularium iuxta axioma receptum. Est enim operabile a nobis et patet: scia n. quem modum proponit Logica effective procedit a nobis q. repugnat obm modi sciendi activi s Logicae ee obm scias. Ad hanc urgtionem videtur Quaest: sequenti Art: 2. Interim N. hanc ptem maioris qual dicit obm modi sciendi activi s Logicae ee singulare. licet n. aliquando ex vi praecepti Logici unus et alius syllogismus eliciantur, tn n unum dirigit sed oes possibiles. Unde Logica docens ht obm universale ut definitionem et divisionem ut sci f. Probatioem distinguo: Obm modi sciendi activi s Logicae e effectibile unum Nego probatioem. e effectibile multiplex s multa effectibilia convenientia secundum Ilto probatioem. Porro multa effectibilia convenientia secundum st universale ut dicemus infra.

ulteriori probavi admisso in certo sensu axiomate dicto Sequens. Ergo, etiam modi sciendi si est effectibile et singulare unius tantum consequentia. et singulare multiplex ideo consequentia. Porro singulare multiplex vel multa singularia conveniant seu universale.

106 Obj. 2do Si Logica esset scientia, esset ex eo quod contineret aliquas demonstrationes suorum praeceptorum. Nam hoc modo sententiis data est n. 100. Sed ex eo quod Logica contineat aliquas demonstrationes suorum praeceptorum non sequitur eam esse scientiam. alias omnes aut saltem plurimae artes mechanicae essent scientiae, quia possunt continere imo de facto continent aliquas suorum praeceptorum demonstrationes. Sic in sutoria arte continetur demonstratio praecepti huius, corium crassius dandum est pro inferiori parte calcei. nam praeceptum hoc deducitur ex his praemissis certis et evidentibus: pro parte inferiori calcei dandum est corium quod difficilius atteratur sed corium crassius difficilius atteritur ergo etc. Similes in aliis artibus demonstrationes reperiri possunt. R. distinguo causalem Maioris. Si Logica esset scientia esset ex eo quod contineret per se et necessario aliquas demonstrationes suorum praeceptorum, concedo causalem Maioris. quod contineret per accidens et contingenter nego causalem Maioris. Similiter distinguendo minorem nego consequentiam. Ad probationem Minoris dico: artes mechanicas solum per accidens et contingenter continere posse demonstrationes suorum praeceptorum. nam potest esse perfectissimus artifex licet nullam demonstrationem praeceptorum suorum elicere possit modo artis suae praecepta bene calleat iisque bene uti possit.

Contra Responsionem urgebis cum Patre Tauro

107 Etenim demonstrationes praeceptorum Logicorum non pertinent per se ad Logicam ergo adhuc Logica non est scientia. Prob. Ant. Ex eo demonstrationes artis mechanicae non pertinent per se ad artem mechanicam quia sine illis potest optime subsistere ars mechanica

mechanica sed omnino sine demonstrationibus praeceptorum logicorum potest optime subsistere Logica ergo. Minor probatur. Sine quo subsistit conceptus definitivus adaequatus Logicae sine illo optime subsistit Logica ut clarum est. Sed sine demonstrationibus praeceptorum logicorum optime subsistit conceptus definitivus adaequatus Logicae ergo. Minor probatur. Conceptus definitivus adaequatus Logicae est, quod sit habitus comparativus instrumentorum sciendi et quod sit habitus directivus operationum intellectus ut diximus admittitur. Sed hic conceptus subsistit sine demonstrationibus praeceptorum logicorum certe nam is qui promptus teneret discrimina et praecepta logica de definitione divisione et sine omni eorum demonstratione haberet habitum comparativum sciendi et directivum operationum intellectus. Ideo

[illegible] probatio maioris 2dae et 3tiae minoris. Et dico quod Logica sine demonstrationibus suorum praeceptorum non esset habitus comparativus instrumentorum sciendi quatenus talium, nam per instrumenta sciendi intelligimus instrumenta apta ad obtinendam scientiam. Porro sine demonstratione praeceptorum logicorum non potest haberi instrumenta apta ad obtinendam scientiam nam illud solum instrumentum est aptum ad obtinendam scientiam de quo semper sum quod per illud obtineam scientiam, securus autem esse non possum aliquo instrumento obtineri scientiam nisi de illo ipso securus sim quod sit infallibile instrumentum sciendi. Quod securitas non habetur nisi per demonstrationem. X Ut non securus sim de aliquo quod ita se

Contra Responsionem urgebis. Quoniam Artes mechanicae exceptis quibusdam Artis requirunt demonstrationes suorum praeceptorum [illegible] et tamen [illegible] se ~~[illegible]~~ solum per accidens illas obtinent consequenter non sit scientia quod pariter Logica licet ex conceptu suo (quod iuxta eum sit habitus comparativus instrumentorum sciendi) requirat demonstrationes suorum praeceptorum tamen illas solum per accidens obtinebit consequenter non erit scientia propria talis quia si erit enim artes mechanicae erunt. Antecedens pars prima probatur. Habitus cum vera ratione factivus debet demonstrare praecepta sua, in tantum non est cum vera ratione factivus

instrumenta infallibilia sciendi nisi per demonstrationem. Et probatur minor: quia multa instrumenta sciendi non sit [illegible] indicare et ex ipsis omnis nosse quod [illegible] talia et quod sunt infallibilia consequenter scire non possit esse talia nisi per demonstrationem.

108

[margin:] se habeant vel aliter debeo scire vel scientia talis vel [illegible] tali quod ita se habeant vel aliter. Sed de infallibilitate instrumentis sciendi et de multis praeceptis Logicis scire non potest quod sint infallibilia instrumenta sciendi nisi per scientiam [illegible] talem et per demonstrationem quod de multis instrumentis sciendi securus haberi non potest quod sunt instrumenta

ingenium reddit ratione eorum principiorum quod ingenium Mathematicum demonstrat. Sed artes Mechanicae ex opposito quia actiones sunt practicae cum certa ratione faciunt ut dictum est quod

R. Probatur 1ma parte Argumenti. probatur Minor. ulterius probatur Consequentia. Patet enim quis cum certa ratione operari etsi non demonstret aliquo suo nec principia operis sua quia ex probabili tamen ratione vel authoritate dicentis Doctoris aut hujus vel ex propria experientia in actionibus suis dirigunt cum certa ratione operantur. Et sic omnes Mechanicae potissimum experientia principia sua stabiliunt. Per quod explicatur textus Aristotelis 6 Ethicorum Capite 4 dicentis Arte omnisciam et exemplari vel demonstrare. ipsi demonstratione tamen sumit per quamcunque veritatis ostendere.

Ad solvendas alias Obiectiones

109 **Nota 1mo** dum Aristoteles negat de ente per accidens dari posse scientiam, intelligit entia per accidens illa, quae casu fortuito fiunt nec habent ullam causam certam notam naturalis de talibus nequit dari scientia per ensi apriori vel per causam. non vero intelligit accidens praemissa aliam certa notam nobis qualia sunt operationes intellectus nostri de quibus proinde potest dari scientia qualis est Logica. 2do. Ex eo quod objectum Logicae sit Ens per accidens vel accidentale non sequitur Logicam esse per accidens de scientia. Axioma autem illud scientias specificantur ab objecto intelligendum est quod scientias extrinsece specificentur ab objecto hoc est nos plerumque discernimus speciem vel diversitatem unius scientiae ab altera ex diversitate objecti. Non autem quod specificentur intrinsece vel quod talis debeat esse entitas scientiae qualis est entitas objecti. alias scientia creaturae de DEO deberet esse DEUS. scientia de Ente morali, substantiali per debere esse moralis substantialis

3tio Ex eo quod Dialectica vel Logica iuxta Philosophum de omnibus rebus disserat, non sequitur eam non habere unum determinatum

naturam obiecti aliorum non esse scientiam. ergo res omnes et soli remo:
rum obiectum Logicae ut videbitur 9. Disputatione. Deinde esti
dent proximum eius obiectum in ... adhuc, Logica esset scientia g.
de illis ageret sub una aliqua ratione communi sicut agit Me:
taphysica sub ratione entis realis ut patet.

4to Passiones seu proprietates obiecti Logicae esse necessario
mexas cum eodem. Sic cum definitione bona necessario conne:
ctitur claritas. Unde Logica de obiecto suo passiones
eius demonstrans est scientia. Neque dicas obiectum
habitus practici quidem et Logicae saltem ordinarie esse tale
ut possit bene vel male seu conformiter vel difformiter alicui
regulae habitus practici fieri ergo obiectum Logicae est indiffe:
rens ad passiones illas quas de illo probat Logica
quia definitio est indifferens ad claritatem. Respondeo
cum dist. Obiectum habitus practici est tale ratione sui ut
possit bene vel male fieri Nego tale non. Quia definitio hor
na numquam poterat esse mala, cum bonitas sua alioquin
illi debet si ... Obiectum habitus practici est tale ratione al:
terius loco sui ponibilis ut possit bene vel male fieri Con
cedo. Nam loco huius quia definitionis bonae poterat poni
altera mala quod ne fiat intendit et procurat habitus
~~Logicae~~ practicus.

Quaeres Utrum Logica Docens prout Docens et IIIo
Utens prout Utens sit scientia. Arriaga et Ovi:
edo ad primam Quaestionem respondent affirmative ad
2dam negative. Respondeo primo conformiter
ad dicta n. 106 et 107 Logicam Docentem qua Docentem
reduplicando, illa ratione qua docentis ... obiectum
actibus non esse scientiam. Si vero: si reduplicet rationem spe:
cificam docentis quatenus scilicet Logica est Docens hoc modo
ut sit comparativa instrumentorum sciendi quibus secure
uti possint aliae scientiae.

Ratio primi. Logica Docens non ideo est scientia quia in:

q dicto Docenti convenit cum artib⁹ a se distinctis; alioquin
Scien. artes a Logica distinctæ essent scien. qd Logica Do-
cens quatenus docens reduplicando solum ratione, quia
Docenti commune oīb⁹ artib⁹ n̄ e scien. Consequens patet
ex Dialectica Disp. 2 q. 20. nam propositio posita in
consequenti æquivalet Anti.

Ratio 2di Logica Docens ideo e scien. q. e
ita Docens ut sit speculativa, instructiva sciendi quib⁹
scitur uti possint alia scien. ut dictum n. 107 qd Lo-
gica Docens quatenus Docens reduplicando ratione
specificam Docentis ꝑ e scien. Consequens eodem modo
probatur quo prior ex Dialectica.

111. Rideo 2do Logica Utens prout Utens re-
duplicando solam ratione generica Utentis communem oīb⁹ artib⁹ n̄
e scien. Ratio eadem proportionate quæ supra num.
partis. Sed neq reduplicando ratione specificam Utentis
communem oīb⁹ partib⁹ Logicæ Utentis (prout sc. Logica e
Utens præceptis logicis) Logica Utens prout Utens e scien.
alioquin Utens Topica esset scien. Solum ergo re-
duplicando Utentem Analiticam Logica Utens prout Utens
e scien., nam Utens Analitica Actualis e collectio de-
monstrationum conformium præceptis logicis. Habitualis autem facul-
tates ad illas. Unde sic arguo: Logica Utens
quatenus continet ꝑ se demonstrationes conformes præceptis logicis
vel ad eas facultates, e scien., sed Logica Utens quatenus
Utens Analitica continet ꝑ se demonstrationes ut hic e
conceptus eius definitivus qd Logica Utens quatenus Utens Ana-
litica e scien.

112 Neq dicas 1mo ratione scien. quæ e intrinseca
actui vel habitui n̄ posse desumi ab aliquo extrinseco
quale e uti et dirigi præceptis logicis directionis n. aliunde
sumitur. 2do dato qd dirigi et uti præcepto logico
sit intrinsecum actui tn adhuc n̄ constituet scien. q. hæc

desumibilis

definibilis e ab obo et cum demonstratio dirigi aim definitis a regula et Precepto. Et Rtio ad Anim. Transeat q̄d Scien non possit ab obiecto extrinsecum definiri cum ipsemet obijciens dicat eam definibilitatem ee ab obs. Nego suppositum Preceptorum logicorum ee extrinsecum actui elicito iuxta Peripateticos logica, cum iuxta plures sit in re ipsemet actus conformis Precepti logicis. Ad 2dum dico q̄d dirigi et Precepta Logica Docentis Analiticae non solum definitatur regula et Precepto sed etiam ab obo, q. actus directus per Precepta Logicae, Docentis Analiticae siquidem est Syllogismus demonstrativus necessario est eius status conformis obo suo.

Porro conformitas cum obo definitur ab obo ea se habet tanquam mensuratum a mensura ut vult Phy n. 90 circa.

Restat decidendum an Logica sit Ars. Itaq

Dicendum est 2do Logica Docens Habitualis **113**
e Ars Activa impropriè talis. Ptr. Habitus cum recta ratione directivus operationis immanentis non perceptibilis sensibus e ars activa impropriè talis ut constat ex n. 10. Sed Logica Docens Habitualis e habitus cum recta ratione directivus operationis immanentis non perceptibilis sensibus, nam dirigit operationes intellectus nri. quae immanent agnoscenti (q. in illo recipiuntur) et nullo sensu possunt percipi. Dirigit enim cum recta ratione q. reddit rationem suae directionis et Preceptorum q. Logica Docens Habitualis e Ars Activa impropriè talis.

Obr. Logica e Scientia ut dicimus supra q̄. n. e Ars. **114**
Ptr consequentia q. nulla Scien e Ars nam Ars contradistinguitur a Scientia iuxta Phym. R. Nego consequentiam et probationem eius. Ulteriore dignoscendo Ars iuxta Phm contradistinguitur a Scientia speculativa Dto probationem. (dictum n. 116 q̄. Phy dividendo virtutem Intellectualem in 5 species et Scien intellexerit solam Scientiam speculativam) Ars contradistinguitur

activa practica probabiliter. pro utroque idem habitus, quo dirigitur opus et ars quoque aliam et demonstrando sui obiecti effectorum est scientia practica.

115. 3tio Respondeo urgebis. quod Logici possunt imo debebunt dici Artifices. R. denominationem artificis desumi ab arte factiva et servili non autem ab arte liberali. alias Rhetores, Poetae eodem modo possent iure quo Logici deberent dici artifices non exercent artes activas proprie tales. Nota Logica non denominanda est Ars simpliciter cum simul sit scientia nam denominationes a potiori desumuntur.

116 Ad alia solvenda Nota 1mo ex eo quod Philosophus Logicam vocet Artem activam non sequi eam esse artem proprie talem, nam iuxta D. Thomam ideo tantum ars activa vocatur quia in actibus rationis nos dirigit a quibus omnes artes procedunt.

2do Ethica etsi dirigat, 2dum rationem actiones humanas non tamen est ars quia dirigit actus humanos ad finem ultimum et intendit hunc finem quod actus quos regit, reddit conformes et honestos reddere simpliciter bonum unde etiam non distinguitur a prudentia ut plures docent. Porro Ars intendit finem particularem in directione sua neque reddit operantem simpliciter bonum sed solum 2dum quid ut dictum supra n 8. Oppositum de Logica dicendum.

Articulus 8uus

Qualis Scientia sit Logica Practica an Speculativa.

117 In resolutione Quaestionis huius non conveniunt Authores. 1mo aliqui cum Scoto docent Logicam esse scientiam pure speculativam ex eo maxime quod arbitrentur nullam operationem intellectus posse esse praxim adeoque nullam scientiam posse esse practicam etiam quae sit pro aliis operationibus intellectus.

2do Suinglerius et Vallius sentiunt Logicam neque esse Speculativam, quia non sistit ultimo in contemplatione veri, sed dirigit ad eliciendas operationes intellectus. nec Practicam

quia habet pro obiecto operationes intellectus quas putant cum Scoto
non posse esse praxim.
3tio alij cum Suarez disp: Metaph: 44 sect: 13 n 54
docent Logicam esse simpliciter speculativam et ex parte tamen
practicam. 4to Vasquez et Hurtado et
aliqui ex recentioribus Logicam partim practicam partim specu-
lativam esse asserunt. 5to demum Fonseca
Molina, Oviedo, Arriaga et plures alij docent Logi-
cam esse pure practicam seu totaliter practicam. Primas
duas sententias in earum fundamento reieci supra n 56,
De reliquis iuxta variam nostris Logica acceptionem explicatam
supra n 83 et 84 decidendum erit. Nota autem proxime
hic inquiri an Logica Docens quoad actus se ad eandem
pertinentes sit non solum quoad denominationem sed etiam quoad rem
vel extrinsece tantum sed etiam intrinsece seu formaliter pure seu totaliter
practica. Ad hoc principale quaesitum ut respondeam

Dicendum est 1mo Logica Docens rigorose accepta 118
(intellige tam habitualis quam actualis) quoad actus se perti-
nentes ad eandem est pure seu totaliter practica intrinsece
formaliter adeoque quoad rem. Ita praeter citatos supra
pro 5ta sententia R. P. Thomas Młodzianowski et R. P. Ioan:
Morawski ambo decus nostri in speculativis Polonae Provin-
ciae lumina.

Probatur 1mo argumento unius ex doctissimis Provinciae
nostrae recentioribus. Forma Logica Docens rigorosa
est totaliter practica intrinsece formaliter quoad actus pertinentes
se ad eandem quando omnes actus se pertinentes ad Logi-
cam Docentem rigorosam sunt practici intrinsece formaliter. Sed omnes
actus se pertinentes ad Logicam Docentem rigorosam sunt pra-
ctici intrinsece formaliter, ergo. Maior evidens est. [illegible]
explicatam nostram [illegible] quaesiti principalis. Probatur
Minor 1mo negative quia nullus est ostendi actus se perti-
nens ad Logicam Docentem rigorosam qui non sit intrinsece formaliter
practicus ut constabit solutione obiectionum.

Pbr 2do positive. Acty qui se pertinentes ad Logicā Dōcē vigorosam sunt illi sine quibus in suo ēē n̄ pōt subsistere Logica Docens vigorosa. Cū q̄d n. ē accidentale alicui sine illo res pōt subsistere in suo ēē, Sed ōes illi acty sine quibus Logica Docens vigorosa nequit subsistere in suo ēē, sunt practici intrinsece formaty q̄ ōes acty qui se pertinentes ad Logicā Docēte vigorosā sunt practici intrinsece formaty. Pbr nūc immediata. Acty ex nūa sua directivi operaōū intellg et comparativi instrumentorū sciendi sunt practici intrinsece formaty nā repraesentant obm operabile a cognoscente modo operabili ita ut ex ei illorū sequi possit operaō obi repraesentati. Sed ōes illi acty sine quibus Logica Dōs rigorosa subsistere n̄ pōt sunt ex nūa sua directivi operaōū intellg et comparativi instrumentorū sciendi q̄ ōes illi acty P. Pbr nūc immediata. * Soli acty directivi ex nūa sua operaōū intellg et comparativi instrumentorū sciendi sunt tales sine quibus Logica Dōs rigorosa in suo ēē subsistere n̄ pōt q̄ ōes illi acty sine quibus Logica Dōs rigorosa in suo ēē subsistere n̄ pōt sunt ex consequenti ex nūa sua tales qui sunt directivi P. Consequentia patet, sicut si soli fines sunt actualia residualia sequitur q̄d oē residuale effectum debeat ēē finis si n. aliquod actuale residuale n̄ ēēt finis iā n̄ soli fines ēēnt actualia residualia.

Ans pbr. Soli acty directivi ex nūa sua operaōū intellg et comparativi instrumentorū sciendi sunt tales sine quibus Logica Docens rigorosa n̄ pōt retinere suū conceptū definitivū q̄ soli acty directivi P sunt tales sine quibus Logica Dōs rigorosa in suo ēē subsistere nequit. Consequentia patet nā subsistere aliquid in suo ēē ē retinere conceptū suū definitivū ut ē sua. Ans pbr. Conceptus definitivus Logica Dōtis rigorosae ē hic q̄d sit directiva operaōū intellg et comparativa instrumentorū sciendi ut ōes admittunt. Sed soli acty directivi ex nūa sua operaōū intellg et comparativi instrumentorū sciendi sunt tales sine quibus Logica Dōs rigorosa n̄ ēēt amplius directiva

Pbr eadem nūc clarius. Logica Dōs rigorosa accepta acty n̄ hr alios acty sine quibus subsistere nequit in suo ēē quam formaty directivos operandum intellg et comparativos instrumentorum sciendi q̄ ex consequenti illi acty sine quibus L.D. rigorosa subsistere nequit in suo ēē sunt tales quī P

directiva operationum intellectus, et praeparativa instrumentorum sciendi
quod solis actibus directivis et talis sine quibus Logica non potest
retinere nomen suae definitionis. Probatur declaratur: quia
sublatis ex Logica Docente rigorosa solis actibus directivis
et manentibus non directivis, Logica Docens rigorosa non am-
plius esset directiva operationum intellectus et praeparativa instru-
mentorum sciendi. Quod ipsum probatur de Logica
Docente Actuali. quia Logica Docens Actualis totalis rigo-
rosa quoad rem seu physice spectata est ipsa collectio actuum di-
rectivorum et praeparativorum instrumentorum sciendi seu est ipsa
collectio praeceptorum logicorum quibus talium quod his solis ablatis
non maneret amplius Logica Docens Actualis totalis rigorosa
adeoque nec esset directiva operationum intellectus et praeparativa in-
strumentorum sciendi. Probatur et de Logica Docente Habituali
quia Logica Docens Habitualis rigorosa praecipue solus est habitus fa-
cilitans ad praecepta logica tradenda seu ad actus directivos et
praeparativos instrumentorum sciendi ut constat ex n° 82.
Sed ablatis solis actibus directivis et praeparativis instrumen-
torum sciendi non amplius maneret habitus facilitans ad
praecepta logica seu ad actus directivos. Ergo. habitus ad
actus directivos quia ex similibus actibus est effectus
eorum. Ergo. Docens habitus sine eius effectu aut saltem sine
actibus ad quos facilitat. quod ablatis solis actibus
directivis non maneret amplius Logica Docens Habitualis
rigorosa adeoque nec foret directiva operationum intellectus.

Dicendum est 2do Logica Docens Habitualis **119**
late accepta (idem dicendum de Actuali) est partim practica
intrinsece partim speculativa intrinsece. Extrinsece autem tota
est practica.

Probatur 1ma Pars. Habitus facilitans ad actus intrinsece prac-
ticos et ad actus intrinsece speculativos est habitus partim
practicus intrinsece partim speculativus intrinsece sed Logica Docens
Habitualis late accepta est habitus facilitans ad actus

intrinsece practicos et ad actus intrinsece speculativos ergo est
per definitionem habitus partim practici intrinsece partim
speculativus. Minor probatur quia Logica Docens Habitualis latius
accepta ut constat ex n. 93 facilitat et ad praecepta logica
quae sunt actus intrinsece practici (quia repraesentant obiectum ope=
rabile a cognoscente modo operabili ita ut vi illorum
regi possit operatio sibi repraesentata) et ad eadem omnes
actus ad notitiam et probationem praeceptorum logicorum continentes
de quibus ordinarie tractatur in anno logico, quorum plurimi
sunt intrinsece speculativi ut constat inductione. nam actus isti
praemissas influunt physice vel moraliter in conclusionem. veritas for=
malis identifica[tur] adaequate vel inadaequate actui intellectus.
Assensus praemissarum necessitant ad assensum conclusionis et simi=
les conducunt ad notitiam praeceptorum logicorum (ut infra
ostendam) non sunt tamen practici intrinsece quia non repraesentant obiectum
operabile a cognoscente etc.

120 Probatur 2da pars conclusionis. Logica Docens Habitualis
latius accepta ad tales actus facilitat qui omnes ex intentione
[illegible] ordinantur ad praxim quod est potentia extrinsece dra=
ctica. Consequentia patet ex definitione habitus extrinsece
practici. Antecedens probatur. Logica Docens Habitualis latius ac=
cepta facilitat et ad praecepta logica et ad eadem omnes actus
aliquomodo conducentes ad notitiam vel probationem praeceptorum
logicorum quicunque n. actus dantur in Logica Docente latius
sumpta, definitiones, praecepta Logica hi conducunt
aliquomodo ad probationem vel notitiam praeceptorum Logicorum.
nam tales actus vel sunt praemissae ex quibus inferuntur et pro=
bantur praecepta logica vel sunt actus reflectentes se supra ope=
rationes iam factas ut tales vel faciendas ab alijs vel supra
seipsos qui conducunt ad efformanda facilius praecepta
logica. Intellectus n. reflectens se supra actus bonos
sive alienos sive proprios sive iam factos, facilius effor=
mat praeceptum de faciendis similibus operationibus sicut pic=
tor inspecta imagine iam depicta facilius efformare
potest ideam faciendae a se imaginis. Aut tandem
praedicti actus

Cdicti atq sit cognitiones proprietatum definitionis, distinctus quod
conducunt ad tandem notitiam meliorem esse definitionis
distinctionis quod notitia post est practica conceptu.
Deinde habita notitia proprietatum eius definitionis adeoq
et nat. eius poterunt melius circa illam formari conceptus.
Sed tamen conceptus logica quae atq conducentes ad notitiam conceptuum logicorum ordinant ex intentione Authorum ad praxim
ergo Ama [?] Pars, notis patet. non enim alio fine
conceptus logica inventa sit a Philosophis nisi ut conducant ad
praxim cum hic principalis sit eorum finis.
2da probatur. Actus conducentes ad notitiam et probationem conceptuum logicorum ex intentione Authorum ordinantur ad notitiam
et probationem conceptuum logicorum quae ordinantur et ad praxim
ergo conceptus logica sit causa praxis utpote eius directiva.
Quia quod ordinatur ad causam alicuius effectus ordinatur
mediate et ad ipsum effectum conservandum, non alio fine
ordinetur ad causam nisi propter eius effectum ut contingit in
mea forma.
Solum Assertum ultimi Enthymematis probandum est. igitur sic probatur. Tam eo ipso quod
Philosophi de actibus conducentibus ad notitiam conceptuum logicorum tractent in Logica sufficiens fundamentum est quod illos
ordinent ad notitiam conceptuum Logicorum. quo non fine
hoc tractatus foret. Tam Logica cum secundum
oppositam doctrinam simpliciter practica a fine suo qui est praxis quod ~~mist~~ apparet quod ex mente Authorum omnium actuum Logicorum finis sit praxis. aliquorum intrinsecus
~~ex intentione Authorum~~ extrinsecus omnium seu ex intentione Authorum designatis aliquorum.
Hinc Infertur contra Magnum Suarez Logicam
Utentem esse latius acceptam simpliciter denominandam esse practicam
ergo a potiori denominatio desumenda est. Sed potior
pars Logicae Utentis latius acceptae est Logica Utens rigorosa
ut probatum n. 36 et haec est intrinsece practica ut probatum.

n. 118 q. Logica Dns eius latius accepta a Logica Dns rigorosa distincta e simpliciter practica. Confirmatur. Logica Dns latius accepta idest se tota e practica in-tellige extrinsece, q. simpliciter e practica.

Objicitur 1mo contra Conclusionem 1mam.

122

Omne complexum logicum e aeque partim intrinsece practicum partim intrinsece speculativum, q. Logica Dns rigorosa e intrinsece partim practica partim speculativa. Consequentia patet. Antecedens probatur. Cognitio repraesentans tam obiecta operabilia a cognoscente quam non operabilia a cognoscente e aeque partim intrinsece practica partim intrinsece speculativa ut certum e ex dictis n. 44 quaest. praecedenti. Sed omne complexum logicum e cognitio repraesentans tam obiecta operabilia a cognoscente quam non operabilia, q. Probatur minor, quoad 2dam partem. ~~Nam ea~~ complexa Logica ~~definiendi de aliquibus definibus vel~~ ~~construere quae pro ex differentia ultima~~, repraesentant ~~definitionem et sic haec~~ omnes possibiles definitiones bonas. Sed inter omnes definitiones possibiles bonas sunt aliquae non operabiles a cognoscente Logico ut probatur. 1mo definitiones Theologicae, Mathematicae et caeterarum scientiarum non sunt operabiles a Logico ut constat ex-perientia. 2do omnes definitiones bonae efficibiles ab aliis praeter cognoscentem non sunt operabiles ab ipso cognoscente quilibet n. aeque vitalis adeoque et cognitio effective pendet ab hoc suo principio individuo. 3tio definitiones iam elicitae a cognoscente non sunt simpliciter operabiles q. quod semel factum e iterum fieri nequit. 4to inter omnes possibiles

123

Respondeo Nego Antecedens probatio transeat, dico q. partium distinctionem. Concedo maiorem. Ad ult. probationem distinguo minorem. haec complexa Logica definitione ~~et construe~~ quae pro et ultima complexa quae e aeque & se pertinentes ad Logicam Dns rigorosam, repraesentant omnes possibiles definitiones bonas Nego minorem. quae aeque et ~~et~~ quae se et reducuntur e pertinent ad Logicam Dns Concedo. Transeat minor q. negatur ab illis

4to inter omnes possibiles definitiones bonas ipse non est definitio definitionis, et definitio est definitionis non e operabilis a cognoscente Logico ut omnis complexorum de definitione q. et probatur definitio, definitionis, ut e operabilis a cognoscente Logico vi principii alias illa causaret a se ipsa q. definitio definitionis ut e operabilis a cognoscente Logico vi complexorum logicorum talis definitionis definiens n. definitionis e eius complexio huius de definitione ut dicetur infra.

qui dicunt eum definitiones factas esse simpliciter operabiles a cognoscente et sufficere ad cognitionem practicam ut ejus obiectum sit mediate operabile a cognoscente quod utrumque ego admitto similiter dicunt consequens et inconsequens. Dico unum eundemque actum Logicae Docentis rigorosae seu unum idemque conceptum logicum posse pertinere per se ad Logicam Docentem rigorosam certo respectu quatenus scilicet est directivus operationum intellectus et fabricativus instrumentorum sciendi, et simul posse diverso respectu pertinere per se ad Logicam Docentem rigorosam quatenus scilicet non est directivus. Quod enim respectu plerique oppositorum dicunt dum dicunt actum huius: definitio quae versatur circa suum definitum quatenus versatur de conceptibus formalibus definitionis et definiti pertinere per se ad Logicam Docentem, quatenus vero versatur de rebus ipsis seu de conceptibus obiectivis, definitionis et definiti non pertinere per se ad Logicam Docentem. Hoc supposito Dico utrumque conceptum statim logicum (idem dicendum de aliis similibus) definitio debet constare genere proximo et differentia ultima: quatenus et actus pertinens per se ad Logicam non des omnes possibiles definitiones bonas respiciunt sed illas tantum quae sunt operabiles a cognoscente sive immediate sive mediate consequenter quatenus per se pertinent ad Logicam et inveniuntur practicus. Ratio enim assertionis est quia etsi Logica per suam conceptum respiceret solas illas definitiones et alias intellectus operationes quae sunt operabiles sive immediate sive mediate a cognoscente, ex directione horum conceptorum adhuc retineret conceptum suum definitivum quia esset adhuc directiva operationum intellectus et fabricativa instrumentorum sciendi.

Quantum attinet ad triplicem rationis omissae probationem dico ad primam, quod definitiones Theologicas, mathematicas seu in materia Theologica quae sunt a Logico operabiles remote licet non proxime propter defectum nonnullius rei quae definienda est. Porro ad cognitionem

124

sufficiere operabilitatem obi. illius remotam constat ex n. 47.

2da probatio negatur: quia definitiones efficibiles ab aliis praeter cognoscentem, non sunt operabiles immediate ab ipso cognoscente 2do Ans. non sunt operabiles tam immediate quam mediate Nostri. nam possunt alii ab alio excogitatione cognoscentis Logici quod sufficere ad cognitionem practicam constat ex n. 30 et 31. Qui autem negant hoc sufficere dicent praecepta logica quatenus repraesentant definitiones, divisiones etc, ab aliis praeterquam a cognoscente efficibiles immediate, non pertinere per se ad Logicam utentem vi generalis praeter rationem scibilis. Ad 3tiam probationem qui dicunt definitiones etc iam factas esse simpliciter operabiles a Logica, dicent quod praecepta Logica ut illas repraesentant, sint practica. Qui vero oppositum docent, dicent quod praecepta logica, ut repraesentant definitiones etc iam factas, non pertineant per se ad Logicam utentem rigorosam praeter rationem scibilis.

Quaeres, Ad quas ergo scientias pertinebunt

125 praecepta logica quatenus repraesentant obiectum non operabile tam immediate quam mediate a cognoscente ut in aliquorum sententia definitiones iam factas divisiones etc. Respondeo 1mo pertinere illa ad scientiam experimentalem diversam a Logica, cuius munus est reflectere se supra actus iam factos ex directione Logicae. dicunt n. singulis scientiis practicis dari habitus experimentales reflectentes se super arte facta posita ex directione artis. alias deberemus dicere artes etiam mechanicas esse speculativas, et praecipue Logicam dt (?) habere habitus experimentalis distinctus ab illa. Respondeo 2do praecepta logica quatenus repraesentativa obi nec immediate nec mediate operabilis a cognoscente pertinere per se ad Logicam utentem latius acceptam. Ita sunt n. aliquomodo ad

Ad 3tiam probationem qui docent eandem posse scilicet duorum (?) ipsius dicent quod definitio potest definiri (?) quae iam extra nos est per praecepta logica (?) posset definiri fieri ex directione sui ipsius praxis alicuius sit operatio a cognoscente etiam ex directione sui ipsius. Qui oppositum docent, dicent definitionem definitionis ut extra quatenus repraesentent se ipsam non pertinere per se ad Logicam sed solum revelare praeter rationem scibilis.

ad pleniorem notitiam praeceptorum Logicae quaeque talium quae ducunt ad cognoscendam differentiam inter praeceptum morale et speculativum inter praecepti sub alia ratione non autem praecepti speculativi et inter praecepti sub ratione praecepti speculativi. Addo sicut demonstrationes quidem aliquando utuntur artes mechanicae reducunturque quae accidens spectant ad artes, quae se autem ad nullam dicendum, tamen nullum fore inconveniens si actus aliqui reperti in Logica quae accidens et reductive ad illam spectent quae se autem ad nullam dicendum.

Contra responsionem datam N 123 Urgebis. × Praecepta 126 logica enim quaeque repraesentant obiectum neque immediate nec mediate operabile a cognoscente ex directione sua pertinent quae se ad Logicam Docentem rigorosam, sed praecepta logica quaeque repraesentant quae et actus interiores speculativi et ideo quae praecepta logica quaeque et actus interiores speculativi pertinent quae se ad Logicam Docentem rigorosam quae utique Logica Docens rigorosa quoad actus quae se pertinentes ad eandem patitur etiam interiores speculativa. Maior probatur. Nam ideo dumtaxat actus pertinentes quae se ad Logicam Docentem rigorosam ut repraesentant obiectum ex directione sua operabile a cognoscente quae praecepta logica quae

Minor probatur. quia actus illi quae quod Logica definit suum obiectum scilicet definiendo dividendo syllogizando, quae et actus quae se pertinentes ad Logicam Docentem rigorosam quae se non pertinet ad unumquemque dicendum definire suum obiectum quia quae se pertinet nosse naturam sui obiecti neque tamen dicti actus repraesentant obiectum ex directione sua operabile sive immediate sive mediate a cognoscente. quod ipsum probatur ex eo quia definitio quaeque definitionis solam naturam et essentiam definitionis repraesentant abstrahit autem a proprietatibus illius cum definitio est oratio explicans naturam rei non autem proprietates eius unde exprimere debet solum genus proximum et differentiam

Respondeo datam N 123 supponi esse de iis actibus pertinentibus quae se ad Logicam Docentem rigorosam ut repraesentent obiectum ex directione sua operabile a cognoscente [illegible] sed hoc supposito [illegible] datam responsionem [illegible] actus illi [illegible]

ultimaᵈ rei, sed operabilitas definitionis et proprietas
eiusdem non autem naturae quia definio vel definitionis conducit
ad operabilitatem eiusdem adeoque illam non representat.

127 Rdeo, Nore probationem eius Nostris ult: probationi Nego
primo parte antecedentis quia ad Logicam Durae rigorosam, ut constat ex
definitione eius n. 82 sola praecepta logica, et quaeque talia et pse,
spectant. — Primo definio est Logicae Duris rigorosae
2dae multis et distinctum a praeceptis logicis. Probatio
partis huius digressio: Si se pertinet ad unamquamque scientiam
speculativam ex praecepto suo formali, definire obiectum suum, tamen
quia aliqui dicent definitiones, verum pertinere ad metaphysicam
sicut pertinet ad illam definitio entis realis ut sunt in exemplo
eius nimirum DEO, creatura, substantiae accidentis et.
Per se pertinet ad unamquamque scientiam ex praecepto suo formali
practicam (quandam est Logicam Durae rigorosam, constat ex n.
118) definire obiectum suum. Nprobatio nam illud solum
pertinet ad scientiam ex praecepto suo formali practicam
sine quo non subsisteret in esse scientiae practicae. Primo
atqui scientia ex praecepto suo formali practica non definiret
suum obiectum sed supponeret aliunde definitum adhuc sub-
sisteret in esse practico quia adhuc per praecepta dirigeret
obiectum suum operabile.

128 Rdeo 2do Negando 2dam partem probationis
sc: hanc: Artes illi quibus Logica definit suum obiectum
non representant obiectum ex directione sua operabile. probatio
partis huius clesa sive Nlore; Et operabilitatem
esse naturam est Logicae vel definitionis sic ostendo cum
doctissimo ex recentioribus Provinciae nostrae Professoribus.
Operatio intellectus est essentia definitionis divisionis syllogismi
quia et operabilitas ab intellectu est eadem essentia. Alias
evidenter ostendit: Cum modo generica est essentia (intellige
inadaequata) speciei sub se contentae. Et ita substantia,
corpusque viven

Logica docens e[st] sp[eci]es habitus, bonus [?]. Sed operatio intellig.
e[st] n[on] g[e]n[er]a definitio vero divisio syllog[ismus] et ergo sp[eci]es
q[uo]d operatio intellig. e[st] sp[eci]es (intellige inadequatam) definitionis
divisionis syllogismi. Item sequela anti argumenti
probo: operabilitas essentialis includitur in hoc obiecto ope-
ratio, tam actus, quam logica in 2do. [?] actum anni
logicae intelligitur sua potentia obiectiva s[eu] n[on] repugnantia ad
existendum. Per aim vero 2dum logicae intelligitur
[?] et n[on] repugnantia ad existendum tam ex causa et
et existentia tam ex [?] q[uo]d A operatio intellig. e[st] sp[eci]es
definitionis, divisionis [?] est et operabilitas.

Contra hanc Resp. urgebis Cognitio ut sit practica inservire n[on] sufficit q[uo]d repraesentet [?] obiectum operabile sed requiritur ut repraesentet illud quatenus e[st] operabile s[eu] ita ut ex directione huius cognitionis possit effici obiectum a cognoscente ut constat ex n. 34. Sed actus illi quos Logica definit circa obiecta licet repraesentent eorum operabilitatem tamen n[on] ita repraesentant ut ex directione eorum sint operabilia a cognoscente q[uo]d actus illi quos Logica definit circa obiecta licet repraesentent eorum operabilitatem n[on] tamen sunt practici inservire. Probo min. Definitio seu definitionis n[on] repraesentat modum efficiendi definitionis nam ita repraesentat definitionem atque illam repraesentaret si n[on] esset operabilis. Idem dicendum de definitione divisionis et aliorum obiectorum Logicae q[uo]d actus quos Logica definit circa obiecta [?]. Respondeo distinguo maiorem, nego minorem. probavi eius anteced. sequela. nam et actus hi Ethicae: Amandum bonum e[st] amandum. Malum morale e[st] fugiendum licet n[on] repraesentent modum efficiendi circa obiecta sc. amoris et fugae tamen ita repraesentant obiectum suum, ut ex directione illorum sit operabile a cognoscente. alias n[on] essent practici inservire quod nemo docet.

129

Rdeo 2do dignio Ahs. definio log definiois n̄ represen: tat clare l explicite modu efficiendi definiois, 2do Ahs n̄ representat qui implicite Nthis et conseqa. Et dico: q actus inservire sortit practicas modu efficiendi obi posse proponi dupli: 1mo clare, explicite sc: q expres: su imperiu v regula hoc v simili modo: sic log de: finie faries. v ita debes facere p. 2do im: plicite l q implicitu imperiu aut regula qd sit dul aliquis actus dirigit cognoscente in effectione sui obi et modo eius efficiendi licet expressu imperiu aut regu: la illius efficiendi n̄ det. Talis actus inservire sortit practicus apud Grallanos e iste: verbu generale finiti modi antecedit Nativus opere v vicultate p. Sup posito dico ulterius, actus illos, quibus Logica definit dein obia sc: definiões, divisiões p proponere implicite modu efficiendi eius obi. Consequenter e practicus inserv: sortit. Rdo e q. actus praedicti dirigunt cogno: scente in efficiendis definiobus, divisiobus p et in mo: do illas efficiendi licet expressiu imperiu aut regula eas efficiendi n̄ representant. q. sicque dirigit cogno: scens ad efficiendu eam verbu definiõ hoc actu defi: nitivo definiois: definio e oro explicans natu rei atque ipse: fac definiõe ita ut explicet natu rei.

130 Aliud qd addit definiõe definiois ita illa representaret ac si n̄ foret operabilis simpli negandu e, na eo ipso qd de: finio definiois representet tota essea definiois representat et ipsius illius operabilitate tanquam proprietate essentiale sicut definio hinis: hoc e aal rationale representando tota essea hinis representat et risibilis in ratioe inclusivam tanquam proprietate eius. Primo si definio n̄ foret operabilis q actu eius definitiuu n̄ representaret operabili: tas.

131 Contra, respi: N. 129 datam urgebis. Si actus hic: definio e oro explicans natu rei saltem implicite represen: taret

-taret modū efficiendi sui obi. sequeret 1mo qd ēm hicatq
Physicā: cujus approximate erit: repraesentaret implicite modū ef:
ficiendi sui obi. Ita semper atq hic erit inverse forte practicus
adeoq Physica modo illis erit saltē inadaequate practica
sed hoc dici n. pōt ergo sequela prob. valdus paritate, utsq
n. ex dictis artibq diriguntur cognoscentē in efficiendo obiecto
et modo ejq efficiendi licet n. repraesentet expressū impe-
riū aut regulā ejq efficiendi. sequeret 2do qd
ei atq hujq: definitio ē oratio explicans nām rei, possent
fieri definitiones, qd evidenter falsū ē. habeat n. quis artē
conficiendi et n. habeat alias regulas de faciendū recte de:
finitionē nqm aliter definire rectā.

Rdeo ad primā sequelā retorquendo illā de arte illo Gram-
matica, qui solū implicite repraesentat modū efficiendi sui
obi: verbū personale finiti &. Dicere 2do sequela cum P. Hurtado et P. Oviedo qui dicunt velatū
actum physicā et plerasq. actiones physicas nōe practici
imbibere. Illud tn adverte conditū artū phi-
sica quamq practicā ē n. continere ex se ad physicā sine
illoni. quamq talis ē posset in suo se subsistere physica
sed solū per accidens: unde et illo physica pōt denari
solū per accidens practica. sicut artes mechanica
demonstrationibq motū obiecti per accidens ad se spectan-
tibq possunt denominari sciētia per accidens.

2dā sequelā distinguo si atq hic definitio ē oratio 132
explicans nām rei saltē implicite repraesentaret modū
efficiendi sui obi, sequeret qd vi atq hujq solis pos-
sent fieri definitiones rectē n. sequela. si atq hujq
exigunt vi aliorū praeceptorū requisitorū ad formandū de:
finitionē rectā 2do sequelā. Distinguo consequens
consequens. Ergo definitio definitionis n. repraesentat ēm impli:
cite modū adaequatū efficiendi obi sui 2do consequen.
inadaequatū n. consequen.

Neq dices: Ergo hoc ipso definitio definitionis n' e' actus intellectus practicus. Nego n. illatum: q'a n' e' de ratione actus intellectus practici ut repraesentet modu' adaequatum efficiendi obi. sui. aliogui multi actus qui tu' in Logica tu' in aliis artibus sunt extra controversia' practici intellectus, n' forent practici intellectus, v.g. hi: Definitio debet e'e clarior suo definito. Definitum n' debet ingredi definitione' & nec pauci ad modu' sunt tales conclusionis actus qui repraesentant modu' adaequatu' efficiendi obi. sui. Et certe si ad rationem actus practici intellectus requireret ut repraesentet modu' adaequatu' efficiendi obi. sui q' ad definitionem v.g. recta' efficienda' sufficiet unicus actus practicus Logicus, u' unica conclusio, consequenter alia conclusiones de definitione essent superflua. Confirmatur idea a priori. Ad ratione' causae intellectus talis sufficit si habeat solu' virtute' inadaequata' productiva' sui effectus (alias causae creatae n' forent causae intellectus tales cu' se solis sine causa prima operari nequeant) sed actus practicus intellectus e' causa sui obi. ut dictu' supra q' ad ratione' actus practici intellectus sufficit si habeat virtute' solu' inadaequatam productiva' obi. sui. consequenter si repraesentet modu' solu' inadaequatu' efficiendi obi. sui.

133 Contra resp. datam n. 123 urgebis adhuc: Dantur saltem aliqua conclusio Logica, quae ut sic pertinent per se ad Logica' docente' rigorosa' repraesentant obiectum n' operabile a cognoscente q' dantur saltem aliqua conclusio Logica quae ut sic est intellectus speculativus. Ant. probatur: Dantur saltem aliqua conclusio Logica quae ut pertinent per se ad Logica' docente' repraesentant res independentes ab operationibus intellectus. Sed res independentes ab operationibus intellectus, eo ipso, quod n' sit obiectum operabile a cognoscente Logico et directione conclusionu' Logicae ut evidens e' q'. Confirmatur. Dantur saltem aliquae conclusio quae ut sic pertinent per se repraesentant veritate' formale' mentalium operationum intellectus quas dirigunt. Sed iuxta communiorem sententiam veritas formalis operationum intellectus consistit in rebus independenter ab actibus intellectus
cum hoc

cui hoc sint obiectum actuum intellectus quo veritas formalis componitur
quod dantur aliqua conceptus quae ut continent et repraesentant
res distinctas ab operationibus intellectus. Probatur inductione.
Praecepta enim logicae de praemissis formalibus syllogismi demonstra-
tivi: praemissae formales syllogismi demonstrativi debent esse verae
debent esse certae. Tandem debent esse evidentes, repraesentant
veritatem formalem praemissarum. Amum clare et explicite reli-
quid autem dicuntur implicite ut constat ex n. 17. Quod autem
eatenus repraesentant veritatem formalem quatenus continent pertinent
ad Logicam Docentem, probatur: quia eatenus repraesentant veritatem
formalem quatenus dirigunt ad recte efficiendum syllogismum demon-
strativum.

134 Ideo Nostris probavi Minorem. Ulterius probatur
conceptus dare diximus tenere. Sed iuxta communiorem sen-
tentiam Veritas formalis operationis intellectus constituitur ipsis rebus
distinctis ab actibus intellectus importatis illas in obliquo et
Novel. importatis illas in recto Minorem. Admitto dicimus
quod dantur aliqua conceptus quae et repraesentant
pro obiecto importato in obliquo res ipsas et tangunt consequenter
pro obiecto importato in recto Minorem. Et dico: Veritas
formalis actuum intellectus in sententia plurium quae identificant
illam actui intellectus et obiecto pro principali in recto im-
portant ipsam entitatem actus intellectus, in obliquo autem obiectum illius
quod aliquando sunt res distinctae ab actibus intellectus ut diximus in
3tia parte Logicae. Itaque praeterea dico ulterius
conceptus Logicae quae sunt pro obiecto veritatem formalem actuum
intellectus ipsas entitates actuum intellectus (supposito importatas
in recto in veritate formali) repraesentant ut obiectum directum
et in recto importatum, res autem (supposito importatas in
obliquo in veritate formali) repraesentant ut obiectum indirectum
et importatum in obliquo. Neque hinc inferas
talia conceptus Logicae esse inadaequate solum practica quatenus

repraesentent pro obiecto directo atque intellectualiter ut pote operabiles a cognoscente speculativa autem inadaequate quandoque pro obiecto indirecto repraesentant res ut operabiles. Rdeo n. adaequate [ad rationem adaequatae] practici hoc solum requiri necessarium obiectum eius directum et in recto importatum sit quid operabile a cognoscente non vero totum tam directum quam indirectum. multa n. praecepta Moralium, Civilium etc. ex hoc sensu sunt adaequate practica licet in obliquo attingant verum bene aut bonum inoperabile ut bonum determinandum.

Obr. 2do contra primam Conclusionem.

135 Logica docens rigorose accepta per se est scientia vere speculativa et praecedenti [?] quod est per se saltem inadaequate speculativa. Consequentia patet. Ergo eo ipso quod Logica est per se scientia habet aliquas vel adaequate vel inadaequate speculativas, nam eo ipso habet praemissas ex quibus deducit praecepta sua. Sed praemissae ex quibus Logica deducit praecepta sua sunt vel adaequate vel inadaequate speculativae quod probatur. Patet tunc. Quia multae praemissae quibus Logica probat sua praecepta procedunt de rebus quae non sunt operabiles a cognoscente qualia sunt principia illa: Quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se. Dici de omni: dici de nullo. Item. Atque quorum finis est veritas sunt speculativi, sed praemissarum ex quibus Logica deducit praecepta sua quandoque talium finis est veritas scilicet assensus vel dissensus eiusdem quod praemissae ex quibus Logica deducit sua praecepta quandoque tales sunt speculativae saltem inadaequate supposito quod praeceptum aliquod ponatur etc. pro praemissa ad probandum aliud praeceptum.

136 Rdeo negando consequentiam ad probationem eius. Ubi est: distinguo: Eo ipso quod Logica est per se scientia habet per se praemissas [?] adaequate. habet saltem reductive non autem per se praemissas adaequate. missa non [?] similiter distinguo consequens. Ergo eo ipso quod Logica sit per se scientia habet per se aliquos speculativos nego consequentiam. habet non per se sed reductive solum concedo consequentiam. Dico ex eo, quod Logica per se sit scientia habet

hic quidem sed non per se premissas Logica illas hic ut non per se ad eandem pertineant. Rat. est quia aliqui actus Logici quoniam tales pertinent per se ad Logicam. Porro premissae ex quibus Logica deducit conclusiones suas quoniam tales non sunt actus Logici alius est premissis Fidei ex quibus Theologia deducit conclusiones suas essent actus Theologiae. Similiter actus primorum principiorum ex quibus scientiae omnes deducunt suas conclusiones essent actus omnium scientiarum. Consequens Theologia est partialiter Fides et omnes scientiae essent partialiter habitus primorum principiorum. Praeterea multae scientiae diversae non distinguerentur a se adaequate illae scilicet quarum una pro premissis utitur conclusionibus alterius scientiae. Tandem Logica haberet pro obiecto diversas res et distinctas ab actibus intellectus nam multas premissas quibus utitur Logica habet pro obiecto tales res, essent autem actus Logici.

Dices contra Eo ipso quod Logica sit per se scientia per se ad illam pertinet probare conclusiones suas sed hoc probari nequeunt sine premissis ergo eo ipso quod Logica sit per se scientia per se pertinent ad illam premissae. Resp. cum distinctione: Eo ipso quod Logica sit per se scientia per se pertinet ad illam probare conclusiones suas hoc est inferre seu deducere conclusiones suas ex premissis concedo hoc est [illegible] elicere non tantum conclusiones verum et premissas nego. alias etiam Theologia pertineret elicere actus Fidei quibus utitur pro premissis etc.

Contra responsionem [illegible] urgebis Praecepta Logica pertinent per se ad Logicam Docentem ut certum est. Sed aliquae premissae ex quibus Logica deducit conclusiones suas sunt praecepta Logicae ut patet n. 100 ergo aliquae premissae ex quibus Logica etc. pertinent per se ad Logicam. Resp. transeat prior propositio dicendo n. 123. [illegible] Utentem: Sed aliquae premissae quoniam tales sunt praecepta Logicae Utentis. Sed aliquae premissae sub alia ratione non autem premissarum sunt praecepta Logicae Docentis. Similiter dicendo consequens ex non sequela.

137

Praemissae aliquae ex quibus Logica deducit praecepta sua sub ratione dispositivarum ad effectionem obiecti Logicae, et praecepta logica non omnia sub ratione praemissarum. falsum non est ideo aliquas praemissas quibus utitur Logica esse praecepta logica quia et praemissae. alias omnes etiam praemissae quae utitur Logica deberent esse praecepta logica. sicut si ideo aliquid aut esset visibile, quia est aut sequeretur omne aut debere esse visibile. Sine ulteriori dico praemissas illas Logicae quae simul et praecepta logica non sub ratione praemissarum pertinere ad Logicam sed sub alia, quam retuli.

138 Dices contra. Saltem praemissa practica quatenus tales et praecepta, non quatenus practica et diversimode ad effectionem obiecti dirigunt. Sed aliquae praemissae Logicae et practicae quatenus praecepta ipsa logica et secundum quod aliquae praemissae Logicae quatenus tales et praecepta logica. Ideo argumentum istud simile esse huic: Saltem quod rationale quatenus tale est visibile sed aliquid quod est rationale quod aliquid quatenus tale est visibile. Proinde sicut huic ita et illi argumento negandus est sequela quia non pari gradu distinguantur. Saltem praemissae practicae quatenus tales habent ex eo quod sine cognitione practicae et praecepta dirigunt. Saltem praemissae practicae quatenus tales habent ex eo quod sunt praemissae, et praecepta non dirigunt. transeunt novi similiter dignum sequens:

139 Promovebis Obiectionem talem sic: Eo ipso quod Logica Dei sit scientia per se huius per se scientiae illarum praeceptorum suorum, cui scientia sit conclusio ipsius cognitio deducta ex praemissis certis et evidentibus. Sed scientiae illarum praeceptorum Logicae quatenus tales et autem speculativi quod eo ipso quod Logica Dei sit scientia per se huius per se autem speculativus. Probatur minor: Quia scientia conclusionum illarum praeceptorum logicae quatenus talis illarum est veritas formalis ipsius praecepti quod afferentur habere non immediate intendit illam. Omnis autem immediate intendens veritatem formalem autem est speculativus

speculativus, sistit enim in contemplatione veritatis. V.g.
conclusiones inferentes praecepta logica, dicuntur tales, sunt, non habent
nihilominus totum objectum operabile: objectum non principale, quod intrinsece
non sententia attingitur per conclusionem formaliter non sensu est operabile,
cum aliquando res ipsa indistincta ab actibus intellectus sit tale objectum.

Resp.ondeo pro nova. primum probatur, nam objectum conclusionis illativae
praecepti quatenus talis est, est veritas formalis praecepti, nam haec
sola et unica radicalis et objectiva praecepti quod est operabilis
cum sit ipsum objectum praecepti. Cujus ratio est quia unusquisque
conclusionis affirmativae quatenus tale illud est, objectum est ipsa veri-
tas objectiva radicalis conclusionis, materialiter sumptae vel consequentis.
seu est ipsa connexio praedicati objectivi consequentis cum subjecto ejusdem
objectivo propter connexionem dictorum extremorum cum medio termino
objectivo, constat inductione. nam eg conclusionis hujus ethi-
cae quod DEUS est amandus, ut est illativa amoris DEO debiti
ex his praemissis summum bonum est amandum, sed DEUS est sum-
mum bonum. sensus est iste: quod amor erga DEUM sit connectenda
vel jungenda sit, quia connectitur cum summo bono. cujus propositionis
objectum de sola connexione extremorum objectivorum consequentis pro-
pter connexionem eorundem cum medio manifestum est. Ulteri-
or hujus ratio est quia vis syllogistica vel bonitas consequentiae syl-
logismi affirmativi innititur illi principio quae dicuntur eadem
uni tertio sunt eadem inter se. Cujus sensus est quatenus pro reddita
de syllogismo. si aliqua duo in praemissis vere affirmantur con-
ti vel identificari cum uno tertio, vere affirmabuntur conclu-
sione identificari vel connecti secum.

Probatio 2da pro nova, dicuntur conclusiones inferentes praecepta 140
logica, ut tales sunt non habent totum objectum directum, vel importatum
in recto operabile, non probatione. Totum objectum tam directum quam
indirectum vel in obliquo importatum transeat propter dicenda in ...
... quod sit ... ... speculandi ... consequentia.

Dixi n. 134 ad rationem ... ad ... practici sufficere quod
objectum ejus directum sit totum operabile licet non sit operabile
indirectum, cum ergo conclusiones inferentes praecepta logica quatenus

Probatio 2do ... quod objectum conclusionis quatenus talis ... infra ... ...
... conclusio ... ... non hinc
... ...
... ...

tales, habeant totu Obm diversum operabile scilicet Obiectum
scientias modulo sumpta et ipsius Concepti illati Cnal Obm Comp-
servu solu in obliquo et ut quo, attingi a scientia finali do-
cent in 4a parte Logicae; hinc erunt adhuc aliquae pra-
cticae. Aldo simplr negari posse probatione ida-
nois q. Obm Compservu gtereq talia illa ee cum Obo scientiis
modulo sumpta aliter docent. Pono Obm scientiis infe-
rentis Conceptu modulo sumpsi et ipsius Concepti illati e totu
operabile.

141

Obr 3tio contra 1mam Conclusione a Hurtado.

Cognitiones quae repraesentant proprietates definitionis divisionis
syllogismi sunt atque speculativi sunt n. de Obo n operabili versantur
directione cognitionis, g. proprietates illae ex definitione, divisione,
syllogismo, necessario dimanant independenter a cognitionibus
nostris. Sed dictae cognitiones pertinent per se ad Logicam
Ergo unaquaeque scientia Obi sui ceteraque talis proprietates demon-
strare ut patet inductione scientiarum omnium. Et cogni-
tiones dictae ad nullam aliam scientiam pertinent ad ergo n.
Quo enim Conceptu sunt Logicae definitio dicitur ee divisio
seu definito repraesentare proprietatem definitionis seu divisionem
necessario ex essentia illius (quae est explicatio naturae rei) ema-
nantem quod iuxta Hurtadum Conceptu dictum est atque inverse
speculativus quod in ipse et des negant. Directe n
Respondeo Dicendum est prob: ergo. Dist. prob: dicendo: Proprie-
tates definitionis divisionis syllogismi Cintelligo quas considerant
Logici necessario ex ipsis dimanare, hoc est ois definitio ho-
na simpliciter divisio et hoc necessario proprietates has quas
considerat Logica Nego Ais, hoc est, ois omo definitio sive
sit bona sive mala simpliciter divisio et hoc necessario proprietates has
quas considerant Logica Nego Ais. Ergo proprietates definitionis bonae
quas considerat Logica non sunt operabiles vi cognitionis Logicae
Consequentia et disc: fiant iuxta Hurtadum et oes qui ad-
mittunt Logicam Directe saltem practicam, ee practicam definitio
bona, divisio bona, argumentatio bona, ceteraque tales sunt operabiles
vi

vi directorum Logicæ licet bonitas sit ipsis necessaria essentialis utpo-
te ipsis identificata, ita ut definitio bona eadem numero nunquam
potuerit esse, possit esse mala, idque potissimum ex eo sunt ope-
rabiles, quia non omnino omnes definitiones possibiles bonæ sunt, sed dabi-
les sunt etiam malæ quæ non reponantur, cavet Logica præscriptis
dirigendo intellectum ut potius bonam quam malam definitionem eli-
ciat. Ita pariter proprietates considerabiles a Logica
definitionis bonæ, divisionis et licet necessario connectantur cum de-
finitione bona et quia tamen non sunt connexa cum omni omnino possibili de-
finitione et sive bona sive mala, sed possunt loco proprieta-
tum definitionis bonæ cum definitione bona poni proprietates de-
finitionis malæ cum definitione mala, tanquam cum sua mala; ideo
proprietates definitionis bonæ, divisionis et sunt operabiles vi præceptorum
Logicæ, quorum munus est dirigere intellectum ut potius proprieta-
tes definitionis bonæ una cum definitione bona tanquam cum natura
sua, eliciat. Declaratur responsio. Definitio bona,
divisio et sunt operabiles vi præceptorum Logicæ quia et proprieta-
tes illarum considerabiles a Logica utpote ab ipsis indistinctæ
sunt operabiles vi præceptorum Logicæ.
Addo non tenere hanc consequentiam. Proprietates definitionis, divi-
sionis et necessario ex ipsa dimanant quia non dependent a
cognitionibus sui directivis seu a præceptis logicis, cum ex dictis
supra N. 64 et 65 constet posse dari cognitionem practicam
et directivam etiam circa opus non liberum, tam libertate contrarie-
tatis quam contradictionis. Sed neque hæc consequentia te-
net: proprietates definitionis et necessario emanant ex definitione et
etsi nulla detur cognitio directiva quia proprietates definitionis
non pendent a cognitionibus sui directivis. Nam idem aut
valde simile opus potest fieri et ex directione si hæc detur
et independenter ab illa si hæc non detur. Ergo iuxta omnes eadem
aut similis definitio bona potest fieri tam ex directione præ-
ceptorum Logicæ si hæc detur, tum sine illa si non detur.
Dixi proprietates definitionis divisionis et considerabiles a 142

Logica eē operabilis vi cognitionis directivæ Logicæ Chor
ē tales proprietates quæ necessario dimanant ex operationibus
intellectus Logicæ rectis conformibus talibus atque ex definitione ut
Logicæ recta, ut conformi præceptis Logicæ) naturam proprietates
definitionis, divisionis, argumentationis et quæ considerantur ab aliis
directivis sicut omnes orbis ente sive bonis sive malis de:
finitionibus et consequenter non egent intellectus directione in iis eli:
ciendis sic proprietates definitionis ut hoc; ens verum ē quas
considerat metaphysica) sicut unitas bonitas, veritas, transcen:
dentales quæ omni enim malæ definitioni conveniant. Idem
dicendum de proprietatibus definitionis quas considerat Anima:
stica. Addo ad Logicam Docentem rigorosam perti:
nere per se notitiam naturæ et proprietatum objecti sui talem tamen
vi cuius dirigatur intellectus in effectione eiusdem objecti sine hac
non alia notitia subsistere non posset in suo esse Logica
Docens rigorosa, ergo non posset esse directiva operationis intellectus.
Continet notitia vel cognitio speculativa proprietatum objecti Logicæ
non pertinet per se ad Logicam.

143 Contra resp: urgebis restaurando Argumentum.
Cognitiones quæ repræsentant proprietates definitionis sistendo in sola
earum contemplatione, sunt actus speculativi; sed dantur tales actus in Logica
et per se ad illam pertinent ergo dantur actus speculativi in Logica
Docente per se ad illam pertinentes. Probatur minor inductione
talium actuum qui sunt sequentes. Quod dicatur sint 3. genus supremum
sit vel non sit definitio. Quod nisi sit influere in actione propriæ
sit vel non noverit. Ratio, sunt ex nostris, actus relatos perti:
nere per se ad Logicam Docentem late sumptam et evidens tum ad
rigorosam. Pertinent enim primi duo actus ad metaphysicam
sicut hæc tractat de universalibus in communi non procedunt de rebus
extrinsecis objectivis. 3tius actus et similes velut
nostris, pertinent ad Animasticam, cuius est considerare voluntatem
actuum intellectus ex dependentia connexioneque seu tum in proprieta:
tes Morum, abstrahendo ab hoc sintne eliciti vel non, conformiter
ad præcepta Logica.

Nota etsi Logicæ Docentis finis sit Veritas formalis aliarum scientiarum, intendit enim componere instrumenta alijs scientijs ad earum veritates facilius indagandas inde tamen non sequitur eam esse speculativam cum practicæ non illi actus artis, et speculativi quorum finis ultimus (hoc est non ordinatus ad alium finem) est veritas formalis coniunctionis actus per conformitatem cum obiecto suo, non vero illi actus quorum finis est veritas formalis alterius actus et aliorum plurium talium, nam non est gratia sui sed propter veritatem formalem in se repertam quod est de conceptu scientiæ speculativæ. Propter eandem rationem non sequitur Logicam Docentem rigorose esse partialiter speculativam ex eo quod inducat rectitudinem physicam seu formalem veritatem in obiecto suo (ut plures docent) adeoque habeat illam pro fine. Veritas enim formalis obiectiva Logicæ Docentis est veritas actus intellectus distincti a Logica Docente cum obiectum Logicæ Docentis ab eadem distinguatur. Deinde hæc veritas formalis quam inducit ex divisione Logicæ in obiectum eius et in operationes intellectus est veritas formalis operabilis a Logica unde ratione illius Logica potius erit practica.

QUÆSTIO 2da
De Differentia Logicæ

Certum est differentiam (quam ab alijs dicitur speciem) cuiuslibet scientiæ immo cuiuslibet habitus sive intellectus sive voluntatis, desumi ab obiecto, sicque ut habeamus differentiam Logicæ obiectum illius in præsenti investigandum est. Quia vero ad notitiam obiecti Logicæ, tamquam speciei, multum conducit notitia obiecti ut sic et in communi: ideo prima Quæstionis parte dicendum Quid sit Obiectum Scientiæ et Quotuplex. 2do. Qualenam esse debeat obiectum scientiæ. 3tio obiectum attributionis in scientijs sitne ex natura sua tale. 2da autem parte de obiecto Logicæ agetur. 1mo Quænam obiecta non sint obiectum materiale Logicæ. 2do Quid sit obiectum materiale Logicæ. 3tio Quid sit obiectum formale Logicæ. 4to Quid

sit obim attributis Logicis. 5to. Quaenam obia non sint obim attributis Logicis.

1ma PARS Quaestionis
De Obiecto Scientiae in Communi.
Articulus 1mus
Quid sit Obiectum Scientiae et Quotuplex?

1 Obiectum ex vi nominis denotat id quod obijcitur potentiae eiusque actibus et quod statuitur tanquam meta, terminus, scopus ante potentiam ut in illud ferantur suis actibus neque extra illud evagentur sed in illo quiescat. Quod dum cum obim ut sic latissime acceptum est id ingll aliqua potentia tendit per suos actus et circa quod versantur suis actibus et quod attingitur a potentia per eius actus. Iuxta acceptionem hanc effectus physici dicitur obim causae suae et de facto creaturae dicuntur obim Omnipotentiae Dei cuius effectus sunt.

2 In strictiori et magis propria acceptione obim est id in quod potentia vitalis intentionalis quaetenus talis tendit per suos actus. Per potentiam vitalem intentionalem intelligo potentiam sive cognoscitivam sive appetitivam. Cognoscitivus potentia est sensus externi, sensus internus phantasia et potentia imaginativa et intellectus. Appetitivae potentiae sunt appetitus sensitivus sensorius et appetitus rationalis et voluntas. Per potentiam vitalem intentionalem quatenus talem intelligo dictam potentiam vitaliter intentionaliter operantem hoc est aut per cognitiones repraesentantes suum obim (quod pertinet ad potentiam cognoscitivam) aut per actus appetitus obim suum prosequentes vel fugientes (quod pertinet ad potentiam appetitivam). Nam enim potentia vitalis intentionalis operari aliquando non vitaliter intentionaliter dum scilicet species impressas et habitus suos producunt.

3 Obim habitus in communi potentiae vitalis intentionalis idem est quod obim actus talis eiusdem potentiae, habitus enim ex se praecise dat se ipso vel simpliciter vel faciliter posse potentiae. ut per eius

ut sic actus suos tendat in obiectum suum spiritualiter tale. Unde non habet specificos actus distinctos ab actibus suae potentiae consequenter neque obiectum specificum distinctum ab obiecto suae potentiae ut constabit ex n. sequenti. Definies obiectum habitus ut sic: Est id, in quod tendit per suos actus habitus. Tandem ex dictis obiectum scientiae in com. sic definies. Est id in quod scientia tendit suis actibus.

Nota obiectum scientiarum dici subiectum a D. Thoma. quia de illo demonstrantur passiones vel proprietates, quasi de subiecto earundem. At Arte, dicitur genus scientiae. quia obiectum scientiae totalis plerumque est, unsolo [illegible] fundatur. Tandem dicitur ab aliis materia circa quam quia circa illud scientia actibus suis versatur.

Adverte idem esse obiectum actus potentiae vitalis quod ipsius potentiae vitalis. Quia idem obiectum cognoscit quod et potentia cognoscitiva. potentia n. vitalis non aliter in obiectum suum tendit nisi per actus. Idem ex eadem ratione dicendum de obiecto habitus et actuum eius. Differentia autem inter tendentiam potentiae vel habitus in obiectum suum et tendentiam actuum in idem obiectum haec est. quia potentia vel habitus est id quod tendit unde dicitur tendere quod. Actus vero est id quo mediante tendit potentia vel habitus in obiectum unde dicitur tendere ut quo.

Obiectum scientiarum dividitur primo in materiale et formale. quod utrumque acceptum vel universaliter, dum comprehendit obiecta scientiae tam speculativae quam practicae vel particulariter dum comprehendit obiecta, v.g. scientiae practicae. Obiectum formale scientiae practicae (immo et cuiuscunque habitus practici) est forma artificiosa vel id quod ex directione habitus practici inducitur in aliquod subiectum. Practicae obiectum materiale est materia vel subiectum in quod ex directione habitus practici inducitur forma artificiosa ita ut cum eo constituat artefactum eiusdem habitus. V.g. in arte statuaria lignum vel marmor est obiectum materiale forma autem artificialis v.g. figura hominis, leonis etc. est obiectum formale.

4

5

6 In universaliori acceptione obiectum materiale cuiuscunque scientiae (imo et cuiusvis habitus) est id quod ita ab una scientia vel habitu attingitur ut simul indifferens sit ad attingi a pluribus scientiis vel habitibus. Sive est id quod non ratione sui sed ratione alterius a scientia vel habitu attingitur. Formale vero est illa ipsa ratio, qua attingitur ratione sui. Obiectum autem materiale ratione illius. Sic quod obiectum materiale generatim de se indifferens ad attingi a pluribus scientiis vel habitibus determinat ut attingatur ab hac potius scientia vel habitu. Sic corpus hoc prout est indifferens ad attingi et considerari a Metaphysica vel a Physica vel a Medicina est obiectum materiale horum habituum. Ratio vero entis realis determinans ipsum ad considerari a metaphysica est obiectum formale metaphysicae. Ratio naturalitatis determinans ipsum ad considerari a Physica est obiectum formale physicae. Ratio sanabilis determinans ipsum ad considerari a medicina est obiectum formale medicinae. Illustratur definitio et divisio praedicta obiecti per analogiam et similitudinem cum partibus compositi physici. Sicut enim in hoc illa pars dicitur materia quae est indifferens ad diversas formas recipiendas ad constituendum hoc vel illud in specie compositum, illa vero pars dicitur forma quae determinat materiam ad hoc potius in specie compositum constituendum. Ita pariter illud est obiectum materiale respectu habitus quod est indifferens ut attingatur ratione hanc vel illam rationem formalem adeoque est indifferens ut constituat obiectum huius vel alterius habitus et ut attingatur ab hoc vel illo habitu. Illud autem est formale quod obiectum materiale determinat ad constituendum obiectum huius potius habitus unius

7 Colliges primo obiectum unum idemque posse esse obiectum materiale plurium habituum ut patet ex allatis exemplis de corpore naturali. 2do obiectum materiale non semper dicitur praecedenti. Sic rationem entis a formali sed aliquando per modum illius. Sic ratio entis

rāo entis realis quod est obiectum formale metaphysicae et ratio
eadem cum ratione qui est obiectum materiale metaphysicae.
3tio Obiectum formale unius habitus potest esse materiale alterius
habitus, sic ratio realitatis quod est obiectum formale physicae est
obiectum materiale metaphysicae ergo non. alia ratio est et habet sub ratione
entis realis.

2do Obiectum formale subdividitur in 3 species, ac secundum rationem sub=distinctionis salvae adaequate. Prima dicitur ratio formalis quod, altera ratio formalis propter quam, 3tia ratio formalis sub qua. Ratio formalis quod est ipsum obiectum formale quatenus ita determinat obiectum materiale ad attingi a potentia vel habitu ut simul ipsum attingatur ab eadem potentia vel habitu.
Ratio formalis propter quam est idem obiectum formale quatenus movens et alliciens potentiam vel habitum ad ponendum actum.
Ratio formalis sub qua est idem obiectum formale quatenus habet aliquod praedicatum commune cum aliis obiectis eiusdem potentiae vel habitus quod praedicatum sit quaedam conditio sine qua non attingeretur ab habitu vel potentia obiectum eius tam materiale quam formale licet illud ipsum praedicatum non attingatur expresse per eundem actum. Declaro id exemplo. Qui quis amat medicinam propter sanitatem, obiectum huius amoris materiale est medicina, sanitas est obiectum formale quod quia ita determinat medicinam ad amari a voluntate ut eum ipsa eodem actu amet, ideo dicitur ratio formalis quod. Quia vero movet voluntatem ad amorem sui et medicinae dicitur ratio formalis propter quam. Tandem quia habet praedicatum commune cum aliis obiectis a voluntate amabilibus scilicet bonitatem quod conditio sine qua nec sanitas nec medicina amaretur a voluntate, ideo bonitas sanitatis est ratio formalis sub qua.

Nota Primo rationem formalem propter quam esse idem quod obiectum formale motivum vel quod sufficienter obiective vim suam trahens necessitantis et allicientis potentiam vel habitum ad ponendum actum exigit actum. Ratio autem formalis quae propter conditionem

a ratione formali propter quam denotat obiectum formale terminativum cui respondens propter quam denotat obiectum materiale terminativum. Ex utroque hoc, obiecto scilicet ex materiali et formali terminativo coalescit obiectum terminativum adaequatum respondens obiecto formali motivo. patet id in allato exemplo dicto scilicet: omnem medicina propter sanitatem sanitas obiectum patet se.

10 Nota 2do quod ratio formalis quae sit simul ratio sub qua, in nostro ratio formalis quae attingitur ab actu ut simul sub illa attingatur obiectum materiale ergo ratio formalis quae, entis realis quod est obiectum formale metaphysicae cum attingitur a metaphysica ut sub hac ratione attingantur omnia materialia metaphysicae. Obiectum ratio formalis quae non est ratio formalis sub qua, accipiendo stricte rationem formalem sub qua ut explicatum est ...

11 Nota 3tio Dum quaeritur quodnam sit obiectum formale alicuius scientiae, ordinarie non quaeritur de ratione formali propter quam vel obiecto formali motivo sed de ratione formali quae, aut ratione formali sub qua, sive latius sive stricte accepta. Ita dum quaeritur obiectum formale scientiae speculativae per obiectum formale intelligitur ratio formalis quae vel talis quae attingitur in ordine ad scientiam et simul sub qua attinguntur alia obiecta. Dum vero inquiritur obiectum formale scientiae practicae per obiectum aut alicuius habitus intellectualis practici per obiectum formale intelligitur ratio formalis quae est forma illa artificialis quae inducitur ab habitu practico in obiectum materiale indifferens ad talem formam, aut ratio formalis sub qua qualis in obiectum habituum practicorum est dirigibilitas eorundem per ipsa habitus.

12 3tio Dividitur obiectum in Proximum et Immediatum quod ipsum in se attingitur ab actu et Remotum et Mediatum quod licet in se ipso non attingatur ab actu, est tamen connexum cum obiecto illo quod immediate attingitur ratione cuius dicitur mediate attingi. Ita respondet

visionis terminatus ad parietem album albedo est obiectum immediatum, substantia vero parietis est mediatum.

4to aliud est obiectum Directum quod in casu recto, aliud Indirectum quod in casu obliquo attingitur. Ita diuina cognitio Patrem sub ratione Patris in recto cognoscendo, ut generantem in obliquo filium. 13

5to Obiectum aliud est Incomplexum seu simplex quod correspondet uni termino simplici seu incomplexo, ex quibus subiectum et praedicatum propositionis. Aliud complexum quod coalescit ex pluribus obiectis simplicibus. tale ergo obiectum est totius propositionis quod coalescit ex subiecto praedicato et copula cum negatione. 14

6to Diuiditur obiectum in obiectum Attributionis et Attributum. Primum est illud obiectum ad quod omnia alia obiecta alicuius scientiae referuntur in esse scibilis et ipsum vero ad nullum ex iis refertur tamquam medium ad finem seu est illud quod cognoscitur propter se caetera autem illius scientiae obiecta cognoscuntur propter illud praecise tamquam necessaria. Unde dicitur finis in ratione scibilis. Obiectum Attributum est illud quod in aliqua scientia totali refertur in esse scibilis ad obiectum attributionis seu propter illud melius sciendum cognoscitur. Unde dicitur medium in ratione scibilis. 15

Nota primo Obiectum Attributionis quoad suam rationem entitatem separatam non quidem nunc esse finem scientiae sed finem intrinsecum. Finis enim scientiae aut habitus cuiuscunque alius est extrinsecus alius Intrinsecus. Extrinsecus est ad quem licet ordinetur habitus tamen suo nullo suo actu directe attingit. qui rursus duplex est alius ad quem ex natura sua ordinatur habitus. talis est respectu actus poenitentiae directio bona agendi, hanc enim finem respicit poenitentia licet nullo actu suo eum directe attingat. sed ad summum indirecte et ungratis 16

Instati tales fines respectu habitus instrumentario-
rum i. comparantur instrumentis alijs habitibus et fines
intrinseci eorum habitus qui utcunque dicuntur instrumentarij et
fini extrinsecus Logica quod in comparatione instrumen-
torum sciendi omnibus scientijs, finis ergo aliquis ex natura
sua ordinat Logica et fines intrinseci dicuntur habitus
quod utrumque instrumentum sciendi a Logica subministr-
natis. Aliquis finis extrinsecus dicitur aut ha-
bitus est aliquis ex intentione et actione sibi [illegible]paran-
tis sibi dicitur aut habitus ordinatur dicitur. Talis
eius finis dicitur esse [illegible] apud [illegible], si quis hoc
fine vellet discere [illegible]. finis hic eorum po-
tius finis scientis non autem dicitur. Quum finis
Quodsecus habitus [illegible] est aliquis ex ordinatur ha-
bitus ut aut aliquo modo eum directe attingat et
talis finis dicitur est obiectum attributionis eorum quoad
sua entitate i. materiali [illegible] ut constat ex definitione
aliquis non concedenti. Dixi obiectum attributionis
quoad suam physicam entitatem i. materialem spectatam esse finem
intrinsecum dicitur si non formaliter i. ut est obiectum attributionis
spectatum est finis extrinsecus dicitur ut constabit ex dicen-
dis Art. 3.

17 **Nota 2do** obiectum attributionis denominari
etiam obiectum formale (aut sit id propter quod perficiendum cogno-
scitur aliud) sed aut hoc additur in quo finis propter
distinctionem ab obiecto formali motivo uniuscuiusque cogni-
tionis quod dici solet obiectum formale in se cognitum.
Obiectum enim attributionis denominari solet obiectum materiale
sed aut additur in quo finis. Dicitur obiectum materiale
quod sit medium ad cognoscendum obiectum attributionis.
Non media ad finem aliquem dicuntur obiecta materialia.
Dicitur in quo finis propter differentiam ab obiecto
materiali

modali eliminativo de quo nq, qd dicitur obm materiale in esse cogniti. Discrimen autem quodlibet inter obm formale sicd in esse cogniti et inter obm formale in quo finis est hoc. Obm n. formale in esse cogniti est qd immediate movet et excitat intellectum ut et se cognoscat et aliud sc. obm materiale terminativum ad ipsum se. Obm vero formale sicd in quo finis est illud qd movet immediate voluntatem, ut se eligat pro fine sicd, voluntas autem imperat intellectui ut hoc obm consideret ut finem, reliquum ut media. Differunt adhuc dicta obiecta quod hoc q. obm formale in esse cogniti est adaequate internum, seu identificatum obo considerabili a sicd. obm vero formale in quo finis qtenus tale est semiextrinsecum seu inadaequate distinctum ab obo considerabili a sicd, tdum se spectato, ut infra videbimus dicimus obm attributionis in actu 2do, ut tale est, constitui pluralitate inventorum sicd. Dispositionale differunt obm materiale in esse cogniti et obm materiale in quo finis.

Inter species obi ut sic sicarum reponimus communiter obm considerabilis seu communitatis, cui tamen licet solide advertit Magnus in Duinisque nostra Theologus Q8 Casimiri Wolski) obm ut sic seu in hoc sicd sit uno idem qd obm considerabilis: sicut n. sicd obm in comuni definitive esse id, qd quomodocunque attingit sicia per suos actus, ita pariter obm considerabilis definitive est de id qd aliquomodo attingit sicia per suos actus. Deinde sicut sicd obm ut sic posset praedicari in recto de obus et singulis obis sicd, ita pariter obm considerabilis. Sicut n. bene dicitur, obm materiale sicd est obm sicd, obm formale sicd est obm sicd, et sic de ceteris obis sicd, ita pariter bene dicitur, obm materiale sicd est obm considerabilis sicd. Obm formale sicd est obm considerabilis sicd. et sic de ceteris obis sicd, cum hoc oba considerentur a sicia, cuius

18

it obiā. Unde potius obiectum consideratiōis in divisione obiecti scientiae propendiū est pro parte supremo, obiectum scientiae, sicut potius obiectum ut sic in Coi scientiae.

19 7mo Obiectum consideratiōis dividitur in Adaequatum quod est collectio omniu' obiectorum quomodocunque considerabiliu' a scientia. Et in Inadaequatum quod est aliqua pars collectionis huius. Proportionate dividitur obiectum attributionis, attributum, et materiale. Dices hoc non probari ab aliquibus, quia (inquiunt) pars illius una scilicet ly inadaequatum includitur in altero, scilicet ly adaequatum. Sed video ad bonitatem divisionis sufficere si unu' membrum dividens [illegible] ratione non includatur in altero, hoc est si habeat diversam conceptum definitionem a membro altero etsi realiter nemine cogitante includatur in illo; alias mala foret divisio obiecti ut sic considerationis obiecti in materiale et formale: et obiecti formalis in ratione formale quae, quo et sub qua quod tamen [illegible] admittitur. Item mala foret divisio speciei in partes metaphysicas realiter a se indistinctas. Porro obiectum inadaequatum habere diversam conceptum definitionem ab obiecto Adaequato patet ex definitione utriusque.

Adverte inter obiecta considerationis inadaequata aliquod partium alia esse aliquod magis principale quod est nobilius in modo [illegible]. Vide obiectum in metaphysica est DEUS. similiter in Physica, ubi consideratur sub ratione [illegible].

Fundamentaliter dividitur ultimo obiectum omne cuiuscunque habitus imo et potentiae in obiectum in Actu primo quod potest attingi per actum alicuius potentiae aut habitus et in obiectum in Actu secundo quod de facto attingitur per actum eiusdem potentiae aut habitus.

Articulus 2dus

Qualenam esse debeat Obiectum Scientiae?

Certum est ex mente Aristotelis obiectum scientiae proprie talis debere esse necessariu' et aeternum ut constabit ex authoritate eius

eiq duo hic adducenda. Qa tn necessarium et aeternum multiplex e(st) ideo resp(ondendum) quaerendum an scientia proprie talis quomodo necessarium et aeternum esse debeat.
Videtur deinde iuxta eundem Phum sciam esse universale debere esse. nam 7 Metaph. tex: 53 et 40, qd (quod) an sciaB debeat esse necessarium, infert abstractum, sensibilium, singularium neq definitio neq demonstratio e(st), eo qd hoc modo cognoscitur tale e(st) ut esse et non esse contingat. Itaq ut nobis melius de sensu Phi constet quaerendum e(st) an et quomodo de singularibus dari possit scientia proprie talis. ut ad Quaestiones propositas videa

Praemitto 1mo Non necessarium esse illud, cuius contradictorium repugnat vel e(st) impossibile. Tres autem species. sc: necessarium metaphysice, cuius contradictorium ne de potentia Dei absoluta dari n(on) potest; Necessarium physice cuius contradictorium dari quidem potest de potentia Dei absoluta repugnat tn naturae vel naturae exigentiae rerum naturalium. Et necessarium morale cuius contradictorium repugnat solummodo naturae vel quoad prudentem existimationem hominum quamquam e(st) prudenter aliquis operabile. Exempla horum omnium videantur Quaest. Praecedenti n 18 ubi aliud de certitudine omnis. **20**

Dividitur 2do Non necessarium in necessarium absolute vel independenter ab omni suppositione, cuius contradictorium citra omnem suppositionem repugnat. Talis necessaria e(st) Dei nostri existentia. Et in necessarium ex suppositione cuius contradictorium ex aliqua suppositione repugnat tq (tamquam) ex suppositione qd Deus existat necessaria e(st) ipsi tunc coexistentia Deo, q. repugnat ut Deus dum existit n(on) coexistat Deo. **21**

3tio dividitur necessarium in necessarium in essendo et necessarium in existendo. Necessarium in existendo e(st) qd ita existit ut absolute repugnet illi non existentia **22**

Tale repugnavit est DEUS non gloriosissimus. Repugnantia in essendo est aliud cuius praedicata essentialia ita sunt nexa secum et cum illo subiecto, cuius sunt praedicata ut absolute repugnet illa non esse sic nexa. Taliter repugnantia in essendo sunt quae omnia spectata quoad praedicata sua essentialia quae non esse nexa tum inter se tum cum illo subiecto cuius sunt praedicata, repugnat absolute vel absolutam enim DEI potentiam.

23 Oppositum contrario repugnantiae contingens consideratum modo definiri nimirum est id cuius contradictorium non repugnat vel quod ita est ut potuerit vel possit non esse vel quod ita non est ut potuerit vel possit esse. Duplex autem contingens sicut repugnantia. scilicet: aliud est contingens metaphysice quod ita est, ut per absolutam DEI potentiam possit non esse vel esse, quod ita non est ut per [illegible]. Taliter contingens est existentia Angeli et ad [illegible] suppositio quod existunt de facto. Aliud contingens physice quod ita est ut naturaliter enim possit non esse vel esse. Taliter contingens est vita hominis, [illegible]. Aliud contingens moraliter quod ita est vel esse possit ut prudenter sperabile sit ipsum non esse. taliter contingens est cum aliquem honorabilem prudentem in medio foro saltare.

24 Praemitto 7mo Obiectum aeternum illud esse quod non est alligatum alicui certo temporis differentiae aut mensurae sed est semper adeoque pro quavis temporis differentia extendit sese ad se tempusque praeteritum praesens et futurum.

Aeternum aliud est in se intrinsece, absolute et in existendo tale, quod semper in se intrinsece sine ullo initio existit existensque interminabiliter, quale aeternum est DEUS solus. Aliud est aeternum extrinsece, quod ab aeterno est nihil in se intrinsece et tamen per denominationem extrinsecam ab aliquo praedicamento [illegible] simpliciter aeterni scilicet DEI est aeternum. Tale aeternum est esse et possibilitas creaturarum in sensu divino dicuntur esse possibiles ab aeterno solum per denominationem extrinsecam

extrinseca ab omnipotentia Dei. Oppositum huic dicunt
assignant 3tium æternum in se intrinsece idque ex absolute
ex conditionate tale. Æternum in se intrinsece conditio=
nate est ex suppositione tale, est res quaecunque quae semper
in nulla temporis differentia repugnabilis in tota æternitate
potest aut posset esse sine his suis essentialibus prædicatis nullam
contradictionem involventibus est id quod si et quandocunque
exstitisset aut existeret ~~exstitisset aut existeret~~ cum his
essentialibus prædicatis sine ulla contradictione. Sed haec 3tio æ=
ternum et alia melius suo loco in Metaphysica examinabuntur.

Præmitto 3tio ad resolutionem propositam 25
quaest. Sciendum esse qualisnam certitudo et evidentia
requiratur ad rationem scientiæ propriæ talis est Athei. Si non suf=
ficit certitudo et evidentia physica imo et moralis, omnis
scientia Athei poterit esse, cognitio solum physice imo et
morale ut videbimus conclusione 2 n. 36. Itaque

Dicendum est 1mo Ad rationem scientiæ Athei 26
non sufficit certitudo et evidentia sive physica sive moralis
sed requiritur metaphysica. est scientia Athica debet esse conclusio
certa et evidens metaphysice deducta ex similibus præmissis.

1ma Pars conclusionis probatur 1mo Authoritate Philosophi
Cognitio circa illa vera quae contingunt aliter se habere
non est scientia, teste Philosopho, sed conclusio certa et evidens phy=
sice aut moralis est cognitio circa illa vera quae contingunt
se aliter habere nam cognitio certa et evidens physice
est circa illa vera quae per absolutam Dei potentiam contingunt
et possunt se aliter habere, ut constat ex praecedenti ex n. 18
conclusio vero certa et evidens moralis est circa illa vera quae
etiam naturaliter contingunt aliter se habere, licet non sit prudenter
comprehendibile, quod se hic et nunc aliter habeant, ut constat ex
dicto nostro, ergo conclusio certa et evidens physice vel moralis
non est scientia Athica. Probatur. Dicit Philosophus 1mo Post:

Cap. 23 Et ẽ nulla vera quæ contingunt aliter se habere. planum igitur est quod circa hoc quidem scientia non est, esset enim impossibilia aliter se habere, possibilia aliter se habere. Et Cap. 2. Arte unaquæque rem arbitramur, cum causam existimamus cognoscere et non contingere hoc aliter se habere.

27 Respondebis Aristotelem textu citato dicere circa illa vera non dari scientiam, quæ de facto idque ordinarie contingunt aliter se habere non vero circa illa quæ per absolutam Dei potentiam, vel naturaliter sed ista non est scientia quæ possunt aliter se habere. Contra est. Figura explicatio allata Aristotelis nullo nititur solido fundamento. Figura 2dum Aristoteles non dat scientiam circa possibilia aliter se habere alias (ut ait Aristoteles) possibilia aliter se habere deberent eo ipso impossibilia aliter se habere, esset enim (ut redderentur) impossibilia aliter se habere possibilia aliter se habere. Sed enim illa vera quæ vel naturaliter licet raro admodum vel per absolutam Dei potentiam possunt se habere aliter sunt possibilia se habere aliter, quidquid enim et quo modo possibile illa licet Dei absoluta potentia illud et eo modo est possibile fieri simpliciter. Sine addito enim annihilatio Angeli, de reali est possibilis simpliciter. Sed enim circa illa vera &c.

28 Respondebis 2do Aristotelem loco citato loqui de scientia certissima non autem de omni scientia proprie tali. Contra ressp. hanc eodem modo urgendum quo 2dum superiore. Figura nullum est ejus solidum fundamentum. Figura 2dum Philosophia non dat ulla scientia proprie talis, sive certissima sive minus certa circa possibilia aliter se habere.

29 Obr 2do 2da Pars 3dionis, ratione. Scientia Aristotelica est virtus Intellectualis nam inter species virtutis intellectualis reposita est ab Aristotele. Sed scientia certa et evidens solum physice aut moraliter non est virtus Intellectualis quia scientia certa et evidens solum physice aut moraliter est scientia Aristotelica. Nor probatur. scientia certa et evidens solum physice aut moraliter est facultas

e facultas Actualis qd n e Virtus Intellectualis hoc n. e sibi oppositus spẽs dictu, Gcodenti n 3. Aus pbr: Actus qui pt aut potuit eẽ verus v falsus e facultas Actualis sicut habitus inclinans ad actus indifferentes ad veritate v falsitatem e facultas habitualis, sed cgnio certa et evidens solu physice aut morale, e actus qui potuit aut pt eẽ verus v falsus, potuit n. eius obm divinitus v natu aliter se habere, qm ipse de illo opinaret. immo idul aliquos qui docent propone in mau diligenti posse transire de veru in falsa, pt aliter se habere & qd confirmatur idem infra n 33 ubi dicen cognio certa et evidens, solu physice aut morale pertinere ad opinione quae e spẽs facultatis.

Pbr 2da Pars clusis. Ad sciẽ Actua 30 requirit aliqua certitudo et evidea ut constat ex eius definde Gcodenti n 4 Sed n physica nec moralis cu has de insufficientes dixeri qd metaphysica. confirmar: q. ad sciẽ Actua talis certitudo et evidea requirit, ut actus n possit obm aliter se habere necnon potuit aut poterit eẽ verus v falsus. Porro talis certitudo et evidea e sola metaphysica.

Obr contra 1mam Conclusionis partem. 31

Cognio certa et evidens sive physice tm sive morale tm, deducta ex principiis similibus e proprie cognio et e proprie certa et evidens certitudo n. ac evidea proprie dividi in metaphysicam, physicam et moralem, Tum e proprie deducta ex principiis certis et evidentibus qd cognio certa et evidens sive physice tm sive morale tm & proprie aristotelice sciẽ. R dicta ana prenitis distinguo 2dam et e proprie certa et evidens certitudine et evidea sufficienti ad ratioẽ sciẽ Actualis, N. insufficienti cto. similiter distinguo 3tiam Actis pte. et consequentiam. Ratio; cur certitudo et evidea sive

physica sive moralis cum licet sint supra tales non suffici-
ant ad scientiam Acticam quia ipsa ratio obiectivi nutat.

32 Contra respondentem urgebis. Talis certitudo et evi-
dentia sufficit ad rationem scientiae Acticae ratione cuius assensus
conclusionis sit naturaliter vel moraliter imperturbabilis. Sed ratione cer-
titudinis et evidentiae physicae assensus conclusionis est physice
imperturbabilis, ratione ~~cum~~ moralis autem moraliter impertur-
babilis. ~~Ergo~~ Nego simpliciter secundum. Agens [illegible]
[illegible] ex illo actu Regis Nabuchodonosoris vel alterius Babi-
lonii qui iudicabat tres pueros missos in caminum ignis
ardentis absumi debere flammis fuisse scientiam, fuit
non fuit actus naturaliter imperturbabilis utpote naturaliter certus
et tamen hic actus fuit deceptus falsus adeoque non fuit certus
intellectualis consequenter nec scientia. Plures [illegible]
tes in Germaniis a tyrannis vel aliis dicuntur fuisse
similes sequentes ex isto actu. Immo [illegible] prindendo
cum ab hac [illegible], et sententia opposita.

33 Contra respondentem urgebis. Certitudo et evidentia
ratione cuius assensus conclusionis sit naturaliter vel moraliter impertur-
babilis non pertinet ad facultatem quia ad nullam eius speciem
ad quam non pertinet ad scientiam Acticam et sufficit ad
eius rationem. R. Negatur antecedens quod pertineat ad
eam speciem facultatis quod dicitur opinio. Ratio est quia
certitudo naturaliter vel moraliter imperturbabilis ratione certitudi-
nis et evidentiae suae sive physicae sive moralis siveque
cum formidine radicali vel cum fundamento sufficienti for-
midinis saltem non oppositum sit verum (quod est de essentia
opinionis est, ut dictum praecedenti n. 3) quia per naturaliter
imperturbabilis ratione certitudinis et evidentiae nudis vel phy-
sicae sive quae cum potentia in obiecto ad aliter se habere
quod absolute a Deo potentia quae fieri actus enunciativi
Actus vero moraliter imperturbabilis sive cum potentia in
obiecto ad aliter se habere cum naturaliter per ordinariam Dei

potentiam

potent. Sed hoc potest in ordo dictorum actum et suffici=
entia fundamentum formidinis probabilis, ne oppositum sit
verum, nam valde Magnum possum potest et actum expressum
iudicij formidare, ne forte DEUS circa hoc etiam
usque sit potentia sua absoluta operari ob aliquos fines no=
bis ignotos sicut facies in similibus usque est. Ideo
possum formidare etiam ne factum sit quod fiat quod pr=
terat fieri naturaliter licet nunquam fiat.

Neque dicas posse me quidem ex dictis funda= 34
mentis formidare quidem, ne oppositum verum sit sed
imprudenter. Contra opinio dat et sententia formi=
dini radicali non qualicumque sed quod sit fundamentum for=
midinis probabilis prudentis. Contra est. Formido ex fun=
damento non levi est prudens sed formido ex dictis
fundamentis orta est ex fundamento non levi ergo est prudens.
Nam probatur quod non levi fundamentum formidandi est ne oppo=
situm sit verum ex una parte non repugnantia ut verum
sit oppositum ex altera vero parte experientia de eodem phae=
nomenis actibus comprobata. Addo quod aurit dicere
eo imprudenter actum hunc: quis scit an DEUS absoluta
potentia sua, ut alias, ita nunc usque non sit usus in impe=
diendo ignis adustionem, quis ingenio aucupit dicere, cum
hic autem enim prudentibus et aliorum DEO operibus spe=
ctantibus operatur.

Ad alia solvenda Nota Primo. Ex eo quod scientia 35
Physica sit naturalis, non bene sequi sufficere ad eius modo est cer=
titudine et evidentia naturalem nam scientia dicatur naturalis non a
certitudine et evidentia naturali alias nulla scientia certa et
evidens metaphysice esset scientia Physica. Sed dicatur talis
ex eo quod naturalia sub viribus naturalibus operantur.
2do Physica dicatur scientia naturalis non a certitudine
et evidentia naturali sed ab obiecto suo scilicet a corpore naturali.
Eadem dicatur scientia proprie talis licet plures habeat

atq opinativos, dum ut in eum ad Deiori nimium ab actibus scientificis quos eum et quidem ipse obtinet.

3tio Actus certi et evidentes sive physice vel moraliter et constitutes spes opinionis prout actibus opinativis conveniunt formidini radicali quod sit non sufficienter tm vel non leve sed iustum fundamentum formidandi factum. 4to Si Scientia intelligatur conclusio quomodocunq certa et evidens deducta ex similibus premissis certum est ad scientiam tam ample acceptam sufficere certitudinem et evidentiam physicam et moralem. non sufficit autem ad rationem scientiae, quae mere [illegible] acceptam prout hic est [illegible] intellendis. [illegible] premissis

Rdetur ad 2num Articuli Punctum.

36 **Dicendum est 2do** Ad rationem scientiae Articuli requiritur obiectum necessarium metaphysice vel absolute vel ex suppositione vel in existendo vel in essendo.

Pbr. Sine quo non potest dari conclusio certa et evidens metaphysice deducta ex similibus premissis illud requiritur ad rationem scientiae Articuli, ut dictum conclusio ex credenti, scientia Articuli [illegible] est conclusio certa et evidens metaphysice. Sed sine obiecto necessario metaphysice vel absolute vel ex suppositione vel in existendo vel in essendo non potest dari conclusio certa et evidens metaphysice, ergo obiectum necessarium metaphysice requiritur ad scientiam Articuli. Nor pbr. [illegible] conclusio certa et evidens metaphysice et deducta ex similibus premissis, quando obiectum conclusionis et premissarum non est absolute necessarium potest non potest se habere aliter quam dicitur in conclusione et premissis enunciatur, nam causa cognitionis certitudo et evidentia sive metaphysica sive physica sive moralis ab obiecto non potente se aliter habere potissimum desumitur ut constat ex definitione certitudinis et evidentiae n 17 et 18 Quaestionis praecedentis.

Sed sine

Sed sine obo necessario metaphysice vel absolute non potest dari obiectum scibile et cognoscibile quod sit per absolutam Dei potentiam non possit se habere aliter, quam de illo indicatur et cognoscitur enunciatur, tale enim obiectum est necessarium metaphysice ut constat ex definitione necessarii metaphysice allata hic n. 20 ergo sine obo necessario metaphysice non potest dari scibile.

Obiectio 2do. Obiectum scientiae Atticae potest esse contingens quod non debet esse metaphysice necessarium. Antecedens probatur. Si obiectum scientiae Atticae non potest esse contingens tunc vel hoc sciretur vel non sciretur. Si sciretur ergo potest dari scientia Attica de obo contingenti, si non sciretur ergo temere et sine fundamento negatur non posse dari scientiam Atticam de obo contingenti. Resp. argumentum hoc multum probare adeoque nihil. Probat enim obiectum scientiae cum illius genus est certa et evidens metaphysice posse esse contingens sicut in hoc argumento probatur ex eo quod sciatur contingens non posse esse obiectum scientiae, ita pariter probari poterit, obiectum scientiae certae et evidentis metaphysice posse esse contingens ex eo quod certo et evidenter metaphysice sciatur (exceptis definitione scientiae et cognitionis certae et evidentis metaphysice) contingens non posse esse obiectum scientiae certae et evidentis metaphysice. Dicere potius ad dilemma ideo sciri quidem contingens non posse esse obiectum ~~contingens~~ scientiae Atticae, sed obiectum scientiae huius est ipsa impossibilitas scientiae de obo contingenti habendi: non negatur enim hunc actum scio non posse dari scientiam de obo contingenti. Porro impossibilitas dicta scientiae est obiectum metaphysice necessarium, quia eius contradictorium etiam per absolutam Dei potentiam dari nequit. Nota ad argumentum hoc multipliciter ordere alios. Quidam dicunt contingens quoad essentiam suam spectatum esse obiectum scientiae licet non quoad existentiam. Alij contingens materialiter sumptum vel pro

sola substantiae connexioni essentiali praedicatorum esse omnino debet
non omnino formaliter sumptum, vel idem ipsum esse, contingentibus.
Alij contingens reduplicative sumptum vel quia contingens
non omnino specificative esse omnino dicendum. Sed contra has
omnes responsiones potest optime restaurari argumentum tamen
ex dilemmate restaurato urgeri ut probanti patebit
nec ea quae utrique utrinque satisfaciunt objectioni.

38 Adverte: dum nego dari posse scientiam Atticam
de obiecto contingenti contingens accipiendum est quoad suam
existentiam physicam actualem quae potest esse vel non esse vel contingens
ad suam essentiam vel connexionem praedicatorum nova essentiali:
cum tamen inter se quam cum subiecto motum, sic n. spectatum
contingens est necessarium metaphysice in essendo ut constat
ex n22. Non nego item de contingenti reduplic:
ative accepto vel quatenus contingens est dari scientiam Atti:
cam, sed cum contingenti qua contingenti sit essentialis con:
ta sua adeoque contingens quatenus tale necessario meta:
physice contingens sit. Fundamentum non nego de
contingenti absolute necessario tamen metaphysice ex suppositione
dari scientiam Atticam cum id manifeste in solutione 2da
ostenderim.

39 Obr 2do Omnis syllogismi Topici vel probabilis
est contingens absolute ergo omnis syllogismi demonstrativi vel
scientiae Atticae debet esse necessarium metaphysice absolute
non omnino sufficit contingens absolute necessarium ex metaphysice
ex suppositione. Rdeo tamen retorquendo
argumentum. Omnis alicuius syllogismi Topici vel probabilis
est necessarium metaphysice absolute (potest n. ex physicis
solum probabilibus deduci tamen existentia Dei nostri necessa:
ria metaphysice absolute quam attributa Divina) ergo omnis
syllogismi demonstrativi debet esse contingens absolute non potest omnino
esse necessarium metaphysice absolute.

Diverte

Diceve Amo transeat Ans q. Cln Syllmi probabilisfut dixi, esse ee em nsariu metaphisice sive absolute seq Mseque. n. n. nova est de uno eodemq Obo sub eade v sub diversa ratione haberi ia' scida' qd opinione' ssi intellig ling de multis Clis em nsarijs sit solu opinioes opinativos probabiles cu' tu Angely et D. V. Maximo de ipsis habeat cognioes certas et evidentes metaphisice v scientificas. Rao huig assuori e' q. differeu scies ab opinione penes Oba, n in hoc osistit ut qd e' Clm unig, requeat ee Clm alterig, cu' ut dixi, Clm scibile qd e' metaphisice nsariu sive absolute sive posit ee, Clm opinionis. Solu ergo opinio et scia penes Ola in hoc differant, q. aliqd Clm opinionis nimiru' stingens sub ea rao'e, sub qua, n' evadit nsariu metaphisice aliquomodo nequit ee Clm scibile Artis

Rdeo 2do digno Ans Clm Syllmi Topici e' stingens absolute, ita ut possit em ee Clm syllmi demonstrativi sub ea rao'e, sub qua e' nsariu metaphisice 3io stus ita ut n' possit p. Nstus sequea'.

Dixi numero immediato sub quiby raoiby stingens evadat nsariu metaphisice seq mespendo sive ex suppose' adeoq hoc ipso dixi qd stingens absolute sub certis raoiby possit ee Clm scibile Artis ut ostat ex probaoe' 2da.

Urgebis, Syllmg de Obo nsario metaphisice solu' ex suppoe' absolute so stingenti sit, una' pmissa' solu' probabile n' aut certa' et evidente' metaphisice qd e' probabilis n' scientificg, na' Syllmg scientificg v demonstrativg dt ostare utraq pmissa certa et evidenti metaphisice siquide' scludit certo et evidenter metaphisice. Ans pbr inductione: Syllmg hic: O' currens movet, sed Petrq nunc e' currens q. Petrq nunc movet:

40

(idem dicendum de similibus) est de obiecto necessario metaphysice
ex suppositione sc: de motu Petri ex suppositione cursus eiusdem
sed hic syllogismus (idem dicendum de aliis similibus) habet praemis-
sam unam solum probabilem sc: Minorem. Petrum nunc curr-
ere est contingens et inde non potest de illo dari cognitio cer-
ta et evidens metaphysice iuxta doctrinam nostram. Deinde
praemissa dicta fundatur in aliquo fallibili sc: in cognitione
Petri alia sensitiva cognitione consequenter et ipsa est fallibilis ergo
syllogismus de obiecto necessario metaphysice solum ex suppositione
Respondeo negando consequentiam. probationem eius [illegible] transeo
[illegible] nam [illegible] nostris quod [illegible] syllogismus habeat unam
praemissam probabilem. Nam [illegible] quod idem dicendum sit
de aliis omnibus syllogismis similibus circa necessaria metaphysice
solum ex suppositione. nam syllogismus hic: omne currens movetur
sed suppositio quod Petrus currat nunc: Petrus currit nunc
ergo suppositio quod Petrus currat nunc Petrus movetur nunc,
hic inquam syllogismus licet sit de obiecto necessario metaphysice
solum ex suppositione, tamen utramque praemissam habet certam et evi-
dentem metaphysice. Similiter et iste: omne currens
movetur sed suppositio quod Petrus cognoscatur vere nunc cur-
rere Petrus currit nunc ergo suppositio quod Petrus cognoscatur
vere nunc currere Petrus movetur nunc. In quo syllogismo
ut in priori non solum [illegible] sed etiam minor est certa et evidens
metaphysice evidenter non repugnat Petrum in suppositione
cursus sui existentis nunc non currere nunc. Item in
suppositione cognitionis verae et conformis obiecto suo de existentia cursus
Petri in praesenti Petrum non currere in praesenti.

Respondeo 2do ad probationem antecedentis. Nam [illegible] nostris
sc: praemissam velati syllogismi esse tamen probabilem. probationem eius
distinguo: Petrum nunc currere si accipiatur extra omnem suppositionem
contingens concedo probationem. si accipiatur in suppositione alicuius
necessario metaphysice seu connexi nego probationem. cursus nam
Petri si accipiatur in suppositione tali licet sit absolute contin-
gens tamen est necessarius metaphysice ex suppositione consequenter

est eo quod praemissae certae et evidentis metaphysice.
Porro, nam relati syllogismi enunciat cursu Petri nunc in
suppositione veri cognitionis de cursu Petri nunc, quae cognitio
effective mediatè, cum cursu Petri nunc. Ratio huius
effugii est quia relati syllogismi sit hunc sensum: Sed Petrus
supponitur nunc currere ∫ sed supponitur verum esse Petrum
nunc currere, ubi ly supponitur stat suppositione cognitionis
verae de cursu Petri nunc. Quod autem dictus nos-
tri sensus sit hic quin alius patet inde: quia in conclusione
dicti syllogismi infertur motus Petri nunc, ex suppositione cursus
Petri nunc quod in aliqua praemissa debet idem suppositio ex-
primi sed non in maiori quod in minori.

41 Ad argumentum hoc videntur aliqui dicentes ad suf-
ficientiam Articuli sufficere omnem physice tantum necessariam, videntur
negare praemissam relati syllogismi esse quidem absolute falli-
bilem non tamen naturaliter quod sufficit ad modum vel scientiae. Sed
contra est: conclusio certa et evidens metaphysice de-
duci non potest ex praemissis quarum una sit absolute fallibi-
lis nam iuxta Dialecticam conclusio sequitur debiliorem partem sed
relati syllogismi conclusio est certa et evidens metaphysice, quia
sensus illius est quod Petrus supposito quod currat nunc mo-
vetur nunc (alias non inferret motum Petri ex sup-
positione cursus) Porro metaphysice certum et evidens est
Petrum in suppositione cursus existentis nunc moveri nunc.
Ergo syllogismi relati conclusio non potest inferri ex praemissis qua-
rum una sit fallibilis absolute.

Quantum ad 2dum Articuli Punctum.

42 Aristoteles ex veritate hac quod omnem scientiam debent esse
necessariam infert 6ti Ethicorum Cap. 3 omnem scientiam debere
esse aeternam dum dicit: scibile necessario est quod aeternum est.
Ille modo quo sensu verum sit patebit ex conclusione se-
quenti.

Dicendum est 3tio Ad rationem scientiae Articuli

requiri cum aeternum vel absolute in se intrinsece, in exi-
stendo, vel pure extrinsece denominative vel certe ex sup-
positione et conditionate prout explicavi n 24 vel alio modo.

Probatur. Ad radicem dicendum Articulum requiri cum necessa-
rium metaphysice vel absolute vel ex suppositione vel in
essendo vel in existendo et probavi supra quod requi-
ri et cum aeternum vel absolute etc. Consequens probatur g.
omne cum necessarium metaphysice est essentia aeternum aeter-
nitate proportionata necessitati suae; nam si sit necessarium
absolute, in existendo eo ipso est aeternum absolute in
se intrinsece in existendo g. nec poterat nec potest per nullam
cogitabilem potentiam aliquando non existere adeoque semper et exsti-
tit et existit et existet consequenter in existendo aeter-
num est. Si vero cum dicitur sit necessarium metaphysi-
ce absolute in essendo vel tale cuius praedicata essentialia
ita sint inter se quoad sensum connexa, ut per nullam potentiam pos-
sint aut potuerint unquam esse non connexa, dico etiam hoc
esse etiam aeternum aliquomodo, g. et habet et habuit et
habebit semper adeoque aeterne praedicatorum suorum ratione inter
se quoad sensum connexionem essentialem. Dixi aeternum
aliquomodo g. si fuerit necessarium metaphysice in essen-
do pure extrinsece et denominative ab aliquo praedicato
divino necessario in quo virtute vel eminenter tanquam
in causa aut idea divina erit pariter aeternum solum
denominative extrinsece. Si autem fuerit necessarium me-
taphysice etiam in se intrinsece sive absolute sive conditio-
nate (ut volunt alii) proportionata aeternitas illi re-
spondebit. Idem dicendum de certo necessario meta-
physice solum ex suppositione, absolute vero contingenti quale si
sit motus Petri ex suppositione cursus eiusdem est necessarius
metaphysice tunc cursus Petri ita est connexus cum motu eiusdem
ut nec potuerit nec possit unquam per ullam potentiam esse
cursus Petri sine motu adeoque semper et aeterne cum illo
connexus: consequenter habet aliquid aeternum esse vel pure extrinsece
denominative vel alio modo pro diversitate sententiarum
circa

circa possibilitatem et ~~[illegible]~~ essentiam creaturarum de qua in metaphysica.

43 Restat decidendum an de obiecto singulari possit dari scientia Aristotelica. Sed facile ex solutione rationis etiam colligitur, de omni obiecto singulari ente sensibili posse dari scientiam Aristoticam. Ratio est quia de obiecto necessario metaphysice sive in existendo sive in essendo et aliquomodo aeterno potest dari scientia Aristotelica, si nihil aliud obstet, cum tale obiectum requiratur ad omnem huius scientiae. Sed omne obiectum singulare ens sensibile est necessarium metaphysice sive in existendo (quale est singulare increatum scilicet DEUS noster gloriosissimus) sive in essendo (quale est omne singulare creatum ens sensibile, nam singularia creata per nullam potentiam possunt quoad essentiam suam mutari, scilicet quoad connexionem praedicatorum essentialium suorum) quae eius necessario est aliquo modo et sic de ceteris. Consequenter omne obiectum singulare est aeternum ut constat ex probatione solutionis rationis N 42. Et nihil obstat quominus de ipso scientia Aristotelica detur, quod non aliud quam quod de omni obiecto singulari ente sensibili potest dari scientia Aristotelica.

44 Confirmatur: De gloriosissimo DEO nostro demonstrat metaphysica certo et evidenter metaphysice existentiam, aseitatem, scilicet sufficientiam sibi ad esse et alias perfectiones. De subiectis deinde universalibus scilicet genere, specie, deducuntur cognitiones certae et evidentes metaphysice ex similibus praemissis in quibus vel affirmantur de ipsis praedicata communia toti speciei vel negantur praedicata repugnantia toti speciei (ut omnes admittunt) ergo de genere pro hoc sic: talis libri huius cognitio: talis subiecti affirmans de dato praedicatum evidenter omni toti speciei datis quod cognitio evidens et certa est metaphysice deducta ex similibus praemissis, nimirum his: Corpus datum est vivens. Sed tale est corpus datum. Ex Antithesi, infero quod et de singularibus subiectis possent deduci

cognitiones certae et evidentes metaphysice ex similibus principiis in quibus affirmentur de ipsis praedicata omnia toti speciei et negentur praedicata repugnantia toti speciei. Ergo sequitur: quod universalia in re sunt ipsa plura singularia conveniendo solum in ratione. Deinde praedicata omnia toti speciei ita sunt illi ex se per suo definitio omnia et simul spectant essentiae singulis speciei illius inferioribus (alias non essent tum universales et omnes) quod si de talis universali et de tota specie deducuntur evidenter metaphysice ex principiis similibus deducuntur eo ipso et de singulis speciei illius inferioribus quod sunt ipsa singularia.

45 **Nota 1mo** De singulari creato non posse dari scientiam Aristotelicam talem per quam de illo sciatur praedicatum eius ultimae distinctionis ab omnibus alijs eiusdem speciei singularibus et per quam sciatur eius individuatio et haecceitas quae tamen est soli ipsi propria. Ratio est quod nullum habemus medium per quod deveniamus in claram cognitionem singularitatis vel haecceitatis quae tamen est soli illi propria nam et haec ipsa collectio accidentium per quam discernimus unum individuum ab alio est reperibilis in alijs individuis.
Dixi non posse, quod scientia Aristotelica singulari creati individuationem, quae tamen propria est illi soli non individuo singulari creati quae tamen est omnis ipsi cum alijs individuis (omnia non individua alicuius speciei omnia in hoc semel conveniunt quod sint individua) in posse dari Aristotelice sicut et alia praedicata omnia huic singulari cum alijs singularibus.

46 **Nota 2do** quod Aristoteles loco citato ad initium huius Articuli non ideo solum negare videatur de singularibus creatis sensibilibus posse dari scientiam talem per quam de ipsis certo et evidenter metaphysice affirmentur praedicata accidentalia sensibilia conveniens ab accidentibus sensibilibus receptis

receptis in naturâ. quod et nos negamus, quia praedicata accidentalia
et receptus suo ita insunt subiecto ut possint ab illo sine
ejus variatione abesse, consequenter nequeunt certo et infallibiliter
de illo affirmari.

47

Quaerunt hic aliqui An de objecto operabili a nobis
vel de corruptibili, possit dari scientia Artium. Sed
ex praecedentibus doctrinis colligimus facile posse dari. nam
ex una parte objectum operabile a nobis vel corruptibile
est necessarium metaphysice quoad suam essentiam adeoque aeter-
num quoad suam essentiam et existere durative, seu alio modo
consequenter habet requisita ad esse objecti scientiae Artium. Ex
altera parte nihil repugnat quod detur operabili et corrupti-
bili nec detur de illo scientia Artium, quidni.
Prima pars probationis patet, quia unsatis nullius rei essen-
tia sic absoluta penitus unquam variari potest, alias hodie res
cognita heri et esset pridie ut supponimus, et non esset haec
quia careret essentia sua sine qua supponimus non esse rei hujus.

48

Unde Philosophus dicit Anim. Poster. cap 7 dicit: non est
demonstratio corruptibilium nec scientia intelligendus est quod
de corruptibili quoad existentiam suam ut corruptibile
adeoque contingenter operato non datur scientia, non autem de cor-
ruptibili spectato quoad essentiam cum haec sit incorrupti-
bilis ut aeterna. Quod enim Ethica cap.
3 dicit: objectum scientiae non debet habere principium in nobis sed
in natura seu non debet esse a nobis operabile intelligi debet quod
objectum scientiae sumptum quoad essentiam suam non debeat esse a no-
bis operabile licet possit esse operabile a nobis spectatum
quoad existentiam. Porro cuiuslibet rei essentia est
talis ut non sit operabilis a nobis, quia ut dixi est aeterna
aliquomodo, adeoque credens se illam operari. Ratio
hic explicandi Philosophi desumitur ex ipso Philosopho qui libro
Metaphysicae sexto cap. dividit scientiam ut sit in speculati-
vam et practicam quia censet dari scientiam practicam.

Sed scientia Practica e de obd a nobis operabili ut patet ex ipsa definitione Practicae
g Aristoteles censet dari scientiam de obiecto a nobis operabili ope-
rabili ing[illegible] quoad existentiam n[illegible] quoad essentiam alias
[illegible] sibi.

49. Contra urgebis Unitati essentia rei uniuscuiusque
e[illegible] creatae identificatur adaequate ipsius existentiae (ut supra
[illegible] a nostris in metaphysica) g si obiectum scientiae non est
esse operabile a nobis quoad essentiam neque dicitur esse operabile
a nobis quoad existentiam quae non identificatur ibi, veniente
adaequate illa hinc eadem obiecto [illegible] alias esse
et n[illegible] idem sumi adaequate. [illegible] digno
Ans: essentia rei creatae si sumatur pro praedicatis essentialibus
rei [illegible], ut hoc est indifferens ad statum purae
possibilitatis [illegible] ad statum existentiae actualis identificatur
adaequate ipsius actuali existentiae N[illegible] nihil non e in-
differens ad id quod est sibi adaequate identificatum
alia foret indifferens ad seipsum. Essentia vero crea-
ta si sumatur pro praedicatis essentialibus ut sunt in
statu physico actuali identificatur adaequate ipsius existentiae
actuali 2do [illegible] et [illegible].   Essentia rei creatae
uniuscuiusque potest spectari in triplici quodammodo statu.
1mo in statu actuali physico.   2do in statu
pure possibili 3tio in statu quodam medio inter sta-
tum actualem et pure possibile.   Essentia rei spectata
in statu actuali physico est ipsa praedicata essentialia rei
actu posita extra suas causas.   Essentia spectata in
statu pure possibili est ipsa praedicata essentialia rei necdum po-
sita extra causas suas sed pure dicentia non repugnantiam
capacitatem ad poni extra illas.   Tandem essentia
rei creatae spectata in statu medio est eadem praedicata essen-
tialia rei prout praescindunt tam a posse actualiter extra
causas quam a capacitate pura ad poni extra causas sed
ad utrumque est indifferens.   Dico itaque essentiam spe-
ctatam in statu physico actuali identificari creatae adaequate
existentiae

existen. phisica actuali. Essen. spectata in statu pure possibili identificari realiter addyunt existens phice pure possibili. Essen. autem spectata in statu medio utrore indifferens tam ad existen. pure possibilem quam ad existen. phicam actualem distinguitur ab illis realiter inadequate, nec dicit non possibile sui extra causas quam dicit essentia spectata in statu actuali, nec enim dicit capacitatem pura ad poni extra causas adeoque negationem huius possibilis quam dicit essen. spectata in statu pure possibili. Unde de essentia prout indifferenti ad statum actualem phicum et pure possibilem et de existen. actuali phica possunt verificari haec contradictoria: est operabilis a nobis, non est operabilis a nobis. Ad: est tamen Scientia non est contradicendi de distinctione reali inadequata contra est posse verificari contradictoria praedicata.

Quaeritur tandem an de Ente per accidens, de negationibus et privationibus verum, de ente rationis hyme= rio possit dari Scientia Artium. 50

Rdeo ad 1mum 1mo de ente per accidens late accepto = mere casuali et fortuito (quale est inventio thesauri quod casu nemo attingit) non potest dari Scientia Artium talis per quam a priori deducantur eius naturam et proprietates.[X ut diversa ab alijs entibus.] Quia Ens mere casuale nullam habet certam et evidentem nobis causam per quam certo et evidenter eius naturam demonstremus alias non esset mere casuale.

Potest tamen de ente per accidens mere casuali dari Scientia Artium per quam praedicata omnia ipsi cum alijs entibus certo et eviden. nobis affirmentur, ut quod sit ens verum, singulare, etc. Ratio est quia de Subiecto universali in quo includitur ens per accidens casuale potest dari Scientia Artium affirmans de ipso praedicata omnia illi speciei. Unde poterit dari et de ente per accidens in eo individuo ut in simili probatum nro 44.

Rdeo 2do de Ente per accidens stricte sumpto 51

q̃d nimirũ sit certũ e infallibile et notũ nobis sui-
cau̅ pot dari scientia Stitica cum talis ꝑ qm deducunt a
priori eiq nau̅ et proprietates. Tale ens p accidens
st form accidentales vg actg intellg et voluntatis itẽ
color, lux ꝑ scienĩa itẽ accidentalia albũ, calidũ, ꝑ itẽ
unũ ꝑ aggregaõe cu̅ aliquo ordine cu̅ aggregata
qualem unũ ẽt ẽt civitas (cuidicij inspd) et oba it-
tavit. Raõ responsi ẽ q. ad demonstra-
tione a priori hor tantũ requirit ut innotescat nobis
cau̅ certa e infallibilis rei quã demonstrat.

Conformiter de Ente ꝑ accidens qd ẽ unũ ꝑ aggre-
gaõe. Metaphysica pro obo considerat entia realia
diversa materia et immateria. Physica, corpora naturalia
corruptibilia et incorruptibilia. Logica operaões in-
tellectus. Sed dicit dicere ẽt scientia Stitica et obo,
mora relata ẽt unũ ꝑ aggregaõe qd pot dari scientia
Stitica circa ens ꝑ accidens qd ẽ unũ ꝑ aggregaõe.

52 Rdeo ad 2dũ de negaõibg privaõibg ente rõis
chymerico pot dari scientia Stitica? Raõ ẽ q. de ne-
gaõe alicuj DEI certo et evidenter metaphysice deduci
possitis argumendi ex eo qd repugnent deo dici. Similiter
de negaõe et privaõe pot evidenter metaphysice deduci, qd
n̄ possit ẽe simul cu̅ sua forma ex illo lumine naturali
noto principio: Impossibile ẽ idẽ ẽe simul et n̄ ẽe.
Similiter de ente rõis chymerico vg hircocervo pot evi-
denter metaphysice probari, qd sit impossibilis e principio
immediate dicto. Si n. hircocervg existeret, ẽet hircg
et simul n̄ ẽet hircg, q. ẽt cervg. Item oĩu
universalis, raõ ẽ q. de obo necessario metaphysice et aeterno
dari pot scientia Stitica. Bona et entia ꝑ acci-
dens et negaões et entia rõis chymerica ẽt necessaria
metaphysice quoad essentiã nobis proportionata consequenter aeter-
na aliquomodo.

Nota disputari in metaphysica qnã sit chymerica
cognoscibilis

cognitis vel sententiis ens rationis hypnoticum, an entia vera realia an ens aliquid distinctum aliquomodo ab his esse reali. A cuius quaestionis resolutione pendet solutio eorum quae hic obiici possunt et inde ad metaphysicam requirenda est.

cognitio ... hypostasi correspondet ... entia ... correspondet ... falso ... correcto.

Articulus 3tius

Obiectum Attributionis an sit ex natura sua tale?

Praemitto 1mo Sicut est obiectum ita et obiectum attributionis ac attributum aliud est in Actu 1mo aliud in Actu 2do. Obiectum Attributionis in Actu 1mo est illud obiectum quod potest actu esse obiectum attributionis seu est illud obiectum quod capax seu aptum est ut consideretur propter se et ut reliqua quaecunque considerentur in illa scientia considerentur propter illud hoc est propter habendam meliorem eius notitiam. Obiectum attributionis in Actu 2do est illud quod actu consideratur propter se et reliqua quae considerantur in illa scientia actu considerantur propter illud. Rursus obiectum Attributum in Actu 1mo est illud quod est capax seu aptum ut consideretur non propter se sed propter aliud quod ab eadem scientia consideratur. Obiectum Attributum in Actu 2do est illud quod actu consideratur non propter se sed propter aliud quod ab eadem scientia consideratur. 53

Praemitto 2do Dum dicitur obiectum Attributionis in Actu 2do cognosci propter se, per hoc cognosci propter se non intelligitur quasi obiectum attributionis in Actu 2do alicuius scientiae debeat esse motivum formale intrinsecum omnium actuum in scientia illa speculabilis nam hoc falsum est tali nomine ostendo. Motivum formale intrinsecum actus attingit per illud actum, cum reale sit, ipsa non formalis quaedam, ut constat hic ex n. 8. Sed non omnes actus in aliqua scientia speculabilis attingit seu repraesentant obiectum attributionis in actu 2do illius scientiae ergo obiectum attributionis etc. non est motivum formale intrinsecum. Nec inductione probatur: quia dum eius in Theologia multi 54

actus qui non repraesentant DEUM esse DEUS sit obiectum
attributionis Theologiae. Similiter dantur in Idea multi
actus qui aeque principaliter non repraesentant quod Deus assignatur
pro obiecto attributionis physicae. Idem dicendum de actibus
aliarum scientiarum. Potius ergo per Lex cognosci
comparative intelligitur quod scientia aliquos actus quibus repraesenta-
tur obiectum attributionis in actu 2do non ordinentur ad cognitionem
alicuius obiecti considerabilis in eadem scientia sed sistunt
ultimo in considerando obiecto attributionis in actu 2do.
Rursus per Lex cognosci comparative aliud positum in definitione
obiecti attributionis in actu 2do intelligitur quod scientia intelligi-
bilis quibus repraesentantur obiecta attributionis in actu 2do, ordinentur
ad scientiam meliorem notitiam obiecti attributionis in actu
2do. Praemitto 3tio Sensum Quaestionis propositae esse

55 hunc: utrum obiectum adaequatum attributionis alicuius scientiae,
hoc quod sit obiectum attributionis habeat praecise ex natura sua
et intrinseca sibi perfectione an vero habeat id vel ex
natura sua vel ab aliquo sibi extrinseco scilicet a prudenti placi-
to inventorum scientiae ex pluribus obiectis hoc potius quam a-
liud eligentium in obiectum attributionis. Alii eandem
Quaestionem sic proponunt: Denominatio obiecti adaequati attri-
butionis estne adaequate intrinseca ipsi obiecto an vero parti-
aliter eidem extrinseca.

56 **Dicendum est 1mo** quod aliquod obiectum sit
obiectum adaequatum attributionis in actu 1mo id habet adaequate ex
natura ipsius obiecti. Probatur. Esse obiectum adaequatum attributionis in
actu 1mo alicuius scientiae est esse capax et aptum ut cognoscatur
in illa scientia propter se et ut aliquid cognoscamus propter illud
ut dictum est numero 33. Sed quod aliquod obiectum sit capax
et aptum ut cognoscatur in aliqua scientia propter se et ut ali-
quid cognoscamus propter illud habet id ex natura ipsius obiecti
adaequate, ergo quod aliquod obiectum sit obiectum adaequatum at-
tributionis in actu 1mo habet id adaequate ex natura ipsius

obiecti

Dei. Non sufficit. Inquantum capacitas vel aptitudo entis ad aliquid identifice adaequate, eidem enti, quia capacitas ad amari identifice eadem ipsi Deo amabili, capacitas ad videri visibili, capacitas ad cognosci cognoscibili etc. et capacitas ad cognosci propter se et adaequate adaequate ipsi Deo non cognoscibili. Deinde licet quid aliquid debeat habeat capacitatem ad cognosci propter se et adaequate habens ex natura ipsius Dei.

Dicendum est 2do quod aliquod debitum sit obiectum adaequatum attributionis in actu 2do in aliqua debita habens id ipsum ex natura ipsius Dei, sed ex placito vel electione prudentis inventoris scientiae. Ita plane sicut Rex Salomon quod sit talis in actu 2do habet tamen ex aptitudine sua ad dignitatem regiam tamen ex libertate donorum electione. 57

Probatur, inprimis 2da pars conclusionis. Quando plura obiecta sunt, capacia vel apta ad hoc ut sint obiectum adaequatum attributionis in actu 2do scientiae et tamen unum tantum ex illis est obiectum adaequatum attributionis in actu 2do tunc ad esse obiectum adaequatum attributionis in actu 2do non sufficit sola capacitas ad esse talis obiecti, sed requiritur placitum et electio prudentis ~~inventoris scientiae~~. Alias quando non posset praeferendum ex pluribus obiectis indifferentibus ad esse obiectum adaequatum attributionis in actu 2do unum determinaretur ad esse talis obiecti relictis aliis. Porro inquantum implicat ut aliquid ex indifferentibus ad talem vel talem effectum vel denominationem reddatur determinatum ad hunc effectum vel denominationem sine aliquo quod ad id determinatio quia paries indifferens ad esse nigri vel albi non potest reddi determinatus ad esse albi sine albedine quae ad esse albi determinet et sic de ceteris. Cuius ratio ulterior est quia implicat aliquid esse determinatum ad hunc effectum vel denominationem sine determinatione ad hunc effectum vel denominationem sicut album sine albedine nigrum sine nigredine etc. Sed determinatio ad hunc effectum vel denominationem implicat sine aliquo determinante quia inquantum

implicant actio vel causatio sine ente activo vel causativo quod aliquid implicent et determinati ad hunc effectum vel determinatae sine aliquo determinativo.

Sed defuncto in scientiis plura obiecta sunt capacia ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do et tamen unum tantum ex illis est obiectum adaequatum attributionis in actu 2do quod ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do scientiae non sufficit sola capacitas ad esse talis obiecti sed requiritur plurium et etiam gaudens idque inveniri scientiae quorum non aliorum!

58

Quaeritur Nota. Maior patet. Ratio antem minoris nimirum quod defuncto in scientiis, sunt plura obiecta capacia ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do est haec: In ~~Physica tamen quaeritur corpus naturale quod licet assignari pro~~ Physica ... obiecto eius adaequato attributionis in actu 2do cum tamen sit capax ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do physicae! Item in Metaphysica quaeritur ens reale uti hic, quod a multis statuitur pro obiecto illius adaequato attributionis in actu 2do cum Deus, ut gloriosissimus est capax ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do Metaphysicae, idem dicendum de aliis scientiis quod defuncto in scientiis sunt plura obiecta capacia.

Quaeritur Ans. quando ista probatur quod dicit homo esse capacem ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do, physicae. quia homo est capax, utpote melior eius nomine, cum reperiantur omnes cognitiones obiectorum considerabilium a physica atque est capax vestigian ... a physica relinquuntur ... illius. quod est esse capacem ut sit obiectum adaequatum attributionis in actu 2do, physicae. Ans. immediate ... omnes cognitiones obiectorum considerabilium a physica ordinentur ad cognitionem rationalem hominis quod homo capax est ut &c. Ans. probatur. Omnes cognitiones obiectorum considerabilium a physica ordinantur ad cognitionem rationalem corporis naturalis ut sic ut docetur ... in Physica. Et certe si non ordinarentur non recte corpus naturale ut sic assumeretur in obiectum

attributorum Metaphysicae, quare tamen tot dotibus eius imponi negat? quod omnes cognitiones obiectorum considerabilium a Metaphysica conducunt enim ad perfectam notitiam hominis. Consequentia probatur: quidquid conducit ad notitiam generis conducit et ad notitiam speciei illius, sed corporis naturale ut sic est genus, homo est eius species ut omnibus certum est quod quidquid conducit ad perfectam notitiam corporis naturalis ut sic, conducit enim ad perfectam notitiam hominis quod intelligitur. Sed omnes cognitiones obiectorum considerabilium a Metaphysica conducunt ad perfectam notitiam corporis naturalis ut sic, conducunt enim ad perfectam notitiam hominis. Maior probatur. Quidquid conducit ad notitiam partis conducit enim ad notitiam totius sed genus est pars metaphysica speciei sub se contentae (nam species est totum metaphysicum constans ex genere et differentia) quod quidquid conducit ad notitiam generis conducit et ad notitiam speciei illius. Maior probatur. Quod conducit ad notitiam essentiae vel naturae totius conducit etiam ad notitiam totius, cum totum a sua essentia non distinguatur nec dicitur cognosci perfecte ulla res nisi cognita eius essentia unde dicitur, quod est perfecta cognitio rei est cognitio explicans naturam vel essentiam rei. Sed pars totius est essentia illius essentia non totius non distinguitur ab omnibus partibus eius simul sumptis (ut docetur communiter a nostris) quod quod conducit ad notitiam partis conducit et ad notitiam totius.

Probatur 2do Antecedens istud: Omnes cognitiones obiectorum considerabilium a Metaphysica conducunt ad perfectam notitiam hominis. **59**

Inductione: quia omnes tractatus in Metaphysica de natura, forma ex unione, similiter tractatus de anima conducit ad cognitionem hominis: cognitio enim partis (ut ostendi supra) conducit ad notitiam totius. Tractatus enim de causis corporis naturalis conducit ad notitiam hominis, quia cognitio causae conducit ad notitiam effectus. Item tractatus de finito, infinito, duratione, ubicatione, de caelo et ceteris

conducunt ad cognitionem hanc, siquidem corpus humanum continuum dono in, et dividi datur in scientia Artis infinitum partium. Hoc enim docent, corpus, alii quaestione et subordinantur, vel deserviunt. Verbo, non est offendibili in Physica cognitio quod conducat ad notitiam hanc.

60 Nota, eodem proportionate modo probandum esse quod Deus noster gloriosissimus, capax sit ad et adaequati attributionis in Metaphysica quod omnes cognitiones obiectorum considerabilium a Metaphysica conducere ad perfectam Dei notitiam probat vel inductio, quod adducit solet in Metaphysica quam ideo. nam cognitiones omnes obiectorum considerabilium a Metaphysica conducunt ad perfectam notitiam eius verbi ut sic (ut docetur in Metaphysica a multis) itaque et ad notitiam Dei qui est species nobilissima entis realis ut sic.

61 Probatur 2da pars novis, anni Argumenti, sic talis: Ex obiectis aptis ad esse obiecta adaequati attributionis unum tantum est obiectum adaequatum attributionis in actu 2do in scientiis. ~~Significant plura obiecta adaequata~~ attributionis in actu 2do in scientiis quod ex obiectis aptis et unum tantum est. Antecedens probatur quod et esse adaequata obiecta attributionis in actu 2do ut supponitur et non essent ut probo, quod nullum ex illis esset, tale quod ipsius cognitionem propter se, et reliqua omnia considerabilia in scientia propter illud. nam alia obiecta adaequata attributionis in actu 2do siquidem non essent attributa in actu 2do nisi cognoscerentur propter unum aliquod ex illis omnibus obiectis attributionis adaequatis in actu 2do.

62 Probatur tandem 2da pars conclusionis quod talis est: quod aliquod obiectum sit obiectum adaequatum attributionis in actu 2do habens id per actum ex necessitate obiecti. Ad quod probandum pono tale principium: Omnis dependens dicit intrinsece non solum sui potentiam tribuere tale dependentem

applicatur sufficienter subiecto, sed etiam ipsum subiectum capax denominationis huius, ut ostenditur exemplo induendi. At denominationes cogniti, amati, visi, auditi, albi, nigri et nominati dicuntur intrinsece formis potentibus tribuere istas denominationes, nimirum cognitione, amore, visione etc. sed etiam ~~falsa~~ subiecta capacia harum denominationum. Ergo, nulla est quae dicatur denominatio (idem dicendum de alijs) et extrinseca sive metaphysica, sive physica. Primo non videtur dici intrinsece non solum formis denominantibus sed et subiectum capax denominationis a tali forma unde etiam dicitur extrinsecum quod componitur ex forma et subiecto. Deinde solo ablato subiecto capaci non manet denominatio etiam auferatur subiectum huius denominationis cognitum non manebit cognitum sed sola cognitio et hoc de reliquis quod subiectum capax est ipsimum intrinsecum, seu pars denominationis ut patebit infra ex definitione constitutivi. Consequenter ipsa denominatio dicitur intrinsece subiectum capax denominationis.

Quo principio declarato infero: quod est denominatio obiecti adaequati attributionis in actu 2do dicitur intrinsece non solum formam potentem tribuere hanc denominationem sed et subiectum capax illius. Subsumo: Sed ipsum obiectum quod denominatur obiectum adaequatum attributionis in actu 2do est subiectum capax huius denominationis, dum non essentialiter habere aptitudinem vel capacitatem ad esse obiecti adaequati attributionis in actu 2do, alias impudenter exigeretur in tale obiectum quod denominatio obiecti attributionis adaequati in actu 2do dicit intrinsece illud ipsum obiectum quod denominatur tale adeoque habet partialiter ex natura ipsius obiecti.

Solvuntur Obiectiones. 63

Obiicies 1mo, Obiectum attributionis sciendi habet hoc adaequatum ab intrinseco quod ad illud referantur actu alia obiecta sciendi quod obiectum attributionis quod sit tale in actu 2do non habet id partialiter a plaudo. Respondeo [illegible] obiectum.

Obiectum attributionis habet hoc adequate ab intrinseco quod sit vel natura vel causa vel terminus, et quod obiecta attributa sint eius, vel proprietates vel effectus vel partes. Contra habet hoc ab intrinseco adequate, quod ad illud referuntur actu omnia alia obiecta. Sequela probatur: omnis natura habet hoc adequate ab intrinseco quod ad eam referuntur actu suae proprietates, similiter esse totum quod ad illud referuntur actu suae partes, idem dicendum de causa respectu effectuum suorum quod si obiectum attributionis est dignissimum obiectis. Obiectum attributionis habet hoc adequate ab intrinseco, quod ad illud referuntur actu in esse entis alia omnia obiecta transeat Antecedens. non omnis non tamen relationis realis vel ratione agitante (?) talis habet hoc adequate ab intrinseco quod tenet actu relationem, cum dependeat ratio terminandi distincta ab entitate termini ut dicemus suo loco.

Obiectum attributionis habet hoc adequate ab intrinseco quod ad illud referuntur actu in esse scibilis alia omnia obiecta Notitiis et Sequela. Explico: obiectum unum dupliciter potest referri ad aliud primo in esse entis quod idem est ac unum obiectum dicere relationem realem vel ratione cogitante tale ad aliud cum eius relativo oneri (?). Secundo in esse scibilis quod idem est ac unum obiecti cognitionem ordinari ad cognitionem alterius vel propter illud intendi. Quod ad obiectum aliquid referantur actu alia obiecta in esse entis, transeat habere id obiecto adequate ab intrinseco, sed nego id habere tamen obiecto adequate ab intrinseco quod ad illud referuntur alia obiecta in esse scibilis, propter rationem scientiis (?) datas num. 37 cum non plures in quavis scientia sint talia obiecta ad quae alia omnia ordinantur ab ipsis obiecta possunt referri actu in esse scibilis, et tamen unum tantum ex illis sit tale, adeoque actu referuntur in esse scibilis omnia obiecta evidens est pendere ista pluribus inveniri (?) scientiae, quod ad hoc determinare obiectum referantur actu in esse scibilis omnia alia obiecta.

Pono ad rationem obiecti attributionis in scientia non satis esse quod ad illud referantur alia obiecta in esse entis, sed debe[re]

resem eim in se subilis ut constat ex definitione ejus.

Contra, urgebis. Cum attributum sit id adaequate, ab intrinseco quod ad illius cognitionem ordinentur cognitiones aliorum omnium obiectorum; ergo cum attributum sit id adaequate ab intrinseco quod ad illud resemmatur, certe in se subilis omnia alia quae ab illo consequentur. Patet antecedens: probatur cum attributum est quasi causa totius. Et tota attributa sunt cum attributum, quae proprietates vel effectus quae fuerint. Sed omnis natura causa, tantum sunt hoc adaequate ab intrinseco quod ad illorum cognitionem ordinentur cognitiones proprietatum, effectuum, partium; ergo cum attributum est.

Respondeo: negatur probatio ejus negatur antecedens maiorem. Ergo cum attributum, potest esse effectus, attributum vero causa ut in theologia cum attributum est, cognitio naturalis ut sic. Causa vero ejus una sit DEUS et cum attributum. Similiter causa 2do. Potest esse cum attributum, esse pars, attributum vero potest esse totum ut in metaphysica dicitur plures DEUS, quia est pars subjectiva, quae species universalis ratione est cum attributum, ens vero ratione ut sic est cum attributum. Cujus ratio est: quia cognitio causae potest bene ordinari ad cognitionem effectus similiter cognitio totius ad cognitionem partis. Deinde 2do negatur sequela. Eorum probationis dignitatio nova. Sed omnis natura causa potest sit hoc adaequate ab intrinseco quod ad illorum cognitiones ordinentur in actu primo, seu ut media in potentia ad finem totum in potentia cognitiones proprietatum, effectuum et partium, dico, nova; sicut ii. Cum sit hoc adaequate ab intrinseco, quod possit esse cum adaequatum attributum in aliqua scientia, ita sit hoc adaequate ab intrinseco quod cognitiones effectuum possint ordinari ad ejus cognitionem. Sed omnis natura causa, totum, sit hoc adaequate ab intrinseco quod ad illorum cognitiones ordinentur in actu 2do, (id est ut media actualia ad finem actuale) cognitiones proprietatum, effectuum et partium nova

alias semper hoc deberet probare ex eadem ratione, ut ergo cognitio esset finis actualis cognitionis et effectuum essent media actualia ad hunc finem. Quod non aliqua res sit adaequate ab intrinseco illud semper infallibiliter habere debet quia essentia illud exigit. Sed pro essentiali exigentia veri ergo divinitatis dicendum non sufficit ut ostendo ex descriptione ejus et inductione universali. Primo eandem rationem non semper id debere habere, ut ergo cognitio sit finis actualis cognitionis et effectuum media actualia, patet ex prima responsione sensus dignitatis consequentis et non consequentiae.

65 Contra urgebis. Omnis natura, causa, terminus, sunt hoc, et cognitiones proprietatum effectuum potentiae actus, ordinem ad illa, ita ut cognoscuntur non ordinari quod omnis natura causa terminus habent hoc adaequate ab intrinseco et cognitiones proprietatum effectuum potentiae ordinentur in actu ideo ad illorum cognitiones sunt ut media actualia ad finem actualem. Consequentia patet ex dictis immediate antecedenti. quia consequentia ... natura, causa, termini, exigunt essentialiter aliquo ... habent id adaequate ab intrinseco ut cognitiones proprietatum ... ad cognitiones illorum ordinentur in actu ideo. Quare probatur quia ad cognitiones proprietatum, effectuum, potentiae, inordinatum ad cognitionem naturae causae terminique ut non possint ordinari ad cognitionem alterius objecti quod non est illud. Respondeo negando probationem ergo dignitatis: cognitiones proprietatum, effectuum potentiae, inordinatum ad cognitionem naturae causae termini, ut non possint ordinari ad cognitionem alterius objecti, nec possint trahere ordinem ad se cognitionis naturae, causae, termini, seu nec possint esse finis actualis dictarum cognitionum quod negando probationem. Cognitiones proprietatum quod possunt tamen trahere ad se ordinem cognitionis naturae, causae, termini, ideo probatio est non consequens. nam eo ipso quod cognitiones proprietatum effectuum potentiae possint esse finis actualis cognitionis naturae, causae, termini,

possunt n ordinari ut media actualia ad illas.

Rndeo NAns et prob: oig. ad quaestionem istam: cog- 66
nitiones comprehensivae, effectivae, etc dimitti cognitiones nat.
cad. utriq posse ordinari ad cognitione dei ab his, obij
diversi quale est & diversa nat. v diversi utriq
Et certe in sententia, quae DEUM, statuunt pro obo
adaequato attributionis metaphysicae cognitiones comprehensivae en-
tis realis ut sic et ipsum ens verbe ut sic ordinant
actu ad cognitione diversae nat. ab ente reali ut sic
sc: Divinae et diversi utriq simpliciter: nobilissimae entis
realis ut sic. v ipsae cognitiones effectivae stiu in
causa quo ad cognitione causae, utriq n ordinarentur, pos-
sent dimitti ad nullius alterius dispositi a se obi co-
gnitionem ordinari in actu 2do, sed ee propter se sicut
defacto cognitio stis subcausae nobilissimae entis
realis ut si sc: DEI dicitur in metaphysica statu-
i pro, obo adaequato attributionis ad nullius alterius obi
metaphysicae cognitione ordinari sed sistit in se ipsa.

Contra resp. amam urgebis: si cognitiones ef- 67
fectivae stiu possent tenere ordine ad se cognitioni
causae, utriq consequenter perfectius posse ordinari ad im-
perfectius, tamquam ad finem sc: cognitione causae utriq, quae
est perfectior ad cognitione effectivae stiu, quae sunt quid
imperfectius consequenter et causa ipsa ad effectum et co-
ni. ad ptem. Sed sequela est inconveniens ergo

Rdeo dignio sequelam. Sic consequenter perfectius in
ee entis posse ordinari ad imperfectius in ee entis
2do sequelam. defacto n. in schola causa anima quae
perfectius anima in ee entis ordinant ad corpus, quale
licet illud est imperfectius in ee entis. Sic seque-
ren perfectius in ee scibilis posse ordinari ad imperfe-
ctius in ee scibilis N sequelam. g. perfectius in ee scibilis

e' qd pst cognosci pp̄ter se et reliqua o'ia consideratio-
ta in aliqua scien' pp̄ter illud. Impossibile vero
in se scibili e' qd n' pst cognosci pp̄ter se nec re-
liqua o'ia pp̄ter illud. Pono ex eo qd cogno
eod' tpr pp̄ri ordinari ad cognio'ē' aliorum partis,
nunquam sequitur (unde nec sequela pbat) id qd e' co-
gnoscibile pp̄ter se et reliqua pp̄ter illud pp̄ie or-
dinari ad id, qd n' pst cognosci pp̄ter se nec reli-
qua o'ia pp̄ter illud. dixi n. Nro 62 ad 1m, at-
tributa in aliquo ordine requiri partiate aptitudine in
ordine ad ee tali o'i, v̄ cognoscibilitate pp̄ter se et re-
liquorum o'ium pp̄ter illud. Nove simile digna
ex nostra sequela.

68 Obr 2do Ipsa scien' in se talis v̄ tali-
n' scientia in aliq' gradu constituuntur ex natura sua et
n' ex placito Inventorum, ergo q' cum o'ia scientia
in se talis v̄ talis, id e' v̄ in se, o'ia attributa
in aliq' gradu v̄ in se o'ia attributa in aliquo gradu
constituuntur ex natura sua et non ex placito Invento-
rum. Consequentia pbatur ex illo principio Natura scien'
sequitur naturam o'i, cui ab ipso Inventore vel Scientiarum conpla-
tore anispiat q' apparet a l' oppositi. qd si scien' e'
talis v̄ talis ex natura sua, cum o'im scien' debeat
ee ex natura sua tale v̄ tale. Pbr deinde his
inductione: Metaphysica qd sit scien' ultranaturalis
ex naturalis Theologia sit, hoc ex natura sua similis,
Physica qd sit scien' naturalis, Logica qd sit scien'
rationalis etc. Et cerne, placitū Inventorum n' potuerit fa-
cere Metaphysicam ut eet Physica v̄ e contra.
Rdeo dignos his: ipsas scien' in se, talis v̄
talis scientia in aliquo gradu quoad dunta'xes aliquas
constituuntur ex natura sua et n' ex placito 2do his quoad
o'es dunta'xes nostris simile digno consequens et nostra seq-

Explico

Explico: Scid sunt aliquas veritates s̄ Ɔdicun̄ s̄
dnnaões pprias sibi ex natura sua, et nullatenus explar
cito, q̄a hnt aliqua Ɔdicam essentialia sibi, qualia st
refferentes tr et n̄ aliud obi speculati de v̄ practice
circa illud operare et cetera quoru aliqua allatast
in obiectione. Cetera sunt enim scidalia
qua Ɔdicum v̄ dnnaões pendentes partiati a placito,
q̄a sunt aliqua Ɔdicam accidentalia sibi, sine quibus optime
poterant in esse suo subsistere qualia st unitas,
totalitas et divisio scid, patent n. Ut dixi in
Solutione ante Videantur ex ponso 3tio ad Quaestionem
3tiam) Obia ny dividi aliter q̄m nunc divisa sit,
ipsaque poterant tal. quod nunc st totales scies in obia
et obia partiales s̄ ptes alrarum et econtra. Unde
q̄t nunc habeant hanc unitatem, totalitatem pendebat
ab ultimo a placito doctorum, ut deducam hoc citato.
[illegible] et de obiis scientiarum dicendum, nam habe
hnt aliqua Ɔdicam essentialia et alia accidentalia sibi
quorum aliqua ultimo pendent a placito docentorum
scies. Essentialia st posse cognosci tali v̄ tali
[illegible] esse operabile v̄ n̄ operabile a cognoscente;
accidentalia qual pendent a placito inventorum scies
st esse obiam attributionis in uno vel v̄ attributum ut
sepratur ex probatione solutionis vel Item de obiis alle-
garum v̄ inaedagni scial totalis. Ad proba-
tionem Ɔsequentis dico falsum esse [illegible], scia debere
sequi nam sui obi, alioqui scia de DEO deberet
esse increata infinita [illegible] sicut DEUS. Deinde
admisso in certo sensu principio illo, ni rursus qd
scia in aliquibus deberet sequi nam obi sui, dico
qd scia in aliquibus dnnaoibus s̄ Ɔdicionis essentialibus
sequatur nam obi Ɔsiderationis, quale n. est obiam consideraois

talis est et scientia illius repraesentativa talis insuper quoad
aliquas durationes, essentiales. Praeterea scientia in
aliquibus durationibus accidentalibus pendentibus a placito
prudentiori sequitur naturam obiecti attributionis.

69 Dixi in aliquibus non in omnibus quia quod scientia sit ta-
liter divisa quod sit totalis vel partialis, hoc pendet
a placito prudenti diligentiorum nec tamen sequitur obiecti
naturam obiecti attributionis, nam haec taliter divisa, scientia,
totalis vel incompleta potest habuisse iam hoc iam
illud obiectum attributionis in actu 2do ens vel ens reale
ut sic vel DEUM ut probabitur infra ...
Quod ergo scientia in esse taliter ordinata sequitur naturam
obiecti attributionis, nam quod taliter sit ordinata, nimirum
quod ad unum obiectum ... cognoscendi tamquam ad finem ulti-
mum quorum omnium aliorum cognitiones referantur tamquam
media, hoc habet ex obiecto attributionis in actu 2do quod
essentialiter debet esse cognitum propter se et reliqua omnia
simpliciter scientia propter illud.

70 Contra urgebis scientia in esse repraesentativo
talium obiectorum non pendet a placito ut ... et licet obiectum
scientiae in esse obiecti attributionis in actu 2do penderet a pla-
cito scientia enim in esse repraesentativo talium obiectorum pende-
ret a placito quod ... sequela ... probatur quia ... obiectum
scientiae ... scientia haberet hoc a placito quod sit repraesentatio
huius obiecti attributionis et horum aliorum attributorum si n.
aliud obiectum attributionis electum esset, scientia aliud non hoc
obiectum attributionis repraesentaret consequenter et alia non haec
omnia attributa. Ideo nego sequelam. probatio
dicendo: si ... scientia haberet hoc a placito quod sit
repraesentatio huius obiecti attributionis et horum aliorum attri-
butorum consequenter haec sit omnia ... comprobare. Scientia
haberet a placito quod sit repraesentatio huius obiecti attributionis
consequenter attributionis et horum aliorum attributorum consequenter
attributorum

attributorum transeat: sed nego suppositum quod aliqua scientia sit per se representativa sui obiecti attributionis quia attributionis et attributorum qua attributorum nam obiectum attributionis qua tale in scientia dicitur esse placitum inventorum scientiae per electionem sui in finem scientiae. Similiter obiecta attributa qua talia dicuntur idem placitum per electionem sui in media conducentia ad finem scientiae. Porro non pertinet ad scientiam ut representet electionem obiectorum suorum unius in finem reliquorum in media porro non representatio huius pertinet ad diversam scientiam reflectentem se supra alias scientias. Solum ergo ad scientiam per se spectat ut obiectum suum sive attributionis sive attributum, ut sunt obiecta quaedam representat. Sed obiectum attributionis (idem dicendum de attributis) ut est obiectum quaedam non pendet a placito inventorum scientiae, ergo neque scientia in hoc quod sit representativa huius obiecti attributionis ut est obiectum quaedam pendet ab eodem placito. Nonne probo quod obiectum attributionis ut est obiectum quaedam in actu primo dicit solum entitatem obiecti capacem ad cognosci in actu secundo dicit duo tum entitatem obiecti et cognitionem actu illud representantem quod habent independenter a placito, sive non hoc sive aliud sit placitum circa cognitionem huius obiecti (ut scilicet sit finis aliarum cognitionum vel medium ad cognitionem alterius obiecti) tamen eadem omnino cognitio huius obiecti erit.

Contra urgebis scientia per se non autem solum per accidens representat obiectum attributionis qua attributionis (idem dicendum de attributis) ergo responsio non subsistit. Antecedens probatur quia obiectum attributionis est finis intrinsecus scientiae ut dictum supra n. 16. Resp. Distinguo Antecedens probavi, Si accipiatur obiectum attributionis quoad solam rationem qua est finis intrinsecus scientiae concedo Antecedens: si accipiatur enim.

rdu' id, qd in obliquo, importat rationes et sequelā
Explico: obm attributionis in actu rdo dicitur ipsi
obm in recto et rōne attributionis, e placitū in obliquo
si obm attributionis, accipiatur rdu' hoc utrumque n' e finis
intrinsecus scientiæ, e' aūm, si accipiatur rdu' solum rectum,
. g. n' placitū sed obm q se attingitur a scientia q[uo]d re:
gerit ut finē intrinsecū scientiæ ut dictum e præsenti
n 16. Quo supposito evidens e' obm attributionis
n' quoad attributionis debere repræsentari a scientia, sed q[uo]tenus
obm totale ei quatenus rdu' sit finis intrinsecus scientiæ.

72 Contra urgebis, obm attributionis n' quoad
rdu' rectū s materiale suum e' finis intrinsecus scientiæ q[uo]d
obm attributionis n' quoad rdu' rectū s materiale suum
q' se repræsentat scientia q[uo]d alterius repræsentat illud q[uo]tenus
e' obm attributionis. Aīs prob: obm attributionis q[uo]tenus
tale e' finis intrinsecus scientiæ sed obm attributionis q[uo]tenus
tale n' quoad rdu' rectū s materiale suum, sed etiam quoad
obliquum s formale idque principaliter accipitur q[uo]d obm attri:
butionis n' quoad rdu' rectū seu materiale suum sed etiam quoad
obliquum s formale suum acceptū e' finis intrinsecus scientiæ.
Nec patet: q. bñ dicitur: obm attributionis q[uo]tenus tale re:
duplicatur ratio ipsa formalis attributionis. Dr prob [illegible]
obm attributionis n' est tale e' esse finis intrinsecus scientiæ
eīm obiā attributa sunt finis intrinsecus scientiæ obm
n. attributionis quoad rectū s materiale suum spectatum
e' per obiā attributa saltem aliquibus itidem quoad rectum
suum acceptū. Ita posse in scientia concipere plura esse obiā
apta ad hoc ut sint obiā attributionis in actu rdo.
Quo sequela e' contra neminem istius Quæst. præsentis.
Et certe si obiā attributa sit media in modo scibilis
quomodo poterunt esse finis in modo scibilis ad media
et finis opponantur sibi adeoque distinguantur a se realiter.
Tq.

Ig. ad obim attributiois ut tale e referuntur actu diachia Scien dia in ree scibilis, si n. n' eet obim attributionis in actu, 2do contra ad illud n' referrentur actu q obim attributionis ut tale e e finis intrinseq scien.

Rdeo Assum et probavi eiq. quod alteri probavi 73
2do sequelat, qa ad obim consideratis ita ordinatur scien ut illud actibus suis attingat. Pono eni obia attributa ta generali ratione s. materiale sunt spectata st obim considerationis in scien, qa st id in circa quod consideratio versatur scien. neq hoc e contra dictum n 13, du' n. dixi obim attributionis dunavi mediu in ratione scibilis obim et attributionis finem in ratione scibilis intelligi de medio et fine ex: trinsecis. et ratio e q. mediu et finis quod st talia dependenter a libera electione producentis st mediu et finis extrinsece talia q. ratione finis et medij desu: munt ab extrinseco. ul am obim attributionis in actu 2do e mediu actuale respu obi attributionis et hoc e finis actualis respu attributi dependenter a libera electione inventoris scien nam hoc qd e attributum actuale adeoq mediu poterat ee obim attributionis actuale adeoq finis in ratione scibilis et extra. Ad illud qd ad: dit mediu et finis opponuntur sibi: rdeo cu distinctione: mediu respu huius finis et finis respu huius eiusde medij opponuntur sibi cdo. Mediu re: spu huius finis et finis respu alterius n' am huius me: dij opponuntur sibi N. g.nuq, rdeq hoc e mediu respu huius finis, qui e manifestatio gloriae DEI et simul e finis respu alterius medij sc: orationi oculatae, quod ordi: nantur ad observationem huius. similiter sanitas huius e medi: um respu obsequij DEI praestandi et simul e finis respu alterius medij sc. medicinae et cibi boni.

Contra insufficienti obim attributionis in actu 2do e mediu

extrseni respu cti attributis in actu 2do et simul c'finis intrseci respu alterij medij ningui Sci̇el.
2da probadedigit: ad ctm attributorum ut tale referunt actu extrsere oia alia Scia cta tenseat Arg. refe:
runt intrsece Nans et Segueul. Qd ergo alia
Sciet cta referunt in ee actibus ad hoc ctm attributorum
in actu 2do, id quent ultimo explicito diversori fi=
ad ut predatur supra aliorum ctiq alijs ctis ad obiat,
tributis referri est extrseri. Quo supposito, ctm
attributorum ut tale e' n' intrseio sed extrseo c'finis
Sciet q. n' ab intrseco sed ultimo a plurimo aliorum
ab extrseco ht hoc qd cognoscant propter se et religua oia
Sciet cta propter illud ergo qd sit finis Sciel. Unde
extrsica n' ab intrseco ht hoc qd ad illud ordinet oia
alia cta. Dono fine sunt intrsecu ab intrseco
independr ab ullo plurimo respectu Sciea.

74 Tannersi propone hanc; ad ctm attributorum ut tale e' referunt actu extrsece oia alia Scia cta,
si n. propositio huius sensus sit qd ad ipsa rad attributorum referunt actu extrsece oia alia Sciet, cta falsa e' propositio na' rad attributorum in sentent' nra e' ipsi plurimi pendens divertorum Sciet ad intelle
gendum n' ordinarii aliorum ru' ovi choro cognioes cau
sae e'. Ali' ergo vera e' dicta propositio in hoc
sensu: Rad attributorum, actualis fuit ut ad hoc
ctm referunt actu extrsece oia alia Scia cta sicut
propositio haec: igni approximatus ut talis urit n' in
hoc sensu vera e' quasi approximatio ipsa urat sed in
hoc: q. approximatio ut sdio adveniendi naturae egui
sita facit ut ignis urat.

Ad alia solvenda

75 Nota 1mo. Ex eo qd Scia habeat ctm

attributis mutabile utpote pendens a libera electione decretorum Dei, non sequitur Dei esse mutabile intrinsece, quia mutato obo attributionis in actu 2do eadem omnino intrinsece maneret Dei quia eosdem omnino actus suorum oborum representativos retineret quos habet nunc. Solum ergo ratione mutabilis obi attributionis in actu 2do est mutabilis extrinsece Dei, nam mutato obo attributionis in actu 2do idem omnino, qui fuerant ante actus Dei non iam ordinarentur ad nostram meliorem obi attributionis quam ante fuerat, nec illud obm attributionis cognoscerentur sapere, quatenus ordinatio cum sit extrinseca Dei utpote pendens a libera electione decretorum, ideo illa mutata solum extrinsece mutaretur Deus.

Nec dicas Deum specificari ab obo attributionis in actu 2do quod mutato obo attributionis in actu 2do mutaretur intrinsece Deus, quia non iam esset idem in specie Deus qui fuit ante. Deus enim Deus solum extrinsece specificari ab obo attributionis in actu 2do, non autem intrinsece. Deus solum aliqua predicata extrinseca accidentalia desumunt ab obo attributionis in actu 2do (sic quod sint intentu v tali ordinatus quod habet cognitio sit finis extrinsecus actionum, aliud ob nostrum extrinsecum) non autem desumuntur predicata intrinseca et essentialia, consequenter mutato obo attributionis in actu 2do non intrinsece et non quoad predicata essentialia Deus mutaretur Deus, sed pure extrinsece quoad aliqua predicata accidentalia: Unde esset idem intrinsece idem specie intrinseca Deus, licet non idem extrinsece.

Nota 2do ex eo quod obm attributionis in actu 2do pendeat a placito, non sequi quod ex aggregato obiorum Dei possit quodcunque assumi in obm attributionis

76

1mo n. ut aliqd obm sit obm attributois in actu 2do requirit aptitudine intrinseca ad ee talis obi ut constat ex dictis
Cz hic. Qualem in aggregato colorum scientiae licet nunc
tunc obm habeant aptitudine ad ee obi attributois in actu
2do n ee tn obm illa ht. Sic in Theologia Angelg
n ht aptitudine ut adeq meliore notitia aliqua
ra Theologica obia referant, quid n; ad Angeli notitia
conduit cognito peccati aut sanctorum. Idem dicendum
in Scia de Libertate hna, scit n. ad eq notitia conducit
ut cognoscit quantitati, ubicationis &c. 2do obm
attributois in actu 2do pendet a placito nl quatiuumq
prudentum, mutantiu illa scias, sed quaque inventorum
torum scias o eorum qui ipsas scias ex parte auxerunt,
alias si cuivis pro suo arbitrio liceret statuere obm at=
tributois liceret eum ex dividere scias totales conseque
in scientiis esset chaos qddam et n ordo. Itaque sup=
posito 2do ponisse ab inventoribus scias ex plu=
ribus obis aptis ad ee obm attributois in actu 2do quaeq
eligi in tale obm nego n posse nunc a recentioribus
tale electione fieri tn ob rone immediate datam
nt qd nl possimus sine imprudentia nota nulla adacti
necessitate contravenire electioni inventorum scientiae (quos
magistros veneramur) sicut in dividendis sciis
ita in designandis obis attributois.

Rdetur ad quadda quaesita circa obm
Attributois.

Quaeritur 1mo Utrum etiam in sciis practi=
cis possit dari obm attributois. Rdeo affirma=
tive. q. eo in scientiis practicis pot dari tale obm quod
cognoscitur propter se et reliqua oia cum propter illud.

sic videbimus in Logica (cuiusque scientiae speculativae) seu practicae veritas utrum modus sciendi sit e tota obiecto. T.g. Obiecti scientiis speculativis ut Logicae Ethicae assignant diversa obiecti attributionis quos temeritatis damnare non licet.

Nec obstat quod cognitio obiecti attributionis in scientia speculativa ordinetur alterius ex natura sua ad aliud scilicet ad effectionem obiecti eiusdem attributionis. Resp. n. quod ordinatio illa non sit ad cognitionem alterius obiecti in illa scientia speculativa; qualis talis ordinatio praeiudicaret rationi obiecti attributionis; facit n. quod obiectum cuius cognitio ordinatur ad cognitionem alterius obiecti eiusdem scientiae sit etiam finis in ratione scibilis.. Quod vero ordinatio dicta sit ad effectionem obiecti attributionis, facit ut obiectum attributionis in scientia speculativa sit finis eiusdem in ratione scibilis practice et non speculative.

Quaeritur 2do utrum in scientia supernaturali obiectum attributionis in actu 2do pendeat a pluribus. Resp. 79
affirmative: contra doctissimum quendam ex recentioribus. T.g. nihil obstat quominus obiectum attributionis in actu 2do in scientia aliqua supernaturali pendeat a pluribus sive DEO ipsius sive natura creata intellectuali, ut constabit ex solutione objectionum. T.g. iuxta Scotum et plures alios Theologia est scientia in se: quoad entitatem suam non autem talis extrinsece seu quoad obiectum suum supernaturalis et tamen in Theologia praeter DEUM quem dicunt assignatur in illa pro obiecto attributionis potest eligi vel Christus Dominus vel DEUS simul et Angeli in obiectum attributionis nam cognitiones eorum quae consideramus in Theologia et nunc ordinantur ad perfectiorem notitiam DEI conducunt, et consequenter poterunt ordinari ad cognitionem perfectiorem Christi Domini vel DEI et Angeli simul.

Dices 1mo etiam dependent obi attributionis in dicta supernaturali a pluribus creaturis intellectivis. Sed dicta supernaturalis ex toto, est supra naturam creaturae intellectivae (hoc non est de essentia cuiuslibet entis supernaturalis) quod est supra libertatem eius. Ergo libertas includitur in natura creaturae intellectivae quod dicta supernaturalis ex toto, non dependet a libertate creata quod et ordo dictus ex toto supernaturalis non pendet a libertate creata quod ulterius obiectum attributionis in actu 2do a quo desumitur ordo in dictis in supernaturali ex toto dicta non pendet a libertate creata. Probatur illam penultimam. Si ordo dictus ex toto supernaturalis penderet, a libertate creata eo ipso dicta ex toto supernaturalis penderet, a libertate creata nimirum quoad ordinem suum. Atqui non ex toto est supernaturalis quod non ex toto est supra libertatem creatam. Porro implicat dictam ex toto supernaturalem non ex toto supernaturalem. Respondeo per argumentum multa probari quinde nihil. innititur enim huic, vi quod est supra naturam creaturae intellectivae, illud non pendet a libertate creaturae intellectivae. quod in forma falsum esse tali retorsione ostendo: subsumo nulli nove, sed actus nostri meritorii gratiae et gloriae sunt intrinsece ex toto supernaturales ut docent Theologi quod actus nostri meritorii gratiae et gloriae non pendent a libertate creaturae intellectivae quod asserere fidei veritat.

Directe respondeo 1mo dicimus Ans: dicta ex toto supernaturalis est supra naturam creaturae intellectivae hoc est excedit virtute aliorum creaturae intellectivae 2do illius hoc est excedit virtutem creaturae intellectivae cum ut elevatur per aliquod principium supernaturale nostris limitationes

digno consequens, et inconsequens. Eodem modo solvendo
sunt reliquae Maiores. Sicut actus meritorii supernaturalis
atque amoris in DEUM excedit virtutem naturae intelle=
ctivae creatae 2dum se solam spectatam, non excedit tamen
virtutem naturae intellectivae creatae ut elevatae a Deo
per gratiam supernaturalem, cum haec sit principium proportionatum
actus meritorii supernaturalis, ita pariter dignitas ex toto
supernaturalis excedit vires creaturae intellectivae solius
non tamen ut elevatae per aliquod principium supernaturale proportio=
natum ad suam productionem, consequenter potest pendere a liber=
tate creatae intellectivae ut elevatae.

Resp. 2do tenuisse aliis et consequentia Maioris imm.
tenuisse 2dum Negatio. probatur aliquis digno: Si ordo
dignitas ex toto supernaturalis penderet a libertate creata
eo ipso dignitas ex toto supernaturalis penderet quoad aliquid
sibi intrinsecum a libertate creata inconsequens, penderet
quoad aliquid sibi extrinsecum et accidentale ideo sequela
similiter digno verae hanc: Sed dignitas ex toto super
naturalis non potest pendere a libertate creata ex consequenti.
Ult: probatur similiter digno: Si dignitas ex toto
supernaturalis penderet quoad aliquid sibi intrinsecum a liber=
tate creata eo ipso non ex toto esset (intellige intrinsece)
supernaturalis ideo sequela. Si penderet solum quoad aliquid
sibi extrinsecum et accidentale inconsequens. Sed n. quod ex=
trinsecum et accidentale est, rei non mutat naturam ejus.

Explico: Ex eo quod dignitas ex toto supernaturalis quoad
ordinem suum desumitur ab aliis attributis pendeat
a libertate creata non sequitur pendere illam a libertate
creata quoad aliquid sibi intrinsecum vel essentiale adeoque
non sequitur eam non ex toto esse intrinsece supernaturalem.
Ratio est quia ordo dignitatum desumitur ab aliis attributis

est extrinseca et accidentalis scientiis utpote pendens a libera electione inventorum scientiae huius potius quam illius est in ordine attributorum in actu 2do.

81. Dices 2do contra dependentiam ordinis Attributis in scientia supernaturali a Divino eius placito: DEUS debet necessario statuere pro fine eius in esse scibili respectu scientiae supernaturalis, quod non pendet ab eius libertate ut hoc vel illud ordinem attributorum scientiae supernaturalis statuat. Antecedens probatur: DEUS in nullo genere potest se postponere ulli enti creato, postponere enim ens summae dignitatis in eius genere alicui enti imperfectiori est imperfectio, sed omnis imperfectio repugnat DEO, quod DEUS non potest se postponere in genere finis eius in esse scibili respectu scientiae supernaturalis ulli enti creato, quod necessario debet se statuere pro fine eius in esse scibilis scientiae supernaturalis. Ratio hoc argumento multum gravi- narum probatur eius in scientiis naturalibus quod considerant DEUM quam creaturas ut in Metaphysica Ethica et Ethica DEUM necessario statuendum esse pro ordine attributis. Diverte rationes probationi insufficientiam quod DEUS statuendo ens creatum pro fine in esse scibilis scientiae supernaturalis postponeret seipsum postpositione propriae tali in genere finis enti creato. Ratio est quia ordo perfectissimo entitative inter obiecta alicuius scientiae non desideratur, ut sit finis scientiae in esse scibilis quod ergo imperfectius entitative ordine statuitur pro fine scientiae in esse scibilis nulla fiet postpositio perfectioris entitative ordini: hoc enim tunc fit quando dignitas aliqua confertur illi cui minus debebatur negatur vero illi cui magis debebatur. Antecedens probatur; ordo vel simpliciter ineptus ad esse finis scientiae in esse scibilis vel aequaliter apto

ac et alia apta n' debeat hoc ut sit finis scien. in
se scibilis. Si n. e' simpliciter ineptum nullatenus potest
statui pro fine scien. Ergo si aeque sit aptum ac alia
n' e' cur non possit statuendo in fine scien. ac pro alijs
objs q. in designatio'e' obj. in fine scien. attenditur praecipue
ad aptitudine' complendi. Sed obiectum perfectissimum entitative
est inter obja alicuius scien. q' e' simpliciter ineptum q' aeque
aptum ac alia ad esse finis scien. nam in Ethica DEUS
videtur esse simpliciter ineptus ad esse finis eiusdem in esse scibilis.
in Metaphysica vero obja et Theologia e' aeque aptus ac
alia obja q' obj. perfectissimo entitative n' debent.
Addo n' e' de ratio'e scien. supernaturalis ut consideret DE-
UM tanquam Authore' supernaturalium, potest n. dari scien. supernatu-
ralis consideranti obja entia supernaturalia creata sicut dantur
scien. naturales totales considerantes obja entia naturalia creata
non DEUM ut Authore' naturae qualis est Logica
Mathematica & q' n' e' de ratio'e scien. supernaturalis ut
pro fine suo in esse scibilis habeat DEUM. finis n.
scien. in esse scibilis dicitur esse unum obm ex ijs quae considerat
illa scien. q. dicitur cognosci creatio et alia obja ab illa scien.
cum hoc solum discrimine quod debeant cognosci propter se reli-
qua vero obja propter illud.

Quaeritur 3tio Utrum facta coordinatio'e 82

& divisio'e scientiarum totalium adhuc obm attributionis
in actu 2do pendeat a placito. Resolutive affirm-
ative. P. Quiros et aliqui recentiores. Prob. facta
divisio'e Phil. in 3 totales, scien. poterunt pro obo attri-
butionis Physicae statui v. hoc v. illa anima v. corpus naturale
pro obo vero attributionis Metaphysicae poterunt statui v.
DEUS v. Ens reale ut sic, et pariter discurrendum est de di-
cendum de alijs scien. Philosophicis: q' facta divisio'e

Phil. Consequenter et aliarum scientiarum] quod hoc pertinet dictum attendendum quam alia sunt in scientijs hoc pendeant ultimo a placito libero Inventorum Scientiarum.

Ad solvendum quod objicit P. Quiros.

83 **Nota 1mo.** Et eo praemissas quamvis ex placito ordinentur, tali vel tali modo tamen ubi semel ordinatae fuerunt non possunt inferre nisi hanc determinatam conclusionem quia Praemissae habent specialem connexionem cum hac conclusione fundatam in principijs quibus innititur vis syllogistica nempe connexione extremorum conclusionis cum medio tertio in Praemissis; ex hoc necessario debet inferri connexio extremorum conclusionis inter se adeoque ex praemissis quae connexionem extremorum conclusionis cum medio tertio repraesentant debet necessario inferri conclusio haec quae connexionem extremorum dictarum inter se repraesentat. Idem dicendum de negatione connexionis. Propterea expressit connexionem hanc Aristoteles in definitione syllogismi dicendo in qua quibusdam positis aliud quid a positis necesse est contingere. Item autem inter [illegible] fideles totales post divisionem Marum et non hoc dictum attributionis non datur similis connexio ut probatum immediate.

Nota 2do historicum illum qui recenset gesta bella Dolij cum Pompejo atque bene potuisse suam historiam ordinare ad Pompejum aut ad gesta Romana vel Annales [illegible] in quibus hoc gerebantur nunc desperato ordinaverit ad Julium Caesarem.

84 Quaeritur 4to. Obiectum attributionis in actu 2do quomodo in esse talis pendeat a placito an tantum a constitutione universali an vero tantum a praerequisito, sive exteriore omnino respective ad obiectum attributionis in actu 2do. Resp. 2do Obiectum attributionis

in actu

in actu 2do in esse talis pendet a placito divino ante:
rum sciedi tamen a connotato intrinseco. Est etiam
qualis ex recentioribus. Probatur Omnipotentia attributionis
in actu 2do in esse talis consistit intrinsece placito quod pen-
det a placito ut a connotato intrinseco. Antecedens probatur.
Quo solo ablato et ceteris per possibile vel impossibile
manentibus non manet totum denominatio pro illud
consistit intrinsece totum denominatio. Sed solo ablato
placito divino scientiae et ceteris per possibile vel
impossibile manentibus non manet denominatio omni
attributionis in actu 2do quod denominatio omni attributionis
in actu 2do consistit intrinsece placito. Sed omnipotentia attri-
butionis in actu 2do in esse talis consistit intrinsece pla-
cito. Probatur Est definitio vel signum infallibile connotati-
onis intrinseci ut videbimus suo loco. Minor probatur. Solo
per possibile vel impossibile ablato placito divino scientiae
et genuine tamen omnium in omni attributionis in actu 2do sup-
ponimus solum manere entitas omni apti ad esse finis sci-
entiae et cognitio illud repraesentans seu hoc solum tri-
nitatum entitas et omni apti ad esse finis scientiae, cognitio
illud repraesentans et decreto divino scientiae enim
in sententia nostra opposita requirimus ad esse omni attri-
butionis in actu 2do) Sed manentibus his solum duobus
entitate omni aptis et cognitione illud repraesentante non
manet denominatio omni attributionis in actu 2do quod solo
ablato placito. Probatur Minor. denominatio omni attri-
butionis in actu 2do non est indifferens ad esse denominationis
talis. Nihil est indifferens ad se ipsum vel omnis res sit sponte
repugnatio illa ipsa res. Sed hoc solum duo manent scientiae en-
titas omni apti ad esse finis scientiae, et cognitio illius re-
praesentativa sit indifferens ad denominationem omni attri-
butionis in actu 2do quod hoc solum duo manent pro redant

denominatio obi attributionis in actu 2do, atque his obis manentibus non manet denominatio obi attributionis in actu 2do. Nos probamus q. his obis manentibus entitative sc: obiectivis poterat ab aeventeribus decretis aliud obm eligi in obm attributionis in actu 2do, ergo ob in attributionis obm attributionis in actu 2do in esse talis naturaliter penderet a placito cui tale obm dependebat utique his ... ideo, q. obm [illegible] nunc est decretum pro obo attributionis in actu 2do erat indifferens ad esse talis obi et cognitio eius repraesentativa erat indifferens ut non esset finis decreti et [illegible] ad cognitionem alterius obi.

85 Redebis, dignendo novae 4ti argumenti. Sed entitas huius obi apti ad esse finis decreti et cognitio eius repraesentativa non pendens effective a placito eligentis hoc obm in finem decreti his stantibus manent sit indifferentia ad denominationem obi attributionis in actu 2do, Concedo. Nego. entitas huius obi, apti ad esse finis decreti et cognitio eius repraesentativa pendens effective a placito praedicto, si talia manent sit indifferentia ad denominandum obi attributionis in actu 2do, Nego. Q. tale solum duo manentia, sc: entitas obi apti et cognitio repraesentativa illius non pendens a placito praedicto, non sit denominatio obi attributionis in actu 2do consequenter. Q. tale solum duo manentia sc: entitas obi apti et cognitio eius repraesentativa pendens effective a praedicto placito non sit denominatio obi attributionis in actu 2do non sequitur. Similiter redebis ad sequens argumentum.

86 Contra resp: urgetur. Falsum est quod cognitio aliqua intrinseca ipsi decreto repraesentativa huius obi quod est attributionis in actu 2do pendeat effective a placito eligentis hoc obm in finem decreti, ergo nulla respondetur. Antecedens probatur. Cognitio omnis intrinseca ipsi decreto repraesentativa huius obi quod est attributionis in actu 2do

supponitur esse in scientia ante conditionatum placitum quod ab illo
nullatenus pendet, scilicet nec ut a causa sive physice
sive morali, nec ut imperante, nam tam causalitas physica quam
imperij praerequirunt existentiam, illiusque ante effectum physicum
huius ante motionem seu ante actum imperantem, tandem
denique nec ut ab obiecto suo; cognitio enim placiti existentis
(qualis haec deberet esse) supponit placitum existere.
Ad primum. Authores scientiae non possunt eligere
obiectum hoc in fine scientiae quam videlicet scientiae quae
ante placitum et electionem obiecti huius in fine scientiae supponebantur
in suo esse scientiae quod et obiectum antequam ipsi intuerentur
adeoque et cognitio huius obiecti repraesentativa quatenus est attributa
mundo in actu secundo. Ad secundum. Authores scientiarum
non potuerant elegisse hoc obiectum in fine scientiae ante quam
aptitudine, eisque viderent an scilicet possit cognosci perinde ac
reliqua omnia scientiae obiecta, per illud et an cognitio illius
possit ad finem cognitionis eorum aliorum obiectorum.
Sed non potuerunt hoc vidisse nisi intuendo scientias
cognitionibus repraesentativis omnia huius scientiae obiecta ut dictum
est

Confirmatur Animum. Ad secundum Iterum dicent 87
regentes placitum ad esse non attributionis in actu secundo
quatenus mutato obiecto attributionis per mutationem placiti non mutetur
intrinsece scientia quatenus probatum est n. 75. Sed si cognitio
aliqua intrinseca scientiae repraesentativa huius obiecti quatenus est
attributionis in actu secundo pendet effective a placito, sequitur
mutato obiecto attributionis per mutationem placiti mutari intrinsece
scientiam, quia sequitur illam cognitionem intrinsecam scientiae
amplius non manere, immo nec cognitiones eorum aliorum
quae ante fuerant attributa ad hoc similiter intrinsece
tea adversarij pendeant effective a placito: quod

q. falsu' e' q't cognio aliquaf pendeat effective a plla-
cito. 88 Dixi n. 86 cognio intrinseca q't fieri n' pen-
det effective a placito q't n. dari cognio, obi. attri-
butionis reflexam eius se supra placitum praedictum, quae pen-
debit effective a placito ut patuo obi. conserva n' per-
tinebit intrinsece ad fieri illud circa lumen obim
versans placitum quia illa ablata ad minimum huius
placiti maneret eadem intrinsece fieri quia ante illud
erat ante ipsum placitum supponebatur fieri.
Nota sequuntur adversarius circa praedictam cognitionem
quae qua placito, n' consummatur obim attributionis in actu
2do. videndum est q. hac sola cognitione reflexa se
supra placitum ablatam si maneat obim aptum ad esse
obi attributionis in actu 2do, cognio eius vero sensupra
et electio huius obi in obim attributionis erit obim at-
tributionis in actu 2do, q. erit obim cognitum per se et
reliqua via fieri obia erunt cognita per illud.
89 Inferes licet placitum sit extrinsecum fieri
sit extrinsecum vero huius denominationis obim attributionis
in actu 2do seu ipsi entitati obi q't e' electio in obim
attributionis e' tn. intrinsecum sibi denominationis obi attri-
butionis quae attributionis cui sit pars intrinseca consumma-
tiva eiusdem ita plane fieret visio non licet ex-
trinseca sit parieti qui videtur e' tn intrinseca sibi
denominationi parietis visi.

2da Pars Quæstionis.

Differentia seu Obiectum Logicæ statuitur.

Articulus 4tus

Quaenam Obiecta non sint Obiectum materiale Logicae.

90

Cum Logica sit scientia practica (ut constat ex dictis de praecedenti) id obiectum eius materiale intelligimus hic quod in variis differentiis ad [illegible] a pluribus scientiis et simul sic [illegible] in quo ex directione Logicae inducatur forma artificiosa logica ac eius constituat artefactum logicum ut constat ex dictis de praecedenti nro. Circa obiectum hoc variant Authores. Iacobus Zarabella, Hurtadus, Maurus, Ilietz, res prout distinctas ab operationibus intellectus docent esse obiectum materiale Logicae. S. Lynchius res externas quidem Lexeum imputat Ochamo et nominalibus quos [illegible] vindicat Hurtadus. Recentiores aliqui inter Thomistas et Scotistas ens rationis Logicum. D. Thomas Suarez Oviedo et [illegible] operationes intellectus. Articulo praecedenti statuimus quaenam ex dictis obiectis non sint obiectum materiale Logicae, sequitur quodnam sit.

Punctum 1mum.

Res distinctae ab Operationibus intellectûs an sint Obiectum materiale Logicae.

91

Quaeritur An res non quaecunque sed distinctae ab operationibus intellectus sint obiectum materiale Logicae. Sumuntur res accipiantur pro eo quod quomodocunque opponitur nihilo et hinc certum est res in hac quaestione sumptas esse obiectum materiale Logicae nam operationes intellectus quas iterum statuimus pro obiecto materiali Logicae opponuntur nihilo extra mentem. An praecedenti itaque res accipiuntur pro ipsis obiectis operationum intellectus quas Logica dirigit et pro rebus illis quae definiuntur, dividuntur

quod ab aliis vocantur conceptus obiectivi.

92 Dicendum est. Res distinctas ab operationibus intellectus non esse obiectum materiale immediatum directum Logicae docentis rigorose acceptae.

Probatur. Illud est obiectum materiale immediatum directum Logicae Docentis rigorosae in quod Logica inducit suam formam artificialem ut constat ex dictis. Ergo. Sed in res distinctas ab operationibus intellectus Logica Docens rigorosa non inducit formam suam artificialem. Ergo. Minor probatur. Forma artificialis Logicae est rectitudo passiva a logica seu conformitas cum praeceptis logicis ut videbimus infra. Sed hanc non inducit Logica Docens rigorosa in res distinctas ab operationibus intellectus. Ergo. Minor probatur. Nulla res distincta ab operationibus intellectus est conformis praeceptis logicis, quia Logica Docens rigorosa non inducit conformitatem cum praeceptis suis in res. Ergo. Antecedens probatur. Nulla dantur praecepta in Logica quae procedant directe de rebus distinctis ab operationibus intellectus, vel quae praescribant modum quo res dictae fieri debeant. Consequentia vero, non est quia nulla res distincta ab operationibus intellectus est conformis praeceptis logicis; non implicat esse aliquid conforme praeceptis alicuius habitus, si de illo nulla dantur praecepta in illo habitu. Ut per se patet et ex inductione.

93 Respondent oppositi quod rectitudo logica inducatur in res non spectatas quales sunt pro statu reali, sed in res obiective spectatas et pro statu obiectivo seu ut substant nostris conceptibus. Contra est: dum dicitur quod in res ut substant conceptibus nostris inducatur rectitudo logica seu hic reduplicatio [illegible] seu tales res [illegible]. Non potest dici [illegible] quia de talibus rebus nulla dantur nec dari possunt praecepta in

Logica. n. enim 3tiu. g. simul de rebus simul et conceptibus nulla datur conceptio logica. Igitur nec in res solas nec in res simul et conceptus indicatur rectitudo logica. Alii dicunt simul quod sensus dicto propositio est quod in solos conceptus indicatur rectitudo logica, quod non solum; sicut in hac propositione paries ut albus disgregat visum et videtur, quod sola albedo reduplicatur, sensus illius est quod sola albedo videtur directe immediate et sola visum disgregat.

Dixi res distinctas ab operationibus intellectus quas dirigit Logica non esse obiectum materiale immediatum et directum Logicae, non nego res esse obiectum materiale remotum et mediatum Logicae, quatenus conceptionum logicarum obiectum materiale immediatum sunt operationes intellectus habent [illegible] obiectum sunt res ipsae. Non enim nego res esse obiectum materiale indirectum vel in obliquo importatum Logicae, cum non operationes intellectus ut obiectum materiale vel res sunt correlativa; si Logica per suam conceptionem attingit directe et in recto operationes intellectus, respective attingit saltem indirecte et in obliquo obiecta earum, res, iuxta axioma philosophicum: Correlativa sunt simul cognitione. **94**

Dixi res non esse obiectum Logicae Dumis rigorosae. **95**
Ratio non Logicam Dumis tanquam conceptum quem obtinet sibi res aiunt et habitus quem inducunt aliquo modo ad notitiam conceptionum logicarum habere pro obiecto materiali immediato et directo res.

Obiicies subiectum, praedicatum, genus, species sunt obiectum immediatum et directum Logicae Dumis rigorosae definitio non immediate et directe datur conceptio logica. Sed subiectum, praedicamentum, genus, species important in recto **96**

res ipsas vel obiecta actus intellectus sit non revera Logica, in quibus subiectum (quod hic est ipsa res quae cognoscitur) dicitur venire in recto, sed actus (quod hic est ipsa cognitio subiiciens et praedicans) dicitur venire in obliquo quia res ipsae sunt obiectum materiale mediatum et directum Logicae Docentis rigorose. Ideo argumentum multiplicare probat rationem et contra obiicientes operationes intellectus esse obiectum rigorosum indirectum multorum actuum Logicae in allatis denominationibus subiecti, praedicati et operationis intellectus in obliquo importentur. Directe Logica docens: subiectum praedicatum et materiale specificative sumpta sunt obiectum mediatum et directum Logicae Docentis rigorose non rectorum. Formaliter reduplicative sumpta idque ita ut reduplicent solam formam ideo rectorum similiter obliquorum reduplicent. Sed subiectum praedicatum et materiale specificative sumpta in recto important res ipsas ideo rectorum. Formaliter reduplicative sumpta idque ita ut reduplicent solam formam rectorum et obliquorum. Logica Docens rigorose directe agit immediate directe de subiecto praedicato et aliis denominationibus similibus non agit de illis materiale vel specificative sumptis hoc est de ipsis obiectis cognitionis subiicientis praedicantis, quia nulla consideratio in probatione datur propria de illis. Agit ergo solum de subiecto, praedicato et ceteris formaliter vel reduplicative sumptis idque ita ut non reduplicent totas denominationes dictas sed solam earum formam scilicet cognitionem subiicientem vel praedicantem hoc est agit Logica de solis cognitionibus subiicientibus praedicantibus et ceteris de his non solis directe tradit praecepta.

Ex quo sequitur solas operationes intellectus non autem res vel obiecta operationum intellectus esse obiectum materiale immediatum

im̄ediatū et diversi Logicè. in duncaxy n. Subi Pdicari pro forali reduplicativè accepto ita ut refer plicep illa pro illud, illa pro sic: illa operatio intelly subjiciebur Pdicarū pro importaty in recto g. unitate in denominatiōe reduplicative accepta illud importatu in recto gt reduplicaty sic etiā gunal: hic dicit in recto solū Abstine?

Contra urgebis Subm, Pdicatū pro eā materialiter sumpta vel res ipsa sit idm im̄ediatū et diversū Logicè Dnus rigorosè g nulla respō. Resp. pro subm Pdicatū eadem materialiter sumpta vel res ipsa sit idm im̄ediatū et diversū actuū Logicè Dnis rigorosè sit n. idm im̄ediatū et diversū agnoscō subijcientis dirigentis pro gnaly sit Logicè Dnū rigorosè ab eadem diversū, g subm Pdicatū pro materialiter sumpta vel res ipsa sit idm im̄ediatū et diversū ipsiy Logicè Dnū rigorosè. Negatur ptō. g. unitate idē e idm intelligentiy potentiæ et habitū gt et actuū eiy mediatè 2 p. sent. d. n 4, sed subm, Pdicatū pro gt Ideo Ratiōis pertinēt nunc pertinent Resp. nā pt distin: gui, neg. Negatur. ulterioré probatiōé dignus: idē idm intelligentiy potentiæ gt et actuū eiy elicito: rū illo jure gt et actuū eiy diversorū Unitate iorē pro dicenda, infra. Sed subm Pdicatū pro materialiter sumpta sit idm im̄ediatū diversū actuū eli: citorū Logicè Dnis rigorosè, Ratiōe. actuū dive: rsorū illo jure, et R..

Principiū illud idē e idm potentiæ gt habitiy gt et actuū eiy intelligendū e de illo actuū elicitorū po: tentiæ et habity vel de illo actuū talium qui eliciōe vel affectiōe procedunt a potentia et habitu, hi n. sit

et quas poten et habitus, tendunt immediate in obiectum
suum. Non enim intelligi sufficit necessario de obiecto actuum di-
rectivorum potentiae et habitus sed de obiecto actuum illorum
qui fiunt ex directione et imperio seu productione
habitus. Ad bonum est obiectum potentiae volitivae ut
prosecutive est q. e. et obiectum actuum eius elicitorum et
volitionum. Verum enim licet quibusdam sit obiectum actuum
directivorum potentiae volitivae et regnatorum ex imperio
voluntatis elicitorum non tamen est obiectum potentiae volitivae.
Similiter verum est obiectum potentiae intellectivae ut specu-
lativae q. e. obiectum etiam actuum eius elicitorum et assensuum bo-
num enim licet sit obiectum actuum directivorum intell. et volitio-
num elicitorum ex directione intell. tamen non est obiectum intell.
Idem patet in habitibus nam bonitas DEI est obiectum cha-
ritatis habitualis in DEUM q. et actuum eius elicitorum
directivorum. Obiecta vero aliarum virtutum non sunt obiectum immedia-
tum charitatis habitualis etsi sint obiectum immediatum
actuum directivorum et imperatorum charitatis sicut actuum fidei
spei fortitudinis castitatis et qui fiunt ordinarie ex
directione charitatis. Praesupposito dico,
dictum complicatum et materia sumpta et res ipsas esse obiectum
actuum Logicae Dialecticae rigorosae non elicitorum sed dire-
ctivorum tantum actus non elicitorum Logicae Dialecticae rigorosae sunt
ipsa dictamina et praecepta Logicae quae immedi-
ate et directe sunt de operationibus intell. scil. de de-
finitionibus divisionibus illas solas habent pro obiecto immediato
elicitorum. Directivi vero Logicae Dialecticae actus sunt
ipsae operationes intell. factae conformiter ad praecepta lo-
gica et ex directione illorum et horum immediatum
obiectum est subiectum complicatum et cetera materialiter sumpta
et res ipsae sed hinc (ut dixi) inferri non potest

sit em obm matle immediatu et directu ipsi Logi=
cae.
Contra urgebis, Arno Licet n͂ sit pars 98
et habitus idem sit obm qd actum eius directoru
tn artis idem e obm qd et actum eius directoru
sed Logica Dns rigorose e Ars ut dicti qd Conclusion
ni qd idem e obm Logicae Dns rigorose qd actum
eius directoru qd ulterius si actum directoru Logicae
obm materiale immediatum directu sit res eius ipsius
Logicae obm materiale immediatum et directum erunt.
Dor ptr. Idem e obm materiale artis statuariae qd
actum directoru a statuaria, sci ipsu lignu aut
marmor. similiter idem e obm pictoriae qd actum
directoru a pictoria sci colores et sic de alijs ar=
tibus qd. Ideo digno Doro: Licet
idem e obm artis factivae qd actum eius dire=
ctoru transeat dor. nam dat aliqui effectum
respondentem actioni directo ab arte factiva in=
ssprie dni obm eiusdem. licet tn idem e obm
artis activae qd actum eius directoru. Neorem.
Logica Logica dixi supra ee artem activam n͂ facti=
vam.
Qdsi urseris petendo disparitatem quare idem 99
sit obm artis factivae n͂ aut eius activae qd et actum
n͂ eius directoru. Hanc assigno. qd obm materiale
immediatum directum habitus practici e illud in qd inducitur
forma artificialis eiusdem habitus. cum ergo in obm
actum directoru artis factivae (quod e habitus pra=
cticus) inducatur forma artificialis artis factivae, na in
marmor lig qd e obm actum directoru statuariae

inducunt formas tales vel tales statuae conformis conceptui statuarij: similiter in pannum aut aliud magum quod est omnium actuum directorum sartoris, inducunt formas tales vel tales vestis conformis conceptui sartoris et sic de aliis.. Atque enim ratio est quia artes factivae exercentes relinquunt post se opera vel artefacta externa distincta ab ipsis actibus suis directivis; et hujus dicitur habere ex omnium materie distinctivam suis actibus directis in quantum eorum materia induant formas artificiales similiter distinctas ab actibus directis. Logica autem hoc est illud ipsum quod est omnium actuum directorum ut patuit inductione et ratione quia factus directis inducunt artes factivae formam artificialem in materiam externam) Contra in omni actuum directorum actio activa cum non inducant formas artificiales ejusdem, alias artes activae relinquerent post se artefacta vel opera externa distincta ab ipsis actibus suis directivis quod est contra eorum naturam. Hinc manifeste sequitur omnium materiae immediatam actuum directorum artis factivae esse omnium materiae immediatam et directam ejusdem non esse autem omnium immediatam artis activae omnium actuum directorum ejusdem.

100 Urgebis 2do cum Hurtado contra responsionem datam n 67. Genus, species, definitio et definitum et caetera materialiter sumpta vel res ipsae sunt omnium materiae immediatam et directam actuum elicitorum Logicae Docentis, rigorosae quod nulla responsio. Probatur Anis. Atque sunt definitio et conversio cum suo definito, divisio et divisum, sed demonstratio: genus et conditiones de specie, species de individuo et actus eliciti Logicae Docentis rigorosae sunt non ipsum conceptum Logicae, sed horum actuum omnium materiae immediatam et directam ipsae res ipsae, hi non actus procedunt et versantur circa eadem scilicet

cant de conceptibus obiectivis & de rebus ipsis, non vero procedunt
nec verificantur de conceptibus ~~obiectivis~~ formalibus & de operationibus intellectus.
falsum n. e. quod premissae formales sint conclusio formalis quod conceptus
formalis definitionis sit conceptus formalis definiti & quod
Ideo nostras. probasi Morem ad ult. prob: dico aliqui
obiectione allatos dicunt per se pertinent ad Logicam Dicte rigoro-
sam procedere de conceptibus ~~sive~~ formalibus unde sensus ani talis e:
definitio formalis & cognitio definiens debet ita fieri ut idem habeat
obiectum quod habet definitum formale & cognitio confusa rei illius, quod definiri
aliquo ut obiecta illa possint etiam converti & inmice de se predi-
cari: 2di sensus e premissae formales & cognitiones ex
quibus infertur legitima conclusio dicunt tales esse ut obiectum earum idem
sit quod e obiectum conclusionis formalis & cognitionis illatae. 3tij sensus
e: conceptus formales generici et specifici & cognitiones generis ma-
terialiter obiective sumpti et speciei materialiter obiective sum-
ptae tales esse dicunt ut obiectum conceptus formalis generici possit
praedicari de obiecto conceptus formalis specifici. Eundem propor-
tionate sensum atque actus habent. Quasi ratione possibiles
erunt dicti actus Logicae genera per se pertinent ad Logicam Dicte
rigorosam habeant allatum sensum, hoc e: quasi sensum
istum haberent non forent diversi operationum intellectus quales
istum actus per se pertinere ad Logicam Dicte rigorosam dicimus
2 procedenti n 118; Fateor quod iidem actus possint
intelligi procedere etiam de conceptibus obiectivis & de rebus
sed sic specifice non pertinent per se ad Logicam Dicte rigo-
rosam ut citato loco et alias probarunt. Pertinent ergo
proprie ad Logicam Dicte latius acceptam et ad Metaphysicam
cuius munus e considerare identitatem praedicatorum inter
se cuiuslibet entis.

Ad solvendas alias Obiectiones. 101

Nota 1mo Ex eo quod res ipsae dicuntur externe
verae definitae vere divisae & a definitionibus et divisionibus

recti Logica non bene infert quod in res inducat rectitudo logica
g. non sufficit habitum pravum qualis est Logica si formaliter
sive extrinsece vel per denominationem solum extrinsecam inducat in
aliquod subiectum, sed debet esse intrinseca ratio sive per identitatem
sive per unionem sive alio modo ut constat in dilectione omnium ha-
bituum spiritualium et morum g. habitus practicus debet aliquid ef-
ficere in obiecto suo materiali, si n. solum daret denominationem extrinse-
cam obiecto materiali ... cogniti non differret ab ha-
bitibus speculativis, cum enim habitus speculativi per suas specu-
lationes vel cognitiones dent obiecto suo denominationem cogniti speculativi.

2do ex eo quod Logica sit instrumentum aliarum scientiarum non recte
infertur quod habeat idem obiectum quod aliae scientiae, nimirum res ipsas.
dico n. quod concedenti Logicam dici ... esse instrumentum
solum causale scientiarum non autem formale, g. si esset instrumentum
formalia aliis scientiis necessaria nimirum definitiones divisiones
argumentationes rectas et non autem est per quod immediate aliae scientiae
obiectum suum contemplantur. Certe n. propria logica non repraesentant
ullatenus aliarum scientiarum obiecta. Solum autem de instrumento
formali verificatur quod idem sit eius obiectum cum obiecto utentis instru-
mento ut in dilectione patet. imo ex iis manifestatur
definitionum, divisionum et rectarum Logicae quibus utuntur aliae
scientiae tanquam instrumentis formalibus, idem est obiectum cum ... res
ipsas quod est obiectum aliarum scientiarum. 3tio
Authoritas Aristotelis quâ dicit metaphysicam et Logicam agere
de omni re, intelligenda est vel de Logica utente vel quod Lo-
gica dicitur per obiecto mediato et indirecto habeat omnes
res.

Punctum 2dum

An voces sint Obiectum materiale Logicae

Ex eo quod in syllogismis definitionibus divisionibus vocalibus vehi-
cant speciale artificium, varii dicunt voces externas
quatenus substitutibiles pro operationibus intellectus logice rectis
esse obiectum materiale Logicae. Contra quos

153

Dicendum est voces externas esse ut sub[...] habitibus pro operationibus intellectus logice vocari non esse per se objectum materiale Logicae Dominus rigorosae.

Pbr: Sine quo potest subsistere Logica Dns rigorosa illud non est per se objectum materiale illius. Nam sine objecto per se tali nulla scientia subsistere potest, sublato n. objecto scientiae per se tali auferretur actus, scientiae ipsius dicentes relationem transcendentalem ad suum objectum adeoque auferretur Actualis scientia. Auferretur et Habitualis: quemadmodum n. spes facultas ad actus scientificos circa hoc objectum, sublato tali hoc objecto quoad actus scientificos. Sed sine vocibus externis quasi depositis habitibus pro operationibus intellectus logice vocatis potest subsistere Logica Dns rigorosa. Ergo voces externae per se non sunt objectum materiale logicae per se.

Mor pbr. Licet nullae darentur voces, Logica esset adhuc directiva operationum intellectus et per consequens instrumentorum sciendi quoad se. Ans pbr. quia defecto in hoc surdo simul et muto Logica acquisita ingenio vel a Deo infusa esset directiva definiendi, dividendi in materia propria quoad in materijs aliarum scientiarum. Unde Arist. lib. 1 Rhetor. cap. 2 docet: Logicam a Rhetorica differre quod Logica sit ad se, Rhetor ad alios. Cum igitur a Deo vocatur: quia directio internarum operationum intellectus praedit omni tempore externas et sine illis esse potest. Ans pbr. quia ipsae operationes intellectus quoad se sunt posteriores directione suam praedunt voces externas tamquam signa manifestativa sui ad extra, prius n. solet ordinarie logicando supponi et exerceri in agnitione rei alicuius quam manifestio illius ad extra.

Dixi voces non esse per se objectum materiale logicae. Dici enim posset quod per accidens reductive sunt objectum materiale Logicae, quatenus dignas voces grammaticis incognitas hic Logica, earumque significationes explicat supplendo defectum grammaticae, quae in particulari earum solum vocum significationes explicat, quarum usus est intra fines communior. Dixi dici posset: si nimirum ab oppositis credantur idem alijs scientijs quarum fere singulae in materia propria habent plurimas voces grammaticis incognitas

eisq[ue] deinde explicant ut Mathematica, Medicina &

Alij dicunt voces ex eo esse subiectum per accidens, non materiale Logicae, quia in illis per accidens reluceat artificium logicum, sed ab ijs nulla ratione abesse nec per accidens induci a Logica in voces artificium eius, sed a Grammatica per quod omnia sunt scibilia vera.

104

Obijcies. In definitione et syllogismo vocali reluceat rectitudo seu artificium logicum, ergo definitio et syllogismus vocalis sunt per se obiectum materiale Logicae. Respondeo omne in sphaera lignea reluceat dispositio sphaerae caelestis et in sphaera lignea non est per se obiectum Astronomiae. Similiter planta domus aedificij delineata in charta non est per se obiectum materiale Architectonicae licet in illa reluceat artificium Architectonicum. Directe distinguo Antecedens. In definitione et syllogismo vocali tanquam in artefacto logico reluceat artificium logicum, nego; tanquam in signo manifestativo artefacti logici, transeat Antecedens, pro dicendis respondeo, 2da et n. Regula. Definitio et syllogismus vocales sunt signa tantum manifestativa artefacti logici seu definitionis et syllogismi mentalis (voces quia sunt signa tantum manifestantia definitionis et syllogismi mentalis (voces n[on] externae sunt signa tantum conceptuum nostrorum) definitio vero et syllogismus mentalis sunt vere et proprie artefacta logica ut constabit ex dicendis infra. Quo supposito dico non requiri definitionem et syllogismum vocalem esse per se obiectum materiale Logicae ex eo quod in illis tanquam in signis artefacti logici reluceat artificium logicum, quia obiectum materiale habitus practici per se tale est illud quod cum forma eiusdem habitus fit artefactum illius, non autem quod est signum tantum artefacti ut patet inductione.

Respondeo 2do In definitione et syllogismo vocali reluceat rectitudo logica improprie et per similitudinem talis. Distinguo Antecedens. Proprie talis, nego Antecedens et Consequentiam. Rectitudo logica improprie et per similitudinem talis est expressio seu signum tantum manifestativa ad extra rectitudinis logicae proprie talis quae in re est ipsa conformitas cum praeceptis logicis. Prior rectitudo competit definitioni et syllogismo vocali non tamen posterior. Ratio autem quia definitio vocalis manifestat ad extra definitionem mentalem talem conformem praeceptis logicis similiter syllogismus vocalis mentalem. Ratio 2di quia nullum praeceptum dat Logica de definitione et syllogismo vocali, consequenter talia praeceptis Logicis conformia esse non possunt. Et quo ulterius sequitur definitionem et syllogismum vocalem non esse obiectum materiale per se Logicae. In hoc non inducitur rectitudo logica proprie talis sicut et in obiectum materiale per se talis omnium aliorum habituum practicorum

praeviorum induunt vestitudo eorundem proprie talis non vero similitudinaria.

Contra resp. 2dam urgebis. Syllogismus vocalis non tantum exprimit syllogismum mentalem sed etiam ipse conformis est praeceptis Logicis quod in syllogismus vocalem induunt vestitudo logica proprietatis. Resp. Nego. dispositio talis vocum in syllogismo vocali est cuius haec vox ponitur prius, illa posterius, non est conformis praeceptis grammaticalibus nec ullius alterius habitus practici quod est conformis praeceptis Dialecticae quod illis sic dirimat, prius, subjicit medium post dicat ipsum propter medium tamen non dat ingredi rei visae. Quae sic accommodantur syllogismo vocali. Syllogismus vocalis in prima Figura ita disponi debet ut vox significans medium terminum ponatur in priori propositione loco subjecti. in minori vero posterioris loco praedicati. et sic de ceteris. Resp. prob. quod nullibi grammatica mathematica hoc docet neque ullus alius habitus, quomodo sint disponendi termini in vocali syllogismo. Redeo nostrum. et prob. eius. ad ultimum prob: dico: omnes regulas grammaticas implicare hoc docere, ut voces videant conceptibus internis, et ut per voces fideliter reddantur et exprimantur conceptus cum hoc sit Grammaticae finis, ac proinde docent ut eo ordine disponantur voces termini in propositione vel syllogismo vocali quo ordine et dispositione in propositione vel syllogismo mentali alias non videret fideliter conceptibus nostris. 105

Contra urgebis. non pertinet ad Grammaticam ita ordinare voces ut videant conceptibus quod nulla responsio. Resp. prob. Si pertineret ad Grammaticam ordinare voces ita ut videant conceptibus, Grammatica deberet considerare ipsos conceptus illorumque ordinationem. tunc hactenus considerasse non posset supponere voces pro conceptibus easque ordinare conformiter ad ordinationem conceptuum. Sed non pertinet ad Grammaticam considerare conceptus ipsos eorumque ordinationem. alias pertineret ad illam considerare syllogismos mentales propositiones eorumque conversionem. unde posset etiam discernere sitne bonus syllogismus necne: quod falsum. Redeo nostrum: prob: dico: Si pertineret propter Grammatica deberet considerare ipsos conceptus eorumque ordinationem quatenus haec facta est iuxta praecepta Logica nonsequela. quatenus in illa unus conceptus est prior alter vero posterior ideo sequela. Sed ex hoc non sequitur quod Grammaticus ut talis posset discernere sitne bonus necne syllogismus mentalis. Sicut ex eo quod typographus debeat considerare ordinationem vocum orationis alicuius imprimendae quatenus in illa una vox est prior altera non sequitur quod possit discernere 106

sitne bene vel aus modare ad specificum finem disponi vocum facta ab oratore et habeantne debitum ornatum.

107 Contra urgebis si pertineret ad Grammaticum coordinare voces ut reddant ordinationi conceptum quae in illa una conceptus est prior altero sequeretur quod Grammaticus ut talis etiam saltem discerneret sitne bonus necne syllogismus vocalis: quia discerneret an teneat ordinationi conceptuum in syllogismo mentali, quae in illa unus conceptus est prior altero. Resp. nego ad bonitatem syllogismi vocalis non plus requiritur quam dictum correspondeat syllogismo mentali. Sed Grammaticus ut talis non discernit sitne bonus syllogismus vocalis necne, quia non novit quid sit vocalis syllogismus. Resp. Ideo Neg. ultimum ver. quia ad notitiam discretivam syllogismi vocalis boni a malo requiritur notitia discretiva syllogismi mentalis boni a malo. nam syllogismus vocalis bonus ille est qui bene correspondet syllogismo mentali bono malus vero qui malo vel bono sed male. sicut imago Caesaris bona est quae correspondet ideae Caesaris vel cognitioni bene repraesentanti Caesarem, mala vero quae non correspondet vel male ut imperfecte correspondet. Cum ergo Grammaticus ut talis non discernat syllogismum mentalem bonum a malo neque discernet vocalem. At ult. prob.: dico transeat quod ad bonitatem syllogismi vocalis non plus requiratur quam correspondeo syllogismo mentali nam hoc propositio restringenda est iuxta dictum immediate. Caeterum Grammaticus ut talis qui ignoret: conceptus quam bene exprimit vocibus sitne syllogismus necne sitne bonus an malus, ignorat etiam an syllogismum vocalem et an bonum an malum formet.

108 Contra urgebis quaerendo si ignoret Grammaticus ut talis, quid sit vocalis syllogismus nec discernit bonum a malo quomodo ergo praecepta de illo dare poterit aut iuxta praecepta a se data illum formare, quod assertum est n 103. Resp. Ideo etsi ignoret Grammaticus, ut talis quid sit vocalis syllogismus quoad specificum suum praecise vel quatenus hic syllogismus vocalis est signum expressivum syllogismi mentalis non tamen ignorat quid sit vocalis syllogismus quoad genericum conceptum suum vel quatenus hic est expressivus conceptuum internorum de quo aliquo dicitur in vocas esse institutas ad significandos conceptus et verum conceptuum. Hinc dando praecepta de vocibus in quae ut expressivis conceptuum eo ipso dat praecepta de syllogismo vocali ut expressivo conceptuum internorum (ut dictum n 103) et ut talem iuxta eadem praecepta format.

109 Quaeres adhuc. Ad quem ergo si non ad Logicam spectabit

dare praecepta de syllmo vocali ut tali, vel ut expressivo syllmi mentalis, et ut tale formare. Rdeo: praecepta de syllmo vocali ut tali supervacanea esse, nam iuxta praecepta Grammaticae de vocibus in quantum ut expressivis conceptuum internorum optime formari potest syllmus vocalis ut talis est. Vel ut est expressivus syllmi mentalis, cum inter praecepta internorum includatur etiam syllmus mentalis sicut ad definiendum Deum, hominem, Angelum et caeteros sufficiunt praecepta logica de definitione cuiuscunque naturae, ideo et supervacanea forent praecepta de definitione DEI vel Angeli per tales sit.

Contra urgebis. Experientia constat Grammaticum ut talem non posse formare syllmum vocalem ergo solius Grammaticae praecepta non sufficiunt ad formandum syllmum vocalem sed debent dari praecepta alterius habitus cuius cum sit in Logica. Respondeo: experientia constat Logicum ut talem non posse definire DEUM, Angelum, substantiam et alteram quam generalis Logicae non sufficiunt ad definitionem DEI, Angeli et caeterorum entium. Sed deberent dari ad id specialia alterius habitus praecepta. Similiter experientia constat pictorem ut talem non posse depingere imaginem Caesaris quem absolute non novit quod ad depingendum Caesarem non sufficiunt solius artis pictoriae praecepta. Dicere digno Ans. Experientia constat Grammaticum ut talem non posse formare syllmum vocalem et defectu artis suae et praeceptorum eius N Ans. et defectu notitiae syllmi mentalis vel cognitionis repraesentantis conceptus illos internos quos exprimit syllmus mentalis 2do Ans et N sequelam. Dico Grammaticus supposito quod illi innotesceret mentalis syllmus iuxta sola praecepta sua expedite formaret syllmum vocalem sicut Logicus definitionem D.O.M. habita naturae eius notitia et pictor imaginem Caesaris habita simplici idea vel cognitione.

Ad solvendas alias Obiectiones. **111**

Nota 1mo Arlem in sua Logica tractare considerans solum de vocibus. Scilicet de nomine, verbo, appositione et applicatione etc. cognitionem definitam Grammatica ut dictum N 103. Porphyrius cum duos libros suos de 5 praedicabilibus inscripsit de 5 vocibus usus est metonymia accipiendo signum pro re signata. 2do Logica est praeparativa instrumentorum et modorum sciendi vel orationis manifestativae ignoti per cognoscentem non vero ad audientem quia Logicus est ad se iuxta Phum. Unde ad illam per se non spectat discursus vocum.

3tio Prudentia quae est virtus hominis sufficiens non solum in ordine ad se

veniat in ordine ad alios qui non interna sed actus externos spectant, ideo dirigit non actus tantum internos voluntatis sed omnes externos. Contra Logica quae est virtus efficiens tantum in ordine ad se ac ipsos actus eam ita distinguat a Rhetorica ideo non spectat ad illam dirigere tantum actus internos syllogismos, sed et syllogismos qui in externos ac vocales syllogismos.

Punctum 3tium

An Intellectus seu Potentia Intellectiva sit Obiectum materiale Logicae?

Refert P. Maurus quosdam recentiores docuisse Intellectum esse obiectum materiale immediatum Logicae, sicut non quasi operationes intellectus reverti Logicae contra quos.

112 Dicendum est Intellectum non esse obiectum materiale immediatum et directum Logicae, Dico rigoroso. Probatur ratione: contra quos quia nullum est solidum separandi oppositi fundamentum ut contra se adduce obiectionum. 2do ostenditur. Illud dicitur obiectum materiale immediatum et directum Logicae dicitur rigoroso quod cum forma eius artificiosa constituit artefactum logicum quia universali inductione constat illud solum esse obiectum materiale immediatum et directum habitus practici quod cum forma eius artificiosa constituit artefactum eiusdem habitus sed intellectus cum forma artificiosa logica non constituit artefactum logicum ergo.

Nota probatur. Nulla potentia effectiva artefacti habitus practici constituit cum forma artificiosa eiusdem habitus artefactum illius ut inductione probatur. Sic voluntas quae est causa effectiva artefacti Ethici (scilicet actus voluntatis honestorum) cum forma artificiosa Ethica (scilicet cum honestate actuum voluntaris) non constituit artefactum Ethicum. Item potentia externa efficientes et directione artis actuantes gladiatoriae musicae et artefacta illarum cum suis artificiosis eandem non constituunt artefacta ipsarum ut Cythara et cum sensus. Item externa causa operum et artefacti manifestum est esse diversa ab ipso artefacto, galica et potentia effectiva artefacti. Sed intellectus est potentia effectiva artefacti Logici scilicet operationis intellectus Logicae (quas esse artefactum logicum constabit infra) quod intellectus cum forma artificiosa logica non constituit artefactum Logicum.

113 Redebis intellectum dicere ad se operationem esse causam artefacti logici, intellectus vero ut operantem vere logice et complexum

xa[?] ex intellu et operatione Logicae vera ee artefacta Logicae. Contra est si complexum ex intellu et operatione Logicae vera e artefactum Logicum, cum complexum ex voluntate et operatione illius ethicae virtutis honesta est artefactum Ethicum. Idem complexum ex potentia externa et operatione eiusdem conformi praeceptis gladiatoriis musicis quod sunt artefacta distincta habitum quod est contra omnem sensum

Quaeres An Intellus sit saltem obiectum remotum Logicae recipit in se operationes intellus sicut et obiectum immediatum Logicae sicut paries ergo vel tela est obiectum remotum potentiae visivae dictae artis pictoriae quia recipit in se obiectum immediatum potentiae visivae ergo albedinem et pictoriae sive imaginem quod 114

Respondeo Et hoc videtur esse quod intellus recipiat obiectum immediatum Logicae inferri non potest eum esse obiectum remotum Logicae, nam Aliud illud supra, recepisse obiectum immediatum alicuius potentiae aut habitus dictus obiectum remotum eiusdem potentiae aut habitus quod simul recipit denominationem eius obiecti ut talis quod inse recipit. Ita paries quia ratione obiecti immediati potentiae visivae aut pictoriae in se recepti denominatur visibilis visus, depingibilis, depictus quod quia sit denominationes principaliter convenientes obiecto immediato potentiae visivae et pictoriae ideo est obiectum remotum potentiae visivae et pictoriae. Contra aliud licet recipiat obiectum immediatum musicae non tamen est obiectum remotum musicae quia non recipit simul denominationem obiecti musicae ut talis neque non dicitur dirigibilis aut directus a musica. Idem dicendum de pedibus respectu saltatoriae. Idem et de Intellu respectu Logicae, licet non intellus denominetur dirigibilis et directus a Logica tamen in denominatione non habet ratione obiecti immediati Logicae vel ratione operationum intellus sed ratione sui. unde cum dicitur dirigi non ut obiectum Logicae sed ut causa illius effectiva. Ideo tamen intellum esse obiectum indirectum Logicae quia est correlativum operationum intellus in quantum correlativa sit simul cognitae ut docetur in Arist. de verbis n 94

Obiicies quod dirigi praeceptis Logicae est obiectum materiale immediatum ordinativum Logicae Deus rigorose, Sed intellus dirigitur praeceptis Logicae, haec non dirigunt intellum in recte eliciendis operationibus 115

-nis q.d. Rdeo argumento hoc probari q.d. omnis actus obiectum materiale sit intellectus et potentiarum externarum exequentium praeceptum earundem habituum, et ethicae, voluntas, sed non est vera dominans sensus. Distinguo dirigo lore: q.d. dirigit praeceptis Logicis tamquam artefactum eius: de illud est obiectum materiale immediatum directum Logicae, Nego lore q.d. dirigit tamquam causa operans vel efficiens artefacti logici Nego rem. alias omnis actus obiectum materiale immediate directum esset intellectus ut immediate dixi. Similiter distinguo nove: intellectus tamquam causa efficiens artefacti logici non autem ut artefactum logicum dirigit a Logica aliter non est obiectum eius materiale immediatum et directum.

116 Contra urgebis q.d. ea dirigit praeceptis Logicae ut recipiunt formam artificialem logicam, illud est obiectum materiale immediatum directum Logicae ut constat inductione obiecti materialis habituum practicorum. Sed intellectus licet dirigatur praeceptis logicis ut causa operans tamen dirigit ut recipiat formam artificialem logicam quia recipit operationes intellectus quae identificantur formae artificiali logicae sive conformitas cum praeceptis Logicae quia intellectus licet dirigant. Rdeo cum hoc argumento, uti ex parte probavi q.d. superiori. Directe distinguo dove: q.d. ita dirigit praeceptis logicis ut recipiat formam artificialem logicam ac eam constituat artefactum logicum illud est obiectum materiale immediatum et directum logicae, Nego dove, q.d. ita dirigit praeceptis logicis ut recipiat formam artificialem logicam sed eam non constituat artefactum logicum illud est obiectum materiale immediatum et directum Logicae Nego dove. Alias sequeretur obiectum materiale immediatum et directum omnis actionis esse intellectum et actus activarum potentiarum externas receptivas formae artificialis earundem. Similiter distinguo nove et Nego quod. Intellectus non ita recipit formam artificialem logicam ut eam constituat artefactum logicum. Immo artefactum potius logicum quam forma eius recipit falsum non est q.d. operationes intellectus recte logicae quas recipit intellectus sint sola forma artificialis logica sed potius et constituunt artefactum logicum.

Ad solvendas alias Obiectiones

117 Nota 1mo. Ex eo q.d. intellectus recte operans sit finis Logicae non sequitur sicut esse obiectum Logicae, non omnis enim finis sicut actionibus est obiectum

e obiectum liceat aut habitus sed solum finis internus seu ad quem ex natura
sua ordinantur scientia et habitus, ut eum actibus suis attingat. alias omnis
scientia et artis imo omnis virtutis intellectualis objectum esset intellectus ut
~~tollas~~ perficibilis quod sit finis externus ad quem ex natura sua ordinantur
omnes virtutes intellectuales.

Nota 2do Ex eo quod intellectus sit causa objecti Logicae sc.
operatio intellectus non sequitur eum esse objectum Logicae: licet n. objectum aliquo-
rum habituum speculativorum sint eum causa extrinseca objecti eorundem
saltem aliqua, nullus tamen habitus practicus ut talis habet pro objecto materiali
causam extrinsecam objecti sui, ut constat eorum inductione. alias artes,
omnes et singulae practicae deberent habere DEUM pro objecto suo materiali
et proximas executivas operationum suorum simulque efficientes artefacto-
rum suorum. Et ratio est quia objectum materiale habitus practici ut talis,
est illud quod ea attingit ab habitu, ut eum forma ejus artificiali
constituat artefactum ejus. Solum ergo licet causas intrinsecas seu con-
stitutiva intrinseca objecti sui habet pro objecto cum haec sunt ipsum esse
objecti.

Nota 3tio Licet ex eo quod albedo disgregat
visum non tamen
generaliter inferatur quod paries ut albus disgregat visum, non tamen potest
inferri intellectum ut operantem conformiter ad regulas logicas esse objectum
materiale Logicae ex eo quod operatio intellectus sit objectum materiale Lo-
gicae. Ratio falsum est consequentiam praedicatum conveniat alicui formae
convenire eum subiecto ex illa forma sumpto cum reduplicatione
ejusdem formae. Sicut ignis ut approximatus quae est accidens aut
conditio ad urendum requisita quamvis approximatio ipsa sit accidens
et conditio ad urendum requisita &. In praesenti eum natura
voluntas ut operans conformiter ad praecepta Ethicae non est objectum
materiale Ethicae licet ipsae operationes voluntatis sint objectum ma-
teriale Ethicae &

Nota 4to Ex eo quod
operationes ut elicitae ab intellectu et intellectus ut eliciens ope-
rationes sint, seu habeant eandem constitutionem, non sequitur
utrumque esse objectum materiale Logicae. Sicut ipsa seu Longa ha-
bens vestem et vestis habita ab eo licet eadem habeant
constitutionem, non tamen easdem de illis verificantur praedicata Sempron.
habens vestem est homo, vestis autem habita ab eo non est homo.
Et ratio est quia ad hoc quod illa seu habeant diversa verita

rat(io)e gnoru(m) diversa de illis p(re)dicata verificant.

Punctum 4tum

118 **Ens rationis logicum an sit Obm ma(teri)ale Logicae**

Ad resolu(tio)nem Q(uaestio)nis huius Suppono 1mo q(uo)d aliud est ens quod sit Ens reale s(ive) physicum hoc est independens a n(ost)ra ra(tio)ne et intellectu, talia sunt omnia ut DEus Angeli &c. aliud sit ens rationis hoc est dependens a n(ost)ra ra(tio)ne. Q(uonia)m vero potest aliquid multipliciter dependere a ra(tio)ne n(ost)ra ideo Ens ra(tio)nis multiplex est. 1mo Ens ra(tio)nis subiective: et est o(mn)e id q(uo)d recipitur in intellectu tanquam in subiecto uti sunt opera(tio)nes intellectus vitales et n(on) vitales s(ive) species impressae et habitus intellectuales. 2do Ens ra(tio)nis effective est o(mn)e id q(uo)d ab intellectu p(ro)ducitur ut sunt opera(tio)nes intellectus tam vitales q(ua)m n(on) vitales et habitus intellectuales.

3tio Ens ra(tio)nis Obiective est o(mn)e obm intellectus s(ive) id q(uo)d repraesentatur ab intellectu. Quibus hoc ens ra(tio)nis obiective sumptum aliud est chymaericum s(ive) fictitium (q(uo)d et metaphysicum vocant) et est illud q(uo)d h(abe)t e(ss)e tantum obiective in intellectu, repugnat a(ute)m existentia ex parte rei, ut dignitate et impossibile talis qualis realis negationibus formalibus verum chimaera [illegible]. Aliud ens ra(tio)nis Logicum q(uo)d item est obm intellectus ut n(on) repugnat existentia ex parte rei: tale ens ra(tio)nis est [illegible] cognitis. Appellantur ab aliis denomina(tio)nes 2do intentionales aut et sumuntur 2do intentionale. Sumi a(ute)m potest tripliciter 1mo materialiter s(ive) obiective pro ipsa illa re quae est obm cognitionis. 2do formaliter pro ipsa cognitione rem illam repraesentante. 3tio sumitur pro utroque simul, hoc est pro complexo ex re quae cognoscitur et cognitione illam repraesentante.

119 Suppono 2do Ens ra(tio)nis Logicum sumitur dum [illegible] nihil aliud dicere praeter obm et cognitionem obiecti ex[illegible] ut dicitur nisi DD docent [illegible] Thomistae qui tales denomina(tio)nes 2do intentionales praeter dicta, constitui volunt p(er) fictam cognitionem in [illegible] obiecti [illegible] p(er) fictam relationem obi ad

obi ad cognitionem. 2do sunt Scotistae qui dictas denominationes extrinsecas volunt et aliquid intrinsecum objecto resultans tamen ex cognitione quod ens diminutum appellant. Ratio huius sententiae est: ergo posito solo objecto et cognitione illud repraesentante a nullo alio supposito ente, sive ficto sive diminuto ipso ponitur objectum cognitum. Et Antecedens probatur tum paritate: ergo posito solo pariete et visione sine ullo ente superaddito sive fictitio sive diminuto. Tum quia ab aeterno mundus erat a DEO cognitus et non nisi habuit esse sive fictum sive diminutum, neque enim ex cognitione DEI quod est ipsemet DEUS poterat resultare ficta relatio ad mundum quod erat aliquid diminutum intrinsecum mundo. Neque ex mundo qui non erat ab aeterno, poterat resultare ficta relatio ad cognitionem divinam aliud durans ab aeterno aliquid distinctum a DEO. Et sic Conclusio

Dicendum est. Ens rationis logicum non est objectum materiale Logicae Dialecticae rigorose. Probatur. ergo ens rationis logicum quod sumitur negative scilicet pro re quae est objectum cognitionis et quod non est aliud objectum materiale immediatum Logicae ostendi neque sumitur positive scilicet prout ipsa cognitione repraesentante rem illam et sic sumptum succedat ipsum illud esse objectum materiale immediatum directum Logicae, adeoque nihil novi dicimus hic, dicimus diversum Logicae, sed in nostra sententia pro re simul et cognitione illam repraesentante: vel cum nostra Scotistae simul et cognitione illud et simul aliquo ente aut Thomistae pro re et cognitione illa et simul aliquo ente diminuto, aut fictitio. Sed in neutro ex his sensu ens rationis logicum est objectum materiale immediatum directum Logicae non in primo: ergo nulla datur conceptio logica directiva complexi ex re et cognitione illa, ut patet in hoc complexo non inducitur conformitas in conceptis logicis ut fit artificialis logica. Non enim in 2do ergo neque ens diminutum aut fictum datur neque ullo conceptu logico dirigitur, si daretur. Neque dicas Logicam dirigere conceptus huius sive ficta, sive diminuta, dum dirigit impositionem generis ad differentiam conclusionis ad relationem, subiecti praedicati et neque enim in his intervenire aliquid fictum aut diminutum. Deinde dicunt non

120

gdæ Logica dirigendo denominationes subi. predicati, quis per solos actus intellectus subijcientes, predicantes, et ceteros dirigat.

Ad solvendas Obiectiones contra Suppositum 2dum

Nota 1mo Denominatio est duplex: Intrinseca et Extrinseca. Intrinseca est quae provenit a forma identificata vel unita vel intrinsece inhaerente subiecto denominato. et talis est denominatio albi parietis corporis dati, colorati &c. Extrinseca est quae provenit a forma nullo modo inhaerente subiecto denominato sed tantum ad illud terminata extrinsece. Talis denominatio est parietis visi, campanae auditae &c. Ad priorem seu intrinsecam denominationem spectat, denominatio parietis albi. Ad posteriorem seu extrinsecam denominatio parietis cogniti, subiecti predicati &c. ut patuit ex nunc et ex hac ratione. quia esse album in re est habere albedinem. Porro non habetur albedo nisi a pariete sibi in subiecto existente atque in haerente. Quam autem esse cognitum non est idem quod habere cognitionem sed est esse terminum cognitionis sicut esse visum non est idem quod habere visionem sed est esse terminum visionis. Sicut autem paries potest esse terminus visionis seu visus etsi visio nulla tenus sit ipsi intrinseca sed soli Petro videnti ita paries potest esse terminus cognitionis seu cognitus etsi cognitio nullatenus sit ipsi intrinseca sed soli Petro eam cognoscenti. Itaque ad denominationem cogniti praeter obiectum et cognitionem eius nullum ens fictum aut diminutum requiritur. **Nota 2do** Sicut in exemplo proposito eadem visio sine ullo ente ficto aut diminuto denominat Petrum videntem et parietem non videntem sed visum, sicut eadem actio denominat causam producentem, effectum vero non producentem sed productum ita pariter eadem cognitio sine ullo ficto aut diminuto ente denominat intellectum cognoscentem obiectum vero cognitum non cognoscentem. quia obiectum non est capax denominationis huius cognoscentis. est autem capax denominationis cogniti. Unde principium illud communiter sententia oppositum est falsum unde illa semper est effectus formalis. non ratione subiectorum diversorum seu diversimode denominari capacium eadem forma diversos effectus formales habet. seu subiecta diversimode denominari capacia diversimode denominat ut patuit in allatis exemplis.

Nota 3tio ex eo qd. recte, hic ēē cognit. ul. sub in pdi=
catum ꝑ pdicem de rebus n. requiri ēē illam denotaes
intrinsecas rebus, ꝑ quantum a parte intrinseca rebus n. ꝑma
sola cognitiōe: ex ea ratiōe qd. ee pdicati rei, vera sit in=
veniendum rei. nam recte dicta sumpta sbtiē quoad sum
veritate seu quoad rem illam quae cognoscatur, subjectum ꝑ pdicatum,
de rebus n. tam sumpta quoad obligari ꝑ quoad cognitiōe
quia est fui dicerem recte nam ly propositionis hujus Petrus
est cognitus sensus est ipse: Petrus est enim cognitus sensu e
entitas terminans cognitiōe. Idem dicendum de reliquis.

Nota 4to Fruntur qd. ois actio transiens in materia
externam et ordinata ad hoc ut ꝑ eam agens communicet suam
ꝑfectionem alteri debeat ultra se pducere aliquid intrinsece
in termino suo, transeunt ingens g. definitio hujus spectat ad
Physica: falsum tamen est qd. ois actio etiam immanens vitalis
et ordinata solum ad ꝑfectionem ejusdem debeat pducere
aliquid intrinsece in suo termino ut patet etiam contra oppo=
sitos in visione, auditione &. Porro talis actio est co=
gnitio.

Nota 5to Propositiones istas: homo
est anal rationale. Et: anal rationale est homo licet ex parte
obj. n. differant differunt tamen ꝑ diversum modum repraesen=
tandi: nam prior repraesentat ly homo pro subo: ly
anal rationale pro pdicato: posterior autem repraesentat ly
anal rationale pro subo ly homo pro pdicato. Et ab hoc
diverso modo repraesentandi sine ullo ente fictitio aut dimi=
nuto fit homo qd. prioris propositionis sit subm posterioris autem
sit pdicatum. Similiter anal rationale ꝑ patet idem in simili
cognitio repraesentans Petrum et Paulum iuxta communiorem sententiam
n. ex parte obj. sed solum ex parte modi repraesentandi differt a cogni=
tione repraesentante Paulum & Petrum. Unde licet haec
propositio: homo est anal rationale affirmando identitatem anlis rati=
rationalis de homine eo ipso ex parte obj. affirmet identitatem
hominis de anali rationali, ꝑ cum homine cum identitates istae sint
ex parte obj. omnino eaedem realiter tamen falsum est qd. dicta propositio
ex parte modi repraesentandi a se realiter indistincti affirmet
de anali rationali identitatem cum homine.

Articulus 3tius

Quodnam sit Obm materiale Logicae?

122 Dicendum est Obm mãale im̃ediatũ directũ Logicae
Dñis rigorose acceptae et operaões intellg et quidẽ oes 3.
Ita Pars et D. Thomae Magri Suarez Oviedo, 2dae
vero Pars Sententia qui 1mã operaõẽ intellg rejicit ab Obo mãali
Logicae. Pbr utraq pars. Illud e Obm mãale
im̃ediat. et directũ Logicae Dñis rigorose acceptae in quod exerg
directione indũiq im̃ediate siue artificiosa Logica ita ut in eo
directione conformant arteficiata logice ut constat ex definitione Obi mãalis
habitus practici data Q. proxi n. 3. et inductione: Sed
in oes tres operaões intellg indũiq immediate ex directione Lo-
gicae siue artificiosa logica ita ut in illis conformant arteficiatũ logicũ
Ergo. Pbr Mir conformitas cũ Ĝcepti logiis est siue artifi-
ciosa logica ut probabitur Sequenti Art. Sed in oes 3 operaões in-
tellg indũiq im̃ediate ex ex directione Logicae conformitas cum
Ĝcepti logicis ita ut in illis conformant arteficiatũ logicũ Ergo
Mir probr: indũiq inducit conformitatẽ cũ Ĝcepti alicuiq habitq
ita ut in illo conformat arteficiatũ eiusdẽ habitq nil e aliud qm
per actũ conformẽ Ĝceptis eiusdẽ habitq ex directione illiq
ut constat instituti in actibq artis musicae gladiatoriae, sal-
tatoriae et aliorũ habituũ activorũ. Sed oes 3 ope-
raões intellg possunt conformes Ĝceptis logiis ex directione
Logicae ut patet inductione tũ argumentaoẽ propositiõ & fa-
ciendo conformiter ad Ĝcepta logica. Ita definitioñ quas
praebuit in Dialectica disp. 1ma n. 143 spectat ad
primam operaõẽ intellg. Sed oẽs dicti actq fiant
conformes Ĝceptis logiis ex directione Logicae & indirectio-
nis Ĝceptorũ Logicae inde e q. a Logicis tm̃ fieri solent
qui norunt Ĝcepta logica Ĝcernentia modũ argumentandi
definiendi &. Deinde finis Ĝceptorũ Logicae sunt
actuum artiũ e directio. Sed si ex directione Logicae
& Ĝceptorũ eiq nõ fierent actq conformes Ĝceptis logiis

finis hic conceptorum Logicorum asserere non distinguerent quam
conformes conceptus Logici fiunt ex directione Logica conceptuum aliq.

Confirmatur de prima Operatione Intellectus. Etsi ex inchoata 123
definitione spectare ad ipsam non tam ad primam operationem intellectus,
tamen adhuc prima operatio intellectus est etiam indicata et directa
Logica et probatio: Terminus simplex includens genus proximum
et differentiam ultimam ejus finis. Item terminus simplex vel
simplex est quatenus abstrahit ratione generica a speciebus diversis, aut
quatenus abstrahit ratione differentiali ab individuis, unicuique soli ejus
terminus ut mortalis dicitur, aut terminus mentalis rationale et rationale
et primam intellectus operationem ejusdem affirmant quatenus negant.
Sed hi actus vel termini mentales fiunt conformiter ad Concepta Logica et ex directione eorundem quam prima
operatio intellectus fit conformiter ad concepta Logica et ex directione eorundem, consequenter est etiam indicata Logica.
Nec solum actus hic vel terminus mentalis simplex dicitur rationale
et conformis huic concepto Logico, dicitur habere conceptum specifi-
cum rei debes formare talem conceptum quo indivisibiliter attingas
genus proximum et differentiam ultimam rei. Hic enim actus vel
terminus simplex, aut est conformis huic concepto Logico: dicitur
habere conceptum generalem rei abstrahere rationem communem a pluribus
speciebus differentibus. Tandem hic terminus rationale est confor-
mis huic concepto dicitur habere conceptum differentiale tunc ab-
strahe rationem communem ab individuis hujus ab iisdem.
Quod autem dicti actus fiant conformes conceptis Logicis ex directione
eorundem probatio hujus petenda est ex non procedenti.

Nota concludendum tamen omnes 3 operationes intellectus et etiam
maxime indicatam et directam Logicam non procedere independenter
innumeri absoluta simpliciter sed in suppositione [illegible] innumeri in-
simpliciter ut sensus sit aliquid spectans tamen primam operationem
intellectus quam 2dam quam 3tiam et etiam maxime indicatam Lo-
gicam. Nam non in omnes uno species infimas et individua
est eadem quam possibilia omnium intellectus operationum indigent
sine artificiosa Logica.

124 Obj. 1mo, stra 1mã ptē solutiõis: Operatiões ar-
tis n[on] s[un]t obm maale artis nam extrinsecarias n[on] s[un]t obm
maale operaões ipsius sed munera lignat[um] ideo dicendum
de alijs artib[us]. Sed operaões intelle[ctu]s s[un]t operaões ar-
tis logicæ g[o] &c. Rdeo 1mo, Nursati dove. g. musica
rhetorica gladiatoria extrinseca artium activarum obm
maale s[un]t operaões earum diversæ. Rdeo 2do
digno dove operaões artis factivæ n[on] s[un]t obm maale
eiusdem artis 3tio dove operaões artis activæ. Nove
cuius falsitas patet inductione artium activarum. Similiter
distinctam nove n[on] sequela. Q[uo]d si vero dispariæ:
Ð quia operaões artis factivæ g[o] activæ in d[ict]is n[on] sint
obm maale sed artis sint 3o illa perendu d[ict]ex
n. 99 L. Psenniz. Rdeo 3tio operaões
elicitas artis n[on] s[un]t obm maale artis tamen d[ict]i n. opt-
mos elicitas artis sint simul operaões diversas eiusdem
generis substitunt diversioni artis erunt obm eius maale
operaões diversas artis n[on] s[un]t obm maale artis Nursati
dove falsa n. e[st] de operaõib[us] diversis artis activæ.
digno similiter nove. Sed operaões intelle[ctu]s s[un]t operaões
v[el] diversæ v[el] elicitas artis logicæ ideo novem elicitas
n[on] nove consequens. Quidsint operaões elicitæ
et quid diversa artis v[el] dicta ostant ex n. 97 Psenn.
ubi explicatur ut artis elicitii et diversi logica
Dnis.

125 Contra urgebis obm maale habitus omnis
adeoq[ue] et logica d[ebe]t esse prius habitu sed operaões intelle[ctu]s
quæ dicuntur tungi a logica n[on] s[un]t priores logica cu[m] sint ef-
fectus illius g[o] &c. Dr. stii specificativa habitus d[ebe]t esse prius ha-
bitu g[o] e[st] vera habitus specificati ois cu[m] sua e[st] prior suo
effectu. Sed obm maale habitus ois e[st] eiusdem specificativa
ut dicit doctor g[o] &c. Rdeo digno dove: Obm maale
ois habitus d[ebe]t esse prius sive in essendo sive in cognoscendo
ipso habitu ideo novem. d[ebe]t esse prius in essendo nego
nursati dove: g. falsa e[st] de obm maali artium activa-
rum et dicturum practicarum licet demum vera esse de obm

medii habitui operationum? Ante distinctionem assequi et dico: Objectum materiale scientiae practicae adeoque et Logicae
physice rigorosae nullo modo potest esse primo in executione seu quoad
physicam existentiam scientiae practicae, quia et curari physice
movetur a scientia practica ut patet ex dictis supra. Deficit
ergo quod primo sit intentione seu ut primo intendatur per scientiam practicam
ratione finis propter quod alia operantur. Ratione diversitatis
ordinarie ut notitia adeoque quod ex objecto materiali ex parte scientiae
practicae valeat. Sic ergo operationes diversis scientiis practicis
adeoque et Logicae sunt priores intentione scientiae practicae
et non finis, sicut practicae ratione indifferentis et operae quod illa
intendit (bonum finis primo intenditur postea eligentur
media ad illud assequendum) hinc est quod possint esse objectum materiale
scientiae practicae. Quod autem possit esse aliquid primo intentione
eo quod est posse primo in executione seu quoad physicam existentiam, patet
in sanitate quae primo intenditur per sumptionem medicinae
licet sumptio medicinae praecedat executione seu existentiam
physicam sanitatis. Patet etiam in aliis pluribus operativis ad
finem media. Praeterea diversis denotatione deo ... atque
non potest praecipitari a modo tendendi in objectum qui modus tendendi
non est prior ipso actu cui ipsi identificatur. Ipsi
diversi procedat de specificatione earundem vel de solo objecto atque
vel habitu dignitatis eodem modo, quo distinctum est hoc primum
argumentum.

Contra urgebis 126

nullas operationes intellectus intendit Logica suis praeceptis dirigere per operationes intellectus quae
dirigi a Logica non sunt objectum intentione priores Logica.
Antecedens probatur: si Logica operationes intellectus intenderet suis praeceptis dirigere operationes intellectus deberent esse indifferentes
ad rectitudinem logicam vel curvaturam quod non est; directa ad rectitudinem logicam illud directione per praecepta logica
non indiget cum esse diversum eo illud recte non deviet
a recto. Sed operationes intellectus non sunt indifferentes ad
rectitudinem logicam nam vel operatio intellectus vel est recta
logice vel non recta, sed neque recta logice neque non recta
operatio intellectus est indifferens ad rectitudinem logicam ergo:

q. in operatione veritas identificatur aliquere sua rectitudo quam operatio non recta sua irrectitudo. nihil autem est indifferens ad id quod sibi aliquare identificatur aliud est indifferens ad seipsum vel posset esse sine seipso.

Quod Ideo Ntrus probatio non simpliciter de-
quenda loris. potest non aliquid dirigi etsi dirigatur sit ad
rectitudinem dicuntur actiones Christi Domini ratione unionis hy-
postaticae, et Matris Beatissimae ratione maternitatis di-
vinae non sunt indifferentes ad rectitudinem vel irrectitudinem
moralem et tamen diriguntur predicatione eorum respectiva. Imo
est Deus ipse, et dirigatur ab operandum recte et tamen in
operando dirigit dicitur sua regula non ceteo modo operatur.
Ihu... falsum est quod est dirigendum ut tendat ne deviat a
recto sed sufficit quod ex directione ponatur aliquid rectum quod
sine illa vel simpliciter non fieret vel cum difficultate.

Ideo 2do ad eandem probationem: quod dicitur videri solet di-
quando dicere: si operationes intellectus intenderet Logica
ita ipsius dirigere operationes intellectus deberent esse physice
indifferentes ad rectitudinem logicam non sequela loris debe-
rent esse logice indifferentes transeat sequela loris propter pri-
mum respondetur permitto definitionem recte non sequitur. Quidem
definitionis probatio nostris applicanda. Explico dicitur
quod est esse moraliter indifferens ad formam artificialem physice
et logice. Physice indifferens ad formam est quod consistit ante
formam posita sine illa vel cum illa existere ... indifferens est tamen
moraliter ... ad formam eorum artificialem. Logice
indifferens est tamen ad formam est quod habet non possit inde ipso
existere ante formam aut sine forma cum sibi illa identificatur
poterit in loco illius poni tamen aliud existens quod cum ipso
habens formam identificatam ita indiffe-
rens est tamen moraliter artificiali ... et ... prima-
rum ad formam illorum ut patet inductione sunt moraliter Ethi
et ... sunt indifferentes sunt ad rectitudinem logi-
cam et operationes intellectus ut dictum est ... n. 109 in
notatione 4to ... ceteo operationis recte logice est defi-
nitionis ... ... mala definitio sequitur operationum
intellectus directionem intendit Logica ... ...

162

etiam activa.

Contra urgebis: Ex hac positione indifferentiae Logicae operationum intellectus sequitur, porro intellectum esse indifferentem ad rectitudinem et rectitudinem logicam quam operationes sic. intellectus n. potest producere operationes rectas Logice vel non rectam. Operationes vero illius non possunt fieri rectae logice vel non rectae. ut omnis operatio intellectus determinata sit recta logice vel non recta quod absque operatione intellectus directione non indiget Logica sed porro ipsius intellectus. Resp. dignum Loquela Autoris: Ex hac positione sequitur porro intellectum esse indifferentem physice et ut illius producere rectitudinem logicam non autem operationes sic. Loquela Autoris. sequitur intellectum esse indifferentem logice et trium rationum imponere artefacto Logicam Loquelam. Prob.: ult.: dixeram: Operationes intellectus non possunt fieri rectae logice vel non rectae hoc est una eademque operatio intellectus quae nunc est recta logice non posset nec poterat esse directa logice vel extra tempus. hoc est loco operationis quae nunc est recta logice non poterat substitui operatio non recta logice vel extra N. et dico: Quidquid loco huius operationis intellectus quae nunc est recta logice poterat poni alia non recta logice nec ut fieret nec amplius fiat indigent operationes intellectus directione praeceptorum logicorum.

Ad alia contra 1mam conclusionis partem solvenda 128

Nota 1mo Omnes alias actuales scientias sive actus aliarum scientiarum quae subsunt directioni Logicae sive quae in illis consideratur quae rectitudinem quam induerit, esse objectum materiale Logicae licet non sint quae sit vel ipsae operationes talium vel ipsarum objectum vel (ut alij dicunt) quae praeceptorum quoad modum suum circa quae versantur. Hinc actus aliarum scientiarum procedunt quidem elicitive vel effective ab alijs scientijs directive tamen forte et elicitive a Logica Arte. Neque hinc infertur Logicam omnia scire naturaliter sive solum modum illarum vel amplius faciendi atque omnium scientiarum (ut solum dicunt Logici) non esse simpliciter omnia scire sed cum addito quoad modum sciendi.

Nota 2do ex eo quod nulla visio possit esse objectum efficiens visionis neque auditio auditionis, non sequitur operationes intellectus non posse esse objectum materiale aliarum operationum intellectus n. praeceptorum Logicae. Sicut ex eo quod visio non possit

videri nec auditio audiri p. vocis qd cognio intelligi n. posit cognosci. Rao disparitatis e. Fq. obm potest exhd. alteq et visionis e lucido colorem qualis p. e. ipsa. Contra Sim potest intelleno d. alteq exprimere eiq. dirim qualis e. sit operatio intelligi. Fg. una visio n. pt dirigere ad alteram, obiciendo ei ney potest eam cognoscere. Contra una operatio intelligi pt dirigere ad alteram.

Nota 3tio At Animastica et Phisica sunt considerare rationis et intelligi ita considerent operationes intelligi in effectu illi et proprietates earum naturales. a Phia considerent rao formalis actionis at Ethica rao formalis vitalitatis. n.m a ditis scientijs considerent proprietates operationum intelligi artificiales qualis e. rectitudo earum Logica et dirigibilitas Logica. Sicut q. Phia considerant actus voluntatis sub rao'e actionis ab Aethica sub rao'e actus vitalis n. tn sub rao'e actus moralis rectorum honestorum et moralis dirigibilium, per respectum ad Ethicam. Per proprietates naturales operationis intelligi intelligi illa quae habent independenter a praecepto illius artis. p artificiale vo intelligi illa quae habent dependenter a praecepto alicuius artis. Usuq. aim identificatur naturali operationi intelligi.

Addo a scientia Experimentali licet considerentq. naturaliter reflexe proprietates artificiales operationum intelligi n. possunt tn ab illis considerari practice et directive sed a sola Logica.

Nota 4to Obm partis instrumentarii Cadereq et Logicalis dotare e'e instrumentum eiq. finale, qd ipsa constituit et format quales in Logica sit operationes intelligi dirigentis praeceptis eiq. n. aim dt e'e instrumentum tale. Contra instrumentaria consistit finale instrumentum qualia in Logica et ipsa eiq. Praecepta - alias artis fabulis liq. diu naturale et ipsa eiq. instrumenta, quibq. ferrum cudit. Deinde Logica si Praecepta quae talia habeat pro obo seipsam ut tale habere pro obo. Sino praecepta ex natura sua ad aliorum directionem ordinantur.

Obr ab Hurtado contra 2dam partem conclusionis

Ldsi ab imperio voluntatis independenter. illud n̄ fit ex directione Logicæ quia directio logica fit dependenter ab imperio voluntatis, sed ana intellg operatio fit indepdr ab imperio voluntatis ergo.
Prob: ant: quod prevenit imperium voluntatis fit indepdr ab imperio voluntatis sed ana intellg operatio prevenit imperium voluntatis q. excitata spe alicuius obi intellg apprehensiva potentia est ex se determinata ad eliciendam obi illius apprehensionem ergo. Adeo constat ex supra dicta n. 66. 2. Prevenit. Nrove ptrao' N rove' degno
Sed aliqua intellg operatio ois prevenit imperium voluntatis N rove alyra operatio ana ido Nrove. digero dimitti
Negno et Neg... Operationes ana intellg n̄ quaedam sit
quod prevenient imperium voluntatis illa sc. quod fiunt a nobis inad=
vertenter excitatis obi spe. quod fiunt sine reflexione ulla intellg
ad Qseptam logica directiva ana operationis. Aliæ operationes ana
it quod subsequuntur imperium voluntatis illa sc. quod postquam intellg
advertit ... in apprehensionibus prevenientibus imperium volun=
tatis imperantis ... ut ... in ... erroneam
tatis imperantes a ... ut ... in ... erroneam
2 difformium Qseptis logicis apprehensionum. Ex his operationibus
primus n̄ fiunt ex directione Logicæ fiunt tn̄ ... quod sufficit
ut ana operatio intellg dicatur eē Am... Logica. ut ostet
ex dictis hoc in Nostro post probatam solutionem. Ad ult: prob:
dimittr dico intellectum licet aliquas operationes anas excitata obi
spe statim eliciat ante oē imperium voluntatis, illas sc. quod fiunt
nobis n̄ advertentibus nec reflectentibus ad Qseptam logica n̄ m oēs
sic elicit. Addo quod n̄ oēs spēs intelligibiles determinent
intellectum ad eliciendum actum, dum n. multa quod illud solum Qsti=
tuunt in moē potentis elicere actum quo casu intellectum determinat
imperium voluntatis quod patet in indiciis probatis.

Contra urgebis ana operatio intellg ~~Lfit~~ ~~debet~~ n̄ fit subsequi imperium voluntatis q nulla ē talis quod sequitur imperium volun=
tatis adeo q fiat ex directione Logicæ. Ans prob: q. operatio
ana intellg dt prevedere imperium voluntatis. ans prob: a:
q. voluntas n̄ fert in incognitum ... illud nihil volitum
nisi cognitum; q ... imperat obi alicuius sive fugam
sive prosecutionem obm illud dt eē cognitum adeoq p ana intellg

operatione repraesentativa cum ab hac sumat initium cognoscendi obiectum.

Secundo nostrus: probatur: digno: Prima operatio intellectus ipsum proponens obiectum et talis de cuius veritudine nihil statuit, intellectus debet praecedere imperium voluntati secundo actus. Prima operatio intellectus praecedere proponens obiectum et talis de cuius veritudine post advertentiam conceptu logica dirigit intellectus debet praecedere imperium voluntatis nostrus similiter digno consequens est consequentia. — Antecedens probatur: non plus exigunt quam quod debeat imperio voluntatis praecedere aliqua operatio prima intellectus scilicet ipsum proponens obiectum illud cuius prosecutio est vel fuga, quod imperat voluntas quod libitum secundo.

131

Contra urgebis operatio intellectus subsequens imperium voluntatis de cuius veritudine decernit intellectus non est prima, adhuc Logica dirigens operationes intellectus sequentes imperium voluntatis et dirigit primam operationem intellectus. Antecedens probatur: operatio intellectus supponens aliam ante se eiusdem obiecti repraesentationem non est prima. Sed operatio intellectus subsequens imperium voluntatis supponit aliam ante se eiusdem obiecti repraesentationem quod est. Nego probatio: quod antequam imperet voluntas repraesentatione huius obiecti et (Cuius approbandi et improbandi) de obiecto cognoscere sicut ante imperium voluntatis una ante operatione intellectus de hoc obiecto sequentes ex imperio voluntatis supponit repraesentationem huius obiecti.

Secundo digno antecedens operatio intellectus subsequens imperium voluntatis non est primo prima, secundo antecedens non est secundo prima nostrus. Similiter digno consequens quod adhuc Logica dirigens operationes intellectus sequentes imperium voluntatis non dirigit primo primam operationem intellectus secundo consequentia non dirigit secundo primam operationem intellectus nostrus sequentem. Explico operatio intellectus prima duplex est primo prima quod sine ulla advertentia et reflexione intellectus ~~statuta~~ ipsius obiecti; vel dicitur et hanc secundo praecedere non tam sequi imperium voluntatis nec dirigi a Logica sicut primo primi motus voluntatis praecedunt imperium, ergo nec diriguntur a prudentia vel Ethica. X Deinde operatio prima intellectus est secundo prima quae est cognitio cum advertentia elicita repraesentans obiectum vel dictio nihil affirmans negans, licet ante se supponat alios actus scilicet repraesentatione eiusdem obiecti praecedentem imperium voluntatis deinde ipsius directionem sui tandem imperium voluntatis. Et talem operationem secundo primam dico non praecedere sed sequi imperium voluntatis et dirigi a Logica sicut motus voluntatis

Secundo primi

Respondeo secundo negando antecedens: operatio intellectus subsequens imperium voluntatis supponens aliam ante se eiusdem obiecti, solum potest esse non primo prima, non tamen secundo prima, haec enim supponit aliam eiusdem obiecti repraesentationem non tamen praecedentem de quo obiecto nihil affirmat negat. Secundo digno antecedens

secundo primi sequuntur imperium voluntatis et diriguntur a prudentia v Ethica.

Ad alia solvenda

Nota 1mo Dupliciter aliquid posse dirigi v proprie hoc e' ut hanc sui directionem cognoscat quatenus discipulus dirigitur a magistro. v improprie hoc e' per impulsum extrinsecum sine cognitione directionis suae, quatenus equus dirigitur ab auriga. Imaginatio, visio, et caeterae sensationes cum sint actus potentiarum n' cognoscitivarum licet possint dirigi improprie in debita applicatione obiecti perceptibilis. item in mediis adhibendis ad melius percipienda obiecta, n' tamen possunt dirigi proprie. Ergo tertia prima intellectus operatio cum sit actus potentiae intellectivae adeoque possit cognoscere sui directionem cuius capax e' ut probatum supra, ideo e' proprie dirigibilis. Hinc ulterius nota potentias, visivam, imaginativam, et n' ex eo dirigi proprie n' posse quod sint potentiae necessariae sed ex eo quod eodem semper modo operentur nec sint cognoscitivae directionis suae. Contrarium dicendum de potentia intellectiva etiam per respectum ad primam operationem intellectus.

Nota 2do falsam e' istam hanc: Illud solum potest dirigi quod potest e'e verum v falsum. quia actiones externae artium item actus fidei Divinae et actus voluntatis n' possunt e'e veri v falsi et tamen hae omnia diriguntur. Hinc falsa e' etiam ista quod n' potest e'e verum v falsum n' est capax rectitudinis licet n. quamvis prima intellectus operatio sit incapax alicuius rectitudinis scilicet phisicae hoc e' veritatis formalis v conformitatis actus cum obiecto n' tamen e' incapax omnis rectitudinis etiam logicae v conformitatis cum praeceptis logicis, ut patet ex probatis conclusionis. Quod sufficit ut prima intellectus operatio sit obiectum materiale Logicae, Logica n. n' semper intendit directione sua physicam rectitudinem actuum intellectus sed etiam et principaliter rectitudinem logicam ut patet in syllogismo probabili qui potest e'e logice rectus et tamen falsus.

Addo docere multos primam intellectus operationem habere veritatem complexam v conformitatem actus cum obiecto per simplicem quasi ...

sine ulla affirmatione v. negatione.

Nota 3tio sicut idea et 3tia operatio intellectus ita etiam ipsam dirigere et iungere quoad materiam circa quam versatur non tamen quoad formam ~~pertinet ad alias ideas~~ artificialem logicam quod pertinet ad alias ideas.

Articulus 6tus

Quod sit Obiectum formale Logicæ.

133 Siquidem Logica Docens rigorose talis est habitus practicus et obiectum formale illius, de quo in Praesenti quaeritur, intelligitur forma artificiosa quae ex directione Logicae redundat in obiectum eius materiale vel quae ex directione Logicae reperitur in artefacto logico. Cum autem rectitudo operationum intellectus dicatur debere esse obiectum formale Logicae: ideo

134 Praemitto 1mo Quid sit rectitudo operationis intellectus et declaratur quia illius operatio intellectus est et dicitur recta. Sicut altitudo parietis est illa ratio qua illius paries est et dicitur altus.

135 Praemitto 2do quod rectitudo operationis intellectus una dividi sit duplex, Activa et Passiva. Activa est ipsa regula directiva aut commensurativa operationis intellectus a qua operatio intellectus directa vel commensurata dicatur et esse recta. Passiva est ipsa conformitas operationis intellectus cum regula sui directiva aut commensurativa a qua operatio intellectus dicatur intrinsece recta.

136 Praemitto 3tio tam rectitudinem activam quam passivam operationis intellectus subdividi in physicam, Ethicam, et logicam. Rectitudo Activa physica est ipsa regula vel mensura operationis intellectus a qua operatio intellectus desumit rectitudinem passivam physicam vel veritatem formalem. In re est ipsum obiectum ita sehabens sicut de illo enunciatur actus intellectus. Rectitudo Activa Ethica vel moralis est ipsa regula prudentiae vel dictamine rectae rationis directiva operationis intellectus. Rectitudo Activa logica est ipsa regula vel praeceptalogica directiva operationis intellectus. Rursus rectitudo Passiva physica

phica ~~operaion intellg~~ e ipsa veritas formalis seu conformitas actus intellg cum suo obiecto. Rectitudo passiva Ethica e conformitas actus intellg cum regulis prudentiae vel rectae rationis. Tandem rectitudo passiva logica e conformitas actus intellg cum regulis Logicae. Patet triplex haec passiva rectitudo in sequenti syllismo: summum bonum e amandum sed DEUS e summum bonum ergo DEUS est amandus. Ceterum rectitudines hae passivae sunt a se separabiles ad invicem. Si in definitione hominis a Platone data: hoc e animal implume, bipes e rectitudo passiva phica non tamen logica nec moralis.

137 Quaeque rectitudo logica passiva ratione triplicis status pro quo potest spectari subdividitur primo in rectitudinem pro statu futuritionis, quae e conformitas cum praeceptis logicis quae ponenda et inducenda in operationes intellg. 2do in rectitudinem pro statu praeteritionis, vel in facto esse quae e conformitas cum praeceptis logicis quae iam facta et inducta in operationes intellg. 3tio in rectitudinem pro statu praesenti vel in fieri quae e conformitas cum praeceptis logicis quae actu de praesenti ponuntur et inducuntur in operationes intellg.

138 Tandem rectitudo logica passiva alia e naturalis estque conformitas actus intellg cum praeceptis logicis habita independenter ab illis qualis reperitur in eo qui ignorans praecepta logicorum sola vi nativa intellg bonum faceret definitionem vel bonum syllismum. Alia e Artificialis estque conformitas actus intellg cum praeceptis logicis habita dependenter ab illis qualis est reperitur in metaphysico qui reflectens supra praecepta logica faceret bonam definitionem hominis: hoc e animal rationale: ibi praemissis

139 Certum e primo rectitudinem logicam activam operationum intellg quaeque talem, non ee obiectum formale Logicae Dictis rigorose potius tamen Actualis quam Habitualis.

Probatur Pars prima quia Logica Actualis Dictis rigorose talis non potest habere seipsam pro obiecto principali et directo vel tali cuius effectionem intendit sed si rectitudo logica activa operationum intellg quaeque

quatenus talis, licet obiectum formale Logicae, Logica Actualis Dei haberet seipsam pro obiecto, principali et directo, cum non versando logica activa quatenus talis, identificetur ipsis conceptibus ut talibus quod ut talia sit ipsa Logica Dei Actualis. Deinde, obiectum formale Logicae est obiectum eius principale et directum cum hoc principatu sed se et directe respiceret Logica dicunt et diis habitus sui formale obiectum. Dico patet induccione conceptuum logicorum qui respectu respiciunt obiecta a se distincta quorum effectionem intendunt nam concepta de definitione respectu respiciunt definitiones a se distinctas. Et ratione quia omnis docens in Physica quod causa extrinseca requirens ad causandam existentiam suam physicam non potest respectu sui ipsius esse causa seu causare seipsam. Sed Logica Dei Actualis (cum sit practica) est causa extrinseca sive physica sive moralis hoc est pure directiva obiecti sui quam requirit suam existentiam physicam ad causandum ut certum est ergo non potest causare seipsam, causaret autem si haberet seipsam pro obiecto principali et directo seu talis eius effectionem intendit. De Logica Dei Rationali ratio est ex dictis Conimbricenses num. 4 quia obiectum potens et habitus idem est quod obiectum actus Modi. Dixi expresse rectitudo Activa Logica quatenus talis seu concepta logica quatenus talia quia non nego quod unus conceptus logicus quatenus est forma alterius concepto logico includat in se rectitudinem passivam logicam quam diximus infra esse obiectum formale Logicae.

.140 **Certum est 2do** rectitudinem logicam passivam naturalem non esse obiectum formale Logicae Dei Artificialis. quia obiectum formale Logicae Dei Artificialis debet esse forma quaedam ex directione Logicae seu conceptuum eius inducta in obiectum materiale simplex. Sed rectitudo logica passiva naturalis in obiecto materiali Logica habent independenter a directione conceptuum logicorum ut dictum est hic n. 138

Difficultas ergo praesentis quaestionis est potissimum circa duo. Primo est An rectitudo passiva Logicae Artificialis et pro quo status accepta sit obiectum formale Logicae. 2do An etiam rectitudo physica passiva sit obiectum formale Logicae utrumque sequentibus punctis resolvemus.

Punctum 2num

An rectitudo logica passiva artificialis, et pro quo statu spectata sit Obm formale Logicae?

Dicendum e[st] Primo Rectitudo l[ogi]ca passiva artificialis operationu[m] intellectus e[st] obm formale L[ogi]cae Docentis rigorose talis. 141

Pbr, Forma artificiosa quae ex directione L[ogi]cae reperitur in artefacto l[ogi]co e[st] obm formale L[ogi]cae ut constat ex n 133 et per inductione[m] obi[ectorum] formalis habituum practicorum. Sed rectitudo l[ogi]ca passiva artificialis operationu[m] intellectus e[st] forma artificiosa quae ex directione L[ogi]cae reperitur in artefacto l[ogi]co. g[o]. Minor pbr. Artefactum l[ogi]cum sunt operationes intellectus logice rectae seu actus intellectus definientes dividentes et conformes Conceptus logicis. g[o] universaliter artefactum cuiuslibet artis activae sunt actus Conceptus illius artis conformes ut constat inductione artis Musicae gladiatoriae etc. Universaliter autem artefactum cuiuscunque artis activae seu factivae est illud quod dirigit ars ut de illo efficiendo Conceptum eius gaudant ut constat inductione artium omnium. Sed L[ogi]ca dirigit operationes intellectus definitiones etc. ut de illis Conceptum eius gaudant ut per se evidens est, g[o] operationes intellectus logice rectae sunt artefactum logicum. Sed rectitudo l[ogi]ca passiva artificialis e[st] forma artificiosa operationum intellectus rectarum logice quae ex directione L[ogi]cae reperitur in illis g[o] rectitudo passiva l[ogi]ca artificialis operationu[m] intellectus e[st] forma artificiosa quae ex directione L[ogi]cae reperitur in artefacto l[ogi]co. Pbr Nor quoad omnes partes. Eg: huius artefacti operatio intellectus logice recta et per consequens ostendi alia forma artificialis quam rectitudo l[ogi]ca passiva artificialis. Eg. huius artefacti musici: vox conformis et musice recta forma artificialis e[st] conformis seu rectitudo passiva Musica artificialis. huius etiam artefacti grammatici, vocis conformis Grammatice seu grammatice rectae: forma artificialis e[st] rectitudo passiva artificialis Grammatica et similiter etc.

Pbr idem ratione Universalitatis, illa pars artefacti e[st] forma artificialis eiusdem quae alteram partem indifferentem vel quasi indifferentem determinat ad esse hoc artefactum tribuitque illi denominationem huius artefacti. g[o] universaliter illa pars cuiusque est forma eiusdem quae alteram partem indifferentem vel quasi indifferentem determinat ad

ee rebus [illegible] tributum effi denuncie huius [illegible] ut inductione patet ex ex definitione [illegible]. Sed veritudo passiva [illegible] artificialis est alia pars huius arrefacti operationis intellectualis [illegible] logice quod [illegible] esse eiusdem arrefacti (sic: operatione intellectus) [illegible] se passive acceptum indifferentem quasi indifferentes [illegible] ad esse talis arrefacti nimirum logice tributum illi denuncie arrefacti eiusdem nimirum operationis intellectus logice veritudo ergo

2da pars nostri 2di argumenti sic: quod veritudo [illegible] passiva [illegible] formitas [illegible] logicis ex directione [illegible] reperitur in operationibus intellectus probatum est supra n. 122

142 **Dicendum 2do** Veritudo [illegible] passiva artificialis in facto esse [illegible] spectat [illegible] veritudinis [illegible] dicitur [illegible] formale [illegible] rigorose non est [illegible] [illegible] [illegible] facto.

Probatur 1ma Pars. Quod est intra sphaeram [illegible] formalis [illegible] (intra collectionem [illegible]) [illegible] est [illegible] formale [illegible] ut evidens est. Sed veritudo [illegible] passiva artificialis in facto esse [illegible] [illegible] est intra sphaeram [illegible] formalis [illegible] ergo. Nec probatur 1mo ergo veritudo passiva [illegible] quod [illegible] facta non eo ipso quod fit [illegible] non sit egrediatur de sphaera [illegible] formalis logicae, [illegible] creatura quod est producta a DEO nec amplius existit non eo ipso quod producta est a DEO nec amplius [illegible] egreditur de sphaera [illegible] omnipotentiae DEI. Similiter [illegible] [illegible] et est completa non eo ipso quod existit et est, [illegible] egreditur de sphaera [illegible] [illegible] a [illegible].

Probatur 2do a priori [illegible] argumenti. [illegible] artificialis [illegible] operabilis a [illegible] est intra sphaeram [illegible] formalis [illegible] [illegible] creatura [illegible] producibilis est intra sphaeram [illegible] omnipotentiae DEI et [illegible] effectus [illegible] producibilis est intra sphaeram [illegible] [illegible] [illegible] sed veritudo passiva [illegible] in facto esse [illegible] [illegible] artificialis [illegible] operabilis a [illegible] ergo. Probatur [illegible] quod [illegible] [illegible] ex suppositione [illegible] non [illegible] a [illegible] [illegible] est operabile [illegible] a [illegible] Sed veritudo passiva [illegible] in

facto eē mentis spectatum ē sūā ariqiqitis quod istud praecedens et ex suppone fieri n̄ pot a Lēa ex parvi: suppone qd nd facta sit. Deinde hoc ipsū factū ee ē ipsi anteceritate, potent n. loco illius sicut alia intellig expensio aut alia veritudo ū inventudo poni qd. Dcr ptr g. cuiusli qd istud q anidens ū ex suppone fieri n' pot ab aliqua causa illud simplr ē operabile ab illa sicalter mundus g. istud ex suppone decreti Divini de n' productione sui fieri n' pot a DEO ideo simplr ē productibilis a DEO. Similr sūa corrupta alicuius specifi g. istud ex suppone qd sit corrupta et decreti Divini de n' reproducendis fois corruptis n' possit produci a DEO et corruptis Edis ideo simplr ē producibilis ab illis.

Rdebis ad arma noris prob: Creatā semel productā nec amplius existente ideo n' egredi de sphaera, tūi omnipotentiae DEI g. pot, a DEO reproduci idem dices de sūa corrupta. veritudo aut Lēa semel facta eu ē possit reproduci identitate cum n. durasset sed quod reproduci n' pot adeoque nec possit amplius dirigi a Lēa hinc qd egrediatur de sphaera obi. formalis Lēa. Zdā noris probabi negatis nove ad prob: eius dices: veritudine lēa passiva in facto eē mentis spectatā aut ex anidenti et ex suppone fieri n' posse a Lēa ut hoc anidens et suppo̊ speciatr impediant eius fieri ex diversione Lēa adeoque operabilitate simplr tale a Lēa.

Sed Contra est: Dies hesternus cum sit identificatus durationi sue et sit speciatr successivus n' pot reproduci a DEO et tn n' egreditur de sphaera tūi omnipotentiae DEI. similr veritudo lēa passiva semel facta a DEO et ab intellectu creato n' pot (ut dicis) reproduci a DEO et intellectu creato et tn n' egreditur de sphaera tūi omnipotentiae DEI et intellectus creati g pariter veritudo lēa passiva in facto eē mentis spectata licet n' possit reproduci a DEO et ab intellectu creato consequenter nec amplius dirigi a Lēa tn n' eo ipso egreditur de sphaera obi formalis Lēa g alterius respo ad arma noris probasse n' subsistit. Sed neque subsistit ad Zdā g. eius alter mundus eius ex anidenti et ex suppone decreti

Divini fieri non potest a DEO ut hoc accidens et suppositio oppositi
impediat eius fieri a DEO. Stante n. decreto divino de non
producendo mundo altero impossibile est illud produci alias de-
cretum divinum frustrari posset. Similiter veritudo passiva
dicitur esse in facto esse, ita ex accidenti et ex suppositione operi-
tionis suae fieri non potest ~~aliter~~ a DEO et intellectu creato ut
hic suppositio oppositi impediat eius fieri a DEO et intellectu
creato et tamen tam alter mundus est simpliciter producibilis a
DEO quam veritudo passiva dicitur esse in facto esse est simpliciter
producibilis a DEO et intellectu creato quod pariter etc.

143 Obiicitur 2da pars conclusionis contra quam puto a nemine
negari, A dicere at aliquo veritudo logica passiva in
facto esse fortiter sumpta seu veritudo in facto genere facta
esse obiectum formale Logicae contra tenens oppositi huius ter. quod tamen
veritudo logica passiva secundum eius operationem sit obiectum formale
Logicae contra quod sola operatio veritudinis contra quod sola veritudo
non potest dici prima nec 2da: ergo operatio nullo modo in-
duci potest ex directione Logicae in obiectum eius materiale cum de hac
nulla detur praecepta logica. Quod si dicas 3tium infero quod ve-
ritudo logica passiva in facto esse muniter sumpta seu 2da
sui operatione in actu quod facta est, acceptum est obiectum formale
Logicae non autem sumpta formaliter seu generaliter facta. Eodem
modo dicendum est quod veritudo logica passiva sive in fieri
sive in statu futuritionis muniter sumpta non autem generaliter
est in statu praesenti aut futuro sit obiectum formale Logicae quod nec
operatio nec futuritio veritudinis Logicae inducitur in obiectum materiale
Logicae. Deinde praecepta logica procedunt de operationibus
intellectus veris Logicae non ut abstractis ad statum praeteritum
praesentem futurum sed de operationibus intellectus logice veri
quare 2da se operatur quod inde hic 128. Et acceptata logica
generali forma quod est obiectum formale Logicae est veritudo logica
passiva artificialis operationis 2dae se operatur per vo generaliter
est in fieri aut in futuro aut in facto esse.

144 Contra conclusionem 1mam obiicitur 1mo illud solum est
obiectum formale Logicae quod ex directione Logicae inducitur in obiectum
materiale

materiale eiusdem sed veritudo logica passiva artificialis non induitur in obiectum materiale Logicae est. Nec probatur ergo praedicta veritudo non potest indui in operatione ut sit universalem non in operatione singulare. non in universali quia actus actio arbor et innodum veritudinis debet versari circa singularia, nam actiones sunt singularium. non enim in singulare quia operatio intellectus singularis non est obiectum Logicae. hoc enim debet habere obiectum universale. ergo praedicta veritudo non induitur potest in operatione rectum logice alias otiosa foret haec inductio non in operatione non rectam logice quia actus vel difformis conceptus logicis non potest transire in conformem conceptus logicis veritati logicae. Fundat non in operatione indifferente ad veritudinem et inveritudinem logicam cum tales operationes intellectus non dentur.

Respondeo negando: ad maiorem probationem dico quod veritudo logica induitur in operatione singulari. ultimam probationem: licet operatio intellectus singularis non sit obiectum adaequatum Logicae tamen non est obiectum inadaequatum logicae, nam quia ex operationibus intellectus singularibus constituitur operatio intellectus universalis quae est obiectum adaequatum Logicae. Porro sufficit formam artificialem logicam indui in obiectum logicae inadaequatum cum impossibile sit salvare naturam induci illam in obiectum logicae adaequatum scilicet in omnes intellectus operationes eius capaces quia impossibile est salvare naturam omnes operationes tales poni a parte rei ut omnes admittunt. Et hinc patet non subsistere omnino responsionem in qua dicitur in operatione ut sit universale materiali operatam per est illud omnes operationes singulares indui veritudinem logicam.

Urgebis Logica non solum ut scientia sed etiam ut directiva debet versari circa operationem universalem quia Logica debet inducere formam suam artificialem in operationem universalem Logica non ut directiva induit in obiectum materiale formam suam sicut et ceterae aliae artes. Antecedens probatur quia Logica non dirigit conceptus suis unam vel aut alteram definitionem sed definitionem ut sic divisionem ut sic etc.

Respondeo Logica ut directiva debet versari circa operationem universalem hoc est omnes operationes capaces directionis suae debet

145

146

dirigere. Ideo licet oēs operationes quas dirigit Lia dicuntur ex di-
rectione eius poni rectas et illegitimas. Dico sicut philosophi di-
cunt actiones etc. ex Lia non unum aliquid quia sensoria dimitia dirigunt
simul unum et aut alterum non ob quod ex directione illarum simul
poni. Ad probationem 2dam dicitur n 122 Professorem sc: re-
ctitudinem passivam Liam induci in operationes indifferentes
logice quamvis tales poni, operationes ponunt quod sit logice
rectas quia illud quod sit non rectas. Dico dari etiam
indifferentes operationes intellectus quamvis dari etiam rectas et loco illa-
rum potuerint poni aliae non rectas. Addo dici
bene posse rectitudinem passivam Liam induci in operationes
rectas logice non quidem antecedenter rectas modo alicuius re-
ctitudinis sed in formaliter rectas ratione huius ipsius rectitu-
dinis quam in illas inducit ut dictas proposito sensu sit ipse
operationes intellectus quae fiunt ex directione Lia ut habeant re-
ctitudinem passivam Liam.

147 Contra resp: urgebis. Licet rectitudo pas-
siva Lia induceretur in operationes intellectus indifferentem
licet quamvis intellectus possit ponere operationem difformem principiis
logicis potius ponere conformem illis ut dictum n 122.
Sed hoc non est induci rectitudinem seu formam artificialem Liam in
operationes intellectus quia ... nec non inducit formam artificialis
inesse quando auctor. Loco respi multis substituit tamen
quod pariter non inducit rectitudo seu forma artificialis Lia in
operationes intellectus quando intellectus loco operationis difformis principiis
logicis ponit conformem illis. Ideo nunc, probasi
... differentiam est quod artes factivae (inter quas est
Liaudria) habent principium speciale scilicet modum inducendi formas
suas artificiales in obiectum suum materiale nimirum inducunt
eas physice licet est instrumentum seu obiectum materiale physice ante formam
... existens et physice ad illam indifferens. ita statua-
ria inducit figuram statuae in marmor et artifi-
cium ... figuras longe in lapides aut ligna etc.
contra artes liberales (qualis est Lia), cum non possunt physice
inducere formas suas in obiectum suum materiale, cumque ab
his tamen independenter hinc est quod solum licite eas inducant
hoc est

hoc e[st] spectando p[er] diversione sua ac simul cum ob[iec]to malitiæ moralis sua for[ma].

148

Urgebis adhuc: Inductio l[ibert]a[tis] for[ma]lis artificialis in ob[iectu]m morale actus explicari n[on] p[ote]st qualis sit q[uia] data respo[nsi]o n[on] sufficit. R[espon]d[eo] p[ote]st q[uia] inductio talis neq[ue] dici p[ote]st realis alias for[ma] artificialis l[ibert]a[tis] inducta in ob[iectu]m morale actus de[illegible] [illegible] distingui realiter. N[on] enim dici p[ote]st inductio p[er] ra[ti]o[n]e[m] alia[m] q[uam] antecedentem actus activi, haberent for[ma] artificiales solu[m] p[er] ra[ti]o[n]em v[el] ex modo n[ost]ro recipiendi n[on] a[liu]m nomine agitentur. Deinde si induceretur solu[m] p[er] mod[um] for[ma] artificialis actus activi in ob[iectu]m ej[us] morale v[el] in operatione illi diversum sequeretur q[uo]d q[uoties] efficeret operatio vera actus activi toties deberet haberi duplex nexus reflexus supra illa[m] operatione[m] unus abstrahens quo abstraheret rectitudo v[el] for[ma] artificialis ab operationibus alter distinctivus quo cognosceret operatio cum rectitudine v[el] for[ma] sua artificiali. P[er] priore[m] n[on] nexum operatio deberet aspici indifferens ad rectitudine[m] v[el] irrectitudine[m] p[er] 2[um] cum induceret rectitudo v[el] for[ma] artificialis in operatione ratione prioris nexus indifferentia. Dico falsum e[st] ex [illegible] experientia [illegible] nexus reflexos dum fiunt operationes verae actus activi. R[espon]d[eo] n[on] [illegible] [illegible] digno: Inductio l[ibert]a[tis] for[ma]lis artificialis in ob[iectu]m morale actus n[on] p[ote]st dici realis hoc e[st] talis ra[ti]o[n]e cuj[us] for[ma] [illegible] ex realiter [illegible] ab ob[iect]o morali actus in illud inducatur. Dico [illegible] n[on] p[ote]st dici realis hoc e[st] talis ra[ti]o[n]e cuj[us] for[ma] indistincta realiter ab ob[iect]o morali actus vere realiter [illegible] [illegible] [illegible] simul cum ob[iect]o morali actus et diversione actus [illegible] [illegible].

Unde non dilig[illegible] e[st] [illegible] [illegible] induci for[ma] l[ibert]a[tis] in ob[iectu]m morale et induci eandem for[ma] p[er] ra[ti]o[n]e[m].

149

Ob[iicies] 2do Illud e[st] ob[iectu]m for[ma]le L[ogic]ae quo impossibili redditio reddit[ur] impossibilis, ex q[uo] L[ogic]a for[ma]lis reddita impossibili rectitudine passiva l[ibert]a[tis], n[on] redditur impossibilis L[ogic]a [illegible] [illegible] reddita impossibili irrectitudine passiva l[ibert]a[tis] v[el] difficultate [illegible] [illegible] operationum intellectus redditur

impossibili rectitudo passiva Lia, reddito qui uno contrario impossibili ~~subjecto~~ redditur impossibile est aliud. Sed redditur impossibili irrectitudine passiva lia non redditur impossibilis, Lia quod nec redditur impossibilis impossibili rectitudine passiva lia non redditur impossibilis Lia.

Ideo transeat, dixi quod alio loco dicendum an reddito impossibili obiecto, dicendum debeat impossibilitari lia.

Deinde in sententia quae non ponit connexionem essentialem causae primae cum possibilitate effectuum, impossibilitata musca impossibilitaretur DEUS consequenter et creaturae omnes adeoque et Lia non ~~...~~ musca est obiectum formale Lia. Ut notemus probationem ut videatur suppono duplicem esse sententiam in hac circa connexionem essentialem causae primae cum possibilitate effectuum qui illam admittunt docent impossibilitato uno aliquo effectu creato impossibilitari eo ipso DEUM consequenter et omnia entia creata. Et in hac sententia transeat dicti probationis nunc quod irrectitudo passiva lia quae est obiectum lia per se tale (ut volunt aliqui) respectu quorum negantur ... ... ipsius impossibilitatis impossibilitabitur Lia. Quae ergo non est obiectum Lia per se tale connexionem non cum illo essentiali causa obiecti Lia per se talis et ipsius Lia scilicet DEUS et intellectus creatus: etsi licet non ... irrectitudinis ipsius impossibilitatis impossibilitabitur Lia impossibilitatur tamen ... DEO et intellectu creati, connexi essentialiter cum irrectitudine, cum impossibilitata causa impossibilitari debent et effectus. Transeat dico quod impossibilitata irrectitudine passiva operatione intellectus non ... ipsius impossibilitatis impossibilitaretur rectitudo passiva lia sed ratione impossibilitatis tum ... causa tam primae quam ... tam DEI quam intellectus. Qui non admittunt connexionem essentialem causae primae cum possibilitate effectuum docent impossibilitato uno aliquo effectu non eo ipso impossibilitari DEUM adeoque nec alia entia creata. Ulterius aliqui ex iis docent impossibilitato etiam uno aliquo effectu creato non eo ipso impossibilitari causam illius, etiam ... creatam. Et in hac sententia Nego probationem dicendum ... probationis. ~~...~~ Non apparet ratio cur impossibilitata albedine aut frigore debeat impossibilitari nigredo aut calor, imo non existente uno contrario facilius existit aliud cum non habeat resistens sibi et pellens se ~~ex~~ subiecto. Hinc facilius producitur calor ubi non est frigus.

Contra urgebis Redditio impossibilis relationis praedicamentalis
reddit impossibile et aliud correlativum nam relatio praedicamentalis
essentialiter respicit oppositum et aliud ut dicitur, ergo si una impossi-
bilis redditur, uno extremo impossibilitato et aliud extremum, quia cum
extremum in esse talis oppositum et aliud extremum. Sine denominatio
extremi est relatio praedicamentalis. Respondeo transeat totum, quia falsum
est de relatione praedicamentali sumpto materialiter et consequenter probando
si quo: cum extremum formaliter vel quia tale oppositum et aliud extremum
sic probatur. nam denominatio extremi formaliter talis probabile est
quod sit relatio praedicamentalis. Secundo relatio praedicamentalis essentialiter
capta vel ipsa relatum et tale oppositum cum uno vel correlativo
altero sine [illegible] quia talis oppositum filio et cum extremum
materiale vel quoad entitatem suam praecise spectatum oppositum et aliud
extremum nego probationem. ~~Et dico: sicut relationem praedicamentale~~
formaliter dico consequens: Et dico sicut relatio praedicamentalis
materialiter entitative sumpta non oppositum altero correlativo vel uno
suo nam pater quoad entitatem suam praecise sumptus non oppositum
est filio entitative n. [illegible] est distincta ab entitate filii
ita pariter extremum materiale entitative acceptum non oppositum
altero extremo et inde impossibilitato uno extremo non eo ipso
impossibilitari debet aliud extremum quoad suam entitatem licet debeat
impossibilitari quoad denominationem extremi formaliter talis.

Contra instabis Ergo impossibilitata rectitudine logicali
operationis intellectus impossibilitaretur rectitudo passiva logicalis
quoad denominationem extremi. Respondeo, dico illatum sed hinc non-
licet sequitur contra nos quia non sequitur impossibilitari tunc rectitudi-
nem logicalem sub ea ratione sub qua respicit a logica nam logica
respicit rectitudinem passivam logicalem operationis intellectus non quatenus
est et denominatur materialiter rectitudine sed praecise sub suam
entitatem acceptam.

Contra urgebis respondeo instantiam negative, in ratione causae cum effectu
Logica respicit passivam rectitudinem
logicalem operationis intellectus sub ea ratione quod sit indivisibilis ex di-
rectione sua in operationes intellectus, tale n. indivisibilitas est talis
conditio, sine qua logica non respiceret rectitudinem passivam logicalem
sed impossibilitata rectitudine passiva logicali operationis intellectus
impossibilitaretur rectitudo passiva logicalis eatenus sub ea ratione

qd sit indivisibilis ex directione Lei q impossibilitatem irre-
ctitudinis p impossibilitatem rectitudo passiva lia operasit
intelly sub ea rōe sub qua respicit a Lia. Antecedens pbr:
sed impossibilitatem irrectitudinis pr impossibilitatem Lia q neq
impossibilitate rectitudine passiva lia operaōū intelly quis
sub ea rōe sub qua respicit a Lia impossibilitatem Lia q
utering rectitudo passiva lia operaōū intelly n̄ ē ōīm
facile Lid. Alia nō quaenda ē quaestio dī: Recti-
tudo passiva lia operaōū intelly solū lie ē indivisibilis in
easdem ex directione Lid ut certum est ex dictis supra sed
impossibilitatem rectitudine passiva lia operaōū intelly neq
Lie foret indivisibilis in illas rectitudo passiva lia qd
Pbr nō q. rectitudine passivā liā ee lie indivisibilem
in operaōes intelly ē possibile poni ex directione Lid posig re-
cta operaōe intelly qm n̄ recta ē in locū n̄ recta quod poni
potenit. Secundo impossibilitatem irrectitudine passiva ope-
raōū intelly n̄ posset poni recta intelly operaō in locū n̄
recta possibilis, cu n̄ recta operaō ēet tunc impossibilis.

Declaratur: Impossibilitata irrectitudine passiva operaōū
intelly (operaōes intelly n̄ amplius forent ōm lie indifferen-
tes ad rectitudinē & irrectitudinē liā sed determinata ēent
ad rectitudinē ut constat hinc n 126 Q Tsentis et 147.
q n̄ amplius posset in illas induci ōm lie rectitudo passiva lia
sicut n. in ōīm morale physice indifferens ad fiā physice inducitur
illa fia ita in ōīm morale lie indifferens ad fiā lie in-
ducitur eadem fia. Rdeo independenter a principijs velut
n 149 sententia sicut rectitudo moralis inducitur Lie in actio-
nes Xsti Dni ex directione prudentiae simul in actiones Ssmae
est actionū Xsti Dni irrectitudo Moralis impossibilitata dicitur
unione hypostatica et actionū Ssmae, f maternitate Dei
ita pariter rectitudo lia inducitur lie in operaōes intelly
impossibilitata earum irrectitudine. Unde. negandum ē assumptum
hoc inducere lie rectitudine in actus ex directione habitus
alicuius ē poni ex directione habitus potius rectas operaōes
qm n̄ rectas possibiles, Sed sufficit si ex directione
habitus ponantur operaōes rectae quae sine directione vel simpliciter
n̄ ponerentur vel cum difficultate & independenter a directione illa
Lie in actiones Xsti Dni inducitur lie rectitudo moralis
ex directione

ex directione, Secundo ex eo qd dependent ab illa ponantur actio-
nes Xsti Dni merenti vere licet sine illa possent simpliciter
imo et facile poni. — Declaratio: transeat Ans in
sensu n. gri hic et nunc sustineo posset distingui Nego
Consequentiam cuius falsitas patet ex dictis immediate et ex dictis
n. 126 2 huius.

152

Nota adhuc pro solutione 2ma rectitudinem positivam licet
licet n. inducatur actu in operationes intellectus antequam hoc fiant nec
postquam facta sit induci tunc in operationes intellectus tunc dum actu
fiant ergo induci rectitudinem licitam in operatione intellectus est illam produ-
cere in operatione intellectus sicut induci figuram Statuae in ligno non est
fieri Statuam produci in ligno. Dico sicut tunc producitur figura
Statuae in ligno, dum actu fit et producitur Statua non vero antequam
fiat neque postquam facta est in rectitudine licita operationis intellectus
tunc producitur in illa quando hoc actu fit et producitur.

Neque dicas fieri operationem intellectus idem est quod factam esse cum
axioma omnium in instantaneis fieri instantaneum [illegible]
sic: instans indivisibilitas quales sunt operationes intellectus cum sint
indivisibiles idem est fieri et factum esse. ergo si in operationes in-
tellectus tunc dum sunt in facto esse, non potest induci rectitudo licita
neque poterit induci tunc dum sunt in fieri et dum actu fiunt.

Probo cum dist: fieri operationem intellectus idem est quod factam esse
[illegible] operationis intellectus qualitas quae non successive ponitur sed totali-
ter [illegible] ut in primo suo esse et fieri et [illegible] effecta aeque
effecta dum facta est transeat Ans. ergo probabiliter operationem
intellectus instantaneam [illegible] durare non amplius plura instantia.
fieri operationem intellectus idem est quod factam esse hoc est [illegible] operi-
tionem intellectus [illegible] idem [illegible] eidem operationi dum fit et
[illegible] Nostri [illegible] operationi in fieri operit esse, tempore [illegible]
et [illegible] actionem [illegible] durationi suae, operationi [illegible] factum operi-
rit fuisse et esse tempore [illegible] et non [illegible] actionem [illegible]
suae productionis. — [illegible] sic digno Ans: fieri ope-
rationem intellectus idem est quod factam esse [illegible] utrumque materialiter quo-
ad suam rectitudinem [illegible] Ans: utrumque n. materialiter quoad
[illegible] dicit [illegible] entitatem operationis intellectus.

Si fieri et factum esse operationis intellectus sumantur pro statu quoad sua obliqua nempe ita operatio intellectus quae est in fieri pro statu in obliquo importat actionem rei ante habitualis existentis praesentem. Quando vero operatio intellectus quae est in facto esse importat in obliquo pro statu negationem actionis imo sui productivae et eius existentiam. Et hinc patet quomodo intelligendum sit axioma illud in instantaneis idem est fieri ac factum esse.

153 Contra solutionem 2dam obiectionis. Illa sola veritudo passiva artificialis habitus gratiarum est obiectum formale eiusdem habitus quod possit induci vi [illegible] illius in obiectum eius materiale alias habitus ille et esset et non esset gratiarum qui et haberet et non haberet operabile vi novae [illegible]. Sed veritudo passiva illa artificialis in facto esse materialiter simpliciter [illegible] dum est in facto esse non potest induci vi [illegible] in obiectum eius materiale [illegible]. Nec [illegible] [illegible] veritudo illa iam facta in [illegible] intellectus operationes nec potest induci vi [illegible] subsequentis illas tempore nec vi [illegible] illis ut manifestum est quia operationes intellectus factae amplius non existunt deinde etsi existerent aliud fieri vi [illegible] facti sunt cum identificentur illis addere sua veritudo [illegible] veritudo. Respondeo posse negari simpliciter novam [illegible] dicta hic n 142. Distinguo tamen [illegible] gratiarum illa sola veritudo passiva habitus gratiarum est obiectum formale eiusdem quod possit simpliciter induci in obiectum eius materiale [illegible] quoad [illegible] et ex suppositione non sit inducibilis [illegible] [illegible] quod possit omnimode induci ita ut excludat negationem omnis inducibilitatis [illegible] gaudens et ex suppositione [illegible]. Probo [illegible] n 142 hic veritudine passiva illa in facto esse materialiter simpliciter [illegible] tunc dum est in facto esse est simpliciter inducibilis et [illegible] gaudens non inducibilis in operationes intellectus. Probatum [illegible] est sufficere hoc ut sit [illegible] [illegible] obiectum formalis logicum. Ad probationem nostris [illegible] modo [illegible]. Addo veritudinem passivam illam, tunc dum est facta non esse quidem iterum inducibilem in operationes intellectus esse tamen inducibilem simpliciter dicitur veritudo illa passiva dum [illegible] non est iterum inducibilis in operationes intellectus est tamen simpliciter inducibilis. Et [illegible]

g. sicut ipsa induci n. tollit sed supponit indivisibilitatem ita et le inductum, atq n. 2dq et ostinuao eiq n. tollit sed supponit 1mam.

154

Urgebis Obm finale Ldi nequit ee talis rectitudo qua poss=it simplr induci in operaoes intellij n. possit ām p auidens g. respo n. subsistit. Ans pbr g. Obm finale Ldi dr ee talis rectitudo qua possit dirigi p capti logicis. Secundo talis rectitudo qua illi simplr pst induci in operaoes intellij n. pst dirigi p capti logicis g. frustra dirigeretur ad finis directionis sit ipsum fieri iuxta directionem eiq operis qd dirigitur. Ideo nostris probavi Sequo. Obm finale Ldi dr ee talis rectitudo qua poss=it simplr dirigi 2do probare qua possit omnimode dirigi et ita ut excludat negaoe oīs dirigibilitatis ēm p auidens et ex suppone Sprobavi. Secundo rectitudo lia positiva in facto dei sicut e simplr indivisibilis in operaoes intellij habet n. idē. It. Ulterior probi. 2do Ans et Sequo Segns. g rectitudo illa simplr indivisibilis p auidens ām n. indivisibilis neg ssi dirigi omnimode 2do Sequens n. pst dirigi simplr nSequa ad hoc n. ut aliquid possit dirigi simplr n. requiritur ut actu dirigatur sed sufficit gt sit directum dirigendum possitn possibilitatem ad dirigi habeat sicut ad hoc ut aliquid possit simplr pduci sufficit gt sit pductum pducendum possi bilitatem ad pduci habeat. Unde revoquero Sr DEUS diem hesternam rectitudinem positivam liam iam factam vellet pducere frustraneq foret hic conatq g. dies hesterna et rectitudo pos=itiva lia iam facta n. pst simplr pduci a DEO gt nemo dicit.

155

Urgebis Qd pst simplr dirigi a Lca de illo datur saltem aliquot p cepta in Lca sed de rectitudine positiva llia nunc dum e in facto ee nulla datur p cepta lia qua n. Deinde qd factum e tamen dum e factum nulla directione adeoq nullis p ceptis eget g. aliter qm factum e fieri nequit gt.

Ideo Sequo Sovo Qd pst simplr dirigi a Lca de illo datur in Lca saltem aliquot p cepta practica in actu 1mo practica in actu 2do talia ex quorum directione poss=it simplr fieri oq talia ex quorum directione actu fiat oq 2do Sovo gt pst simplr dirigi a Lca de illo datur

in Lia Caepta[tivi] practica in actu 2do ... talis ex quorū directione actus fiat ... Nova. Similiter dependi Nova et Nsequenti. Dico sicut ad hoc ut aliquid possit simpliciter ... sufficit, dari in ... virtute ... ... in actu 1mo ... requiri ... ... in actu 2do ... talis ... actu ... ... ad hoc ut aliquid possit simpliciter dirigi ab aliquo habitu sufficit dari de illo Caepta directiva ... practica in actu 1mo licet ... dari practica in actu 2do. Planum de rectitudine Lia ... in facto esse dari Caeptatam practica in actu 1mo ... ex ... data n. 142 quia rectitudo passiva Lia ... hoc quod facta sit ... desijt esse operabilis simpliciter a Lia ... Lia desijt esse practica simpliciter in actu 1mo respectu rectitudinis passivae Lia ... facta ... quod facta sit.

156 Nota. Sicut impossibilitas diei hesterno ... rectitudine passiva Lia ... impossibilitatem ... in ... ... admittente ... ... 1mo ... possibilitate ... ... quia impossibilitatem potest simpliciter in actu 1mo ... dici hesterni ... rectitudinis Lia, ... impossibilitate rectitudine Lia passiva in facto esse impossibilitatem Lia quia impossibilitatem potest ... in actu 1mo directiva simpliciter rectitudinis passivae Lia in facto esse unde patet rectitudine hanc esse ... formale Lia ... se et ... ... dem tale.

157 Contra 2dam partem ... 2dam posset obijci: Obm formale habitus practici in actu 1mo est ... ... quatenus potens induci et nondum inducta in obm materiale ... habitus. Obm ... formale habitus practici in actu 2do est ... ... alia quatenus est inducta. Sed ... rectitudo passiva Lia quatenus est in statu futuritionis ... rectitudo quatenus potens induci nondum tamen inducta in obm materiale Lia, rectitudo ... eadem quatenus est in fieri aut et in facto esse est rectitudo quatenus inducta in obm materiale Lia quia obm formale Lia practicae in actu 1mo est rectitudo passiva Lia quatenus est in statu futuritionis Lia ... practicae in actu 2do obm formale est rectitudo passiva Lia quatenus est in fieri et in facto esse quia ... rectitudo passiva in facto esse ... talis est intra ... ... formalis Lia. Rndeo Nsupposito ... quod aliud sit obm habitus practici in actu 1mo et aliud

habitus practici in actu 2do Ratio e' q. habitus practici idem e' obm q[uod] et actus ejus elicitores vel cognitioni practicarum ut ex dictis dictum sed cognitioni practicarum sive in actu 1mo sive in 2do spectantis idem e' obm q[uod]. Nec per eadem cognitio, p[er]t ee' etiam practica in actu 1mo tm' si ex ejus directione n' ponatur actu opus sed tm' poni possit iam practica in actu 2do si ex ejus directione actu ponatur opus. q[uod] cognitio practica sive in actu 1mo sive in actu 2do spectata possit habere idem obm cum eadem cognitio n' possit variare ob[jec]ta vel repraesentare modo hoc modo illud cum q[uod] sumi' solu' entitatem sed repraesentio obi vel cui repraesentio obi addit se ipsi identificata unde si desinet ee' repraesentio hujus obi desinet etiam ee' simpliciter (solum n. aliquo q[uod]licito addit se identificato enti tollitur et illud ipsum ens) sicut DEUS q. q[uod]solu' sua' entitatem e' q[uod]durissima cum Angeli vel q. illi addit se identificata prorsus q[uod]durissima Angeli si desineret ee' q[uod]durissima Angeli desineret et ee' DEUS. Unde Nota habitus practicus in actu 1mo ut habitus practicus in actu 2do sicut et cognitiones practicas in actu 1mo a practicis in actu 2do n' obiectivis sed effectivis differre de quibus in sequentibus videbimus agendum. Q[uaest]io p[ost] 2do Negando Doct[ores] iuxta dictum sup. n 143 habitus n. practicus agit talis, dando q[uod]prehensionem operum q[uod]ducendi ad eorum substitutionem q[uod]ser et q[uod]servatione. falsa e' m' e' pars ama nobis q. n' sola rectitudo prorsus tota q[uod]ut futura sed etiam rectitudo q[uod]ut pure q[uod]ducibilis vel pure possibilis e' potens induci in obm medio a[ctu] inductu in obm materiale &c.

158

Nota nullam artem habere q[uod]fine operis factum ex directione sua q[uod]tenus factum q. nulla ars intendit q[uod]servatione sui operis. 2do artes factivas habere q[uod]fine opus externum permanens q[uod]tenus tale nam q[uod]prehensi suis intendunt ejus q[uod]manentiam. Ar architectonica intendit q[uod]prehensis suis q[uod]manentiam domus statuaria permanentiam statuae p[er] aliquod tempus n' longum q[uod], artes etiam factivas habent q[uod]fine opus factum q[uod]tenus factum cum hoc n' sit idem solum addit se operi permanenti ut tali q. ex opera instrumentum non consequentia dei facta sunt possunt sumi ut facta n' possunt m' sumi ut q[uod]manentia.

Punctum 2dum

An rectitudo Operationum intellectus physica sit obiectum formale Logicae?

159 Dicendum est. Rectitudo physica operationum intellectus veritas formalis imo et certitudo, et evidentia, uno verbo infallibilitas non est obiectum formale intelligentiae Logicae ut dirigit intellectum sumptae. Dixi obiectum intelligentiae quia ultra rectitudinem physicam est enim obiectum formale Logicae rectitudo passiva [illegible] supra physicam. Dixi Logicae dirigentis intellectum sumptae per se et aliquo modo tantum praeceptorum logicorum, nam praecepta Logica quae de omni intellectus operatione procedunt non habent pro obiecto formali veritatem formalem nec certitudinem aut ex [illegible] omnium omnia operationis intellectus sit magis ex veritatis formalis atque et certitudinis [illegible] [illegible] et [illegible]. Praeceptorum enim Logicae [illegible] quae tractant de syllogismo probabili obiectum formale non est veritas formalis nam syllogismus probabilis ex natura sua potest esse falsus. Multa praecepta sunt praeceptum Logicae quae pro obiecto formali non habent veritatem formalem aut aliam ex enumeratis in [illegible] perfectione [illegible] intellectus.

160 Probatur Conclusio. Formale quod ex directione Logicae inducitur in aliquas operationes intellectus est obiectum formale Logicae intelligentiae sumptae sed rectitudo physica certitudo, evidentia, infallibilitas non ex directione Logicae inducuntur in aliquas operationes intellectus ergo. Maior patet ex definitione obiecti formalis habitus practici relata hic n. 133. Minor probatur rectitudo physica similiter certitudo evidentia et infallibilitas operationibus intellectus non dependet a praeceptis Logicis ut rectitudo physica inducitur ex directione Logicae in aliquas operationes intellectus. Consequentia patet ex dictis supra. Minor probatur. Illud habetur dependenter a praeceptis logicis ad quod dirigunt et quod praescribunt praecepta Logica aliter [illegible] daretur haec praecepta. Sed ad rectitudinem physicam aliquarum operationum intellectus, similiter ad assignationem, evidentiam [illegible] dirigunt praecepta Logica [illegible] praescribunt ergo. Minor ostenditur inductione quia praecepta Logicae de demonstratione quod debeant constare propositionibus veris, certis et evidentibus. De syllogismo in Barbara quod debeat constare [illegible] praemissis [illegible]

solum universalibus affirmativis. De definitione, quod debeat esse clarior suo definito, item quod debeat convenire omni et soli definito, quia alias non esset definitio, et quod debeat explicare naturam rei quam definit, et quod debeat omnibus et semper suo definito convenire, adeoque quod debeat esse vera propositio. Similiter de divisione quod debeant poni in membris talia quae vere dividant totum.

161

Confirmatur de veritate et certitudine demonstrationis. Veritas non est generica, sed etiam specifica demonstrationis dependet a praeceptis logicis: alias nullis opus foret praeceptis specialibus circa demonstrationem, sed sufficerent praecepta generalia de formando syllogismo ut sic, sed veritudo logica positiva demonstrationis est veritudo ejus generica, veritudo autem physica simul cum certitudine et evidentia demonstrationis est veritudo ejus specifica, quia hac differt a syllogismo probabili qui non constat propositionibus veris certis et evidentibus, ergo etc.

Nota autem quod non omnem veritatem, certitudinem et assignationem pro objecto formali Logicae, sed eam solum quae habet dependentiam a praeceptis logicis.

162

Obiicies: Si veritudo physica et conformitas ergo cum objecto esset objectum formale Logicae, sequeretur etiam alias scientias praeter Logicam esse superfluas, ut probatur. Tunc essent superflua aliae scientiae quoad totum id quod continent in actibus aliarum scientiarum haberent a sola Logica, sed si tum conformitas actuum cum praeceptis Logicae, quatenus conformitas cum objecto esset objectum formale Logicae, tunc totum quod continetur in actibus aliarum scientiarum haberent a sola Logica, in quantum actu ejus physica aut metaphysica nihil plus continent praeter conformitatem cum praeceptis logicis et conformitatem cum objectis quorum utrumque in objecto formali Logicae continetur, ergo etc. Respondeo negando consequentiam probationis ejus, nam haec falsa est: tunc essent superfluae aliae scientiae quoad totum id quod continent in actibus aliarum scientiarum haberent tum directive quam elicitive a sola Logica. Ideo dixi quoad habent unice directive. Nam ut similiter definitur, nam consequentia explico. Actus aliquis potest haberi vel elicitive tantum, vel directive tantum, vel elicitive simul et directive: elicitive

stu habet dua habitu ab habitu trigm a lua phisice effe:
ctiva ut habet ex actu amoris DEI ab habitu chari:
tatis. directive stu habet qndo habet ab habitu
ut dirigente pse ad productionem sui n: aut se efficiente
phisice ut habet actus ex amoris DEI ab habitu
prudentiae. Elicitive simul et directive habet dua habitu
ab habitu ut dirigente ad productionem sui et simul se
phisice efficiente sic habet actus Lae Dvinis conformi
alteri Precepto Lio ab habitu Lae Dvinis. hoc posito
Dico tunc sequi superfluas ee alias dictas qtes Logicae
si respe id qd rinet in actibus aliarum dicenda haberet
a Lia tum directive qm elicitive. n: sequi aut st haberet
solu directive nam qter habitu directionem actuu dt dari
habitus eoru elicitivi. Porro si obm formale Lae
e conformitas actuu intelly cu Preceptis qm cu obs totu
id qd rinet in actibus aliarum Scientiarum. Eidg cui limitare
mot danda habet a Lia solu directive sequi similiter
adhuc alias diciis ee superfluas. Eidem qto
2do qd Lia dirigat in omni Precepti sui ad veritate
claritate et dictas pfectiones aliquorii actuum intelly n: di:
rigit tn in particulari investigando sc: in particulari
et ostendendo quinam actus in mate ex Theologica phica
et Ethicis sit vere clari et ex est Lia continebat in
unsali ore definitiones ingenij mate in Theologia, phica
et aliis debere constitue qre pro et differentia tua
propria definiendo tn n: ptinet ad Liam investigare et
ostendere qdnam sit genus proximum ex DEI ergo
differentia eius propria qd fieri debebat si in particulari di:
rigeret actus alias de diciarum adv eunte et hinc eam
patet cur a Lio formari n: possint definitiones Theologicas
et aliorum actus.

Obr 2do Alias sciis, st definitur a Lia Dvina
sed si obm formale Lae Dvinis eet veritas formalis aliis
diciis n: posset definiti a Lia Dvina qd. Obr nor
habitus eunde habentes fine n: st a se distincti sed si
obm formale Lae eet veritas formalis Lia Dvinis cu

alijs scientijs eundem habere finem nec habere ex fine veritatem formalem (obiectum n. formale habitus et finis habitus) quam omnem finem habent aliae scientiae cum sint fere omnes speculativae. Porro communis est sententia DD cum Aristotele scientias speculativas finem esse veritatem practicas autem opus. Resp. 1.
Sequentem novi: probationem dignior: habitus habentes eundem finem hoc est idem obiectum adaequatum non sunt a se distincti. Idem dico habitus habentes eundem finem hoc est eandem rem ex fine sed diverso non sunt a se distincti. Porro sumitur distinctionem habere consequens: Explico: habitus duplex possunt habere eundem finem, primo ita ut habeant idem obiectum adaequatum et tales habitus non sunt a se distincti, distinctio n. vel diversitas habituum desumitur a diversitate obiectorum formalium attributionis. Secundo habitus possunt habere eundem finem ita ut eadem res sit finis utriusque habitus sed alius respectu huius et alius respectu alterius. Et tales habitus sunt a se distincti, ita prudentia et temperantia. Idem dicendum de alijs virtutibus, sunt distincti a se habitus licet ijdem actus eliciti temperantiae sint finis tum temperantiae quam prudentiae, sed alius finis respectu prudentiae et alius respectu temperantiae, nam temperantia ad actus suos elicitos ordinatur, prudentia vero ad actus elicitos temperantiae ordinat ut ad obiectum quod proprie suum dirigit. Hoc posito Dico de Logica Docens habere ex fine, obiectum veritatem formalem, habitus aliarum scientiarum et Logica Docens non habebunt eundem finem hoc est idem obiectum adaequatum sed solum habebunt eundem finem hoc est eandem rem ex fine sed diverso nam eandem veritatem formalem respicit in actibus aliarum scientiarum ordinaret Logica Docens tanquam ad obiectum suum formale, aliae vero scientiae ordinarent ad illam non tanquam ad obiectum sed tantum ut ad actus suos, nulla scientia actus suos elicitos absque ea veritate formali necessaria illis sit ex obiecto consequenter Logica Docens et habitibus aliarum scientiarum sunt adhuc distincta. Hinc patet quo sensu Aristoteles docuerit <u>scientias speculativas finem esse veritatem</u>. Sc: scientia speculativa cum sit per se [illegible] cum sistitur in contemplatione [illegible] sit ex fine primario actus suos elicitos facere veros ut tales

n̄ tn̄ hī actus suos adeoq; nec veritatē suam formalē consequendo fine acci-
piendo hunc pro obiecto suo sicut deservit dicta, et alijs distincta.
Alij dicunt Aristotelis doctrinam intelligendam esse de veritate obie-
ctiua, seu de ipsa obiecti cognoscibilitate ut propositionis huius finis
speculationis est finis est Veritas, sensus sit: finis speculandi
obiectum est ipsum cognoscibile, n̄ autem operabile a cognoscente
vi cognitionis. practicae autem n̄ ipsum cognoscibile, sed etiam operabi-
le a cognoscente vi cognitionis de eo obiectum. Ex responsione
data patet quid dicendum sit ad secundum argumentum. Nonne
idem habitus finis instrumentarij est fine habitus utentis
illo instrumento ut patet inductione. Deinde singulares hoc
habitus n̄ esse, a se distinctos, sed Logica est habitus instrumen-
tarius respectu aliarum scientiarum quae non est finis idem Logica cum fine
aliarum scientiarum. Subsumitur, sed finis aliarum scientiarum
est Veritas formalis quae Logicae finis n̄ est Veritas formalis quia nec
est obiectum formale illius. Nego consequentiam et sequentia tali
ut supra et nota habitus instrumentarios tales qui pacto
suos elicitos seu praecepta dirigunt actus aliorum habituum ordi-
nari ad eosdem actus ut ad obiectum suum adeoq; ut ad finem or-
dinant enim ad actus aliorum habituum etiamsi illi habitus (cui
suis habitus sit primario propter suos actus) n̄ tn̄ ordinant ad
illos ut ad obiectum tales habitus instrumentarij, sic prudentia respectu
aliarum virtutum et Logica respectu aliarum scientiarum.

Ad reliqua solvenda.

Nota doceri a multis quod omnis syllogismus falsus vel sit in forma
seu difformis sit praecepti logicis adeoq; possit illi negari
consequentia: ratio est quia regula illa syllogistica syllogismus debet
constare tribus terminis si de syllogismo affirmativo procedat consequentia
illud debere constare tribus terminis realiter inter se identificatis
alias non fundatur in principio illo quae sunt eadem uni tertio
sunt eadem inter se si autem dicta regula de syllogismo negativo
procedat praescribit debere illud constare tribus terminis ex quibus
unus sit identificatus cum uno tertio termino alter autem distinctus
ab illo. Quia tamen ordinarie in falso syllogismo procedit
v̲ Sor v̲ Nor falsa ideo ipsa receptio est praxis in illo Sors
v̲ Norē quod consequentia negari et quidquid sit de hoc certum
tamen est quod illi actus quibus Logica expresse praescribit veritatem
formalē sint

fo̅ale, sint definimus difformes Conceptis logicis si falsi sint ut sit demonstratio definitio, divisio &c. Ad illud qd dicit Arlē in falsa videtur maior formasse syllismos veros logice generaliter d. ipse o̅e A e B, sed o̅e C e A, g o̅e C e B. Rdeo Arlē usum esse dicto syllismo in hac suppõne qd C et B sint identificata uni tertio sc: A Unde sensus dicti syllismi e talis si g impossibile A esse B et C esse A necessario sequeretur C esse B. Rdeo 2do syllismos ab Arlē formatos in falsa maiori fuisse veros logice solum significative improprie sc: ingenium sc: significabatur syllismos format et proprie veros ad eum modum quo prototypon vel specimen operis futuri &c aedificij aliquis in charta expressum est verum architectonice sed solum significative non autem format quando significat aedificium formatum verum unde sicut aedificium ex charta factum non est obm architectonicum g. nec est aedificium, sumptum ita syllismi in maiori falsa non sit obm Lcae g. nec sit proprie et sumptum syllismi

Nota 2do sicut ex eo qd Lca habeat pro obo formali veritatem Lcam passivam vel conformitatem actuum intelligendi ad Conceptus suis non sequitur qd habeat pro obo ipsa Concepta sua etiam in sententia identificante dictam veritatem passivam actui intelligendi vero logice passivam ipsis Conceptis ita passivam, ex eo qd Lca habeat pro obo formali veritatem physicam actuum intelligendi, vel veritatem, formaliter non sequitur qd habeat pro obo res etiam in sententia identificante veritatem formalem (passivam actui intelligendi formati vero, passivam eisque obo vel veritatem. Cuius ratio est g. Lca habet pro obo formali veritatem cum Lcam quam physica in sententiis velatis sumpsit solum 2dum unam partem importatam in recto sc. 2dum actum intelligendi, divisim qui denuntiat veritatem non autem sumptam 2dum sua omnia ... Neque inferas qd in sententiis velatis non tota veritas Lca vel conformitas actuum ad Conceptus logicis nec tota veritas physica vel conformitas actuum ad obo est obm formale Lcae. Disting. ni illatum qd in sententiis illis velatis non tota veritas Lca nec tota veritas physica est obm formale Lcae ~~non tota ingenium ex eo~~ hac est ex diversione Lcae non ponunt obm et Angeli pres veritatis ... logicas nisi ... 2do illatum: hoc ex diversione Lcae in ponit ... qd est rectus ... Lcam aut physica et si intra eisque pars appareat et inde potissimum Nillarum. et accipit ...

~~quapropter Lia ponat diversa omnia pro veritudinis~~
~~Bto Mari. Nec vero ex eo qd Lia hanc pro diversa~~
ponat (sc: ipso actu intelly diversum) et aliud item sup=
ponat sc: ~~Quapta o ossa~~ Militarum et dico ut tota veri=
tudo Lia et phia sit et dnnexe obm fale Lud vel ut tota
ponatur ex diversione Lud sufficit qd una pars dictae veritu=
dinis supponatur et aliunde posita altera vero ponatur a
Lia.. Rao huius est et Nnovi nam qui supponens unam
stella utriq o plures ponit aliam tamquam eodem jure quae ut ponatur
totum ex utraq pte ppositum ita index ponit aequalitatem po=
nendo cum scelere + sector adaequatae vesp in opere, similitu=
dine imaginis cum prototypo etsi index nullatenus
ponat scelg aut sector sig aut pictor prototypon & idem
patet in generatiõibus nam eos creat & generat alterum licet
etsi non ponat quam sig, sed supponat divinitus hos hinc etsi
tamen manet gen fra eig o quam vicale supponat aliunde posita
et sic generet unionem.

166 Expenduntur aliqua Quaesita circa obm for=
male Lud.

Quaeritur 1mo Dirigibilitas vel verificabilitas ope=
rationis intelly an sit obm fale Lud. Rdeo negative.
Rao est q. dirigibilitas o accipitur passive pro capacitate vel potentia
ad dirigi vel verificari o active pro potentia ad dirigere vel veri=
ficare. Sed nec passive nec active accepta dirigibilitas
operationis intelly est obm fale Lud ergo Nec pho si active
q. potentia ad dirigere identificatur Quaeptis logicis, quod non est obm
fale Lud probatum est supra. Si obm passive q.
nulla capacitas ad fra artificiosa est habitus practici et fra
illig habitg sic capacitas ligni ad fra statuae non est fra
statuae neq capacitas auri ad fra calicis est fra calicis.
Sed capacitas ad dirigi Quaeptis logicis vel ad habendum veri=
tudinem passivam Lia est capacitas ad fra artificiosa Lud
ut ostat ex dictis qd capacitas ad dirigi non est fra ar=
tificiosa Lud sic non est obm fale Lud.
Neq dicas dirigibilitatem passivam et veritudinem passive
habitam dirigi a se realiter qd si hoc est obm fale Lud

cum illa actu. Non datur ingens g. probabilitas esse puro in
sententia communiori quam infra examinabimus digni illa a se
veritatis inadaequate dirigibilitas n. identificari adaequate cum his
operationibus intellectus dirigibilibus. Rectitudo autem passiva
Logicae operationes intellectus, quod sit verae Logicae probabile
e quod dicat conformitatem cum ipsa praecepta quod dirigantur in
Logica pro Logica, ubi itaque similiter huic controversia. Ve-
ritudo passiva pro illa et veritas formalis actus intellectus iden-
tificatur ipsi actui intellectus vero an actu simul, et ob
sed demum rectitudine passiva sua nullatenus digni veritatis
a dirigibilitate passiva nedum tunc sequitur utrumque esse obiectum
formale Logicae dicit in sententia identificante adaequate veritatis
rectitudine passiva has operationes intellectus cum illis opera-
tionibus sequitur tamen rectitudinem dictam quam operationes in-
tellectus esse obiectum formale Logicae, sed illa rectitudo est obiectum
formale Logicae operationes autem intellectus materiale. Adhoc
n. sicut ex identificari cum his veritatis adaequate unum sit obiectum
habitus alterius non ob alteram sufficit digni, illa pro modo
sic operationes intellectus a vitalitate sua digni, pro modo
solum et tunc vitalitas operationum intellectus non est obiectum mate-
riale Logicae licet sint operationes intellectus.

Nota dirigibilitatem operationum intellectus esse modo formale
sub quo attinguntur operationes intellectus et rectitudo earum
a Logica et n. ideo quia habet ipsa non attingit formaliter ex
parte actus a Logica sine illa tamen operationes intellectus nec recti-
tudo earum attingerentur a Logica.

167

Quaeritur 2do An Rectitudo Logica et difformitas
eius praeceptis logicis sit obiectum formale Logicae. Dari talem par-
tialiter hoc est rectitudo illud praecepta negativa et talia quae
prohibent irrectitudinem et docent quomodo fieri non
debeat operatio intellectus. Resolvo, cum distinctis praecepta
Logica negativa pro obiecto formali fugit huius irrectitudinem
habent namque n. fugere et vitare praecipiunt, nam tamen pro obiecto
formali ex se quis et exercitiis quod est obiectum formale simpliciter
tale ex his habitus practici ulterius et Logica illud solum

ut ab obto finali ejusmodi quod intendit directione sua inducere in obtm suum materiale. Porro Lca nullo praecepto suo negando intendit inducere rectitudinem Lcam in operationes intellectus sed solam rectitudinem. nam praecepta eius negativa prohibendo rectitudinem Lcam inducunt ex consequenti rectitudinem Lcam non quidem se sola sed juncta cum praeceptis positivis.

168 Quaeritur 3tio quid sit obm finale motivum Lcae vel ratio finalis propter quam. Respondeo cum distinctione: si obm finale motivum Lcae intelligatur ratio illa propter quam Lca versatur directione circa operationes intellectus dico tale rationem esse ipsam rectitudinem propriam Lcam. Ratio est quia propter quam unaquaeque habitus practicus versatur circa obm suum materiale est forma artificiosa quam intendit in illud inducere. Si vero obm finale motivum Lcae intelligatur ratio illa propter quam Lca versatur circa praecepta sua ipsique assentitur: dico tale rationem esse ipsum obm praemissarum in unoquoque syllogismo Logico, consistens bonitate praeceptorum. ergo obm finale motivum propter quod Lca assentitur praecepto huic definitio est oratio constans genere et differentia ultima est obm harum praemissarum: Oratio explicans naturam rei debet constare genere et differentia ultima. Sed definitio est oratio explicans naturam rei. Idem dicendum de caeteris syllogismis logicis.

Quaeritur adhuc an aliquod detur ratio legitima sive Thomisticum sive Scotisticum sit obm finale Lcae. Sed hoc ens non datur in rerum natura et consequenter nec esse ultimum obm Lcae ut probatum est Quaestione praecedenti N 119 et 120

Articulus 7mus

Quodnam sit Obm Attributionis Logicae.

169 Certum est multiplex esse obm attributionis in actu recto Lcae quia multa sunt obiecta in Lca habentia aptitudinem vel capacitatem aliquorum ut considerantur propter se et religantur propter illa quae sunt [illegible] desiderata demonstrationis syllogismi ut sic modo sciendi et caeteris ad dicendum

capacitatem. Et ratio est quia deest aliquid. Hinc classici Authores cum de
asserti ... adiungissent necessaria omnia pro statu attributionis Dei ...
... Ergo judicij ... sit status adaequati attributionis in
actu ... Dei.

Dicendum est operando ut sic verum Dei esse statum adaequati atque
intrinseci ... Dei ... ... et ... operationes
intelligi ... ... statum adaequatum attributionis in actu ... Dei.

Ita ... Semeri ... Modrzianowski et alij.

Probatur Id est ex natura esse capax ad esse statum adaequati attributionis
Dei et simul esse electum ab ... Dei ad esse statum adaequati
attributionis Dei illud est statum adaequati attributionis in ...
Dei ut patet ex ... Sed operando verum ut
sic et ex natura est capax ad esse statum adaequati attributionis Dei et
est electum in tale statum ab ... Dei ergo. Nunc
probatur imprimis quoad ... quod est capax ut consideretur
... per se ... omnia in ... considerabilia propter illud. illud
capax est ad esse statum adaequati attributionis in ... admittitur ...
... sed operando intelligi verum ut sic est capax ut consideretur
a ... per se ... in ... considerabilia propter illud ergo.

Nunc probatur quoad ... quod est speciale ... ad ...
... ad hoc ut consideretur per se a ... illud est capax ut
consideretur per se a ... ut ... est. Sed operando intelligi verum
... speciale ... sufficientem ad hoc ut consideretur
... per se a ... ergo. Nunc probatur. Quod est ... tam in
... entis quam in ... ... omnibus a ... considerabile
attributis illud ... speciale ... sufficientem ad hoc
ut consideretur per se ab omnibus ... quia non ... ...
... in ... ... sufficiens ad hoc ut consideretur
per se ab illa ... patet illud inductione: nam D.O.M.
qua est status Theologicus metaphysicus imo et ... ...
... in ... entis quam in ... ... reliquis ... considera-
...tibus a ... ... ideo ... speciale ...
... sufficiens ad hoc ut consideretur per se a ... ...
... similiter plures qui ... ...
aut ... pro statu attributionis Dei ... ...
habere ... omnia speciale ... quia ...
Dei ... ... in ... entis quam in ...
... ... : ergo statum ... ... in ... entis

qm in rnoe scibilis obi religui eiusdem dicis ex conseq sit illa pfectig lit specialem consummatae sufficientiae ad ce sciri ultimi dicis adeoq ad de obi gpr se consideratis a dicta, quatenus incomplectibg n. cognitionis obiecti imperfecta vel (intellectus motivum ad pfectionis) ordinariis ad cognitionem obi pfectionis vel ars sit nad imitationi gradatim imperfectioribg ad pfectiora progredieg. Sic stabilita doctri primo novi: Sed operatio intellectus veritas ut sic est obtm in Lca pfectig tn in rnoe entis qm in rnoe scibilis religuis obiis considerabilibg a Lca qd

Pbr Her. aggregatu ex pure creatum ex plurib pfectis tn in rnoe entis qm in rnoe scibilis ex pfectig sic in rnoe entis qm in rnoe scibilis aliqua tn particulari in illo aggregato orientem g. ansitu et totum in ea rnoe in qua est totum est omnis maiq et pfectig simpte. Sed operatio intellectus vera ut sic est aggregatum pure creatum ex plurib pfectis tn in rnoe entis qm in rnoe scibilis et n. aggregatum ex reb intellectus operationib logice vestis qud sit pfectio tn in rnoe entis (cum sint intellectus veri extrema conditione sua pfectio) qm in rnoe scibilis (sit n. pse scibiles a Lca) g operatio intellectus vera ut sic est obtm pfectig Lcae qd

171 Pbr deinde Zda pars novis Zdi argumenti sic hab: Qd operatio intellectus vera ut sic capax sit ut religua oia considerabilia in Lca considerari pr illa. Quaecunq considerantg in Lca sit v partes v principia v proprietates v signa v opposita operationis verae ut sic nad singulis operationes intellectus verae distributive sumpta sit partes operationis veritas sit: Dici de oi dici de nullo sit principia: conversio syllogismus, insequitur proportionalitas aequipollentia, conversio sit proprietates. Quid est sit signa. Operationes n veras logicae, syllogismus sophisticus sit opposita. Sed operatio intellectus vera ut sic est capax ut et partes illig et principia et proprietates et signa et opposita considerantur pr illa. Siquidem in aliqua sententia demonstratio v definitio v syllogismus

utrius hunc capacitatem ut partes eorum principia consideret per illa melius cognoscendas. Et haec est quia omne ens perfectius cognoscitur si cognoscantur eius partes. Dimitto omne ens perfectius cognoscitur quia innotescunt eius principia et proprietates Opposita enim penes se posita magis elucescunt ut docet omnino axioma quod omne ens est capax ut partes illius considerentur per illud perfectius cognoscendum.

Probanda restat 2da pars nostri anni argumenti scilicet hoc quod operatio intellectus recta ut sic electa sit in obiectum attributionis Logicae ab inventoribus eius dici ante positum. Quod ab inventoribus Logicae est inventoribus eius dici ante positum: Quod ab inventoribus Logicae est rectum pro fine Logicae illud est ipsum electum est in obiectum attributionis Logicae nam hoc sit fortius idem esse constitutum pro fine Logicae ab inventoribus Logicae et esse electum cum obiectum attributionis in actu inventoribus universaliter dicitur sit finis illius constitutus est electus ab inventoribus. Sed operatio intellectus recta ut patet ex dictis supra constituta pro fine Logicae ab inventoribus eius quod ut sic est constituta pro fine Logicae ab inventoribus eius quod Nos probamus cum consensu unanimi doctorum qui non aliud dicunt esse finem Logicae quam directionem operationum intellectus. 2do Auctoritate D. Thomae qui Logicam in ordine Scientiarum idest exponere dicit ad Ars quaedam necessaria est quasi directiva ipsius actus rationis per quam scilicet homo in ipso actu rationis ordinate et faciliter et sine errore procedat et haec ars est Logica id est rationalis scientia. Idem docet pluribus in locis et clarissime cap. 1 metaphysicae lectione 4 dicitur non. Ergo rationis obiectum est actus rationis Logicae rectus ut interpretantur Conimbricenses Mauri et alii obiectum proprium Logicae.

Confirmatur In habitibus practicis ordinarie non unum tamen ipsius enim perfectissimum assumitur in obiectum attributionis: dicitur in Ethica non uno tamen actus voluntatis ut amorem Dei. Medicina non unius tamen mortis sed omnium sanationem. Rhetorica non unius tamen orationem. Poesis non unius tamen genus carminum hoc pro obiecto attributionis. Sed Logica est habitus practicus quod ideo eius obiectum perfectissimum electum est esse eius quod non unus aliquid perfectissimum.

Obiicies 1mo dicunt Philosophi finem Logicae dicunt esse directionem operationum intellectus quod fine intelligunt obiectum considerationis

tam Attrbui. Ad intelligit et D: Thomas.

Contra est Aquo, ex mente Thomae Lea definit suam dnnaod illud ex mente Thomae est finis Lea pro obio attri: butionis acceptus nam ordinarie ab obo attributionis dnnatur sicut Theologia dnnatur a DEO qui iter sumitur pro obio attributionis Theologiae. Similiter metaphysica ab eodem DEO qui pluries pro ejus obo attributionis assignatur dnnatur theologia naturalis. Similiter Thomas dicitur Lea naturalis alorsum dicta: ali ꝑ Sed ab operatione intellectus vera ratio Logicae definit suam dnnaod dicitur n. ab Thoma dicitur rationalis ꝟ directiva actus rationis ab actu rationis ꝟ operatione intellectus vera. Dicitur ratio dicitur sermo cum aliis ꝟ ore differenti a sermone interno qui est operatio intellectus.

175 Rdebis 2do ad Authoritatem Doctoris Angelici negando quod procedat de operatione intellectus vera ut sic: hoc n. n'est actus rationis in quo homo ordinate facile et sine errore procedat. Imo n. n' procedit homo ordinate in operatione ut sic qui n' procedit sic in prima apprehensione velut n. cum sit indivisibilis ꝟ carens partibus n'est capax ordinis ꝟ dispositionis 2do n' procedit sine errore operatio n. ut sic ex natura: sua n'excludit errorem qui n' excludit falsitatem syllogismus n. probabilis potest esse logice verus et tamen falsus. Longe ergo ex Authoritate Doctoris sequitur denominatione solam esse dnnandam attributionis in Lea. Ita videtur omnes ex doctissimis re: centioribus nostris.

176 Contra est Per Lea potest homo ordinate et sine errore procedere in operatione intellectus vera ut sic quod respectu n' subsistit Ans probo quoad primam ptem Licet n. apprehensio simplex sit indivisibilis tamen plures apprehensiones simplices possunt recte inter se disponi ergo in ordine ad fundandam definitionem verum primo apprehendendo prius genus postea differentia ultima definiti possunt ergo simplices apprehensiones simplices recte disponi ꝟ ordine ad 2dam intellectus operatione ergo ad propositionem enuntiandam definitionis de definito potest disponi apprehensio definitionis dicti et definiti dicti ꝑ similiter possunt apprehensiones simplices disponi pro ordine ad tertiam ergo respectu primae disponi si Plerorum Logici

abstrahat modo communi a plurib. spec. differentib. n. aut solo nume-
ro differentib. — Deinde aut ultimo differentialis, et abstrahat modo
communi omnib. ex solis individuis eiusdem speci. ~
Obr deinde Aus quoad 2dam ptem Licet n. aliqua operatio recte
logice sci. syllog. probabilis n. excludat errore sub hic sumi pro differ-
entia actus quod obo — falsitate probabili excludit n. errore sub hic
sumi pro dosso actus cui regulis logicis alias n. est vere logice
sono fine principalis et vrsalis Lice est dirigere operationes intellig
— actus modis (ut dictu hic n. 172) dirigere ingm ut sint recti
logice — conformes preceptis logicis adeoque ut procedant sine errore sum-
pto 2do modo.

Objicit ung doctissimg recentior: Illud est etiam adduntur at-
tributis in actu 2do Lice ad qd. perfectiy cognoscendu actu Lice
circa alia obta versantes ingm media assumunt ut admittunt ab oibg
sed ppr perfectiy cognoscendas operare ut dici Logice recta
n. assumunt in Lca actu circa alia obta versantes ingm media
ergo ~ Resp. potr: Ad actu logici circa alia obta assumerent
ingm media qd perfectiy cognoscendas operationes recta ut dici —
assumerent ppr cognoscendas operationes vera ut sio formaliter sumptam
— ppr cognoscendas ipse oes operationes intellg rectas logice
— cum assumerent in una aliqua modo comuni. — casu assumer-
sunt conveniunt in una aliqua modo comuni. — casu assumere
rent ppr cognoscendas operationes ut sio materialiter sumptam — ppr
cognoscendas clare distincte oes operationes intellg rectas logice
2do modo earu specificas et differentias. Deinde dico psit,
ergo ~ Non ansm q. alias Lca ultimo consisteret in cognise
attingente individualiter et ipse oes operationes 2do modo comune
qd dici n. psit. Tq. talis cognio est valde abstracta et imperfecta
sima in repraesentando paucissimasque repraesentat obti perfectiones
q. Lca n. psit in illa ultimo consistere. psiq. n. dt consistere in cognone
perfecta q. deinde ordo naturalis eta et artificialis (utpote imitatur
naturalis) postulat ut imperfecty reseratur ad perfectiy n. esta.
Tq. Lca ut sit habitus practicus in tali cognone dt ultimo consi-
stere quod n. minq q. alijs deserviat ad fine unsale habitu-
um practicoru ni nirum ad praxim. cognio aut operationis recta
ut sic attingens oes operationes in confuso 2do modo comune
minimum deservit ad praxim cognitiones n. nova valde
unsalia et valde abstracta cui n. descendant ad particulares

operationes directivi

178 Non potest enim dici 2do: qd sc. cognitiones directivi directivi in Lca assumuntur tanquam media propter cognoscendas operationes operationes recentes ut sic, per atq. respectivas ad directivam et dividuntur quoad rationes specificas et differentiales singularum specierum operationis rectae ut sic g. alias finis adaequatus ultimatus Lcae in esse dictitiis erunt omnes species operationis ut sic Logice rectae ut patet qd dici non potest — probatur ante g. hoc sequeretur qd finis adaequatus ultimatus Lcae est aggregatum ex fine et medijs ad eundem finem sequela autem admitti non potest g. finis adaequatus ultimatus dictae autem aggregatum ex pluribus finibus partialibus ultimatis in quibus singulis licet non in solis ultimato consistat dictio aut unum aliqd totum in quo solo ultimo consistat considerando dicitur qd. Sequela probatur: g. aggregatum ex omnibus speciebus operationis ut sic logice rectae est aggregatum ex medijs et fine Lcae, constaret n. prima 2da et 3tia intelligenda operatione ex qbus prima operatio non est finis ultimatus enim inadaequatus cum sit medium ad 2dam operationem et 3tiam. 2da similiter operatio est medium ad 3tiam idq. est medium actuale in esse dictitiis enim in sententia admittere operationem rectae ut sic proprio adaequato attribuuntur in Lca. Cum n. sententia hic doceat primam 2dam et 3tiam operationem intelligendi referri ad operationem ut sic quidem est aggregatum ex omnibus tribus operationibus intelligendi manifestum est qd prima et 2da operatio sint media in esse dictitiis et cum non sint media respectu diversis (... n. est medium ad seipsum) debent esse media ad 3tiam operationem qm enim includit operationem rectam ut sic consequentiam aggregatum ex tribus operationibus est aggregatum ex fine sc. 3tia intelligendi operatione et ex medijs ad illam sc. prima et 2da operatione

179 Probatur et 2do minor illa sc: qd dici non possit ut omnes species operationis logice rectae ut sic sint finis adaequatus ultimatus Lcae. g. tunc Lca omnes species operationis logice rectae non intenderet ut finem adaequate ultimatum g. nisi ultra tres operationes intelligendi logice rectas nullum est obiectum in Lca qd referatur ut medium ad omnes species operationis logice rectae sed ultra tres operationes intelligendi logice rectas nullum est obiectum in Lca qd referatur ut medium ad omnes species operationis ut sic logice rectae cum n. illae operationes intelligendi sint obiectum materiale Lcae et sola rectitudo sit obiectum formale obiectum adaequatum constitutionis in Lca, qd constat obiectum duobus materiali et formali erunt in

Lca sed tres operaões intellig logice verae.

Rdeo Maiori 1mo et 2do argumento. Ad ult: prob: dico qd cognões aliorum Maiorum in Lca considerabilium assumantur tanquam media ppr cognoscendam qfeing operaoem intellig veram ut sic, f actus repraesentativos diversae singularem speciem operaois verae ut sic. Argumento 1mi q̃baui Minorem: Ad 1mam ejus probaoem rdeo 1mo transeat sequela, dein ppr respond 2da. Minor g. in Phica corpus naturale ut sic, (qd diver stumitur pro obo adaeqto attributionis Phicae) est obiectum, ex fine Phicae et medijs ipsius, n. 2du est finis Phicae constat uo media phica et fin phica quae respu ejus et ptes ths adeoq 2du media actualia in eo sitibilia. Similiter in Lca in scientia quippe demonstratio ut sic (qua assignatur pro obo adaeq attributionis obiicienti) demonstrato ut sic (qua assignatur pro obo adaeq-tum obijcientis) est aggregata ex fine Lcae et medijs ipsius. 2da est finis Lcae constat uo operaoibus certis et euidentibus ex tunc 2da et finis Lcae constat uo sponsiis certis et euidentibus ex terminis, quae respu ejus (ut ipse mes docet) et ptes ths ex principia adeoq 2du media actualia in eo sitibilis. Et hinc patet falsitatem esse qbaoem negatam imediate novis, unde simpliciter neganda. Rdeo 2do sequelam dein qbaoi ejus Minorem. Ultendo probaoi Maioris: probaoem ejus dignosco: 1ma operaoio intellig si diuisim 1 distributive sumatur est medium ad 2dam et 3tiam operaoem intellig similiter 2da operaoio si diuisim sumatur est medium ad 3tiam transeat. 1ma operaoio intellig Maioris ppr rudem sequenti nro dandam. 1ma operaoio intellig si collective cum 2da et 3tia operaoe intellig sumatur est medium ad 2dam et 3tiam operaoem et 2da si collective sumatur est medium ad 3tiam Minoris. Similiter dignosco consequens. Ergo 1ma operaoio et 2da si diuisim sumantur nullatenus sunt finis ultimatus cum intellg. Lcae transeat sequela collective sumantur consequens. Et dico sicut 2dam receptam diver [illegible] hic non dominam ptes totius si diuisi sumantur 1 singulatim sicut sunt ptes totius et media ordinata ad constituendum totum non est, sunt ipsum totum. Si am collective simul in toto oẽs sumantur desinunt esse ptes et media ordinata ad constituendum totum sunt n. ipsum totum: Ita pariter 1ma operaoio intellig sidiuisim sumatur est medium respu 2dae et 3tiae in aliqua acceptione. Similiter 2da respu 3tiae et oẽs diuisim acceptae respu operaois ut sic logice verae. Observa 1ma operaoio collective sumpta cum 2da et 3tia ordinata et similiter immediatum Lcae ut medium ad 2dam et 3tiam

idē dicendū de ida vespu 3tid. alias efficeris nō moē subli- his se: utra collectio operaōnū verarū logicē adhaerere ad in- efficere nō moē subsidiū nimirū ad unā aliqm operaōē logicē vetam qd fieri nō posse ipse objiciens optime probat.

181 Transeo propōē istā: omnis operaō intellig⁹ divisim sumpta ē mediū ad ida et 3tia eorum nō ē finis ulti- mus eius intelligentiae logicē simul ida vespu 3tid. q. omn et ida operaō intellig⁹ divisim sumptae possunt considerari ut sunt partes omnia vespu ida, et 3tia operaōis ida an vespu 3tid ut sunt una quaedam tota constituta tum modo qm fila lia. Hoc est eadē modi qm fili oīo Lcd. Copst n. optime subsistere. omnis operaō logicē vera ut definio ut divisio sine ida operaoē et utraq sine 3tiā. Si primo modo considerer omni intellig⁹ operaō ē mediū tod nō moē subsidiū vespu ida operaōi et 3tiā simul ida vespu 3tiā. qdsi 2do modo dumtax ē finis ultimus intelligentiae Lcd sic n. possunt considerari ipsum se sicut elementa q. nō solū sunt partes corporis misti sed etiam in se sunt una quaedam phia adeo sic separata considerantur a Phia ipsum se et finis ultimus intelligentiae Phid. Et ex hoc possunt videri ido ad distinctam probaōē omnis operaō ut ē pars ida et 3tid ē mediū in eē subsidiis ad idaer 3tiam simul ida ad 3tiā ido autem omnis operaō ut ē totū qddā logicū ē mediū per ipsum simul digno, efficiens et consequens.

182 Ad illud qd dicis: omnis operaō nō potest eē medi- ū ad seipsam nec ida ad se ipsam qd nō possunt eē finis ul- timus eius intelligentiae Lcd. Rdeo omnio omnis ope- raō divisim sumpta nō potest eē mediū ad seipsam divisim sumptam 2do autem, ad seipsam collective cum aliis sumptam ad autem simul digno efficiens et consequens. Sicut in omni scientia Mica et sua phia divisim sumpta sunt mediū in eē subsidii ad seipsas collective sumptas, et absorpta nude ut sic (idē dicendū de ptiby demonstraōis in se tanta objici- entis) ita omnis operaō divisim sumpta ē mediū in eē subsidii ad seipsam collective sumptam cum aliis operaōibus, et ad operaōē veram ut sic unde haec collective sumpta omnis operaō ē finis ultimus ipsius intelligentiae Lcd. Rdeo potest 2do transeat autem ipsum dicta immediate digno efficiens qd omnis operaō

Cintellige dum sumpta ut est totalitas logica) non potest esse sui de finis ultimatis indubitgy Logica transeat seque esse aliorum obiectorum Lib n. sequens. Sicut in Sua Elementa devini sumpta ut repraesentas ut et totum phem constituta ex materiali et formali obiectis constitutiae finis ultimatis indubitgy Sua non esse sui sed esse aliorum obiectorum Sua ita proportionate dicendum est de Angelis specieg expressis yntellg verbo ut sic, in Lib ra ppo enim operatio intelly hic vento ut est totum logicum ey ppo definitae pot esse simul tegm pars ipsa eg veniendo seu veritas intelle- ta, claritas, universalitas tegm perveniatas. Operatio enim vectig hic tegm oppositae f.

Probatio 2da noris posita n. 179 supponit eo dene e- ptae finis ultimi addigti in esse tibi constitutiae addigti attribu- tionis scientia ut dignatur ratio inadaeque ab obiecto addigti osten- sionis eiusdem scientia i. qd supposita nego adhuc n. Ma- tria scientia distributive sumpta poterunt esse in esse tibi ad obiectum attributionis idem adaeque cum ob esse consideratis constituta ad omnia ita considerabilia a scientia sumpta collective eadem ratione generis Sua eg maa et fruē distributive sumpta essentiis in esse tibi ad cuiusque naturale ut sic cuius partes it ex praedemon- strationis ad demonstrationes. Nego anguas ad hunc ostendo considerationis in scientia est gerens esse obiecti attributionis addi- gti ut dictum 2 posteris n. 145 quod ex naturali essentiali graevig Lstig patere i. plures in se Sua comprehendere qua eius species scientia obiectum addigtum attributionis eiusdem scientia sicut adhuc plures in se stinet constituta qui plures se extendit qua Angelus eg species et sic de aliis gribus. Nego anguas tegm sicut n. in ore Lentea obiectum ut sic scientia est gerens esse obiecti addigti scientia et esse inadaeque tegm specie veritatem esse obiectum ut sic scientia non parere lstig ratio cognito qua obiectum addigtum consti- tute scientia dyue n. obiectum ut sic scientia ad obiectum eius addigtum includit omnia obiecto Sua scientia ita pariter dicendum est de obiectis considerationis esse obiecti addigti attributionis eiusdem seu vento addigte. Cuius ratio ulterior est q. geng lstig pare- se qua pateat species illius est geng pluribus communis et de

plurib. posse praedicari in recto q[uam]vis ista quib. conveniat et de quib. possunt praedicari in recto spes. Primo etiam consideratio sub ordine dato q[uo]d idem sit verbo adaequate cui secundo add: gitur attributionis eiusdem sub illa plurib. convenit et de plurib. possit praedicari in recto q[uan]do illa de quib. praedicantur in recto etiam adaequate attributionis etiam n. consideratio plurier ac etiam ut sub sub illa convenit et praedicatur in recto de sibi extin: guitis etiam sub illa omnino mundi, finali, attributionis eiusdem seu etiam adaequate attributionis.

184 Resp. 2do ad eandem quaest: novis transeat dictum nostrum quae ultra tres operationes intellectus hic verum et plures etiam consideratio a Logica quod sit media in ea sibilis respectu omnis speciei operationis ut sic logice rectum sit eam enumeratam in pro: speciei operationis ut sic logice rectum sit eam enumeratam in pro: hac n. 171. Neq. dicas etiam definitam a tribus ope: rationibus intellectus n. considerantur per se a Logica sed solum per accidens quatenus sit syllogismo sophistico, operationes n. recte vocare Primo ultra etiam per accidens considerabilia absque duo dari alia etiam per se considerabilia in eadem scientia quatenus referuntur in scienti: bilis ad etiam attributionis eiusdem unius ratio est q[uia] etiam attributionis scientiae huius dicunt dicitur et finis n. alterius sed huius scientiae n. est eam ordinat illud etiam per se considerabilia in hac scientia referuntur in ea sibili, cognitiones n. etiam per accidens solum pertinent ad hanc ad hanc scientiam pertinent, quare pertinent ad hanc scientiam. Resp. 3tio scientiae esset n. est species, sibi scientiae. falsum est unitate q[uia] etiam definitam a tribus operationibus intellectus n. considerantur per se a Logica 1mo n. operationes n. recte hic atque et syllogismus sophisticus per se et etiam Logica praeterea n. Logica negativa per se pertinent ad Logicam quod hic pro etiam sumpsit operationes dis: positiones praeceptis logicis. Deinde veritas formalis et iuxta mul: tos definita solum inadaequate ab operationibus rectis hic et cer: tum est quod veritas formalis complexa sit definita adaequate a 1ma operatione intellectus n. complexa an a 2da et 3tia imo et complexa a syllogismo sophistici posse cui huic sit indifferens ad veritatem et falsitatem et in veritas formalis (ut probatum supra) et etiam per se considerabile a Logica. Resp. 2do transeat dictum

propo: ob̄ intelligēre qd sc: ultra ōia gaudens obiectalitā
ac dicā debeant dari aliqua ōia p se obiectabilia ab eade
dicā quæ referunt in eē dibili ad ōem attributionis eiusdem
sed Nego tacitam, novis sequelā qd nimirum sit operao ut
sic hic vera ēt ōm adsqtā attributionis Lud nulla darent
ōia p se obiectabiliā a Lua quæ referrent in eē dibili
ad ōm attributionis Lud ostendi n. supra ipsas tres operaes
intellg hic veras (quæ iuxta oēs st ōia p se obiectabilia
a Lua) distributive acceptas referri in eē dibili ad easdē
operaoes collectivè acceptas qd declarari infrà extra
et ex Lua in seriea ipsiq obiicientis.

185

Ex dictis colliges operaoes intellg hic veras oēs tres posse
duplr spectari 1mo collectivè i oēs simul in vero et sic
st finis ultimatq adsqtq Lud Dnis rigorosē. 2do distri-
butivè i singulas seorsim. Rursq operaoes intellg hic veras
distributivè acceptas possunt duplr spectari 1mo ut stāta
quædā hic ōia mea et sua, hic i tn mali gm
formali ob̄ Lua et sic spectatae st finis ultimq inadsqtq
Lud Dnis rigorosē i st partialia attributionis ōia in Lua.
2do possunt spectari ut st ptes i spes operaois veræ
ut sic Ia ma operao, ut est pars 2dā et 3tiā
operaois et 2da ut pars 3tiā. et sic spectatae st obiecta
media in eē dibili ad ea quoru st ptes.

Ad solvendas alias Obiectiones

186

Nota 1mo qd de operaoe ueri dari spē
in Lua nā operao ut sic nihil ē aliud qm oēs tres
operaoes intellg hic veras de gbq distributivè sumptis
certū ē apud oēs dari spē in Lua eo pariter sicut
de modo sciendi ait sic dari spē in Lua q. dari de
illg modis sciendi sumptis distributivè. 2do ope=
rao ut sic ē operabilis a Lua eade raoe quæ syllmq
ut sic demonstro ut sit q. sc singulas spes ope=
raois ut sic in singulis suis individuis possunt fieri ex
directione Lud. 3tio Ex eo qd operao

verum ut sit pars metaphysica demonstrantis verum, defini-
tiones et proprietates generis respectu Mariae non sequitur ad non posse
esse objectum attributionis respectu Mariae falsum non est. propterea metaphy-
sica non est capax ut sit objectum attributionis respectu sui cuius
metaphysicae nam multi philosophi docent ens reale ut dicit
quod est pars metaphysica respectu Dei, creaturae, et esse objectum adaequatum
attributionis respectu eorundem in metaphysica. Similiter corpus
naturale est objectum adaequatum attributionis in physica respectu corporum
animatorum non viventium sensitivorum insensitivorum quorum
longum generum mixtorum specierum et pars metaphysica etc.

410 Opinio vera, ut sit licet teneat omnes tres opi-
niones esse veras est tamen objectum unum unitate genica omnes non
tres opiniones esse veras conveniunt sensu tamen in hoc quod
sint opiniones intelligentiae quae in hoc quod sunt verae esse.
Secundo unitas genica sufficit objecto unius scientiae adaequato attributionis ut patet
in ente reali ut sit respectu metaphysicae in corpore naturali
ut sit respectu physicae. 3tio Ex eo quod una
operatio intelligentiae sit pars 2dae contra pars 3tiae non se-
quitur tres operationes intelligentiae distributive sumptas non posse esse
species objecti attributionis adaequati esse non est non de ratione speciei
oppositarum sibi alicuius generis ut una pars includat veritatem
in altera nam ternarius et denarius sunt species numeri
ut sic oppositae sibi licet ternarius includatur realiter in
denario. Sed objectum consideratum adaequatum et inadae-
quatum in scientia sunt species oppositae sic objecti attributionis
est objectum inadaequati considerationis includitur realiter in objecto
considerationis adaequato tamquam pars in toto.

Articulus 8vus

Respondetur ad fundamenta Oppositarum Sententiarum

187 Dicendum est 1mo Demonstratio non est objectum adae-
quatum attributionis in actu 2do Logicae. Logica licet
sit ad hoc apta non tamen est electa. Est contra Vasquez Hurtado

Arriaga et plures alii ex recentiores qui pro hac sententia hoc pensatum afferunt fundamentum.

Demonstratio inter cetera obiecta Logicae est appositissima ad esse obiecti attributionis eiusdem et [illegible] est clara ab Aristotele intitulat obiectum quod est obiectum aliquid attributionis in aliqua scientia Logicae consequenter patet ex his quoad [illegible] primam partem: Tum demonstratio est efficacissima ex dantibus [illegible] eius. Inaudit ... cognitio imperfectiorum ordinatur ad cognitionem perfectiorum. Tum demonstratio est instrumentum sciendi nobilissimum et maxime utile scientiis, consequenter maxime aptum ut sit finis ultimus habitus [illegible] instrumentum sciendi quale est Logica. Probatur et quoad aliam partem: quomodo illud est clarum ab Aristotele in obiectum attributionis Logicae quod ab eodem est assignatum pro fine Logicae ut patet, sed demonstratio est assignata pro fine Logicae ab Aristotele ergo. Probatur minor: illud est assignatum pro fine Logicae ab Aristotele propter quod Aristoteles suscepit tractationem Logicae, sed suscepit illam propter demonstrationem ergo. Consequentia [illegible] patet quia [illegible] est finalis causa finis exprimens. Minor probatur clara authoritate Aristotelis: dicentis lib. 1. Prior: cap. 1. initio dicendum videtur quid sit in quo versatur consequentia, nimirum quoniam de re sit suscepta versatur circa demonstrationem et de demonstrativa scientia est instituta. Probatur 2do authoritate antiquorum Doctorum qui eorum interpretationem Aristotelis sensisse [illegible] affirmant (ut illos pro hac sententia citat P. Hurtadus) demonstrationem in Logica esse demonstrationem ut probabilitate ex mente Aristotelis de qua illis melius quam alii constare poterat ut pote vicinioribus Aristoteli et lingua graeca, qua suos libros scripsit Aristoteles peritioribus.

Ratio autem ... transeat quod demonstratio inter cetera obiecta Logicae distributive sumpta sit appositissima ad esse obiectum attributionis eiusdem, quia non negant qui defendunt ut diffinitionem pro obiecto attributionis Logicae statuunt. Neque quod sit appositissima cum super omnia obiecta Logicae primario et per se considerandis a Logica sumptae collective ... [illegible] diffinitio a demonstratione qualia obiecta et omnes tres intellectus operationes Logicae ... sumptis collective quarum pars est demonstratio

ut constat ex probatione Sanctis nostri Doctoris nec probationes ulteriores
plus concludunt.
2da pars Antis nego probavi ejus Doctorem ad ult: dico quod
Aristoteles per demonstrationem susceperit commentationem Logicae traditae
pertiale sc: libros Analyticorum Priorum et Posteriorum non vero
totius traditionis Logicae prout hoc comprehendit praeter velatos
libros etiam libros Topicorum et de reprehensione Sophisticorum. Ratio re:
ctatur plene colligitur ex authoritate adducta Antis: Quoniam dicitur
expressè quod Aristoteles alium finem praefixit libris Topicorum similiter
libris de reprehensione Sophisticorum sic n. ad initium lib. primi
Topicorum ait Tractatus propositum est viam atque rationem
invenire qua et de singulis propositis probabiliter argumentari possimus. Postea
videatur ex initium lib. primi de reprehensione Sophisticorum. disserere
Quoad ad Authoritatem Antecedentis Doctorum ex illa non evincitur
Aristotelem pro fine ultimo attribuisse Logicae demonstrationem, sed tantum et
sicut ex eo quod iidem Doctores pro fine materiali Logicae assignent voces
Aristotelem pro Logica sumpta tractando non evincitur Aristotelem voces pro fine
Aristotelem pro Logica sua tractando non evincitur Aristotelem voces pro fine
materiali Logicae statuisse. Deinde nullus eorum Doctorum demon-
strationem asserit pro fine quod respexit Aristoteles demonstrationem esse demon-
strationem non obiter adducta attribuendo cum a nostro Logicae.

189 **Contra** est urgetur Aristoteles citato loco demonstrationem
statuit pro fine non solum lib: primi Priorum sed utriusque lib. Priorum
et lib. Posteriorum ut redditur quod pariter dicendum est quod
Aristoteles demonstrationem statuerit pro fine librorum non tantum Analyticorum
sed et Topicorum et de reprehensione Sophisticorum. Confirmatur
Finis qui expressè dicitur ad initium unius operis debet esse finis
ejusdem sed ad initium utriusque Logicae expressa est ab Aristotele demon
stratio pro fine ut patet ex loco citato quod debet esse statuta
ab Aristotele pro fine totius Logicae. Respondeo Idem Antecedens
Nego Consequentiam Disparitas est quod ut dixi ad initium lib. primi Topicorum
et lib: primi de reprehensione Sophisticorum praefixit dictis libris
alium finem Aristoteles non praefixit autem alium ad initium lib: 2di Prio:
rum et lib: Posteriorum in quibus enim tractat de demonstratione.
Confirmationem Nego quod ante libros Priorum ad quorum initium
expressa est demonstratio pro fine praemisit Aristoteles alios Tractatus
Logicos sc: de Praedicamentis et de Interpretatione. Deinde

finis qui exprimi videtur ad initium utriusque operis videtur esse finis eiusdem suppositio quod expresse non tractat aliquis finis proprius eiusdem operis. Porro Aristoteles dare alium finem praefixit proprius utriusque libri initium libri Topicorum et de Interpretatione Aphistarum.

190

Ad alia solvenda

Nota 1mo Ex eo quod Aristoteles utriusque libri Epilogum faciat posterioribus de Reprehensione Aphistarum non sequitur eum utriusque libri finem praefixisse ad initium eiusdem [illegible]. Constat nobis aliunde de fine praefixo ad initium eiusdem [illegible] alium dari specialem finem praefixit libris Topicorum [illegible] initium utriusque libri fuit Aristoteles a libris Praedicamentorum in quorum exordio nulla est mentio facta demonstrationis aut alterius finis libri. 2do Licet probabilis in fine ultimo [illegible] obiectum adaequatum attributionis libri electum sit ultima eruditio [illegible] perfectio intellectus obtinenda subsidio libri tamen non infertur solam demonstrationem ad id electam esse. Quoniam non includit tres operationes intellectus quae sunt completa perfectio intellectus non includit sed earum perfectionem nam solam eas includit utpote [illegible] quae modo cum syllogismo probabilis eas includit [illegible] ut sit tota [illegible] attributa a Logica. Deinde evidens est quod non includat perfectionem syllogismi probabilis. 3tio falsum est quod intellectus per demonstrationem exhauriat totam cognoscibilitatem obiecti adeo per illam adaequate perficiatur multum. Et sola quidem per probabiles cognosci possunt innumera ex hoc quod demonstrative cognosci nequeunt nisi comprehenduntur quoad aliquam particulam suam cognosci nequeunt nisi probabilis. 4to Negandum est quod intellectus in sola demonstratione ultimo quiescat cum non quiescat in notitia primorum principiorum [illegible] non sola demonstratio est ultima eruditio perfectio intellectus sed potius omnes tres intellectus operationes [illegible] sumptae collective quas cum exinde electas esse in obiectum adaequatum attributionis Logicae probare poteris.

Dicendum est 2do Syllogismus ut sic quatenus complectitur Demonstrativum et Probabilem non est obiectum adaequatum attributionis in [illegible] 2do Libri. Ex eadem [illegible] ex quibus est demonstratio. Est enim Demonstratio [illegible] explicares

191

doctissimos recentiores qui sentiunt sicut tale afferunt funda-
mentum Quaecunque tractantur in Logica deveniunt ad notitiam syllismi
et considerantur ex interse inventorum Logicae nisi per syllismum
quod syllismus est finis. Consequens patet. Huius quasi admodum
est antecedentis admittitur quoad 2dam partem. quod solus syllismus
est finis Logicae non finis Logicae est dirigere alias scientias
inveniendo circa sua obiecta. Sed ubi scientias vero versantur
circa sua obiecta per syllismos probabiles, et demonstrationes, fallaci-
as, aut operationes, nisi in quantum sunt partes syllismi, et ordinantur
ostentat ex disputationibus in quibus argumentationem nudo defi-
nitiones aut divisiones aut aliae operationes intellectus sed nisi ut
probanda adeoque ut relationes vel ut probatio adeoque ut praemissae
et consequens semper ut partes syllismi et ratio est quia scientiae
quaecunque directione Logicae sunt discursivae quia dicitur ver-
sari circa obiectum suum nisi discursive.

192 Confirmatur Logica sua natura solum agit operatione
intellectus syllismo. dicitur enim scientia Dialectica, Ars
disserendi a S. Augustino dicitur scientia disputandi
a disputando – A Doctore Angelico scientia rationalis vel di-
versiva artis rationis ab actu rationis, quod est tertia
operatio intellectus. Ille enim solus disserere disputare ratio-
cinari dicitur qui unum deducit ex alio. quod praeterea pro-
ter alliquantum quod Logica ex pluribus inventorum suorum probatio
adeoque attributionis habeat tertiam operationem intellectus nam
aliter scientia ab obiectis attributionis denominatur ut declaratum supra
n 174.

193 Respondeo ad 1um antecedens quod est Auctoris N. 2dam. probationis
Ars 4 hic hunc sensum quod solus syllismus sit ex aptitu-
dine sua finis Logicae ita ut non sint alia obiecta Logicae
apta, quod esse finis Logicae non potest admitti cum ab oppositis
quaerendum obiecta attributionis in altera 2da [illegible] conve-
nientissima, ab pluribus inventorum consequens plena universa-
lia scientia dicitur obiecta esse apta ad esse obiecti adaequati attributionis eiusdem
Logicae. habebat hunc sensum quod solus syllismus sit ex electione

dem exiomed Lcd finis eius e licet n. sly ad id habat aptitudine regeri a nobis. probavi ergo eius noovem ult: probi: consequen. q. dicta n. intati disputadi ingbg et une defendi oppugnari aro ob alen servan aliqua versanty circa obta sua sed eam extra illa ha esse ostendunt naa obi sui illud definiunt dividunt hoc fine ut naa eig penetrent (qui finis e primarius dicavi speculanivarum) gd faciendo afferunt definitiones et divisiones obti sui neg ut phantos sn. ideo tnd g. st ghoud. sed quase g. st ghoud. nec ut probatos s n. ideo tnd g. st ghoud. sed quase ut manifestum naa o cunctis, naa rei sc. obiecti hoc n. fine eas afferunt ut approsc naa obi. Confirmat resp. ho Lia dat Gepta de definitione divisione et caeteris speciebus signi ac 2da ope- rasis n. tnd ut st ptes syllmi sed em ut st ita lia in se, neg n. 1da dans do illis Gcepta ut st o premisse 2da sed em acat ad o 3tione gm a premissis 3definit unde sublata 3tio syllmo perficit una et 2da operao intellig dirigi his Gceptis quod nunc de illis dans g apparet gd alia dicta gbg directione sua subserviit Lia ut ong pma et 2da operase intellig n. tnd ut st ptes syllmi sed em ut st ita quaedam. Ad illud gd dicig dicta quod utung directione lia 3 disputadi adeq. verisi defensive gce- dunt circa obta sua. Rdeo gd dicta dn nomen disputad 3ttiori aut certe frequentiori modo versandi circa obta sua n. am se ho gd p 3ttos disputig circa obm suu versentur.

Rdeo 2do ad eundem probavi dignitatem nove 3tij argumenti: finis Lcd e dirigere in versando circa sua obta alias dicta ut st dicta stricte tales n. nove nec st dicta tam stricte gm lavig tales 2do nove limite dignitate nove sed dicta alia ut st stricte tales versanty circa sua obta p 3ttos syllmos nuper at nov. (neg n. ut tales versanty p syllmos probabiles) sed alia licet ut st dicta tam stricte gm lavig tales versanty p nnove: et consequen. Dico gd dicta alia possint spectari 2 ut st stricte tales p gut demonstrative gcedunt circa obm sum 2 gut st dicta tam lavig gm stricte tales hoc e gut demonstrative gcedunt circa obm sum et p disputig probabiles tnl etsimul illud definiunt, dividunt p definitio n.

194

vera licet dicto vel probet se notas, sunt scientiae largius tales q[uia] sunt cognitiones certae et evidentes. Syllogismi enim probabiles dicuntur scientia improprie talis. Hinc potius dico finem Logicae esse ex parte directionis eius ut dirigat scientias non tantum stricte sumptas stricte tales (aliàs non dirigeret illas quorum conclusiones syllogismis probabilibus) sed ut sunt scientiae tum stricte quam largius tales. patet hoc a posteriori, q[uia] Logica dirigit alias scientias non solum in argumentatione sed etiam in propositionibus definitionibus divisionibus et ceteris reliquis operationibus intellectus verte fundatur circa quod obiectum adaequatum finis Logicae est non solum syllogismus sed omnes aliae operationes intellectus.

195 Ad confirmationem dico quod Logica aliquas denominationes definiunt ab obiecto adaequato attributionis quales sunt quas supra attuli n. 174 quasdam autem ab obiecto inadaequato attributionis, alias potius a tertia operatione intellectus et talis est ex allatis in confirmatione illa peritia disputandi. Similiter scientia definitiva scientia veritatis ut Logicam appellat S. Augustinus Et ratio est quia si omnes denominationes Logicae desumerentur ab obiecto adaequato attributionis deberet Logica plura habere obiecta adaequata attributionis in actu secundo. Quod autem D. Thomas dicat Logicam directivam actus rationis non a sola ratiocinatione sed ab omni operatione intellectus hic vera, inde est quia dicit esse Logicam directivam actus rationis in quo homo ordinate faciliter et sine errore procedat ut patuit loco citato n. 172. Porro non sola ratiocinatio seu syllogismus est talis actus rationis in quo homo ordinate procedit probavi n. 176.

Ad alia solvenda

196 Nota 1mo Ex eo quod ex pluribus denominationibus Logicae et doctorum 1mo considerentur principaliter deinde 2da et tandem 3tia ad summum sequitur quod considerato 1mo operationis ut est pars 2dae ordinetur ut medium ex pluribus DD ad cognoscendum intellectus 2dam operationem similiter consideratio 1mo ex 2da operationis ut sunt partes 3tiae ordinentur ad 3tiam. Non tamen sequitur quod 2da sola subalternetur hanc communiter ut sunt totum hoc sic ordinentur. Sicut ex eo quod explicatio Theologorum 1mo considerent DEUS in Theologia postea de aliis eiusdem obiecta non sequitur quod considerato DEI ordine ut medium ad cognoscendum melius vel clarius alios Theologi est /

an ordinasse DEUS ipse stavent pro dicto Theologica.

2do ex eo qd Arles nullum speciale tractatum de definitione et divisione ediderit n' sequitur illas n' esse ... propria attributionis sicut ex eo qd de Complementis et probationibus et dissolutione sophismatum specialem tractatum habemus n' sequitur ... oppositum sensu complementum probationis esse propria ... attributionis. Desi quodvis aut specialiter de definitione et divisione n' tractaverint ... quae pauca illa quae de definitione et divisione tradunt n' egebant speciali tractatu. Denique omnium tractatuum sine necessitate multiplicandi n' est. 3tio probatur ex eo qd Arles ... Topicorum: Cap. 2 asserendo utilitates 3 tractatus sui de syllogismo unam ex iis hanc esse dicat qd nobis viam pandat ad inquirendum ... initia et prima principia cuiusque artis et ... id autem ... maxime peculiare esse Dialecticae. ex hoc ... sequitur qd inter fines ... propria attributionis Dialecticae sit ... hic sit ... de syllogismo n' ... qd ... hic finis ... adaequatus. 4to probatur aliqui dicunt orationem Rhetoricam ... orationem ... talem ... quam ... complexum ... sive sit ... sive persuasionis esse ... adaequatum attributionis Rhetoricae. Sed deinde n' esse ... orationem ... talem ... sequitur ... syllogismus ... referuntur ut partes ... et ... ad orationem ... tales ... esse ... adaequatum attributionis in Logica. g. ... attributionis habitum in esse talium ... ultimo ... inventionum pendent. Unde ex eo qd ... adaequatum attributionis instructivae in aliquo habitu sit tale n' licet statim inferre qd simile ... in altero habitu sit ... adaequatum attributionis in actu 2do ... nobis de electione inventorum illius habitus. Deinde n' ... de electione syllogismi in ... attributionis Logicae ad inventiones eius. Eodem modo ... ad similes paritates.

Dicendum est 3tio modus sciendi qui complectitur tria haec ... definitionem divisionem argumentationem n' est ... adaequatum attributionis in actu 2do Logicae. g. n' constat nobis ... sufficienter de eius electione ad inventiones Logicae. Est autem magnus Suarez Fonseca Ruvius ... quorum fundamentum est tale. ... adaequatum attributionis habitus ... instrumentorum sciendi est ... adaequatum attributionis Logicae ad Logicam

ut talis habitus sed modus sciendi qui consistit in definitione
divisione argumentatione, est idem addito attributionis habitus separati instru-
mentorum sciendi quod non sunt per modum sciendi qui
consistente definitione quia desumitur denominatio habitus separati in-
strumentorum sciendi. Denominatio autem habitualis desumitur
ab otio addito attributionis. Ad 10 nunc respondeo
eius partes nam modo sciendi qui consistit oes tres operationes
intellectus sic vera desumitur denominatio habitus separati in-
strumentorum sciendi cum enim prima operatio sit instrumentum sci-
endi ut videtur secunda qui consistit multa prima principia et propositi-
ones esse notas.

198 Neg dicas, primam operationem et secundam distinctam ad definitionem
et divisionem esse minus perfectum et imperfectum sciendi modum.
Ita nam est in illis instantibus perfectius definitio divisio et syllogismo probabili quod sint
minus perfecta instrumenta sciendi et imperfectiora quam demonstratio
ut ab illis desumatur denominatio habitus separati instrumentorum
sciendi quod nec obstat prima et secunda operatio distincta a
definitione et divisione. Deinde falsum est quod secunda operatio
sic vera sit imperfectior sciendi modus definitione et divisione.

199 Ad 20 ad fundamentum oppositorum denique habitus sepa-
rati instrumentorum sciendi denominativa modo sciendi qui
consistit hic tam definitione quod necessario sequitur sed est otio
addito attributionis in actu 2do ut constat ex n. 195 dicitur nam
Logica denominatur scientia simpliciter licet non oes actus habeat scientificos,
ita denominatur habitus separatus instrumentorum sciendi licet
non sit otio addito attributionis sed tamen quod in addito habebit vela
te instrumenta sciendi.

200 Contra responsionem arguunt urgebis ab illo modo sciendi
ingerit ab otio addito attributionis in actu 2do denominatur Logica ha-
bitus separatus instrumentorum sciendi quam operatur dis scientia
sed quod alio modo sciendi qui consistit definitione divisione argu-
mentatione operatur ois scientia quod probatur. Sic nos ex mente Aristotelis
et D. Augustini ois scientia operatur definitione divisione et argu-
mentatione nam Aristoteles primi metaphysicae textu 40 ait Ois disciplina
quaerenda aut ois aut aliqua est aut quod demonstrationes aut
quod definitiones ex quibus nam definitio est illud quod cognosci ex ea oportet sive
est quod inductione. Vero Augustinus de Origine art-
ium ait: ratio, definiendo dividendo concludendo non solum digessi

digessisse Gra[mm]aticé sed etiam ab omni falsitatis irreptione defendisse idq[ue] sine subsidio Dialecticae Logicae, quam nondum partim ediderat, facere non potuisset. R[esponde]o transeat sub quibusdam partium distinctione ab alijs autem negatum simpliciter. Nota. quod authoritatibus allatis frustra quaeritur g. ex Authoritate Arist[oteli]s Logicam divisione, et aliqua argumentatione nimirum syllogismo probabili non separari Scientiam. Sequitur praeterea Cognitionem ante definitionem et demonstrationem separari Scientiam quod non admittit sententia opposita. Ex Authoritate enim Sancti Augustini sequitur aliquam argumentationem sc: syllogismum probabile non pertinere ad eos modos quibus separatur Scientia naturalis Syllogismus probabilis non defendit Grammaticam ab omni falsitatis irreptione. Sequitur insuper propositiones copulativas esse modum sciendi quo separatur Scientia naturalis et probas ratio colligit.

Reliquae Opiniones de objecto adaequato Attributionis Logicae institutionis etsi non destituantur suis fundamentis hoc tamen talia sunt ut ex dictis facile refelli possint quinde illa non affero.

Unum addo quod objectum adaequatum Attributionis constat pluribus partibus quarum una pars ordinari ad aliam. Sic in Theologia omnes tres Personae Deus in scripto sunt objectum adaequatum attributionis institutionis et in cognitione unius Personae Divinae quae ordinari ad cognitionem alterius ratione relationis ad illam. Similiter omnes numeri sunt objectum adaequatum Attributionis Arithmeticae licet numerus non ratione partis posterioris ordinem in esse scibilis ad priorem. Cuius ulterior ratio est quod solum de ratione objecti adaequati non autem inadaequati Attributionis est non referri ad aliud in esse scibilis ex prudenti placito Inventorum Scientiae.

Ex dictis duplici Quaestione praecedente concludes quod Logica Docens Habitualis definitive sit Scientia pure Practica directiva Operationum intellectus nostri. Scientia pure Practica: ponitur pro genere proximo. directiva Operationum intellectus nostri pro differentia ultima, differentia enim ultima Scientiarum potissimum desumitur ex objecto.

QUÆSTIO 3tia

De Divisione Logicæ.

1 Aliquas Logicæ divisiones Quæstione 1ma N 81 82 et 83 exposui. Hic addo quod Logica Artificialis Docens rigorosa dividatur communiter in Logicam Veterem et Novam. Veterem (intellige Habitualis) est illa quæ tradit præcepta definitionis et divisionis. Dicitur autem ex eo Vetus quod fuerit ante Aristotelem. Nova Logica est quæ tradit præcepta syllogismi. ex eo autem nova dicitur quod ab Aristotele primum inventa sit. Rursus Logica Nova subdividitur in Analiticam quæ dirigit in eliciendo demonstratione. in Topicam quæ dirigit in eliciendo syllogismo probabili. et in Sophisticam quæ dirigit in dissolvendis syllogismis sophisticis. Eodem modo dividitur Logica Artificialis Utens in Veterem et Novam. Vetus (intellige Habitualis) est habitus facilitans ad actus ipsos præceptis logicis de definitione et divisione. Nova autem ad actus ipsos præceptis de syllogismo. Hæc subdividitur in Utentem Analiticam Utentem Topicam, et Utentem Sophisticam, quarum definitio ex dictis manifesta est. Tandem subdividitur specialiter Logica Utens in Utentem in materia propria quæ est ipsa Logica Docens quatenus utitur suis præceptis in eliciendis suis actibus, hoc est aliis præceptis. Et in Utentem in materia aliena quæ est aliis scientiis distincta a Logica Docente utentibus præceptis eius in eliciendis suis actibus.

Quæstione præsenti circa celeberrimam divisionem Logicæ in Docentem et Utentem 4 difficultates examinabimus. 1ma est: quid nomine Logicæ Docentis et Utentis significetur. 2da an scientiæ Utentes præceptis logicis possint dici in vero Utens Logica. 3tia an et quomodo Logica D. distinguatur ab Utente. 4ta an detur habitus pure exercitivus præceptorum Logicæ.

Articulus 1mus

Quid nomine Logicæ Docentis et Utentis significetur

Circa Communem difficultatem triplex est Sententia. 1ma Communis cum P. Vasquez quae docet Logicam Docentem Habitualem esse habitum facultantem ad formanda Conceptus circa omnes tres veras formandas Operationes intellectus. Habitualem vero Utentem esse omnes habitus habituales quibus conficiunt actus suos Conceptis logicis vel quibus facilitant actus suos Conceptis logicis conformes, atque non solum Conceptis de syllogismo probabili sed quibuscunque Conceptis etiam de demonstratione definitione et caeteris. Et consequenter docet Logicam Docentem Actualem (intellige formalem) esse ipsa Conceptus Logica. Utentem vero Actualem esse quoscunque actus sive Logicae Docentis sive cuiuscunque alterius scientiae quibus hi sunt conformes Conceptis logicis quibuscunque. 2

Ratio huius Sententiae est quoad 1mam partem de Logica Docente dabitur in 2o quoad 2dam vero hac duo. Quidquid utitur Logica vel Conceptis logicis illud est et dici potest Utens Logica (praescindo interim an Logica in recto an in obliquo utitur) quia utitur etiam iuxta Grammaticos idquid utitur est utens. Sed omnes scientiae quibuscunque facultantes ad actus suos conformes Conceptis logicis quibuscunque etiam de demonstratione per utuntur Logica Docente, efficiunt enim actus suos conformiter ad eius Conceptus quod omnes scientiae quibuscunque facilitantes sunt Utens Logica.

3 2da Sententia est Conimbricensium et Fonsecae quae asserit de Logica Docente idem quod 1ma sed Logicam vero Utentem intelligit solum Topicam Utentem vel habitum facilitantem ad formandos syllogismos probabiles conformes Conceptis logicis, atque ex hoc fundamento: quia docet quod usus actualis Conceptorum Logicae de demonstratione, definitione etc pertinet ad unamquamque scientiam in materia propria adeoque non fundat novum habitum Logicae Utentis. Contra usus actualis Conceptorum Logicae de syllogismo probabili non pertinet (inquit) ad unamquamque scientiam in materia propria (cum scientiae non possint elicere actus probabiles sed solos scientificos) consequenter fundat novum habitum Logicae Utentis.

4 Non subsistit haec Sententia ex eo quia utique syllogismi probabiles in materia cuiuscunque scientiae facti ex directione Logicae Docentis, Topica sunt usus Actualis Conceptorum logicorum atque demonstrationes definitiones et caeteri actus in materia cuiuscunque scientiae facti ex directione Logicae Docentis Analyticae et caeteris sunt usus actualis Conceptorum logicorum quod si syllogismi probabiles in materia cuiuscunque

scientiae fuerit ex directione Logicae Docentis Topicae sit Logica Utens Actualis omnes demonstrationes quae erunt Logica Utens Actualis, consequenter fundabunt Logicam Utentem habitualem Analyticam et Veterem.

5 Confirmatur: Demonstrationes, definitiones, divisiones et aliae argumentationes syllogismo probabili in quacunque materia sive Logica sive aliarum scientiarum eliciti non sit aliqua actualis praeceptorum Logicae Docentis Analyticae et Veteris ut non sit et non fiunt ex directione praeceptorum dictae Logicae non fiunt. Si tamen quod sit Logica Utens Analytica Actualis et Veteris sicut syllogismi probabiles sit Utens Topica Actualis. Ergo Logicam quod fusta dantur praecepta Logicae Docentis Analyticae et Veteris, consequenter admittit eam sententiam opposita cui nullus unquam dedit usque illorum.

6 Ad maiorem huius sententiae dico falsum esse quod syllogismi probabiles et operationes praeceptis logicis non pertineant ad scientias alias in quavis materia eliciuntur non scientiae fere omnes sit tamen opiniones quoniam dicunt scientiam simpliciter ab ea parte cupiente posteriori ergo quam sit scientia. Sicut ergo aliarum scientiarum operationes praeceptis logicis pertinent ad eas scientias in quavis materia eliciuntur ita et probabiles et utriusque consequenter sit operationes praeceptis logicis fundabunt Logicam Utentem habitualem indistinctam a scientiis illis in quavis materia eliciuntur.

7 Tertia circa praesentem fuit difficultatem sententia Patris Rodez qui docet unum eundemque habitum Logicae ergo scientiae diversos respectus esse Logicam Docentem et Utentem, utrumque idem habitum sic inclinet ad praecepta universalia definiendi, dividendique et ad praecepta nulli materiae alligata est et dicitur Logica Docens consequenter autem inclinat ad praecepta particularia et alligata certae materiae et et dicitur Logica Utens.

Tamen unus idemque habitus Logicae inclinet ad praecepta non universalia quam particularia hoc probat ex tali principio quod (inquit) universali inductione constat unum eundemque habitum inclinare et ad actum universalem et ad particularem sub universali stantem.

8 Non subsistit haec sententia Patris. Non subsistit eius fundamentum falsum enim est quod idem ultimique habitus semper inclinat ad actum particularem, qui inclinat ad universalem, patet enim reperiri specialis difficultates in actu particulari, non reperitur in actu universali, ad quam difficultatem respondendum debebit aliquod addi specialis habitus supra probabili. Patet hoc in praesenti materia, specialis enim difficultas est in hoc praecepto particulari et applicato ad certam materiam: definio homo est rationale quam praedicato actus, et differentia sub praedicato rationalis

resolutis. quality difficultas non reperitur in hoc conceptu universali, defi=
nitio vero debet constare, quae ex proprio et differentia ultima. quia ad conce=
ptum illud formandum opus requiritur notitia materiae cui alligan seu
in qua fratur dicimus conceptum nisi non cognoscatur natura huius non potero
dicere quod definitio huius debeat constare ex quae tali conditiones
Porro notitia haec est specialis difficilis ut patet. Itaque habitus
Logicae qui inclinat ad conceptum universalem definitionis est Logica Docens
habitus Logicae qui inclinat ad conceptum particularia et alligatum certae materiae
est Logica Docens. utraque non dirigit et docet imo magis hic dirigit quia ex
directione conceptum ad certam materiam applicati facilius fit actus Logicae vero
qui ex directione conceptus nulli materiae alligati ad nullam suscipit diffi=
cultates superandam in eliciendo actum recto dum datur conceptus
ad certam materiam alligatum neque non difficultas in cognoscenda materia
nec ulla alia quod non. Unde etsi concederem Zodec principia
universalium nondum negatur vera esse eius sententia.

Obiectio prima Si omnes Logicae quae efficiunt actus suos conceptus 9
logicus essent Logicae Utentes non bona foret divisio cum non efficitur regulis diale=
cticis Logicae in Docentem et Utentem, quia omnes applicant. Itaque
divisio haec esset in talia membra divisa quod non distinctum in
toto divisio aliud non. Diceretur quod hic sit membrum dividens si conti=
nenter in Logica. Itaque unum membrum dividens includeret in al=
tero sive Logica Docens quae haec actus suos conceptus includeret in Utente.
Itaque divisio haec non foret in species diversas Logicae non Docens, quia eadem
simul esset Utens non differret specie ab Utente. Respondeo Nego=
quelam ad primam probationem dico, dum dividitur Logica habitualis in Do=
centem et Utentem accipitur Logica qui facilitans ad rectitudinem
Logicae ut sic et omnes tres actus quibus aderit rectitudinem Logicae.
Porro partes subiectivae seu species Logicae facilitantis ad rectitudinem Logicam sic
sunt ista prima Logica facilitans ad rectitudinem activam Logicae seu
ad ipsum conceptum Logicae et haec est ipsa Logica Docens. Secunda vero species
est Logica facilitans ad rectitudinem passivam Logicae seu actus quae
efficies conceptus logicus et haec est tota Logica Docens quae alia dicitur
quae eliciunt alios actus efficies conceptus logicus. Idem proportione
dicendum de divisione Logicae Actualis in Docentem et Utentem
Actuales. Ad secundam probationem dico sufficere ad bonita=
tem divisionis ut unum membrum dividens non includatur formaliter
ratione seu ex modo suo sapiendi in altero licet sit includatur
tanquam pars in toto. cuius ratio est quia ad bonitatem divisionis non

regiminis ut argumentum dividens dignatur ratione ab altero sed sufficit quod dignatur per rationem ut constat ex dictis Quoda n. 19.
Dono, Logica D etsi includat rationem ut partes in Logica Utente ex ea ratione quod utrumque conceptus suis tamen non includit formaliter per rationem sit n. diversorum conceptuum definitivum a conceptu definitivo Logicae Utentis.
Simile vides ad 3tiam probandum. Ad secundum dicimus nunquam posse terminum in tres subjectivas [illegible] in species sufficere quod species illae sint a se per rationem et per conceptus suos definitivos diversae ut patet in divisione [illegible] ut dicitur in materiale et formale. Quae autem Logica D et U sunt tales diversitate.

10 Objicitur 2do a Rodez pro sua sententia. Ille habitus est Logica U qui dat facultatem ad operandum, sed tota Logica hoc facit non vero alia scientia aut aliqua pars, Logica ergo tota Logica et non ali= qua pars ejus aut alia scientia est Logica U. Nor probatur Im= possibile est ut aliqua scientia practica tradat modum operandi et simul non faciliteret ad operandum sed tota Logica est scientia practica ergo Resp. Rodeo hoc argumento, sponte Logica enim quaenam dat con= ceptum unitatis definiendi et est Utentem quod est contra Rodez. Dicente Nove alias omnes habitus sive speculativi sive practici sive scientia sive, illos esse Logica U nam omnes facilitant ad eliciendos actus consequenter dant facultatem ad operandum. Quod si dor hoc limitem etiam. Illa est Logica U quae dat facilitatem ad operandum dirigendo alios actus intellectus per se conceptus logicus eum hoc sor neganda erit dirigere n. est de conceptu habitus Quantis adeoque et dirigere ad actus hic verus erit de conceptu Logicae Utentis.

Ad alia solvenda

11 Nota 1mo usum actualem doctrinae ejus Logicae Generalis est Logica U actualis debere digni ab illa doctrina ejus Logica cuius usus est non autem ab omni alia doctrina ejus Logica vel actus ipso conse= quente Logico et debere digni ab eodem conceptu logico et conceptu de ab ipso usu non autem ab omni alio conceptu logico. 2do ad Logica Docentis pertinet ut ipsa eliciat definitiones, syllogismos et in materia propria vel circa suum objectum, hoc est ut definitiones syllogismos et definiat et proprietates eorum demonstret non autem hoc solum ut dirigat quomodo cunque, alias scientias. Ergo ad plenam directionem aliarum scientiarum pertinent, eum actus definitivi instrumentorum sciendi et definitio ar= gumentationum et actus demonstrativi bonitatis eorum, ut constat ex dictis n. 107. Ergo Logica dicitur esse per se scientia quae ad illa pertinet deducere solum

Sicut actus [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] sit actus [illegible].

circa [illegible] ex praemissis veris et evidentibus adeoque dicere syllismos vel adaequate sumptos quam [illegible] infert ex praemissis [illegible] talem inadaequate sumptos. Deinde docet ab aliquibus quod Logica Dns Aristoteles [illegible] circa [illegible] non [illegible] dirigat sed [illegible] formes [illegible] qd in [illegible] Logica [illegible].

Articulus 2dus

An Scientes utentes praeceptis logicis possint dici in recto utentes?

In Quaestione hac quod est pure de voce affirmativam [illegible] Vasquez, Oviedo, [illegible] et alii omnino [illegible] quam recentiores [illegible], Negativam Hurtado, Arriaga, Fonseca, [illegible] cum [illegible] recentioribus. Mihi

Certum est 1mo Scientes utentes praeceptis logicis non denominari [illegible] Logica simpliciter [illegible] omnino usque [illegible] obtinuit ut nunc Logica simpliciter [illegible] Logica Dns [illegible] aut raro admodum Sciens utentes praeceptis logicis.

11

Certum est 2do quod stante [illegible] omnino [illegible] Scientes utentes praeceptis logicis non possint dici Logici simpliciter [illegible] sine addito. [illegible] ut non aliquid possit vere [illegible] rei, [illegible] hanc cui ex [illegible] nomini impone [illegible] ad hoc [illegible] usque omnino virorum doctorum nomen [illegible] rei [illegible] N 13, quod et adhuc ut non Logica simpliciter [illegible] quod [illegible] impone [illegible] Logica Dni [illegible] possit [illegible] Scientiis utentibus praeceptis logicis [illegible] usque omnino virorum doctorum [illegible] subsistendo. [illegible] stante [illegible] omnino [illegible] et [illegible] non [illegible] usque omnino [illegible] [illegible] quod stante [illegible] omnino [illegible].

13

Certum est 3tio possibile absolute fieri ut Scientes utentes praeceptis logicis dicerentur Logica simpliciter sicut usque praeceptorum musicae [illegible] inflexa [illegible] praecepta musica [illegible] item instrumentorum [illegible] simpliciter musica. vel sicut usque praeceptorum digladiatoriis [illegible] digladiatoria simpliciter et usque sigillativi [illegible] sigillata [illegible] sigillum simpliciter. Restat

accidentalis an alio sicut licet non possint stante consensu communi usu dici ratio simpliciter vel sine addito possint tamen dici ratio utens in recto non tamen solum in obliquo casu.

14 Dicendum est sicut utentes conceptu logicus possunt dici ratio utens in recto. Probatur sicut utentes conceptu logicus possunt dici in recto ratio, sed non ratio simpliciter et immediate [illegible] neque ratio docens, quia talis [illegible] conceptus [illegible] possunt dici in recto ratio utens. Probatur secundo sicut ratio ut sic est appellari [illegible] sic possunt dici in recto ratio quia universaliter species possunt appellari nomine sui generis [illegible] hoc ipso nomine generis sic homo qui est species animalis dicitur animal simpliciter [illegible] idem patet in speciebus generis analogi nam medicina quae est species sani ut sic denominatur sana [illegible] imo et in speciebus generis equivoci nam unus ex [illegible] celestis et unus animal quod est species canis ut sic denominatur canis. Sed sicut utentes conceptu logicus est species rationis ut sic [illegible] ratio ut sic omnium appropriate dicitur [illegible] Rationis dividitur in docens et utens tamquam genus in species. Sed ratio utens non datur alia ratio sicut utentes conceptu logicus cum nulla sit eius necessitas et nullum aliud fundamentum ut alio loco videbitur. Sicut utentes conceptu logicus est species rationis ut sic [illegible] non sanum sicut omne [illegible] sano et medicinum [illegible] in hac reperitur causative vel active in illa vero subiective vel passive: ita pariter ratio ut sic sicut omnis docenti et utenti in hac reperitur passive vel subiective in illa vero active. Tamen sanum ut sic est genus respectu [illegible] in quibus reperitur sanum vel active vel passive [illegible] ratio ut sic est genus respectu [illegible] in quibus reperitur ratio vel artificium logicum vel passive vel active. Subsumo sed in [illegible] utentibus conceptu logicus reperitur passive ratio vel artificium logicum, alias non [illegible] utentium conceptu logicus reperiunt artificium logicum vel rectitudinem [illegible] passivam [illegible]

15 Confirmatur [illegible] unus ex doctissimis recentioribus [illegible] nostram post institutionem vocum et significationem illis impositam ut aliqua vox [illegible] vel simpliciter [illegible] vel cum addito rei alteri tribuatur praeter illam quam ex prima institutione vocum [illegible] [illegible] requiruntur et sufficiunt similitudo [illegible] inter rem tali nomine significatam et inter rem quod hoc nomine ex prima institutione vocum significatur [illegible] aliqua specialis similitudo vel [illegible] secundum ut usus omnium virorum doctorum tribuat illi rei alteri tale nomen. [illegible] hoc nomen addito [illegible]

tribuunt imagini hnis q. hoc et ht aliqm repsilitudinem cu re illa
quod ex prima institutione vocu, dnnaz hos, et usq. ommunisti-
buit illi nn hnis picti. vel nn leo simpltr platu' tribuunt
metaphorice viro forti q. hic et ht similitudine' aliqm cu leone
nimiru in fortitudine et magnanimitate ex qferon usq. vel
a viris doctis tribuit illi nn Leonis ersi de altris. Sed
nullu' ex his requisitis deest scientijs utentibq Qceptis logicis ad hoc
ut illis tribuatz nomen hoc Lca in recto cum addito utens qd ex
prima institutione vocu significat Lcal Dnre q scientijs utentibq
pst tribui hoc nn Lca in recto cu' addito Utens. Nor pbr.
Inprimis in scientijs utentibq Qceptis logicis e' similitudo q. e' conformitas
cu' Lca Dnre l cu' Qceptis eiq in certitudine. Deinde usq
ommunis virorn' doctoru' q. oiu' fere Shoru' nn Lcal Utentis
tribuit scientijs prout hd utentq Qceptis logicis. Qd ipsum
colligitz tum ex authoritate antiquoru' Shoru' graecoru', Lcam
dividentiu in Lcal a rebq avulsam (qualis e' Lca Dns haec n.
e' a rebq avulsa cu' illas n' habeat pro obo) et in Lcal rebq
ocreatam (qualis Lca st scieb utentes Qceptis logicis hd n. excepta
Lca Dnre qud om utitz suis Qceptis) versant circa res.
Tum ex authoritate omniu' fere recentioru' Shoru' Lcal dividen-
tiu' in Utentel et Dnre' ut dixi Nqcedenti.

16

Obr Qd n' pst dici Lca simplr illud ipsum n' pst dici Lca Utens in recto
sicut qd n' pst dici aal simplr nec pst dici aal tale eq rationale
illi n. n' competit ratio gnica aalis n' tali competit specifica sed scieb Uten-
tes Qceptis logicis n' pssnt dici Lca simplr qz Pbr Nor.
Imo effectq n' pst dici simplr nne sue causae ita lux solis n',
dnnatz simplr sol calor qdusq ab igne n' dnnatz ignis P Sed Lca
e' causa scieb vo utentes Qceptis eiq st effectq Lcal qz
2do utens calamo n' appellatz calamq q pariter scieb utentes Lca
n' pssnt appellari Lca in recto. 3tio scieb utentes Qceptis
logicis n' st simplr Lca q nec pssnt dici simplr Lca, dici n.
sequitz ad ee. Ans pbr. q. Lca simplr e' scientia directiva
intellectq in eliciendis recte suis operationibq. Scdo aliud scieb n' st
directivae intellectq P 4to quis unqm dixit Shiu' metaphca
et abstractas ee simplr Lcal.

Rdeo digno ordine qd absolute dici n' pst Lca simplr 17
illud nec pst dici Lca Utens 2do ordine. qd solu' ex appone
usq ommunis Shoru' n' pst dici Lca simplr illud nec pst
dici Lca Utens Ndore. simulr distinctn nore Nsequentiam.

et dico: sicut imago hominis quae solum ex suppositione usus omnium ho=
minum non potest dici simpliciter homo potest denominari homo cum addito picta
ita et scientiae utentes conceptibus logicis possunt denominari in recto
Logica cum addito utens non solum ex suppositione usus omnium Phi=
losophorum consentientis non possunt denominari Logica simpliciter ut constat ex n. 12
et 13. Unde retorquendo erit hoc argumentum de imagine hominis
ad paritatem de qua: Respondeo Nego consequentiam Ratio, nam imago dalis
potest dici animal secundum licet non possit dici animal simpliciter quia ponatur sic
paritas: quod non potest dici animal simpliciter nec potest dici animal rationale quia
enim P. Neganda est consequentia: disparitas est ideo quod non potest dici animal
simpliciter nec potest dici animal rationale quia nec est animal rationale. Porro dici
sequitur ad esse, e contra aliquid (nimirum scientiae quae utentes conceptibus so=
ginis) quod non potest dici ex omni doctorum usu Logica simpliciter est
Logica utens consequenter potest dici Logica utens quasi quaeras cur id quod
non potest dici animal simpliciter non sit animal rationale aliquid autem quod non potest
dici Logica simpliciter sit tamen Logica utens Respondeo quia animal cum sit ex
usu omnium doctorum ratio univoca respectu conceptuum dalis nimirum ratio=
nalis et irrationalis dicitur de illis dici simpliciter unde de quo non potest
dici simpliciter ex usu omnium doctorum illud non est animal tamen rationale
quam irrationale. e contra Logica ut sic cum sit ratio analoga respectu Logicae
docentis et utentis dicitur solum de perfectiori sua specie dici simpliciter
nimirum de Logica docente non autem de utente quae non est perfectioris
speciei iuxta illud axioma: Analogum simpliciter prolatum stat pro per=
fectiori analogato consequenter ex eo quod de aliquo ex omnium usu
doctorum non possit dici Logica simpliciter necdum inferri potest, quod non sit
Logica cum addito utens. quod autem Logica ut sic respectu docentis et u=
tentis Logicae sit ratio analoga inde est quia ita se habet ad dictas species
sicut sanum ut sic ad corpus sanum et medicinam sanam. Sicut enim sanum
quod omne corpori sano et medicinae sanae in hac reperitur causa=
tive vel active in illa vero subiective vel passive. Ita pariter
Logica ut sic quae communis docenti et utenti in hac reperitur passive vel
subiective in illa vero active.

17 **Contra** respondeo: urgebis. Scientiae quae utentes conceptibus logicis
non tamen ex suppositione usus omnium philosophorum sed absolute dici non possunt
Logica simpliciter, ergo responsio nulla. Ergo nec potest dici Logica utens in re-
cto. Antecedens probatur iisdem argumentis quibus probatum est non concedenti nostrae
obiectionis. Respondeo Negando: ad probationes illius et simul nostrae
obiectionis Respondeo: Concedo antecedens et consequentiam: duo enim ignes quorum
unus est causa alterius possunt dici eodem nomine ignis simpliciter Plato
et Petrus genitus a Paulo appellantur simpliciter homo sicut et Paulus, quod
Diguo...

D. ignō nove. Sed Lca qut Docens ē caa suā Sicl. cō Utentes Cceptis logicis et efficy seig ido nove. Sed Lca qut pscindit a Docente et Utente et est omnis utriq ut caa, Sicl. yof nove. q Sicl n cssnt abslute dici Lca Simplr si hoc nnesssay Lca qut Cscindens a Dnte et Utente Nseqnd: si effic Lca qut docens ido Dseqnd. Sed nsuppositum qd qndo Sicl qut Utentes Cceptis logicis dicerent Lca simplr qd tunc nn Lcl sfuaret, Lca qut docentl. Sicut dicim nis fortis dicuy simplr leo nec leonis, p' sicut caal rugibile sed caal qut pscindens a rugibili et racali hnte similitudinē magnanimitatis cū caali rugibili. 2dō probāi Nseqnd: ideo

enim scriptor v manq eiq utens calamo n' pst dici simplr calamq q. nulla ē specialis Dvenien, inscriptore v manu eiq et calamo, quā in utroq exprimi possit nne calami simplr plato qm Dveniā requiri ad hoc ut vox sfians ex sma inpstnoe re aliqm tribui possit alteri l simplr l cul addito patet hic ex n 15. Ct in Lca Dnte et Sicientijs Utentibq Cceptis logicis ē talis rao Dve: nied sc: artificium logicum, qd pst exprimi nne Lcā simplr plato. 2d ipsum inde patet: q. a Lca Dnte et Scientijs Utentibq Cceptis eiq pst abstrahi rao omnis qricā Lcā ut sicut stat ex n 14 n' pst am simili rao calami ut sic abstrahi a calamo et manu v scriptore.

3tiō probāi digno Ans: Sicl Utentes Cceptis logicis si specten quoad sua mcā circa qm versan l 2dum qd st reflexionis Dnorū obera n' st simplr Lca, ido Ans: si specten quoad ~~am~~ artificium logicum in se receptum l 2dm qd formant atq aliq suos Cceptis logicis n' st Lca simplr Nntis et Dseqnd. et dico: Sicut ad hoc ut aliqs habitq intellectualis dnnen Sicā simplr talis sufficit qd 2dm aliqd sui sit Sicā licet lax ptesit opinio. Ita ad hoc ut Sicl Utentes Cceptis logicis dnnen Lca simplr sufficit qd 2dm aliqd sui nimirū 2dm artificium logicum in se receptum sint Lca simplr. Probao Antis (qui valet etm Dtra im'ediate datā respōe:) digno: Lca simplr qut ē Dns ē Sicā directiva intellq Ido dove: Lca simplr qut omnis analogicā tam docenti qm utenti Ndove: Dcessa nove similiy digno Dseqns et Nseqnd:

4ta probāo n' plq exinat qm qd sceding n 12 sc: Siceas qut utentes Cceptis logicis n' dnnari defacto Lcā simplr nec posse

~~de~~ denari semper com̄uni omni Theorū usu nō Lcā simplr
plurā attribuentiā principali analogato nimirū Lcā Docī n'am
evincitur n' posse absolute Scias utentes com̄p̄is logicis denari
Lcā simplr. Certe si D. Augustinus Paulū et alios Theo-
logos dixit Dialecticos simplr ide Doctor Dhia Theologia
et alteras Scias potuisset dicere simplr Dialectica Lcam.
Neq dicas: Dhea eq e spē distincta a Lca q Dhia n' psst
absolute dici Lca simplr sicut hōo diversq spē a bove
n' psst dici simplr bos. Rdeo, transeat Ans Dhia n. e
spē diversa solū a Lca Dtē n' dm a Lca ut sic sicut hōo
spē differt a Leone ndū' scepril specificum differentiā spe-
ciē 2dū' qd e eal vugibile n' am 2dū' sceptr gricū' 2dum,
quod e aol. Neganū et paritati Ants laboravisī n. denary
simplr boves sicut viri fortes leones, signos. Desselr assirip

21 Quaeritur 1mo An Lca D. qui unq com̄p̄is suis qrenq alicu
definiobr, syllmos, et in mag com̄p̄ia sformes suis com̄p̄is possit dici
invento Lca Utens? Rdd. affirmative: qa sollo nostra N14
unsatr procedit de di Scia Utente com̄p̄is logicis. Quod stra
hoc objiciunt ssliunt sit str: procedant Ng et sq.
Dicas adhuc: Lca D et U different spē q una Scia n' psst
ee simul D et U. quā n. differunt spē n' psst uni eidē reg
svenire, sic hōo et leo n' psst uni eidem enti spectare. Rx
Neganū et probē eig nā vera unsatr: na' obm magle et
finale Scid differunt spē. similr mō finalis qui psr quam
et sub qua et in eide enti svenire possunt. Idem Obm
huig Sciē eq Theologiae ab obo alterq Sciē eq Metaphysicae
differunt spē cu at illo diversitate specificā desumat Scia
et tn psst eide enti spectare eq DEO nro gloriosissimo. Idem
patet in Arm practico simul ac speculativo de quo dum tractabo
dabo principium quatenus spē diversa uni eidem enti svenire n' possint

22 ~~et qu~~ Quaeritur 2do Sciē Utentes com̄p̄is logicis quo modo
debeant denari an una Lca Utens Totalis an plures
Lcā Utentes? Rdeo qd nelig dicuny una Lca Utens
sicut n. Lca D. nova nimirum Topica Analitica Sophistica
et Uetq qud tractat de ama et 2da operatione intellq ex
ea ratē qd habeant eundē finē nempe directionē operuū
intellq dicuny una Lca D. n' qm plures Lcā Dtes ita
Sciē utentes com̄p̄is logicis qa quemq tales habent eundē
finē nimirū' confirmatē actuū' suorū' cum com̄p̄is logicis ideo

quaeq[ue] tales meliq[ue] dicuntur una Lca Utens quam plures Deinde Lcae Dti correspondet Utens quod si illa est una et haec erit una.

Articulus 3tius

An et quomodo Lca Docens distinguatur ab Utente.

23

Ad resolvendam Quaestionem, Praemitto 1mo quod actus Lcae Dtis possunt diverso respectu esse simul actus Lcae Utentis ut actus hic omnis explicatio debet esse clarior eo quod explicat sed definitio est explicatio et definitum est id quod explicat quod omnis definitio debet esse clarior suo definito. Hic inquam actus quaeq[ue] est Praeceptum de definitione recte formanda est actus Lcae Dtis quaeq[ue] cum est conformiter alijs Praeceptis logicis de syllogismo recte formando est actus Lcae Utentis.

24

Praemitto 2do quod non omnis actus Lcae Dtis sit simul actus Lcae Utentis cum factus ex directione alius vel aliorum praeceptorum logicorum. nam si quodlibet praeceptum logicum dirigeretur ab alio praecepto sequeretur vel processus in infinitum in praeceptis vel mutua causalitas duorum praeceptorum nam duo praecepta hic [illegible] essent sibi invicem praecepta ad loca mutuo causa sunt ad invicem producendo quorum neutrum sanior Phia admittit. Dari enim dari aliquis actus Lcae Dtis qui non sit simul Lca Utens actualis sed actus Lcae Utentis habitualis. His praemissis

25

Dicendum est: Lca Dtis ab Utente adaequate sumpta distinguitur realiter inadaequate. [illegible] Procedit conclusio de Lca Dtis et Utente tum Actuali quam Habituali.

Probatur Pars prima quod non c: realiter dicitur aliquid plus praeter illam est definita realiter inadaequate a suo toto, ut dicitur docetur et suo loco, probabitur nec enim identificatur realiter toti accepto adaequatum illud plus quod excedit ab ipso sed solum accepto secundum se ipsum. Sed Lca Dtis est pars respectu Utentis adaequate sumptae Lca vero Utens adaequate sumpta est toti quod non c: realiter dicitur aliquid plus praeter Lcam Dtem ergo. Probatur Nor Lca Utens adaequate sumpta est aggregatum ex omnibus dirigentibus utentibus praeceptis logicis nimirum Phia, Metaphca, Theologia et caeteris sed Lca Dtis pars sed non quasi actualiter sumpta est pars inadaequate sumpta huius aggregati (nam complectitur sibi Ut[ens] praecepti logici) ergo Lca Dtis.

Pars inadaequate sumpta huius illius Lcae Dtis [illegible]

huig aggregati (cu'et ipsa sit Scia qud unij Cpepis suis
nc ssit ex dictis supra Cserim N.23) qi dictum aggregati
e' totum qd N:C: veatr dicit plg aliquid qter, sicutem Dnte
dicit n. sit distinctis ab ipsa Scias, Theologia Ethica et cetera
vas qd Logica D e' pars vesp, Utens adeqte sumpta
Lca vo Utens adeqte sumpta e' totu qd N:C: veatr dicit
plg aliqd qter Lca Dte. Nota me n'frustra
tale dixe inspisse: pars tory qd N:C: veatr dicit aliquid plus
qter illa' distinguis veatr inadeqte a suo toto. deoq n. qbabit
ab aliqby dari ptes ptias N:C: tales quae et adeqte suo
toti phio N:C: tali quae n' excedunt a toto sic pars bina-
rij unitas qteng. e pars actialis acu sponds binari-
vij unitas qteng. e pars actialis l acu spondt binari-
um. stabilig sitreum altera unitate (hac n. sola ablu-
ta n'amplg accm xponit binarium) adeoq unitas qteng e
pars actualis binarij n' excedit a toto binario qui n' plg dicit
qm duas unitates.

6 Dixi in Conclusione a Lca Utente adeqte sumpta nam
Lca D ab Utente, inadeqte sumpta. si huc intelligis
Lca Utens in maa aliena distinguis veatr adeqte q. dis-
stinguis adeqte a Metaphca Ethica Theologia et alijs Scientijs
et qu utentibg Cpepis logicis nec illarum e' pars earu
Qdsi Lca Utente inadeqte sumpta intelligas Lca Utens
in maa ppria ab hac Lca D adeqte sumpta distinguis
veatr inadeqte tqm totu a sua pte Lca n. D adeqte sim-
pta e' aggregatu ex Lca tm Docente et ex Lca Docente
simuly Utente, in maa ppria ex actibg logicis tm di-
recties opatione intelly et ex actibg logicis directivis
opatione intellg simuly utentibg alijs Cpepis logicis ut cstat
ex N.23 et 24. Tandem si Lca D. sumatq inade-
qte pr illis intelligantq actq logici directivi opationu intell.
simuly Utentes Cpepis logicis talis Lca nullatenq distinguitur
veatr a Lca Utente in maa ppria. Qdsi intelligatur
actq logici tm directivi, talis Lca distinguitur veatr adeqte
a Lca Utente in maa ppria qui tum directivi
×

7 Obr: 1mo Inter Lcas Dte et Utente datr mutua
separabilitas quoad pmanea' q Lca D et Utens distinguntur
se veatr.
totali indistinct tqm ptes Lca D tls qd sint e' Utens qm om includit
Lca U totalis tm sicut minq et pts Boni includunt eande' aam.

Quaeritur Lca D n'itm ... et ... dupliciter. dicitur. aut
Nota bene ... Lca D ... adeqte sumptus ... ab illa ...
... dicitur ... Lca D ... adeqte ... Alibi
...

se reali adeq^e, n^o vero sed inadeq^e. Consequentia patet ex eo loco ubi agit de signis distinctionis realis. Ad 2um probationem D. ibo primo posse aliquem habere Logicam Docentem sine Utente si sciat regulas logicas non reducendo easdem ad praxim. Rursus posse habere Logicam Utentem sine Docente si statim habitu definiendi dividendi et ceterorum obliviscatur praeceptorum Logicae de definitione divisione etc. sicut puer obliviscens praeceptorum Grammaticae potest tamen habere facilem usum eorum ex habitu jam ante praxi. Ideo N° 3^{tis}

... p^{tis} definitione: habens Logicam D. perfectam sine Logica Utente ... in Ordine ad ... imperfecta 2do probatione. Logica Docens perfecta intelligit praecepta Logica demonstrative et ... talia sine quibus Logica D. non potest esse scientia proprie et stricte talis. talisque Logica evidens est quod haberi non possit sine Utente, quia non potest haberi sine usu praeceptorum de definitione, demonstratione et ceteris. Per Logicam vero Docentem imperfectam intelliguntur praecepta L. non demonstrata, non scientifica, et talis Logica D. potest haberi sine Utente posito quis in solis ejus praeceptis sistere non progrediendo ad usum illorum. Praeterea ... digniore ... probatione: Logica D. totalis seu adequate sumpta potest haberi sine Utente ... probatione: quia constat ex dictis N 23 et 24 Logicam Docentem totalem esse aggregatum ex Logica ... Docente et ex Docente simul Utente in materia propria: Logica D. partialis seu inadeq^e sumpta potest haberi sine Utente 2do probatione: hoc n. evidens est.

Logica pars ... dignitatis eodem modo: denique n. quod possit haberi Logica U. partialis seu inadeq^e sumpta ... Utens in materia aliena sine Logica Docente non tamen Logica U. adeq^e sumpta potest haberi sine Logica Docente cum Logica D. sit pars Utentis adeq^e sumptae ut dictum N 25 est n. simul Utens in materia propria. Dixi denique quod non possit haberi Logica U. partialis in materia aliena sine Logica Docente quoniam n. possunt dari actus dependentes a directione praeceptorum Logicae, si haec praecepta non dentur. Ad ultimam probationem dico: sicut puer obliviscens praeceptorum Grammaticae et consequenter habitus eorum elicitivi non potest habere facilem usum praeceptorum Grammaticae in ipsa materia praeceptorum Grammaticae, licet denique quod possit habere usum horum eorumque impropriam in aliis materiis ita pariter nemo potest habere facilem usum praeceptorum Logicae Docentis in ipsa materia praeceptorum Logicae Docentis oblitus horum praeceptorum.

Urgebis Licet non possit haberi Logica U. Actualis adeq^e 28

sumpta sine Lia Dnte habituali et Lia D stitualis adeque sumpta sine Lia ~~Dnte~~ Utente stituali possit tu optime haberi Lia Utens Habitualis adeque sumpta sine Lia Do-cente ~~Habitu~~ habituali et e contra g respondeo nulla. Ars pro habitu speciali diversus tum ab habitu Lia Dnis adeque sumpto quam ab habitibus omnium aliarum scientiarum est alterum diviniter haberi sine Lia Dnte habituali sed Lia U habi-tualis adeque sumpta e habitus specialis diversus tum ab ha-bitu Lia Dnis adeque sumpto, quam ab habitibus omnium alia-rum scientiarum est. Ptr nam ex actibus Lia Dnis et alterius cuiuscumque scientiae conformibus praeceptis logicis generantur habitus pure executivus praeceptorum Lia diversus tum ab habitu Lia Dnis adeque sumpto quam ab habitibus omnium aliarum scientiarum sed hic habitus est Lia U habitualis adeque sumpta est. Ad Ursionem ~~quam~~ hanc huius ulti-mum argumentum et maiore et nore ht falsum redibit et ut-segnior.

29

Obr 2do Causa extrinseca digniori reatur adeque a suo effectum sed Lia D totalis e causa extrinseca Lia Utentis e eius effectus Lia n. D totalis, et dirimenda Utentis totalis est. Ideo digno gs rel causam extrinsecam digniorem reatur adeque a suo effectu, sive nomine causae extrinsecae intelligatur una in indivi-duo causa et nomine effectus soli effectus ipsi respondentes tran-seunt gs ri q. docetur ab aliquibus posse causam efficientem [illegible] e causam extrinsecam licitiri [illegible] seipsum si nomine causae extrin-secae intelligatur collectio causarum plurium extrinsecarum et nomine effectus collectio effectuum plurium causis illis respondentium n. gs rel. Sed Lia D totalis e causa extrinseca Lia uo totalis Utens e eius effectus, nec causae intelligendo collectione causarum certi generis nec dum effectus intelligendo collectione effectuum causis illis respondentium ideo norem nec causa extrinseca in-telligendo unam in individuo causam et nec effectus solos effec-~~tus~~ ipsi respondentes n nove et sequitur. Similiter sin-gula causa extrinseca a respondentibus sibi effectibus deberet di-stingui reatur adeque ut omnibus docetur in Lhia, tu collectio causarum extrinsecarum n est semper digni reatur adeque a colle-ctione effectuum causis illis respondentium. cum n. una eademque

entitas

entitas possit esse uno respectu causa extrinseca alio autem respectu effectus causae extrinsecae alterius, ideo est assignare utramque collectionem quo casu collectio causarum extrinsecarum non adaequate sed assumeretur inadaequate aliquem a collectione effectuum nam et aliquod causae extrinsecae quaeque est respectu unius effectus erunt pars collectionis effectuum, et effectus alius quaeque est alio respectu causa extrinseca erunt pars collectionis ~~effectuum~~ causarum extrinsecarum certa eadem entitas Davis quaeque est causa extrinseca filij et pars collectionis causarum extrinsecarum quaeque vero est auxerit esse et alia causa nimirum a Patre suo est pars collectionis effectuum. Porro Lex D. adaequate sumpta est collectio causarum extrinsecarum idque ratione quarum multorum et simul diverso respectu effectus, respectu aliquarum ex hac collectione causarum quae est collectio praeceptorum logicorum quorum multa directive imo etiam aliquos et elicitive pendent ab alijs praeceptis. Lex vero Utens adaequate sumpta est collectio effectuum Lex Dantis idque ratione quorum aliquis et simul causa extrinseca respectu diverso quia et simul praeceptum Lex. Igitur Lex D totalis et Utens totalis non debent a se realiter adaequate distingui.

Articulus 4tus

An detur habitus pure executivus praeceptorum Lex.

30

Ad usum praeceptorum Lex tres ordinarie actus surrevent primus cognitio praecepti logici 2dus cognitio materiae in qua illud praeceptum exequi intendimus. Tandem executio ipsa praecepti. Ad cognitionem praecepti sufficienter habitus Lex Docentis, ad cognitionem materiae sufficienter habitus qui materiae illius est... habitus metaphysicae vel Physicae. Quaeritur in praesenti ad ipsam executionem praecepti quinam habitus sufficiat, ad munus hoc assignant aliqui doctissimi recentiores habitum qui sit pure executivus praeceptorum logicorum in qualibet materia vel Lex vel alicuius scientiae, et qui iungat artificium logicum proprium vel rectitudinem propriam cuiusque scientiae et hunc habitum quidam illorum volunt esse Lex Utente habitualem negant tamen dictum habitum omnes DD classici cum Hurtado Oviedo Arriaga et caeteris. ante resolutionem Quaestionis

31 **Praemitto 1mo** posse absolute loquendo et usitate fieri ut detur tam habitus Log. Dnis saltem imperfectus (de qua dictum n. 27) qui habitus sit cognoscitivus mod. metaphysicus et tamen non detur habitus executivus praeceptorum Log. Ratio est quia potest fieri ut quis eliciat actus praeceptorum logicorum sine ulla advertentia ad alia praecepta et per illos actus frequentiores comparare habitum Log. Dnis. Rursus potest fieri ut eliciat definitiones divisiones, quae in modis metaphysicis sine ulla advertentia ad praecepta lica quae horum et horum actuum frequentiores comparare habitum quasi cognoscitivum modorum metaphysicorum. Ratio est quia unusquisque est quia absolute loquendo praecepta lica possunt ab intellectu solis naturalibus viribus sine advertentia ad alia praecepta studio et labore acquisita haberi. Idem dicendum de aliis scientiis nam patebit ex dicendis infra Logicam solum moraliter esse necessariam ad acquirendas scientias; Sed hoc casu dabitur tum habitus Log. Dnis qui nullus tamen dabitur habitus executivus praeceptorum Log. quia nullus praecedet actus executivus eorundem quo comparatur hic habitus ut dicendum. Ergo fieri potest loquendo absolute ut detur tum habitus Log. Dnis quod et tamen non detur habitus executivus praeceptorum Log.

32 **Praemitto 2do** unicuilibet scientiae duos habitus et dari de facto et certe dari posse unum qui sit pure cognoscitivus mod. obiecti proprii neque utatur ullatenus praeceptis logicis. Alterum: qui sit cognoscitivus mod. proprii et simul utatur praeceptis logicis. Ratio est quia omnium scientiarum obiecta cognoscuntur aut saltem cognosci possunt et per actus utentes praeceptis logicis hoc est elicitos ex directione praeceptorum Log. et per actus non utentes praeceptis logicis, hoc est elicitos sine ulla advertentia ad praecepta lica adeoque independentes ab illorum directione ut dictum non praecedenti; sed ex prioribus actibus frequentatis comparatur habitus cognoscitivus mod. et simul utens praeceptis logicis (ex posterioribus vero habitus pure cognoscitivus mod. nullatenus vero utens praeceptis logicis nam habitus generationem actibus quorum exercitio comparatur) quod unicuilibet scientiae tantum et saltem dari possunt duo habitus.

33 Praemitto 3tio posse distingui ut detur habitus pure executivus praeceptorum logicorum distinctus a Log. Dnte et habitibus aliarum

scientiarum. Ratio est, fieri potest ut Logicus aliquis instructus praeceptis de demonstratione eliciat ex diversitate eorundem praeceptorum plures demonstrationes singulas in alia materia ut Metaphysica, Physica, Logica et caeteris. Sed talis Logicus ex frequentatione illarum demonstrationum acquiret habitum pure exercitivum praeceptorum de demonstratione qui potest attingere non dari habitus pure exercitivus. Probatur ergo prima pars quod nimirum Logicus ille ex frequentatione scientiarum demonstrationum acquiret habitum. Probatur facile quia habitus generantur ex frequentatis actibus similibus, sed illae demonstrationes sunt actus similes nam conveniunt omnes in eodem artificio scilicet positivo et conformitate cum praeceptis logicis de demonstratione. 2da pars quod nimirum habitus ille erit exercitivus praeceptorum logicorum in quacunque materia. Probatur etiam quia habitus utens praeceptis logicis in materia physica potest esse habitus exercitivus praeceptorum eorundem in materia metaphysica, theologica et caeteris quia potest facilitare ad coniungendum artificium logicum positivum cum actibus in materia metaphysica et caeteris, percipere enim qui contraxit habitum elicienti demonstrationes praeceptis logicis in materia physica, is experitur facilitatem in eliciendis demonstrationibus etiam in materia metaphysica aut alia, in facilitatem inquam licet non exprimendam maiorem tamen quam si in materia physica frequentes demonstrationes non fecisset, ex quo habitum non producebat quod pariter habuisset ex frequentatione demonstrationum variarum logicarum in diversis materiis erit exercitivus praeceptorum logicorum in quacunque materia. Probatur tandem quod habitus ille erit pure exercitivus quia nullius certae seu determinatae scientiae erit habitus nec tamen facultatis ad versandum circa ullam determinatam materiam sed solum ad exequenda praecepta de demonstratione in quacunque materia. His praemissis

Dicendum est 1mo non dari habitum inquam unice necessarium ad exercitium praeceptorum logicorum pure exercitivum eorundem distinctum ab habitibus Logicae Docentis et ab habitibus aliarum scientiarum comparatis ex frequentatione actuum conformium praeceptis logicis. Dixi inquam necessarium cum dari illum saltem in aliquibus facile colligatur ex numero praecedenti.

Pbr nulla e necessitas dicti habitus pure examinativi quia nulla est difficultas specialis superanda per dictum habitum pure examinativum quae non possit commode superari aliunde quia nulla e alia necessitas habituum nisi necessitas alia non e quam ad superandas difficultates. Ans pbr. Difficultas quam assignant ab opposita sententia superanda per dictum habitum pure examinativum e nimirum examinandi conceptorum Logicae et intentionis artificij logici passivi cum actibus in materia cuiuslibet scientiae, seu e difficultas in eliciendis actibus conformibus conceptis Logicae ut talibus sed haec difficultas commode potest superari aliunde. Imo non imperfecte et inchoative superantur per habitum Logicae Docentis et habitum pure cognoscitivo materiae facilius enim e cum his habitibus exequi concepta Logica quam sine illis. imperfecte ingenue superantur experimur enim nos adhuc cum difficultate elicere syllogismos, divisiones, definitiones primas in materia cuiusque scientiae cum habitum Logicae Docentis conceptionem ex sufficienter cognita materia. Deinde superatur eadem difficultas perfecte per habitus aliarum scientiarum ortos ex actibus conformibus conceptis logicae in materia eiusque scientiae, seu quod idem e: habitus scientiae ortus ex actibus conformibus conceptis logicis facilitant ad actus conformes conceptis logicis ut tales etiam in materia metaphysica. Tandem plene perfecte superatur dicta difficultas per habitum illius scientiae in cuius materia eliciendus est actus conformis conceptis logicis per habitum ingenue comparatum ex actibus frequentibus conformibus conceptis logicis. Cuius ratio est: quia omnes habitus facilitant ad actus similes illis ut tales quorum exercitio est comparatus. Et habitus scientiae eius metaphysicae comparatus exercitio actuum conformium conceptis logicis facilitat ad actus conceptis logicis conformes ut tales.

35 Tribus distinctis a se difficultatibus debent correspondere tres distincti a se habitus, cum per diversitatem difficultatum diversificentur et facultates seu habitus. et deinde communiter admittuntur plures habitus non ex alio quam ex dicto principio: Sed difficultas in cognoscendis conceptis logicis difficultas in cognoscenda materia eius scientiae et difficultas in examine conceptorum logicorum circa materiam eius scientiae sunt tres distinctae a se difficultates ergo illis superandis debent correspondere tres distincti a se habitus scilicet habitus Logicae Docentis, habitus scientiae et habitus pure examinativus conceptorum logicorum. Pbr. Nor Imo ab experientia ex qua constat posse aliquem optime nosse concepta Logica eius de definitione et materia in qua formanda e definitio et tamen haerere in examine dictorum conceptorum. Zdo a pari Difficultas in cognoscendis conceptis artis pictoriae, difficultas in cognoscenda materia circa quam versatur pictoria et difficultas in examine

~~executione~~ præceptorū pictoriis ut tres distinctæ difficultates q̄dam

R. digno Dore: tribus distinctis a se difficultatibus debent respon=
dere tres distincti a se habitus si n̄ possint dictæ difficultates ali=
unde æquale superari, ideo Dore: si possint ~~Nego~~ cons. Transmittor
q. negatur æqualiter digno cons: q. difficultatibus in cognoscendis
præceptis & debent respondere tres distincti habitus, nimirum si dictæ
difficultates superari æquale n̄ possint aliunde, ideo ~~cons~~. Sed suppo=
sitionem Nego: q. n̄ possint: patet n. ex q̄ hac de re n̄ admisso ha=
bitu pure executivo præceptorū logicorum posse æquale dictas dif=
ficultates superari per illos solos habitus qui æqualiter ab ijs admittuntur.
q. difficultatibus in cognoscendis præceptis & debent respondere tres
distincti a se habitus, si difficultates dictæ possint æquale superari
aliunde Nego cons.

36

Urgebis. triplex q. m. habet pictor difficultas, una in cognoscendis
præceptis pictoriis, altera in cognoscendis mediis circa q̄ versantur præ=
cepta, 3tia in executione præceptorū pictoriis n̄ possunt superari
aliunde q. m. per tres distinctos habitus, nimirum cognoscitivum præcepto=
rum pictoriæ, cognoscitivum mediorum et pure executivum præceptorū
pictoriæ q. etiam triplex difficultas allata in objectione n̄ potest æquale
superari aliunde q. m. R. Nego cons: Disparitas est:
q. ideo triplex videtur difficultas q. m. habet pictor superari nequit nisi
per 3 relatos ab objiciente habitus, q. nullus ostenditur habitus in pictore
distinctus ab executivo pure præceptorū pictoriæ qui illis æquivaleat,
adeoque eam q. m. superare ipse deberent difficultatem vincat. Contra
in illo qui habet tum habitum Lcal [illegible] q. m. alios [illegible] comparatos ex
frequentia actuum conformium præceptis logicis dantur habitus æquiva=
lentes pure executivo præceptorū logicorum adeoque eis nunquam
superanda difficultate quæ est in executione præceptorū, explere æquo=
de possint. Ratio huius est q. tum Lcal habitualis q. mali Dialectici
comparata ex frequentia actuum conformium præceptis logicis ita ut cogno=
scitivus med. æquè ut simul sint executivus præceptorū logicorum,
assimilanq. eum actibus illis ex quibus est geniti, qui ~~eis actualis~~
~~executione~~ ita repræsentant media l obm circa q̄ versantur ut simul
sint usque actuales l executio præceptorū Lcal. Eadem disparitas
danda est ad alias adferendas paritates.

Contra urgebis: Facto suppositionis habitus cuiusvis 37

Sed ꝯ sparatū ex frequentia actuum conformium conceptis logicis æquivalere duobus habitibus sc: habitui pure cognoscitivo mãæ et, mãæ pure executivo conceptorum logicorum g. nulla respõo: Ans pbr. q. ex actu frequentato cuiusvis fidei conformis conceptis logicis, unus vel duplex sparatus habitus ꝯg ex actibus frequentatis in mãa phca conformibus conceptis logicis oritur duplex habitus unus phicus pure cognoscitivus mãæ alter pure executivus conceptorum logicorum. Consequentia pbr. q. ex perientia constat ex frequentatis syllmis, definitionibus et ceteris actibus conformibus conceptis logicis, in mãa phca sparari facilitatem ad syllmos definitiones et ceteros actus similes in mãa metaphca v alia. Contrã eni ꝯ q oppositos actus sparari habitum Lhcā. Sed talis facilitas et habitus Lhcā st duo diversi a se realiter habitus unus phicus pure cognoscitivus mãæ alter pure executivus conceptorum logicorum ꝯ ex frequentatis actibus ꝯg in mãa phca duplex oritur habitus. Ulterior pbr: q. dicta facilitas n' est re eadē realiter cū habitu Lhcā. hic n. tribuit facilitatem ad actus in mãa phca n' ãm in metaphca aut quacunq alia v facilitat ad actus tantum phisicos. alias facilitaret ad actus n' similes illis ex quibus ē sparatus. Sed neq dicas; eē quidē diversum, ab habitu phisico realiter n' tñ ab habitu Lcā docentis adeoq n' eē pure executivum.

Contra n. ē: habitus Lcā Dntis supponit conceptis ante facilitatem eliciendi syllmos, definitiones et actus conformes ceteris conceptis logicis in genere mãæ sparatã ex actibus frequentatis logicæ veteris in mãa phca ꝯ habitus Lcā Docentis n' ē hæc facilitas.

38 R. Nans et probatione eius: st n. docent a multis ex actibus similibus practicis speculativis frequentatis unum tantum habitum generari practicum simul et speculativum, cur ex actibus frequentatis ex mãa ꝯg phca conformibus conceptis logicis n' potuerit generari unus tantum habitus phicus simul et executivus conceptorum logicorum. Ultima probatio Nnore et probatione eius: dixi n. supra N 34 habitum Lhcā ortum ex actibus conformibus conceptis logicis facilitare ad actus conformes conceptis logicis, ut tales in mãa metaphca aut alia. Neq hinc sequitur habitum Lhcā facilitare ad actus n' similes illis quorum exercitio ē sparatus. actus n. metaphca v in mãa metaphca eliciti conformes conceptis logicis generis tales, v secundu artificium passivum logicum spectati st similes actibus phisicis conformibus conceptis logicis cum tã in utrisq sit artificium logicum passivum seu

rectitudo

rectitudo lia passiva licet differant quoad mam: Porro habitus Phicus facilitat ad actus metaphicos non qui versantur circa mam seu obiectum Metaphicum sed qui sunt actus conformes Ceptis logicis sicut et actus Phicus. Confirmatur responsio ex principijs Oppositorum. Quia actus circa illos actus circa mam differentes diversi sunt et conformes Ceptis logicis generant unum habitum pure executivum Ceptorum logicorum qui generando intendunt quod debent esse similes sibi quoad artificium logicum passivum. habitus n. unus debet generari ex frequenti exercitio actuum similium quod ultimo habitus Phicus facilitando ad actus Metaphicos qui conformes Ceptis logicis et spectatos secundum artificium logicum Ceptorum facilitabit ad actus similes illis (intellige quoad artificium logicum) quorum exercitio est separatus. Addo bene dici facilitare ad definitiones actus conformes Ceptis logicis in mam metaphicam ortum ex definitionibus et caeteris actibus logice rectis in mam phicam refundi etiam in habitum Lcae Docentis: hic n. licet confuerit ante habitum Phicum adeoque et ante dictam facilitatem confuit remissus et minus intensus; intensior iam redditus est conducendo ad definitiones actus in mam phicam, adeoque redditus est magis potens facilitare ad definitiones et actus conformes suis Ceptis in mam metaphicam et alia.

39

Obr 2do Dantur actus aliqui ijque frequentes ex quibus generantur habitus pure executivi Ceptorum logicorum quod dispario dantur tales habitus. Ans pbr: 1mo n. dantur actus avulsi ab omni mam (ut Authores loquuntur) adeoque ad nullam Scientiam spectantes et pure exequentes Cepta Lcae qualis est ille: omne A est B et omne C est B. Dantur deinde actus frequentes eliciti in mam aliarum scientiarum quibus Lca exemplificat Cepta sua: qualis est ille: Omnis homo est aial Petrus est homo quod Petrus est aial. Adversus velati actus generant habitum pure executivum. De primis certum est cum sint avulsi ab omni mam. de 2dis pbr: quia n. credat ex actibus exemplificantibus Cepta Lcae generari in Lco habitum Phicum aut Metaphicum: Soli ergo ex eis generantur habitus executivi Ceptorum.

Respondeo obiectione hanc non impugnare sententiam nram cum non negemus saltem in aliquibus contingere ut dentur habitus pure executivi Ceptorum logicorum sed tantum negamus dari habitum hunc ut unice necessarium ad exequenda Cepta alia quod

dictio n' impugnat. Opr vitanda tn captione distingui pt
Seqns. q^d nssario dan habitg pure executivg cceptorum logi:
corum rade nssitate aliorg Vi cuig nssarg est ad execu:
tione cceptoru' logicoru: N Seqnda: rade nssitatis Vi cuig
actibg frequentis debet respondere cproportionatg habitg ideo Sequens.
Minam q^d afferg ad cbandu Ans n' cbat illud, actg n. hic de
A e^t sedf et similes illi si frequentur generant habitum
n' pure executivum cceptoru logicorum, sed simpl facilitantem
ad actg similes circa literas in suppoe mali acceptas.
Authores qui dicunt actg tales ee avulsos a mia intelligen:
di st itn q^d in actibg cilicis literis nullam rem, a se distinctam
significant, n' vo itn q^d hi actg n' habeant mam cobo saltem
ipsas literas in suppoe, mali acceptas. De actibg exem:
plificantibg ccepta lica alicuis in mia aliaru scientiaru dico:
si fuerint in eade mia eg membra similes sibi et frequentes
generabunt habitum saltem cialem eg membris. Q^d si fue:
rint in diversis materijs generabunt habitum pure executi:
vum cceptoru logicorum ut dictu hic n 33.

Quaestio 4ta

QUÆSTIO 4ta
De Proprietatibus Logicæ.

Proprietates Logicæ tres considerari solent ordinarie. 1ma unitas. 2da subalternatio alijs scientijs. 3tia necessitas ad reliquas scientias. Singulas separatis Articulis expendemus.

Articulus 1mus
Quomodo Logica Docens sit una Scientia?

40

Præmitto convenire inter omnes (excepto Mirandulano) qui docuit unam tantum dari scientiam totalem, quod Logica Docens tum habitualis quam actualis sit una Logica Totalis. Item quod Logica Docens actualis totalis componatur ex multis actibus distinctis a se realiter:

Restant dubia de Logica habituali Totali: 1mum an sit ita una ut nullis realiter a se distinctis partibus essentialiter diversis ~~[?]~~ nimirum habitibus particularibus specie diversis constet. tum an sit simplex indivisibilis essentialiter qualitas ut docent Thomistæ de omni scientia totali habituali. 2dum supposito quod Logica totalis habitualis componatur ex pluribus distinctis a se realiter habitibus specie diversis quaeritur: plures illi habitus partiales specie diversi, ad hoc ut reddant Logicam unam scientiam totalem quomodo, inter se uniantur an physice (ut volunt aliqui) an solum moraliter:

Dicendum est 1mo Logicam Totalem habitualem non esse simplicem essentialiter qualitatem. Dixi: simplicem essentialiter quia Thomistæ negant scientias habituales esse compositas integraliter cum dicunt posse illas intendi per gradus omnino sibi similes majorem et minorem facilitatem affirmantes ad eum modum quo calor intenditur per gradus omnino sibi similes ~~majorem et minorem facilitatem affirmantes ad eum modum~~ licet sit simplex essentialiter qualitas.

41 Pbr nulla scientia totalis habitualis acquisita est esse simplex effectiue qualitas quae neque Logica: Ans pbr: Quod non tota effectiue simul producitur illud non potest esse simplex effectiue qualitas: hic a n. cum non producitur effectiue distinctis uero caueat tota effectiue simul producitur Sed scientia totalis habitualis acquisita non tota effectiue simul producitur ergo.

2 alias esse bin... pt ... produci simul

Nor pbr: Scientia totalis habitualis tota effectiue simul produci est simul produci facilitatem ad uersandum circa omnia scibilia obiecta, etiam diuersa a se specie: atqui in Logica producitur uersandum circa primam 2dam et 3tiam operationem intellectus quae sunt diuersae speciei. nam scientia totalis habitualis definitiue est dicta facilitas, sed non simul producitur facilitas ad uersandum circa omnia scibilia obiecta omnino diuersa specie ergo. Nor patet ab experientia: Experimur non Logicum qui frequentes exercuit actus circa primam operationem intellectus non autem circa 2dam et 3tiam acquisiuisse facilitatem uersandi circa primam operationem intellectus sine facilitate uersandi circa 2dam et 3tiam. Porro si produceretur simul facilitas uersandi producitur omnium scientia totalis Logica qui habens facilitatem uersandi circa unum obiectum Logicae nimirum circa primam operationem intellectus haberet facilitatem uersandi circa omnia alia obiecta Logicae ut clarum est; Dixi scientia totalis habitualis acquisita: quia probabile scientiam totalem habitualem infusam posse esse simplicem effectiue qualitatem. — Affirmant Doctores hic n. 30: Aldo. in sententia communiori nostrorum Doctorum docente habitus intellectuales non distingui a speciebus impressis uelutis ex actibus frequentibus, euidenter patere scientias totales habituales acquisitas non posse esse simplices effectiue qualitates: species n. ex actibus effectiue diuersis uero effectiue sunt a se diuersae.

42 Rdent Thomistae: In Logico illo qui exercuerit facilitatem uersandi solum circa primam operationem intellectus dari totum habitum Logicae: et facilitatem uersandi circa 2dam et 3tiam operationem intellectus, quia tamen non datis modo trinans dictum habitum ... eliciendos actus circa 2dam et 3tiam operationem intellectus ... dat producere exercuit frequens actum circa 2dam et 3tiam operationem intellectus. Ideo Logicus non experitur se habere facilitatem uersandi circa 2dam et 3tiam operationem intellectus.

Contra est primo habitus seu facilitas uersandi circa 2dam

2dæ ergo operationis intellectus definitur qualitas permanenter facilitans ad actus circa 2dam operationem intellectus comparata exercitio similium actuum. Sed in Deo qui frequentes exercent actus circa solam primam operationem et experiuntur facilitatem versandi circa illam solam non datur qualitas facilitans ad actus circa 2dam operationem intellectus comparata exercitio similium actuum (siquidem non exercent actus circa operationem 2dam intellectus sed solum circa primam). Porro actus circa 2dam operationem differunt specie ab actibus circa primam operationem eliciti; actus enim specificantur a suis obiectis formalibus seu motivis ut constat inductione: sic actus habitus spei et caeterarum virtutum ultimatis, sic actus Theol. ab actibus Log. differunt ratione diversi obiecti formalis motivi: sed autem actus Log. Dris circa primam operationem et actus Log. Dris circa 2dam operationem similiter circa 3tiam habent diversa motiva formalia quia illis intellectus non ob idem principium assentitur ergo in Log. quidem non datur habitus seu facilitas versandi circa 2dam operationem intellectus.

Contra 2do simpliciter simplices qualitates dantur modi complexi, multiplicarentur entia sine necessitate quod datur respondeo non subsistit. Praeterea si admittuntur modi complexi illi propter se solos et habitus sequitur frustra dantur simplices qualitates; cum enim modi illi sint qualitates orti ex frequenti exercitio actuum similium ergo circa 2dam operationem neque sine illis est intellectus facile elicere actus circa 2dam operationem non video quid illis desit ut sint se solis habitus seu facilitates et non modi talium habituum.

Rdent 2do habitum simul acquisitum ad versandum circa quaevis obiecta totalis Logicae ex eo solum non facilitare actum ad versandum circa quaevis obiecta quia desunt in aliis complexis habitus qui facilitent ad apprehensionem terminorum. Contra responsionem hanc valet prima ratio data contra responsionem. Contra 2do: haec responsio admissa (sicut et prima) posset admitti, cur enim non dicas ... acquiri et esse unam simplicem qualitatem. Difficultatem enim quam experimur in versando circa obiecta diu dicemus et de ex eo quod desint seu modi supra relati seu facilitas in apprehensione terminorum.

Rdent 3tio difficultatem quam experimur complexi Logici in versando circa 2dam et 3tiam operationem intellectus esse ex eo quod non intensus sit habitus primo positus. Contra est: Logicus post frequens exercitium actuum circa primam operationem intellectus, habitum quem acqui=

sicut in sentent. oppositum, hīc agere intensiꝰ respectu actuū circa 2dā et 3tiā operaōe intellꝫ, ac circa 1mā et tū magnā experiꝫ faci=
litate in versando circa ~~2dā et 3tiā~~ 1mā operaōe intellꝫ:
difficultate dein in versando circa 2dā et 3tiā intellꝫ operaōe est
difficultas ipso dicto Lō versandi circa 2dā et 3tiā intellꝫ operaōe.
n' oriꝫ ex minꝰ intenso habitu 1mo posito, q̄ā ꝑbr dein in
senten. oppositum ꝑ habitꝫ versantes circa 1mā operaōe intellꝫ
ēē efficatiꝰ habitꝫ versandi circa 2dā et 3tiā operaōe intellꝫ.
consequitur quoties intendiꝫ circa 1mā operaōe toties et eodem
modo intendiꝫ circa 2dā et 3tiā operaōe.

45 **Dicendum 2do** Lca Habitualis totalis est una
scīa n' ꝑ unione phicā sed ꝑ morale tm̄ diversorū spēe
ꝑtialiū habituū consequitur et una moralr n' phice.

Pbr 1ma pars. Nulla scīa sive actualis totalis sive
habitualis totalis acqsita ꝑt ēē una ꝑ unione phicā ꝑtiū suarū
g nulla ē scīa una consequitur nec Lca ꝑ ꝑtes ꝑ extrema unione
phicā unibiles dant simul in rerū naā existere ḡā existente in
rerū naā modo dat existere, et modificant. ꝑ porro ꝑtes uni=
biles phice sunt modificant respectu unionis phicā. Sed nulla scīa
sive actualis ~~sive~~ totalis sive habitualis totalis acquisita hēt oēs
simul ꝑtes suas, nā actꝰ componentes scīā totale actuale q̄m habitꝫ
componentes scīā totale habituale successive acquiruntur ut constat
experiēā: g nulla scīa neq totalis actualis neq habitualis ꝑt
habere ꝑtes suas unitas phice g nec ꝑt ēē una ꝑ unione
phicā ꝑtiū suarū: Dixi scīa habitualis totalis acqsitꝫ
si fit infusa a DEO habebit oēs ꝑtes suas simul consequitur
ꝑt ēē una ꝑ unione earū phicā.

46 Confirmatur nulla ē necessitas nec ullū fundamentū unionis phicē
inter habitꝫ ꝑtiales spēe diversos componentes scīā totalis habi=
tualis acqsitā g unio hēc n' dan. Ans Pbr 1mo Unio
phicā inter habitꝫ ꝑtiales spēe diversos n' ē necessaria ad hoc
ut dicti habitꝫ efficiant intellū neq ad hoc ut reddant scīā
habituale 1mā et actꝫ alicuiꝫ scīā totalis efficiunt intellū
et reddunt unā scīā totale actuale etsi n' uniant inter se phice
imo ipsosmet oppositos. Ita et habitꝫ ꝑtiales ꝑ Deinde n' ē
necessaria dicta unio ad hoc ut habitꝫ ꝑtiales scīā totalis fa=
cilitent intellū ad actꝫ sicut et habitꝫ ꝑtialis scīā 1mo
conclusionis etsi n' uniant phice alijs ꝑtialibꝫ habitibꝫ nequeunt
existentibꝫ

existentibus in facultate intellectus adaequate similes illis quorum exercitio comparantur: ita pariter dicendum est de alijs spiritualibus habitibus. Tandem alia necessitas dictae unionis quae sit non video nec ea assignatur opposita.

47

Obr 2da pars conclusionis. Scientia totalis habitualis est una scientia (ut omnes passim conveniunt) sed nec est una ita ut sit simplex realis qualitas nec ita ut sit aggregatum ex pluribus spiritualibus habitibus specie diversis unitis realiter inter se; ergo est una per moralem unionem dictorum spiritualium habituum cum non supponatur alius modus unitatis. Quaestio quaenam sit in quo consistat haec unio moralis. Respondeo interea cum [illegible] nominem unionem moralem adeoque et unitatem moralem tum actuum quam habituum spiritualium diversorum specie acquisitorum scientiae totalis consistere in hoc quod omnes habitus et actus eius diversi specie scientiae totalis unum obiectum formale [illegible] attingunt tamquam finem intrinsecum scientiae tum in hoc quod [illegible], ex natura scientiae [illegible], ex placito inventorum scientiae ad [illegible] [illegible] adaequatum attributionis ordinantur tamquam ad finem extrinsecum scientiae sed de hoc plenius agemus in 4ta parte Logicae ubi eam alio vel [illegible] referemus.

48

Obr 1mo a Thomistis nulla est necessitas scientiae totalis habitualis aliter alias quod sit aggregatum plurium spiritualium habituum diversorum specie ergo scientia habitualis est simplex qualitas et consequenter et Logica. Antecedens probatur: habitus totalis scientiae acquisitae non constans pluribus habitibus spiritualibus diversis specie sufficit ad eliciendos faciliter actus diversos specie quod dupliciter probatur triplici paritate. 1ma unica indivisibilis omnino potentia intellectus sufficit ad eliciendos actus specie diversos prope innumeros. 2da: unicus etiam habitus supernaturalis fidei divinae sufficit ad plures actus fidei attingentes diversissima mysteria: 3tia: idem essentialiter habitus facilitat, regulas definiens in genere mora elicibilium agendi essentialiter inter se differentium ergo pariter habitus totalis scientiae essentialiter non constans pluribus sufficiet.

Resp. Neg. Antecedens et dico: in probatione Thomistis non esse magnam atque metaphysicam necessitatem huius ut scientia totalis habitualis studio acquisita non sit simplex qualitas sed aggregatum. Probatur Antecedens negatio: habitus scientiae totalis possibilis diversus ab hoc qui nunc de facto acquiritur non constans pluribus habitibus spiritualibus specie diversis sufficeret ad actus specie diversos faciliter eliciendos. Tamen habitus scientiae totalis qui de facto a nobis studio acquiritur et Antecedens. tamen n. Logica post frequens exercitium actuum

circa sola Ima operasse intell. acquirere habitu totale et effecti amplitudine an habitus ille (ut manifestum experiea et rao probat) n. sufficit adaeq. circa 2dm et 3tia operasse intell. Siniuti digno Sequi q nulla e necessitas dicere totalis habitualis possibilit. Adverse ab hac quod a nobis studio acquirit. Transeat Sequela q nulla e necessitas dicere totalis habitualis qui despictu a nobis studio acquirit quod sit aggregatu n. Sequela. Contrario nihil probant q. multi ex illis n. sequi unicu effectu habitu qui nunc despicto dari sufficere ad actu. Dicavi oiu oramus (ut tu oppositi non admittunt) sicut unu actu intell. sufficit ad oes pro actu intell. unu 2q effectu habitu fidei supernatalis ad oes actu fidei et unu effectu habitu ad regulas oiu definiou.

49 Diverte Sequela. Dispensatio e q. fundamentu probat teneri a nobis q diversitate effectu dici totalis habitualis nec idem nec simile e q diversitalitate effectu sive poss. intellectus sive habitu supernalis fidei divini sive habitu princi: pioris ad regulas definiou hic n. ea n successive sed simul 2du tertu dicere effectu ee probamus. Unde n repugnat ais ex hac rae, sed neq ex alia ex quan. Ille amplitudo: ex entitate oppositorum probatu e n. 41 de Sicariis totalibus habitualibus acquisitis. Addo ad 3tia parvae dep: noster in genere mea sibi des effectu inter se differre neq mali 1 obi. Rai n so neq arsiciis logici qd idl inditu e Sequri unu effectu esse ee habitu fenitur ars ad regulas definiou in genere mea.

50 Promovebis 2da parte. Actu oes dicere totalis usq diversi idem, cum, finale amerorum etsi sed cum attribuerint etsola eba mala diverse in pariter sicut fidei divini: nec inter se diversi idem sunt cum finale morum etsola sba mentalia diversa nimirum mysteria credenda q sicut ad actu oes fideli divinae supernaturalis unu effectu amplex dari habitu ita et ad actu oes dicere totalis. Ideo n. Atq. effectus n. hic n. 42 actu. Sed divini totalis (ulla dicendum de actibus aliorum) sicaro habere diversa sba finalia propria, ex quo ni affirmavi rae ra ani habenti sba finalia propria cum effectu diversa correspondet habitu sive ille sit naturalis acquisitu sive supernaturalis infusu effectu diversus ut sunt in: dictione hic habitu infusu fidei spei Charitatis quorum actus

actus sunt motiva formalia diversa et spatio diversi. Similiter habitus moralis virtutis justitiae misericordiae sed in scientia totali dantur actus habentes diversum spatium motivum formale quia in omni scientia dantur varii et habitus spatio diversi. Nec formale: quia in omni scientia est actus scientifici diversi sunt et actus habentes motiva formalia diversa, ergo actibus a se diversis et eodem motivo intelligi differentia non potest. Ergo actus scientifici diversi dantur ex diversis praemissis formalibus eadem quae dantur habere ex praemissarum diversarum quae dant formale motivum actui non scientifico etc.

51

Dico 2do scientia habitualis totalis intenditur et extenditur (ut dixi admittitur) sed scientia habitualis totalis non est simplex qualitas ergo ostendi non potest quomodo extendatur aut intendatur quare. Ideo multo minus a Thomistis ostendi posse scientiae habitualis totalis extensionem mutantem speciem extensi, quod est inconveniens ostende non immediate sequitur. Nos vero dicimus scientiam totalem habitualem intendi per additionem qualitatum partialium facilitantium ad actus eiusdem speciei cum illis actibus ad quos facilitabat scientia habitualis ante extensionem vel ante additionem hanc. Extendi vero per additionem qualitatum partialium facilitantium ad actus diversos speciei ab illis ad quos scientia habitualis facilitabat ante hanc extensionem sive ante hanc additionem. Unde actus in scientia qui sunt eiusdem speciei causaliter intensionem ~~eiusdem~~ scientiae habitualis actus vero diversae speciei extensionem.

52

Urgebis. Aqua extenditur per additionem plurium partium eiusdem radicis similiter per additionem ~~qualitatum eiusdem radicis per ultimo~~ guttae ad guttam quare et scientia extenditur per additionem qualitatum eiusdem radicis quare ultimo intensio scientiae erit formaliter ipsa eiusdem extensio.

Respondeo negando sequelam. Disparitas est quia extensio non mutans speciem extensum vel auctum potest fieri per partes eiusdem radicis et talis est extensio aquae. Extra extensio mutans speciem extensum non potest fieri per partes eiusdem radicis. Partes enim eiusdem radicis vel speciei facere mutationem specificam intrinsecam non possunt ut per se patet. Alias guttae plures aquae additae mutarent speciem aquam. Similiter gradus caloris plures calorem. Porro extensio scientiae habitualis mutat speciem extensum, ~~sicut~~. Nam extensio fit ut se scientia extendat ad plura diversa specie formalia obiecta quia ad diversos specie actus scientificos, quod sine specifica mutatione [illegible] actus habentes obiecta formalia motiva diversa specie vel specie eius in omni re [illegible] habitualis dantur consequenter actus habentes. Dico [illegible]

[illegible] actibus habentibus obiecta motiva formalia diversa specie [illegible] habitus [illegible] vel specie ut dixi n. 50.

[illegible] non mutans speciem.

fieri n' posse gratia e n. 80.

Ad solvenda alia

Nota 1mo Ex eo qd habitus scientifici sint qualitates separabiles n' sequitur eos ee indivisibiles effective l carentes partibus diversae rationis. Sicut n. qualitates separabiles possunt ee divisibiles integrative l in partes eiusdem rationis iuxta ipsos oppositos. Et sicut e apud oes de gratia sanctificante et habitibus infusis qui augentur p additione gradus ad gradum, ita possunt ee divisibiles et effective. Neq dicas divisibilitatem ee solius corporis quantitatem qn. divisibilitatem exigentiam impenetrationis l extensionis localis, ratione cuius partes sunt extra partes ee quantitate solius corporis, n' tn divisibilitatem n' exigentiam praedictae extensionis. tales n. [illegible] qualitatibus separabilibus.

Nota 2do habitus scientificos utiles ee unum p accidens in hoc sensu qd n' habeant partes unitas [illegible] n' tn in hoc quasi careant partibus nullam sed [illegible] connexionem habentibus, quale unum p accidens est [illegible] acervus lapidum. Sicut n. actus [illegible] habitus potentiae specie diversi scientiae totalis [illegible] eidem obo formali [illegible] et connexionum ad eodem obo formali motivo.

Articulus 2dus

An et quomodo Logica Docens sit subalternata alijs Scientijs.

54 Praemitto 1mo: Ex vi nnis una scientia subalternari, alteri, et una scientia ee subalternatam l subesse alteri scientia qui e subiectum alteri vocatur subalternata qui am hb subiecta sibi aliam scientiam vocatur subalternans. Porro subalternatio triplex e. 1ma ratione finis qdo unus habitus ordinatur ad finem alterius l in bonum et commodum eius. Tali modo ars frenifactoria subalternatur equestri et haec militari. 2da ratione principiorum qdo oes unius scientiae principia alterius, l qdo principia unius scientiae demonstrantur ab alia scientia, [illegible] scientia cuius principia demonstrantur ab alia scientia dicitur ee subalternata scientiae demonstranti principia sua. Tali modo medicina subalternatur Physicae et Astronomia Geometriae q. illa [illegible] Geometricus [illegible], assumit p principiis suarum demonstrationum. 3tia ratione obi formalis scientia e quae idem effective obm formale respicit qd et alia. [illegible] tn p differentiam aliquam accidentalem dicitur ee subalternata illi scientiae quae idem effective obm formale respiciat sed n' contractum p differentiam accidentalem. ita subalternatur perspectiva Geometriae

metria et musica Arithmetica ut mox videbis.

Dixi scientiam subalternatam debere obiectum formale habere idem essentialiter cum formali ad subalternantem scientiam hoc est idem obiectum quoad [illegible] vel secundum quem demonstrantur aliqua ... [illegible] de obiecto.
Dixi deinde idem essentialiter obiectum requiri tantum per differentiam accidentalem hoc est per talem differentiam quae maxime attenditur in scientia et ratione quam ut ratio per se nihil demonstrat scientia subalternata de obiecto suo. Talis differentia in obiecto perspectivae quod est linea visualis est ratio visualitatis perspectiva enim nihil demonstrat de linea visuali quatenus habet visualitatem sed solum quatenus linea est.

55

56

204

Praemitto 2do Communiter Artis scientiam scientiam proprie subalternari alteri scientiae quae subalternans illi ratione obiecti formalis. Ratio est quia communiter Artis illa scientia proprie subalternantur alijs quae ita subalternantur alijs sicut Optica perspectiva Geometricae et Harmonica vel musica Arithmeticae. Has enim duas dicens Opticam scilicet et musicam pro exemplo scientiarum subalternatarum adducit Aristoteles 1mo Posteriorum capite 7 dicens ait: scientias esse versae alteri non esse nisi forte cum una sic erit ad alteram affecta ut una altera contineatur, quemadmodum ad Geometriam Optica et ad Arithmeticam musica affecta est. dictis habetur in editione alia: Neque aliis scientiis quod alterius est convenit nisi quaecunque ita se habeant inter se ut sit alterum sub altero, ut perspectiva ad Geometriam et harmonica ad Arithmeticam. Sed solum illa scientia ita subalternatur alteri scientiae sicut Optica Geometricae et musica Arithmeticae quae communiter Artis scientia illa scientia proprie subalternatur alteri quae per [illegible] probatur: quia tantum ratione obiecti Optica vel perspectiva Geometricae et musica Arithmeticae subalternantur, in hoc scilicet est quod idem habeat obiectum formale cum scientijs illis quibus subalternantur. Tamen Optica quam Geometria considerant lineam. Geometria quidem lineam ut sic per Optica vero visuali quam non visuali. Optica vero lineam contrahendo accidentaliter per lineam visualem. Deinde tam musica quam Arithmetica considerant numerum. Arithmetica quidem numerum ut sic, Musica autem numerum accidentaliter contractum scilicet numerum sonorum.

Infero 1mo habitus subalternantes [illegible] finis, ut talem non esse proprie subalternatum quia non eo ipso habet idem obiectum formale cum subalternato ut patet in [illegible] subalternatum ratione finis equestri, quarum prior pro obiecto formali habet proportionem

fieri, posterior directione agi. Ex eadē rōe habitus subalternatus
rōe principiorū ut talium n' ē ppriē subalternatus nam Chirurgia
subalternatā Geometriā rōe principiorū n' idem effectū obm formale
h't qd Geometria: hæc n. habet obm formale quantitatē continuā ut
terminatā [illegible]

58 Inferes 2do habitus practicos n' subalternari ppriē
speculativis, nam diversū effectū obm formale habent a speculativis
nimirū operabile ut tale nam sub rōe operabilis habitus practi:
ci demonstrant aliqua de obo suo. Neq dicas medicinā
habere idē effectū formale obm (quod ē habitus practicus) qd Physica
nimirum corpus naturale sanitatum et differentiā accidentalem sanabilis
Ideo n. differentiā hanc ēē formale eorumq n. medicina considerat
corpus naturale quatenus hoc sanabile est.

59 Inferes 3tio scientiā subalternantem et subalter:
natam ppriē talem solum accidentaliter differre sicut differunt
eorum oba formalia. His praemissis

Dicendum est Logicā D n' ē subalternatam ppriē Aliis
aliis scientiis sed impropriē tum idq magis metaphysicæ quam aliis.

60 1ma pars patet ex dictis: Tq. Logica D h't diversum effectū
obm formale ab aliis scientiis. Tq. ē habitus practicus aliis vo scientiis
quibus posset cogitari subalternam ēē ppriē Logica st speculativis.
2da pars pbr q. Logica D'ns ōibus aliis scientiis subalternatur
rōe finis, ōia n. Logica instrumenta nimirū definitiones, divisiones et
logice vestiō ordinantur in bonū ōiū aliarū scientiarū q. in acqui:
sitione eorum. Pbr 3tia pars: q. Logica D. aliis sci:
entiis dictis a Metaphysica ordinatur solum rōe finis, metaphysicæ
autem subalternatur et rōe finis et rōe principiorum: nam a Me:
taphysica, assumit principia ad probandas scibas suas; Quodlibet:
Quod st eadē dari 3tio probatione Impossibile ē idē simul ēē et n' ēē.

Articulus 3tius

An et quomodo Logica D. sit necessaria ad alias scientias?

61 Præmitto Illud ēē necessarium ad aliud sine quo aliud obti:
neri n' pōt: Porro unum necessarium ad aliud triplex est: 1mum
necessarium pōt metaphysicē sine quo nec divinitus aliud obtineri pōt.
Ita necessaria ē conservatio a DEO ut creatura existat. 2dum
necessarium physicē sine quo pōt quidē divinitus n' tn naturaliter
sine

sine miraculo aliud obtineri: sic necessaria est igni approximatio ad urendum. 3tium necessarium moraliter sine quo est quidem etiam naturaliter sine miraculo aliud obtineri certum cum difficultate et extra prudentem opinionem. 1mum et 2dum necessarium dicuntur simpliciter 3tium necessarium secundum quid. et subdividitur in necessarium moraliter simile et latius tale. 1mum est sine quo aliud habere est naturaliter numquam tamen aut valde raro haberi solet vel non potest prudenter sperabiliter ut habeatur. Ita necessarium est ut Ductor sit [illegible] eunti Romam qui viam penitus ignorat. Similiter necessaria est sit [illegible] vel aliud equivalens incedenti in tenebris ne offendatur. 2dum est sine quo aliud naturaliter haberi potest et sine magna difficultate frequenter tamen cum illo habetur. Unde etiam dicitur necessarium moraliter ad melius esse. Ita necessarius est equus vel currus homini sano et itineranti a[illegible] mero [illegible] Cracoviam.

Hoc supposito:

Certum est 1mo Lumen naturale esse metaphysice necessarium ad omnes scientias. quia hoc est ipsa virtus nativa intellectus ad recte ratiocinandum sine qua impossibile esset effectiva et subiectiva scientiarum actualium impossibile est aliquem scire. **62**

Certum est 2do Lumen Dei actuale artificiale esse metaphysice necessarium ad alias scientias actuales quae utentes praeceptis logicis. implicat n. actu scientias aliquis uti praeceptis logicis vel fieri ex directione praeceptorum logicorum nisi dentur haec praecepta et dirigant illum. Tande Certum est Lumen Dei artificiale nullatenus esse necessarium ad alias scientias quae independentes a praeceptis illis sunt n. nullatenus requiritur actuale effectum qui nullatenus ab ea pendet. Solum ergo quaeritur in praesenti An scientiae aliae quae ordinarie habentur dependenter a praeceptis Lumen Dei Artificialis (vide ab hoc nostro sive similes illis) possint aut simpliciter aut aeque faciliter haberi independenter a dictis praeceptis quae pendere habentur nunc dependenter ab illis. Ad quod ut relatum

Dicendum est 1mo Lumen Dei Artificialis tum Actualis quam Habitualis non est simpliciter necessaria (vel nec metaphysice nec physice) ad acquirendas alias scientias. **63**

Probatur sine quo non solum divinitus sed etiam naturaliter sine miraculo possunt haberi aliae scientiae illud non est simpliciter necessarium ad acquirendas alias scientias ut patet ex n. 61. Sed sine Lumen Dei Artificiali

ne actuali neque habituali possunt in iisdem scientiis sed praecise natura-
liter mediante haberi aliquid scientificum. Probatur non intellectus
nostri sine logica nec actuali neque habituali sit simpliciter posse vel
ad logicas sufficientes vires naturales ad eliciendos actus alicuius scien-
tiae quod sine logica nec actuali neque habituali etiam naturaliter sine
miraculo possit acquirere alias scientias. Consequentia patet quia non est-
fere cum simpliciter producere possit vel aliquam habet vires naturales
ad logicas sufficientes illud naturaliter sine miraculo ullo producere
possit. [illegible] inductione et ex [illegible] [illegible] potentiis simpliciter
operari. Antecedens probatur a [illegible] logica nec artificialis nec habi-
tualis neque actualis solum dat facile posse intellectui ad elicien-
dos actus alicuius scientiae quod simpliciter posse vel vires naturales ad-
aequatas sufficientes ad actus alicuius scientiae habet intellectus sine
logica simpliciter non posse, sed supponi arte facile posse.
Antecedens immediatum probatur de logica habituali quia omnis habitus acquisitus
ex [illegible] suo solum dat facile posse non autem simpliciter posse ad
actus similes illis quorum exercitio comparatus est. Et ideo si
actus illi quorum frequenti exercitio comparantur habitus acquisiti posse-
runt simpliciter fieri sine ullo prius habitu potuerunt et ipsi
similes. Probatur et de logica actuali quia singulariter
scientificus in logica quo demonstrationem et formam syllogisticam
probat simpliciter haberi independenter ab omni logica, quod et
quivis alius actus scientificus possit similiter haberi. Ergo
Logica nec habitualis nec artificialis solum dat facile posse intellec-
tui ad actus alicuius scientiae.

64 Confirmatur. Quia simplex rusticus possit certo et evi-
denter scire verum non esse dimovendum ex solo naturali discursu
quia nihil nimium [illegible] et [illegible] nocet atque hoc ipsum scit [illegible]
vi huius syllogismi etiam ex directione logicae. Ergo artificiali
quod dimovendum et [illegible] nocet non est dimovendum sed [illegible]
Et Dices cum Rodeg.: ideo quia per discursum mere naturale
cognosceret etiam, nesciret se scire, quod non haberet sciens quod altera
non autem [illegible] sciens requiritur demonstratio ad habendum autem necessaria est
Logica artificialis. Respondeo: dignoscit antecedens ideo quia per discursum
mere naturale cognosceret etiam nesciret quin autem exercito
hoc syllogismo ipso discursu se scire Nostras Argumentum certo et evidens
ex natura sua et manifestatione sui — — — — —

nesciret in alia signato hoc e p actu reflexo definitur a
discursu naturali de sive tanquam Ans. et consequenti negn.
author ut alij dicat se sive regnj ut hoc dicat p actum
reflexum definitum alias deberet dari processus in infinitum
actuum reflexis. Dixi consistentis: q. sine Lca Artifi-
ciali potest licet, cum difficultate haberi iudicium evidens de
bonitate consequentiae et infallibilitate discursus naturalis.

Dicendum est 2do Lca D Artificialis vel Actualis
qm Habitualis e necessaria moraliter ad acquirendas alias
scientias totales perfectas. Dixi ad scientias totales q. aliqua
pars facilior scientiae quales e quae continet scientias deductas ex
principijs per se notis potest facile haberi sine Lca D Actuali
Dixi ad perfectas scientias imperfecta n. scientia et notitia de
qua sp. scientia semper est potest haberi facile sine LcaD
Actuali ut tales rudes eam habere solent.

Pbr 2do de LcaD Actuali. Alias scientias totales perfectas
cum tanta difficultate sit acquisibiles sine Lca D Actuali Artifi-
ciali ut non sit prudenter sperabile eas obtineri sine illa q
Lca D Actualis Artificialis e moraliter sive necessaria ad consequendum
patet ex n ba Ans pbr scientias totales imperfectibiles
hoc e tales de quarum bonitate et infallibilitate sciens plene
et sufficienter semper sit cum tanta difficultate sit acquisibiles
sine Lca D Actuali Artificiali ut non sit prudenter sperabile
eas obtineri sine illa deb alibi scientias totales perfectas et scientias
totales imperfectibiles hoc est p bona n. et non aliud intelligi
hic p scientiam totalem perfectam quid aliud scientias p. Pbr 2do
Experimur, enim illos qui sunt solum Lca Actuali vel Habi-
tuali vel ea plene et sufficienter securos de scientijs suis
sed frequenter suspicare dubitando bene ne an male definiant
dividant argumententur. ut an argumenta facta sint
syllogismi imperfecti aut 2di aut 3tii figurae vere concludant
ita an sophismata quae aliquando ita sit intricata ut artificia
argumentatione discerni vix possint sint, necne tamen ex
quolibet discursu quasi q multorum et quibus speculative
ut cavere Lcadem Actuali imperfectibiliter obtineant scientias
totales et cum plena et sufficienti securitate de earum

intellectu clarare.

66 Obr. 1mo de Lu[mine] Q[ualitati] habituali eadem proportione
mo[ven]t. q[uia] si scien[tiae] totales effectu se impetrabiles, cum tu[nc] dif-
ficultate sit assequibiles sine Lu[mine] Q[ualitati] habituali ut n[on] sit quid[dam] im-
separabile nos sine illa obtinere qd ipsum pro quibusdam in alio
casu experiendo sin. experimur ordinarie illos qui dicta
Lu[mine] habituali sit instructi n[on] esse plene sufficienter scienti[ficos]
de actibus scientificis bene sine inferioribus n[on] esse quid im[possi]bile
sit sine Lu[mine] Q[ualitati] habituali distinctas scien[tias] totales effectu
fient q[uia] experimur ordinarie illos qui in tenebris sine lu-
mine incedunt, offendere ex pedibus ignorare viam sine due
errare bene inferioribus n[on] esse quid impossibile ut sine lu-
mine incedens in tenebris n[on] offendat aut pedibus ignorans
viam sine ducte n[on] aberret.

67 Obr 2do 1mo ad 2dam Quilibet scien[tia] in sua materia
sufficienter discernit verum a falso sine principiis suis q[uia] independ[ente]r
a principiis suis per inductionem singularium sufficienter et plene
quilibet scien[tia] assequitur veritatem suarum actuum sic probatur se-
quitur tam veritate qd utique dubitare sit compossibile per
Lu[mine] n[on] sequitur ad alias scientias effectus se impetrabiles.
Rdeo neg[o] et probando, ergo nam per inductionem
singularium fieri independenter a principiis suis in genere sua intelligi
semper esse n[on] potest an inductio vere se intellectui includat q[uia]
semper esse n[on] potest an inductio sit vera neque cum sermonibus
habentis a sua quidem tractando de ostensione et dejectione
quomodo fieri debeant inductiones recte. Rdeo 2do
ad probationem Antis cum distinctione: independenter a principiis suis per induc-
tionem singularium sufficienter et plene quilibet scien[tia] assequitur
veritatem aliquorum suorum actuum transeat, Ant[ecedens] ppter dicta im-
mediate - omnium suorum actuum nego, similiter de quo assequitur
qd quilibet scien[tia] in sua materia sufficienter discernit verum
a falso in aliquibus suis actibus transeat consequentia in omnibus nego.
quia et dico: denique qd scien[tia] veritatem aliquorum suorum
actuum possunt assequi sufficienter per inductionem singu-
larium fieri independenter a principiis suis certe tamen est qd
n[on] possunt suorum omnium actuum veritatem assequi quo-
modo n. ly Metaphra per inductionem probabit veritatem huius

autem qd DEUS existat quod sunt Gnis ase atque omnipotentia &
Tertio licet ad habendus aliquas atque ultimas sciendas impertur-
babiles non sit necessaria Logica D tamen ut habeamus omnes atque scien-
tiarum aliarum conclusiones scientia certas alia sunt necessaria quodso-
lum dicit religio nostra.

68

Urgebis Logica D Artificialis non est necessaria moraliter ad seipsam
totam comparandam vel conclusionem acquirendam alias deberet praesupponi ante seipsam
vel certe in Logicis deberet dari processus in infinitum quia neque necessa-
ria moraliter ad alias scientias totales comparandas vel conclusionem acquirendas
non minus Logica atque definitionibus divisionibus argumentationibus vera
obtinentur quam alia scientia vera obtinentur. Respondeo
distinguendo: Logica D totalis non est necessaria ad seipsam totam comparandam
acquirendam ideo alias deberet esse tota ante seipsam totam
Logica partialis non est necessaria ad se ipsam totam comparandam acquirendam
Nego nam Vg regula de definitione sit necessaria ad definitionem
syllogismi et regula syllogismi sit necessaria ad solvenda sophismata
proponenti regulam definitionis opponibilia. Neque hinc sequitur
Logicam debere partialem praesupponi ante seipsam ut totalem vel ut partialem
acceptam. Quia Logica de definitione praesupponitur ante eandem Logicam
de definitione neque non Logica partialis sit necessaria ad seipsam totam
in hoc sensu quasi sit necessaria sit ad omnes et singulas Logicae D
partes consequendas et ad seipsam seorsim sumptam. sed in hoc
quia tota Logica D comparanda haberi non potest nisi aliqua ejus pars
praesupponatur ante alias ejusdem partes et subserviat intellectui
ad earum acquisitionem. Non tamen sequitur processus in infinitum
in Logicis partialibus licet non ut habeamus comparandam totam Logicam D
artificialem ad aliquas partes illius acquirendas comparandas requiritur
alia pars Logicae non tamen ad omnes partes Logicae seorsim sumptas
acquirendas requiritur pars alia Logicae Artificialis sed ex omnibus
Logicae partibus una pars vi solius luminis naturalis licet non
sine difficultate acquiri potest et ex deinde juvare intellectum ad
acquirendas alias partes. Sic forma syllogistica accepta
est et demonstrata vi solius luminis naturalis ex principio
illo Quae sunt eadem uni 3tio sunt eadem inter se. et deinde
juvit intellectum ad acquirendam comparandam vel imperturbabilitatem aliarum partium
logicae.

Urgebis nec [illegible] Brutis ad sensum tantum nec vitalis
ad aliquos suos similes effectus e necessaria morte q nulla
respon[deo] Ans pro a Brutis: q. natura providit intellectui
sufficientiam vel ad obtinendum efficere et cum facultate sine vi
artis suum finem: tr. ad cognoscendam veritatem q. providit
eandem sufficientiam et sensibus externis qui nulla arte indigent
ad obtinendum efficere et facile finem suum. Verum non est
censendum q natura liberalior sit in potentias animae effectivas
quales sunt sensus externi quam in potentias exteriores qualis est
potentia intellectiva. Deinde natura non desinit in necessariis
q quidem ortis potentiis sive effectionibus sive imperfectionibus
sufficientiam ad obtinendum suum finem. Ad 2dam Ans
et probationem ejus. ulteriori probatione [illegible] Ans nam enim sensus
externi ad efficiendum et facilius obtinendum finem suum juvantur ali:
quibus artibus et instrumentis ab illis separatis. Sic potentia visiva
in obtinendo fine suo juvatur specillis, tubis opticis microsco:
piis etc. Similiter potentia auditiva juvatur tubis etc. Nsequentiam
Probationis ejus dico vero, sequelam vel novis subintellectam N:
qui hanc: sed si natura providisset sensibus externis sufficientiam
vel obtinendi finem suum sine vi arte, non providisset autem simi:
lem sufficientiam intellectui, sequeretur hinc naturam liberaliorem esse in po:
tentias animae effectivas quam in potentiam effectivam, solum n. hinc natura
liberalior est in unam potentiam quam in aliam quando suppositis reli:
quis rebus utriusque potentiae effectionibus aequalibus vel paribus superad:
dit uni ex illis potentiis effectionem talem quam negat alteri, nec
enim ipsi alia aeque nobilis vel nobilior opponatur, ut clarum est ex
terminis ipsis et inductione facile probari posset de natura libera:
liori in Angelum quam in hominem, in hominem quam in bruta, in bruta quam
in plantas etc. Hoc supposito dico quod natura providerit sen:
sibus externis sufficientiam vel obtinendi fines suos sine vi arte
non providerit autem similem sufficientiam intellectui, inde tamen sequitur
naturam esse liberaliorem in sensus externos quam in intellectum. Immo
n. sufficientia haec non est superaddita sensibus externis suppositis
reliquis effectionibus sensuum externorum et intellectus aequalibus.
longe n. excellit intellectus effectionibus suis sensus externos.
Tum quod nobiliorem quam illi finem habent. Tum quod se extendat

ad actus diversos et circa diversissima obiecta. Quod potentia se reflectere supra actus suos, quod nulli potest externo sensui competit. Deinde sufficientia dicta quia sensibus externis negata, uero intellectui e abunde compensata intellectui quod nobiliore longe perfectionem quae tale qua gloriosius obtinet perfecte et facile finem suum, quam sensus externi per velutam sufficientiam. Providet enim natura intellectui virtute comparandi sibi artes, instrumenta et media quibus iuvetur ad obtinendum facile et perfecte finem suum, quam virtute non providit animalibus. Pono gloriosius est obtinere finem eumque excellentem (qualis est finis intellectus nimirum veritas) per media a se comparata quam obtinere finem eumque imperfectum (qualis est finis sensuum externorum) sine mediis a se comparatis. Cuiusque ipsius modo eiusdem acquisita per propriam industriam habentur a se adeoque conformius modo habendi divino qui omnes perfectiones habet a se, et consequenter habet quod gloriosius, quam illa quae acquiruntur ex dono alterius, ut instinctorum natura per productionem naturalem.

Nota enim ad Physicam et Metaphysicam esse necessariam Logicam Docentem. Falsum enim est (quod ab aliquibus dicitur etiam) dictas scientias esse faciliores Logica Docente. nam faciliores sunt tum ratione materiae. nam materiam continuari infinitum est difficiliter quacunque materia logica. Tum ratione principiorum: nam in Physica et Metaphysica sunt ordinarie principia secunda seu ex terminis deducta quae et conclusiones alibi probatae. Consequenter difficiliora quam in Logica quae communiter ex principiis primis ac proinde facillimis deducit conclusiones suas.

Opponunt adhuc aliqui contra sententiam nostram authoritates SS. Patrum, ex quibus eruere volunt Logicam non solum non necessariam, sed potius noxiam esse, ut per inductionem Haeresum patet. Caeterum non in Logicam, verum in abusum eius Sancti Patres invectum est: quam autem optime de ipsa Logica seu Dialectica senserint SS. Patres, et quam utilem ad confutandas haereses indicaverint ex uno colliges eximio Doctore Ecclesiae Hieronymo, cuius super hoc authoritatem claram habes in ipso fine Dialecticae.

Atque de Logicae Prooemialibus seu reflexa consideratione Logicae sufficiant; ad directam Obiecti eius considerationem gradum facimus.

Ad Maiorem DEI Gloriam, Virginis immaculate Conceptae MARIAE Matris DEI ac Sanctorum Tutelarium Honorem aeviternum.

19 Calendas Februarij 1694.

Bibl. Jag.

PARS 2da

De Prima Intellectus Operatione

Qd sit 1ma Operatio Intellus? Qd et Quotuplex Terminus? quia haec Disputantes abunde dictum in Dialecticâ. Restant plenius explicandi aliqui Termini sc: Transcendens expressus voce Aliquid qui iuxta Doctorem Angelicum idem e qd aliud quid, distinctum. Terminus Uspalis, Terminus Universalis, Æquivocus, Analogus, Concretus, Abstractus et Terminus Connotativus. In finem hunc instituemus 3 Disputationes. Quarum 1ma tractabit de Distinctionibus, 2da de universalibus in Communi. 3tia de universalibus in Particulari. 4ta de Antepraedicamentis et Postpraedicamentis. 5ta de Praedicato Relationis. Alia Praedicamenta tractabuntur tum in Physica tum in Metaphysica.

DISPUTATIO 1ma

De Distinctionibus.

Cum de Distinctione ut sic et Disputantibus nihil specialiter dicendum occurrat, speciali Quaestione de his agemus. Sed circa triplicem distinctionem ut sic speciatim triplicem Quaest: instituemus, 1mam de Dist: reali. 2da de Dist: media inter realem et rationis. 3tia de Dist: rationis.

QUÆSTIO 1ma.

De Distinctione Reali.

Quaestione praesenti expendemus 1mo qd sit Distinctio

Realis et opposita illi identitas realis. 2do In quo:
nã consistat formaliter ex parte actus distinctio realis entium
positivorum. 3tio Quotuplex sit distinctio realis. et quae
sint ejus signa. 4to An detur distinctio realis inadae:
quata. 5to Quid sit distinctio modalis. et an sit non distin:
ctione reali simpliciter adaequata.

Articulus 1mus

Quid sit distinctio realis et opposita illi identitas.

1 Dari distinctionem realem a parte rei seu a natura rei: hoc
independenter ab omni intellectu cognoscente talem communiter admittitur
tum tempore evidens, quod natura non videat Petrus a natura rei est Paulus:
lignum, ignis a natura rei non est aqua et ac proinde hoc esse di:
stinctum realiter a natura rei. Deinde dantur a parte rei entia multa
a natura rei quod dantur et distincta realiter a natura rei. Alias si a
natura rei essent distincta realiter a natura rei essent realiter a natura rei unum eandem
res, consequenter non essent a natura rei multa. Caeterum quid sit haec
ipsa distinctio realis a natura rei: talis controversia inter DD
quibus deciditur: Sciendum duplicem esse sensum propositae
quaestionis: 1mus est quomodo sit ratio metaphysica
seu definitio tum distinctionis realis quam identitatis rea:
lis. 2dus est: Quid sit in re distinctio realis.
et in identificatione similiter quid sit in re identitas re:
alis. Quoad utrumque sensum resolvenda difficultas.

Quantum ad 1mum sensum.

Licet plerique censeant definitionem stricte talem distinctionis realis
entium positivorum dari non posse, siquidem putant non posse dari
genus illius proximum seu praedicatum tale quod sit commune tam distin:
ctioni reali quam non distinctioni. Attamen omnes docent definitionem de:
scriptivam et explicativam sufficienter exprimentem naturam distinctio:
nis realis dari posse cum quibus ut de ejusmodi distinctionis aliquid
statuatur supponitur duplicem esse in Metaphysica sententiam circa hanc
quaestionem nescessarius seu negativus. 1mum communior affirmat

eius identitatem realem addere entitatis positivis. 2dum negat. In prima negatio identitatis hypostaticae Petri ad Paulo identitatem addere potest Petro non autem in 2da. Hoc supposito

2

Dicendum est 1mo in sententia una de negativis necessariis distinctionem realem entium positivorum definiri aut etiam describi posse tum negative quod sit ratio formalis qua unumquodque non est idem alteri vel utrumque unum potest negari de alio vel quod sit negatio identitatis inter aliqua duo. Tum *positive* quod sit ratio formalis qua unumquodque unum est aliud ab alio vel quod sit alietas unius entis ab alio. In sententia vero 2da solum potest definiri positive.

Bonitas definitionum harum patet ex eo quia denique quod conveniant per se primo stricte tali adeoque non sint definitiones stricte tales nihilominus adhuc conveniunt omni soli et semper distinctioni reali entium positivorum quod sufficit ad bonitatem definitionis descriptivae. Quod conveniant omni distinctioni reali et semper patebit ex solutione objectionum. Quod conveniant soli probatur quia sic definita distinctio differt ab omnibus quae cum ea confundi plerumque solent.

Differt 1mo a *diversitate specifica tali* quia haec est solum inter illa quae disconveniunt per se primo unde homo ab arbore dicitur esse diversus: distinctio vero realis (intelligitur ut a nobis est definita) est etiam inter illa quae conveniunt per se primo ut inter homines eosdem. Differt 2do a *differentia specifica tali* haec enim est solum inter illa quae conveniunt per se primo disconveniunt vero specie, unde bos et homo dicuntur differre. distinctio vero est etiam inter illa quae conveniunt specie ut inter Petrum et Paulum.

Differt 3tio a *divisione specifica tali* haec enim cum sit destructio unionis est solum inter illa quae erant unita, distinctio vero est etiam inter illa quae nunquam erant unita ut inter Petrum et Paulum et convenit rebus etiam tunc dum sibi uniuntur ut corpori et animae Petri viventis. Differt tandem *a separatione* haec enim cum sit destructio approximationis vel propinquitatis aut permanentia unius non existente alio est solum inter ea quae sibi ante erant approximata vel quae sibi ante coexistebant, distinctio vero est etiam inter illa quae nunquam sibi erant proxima ut inter Romam et Lublinum. et convenit rebus etiam tunc

dum sibi approximant et coexistunt.

3 Inferes 1mo Qd ubicunque est diversitas differentia divisio separatio ibi sit et distinctio realis non tamen e converso. 2do qd distinctio realis latius pateat quam diversitas differentia divisio separatio cum se extendat tum ad diversa differentia divisa separata quam ad non diversa non differentia non divisa non separata

4 Dices Definitiones allatas dist. realis non convenire distinctioni personarum divinarum nam 1mo datur distinctio realis inter Personas Divinas neque tamen datur alietas unius Personae ab alia neque ratio formalis in unaquaque unum non est idem cum alio quia ubi omnia sunt unum et ubi non datur aliud ibi neque datur alietas unius ab alio nec ratio formalis in unaquaque unum non est idem cum alio. Sed inter Personas Divinas omnia sunt unum nec inter illas datur aliud iuxta Fidem ergo. 2do Negationes hymeris exprimunt distinctionem realem neque tamen exprimunt alietatem aut rationem formalem in unaquaque unum non est idem cum alio quia illis non exprimit esse unum non cognoscere attribuere enti reali. Porro negationes hymeris non sunt entia realia. R. Nego assumptum ad 1mam dico Personis divinis ~~realis~~ tantum competere alietatem qualis competit distinctioni reali sc: Personalis Dnus Dns dicunt dignitatem realem unum est aliud reale solum in ratione Personae non autem in ratione naturae Dni quod eadem in omnibus est. Nota diligenter qd Theologice loquendo Pater Filius et Spiritus S. possunt dici alietates reales et alii unde in symbolo Athanasii dicitur: Alia est Persona Patris alia Filii alia Spiritus Sancti.

Caeterum neutraliter substantive aliud et aliud dici non possunt quia non aliud denotat alietatem naturae quae una eadem est non alia in omnibus Personis Divinis. Confirmatur id ex Augustini Enchiridii Cap. 7 ubi de Christo Dno dicitur non est alius et alius (quia scilicet una tantum in illo est Persona) sed aliud et aliud (quia duae naturae) licet in summo Trinitatis mysterio contrario reperiatur ubi non est aliud et aliud ne hypostases confundantur non tamen aliud et aliud.

Ad 2dam probationem dico Negationes et hymeras supposito quod non identificentur Entibus positivis non distingui a se realiter quia cum distinctio realis competentiis sit competens entis realis et inter Fundamentum eorundem competit solis Entibus realibus.

5 Dicendum est 2do Identitatem realem oppositam distinctioni reali posse describi et explicari per positive qd sit ratio formalis in unaquaque unum est aliud per quam Res Perez est

summa communicab[ilitas] contradictorum inter se qq[uam] unum tale communicari alteri quam sibi ipsi, 1 e[st] [ill]a [ill] affirmabilitas unius de alio in recto. Vel negative qd sit alio formalis [ill] unum n[on] e[st] aliud ab altero 1 e[st] negatio alienitatis inter aliqua [ill]. Porro in allatis definitionibus Ly aliud et alterum n[on] dt [ill] stricte sed solum Ly aliud, et alterum [ill] [ill] qd vere e[st] unum et idem realiter n[on] p[otes]t e[ss]e et dici aliud et alterum stricte.

Quantum ad 2dum Quaesiti sensum. 6

Circa identitatem realem quid sit in re n[on] e[st] [ill] difficultas nam omnibus certum est qd identitas realis aliquorum extremorum in re sit unissima entitas indivisibilis dicens duo [ill] (intel= ligeret [ill] extrema quod sit idem idem [ill] identitas realis inter [ill] Petri et [ill] eiusdem Petri e[st] [ill] in re unica, entitas Petri dicens et [ill] [ill] et [ill] [ill] [ill] seu eadem. Circa distinctionem realem entium positivorum qd sit in re e[st] [ill] difficultas et multiplex DD sententia. Nulli Thomistae opinantur distinctionem realem e[ss]e aliquid positivum [ill] [ill] superadditum entibus realibus quod dicunt [ill] [ill] volunt e[ss]e [ill] [ill] disquiparantias. Alij censent distinctionem dictam e[ss]e [ill] superadditum illis entibus [ill] quod e[st] distinctio: Sunt etiam qui putant distinctionem realem e[ss]e negationem identitatis n.c. superadditam ipsis entibus positivis. [ill] [ill] divisi: quidam [ill]. dicunt distinctionem adaequate consistere in dicta negatione ut sentire videtur Magnus Suarez et Aragon. alij vero solum inadaequate. Docent quidam aliqui distinctionem realem entium positivorum [ill] Petri et Pauli e[ss]e tum entitatem Petri quam entitatem Pauli [ill] duobus adaequate [ill]. Tandem alij dicunt distinctionem [ill] Petri a Paulo e[ss]e adaequate solam entitatem Petri.

Dicendum e[st] 1mo Distinctio realis entium posi= tivorum n[on] e[st] [ill] inadaequate aliquid sive positivum sive nega= tivum n.c. superadditum entibus positivis. 7

Pr[obatur] Nulla e[st] [ill] alicuius sive positivi sive negativi superadditi [ill] Petro ut hic [ill] realiter a Paulo [ill] [ill] 1mo [ill] [ill] superadditio sive positivo sive negativo et [ill]

entitate Dei Deus est aliquid a Paulo non est idem cum Paulo non est Paulus quatenus
est distinctus realiter a Paulo Ans. prob. 9. Quia si superadditio falsum esset di-
cere de Deo manente quod non sit aliquid a Paulo quod sit idem cum Paulo quod
sit Paulus quod dicit esse verum dicere quod sit aliquid a Paulo non idem cum Paulo
nam propositiones contradictoriae de subiecto singulari nequeunt esse ambae falsae.
Prob. 2do 1mum Ans.: Deus per solam suam entitatem distinguitur realiter ab illo
superadditio sive positivo sive negativo quod adversarii vocant distinctione
reali quod patet per solam suam entitatem distinguitur realiter a Paulo quod reali-
ter est [illegible] aliquid sive positivi sive negativi superadditi ex Deo
ut hic distinguatur realiter a Paulo consequentia patet tum paritate rationis tum
ex eo quod per quodlibet Deus distinguitur realiter ab uno ente sive positivo
sive negativo non esset sibi superadditio per illud distinguitur realiter ab omni alio
ente positivo. Colligitur debent entia positiva et infinita vel non tot
quam plura ita Deo deberent superaddi non esset entitates sive posi-
tivae sive negativae infinitae vel non tot quam plures per quas ab
omnibus aliis entibus non esset distinguerentur quod si Deus per solam suam entita-
tem distinguitur realiter ab aliquo sive positivo sive negativo non esset sibi
superadditio quod adversarii distinctione reali appellant etiam similiter
distinguitur ab omni alio ente positivo. 1mum Ans. habet duas partes
1ma est quod Deus distinguitur realiter ab illo ente sive positivo sive
negativo non esset superaddito sibi quod ab adversariis appellatur distinctio
per solam suam entitatem.
2da vero quod distinguitur [illegible] dicto ente per solam suam entitatem.
1ma pars declaratur [illegible] non esset solvuntur [illegible]
dicuntur illa distinctio realis vel non esset ut infra constabit sed illi enti
sive positivo sive negativo non esset superadditio Deo (in quo ad-
versarii constituunt distinctionem) convenit non esset esse non esset superadditum
Deo, entitati vero Dei convenit: non esse non esset superadditum Deo
quae esse contradictoria patet quod entitas Dei distinguitur realiter ab illo
ente sive positivo. Prob. tandem 2da pars 1mi
Ans.: si Deus non per solam suam entitatem distingueretur realiter ab
illo ente sive positivo sive negativo quod adversarii distinctio-
nem appellant sed per aliquid non esset superadditum [illegible] Deus
deberet (ob paritatem rationis) Deus distingui per 2dum non esset superad-
ditum et a 3tio per 4tum et sic in infinitum daretur processus
ad hoc ut Deus distinguatur realiter a Paulo qualem processum
philosophi communiter non admittunt.

Dicendum est 2do Distinctio realis quae est proprietas
transcendentalis entis dictata voce illa Aliquid vel quae est ratio
formalis vi

rao fo[r]malis vi cuius unum n[on] e[st] ide[m] cu[m] alio n[on] identificari adeoque du:
abus rebus, rei sc: qua distinguitur et rei alteri a qua prior distinguitur
sed soli illi rei qua distinguitur ergo soli Petro.

Prob[atur] si distinctio realis Petri a Paulo identificaretur tam Petro quam
Paulo, tum n[on] existente Paulo Petrus n[on] distingueretur a Paulo. atqui n[on]. U[nde]
uno solo constitutivo posito denominationis n[on] manet totum denominationis
ut patebit ex definitione constitutivi. sed Paulo n[on] existente Petrus
distinguitur a Paulo ergo distinctio Petri a Paulo n[on] identificatur tam Pe:
tro quam Paulo sed soli Petro. Nov[a] prob[atio]. Tum quia Paulo n[on] exi:
stente falsum est dicere de Petro quod sit idem cum Paulo quod sit
Paulus, alias Paulo n[on] existente Petrus esset chymera quod Paulo n[on]
existente verum est dicere de Petro quod n[on] sit idem cum Paulo quod n[on]
sit Paulus adeoque quod sit distinctus realiter a Paulo ut constat ex defi:
nitione distinctionis realis data n. 2. Consequens prob[atur]: quia implicat
propositiones contradictorias de subiecto singulari ambas esse simul falsas.
Tum quia Paulo n[on] existente si Petrus ab illo n[on] distinguitur sequitur Petrum
carere aliqua proprietate transcendentali entis sc: distinctione
qua tamen cum sit transcendens [con]venit omni enti reali et
semper prout et alii termini transcendentes convenire.

Dixi distinctio quae est proprietas transcendentalis entis posset 9
n[on] admitti distinctio aliqua praedicabilis seu distinctio unius actu existentis ut talis ab
alio actu existente ut tali similis relationi diversitatis actuali quae constitueret utrumque
illo[rum] ente actu existente. | Caeterum &c.

Caeterum talis distinctio n[on] esset proprietas transcendentalis entis quia
n[on] conveniret omni enti neque respectu cuiuscunque entis sive possibilium
sive impossibilium sive existentium, quomodo convenit omni enti et respectu
omnium distinctio transcendentalis.

Dices identitas inter Petrum et Paulum est et Petrus et Paulus 10
ut se sibi communicantes ergo distinctio transcendentalis Petri a Paulo
contradictorie opposita dictae identitati erit Petrus et Paulus ut se
excludentes. Resp[ondeo] negando consequentiam Petro n[on] et Paulo ut se
sibi communicantibus contradictorie opponitur aut solus Paulus n[on] se commu:
nicans Petro tertium Paulo identificatur adeoque distinctio eiusdem
a Petro aut opponitur solus Petrus n[on] se communicans Paulo
et tunc Petro identificatur adeoque distinctio eiusdem a Paulo.

Inferes primo distinctio quae est proprietas entis 11

differre a multitudine, i pluralitate. pluralitas n. n' unitatem
Entis sed plurium distinctio et ista distinctio quae est oppositum en-
tis. 2do Distinctio im Predicamentalis differt a pluralitate
q. licet plura quibus competunt importat omnia in recto et non unum
et unum distinctio vero Predicamentalis solum extremum id dignitatem im-
portat in recto aliud vero aliquam dignitatem in obliquo.

11. 3tio Distinctio quae est oppositum transcendentalis entis ab uni-
tate photo differt q. unitas negat pluralitatem distinctio vero iden-
titatem cuiusque cum illo.

12 Obi 1mo contra amb. conclusionis partem hanc quae dicit
distinctionem realem non esse aliquid negativum non est superadditum en-
ti reali distincto. Negatio identitatis Petri cum Paulo
est negatio superaddita n.e. Petro sed distinctio realis Petri a
Paulo est saltem ex parte negatio identitatis Petri cum Paulo ergo
distinctio realis Petri a Paulo est saltem ex parte negatio n.e. super-
addita Petro. Dist. prob. Negatio identitatis Petri cum
Paulo neque est ipse Petrus neque ipse Paulus neutrumque simul
ergo est negatio n.e. superaddita Petro. 1ma pars patet
quia negandum est prob. Si negatio identitatis Petri cum Paulo
esset ipse Petrus tunc sublato eo quod nunc non Petro, i mor-
tuo ipse Petrus tunc mortuo Petro cessaret identitas Petri cum Paulo sed hoc dici nequit
ergo Resp. ... prob: sublata negatione identitatis Pe-
tri cum Paulo necessario ponitur identitas Petri cum Paulo sed
si negatio identitatis Petri cum Paulo est ipse Petrus mortuo vel an-
nihilato, i mortuo Petro eo ipso auferretur negatio identitatis
Petri cum Paulo ergo et negatio identitatis. Probatur
q. necessario sublato uno ex contradictoriis necessario ponitur alte-
rum. Atqui sublata negatione entis necessario ponitur hoc ens et vice
versa eius modo est q. sublato uno contradictorio eo ipso
auferendo deberet alterius contradictorii ergo ponitur aliud alte-
rum contradictorium q. omnia modo et quia n' possibile neutrum
eum existere alterius contradictorii. Sed et hoc
omni argumenti: q. tale ablata negatione identitatis Petri cum
Paulo illius distinctio Petri a Paulo ergo dicta negatione
existentis distinctio Petri a Paulo iuxta principium illud

Quo ideo ablato et altero manentibus tollitur totum et dantur
illud est ostensivum utriq. et dnnas q. Prob. Ans. q. posita
idtate Petri cum Paulo tollitur dictio Petri a Paulo ut est evidens
sed plus ablata negone idtatis Petri cum Paulo ponitur idtas Petri cum
Paulo (sublato n. uno contradictorio sequitur alterum) ergo sola
ablatio idtatis negone Petri cum Paulo tollitur dictio Petri
a Paulo.

Ideo N. dove [illegible] Nimis prae [illegible] [illegible] Negla
[illegible] ult. dictio: sublata quoad [illegible] suum existentiam
negone idtatis Petri cum Paulo necessario ponitur idtas Petri cum
Paulo N. dove: sublata quoad suam essentiam et possibilitatem
negone idtatis Petri cum Paulo necessario ponitur idtas Petri
cum Paulo ideo dove. Similiter dictio N. dove et N. Negla: Sicut
Petrus cum et negone idtatis Petri cum Paulo est separatim v. quoad
phicam existentiam cum cujus actu phice ponitur in rerum natura v.
quoad essentiam et quoad [illegible] essentialia indifferens ad actum
suae possibilitatis quam ad actualem existentiam phicam actualis hoc
posito dico quod sublata negone idtatis Petri cum Paulo quo-
ad suam phicam actualem existentiam manente eo quoad suam essentiam
et [illegible] poni deberet idtas Petri cum Paulo q. maneret
tunc ejus possibilitatem [illegible] et [illegible] excludens inve-
ne nam cujus [illegible] [illegible] est q. negatio excludens possibilitatem
idtatis Petri cum Paulo cum sit negatio [illegible] est negatio
necessaria sive inde non [illegible] in aliquo [illegible] qualis est ne-
gatio idtatis Petri cum Paulo quoad existentiam suam phicam
actualem separata sed [illegible] adhuc in aliquo necessario [illegible]
[illegible] in negatione idtatis Petri cum Paulo separata quoad suam
essentiam cum ergo hic maneat, sublata negone idtatis
Petri cum Paulo quoad existentiam phicam actualem [illegible]
evidens est quod maneat [illegible] negatio excludens possibilitatem
idtatis Petri cum Paulo. Unde ulterius dico quod
sublato e vivis Petro cui [illegible] adhuc negatio idta-
tis Petri cum Paulo non eo ipso ponatur idtas Petri
cum Paulo q. sublato e vivis Petro [illegible] Petrus [illegible]
negatio idtatis Petri cum Paulo [illegible] quoad phicam existentiam
[illegible] non eo quoad essentiam tollitur.

Urgebis sublato e vivis Petro tollitur negatio idtatis
Petri cum Paulo quoad phicam actualem existentiam et tollitur

negatio identitatis Petri cum Paulo cum parte existens (ut sequitur) et sublato
Petro non ponitur identitas Petri cum Paulo existens. Sed potest non esse
nec dici potest ex quo hoc sequitur ... quia negatio identita-
tis Petri cum Paulo adhuc aliquid ipsi Petro consequenter
posita sublata negatione Petri existente suo modo ponitur Petrus
existens et pariter sublata negatione Petri identitatis Petri
cum Paulo existente ponitur identitas Petri cum Paulo existens
Sed sublato e contra Petro tollitur negatio identitatis Petri
cum Paulo existens et tunc ponitur identitas Petri cum Paulo
existens consequenter pariter immediate potest quia utique
negatio Petri suo modo existens contradictorie oppo-
nitur Petro existenti atque negatio identitatis Petri cum Paulo
existens opponitur identitati Petri cum Paulo existenti
Petro sublato uno contradictorio reponitur aliud [illegible]

15 Respondeo argumentum: sublato e contra Petro
tollitur esse Petri existens ut dictum est et sublato
contra Petro ponitur negatio impossibilis esse Petri exi-
stens quod possibile itaque est alias daretur a parte rei tertium
consequenter in parte [illegible] quia sicut adversarius identitas
impossibilis Petri cum Paulo existens et negatio identitatis
Petri cum Paulo existens sunt contradictoria quorum sublato
uno ponitur aliud aequaliter iure esse Petri existens
et negatio impossibilis esse Petri existens erunt contra-
dictoria quorum sublato uno ponetur aliud. Ideo
[illegible] [illegible] non sequitur ... probavi nihilominus sequitur.
Dispar ratio est ideo sublata negatione Petri existente suo modo
ponitur Petrus existens quia tum aufertur negatio existens Petri atque
non manet amplius contradictorium exclusivum existens eius. Quando
sublata negatione identitatis Petri cum Paulo pure existente actu
manet adhuc negatio existens identitatis Petri cum Paulo atque
manet adhuc contradictorium exclusivum identitatis Petri cum
Paulo existentis et inde non potest poni identitas Petri cum
Paulo existens quia tam sublata negatione identitatis Petri cum
Paulo pure existente, actu manet negatio existens identitatis
Petri cum Paulo [illegible] quia sublata dicta negatione manet
adhuc negatio possibilitatis identitatis Petri cum Paulo. Porro
negatio possibilitatis ~~exis~~ rei aliqui est simul negatio existens
eiusdem cum nihil existat parte a parte rei nisi quod est possibile

Qd vero ablatum negatione quae existente pereat identitas De-
tri et Paulo maneret altera negatio possibilitatis identitatis Dei
cum Paulo ideo est Pter datam n 12 sic q. negatio excludens
possibilitatem identitatis Dei cum Paulo cum sit negatio repugnans
est negatio necessaria adeoque est absoluta cum DEO proxime intran-
sentibilis. Ad probationem paritatis dico: qd negatio iden-
titatis Dei cum Paulo existens non generaliter est existens opponens
contradictorie identitati Dei cum Paulo existenti sicut essentia De-
i existens actu non generaliter est existens opponens negationi impossi-
bili essentiae ejusdem Dei alias ablata essentia Dei existen-
deberet poni negatio impossibilis essentiae Dei. Ratio
assertum est q. identitati Dei cum Paulo existenti negatione repug-
nante opponeretur negatio necessaria (negationes n. repugnantes et
necessariae ut dicitur in metaphysica) Deinde negatio identitatis Dei
cum Paulo generaliter existens est negatio contingens contingens n. est
ipsi existens. Solum ergo negatio identitatis Dei cum Paulo
existens modo idem essentia sua separata opponens contradi-
ctorie identitati Dei cum Paulo existenti quod ut maneat
destructum eritis Deum et negatio identitatis Dei cum Paulo
generaliter existente, idem cum existentia accepta idem manet
contradictorie identitatis Dei cum Paulo existentis essentiae contradi-
ctoriae identitas tunc poni non potest. Ita dicendum
de negatione Dei existente suo modo hoc n. contin-
gens et auferibilis generaliter est existens est contradictoria Deo
existenti Cuius ideo est q. est negatio entis possibilis ad exi-
stendum adeoque est negatio contingens vel contingenter tantum ex ac-
cidenti, (nunc sc: dum existit suo modo) excludens Dei
existentiam e verum nata.

Obi 2do negatio identitatis verae et realis est qd opponit 16
negativum non identitati verae et realis est aliquid positivum sed
distinctio Dei a Paulo est negatio identitatis verae et realis Dei Pe-
tri cum Paulo q. distinctio Dei a Paulo est qd opponit negationi
Nego probationem: distinctio Dei a Paulo non negat identitatem aliquam factam
sed veram et realem ty. vere Deus non est idem cum Paulo
ty. distinctio Dei a Paulo hanc negat identitatem idem Deum
et Paulum qd impossibile est ut deinde inter Deum et Paulum

sed solu identitas vera et realis impossibile est ut deg ipsi Pe-
trus et Paulus q.f. Ideo dico quod Negatio identitatis
vera et realis esse ... talis est quid proprie negatur
tantum ... constituendo sententiam negationis, entia autem re-
alia identificantur ex ... positivis. Negatio identitatis
vera et realis quod simul est non vera nec realis est quid proprie
negatum est Nostri dicitur Numeri Sed distinctio Petri
a Paulo est negatio identitatis verae et realis quod simul est
non vera nec realis (quia chymerica) ideo non identitas vera et
realis ... talis Nostri et Sequens. Ad probationem
dico quod distinctio Petri a Paulo eo ipso negat identitatem factam
inter Petrum et Paulum quia negat identitatem veram et realem
et simul non veram nec realem utpote chymericam inter Petrum
et Paulum: identitas non vera et realis et simul non vera
nec realis est identitas facta ab intellectu nostro quia repugnant poni
a parte rei ... chymerica. Ad ulterius probationem dico de
Petro verificari quod vere non sit idem cum Paulo in hoc sensu
quod vere ... ab omni intellectu fingente excludit se-
ipso identitatem sui cum Paulo non autem in hoc sensu quasi
excludat identitatem veram et realem ... sui
cum Paulo. Ad ulterius probationem dico quod identitas vera
et realis quod simul est non vera nec realis cum sit chymerica
impossibile est ut ... Petri et ... ... negat
distinctio Petri a Paulo.

17 Nota me ad Objectiones ... reddidisse
in Sententia communiori explananda ..., Metaphysica quod docet
negationes ... (qualis sunt negationes chymerarum) identificari
entibus positivis. in opposita non sententia est negari
... Objectioni ... sed distinctio realis
Petri a Paulo est ... negatio identitatis Petri cum Paulo. Distinctio n.
realis Petri a Paulo cum sit proprietas entis est in re quid positivum et identificatur
enti positivo. negatio vero identitatis Petri cum Paulo in dicta sententia non
est in re aliquid positivum nec identificatur enti positivo

18 Obiectio 3tio Ab eversione fundamenti sententiae nostrae allatae
n. 7. supposito quod distinctio Petri a Paulo et negatio identitatis Petri
cum Paulo ... n.c. Petro, et supposito quod Petrus, si se ipsum cognosceret
ab hac negatione sibi n.c. ... ... quod Petrus deberet
perse

perseipsum distingui ẽm ab o[mni]b[us] alijs entib[us]. Q[uo]n[iam] data n[on] nihil
evincit contra sententiam docentem, quod distinctio realis sit
quid, negativum n.c. superadditum enti quod distinguit.

Aliis Obr. Ideo Deus distingueret perseipsum a negat[ion]e identitatis
Dei cum Paulo sibi n.c. superaddita q. haberet sibi identificatam
negat[ion]em identitatis sui cum dicta negat[ion]e superaddita. Sed Deus
in data supp[ositi]one n[on] haberet sibi identificatam negat[ion]em identitatis
sui cum Paulo et alijs entib[us] n.c. sibi superadditam ut daretur
q[uo]d Deus in datam supp[ositi]one ob paritatem rationis n[on] deberet per se
ipsum distingui a Petro et alijs entib[us]. Q[uo]d autem Deus
haberet identificatam sibi negat[ion]em identitatis sui cum negat[ion]e n.c.
sibi superaddita in qua iuxta adversarios consistit distinctio Dei
a Paulo p[ate]t ex eo q[uod] dicta negatio superaddita supponitur esse
quid negativum q[uod] negatio talis negationis dicit esse aliquid positivum
hoc autem nullus ex adversarijs assignari potest q[ua]m ipse Deus.

R[espon]deo N[ego] c[on]se[quenti]am q[uia] Deus n[on] supposito D[e]o q[uo]d Deus in
hac supp[ositi]one in qua distingueret a Paulo p[er] superadditam sibi ne=
gat[ion]em q[uo]d imag[inari]o in hac supp[ositi]one haberet identificatam sibi
negat[ion]em identitatis sui cum superaddita illa negat[ion]e. Probat[i]o
hujus est, q[uia] subsistit n[on] falsi est eius suppositum q[uo]d sui negatio
identitatis Dei cum dicta superaddita negat[ion]e sit negatio eiusdem
superadditae negationis sicut, n. negatio identitatis Dei cum Petro
solum negat identitatem eius cum Petro (quod iuxta objicientem est
aliquid positivum alias distinctio Dei a Petro negans illam debe=
ret esse quid positivum q[uo]d n[on] admittit objiciens) ita negatio
identitatis Dei cum superaddita sibi negat[ion]e in qua iuxta
oppositum consistit distinctio solum negat identitatem inter Deum et
dictam superadditam illi negat[ion]em quae ob rationis paritatem iuxta
objicientem dicit esse aliquid positivum.

Obr 3tio contra utrumq[ue] modum dicendi q[uo]d est abver= **19**
sione fundamenti rei: ens p[er] quantitatem aut albedinem
n.c. superadditam sibi corpus tale sit quantum aut album
n[on] ipsa quantitas n[on] est quanta aut albedo alba p[er] aliam quanti=
tatem aut albedinem n.c. sibi superadditam ergo rursus eti=
am unio sit p[er] unionem n.c. sibi superadditam in ipsa

unio n unij eidē mod̄ p aliā unionē n.c. sibi supad-
ditā q̄d patet licet 1g Dery dignaq n.c. a Deo p eō
aliqd sive positivū sive negandū n.c. supadditū in
ab hoc ipso ente n.c. sibi supaddito n dt dignū n.c.
q aliud iterū ens n.c. supadditū adeoq̄ n sequeretur
admissa distiō reali supaddita Deri sq̄ a Deo processus
in infinitū.   2do dici pōt q̄d entitas Dei
rdum se Quse accepta dignaq n.c. illa fundatur ab
illo ipso ente positivo v negativo n.c. sibi supaddito
in quo consistit distiō realis q̄ ut entitas Dei dignaq
forte et n tm fundatū ab alijs entitibus debebit illi
n.c. supaddi entitas aliqua positiva v negativa etiā
ent distiō formalis.   Qdeo imprimis ad duas
priores paritates negdo suppositum q̄d gravitas n.c. sit
gravis aut albedo alba sicut neq dici ē data! Ratio
negdi ē q. ex communi acceptione illud ē grave v album
q̄d ht n.c. unitam sibi v receptam in se gravitatē aut
albedinē et p capax denominari grave aut album sed
neq gravitas ht sibi unitā aut receptā in se gravitatē
neq albedo albedinē q. gravitas simplr n ē gravis nec
albedo alba q̄d multominus gravitas ē gravis p gravitatē
supadditam sibi aut albedo alba p supadditam albedinē
Q ista ens illud sive positivū sive negandum n.c.
supadditū ej Deo (q̄d adversarij definire nequeunt)
q. ē n.c. definitū a Deo (ut contendi in phisica videri
n?) ideo dt ē definitū a Deo p distiō n.c. supad-
ditū sibi et Deo ppr omnimodā ejus paritatem.
3tiā paritas de unione dico ad consequentia: Disparitas ē: ideo
unio modo ad fidē n unij modo p supadditā unionē q. ē en-
titas modalis cujus natura ē n ēē alterius determinatio p aliud in eo
gre in quo ipsa determinat (ut suo loco videbimus. Porro si
unio deriveretur modo p aliā rēalis unione determinaretur p aliud in eo
gre sci: in gre uniendi in quo ipsa ē determinatio actualis.
Q extra nullū habens sufficiens fundamentum asserendi q̄d distiō
n.c. supaddi

n. c. superaddita, qua Petro sit entitas mortalis, aliquid habet illud fundamentum quod per se ipsum distinct[ur] aliquid a Petro et Paulo ab illa per seipsum, et per illam. Quod autem nrahean sufficiens fundamentum distinctionis n. c. superaddita, quia Petro esse entitatem mortale, inde est quia ... ubi est fundamentum admittendi aliquem modum superadditum a quo habeat aliquam denominationem vel effectum formalis, ubi est aliqua indifferentia ad tale denominationem. modi non ... propter ... indifferentias ut dicetur infra sed in Petro ... denominationem distincti realiter ab illo, nulla datur indifferentia quia in Petro nullum est fundamentum admittendi aliquem modum superadditum, mediante quo Petrus habeat denominationem distincti realiter ab illo ... Nec potest quia illa quae aliquem a se realiter ... a se distinguntur non possunt aliquid modo esse idem cum altero modo distinctum ab eodem altero ut dave[?] est.

Ad 2dum Respondeo negando ... cum non ... Petrus sit n. c. alius ab illa n. c. superaddita ... distinctione quam ... adversarius sicut est n. c. alius a quovis alio ente vel non ente non video cur ab illa superaddita distinctione ... solum fundamentum, at aliis ... ... Nota ... Thomistas ens n. c. distinctum (intellige transcendentaliter) esse ... metaphysicum non physicum ... distinctio solum per rationem ... ab ente illo quod ...

Articulus 2dus

In quonam consistat formaliter seu ex parte actus distinctio realis entium positivorum formaliter sumpta.

In explicando statu praesentis quaestionis variant Authores. 1mo putant aliqui sensum esse ... ... distinctionis qualis ... ... distinctionis an pure positivus an pure negativus an partim positivus partim negativus vel ad quale ... ... distinctionis an ... pure positivum ...

2do alii quaestionem ... intelligi volunt ... ex ... distinctionis realis ... aliqui ... positivis alii negativis ... ... modo ... ... modo ... ... distinctionis ... ...

3tio alii sic explicant: ... positivi ... ... positivi an

certe quoad dici tum: Ante [illegible] negative expressiones sint [illegible] negativi. Ad 1um tandem propositam quaestionem intelligi communissime: formaliter illa vi cuius unum ens positivum distinguitur realiter ab alio ente positivo et aliud ab alio (quod est esse distinctione formaliter tale) singularium enim distinctio complicato sumptis formaliter et ex modo nostro concipiendi an in positivo tantum an in negativo tantum an certe in complicato [illegible] positivo [illegible] negativo.

23 Ad 1mum Quaestionis sensum quid attendendum sit patet ex Art. praecedenti nimirum [illegible] distinctionis realis inter entia positiva tenere ad [illegible] pure positivum q. ad distinctionem realem quod nec [illegible] aliquid negativum sed n.c. [illegible] illud ens positivum quo distinguitur realiter ab alio. Ad 2dum Quaestionis sensum colligitur responsio ex responsione ad 4tum ubi dicetur non posse [illegible] et differentiam [illegible] unius entis positivi ab altero ente nisi [illegible] simul negatio [illegible] unius in alio ac proinde [illegible] nullam dari.

Responsio ad 3tium sensum parum utilitatis habet et dependet a Quaestione metaphysica quid sit esse negativum positivum pure quid negativum: proinde illud interim omitto.

24 Ad 4tum sensum ut videat suppono complicatam entis realis [illegible] realiter eidem identitatem licet omnia n.c. realiter sint positiva cum omnia realiter sint ens, tamen ex modo nostro concipiendi aliqua sunt positiva aliqua negativa et aliqua repraesentantur a nostro intellectu per modum entis aliqua vero per modum negationis alterius sive veri sive finiti entis sic repraesentantur in Deo nostro gloriosissimo complicatum immortalitatis infinitudinis immensitatis et [illegible] in sensu significante negationes [illegible] positivis repraesentantur complicatum entis positivo [illegible] dictas negationes. Hoc supposito ad 4tum Quaestionis sensum,

25 Dicendum est Distinctio realis entium positivorum formaliter sumpta consistit formaliter et ex parte actus [illegible] in negativo. Nota [illegible] hanc conclusionem in prima [illegible] de negationibus [illegible] velim hic [illegible].

Probatur [illegible] et expugnatione fundamenti oppositae sententiae. Distinctio realis formaliter sumpta unius entis positivi ab altero non est formaliter et ex parte actus [illegible] differentia ab altero

ente (ut immediate docent oppositi) nec aliud constituit positivum formaliter et ex parte actus ostendi potest, quod dicitur distinctio formaliter sumpta unius entis positivi ab altero, quod distinctio formaliter sumpta entium positivorum consistit formaliter adaequate in contradictorio negativo non vero in positivo. Antecedens pars 1ma negatur ab oppositis (qui ut ipsimet ordinarie ex hoc fundamento distinctionem formaliter sumptam unius entis positivi ab altero docent consistere formaliter in contradictorio positivo quod consistit in ipsa eius differentia ab altero. Probatur itaque: Completas entis positivi non est formaliter et ex parte actus ipsa eiusdem differentia ab altero ente. quia completas entis non est formaliter et ex parte actus nota et essentia metaphysica entis, cum dignitas formaliter et ex parte actus ab essentia metaphysica entis utpote posterior ex parte actus illa tamen cum radice. Sed differentia unius entis positivi ab altero est essentia metaphysica eiusdem entis (intellige inadaequata) cum sit pars constitutiva essentiae sumptae adaequate ut omnes admittunt; quod completas entis positivi non est formaliter et ex parte actus differentia eiusdem entis ab altero. Sed distinctio formaliter sumpta unius entis positivi ab altero est completas eiusdem entis (ut docent enim oppositi) quod distinctio formaliter sumpta non est formaliter et ex parte actus ipsa differentia unius entis ab altero. Parte 2da antecedentis si negaverit adversarius incumbet illi ostendere contradictorium formaliter ex parte actus positivum in quo consistat distinctio formaliter sumpta.

26

Respondent oppositi differentiam unius entis ab aliis dupliciter spectari 1mo materialiter et absolute quatenus scilicet spectatur 1mo, se ipse independenter a respectu et oppositione cum illis entibus a quibus facit differre. 2do spectatur formaliter respective quatenus scilicet sumitur cum dicto respectu et oppositione. Differentia spectata 1mo modo non est completas entis consequenter nec est distinctio formaliter talis spectata, sed 2do modo differentia est completas entis et in illa consistit formaliter distinctio. In idem recidunt et illorum responsio qui dicunt: differentia 1mo quod ipse constituit ens non est completas entis adeoque nec est formaliter distinctio entis, 2do quod discriminat vel dividit vel facit differre hoc ens ab aliis est completas entis et in tantum spectata differentia consistit formaliter distinctio.

27 Contra est 1mo. Differentia unius entis positivi ab altero formaliter respective accepta et divisiva vel discriminativa unius entis positivi ab altero est eadem formaliter ex parte actus inadaequate saltem cum differentia materialiter absolute accepta et quasi constitutiva entis. Ergo talis differentia huius ly materialiter absolute sumpta et ut constituens quasi tunc dicitur formaliter ex parte actus radicaliter quam differentia huius formaliter respective sumpta et ut discriminans tunc dicitur formaliter ex parte actus eandem radicaliter non iuxta ipsos oppositos differentia ly huius quatenus discriminans tunc abstrahitur formaliter ex parte actus et est tamen radicaliter quatenus ei[usdem] excludere ab hac complicatam benevolam. Sed distinctio formaliter sumpta unius entis positivi ab altero non est formaliter ex parte actus cum inadaequate eadem cum differentia entis materialiter absolute accepta et quasi constitutiva entis. Ergo distinctio formaliter sumpta non est differentia unius entis positivi ab altero formaliter respective accepta et discriminativa unius entis positivi ab altero.

Probatur minor: complementum entis positivi non est formaliter ex parte actus cum inadaequate eadem cum differentia eiusdem entis materialiter absolute accepta et quasi constitutiva propter rationem datam supra n. 23. Ergo etc. Complementum entis positivi non potest esse formaliter ex parte actus cum constitutivo essentiae eiusdem entis, quia tale complementum entis positivi: etiam pars solum eius est posterior formaliter ex parte actus essentia eiusdem entis: tota enim et non pars solum eius emanat ex essentia entis illius cuius est complementum. alioqui non recte foret formaliter ex parte actus complementum entis) Sed distinctio formaliter sumpta unius entis positivi ab altero est complementum eiusdem entis, ergo distinctio formaliter sumpta quae non est formaliter ex parte actus cum inadaequate eadem cum differentia entis materialiter absolute sumpta et ut quasi constitutiva.

28 Contra est 2do Differentia entis positivi formaliter respective sumpta et ut divisiva eiusdem entis ab aliis, entitatis est complicans entis formaliter ex parte actus negativum quod adhuc conservat quantitatem complicatam formaliter ex parte actus positivum in quo consistit formaliter distinctio entis positivi ab altero. Antecedens probatur. Differentia entis formaliter respective sumpta ut divisiva eiusdem entis ab aliis formaliter ex parte actus est exclusio vel non esse identitatis inter entia positiva. Sed exclusio haec complicans formaliter ex parte actus negativum ut per se patet ergo.

Probatur 2or

Observandum est, terminum oppositionis significare differentiam positivam, et eandem ut respectivam; differentiam sumptam ut constitutivam [illegible] exclusionem; [illegible] sumptam [illegible]

Ptr Dor: Divisio phca formalis ex pte aliqu e exclusio 1 n'est unionis physicae inter partes q: et differentia metaphca entis et divisiva ejusdem entis ab alijs formalis ex pte etq e exclusio 1 n' de identitatis inter entia positiva. Ex dictis et dicendis

Inferes ab ijs qui docent in metaphca ens n' transcendere formaliter differentias suorum inferiorum 1 ens n' scripi formaliter ex pte aliq dutaxat sapiunt differentias inferiora eiq docti et consequenter doctrina n' posse q: distinctio formalis sumpta entium positivorum consistat formaliter in positivo. **29**

Objicitur 1mo Differentia uniq entis positivi sive specifica sive individualis e formaliter ex pte aliq ratio pure positiva q. e constitutiva illiq constitutiva autem positivi debet ee pure positivum alias idem esset ee et n' ee 1 ens et nihil Sed distinctio formaliter sumpta uniq entis positivi ab altero e formaliter ex praecise formalis sumpta eiusdem entis differentia sive specifica sive individualis q. Quia, ꝑ intellectum quamq negatione alterius et manente sola differentia eiusdem individuali Petrq differt numero a Paulo et quidem formaliter q. id ꝑ qd differt e formalissime differentia alterq e formalis aliq a Paulo sive, et distinctiq verbum fieri ab eodem q distinctio formalis sum ymp e formalis ex pte aliq ratio pure positiva. Quod juxta dicta in ꝑbatione negando maiorem: ꝑbavi eiq veritatem: Quia ꝑ intellectum alterius differentia eiusdem individuali et manente sola negatione identitatis Petri cum Paulo Petrq formalis n' e idem cum Paulo q e formalis aliq a Paulo alterq distinctq formalis ab eodem q distinctio Petri a Paulo consistit formalis in negatione identitatis. Directe diguo Aio: Quia ꝑ intellectum quamq negatione alterius et manente sola differentia eiusdem individuali Petrq differt numero a Paulo tunc e scripiq tunc differentia eiq constitutiva in esse hujq individui Idq Aio: hoc e: scripiq tunc Petrq ut unum individuum Atq iō ut alterum verbum individuum n'ttis et consequenter. Alterius n. 1 alienis 1 distinctio Petri a Paulo tamen prior Petri e posterior differentia nulla Petri constituente Petrum in ee hujq individui. +

Nota observando ulteriori in illo priori in quo scripiq Petrq et Paulq n' scripiq autem negatio identitatis realis inter illos **31**

Seny et Sly neq sapiunt ut una eadeq realit entitas neq ut duae realit sed distinguuntur tal ab identitate reali q. ab aliquate & diffisive reali inter se sicut in illo priori in quo concipitur aal Sri et rale Seni, n. recipit formale ex parte actus identitas realis eorum inter se aut Seni et rale Sri distinguntur ab identitate reali q. ab aliquate reali inter se. ×

Et rro est q. sicut in ~~[illegible]~~ adlitate Sri Petrise accepta n. apparet, formale ex parte actus identitas realis cum rationalitate Sri neq in rationalitate Sri aut adlitate ejusdem ita pariter in Sensitivitate Petrise accepta n. apparet formale ex parte actus alietas realis ab [illegible] nec in [illegible] alietas realis ab [illegible] cum hic alietas sit formale ex parte actus posterior [illegible] [illegible]. Et hinc patet respo ad aliud argumentum quod talis est. ×

32

Antequam recipiat in Sro negao identitatis realis cum Slo dat concipi pro priori Sry actus sed in illo concipiendi statu Sry est aliq formale a Slo independens a recepta negao identitatis dat n. in illo statu dico q. n. [illegible] in illo concipiendi statu Seny est formale distinctum a Slo independens a recepta negao identitatis. Sed ptr q. antequam recipiat in Sro negao identitatis cum Slo dat pro priori concipiendi Sry q. est subm ex [illegible] recipiendi recipiens negaoe identitatis cum Slo [illegible] subm est [illegible] [illegible] dat concipi Sry q. est [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] identitati reali Sri [illegible] quo privat dicta negaoe identitatis. Rlo iuxta dicta [illegible] dentis: [illegible] [illegible] mox dicenda [illegible].

Rlo 2do ~~[illegible]~~ quod utrumque antequam recipiat in Sro differentia a Slo dat pro priori concipiendi Sry utpote subm [illegible] differentis recipiens [illegible] ex modo [illegible] recipiendi dat concipi Sry utrumq a quo ejusdem differentia Sri a se sed [illegible] concipiendi statum Sry est aliq formale a Slo independens a differentia sui a Slo q. Sry et Sly recipiunt tunc ut duo q. [illegible] Directe [illegible] quaeri [illegible] q. possit recipi Sry ut subm recipiens negaoe identitatis cum Slo nisi simul recipiat negao identitatis Sri cum Slo subm n. quatale dicit respo ad [illegible] q. recipit

negat ad tale ... Primo omne dicens respectum ad ... quod ... est ...

Obr 2do comparisons metaphysica entis positivi solum quoad unum respectum verum dt esse ad minimum ... positiva sed distincte ... sumpta entis positivi ab aliis entibus est comparisons metaphysica eiusdem entis positivi gt. Obr. ... primo: ... metaphysica entis positivi solum quoad unum verum respectum dt esse positivum ad minimum ... g. nihil est ... oppositum sed ... metaphysica entis positivi ... metaphysica entis positivi ... communis apud omnes gt. Obr 2do ... veritas bonitas

33

quae sunt comparisons metaphysica entis positivi sunt ... ex parte ... quoad unum respectum verum aliquid positivum g. ... ratione ... de aliis comparisonibus g ... comparisons metaphysica. Obr 3tio g. ... non esse ... negatio neg ... comparisons metaphysica entis positivi ... debeat comparari enti positivo.

34

Resp. ... ... unum ... ... nego suppositum quod negatio ... in qua ... unum respectum distinctionis ... sumpta sc. negatio identitatis realis cum alio ente quod ... ens positivum ... sit oppositum eidem enti positivo ... neg ... opponatur contradictorie neg privative neg relative neg ... ut dictum est ... oppositionem. Sed neg sunt termini disparati ... ex negatio identitatis ... mutuo inferant immo ... termini ... sola. ... 2da ... g. ... de ... in metaphysica ... nego disparatus est g. ... positiva ... ex parte ... comparisons entis non ... at oppositis ... positivum ... ex parte ... in quo ... unum ... distinctionis ... sumptum entis positivi ab aliis.

Resolvi ... est ... misericordia quoad ... sunt ... aliquid positivum g et immortalitas ... immensitas incomprehensibilitas infinitudo ...

nal ex his et perfectiones divinas. Probatur 3tio: [illegible] quia n'ee [illegible] quam formaliter ex parte rei atque n' posse esse perfectionis metaphysicae entis positivi, ideo fore [illegible] perfectionis metaphysicae entis identitatem realem addere enti. 2do quia n'ee eam realiter tale n' posse identificari realiter enti positivo, quia n'ee solum formaliter ex parte rei atque [illegible] realiter et entitas positiva n' posse esse perfectionis metaphysica entis positivi [illegible]. Cuius falsitas patet in [illegible] immediate attributis [illegible] perfectionibus divinis, immortalitate, immensitate [illegible] Absoluta probatio dico sicut iuxta oppositos perfectionis [illegible] negandam formaliter ex parte rei atque [illegible] [illegible] primi [illegible] dei [illegible] negativi ut volunt aliqui [illegible] [illegible] [illegible] (ut sentiunt alii) perfectionem addere enti formaliter ex parte rei positivo ita iuxta nos perfectionis realiter negandam formaliter [illegible] perfectionum eidem. Et [illegible] perfectione entis positivi in hoc [illegible] entis positivo ut ex illo formaliter ex parte rei emanet [illegible] ex cognitione illius.

35 Obiiciunt adhuc aliqui paritates: 1ma: dissimilitudo duorum entium consistit formaliter ex parte rei in positivo n' autem in negatione similitudinis (negatio n. similitudinis [illegible]) [illegible] a negatione [illegible] [illegible] aequalitatis dissimilitudo [illegible] duorum [illegible] [illegible] aequalitatis opposita unde [illegible] et [illegible] [illegible] n' sunt sibi dissimiles licet sint n' similes quia eam distinctio realis duorum entium consistit formaliter ex parte rei in positivo. Ideo [illegible] disparitas est quia [illegible] positivo in quo consistit formaliter dissimilitudo duorum [illegible] [illegible] positive aequalitates [illegible] [illegible] ab opposito illud [illegible] positivum in quo consistit formaliter distinctio duorum entium. Eodem modo ipsa eadem paritate identitas realis consistit formaliter in positivo quia et distinctio realis.

36 3tia paritas est differentia positiva Dei ab alio est formaliter ex parte rei distinctio sibi [illegible] a negatione identitatis Dei cum alio (Deus n. adeo [illegible] [illegible] ab alio [illegible] formaliter a negatione identitatis Dei cum alio [illegible] n' esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et differentia [illegible]) quia eam differentia positiva Dei ab alio est formaliter ex parte rei distinctio sibi [illegible] alio [illegible] entibus.

Ideo Nsupposito qd inter Deum adeoque inter differentias ejus positivas a Se et inter negationem identitatis Dei cum Se detur aliqua distinctio realis negando n. h. [illegible] in sententia qua interea supponitur et in qua essentia Dei, respectivi adaequate realiter distincta Deo. Alium ergo dat distinctio modalis inter dicta extrema quidem (ut patebit ex dicendis infra) desinunt et ipsa aequalis repraesentatur extrema identitatem semper realem ad instar distinctionis in quo nostri nullum negationis apparet vestigium.

Ad aliud solvendum Nota 1mo ex eo qd 37
identitas hypostatica Dei cum Se sit esse simul et non esse ejusdem
identitatis non bene inferri negationem hujus identitatis distinctionem realem Dei a Se factam ex parte atque esse pariter etiam esse etiam non
esse [illegible] etiam in praedicato positivo etiam in negativo utique
distinctio Dei a Se per se praedicatum positivum opponatur illi
non esse qd includitur in identitate hypostatica etsi non esse praedicatum negandum ut opponatur illi esse qd includitur in identitate hypostatica. Rationem illationis hanc negantis est: T.q. de ratione
est dicta illatio bene enim inferretur distinctio realis Dei a Se per negationem identitatis Dei cum
Se involvens esse etiam positivum etiam negativum, simul esse simul non esse. q. identitas hypostatica Dei cum Se in[cludit] n.e. esse simul et non esse qd illatio non potest admitti ab illis
q. distinctionem realem [illegible] adeoque [illegible] illi enti positivo adeoque qd dignum. T.q.
[illegible] duobus [illegible] copulativis oppositis oppositum [illegible] duo [illegible] contradictoria sunt copulative sumpta. [illegible] Dialecticam [illegible] copulativis
opponuntur contradictorie disjunctivas [illegible] copulativis [illegible] sumptis opponuntur [illegible] disjunctivum [illegible] sumptae, adeoque esse et non esse simul sumptis
opponitur non esse [illegible] aut non esse [illegible].

Nota 2do [illegible] hoc [illegible] unum positivum distinctum se ab altero factum ex p.a. esse etiam positivum etiam negativum positivum ex parte
[illegible] negativum [illegible] per se factum. [illegible] dicimus [illegible] distinctio realis facta
sumpta [illegible] Dei [illegible] distinctionem a Se [illegible] n.e. [illegible] negatio
identitatis [illegible] Se [illegible] ex parte [illegible] positivum. Ideo R.
[illegible] negatio [illegible] realis [illegible] a.p.a. adeoque negativa [illegible] negatio
[illegible] in [illegible] etsi negatur [illegible] adeoque positivam [illegible]
[illegible] dicendum de distinctione realis [illegible] sumpta. [illegible]
[illegible] q. [illegible] distinctio [illegible] facta sumpta [illegible] Dei [illegible] distinctionem a Se [illegible] ut pars hujus [illegible] solum [illegible]
ejus [illegible] oppositionem sit [illegible] negatio [illegible]
[illegible] in aliquo [illegible].

Articulus 3tius

Quotuplex sit Distinctio realis et quae sint illius signa? 39

Quantum ad 1mum Articuli Punctum Distinctio realis [illegible] dividitur 1mo in positivam [illegible] unum ens positivum distinguitur

ab alio dr sive positivo sive negativo. Et in negativa vi cuius una negatio dignit dr (modo sibi proportionato) ab alia negatione vel ente positivo. Ordo aute (distinctio dis ut sic dividitur in possibile qd repetit enti positivo vel enti negativo tanto possibili. Et in existentem qd repetit enti positivo vel enti negativo non modo existenti.

40 Distinctio dis inter entia positiva, cuius nulla habeant examinantium distinctionem ab aliquibus in possibile qd est inter extrema alia quorum unum est ut distinctum ab alio. Et in potestate qd est potentia ad aliquid actu dr potius extremis existentibus dr formale quod sunt adaequatis, ut distinctione dicunt esse inter partes distincti quas dicunt adaequari sibi dr ante omnem assignationem distinctionis, proe in distinctione dr si fiat assignatio diversio.

41 Distinctio dis inter entia positiva dividitur primo adaequatis in realem simplr enti reale dividi qd est modale. Distinctio dis simplr illa dicitur esse essentialis.

Distinctio realis simplr illa dicitur quae est rei a re vel rei a modo. Res enim hoc loco intelligitur ens non quodcunque sed ens ratum fixum et firmum hoc est tale qd vel sine illo ente creato vel sine ente creato non modali possit saltem divinitus existere qualia entia sunt DEUS ut gloriosissimus, Angeli, homines & Modus vero hic accipitur pro tali ente qd est forma actualis ultima determinatio ad aliquid alterius distincti a se realiter entis cui illi affixa ut nec divinitus sine illo existere possit. Talia enim habitus et unio compositi, homini actio, ubicatio &. Ad distinctionem realem simpliciter reducitur et aliquibus distinctio realis inter duos modos quorum neuter sit respectu alterius modus et ultima actualis forma determinatio ad aliquid reale qualis est distinctio est inter unionem Dei et Unionem Sti. Ratio enim reductionis huius est qui tales modi separantur ad se sicut duae res.

Distinctio realis et qd est modalis illa dicitur quae est

distinctio modi a subiecto modificato sive modificante illud sit alter modus sive ens novum. Relatis speciebus distinctionis realis addunt tertiam innotescentem, scilicet distinctionem realem mutativam, seu distinctionem realem innotescentem ac innotescente. Nomine innotescentiae intelligunt talem terminum donationis innotescentiae seu respectivae qui existit et sibi donanti inhaeret, seu quatenus addita requisitus; hoc est qui dicitur realiter adhaerere a donante innotescentiva, ita tamen ad eum requisitus ut solo illo ablato pereat donatio. Tale dicunt esse terminum dicunt et esse filii respectu huius donationis innotescentiae Saver.

Distinctio realis simpliciter subdividitur in realem adaequatam et inadaequatam. Distinctio realis adaequata est illa qua unius unum extremum ita est abiunctum realiter ab alio extremo ut nullatenus sit idem cum ipso, et talis distinctio est inter Deum et Christum, Deum et extra se universum. Distinctio realis inadaequata est illa qua unius extremum ita est abiunctum realiter ab altero ut simul sit idem realiter aliquo modo cum illo. Distinctio hac et species illius signa Autores expendentes nunc de signis distinctionis realis sive adaequatae sive inadaequatae aliquid statuamus.

42

Dicendum, et 1mo separabilitas entitatum mutua est signum distinctionis realis adaequatae simpliciter talis, sive rem et rem, est affirmativa. Explicatur ibidem separabilitas entitatum, quoad permanentiam est tunc quando unum ens potest existere sine alio, seu non existente alio. Separabilitas haec alia est mutua, alia non mutua. Mutua est quando et ens B potest existere sine ente A et ens A sine ente B. Non mutua est quando unum ens B potest existere sine ente A, caeterum ens A nequit existere sine ente B. Dixi ergo quod separabilitas entitatum mutua sit signum distinctionis realis adaequatae, quia separabilitas entitatum non mutua non est signum infallibile distinctionis realis adaequatae, cum enim illa quae dicuntur a se realiter inadaequate sint separabilia a se entitative non mutuo, qualia sunt pars physica et totum physicum. pars n. physica

43

h[om]i &c: a[nim]a ~~modalis~~ ~~modo~~ rationalis et corpus p[ote]st existere etsi n[on] existat h[om]o: homo a[ute]m n[on] p[ote]st existere nisi existant o[mn]es p[ar]tes eius essentiales.
Dixi definitionis realis adaequatae q[ui]a q[uae] dignoscuntur a se realiter solum inadaequate n[on] possunt a se mutuo entitative separari ut p[ate]t in allato exemplo et patebit in aliis sequenti articulo.
Dixi simpliciter talis q[ui]a separabilitas entitativa mutua n[on] e[st] signum definitionis realis adaequatae solum quod est modalis seu ex suppositio quod h[abe]t de[fi]n[itio] modus n[am] qui modaliter adaequate dignoscitur a suo modificato n[on] p[ote]st existere sine suo modificato licet modificatum possit existere sine modo. Similiter motum et actionem inv[ers]e respectu (in sententia admittente motum p[ote]st existere sine motante l[ice]t sine duratione successiva n[on] t[ame]n h[abe]t sine motato. Dixi inter rem et rem q[ui]a separabilitas entitativa mutua n[on] e[st] signum definitionis realis simpliciter inter rem et modum modificantem n[am] quod dignoscitur realiter simpliciter adaequate a suo modo p[ote]st existere sine modo n[on] t[ame]n modus sine modificato. Dixi tandem e[ss]e affirmativa q[ui]a ex carentia huius solius signi n[on] bene infertur carentia definitionis realis adaequatae simpliciter talis inter rem et rem n[am] Deus [et] creaturae s[un]t res et res dantur [et] illas definitio realis adaequata simpliciter talis et si n[on] detur separabilitas entitativa mutua creaturae n[on] [?] p[ote]st existere sine Deo.

44 Obr[iicies] 1[m]o Quae s[un]t a se separabilia entitative mutuo illa ex una p[ar]te s[un]t res et res v[e]l e[ss]e separatum ad se ut res et res ex altera vero p[ar]te n[ecess]ario dignoscuntur a se realiter adaequate [er]g[o] separabilitas entitativa mutua e[st] signum definitionis realis p[ro]b[atur]
Ant[ecedens] quoad utramq[ue] p[ar]tem patet inductione nam Deus et Angeli qui s[un]t a se separabiles entitative mutuo s[un]t res et res et dignoscuntur a se realiter adaequate. unio[n]es e[ti]am duae hae essentiales compositionis Petri et Pauli quae s[un]t a se separabiles entitative mutuo separantur ad se ut res et res et dignoscuntur a se realiter adaequate et sic de caeteris. Quod a[ute]m 2a p[ar]s Ant[ecedentis] quoad 2dam p[ar]tem quae possunt sine se mutuo existere illa n[ecess]ario dignoscuntur a se realiter adaequate [er]g[o] quae s[un]t a se separabilia entitative mutuo illa n[ecess]ario dignoscuntur a se realiter

adæquate distingui non potest ab isto. quia implicat aliquid existe-
re sine se ipso adeoque sine illo quod est idem cum illo sive adæ-
quate sive inadæquate, ita ut sit pars ejus existentia quod quodque
mutuo existere sine se non est idem cum illo modo idem est
adæquate nec inadæquate ita ut sint sibi invicem per distinguuntur
est a se realiter adæquate distincta

45 Dicendum est 2do Separabilitas realis quoad locum et quoad subjectum est signum distinctionis realis adæquatæ in affirmativa ita ut illa distinguantur a se realiter adæquate quæ realiter simul possunt existere in diversis locis aut subjectis. Ratio est quia ut docet Theologia unum idemque ens non potest naturaliter existere in pluribus locis adæquatis et diversis realiter (de hoc n. realiter replicatio) neque potest naturaliter unum idemque simul existere in pluribus subjectis una n. forma non potest naturaliter informare plura diversa subjecta.

Dixi separabilitas realis quoad locum et quoad subjectum separabilitas n. miraculosa tum quoad locum sive quoad subjectum non infert distinctionem realem ut constat ex Theologia.
Dixi distinctionis realis adæquatæ. non potest n. separabilitas dictæ signum distinctionis realis inadæquatæ pars n. quia non potest naturaliter separari quoad locum aut subjectum a toto neque totum a parte.
Dixi in affirmativa. quia ex negatione hujus signi non licet inferre negationem distinctionis realis adæquatæ nam potentia seu receptio potest in subjecto est distincta realiter adæquate a subjecto licet naturaliter sit inseparabilis quoad locum a subjecto. Idem dicendum de unione potentiæ [illegible] indentitudinarum.

46 Dicendum est 3tio Oppositio contradicentis simpliciter et contradicti est signum distinctionis realis adæquatæ in affirmativa ita ut illa distinguantur a se realiter adæquate quibus ita ut se [illegible] ut unum sit contradicens simpliciter aliud eo contradictum.
Sed hoc signum a Theologis ex testimoniis SS PP qui docent non solum illud esse infallibile sed etiam unicum in contradictionis divinis [illegible] seu quatenus explicatur sit Personarum Divinarum.
Hinc in Conc. Florent. cum Græcos negantes processionem Spiritus S. etiam a Filio Joannes Theologus sic arguebat

v. Spiritus S. produci a Filio v. non produci. Si producitur quod prae-
dit sit productum quod neque distinguitur realiter a Filio q. in Di-
vinis unicum signum distinctionis realis est oppositio producentis et
producti) quod si non distinguitur realiter a Filio Spiritus S. quod
datur Trinitas Personarum in DEO quod est contra Fidem.
Probatur DEO iuvante idem signum in Theologia ubi dicendum
cum Sententia omni et explicare ut aliquid producat seipsum
saltem quoad modo esse:

47 Dixi in Conclusione oppositio producentis et modo producti
q. licet multi doceant in Theologia quod aliquid possit seipsum
producere quoad modo esse scilicet habita prius alia vel alia existentia
sua tamen omnes negant posse aliquid seipsum producere quoad
modo esse. Dixi producentis simpliciter scilicet producens simpliciter
intelligendo producens extremum quod sc. non sit pars producti quale
enim producens intelligunt QQ. dum in divinis signum distinctionis
realis statuunt oppositionem producentis et producti. Hinc Op-
positio producentis per modum totius et producti qualis est inter essentiam me-
taphysicam et differentias [illegible] ad [illegible] est signum distinctionis
modalis non realis. Oppositio inter causam integram et causati
partialis physicam et totius physici q. non est oppositio producentis simpliciter
et producti, ideo nec est signum distinctionis realis adaequatae immo
neque inadaequatae in sententia admittente causam internam adaequatam
seu effectivam internam: Dixi distinctionis realis scilicet hanc
intelligendo distinctionem realem sive simpliciter talem sive modalem
nam enim inter modum et modificatum potest reperiri oppositio produ-
centis et producti ex inter [illegible] exhibitum est.
Dixi distinctionis realis adaequatae nam inter extrema distincta
realiter inadaequate oppositio producentis simpliciter talis scilicet extremi et
producti dari non potest. Dixi tandem illam affirmativam
propter eandem modo quod dicitur in praecedentibus de [illegible] multa n.
in creatis distinguntur a se realiter adaequate ipsorum et tamen inter
illa non datur oppositio producentis et producti.

48 Dicendum 4to Separabilitas entitativa et mutua
est signum distinctionis realis vel adaequatae vel inadaequatae. Est affir-
mativa. nam ea quae sunt separabilia a se entitative
et mutuo vel sunt distincta realiter simpliciter adaequate ut DEUS et

Creatū v̄ realr adēqte ... q̄d ... mortali et modi, et ...
differentia v̄ realr adēqte ... in sententia ...
ut Pater et entitas Filij v̄ tandem realr simplr inadē:
qte ut pars phra et totū phicū: Addidi etiā afirma:
tiva q. hic unione compositi phci et compositum phcu̅ ... dari
separabilitas entitatum ... n mutua et ... dari inter illa
distinctio realis inadēqta.

Dicendum 3tio verificatio simul contradictoriorum ... signum distinctionis realis v̄ adēqtæ v̄ inadēqtæ saltem
in creatis. Quia illa dignoscr realr v̄ adēqte v̄ inadēqte de qbus
verificantur simul contradictoria. Signum hoc
... Scotistæ signum ... admittentes in creatis distinctionem formalem
ex natura rei v̄ virtualem intrinsecam et ... obiectivas.
Addidi in ... saltem in creatis q. multi ... dicunt
n tam communiter doceant valere hoc signum etiam in Divinis
qd docere Theologorum est. 49

Ultra allatum distinctionis realis signa plura ... alij 50
inter quos primo Thomistæ volunt illa dignosci realr quæ di:
versas actionibus ... producuntur et diversis corruptionibus corrum:
puntur et e converso illa ... dignosci ... quæ eadem actione
producuntur et eadem corruptione corrumpuntur. Sed hoc signum
etiam in sententia Thomistarum n est infallibile nam ... et ...
potest ... intellectus voluntas dignoscuntur inter se realr in eorum
sententia et tamen iuxta ... eandem actionem producuntur.
Deinde una eademq entitas semel corrupta ... per diver:
sam actionem reproduci a DEO et tamen n dignoscitur a se realr.
Tandem signum hoc ... indicium est inutile q. n est nobis notius
quam ipsa distinctio realis cum tamen omne indicium debeat esse notius eo
qd indicat cum finis illius sit ducere in cognitionem rei ignotæ
quæ indicanda est. 2do Scotistæ docent
diversitatem existentiarum esse signum distinctionis realis sed et hoc signum
... aut magis ignotum est ac distinctio realis unde deberet dari novum
rursus signum ex quo dignoscatur qd aliqua habeant diversas
existentias: Tandem alij signum reale distinctionis realis adē:
qtæ volunt esse separabilitatem ~~...~~ mutuam ... possibilem

verum enim ex suppone impossibili tali et sic dicunt ex eo realr abstrahe dignu sine a DEO q. ex una pte DEUS psit existere sine hoc manifestum e, ex altera vo pte, esto impossibile ablato DEO manentibus vo creaturis manet hoc: signum hoc licet displiceat illis qui docent ex suppone impossibili sequi utrumq contradictoriu tn a coi sentea oppositum sentiente admitti dbt.

51 Nota licet ex quocunq ablato signo distinctionis realis possit inferri distio realis id tn ex distinctione reali psit inferri illud determinate signum distinctionis realis excepto ultimo qd e verificatio contradictoriorum. Unde bene inferes hoc ens esse separabile entitative ab altero qd distinguitur realr ab illo: n tn recte inferes hoc ens distinguitur realr ab altero qd e separabile entitative ab illo alias bene fieret illud. Pater distinguitur realr a Filio qd e separabilis entitative a Filio vel creatura distinguitur realr a DEO qd e separabilis entitative a DEO. Dixi excepto ultimo nam eo ipso qd aliqua extrema distinguntur a se realr conveniunt illis contradictoria sc: uni esse hanc numero entitatem alteri vo n esse hanc numero sed aliam entitatem.

Articulus 4tus

An detur distinctio realis inadaequata!

32 Quid sit distio realis inadaequata dixi Art: praecedenti n 42. Tres illius species communiter assignantur. Prima includentis et inclusi, qua totum et pars in quantum totum est idem aliquid sui e idem realr cum parte et simul idem aliquid aliud sui n sit idem realr cum eadem pte et pars est e idem realr cum aliquo totius ut simul n sit idem realr cum aliquo alio eiusdem totius. 2da species e duorum totorum habentium unam aliquam sui pte qualis distio e inter manum et pedem Xri quae habent eandem ad se infinitatem. 3tia species distinctionis realis e in 3tio cui quidem aliquid extremum est realr e idem cum altero extremo ut simul distinguatur ab illo ~~altero extremo vel distincti a se realr~~ n modo sui sed ratione 3tij vel identificati sibi realr distincti eo realr ab illo altero extremo vel distincti a se realr identificati eo illi altero extremo. Talis distio a pluribus recentioribus Theologis viris doctissimis admittitur

admittit inter natam Divinam et personalitatem naturae n. Dna ita et eadem realiter per Paternitatem sicut ut dignum ab illa realiter ratione Filiationis, et distinctionis Dna idemque ubi realiter distinctis cum realiter Paternitate. e contra Paternitas Dna ita et eadem realiter cum natura Dna, ut dignum ab illa ratione Filiationis distinctione a se realiter Spirationis, idemque cum natura Dna. Quale distinctio vocatur ab aliis distinctio realiter inadaequata extensive, quam ex integro examinare pertinet ad Theologos. Nobis in praesenti difficultas est potissimum de una distinctionis realis inadaequatae specie an sc: detur hoc est an includens parte totum et incluse totum parte et pars ejus dignum a se realiter inadaequate n. c. idem n. ratione illa digni asserit Dominicus cum aliquibus recentioribus contra P. Suarez Comptonum et communem sententiam.

cum qua

Dicendum est Dari inter totum parte et partem ejus materialiter sumptam distinctionem inadaequatam realem n. c. talis. Dixi partem materialiter sumptam quoad suam propriam entitatem idem quam spectat totius Heitatem videbimus n. indisputate de relationibus ubi definitio est distinctio: inserviunt. statim quod pars praecise formaliter sumpta pars non ponens totum parte ut talis idque realiter adaequate idem ita pars formaliter sumpta non ob aliqua differentiae sentientiam in eadem relatione relative praedicabile

Probatur 1mo totum parte et pars ejus materialiter sumpta non sunt idem realiter adaequate n. c. inter se quod dignum a se realiter n. c. Cum extrema salvae positiva non sunt idem seu realiter n. c. eo ipso dignum a se realiter n. c. cum aliquid non esse idem realiter inter se sit omnino idem saltem quoad rem in communiori sententia quod digni realiter illa non esse (quod alii docent) sequitur essentia ex definitione realis) subsumo sed totum parte et pars ejus materialiter sumpta non dignum a se realiter adaequate (sicut de inesse ipsos oppositos solum per tamen a se dignum. Deinde nullum ens ab essentia sua dignum realiter adaequate porro pars materialiter sumpta dando se in entitate totius et eo ipso essentia totius quod totum parte et pars ejus materialiter sumpta dignum a se realiter inadaequate n. c. cum media distinctio illis inter adaequatam idem et inadaequatam non datur.

Solv Ans phando respt et sic ptr: aa ralis quoad suã Cse entitate accepta quae ẽ pars phca hnis maalr sumpta et hos n st idẽ realr adaeqte inr se consq̃ similr quoad suã Cse entitate acceptu Cel ẽ pars phca hnis maalr sumptus et hos n st idẽ realr adaeqte inr se et sic de ceteris hnis phis et phbg totu maalr sumptis q totu phar ẽ pars f n st idẽ adaeqte realr inr se. Ans ptr: aa ralis quoad suã Cse entitate accepta et corpg eiusdẽ hnis quoad suã Cse entitate accepta n st idẽ realr adaeqte inr se ut dos em oppositi admittunt adaeq̃ quarq dãe realr adaeqte utpote separabilia a se entitative mutuo sed sc aa ralis quoad suã Cse entitate accepta eet eadẽ realr adaeqte ~~cum~~ cu hne et corpg eiusdẽ hnis quoad suã Cse entitate acceptu eet idẽ adaeqte realr cu dto eodẽ hne sequeres aam modẽ quoad suã Cse entitate acceptã, et corpg eiusdẽ hnis similr acceptum eẽ idẽ realr adaeqte inr se. Cũ iuxta principia lumine naturae notum ab oibg receptã saltẽ in creatis quae st eadẽ realr adaeqte uni 3tio st eadẽ inr se q aa ralis quoad suã Cse entitate accepta n ẽ eadẽ adaeqte realr cu hne similr corpg f

54 Confirmas pars phca maalr sumpta et totu phar eq aa ralis et hos st a se separabilia entitative mutuo ut paret in morte hnis. Quorq de pte maalr sumpta et toto phco verificas n.c. Cõtra dictoria nã generari et corrumpi speni, totu phco i hno n grari am nec corrumpi ad rali, et maas: q pars phca maalr sumpta et totu phar dnt a se digt realr ⊥ n.c. sed n adaeqte ut phatu supra q inadaeqte. Consequea enim patet ex dictis hic n 48, et 49 de signis distinctionis realis.

55 Obr 1mo Aa ralis maalr sumpta n distinguitur realr inadaeqte a composito hno q n dar distinctio rlis inadaeqte inr pte phca maalr sumpta et totum. Ans pbr: sc aa rralis distinguerer realr inadaeqte a composito hno distinguerer em realr inadaeqte a se ipsa, totu n. tdu, unio et sensitd n aliud ẽ qm maa fa et unio illarum sed aa

(in margin:) vide dicenda de aliis partibus respectu phi

realis n' dignit realr inadaeqte a se ipsa ut e evidens, cu
sit eadē idem realr adaeqte gt? R. Ntis pla=
none digno: Si ea realis materi sumpta dignus realr in=
adaeqte a opposito hno dignarō em velr inadaeqte a se ipsa
collective l simul cu aliis ptibus sumpta. Ido salud dovid:
a se ipsa divisim l solitarie sumpta. Nsglad dovid.
Simili definita nove n. Ifegned ee dico cu totu n' aliud sit
qm oes ptes simul sumptae hinc una pars materi sumpta dicit
pst digniti realr inadaeqte a collatione oiu ptiu. Sta et a se ipsa
collue ad alii sumpta, Nā pars realiter sumpto. Vg a materiali
collective cu aliis ptibus hni sumpta e ipsa colleo oiu ptiu hnis
l ipse hoc n tn pst digni a se ipsa collective l distributive accepta.

56.

Urgebis. At realis e eade inadaeqte rlr cu se ipsa colle=
ctive cu aliis ptibus oppositi hni sumpta g n' dignit rlr inadaeqte
a se ipsa em collective cu aliis ptibus sumpta adeoq nec a opposito
hno Ifega phr g. qd e idē inadaeqte rlr cu aliquo ente illud
n' dignit rlr inadaeqte ab eodē ente qd ipsu phr duplici paritate
prima e qd idē aeq rlr adaeqte cu aliquo ente illud n' dignit rlr
adaeqte ab eodē ente. 2da qd e rlr indgale alicui illud
nullatenus pst illi ee rlr dgale g paritev qd e idē rlr inadaeqte
cu aliquo ente illud n' dignit rlr inadaeqte ab eodē ente. R. deo
N. Ifega phr eius Nobel paritates nihil evincunt. N' prima g.
idntas rlis adaeqta excludit oē omnō distinctione sive inadaeqtā sive
adaeqtā cu distinctive sit talis idntitas ri cuius unu extremu n' ita
e rlr idē cu altero ut nullatenus sit n idē rlr cu illo adeoq
nullatenus distinctu rlr ab illo. Sicut e converso distinctio rlis adaeqta
distinctive talis e ri cuius unu extremu ita n' e idē rlr cu al=
tero ut nullatenus sit idē rlr cu illo. 2da idntitas rlis ina=
daeqta, n idu n' excludit oē distinctio idē sed sm oppositio impat
distinctio rlē inadaeqtā distinctive n. est talis idntitas ri cuius unu
ita e unu rlr 2dm aliquid cu altero ut sit simul 2dm aliud
aliquid n idē cu eodē altero adeoqr distinctu. Sicut e converso
distinctio rlis inadaeqta distinctive e talis ri cuius unu ita e distin
ctu rlr 2dm aliquid ab altero ut simul 2dm aliud aliquid sit idē
realr cu illo. nec 2da paritas convincit g. oē indgale
ex conceptu suo distinctivo excludit dgale distinctive n' dgalita
sit quoru unu totu est qntū ex aliud l nec maius nec minus illo

id eo indifferentia et quod unum non tamen est quoddam et aliud sed majus vel minus illo quod opponi sibi contradictorie adeoque invicem excludere se debent est extrema identitas realis inadaequata (ut in exemplo comparationis) infert extremorum non eo excludit distinctionem realem inadaequatam

57. Obr 2do Dixi totum et partem materiale sumptam realiter differre quia signum distinctionis realis quod neque datur distinctio alia realis. Ans probatur: si aliquod esset signum distinctionis realis inter compositum hominem et animam rationalem tale signum esset potissimum separabilitas entitativa non mutua sed hoc non datur inter compositum hominem et animam rationalem ergo.

Probatur minor: si daretur separabilitas entitativa non mutua animae rationalis a composito homine vel esset a composito homine adaequate sumpto vel inadaequate sumpto. neutrum dici potest: non primum quia implicat separabilitas partis a toto adaequate sumpto alioquin totum illud et esset totum adaequate totum ut supponitur et non esset quia illi aliqua pars deesset illa scilicet quae potest ab eo separari. non etiam 2dum quia separabilitas partis physicae a toto physico inadaequate sumpto est separabilitas ab aliis comparatibus adaequate ac definitis adeoque potius fundat realem adaequatam distinctionem partis a toto inadaequate sumpto quam inadaequatam.

Ideo Nostrus Alphonsus dicto 2do separabilitatem entitativam non mutuam signum distinctionis realis inadaequatae inter animam rationalem et compositum hominem esse verificatione simul contradictoriorum de eisdem ut ostensum hic n. 34 imo assignant alii 3tium signum oppositionis tam intrinsecae realis et relati seu contrariorum realis et contrariorum. Ad ultimum probationem dico quod anima rationalis sit separabilis a composito homine adaequate accepto separabilitate tali ut cuius possit permanere in rerum natura anima rationalis non manente in rerum natura composito homine adaequate sumpto sed tamen inadaequate sumpto quae separabilitas non implicat (cum autem 2dum illius seu separatio illi proportionata manifeste appareat post mortem hominis tunc enim non existit compositum homo adaequate accepti sed tamen inadaequate accepti seu non existunt omnes eius partes cum perierit una, scilicet unio existit tamen anima rationalis et materia) non est eo separabilis anima rationalis a composito homine adaequate accepto separabilitate tali ut cuius post separationem eius a composito homine maneat compositum homo adaequate acceptum hoc enim evidenter implicat quia post separationem animae rationalis a composito homine non manet unio quae est constitutiva compositi homini.

Ad implicantiam allatam dico qd ex priori separabilitate aiae realis a composito humano a nobis admissa solum sequitur qd post separationem aiae realis a composito humano non esset amplius, si non maneret compositum humanum adaequate acceptum non autem sequitur qd esset et non esset ut patet ex nra separabilitatis dictae.

Urgebis Si aia realis esset separabilis a composito humano adaequate accepto posset existere non existente composito humano adaequate accepto sed hoc implicat Ergo. aliâs posset existere non existente ulla parte compositi humani adeoque non existente seipsa] ergo Resp. Neg. Maiorem. Ad probationem dicendum: Si aia realis posset existere non existente ratione omnium partium sublatarum composito humano adaequate accepto sequeretur qd posset aia realis existere non existente ulla parte compositi humani Conc. ideo sequela. Si aia realis posset existere non existente ratione sublationis utriusque tantum aut alterius partis desinentis ab aia composito humano adaequate accepto sequeretur qd posset aia realis existere non existente ulla parte compositi humani Neg. sequelam et dico ex separabilitate aiae realis a composito humano adaequate accepto in sensu a nobis supra explicato admissa manifeste colligi qd aia realis solum possit existere non existente composito humano adaequate accepto ratione alicuius partis suo sublatione eiusque desinentis ab aia non autem ratione omnium adeoque non sequitur ex admissa a nobis separabilitate aiae posse existere non existente ulla parte compositi humani consequenter nec existente ipsa aia. 58

Urgebis Aia realis solum potest existere composito humano adaequate accepto non existente, ratione sublationis alicuius partis suo desinentis ab aia sc. unionis non ideo ratione omnium partium sublatarum esse respondeo qd aia realis solum est separabilis entitative ab unione compositi humani non existere ratione solius unionis sublatione [?] est sola unione non existere] qd alterius aia realis non est separabilis entitative a composito humano adaequate accepto […] unio compositi humani non est compositum humanum adaequate acceptum. Resp. Neg. sequelam et probatio eius dico n. aufertur unio totius eo ipso aufertur entitative adeoque totum unio quam totum non existit. Qd sc. sublata unione totius auferatur totum manifestum est quia unio est constitutiva intrinseca totius adeoque sola illa sublata non manet totum ut constat ex definitione constitutivi intrinseci. 59

Nota qd aia realis sit separabilis a composito humano

tunc dum actu illud sponit 1 dum unit corpori: Caldgte n. illi
idficuty hdc separabilitas 1 postea cum separavit n. tri separabili-
s pro eo statu pro qo actu sponit spositum hnu 1 separabili-
tas illa aposito hno qm ht aa malis pro tunc dum actu
sponit spositum n. e reducibilis ad actum rdw (hoc e ad actua:
les separatioe) pro eo statu qo aa actu sponit spositum hnu
(separatio n. actualis a toto cum spone actuali eiusdem stare
n. sist) sed tm pro eo statu qd dicta separabilitas reduci:
bilis e ad actum rdw pro quo aa e extra spone totiq.
Breviq dic: Aa actu sponente totu hnu e spbilis ab illo n. in
sensu sposito sed in diviso sponis 1 unionis.

Dices Aa malis pro eo statu qo actu sponit totu dignitu
velu inadlgte ab eodem toto qd qd eodem statu deberet habe-
re separabilitate a toto tqm signu distiois inadlgte sui a
toto atqui n. ht qd ney distioe vlu inadlgtu ht.

Respondeo: Dtq em qd eo statu qo simul existit apte rei
cu Dlo dignitu vlu adlgte ab llo qd Dtq em pro eo statu qo quo
simul existit cu Dlo deberet habere separabilite entitate ab llo
tqm signu distiois adlgtd sui a llo 1 em qd eo statu pro
qo simul existit cu Dlo deberet posse existere n. existente
Dlo sed hoc implicat qd Dtq n. dignitu vlu adlgte a Dlo.

Dicere. consequentia: q. spbilitas partis a toto reducibilis ad actum
rdw qd eo statu pro qo pars e extra spone actuale totiq
e sufficiens signu distiois vlis inadlgtd ptis mate sumptd
a toto qd eo statu qd qo pars sponit totu. pars n. mate
sumpta si qd eo statu qd qo sponit totu rat adlgte vlu inesse
cari toti qd nullo statu posset existere n. existente toto.
alias posset aliqndo existere n. existente seipsa.

Ad alia solvenda

60 Nota 1mo Quaecunq pte mate sumpta eq aa mate di-
gni vlu a suo toto eq tunc quaecunq dignitu vlu ab aliis,
ptibq sci: corpore et unione simul sumptis qd aa n. eo
quaecunq dignitu vlu qb illis seorsim sumptis ab aa (cuiq rao
e q. tq toto e aa corpq et unio n. seorsim sed simul sumpti)
sed aa dignitu vlu inadlgte, n. eo adlgte a corpore et
unione simul sumptis cu aa includat qd ex a toto hnu
dignitu vlu inadlgte n. aut adlgte.

Nota 2do comparatio partis moraliter sumptae cum suo toto est duplex: directa seu formalis et oblique seu fundamentalis. Priore autem parte intelligitur comparatio partis moraliter sumptae cum toto suo. Posteriore fundamentum dicti, dictum intelligitur seu ipsa aptitudo partis moraliter sumptae et totius ad hoc ut possint comparari inaequaliter quae aptitudo in re est ipsa entitas partis et totius. Et in hac fundamentali obliqua comparatione desinit inaequalitas partis a toto et ipsi non amplius in formali interiori ac proinde datur n.c. licet infiniti quod possit totum esse maius quam pars hoc habetur n.c. a p.v. absque ratione totius et partis non amplius cognoscere comparatione partis cum toto.

Eodem modo dicendum partes distributive seu divisim sumptae fundamentaliter et obliquae tales dici inaequales ad omnes partes collective seu simul sumptas fundamentaliter et obliquae tantum, non autem partes distributive sumptae formaliter et inaequaliter tales a partibus collective sumptis formaliter et inaequaliter tales. hoc n. 2do modo accepta partes non dantur n.c. datur autem n.c. accepta primo modo.

Advertere obiectionem tacitam adversus hic idem posse urgeri contra responsionem datam n. 33 ad primam obiectionem et contra responsionem datam hic, notato primo. Nota 3tio idem diligenter diversas esse propositiones sequentes: Inadaequate sumpta identificatur huic. Et illa identificatur adaequate huic. prima est vera, non aequivalet huic: totum esse id identificatum huic: seu nihil est in illa quod non includatur in hac. 2da est falsa, nam aequivalet huic: illa est adaequate esse huic seu aliter illa nihil aliud includit hoc. Unde advertendum est ad terminum seu adaequate cui applicetur an toti an parti. Nota 4to Licet ea quae sunt adaequate illi idem seu uno 3tio debent esse adaequate illi idem inter se eatenus quae illi inadaequate illi idem sunt cum uno 3tio non debent enim inadaequate illi esse idem inter se sed debent a se distingui illi inadaequate.

Ratio disparitatis est quia unum ex illis extremis quod adaequate identificatur cum uno 3tio id est totum suum esse identificatum uni 3tio ita idem id est totum suum esse accepto adeoque identificatum adaequate omnibus condicionibus unius 3tij adaequate ipsi identificari consequenter et alteri illi extremo quod pariter ac ipsum identificatum adaequate uni 3tio. Contra unum ex illis extremis quod inadaequate illi identificatum cum uno 3tio (quia talia sunt et autem et utrumque huic identificatum illi inadaequate huic) identificatum quidem toto se seu id est toto suo esse uni 3tio (sc. toti) sed ita ut sit idem cum illo id est aliquid eius hoc est totum id est seipsum et tamen non sit idem illi alteri cum eodem 3tio id est aliquid aliud accepto hoc est id est alias partes. Cum patet ex definitione identitatis inadaequatae

allata hic n. 56. Negatur [illegible] idem cum uno 3tio ut [illegible] sit idem collateraliter cum altero extremo identificato [illegible] uni 3tio. Addo optime dici posse quod partes [illegible] quae sit [illegible] inadaequate idem cum uno 3tio dici cum toto sint [illegible] inadaequate idem inter se collective simul cum aliis [illegible] sumptas [illegible] sumptas [illegible] una [illegible] collective cum aliis sumpta [illegible] toto similiter [illegible] altera collective cum aliis sumpta [illegible] toto [illegible] dicunt [illegible] toto sit [illegible] inadaequate idem cum toto [illegible] inadaequate idem [illegible] ipsi collective sumptis. [illegible] similis [illegible] militat [illegible] inter se distributive sumptas

Articulus 5tus

An detur distinctio realis modalis et an sit minor distinctione reali simpliciter.

Ut [illegible] ad [illegible] Quaestionem de [illegible] an dentur modi [illegible] ex dictis supra [illegible] transcendentalem [illegible] ex modale in re esse illud [illegible] distinctum [illegible] 1mo hujus Articuli [illegible] decidendum quid sint modi. 2do an dentur modi. 3tio tandem ad [illegible] Quaestionem [illegible].

Punctum 1mum

Natura modorum exponitur.

63 [illegible] modi [illegible] apud [illegible] 1mo [illegible] 2do [illegible] 3tio [illegible] modos alios. 4to [illegible] Attributa divina [illegible] apud [illegible] an Personalitates [illegible] modi [illegible] Divinae. [illegible] modorum [illegible] referre [illegible]. Modus de quo in praesenti [illegible] determinantem rem ad aliquid [illegible] distinctum ab ente illo quod determinat [illegible] ut nec divinitus possit sine illo existere. De hoc [illegible] modo

64 Dicendum est quod [illegible] ultima actualis [illegible] determinando rei indifferentis ad [illegible]

formale positivum. Pro quo in hac definitione, ponitur determinatio rei indifferentis nam et dispositiones corporis ad formam recipiendam in subiecto determinant subiectum indifferens ad formam et formas physicas tam substantiales quam accidentales datur determinant materiam indifferentem ad esse in hac specie et formae metaphysicae ut racionalitas, rugibilitas determinant quod dicuntur superioris ex quod ad hanc speciem hi. homo, leo: in atque idem dicendum de formis his cognitionis visione et quae aliquod particulare exprimunt differentiam modi ab aliis determinationibus rei indifferentis. Per 2 determinatio actualis differt modus ab omnibus aliis formis sive substantialibus sive accidentalibus cum quibus solum essentialiter possit determinare non autem determinare actu subiectum ad aliquem effectum. Unde possunt esse in rerum natura nec tamen subiecta sua determinare quod ut possent indigent quod aliquid sibi superadditum determinari. Per 2 physica differt a formis metaphysicis ut rationalitate, risibilitate et quae sola mente dignoscuntur et determinationes inseparabiles cum aliis metaphysicis aut logicis dicuntur. quia solum dependent a receptibus nostris determinant. Per 2 ultima differt modus a dispositionibus praerequisitis in subiecto ad formam physicam substantialem recipiendam quae quamvis aliquomodo sic: dispositive determinare dicuntur subiectum ad formam non tamen ultimo quia positis illis potest adhuc lucundo non poni forma in subiecto. Differt et ab aliis formis physicis quae licet sint determinationes subiecti indifferentis ad aliquid non tamen ultimo quia indigeant ipsae ultimo determinari per aliquid aliud. Per 2 immediata differt modus a decreto Divino quod quod Deus vult aliquid indifferens physice esse determinatum tale non decretum determinat quidem vel indifferentem sed mediante ipso et mediante concursu suo aut alterius praerequisitis ex parte alterius causae ad ponendam ipsam actualem physicam immediatam determinationem. Per 2 ad ponendum effectum formale positivum differt a quibusdam negationibus rerum quae possunt quidem determinare vel indifferentem sed solum ad effectum formale negativum sic Deus admittendum determinatur per negationem inceptionis. Bonitas definitionis huius patet ex communi argumento quia convenit soli et semper modo de quo in praesenti quaeritur et explicat per genus eius proximum et differentiam ultimam.

Ex definitione data modi inferes aliqua eius proprietates 65

exprimentes 1mo qd modus sit ens reale positivum. Rao
Rao est q. phca, actualis, immediata, ultima dtnao ad effum
fmale positivum dt ee ens positivum sed modus aspirative
est talis dtnao qd ipse est ex inductione modorum
unionis ubicationis suppositis, quens positivum. Antecs pat
Tq. ultima, actualis, phca, immediata dtnao ad effum fmale
positivum ostenit intendere effum illud Quia n. illa ablata
n̄ manet effus fmalis positivus. Dono effectus fmalis
positivus in se talis n̄ pst ostenri p non ens Tq. p pure
negatum, n̄ pst res indifferens ad aliquid positivum transire
ut n̄ ee illius positivi ad ee.

66 Inferes 2do qd modus sit entitas distincta realiter adaeque
a re indifferente qm dtnat quae modificatum dici solet. qd
modus distinguatur a modificato pbr q. actualis ultima phca dtnao
ad aliqm effum et indifferens phca ad eundem effum n̄ pssunt ee
idem seu rl conveniunt n. illis praedicata contradictoria nam indifferens
phca ad aliqm effum pst poni sine ut negare eius dtnao effectus ita
et ut negare actualis phcis dtnaois ad illud. Etiam actualis phca
dtnao non pst poni ut negare illo effus illius aliqm est dtna
actualis ultima neque ut negare actualis ultimae dtnaois ad
hunc effum ut est evidens. Quam modus distinguatur
adaeque a modificato Rao est: q. inter plures modos et modificatum
tum etiam reperitur oppos quidem ad mentem et quidem hic homo
qq est cum quidem sedens simplr ambulando dispositum. Deinde
inter modum et modificatum est separabilitas entitatis mutua ex parte ipsius
modificati possibilis quia pst n. homo qq existere sine ambulatione
ex parte vero modi est separabilitas a modificato in appoe impossibili
qd illud modificatum auferretur. Quod signum ee distinctionis rlis
adaequatae patet ex dictis Quaestione N46 et 30

67 Inferes 3tio qd modus sit dtnao huius rei in individuo
modificatum ita ut neque divinitus possit dtnare aliud qq modus
unionis nectens hoc numero extrema n̄ pst alia nectere
Rao est q. si unio una eademque posset nectere ut hoc id
alia numero extrema seipsa esset indifferens ad nectendum hoc
vel illa requireret deberet unio ad id dtnari per aliam dtnaoem
et sic procederetur p unioni hoc illa pria et sic in infi-
nitum! Deinde n̄ est ut actualis et ultima dtnao

vei indifferentis sicut ex eadem roe vel alterdo ad de alti ß
Et ex hac ipso

Inferes 4to qd modus sit ultima determinao in eo que **68**
in quo determinat = qd non indigeat determinaoe ulteriori distincta
in eo que in quo ipse determinat sed sit se ipso tal ubi qm non-
distincta determinao. Rao est q si unio ly deberet unioi mali
et pot non p se ipsam sed p superadditam unionem hoc superaddita
unio ob paritatem raois deberet unioi p 3 tiam superad-
ditam unionem et sic in infinitum. Dixi in eadem que q.
modus dt determinati p aliud modum in alio que in quo ipse non
determinat prius unio ut existat in hoc loco dt determinati p
superadditam sibi ubicationem simul ut produciat in hac villa
[illegible] An vo saltem de potentia Dei absoluta unus
modus in eodem que in quo ipse determinat possit determinari p
aliud modum distinctum, hoc pendet a resolutione huius Q.
[illegible] an unus idemque effectus possit simul produci p duplicem
~~[illegible]~~ actionem totalem, q inde decisionem hanc ad illam
refero.

Inferes 5to qd modus sit essentialiter affixus suo non- **69**
distincto ita ut nec divinitus in rerum natura possit sine
illo existere. licet econverso modificatum possit existere
sine suo modo [illegible] Ly Vy sine attributione p
Rao est q si modus saltem divinitus existeret sine suo non-
distincto tunc et eet in hac suppositione actualis potentia determinao
vel indifferentis ad effectum formalem positivum ly. hoc est
esse quod maneret ipso manente (cum nihil manere possit
sine suo esse alias maneret sine seipso) et non eet actualis
potentia determinao ut patet: q. actualis potentia determinao vei
indifferentis ad aliquem effectum dt non determinare actu ad eun-
dem effectum alias non posset existere neque tamen determinare actu
preter eo ipso indifferens ad determinandum consequenter indigeret
ulteriori determinaoe actuali cui ad determinandum actu etiam
ulterior determinao egeret 3tia determinaoe et sic in infinitum
~~[illegible]~~ in suppositione hac qd modus existeret sine modifi-
cato modus non determinaret actu nec indifferente ad effectum
sibi proportionatum q in dicta suppositione modus non eet actualis
determinao vei indifferentis p [illegible] nov: q. implicat
non existens actu determinari ad aliquem effectum positivum ly ad

existere in hoc loco in hoc tempore } de n. Pñi ergo in
hoc loco supponit ee illius simpli in rerum natura.

70

Quaeres unde proveniat quod modus etiam divinitus sit inse=
parabilis a modificato, seu quod etiam per absolutam DEI potentiam exi=
stere non possit sublato suo modificato. Uni ex modernis
doctissimis Professoribus censent quod inseparabilitas entitativa
metaphysica a modificato suo non proveniat ex ipsa essentia modi
solum principaliter sed potius ex infallibilitate et infrustrabilitate
decreti Divini liberi efficacis. Ratio una quod scilicet insepa=
rabilitas metaphysica modi a modificato non proveniat principaliter ex
ipsa essentia modi hanc affert: Tunc inseparabilitas metaphysica
unius entis ab alio proveniret principaliter ex essentia illius entis
inseparabilis quando ratione ipsius illius entis implicaret illud
existere sine altero a quo est inseparabile, seu quando contradictoria
deberent verificari de uno aliquo ente ratione illius ipsius si exi=
steret sine altero. Sed nulla contradictoria de modo deberent
verificari immediate, seu ratione ipsius modi supposito quod hic exi=
steret sine modificato quod probatur. Supposito quod exi=
steret modus sine modificato solum haec praedicata verificarentur
existit modus etiam non existit modificatum, solo adhuc est distincta
a modo quae praedicata neque sunt contradictoria, neque utraque verifi=
catur de modo. Ex eadem ratione inseparabilitatis propositiones
verificatio non implicant ab intrinseco immediate, seu ratione illius ipsius
existit ut aliquid ens creatum distinctum ab adhuc ab altero
creato possit existere, seu non possit existere sine illo altero
a se distincto.

71

Ratio 2da quod scilicet inseparabilitas metaphysica modi a
modificato proveniat principaliter ex infrustrabilitate decreti Divini
liberi hanc adducit: Idem probabile in Theologia sententia
decretum DEI liberum quo DEUS vult libere efficere aliquid
esse completum ultimo per ipsum modum, sed implicat utrumque decre=
tum DEI liberum efficax quo DEUS vult aliquid ee existen=
tem nisi existat illud aliquid quod eo ipso implicat ut modus, seu qui
est complementum decreti DEI liberi efficacis volentis aliquid
esse existens nisi existat illud aliquid scilicet modificatum.
Declaratur hoc ipsum: Decretum enim quo DEUS vult libere
efficere Deum existere in hoc loco completum per modum ubicationis
Dñi in loco A iuxta probabilem sententiam Theologorum
sed evidenter implicat ut DEUS velit libere efficaciter

Ctor est sententia ~~secundae~~ dependentiae nisi Deum existere in loco
A nisi Deus existat in loco A consequenter nisi existat simpliciter
aptitudine rei quod implicat eo ipso existere ubi modo Dei (ergo
complexum dicendum DEO essentialiter de existentia Dei in loco A)
nisi existat simpliciter Deus in rerum natura consequenter impossibile in
modo ad existendum sine modificato, inseparabilitas a modificato
conveniet ut infrustrabilitate dependentiae Dei, ideoque conveniet
principaliter. Respondeo negando quod hoc ipsa inseparabilitas modi a mo-
dificato conveniat omnino principaliter ex natura ipsius modi quatenus
est ens alterius et modus ex essentia sua exigit inseparabi-
litatem dependentiae Dei de se, et tale exigit esse quoad locum
tempusque quale DEUS vult illud esse.

72

Quomodo in propositas cogitationes appererit tu cum sententia
communi modalistarum ad quaestionem propositam dico inseparabi-
litatem entitativam metaphysicam modi a suo modificato convenire
principaliter ex natura ipsius modi ad quod probandum assumo
principium ab ipso doctissimo adversario pro sententia sua
allatum: Tunc inseparabilitas entitativa metaphysica unius
entis ab altero conveniret principaliter ex essentia entis inse-
parabilis quando de illo ente non illius ipsius deberent veri-
ficari contradictoria in suppositione quod existeret sine
altero ente ergo est inseparabile metaphysice. Sed in suppositione
quod modus existeret sine modificato de modo ratione illius ipsius
verificarentur contradictoria, quod inseparabilitas entitativa
metaphysica modi a modificato convenit principaliter ex essentia
ipsius modi. Minor probatur quia in suppositione quod modus exi-
steret sine modificato modus ille et esset actualis duratio
rei [illegible] et non esset ut probavi n. 69. Sed haec contradi-
ctoria verificarentur de modo ratione ipsius illius, nam non
est ipsa essentia modi, idem enim sequitur ex essentia modi quia
actualis forma durationis essentialiter desinit et cessat si actu non
duraret porro sublato modificato actualis duratio non dura-
ret, ut probavi numero 69. Et hinc patere-
potest ad omnia [illegible] doctrinae oppositae allata n. 70
[illegible] [illegible] et ostendenda contradictoria
in dicere adducta.

73 Dices modus in ee' modi aleg in ee' actualis determinaois n' consistunt intrinsece ipso determinabili ⸗ modificato cum ab ipso adaequate distinguantur et in suppone existentis sub sine modifi- cato maneret adhuc actualis determino consequens potest quando de se existere divinitus sine modificato. Retorqueo Creaturam in ee' creati ⸗ in ee' entis pendentis ab alio n' consistunt DEO cum adae- quate ab ipso distinguatur ergo in suppone existentis sub sine DEO maneret adhuc ens ab alio consequenter creatum, quando de se potest absolute loquendo existere sine DEO. Item relatio praedicatalis n' consistunt intrinsece ipso termino quando potest absolute loquendo existere sine illo quod tamen communiter n' admittitur. Ideo dicere cum dictis: Modus in ee' modi et actualis determinaois n' consistunt intrinsece ipso determinabili neque dicit essentialem connexionem ad illud et relationem quod illud transcendentalem. Nihilominus dicit tamen dictam connexionem et relationem dicto modo consequenter. Sicut creatura ut talis est n' consistunt DEO, tamen q. dicit relationem ad illud transcendentalem et essentialem connexionem habet cum illo ideo nullatenus absolute potest existere aut ee' possibilis absque DEO, ita pariter dicendum de modo respectu modificati quamvis n. 169 modus nec divinitus possit existere sine modificato ac proinde est cum illo connexio hoc n. ubi dicitur. Et ex hac ipsa doctrina communi facere n' possum q. ex illa sequitur nullum ens posse esse connexum cum altero et dicere relationem transcendentalem ad alterum contra communem hactenus Theologorum et Philosophorum sententiam.

74 Sequitur et alia inconvenientia ex opposita doctrina sed referam illa dicunt duo tantum. Primo quidem explicanda natura modorum recurrit ad difficillimam materiam theologicam de decretis divinis cum tamen planiori via explicari possit et quod adimat libertatem sequendi aliam satis probabilem sententiam de decretis DEI liberis. Zdu quia subvertit hanc ipsam sententiam Theologicam de decretis DEI liberis efficacibus cui se infirmat ut probo: Decretum DEI liberum volens ut Deus existeret in loco A significat ipso rationem quod ubicatio Dei in loco A n' connexum esse in existentia Dei in ratione natura et inseparabiliter et frustratile quod significantur et per modum ubicationis Dei in loco A et per ipsam existentiam Dei in ratione natura adimitur DEO libertatem vo- lendi ut existat unum illorum entium sine altero seu est in nexu quoddam volitio n' repugnat DEO quod damnat oppositum

Attributi sententia de decreto DEI liberis cui se respondet.
Antis pars maior: q. decreto DEI volens existere Dei
in loco A et suplem. per solum modum ubicationis Dei in loco A
non nexum essentialem cum existentia Dei in rerum natura, potest stare sufficienter
potentia existere ~~ex~~ etsi non existat Deus in loco A q. sufficiat
et frustrabile. Minor probatur: q. dictum decretum complectens
potest existere etsi non existat Deus in rerum natura, consequenter etsi
non existat in loco A: cuius consequentia nota est q. dictum decretum divi-
num complectens rem nude illam quae dicit in recto rationem
complementi quae dicit in obliquo dicitur essentialem cum existentia Dei
in rerum natura. non iam ver. hoc n. in sententia nostra ipsa
essentia DEI et forma voluntatis addita communicale essentiam DEI
quae est indifferens ex se ad existentiam Dei et negationem eius
ut admittit eam sententia haec. non enim ratione complecti
quae dicit in obliquo hoc n. est solum ubicatio Dei in loco A non
connexum essentialem cum existentia Dei in rerum natura. Probatur
2da pars Antis: q. hoc n. potest DEUS salvo f aliud de-
creto velle existere solam ubicationem Dei in loco A sine Deo
q. non potest. scilicet potest qui adimit libertas DEI volendi ut existat
una solum eius sine altera cuius essentialem non magis exigit
existentiam ubicatio Dei in loco A sine Deo. Licet q. modus
eius ubicationis non illius decreti divini erit inseparabilis
metaphysice a modificato suo ex Deo quae DEUS volet simul
existere in rerum natura modum et modificatum, consequenter non magis
erit inseparabilis modus a modificato quam modificatum a modo
cui coexistit quam Deus ab illo coexistente sibi. quam modus
eius numero modificati ab alieno modificato coexistente
sibi. modificatum n. a modo suo cui coexistit (idem dicendo
de reliquis enumeratis) est enim inseparabile metaphysice ratione
decreti divini volentis modificatum simul existere cum modo.
unde alterius inferio modis frustra attribui tamen speciale
formalem inseparabilitatem metaphysicam a suis modificatis.
Addo DEUM non posse per illud decretum velle exigi
~~modus~~ eius ubicationis Dei in loco A existat sine modificato
suo, alias vellet ~~ut~~ modificari duo modificatoria nimium
esse actu physica determinatione etiam esse quod modificatoria veritati

in suppone existed modi sine modificato patet ex n. 69.
Simo ulteras hoc repugne irradalis repugnat R.O.
Et hinc patet respon ad rone 2dam pro doctrina opposita allata n. 70
Cuiq dov ngnda e in suppone doctrinae oppositae qd mody ex nra
sua n meuam esse cu suo modificato ut n. dixi immediate supposo
hoc subvenit velatam probabile sententiam Theologorum de devotis di-
vinis.

75 Inde ex definie modi infere: qd ad ea esse n.
requiri: 1mo n requi ut mody sit determinato rei indifferentis
ad aliquid determinatum a se nam iuxta probabilem sententiam aliq tituli de
modi et tn a se ipsos determinant principium suum ... Probabile
probabile e qd unicas Deus ly determinat ad se ipsa n ... allow
servieni. 2do n requi ut mody inhaereat & recipiatur in
modificato suo requi ... nam unio hypostatica extra probabilem
sententiam e mody respu ... dni reg in ullo recipitur
ante unio in Verbo sino esse simplex modalis extra
communio sententia e mody cu respu ad realis negari in
illa recipi idem dicendum de creatione respu ...
3tio n requi ut mody n sit operatio ... nam probabilis sententia
docet modus esse operantes ... Rao cur
realis negandi sive requisita ad rone modi e nullum fundamentum
aut ... ...

76 Dices fundamentum tertij requisiti est hoc q. mody operativi
negj eo ipso n est ultima actualis determinatio q. n determinat
actu ultimo ad operandum aliam negm et sine actuali
operatione Deus & principium operativum posset esse sine actuali
operatione. Resp n ee de rone modi ut sit ultima actualis
determinatio in oi genere sed tantum in genere illo in quo determinat ut patet
ex n. 68. adeoq nec est de rone modi operativi se actuale
determinatione sibi in operando.

Punctum 2dum
An dentur modi.

77 Dicendum e Dari modi superius explicati contra non Nominales uni: cuius debiores patrisidem, Interior et professores nri impressi Ph. Talenna Wadingus et Dandinus
Probr Dari actus immediatos proximi ultimos determinatos recto
indifferentem ad aliquos effectos positivos qd dari modi. Ergo
patet ex nostra definitione modi. Ans probr: dari effecti
effectus positivi essentialiter vel ex ... antecedenter indiffe-
rentibus

ventibus ad eundem effectum (dum non effectus fatalis positivus [illegible]
unitarum spectans isti mediate [illegible] ignis ex se ad hunc effectum
indifferentibus similes effectus Et Dei existentis in hoc loco in
hoc tempore (calor [illegible]) quod dantur necessario actus immediate
et tales ultimo determinationes creatura indifferentem ad aliquos effectus po=
sitivos Consequentia probatur quia res quae ex se antecedenter indifferens
ad aliquos effectus positivos non possunt specificare idem effectum sine
actu physico immediato et ultima determinatione ad illos ut ostenditur
quia implicat aliquid esse actu immediate physice ultimo determinatum ad
aliquem effectum sine actu immediato physico ultima determinatione ad eun=
dem effectum: (quia universaliter implicat nivetum sine sua forma et ipse
asserimus suo universo potentia album sine albedine, actum sine
actu etc.) Secundo res ex se antecedenter indifferens ad aliquem
effectum positivum habet actum eundem effectum et tunc actum immediate
physice ultimo determinatum ad illum quod [illegible] Nos probamus
ques: Et determinatam (ut enim ipsi oppositi admittunt quia determinatione
hanc diversam a modo assignant) alias quomodo ex indiffe-
rentia ad hunc actum hunc effectum transivisset ad hunc
illum actum: Et determinatam actum quia non solum habet capacitatem
ad determinari ad hunc effectum habeat alias non haberet actum hunc
effectum sicut non habet oppositum esse habeat puram capacitatem
ad determinari ad illum habeat. Et determinata immediate
quia determinans mediatum vel actu determinavit immediate non actu determinat
ad effectum aliquem nisi per immediatam determinationem quam caret ly determi-
natum quod Et determinans mediatum ut paries ly [illegible] aliquem non
alius ad hunc effectum determinat nisi per albedinem positivam
paries etc. Et determinata physice quia non est vel independentia
respectu viris Et ly indifferens ex se ut existat in
hoc loco existit in hoc loco quia non est (a loco physice) determinatus
ut existat in hoc loco. Inde Et determinata ultimo
quia Et ly indifferens ex se ut existat in hoc loco dum
existit actu in hoc loco non eget ad hoc ulteriori determinatione
quod illam quam habet alias si egeret non esset sufficienter determinatus
ad existendum in hoc loco quinde non existeret in illo.

T. 3. implicat universaliter ut ens aliquid transeat ab uno status-
cunque ad aliud sine sufficienti mutatione sive saltem sive
lactiq tali hoc est sine mutatione in eo facta a quo desumi possit
formalis denominatio illius status, ad quod transit etquod sit impossibile

ad illo [illegible] studiendo aliqd ago transit (dixi sine mutatione sive stricte sive late [illegible] g. Ens dicendum non potest mutari stricte ... sequitur [illegible] de novo recepta in illo sedes per ex se antecedentis indifferenti ad aliquos effectus posteriores per veniret ipse effectus sine actu [illegible] et ultima determinatione ad illos res ex se indifferens antecedenter ad aliquos effectus transiret ab uno studiendo ad aliud (sc: an est [illegible] habentis actu [illegible] effectus ad se [illegible]) transire nequit sine sufficienti mutatione nec non [illegible] potest ut oppositis [illegible] sit et in quo [illegible] sufficiens mutatio.

Dico [illegible] declaratur: implicat ut aliqua res mundo eadem ... eadem [illegible] ens aliquid transire posset ab uno studiendo ad aliud sine sufficienti mutatione posset una res mundo eadem non est eadem illud non ens quod sine sufficienti mutatione transiret ab uno studiendo ad aliud manere idem g. nulla [illegible] illud fieret sufficiens mutatio et [illegible] manere idem g. [illegible] ipsi [illegible] studiendum illi a quo transit.

-78 Rdent 1mo oppositi res indifferentes ad aliquem effectum posteriorem [illegible] determinatas ad eundem et sufficientem [illegible] transeunt ad illud si ponantur in his circumstantiis loci temporis [illegible] et aliis [illegible] ad effectum dispositionibus. Itaque [illegible] (idem dicendum de aliis [illegible] indifferentibus ad aliquos effectus) positis [illegible] dispositionibus et circumstantiis loci temporis [illegible] et indifferentes ut uniantur [illegible] et ut actu [illegible] [illegible] non implicant ut non uniantur [illegible] nec [illegible] positis [illegible] dispositionibus et circumstantiis. g nulla [illegible]

-79 Rdent 2do res indifferentes ad aliquem effectum positis [illegible] dispositionibus et circumstantiis determinari ad eundem [illegible] [illegible] [illegible] decreto divino [illegible] hunc effectum. Itaque decreto divino [illegible] [illegible] positis [illegible] dispositionibus et circumstantiis [illegible] [illegible] non [illegible] solum [illegible] in his dispositionibus et circumstantiis sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pariter decreto divino [illegible] efficaciter [illegible] [illegible] positis [illegible] dispositionibus et circumstantiis uniri [illegible] et [illegible] actu [illegible] non [illegible] solum [illegible] et [illegible] dispositiones et circumstantias [illegible] [illegible] [illegible] (idem dicendum de decreto divino respectu aliorum effectuum [illegible] ad illos indifferentium) [illegible] [illegible] g. ut dixi supra n 64 decretum divinum [illegible] aliquam

effu̅ ē alia d[e]t[ermi]natio cuius motiua n[on] e[st] formalis et indicata
rei indifferens ad eundē effectū. Diversas responsiones, oppo-
sitionē et instantias qui hic adducunt afferenq[ue] in theologi-
sitatem in theologia actio utrumque esse modi.

80

Obr[icitur] modi tollunt libertatem n[on] creatam quia n[on] creata
q[uo]d implicant consequens nec datur. Tollunt libertatem creatam
q[uia] posito modo ex actionis vitalis voluntate creata prae-
dicti d[e]t[ermi]natis creata agit necessario agit ac posita praedeterminatione
physica quae determinat directe tollere libertatem creatam. Tollunt
enim libertatem d[e]t[ermi]natam et dispensationem q[uo]d dominium q[uia] admissis
modis illis n[on] posset illis dare exercitium sine dare exercitium
indefinito neque posset desinere indefinite quin inde desinere
re[s] neque modus talis n[on] est liber omnino in dispositione divina
simul creatis? Ideo, respondens ad utrumque praedicta
de dicta contra primum respondemus: q[uia] posito modo actionis vita-
lis scilicet a voluntate creata, ea ipso voluntas agit
d[icitur] voluntas creata agit, idest necessario, necessitate n[on]
antecedente omnem libertatem et d[e]t[ermi]natione sed consequente
illa, n[on] ex eo solum n[on] potest esse actus nunc aliquid.
illud libere vult actu nunc, idest, ex ad voluntati physicum
ipsum actum libere d[e]t[ermi]navit. Ita praedeterminatione
physica ex voluntate voluntas necessario agit necessitate antecedente
omnem libertatem d[e]t[ermi]natione et non libro indifferentia.

Bono necessitas volendi (vel ne[cessit]a[s]) agendi consequens, id
est ex suppositione consequenti d[e]t[ermi]natione et necessitas agendi
est ex suppositione ipsius volitionis liberi ex determinatione
liberi voluntati et ex suppositione ipsius exercitii actionis libe-
ratis n[on] tollit illam sed ex dispensatione nec libera n[on] tollit
neque libertatem liceret a Deo n[on] possumus n[on] sedere.
Ita idem utique est q[uia] aliquid vel executum tollere libertatem
n[on] tollit sed potius supponit omnem actum suum. Ita
necessitas agendi antecedens eo d[e]t[ermi]nat libere voluntas
vel est ex suppositione antecedenti manifeste tollit libertatem
voluntatis, d[ic]o tunc quando ex parte actus animi voluntati ponitur
aliquid necessario inferens actum aliquem voluntatis et sic esse
voluntate impedibile vel insuperabile. Quod fieri dicitur
etiam similiter in physica a nobis dicta voluntas praedeterminata

sphere ad agendum.

81 Ad posteri: ubi supra Anni [illegible] nihil praejudicare supremo DEI dominio quod non possit ponere mundum suo
in destructo mundo quod [illegible] nihil praejudicat supremo DEI domi-
nio quod se extendere negatur ad usque hymerica[?] quod non possit mu-
tare spatia vera nec ponere hymeras [illegible] quod non possit [illegible]
[illegible] sine mutatione ejusdem [illegible] [illegible] creandi non exi-
stente principio [illegible] creatio [illegible] Deus poneret
mundum sine mutatione aut destrueret mutationem non destructo
mundo poneret hymeram mundi [illegible] existens sine mutatione et
hymera ut [illegible] nro 69. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et impotentia in DEO ut poneret
mundum sine mutatione sine mundi [illegible] non posset Deus [illegible]
disponere de rebus [illegible] plurimi [illegible] [illegible] [illegible]
negant sine mundi non posit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab uno [illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] creatus. [illegible] [illegible] [illegible]

82 **Urgebis** Creaturam esse indestructibilem [illegible] quam
[illegible] [illegible] spatio debeat Deus [illegible] [illegible] creatura
esse impedibilis praejudicat absoluto DEI dominio [illegible]
implicat [illegible] creatura esse indestructibilis sine alia
[illegible] creatura esse impedibilis sine alia praejudicat absoluto
DEI dominio [illegible] implicat. [illegible] [illegible]
[illegible] mundi [illegible] creaturam esse indestructibiles sine aliis
[illegible] [illegible] quod non possent destrui non destructis mundis
[illegible] [illegible] creaturam impedibiles esse sine aliis [illegible]
mundi [illegible] non possent [illegible] non [illegible] mutationis [illegible]
ad [illegible] mundi [illegible] praejudicium absoluto DEI dominio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negatur
[illegible]. [illegible] ideo creatura esse indestructibilis praejudi-
cat dominio DEI quia ad [illegible] supremi dominii
DEI [illegible] [illegible] ut quamque creaturam quoque momento
[illegible] et absolute destruere possit [illegible] dominium DEI
[illegible] [illegible] [illegible] dominium [illegible] [illegible]
[illegible] creatura esse indestructibilem non posset Deus [illegible]
et absolute destruere posset cum creatura esse indestructibile
sine alia destructibile [illegible] in illa alia ut [illegible] [illegible]

consequens ideo non conveniet dominio dno reg iudic exige
illa regit, conveniet autem creata essentia indestructibilis.
Quales consequentiae nec est differentia de creata essentia impedibili sine
alia q. tam posset absolute et simpliciter Deus producere
licet non ideo sed cum illa cuius extra essentiam exigit, non posset
autem simpliciter producere creatam essentiam impedibilem absolute consequens
non est contra illius dicti usus est extra. Quidem
probat 2do negando suppositionem quod creata essentia inde-
structibilis et altera essentia impedibilis ex eo implicent q. con-
dicunt absoluto Dei dominio positis n. creata essentia inde-
structibilis ... implicat ex eo implicare videri q. cuius esset
esse destructibili quod videri esse de ... dei creati ... q.
est contradictoria dicere in aliquo quod repugnare ... creati
... in ... Creata autem essentia impedi-
bilis absolute ex ipsis unius implicat ... dependentia ab
alio in existendo et ... de essentia dei creati
... nihil ~~...~~ simile sequitur ex admissis creatione
una essentia indestructibili sine alia altera essentia impedibili
sine alia consequentia nec ex admissis mediis.

Obr 2do nulla est ~~...~~ necessitas ... 83
... q. ... non sit necessarium ad tollendam indifferentiam
aliquorum entium quam necessitate ... modalitatis
q. ... Tq. indifferentia ... sufficienter tollitur
per circumstantias dispositiones et decreta divina. Tq. cum
anima sit indifferens ad unionem ... unionem
corporis tum ad tollendam hanc indifferentiam in anima non requiritur
superaddita unio 2da alioqui deberet admitti processus
in infinitum in unionibus. q. pariter cum sit in-
differens ad unionem corporis tum ad tollendam hanc indifferentiam
in anima non requiritur unio superaddita ... de in-
differentia ... Quidem ... ex
2da ad ... respondi ... n 74 et 79
2do ... consequentia differt ... ideo anima sit indifferens
... unioni ... non requirit superadditam
2dam unionem ad tollendam ... indifferentiam q. unio ... corporis
... ad ... corporis et econverso

sed etiam est determinatio sibi ipsi ut uniatur ad ex corpori utroque hic Kn 68. consequenter est determinatio ad ex corpori ut uniatur sibi et unioni ipso se complet ex duobus entibus hoc uniri alteri alterum eo non uniri huic. Contra corpus vel sibi determinatio ut uniatur quod sequitur neque est determinatio ad ut uniatur sibi et corpori imo neque anima ex corpus illa sunt [illegible] in verum una et determinatio sibi ad uniri proinde ad tollendam hanc indifferentiam debet dari superaddita unio.

84 Urgebis sententia probabili uniquam modus actionis potest produci per seipsum et simul per aliam actionem totalem, modus actionis est indifferens ad produci tantum per seipsum; consequenter non est sibimet neque causa sui productiva determinatio ultima ad produci tantum per seipsum et tamen ad tollendam hanc indifferentiam non requiritur superaddita nova determinatio alias requireretur processus in infinitum. Ergo pariter licet corpus sit indifferens ad uniri ad utrumque non sit determinatio sibi ad uniri ad consequenter nec est ad unionem sibi et corpori tamen ad tollendam hanc indifferentiam non requiritur superaddita determinatio et unio. Quod transeat totus ergo probe differt ut patebit ex danda disparitate. Consequenter disparitas est: ideo modus actionis indifferens ad produci tantum per se ipsum licet neque sibi neque causa productiva sui sit determinatio ultima adaequata ad productionem per se ipsum; continetur directe adaequate et non inadaequate non indiget nova superaddita determinatione ad tollendam hanc indifferentiam quia talis indifferentia est ad effectum pertinentem positivum pertinentem negativum scilicet ad produci per se ipsum etiam produci simul per aliam actionem totalem, proinde sufficienter tollitur per determinationem positivam positivam pertinentem negativam nimirum per hunc ipsum modum actionis qui est quid positivum et per negationem cuiusvis alterius actionis totalis superadditae conformiter ad dicta n. 64. Contra indifferentia corporis ad uniri ad est indifferentia ad effectum adaequate positivum proinde ad illam tollendam debet dari determinatio superaddita adaequate positiva quod non potest assignari alia praeter modum unionis. Quia enim indifferentia modi actionis ad produci tantum per se ipsum sit indifferentia ad effectum pertinentem positivum pertinentem negativum inde est quod supponitur hoc modus actionis est indifferens ut producatur tantum per se ipsum ex ponitur illa Dialectica sic: modus actionis est indifferens ut producatur per se ipsum et simul non producatur per aliam distinctam actionem totalem

ad simile argumentum [illegible] totale [illegible] sententia probabili docente non implicare

ut duae causae efficientes totales in actu 1do producant unum eundemque numero effectum ratio cujus stetit ex illis causis indifferentia, ad hoc ut producat se sola, 2 tunc posse solam effectum ratio ad tollendam suspensam actionem totalem causae (cum hoc in dicta sententia indifferens omnino sit ut sola solam producat effectum ...) et ad tollendam dictam indifferentiam praeter actionem totalem causae in regione ... addita nova positione durando quod pariter ad tollendam indifferentiam corporis ad unum ad regionem nova separatione positiva durando licet indifferentia hoc tolli nequeat ... corporis nec ... et aliud simul.

Ad solvendas alias Obiectiones

85

Nota 1mo modum non excludere omnem perfectionem ... et dici durare in alio quae ... alium modum ut dictum est n 64. Deinde posse existere ... Nota 2do modum non esse perfectiorem simpliciter entitate ... rationis ... conservatione ... in modificatione ... esse perfectiorem ... Nota 3tio quod modi licet neque sint substantia ... neque accidens ... tamen sicut ens modale ... aliqui modi ... substantia modalis aliqui accidens modale seu aliqui sunt modi substantiales aliqui accidentales. Substantiales sunt unio ... Verbi Dei cum humanitate Christi (supposito quod sit modus) et uniones ... substantialium ut patebit ex ... de substantia autem supposito quod ... sit modus docebit Metaphysica.

Reliqui modi sunt accidentales ut actiones ...
Nota 4to ... sive substantiale sive accidentale ... in se modum ... actionis ... modale ... quod ... actu ... accidens ... modificatum ... effectum ... in se ... effectum ... modale ... et durans ens modale. ... principio ... totum

desumit durationem a sui parte intelligendum est de tali duratione cuius est capax.
Alij dicunt ex eo quod potentia creata nullius sit unionis non de-
bere dici eam modalem quia partes ut quod non durant totum vel
solum partes ut quod dicitur quia exponi desumenda est duratio
Sed unionis hoc non subsistit nam unio modalis quod est pars
utique potest tum et ignorantior aliis durat ex se sua tamen
generalitate et compatibilitate. Nota 5to
Licet causa quae fit per modum actionis producat effectum quae licet tollat
immediate producit item licet corpus unionis causa per modum unionis tamen dicitur
immediate unitur. Ratio est quia talis actio inter causam et effectum mediat
solum tanquam agens ut quo seu tanquam ratio formalis productionis non eo tanquam
agens ut quod quod solum obest immediatae productioni quamvis unio
inter corpus et animam mediat solum tanquam pars ut quo seu tanquam ratio
formalis uniendi non eo tanquam pars ut quod quod solum obest immediatae
unioni.
Nota 6to Licet multiplicari infe-
rioribus seu individuis notabiliter diversis qualitatis solum dicitur mul-
tiplicari rationes inferiores seu species qualitatis non eo ipso genus quali-
tatis multiplicatis individuis notabiliter diversis vivens corporeum
substantiale solum dicitur multiplicari species viventis corporis
substantialis vero multiplicatis individuis notabiliter diversis
entis realis solum dicitur multiplicari rationes inferiores seu species entis
realis non eo ipso genus supremum entis realis. Et hic ul-
timum modis quia multiplicantur individua notabiliter diversa entis
realis scilicet alia et modalia alia ratio ideo hinc solum sequitur
multiplicari species entis realis ut sic (minimum aliud esse speciem entis
realis simpliciter aliud entis realis modalis) non eo sequitur ipsum genus
supremum entis realis multiplicari.
Nota 7mo Aliud agnoscere modos non quidem sub respectu ex-
plicito modi sed sub respectu convertibili et definitivo eiusdem
scilicet sub respectu alicuius actualis durationis vel indifferentis inseparabi-
bilis quoad permanentiam ad illa licet hunc respectum formalem modi
nihilominus quoad formam fors accidentalibus ~~modo ex substantialibus~~ quas
censuit esse entitative inseparabiles a subiectis suis. Nec minus est
necesse non habere posuit tale fundamentum separabilitatis entitati-
vae accidentalium a substantia quale fundamentum nobis subministrant
fides docens in Sacramento Eucharistiae manere accidentia panis
et vini sine substantia panis et vini.

Punctum 3tium.

Respondens ad principalem praesentis Articuli Quaestionem.
Dicendum

Dicendum est 1mo Dari distinctio[nem] modalis [realis]. Prob[atur]: Distinctio [ex] natura rei [illegible] [illegible] modificatio[nem] est distinctio modalis. Sed datur distinctio [ex] natura rei [inter] modificatio[nem] [et] [illegible] realis. Ergo datur modalis [illegible] modificatio. Ergo distinctio [ex] natura rei modificatio[nem] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [ex] natura [illegible] ens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ens [illegible] [illegible] est a [illegible] Ergo distinctio est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] addere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo datur distinctio realis modalis. Prob[atur] [illegible] [illegible] distinctio[nem] realem modalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligi [illegible] distinctio[nem] [illegible] [ex] natura rei [illegible] [illegible] modificatio[nem]. [illegible] bene intelligi[illegible] [illegible]: Ergo [illegible] [illegible] est distinctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] simplex. Distinctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est distinctio [illegible] [illegible] et sic de reliquis.

86

Dicendum est 2do Distinctio [illegible] modalis [illegible] distinctionibus [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] simpliciter [illegible]. Prob[atur]: [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] Charitas nec addit nec [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] Ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed distinctio [illegible] modalis [illegible] [illegible] [illegible] modificatio est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et modificatio[nem] [illegible] ex [illegible] distinctionis [illegible] [illegible] distinctio [illegible] modalis [illegible] distinctio [illegible] simpliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

87

Ad Solvendas Obiectiones

Nota 1mo [illegible] Magnus Suarez pro [illegible] 2da [illegible] ex [illegible] separabilitati [illegible] [illegible] bene [illegible] [illegible] distinctionis [illegible] [illegible] [illegible] Personas duas inseparabiles [illegible] nulla [illegible] distinctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separabilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] simpliciter [illegible] iuxta objicientem.

88

Ratio hujus est quia ꝙ. deputatas extremorum neq; est ipsa ratio formalis distinctionis, neq; de genere ejus essentialis. Nota 2do circa eandem.

de: sicut magis est ens minus quam distinctionem esse rationem minimam in ratione entis, ideo n. principet ratione entis dis., ut sic nomine ejus species ac ens reale, ita distinctio realis est non in ratione perfectionis distinctionis, realis simplex non tamen in ratione distinctionis. distinctio n. desumitur non ex perfectione extremi illius quod dignit, sed ex negatione identitatis inter illud extremum et aliud extremum, alias non esset distinctio major quam Angeli a DEO.

Nota 3tio circa • Comparationem ex eo quod magis amplificato magis differunt quam dicunt eas sicut solum sequitur minorem esse dissimilitudinem, non inter magis amplificatio quam inter dicto earum non de ratione distinctionis. ꝙ. distinctio non ex dissimilitudine extremorum sed ex negatione identitatis desumitur, alias non esset distinctio major a Deo quam ab alterum majora.

Nota 4to quod dubiae dari videntur esse non dari plura quam distinctionem quam entium, sed falsum est non dari plura quam entis quam duo sc: ens reale et ens rationis. Ideo n. quia entis sunt suprema et habent sub se species subalternas quod sunt quam respectu inferiorum nimirum entis realis, ut sunt species subalterna sunt ens reale possibile et ens reale actuale, rursus hujus utriusque species subalterna sunt ens reale simplex et ens reale molle. Unde sequitur quod etiam distinctionis quam suprema sunt tantum duae distinctio realis et distinctio rationis, inferiora autem quae sunt plura nam distinctionis realis, ut sic species subalterna sunt distinctio realis possibilis et actualis, hujus autem utriusque species subalternae sunt distinctio realis simplex et distinctio realis modalis.

Nota 5to Quando exsistunt ratione a parte rei est vel idem realiter sive simplex sive modaliter vel diversa (primo) realiter sive simplex sive modaliter non autem esse vel idem realiter simplex tantum vel diversa realiter simplex tantum. Designans inter ea quae exsistunt ratione a parte rei dantur etiam distinctionem realem modalem sicut quando sunt ens sit vel ens reale sive creatum sive increatum sive substantiale sive accidentale vel ens rationis sive fictitium sive logicum non enim sunt vel ens reale creatum tantum vel ens rationis fictitium tantum.

89 Quaeres an dentur distinctio denotativa realis explicata supra n 44. Resp. conformiter ad dicenda in disputatione de Relationibus distinctionem hanc nec dari nec posse dari. Ratio est quia etiamsi denotativa explicata citato numero quibus deberet aliquid identificari vel identitate impendari ex ipsis conjugi: (in sensu dicto distinctionem ratione esse quod supradictum est distinctio) distinctio denotativa, nec dantur nec possunt dari.

ut dicitur de Relatione.

90

Caeterum admonenda est distinctio aliqua in ordine ad diversa obiecta, ut cuiusque arte inadaequate, et ita in ordine ad unam inadaequata, ut extrinseco ut in respectu intrinseco ad inadaequatam, ratio ergo illa est possibile et impossibile absoluto manere adhuc inadaequate. Itaque datur distinctio inadaequata cuiusque Dei distincti a creaturis, quia Deus est extrinseco creaturarum respectu qui ad inadaequatam creaturam ut in intrinseco est ut ita ut solo Deo est impossibile absoluto debeat perire inadaequata creatura. Ratio est quia datur talis inadaequata quae datur et distinctio altera, distinctio inadaequata.

QVÆSTIO 2da

De Distinctione media inr distiōē rlem et rationis.

Per distinctionem mediam inter distinctionem realem et rationis intelligitur distinctio aliqua obiectiva nempe talis quae sit ante omnem operationem intellectus inter duo aliqua quae dicuntur unius eiusdem entitati sibi ut identificata adhaerere, ut inter animal et rationale eiusdem hominis. Dicitur haec distinctio media inter distinctionem realem et rationis quia neque est ut sit inter rem et rem aut inter rem et modum aut entia, sed solum est inter formalitatem et formalitatem identificatam seu ut adhaerere. Neque enim est distinctio rationis quia est independenter ab omni operatione intellectus. Subiis distinctionis duas species communiter assignant, nimirum distinctionem formalem ex natura rei et distinctionem virtualem intrinsecam de quarum existentia et possibilitate quaestionem decernemus.

Articulus 1mus

Quid sit an detur aut saltem possibilis sit distinctio formalis ex natura rei.

91

Quantum ad 1mum Punctum Articuli. Distinctio formalis ex natura rei a propugnatoribus eius sic definitur: est alietas ante omnem actum intellectus duarum formalitatum obiectivarum uni eidemque indivisibili ut entitati ut adhaerere identificatarum. In hac definitione Ly alietas ante omnem actum intellectus ponitur pro genere, quod dicitur commune tam distinctioni reali quam formali ex natura rei. Ly formalitatum obiectivarum ponitur pro differentia. Distinctio enim realis est alietas rei a re. Unde ut patet ex dictis Quaestione praecedenti, quod omnia habent propria esse et existentiam unde non sunt formalitates. Deinde distinctio realis non fuerit adhaerere

c alienis dicere ullatenus sibi identificatorum si autem fuerit ina-
daequata c alienis duorum etiam 2dum aliquid sibi identificatorum
Quia 3tia distinctio formalis ex natura rei c alienis dicere formalitatum ob-
iectivarum adaequate non identificatarum inter se et cum illa entitate
cuius sunt formalitates.

92 Nomine autem formalitatum intelligunt compraehensiones distinctionis relatas aliquas
modos obiectivas inadaequatas entitatis susceptibiles quae non sunt simpliciter entitates aut
res quae non habent proprium verum essentiam aut existentiam nec possunt produci aut corrumpi
modo suo sed solum modo illius entitatis cuius existentia existunt et inadae-
quate sunt identificatae. Formalitatum varias 3 species assignant. Primo
dicunt esse formalitates essentiales seu primo essentiales per quas unumquodque ens in suo
esse primo constituitur quales sunt genus et differentia cuiuslibet rei et gradus
metaphysici per quos intelligunt complicatum quandam dependentia, alia inferio-
ra eiusdem rei unde etiam servant illa gradus eorumque metaphysicos
Ty. sine illis res nec dicuntur esse potest cum abstractione a gradibus physicis
respectiva in ambigua qualitate physica ex qua calore ut duo ut 4 ut 8 proportione
Tales gradus metaphysici in complicamento substantiali et substantia corporea
viventis. 2da species formalitatum sunt formalitates
extraessentiales respectiva quae non constituunt quidditatem essentialem rei, respectiva
tamen metaphysice illam consequuntur qualia sunt attributa entis unum verum,
bonum et proprietates metaphysicae seu complicata non essentialia rei ut
admirativum aut risibile respectu hominis. 3tia species sunt formalitates
extraessentiales contingentes quae ita conveniunt enti, formaliter seu vere
ut potenter possint non convenire. Talis est primo respectu cuiusdam
dicitur unio respectu naturae ut ipsa similiter complicatum dei, [illegible], [illegible]
Dividunt praeterea easdem formalitates in Quidditativas quae natura cui
adveniunt ex suo gradu extrahunt etiam alio constituunt quales sunt
et mortalitas respectu animalis quae extrahit ex gradu superiori et constituit
ut in inferiori gradu hominis. Et in Modales quae naturae cui
adveniunt ex suo gradu non extrahunt quales sunt existentia respectu
essentiae quia ita advenit essentiae ut illam extra gradum essentiae non extrahat.
Inde formalitates dictas alias dicunt esse innatas advenientes alias
externas advenientes. Priores sunt quae prima complicamenta Posteriores
sunt complicamenta posteriora.

93 Signum distinctionis huius multiplex assignant. Primum dicunt
esse formalitatum separabilitatem et definibilitatem ita ut illa formalitas
dicatur formaliter ex natura rei quae habeat definitionem essentialem aut descriptionem
propriam possunt explicari quae etiam possunt diversimode concipi ut ita inter
se separari ut de una possit aliquid demonstrari quod non demonstratur de
altera. 2dum reparabilitatem unius formalitatis sine altera.
hinc aliqui dicunt distingui formaliter ex natura rei animali in homine
quia animal est separabile in leone sine rationali. 3tium simi

litudinem essentialem similitudinem unius rei ad diversas formalitates acceptas aut aliter ratione dicunt se sentire bruto ad auditum dissimile et eidem ad medicinam ac inde dignosci formaliter ex natura rei in hac dictas formalitates. 4tum prioritate et posterioritate formalitatum designant, scilicet quia unius est prius visibile et posterius unde dignoscitur formaliter ex natura rei. Addunt alij signum aliud nimirum veritatem [illegible] praedicatorum contrariorum de formalitatibus ipsis eiusdem formaliter unius Adeque enti.

Nota distinctionem hanc a suis impugnatoribus dici formalem quia est inter formalitates dici et ex natura rei quia est independenter ab intellectu quod licet ipsi tamen sentiunt, tamen intra et extra propriam definitionem alterius aliterque [illegible] esse illius incompletam et naturam.

Quantum ad 2dum punctum Articuli dari distinctionem formalem ex natura rei impugnat subtilis schola cum suo Doctore licet non [illegible] ex mentis magni huius Doctoris [illegible] deducat aliud longe distinctionem esse distinctionem formalis ex natura rei quam intellexisse non esse illam quae nunc defenditur a Scotistis. Quis [illegible] secundum [illegible] forsan melius mansisse in hac sua [illegible] posset a Professoribus nostris ante doceatur.

Dicendum est Imo non dari in creatis distinctionem formalis ex natura rei. Addidi in creatis quia in divinis an sit admittenda Theologis examinandum relinquam. 94

Probatur. Nullum datur sufficiens fundamentum vel signum distinctionis formalis ex natura rei in creatis quia distinctio haec non datur in creatis. Antecedens probatur: Signum et fundamentum distinctionis formalis ex natura rei iuxta assertores eius est quintuplex relatum Nro praecedenti. Sed nullum ex his est signum et fundamentum est sufficiens ad asserendam distinctionem formalem ex natura rei in creatis. Non primum signum scilicet diversa definibilitas quia in anima Brutorum esse visivum identificatur aut adaequate anima Bruti similiter esse auditivum gustativum etc. Item in esse visivo esse visivum coloris albi esse visivum coloris nigri et ceterae formalitates multiplicabiles pro multiplicitate colorum et divisimodae separabilia et definibilia nam esse visivum definitur quod sit principium visionis esse auditivum quod sit principium auditionum etc. Item esse visivum coloris albi definitur quod sit principium visionum coloris albi et tamen non dignoscuntur formaliter ex natura rei et admittunt Scotistae, alias in anima Bruti et pluribus aliis entibus deberent admitti (quos tamen non admittunt Scotistae) infinitae formalitates obiective distinctae a se formaliter ex natura rei cum tamen sint infiniti quos respiciunt et pro quorum multiplicitate multiplicantur. Non enim 2dum signum scilicet separabilitas formalitatum inter se quia licet esse auditivum et esse divinitus separabile sine visivo esse in aliquo ente sicut anima sine anima. Quod non in hoc implicat imo videntur haec in talpa reperiri neque tamen iuxta oppositum dignoscuntur a se formaliter ex natura rei in anima Bruti. Non 3tium scilicet similitudo et dissimilitudo

na ipsa aal. Bri quæ distinguitur formaliter ex natura rei a rationali Bri, p. simile bruto (ut volunt oppositi) et simul est dissimile bruto et tamen aal Bri non distinguitur formaliter a se ipso ex natura rei ut volunt scotistæ. Quod aal Bri ut simile distinguitur ex natura rei formaliter a rationali Bri sit dissimile bruto probatur: quia aal Bri quatenus distinguitur formaliter ex natura rei a rationali Bri est identificatum realiter adæquate cum ipso et rationali eiusdem ut docent oppositi bruto autem nullatenus est identificatum Bro aut rationali eiusdem. Non 4tum per prioritas et posterioritas quia non datur distinctio formalis ex natura rei inter ens et substantiam iuxta omnium Scotistarum doctrinam, etsi ens iuxta eosdem prius sit quam substantia utpote genus respectu speciei. Præterea inter aal Bri per principium sensationum quadruplex et inter esse visivum eiusdem Bri per principium visionum non datur distinctio formalis ex natura rei iuxta Scotistas, et tamen iuxta eosdem debet dari inter illa prioritas et posterioritas: prius namque universaliter est principium sensationum ut sic quam principium sensationum talium scilicet visionum sicut prius quam universaliter est vivens ut sic per principium vitæ ut sic quam vivens sensitivum per principium vitæ talis nimirum sensitivæ.

Tandem non 3tum per verificatio prædicatorum contradictoriorum quia (ut dictum supra) in rationali Bri esse visivum et auditivum non distinguuntur formaliter ex natura rei et tamen de illis possunt verificari prædicata contradictoria similia illis quæ iuxta Scotistas verificantur de aali et rationali Bri: nam sicut iuxta Scotistas aal Bri est principium sensationum rationale vero Bri non est principium sensationum ita et quantitatem rationis esse visivum Bri est principium visionum, vero esse auditum non est principium visionum. Deinde de ipso aali Bri quod tamen non distinguitur formaliter ex natura rei a se ipso verificantur hæc contradictoria: est tamen realiter quam formaliter principium sensationum (ut volunt Scotistæ) et: solum realiter non autem formaliter est principium sensationum ut probo: quia aal Bri identificatur realiter adæquate rationali Bri quod solum realiter non autem formaliter iuxta Scotistas est principium sensationum. Secundo quod sit eadem realiter adæquate cum uno 3tio sit autem realiter adæquate idem inter se, sed hæc prædicata aal Bri et: esse solum realiter non autem formaliter principium sensationum identificantur realiter adæquate cum uno 3tio scilicet cum aali rationali Bri (licet intercedat distinctio formalis ex natura rei, hoc non iuxta nostros Authores non tollit sed supponit identitatem realem) quod hæc prædicata aal Bri et: esse realiter non autem formaliter principium sensationum identificantur realiter adæquate inter se, adeoque de aali Bri verificantur hæc prædicata: est solum realiter non autem formaliter principium sensationum.

Confirmatur eadem solutio ex solutione obiectionum ubi ostendetur nullum ex allatis signum reperiri inter extrema illa, inter quæ sententia opposita admittit distinctionem formalem ex natura rei.

Quantum ad 3tium Punctum Articuli.

95 Dicendum est 2do Implicat in creatis distinctio formalis ex natura rei. addidi in creatis propter nostram superiori solutione.

Probatur solutio argumento fundamentali quod pugnat cum ista distinctione virtuale intrinseca et quæstiones obiectivas ut patebit suo loco. Implicat

foa et negao eiusde foa idficari seu rlr adaegte, qd patet indu-
ctione ois foa mensurabil ut vaulitis phis, ut albdinis, Logicus, ut co-
gnidis. Et rnoe q. impliat ee idficari rlr adaegte duo n qe: hoc
n. e fortissime argumtu. Et certe si ixtr oes impliat esseu et
exsteu hiri idficari rlr adaegte negaoi eiusde esse et exsteu hiri
(q. impliat tincoergl. pariter impliat oe foa idficari rlr adaegte
negaoi eiusde foa. Sed admissa in creatis distioe foali ex naa
rei fra et negao eiusde foa idficarent seu rlr adaegte q implicat
distio foalis ex naa rei in creatis. [t] (Pbr sequela Maris: admissa
distioe foali ex naa rei in creatis ḉdicta stradictria idficarent seu
rlr adaegte. Consequen patet q. ḉdicta stradictria si abstracte sumantur
ut fra et negao eiusde foa, sub concrete, includunt foa et negaoe
eiusde foa ut patet inductione stradictriorum extra controversiam talium.
Et rnoe: si n. ḉdicta stradictria n dicerent fra et negaoe eiusde foa
tunc sibi n stradicerent nec opponerent maxime ulla n. e stradictio inr
foa hanc et negaoe n huis sed alterius foa et ide N.C. omnimode
ens de Petro pst dicere foa hanc de Petro pst dicere foa hanc de paternitate et negaoe ~~eiusde~~
n huis sed alterius foa de identitatis sui cu Paulo, cu tn eide N.C.
omnimode enti n possint ḉpetere siml ḉdicta stradictria. Unde ad
illa salvanda diversi scholastici diversas adinvenerant distiones N.C. tales.

Pbr iam Maris: 2di argmti: Admissa distioe foali ex naa
rei in creatis, ḉdicta stradictria idficarent rlr adaegte uni eidemq
rlr indivisibili entitati de Dei q em idficarent seu rlr adaegte, ~~[illegible]~~
principium lumine naae notu: qd et eade rlr adaegte uni 3tio et eade
rlr adaegte em inr se. Maris pbr: Admissa distioe foali ex naa
rei in creatis aut Dei idficaren rlr adaegte ee distinctum foalr ex
naa rei a relati Dei, relati vel Dei eiusdem idficaren rlr adaegte n ee
distinctum foalr ex naa rei a relati Dei (ut volunt oppositi psi) sed
aal ex raate Dei et una eadeq rlr entitas Dei. Et dicta ḉdicata
et stradictria (alias nulla eent si hde n eent cu hde oiq stradi-
ctriis extra controversiam talibq quoad stradictione sint pares) q ad-
missa distioe foali ex naa rei in creatis ḉdicata stradictria
idficarent rlr adaegte uni eidemq rlr indivisibili entitati de Dei.

R debis Imo hoc argumto oppugnari fidem ex illo n.
sequi nae Dni et Personis rlr adaegte idficantis inr se n posse
ḉpetere stradictria, alias fra et negao eiusde foa idficarent seu
rlr adaegte. Sed stra est. Dicere multos probabile a
Doctissimis Theologis Naa Divinae et Personas n idficari seu
rlr adaegte omnimode et ḉdicta stradictria ḉpetere illis, ut et
distincta rlr aliquomodo adeoq n idficari inr se adaegte rlr foa

et negao eiusde form sed dqui alv aliqomdo. Oppositio sequi ex Edictis contradictorijs spectantibus simul dati Sui et vaati Sui eu hic idficare seu alv adeque ~~alv~~ omnimode.

97 Rdebis 2do hoc argumento thesis alv inadqte sequi enim ex Mo qte n esse em inadqte idficari nti sequitur nec dici ab illo inadqte alios Edicta contradictoria spectare sui et toti Eci ee toto n ee sed ee qte n ee qte debebant seu alv inadequate idficari qd implicat, q. implicat form et negao eiusde form adeo ~~Edictam contradictoriam~~ idficari seu alv em inadqte qd opponuntur sibi maxime. Contra e: Falsu e negatr. form et negao eiusde form adeo Edicata contradictoria spectare sui et toti n posse idficari seu alv inadqte, si n. sit form divisibilis s essentiis pluribus partibus Equalis form in toto parte e totaliter a toto realiterq distincta est idficari alv inadqte negari sua parti s negari una tm aut altera pte sua neganti n aut ~~tam~~ omnes. Cuius ro e q. nulla e implicantia entitate aliqm idficari inadqte esse sua inadqtes imo magna foret implicantia si illi non identificaret quidē illa consentaneis interere. Sed form divisibile identificari alv inadequate (~~essentiis sua inadequatis~~ Ergo nulla est implicantia ~~formam divisibilem~~ negationi sua parti non est aliud qm formam illam identificari realiter inadequate essentia sua inadequatae Ergo nulla est implicantia formam divisibilem &c. Nec pbr: quia essentia inadequata seu pars ~~seu pars~~ intrinseca formae divisibilis est negao partis eiusdem formae. Qd ipsum hi pbr: Essentia inadequata formae indivisibilis non est (intellige adequate) ipsa forma divisibilis q. pars tng non est totum Ergo debet esse negao eiusdem formae divisibilis: omni n. enti &c

(q. pars unq n est totum) qd dt ee negao eiusdem fml divisibilis Coin-
enti n summo opposit ee tale v n ee tale 1 fm aut negao illius. Item quo
sed opposita contradictoria 1 pars universa fml divisibilis n e negao totalis
eiusdem fml divisibilis (neq n. negat oes ptes illius q. n negat seipsam
divisim sumptam) qd solu est negao illius ptialis. Ad illud
qd illius fml ac negaoe eiusdem fml utroq et qlibet contradictoria
opponi sibi maxe Nego ntr nec contradictoria ipsi convenire posse. Ideo
Negando oppositum Argumenti: qd magnitudo oppon desumitur ex
distantia oppositorum alias opposita contraria inter eandem extensionem et effem simile
opposita contraria inter altitudinem et nigredinem quae sunt ultima opposita
contradictoria inter Deum et negaoem eius impossibile cum ostensa
sit oppositos requirant distant sit utrumq inter extrema.

Qd si quaeras unde desumatur magnitudo opposonis. Ideo ab exclusione ~~ap.~~ ap. onde Auberto.
qd intercedit inter extrema opposita hoc est adeo qd unum extremum
dicat negaoem alterius et n. mediate tm v magnitudine extrema oppo-
siti se excludunt atq impeditiva sunt terminis (ut fit in
oppone contraria) opposita illa erit non ... mediate sed
... impeditiva terminis (ut fit in oppone contraria) erit op-
pon maior. Tandem si mediate 1 fmalr se excludunt hoc
est si unum extremum dicat fml aliud ut immediate n an solum
mediate dicat negaoem eiusdem fml (qd fit in oppone contradicto-
ria). Oppon illa erit maxima.

Confirmo respon: licet ad oppone opponi contradictoria 98
licet sit maxima n requiritur ut hoc totum neget unum qd affirmat
altera sed sufficit si tm, vere neget unum quod sufficit
ad falsificandum alterum i eorum (alias oppones istae n erant
contradictoria ee aut est tale, aliqd aut n est tale qd dicere
est opponi doctrinis Dialecticis) ita ad oppone qlibet
contradictoria licet sit maxima n requiritur ut hoc totum negans
excludat unum contradictoriam qd reperitur in altero sed sufficit
qd unum contradictorium tm neget de esse alterius quod sufficit
ad excludendum illud alterum qd ergo contradictoria excludit
exclusa v unica sui pte (nam ad sublatione oris totius sufficit
ablatione v unica eius ptis) adeo ad oppone contradictoria
sufficiat qd unum contradictorium excludat v una pte al-
terius contradictorii licet alias n excludat sed cum iis consistat
illa contraria contradictoria possunt consistere inter se contradictorie

[illegible] et negans eiusdem [illegible].

99 Dixi non [illegible] totum divisibile [illegible] possit [illegible] inadaequate idemtificari negationi [illegible] quae implicat, forma indivisibile omnino [illegible] identificari negationi [illegible] quia implicat esse ens identificari sive adaequate sive inadaequate [illegible] illi quod negat [illegible] esse illius [illegible] nec pars esse eius. Omnino forma omnino indivisibilis negans est talis quod neg[illegible] esse [illegible] indivisibilis (alias [illegible] forma et negatio eiusdem [illegible] darentur [illegible] adaequate quod [illegible] implicat) neque est pars esse illius [illegible] forma omnino indivisibilis [illegible] [illegible]. Dixi eodem [illegible] negari [illegible] totum divisibile [illegible] identificari posse [illegible] inadaequate [illegible] implicat [illegible] divisibile identificari [illegible] inadaequate negationi [illegible] [illegible] et singula [illegible] negationi [illegible] identificari illi quod neg. [illegible] esse [illegible] nec pars esse [illegible]. negans [illegible] et singula [illegible] negans non est pars eiusdem [illegible] alias [illegible] negaret.

[illegible]

100 Quaeres 3tio implicare formam et negationem eiusdem [illegible] identificari [illegible] adaequate in entitate indistincta [illegible] ex natura rei (dicunt Thomistae [illegible] virtualiter [illegible]) [illegible] implicare in entitate distincta [illegible] ex natura rei [illegible] [illegible] forma et negans eiusdem [illegible] identificantur [illegible] eidem [illegible] entitati [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ex natura rei [illegible]. Ita est Primo respondetur [illegible] manifeste [illegible] principium quod [illegible] subsistit. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impugnatur [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] impugnatur [illegible] [illegible] ex natura rei [illegible] et [illegible] ex [illegible] [illegible] implicat formam et negationem eiusdem [illegible] identificari [illegible] adaequate. [illegible] implicat [illegible] in entitate indistincta [illegible] ex natura rei [illegible] distincta [illegible] ex natura rei [illegible]. Ita 2do implicat formam et negationem eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] identificari [illegible] adaequate [illegible] entitate sive distincta [illegible] ex natura rei [illegible] virtualiter [illegible] distincta [illegible] [illegible] subsistit. [illegible] [illegible] formam et negationem eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] adaequate [illegible] inadaequate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adaequate sive inadaequate [illegible] [illegible] forma [illegible] negans [illegible] eiusdem [illegible] [illegible] eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

negandi possibile de hinc et illa entia mois [illegible] omnimode verumq hymnus [illegible] n. n aliud intelligi gm ee addere [illegible] dificare suo n ee. [illegible] nihil dificari addere nisi ubi [illegible] l nisi esse sub addere. 2do manifestum est gm ee n sit esse addere oppositi ubi contradictione ee. non n ee [illegible] excludat ee contradictione ubi oppositum excludit eoipso esse ejus. Et [illegible] statim principio universali [illegible] de simul ee et n ee [illegible] ulla [illegible] et fundamento [illegible] limitant oppositi.

Quaeres 4to [illegible] ee desinentis formaliter ex natura rei animali n ee desinentis formaliter ex natura rei a mali [illegible] [illegible] de rationali et mali [illegible] n ee [illegible] contradictoria [illegible] talia [illegible] de divisis formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] de divisis [illegible] an de eodem [illegible] n includunt [illegible] et negationem ejusdem form.

[illegible] [illegible] Notato [illegible] contradictionis tunc intelligi [illegible] [illegible] [illegible] talia hoc est [illegible] l [illegible] [illegible] [illegible] n ut [illegible] [illegible] illa de aliquo [illegible], sed ut [illegible] indifferens ad hoc ut [illegible] [illegible] illa de aliquo [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible]. Hoc notato Dico est Amo g. [illegible] regressum petit principium ut prior. Dico 2do [illegible] contradictoria gd [illegible] propositiones contradictorias dictas de eodem [illegible] formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] n desinunt ee contradictoria [illegible] talia [illegible] hoc gd dicantur de divisis [illegible] formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] alia divisione [illegible]. Sed [illegible] [illegible] contradictoria ee desinentis formaliter ex natura rei animali n ee desinentis formaliter ex natura rei a mali [illegible] propositiones contradictorias dictas de eodem [illegible] gm formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] n. [illegible] [illegible] dici de [illegible] mali [illegible] gd ita oppositas ee [illegible] formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] certe erunt propositiones contradictoriae, nam erit affirmatio in una propositione, negatio vero in altera ejusdem [illegible] [illegible] gm [illegible] [illegible] [illegible] formalis ex natura rei rationalis a mali de eodem [illegible], [illegible] formaliter ex natura rei [illegible] [illegible] de mali et [illegible] [illegible] [illegible]. nulla n. hic intercedit diversitas gd [illegible] contradictoria [illegible]: ee desinentis formaliter n desinunt ee contradictoria [illegible] talia [illegible] hoc gd dicantur de divisis formaliter ex natura rei [illegible] alia diversitate [illegible] [illegible] [illegible] et mali [illegible] [illegible] includunt adhuc [illegible] et negationem ejusdem [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contradictoria [illegible] [illegible]

[illegible] n. v. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

talia vel propositiones contradictoriae excludunt, qui propositiones sunt ab identitate subjecti non est de essentia earum et sumantur in ordine ad idem omnino subjectum quod propositiones contradictoriae quae fuerant propositiones. Antecedens probatur: termini indifferentes ut enunciantur de eodem et diversis subjectis propositiones sunt ab identitate omnino subjecti vel non est de essentia earum et sumantur in ordine ad idem omnino subjectum ut ipse patet. Sed propositiones sunt propriae contradictoriae quia talia sunt termini indifferentes ut enunciantur de eodem vel diversis subjectis. Probatur minor: ideo enim eaedem propositiones contradictoriae ut existit et non existit si enuncientur de eodem omnino subjecto simul, atque de Deo non possunt utraque verificari simul et vere dici, quatenus enuncientur de diversis subjectis ut de Deo et Antichristo possunt utraque simul verificari. Unde ideo eaedem propositiones contradictoriae si enuncientur de eodem subjecto fuerint propriae contradictoriae, si de diversis non contradictoriae quia eaedem propositiones contradictoriae quae talia possunt comparari ad idem vel ad diversum subjectum absque eo quod termini indifferentes ut enuncientur de eodem vel diversis subjectis.

102 Contra est 3tio haec propositio existit, non existit, quando non desinunt esse propriae contradictoriae, quando dicuntur de diversis vel variis subjectis, atque de Deo existente nunc et Antichristo quod multo minus haec propositio dicitur fieri ex natura rei a mali (vel contradictoria) non dicuntur fieri ex natura rei a mali, desinerent esse propriae contradictoriae quando dicantur de eodem absolute subjecto et solum de diversis simul ex natura rei. Antecedens probatur: propositio quae unum dicit formaliter alterum negare ejusdem formaliter non propriae contradictoriae ut existit et non est. Sed propositiones hae existit et non existit dicuntur licet de diversis vel subjectis adhuc dicunt formaliter et negare ejusdem formaliter quia unum dicit existentiam physicam alterum negare existentiam physicam quod hae propositiones.

103 Neque dicas propositionem existit enunciatam de Deo dicere existentiam Dei, propositionem non existit enunciatam de Antichristo dicere negationem existentiae non Dei sed Antichristi. Deus existens Dei et negatio existentiae Antichristi non est formaliter et negatio ejusdem formaliter. Contra est enim propositio non existit enunciata de Antichristo non tantum negat de Antichristo existentiam ipsi propriam sed etiam de alio existentiam alterius et Dei quod dicit negationem existentiae Dei. Antecedens probatur ex Dialectica quia propositionis hujus Antichristus non existit sensus est Antichristus nullam absolute habet existentiam propriam aut aliam, sicut hujus propositionis Deus est lapis sensus est Deus neque est hic lapis neque ille neque ullus alius. Idem dicendum et de ceteris propositionibus negativis in quibus negatur de subjecto propositionis aliquid omnino physicum quale enim est existentia physica.

Contra 2do Praedicata haec existit existentia Dei et non existit existentia Dei includunt form. et negationem eiusdem formae in terminis repugnantem sed possunt enunciari vere de diversis subiectis (nimirum de Deo et Antichristo) praedicata haec existit existentia Dei et non existit existentia Dei quae possunt vere enunciari de diversis subiectis praedicata includentia form. et negationem eiusdem formae adeoque praedicata proprie contradictoria. Sequitur non esse de ratione praedicatorum proprie contradictoriorum ut dicantur solum de eodem subiecto.

Confirmatur Admissa distinctione formali ex natura rei in ente aliquo creato (idem censendum est de distinctione virtuali intrinseca in ipsa explicanda) sequeretur dari maius mysterium in ente creato quam sit mysterium Sanctissimae Trinitatis sed hoc evidenter repugnat ergo. repugnat ematerialis quod aequale mysterio Sanctissimae Trinitatis in ente creato alias creatura esset incomprehensibilis at in nostro ente creato stante ac Deus non gloriosissimus incomprehensibilis est et fieret etiam supra captum omnis creaturae. ergo etc. Natura excederet principia lumine naturae nota quibus intelligentia dirigitur principaliter in cognoscendo non eodem principia excedit et mysterium Trinitatis Sanctissimae quod repugnat distinctio formalis ex natura rei.

Probatur sequela Totum mysterium Trinitatis Sanctissimae non in hoc consistit quod natura Divina et Personis quod sit idem sibi adaequate immediate seu in se licet sint distincta sibi mediate seu in 3tio (cum mihi solidissime docent) possunt praedicata contradictoria scilicet generari et generari immunitari et communicari. Sed in hoc quod praedicata identificata sibi adaequate immediate licet distincta sibi mediate seu uno 3tio scilicet Persona Divina cum natura Divina distinguuntur sibi immediate inter se. Secundum distinctione formali ex natura rei in ente creato ut Deo non iam identificari sibi adaequate immediate distincti tamen sibi mediate sed identificati sibi adaequate omnimode scilicet animali et rationali Dei (?) praeterea praedicata contradictoria ut supra ostendi. Deinde eadem praedicata contradictoria essent idem sibi adaequate omnimode cum uno 3tio scilicet cum ente Dei et tamen distinguerentur inter se ergo impossibile est praedicata contradictoria identificari seu sibi adaequate formae et negatione eiusdem formae ut ostensum est n. 100.

Contra distinctionem formalem ex natura rei similiter virtualem intrinsecam et conclusiones obiectivas plura argumenta solent et possunt argumenta alterum omnes hoc unum quod attuli nos abunde sufficiens existimo proinde ne ad alia diligenter expendenda tempus elabatur et ne auditoribus meis prolixitate fastidium creem plura argumenta aliis commovenda relinquo Interim tamen religas ad argumentum n. 93 propositum responses

Nota Primo Ex eo quod forma et negatio eiusdem formae (seu praedicata contradictoria) identificentur sibi adaequate animali et rationali Deum 105

qd ideo et sem ltr addyte distincta an. fali ex nra rei aut vir-
tualr ? aut gemq simili distinct hoc istr segm qd fra illa et
negaoe eiusdem fad dignum ase fali ex natura rei ? virtualr n
an qd dignum ase ltr sint n. distio falis ex nra rei fide
de virtuali intrinsecus diendus) n fuit ista doctrina oppositorum
ut extrema qua sint distincta ltr imo supponit illorum identitate
ltr addyte etc neq potest sservare ut identitatem ltr addyte falita-
tibus addyte ltr cdificatis sq. auti et vauli Dri digni ase ltr
sq. fuerint et ipsos illas falitates ? extrema sua distincta
ltr ?? nam hujus distinctio eet chimerica quare ssentare chimeram
nimirum eadem ltr addyte omnino cum hoc 3tio ? cum gliati idfi-
catis ltr addyte distincta tn ltr inter se.

105 Nota 2do Implicare fra et negaoe eiusdem fad
glicam contradictam) identitatem sem ltr addyte omnino licet dignum
ase fali ex nra rei ? virtualr sq. licet distio falis aut
virtualis tollat identitatem falem aut virtualem inter fra et negaoe
eiusdem fad n tn ista doctrina oppositorum tollit identitatem ltr
addyte adeoq n sstat ne de fra identitatem ltr addyte sub negati
verificetur qd sit ltr ipsa extrinsecus n ltr ipsa. Deinde ostendi
n 100 fra et negaoe eiusdem fad debere digni ltr n an solu
falr ex nra rei ? virtualr.

106 Nota 3tio stare resp. 4ta verbum n 101 dato qd falsum
ee ostat ex n 101 102 et 103) qd diversitas etia in gliatis contradi
ctrijs ex pte subiectorum diversorum ltr tollat in illis contradictionem
sspie talem. ceterum adhuc diversitas etia in gliatis contradictrijs ex
pte subiectorum diversorum tam falr ex nra rei aut virtualr intrinsece
aequalem sufficient oppositi in his glianis dignum falr ex natura rei
aut virtualr a mali n dignum falr ex n.r. aut virtualr a mali
n tollat in ipsis contradictionem sspie talem. Ratio q. n tollet
in illis fra et negaoe eiusdem ltr fad imo neq tollet fra et ne-
gaoe eiusdem tale ltr qm falr ex nra rei aut virtualr fad ingo
sufficit contradictio gliatorum sspie talis. Pbr primum
distio falis aut virtualis auti Dri a vauli Dri et distio falis aut
virtualis mali Dri ab eodem mali Dri et fra eadem ltr addyte
qual n. et male cum sint idem ltr addyte n sstant fuerit in illis
diversitates fales) sed gliatum hoc dignum falr aut virtualr
a vauli Dri dictum de auti Dri i.e. n dignum falr aut virtualr
a mali Dri dictum de mali Dri includunt distionem falem aut vir-
tualem auti Dri a mali Dri et negaoe distiois falis aut vir-
tualis mali Dri a mali Dri sicut sunt oppositi q includunt fra
et negaoe eiusdem ltr addyte fad.

Pbr 2do Desio formalis aut virtualis realis Dei ab eodem reali Petri est tam est ... qm formalis aut virtualis seu ipsa. Sed relata immediate contradictorie de reali Petri et reali Dei includit desioem formalem aut virtualem realis Dei a reali Dei et negatio desionis formalis aut virtualis realis Dei a reali Dei quod includit formalem et negationem eiusdem ... qm formalis vel virtualis formalis. Quod est manifesta nec recedit ab opposito ... ex pbr gradu amicum distinguens hoc: dignitas formalis aut virtualis a reali Dei includit desioem formalem aut virtualem realis Dei a reali ut vult oppositi quod includit et desioem formalem aut virtualem realis Dei a reali Dei hoc non sol ... semel eodem illo addere.

Respondetur ad Obiectiones Oppositorum. 107

Obiicitur 1mo Qui diversis definitionibus et definibilia illa dicuntur digni ne. Sed aut eminentia Dei ... diversis definitionibus et definibilia (nam eodem definitionem est principium ... realem aut principium ...) quod aeter- nitate Dei dicuntur digni ne. Sed non ... simpliciter quod formalis ex natura rei. Dicitur quod ... negatur pbr qui ne. hunt naturas diversas illa dicuntur digni ne. Tum in ... est divisitas ne. in illa est desio licet ... Tum ... naturas ne. diversas ... ne. quidem ... esse naturam ... et non esse naturam ... sed diversam. Sed qui et ne. definibilia diversimode illa hunt ne. naturas diversas quod qui et ne. definibilia diversimode illa dicuntur digni ne. Nec indicatur ... ex ... Sed hunt ne. quidem addere sibi ... diversa vel definibiles illa hunt ne naturas diversas vel definibiles ... in- ... hoc ... naturam ... non dignitas ... diversam sibi addere ... quod si ... addere illi ... sint ne. diversa et nam et ne. diversa) Sed qui et ne definibilia diversimode vel diversis definitionibus illa hunt ne. quidem sibi addere ... diversa quod qui et ne definibilia diversimode illa hunt ne naturas diversas. Pbr nec ... qui et ne diversimode definibilia ... addere ... est definibile ne. definitione A. ... definibile ne. definitione ... A ... diversa ... et ... formalis ... dicunt ipsum est definibile A non est definibile A.

Rdeo 1mo Argumento huic et sequentibus negari ... sup- posito qd ne. vel independenter ab ... intellectu ... et reale ... ante ... intellectum nulla datur multiplicitas formalitatum in eadem re indivisibili entitate ... quam ... designat ... et. Sed ... unicissima indivisibili entitas Petri qui est principium diversorum effectuum. Rdeo 2do retorquendo argumentum. ... auditivo et ... formalitatibus ... reali Dei iuxta dicta n 94. Diverse ... ipso ... desioe quando diversimode definibilia digni debeant

108

an semp quod ipsi verum an este aliqua quod obliquid [illegible] Digno nove
Sed aut et male Sri diversis definitionibus et definibilia hoc eadem omni-
modo [illegible] entitas Sri ut relata ad hoc quotatur et ut relata ad alia diversa notata
[illegible] diversimode definibilis Ideo nove hoc formalitas unica entitatis Sri
quod [illegible] aut et formalitas altera ejusdem entitatis quod [illegible] male et diversimode
definibiles [illegible] ex suppositione dari [illegible]. formalitates ipsius similiter
digno [illegible] quod aut et male Sri dicit digni [illegible] formalitas enti-
tatis Sri quod [illegible] aut et formalitas altera ejusdem entitatis quod [illegible] male dicit
digni [illegible] ex suppositione ex prius: hoc [illegible]
[illegible] ut relata [illegible] ad hoc [illegible] ad alia [illegible] dicitur digni [illegible] Ideo [illegible]
quod [illegible] dari definitione [illegible] entitas Sri ut relata ad [illegible]
[illegible] ut relata ad [illegible] ut diversae et hoc [illegible] entitas
ut relata [illegible] ad hoc [illegible] ad alia [illegible] est [illegible] diversimode [illegible]
et definibilis (intellige diversitate [illegible] se ex parte obliquorum
[illegible] ex parte [illegible]) [illegible] formalitates [illegible]
[illegible]

109 **Urgebis** Diversis definitionibus formalibus dicit respondere diversa obiecta directa
et non solum indirecta [illegible] intelligo importata Sed eadem [illegible] entitas
Sri ut relata [illegible] ad hoc [illegible] ad alia [illegible] directum ut
Sri ut relata [illegible] definitionibus formalibus [illegible] dicit
[illegible] respondere diversa [illegible] in ente [illegible] Formalitates. [illegible]
diversis definitionibus dicit respondere diversa [illegible] quod in unico obiecto
directo non reperiuntur [illegible] definitiones et explicationes [illegible]
definitiones et explicationes diversarum naturarum. Definitum hoc ipsum
diversis definitionibus [illegible] dicit respondere diversas definitiones [illegible]
diversis [illegible] dicit respondere diversas naturas.

Rdeo Imo retorquendo argumentum de diversis definitionibus formalibus [illegible]
[illegible] de diversis definitionibus [illegible] omni-
potens DEO [illegible] [illegible] [illegible] indensen
[illegible] opposito [illegible] directum [illegible] ex una [illegible] definitione
[illegible] formalitates [illegible] aut et omnipotens DEO respondet
Divene digno dore diversis definitionibus [illegible] dicit res-
pondere diversa obiecta directa Ideo [illegible] non dore [illegible]
Nove similiter digno [illegible] eodem modo distinguenda.
Per diversas definitiones [illegible] intelligo hic non definitiones [illegible]
[illegible] ad definitionem [illegible] per [illegible] et defi-
[illegible] intelligo [illegible] explicationes [illegible] entitatis [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] Per
definitiones [illegible] intelligo [illegible] entitatis et explicationes
[illegible] ad aliqua [illegible] Definitionem [illegible] modo
[illegible] diversis [illegible] naturis dicit respondere diversas defi-
nitiones [illegible] nego [illegible] numero [illegible]
[illegible] unica definitione [illegible] definitioni. [illegible]
Pauly, Andreas, et [illegible] aut male quod definitio [illegible] individuorum

tuis ut talia et inadaequata. diversi enim ipse esse possunt una definitione
inadaequata definiri. Ergo si dicas hoc, Deo, bis explicari ad principium
sensationis. digno [illegible] quod et diversis definitionibus adaequatis sunt
respondere non diversa [illegible] inadaequatis in [illegible]. Deo
esse principium sensationis et esse principium ratiocinationis et definitiones en
[illegible] Ergo Dei solum, inadaequata utraque non explicat quod entitati Dei ut
relatam ad aliqua tamen connotata. [illegible] ad sensationes [illegible] ad
ratiocinationes. Ad id vero vetis quod definitionibus diversis ina-
daequatis non debeant respondere diversa esse, [illegible] diversa
[illegible] adferam ex ipsa explicatione [illegible] supra allatam di
[illegible] definitionum inadaequatarum, [illegible] non aliud intelligitur quam duas
vel plures [illegible] entitatis duas explicationes ad aliqua nisi diversa conno-
tata. [illegible] ergo unica entitas [illegible] Dei [illegible] diverso referri
[illegible] ad hoc [illegible] ad alia diversa connotata, hinc est quod possint duae
explicari per ordinem [illegible] ad hoc [illegible] ad alia connotata, consequenter resp-
ondere plures definitiones inadaequatas.

Urgebis: definitionibus diversis sive adaequatis sive inadaequatis respondere
[illegible] unicum ... diversum sed eadem tota entitas Dei ergo intellectus
[illegible] esset dispositus ad cognoscendum [illegible] cognosceret. unica [illegible]
[illegible] entitatem Dei ergo ut plures [illegible] referendo illam
ad connotata [illegible] cognosceret eandem [illegible] esset ad refe-
rendo [illegible] ad connotata ratiocinationis cognosceret illam [illegible]
est [illegible] sed hoc dici non potest alias intellectus fieret imperfectior aliis
[illegible] ergo [illegible] cognoscit [illegible]
[illegible] unicum cognoscit aliud ut unicum non [illegible].

Resp. Deo [illegible] argumentum [illegible] quod [illegible].
[illegible] definitionibus [illegible] diversis definitionibus resp-
ondere [illegible] intellectus cognosceret unicam entitatem
Dei ut plura [illegible] apprehendere eandem unicam en-
titatem ad instar plurium [illegible] affirmare de unica
[illegible] in se pluralitatem [illegible] et [illegible]. Et
dico: nullam esse specialem [illegible] imperfectionem intellectus
quod unicam entitatem apprehendat [illegible] ad instar plurium [illegible]
nulla est imperfectio in [illegible] et ipsi apprehendebant
et nobis in [illegible] DEUM ut [illegible]
[illegible] et [illegible] affectus in DEUM
cadere non possint. [illegible] est quod intellectus [illegible]
cognoscit [illegible] mediate [illegible]
[illegible] sed et in [illegible].
cognoscit intellectus in accidentibus [illegible]. [illegible] ergo ad eandem
[illegible] plura diversa inter se accidentia [illegible] (ut patet
in [illegible]) hinc fit ut intellectus in his accidentibus

ēg in sensationibus apprehendat substantiam Dei ergo ut principium
vel sensationum et aliis cum ergo non dicatur et principium
non dicatur et adeoque ut supra. Quantum attinet ad potentiam
visivam dico cum hanc [illegible] agnoscat indicare posse [illegible] repre-
sentare aliter quam sit in se potest n. [illegible] repraesentare ut maig
[illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] unum repraesen-
tare ut supra si [illegible] medio adhibeat vitrum poligonum.

111 Urgebis Ideo [illegible] resp. datum nro 109 diversis definitionibus
[illegible] [illegible] dant respondere diversa [illegible] indivisum et [illegible]
[illegible] dant respondere et diversa [illegible] diversa. [illegible] ergo ex diver-
sitate [illegible] indivisorum colligitur diversitas [illegible] diversorum ergo ex
diversitate operationum effectuum (ergo [illegible] respondet [illegible] entis
[illegible] indivisum definitionum eiusdem entis) colligitur diversitas naturarum
(ergo [illegible] diversa definitionum) ut patet inductione et ratione: sicut
n. diversa non possunt esse principia similium operationum ita eadem
indivisibilis omnino natura non potest esse principium diversarum operationum.
Rdeo [illegible] [illegible] respondendo de [illegible] indefinito in se
[illegible] ex natura rei licet sit principium diversarum speciei operationum
[illegible] auditionum [illegible] de [illegible] indefinito in se [illegible]
ex natura rei et [illegible] emanante res intelligi operationes speciei
diversas [illegible] Diversa [illegible] principium [illegible] ex
diversitate [illegible] indivisorum colligitur diversitas [illegible] diversorum
[illegible] ex diversitate operationum diversitas naturarum cuius falsitas patet
cum in sententia [illegible] ut ostensum in [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] negari potest [illegible] [illegible]
ideo ergo [illegible] [illegible] diversas speciei natura et [illegible] principium
[illegible] operationum nimirum sensationum et [illegible] de aliis pluribus.
[illegible] [illegible] ergo eadem indivisibilis omnino natura potest [illegible]
valere pluribus diversis speciei naturis [illegible] in hoc implicat
imo evidenter hoc patet cum in sententia [illegible] in [illegible]
[illegible] in omnipotentia DEO et ceteris) [illegible] potest
esse principium diversarum speciei operationum et effectuum.

112 Urgebis adhuc [illegible] resp. datum n 108. [illegible] principium
sensationum definiret [illegible] facultas Dei [illegible] sed [illegible] entitas
Dei definitio [illegible] esset mala [illegible] definitio [illegible] entis Dei [illegible] prin-
cipium sensationum [illegible] definitio mala [illegible] [illegible] differentiam
[illegible] [illegible] definitio bona [illegible] explicare natura rei [illegible]
[illegible] rei [illegible] entitas [illegible] [illegible] principi-
um sensationum [illegible] Rdeo [illegible] respondendo [illegible] argu-
mentum [illegible] [illegible] definitione [illegible] [illegible] principium [illegible]
[illegible] principium auditionum [illegible] [illegible] principium [illegible]
sensationum

sensationis et non solum visionis. Dicere dignus secundum dein
si principium sensationis definiretur adaequate tota entitas [illegible] definit
nisi [illegible] est [illegible] secundo secundum dein si definiretur solum inadaequate
secundum dein et dico tota entitas dei principium sensationis
definiri solum inadaequate quia definitio ordinem ad omnia sed ad aliqua
tantum sua connotata nimirum ad sensationes. Quomodo sicut ista op-
positio bene definitur inadaequate tamen accumpta ordine ad
sensationes sed ad aliquas tantum principium visionis et audi-
tionis et gustationis quia bene definitur si esse visivum auditivum
indistinctum [illegible] et non [illegible] et ab aliis [illegible] bene
definitur inadaequate tota entitas dei principium sensationis et ratioci-
nationis. Probatur secundum eodem modo dignus [illegible]
proportionaliter dico ad solum definitionem adaequatam pertinere ut exprimat clare differentiam
entitatis ab omni eo quod non est ipsa non vero ad inadaequatam [illegible] explicatio naturae
rei per ordinem ad aliqua tantum connotata si explicet naturam rei ad sola connotata
[illegible] cum aliis entibus evidenter [illegible] explicabit clare solum conve-
nientiam cum aliis entibus non vero ut differentiam ab eisdem adeoque non exprimet
eius differentiam. Addo in sententia oppositionem bene definiri [illegible]
tota entitas dei principium sensationis etsi talis definitio non exprimat
differentiam entitas dei ab aliis brutorum quod in hoc consistit quod entitas dei sit
etiam principium rationis non vero entitas brutorum. Probatur
[illegible] supposita veritate quod [illegible] definitur tota entitas
dei principium sensationis quod inquantum [illegible] et apprehendit et affirmat
dicitur esse principium tantum sensationis aliter [illegible]
apprehensio et affirmatio. Solum ergo tunc apprehendit et affir-
mat dicitur esse principium sensationis sine addito tantum hoc est non excludendo
ut ipsa principium ratiocinationis sicut ista oppositio apprehendit
[illegible] tota alia dei esse principium visionis sine addito tantum.
Similiter tota entitas dei [illegible] non sit principium tantum sen-
sationis [illegible] vere principium sensationis. Sicut [illegible] alia
dei est vere principium visionis licet non sit principium tantum visionis
[illegible] principium sensationis definitur tota entitas dei [illegible]
[illegible] quia solum in hoc sensu verum est quod omnis definitio bona de-
beat esse explicatio naturae rei [illegible] hoc est per ordinem et ad omnia
et ad aliqua sua connotata [illegible] vere [illegible] falsa [illegible] sensu
[illegible] habeat quod omnis definitio bona debeat explicare naturam rei [illegible]
[illegible] semper per ordinem ad omnia sua connotata.

Obr 2do Quorum [illegible] similitudo cum bruto alteri
dissimilitudo cum eodem bruto illa dicit dignus [illegible] alias
eidem adaequate connotata [illegible] [illegible]
argumentatio talis [illegible] ex esse dissimili infertur non esse simile sed [illegible]

113

Dei nec. spectat similitudo cum bruto (cum sit sensus et principium sicut et brutis)
naturali vero Dei spectat dissimilitudo cum bruto (cum sit principium
meritorium quale non est bruti) quod actualiter Dei dent digni nec.
ap. v. sed non de eo facta ex natura.
Ideo nimo
urgendo argumentum de similitudine et dissimilitudine quibusque actualis Dei
cum bruto offensa n. 94 Directe digno dove: Quorum uni nec.
spectat similitudo perfecta cum bruto alteri vero dissimilitudo perfecta cum
eodem bruto illa dicit digni nec. Ideo dove. quorum uni spectat
nec. similitudo imperfecta cum bruto alteri vero dissimilitudo imperfe-
cta cum bruto illa dicit digni nec. Nove similiter digno Nove et Nsequeat.
Explico per similitudinem perfectam intelligi similitudo excludens omnem dis-
similitudinem per imperfectam vero similitudo iuncta alicui dissimilitudini
extra per dissimilitudinem perfectam intelligi dissimilitudo excludens omnem
similitudinem per imperfectam vero dissimilitudo iuncta alicui dissimilitudini
Dico ergo quod quorum uni spectat nec similitudo perfecta alteri vero dissi-
militudo perfecta illa desinant digni nec. ap. v. dei rigide sperant
illis nec. differentia contradictoria vero illa dicit digni nec. quorum uni
spectat dissimilitudo imperfecta alteri vero dissimilitudo imperfecta itidem
non est differentia contradictoria cum se esse mutuo inferant et includant
non eo tollunt et excludant.
Cum ergo actuali et naturali Dei sint
et nec. ap. v. sub ratione entis Dei spectat similitudo et dissimilitudo
solum imperfecta cum bruto (cum actualis Dei est simul ap. v. nec. natur.
Dei quod negit esse ap. v. nec. simile perfecte bruto vero naturale
Dei est simul ap. v. actualis Dei quod negit esse ap. v. nec. dissimile
perfecte bruto) hinc quod nunc actualis et naturalis Dei sint et n. cap. v.
non desinat dari dictio ulla nec. talis.
Clarius respon-
det eadem responsio quorum uni spectat nec. similitudo sola cum bruto
alteri vero dissimilitudo sola cum bruto illa dicit digni nec. Ideo dove
quorum uni spectat nec. similitudo cum bruto iuncta dissimilitudini reper-
ta in alio extremo, alteri vero dissimilitudo cum bruto iuncta similitudi-
ni reperta in priori extremo illa dicit digni nec. N dove.
Porro actuali Dei spectat similitudo cum bruto iuncta dissimilitudini re-
perta in naturali Dei. naturali enim Dei spectat dissimilitudo cum bruto
iuncta similitudini reperta in actuali Dei.

114 Urgebis Deus per malitiam nullo modo est similis bruto quod
per sanctitatem est perfecte sub ratione dissimilis bruto. Status phi. Pes
aliud Deus nullo modo est similis bruto quod nullo modo est in bruto
sed malitia nullo modo est in bruto ut est evidens quod sit Deus
phi. Sic paries albus est nullo modo est similis parieti P. sive in
pariete est nulla paries sit albedo similiter Deus doctus nullo
modo est similis in doctrina Paulo si in hoc ulla sit doctrina

246

quod calidum et gravius non potest esse ullo modo simile frigido et necesse quod in hoc nullus est calor quo pariter Deus per illud nullo modo potest esse similis huic quod nullatenus est in bruto. Ergo ... ut Deus sit similis conferre quod aliquid quod ... realitatis, alteri debet in illo alteri esse conferre realitatem quo pariter ut sit aliquomodo similis eius imperfectae aliquid ... realitatis alteri debet in illo altero esse aliquomodo ... realitas. Ideo ... Deus nullo modo ... sed realitas Dei nullo modo est in bruto ... realitati ... nullo modo est in bruto ... Deus per realitatem suam nullo modo est similis bruto. Dicere ... illud Deus nullatenus est similis bruto quod nullo modo est ... in se quam in aliquo sibi simili imperfecte in bruto ... quod nullo modo est in se et in aliquo sibi simili imperfecte in bruto ... sicut realitas Dei ... realitas eiusdem non est in se ... in bruto ut est ... Ceterum sicut ... realitas eiusdem ... in bruto ... aliquid sibi simile imperfecte. ... Deus in bruto realitas eiusdem quod est similis imperfecte realitati Dei. Ergo ... realitas ... realitas Dei et principium sensus. Ergo realitas ... est similis realitati Dei ... est similis et realitati Dei ... realitati Dei. ... ut Deus per realitatem ... aliud quod ... sit similis bruto ... alteri ... sufficit ... realitatem se ... aliquid sibi simile in bruto sicut ... ut Deus per realitatem suam sit similis bruto sufficit realitatem Dei esse ... aliquid sibi simile in bruto. ... in ... quam in ... et ... eodem modo quo ... est ...

Urgebis ut paries albus A sit similis imperfecte ... pariete B debet ipsa in se albedo esse aliquid aliquid sibi simile illi imperfecte esse in pariete B quod pariter ut Deus per realitatem sit similis eius imperfecte bruto debet ipsa realitas ... esse aliquid ... simile illi imperfecte esse in bruto. ... ut Deus conferre sit similis ... realitatis alteri ... debet ipsa realitas ... et non aliquid ... simile illi esse conferre in altero illo ente quod pariter ... Ideo

~~... Dei ... pariter~~ ... Disparitas est ex eo ut similitudo eius imperfecta parietis albi A in pariete B requirit ut in pariete A sit ipsa in se albedo et non aliquid ... ei simile quod similitudo imperfecta univocalis gradualis qualis est in ... albi aut calidi

115

inter sufficit qd in utroq sit ex iis qd dicunt simlia
imperfecte respectiue alicuius gradus eiusdem spec qualitatis in
uno plures pauciores in altero simlia n. 2dum Deu sit gradus qualitas una

seu qd eiusdem speci sunt qualitate Q sicut simlitudo substantialis
imperfecta l. simlitudo in natura qualis est Dei cum bruto, cum in hoc sola
sufficit qd unum ex simlibus substantialiter sit principium aliquarum unius
operationum etiam speci, et uero ratio alterius illius speci eius speci
operationum est principium aliud hinc ad simlitudinem substantialem imperfe-
ctam Dei cum bruto 2dum rationalitatem sufficit qd rationalitas uel ipsa in se
sit in bruto sed 2dum aliquid sibi imperfecte simile, nimirum 2dum
qualitatem brutis. sibi n. est principium aliquarum ctio certo speci
operationum, ut sensatio quarum etiam principium est rationalitas Dei.
Q[uo]d [?] simlitudo substantialis imperfecta in hoc sufficit
qd ueniat certo simli. ea q. ratio Deu eadem Cl simlitudo sub-
stantialis gradus est natura una sed illa gradus unus est principium
aliquarum ctio certo speci operationum, et uero ratio gradus principium
earundem sunt natura imperfecte una Cum illa gradus una,
est principium alterius illius speci operationum gradus eiusdem speci
operationum est principium aliud est sunt natura perfecte una l. simile
speci cum natura ex operationibus dignoscantur a nobis Q illa gradus
unus est principium aliquarum ctio certo speci operationum gradus
principium aliud eorum et sibi simlia substantialiter imperfecte. Dantur
2dum et sequens. Disparitas eadem est pronominate qm immediate simili
g. sei alterius sit uero Dei et aliud eius sit simlitudo perfecta sub-
stantialis in perfectione rationalitatis, et illud aliud eius est principium
ctio speci operationum gradus est principium rationalitas Dei nimirum sen-
sationum qm unio immediata qd fieri n. pt nisi ipsa in se sit
rationalis, rationalis perfecte cum rationalitate Dei sit in altero illo cum
cum illa rationalitas talis sit principium sensationum et simlium unio immediate.
Oppositum de simlitudine substantiali imperfecta ex immediate dictis pa-
tet. Urgebis Deus per rationalitatem differt spec a bruto per qualitatem

116

quo conuenit uniuoce cum bruto qd Deus per rationalitatem est ctio dissimilis bruto
per qualitatem uero ctio similis qd n. conueniunt uniuoce dicit habere rationem in qua
conueniunt certo eandem l. simile et contra qd differunt spec ordo diuer-
2dum argumenta petere aduersarios cum debeant admittere qualita-
tem Dei quae est n. c. aspirari se uel differentiam rationalitati Dei aliquam dissimile
n. c. bruto. Diverse distinguo [?] Deus n. c. differre spec 2dum
aliquas formali 2dum plures aut fundamentali n. per solam rationalitatem Cum
hoc sola l. differentia n. c. at aliis perfectionibus Dei n. datis sed 2dum se
toto aliter et 2dum qualitatem et simul conuenire quae uniuoco cum
eodem bruto 2dum se toto aliter et 2dum rationalitatem. qdcunque n. n. c.
conueniunt generatiuo siue formali siue fundamentali eadem n. c.

differunt spec sive formli sive fundamentli nam quod conveniunt quoad univoco et illa quae minus et sibi similia magis aut minus retentiq dissimilia
~~Ad prob: dico illa convenire univoce ex modo suo suscipiendi quoad rao ingra veniunt e oro eadem ex modo suo suscipiendi illam magis convenire univoce et c. ... quod rao ingra veniunt e oro eadem n.c. cum hoc sit in sententia oppositorum subsistere negeat ut patet ex ratione.~~

Ad solvendas alias Obiectiones eiusdem versiones — 117

Nota Imo dicere patiere A ee imperfecte similiter patien Dei suae albi suae albedinis dissimile et imperfecte unae albedinis sed unae alterij ...

Nota 2do ideo aequale et inaequale ... semper ee contradictoria ... aequale et inaequale semper et aequale perfecte et inaequale perfecte ... non suscipit magis et minus ... se excludunt et opponunt sibi contradictorie ... Simile et ... ee dissimile ... semper et perfecte simile et perfecte dissimile cum suscipiant magis et minus sunt in sententia oppositorum ... Unde sequitur quod non semper se excludunt sed saepe mutuo se inferunt et sunt termini pertinentes ad se ... opposita sibi contradictorie ...

Ad solvendas alias Obiectiones — 118

Nota Imo Independentia ... nullas ee in aali Dei indifferentia ad contradicti ... sed solum ex modo suo suscipiendi quatenus n. ... entitas Divi ... suscipit quo cognoscatur ... ordine ad alias ... principij ... eatenus aali Dei e indifferens ex parte ... quatenus ... entitas Dei suscipit ... ordine ad ... eatenus aali Dei e ... Unde inferes n. dari n.c. ... ex aali et mali. Sed de hoc alibi plenius.

Nota 2do ... aal Dei ... aliquid entitatis Dei ... principium ... sed significari ... entitate Dei quatenus cognita ... ad ... quatenus cognita ac si foret aal ...

Marginal notes (right, vertical): Dico ... illa ... univoce ... sed ... alteri ...

p[er] vocem realem Dei significari non entitatem Dei quatenus cognitam cum
respectu seu ordine ad alias intrinsecas [illegible] quatenus constituta tali
modo ac si foret realis tale. Idem proportionaliter sentiendum de
alijs predicatis sive Dei sive aliorum entium. Quando dum dicitur
actus Dei est formaliter vel non est formaliter tale (idem dicendum de alijs
predicatis entium) ly formaliter non significat idem quod n.c. a parte rei (ut
nostri dicunt) in statu obiectivo sed significat idem quod ex parte
nostri intellectus et ex modo nostro concipiendi et in statu intentionali formali; et
significat idem quod cognoscitur. Cuius ratio est quia in intentionali statu
dicitur summi predicari in quo summis subiecti. Constat n. evidenter
ex studiis nostris foret tale proprie hoc est quatenus est in statu
intentionali et quatenus est cognitum est tale n.c. a p.r. Sed dum dicitur
actus Dei est formaliter tale subiectum summus hic in statu intentionali quod (ut
dictum indicare) summus pro ista entitate Dei quatenus cognita
quod est predicatum est formaliter tale dicitur summi in statu intentionali et pro
eodem quod cognoscitur. Hinc inferes proportionaliter
(idem de similibus sentiendum) actus Dei est formaliter actus Dei et principi-
um sensationis. Realitas Dei non est formaliter actus Dei et principium sen-
sationis esse hunc sensum: quod: non entitas Dei quatenus cogni-
ta cum respectu ad alias sensationes est cognita cum respectu ad alias
sensationes et est cognita ac si foret principium sensationis tale.
2dum 3tio: Non entitas Dei quatenus cognita cum respectu ad alias
intrinsecas non est cognita cum respectu ad sensationes et non co-
gnita quasi esset principium aliarum sensationum. Unde ulterius
inferes predicatum tale est formaliter actus Dei non est formaliter actus Dei posse
dici esse contradictoria sed non intentionalia nec verificari de
actu et reali Dei ut sumpto n.c. a p.r. sed ut sumpto in sta-
tu intentionali. Inferes adhuc predicata ista verificari de
duobus generis distinctis esse non contradictoria quia verificantur de non
entitate Dei quatenus cognita cum respectu ad alias sensationes et de eadem
[illegible] entitate Dei quatenus cognita cum respectu ad alias intrinsecas
quod [illegible] licet [illegible] 2dum aliquid [illegible] 2dum eandem
entitatem Dei [illegible] a se [illegible] 2dum aliud aliquid [illegible] 2dum
cognitiones diversas eiusdem entitatis Dei quibus inter se [illegible].

120 Dices actus Dei ex [illegible] essendi [illegible] includit realitatem Dei
(cuius ubicunque esset actus Dei esset etiam realis Dei) quod de actu Dei
sunt est n.c. a p.r. et in statu obiectivo verum est dicere quod
non est formaliter realis Dei similiter [illegible] reali Dei quod non sit formaliter actus
Dei. Resp. ex [illegible] [illegible] actus Dei [illegible]
reali Dei quod [illegible] quod ex [illegible] essendi non includit [illegible] realem
Dei alias non possent a se separari. Dicere [illegible]
actus Dei [illegible] statu obiectivo et a p.r. [illegible] ex [illegible] essendi
[illegible] non includit realem Dei [illegible] actus Dei pro hoc [illegible] est
[illegible] entitas

ita entitas Dei) sequitur pro statu intrinseci transeat - g. enim pro statu hoc aut Dei et ideo illi inadaequate eiusdem Dei scilicet ideo ipsum entitas Dei. Nego assequentiam et ideo aequalis Dei ista intrinseci dici scilicet tota entitas Dei et quidem repraesentat Deum ad illas sensationes 1 repraesentante Deum ac si foret aut illa simul aequat mali Dei statu intrinseci dici dicitur eandem tota entitas Dei et quidem repraesentat Deum ad illas cognitiones 1 repraesentante Deum ac si foret reale illa. Unde evidens est quod aut Dei statu intrinseci spectatur aequi aequalis sub non includat mala Dei eadem statu sumpto adaequate g. non includit cognitio repraesentans Deum ad illas unitates.

Ad illud quod dicitur utrimque ~~est~~ aut Dei est enim mala Dei ideo evidens ee aut ipsis Dei ~~attributis ee repraesentabile sine mali Dei~~ sed illud aut imperfectae simili aali Dei Cgale et aut ipsius aequalitatem attributi scilicet in aequo repraesentatur de sine mali Dei. Ergo illud seq. aut ipsius aequi dignitatis adaequate a mali Dei non ideo aut Dei digni enim summa ex natura rei a mali Dei.

NOTA quod una distinctio formalis ex natura rei aliqui Scotistae ~~a~~ Scotio aliter quam hactenus explicata sit differenter censent non gradus metaphysicos ipsius aut et mali Dei vere esse a se digni sed ita ut nec divinitatis sint a se separabiles unde dicunt quod aut et mali Dei ~~et~~ sunt idem illi identitate illi adaequatae mali digni, sed sunt tamen idem illi identitate illi inseparabilitatis. 121

Haec doctrina admitti non potest Quia illa opinio aut fundamentum est illud Quia Qui omnino nos sine pruritu sunt debere vel digni illi in ipso aali Dei ee ipsius ad intuitivam et creare digni illi in ipso mali Dei ee apprehensivam indivisibili infinita perfectiones simul in mali Dei ee apprehensivam indivisibili discursivam imo in DEO ipso deberent digni illi omnipotentia, justitia, misericordia, et cetera attributa et imperfecta omnipotentia potentia productionis leonis deberet digni illi a potentia productiva hominis quod tamen non admittunt Scotistae ~~et~~ enim in DEO unius simplicitati dicta distinctio repugnat.

Articulus 2dus

Quid sit Distinctio Virtualis et an detur.

Dico ad 1mum Distinctio virtualis definitur aequivalentia unius eiusdemque indivisibilis illi entitatis pluribus entibus distinctis. Haec aliter est extrema in unius unica entitas aequivalet pluribus eiusdem in ordine ad aliquid causandum hoc est una potest praestare eos effectus quos praestant plura diversa entia. 122 3 definitionis huius species assignatur 1ma aequivalentia in causando in unius unica entitas potest causare plures effectus quos distincta entia solent causare

talis aequivalentia daq in Christo gloriosissimo qui per se potest causare quidquid possunt omnes creaturae. Similiter in homine qui per se potest causare sensationes quas producunt bruta et ratiocinationes quas producunt Angeli.
2da est aequivalentia in repraesentando ut cum unica cognitione repraesentantur simul plura ita ut quod plures cognitiones repraesentant. qualis aequivalentia reperitur in cognitionibus Angelicis. Item in speciebus impressis universalibus &. 3tia est aequivalentia in aestimatione morali ut cum unum aequivalet pluribus quoad moralem aestimationem sic aureus quoad moralem aestimationem aequivalet 12 florenis.

123 Ista distinctio virtualis est intrinseca quam admittunt Auctores sic adversarium Thomistarum schola sic definiunt. Est aequivalentia unius indistincti ad entis pluribus entibus distinctis in ordine ad verificanda de se contradictoria praedicata. Subdividi solet in distinctionem virtualem intrinsecam quae sit aequivalentia ad verificanda contradictoria praedicata plura et unum intrinsece hoc est independenter a nostris respectibus, quale est genus in ordine ad communicari et non communicari &. Et in distinctionem virtualem extrinsecam quae sit aequivalentia ad verificanda contradictoria praedicata licet non intrinsece hoc est dependenter a conceptibus nostris, quale est cognosci et non cognosci. Quamquam aliqui assertores posterioris speciei distinctionis virtualis dicerent illam virtualem extrinsecam esse quae sit aequivalentia ad verificandum praedicata contradictoria extrinseca: nam praedicata contradictoria non intrinsece ratione sui extrinseca quae conveniunt ratione nostrae cognitionis et praedicata extrinseca. quam sententiam non probo: nam contradictoria sive plura sive bina sunt sive affirmata de eodem subiecto est illi relatio quoad verum intrinseca et indistincta ab ipsa. Deinde patebit ex dicendis infra aequivalentiam ad salvanda contradictoria eo ipso esse aequivalentiam ad contradictoria plura.
Nota speciebus relatis distinctionis virtualis intrinsecae posse addi 3tiam de qua meminit R. P. Franciscus Morawski in quaestionibus de DEO et principiis philosophiae quod sit aequivalentia eiusdem in ordine adaequate immediate entis admittentis distinctionem sub medietate et in 3tio aequivalentia unius pluribus distinctis entibus ad verificanda de se contradictoria praedicata. Qualis aequivalentia erit in creatis repugnat admitti non autem mihi dominus primis verisimilibus Theologis in ordine ad naturam et personalitates divinas &. Ceterum absolute et simpliciter non est denuncianda distinctio virtualis intrinseca quam hanc non simpliciter productam intelligitur distinctio virtualis thomistica.

Signum

124

Signum univsale distioīs virtualis intrinsecae ut ei assignari debet co= adunatio in ente alv indistincto plurium pfeonum contradictorie repugnantibus in diversis entibg. Signum distioīs virtualis intrinsecae ad salvanda contradictoria pta ab admittentibg illa in mysterio Trinitatis Sstmae negantibg eo in creaturis pro veriificatione earu ex fide Catholica contradictoriorum phrum de iisdem alv aliqre. Distioīs eo virtualis intrinsecae ad salvanda contradictoria lata signum assignary verificatio Catholicarum contradictionum in sensu frali = distinguuntur a nris respectu de iisdem alv aliqre. Qd signum extendit ad distioe virtualis intrinsecam adsalvanda contradictoria pta qi ea admittunt in divinis etm inter essentiam dnam et attributa et inter ipsa attributa inter se in creaturis. Sed p sensu frale intelligunt sensu desinitum qualem ea sensu alt tale tn qi sit n.r.

125

Differentia distioīs virtualis intrinsecae aliqt univ a frali ex n.r. Cum etm magni DD advertere nt spont) ta Thomistae qm Scotistae et eorum sequaces e nris plurimi hanc assignant qd distio virtualis sit una potentialis distio fralis eo ex nta rei aliqualis. Sed qd distio virtualis sit inter virtualitates fralis eo ex n.r. inter fralitates. Cterum quod voces tn ni quod rem alterum differentia e neq n. assertores distioīs virtualis intrinsecae eam potentiale ee hoc sensu dicunt qd nd dari actu n.r. sed posse tn dari. Sed hoc potius sensu: qd sit potentia quae = capacitas in ente alv indistincto ut de illo verificentur Catholica contradictoria qo sensu etm distio fralis ex nta rei et potentialis nd vellig sunt ita dentes verificari Catholica contradictoria de ente alv indistincto. Fralitates etm qo differant a virtualitatibg ni apparet unde etm virtualistae ipsi frequentibg utuntur hac voce: fralitates: qm virtualitates.

126

Quantum ad 2dum dicendum e Implicat necessario distio virtualis intrinseca ad verificanda contradictoria sive pta sive lata: Ideo hdc cu 2lis vocibg differat a superiori posita n. 93 qua dixi implicare distioe frale ex n.r. in creaturis eodē hinde argumento probanda e 2lis vocibg distioīs fralis ex n.r. in distioe virtuale mutatis.

Ex qa ptione Inferes admissa distioe virtuali intrinseca in ente creato alv omnino indistincto ad salvanda sola contradictoria lata = 2do in totali corpore Cqd tn nolunt oppositi debere admitti distioe virtualē intrinsecam ad salvanda Catholica contradictoria pta nd digni virtuale intrinsecae a reali

Dei et n. digni virtualr intrinseca ab eodem reali Dei et Oblica-
ta contradictoria physica, et n. talia. Cui distinctio virtualis intrinseca
ad verificandam quodlibet Oblicata contradictoria, tam independenter a nris
conceptibus, et n. verificaret absolute entitati illi in se admittunt qd
entitas dup. n. (.) qdm Oblicata spectaverit aliquo et reali Dei
admissa distinctione virtuali intrinseca ad verificanda Oblicata contra-
dictoria 2do intercedit: Et hoc est speciale argumentum contra
admittentes distinctionem virtualem intrinsecam ad verificanda Oblicata
contradictoria licet negantes eam ad physica.

127 Dices Oblicata haec digni virtualr intrinsece a reali Dei
et n. digni virtualr intrinsece a reali Dei pertinet ad verificanda
Oblicata contradictoria licet esse eadem ex his Oblicatis posse cognosci co-
gnitione expressiva absque realis Dei (qd spectat reali Dei) et n. posse co-
gnosci cognitione expressiva absque reali Dei (qd spectat aliquo [illegible])
ergo hae posteriora Oblicata n. et physica q. et pertinet ad distinctionem
intrinsecam et ad conceptus nros in n. illa priora sunt physica.
Contra 1mo ex hoc resp. sequi, eam Oblicata entis physici dependentia
conceptus alterius ordinem in ente ut Dei exprimat, sed Oblicata
n. physica sed licet et n. eadem absolute cui potest ad cognosci quod
ht Dei. Contra 2do eni, posse cognosci et n. posse
cognosci et Oblicata physica q. nulla resp. 1mo pbr: Tg. spectat
[...] dubis n.c. Tg. [...] et Oblicata physica sequentur de una en-
tite Dei, ure de aliquo eiq et de potentia ad cognosci absolute
q. ipsi Oblicata verificari contradictoria physica, nimirum esse ens
physicum, Oblicatum physicum et n. ee ens physicum, Oblicatum
physicum, quidem adhuc admissa distinctione virtuali intrinseca ad ve-
rificanda contradictoria licet conceptus admittens ad physica.

128 Nota specialiter contra distinctionem virtualem 1mo qd assertores
eius manifeste nullam evidentem responsionem adferant ad prin-
cipale argumentum nrum, dum n. respondent posse de una indistincta
ex entitate per ipsam distinctam virtualr intrinsece verificari Oblicata
contradictoria, et (quod idem est) posse [...] et negari
simul [...] indistinctam ex distinctam tn virtualr in-
trinsece, idem [...] et ac si responderent his terminis: possunt de una
indistincta ex entitate verificari Oblicata contradictoria et possunt
de illa verificari. Ratio huius est qd distinctio virtualis intrinseca
ex terminis ipsis oppositio n. aliud est quam [...] potentia unius
indistinctae ex entitatis ad verificanda Oblicata contradictoria.
Nota 2do admissa distinctione virtuali intrinseca posse ad-
mitti possibilem esse hircocervum et oes chymeras in oin. chy-
merae [...] deberet admitti distinctio virtualis intrinseca
salvans contradictoria, nam eo ipso qd de hircocervo [...] verificaretur Oblicata

actu [illegible] possint et verificari. Porro potest ad verificandum contradi-
Idem [illegible] de unica indistincta [illegible] e [illegible] distinctione virtualis intrinseca
sed paulo aliter probandum inveniens sequitur ex distinctione formali
ex natura rei.

129

Obr. Dantur una entitas [illegible] in se indistincta aequivalens pluribus
[illegible] distinctis entibus [illegible] entitas est D. O. M. [illegible] [illegible] dantur una
entitas indistincta [illegible] habens potentiam [illegible] simul ad verificandum de
se [illegible] contradictoria [illegible] distinctione virtualis intrinseca [illegible]
[illegible] probo: [illegible] aliqua entitas aequivaleat pluribus [illegible] di-
stinctis [illegible] simul seu potentiam ad verificandum a de se [illegible]
contradictoria ut ostenditur sequentibus [illegible] unica pro-
[illegible] copulativa [illegible] DEUS [illegible] dantur [illegible]
aequivalet duabus distinctis [illegible] potentiam verificandi de
se [illegible] contradictoria [illegible] a DEO [illegible] a DEO
2da: Unica indivisibilis actus Unitatis [illegible] [illegible] dandi
[illegible] observandi [illegible] praeceptum [illegible]
aequivalet duobus actibus distinctis [illegible] potentiam verificandi de se
contradictoria [illegible] bonus [illegible] bonus. 3tio: unica
cognitio [illegible] practica et speculativa respectu diversorum [illegible]
[illegible] aequivalet duobus distinctis actibus [illegible] verificare [illegible] contradi-
ctoria [illegible] practica [illegible] practica [illegible] speculativa [illegible] speculativa [illegible]
Rdeo [illegible] et probatio ejus: Allatis instantiis [illegible] pro
veris admitterentur [illegible] [illegible] de uno [illegible] indistincto [illegible]
aequivalente pluribus posse verificari contradictoria respective
[illegible] respectu [illegible] diversi. Dixi [illegible] admitterentur pro
veris [illegible] actus [illegible] [illegible] falsus [illegible] veritatem [illegible] pro-
positionis copulativae [illegible] utroque ejus [illegible] sunt vera [illegible]
a DEO. [illegible] probabilius [illegible]
[illegible] probabilius docetur in Theologia implicare actum
eundem bonum simul et malum [illegible].

130

Nota [illegible] distinctio virtualis intrinseca sunt
[illegible] ex mente [illegible] Authorum [illegible] salvandi contradictoria
in re [illegible] nec [illegible] [illegible] distinctio [illegible] ita
[illegible] ex mente [illegible] Authorum [illegible] in re [illegible]
[illegible] dari [illegible] in ente [illegible] indistincta.

Rdeo ad rationes pro distinctione formali ex natura rei
quae virtualis intrinseca [illegible] militantes.

131

Obr. 1mo [illegible] distinctio sive formalis ex n. r. sive
virtualis intrinseca ex hoc maxime principio implicaret [illegible] repu-
gnat de unica [illegible] indistincta entitate verificari simul contradi-
ctoria sed [illegible] ex hoc principio non [illegible]
de unica [illegible] indistincta entitate verificari contradictoria
[illegible] et probo [illegible]: 1mo de omni Ente creato verificatur

qd sit perfectum et simul imperfectum adeoq non perfectum ~~adeoq~~
non est enim creatura e perfectum ex parte participans aliquas perfectiones
divinas et simul e imperfectum ex parte defectibile et creatum.
2do de eodem ente qd Deo verificatur qd sit similis bruto
et simul dissimilis adeoq non similis bruto explicatur hic n. 113
3tio de eodem peccato verificatur qd idem sit non producatur
a DEO et idem sit fieri indistinctum ab esse mali non producatur
a DEO alias DEUS esset Author et cum ipse peccati agerent
eiusque omni vero modo. 4to de intellectu et voluntate
identificatis sibi [illegible] verificantur tale contra-
dictoria Deus per intellectum intelligit per voluntatem non intelligit et e contra
5to de actu vitali supernaturali verificatur qd idem vitaliter
producatur a principio vitali et idem supernaturalitate identificata
cum vitalitate non producatur a principio vitali. 6to de
eadem medicina vere dicitur qd amet idem salubritate et non
amet idem amaritudine 7mo de eodem [illegible] dicitur qd
sit calidum et simul non calidum sed frigidum. 8vo de Ju-
stitia divina verificatur qd puniat de misericordia divina
identificata cum eadem iustitia 2do verificatur qd non puniat
sed misereatur.

132. Deo nullo et [illegible] eius distant nihil evincunt.
[illegible] q. esse perfectum et imperfectum dicta de creatura [illegible]
aequivoce medicina q. [illegible] aequivoce [illegible] et ne-
gative eiusdem [illegible] per non perfectum affirmatur de Deo [illegible] reali-
tas aliqua, et [illegible] perfectiones quas includit Deus in [illegible]
per imperfectum negatur de eodem Deo realitas aut aliqua
eius perfectio sed perfectio talis qd non includitur in Deo [illegible]
[illegible] imperfecta [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] sed [illegible] adillud eo modo qd ad unam
[illegible] per sine bruto affirmatur de Deo similitudo cum bruto
(intellige imperfectum) ratione principii sensativi, per dissimile
bruto negatur aequivoce de Deo non similitudo cum bruto ratione
principii sensativi. sed similitudo cum bruto ratione principii vel
imaginativi vel [illegible] qd non includitur in Deo.
Ad 3um instantiam dico qdlibet peccatum produci per se a DEO idem
[illegible] [illegible] negari tamen [illegible] DEUM esse Authorem
et causam per se peccati et docet Theologia eo [illegible] q. DEUS [illegible]
[illegible] ad peccatum [illegible] ut moveat voluntatem et [illegible] ad
illud [illegible] a voluntate creata [illegible] ex aliqua
[illegible] et inclinatione ad peccatum sed [illegible] cum q [illegible] veri-
tatem [illegible] in illo [illegible] [illegible] illud prohibeat. Unde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: servire me fecisti in peccatis tuis.

Sive ad nos Authoris alicuius effectus requirit utrumque requirat ali-
quid aut determinet ad effectum. Sed nos enim dicitur tale re-
quisitum ut causa agat ex propria determinatione causa determinata quidem ultimo ali-
unde sed [illegible] ad inclinatione et propensione propria ad effectum gene-
ra DEUS concurrit actus nostros bonos morales. Nec in se-
quitur DEUM concurrente physice ad omnia complicata peccati agere ipsa ratione
[illegible] concurrendo ad peccatum committendum. Idem vero nos dictamen
quod DEUS concurrit ut causa prima et universalissima cum agente
creato libero concurrat ad actus eius sine ulla libertatis creaturae
laesione [illegible] ut competat illi status indifferentiae ad actus sive bonos
sive malos morales nec se determinando ad alterutrum modos [illegible]
laederet libertatem creatam. Et hinc est quod DEUS dicatur causa
efficiens non autem deficiens peccati. Hoc est nullum defectum inducat
[illegible] aut defectum committat causam in concursione peccati committens.

4ta, 5ta, 6ta, et 7ma instantia non probant intentum [illegible] in
sensu [illegible] et obiectivo [illegible] [illegible] intellectu qui [illegible]
intelligit et vult [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amans. Tandem [illegible]
iustitia qua misericordia [illegible] punit et miseretur. Solvo ergo
in sensu formali hoc est de entitatibus divinis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] omnia verificantur [illegible] ac de [illegible]
Dei verificantur ipsa est principium [illegible] [illegible] principium [illegible]
[illegible]. Unde [illegible] ad [illegible] in obiectione eodem propor-
tionatur modo explicanda et ego explicando et non [illegible] [illegible]
Dei est [illegible] [illegible] principium [illegible] [illegible] Dei non [illegible]
[illegible] Dei [illegible] principium [illegible]. Sed 7ma instantia
simile video ac ad primam [illegible] [illegible] frigidum affirmando de pipere
frigus [illegible] [illegible] qualitas frigoris [illegible] calidum non negando
enim [illegible] [illegible] [illegible] quod est in pipere [illegible] negative affir-
mando [illegible] calor formalis [illegible] qualitas caloris sed solum negando
[illegible] [illegible] virtuale [illegible] [illegible] frigoris quod non datur
in pipere affirmando [illegible] calor virtualis [illegible]
[illegible] caloris quod datur in pipere.

Obiicit 2do Richardus Lynceus pro distinctione vir-
tuali intrinseca [illegible] pro distinctione formali ex natura rei [illegible] 133
militent argumenta. Unde [illegible] [illegible] actus [illegible]
[illegible] est amor bonitatis DEI et odium peccati ergo actus
amor bonitatis DEI et virtualiter [illegible] ab odio peccati alias
amor DEI esset amor peccati et odium peccati esset odium DEI.
[illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] eiusdem obiecti [illegible]

ex eo q.d cognitio obi: A sit indistincta virtualiter a cognitione
ejusdem obi. Rdeo argumentum Lyncaei nihil probare
nam stat in eodem actu contritionis posse amorem DEI et odium
peccati distingui ut q.d sit attendendum. Si amor DEI et odium
peccati n distinguerentur sed ut in actu contritionis amor DEI
esset ut amor peccati odium vero peccati esset ut odium DEI
sicut cognitio obi A est ut cognitio ejusdem obi: A, g. cognitio obi
A n distinguitur a cognitione ejusdem obi. Et certe si ex
identitate virtuali amoris DEI et odij peccati recte inferas amorem
DEI esse virtualiter amorem peccati et odium peccati esse virtualiter odium
DEI recte pariter inferes ex [illegible] eorundem identitate amorem DEI
esse ut amorem peccati &c. Directe N amorem DEI et
odium peccati in actu contritionis posse distingui virtualiter inter se
aut quacunque alia distinctione nec talis probari regula est: prob: N
Nam [illegible] contritis nam esse datur distinctio virtualis inter cognitionem
obi A et cognitionem ejusdem [illegible] adhuc semper identitas [illegible]
q.d est inter cognitionem obi et cognitionem ejusdem cognitio obi A
esset cognitio ejusdem. Unde [illegible] n cognitio obi A
sit simul tal ut q.d virtualiter cognitio ejusdem et hic [illegible]
[illegible] [illegible] sibi [illegible] sed [illegible] [illegible] se inferunt
[illegible] [illegible] [illegible] in illa [illegible] [illegible] distinctio
virtualis inter se [illegible] de q.a [illegible] [illegible] [illegible] ad hunc
unicum finis distinctionis [illegible] assignant q.i an patet ex ejus definitione
Ergo sequitur q.d amor DEI et odium peccati in unico actu contritio-
nis [illegible] [illegible] sibi [illegible], sed se [illegible] inferant sint [illegible]
omnino [illegible] q.d virtualiter [illegible] [illegible] amor DEI et amor
peccati odium peccati et odium DEI [illegible] sibi manifeste [illegible]
[illegible] et tollunt se [illegible] [illegible] [illegible] ex amore peccati
sequitur odium DEI [illegible] oppositum amori DEI et e converso
hinc [illegible] esse possunt idem [illegible]. Rdeo [illegible] N
sequelam [illegible] illa paritas: nam in [illegible] ex identitate vir-
tuali duarum [illegible] inferri de ijsdem [illegible] [illegible]
[illegible] q.d una sit alia. [illegible] in sequitur ex identitate vir-
tuali duarum [illegible] oppositarum [illegible] amoris DEI et
odij peccati inferri n de ijsdem [illegible] amoris DEI et odij
peccati sed de duabus impossibilibus [illegible] [illegible] de amore
DEI et amore peccati odio peccati et amore DEI q.d una
sit alia.

134

Urgebis n data distinctione virtuali [illegible] [illegible]
ex [illegible] inter amorem DEI et odium peccati in actu contritionis
eodem modo [illegible] [illegible] tendit in peccatum q.o tendit in DEUM sed
modo fugitivo tendit in peccatum i. odit peccatum q.d [illegible] modo
fugitivo tendit in DEUM i. odit DEUM. [illegible] modo [illegible]

tivo tendit in DEUM vel amat DEUM, quod enim modo prosecutivo tendit
in peccatum vel amat peccatum; quod utrumque in data distinctione virtuali
amor DEI erit amor peccati et odium peccati erit odium DEI.
Dices probo: actus contritionis perfectae modo prosecutivo tendit in DEUM
fugitivo autem in peccatum ut certum est; sed in data distinctione virtu-
ali in actu contritionis modus prosecutivus et fugitivus contritionis est
idem omnino modus, quod in data distinctione virtualis eodem modo actus contri-
tionis tendit in DEUM quo tendit in peccatum et e contra.
Confirmatur: in data distinctione virtuali aut alia non est talis in actu
contritionis perfectae modus prosecutivus et fugitivus qui invicem dantur
adaequate omnino identificati realiter, quod idem est omnino actum contri-
tionis realiter modo prosecutivo ac fugitivo; quod si verum est
actum contritionis tendere modo prosecutivo in DEUM, verum etiam
erit quod tendat modo fugitivo in DEUM et e contra.

Respondeo similiter ut ad primum argumentum: in data distinctione virtuali inter
amorem DEI et odium peccati in actu contritionis eodem illo
modo actus hic tendit in peccatum quo tendit in DEUM, sed porro
Distinguo consequens ... non data distinctione virtuali inter amo-
rem DEI et odium peccati in actu contritionis eodem modo actus hic
tendit in DEUM quo in peccatum et e contra, hoc est in actu contritionis
modus prosecutivus DEI est omnino idem cum modo fugitivo peccati
concedo consequens; hoc est in actu contritionis modus prosecutivus DEI est simul
prosecutivus peccati et modus fugitivus peccati est simul fugitivus DEI
nego consequens et suppositum, tales modos utpote volentes se et se contradi-
centes dari in actu contritionis concedo novum et distinguo consequens
quod non data distinctione virtuali actus contritionis modo fugitivo
tendit ~~...~~ in DEUM, hoc est tendit in DEUM tali modo qui pro-
secutivo qui est omnino idem cum modo fugitivo peccati concedo
consequens; hoc est tendit in DEUM tali modo qui simul est fugitivus
DEI nego consequens. Confirmationem vero negamus pariter
ut rationem directe distinguo antecedens non data distinctione virtuali in actu
contritionis modus in illo prosecutivus DEI et fugitivus peccati adaequate omno-
de sunt identificati, concedo antecedens modus prosecutivus DEI et fugitivus DEI
non supponitur ut (supra) similiter distinguo consequens et nego consequens.

Nota cum intentio hoc argumentum ad Theologos pertinere spectare
propter materiam theologicam in qua procedit, mutuo illam materiam loco actus
contritionis ponendo actum primum speculativum respectu diversorum
obiectorum quem intellectus possibilem ~~...~~ se omnis docet sententia.

Obiicies 3tio Datur distinctio virtualis inter tria aut finalis **135**
ex natura rei in divinis, scilicet inter naturam divinam et personas, quod datur et inve-
niatur antecedens supponitur ex Theologia; consequens probo: Quia non dantur
distinctiones s. ... ex quo omnino et sic neque in divinis dari possunt

v. certe est mysterium etiam explicatio specifica hoc est ex nostra distinctionis virtualis creatio qua creata, quidem non potest quia nulla apparet repugnantia in distinctione virtuali intrinseca creata qua creata. Similiter in formali creata qua creata. Respondeo agnitum Dari mysterium Trinitatis in Divinis quod et in creatis. Deinde in Divinis distinctio formalis ex n. v. aut virtualis intrinseca sufficiens hoc contradictiona quia cum Persona Filii non solum nunc eiusdem Filii et pater incarnati poterant, cum eandem distinctionem verificari hoc contradictionem aut Divi ... solum reale Divi non solum ... Dicere 1mo stus cum multis solide doctis Theologis. 2do ... stus non sequens ... distinctio virtualis intrinseca et formalis ex n. v. ... mysterio et par mysterio ... Trinitatis (licet n. 104 ostenderim ea se majus ~~altius~~ mysterium) unde sicut in Deo admittitur mysterium Trinitatis ita admitti potest et distinctio virtualis intrinseca aut formalis ex n. v. ... implet in creatis mysterium Trinitatis ut ostensum n. 104 ideo implent et distinctiones velut dicitur. Et hinc patet repugnantia dictarum distinctionum creaturarum qua creaturarum.

136 Nota ~~tam~~ tam virtualem intrinsecam quam formalem ex n. v. distinctionem stare non posse cum illarum ubi quia distinctio virtualis non tam opponitur identitati virtuali similiter distinctio formalis identitati formali sed eam opponitur identitati ... eadem excludunt ... quia importat esse in ... sua distinctione ... non importat in multiplicata contradictione ... formam et negasse ... sed ... dignitatem ut probatum n. 93 et 101.

QUÆSTIO 3tia

De Distinctione rationis

Quaestione praesenti decidendum est 1mo quid sit an detur et quotuplex sit distinctio rationis. 2do an in creatis distinctio rationis fiat per praecisionem obiectivam. 3tio an detur praecisio formalis et an fiat per illam distinctio rationis.

Articulus 1mus

Quid sit an detur et quotuplex sit Distinctio rationis

137 Quantum ad 1mum Distinctio rationis communiter definitur quod sit alicuius unius formalitatis ab alia ... ipsi ... conveniens formaliter ... ... quod sit unius ... in intellectu apparens, vel quod sit ratio formalis ... unum idem ... ... distinctum vel plura ... ... enti ... ut plura. Clariter definitur 42

pst ghris distio ... in mysterio

Est autem intellectus noster cum intelligit unam vel plures perfectiones res in se una et simplicissima repraesentem ad instar plurium et cognitio perfectius indistincta seu ad instar distinctorum. Definiones seu an desint definiones distinctionis rationis ut dixi et omnis videbimus infra n. 190. De distinctione rationis.

Certum est apud omnes communiter quod deum quidem dum actus intellectus vel simplicissima in se repraesentans ad instar plurium qui dum cognitio est vel actus quo simplicissimam in se Deum entitatem repraesentat ad instar plurium seu ut aliter et multiplicem ~~...~~ scilicet ut praeditam plura scilicet divina sanctitate omnipotentia sapientia et. Deo dum cognitiones creatae quod divinam tamen indistinctam seu repraesentant ut plura et distinctas scilicet sapientiam, potentiam et.

Dices 1mo Illa quae sunt distincta seu non possunt esse unum et idem per rationem quod neque eadem seu non potuerunt esse distincta et plura per rationem. Antecedens probatur: quia identitas rationis opponitur distinctioni rationis identitas perfecta non magis opponitur distinctioni rationis sed identitas rationis et identitas perfecta non magis idem et idem per rationem seu ipso non idem est realiter seu ipso quam aut realiter quod idem realiter.

Respondeo negando consequentiam ejus: Utrum probatio distinguo nam: sed identitas rationis proprie talis dicitur et accepta pro actu intellectus repraesentante plura ut per modum unius et perfecta identitas nam. identitas rationis improprie talis accepta priore non digna talis alia ... per rationem ...

Duplex est identitas rationis proprie et improprie talis. Proprie talis est actus intellectus repraesentans plura ut per modum unius. Sicut est alia distinctio rationis proprie talis est actus intellectus repraesentans distincta ut per modum distinctorum et inde ut dixi est identitas perfecta quae illa quae dicuntur ... non opponitur distinctioni rationis eadem per rationem sint distincta ... nam opponitur distinctioni rationis eorum quae dicuntur eadem sed positive illa supponit sicut distinctio rationis supponit identitatem realem in illis quae dicuntur distincta. Identitas rationis improprie talis est res ipsa que per rationem ... dicitur identitas est cum ... ipso et aliis realiter talis seu ipsa. Dicitur autem identitas rationis improprie talis quia non convenit ab actu intellectus et est fundamenti ... ad distinctionem rationis ... Haec identitas quae sit perfecta ... opponitur distinctioni realis per se patet sed de illa ... improprie talis non procedit ... ad argumentum.

Dices 2do Ens rationis non potest dici seu quod neque ens ... per se dici per rationem. Respondeo negando ... est quia enti rationis ... perfectio quod nullo modo esse verum ... repugnat distinctio rationis ... ens ... metaphysica entis veri et realis ... ex nullo ... repugnat distinctio per rationem ... per distinctionem rationis non intelligitur distinctio propria enti rationis ... sed actus intellectus repraesentans indistincta seu ad instar distinctorum ... actus ...

138

139

repraesentari extra realia.

140 Dices 3tio unum idemq. per rationem plurium cognitionum ad se terminatarum non potest eo ipso dici multiplex, et distinctum per rationem, q. si plures terminationes cognoscant eundem panem non eo ipso plures dicuntur distinctiones, ergo gratia et multiplici cognitione ad se terminata obiectum unum in se non eo ipso est multiplex et distinctum per rationem, dici n. cognitum ab ea.

Respondeo dignum Aristotelis unum idemq. per rationem plurium cognitionum eodem omnino modo se repraesentantium non posse eo ipso dici multiplex et distinctum per rationem ordo Aristotelis. Alias Deus diceretur distinctus a se ratione de ... aut pluries repetitur huiusq. cognitionis Deus est Deusq. unum idemq. obiectum ratione plurium cognitionum diverso modo se repraesentantium non eo ipso posse dici distinctum per rationem. Ultimus similis dignus consequens et consequentia. Quod disparitates celis, facile datur q. plures cognitiones eodem modo repraesentantes idem obiectum non repraesentant illud ad instar distinctionem obiectorum sicut repraesentant obiectum unum idemq. plures cognitiones diverso modo illud repraesentantes.

141 Urgebis Amo Unum idemq. obiectum ratione diversarum visionum distinctum se repraesentantium non potest dici distinctum extrinsece sensitive ... unum idemq. ratione diversarum formarum phantasmatum sibi intrinsecarum ... per receptionem et per unionem non potest dici multiplex seu distinctum intrinsece in se ipso ... et ratione diversarum cognitionum distinctum se repraesentantium non potest dici distinctum extrinsece per rationem. Respondeo ad Amo, transeat Aristotelis: cum n. appareat non gaudere unum idemq. obiectum repraesentatum per visionem ut plura mediante vitro poligono non posse dici distinctum extrinsece sensitive, consequens disparitas est explanatio et omnium usu ... qui dicunt distincta per rationem illa quae repraesentantur per cognitionem ut plura non dicunt eo distinctum extrinsece sensitive illa quae repraesentantur per visionem ut plura. Addendo ideo consequentia: disparitas est q. oportet esse in se ipso et intrinsece simpliciter non habentem per denominationem a forma distinctum illud adaequate intrinseca per receptionem et unionem ita nec esse multiplex et distinctum in se ipso habentem a forma diversa intrinseca per receptionem et unionem distinctum n. intrinseca entis est adaequate identificatum eidem aut saltem inadaequate. Ergo tamen esse simpliciter per rationem habeat per denominationem extrinsecam a cognitione cum n. alicui est q. [illegible] de cognitionem idem esse tale et multiplex per rationem habere potest denominationem extrinsecam a cognitionibus diversis et pluribus et una illis ... valente et habere ... [illegible].

142 Nota a diversis cognitionibus terminatis in ad essentiam DEI aut Angeli ... non posse dici plures esse Deos per rationem aut plures Angelos, plures ... sed solum posse dici quod essentia Dei ... plura et distincta per rationem ... similiter Angelus ... q. per diversas cognitiones terminatas in ad essentiam DEI non apparet unica deitas ut plures deitates. Cum quaero plures multiplicarentur sive ... sive ... dij multiplicari possent non per sive per rationem) sed solum

sed solo in deitate apparent quae dicuntur eius qualitates seu perfectiones. Videtur de religiosis dicendum. Unde patet quomodo intelligendus sit dictus adiversis cognitio eiusdem obiecti omnino modo apparere in intellectu multiplex et esse per modum multiplex:

143

Quantum ad 3tium Distinctio rationis communiter dividitur primo in distinctionem rationis ratiocinatae et in distinctionem rationis ratiocinantis. Ceterum non eodem modo hanc divisionem explicant auctores. Ordinarie tamen distinctio rationis ratiocinantis dicitur esse unius eiusdemque obiecti diversa apparentia in intellectu sine fundamento in re et in ipso illo obiecto. Talem distinctionem censent dicendam quasi analogiam et hunc modum sibi a se ipso habente modo quod dicitur... definitio obiectiva et definitiva. Sed tamen distinctionem rationis ullam esse multis placet ... Theologus Rugitius de Montoia tomo de Scientia DEI disputatione 3.

Distinctio rationis ratiocinatae est eiusdem obiecti diversa in intellectu apparentia cum fundamento in re et in ipso illo obiecto. Talis distinctio dicitur gradus metaphysicos quos inter animal et rationale dicunt. Circa fundamentum

144

distinctionis rationis ratiocinatae quod est causale et tale in creaturis quam in divinis docent fieri per comparationem obiectivam assignant aliqui distinctionem virtualem intrinsecam, aliqui formalem ex natura rei, alii cum eo concurrendo diversa phantasmata. Quibus docent distinctionem rationis ratiocinatae posse fieri in divinis per comparationem obiectivam inter duas perfectiones absolutas separatas cum relationis ad intra et cum personis divinis et vel relationis ad extra simpliciter non necessarijs gratia et dicunt media scientia visionis et decretum DEI liberum in creaturis autem docent implicare comparationem obiectivam simpliciter in divinis inter perfectiones absolutas ad se separatas ... Quando distinctio rationis ratiocinatae fit per ordinem ad hanc obiecta solum posse fieri per comparationem formalem et ex parte cognitionis huius fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae quod sit per comparationem obiectivam statuunt aliqui distinctionem virtualem intrinsecam simpliciter tales et thomistice alij non probabiliter distinctionem virtualem intrinsecam diminutam distinctioni rationis mediatae et in 3tio dicunt dicendum n. 123 ... distinctionis rationis ratiocinatae quod fit per comparationem formalem fundamentum ... esse distinctionem virtualem extrinsecam dicunt n. 122 et consequenter fundamentum ... esse referibilitatem eiusdem unius entis ad plura diversa connotata sive quam connotatum intelligenti aut effectus diversi alicuius entis ... sensationes, ratiocinationes, aut alia diversa quae respiciunt illa entitas aut tum adaequate referentur, aut tales res diversa cum quibus unica entitas habet similitudinem aut dissimilitudinem. Unde distinctio rationis ratiocinatae videtur non bene quam non consulto a quibusdam definiri quod sit diversa apparentia unius eiusdem entis orta ex diversitate connotatorum per ordinem ad que entitas illa cognoscitur. Ex dictis constat

145 Distinctio rationis ratiocinatae (extra sententiam in scholis magis receptam et communiorem) est duplex: alia quae fit per praecisionem obiectivam, alia quae fit per praecisionem formalem seu ex parte actus. Porro praecisio obiectiva est cognitio per quam ita obiectum indivisibile repraesentatur una formalitas ut repraesentatur non altera, prior ut abscissa seu est cognitio per quam repraesentatur in obiecto indivisibili ut tota eius entitas sed una quasi eius pars seu formalitas vel [illegible] tum in hoc [illegible] realitas eiusdem. Praecisio autem formalis seu ex parte actus est cognitio qua ente indivisibile ut totum quidem cum omnibus suis praedicatis per formalitates repraesentatur, tali tamen modo quasi unum tum haberet praedicatum non aliud, ut fit dum [illegible] totum hoc cum omnibus suis praedicatis modo ut ens, postea ut substantia, deinde ut [illegible]. Utramque explicans [illegible], cognitio dicitur praecisio [illegible] desumpta a sectione [illegible] qua [illegible] ab altero [illegible] sectione seu praecisione [illegible] separatum [illegible] ab altero [illegible] praedicatum cognitione separatim [illegible] intellectu in [illegible] indivisibili ut ente unum eius praedicatum ab altero.

Dicitur prior praecisio obiectiva quia facit obiectum in se ipso divisum intellectu in quasi partes seu formalitates dum non totum obiectum repraesentatur sed unum tum eius praedicatum. Posterior praecisio dicitur formalis seu ex parte actus quia non facit obiectum in se ipso divisum intellectu (totum enim cum omnibus suis praedicatis repraesentatur) sed solum illud [illegible] exercere divisum seu praecisum intellectu ideo quod illud eo modo repraesentat quo repraesentaret obiectum divisibile [illegible] praedicatis [illegible] in hoc [illegible]. Unde praecisio obiectiva [illegible] ut [illegible] separans intellectu inter se una quasi [illegible] ab alia. Praecisio autem formalis [illegible] ad [illegible] ut [illegible] formalis seu [illegible] distincta a subiecto quod applicata [illegible] illud tale [illegible] etsi illud in se ipso non sit tale [illegible]. Unde praecisio formalis dicitur repraesentare totum [illegible] ad [illegible] quasi foret [illegible] tum [illegible] exercere hoc [illegible] reddit exercere formaliter praecisum [illegible]. Sed de his infra plenius ubi [illegible] praecisio formalis.

Articulus 2dus

An in Creatis distinctio rationis fiat per praecisionem obiectivam.

146 Ut videatur ad propositum quaestionis decidendum est an in creatis detur praecisio obiectiva [illegible] n. [illegible] fieri distinctionem rationis ratiocinatae. Dari non [illegible] in Divinis sed in creatis praecisionem obiectivam docent fere omnes Thomistae [illegible] et ex nostris [illegible], Arriaga, Hurtado, Compton, Lynceus, Rempius, [illegible] et [illegible]. Negant autem [illegible] in creatis praecisionem obiectivam docent [illegible] Sancti DD [illegible]

Oviedo Arriaga Perez Quiros Esparza et Cardinale Pallavicinum qui eiusdem hoc et negandi sentent. pro ipso Doctore Angelico. Ille et magnus Suarez fuisse in sua Logica demonstrat. Ut ut his magnis DD negandi sententia displicat, Ano agnoscendi existit qua admittentes Connexionem obiectivam fundatam sive in dispositione intrinseca, sive in formali ex natura rei sive in quocunque alio 2do qua P. Lessiniano Oviedo qui impossibilem dicunt utramque relationem disposite admittit Connexionem obiectivam fundatam in divinis perfectionibus ...

Dicendum est Amo Implicat in creaturis Connexio Obiectiva cum Deo. Ita P. Ioannes Morawski qui sententiam hanc in suis principiis philosophicis doctissime elucidavit. 147

Probatur primo eodem quod solum modo unico argumento quod non quod una dispositio possit ex n. v. et postea qua virtualiter intrinseca utrumque. sc: admissa in creaturis Connexione obiectiva identificandi vel addere aeli et reali Dei adeoque sensu quia cata medicina efficere ... carentes se enim ... addere sua integra eiusdem f. Ans. pbr. admissa n. cognitione A Connexione obiective ad a reali Dei ... requirentur ad solum expressioni sive reali, auli Dei identificare addere hoc ... sc: Et tunc cognitionis A requirentis solum ad ex parte obiecti reali ... identificare addere ... prius ... hoc: n est tunc cognitio A requirentis ex parte obiecti solum ad ... n est ... illud solum est tunc cognitionis alicuius ... cognitionis ... hoc eius cognoscitiva ... tunc hoc eius ... est tunc cognitionis A requirentis. Sed cognitione Connexione obiective ad a reali Dei cognoscitiva ex parte obiecti solum ad Dei n cognoscit ... ex parte obiecti reale eiusdem ut evidenter ... admissa tunc cognitio ad Dei esset tunc cognitionis A requirentis ... esset ... tunc reale Dei.

Deinde admissa Connexione obiectiva reali ... Dei A reali eiusdem ad Dei esset tunc relationis ... A, reale ... Dei n esset tunc relationis ... A ut probo: cognitio Connexionis obiectiva ad Dei ... eiusdem requirentis ex parte obiecti solum ad Dei dicit relationem ... transcendentalem ad ad Dei ... n. cognitio ... requirentis ... obiecti ... communiter dicit relationem transcendentalem ... intelligere ... a se ... ad Dei est tunc relationis ... quod dicit cognitio Connexionis obiectivae quod relationem ... relationem A. Cuius eadem cognitio Connexionis obiectivae ad Dei a reali eiusdem n dicit relationem ... transcendentalem ... reale Dei ... absolute n requirat ... reale Dei n est tunc relationis ... quod dicit cognitio Connexionis obiectivae quod ...

relatē A. Et ipso istā Visione obiectiva in creatis ad-
in omnia creata / majus est — missā in ordine, et magis mysteriū Mysteriositatis Formittis qd proportionate
gradu ag / ac statu e de distione finali ex n.v. et virtuali inviscera n. 104

- 148

Dices supra allatas ad simile argumentum responses respōdeq adhuc relatam [illegible] contradictoria repertam de aali Dei et raali eiusdē qut st in statu finali e intesali n am qut st in statu vli Pono aal qut e in statu intesali [illegible] sd dicat cognioe Pscindentē se a mali qm n dicat reale [illegible] diginum e raali intelligere dr unde [illegible] contradictoria relata aleoq fra et negav eiusdē fost n ississcany relu dr adligre. B Itra est Amo [illegible] contradictoria e [illegible] cognioeis A ue e [illegible] cognioeis A [illegible] cognioeibg [illegible] aal et reale Dei assumay ad statū intesale nā [illegible] huig aal Dei qut e instatu intesali e [illegible] cognioeis A Visione [illegible] e hic [illegible]: aal Dei et cognio [illegible] aal assumptū e ad statū intesale, est [illegible] cognioeis A Visione (siquidē sola aal Dei Pscindeq obiectioe a raali Dei n am dicta cognioe) Simili [illegible] huig reale Dei qut e in statu intesali n e [illegible] cognioeis A Visione: n e hic [illegible] reale Dei et cognio [illegible] reale Dei assumptū e ad statū intesale n e [illegible] cognioeis A Visione (siquidē [illegible] raali Dei Pscin[illegible] obiectioe aal Dei n am adicta cognioe) Qd am [illegible] aal Dei Pscindeq obiectioe a raali Dei n am cognio [illegible] aal Dei assumptam e ad statū intesale inde e g. Visio obiectiva dt ee [illegible] dr adligre. [illegible] cognio dicta et reale Dei digneq a se dr adligre. Ex eadē rōe a solo raali Dei n am a cognioe assumenē raale Dei ad statū intesale Pscindeq obiectivē aal Dei. Solum ergo [illegible] [illegible] dr adligre soli aali Dei qd est assumptū ad statū intesalem. Posterig am [illegible] adligre soli raali Dei assumptio [illegible] ad statū intesale. Falsum [illegible] aal et reale Dei assumpta ad statū intesale Visione accepta sine cognioeibg [illegible] seu dr adligre, qd et [illegible] contradictoria relata [illegible] dr adligre aali et raali Dei assumpti ad statū intesale Visione acceptis sine cognioeibg [illegible] seu dr adligre [illegible] fra et negav eiusdē fost [illegible] seu dr adligre. Itra 2do admissa Visione obiectiva aali Dei a raali eiusdē, aali et raali Dei qut st in statu vli [illegible] dr adligre [illegible] contradictoria [illegible] [illegible]. Am probr: admissa Visione obiectiva aali Dei a raali eiusdem aal Dei [illegible] assumay ad statū intesale [illegible] qut e instatu vli, post assumpti ad statū intesale [illegible] cognioe A [illegible] ex [illegible] obi [illegible] aalis, raale am Dei [illegible] assumay ad statū intesale n est assumpti ad statū intesale [illegible] cognioe A [illegible] ex [illegible] obi [illegible] aalis, g. neq post [illegible] [illegible]

ex quo repugnat utraque cognitio repraesentent ex parte obi solum aal Dei repraesen-
tet enim ex parte obi rvale Dei alias solum et non solum aal Dei ex
parte obi repraesentaret) Sed posse assumi et non posse assumi ad statum
intentionale per eandem cognitionem et repraesentativam ex parte obi soliq aalis
et complicantem implicantia ut patet quia admissa quiditone obiectivam
Quidam aal Dei antequam assumatur ad statum intentionale sit assumibile
vel possit assumi ad statum intentionale inde est quod assumibilitas sibi est
[illegible] ad assumi est ipsi non addere ipsi creata Certe non ipsa cogno-
[illegible] per cognitionem assumatur se ad statum intentionale) Consequenter non advenit
[illegible] tractamus de assumptis ~~ad statum intentionale~~ dum est in statu inten-
tionali. Quidem enim aal Dei sit assumibile ad statum intentionale
per cognitionem repraesentativam soliq aalis vel quiditiva obiectio est aalis
a rvali est quod quiditio obiectiva aalis Dei a rvali eiusdem
si daretur assumitur per illam aal Dei ad statum intentionale consequenter est illa
assumibile non per omnem cognitionem assumit eum obiectum ad statum intentionale
cum esse in statu intentionali obiectum non sit aliud in re quam cognosci obiectum.
quod sententia opposita docet statum formale vel intentionale complicatorum
quod sententia opposita docet fieri per quiditionem obiectivam de eorundem
complicatorum secundum non addere fieri per quiditionem obiectivam ac eorundem
complicatorum. Formale et aal et rvale Dei non essent assumi
[illegible] ad statum intentionale per obiectivam quiditionem sed tantum per formale
Sententia admittens quiditionem per obiectivam rueret quod doctrina tibi docet
[illegible] complexa non indivisibilis entis [illegible] Dei unum solum complicatum
ex parte obi repraesentari [illegible] aal non repraesentaret aliud non addere
ipsi complicatio puta rvali quod nunquam fieret si aal et rvale
Dei non possent assumi ad statum intentionale per quiditionem obiectivam
sed tantum per formale non n. fieret ante assumptionem aalis et rvalis
Dei ad statum intentionale ~~aliud aali et rvali Dei ante assumptio~~
~~nem tamen ateo fecit~~ [illegible] in statu obi [illegible] complicata
[illegible] quod est negandum est in re ipsa. non enim fieret in
assumptione ipsa aalis et rvalis Dei ad statum intentionale cum hoc
ut dixi fieri non possit per obiectivam quiditionem sed tantum per formalem.
Formale non fieret post assumptionem dictum quod aal et rvale Dei
sunt constituta in statum intentionali per formalem quiditionem est ex parte
obi non unum solum complicatum aalis Dei repraesentatum per unam cogni-
tionem et ex altera parte complicatum rvalis repraesentatum sine aali
per aliam cognitionem sed est tota entitas Dei attingitur per ordinem
ad solas [illegible] unica cognitione et eadem tota entitas Dei ut
cognitum per ordinem ad solas [illegible] alia cognitione (quod secundum
esse non inaddere a se distinctum evidens est) Consequenter quiditio
obiectiva aalis Dei fuit assumpti ad statum intentionale per formalem
quiditionem et rvali Dei fuit assumpto ad statum intentionale per formalem
quiditionem erit cognitio repraesentans totam entitatem Dei fuit cogni-
tum per ordinem ad solas [illegible] non repraesentans eo eandem totam

entitatem Dei sub ratione formali ad alias creaturas seu — —
seu sub cognitione repraesentans unum prae secundum ut repraesentato etiam pro
secreto [illegible] inadaequate, a priori distincto ut aut sub cognitione repraesen-
tans solum ex parte obiecti [illegible] aut [illegible] ex parte obiecti
[illegible] [illegible] adaequate ipsi [illegible], adeoque nec [illegible]
obiectiva de [illegible] [illegible] sed veritate [illegible]
[illegible] obiectiva sunt [illegible] [illegible] formalis. Et hinc

149 Inferes non subsistere doctrinam doctissimi in Provinciam
Obiectivistis [illegible] Nicolai [illegible] (quam se [illegible]
et [illegible] refert in [illegible] theologicis de Deo [illegible]
[illegible]) [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] obiectionem [illegible]
[illegible] sumptae in statu [illegible] formali [illegible]
[illegible] et [illegible] sententionibus professoribus doctoribus [illegible]
obiectivam in creatis [illegible] [illegible] formalitates [illegible] hoc
[illegible] statum formalem [illegible] [illegible]. [illegible] quod do-
ctrina ex [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad statum formalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obiectivam repraesentare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] formale [illegible] ex parte [illegible] ergo [illegible]
[illegible] adaequate [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
eiusdem [illegible] posse [illegible] et non [illegible] [illegible] statum intervalle
[illegible] cognitione repraesentare ex parte obiecti solum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] sumpti in statu [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] admittens [illegible] obie-
ctivam [illegible] ut ostendi [illegible] [illegible] numero.

150 Respondet ad argumentum n. 147 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
et [illegible] Dei [illegible] et in se ipsis sed sunt et in divinis [illegible]
phantasmatibus, [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Dei sunt et
in se ipsis adeoque nec [illegible] inter se. [illegible] [illegible]
[illegible] phantasmata [illegible] [illegible] de formalitatibus [illegible]
adaequate [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] Dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non subsistit. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] solum [illegible] Dei ex parte obiecti et non
[illegible] ex parte obiecti [illegible] Dei [illegible] ex parte obiecti [illegible] Dei [illegible]
[illegible] [illegible] solum [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infra n. 151

Ut [illegible] [illegible] data ab [illegible] et [illegible] [illegible] intelli-
[illegible] [illegible] doctrina huius doctissimi viri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] obiective [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] phantasma [illegible] Dei [illegible] [illegible]
phantasmate [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] Dei

[Marginal note, left, written vertically: phantasmate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]]

cognosci, esse aal. ut cognitio mali & damni a cognito phantasmate aalis Dei sine phantasmate malis Dei aal. Dei derivari [illegible] obiective a mali Dei. Fundamentum doctrinae huius hoc ex una parte dantur phantasmata materialia sensibilia aalis et mali Dei ex altera parte phantasmata haec et cognoscuntur aal. et male Dei tamen tamquam vicaria et substituta quando [illegible] distinguuntur obiective phantasmata aalis Dei a phantasmate malis Dei tunc in illo distinguuntur obiective aal. Dei a mali Dei & damni: nunc posse derivari aal. Dei distingui obiective a mali Dei. Antecedens [illegible] sed posse distingui obiective phantasma aalis Dei a phantasmate malis Dei. Est ex distinctione ase illo quod posse in illis distingui obiective aal. Dei a mali Dei.

Antecedens probatur: quia [illegible] substantiae [illegible] spirituales quam materiales [illegible] aal. et male Dei ut cognoscuntur a nobis sunt et in se ipsis sed solum sunt et in phantasmatibus materialibus tamquam vicariis.

Si quaeras quomodo cognoscimus in phantasmate vicario aliquid absentem Angelum in phantasmate invenio [illegible] [illegible] sunt si quid [illegible] vicario & substituto speciei et posse principii [illegible] vicarium [illegible] speciei derivatae sed phantasmata aalis et mali Dei et substituta & vicaria eo modo quo. Dico haec phantasmata materialia sensibilia cum sint et cum materiales imaginationis [illegible] & species materiales ad actum imaginationis requisitae & aliquid [illegible] dicit afferat a nobis, dependent [illegible] percipientibus quae videntur substituere ergo duplicia simplicia et complexa: simplicia dicit esse quae substituuntur in ordine ad cognoscendam unam perfectionem aliquam substantialem aut actionem Dei. Complexa vero dicit esse quae conflantur ex pluribus phantasmatibus simplicibus et substituuntur in ordine ad cognoscendam substantiam & unam & plures eius perfectiones. Ita doctrina haec

Dicendum est 2do implicat cognitio obiectiva fundata in diversis phantasmatibus.

ΛΞΛ

Sbr. implicat phantasma esse unum quo cognoscitur aal. Dei ex parte obiecti ut cognito mali Dei quod implicat cognitio obiectiva fundata in diversis phantasmatibus. Antecedens probatur: Sbr. unum phantasma in quo cognoscitur aal. ex parte Dei [illegible] aal. Dei ut aliud male Dei & est phantasma [illegible] aalis Dei & tamen aalis quam vitalis Dei. [illegible] unum quod de uno eodem dicto phantasmate verificentur haec contradictoria: phantasma aalis Dei ut est phantasma aalis Dei cum ut est phantasma vitalis Dei

adeoque adaequari aali Dri; ideoque phantasma ipsum impleat.
Si 2do qd in dicto phantasmate cognoscam et pro eo non solum aal
Dri sed etiam male Dri cum par sit ratio cognoscendo mali Dri
ac aali Dri in tali phantasmate qd sint et phantasma tam aalis
qm malis Dri; sed evidenter impleat ut in phantasmate ergo
cognoscam solum aal Dri cognoscam non solum aal Dri sed etiam male
qd evidenter impleat phantasma ergo cognoscam solum aal Dri non
cognito mali Dri.

Sed 2do implent aal Dri cognoscere in aliquo phantasmate
A, B et non cognosci B male Dri in tali phantasmate B imp-
leat phantasma tale ergo cognoscam solum aal Dri. Prob. Ans. prob.
Dixi B dirigendo gratia aal Dri cognoscam in seipso toties
nsarum et cognosci simile male Dri in seipso qd eiusmodi
tali syllogismo expositorio: hoc aal Dri cognoscam cognide A sed
hoc male Dri et hoc aal Dri qd hoc male Dri cognoscam co-
gnide A qd pariter quoties cognoscam aal Dri in phantasmate
A, B toties nsarum et simile cognosci male Dri in eodem
phantasmate B valet hoc eiusmodi ex simili syllogismo exposi-
torio hoc aal Dri cognoscam cognide A in phantasmate B sed
hoc male Dri est hoc aal Dri qd hoc male Dri cognoscam cognide
A in phantasmate B.

Qdri distinxeris docte et expositorie nove: hoc aal
Dri in phantasmate B simpliciter cognoscam cognide A in phanta-
smate B, ibi hoc aal Dri in seipso simpliciter nego.
Sed ergo: hoc aal Dri in phantasmate B simpliciter cognoscam
cognide A in phantasmate B et dedit, sed hoc male Dri et
hoc aal Dri in phantasmate B simpliciter qd hoc male Dri cognoscam
cognide A in phantasmate B. Hoc sic facile qd repugnat
aal Dri substare phantasmati B et non destitude eidem phanta-
smati B male Dri c. Ego non dictae sufficit hoc mea
dicunt de aali aali et mali Dri dari dirigendo, cum hoc
finale ex n.v. nec generale intersecta nec ullam aliam inv-
dicatam ut adeoque respicatur in veritatis admittet. deinde
etsi admitteret tamen adhuc fra et negno eiusdem sed respica-
rentur sensu ut adeoque qd impleat qd male Dri est hoc aal
Dri in phantasmate et simpliciter 2 substans phantasmati B.

152 Rdebit aliquis implere quidem phantasma tale in ergo co-
gnoscam solum aal Dri hoc est in ergo cognoscam solum dedicatam
aalis non cognito adeoque sub ipsi respicato alio dedicato ra-
tionalis, interim non impleat phantasma tale in ergo cognoscam solum
aal Dri hoc est ergo cognoscam tam entitas Dri in ordine ad
solas deductiones et ita dixi est solum principium deductionum.
Unde solum in hoc ipso phantasmate ergo cognoscam solum aal

est phantasma alij aalis &c. i. g. in tali phantasmate essentiam tota
entitas &c. in ordine ad solas infusas & ita ac si foret solum prin-
cipium infusum. Sed ma. d. in phantasmate aalis extra
respone cognoscitiij entia entitas &c. relare ad solas infusas
n. vero ad ratiocinationes q. in phantasmate aalis &c. n. objective
sed formaliter tantum comprehendi aal &c. a reali eiusdem, cognoscit n.
tota entitate &c. relare ad solas infusas et sic ad ratiocinationes
e comprehendi formaliter aal &c. a reali eiusdem ut constat ex definitione
comprehensionis formalis.

Venio ad fundamentum Dni Desyrido [?] oppositi n. 150

tum. imo negandum est sequela et n. similis huic: phantasmata
aalis et realis &c. est equivalens aal et reale &c. q. quando
phantasmata aalis et realis &c. dignum ase &c. Liet dicet &c.
Desyrido enim aal et reale &c. dignum ase &c. Deinde
sequela est ista evidens nam phantasmatibus aalis et realis &c.
competit dignum a se &c. et ee dicunt & substituta aalis et
realis &c. q. d. n. essi principia &c. aali et reali &c. n. compet.
Rdeo 2do transeat sequela n. subsumptum n. novi ad n. idem
onerit phantasma aalis &c. q. d. et realis &c. Cum phantasma
solum aalis &c. implicare ostendi n. 151) hinc gen. cognitiij
phantasma aalis &c. omnes cognoscit et phantasma realis &c. se-
quens comprehendi objective n. repugnant &c. comprehenderent objective
sunt et in se ipsis & sunt et in alijs magis phantasmatibus.
Iam n. admittit &c. Desyrido ex 2do ad seriem processus in infi-
nitum.

Respondetur ad objectiones Oppositorum 154

Objicitur 1mo Dantur in creatis cognitiones objectivae q.
n. implicant in creatis. Ans pbr. Quando video hnem a longe
moveri motu progressivo nec discerno sitne hoc an brutum tunc
cognosco aal hnis n. cognosco &c. reale eiusdem q. tunc aal hnis
comprehendo objective a reali eiusdem. Ans. quoad 2dam pte pbtr.
in ultimis. 1mo. Reale est principium ratiocinationum sed in casu
supposito n. cognosco principium ratiocinationum T.q. n. cognosco ratio-
cinationes q. d. et correlativa principij ratiocinationum, correlativa
autem ista sibi &c. et simul cognoscitur. T.q. n. cognosco ordinem & relationem
etiam ad ratiocinationes identificata vel principio ratiocinationum, hic n.
ordo sine ratiocinationibus q. d. tunc &c. cognoscentem cognosci n. potest
pugnus sine termino suo. 2do Si ipse motu progressivo hnis
a longe se moventis cognoscerent reale sequeretur q. d. posset simul
duobus contradictorijs assentiri & certe uni assentiri firmiter circa
aliud autem suspendere iudicium q. d. sequela involvens pbr. q. tunc

posse habere simul haec duo iudicia: hoc ens quod video moveri est aal et aliud: hoc ens quod video moveri non est reale vel certe nescio an sit reale secundo aal et reale in ente illo et idest illud adaequate. 3tio In casu proposito possum de obiecto viso negare quod sit reale non possum autem negare quod sit aal. Ergo tantum possum de dicto obiecto affirmare quod sit aal non possum autem certo affirmare quod sit reale ergo in casu proposito cognosco aal non autem reale, aut certe aliter cognosco aal aliter reale.

4to In casu proposito cognitio repraesentativa aalis nullam habet similitudinem intentionalem cum reali ergo illud non repraesentat. 5to. Si in casu proposito cognosco reale quando deinde approximor huic a longe antea viso nihil in eo cognosco de novo quod ante non cognovi quod est contra experientiam. 6to Propositio haec: entitas quam video est aal non aequivalet huic: entitas quam video est realis [illegible] videtur sequens ab una ad aliam ergo prima propositio non attingit obiectum 2dae vel cognito aali non eo ipso cognoscitur reale. 7mo Obiectum huius propositionis: illa entitas quam video est aal est solum quod exigitur ad eius veritatem sed ad veritatem propositionis relatae non exigitur ut sit realis entitas quam video ergo obiectum propositionis relatae non est reale. Subsumo: Sed in casu proposito habens dictam propositionem ergo in casu proposito obiectum cognitum non est reale sed solum aal. 8vo Citra principia in dicto casu nullum habens iudicium neque ullam speciem impressam realis quod me ducat in eius cognitionem, nostrum motum progressivum (quem solum tunc video) tale tale iudicium esse non potest aliud quam si viderem motum progressivum haberem indicium realis, sequitur viso motu progressivo tantum bruti cognoscere reale.

153 Respondeo 1mo retorquendo argumentum: quando video a longe colorem viridem nec discerno an sit viridis necne tunc video colorem non autem viriditatem ergo tunc visio mea praescindit obiective colorem a viriditate, ergo inde [illegible] sicut visio obiectiva quod negant omnium oppositi. Directe [illegible] praedicati eius Nego 2dam partem Antecedentis ulterioris praedicati [illegible] nova. Sed tunc non cognosco principium ratiocinandum cognitione discernente illud a brutis ideo nova. confundente illud cum brutis [illegible]. ergo tunc non cognosco reale huius cognitione discernente illud a brutis ideo consequentia confundente illud cum brutis non sequitur. Nec ulteriores praedicates plus evincunt quam non cognitis in dicto casu ratiocinandi huius tantum principium ratiocinandum et [illegible] vel relatione ad illos non cognosco cognitione

cognitione discernente illa a brutis, cognosci tamen cognitione comprehendente illa cum brutis; ut enim relationum C. ordo vel relatio aliis ad hunc terminum cognoscatur cognitione comprehendente illud cum aliis entibus non relatis ad eundem terminum, non requiritur cognitio huius termini vel correlativi alterius. Ideo alii sed alio modo dicunt duo se habent correlativa formaliter talia vel sub conceptu relativo spectata ea simul cognoscuntur, non tamen materialiter talia vel sub conceptu absoluto spectata. Sic Omnipotentia DEI quatenus formaliter productiva Angeli nequit cognosci sine Angelo, similiter Philippus quatenus formaliter Pater Alexandri sine Alexandro. Caeterum Omnipotentia DEI sub conceptu absoluto Deitatis et Philippus sub conceptu absoluto hominis potest cognosci sine his terminis. Addo. Si tamen oppositum potest unum cognosci sine alio debet sibi adiungere implicato, cur non poterit relationum cognosci sine suo correlativo vel termino debet a se distincto.

Restat explicanda Distinctio principalis. Dico itaque: Sicut inter species visionis ocularis videndi proportionate de aliis infradictis ad eundem colorem eius videndi terminabilis alia est repraesentans colorem videndi cum aliis ab eo diversis alia discernens colorem videndi ab aliis diversis coloribus ita inter plures species cognitionis ad idem unum obiectum terminabiles, idem unum obiectum repraesentantis inveniuntur eorundem: alia comprehendens obiectum cum entibus vel rebus vel aliquibus ab illo distinctis alia discernens idem obiectum ab entibus vel rebus vel aliquibus ab illo distinctis. Prior est illa vi cuius cognoscens discernere non potest obiectum vel ab rebus vel ab aliquibus entibus ab illo distinctis. Posterior est vi cuius cognoscens potest discernere obiectum vel ab rebus vel ab aliquibus entibus ab illo distinctis. Ad priorem cognitionem licet clara est sufficit quod cognoscatur obiectum toto imperfecte debite vel certe ut cognoscatur ad denotata omnia sibi cum aliis entibus aliquibus comprehendens. At ut cognoscatur totum hoc cognitione comprehendente illud cum omni corpore enim creato sufficit quod cognoscatur in ordine ad accidentia quaedam materialia ut colorem gravitatem etc. cum omne corpus habeat gravitatem, colorem etc. Deinde ut idem totum hoc cognoscatur cognitione comprehendente illud cum omni vivente enim infinitivo ut est planta sufficit quod cognoscatur in ordine ad operationes vitales se alendi nutriendi, crescendi etc. cum similes operationes omni viventi spectant etc. Ad posteriorem vero cum cognitione sc: discernente obiectum ab rebus vel aliquibus entibus ab illo distinctis necessario requiritur ut clare perfecte obiectum cognoscatur vel certe ut cognoscatur ad denotata propria et non omnia sibi cum aliis entibus aliquibus discernitur. Sic ut cognoscatur totum hoc cognitione discernente se a brutis requiritur ut cognoscatur in ordine ad functiones rationis quae brutis non conveniunt

vero ut cognoscat cognitione discernitive se ab aliis negantis pro-
gressionis ordine ad ratiocinationes cum sed brutis non spectant.
Doctrinam hanc enim oppositi debent admittere et ordinarie ad-
mittant cum supponunt formale, et sic alterius quod sine dubio domi-
na subsistere negit. Illa autem supposita dico in casu quo vi-
deo hominem a longe moveri nec discerno illud an etiam sit idem tunc
apparet mihi illud indeterminate commune tamen cum brutis et in motu
progressivo ideo tunc cognosco tantum hominem adeoque et rationale prin-
cipium ratiocinationis ordine ad ratiocinationes cognitione confusa
illa ut brutis, non discernente ab aliis confugit in confundo di-
scernere animal hominis ab aliis mali.

Colliges ex doctrina allata cognitione quod confundit obiectum
cum aliis ab illo distinctis entibus utriusque esse discernere eiusdem
ab illo ente et aliis et cognitio huius [illegible] entis
illis. Cetera cognitione confundente obiectum cum aliquibus entibus
ab illo distinctis et simul discernens idem obiectum ab aliis entibus sic
in supposito observationis casu cognitio hominis a longe visi confundens cum
brutis discernit eundem a cunctis insensibilibus et plantis et
a corporibus inanimatis.

156 2do sequitur regula veritatis assumptum: de definitione ex
definitio quod ista ultimationes confundi obiective non possunt. non
aliquis iudicii potest sic iudicare affirmative et hoc non est cum aliquid
rationale non esse nescio cuius ratio rationale. Dicere regula
rationale non esse nescio cuius in casu supposito non posse habere quidem hoc iudicium ens
non in casu supposito non posse habere. Ratio est quia tunc non habere
quod video movere non est male.
illud sufficiens determinatio ad tale iudicium motus non progressivus quem
solum tunc video cum supponit posse quidem et aliis iudicium ob-
rationalis non potest me determinare ad faciendum dictum iudicium determinatis
possem tunc iudicare ens quod video moveri est rationale nescio an non
sit male.. quidem non assentiret autem firmiter uni contradictorio cum
altero iudicium suspendendo non dictum, iudicium aliquid et sunt
ens quod video, moveri est entitas cognita per ordine ad rationes
(hoc n. f aut formaliter intelligi) nescio autem an sit entitas
sub esse a me cognita per ordine ad ratiocinationes (natura
rationale formaliter intelligi entitas cognita per ordine ad ratiocinationes
[illegible] solum esse entitatem cognitam per ordine ad rationes et non
esse entitatem eandem cognitam per ordine ad rationes et [illegible]
contradictoria non autem immediate allata ut patet. Addo dari
immediate posse fieri assensum simul duobus contradictoriis et assensum uni
contradictorio suspendendo simul iudicium circa aliud accipiendo contra
contradictoria sub diversis respectibus non inveniunt utrumque iudicis affirmativus affirm-
esse hominem

ee bne negat am ee aal male adeoq bne Ipe qi negat males
affirmat Dari unionem sub respectu unionis negat am dict respe-
ctus. Ceterum in rigore loquendo apparet contradictionis quaeq
diversi respectusq expressi non contradictioni oppositis talibus
non diversi respectus destruunt hanc contradictionem. Unde
utrique affirmans distinctam ee bne affirmat illam ee entitatem ob-
jective cognitam in ordine ad quamvis propria huic negando vero
eandem distinctam ee aal male adeoq bne negat illam ee entitatem
alia cognitione clariori cognitam in ordine ad cognitionem propria huic
secundo ee entitatem obscure cognitam in ordine ad cognitionem propria
huic et non ee entitatem clarius cognitam per aliam cognitionem in ordine
ad cognitionem propria huic manifestum est quod non sunt contradictoria
propria.

157

3tiam prob: simile est illud exemplo. Directe pono subje-
ctus: quod patet ex non quaerenti quod non possim in casu propositionis ne-
gare prudenter obm quod video moveri ee aale. Consequentia
probatur quod video moveri ee male cognosco illud ee male non
negando. quod possit aliquid applicare subjecto pure apprehensivo
in aliquo ente et in simul idem applicare negari de eodem ente
ut patet in his propositionibus: hoc non est aal sed non est [illegible]
in quibus enim idem [illegible]. cognoscentes respectu pure apprehen-
sivo non aal quia male (hoc non idem illos non [illegible] objective
ab aali nec [illegible] amali) etiam aal negans de bne et aale
de [illegible]. Unde non [illegible] ex respectu apprehensi-
one applicari in subjecto male inferri affirmationem ejusdem
applicati de subjecto cum possit negari ex eadem apprehensione eum
negare applicari de subjecto. Nam propones has (quod in casu propo-
sito sunt verificandae) ens quod video moveri cognosco ee aal
et ens quod video moveri non cognosco ee male non ee contradictorias
Consequentia non dari in illis apprehensum duobus contradictoriis propriis talibus.
Ratio est quia non continent applicata contradictoria propria talia aequivalent
in propositionibus nostro quaerenti explicatis subjectis. Ens quod video moveri
scio ee aal et ens quod video moveri nescio ee aale quas constat
di non continere applicata contradictoria.

158

4tam probationem digno: In casu proposito cognosco propria
non aalis illa dicit similitudinem intentionalem cum aali [illegible] cuiq
hoc adeoq et aale propria possit discerni a bruto distinctum. [illegible]
cuiq hoc possit confundi cum bruto non aale et [illegible]. [illegible]
[illegible] aalis in bne alonge visa ita et similitudo intentionalis
ejusdem talis est, [illegible] cuiq hoc est aalitas [illegible] confundat cum
bruto.

159

3tio probari dignus illatum: quod dum approximor huic a

longe antea ipso nihil in eo cognosco denovo ex parte obiecti diversi
illo illud: ex parte obiecti indiversum non illud. quod a longe cognoscebam
tamen obiectum diversum sed tunc tantum potentiae ad solas disparates de
pingo animal cognosco eundem tamen tunc quoad eius staturam,
figuram lineamenta &c

160 Secundo probatur digno [illegible]: quod propositio primaria quod non attingit
obiectum adaequatum [illegible] illo [illegible] inadaequatum [illegible]. ~~Et~~ quod propositio
[illegible] quod attingit obiectum indiversum [illegible] illo: obiectum tamen [illegible]
[illegible] indiversum non [illegible]. Huius propositionis entitas quam video moveri
est realis obiectum adaequatum et tunc diversum quam indiversum et tamen entitas tota
quod video quam ratiocinatus [illegible], et cognitione [illegible]. est [illegible] propositio
huius entitas quam video moveri est animal obiectum intelligere diversum et quod
tota entitas quod video moveri sed ratiocinationem non est obiectum eius enim
indiversum unde obiectum adaequatum illo propositionis inadaequate digno [illegible]
animal adeo ipsae propositiones sibi non aequivalent.

161 Imo probatur [illegible]: quod adventitare huius propositionis
illa entitas quam video moveri est animal, requirit ut entitas quam vi-
deo moveri sit illud ipsum animal quod [illegible] et obiicitur visioni meae
[illegible]. Sed illud ipsum animal quod [illegible] et obiicitur visioni meae
est reale ut supponitur quod ad [illegible] propositionis veluti requirit
ut entitas quam video moveri sit realis. Probatur [illegible]. ad
veritatem propositionis veluti requirit ut entitas quam video moveri
sit entitas illa ipsa quam video moveri dicitur n. quod dicit ~~sed~~
propositio. Sed ut entitas quam video moveri sit illa ipsa
entitas quam video moveri debet esse non aliud sed illud ipsum animal
quod [illegible] et quod obiicitur actu visioni meae (non evidens quod
definitur [illegible] ab hoc animali quod [illegible] obiicitur actu visioni meae sit
entitas definita ab hac entitate quam actu video mo-
veri) Ergo adventitatem veluti propositionis requiritur ut
entitas quam video moveri sit illud ipsum animal quod
realiter est et quod obiicitur actu visioni meae.

162 [illegible] principale probatur digno in proposito casu nullum haberi
indicium nec ulla species impressa realis quae me ducat in cognitionem
eius discernere illud a brutis illo quod ducat in cognitionem eius confun-
dere illud cum brutis. Nego etenim motum progressivum in casu
dicto esse indicium quod me ducit in solam cognitionem realis [illegible]
confundere illud cum brutis [illegible] n. progressivus [illegible] cum sit omnis
illi cum brutis non possit ducere in cognitionem [illegible] discernere illud a de
actualitate eius a brutis. probatur: [illegible] digno [illegible] motu progressi
sed in casu proposito esset indicium realis [illegible] (intelligere du
cens in cognitionem eius solum confundere ipsum cum brutis) se geren
quod quoties videre motum progressivum [illegible] ab tunc toties [illegible]
[illegible] indicium realis [illegible] quoties videre motum progressivum
[illegible] [illegible] [illegible] ab tunc [illegible] [illegible] [illegible]

261

Urgebis motus egressus causatus ab lupo fieri debet seclusa [illegible] mediâ cognitione atque in eadem abstracto quia nulla inter hos motus ap-
paret mihi differentia quod vel ipso motu egressivo causato ab lupo
habere indicium realis cum ipso motu egressivo bruti habere
indicium realis ergo etiam in ipso motu egressivo bruti habere
indicium realis neg. [illegible] Resp. disting. Ans. motus egressus
causatus ab lupo fieri debet seclusa media cognitione discernente lupo
causato ab lupo seclusa [illegible] atque in eadem abstracto disto Ans. [illegible]
[illegible] ergo in brutis atque in eadem abstracto [illegible] causato ab lupo [illegible] cognitio-
gnitio [illegible] motu progressivo causato ab lupo [illegible]
gnitio discernens [illegible] brutis) motus egressus causatus ab lupo
fieri debet seclusa media cognitione [illegible] lupo et realitate
eius in brutis atque in eadem abstracto [illegible]. Quod [illegible]
[illegible] disparitas est quia motus egressus causatus ab [illegible]
connexus cum lupo et malitiae eius [illegible] debere in eius co-
gnitione cum confundere ipsum cum brutis. Etiam motus causatus ab
lupo et connexus cum illo et cum malitia eius. Cum omnis effectus connexus
cum sua causa [illegible] debere in eius cognitione [illegible]
[illegible] effectus ducit in cognitionem suae causae [illegible]
[illegible] ducit in cognitione causae discernendae illam ab aliis causis
[illegible] effectus omnis [illegible] causae [illegible]
non ducit in cognitionem causae confundendae illam cum aliis causis.
Ad illud quod dicitur: inter motum causatum ab lupo et motum causatum
ab lupo nullam apparere mihi differentiam [illegible] videatur
respondeo ex hoc id solum sequi quod motus causatus ab lupo debet
ducere et possit in cognitionem [illegible] discernendae illam a brutis [illegible]
[illegible] confundendae cum brutis. Et certe in indiciis [illegible]
[illegible] aliquam differentiam [illegible] discernere [illegible]
[illegible] lupo alonge [illegible] abstracto

Urgebis si motus egressus causatus ab lupo ducerent me in
[illegible] cognitionem malitiae eius cum motus egressus causatus a leone
ducerent me in cognitionem [illegible] eius [illegible]
[illegible] illud. [illegible] si motus egressus causatus a leone duce-
rent me in cognitionem [illegible] eius [illegible] videre
[illegible] lupo et leone [illegible] discernere
discernere illos a se [illegible] malitiam leonis cum
[illegible] a se [illegible] [illegible] manifeste [illegible].
Resp. [illegible] [illegible] digno [illegible]
[illegible] cognoscere lupi malitiae cognitionem confundere illam cum bru-
tis et leonis [illegible] cognitione confundere illam cum [illegible]
[illegible] in [illegible] cognoscere lupi malitiae cognitione

discernente illa a brutis et leonis [illegible] cognitione discernente illa ab aliis animalibus non sequitur. quod in casu [illegible] et [illegible] discernere non sequitur.

165 **Obj. 2do** In conotatis entium non datur processus in infinitum, sed non dando conceptione obiectiva daretur processus in infinitum in conotatis entium quod datur conceptio obiectiva. Obj. [illegible] novis. quia non datur conceptione obiectiva illa ipsa conotata in ordine [illegible] ad quae entitas formaliter eadem formaliter [illegible], essent diversimode concepti per conceptionem formalem quae deberent dari 2da conotata in ordine ad quae fieret haec conceptio. Rursus haec 2da conotata essent diversimode concepti per formalem conceptionem quae deberent dari 3tia rursus conotata in ordine ad hanc conceptionem et sic in infinitum. Ant. prob. quaecunque assignabuntur conotata poterunt diversimode concepi sed non per obiectivam conceptionem, cum haec negetur quod per formalem. Obj. [illegible] quaecunque assignabuntur conotata poterunt definiri quae poterunt [illegible] conceptus [illegible] et [illegible] quia sunt diversi. Rursus ex dictis conceptibus emanabunt conceptus [illegible] quia sunt [illegible] diversi. Et [illegible] eadem [illegible] posset concipi et sub ratione entis et sub ratione [illegible] actionis atque vitalis.

R. Non novo. [illegible] non supposito quod omnis conceptio formalis fieri debeat per ordinem ad diversa conotata entium conotata, hoc non. [illegible] soli conceptioni formali quae fit per cognitionem abstractivam non vero per cognitionem intuitivam, haec non potest fieri etsi diversa entitas [illegible] quod conceptum formaliter conotata ut dicam infra. Conceptio conotatorum aliquorum (intellige quod et ac idea maxima invisibilia) fit per cognitionem intuitivam imperfectam. Fit per cognitionem intuitivam quae conotata quod et ac idea maxima invisibilia cognoscerentur [illegible] per species [illegible], quod est de conceptu cognitionis intuitivae. Fit per imperfectam intuitivam cognitionem quae dicta conotata [illegible] formaliter [illegible] et imperfecte cognoscentur quod [illegible] sunt esse ut [illegible] cum aliis similibus entibus non [illegible] discernantur. R. dari posse 2do. in conotatis entium non dari processum in infinitum [illegible] conotata essent diversimode concepti per ordinem ad illa ipsa entia[x] si diversa per ordinem ad diversa. Sicut modus actionis bene [illegible] per ordinem ad sua [illegible] et [illegible] et per ordinem [illegible] ad quod ordinatur [illegible] nec [illegible] circulus vitiosus sicut non [illegible] pater ut talis [illegible] per ordinem ad filium et filius ut talis per ordinem ad patrem. [illegible] ad se ordine cognoscuntur. Supponuntur vero [illegible] esse [illegible] aliquomodo cognitum sed imperfecte [illegible] non in ordine ad alia nova conotata sed ad eadem obscurius [illegible] cognita [illegible] clarius [illegible].

[x] [illegible] si conotata si [illegible] conotata [illegible] per ordinem ad [illegible] entia: si diversa

166 **Urgebis 1mo** [illegible]: [illegible] fieri aliqua conceptio formalis per cognitionem [illegible] entis [illegible] imperfecta sine cognitione conotatorum [illegible] difficultas [illegible] in cognitione perfectio requiratur ut per illam non fiat conceptio et quanta imperfectio sufficiat ut fiat per illam conceptio, [illegible] non cognitio posset dari cognitio perfectior et perfectior sine fine. R. 2do similem difficultatem esse [illegible] quod [illegible] ideo uno ex p.o. [illegible] directi quam indirecti sed diversimode concipi conceptus definiti et per conceptum definitionis [illegible] per definitum formale et definitionem formalem [illegible] quanta in cognitione [illegible] directi quam indirecti perfectio requiratur ut per illam fiat conceptus definitionis et quanta imperfectio sufficiat ut per illam fiat conceptus definiti. Sicut ergo haec non obstante [illegible] conceptum definitionis [illegible] in perfectiori cognitione [illegible] directi quam indirecti (intellige indirecti [illegible] ad talem [illegible] conceptum) conceptum vero definiti consistere in perfectiori eiusdem [illegible] repraesentatione [illegible] non obstante difficultate simili [illegible] conceptus formalis potest consistere in cognitione debili imperfecta [illegible]. Directe dico cognitione [illegible] discernitur entitas repraesentata vel ab omnibus vel ab aliquibus entibus ab illa distinctis habere [illegible] perfectionis quantum requiritur ut per illam non fiat conceptio formalis vel ab aliquibus vel ab omnibus eius [illegible]. cognitio vero per quam [illegible] entitas repraesentata vel ab omnibus vel ab aliquibus diversis entibus [illegible] imperfectionis ut per illam fiat conceptio formalis vel ab omnibus vel [illegible]. [illegible] quaeras quanta in cognitione perfectio requiritur ut per illam discernatur entitas repraesentata et quanta imperfectio ut discernatur sed confundatur. R. 2do pariter ex obiiciente quaero [illegible] ex cognitione [illegible] tam directi quam indirecti a quo [illegible] realiter requiritur perfectio ut per illam [illegible] magis discernatur a brutis et quanta imperfectio ut minus discernatur. Directe dico ut per cognitionem discernatur entitas repraesentata ab aliis entibus requiritur ad hoc maior aliquomodo in repraesentando perfectio quam sit in quacunque cognitione confundente eandem entitatem cum aliis entibus.

utam

ictam p cognitione concludat entitas respectiva in alijs entibus desideratur ad hoc ut perfectio in respiciendo quam sit in quaelibet cognitione ens distinctive discernente.

167

Urgebis 2do Quia etiam tum diversa quam indirectam respiciens respectivus realis cognoscit cognitione imperfectiore quam idem etiam cognoscens ... cognoscitur potest ab alio ... comprehendere perfecte nulla a reali quod similiter id quod cognoscit sola ... tota entitas motiva cognitione ... cognitione minus perfecta ... dicere perfecte comprehendere perfectionem illius motivi. Resto distincto consequens quod patet igitur cognoscit sola tota entitas motiva cognitione minus perfecta discernentem tum aliquomodo illud motivum ab omnibus quod non et ipsum ... comprehendere perfecte perfectionem illius motivi ... cognitione minus perfecta et simul concludat illud motivum ab omnibus ... quod non et ipsum ... et dico cognitio imperfecta ... tum dicitur quam indirecti respiciens respectivi realis ... comprehendit perfecte realitate ... quod illud discernit licet imperfecte ab omni eo quod non est aut reale (aut perfectione non spectat ut concludat) et ... possibilis sit cognitio intuitiva motivi ... ordine eiusdem ad aliud versus ordinatum, ita imperfecta ut non discernat illud ab omni eo quod non est ipsum sed concludat (quod non implicat in tali cognitione) hinc potest dari perfectio totalis motivi per dictam cognitionem.

168

Obijcit 3tio ... argumentum quo se prospexisse glorians ... Sit quod negas perfectiones obiectivas comprehendi obiective ... comprehendi ... negas id quod exer... ergo quod ... comprehendi quod negare perfectiones obiectivas ... quod impossibile est negare perfectiones ... comprehendendo obiective. impossibile non est negare aliquid nisi prius apprehendatur quod impossibile est negare aut comprehendi obiective a reali nisi apprehendatur aut perfectio obiective a reali sed apprehendere aut perfectio obiective a reali est comprehendere obiective aut a reali quod ... affirmatur impossibile potest cognosci sed aut ... sine reali ... ex p.o. est impossibile quod aut ... sine reali ... ex p.o. potest cognosci. Respondeo dilemma omne ... negantes posse comprehendi obiective reale ... a reali ... item definitum et definitive obiective ... negantes possibile esse cognitione ... aut realem intuitivam ...

Dicere ... quod ... possum negare perfectione obiectiva nisi comprehendi obiective ulterioris ... distincte consequens: quod impossibile est negare aut comprehendi obiective a reali nisi apprehendatur aut perfectio obiective a reali hoc est nisi apprehendatur cognitione

ipsa comprehendens obiectum quod nunc est ipsi eidem impossibile solo
ipsiusque hoc est nisi apprehendatur ipsum actu existens ex parte obiecti sine reali
existentia eiusdem. Similiter dicendum [illegible] sed apprehen-
dere actu existens obiectum a reali hoc est ipsum actu existens ex parte obiecti sine
reali eiusdem apprehendere et comprehendere obiectum actu existens a reali
eiusdem solo [illegible] hoc est apprehendere ipsa cognitione comprehen-
dente obiectum quod nunc nunc eidem impossibile et comprehendere ob-
iectum actu existens a reali eiusdem [illegible] obiectiva
non est apprehensio ipsius cognitionis comprehendentis obiectum sed actu
existentis sine reali eiusdem. Explico: qui negat possibile
esse actu existens obiectum a reali negat possibile esse cognitionem talem
quae comprehendat obiectum actu a reali adeo quod negandum sufficit quod co-
gnitione tali quod eius nunc eidem impossibile cognoscat [illegible] re-
[illegible] ipsum actu sine reali ex parte obiecti. [illegible] Deus
aut Angelus errorem aliquem [illegible] propositum [illegible] negat co-
gnoscit errorem, non tamen [illegible] cognoscere errorem [illegible] Deus
Deus aut Angelus negat [illegible] cognoscere [illegible] aliquid
in eo ipso [illegible] cognoscere [illegible] illud. Confirmatio pa-
tet [illegible] quas [illegible] resolutiones. [illegible]
[illegible] intuitum [illegible] actu verum [illegible]
[illegible] sine reali [illegible] sed [illegible] actu [illegible]
[illegible] (quod est extra quaestionem) [illegible] actu [illegible] sine
reali [illegible] cognosci ex parte obiecti. [illegible] impossi-
bile.

Ad solvendas reliquas minores obiectiones.

169 Nota [illegible] Antequam detectum fuisset in magnete [illegible]
attractiva ferri et [illegible] in polo cognoscebantur
magnes esse lapis cognoscebatur [illegible] eadem cognitione et dicta [illegible]
lapidis [illegible] ut [illegible] cum aliis lapidibus [illegible]
discerneretur. [illegible] cognoscebatur tota magnetis entitas
adeoque et [illegible] ad [illegible] ipsi cum
aliis lapidibus et hinc est quod ignorabatur [illegible] non ali-
quid [illegible] ignoraretur [illegible] cognoscitur
(hoc non [illegible] cognitionibus [illegible]) sed [illegible]
[illegible] discernatur ~~[illegible]~~ ab aliis. Idem dicen-
dum de Angelo (omnis [illegible] ignoro) [illegible] spiritualis intellectio-
[illegible] cognoscitur [illegible] distinctio [illegible] indistinctio ab actione cre-
ationis [illegible] est sed [illegible] cum aliis [illegible]
[illegible] indistinctio [illegible] distinctio [illegible] specie.

Nota 2do salubritate et amaritudine medicinae [illegible] 170
[illegible] adeoque posse amari una quin ametur altera aut
[illegible] infirmitate et medicinae in qua [illegible]
[illegible] salubris sint et amara proponatur voluntati [illegible]
quod illa discernat in medicinis salubritatem sed non amaritatem, tunc medicina illa
tota adeoque ejus salubritas ac amaritudo [illegible] voluntate amore,
[illegible] inefficaci, vel amore imperfecto non [illegible]
appretiativo qui [illegible] displicentiam in obo. [illegible]
proponatur [illegible] tota medicina [illegible] quod illa ostendat
in medicinis salubritatem sed non amaritatem [illegible] tota cum aliis [illegible]
voluntate. [illegible] proponatur [illegible] quod illa ostendat
[illegible] amaritatis ac disconvenientiae gustui tunc tota
[illegible] amatur a voluntate, voluntas enim eatenus amat vel non amat
[illegible] quatenus illi bona vel mala proponuntur [illegible]. [illegible]
dicendum proportionate de voluntate quod [illegible] amat [illegible]
[illegible] bonitatem non amando defectibilitatem ejus [illegible]
[illegible]. Nota 3tio potest visiva attingere colorem et 171
velationem [illegible] ad Deum colori [illegible]
id quod [illegible] dicit in [illegible] entitas coloris.
non tamen attingit [illegible] id quod dicit in obliquo quod [illegible] Deus
[illegible] Deus sit [illegible] potest visiva non [illegible]
coloratum.

Nota 4to Qui [illegible] viridis nec discer- 172
nit ab aliis coloribus cognoscit tunc [illegible] coloris [illegible]
ditatis sed cognoscit [illegible] colorem viridem ab aliis co-
loribus quod cognoscit [illegible] quod tota entitas coloris viridis [illegible]
[illegible] sed imperfecte et [illegible] cognoscat vel [illegible]
imperfectum [illegible] discernens [illegible] colore ab aliis [illegible]
[illegible] quod tota entitas coloris viridis [illegible]
[illegible] ad [illegible] omnia [illegible] coloribus [illegible]
[illegible]
[illegible] praeter [illegible] de aliis coloribus quod habent
[illegible] omnia [illegible]
[illegible] cognoscunt. [illegible]
[illegible] entitatem [illegible] adeoque [illegible]
[illegible] Theologi docent a Beatis omnipotentiam DEI, omniscientiam,
decreta libera [illegible] cognosci [illegible] ad [illegible] adae-
[illegible] quod [illegible] DEI [illegible] et [illegible]
[illegible] Beatis in omnipotentia DEI [illegible] potentia [illegible]
[illegible] altrius creandi [illegible] tota omnipotentia

cognoscit intuitive et ordine ad hanc creaturam vel ad aliam. Ad ergo de ratione cognitionis intuitivae est ut etiam sub ratione divina et specie expressa vel etiam per species distinctas individui et motum cognoscat.

173 **Nota 3tio** Scotistis inter praedicatum absolutum separatum ad se et inter essentiam divinam et attributa et inter ipsa attributa inter se ponunt distinctionem obiectivam quae ante omnem operationem intellectus. Sed praedicatum absolutum separatum et relativum et inter naturam divinam et personas datur distinctio obiectiva sed inferior distinctione virtuali inter se cum aliqua distinctione ut dici praedicamentum et in 3tio quod inter naturam divinam et personas dari docent auctores gravissimi Theologi. Similis huic distinctio est implicat in creatis ideo implicat ex distinctio obiectiva.

Contra argumenta ab inconvenientibus obiecta,

174 **Nota 1mo** quod cognoscit ens ut sic quod in se ex parte obiecti collectio omnium entium ut Deus quae creaturas illae ex parte obiecti cognoscit omnia entia quoad omnia esse praedicatum universalis sed cognoscere singularia omnia illa entia inter se ut distinctiva cuiusque entis ab aliis. Cognoscit omnia entia ad solam notionem omnia quae entibus esse specifica singulis esse. Ille enim actu cognoscendo naturale ens ut sic cognoscitive mysterium Trinitatis Sanctissimae.

175 **Nota 2do** conceptus obiectivus metaphysicus alicuius rei esse praedicabiles diversas eiusdem rei distinctas a se obiective sed esse totas entitates rei et diversa eius notiones, conceptus obiectivus metaphysicus respondens conceptui formali actus Dei est omnia entitas Dei et praescindit ab illa perfectione, conceptus autem obiectivus metaphysicus respondens conceptui formali radicis Dei est eadem tota entitas Dei et relationes eius, cuius et eius. Conceptus obiectivus metaphysicus est etiam conceptus formalis metaphysici definitionis Dei ratione quo etiam conceptus formalis metaphysici definitionis est tota entitas rei quae definitur, cum tota entitas non sit pars eius aliqua definitionis et consequenter eius tota omnia essentia ab aliis entibus. Ratione quorum habent conceptus differentialis eius gradus quam specifica illi sunt. Ratione quorum habent conceptus differentialis eiusdem rei, quando autem inserta nulla ratio metaphysica sit ex qua et differentia deinde huius sunt a dicendis infra de univocatione analogia nominum a parte rei etc. Vide creatione n 234 et 311

Vide circa hic n 234 et 311.

176 **Nota 3tio** Ex eo quod cognito uno Deo eo ipso cognoscat quosque in differentia omnia illius praedicata etiam inferiora ut conceptus quod Ergo bene possint inferre ex praedicato uno praedicatum inferius et Deo. Vide ad minorationem visibilem est cum bene infertur ex eodem praedicato uno praedicatum superiora scilicet vivens, corpus etc. ut non ex praedicato uno inferius praedicatum superiorum vivens, corporis, etc. moveatur vel ratione quod illius universalis relinquitur nota: ex uno est vivens est vivens est corpus etc. quod non in suo conceptu includit vivens cum definitum ex se vivens superius. Vivens enim per se simul ratione includit corpus et sic ut ex praedicato uno inferius praedicata inferiora

reali visibili & n habeo simile motivum hic n. ipsos visibili: de
ut ad realem, visibile p a stsa quae tn debere moveri ad ipsosdem
reale ex reali.

Nota 4to negatio Cpsioe obictiva dari adhuc recepty inadhyto **177**
enim iges omnis admittit obiectiva pst. intelly g fruale Cpsioe attin-
gere uno nt totto obm indivisibiliter alicujus entis sed pst illo sigl licet
ipsam debeat attingere semp totte obm divisum qd fit dui Cphty
400 cognoscit ordine ad alios nrsioes n ro ad rationes.
pst itel tto tollet obm ut divisum attingere sed n pt ex modo
reprsentandi l tali modo ac si careret aliquibs Cplicati qd fit dub.
reto obi entte cognoscit imperfecte dbitt respondendo illa cu aliis
ab eo diversis entity. Et tunc porat qo solu verificari illd omne
axia intelly pst divisa adunare et adunata dividere pst se:
una itaq ut intelligentte obm divisum tuoe intelligitur cognitioi
Cpsioi forali ad illd unut & adunare disjunctu l multiplex fraoe
Cqd e adunata dividere, pst e sua ptin disjuncta ut obiaf
nedu unity indistinctt ut entis reprsentare et ostendam infra Cqd
e divisa adunare.

Nota 5to licet ixta oppositos duas sepos intuitiva psi- **178**
finitioed unig Cpli cati de alio intus sposit, dry e pry. hoc
e ad reale. licet n admittat Cpsioe obictivad int l dnae se
ppo. simile ab reali reali ita negatio absolute in oibg obis
indistinctis ut omnode Cpsioe obictiva pst tunc sepos intuitiva
f affirmatioed unig Cpli cari de alio et diviso f negatioed unig
Cpliciari de alio ad quod n pty regiring gm ut eade tota entitas
divisimile sicjian.

Nota 6to Ex nam psre deditti positioned unad et ex **179**
hac edo t negatio Cpsioe obictiva timenra tota entitas veif
diversos recepty referuntur ad motta ita mdo priori mdo posteriori
Cum n. entitas dei relatum f cognitioe Cprincipal fotaly ad motta
[marginal: ratio] prior e fotaly nam, relata eo ad postrari ex motta e [above line: ratio propria]
fotaly espsioi] go ipso dubiy illo prioris e posterioris ex ste anig
nri in Cplexatis entis nec tollen ois discursus in scieis et labor
ingsdi addiscendis. Finde n erit ridiculum gdevere qua nad recepty entis
sit prior qm posterior l qua nad sit recepty uno espliis l effect et quiddo
espliis l Cprietatis attribuiti intelligo entte licet n oes hi recepty ide
uno divisum obm reprsentant n tn idd indivisum. Sine ab eorum
indivisorum indivisitte et prioritte qua sunt inter se recepty plures
eiusdem oro obi diversi desumunt diversitte et prioritte inter se
Cquod doctrinad bere notari volo, sic g. reeptui Di ly ago is dnnaty
qual fotaly respdnt f obo indivisim nrsioes, receptui vo eiusdem
Di ago is dnnaty reale fotaly respdnt p obo indivisim nnoci-
naes qd et divisibl ut a nrsioibg et posteriores illis, illos recepty Di

ergo … [illegible] … ex aliis sit prior quam posterior.

180 Nota 2do … [illegible] … Unde ne … Nota … [illegible] … concomitantia.

Articulus 3tius

An detur Compositio formalis ex parte actus et an illa fiat distinctio rationis

181 Antequam respondeam ad Quaestionem … [illegible] … n. 145 … [illegible] … Alij Compositionem formalem sic definiunt … [illegible] … dictis n. 163. Ad intelligendam melius naturam Compositionis formalis

182 Quaeres 2do … [illegible] …

… [illegible] … in se … ad omnes eius actiones … [illegible]

est ussit dd cognitio totius huius per ordinem ad alias cognitiones tum n.
cognitio huius totius ac si haberet illud aditum, nec discernens illa abstractis.
Inde sequitur ex eo qd cognitionem totius indistinctum de ente ut
d in se sed ita imperfecte et debile ut confundamur illud cum alijs entibus
ut constat ex n. 163 et 166, de cognitione inmediata sensatorum conim-
dente fronte eadem n per ordinem ad alia nisi sensatam.

Quaeres 2do qo fundamento cognitio confusior totius entis tali 183
modo ac si unum tm haberet complicatum n. co aliud vere dicatur conf.
sio. Rdeo fundamentum hoc esse q. conceptus integralis unum complicatum
entis ab alio extra omne dhonum [illegible] complicatum entis indistin-
cte dicitur alio cognosci ad instar distincti ab eodem alio (hoc
n. ipso separatum integralis) conceptus unum complicatum entis ab alio
sed cognitio confusionis totius entis tali modo ac si haberet unum tm
complicatum n. co aliud cognoscit complicatum entis confusionem indistin-
cte ab alio ad instar distincti ab illo (q. cognoscit illud ab
instar complicati qd habet separatum in ente aliquo sine alio.
Nono complicatum quoniam non habet ab entitate aliqua n. habet co aliud
si distinctum ab illis spectant conditione qd cognitio confusionis
totius entis tali modo per vere dicatur confusio.

Quantum ad divisionem confusionis formalis 1mo alia est 184
confusio formalis unius tm entis et dicitur, ubi dicitur qd unica tm en-
titas cognoscitur totius confusionis tali modo ac si unum tm haberet complicatum
n. co aliud. Altera est confusio formalis plurium simul entium et plurium
[illegible] dicitur qd plures simul entitates totius confusionis tali modo ac si
haberent unum aliquid complicatum n. co aliud. Talis confusio est cognitio
tanquam collectionis ~~[illegible]~~ hominum ~~qm ha~~ tali modo ac si totius
collectionem quandam, eius complicatum confusionis ac si haberet illud compli-
catum additis unde etiam ab hac cognitione tota collectio dicatur [illegible]
aut ~~[illegible]~~ formaliter hic Arest unica entitas dici cognitione confusionis
totius [illegible] ac si foret aut tm dicatur expresse aut formaliter.
Ex hac divisione confusionis formalis infertur: actus per quos formaliter conci-
dunt formalitates aut gradus metaphysici entis illis ut de lege indi
collectio omnium entium habere aliquando alia diversa diversa n. in
ea vere ga illa dicunt esse diversa complicantes obiective ac si
in uno ente collectione dicta constituente in una aliqua cognosc.
dicitur unum complicatum n. cognitio ex p. o. alio [illegible] addatur ipsi [illegible].
Sed quoniam dicti actus sunt habere diversa alia distincta [illegible]
gre patet hoc in actibus per quos concipimus formaliter complicata entis
aut et reale, nam actus separationis confusionis aut illum diversa
et collectio tm brutorum qm hominum actus et cognoscenti confusione
unde illum diversa et per collectio ~~[illegible]~~ hominum qos collectiones
dicunt esse tali inmediate eviden est. 2do confusio formalis 185
alia est qd fit per cognitionem abstractivam alia qd fit per cognitionem

intuitiva. Prior est qua tota entitas per species alienas representatur tali modo ac si haberet unum cum complicationem ad aliud extra non obis comprehendi potest subiectum esse ad illas non potest in se sed per alienas species scilicet accidens vel aliorum entium similium cognoscimus.
Posterior est qua tota entitas quae est in se per species proprias representatur tali modo ac si haberet unum cum complicatione ad aliud.
Quod quoque duplex est alia qua tota entitas quae est in se representatur tali modo ac si unum cum complicatione haberet ad aliud respondet illud ad aliqua tum insita ad omnia adque respici potest ut dixi n. 172 in cognitione formali qua beati comprehendunt complicata divina.
alia cognitio formalis per cognitionem intuitivam est qua tota entitas quae est in se representat debiliter imperfecte ita ut confundat illud cum aliis entibus ad respondendo in illa ad aliqua nimis insita.
Quali cognitione complicatas multi docent comprehendi complicata accidens materialia sensibilia ut colorum et vide circa hoc n. 163 166 et 167. Atque illustrandum addo sicut idem gradu indivisibile intelligentiae potest sensibilis vel mathematicae et quod vident potest magis et magis illuminari ad quam aliqua pars partis non illustrata illuminat per magis lumen operari n. potest solidi superficies carens sed quod tota quod magis et magis illuminari et discernere per ... ... ita pariter eadem tota entitas accidentis materialis sensibilis potest perfectius et perfectius vel clarius et clarius cognosci etsi nihil de novo ex parte obiecti indivisibilis cognoscatur. Quod supposito cognitio ita debilis et imperfecte representans totam entitatem rei sine relatione eiusdem ad aliqua nimis insita ut confundat ipsam cum aliis entibus manifeste erit cognitio formalis ut patet ex omni doctrina admittente cognitiones formales.

186 3tio dividi ab aliquibus cognitio formalis in negativam et positivam. Prior est cognitio vi cuius aliqua entitas sine ulla expressione sui ad seipsam tali modo representatur ac si unum cum haberet complicationem ad aliud et talis cognitio est actus quo cognoscitur aliud distinctum ab alio. Positiva cognitio est cognitio vi cuius aliqua tota entitas quae apprehensa una representatur ad seipsam quae apprehensa alio diverso representatur talis cognitio est actus quo affirmo aliud distinctum ex ratione distincti se distincta praeter.

[margin: de cognitione ... distincti ...]

187 Ad clariorem formalis cognitionis notitiam quod possit admittendi alia cognitione formali dicant se cognoscere ex parte actus unum formaliter sine alio vel aliud distinctum sine relatione eiusdem vel quod distincti sunt unum representatum dicant esse representatum alia distincti alio... representantium realis distincti ... ... divinis cognoscunt. Quod ... aliqua insita dicant esse ... formalitati ut ... alia, ut ... ...

formaliti ic: reali Siquidem oia entitas alicuius conceptu sine
totius entis ... per am alicuius sig compliciati. Deinde ad q̄li-
cunq conceptu cognoscitur una formalitas ijs aut ad eadem cognoscit
eadem cognice et altera formalitas ijs reale nam semper cognoscit
tota entitas. Inde patet ... conceptus formalitas diversarum
eiusdem rei ijs Dei (Scoto scilicet ... & Comptoni) in pluribus diffi-
cultatibus explicandis, cum nullas in obo diversas formalitates admit-
tunt. Ad propositam quaestionem facile respondet: sit si intelligam
quid nne formalitas veniat apud assertores ... compositionis
formalis non n. intelligunt nne formalitas aliquas particellas eiusdem
vel indistincti ... sint tales independenter a nostris conceptibus q̄l
sint tales a nostris conceptibus ... sive ... distinctiones
n.c. tales sive formalem sive virtualem sive aliam neque compositiones
...tas admittant in ente vel omnimode indistincto sed
potius nne formalitas intelligunt totum vel indistinctum ente
diversis conceptibus nostris repraesentatum ... desumit diversas denomi-
es. ... formalitas ... Dei ijs ... aut Dei forma-
ale intelligunt totum ente Dei repraesentatum tali modo ac si fo-
ret aut ... repraesentatione desumit denominationem ...
formalitas ... Dei intelligit totum ente Dei repraesentatum
tali modo ac si foret realis ... repraesentatione desumit denomi-
nationem realis &c. ... fundamento totum
~~entitas~~ Dei ijs repraesentatum modo tali ac si foret aut ~~tal~~
denominationem formalitas ... aut forma et sic de reliquis.
Ideo ... formalitas ... aut forma, formalitas realis
... forma & ... ad significandas res ...
... in nostro intellectu ... ano-
bis cognoscendas, cum ut dixi nullas formalitates in ente vel omnimode
indistincto n.c. ... si res ijs Deus cognoscitur ...
ac si foret aut tali denominationem ... aut forma
sive cognoscitur ... ac si foret realis tali denominationem realis forma &c.
Deinde ... apud ... a conceptibus ... vel indistin-
...vel ente repraesentantibus tali modo ac si foret distincta
denominationem entitas ... distincta forma ... quod ... a conceptu
repraesentante ente ijs Dei tali modo ac si foret aut ... male
denominationem entitas Dei aut forma &. ... supposito respondeo
ad ... assertores ... compositionis formalis dicunt se cognoscere
... una formalitate sine alia ijs aut Dei sine reali
eiusdem ... ~~repraesentando totam entitatem Dei ijs hoc conceptu ... denominationem aut forma ... formalitas realis non repraesentat ... totam entitatem Dei alio diverso conceptu ... denominationem reale forma ... formalitas realis~~ ... potius ... ex conceptibus compositionis formalis

... potius ... repraesentat ... formalem ... p.a. totam entitatem Dei ... aut ... realem.

unatis ad eandem entitatem Dei, et ideo unde se dicunt respectu
aliis Dei, aliis vero respectu talis Dei. Unde proportionate de
aliis respectibus [illegible] [illegible] circa [illegible] [illegible] intelligendum, quia
[illegible] est [illegible] entitas Dei [illegible] ad [illegible] alius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Unde [illegible] [illegible]
[illegible] aliis Dei, et intelligit respectu [illegible] ex [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. respectu [illegible]
sed intelligit respectu [illegible] entitatis Dei tales [illegible]
[illegible]. Ideo ad 2dum ideo quod [illegible] [illegible]
[illegible] uni [illegible] et [illegible] Dei, [illegible] [illegible],
quod [illegible] Dei [illegible] quae subserviunt ad respectu
[illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible]
[illegible] [illegible] ad respectu [illegible] Dei [illegible]
[illegible] Inde respondeo ad 3tium [illegible]
[illegible] [illegible] admittit in [illegible] [illegible] indistinctio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ad-
mittit [illegible] [illegible] immediate [illegible] explicatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

188 Dicendum est 1mo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex parte
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indistinctam
[illegible] entitatem [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] aliis [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] patet ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex ipso [illegible] [illegible] [illegible] eiusdem
sed [illegible] [illegible] [illegible] entitatem [illegible] [illegible] modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex-
perientia [illegible]

189 Dicendum est 2do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indistinctam
entitatem [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] distinctam [illegible] ut patet
ex [illegible] [illegible] [illegible] n. 136. Sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sive [illegible] sive [illegible] eadem [illegible] indistinctam
entitatem [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eadem entitas et Dei [illegible] modo ut [illegible]
[illegible] modo ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] entitas [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] eadem entitas Dei et [illegible] modo
utrumque [illegible] modo ut [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] distin-
ctorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eadem entitas Dei [illegible] modo [illegible] est [illegible]
tantum

tm̃ formaliter eo actu repraesentatur tibi modo ac si foret unicus tantum ut patet ex definitione compositionis formalis et probare superevidens videbis.

190

Quaeres Distinctio rationis an requirat plures conceptus compositivos formales eiusdem entitatis an vero possit fieri per unicum. Respondeo sub distinctione per conceptus definitivos distinctionis rationis ut sic est ipse quod sit diversa in intellectu eiusdem obiecti apparentia vel quod sit ratio illa in qua ulterius apparet intellectui multiplex. Sed ut prima certum est ad distinctionem rationis requiri plures conceptus compositivos formales vel saltem unum aequivalentem pluribus quia distinctio posita de qua n. 186. Quoad secundum (quod probabilius puto) distinctio rationis ut sic definitive est cognitio eiusdem obiecti indistincti entitatis ad instar distinctae ab aliis agitur defacto non dignitate. Dico talem distinctionem posse fieri etiam per unicum actum comprehendentem formaliter aequivalentem pluribus. Ratio primi clara est quia diversa eiusdem obiecti apparentia in intellectu non potest fieri sine diversis vel formaliter vel aequivalenter conceptibus compositivis adeoque pluribus sicut n. apparentia obiecti in intellectu non potest haberi sine conceptu intellectus ita diversa apparentia sine diversis conceptibus. Ratio secundi quia etiam unicus conceptus compositivus formalis actualiter repraesentat unam entitatem ac si foret distincta a reali ratione visibili, admirativo, exterioris et complicando agitur defacto non dignitate. Ergo (ex conceptu definitivo compositionis formalis) una repraesentat entitatem ac si foret actualitas vel ac si haberet actualitatem non formaliter. Dixi probabilius esse quod distinctio rationis ut sic definitive sit cognitio sicut n. distinctio realis ut sic est ratio formalis in qua unum est distinctum realiter ab alio sive illud aliud sit sive non sit in rerum natura nec sit possibile ita pariter distinctio rationis ut sic per analogiam ad distinctionem realem videtur esse ratio formalis (quae est ipsa cognitio) in qua obiectum indistinctum realiter repraesentatur ac si foret distinctum ab aliis agitur defacto non est distinctum sive interim illa appareat clare in intellectu per diversas cognitiones sive non.

191

Contra conclusionem primam tantum obiicitur quia implicat in creaturis compositio obiectiva quod et formalis aequivalenter probatur: ideo implicat in creaturis compositio obiectiva quia illa admissa sequitur de identitate realiter omnino entitatis verificari complicationem contradictoriam adeoque affirmari simul realiter affirmationem et negationem eiusdem formaliter atqui etiam idem sequitur admissa formali compositione in creaturis quod ergo. Nam posito admissa compositione formali animalis sub ratione eiusdem verificarentur hae contradictoriae animal est rationale: animal sub cognitione ex parte actus cognitione A. rationale sub non cognitione ex parte actus cognitione A. Item animal sub dignitate per rationem a reali sub. rationale sub non dignitate per rationem

a parti Dei. Quod aut Dei cognitio clara sub ratione explicata [illegible] cognitio A [illegible] Dei non cognitio clara sub ratione explicata [illegible] eadem cognitione A. [illegible] Ideo [illegible] [illegible] [illegible] ad ult. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible] [illegible] contradictio [illegible] patet ex [illegible] [illegible] explicare. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] entitas Dei cognitio cognitione A ita ut [illegible] brutis et; [illegible] entitas Dei non cognitio cognitione A ita ut discernat a brutis [illegible] [illegible] [illegible] nulla est contradictio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] entitas Dei [illegible] cognitio [illegible] cognitione A [illegible] se a brutis non cognitio [illegible] ita ut discernat a brutis: [illegible] [illegible] entitas Dei [illegible] cognitio [illegible] cognitione B diversa discernente se a brutis cognitio [illegible] ita ut discernat a brutis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla est contradictio: cognitio [illegible] cognitione B ita ut discernat a brutis et non cognitio diversa cognitione A ita ut discernat a brutis non est [illegible] contradictio [illegible] [illegible] [illegible] non est contradictio esse [illegible] cognitionis B ita ut [illegible] discernat a brutis et non esse [illegible] cognitionis A diversa ita ut [illegible] discernat a brutis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] entitas Dei [illegible] cognitione A cognitio ita ut discernat [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] entitas Dei [illegible] eadem cognitione A non cognitio ita ut discernat a brutis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestum est [illegible] non habeant [illegible] contradictionem.

192 Obr 2do ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab alio non bene explicatur [illegible] cognitione eiusdem [illegible] [illegible] entitatis [illegible] ad aliqua [illegible] [illegible] [illegible] cognita [illegible] ad [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] aliqua est cognitio eiusdem [illegible] [illegible] entitatis ad aliqua [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab alio non bene explicatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1mo [illegible] hinc sequeretur [illegible] in infinitum in [illegible] entitatis 2do [illegible] entitatis ignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exigua caloris [illegible] ignis ad calorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitione entitatis ignis ad aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (scilicet calor) [illegible] [illegible] [illegible] caloris et exigua caloris [illegible] [illegible] ad calorem. 3tio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] DEUS [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudicij Dei. 2o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudicij Dei [illegible] ab aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] iudicij Dei [illegible] ad aliqua [illegible] [illegible] cognita [illegible] tunc omnia

Atq[ue] deus tunc o[mn]ia ono[?] entia adeoq[ue] et o[mn]ia e[ti]a[m] possibilia entia cognosceret, diu o[mn]ia ob[iect]a iudicij Dei cognosco.

193

R[espon]deo posse quidem negari ... novo cum ad motu[m] cognitio[n]is forte ... ita ... q[uo]d m[inu]s dicat minor ... n[on] ... ad r[espon]sionem ... n. 163.

Ad 2d[am] dico licet ... possibilia intelligendo essen[tiam] ... calor ... ignis p[er] ... possibilia intelligunt res ignis n[on] tamen ... quia ... ignis quo ad ... et ad ... ad calorem ad ... sufficit ... ignis ... habere se ad calorem ... essentiam ... q[uo]d n[on] exigunt existere ... calori. ... dicendum tunc cognosci in igne solu[m] potentia ... caloris ... ad ... entium ... ignis ... habere se ad calorem ... sed cum ijs ... q[uo]d exigunt suas perfectiones ... alia entia ... cognosci in igne solum exigentia et appetitum ... caloris. Inde si ignis ... habere se ad calorem ad ... entium et ... q[uo]d sit ... ignis et ... dicendum tunc cognosci solum nexio ignis cum calore.

Ad 3tiam ... dico tunc ... iudicij cognitionem ... veritas n[on] cognoscentur ... ex parte actus alia ... veritatis, o[mn]ia ... Dei ... cognitionem o[mn]ia ... Dei ... o[mn]ia entia cognoscuntur ... ad ... Dei ... q[uo]d e[st] in ipsis. Nec refert q[uo]d tunc ... cognoscuntur alia ... solum n. cognoscuntur ut sit ... Dei ... ordine ad ... Dei ... ut aliqua entia cognoscuntur ... ad aliquid ... sed requirunt ut cognoscantur ... v[el] ... e[ss]e ... v[el] ... eiq[ue].

Ad alia solvenda Nota 1mo p[er] formalem cognitionem ...

194

n[on] cognosci ob[iectu]m q. n[on] cognoscitur aliquid inesse ob[iect]o q[uo]d de facto ei inest aut n[on] inesse q[uo]d de facto inest. Nec refert q[uo]d Deus tota ... formalis ... ac si foret ... a malitia cum ... a malitia n[on] ... Deus ... ac si foret ... cognoscitur ... sed ex eo q[uo]d ... Deus cognoscitur ut ... n[on] ... a ... Sine ... e[st] ... ob[iectu]m cognoscere q[uo]d ... cognoscere ... cognitiones ... quibus cognoscitur ... et ... aliquomodo ... nec ... Deum.

Nota 2do q[uo]d formalis cognitio ... ob[iect]o suo ... n[on] possit nisi ... damnando ...

essere illeu ille.

195 Ista solvo 2da obi: distinctio cuius extrema dignitas esse debet distinctio realis sed distinctio quae sit ex natura rei distinctio cuius extrema dignitas esse debet quae est distinctio realis. Dico secundo ipsa inductione: nam distinctio Dei ab illo cuius extrema dignitas esse debet est distinctio realis, et consequentia generalis est distinctio talis dignitas et eius extrema. Sed non aliqua durante extrema talis vel talis distinctio est ipsamet distinctio illius vel illius. Nec enim dato eius distinctio quae sit ex natura rei est illius cuius extrema includunt duas cognitiones diversas sicut aliud et malum Dei distincta esse ex natura rei. Cum ista habent ut aliud dicat totum entitatem Dei ut cognitum ad creaturas, et ita ac si foret aliud illud malum vero dicat totam entitatem Dei ut cognitam ad malitiam, et ita ac si foret malum.

Ideo concedo. Dico: quod esset in certo sensu negandum. Probo: dignitas: Distinctio quae sit ex natura rei illius cuius extrema includunt duas cognitiones diversas si extrema intelligantur ipsum solum quod est durante distincta ex natura rei. Consequentia: (cognitiones enim diversae sunt et est durante distinctae ex natura rei) si extrema intelligantur secundum ex parte quod durante ligantur ex natura rei et formaliter continentia nunc dicemus consequentiam. (dixi n. 190 distinctionem realem esse ex parte unius et cognitionis tantum formalem). Licet supposita unica extremorum distinctio in proprie illius intelligi dicitur sicuta.

Dico unice extremorum distinctionis proprie illius intelligi solum ipsum quod est durante distinctum. Sic unice extremorum distinctionis eius proprie intelligunt solum ipsum distinctionis eius. Sed ergo distinctio eius quod sit ex natura rei solum quod durante distinctum ex natura sit sola entitas indistincta. Sed non durante distincta vel ab intra vel ab extra respectu cognitionis sicut est quod extrema proprie illius distinctionis quae sit ex natura rei includunt duas cognitiones adeoque nec sunt distinctae sed ex illa ratione. Unde aliud Dei ergo est et solum quod durante distinctum ex natura rei cognitione formaliter dicit Dei cognitionem vel illud ut est certum ex parte quod durante distinctum extra durante illud distinctum cognitione.

196 Ad solvenda reliqua Nota primo Licet cognitio per quam respectum distincta sit tam quod certe quam quod obliga non posset esse cognitio eiusdem indistinctae entitatis ad infra infinita distinctionem, nec posset esse distinctio realis, alterum cognitionis per quam respectum distinctum solum quod obliga vel quod certe (quae est cognitio formalis aliqua aliis ex Dei naturali eiusdem) posset esse cognitio eiusdem indistinctae entitatis ad infinitas

distinctorum adeoque est esse distinctio realis. Si n. eandem entitatem indistinctam quod realiter respiceret alio modo ac si foret multiplex quod realiter tum cognitio erit cognitio eiusdem entitatis ut indistinctae quod realiter ad instar distinctorum quod realiter. Unde inferes posse aliquos duos conceptus formales unum aequivalenter duobus respicere obiecta distincta a se ut inadaequate extreme obiectorum [illegible] cum [illegible] et eundem [illegible] ad [illegible] neque [illegible] denominant obiecta distincta ut inadaequate extreme obiectorum conceptus a se formaliter indistinctum per modum [illegible] solum illud obiectum denominare et denominat conceptum esse distinctum per rationem quod [illegible] distinctum ut respiciat ad instar distinctorum [illegible] obiecta [illegible] [illegible] respiciat sed solum obiectum diversum [illegible] in [illegible] unde [illegible] [illegible] [illegible] conceptum et distinctum per modum [illegible] conceptus. **Nota 2do** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] entis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] unicum obiectum cognoscendo conceptum formaliter [illegible] se cum pluribus obiectis possunt denominari extrinsece per rationem distinctum [illegible] obiecta [illegible] conceptum formaliter [illegible] se cum unico obiecto possunt denominari unum extrinsece [illegible]

Nota 3tio [illegible] cognitio [illegible] terminata ad asinum ut denominat asinum ingeniosum extrinsece quia asinus ut respicitur ad instar ingeniosi e[illegible] cognitio [illegible] conceptum formaliter terminata ad unicum obiectum quia unicum obiectum respicitur ad instar distinctorum ideo denominat illud distinctum extrinsece. [illegible] cognitio [illegible] plurium ad instar unius denominat plura unum extrinsece. **Nota 4to** quod ut ens [illegible] possit esse et denominari ens extrinsece [illegible] quod non est distinctum [illegible] unum intrinsece potest denominari distinctum et unum extrinsece [illegible] [illegible] quia chimaera non est ens intrinsece et tamen ens extrinsece per rationem [illegible] esse obiectum [illegible] intellectus.

DISPUTATIO 2da
De Universalibus in Communi.

Universale in latissima acceptione est unum aliquid dicens ordinem ad multa. quia [illegible] [illegible] ad multa et multiplex ideo [illegible] universale aliud est in essendo quod est una aliqua entitas habens [illegible] praedicativa [illegible] [illegible] pluribus [illegible] [illegible] aliud in repraesentando quod est una entitas plura obiecta repraesentans [illegible] una cognitio terminata ad plura obiecta [illegible]

aliud in significando q[uo]d e[st] unicu[m] signu[m] multoru[m] in significando ut vox
aut scriptura [illegible] qui [illegible] voc[ati] hoc[?] ... Cetero[m] de his universalibus n[on] agetur in [com]muni sed tantu[m] de universali in essendo seu metaphysico et de universali in [prae]dicando seu logico. duas Quaestiones instituit hoc Disputatio: in 1ma de natura universalis in Omni in 2da de speciebus eius agetur.

QUÆSTIO 1ma

De Natura Universalis in Communi.

1mo Quaestio est, [com]munis Articulo tradetur q[ui]d sit universale in Omni quoad conceptum suum definitivum metaphysicum et an detur. 2do an detur a parte rei. 3tio an detur per rationem. Decisio an universalis in Omni [illegible] disputatione [illegible].

Articulus 1mus

Quid sit universale in Communi quoad suum conceptum definitivum metaphysicum et an detur.

197 Dicendum 1mo universale in essendo seu metaphysicum definitive est unum aptum inesse multis, ita universale in [prae]dicando seu logicum est unum aptum ~~[prae]dicari de~~ multis. Ita ad mentem Aristotelis [illegible] in [illegible] manifestatur eos omnibus [illegible]. Definitiones hae intelliguntur melius ex sequentibus [illegible] quas [illegible] requirunt ad rationem universalis in essendo [illegible] et ad rationem universalis in [prae]dicando [illegible] solum unum [illegible] [prae]dicari de multis quod est aptum inesse multis dici n[on] [illegible] ad esse. 1ma [illegible] universale in essendo habeat unitatem [illegible] et [illegible] unum [illegible] multiplicitate [illegible] et esse aptum inesse multis. 2da [illegible] inesse multis [illegible] identitatem et hinc DEUS [illegible] gloriosissimus qui inest omnibus creaturis et Angelis [illegible] ad illas [illegible]. [illegible] Christus Dominus qui inest [illegible] pluribus hostiis [illegible] replicatione [illegible] ubicationes. [illegible] quo [illegible] corporis [illegible] n[on] est universale in essendo.
3tia ut [illegible] multis n[on] collective tantum sed etiam distributive [illegible] inest [illegible] [illegible] hinc [illegible] sive [illegible] sive [illegible] [illegible] universale in essendo.
4ta [illegible] inesse multis [illegible] quod sunt [illegible] sive [illegible] illa multa existunt [illegible] sive tantum sint possibilia. Et hinc DEUS [illegible] DEO existenti, [illegible] DEO [illegible] n[on] est universale in essendo. 5ta ut in multis [illegible] inesse [illegible] et [illegible] multiplicem hinc natura Divina licet [illegible] [illegible] omnibus et singulis Personis Divinis tamen n[on] est universalis sed singularis. Breviter explicamus definitionem per omni argumento q[ui] [illegible] [illegible]

Nota unsale in essendo dici metaphce esse q. ad metaphica pertinet exemplum esse eas verum tenfale an in cplicando dicitur Logicum q. ad Logicam verum cplicao spectat.

Dicendum 2do Dari unsale in essendo conueniendo inter vim rei h.c. an f. modo] Est omnis cum Ante nra Epicureos qui solos sceptum et voces unsales et vo naas admittant appellati g[illegible] Anselmo lib: de Incarnatione Cap. 2 Haereti in Dialectica. Ex hac schole fide colliges dari et unsale incomplicando cum dici seq. ad de. 198

Prob Idem Anno Aristote Arlis qui dicit lib. amo de Interpretatione res alias ee unsales alias singulares. adeoq. conset n. solas voces et sceptum ee unsales. 2do rae dantur voces et scepty unsales ut docent oppositi q. essentia dantur cfceam unsalia vocum unsalium. et oba unsalia sceptum unsalium Subjsumo sed significatum unsalium vocum unsalium et [illegible] unsalia sceptum unsalium et res n naas unsales (n) semp n. voce unsali significat re alia unsali aut sceptum unsali neplatee intrae ~~voce hoc~~ propre vocali hoc e aal vule neq. semp sceptum unsali respstum sceptum aliq aut vox unsalis. q. d dantur nfsamd res s naas unsales s gd ille e unsale in essendo Ulg. a Anno prob: vocum ijsuvid hoc et hic hoc s Erg. Unde conuenionate de Tonit Morality s scepty hic hoc et hic hoo dicendum] nfsamd et diversa significatam. Cum audimus voce hoc nescio an de Deo an de Qlo aut alio hnc sit sermo sciam an audita voce hic hoc aut [illegible] Quo diversitas horum significatorum nlla eet n nl daren significata unsalia vocum unsalium cum diversitas hoc alia spectet n cpsit nisi q d significato respondens voci hoo sit significatio unsale significato amespondens voci hic hoc sit singulare.

Ad quaest. an solvenda Nota Anno Prob dicere q. d. Spes Intellect figurata ee et nihil ad sermonem et negare Spes unsales fuit a Platone explicatam t aliquas ideas degibq infra, et tn negare Spes unsales fuit a nobis explicatum. 199

Nota 2do pse aliquid ee unum et multa unitate et multiplicitate n se accidentiby qlis isti oes e unitas numerica et multiplicitas numerica q d n. et plura solo numero hoc nfsamo habent unitatem numericam s numerum sem. Ite unitas f raod et multiplicitas ap. o. Quo unsale in essendo ee unum et multa aliqua ea dictis unitate et multiplicitate videbis infra.

Nota 3tio unsale in essendo ee fdamentum. in re n. dicit

u illa plura seu singularia veniebat seu in una ?? et
quod plurium in actu 2do seu 1mo u ente ut plures docent
dicit concretum cognitionem esse repraesentatem plura singularia per mo-
dum unius quam autem esse ab intellectu productam patet. Nec obstat
axioma dicens actiones esse singularium per hoc n. non negatur actio-
nes competere plures non posse tamen ad universale tangere universale
in re dicit plura seu singularia veniebat seu u gessisse specta-
ta u ad dispositionem ipsi cognitionem cognoscere de quo infra.

Articulus 2dus

Universale in essendo utrum detur ante cogitationem aptitudine rei

Supposito quod sit unum omnia essentialia universalis in essendo denique
ne. apud 1 independenter a nostris conceptibus. Dixi omnia quae de
multiplicitate (quod ad esse essentiam universalis in essendo spectat
sc. n. 197) dubitari est quod deinde nec. inve n. re aliud quam
essentialia singularia et individuum tamen terminantur quod sit nec. multa.
Solum ergo de altero essentiali universalis id est de unitate difficultas restat
an haec deinde nec. Qui affirmativam sententiam defendunt et in
classe triplici dividuntur unitatem naturae universalis adeoque existere universale
dari extra singularia. 2di intra singularia sed distinctam nec.
attingendo ab ipsis singularibus. 3tij intra singularia ac indistinctam
nec. dicunt. singulorum opiniones examinabimus singulis punctis.

Punctum 1mum

An universale in essendo detur ante cogitationem extra singularia

200 **200** Sententiam affirmativam docuerunt Plato et nos Fonseca in quantum
explicanda multum differebant. Plato n. per naturas universales extra sin-
gularia intellexit quasdam veras essentias substantias, ingenerabiles, incorru-
ptibiles, aeternas, et a Deo quoad a se divisas et a singularibus omnis
distinctas sub certo loco existentes ad quarum similitudinem
dicebat formari singularia et nos ante non existere. Unde voluit
naturas universales esse ideas, typos, exemplaria singularium et a
illas extra per essentiam. Singularia vero ipsis conformata existere per par-
ticipationem sic ergo naturam universalem tunc dicebat existere sub
certo loco.

201 P. Fonseca ad naturam sententiam explicandam eius naturae creatae
3 status assignabat. 1mum similitudinis, in effectu, antecedentium
essentiam 2dum se possibilitatis (quo omnes ideas Dei denotant) in quo
statu dicebat naturas veras fuisse nec quoddam quoddam antequam
Deus decrevit creare mundum extra singularia quod nunc producuntur.
dicebat deinde in eodem statu naturas veras fuisse indistinctas nec
esse in hoc vel in illo individuo sed cognitum tamen esse

in Sco ᵹ Slo ᵹ Andrea et Hegum habuisse nc. unittedes
ullitudinem ad inee nbi adeoq fuisse nc. unisales
2do sensu dicebat ee extra singlaris, secundum nis daznasiz
ingo sensu e naa uq hna tunc du ad eestas individuales
e separat. ; et mala q sensatio fit ldw praeuny singlaris
uq Sq, Slo et Et inhoc sensu dicebat naas esse singlares
q. seratis dimutas ad unam etc certe individuationes.
3tio statut assignabat. obcurus intelatis sisieut qual naa uq
litera sit in intlu nos tunc quando prehendit ab individualibus
mit ; quibu cognoscit una Semincae Pleiones et in hoc
sensu dicebat naas ee unisales sed sil p ratem.

Dicendu e 1mo Implunt a pr. nc ideas unisales 202
Platonicas. Pbo: ideae Platonicae si darent a pr. nc.
ᵹ eent qd increatum v creatum si increatum q dant plures
dij ergo id a se distinctissimi ut docet Plato de suis ideis.
si creatum. q n' et qd ingenerabile ; incorrupctibile, eo n. creatum
ee incorruptibile manifeste sibi repugnat qd n. creatum
et ee creabile adeoq generabile. ut sit cm qd incorru-
ptibile cu creatu indestructibilis implicat ut dicere omniq.
Fulis nec dicenda q. nihil distinctum a DEO nc. ab aeterno
existit ut fides et SS docent sed nec existere pt ut plures
docent. 2do ideae Platonicae si eent creatae et simul
aeternae haberent nc. ab aeterno phr esse cu ois productio
ad phu esse. Confirmat: naa unisalis
ut sit adfinata ab adlige suis, singlaribus constat ex n.197. uiq
modo q. vere paedicam de singlaribus dicendo sq Sq e homo eadz
et vere paedicabiltas e proprietas metaphia unisalis in essendo
ut supra videatur. 2do ut vera paedicatio requirit id
qd paedicatur. ubi sublatis vinculo stte gund vecte necessarium
qd sit ubi simile quasi prpt similitudine paedicari ut subiectum
eet hoc paedicato Sq e Sly est prpt similitudine palatij
aliciu ut idea dica vere potest hoc paedicare palatiu e idea
palatij. q naa unisalis n' pt ee idea Platonica q. hanc
ipsi Ant. diunt ee distinctam ab singlaribus.

Dicendu est 2do Implent a pr. nc. naas unisales 203
extra singlaria in statu solitudinis indifferentes. Pbo Tq.
dictae naae unisales si qd geerderent n. deuenta Dna
forent aetrnae et simul forent creatae ceent n. nc. di-
stinctae a DEO qd n' ono favere fidei constat ex n proce-
denti. Tq. admissis etiq nullius unisalitatis identificari
seu ipsi adeoq sua ut ragno eiusdem finis nat. eadem ab omni-
do indistincta dicti sperarent ; identificarentq adlige paedicamenta contradictoria

qd ipse ptr: admissi tbg nandis insalibg de nau loca tg ia strucra f penitte D partitte pu sufficiency hoc qdiiam: aut cessit ne. penetritte, et fuit ne. instum indiffed ad illa de penitte cum ptficata ob adhgce (extra ipsa firm-seca) nud tnd swanl (cu nau insalis debeat tingbitg inee f idutta ol adlgatu ut plura n qd dori) v edificany spalitwia prioi qdicatu sc. n apt cessit ne. penitte sesipsa nec potncm tam indiffed ad illa undecet ipse tonsera.

Ad solvendas Obiectiones phantes insalv dbere dari insale ne in mundo extra Anglia:

204 Nota 1mo Ex eo qd nau insales sint obadteearu adeoq ixa dira in qbo omni abbg dbsunt ee pfstmis me suptele ~~extr~~. dunis, ingenrbles, incorruptbles n iegiq eas dbere ee distinctas a Anglitbg, dari extra Anglia, eadem Anglia et insaria mempha extra f qoad essea sua licet n qoad extea. Nota 2do ex eo qd oba cognitos adeoq et dicaru sint in cognitioby immateria ucessinam f cognitioe immaale nsegiq illa dbere ee inse ipsa immaalia adeoq distincta a Anglitbg qb et maalia nal dr hbc vos obra ita dbnt el in seipsis licet et in cognitioe solu vera ol si habeat hunc sensu id dbt inee obo v n inee qd f cognitioe responsiq vere inee v non obo. Ita cum si hunc hbeat: oba tia dbnt ee in seipsis qlis a cognito illa alias oba cognitio Dni creatu vy hoc dbere ee DEUS f eole pair super celu a Ad axa: mdg cognoscendi segiq mdu esidi. Nota 3tio licetq mralis iq oculg n psit attingere obm immaale ey Anglu cu nec n sit limite colornq adeoq sit extra sphera obi potes vesiu d ceteru pst intellg attingere obm maale adeoq Anglie hoc n. cu sit coru cognoscibile a intra sphera obi intellg. Nota 4to neq ex eo nras insales dbere ee extra Anglia qd rejiceant inee Anglia solu n. stinns localis n pst ee intra stentu localis cu dbeat ambire illd adeoq ee illo magis. uel stinns aliqa f identare solu inadequata cu ipsis n pst ee intra illa singla gle a oe totu actuale phu v om totu f aggregatoe respu flu inavu distributive sumptarv. Cteru stinns aliqa f identitate adlgatum cu ipsis pst imo dbt ee intra illa. Et sic nau insalis (cu sint ex dictis n predi) stinet Anglia pinde dbt ee intra illa. Pro solvendis ~~alno~~ Obiectionibg oba

205 Conclusioe 1mam. Nota 1mo qlsarii statoni cava et alvaru quarumnq dignitatu a DEO adgaru inimitoe efficienq et qdcumq a DEO Anglia, illa ee nstitute

Unde idea om̃ creaturarũ ē ipsa essẽa Dña continens virtualr.
oēs creaturas et[?] simplici intelligẽs qua Deus cognoscit
oīa possibilia et oīa [illegible] [illegible]. Notãdo
neq ex hoc dbere admitti ideas platonicas aut quasdam alias
naturas unsales extra singularia ut sint eād unsales à non singu-
um, eād n. unsales qoles et Deus, solũ n'ex eo dicunt
unsales qd n' continent intra singularia cū et ipsa sunt omnia
singularia Deus n. dem singularissimus, Alij sed ex eo
ql habeant virtute effectiva om̃ complurium effectuũ.

Contra Fonseca Nota Ante decretũ Dnũ de 206
productione mundi et singularũ nam ipsa una erat qidã possi-
bilis sed n'erat distincta ab aliqs singularibus et individuis
tanq possibilibus. Sequitur n'erat extra illa neq indefferens ad ee
illis nec una unitate existente multiplicitate vel nume-
rica qd vult Fonseca.

Punctum 2dum

Utrum natura Unsalis deq n.c. in singularibus una unitate
distincta aliqõmodo n.c. ab illis.

Triplex ē affirmativa sentẽa. 1ma Antiquorum Scoti- 207
starum Pauli Veneti Nichetti Tartaretti et alterorum
qui supposita distõe formali ex n.r. inter naturam et singularitatem do-
cent naturam ipsam una inclusa in Petro Paulo [illegible] habuerunt ee
n.c. simplr, perfecte positive unam quidditate vel specie
et adaequatã. Ita ut eade tu nã sit in Petro qd est in Paulo
et in alijs oibus [illegible], nec multiplicet in se sed tantũ habe
actu infra se hoc quod suas individuaciones. Deinde
sequitur hanc naturam ee n.c. a.p.r. unsale cū sit perfecte una
et sint actu infra multis individuis adeoq sit apta in ee multis.
2da sentẽa ē recentiorum Scotistarum qui supposita parite[?]
distõe formali ex n.r. inter gradus metaphisicos adeoq et inter naturam
ipsam Petri et petreitatem singularitatem dicunt naturam ipsam
ee quidde simplr positive n.c. a.p.r. multiplicem inde haecceitatem
quibus est adaequate identificatur. Ceterum quatenus distinguitur formalr ex n.r.
a singularitatibus et in suis inferioribus non positive imperfecte ideam
quid unitate formali et essendi. Quod ut intelligatur dividunt
unitate in numericam et formalem. Unitatem numericam dicunt ee
illã ubi cuiq aliquid nequeat dividi sit illa qualitativa em individu-
ualia unde em vocant illa perfecta. Et illa unitate dicunt
separare Petro ipsi et totis alijs singularibus Deo n. neque dividi

& paternitas Andreitas. Formale unitas dicunt esse illud ex quo aliquid
[illegible] plures singulares omnia ipsis repugnant dividi in alia
similia [illegible] licet & dissimilia [illegible] & specifica et individualia unde cum dicunt illud esse unitas insuper uni-
tate formali subdividunt in essentiali ex quo aliquid [illegible] essentia
[illegible] singulares [illegible] [illegible] Deus essentia [illegible] [illegible] Deus essentia
[illegible] [illegible] dividi in alia similia [illegible]. & in extrinsecis
ex quo aliquid [illegible] essentia plures singulares [illegible] & ex [illegible]
[illegible] [illegible] dividi in alia similia [illegible]. [illegible] uni-
tas formalis essentialis subdividitur in genericam differentialem, et specifi-
cam. Generica dicunt esse illud ex quo aliquid [illegible] quia omnia
pluribus singularibus [illegible] dividi in alia [illegible] genera [illegible]
[illegible], licet possunt dividi & [illegible] specifica [illegible]
[illegible] et tales unitates esse dicunt in [illegible] Deus [illegible] Andreas
[illegible] differentias unitas differentialis. [illegible]
dicunt & unitas numerica [illegible] n.c. a.p.v. nam singulares
[illegible] & unitas formalis natura universalis [illegible] unitas formalis
quia dicunt [illegible] [illegible] natura universalis [illegible] unitas
specifica natura universalis specifica [illegible] singularis [illegible]
[illegible] unitas [illegible] n.c. in singularibus [illegible]. [illegible] dicunt [illegible]
natura universalis [illegible] esse [illegible] formalis [illegible] positive in
[illegible] quatenus natura [illegible] in Deo [illegible] positive
indifferens [illegible] positive [illegible] eadem in Deo et ceteris indi-
viduis [illegible].
3tia [illegible] [illegible]
supposita distinctione nam [illegible] media inter [illegible]
[illegible] natura universalis [illegible] esse [illegible] in Deo
Deo et ceteris [illegible] haecceitatum [illegible] quatenus [illegible]
[illegible] n.c. ab haecceitatibus [illegible] una n.c.
[illegible] [illegible] [illegible] positive [illegible]
[illegible] [illegible] sed tantum negative quatenus natura [illegible] in
Deo [illegible] negative [illegible] in Deo. Quod n.
nam [illegible] in Deo [illegible] non repugnare ut sit in Deo An-
dreas [illegible] ut sit in Deo [illegible] habeat apti-
tudinem [illegible].

208 Dicendum universalis [illegible] nec [illegible] p.s.v.n.c.
natura universalis [illegible] n.c. una [illegible] eadem sive [illegible]
[illegible] sive positive sive negative in [illegible] singularibus [illegible] infe-
rioribus. Est omnis [illegible] [illegible] triplex [illegible] imme-
diate [illegible].

Probatur: [illegible] [illegible] explicatas [illegible] quod illud
[illegible] [illegible] [illegible] distinctio formalis ex n.c. [illegible] alia
media n.c. [illegible] [illegible] distinctione [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible].

Tg. admissa n.c. a p.r. naa unsali gl it inpridutg 2 insti-
tg una sola sive ptte sive inptte sive positive sive ne-
gative ext explicando dictum inveran seqeran fore eme-
guo ei ydo fas idsi cai sem ulo alique gd respugnare gha-
tes n g3 seqla phr. g. admissa dicta naa unsali seqeran
eidem ulo omnodo indisuntos idetati speno 2 idsinuu
alique ptlicata nadicina ut pho: ergo gd unaq n.c. ptte
v impte positive v negative cu ~~[illegible]~~
esset ee gd unaq n.c. ptte v inptte positive v negtive
cu ~~[illegible]~~ et ptlicum nadicina ut priore
sed hoc ptlicum spectaret eidem ulo omnodo indisinuto
entti admissa dicta naa unsali g3. Sqla hnis phr.
naa hna di et deneitas it eadem ulo omnodo indisin-
cta entus unsloceret cum oppositi sed admissa dicta
naa unsali naa hna dei spectaret ee gd unaq n.c.
ptte v imptte positive v negtive cu ~~[illegible]~~
[illegible] cu ans deneitti spectet neel gd una n.c. ptte
v imptte positive v negtive cu ~~[illegible]~~ ar
derent eps oppositi g3

Obr 1mo sententia[illegible] sed pt argum accomo- 209
dari cum sentent Caietani gd hnt n.c. [illegible] naa
una illa it gd unit et ideo n.c. a p.r. ext illa di
gadem it gora naa una sed dy dy et dni hnes
hnt n.c. naa una g3t n.c. gd una atqi n et una
unitte nvia cum sunt diversa indiciduas g3 it una uni-
te specifica sive ptti sive impfecta sive positiva sive
negtiva spectato duq hoc unites nor phr. Tg. sed dy dy
individui hnes [illegible] naa una nd [illegible] indi-
visima thia gd haberent una naa gd tu dari supponit
dy in citata authoritte. Tg. naa hna gd e indiv
dlo et cetiis e indiviso n.c. idem ptlicata specalia solumq
e divisa idem ptlicatam individualia g e' in illis una naa idem
Phu[illegible] e dyt e indiviso Ans ptr di naa hna gd
e in dlo dlo et divisa idem ptlicata specalia seqeran
1mo dem n' ming differre spee ab illo qui differt a Buce-
phalo in tnu n. dy differt spee a Bucephalo ergo naa
dye divisa a naa bucephali gord ptlicata specalia. seqeran
2do in dlo dlo et ceteris hnitg dye diversas ee naas
ac sit divisa individuas dico ergo sqla e inve-
niens. Rdeo digno dord gd hnt n.c. naa una
illa n.c. a p.r. stgd una unitte seniel 2 similitudinis

illarum distinctu cum facto est nr. aut alia distinc̃e nec̃tli
ab ipsis individuis ext. similibus Ideo dico sicut quod una unitte
fndo essli sive pfem sive imperfectam distinctam aliquomodo
ab ipsis individuis ratione. Tum. non potius n. simile
dissimile aliquo simile Magnus et dico: quod Sy Sly cerebri
simes sint quod unam solam unitate ratione vel similitudine
indifferentia illarum n.c. ab ipsis non cum aliqua illarum
unitte quam assent simplex solam explicatum N ~~26~~ 207
Cuiq ratione q. Sy Sly cerebri unus habent naturam unam
simile unitte ratione vel similitudinis notabilis habet nat.
Dei Sli et alterius hominum et distinctum a se tradd.
quod similes in sibi ita ut habeant aliquam tamen non notabile
inter se dissimilitudinem. Probatur prima ratio non ad ma-
teriam docendo nostrum esse quam probavi ratione, et ipsa mani-
festum involvens, implicatam in predicatum essentiali Dei Sli quod
sint omnino ratificata predicatum earum individualibus.
Sequitur prima ad probandum adducunt nego et probo eius:
non n. ideo Sy differt ubi receptabile g. nam Dei est diversa
a ratione receptibili quoad predicatum essentialia sed potius ex eo q. nam
Dei tota est notabile dissimilis nam receptibili (ex n. tota
principium ratio cunadum quam principium a e nam receptibili)
quod dissimilitudo notabilis in non repertam inter nam Dei et
nam Sli. ideo Sy et Sly non differunt specie. Sequitur 2dam digno.
si nam Dei et Sli. essent diversa quoad predicata essentialia si geren nam
Dei et Sli dicit esse diversas ac et diversa eorum individuationes hoc esse
geren dicit illam esse unitte ~~pfem~~ formale sive pfectam sive imperfectam sive
positivam sive negativam ab oppositum asserta. Vinx nam Dei et Sli ac
illarum unitas formalis per individuationes Dei et Sli Ideo Sequitur. hoc
segeren nam Dei et Sli dicit se notabiliter dissimiles ac si dissimiles non no-
tabiliter. Nego Sequitur. Et dico dum ordinarie dicunt Sli nam Dei et
Sli et alterius hominum non esse diversam quoad predicata essentialia esse cum
diversa quoad predicata individualia intelligendi et hoc tunc sensu dicere
quod Sy et Sly 2dum totum suum esse adeoque cum quoad predicata individualia
non sint notabiliter dissimiles licet sint 2dum totum esse suum adeoque et 2dum
predicata essentialia aliquomodo dissimiles et realiter a se distincti. Addo sicut
Nam hanc in Deo et Slo est una unitte convenientia notabilis admissa licet
alicui disconvenientia ita potest dici quod sit indivisa quoad predicata essentialia
diversa cum quoad individua individuae quam intelligam negationem dissimilitudinis
notabilis inter Deum et Slum licet sit aliqua inter illos dissimilitudo non notabilis,
non vero individuae quam intelligunt oppositi.

210 **Urgebis** Nam tamen quod est in Deo Slo et ceteris differentiis differunt
una quod est una formaliter et non tantum similis notabiliter, omnis n. cognitio sequitur differentiae
ubi ab illo desumit speciem quod desumit et unitte ab unitte ubi
Consequentia

consequens si una est definitio naturae humanae Petri et Pauli debet esse et dicta natura una formaliter et non tantum similis. Ideo negatur: sicut non valet obiectum directum potest diversimode signi et definiri si accipiatur in ordine ad ad hoc ad alia connotata sua, imo etiam in ordine ad eadem connotata sed respectu unius potentiae specifice alterius, ita pariter natura Petri Pauli et caeterorum hominum sola habentes unitatem convenientiae similitudinis notabilis possunt unica definitione definiri si accipiantur in ordine ad ea sola omnia sibi connotata non vero singula ad specifica sibi. Probatio transeat Ans. quia simpliciter et irrestricte conceptus alios cognitio conceptus debet esse conceptua . Deinde non a solo obiecto cognitio desumit conceptus sed etiam a modo tendendi. Ideo a potentia eductiva sui

Dico consequens: quod cognitio desumit unitatem ab unitate obiecti sit entitas aut identitas realis aut convenientiae. Ideo consequens ab unitate obiecti aliqua ex illis quas asserunt oppositi negatur.

211

Urgebis, natura universalis quae una dicitur se ex vi essentiae suae et ex natura rei. n.c. non est divisa nec multiplex realiter in Petro Paulo Caligula in quovis singulari esset realiter multiplex, quod non ex vi essentiae suae est multiplex sed ubique est multiplex) sed natura universalis humana quae, si n.c. a parte rei esset una tantum unitate convenientiae notabilis eo ipso ex vi essentiae suae esset divisa et multiplex realiter (nam convenientiae unitas est tantum in pluribus) quod natura universalis non est una tantum unitate convenientiae sed aliqua ex supra explicatis n. 207.

Ideo argumentum nihil probare: nam extra oppositos individuos hominum quae praedicata individualia dicuntur se ex vi essentiae suae n.c. est divisa et multiplex realiter neque tamen in quovis singulari est realiter multiplex quia in Petro est unica tantum individualitas et sic de caeteris. Deinde retorqueo consequens dari n.c. naturam humanam quae dicitur se ex vi suae essentiae hi non tamen significant naturam aliquam distinctam aliquomodo n.c. a singularibus quae talis distinctio dicitur nos implicat.

2do retorqueo consequens digno: si natura humana esset ex vi essentiae suae n.c. divisa et multiplex realiter in singulis individuis hominis esset eo ipso divisa et multiplex realiter in quovis singulari homine. Ideo subsumo: si natura humana esset divisa et multiplex realiter tantum in pluribus non autem in singulis individuis hominis esset eo ipso . Nego subsumptum: 2do retorqueo et digno similiter consequens: Dico naturam quae humana est esse multiplicem realiter in pluribus tantum individuis. (multiplicem inquam multiplicitate possibili sc: numerica cum unitate convenientiae) quia plura tantum individua humana habent plures numero similes notabiliter naturas non autem natura humana est multiplex realiter in singulis individuis quia in singulis individuis unica tantum numero utcunque distincta n.c. est natura.

212

Objicit 2do contra eadem Caietanus: natura humana quae est in Petro Paulo est una negative et similiter apta negative inesse multis quod Ans. probatur: est enim natura humana una negative quia haec natura quae est in Petro Paulo ex suo conceptu non est singularis in hoc n. conceptu non includit singularitatem.

conceptu negative in se multis, q. non habet ex se repugnantiam ad existendum in
Dro Dlo alias non minus foret diversa specie in Dro in Dlo quam
est diversa in Dio et Dde.

Ideo Negatis quoad utramque partem Ante partis probatio dico: natura
humana quae est in Dro Dlo non est singularis hoc est dicitur aliquid distinctum
a singularibus quibus inest Nego: hoc est non excludit sed potius includit
essentialiter plura individua singularia similia notabiliter Concedo. Porro
individua plura similia esse natura universale constituit Concedo. Consequens
partis probatio dico: natura humana unica numero non habet ex se repugnantiam
ad existendum in Dio Dlo natura n. humana multiplex numerice est natura Dri
Dli quae natura non habent repugnantiam ut existant in Dio Dlo non hoc
sensu quasi vel singula possint existere in omnibus humanis individuis, sed
hoc potius quod singula possint existere in singulis individuis natura
sc: Dri in Dio, natura Dli in Dlo. Neque hinc sequitur natura
humana quae est in Dro differre specie a natura humana quae est in Dlo sicut differt
specie a natura humana quae est in bove non n. ideo natura humana Dri differt
a natura bovis q. natura humana Dri repugnat esse in bove. Probatio n. re-
pugnantia est omnibus rerum naturis differentibus specie quam differentibus solo numero.
Sed ideo ut dictum n. 209 q. natura Dri est notabiliter dissimilis natura bovis
quomodo non est dissimilis natura Dli.

213 **Urget idem.** Si natura humana huic quae est in Dio repugnaret
esse in Dlo seorsum natura quae est in Dio esse ex se incommunicabile
Dlo. Sed eo ipso quod natura quae est in Dio foret ex se incommunicabilis Dlo ergo
differret specie a Dlo quod Probatur Consequentia Maioris. Eo ipso quod natura quae est in Dlo
foret ex se incommunicabilis Dlo natura Dri et natura Dli competerent praedicata ~~contra-~~
~~dictoria~~ essentialia diversa. porro quorum naturis competunt talia praedicata illa
differunt specie ut probat inductio. Antecedens probatur q. eo ipso quod natura quae est
in Dro foret ex se incommunicabilis Dlo natura Dri et natura Dli competerent
praedicata contradictoria sc: natura Dri competeret quod sit incommunicabilis Dro, iam
vero natura Dli competeret quod non sit incommunicabilis Dio.

R. argumentum hoc nimium probare: probat n. supposita etiam non repugnantia in
natura humana Dli ad existendum in Dlo, Petrum differre specie a Dlo, q. probat
Petreitatem quae inest Dri etiam Petrum differre specie a Pauleitate siquidem
Petreitati competit esse incommunicabilem Dio quod non competit Pauleitati. Directe
Concessa Maiori. Probatio dico: Eo ipso quod natura quae est in Dio esset incommu-
nicabilis Dlo natura Dri et natura Dli competerent praedicata essentialia di-
versa notabiliter Nego. diversa non notabiliter Concedo. Aliud n. habet praedicatum
natura Dri, cui simile ~~non habeat~~ notabiliter non habeat natura Dli sed habet
natura Dri hoc praedicatum quod sit incommunicabilis Dro et incommunicabilis
Dlo habet etiam simile notabiliter illi natura Dli quod sit incommunicabilis Dlo
et incommunicabilis Dro. Porro ad hoc ut aliqua differant specie
requiritur ut illorum naturis competant praedicata essentialia non aliquomodo sed
valde notabiliter diversa alias ut dixi. Petreitas a Pauleitate differret specie

quod non

gtr admittit objiciens.

Ad reliqua solvenda Nota 1mo DEUM ex suppone decreti de producendo fine aliquo inordinate solum esse indifferentem ut producat 1 vel 2 ... et tn esse indifferentem ut producat unam eandem omnino entitatem negative individuam in 1 vel 2. Ratio est q. DEUS nequit producere eandem Dri nisi in solo 1.

Nota 2do ... veram ... numerice ... una unitate ... communicabili pluribus ... numero ... notabilis ... unitate ... communicabili pluribus ...

Punctum 3tium

Utrum detur a p. r. n. c. ... unitas ... indistincta n. c. sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale.

Certum est 1mo dari n. c. a p. r. in quovis singulari unitatem negativam individualem adaequate distinctam ... individuum et unicum individuum ... hic homo, vel hoc ...

Certum 2do dari n. c. a p. r. ... similitudinem ... in pluribus singularibus ut communiter docent Philosophi. ... Joannes ... notabile ... in ... notabile ... diversa sed ...

Certum 3tio similitudinem hanc ... pluribus singularibus esse aliquam unitatem. ... unitatem ... qualitatem ... galitate ... Philosophi ... communiter vocant illam unitatem ... similitudinis in ... in galitate ...

Certum 4to unitatem ... in ... esse indistinctam n. c. a pluribus singularibus ... unitas ... in ... adeoque et unitatem ... in ... adaequate ... ipsis extremis ...

Certum 5to unitatem ... quae ... in ... requiri omnino ad ... et esse universalis formalis q. ad modum universalis formalis requiruntur plura singularia ... universali ... Porro ... dixi unitatem ... ipsis singularibus.

Tandem Certum est et receptum ... unitatem unius individui ... esse solam insufficientem ad constituendum universale formale in essendo, ... numero ... apparet quomodo multiplicari ... posset. Solum ergo

Quaeritur in specie utrum unitas convenientiae in natura secundum solam rationem aequalitatis alia unitate sit sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale. Dixi formaliter tale quia asserentes dari universale in essendo formaliter tale solum [illegible] modo docent universale in essendo fundamentaliter tale, quidquid de fundamento universalis in essendo formaliter tale sit sufficienter constitui sola unitate convenientiae in natura: Dicuntur n. universale in re [illegible] aliud esse quam ipsa singularia similia in natura.

216 Dicendum est 1mo Unitas convenientiae seu similitudinis in natura est sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale, ita Joannes a S. Thoma, Somnius, Scotistae, Complutenses et alii. Eandem sententiam olim confirmavit unus ex discipulis in [illegible] nostra rationibus.

Probatur 1mo responsive: Unitas convenientiae in natura ex una parte requiritur ad universale in essendo formaliter tale ut dixi n. praecedenti; ex altera parte nihil illi deest quominus sit sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale, quod n. quod sufficiens est.

Dices hoc deesse quod includat formaliter multiplicitatem similitudo n. est effectus in pluribus. Sed contra est. 1mo. Imo hoc fallere, unitati convenientiae ad constituendum universale formaliter tale sic probo: Unitas includens formaliter multiplicitatem compossibilem seu non cum opposito sibi redditur per hoc ipsum sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale ✗ sed unitas convenientiae in natura est unitas includens formaliter multiplicitatem compossibilem seu non cum opposito sibi ut certum est, ergo multiplicitas non opposita unitati convenientiae seu similitudinis in natura notabilis est, et sola disconvenientia et dissimilitudo notabilis in natura [illegible] plurium eadem. Certo ubi est unitas convenientiae notabilis est, ibi non est disconvenientia notabilis in natura, ergo unitas convenientiae in natura per hoc ipsum quod includat formaliter multiplicitatem ~~compossibilem seu non~~ redditur sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale. Probatur Universale in essendo formaliter tale debet esse tale unum quod simul sit formaliter multiplex sed unitas redderet [illegible] universale in essendo formaliter tale includat formaliter multiplicitatem compossibilem seu per hoc ipsum redditur sufficiens ad constituendum tale unum quod simul sit formaliter multiplex. Certum n. unitate optime desumi potest denominatio unius et simul formaliter multiplicis sicut ab unitate primae denominatio unius et ab amore mixto displicentia insufficienti denominatio amantis et simul displicentis insufficienter; ergo unitas includens formaliter multiplicitatem.

2do probatur Tum ex eo quod multi cum Porphyrio definiant universale in essendo formaliter tale quod sit unum et multa. Tum universale in essendo formaliter tale debet esse tale unum quod simul sit aptum inesse pluribus [illegible] multis ut constat ex definitione ejus n. 197 quod debet esse tale unum quod simul sit formaliter multiplex alias posset admitti natura universalis

Unitas convenientiae ad universale in essendo formaliter tale sic includit formaliter multiplicitatem compossibilem seu non [illegible] redditur per hoc ipsum sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale; seu sic unitas sufficiens sic includat [illegible] ut in natura convenientiae et unitas [illegible] in essendo formaliter tale ut [illegible] et aliud [illegible] formaliter multiplicitate, ut aliud quam formaliter tale ut compossibilem seu compatibilem [illegible]

una unitte fali ɔfita gm aserunt Scotistae aut ei similis.

Contra 2do Qm unitas plurium qd hbent ɔ ɔgsioē formale includit formaliter unitatem ɔpossibilem seu et n. hoc illi n'obest quominus in natura oppositorum ɔhabitioni aliis ɔstituat univsale in essendo formaliter tale. qd pariter n' obveniret unitati ɔveniens. Prs pbr quod Ima pte: Unitas plurium qd hbent ɔ formale ɔgsioē hoc ipso ɔstat utpote sint in intellu ɔ nullo unique repugnent n. plura ɔ nullo unique ut docent oppositi ɔ. Sed unitas hoc unique ɔstat in intellu ɔ nullo unique includit formaliter multiplicitatem qd unitas plurium qd hbent ɔ formale ɔgsioē includit formaliter multiplicitatem. Pbr Mor. Unitas ɔveniens hoc unique ut plura a p. r. n. c. ɔ nullo unique includit formaliter multiplicitatem ut dicunt ipsi oppositi ɔ qd et unitas hoc unique plura ut in intellu ɔ nullo unique includit formaliter multiplicitatem. Ɔsequentia pbr: paritate rationis: sicut n. negit ee unitas ɔveniens hoc unique plura sint n. c. ɔ nullo unique nisi inter entia plura, et ideo ipsi Oppositi ut ɔstat n. [illegible] includit formaliter multiplicitatem ita pariter negit ee unitas intentionalis hoc unique plura sint in intellu ɔ nullo unique nisi inter plura ut ea ideo: ɔsequenter includit formaliter multiplicitatem. Declaratur: Unitas ɔveniens ei unique plura n. c. ut ɔ nullo unique n. c. n' includit formaliter multiplicitatem, g. n' ɔstat dari n. c. hanc unitatem nisi denique n. c. plura licet ɔ nullo unique ut dicunt oppositi. qd pariter unitas hoc unique plura ut in intellu ɔ nullo unique includit ratione formaliter multiplicitatem. g. n' ɔstat dari ɔ hoc hanc unitatem nisi denique ɔ ratione nisi repugnantia plura licet ɔ nullo unique.

Pbr 2do Concl. Unitas hoc unique plura individua ut a p. r. n. c. unum ɔ ɔ nullo unique e sufficiens ad ɔstituendum universale formaliter tale sed unitas ɔveniens in natura e talis unitas ut patet ex n. 2 n. 3 gtm Mor pbr. Unitas intentionalis ei unique plura individua ut in intellu exterioræ tm unum ɔ ɔ nullo unique sufficit ad ɔstituendum universale formaliter in natura ɔhabitioni aliis plurium oppositorum qd multo magis unitas ei unique ɔ. Ɔsequentia pbr. g. ɔstituto ɔ unitate ei unique plura ut in se interiore unum n. c. ɔ nullo unique magis separant respectu ɔstituendi ad aliquam universali in essendo formaliter talis qm ɔstituto ɔ ɔditum unitatem intentionalem ut pbo: g. ɔ ɔsit unum ɔditum e magis proprie unum et magis proprie ind mltis. e magis proprie unum g. e unum ɔ unitate ad aliquale alii interiorem ɔ ɔtra ɔstitutum ɔ unitate intentionalem ɔditum e unum ɔ unitate formaliter alii tm exteriorem hoc e 2dum qd includit hanc ipsam unitatem ratione pte n' ɔ 2dum qd includit plura.

Deinde quod est adaequate intrinsecum alicui est illi magis proprium, utpote (utpote magis ab intrinseco habitum) quam quod solum inadaequate est intrinsecum alicui. Declaratur: Natura denotata ab intrinseco n. c. unum est magis proprie unum quam natura denotata ab extrinseco per rationem unam [illegible] talia. Sed constituta per unitatem [illegible] natura est in se intrinsece n. c. unum in re et natura denotata ab intrinseco n. c. unum constituitur per unitatem intentionalem [illegible] in re et natura denotata ab extrinseco per rationem unam [illegible] talia [illegible] oppositi [illegible] ergo natura [illegible] adaequate ab intrinseco est n. c. unum [illegible] non solum inadaequate ab intrinseco [illegible] [illegible] est unum. Inest enim magis proprie [illegible] quae ipsi adaequate intrinsecum [illegible] constituta per unitatem [illegible] natura n. c. et in se intrinsece unum in re et ipsa natura [illegible] similia sibi in natura. [illegible] constituta per unitatem intentionalem [illegible] [illegible] semi extrinsecum [illegible], 2do [illegible] oppositorum applicatione [illegible] unitas est extrinseca [illegible].

219 Obiicies 3tio contra: Datur n. c. a p. v. universale in essendo formaliter tale [illegible] contra Scotum n. 221 quod debet dari n. c. a p. v. et unitas sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale [illegible] n. c. [illegible] nisi detur n. c. eius constitutiva [illegible] sed unitas sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale quae detur n. c. a p. v. non potest esse unitas quam assignant [illegible] neque ulla alia distincta ab unitate [illegible] in natura quae non [illegible] in natura est sufficiens ad constituendum universale in essendo formaliter tale.

220 Dicendum est 2do Datur a p. v. n. c. universale in essendo formaliter tale. [illegible] omnia constituta universalis in essendo formaliter [illegible] datur n. c. a p. v. [illegible] multiplicitas individuorum [illegible] et unitas [illegible] plura individua quae [illegible] ad constituendum universale formaliter [illegible] quod datur a p. v. n. c. et universale in essendo formaliter tale [illegible] ab omnibus suis constitutivis.

221 Obiicies 2do Independenter [illegible] contra. [illegible] principle datur n. c. a p. v. [illegible] individuo: sic datur n. c. DEUS [illegible] principale Theologicis, metaphysicis [illegible] datur n. c. corporum naturalia quod est [illegible] principale [illegible] quia nulla [illegible] principale de eo quod [illegible] quod non datur n. c. a p. v. [illegible] metaphysica principale de negativis [illegible] quod solum per rationem datur [illegible] de ente rationis [illegible]. Sed universale in essendo formaliter tale est [illegible] principale [illegible] quod universale in essendo formaliter tale datur a p. v. n. c. [illegible] [illegible] principale [illegible] universale in essendo sed non [illegible] formaliter tale. [illegible]

Unde universale in essendo esse formam sive causam valebat nam universalium plurib. in ipsis multiplicabilis esse formam sive causam aliqui melius dixisset singularia ut talia esse formam sive causam sed nam una communis pluribus in ipsis multiplicabilis est universale non fundatale ad hoc ut fundamentum talis quod existit incommunicabile pluribus in diversa opposita ergo Antes. Ergo universale in essendo simpliciter tale significat universale in essendo formale tale.

Probatur 2do nostra Anima. Oppositum ipsi probat cum Epicureos dari universale in essendo formale tale ex eo quod dicunt omnia sive causam quod consentit universale in essendo formale tale esse formam sive causam. Ans. probatur eodem modo quo nostra superioris probatio.

Probatur 3tio eadem Anima nostra: Natura pluribus communis in ipsis multiplicabilis est formam principale plurium sive causam ut dicitur ad considerandas individuationes verum ordinarie non descendunt utrumque indiscernibiles a nobis. Hinc Physica considerat naturam omnem pluribus communibus, Metaphysica naturam omnem pluribus existentibus aliis pluribus universale in essendo formale tale est formam principale plurium sive causam. Ergo a probatur. Ergo natura pluribus omnibus in ipsis multiplicabilis est universale in essendo formale tale non vero universale fundatale hoc est id ex quo Oppositos. Et illa singularia alia omnia in natura quod dicunt esse incommunicabilia pluribus alius si dicunt esse communicabilia sola vox ipsis dicitur adversae universalis formale talis.

Nota si loco universalis fundatale talis ponat adversarius respondens universale materiale tale vel incomplete tale quod potest manente eodem modo oppugnandum erit quod universale vel fundatale quod materiale tale et idem omino oppositi intelligunt si dicunt sive plura similia.

Confirmatur data probatio: omnia principia plurium sive causam et universalia ut certum apud omnes sed non dato ap. v. n.c. universali in essendo formali talia omnia principia sive causam non erunt universalia ergo. Probatur nostra: quod non dato ap. v. n.c. universali in essendo formali tali omnia sive causam neque erunt universalia formalia talia neque universalia fundatale vel materiale talia non Anima Ergo universalia formalia talia non dantur ap. v. n.c. in dicta suppositione dicunt enim n.c. ap. v. Ergo in dicta suppositione universalia in essendo omnia principia sive causam. Ergo in dicta suppositione universalia in essendo formalia talia intantum quod alii probationi erunt plura quaelibet opposite cognita quod inde unitur sive omnes considerent omnia idest non eo quaelibet substantiae acceptio respectu naturae illa opposite quod inde unitur quod sive denominatione plurium ipsa vel de pluribus quaelibet cognita quod sive denominant ipsi unitas nec erunt causas, ergo opposita et opposite non denominant proprietates nec erunt eas, ergo opposita et talia considerant aliqui omnes sive dicunt esse alios vel ex eo. Non enim idem quod universalia fundatale vel materiale vel incomplete quod potest manente specie negent esse in principiis oppositorum omnia principia sive causam quod Antes et Phi quod omnia sive causam universalia

intelligunt naas omnes pluribus in actu multiplicabiles Primo in Sub[iec]to
oppositorum universalia quae dicunt Substantialia, materialia, vel naturalia
omnes pluribus q. et ut dixi ipsa singularia partia similia quae docere
esse Sub[iec]tum non esse incommunicabilia pluribus.

223 **Obj. 2do** Unitas specifica singularis formalis naturalis debet esse
non cuiusque universale idem se totum possit inesse multis distributive
sumptis ... multis applicari ut constat ex n. 197. Sed unitas ge-
neralis vel naturalis unitas non cuiusque quia ... Probatur: supposito
quod unitas generica constituat universale formale partia singularia similia
erunt universale formale. Sed partia singularia similia non possunt idem
totum esse inesse multis distributive sumptis, ut clare patet ... Consequentia
non applicari de illis, dici n. ... applicari ... adeo quod unitas ge-
neralis vel naturalis unitas non cuiusque. Adeo multum probare non
cuiusque probat n. quod unitas non quod sit formale quidditas vel constituat
universale formale partia n. ... cognita et multis cuiusque quod forent
universale formale supposito quod applicata unitas non constituat universale
formale negamus idem totum non esse inesse multis distributive sumptis
nec de ijs applicari ut clarum est. Directe respondetur: quod
dignum unione ... dignum nove quod una partia. Sed partia
singularia similia possunt idem totum non esse quod dicunt extensive
inesse multis distributive sumptis, sed non idem totum non esse quod
dicunt intensive unione. Sub dignum ... et dico partia
singularia similia possunt accipi ... idem totum non esse quod dicunt extensive
gradus ... accipiunt, idem illa omnia singularia quae in se ... u
certe partia singularia similia possunt accipi idem totum non esse quod
dicunt intensive quando nimirum accipiunt idem totum illud non
quod in singulis individuis fundat similitudinem, convenientiam in natura
cum alijs individuis. Licet ergo partia singularia similia
idem totum esse non quod dicunt extensive negamus in esse ...
tate alligatam multis distributive sumptis, ut evidens est, possunt tamen
inesse quod defacto insunt idem totum esse quod dicunt intensive
nam cuilibet diversim sumpto singuli inest ... identitate alli-
gata tota illa non (quod idem est) esse illud applicatum quod fundat si-
militudinem et convenientiam cum alijs singularibus ... inest ... identitate
vel alligatum ... quod in singulis individuis non fundat
similitudinem cum alijs similibus. Unde infero quod unitas naturalis
sit naturalis unitas ratione cuiusque universale et non constituit possit
inesse idem totum non esse quod dicunt intensive multis distributive
sumptis. Quod idem sufficit ad rationem universalis in essendo formalis
naturalis ... in Subiecto oppositorum. Ratio ... sufficit
quod universale constituit in ratione unius et actu intelligi ... com-
dente formale inesse multis distributive sumptis non ex illo

significandi, et sic ... licet non sit sola ex parte rei significatae, et illa sola est una maxime hoc n. et ipsa plura Anglica.

Ad illud per nonis eodem modo respondeo, Complicari n. sequitur ad inde. Affirmans respondeo Anglica humana pr[illegible] unitate finali et aliud multiplicitatis sufficientem finali ad hoc ut natura universalis ... apta inde [illegible] adaequata multis distributive sumptis de illis complicari. sufficit quod unica natura Anglica A significata et respiciens ... ille quod respiciunt [illegible] via Anglica Anglia ... inde per [illegible] adaequatum unico individuo A de illis complicari ... natura Anglicis & partis significata potest inde individuo &. Quo pacto ut natura universalis ... ut apta inde ... tota de adaequata multis distributive sumptis de illis complicari sufficit quod unica natura Anglica A n. ... pluribus individuis [illegible] nens ut ... in Anglis individuis [illegible] ... de adaequata individuo A de illis complicari et alia natura Anglica pariter ... alteri individuo et sic de reliquis.

Dico tertio ... ad inde multis distributive sumptis de illis complicari ... plura Anglica ... et universale ... convenire ... ut clare est. Respondeo ... ad illud per nonis dicendo illa plura Anglica ... complicari ... distributive sumptis hoc est ... Anglicae ... ad omnes suas partes ... complicari de pluribus sumptis distributive ... hoc est plura Anglica ... non est exprimibilia ... quod sit per complicationem applicabilis pluribus sumptis distributive ... dicendo ... et dico universale ... convenire posse exprimi ... quod complicatione sit applicabilis pluribus individuis distributive sumptis ... [illegible] ... plura Anglica ... respiciens sufficit ... applicabili Anglicis ... n. 239. ... universale ... unitate convenire ... complicabilitate de pluribus distributive sumptis ... ad ... universalis ... applicabilitate universalis ... unitate ... pluribus individuis distributive sumptis sufficit de Anglicis individuis complicari ... individuum ... plura disjunctive ... exprimens ... universale sed ... ipsa plura ... natura ... universale ... de ... complicari ... plura ... hominum ad ... universale ... dicitur ... neque complicari ... collectione hominum ... universalis ... complicari de ... unico individuo ... ipse ...

vel tum individuum, hoc est tli. scriptum ē quod idem et tale expressum
gulis scriptum exprimitur. Illa pars materialis, universalis speciei hanc di-
ctam, collectio hominum, quod a posteriori idem universaliter universalis sumpti-
ciali universalitate repetitio de pluribus individuis distributive sumpti
sufficiet ..de Anglis individualiter. ... individuum
... distinctive tli scriptum ... Anglis applicabilis expressa
... exprimitur ... universalis ... sed non
universale ... hac ... et non
universale

224 **Urgebis** Aliud est natura unius similis esse natura alterius et aliud
esse natura una proprie ... in hoc ... in illo individuo. Dicit aliud
et albedinem unius parietis esse similem albedini alterius parietis et aliud
esse unam eandem proprie albedinem ... in hoc quam in illo pariete.
... universalis ... unius ... alterius.
... individuo ... in natura ... Anglia
... intensiva ... aliud
... natura unius ... alterius ... universalis ... in
... universalis ... aliud est plura indi-
vidua ... et aliud natura esse una proprie
... in illo individuo ...
esse ... proprie una
... aliud est natura unius
similis esse natura alterius et aliud esse natura proprie una ...
individualiter ... in hoc quam in illo individuo ...
et aliud esse natura una proprie ...
... in hoc quam in illo individuo ...
... Duo natura una similis natura alterius ...
una proprie ... individuo quam in illo ...
... plures distributive
... una proprie ...
...

225 Ad reliqua solvenda **Notandum** Aristotelem ... de
universali in ... universali ...
dicit ... ad ... universale ...
posterius. intellige ... ut ... D. Thoma explicare
... dicit ... universali
in ... intelligendum ... de universali ...
... Inde bene Aristoteles divisit res in universales et singulares
... universale ... Anglis ...
sed ... distinctio ...

divisam simplicis sicut bene dividitur etiam ut sic aliunde pendet aut habetur in adaequatis et inadaequatis ... adaequata ... ... sit diversa ab omnibus inadaequatis simul sumptis sed tantum ab inadaequate divisa ab omnibus inadaequatis divisim sumptis. Inclusive enim ratio singularis universali ... obel diversa ... ... vera paret ex dictis 223 proemiali n.9. Et conversa ... oppositam ... ... bilitati singularia ... ... universali ... ... tati.

Nota 2do ... unitatem ... fieri singularia plura apta 226 ... uniq... ... adeo universalis ... ... Et haec ... gd ... in infinitum ... singularia ... ... unitatem unitatem sufficiens ad ... ... unitatem ... ... Contra ... ut dixi n. 222 ... ... conveniunt in natura ... ... unitatem.

Nota 3tio sicut ... oppositionis unitas ... aggregatione 227 ... ... universale ... alias ... ... aggregatione ... universale ... ... admittit. ... ... unitas ... universale ... ... aggregatione ... unitas ... ... multiplicitate ... ... aggregatione ... ... demum ... conveniens ... ... ponitur n. 229. ... ... singularia ... ... aggregationem ... singularis ... ... unitatem conveniens ... universale ... ... oppositionis ... universale ...

Nota 4to sicut ... ... 228 ... ... sufficiat ad ... universale ... ... unitas conveniens ... ... sufficiat ad ... universale ...

Nota 5to ... ... 229 ... ... divisibile in ... ... unitatem ... dixi ... ad ... universale ...

Nota 6to ... ... 230 ... ... singularia ... ...

unitate reperiet abstracta, distincta ab individuis abundantius super distinctione Scotistica et universale formale

231 Nota 1mo quod quid est sint a.p.v. ne ante quod quid est ... singulare ... unum ... singulare ... universale formale.

232 Ad generandam melius doctrinam.

Nota 2do cum ... magis ... adeoque ... a.p.v. universalia formalia ... in ... fundamentali ... oppositorum ... universalia fundamentalia ... universale formale specificum, aliud genericum ... universale specificum ... universale genericum ... individua ... separare ad se ... universale formale

233 Nota 2do Licet deus a.p.v. ne. ... singulares species universalis formale ... universale formale fundamentale ... oppositorum ... universale ... universale formale ... admiratione ... universale ... universale specificum ... per ... universale ... species ...

234 Nota 3tio Licet deus a.p.v. ne. genus et differentia ... metaphysice ... genere et differentia ... dicuntur ... intensive ... n. 223 ... genus et differentia ... metaphysica ... genere et differentia deus ... metaphysica ... formalis ...

Cum q̃ raoe q̃ zia, metaphca dbt fieri ex cplicatis adeqte de abstractis distinctionis in raoe sed cplicatis adeqte de abstracta solum q̃ dnnaoe extrsera a receptis cplisiois fralr digni a se q̃ raoe q̃ et sponit metaphce essed vel metaphcam solum q̃ dnnaoe extrsecam a dictis receptis. Solvere aut diligenter diceret atq intellg agitq unica entitas dnnat distinctionem q̃ raoe ... extrema distinctionis raois ppe tha additur n 193 in parim atq agitq unica entitas dnnat extrsero sponi q̃ raoe metaphce ... metaphce ppe tles sed solummodo unica entitas qd ab uno respectu dnnat pars materialis, essed, at alio aut pars formalis et differentialis unde adhuc ppo metaphca nihil ex prima distinctionis dr.

Articulus 3tius

Unrsale in essendo foalr tale aut saltem Unrsale in prædicando utrum detur per raoem.

135

Qui negant dari a p. r. n. c. unrsale in essendo fralr tale dicere tenentur dari illud q̃ actu intellg circa gdissio ... Inter alia Ariminensis illustrata ad ... docet dari quidem idolum aut simulacrum mentis et phantasma expressivum ex p. o. ... essed plurium individuorum ... expressivum anglititis eorundem individuorum in quo idolo et phantasmate cplendit ... intellg essentiam anglicam a anglititis ... reddit illud unum universale g. individuorum q̃ anglititas. Dicit aliquis qd ad hoc simulacrum universale respicit intellg ... unsale cplicat de individuis ut quidem illud ipsum affirmando de individuis sed pariter angelis in individuis affirmando ... nao ... in illo idolo

2da sententia Thomistarum ... ex nris docet, unsale fralr fieri q̃ cognitione ex p. o. cplisiva essed anglicam at eorum anglititas ... ut unitas fralr requisita ad unsale fralr sit hoc ipsa cognitio (qd magis antiquioribus placuit) aliqua alia unitas intrsera anglitatis resultans ex cognitione cplisiva ... ex causa efficiente aut solum tne qa non. 3tia sententia communior int nros recentiores docet unsale fralr fieri q̃ cognitione ex pte actus cplisiva essed anglicam a anglititas unius revera essed plura anglica entia q̃ vel unius ... applicabilis angelis individuis ita ut unitas ... unsalis fralr sit hoc ipsa cognitio ... multiplicitas aut sint ipsa plura anglica entia.

Mihi certum est impugnare unsale fralr qd fiat q̃ cplisione ... essed anglicam a anglititas ... cplisio hoc essed

fiat in illa ipsa sive impressione aliq. seu idolo: cui superaddit
extendendo implicare priusque et eius. Quod attinet
ad 3tiu. dicenda

236 Dicendum est 1mo universale in essendo formale ut non sit compositi
ex forali et ex parte actu. Pbr. Tale universale in essendo
fundamentale dicitur a parte rei, ut ostenditur n. 220 et 221 quod non sit
formale prius, ut n. universale reddi a parte rei. nec ut certa et
Tale formale reale, tam in natura et essentia, et unitate
convenientia potius essentiae seipsi aliquis definitiones universalis in essendo
formalis quibus ab illis esse aequivalens ad instar unius formale
compositi explicatur n. 218.

237 Dices plura entia sibi esse, quando unius cognita et
una et aptitudo in eo multis diversitatis applicari. Sed unum quae
cognosce cognominatur illa quando unius dicimus esse unum
est aptum in eo multis existere et applicari diversis, quae plura
infert, sibi ipsi adeoque perficit, et apta est in eo multis. Quod et universale
in essendo formale est. Quoad plura entia esse cognita
esse nulla quae unum et aptum in ea multis attribuit ipsi suppositi.
Immo universale in essendo formale ut et a parte rei. una est aptitudo
in eo multis cui nihil deest nisi unum unitate conveniens.
Deinde plura esse cognita sub unica ratione quae sit una
unitate convenientia, non et apta in ea multis unica ratione quam
sit aptum in ea multis, unum unitate conveniens ut patet n. 228
Respondeo sit universale formale in essendo

238 Restat decidendum utrum universale logicum et in applicando
fiat per actum intellectus cognoscentis, esse plura entia quod videtur, neg.
Certum p. etiam universale quidem nec a parte rei applicari ut esse de
singularibus nisi per aliquam receptionem, ut entis distincti reali, hoc
quod formalia apprehensio fieri debet, cum n. iudicium adeoque a
quo formaliter universalis de singularibus debet conversio praeviae apprehensio
de subiecto quam applicanti. Ut resolvam hanc quaestionem.

239 Praemitto 1mo aptitudinem ad applicari et applicabilitatem
naturae universalis de singularibus assumptam ex aliis sumptam quae a-
quam: remotissimam, remotam, et proximam. Remotissima
quod spectat naturam universalem fieri a parte rei spectatam ante abstractio-
nem intellectualem et prius etiam a singularibus: sive intelligere naturalia
sit a parte rei in ipsis fundamentum sive fundamentum universalis. Remo-
ta est quod spectat naturam universalem ante applicationis amplius
abstractionis illam et primitivis intelligere ante ex parte actu in
actu naturae aptitudinis singularibus sub ratione singularis applicabili.

Proxima e qd sequitur nud unsali noe apprehensionis restro ex comparatione qua intelligitur natura universalis ad abstrahendum a singularibus sine ulla affirmatione comparationis cum ipsis. Complicabilitas vero dicitur proxima ideo q. immediate ante actualem complicationem naturae universalis de singularibus (dicatur et ois complicatio de subiecto) dtur praedicta comparatio praecedens n. n possit complicari i affirmari natura universalis de Petro Paulo nisi aliquando per actum complicantem comparationem praecesserit in natura universali huius inclusio singulorum. 2da complicabilitas dicitur remota q. antecedit primam — 3tia remotissima q. praecedit remotam et proximam.

Pronotatio 2do [illegible] conceptus obiective per intellectum unius sub ratione n applicabilis singulis ex collectione illa plurium v. gr. sub ratione applicabili singulis. — plura similia cognoscuntur ad instar unius sub ratione n applicabili singulis quando cognoscuntur in concretione alonge visa plures milites cognoscuntur sub ratione unius collectionis quoad cognosceret esse unam aliquam collectionem ... in acervo lapidum plures lapides sub ratione unius ... neq milites ... lapides ... applicabilis singulis neq ... singulis lapidibus e applicabilis.

... plura similia cognoscuntur ad instar unius sub ratione singulis applicabili quando ... plures homines cognoscuntur sub ratione ... v. gr. hominis ... ratio ... applicari singulis hominibus. 2do ... quod sit ... conceptus plura similia ... unius sub ratione singulis applicabili ... indifferentia ... ad omnia singula ee ... conceptus plura similia ... ad ... omnia singula ... collectione plurium cognosci ... sub ... ratione ... omnia ... ad dicta ... omnia ... illa singula ... significans ... conceptus ... homines ... sub ... hominis ... conceptus ... homines ... ad ... et ... singuli ... ad ... singuli homines ... singulis hominibus ... Dicendum est 2do ... experimentur ... ratione hoc ... Iis praesuppositis

Dicendum est 2do ... universale logicum i in complicando intelligitur ... complicari de multis complicabilitate remotissima universale logicum ... per actum intellectus cognoscentem plura similia ... unius sub ratione singulis applicabili. — Firmi ... universale logicum intelligitur ... complicari de multis complicabilitate remota.

Ima pars ... patet ... complicari de multis complicabilitate remotissima ... intelligitur ... per illud actum intellectus ... in esse ... universale in sendo ... complicari de multis complicabilitate remotissima.

na ex una pte qd unu appe incl mltr illa eo ipso inde & unu appe
plicari duntax uroes admittit. plicari n. regiq ad inee.
Deinde plicabiltas de mltis & pfinderas metaphia unsali in
eendo ut diej n 248 ex alra pte qd ne apr. & unu appe
plicari de mltis illa & unu apli plicari de mltis plicabiltr
remotissima f hanc n. intelligi plicabiltas sponis nad unsali asse
ad aind intellg pfindentes illa a singlribg.

241 2da pars schois pbr: Unu appe plicari demltis plicabiltr remota sit plicabile remote solu f alt intellg cognoscente pha singlia . . . . adinstar unig . . . . sepm singlis applicabli pr unsale logicu si intelliga ee unu appe plicari demltis plicabiltr remota fit p anu intellg plicatu. Atq pbr: unu appe plicari de mltis plicabiltr remota fit plicabile remote . . . apprehensioni simplicis pfindentis formle . . . . nad unsale aptitg singlibg . . . . sepm singlis applicabli nad plicabiltas remota sponi nad unsali nec plicatu apprehensionis ut . . . ex dfinie eiq n 238 sed apphensio simplex nad unsali pfindens illud forle ex . . . aptitg singlibg . . . sepm singlis applicabli & a . . . intellg cognoscens pha singlia . . . adinstar unig . . . sepm singlis applicabli . . . . pfindentibg forle nec . . . qd sit aliq . . . intellg & unu appe plicari demltis plicabiltr remota fit . . . solu f actu intellg cognoscente pha f ex . . . hac

242 Infertes 1mo unsale logicu f qd intelligi unu appe plicari de mltis plicabiltr remota ab actu intellg cognoscente sppe pha singlia f . . . unig . . . unitate requiri ad ee unsalis forlr . . . oppositi sed solu remota plicabiltr aptipe . . . de unsali in eendo forle tli. unitas cum illig & ipsa unitas . . . . in naa. Unde . . . argumenta . . . unitate unsalis cuiusq sive metaphsi sive logici habet ex ipse ab actu intellg plicatu.

Infertes 2do dictu unsale logicu . . . nos . . . inadaequate dfigni ab unsali in eendo forle tli . . . pha singlia . . . in naa dicit plicatu actu intellg. Q . . unsale logicu f qd intelligi unu appe plicari demltis plicabiltr remotissima solu f non . . . ab unsali in eendo forle tli.

243

Quaeres an actus intellectus reflexus comparans naturam universalem abstractam formaliter et praedicata de singulis cum eisdem singularibus constituat universale logicum. Respondeo Logici 3am [illegible] universalis logici constituere velint, scilicet: unum aptum applicari de multis applicabilitate proxima nunc sicut applicabilitas proxima est essentia [illegible] universalis logici utique ut patet ita constituet illud [illegible] actus reflexus cum [illegible] [illegible] applicabilitas proxima naturae universalis ut diximus n. 238. Et tamen relationem in dictae [illegible] universalis logici dicit [illegible] applicabilitate proxima etiam [illegible] applicatio actus reflexi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comparationis.

244

Obijcies: istam [illegible] 2dam [illegible] 2dis praedicata similia non [illegible] cognoscit ut unum quod universale logicum per quod intelligimus unum aptum applicari de multis applicabilitate remota [illegible] [illegible] [illegible] cognoscit plura similia ad instar unius [illegible] [illegible] [illegible]. Probatur: cognoscit plura ad instar unius est [illegible] tribuere [illegible] unitatem quam [illegible] non habent. 2do [illegible] [illegible] exprimit pluralitatem illa [illegible] non cognoscit ut unum sed [illegible] cognoscit plura [illegible] exprimit [illegible] pluralitas, cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]. 3tio [illegible] quod cognoscit ut similia cognoscit ut plura [illegible] plura similia cognoscit cum [illegible] tunc cognoscit ut similia quod [illegible]. 4to cognitio [illegible] plurium [illegible] [illegible] quod illa attingeret. 5to [illegible] actu cognoscente plura cum [illegible] [illegible] et actu reflexo videre relationem [illegible] ad plura quod [illegible] cognoscit, plura cum [illegible] respicit plura quod utrique non respicit [illegible] ut unum.

245

Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: utriusque dicendo cognitio [illegible] plurium instar unius [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] unitate [illegible] quam non habent inter se [illegible], [illegible] [illegible] affirmatio vel affirmaret de [illegible] unitate aliquam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] 2dam [illegible] dicendo: [illegible] exprimit pluralitatem cognitione [illegible] illa ab [illegible] uno illa [illegible] [illegible] cognoscit ut unum [illegible] [illegible] cognitione [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] cognoscit plura [illegible] exprimit pluralitatem [illegible] cognitione [illegible] [illegible] illa ab [illegible] uno [illegible] [illegible] [illegible] uno [illegible] [illegible] cognitione [illegible] [illegible] illa ab [illegible] uno [illegible] et [illegible]. 3tiam [illegible] [illegible] sicut [illegible] plura cognitione [illegible] vel [illegible] illa cum [illegible] [illegible] vel [illegible] uno [illegible] [illegible] [illegible] plura [illegible] et plura similia

cognitiõe expressa respectuum n ut similia q. hi cognitioe expressa
... ... q d n ... ... similia ... . 4ta phase
... cognitio expressa ... ... negative a ... ...
... positive ... et ... ... Explicamus discriminis ...
n. 86 in Disp: de Distinctionibus. ... phase ...
... cognoscere ... ... quatenus ...
... relationes ... ...
... ...
... ...
... ... de cognitioe ... intuitiva angeli
... de abstractiva ... ...
... ad ... cognitionis ... ... ad
similia ... ... ordine ad ... ...
... ...
... ... et discernit ... ...
... ... alias ... ... cognitio
... angelica.

246 Ad Secunda objectione ... ... Nota quod
universale specificum sive metaphysicum sive ... ...
... ... de ... ... remota ... ...
... ...
... ad ... ...
universalia metaphysica universale speciei ... ... individui
... ... diversa ad individuis hominis ... ...
universale speciei leoninae ... ...
acceptione ... ... cognitioes ... diversas ... ...
relationes ... ad ... ... diversa ... ... cognitio
respectu ad individua ... ... ad leonina. ...
... ... Circa eandem universalem
... ...
... differunt specie ... ...
... differentibus ... ...
... ... universalia specifica in ...
universali specifici ... differunt specie ... ...
Quod dixi de universalibus specificis idem ... de ...
differentialibus ... . De universali ... ...
... ... de ... ...
... de universali metaphysico ... ...

QUÆSTIO 2da
De Proprietatibus Naturæ Universalis

Dico et proprietates universalis ut sic 1ma est quia sit non praesta-
tio de qua dictum in Dialectica disputatione n 141. 2da est quia sit **247**
universale positiva singularibus quatenus sic est quidditas non singularia cum
similia distributive sumpta et propter eius adeoque cum inter seid Mig.
3tia quia sit prius quoad subsistendi consequentiam quatenus sic idealiter
ab universali ad singularia distributive sumpta consequentia affirmativa
valet an singularibus ad universale. 4ta quia sit etiam intelli-
gibile hoc solo intellectu non in singularibus perceptibile ut communiter docent
5ta quia sit etiam aeternum necessarium ingenerabile, incorruptibile intellige
quod esse non quoad actuale physica existentia. Proprietates
haec enim velut nihil speciale considerandum habent. potissima
universalis proprietas est praedicabilitas de singularibus de eius actu 2do
actuali praedicatione est solennis controversia inter recentiores.

Praedicabilitas universalis quid et quotuplex sit dixi n 239. inquiri

Quaeritur 1mo praedicabilitas eius universalis metaphysici an **248**
sit eius proprietas? et metaphysica ne an physica? Resp. praedicabilitas
est proprietas metaphysica universalis metaphysici non sic. Probatur
est quia praedicabilitas est praedicatio identitatis non addita universali me-
taphysico ut quid in ingressu praeter eius definitionem ex illo necessario
consequitur quod de consequentia definitionis metaphysica rei constituendae
proprietatem metaphysicam statuit. Ans pro quoad 1mam pro
quia capacitas ad praedicari quod habet universale metaphysicum identitatem
ipsi non addit sicut omnes aliae capacitates identitatem addit entibus
capacitatibus ut probatur inductione in Proemiali Q 2da n 36
Et certe sequeretur alias processus in infinitum in capacitatibus.
Porro praedicabilitas et capacitas ad praedicari sola voce differunt.
Probatur vero Ans quoad pro 2dam et 3tiam quia praeter adde definiti-
one universalis metaphysici est hic quia sit unum et aptum in eo multi
que nempe (ut clarius est) non ingreditur praedicabilitas sequitur tamen
necessario ex illo quia ista apta inesse recepte praedicari sequitur
ad inesse quia est aptum praedicari et praedicabile ad esse inesse sed ad
aptitudinem inesse sequitur. Ratio 2di est quia praedicabilitas est
essentia universalis sic cum hoc definitione sit unum aptum praedicari
demittitur sequitur non est eius proprietas, hoc est n. est posterior essentia.

Quaeritur 2do genera praedicabilitas ex enumeratis n 239
sit proprietas metaphysica universalis metaphysici. Resp. in sententia nostra **249**
est sola praedicabilitas remotissima ac n. ista nos universale metaphysicum
salva hic dependentia est ap.u. cum proprietas eius metaphysica debet dari
n.c. ap.u. nempe praedicatio ipsi addita identitatem. Porro sola praedicabilitas

vnsalitatem dari &c. ut patet ex n 238. Sic an praedicabilitas vnitas et forma sint proprietates entis phici vnsalis metaphici. puto n. ee illas proprietates phicas, dicere tales q. n. necessario eum phice, sequuntur ex vnsali metaphico cum tamen nobis sit concipere ipsa entitatem [illegible] intellectu negativo praedicabilitas vnitatis vnsalis et separare naturam vnsalem abstractam cum singularibus [illegible] q. d. hinc praedicabilitas ipsa vnsalis sunt [illegible] praedicare naturam vnsalem de singularibus. Hic de praedicabilitate et aliis proprietatibus vnsalis sufficiant. restat dicendum de praedicatione actuali vnsalis.

Articulus unicus

An Unsale in actuali praedicatione retineat suam Universalitatem.

250 Pro resolutione quaestionis propositae sciendum primo duplici modo fieri praedicationem naturae vnsalis primo de subiecto singulari, 1. de alio vnsali, ex parte a parte rei [illegible] male. 2do de subiecto magis late patente 1. de alio vnsali secundum magis late patente [illegible] 3tio de subiecto singulari ut: Petrus est homo. ~~De tertio modo praedicandi [illegible] controversia [illegible] de [illegible]~~

Sciendum 2do n. q. hic an vnsale in actuali praedicatione de quocunque subiecto retineat vnsalitatem quoad modum significandi [illegible] q. d. in actuali praedicatione vnsalis de quocunque subiecto intelligatur conceptum apprehendi naturam q. d. praedicari sive naturam apprehendi naturam vnsalis cum abstractione a singularibus ut ex p. o. quo apprehendi naturam vnsalis cum abstractione a singularibus [illegible]. et sic in [illegible] praedicatione [illegible] in praedicatione de [illegible] vnsalis [illegible] de [illegible] q. d. praedicatur de [illegible] in ordine ad [illegible] ad quas [illegible] vnsale [illegible] abstractione omnis singularitatis. unde [illegible] q. d. vnsale in actuali praedicatione de singulari subiecto retinent vnsalitatem ex modo significandi. Ceterum [illegible] vnsalitas ex modo significandi retinere in actuali praedicatione vnsalis [illegible] modum significandi [illegible] vnsali [illegible] q. in [illegible] non significandi [illegible] naturam vnsalis et dicere 1. significare [illegible] ad praedicationem naturae vnsalis [illegible] ut dictum n 241. Secundo constabit ex dicendis mox in actuali praedicatione vnsalis de quocunque subiecto [illegible] ex parte praedicationis [illegible] ut [illegible] sub definitione.

251 Sciendum 3tio certum dubium ee q. d. vnsale in actuali praedicatione de singulari: [illegible] de magis patente vnsali n. retineat vnsalitatem ex parte rei significatae 1. ex p. o. in hoc sensu q. de subiecto singulari et [illegible] vnsali magis patente n. affirmatur [illegible] intellectu ideo [illegible] vnsale abstractum [illegible] in [illegible] accipiendo q. d. [illegible] vnsale abstractum [illegible] ex p. o. manifeste n. [illegible] hoc propositio Petrus est homo [illegible] dicit ex p. o. [illegible] ex hic homo et [illegible] hunc [illegible] Petrus et [illegible] homo [illegible] animal [illegible] hunc [illegible] homo et ee animal. [illegible] in actuali praedicatione vnsalis de [illegible] in [illegible] est [illegible] in actuali praedicatione vnsalis de subiecto [illegible]

de Subo Quippe Anglvi et minq patente unjali respondiq ex pte
Pdicati via Anglvia Italia sub disjunctione saltem constituenda
illud unjale qd Pdicatur. Seu: utrum obm propositis affirmatis nad
unjale de Subo Anglvi (idem proportionate dicendum de Subo unjali
minq patente) sit tam ex pte Subi qm ex pte Pdicati sola entitas
Anglvi Subi de quo fit Pdicatio, an certe obm dictis propositis sit
ex pte Subi sola entitas Subi Anglvi ex pte tn Pdicati praeter hanc
entitas oia alia individua sub disjunctione saltem constituenda unjale illud
qd Pdicatur. Nota tm eos qi docent unjale formale
tle constitui p actum intellectus conjunctum Quaestionem hanc sic alius proponere
utrum unjale in actuali Pdicatione retineat unjalitatem non solum ex
modo significandi sed etiam fundamentale. q. in intra Morum phas Anglvia
Italia Pussi spectata et unjale tale fundamentale. In intra
quo vero cum eadem Anglvia sint unjale formale tle ideo possunt inqui-
rere an unjale in actuali Pdicatione retineat unjalitatem formalem
adqd quaesitum

Dicendum est Primo Unjale in actuali Pdicatione de **252**
Anglvi etc de alio minq patente unjali retinet suam unjali-
tatem formalem qd iuxta alios fundamentali dicitur. +

Pbr Primo tunc unjale in actuali Pdicatione retinet suam unjali-
tatem (intellige formalem iuxta nos fundamentalem iuxta alios) qdo in actuali
eius Pdicatione attinguntur ex pte Pdicati oia Anglvia quibus constituitur in
ee tlis unjalis (hic n. est Subjectum Primum nud conclusionis Quaestionis de qua
producitur) sed in actuali Pdicatione unjalis de Subo tli Anglvi qm unjali
minq patente attinguntur ex pte Pdicati oia Anglvia quibus constituitur
in ee tlis unjalis q. unjale in actuali Pdicatione p. Probatur min
hac propo Deus e aal in qua Pdicatur unjale de Anglvi etc in hac
propo hoc e aal in qua Pdicatur unjale de alio minq patente
unjali attinguntur ex pte Pdicati oia aalia p qd ut certe constitu
constituuntur aal in ee unjalis iuxta aliquos fundamentalis iuxta me formalis.
Idem de oi pariter ratione omnino de aliis dicibus proportionaliter di-
cendum est q in Pdicatione actuali unjalis de Subo tli Anglvi qm p
Ans probatur: Propo haec Deus e aliquid aal attingit ex pte Pdica-
ti oia aalia sub disjunctione: Sed haec: hoc e aliquid aal sed
propo haec Deus e aal aequivalet huic: Deus e aliquid aal saltem ordinarie
loquendo (non est aliquando aequivalere huic Deus e hoc aal sicut
e contra Deus n e aal per regulas aequivalere huic Deus n e hoc
aal) Sed propo haec hoc e aal aequivalet huic hoc e aliqd
aal q propositiones dictae attingunt ex pte Pdicati oia aalia sub disjun-
ctione q. Probatur e certum ex Dial: nad aliquid aal e syncategorematicus

et disjunctivus idemque significat quod est hoc vel hoc vel illud animal:
nec pro quod Anno parte (sed ita ut 2da solo termino Deus in
recto hoc numero accommodari potest) propositio haec: Deus non est animal
est aequivalens copulativa vel disjunctiva ex parte praedicati. Haec aequivalet
huic propositioni: Deus non est ullum animal, vel Deus non est homo neque leo, neque bos etc.
Et contradictoria ipsi haec propositio Deus est animal est aequivalens disjunctiva
ex parte praedicati, hoc est aequivalet huic propositioni Deus est aliquod animal.
Hinc licet eruitur ex dictis: quod docent omnes, quod in propositione
negativa singuli distributivi tenentur, quia praedicatur in particulari
de praedicato omni distributivo solum praedicatur, probatur enim: propositio haec
Deus non est lapis est aequivalens copulativa vel disjunctiva ex parte praedi-
cati aequivalens huic Deus non est ullus lapis, quia ob particulam ratione
ex propositione. Deus non est animal: aequivalens copulativa ex parte praedicati
aequivalens huic Deus non est ullum animal. Atque indicare probatur: propositio
haec Deus non est lapis tot individua lapidum removet quot nequeunt
cum identitate cum Deo, quia illa removere necesse est ad veritatem dictae
propositionis, sed ad veritatem propositionis dictae necesse est omnia individua lapidum
removeri ab identitate cum Deo (si non unicum individuum lapidum
identificaretur Deo falsa esset haec propositio Deus non est lapis: nam tunc illi
esset contradictoria Deus est lapis) ergo propositio haec Deus non est lapis re-
movet omnia removenda ab identitate cum Deo omnia individua lapi-
dum, ergo aequivalet propositioni huic Deus non est ullus lapis.

253 Contra ipsa huius argumentum: propositio haec Deus non est animal aequivalens
copulativa ex parte praedicati, vel aequivalet huic Deus non est ullum animal, ergo propositio
haec contradictoria ipsi Deus est animal est aequivalens disjunctiva ex parte praedi-
cati et aequivalet huic Deus est aliquod animal. Probatur ingens numerus eadem ex
[illegible] quas optime stabilitas affert unusquisque ex doctissimis recentioribus
omnia est propositio aequivalens copulativa sive ex parte subjecti sive ex
parte praedicati opponitur contradictorie propositio aequivalens disjunctiva sive
ex parte subjecti sive ex parte praedicati (sicut propositioni [illegible] copulativae
sive ex parte subjecti sive ex parte praedicati opponitur contradictorie propositio [illegible]
disjunctiva ut omnis docet Dialectica) sed propositio haec Deus non est animal
est aequivalens copulativa ex parte praedicati ut [illegible] ergo [illegible] ipsi
contradictoria propositio haec Deus est animal est aequivalens disjunctiva ex parte praedi-
cati.

254 2da ratio: Una eademque propositio non potest habere duas propositiones contra-
dictorie sibi oppositas quarum una non aequivaleat alteri, cum propositio
affirmans [illegible] de [illegible] praedicatum [illegible] necessario respondet propositio
contradictoria illa quae neget de eodem subjecto idem praedicatum et ut pro-
positiones contradictoriae ex negativo et affirmativo [illegible] affirmativo [illegible]
[illegible] ejusdem [illegible] praedicati de eodem [illegible] subjecto) sed si ex his propo-
sitionibus Deus est animal, Deus non est animal posterior aequivaleret huic Deus non est
ullum animal prior autem huic Deus est hoc animal tunc una eademque propositio
haberet duas propositiones contradictorias sibi quarum tamen una non aequivaleret alteri

na una [illegible] ista [illegible] aut [illegible] tradictorie sibi oppositas has duas [illegible] et: [illegible] hoc aut [illegible] sibi [illegible]. De inde [illegible] ista [illegible] aut [illegible] tradictorie sibi oppositas has duas [illegible] sibi [illegible] hoc aut: et: [illegible] hoc [illegible] aut.

[illegible] [illegible] sibi [illegible] (intellige de Logica) ut [illegible] sed si [illegible] hoc [illegible] aut [illegible] hoc aut [illegible] hoc aut intelligendo [illegible] [illegible] aut [illegible] tunc [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] hoc aut intelligendo [illegible] tunc [illegible] [illegible] hoc aut intelligendo [illegible] [illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] hoc aut [illegible] aut [illegible]

[illegible]

Ex una parte [illegible] hunc [illegible] aut [illegible] [illegible] aut [illegible] apparens [illegible] [illegible] Ex altera parte [illegible] [illegible] [illegible] principia dialectica [illegible] [illegible] [illegible] fundamento [illegible]

Responsiones Oppositorum examinantur.

237

Respondet uno [illegible] ex doctissimis recentioribus propositionem hanc [illegible] aut ideo esse [illegible] [illegible] copulativa [illegible] affirmat [illegible] non [illegible] universali. [illegible] hoc: [illegible] aut [illegible] universale [illegible] aut restringit [illegible] ad unum [illegible] individuum neque [illegible] aequivalenter [illegible]

Contra est [illegible] propositione hac [illegible] aut [illegible] restringit [illegible] ad unum [illegible] individuum [illegible] Sed unum [illegible] individuum aut [illegible] aliquid aut [illegible] [illegible] in propositione dicta [illegible] restringit [illegible] ad aliquid aut [illegible] dicta [illegible] [illegible] aliquid aut. [illegible] [illegible] n. 253 254 et [illegible] alias [illegible] dicta non est [illegible] copulativae. Deinde [illegible] duas [illegible] [illegible] sibi oppositas [illegible] [illegible] Confirmatur: in propositione hac [illegible] lapis [illegible] restringit [illegible] ad unum individuum lapidis [illegible]

Aequaliter & Ans. pbr: q. alias propo hoc Sig. e lapis affirmaret de Sto uni determinate lapide unde resultat Qualitas quae illud determinate lapide affirmet et nec ad hunc potius qm illud. Et hoc est modo 4to quare propo hoc Sig. e aal sit aequivalens disjunctiva ex parte praedicati.

258 Rdet 2do idem propones has Sig e aal Sig. n e aal esse solum contradictorias de Lege, sinde n e necesse ut pugnent semper in quantitate, ut si una illarum e aequivalens distributiva ex parte praedicati alia sit ex parte praedicati aequivalens disjunctiva, sed sufficit qd pugnent semper in qualitate & veritate et falsitate. Solum n. de tali propone contradictoriarum in rigore dialectico e ut pugnent semper tam in quantitate qm in qualitate. Ita e si propones praedictae n. pugnarent semper in quantitate ex parte praedicati neq essent contradictoriae cum de Lege ut ostensum n 253 deinde unius propo haberet 2 propones oppositas sibi contradictorie nempe aequivalentes sibi ut ostensum n 254

259 Rdet 3tio alij doctissimi recentiores: qd tam hoc propo Sig. n e aal qm hoc Sig e aal attingant omnia aalia ex parte praedicati sed n omnia in recto verum illud tantum qd defacto assistat Sto. Contra e 1mo qd si propones dictae importarent in recto solum illud aal qd inest Sto, reliqua vero aalia in obliquo quatenus est insignitum dictarum propom si ponis esse Sig e hoc aal et simul & Sig n e bos, positionis aut ipse: Sig n e hoc aal & n e Sig et simul n e Sig n bos, propones dictae manifeste essent falsae ambae cum tamen sint contradictoriae de tribus singulis. Non video quae aliud sensum habere debeant. Item 2do propones hae Sig. neq e hoc neq illud neq ullum aliud aal. et: Sig e vel hoc vel illud vel aliud quodcumque aal ex parte praedicati importat in recto omnia aalia qd et propones istae Sig n e aal Sig e aal cum aequivaleant prioribus ut probatum n 253 254 ... ex parte praedicati important in recto omnia alia propones n. aequivalentes aliis propositionibus clarius explicitis idem omnino affirmare aut negare debent et de eodem tribus. Cum sola haec differentia qd priores implicite affirment aut negant aliquid qd propones clarius affirmant aut negant explicite; alias n forent aequivalentes. Deinde qd inconveniens obstat ne dictae propones importent in recto ex parte praedicati omnia aalia.

260 Dices 1mo qd aut propones priores Sig neq e hoc neq illud neq ullum aliud aal et: Sig e vel hoc vel illud & aal ... quod dici et ex modo significandi n aut ex parte obi attingunt omnia aalia in recto nisi ex p.o. ... recto nec

obliquu nec mdy copulatiuy et disiunctiuy. Contra e oia aeternalia q possunt aliqua cognitione attingi possibile et non quod ad dici tantum in verbo q non possunt dissunt quia quid obest ne in dictis propositionibus attingantur etiam aeternalia in verbo possibile et non quod ad dici tantum. Sed non possunt quod est pariter ratione omnino nec potest unum aeternale attingi possibile in verbo in ulla cognitione adeoque nec in dictis propositionibus quoniam ex hoc nec illud quod aeternale. quod in neget respondeo: Deinde quod neque in his propositionibus, veris extra ipsum responderet oia aeternalia sunt simpliciter et unusquaeque fundamentale et totas partes totaque simul simpliciter et tota oia aeternalia et totas partes totaque impossibilitate possibile in verbo sed quoad dici tantum quod in a ... tunc sensu licet n. non dam n.c. ap.v. verbum et obliquum formale nec mdy copulatiuy et disiunctiuy formali verbo n. formale, Eidem correspondere dicendum de reliquis enunciationibus, est ut involvit cognitione repraesentare se in usu verbo observandum n.c. ap.v. verbum fundamentale quod in re non aliud est quam fundamentum aliquid comparatum in verbo ad hoc ut repraesentet in verbo alias tunc fundamento sic repraesentatur.

Dices 2do istas propositiones Deus est aeternalis Deus non est aeternalis ideo 261
ex parte complicari non attingere in verbo oia aeternalia quia nempe illarum est una nempe falsa sed unaquaeque est una simul et falsa prior n. Deus est aeternalis est una quatenus affirmaret de Deo Deum ipsum et est autem falsa quatenus affirmaret verum q alios hunc de Deo p. Posterior autem Deus non est aeternalis est una quatenus negaret de Deo verum e alios diversos hunc falsa autem quatenus negaret Deum de Deo.

Contra est imo hoc ipsum deberi colligi ex versione autem dicta

2da Si in dictis propositionibus unum tantum aeternale attingeret in verbo ex parte complicari reliqua autem in obliquo. Contra 2do etsi in hac propositione Deus non est aeternalis et aequivalere ipsi Deus neque est hoc neque illud neque aliud quodcumque aeternalis oia aeternalia summantur in Breverbo ipso ex parte complicari tamen adhuc dicta propositio est tantum falsa sicut etsi in hac propositione Deus est aeternalis et aequivalere ipsi Deus est q hoc q illud q aliud quodcumque aeternalis oia aeternalia summantur in verbo ex parte complicari tamen adhuc dicta propositio est tantum una quod nulla responsio sententiae pars autem prior quia etsi in propositione hac Deus non est aeternalis oia aeternalia negarentur de Deo (quod sequi respondeo ex importatione eorum in verbo ex parte complicati dicta propositione) tamen dicta propositio est simpliciter falsa ut n. propositio negativa copulativa ex parte complicati sit simpliciter falsa sufficit quod neget aliquid de subiecto quod ipsi insit etsi simul neget ea quae ipsi non insunt eo n. ipso aequivalebit uni propositioni simplici falsae quod sufficit ad falsitatem propositionis

copulativa, nam ad veritatem propositionis copulativae requiritur ut omnes propositiones simplices quibus aequivalet sint verae, ut dixi libro [illegible] ut constat disp. 2 n. 36 Dialecticae. Probatur

pars 2da contra quod in hac propositione Deus est ad omnia alia affirmantur sub disiunctione de Deo (quod solum sequitur ex impositione eorum in recto ex parte praedicati dictae propositionis) quod adhuc dictam propositionem esse simplicem unam ut probatis immediate sequitur quod

262 Respondet idem 4to quod in hac propositione Deus est ad attingi omnia alia sed non omnia praedicata sed solum illud quod in Deo [illegible] universale in actu praedicatione de singulis et [illegible] universaliter continetur: in propositione affirmativa id totum praedicatum de subiecto quod affirmatur de subiecto (praedicatum enim est affirmare aliquid de subiecto et idem) sed in hac propositione Deus est ad affirmatur de Deo omnia alia sub disiunctione quod est praedicatum omnia alia sub disiunctione. Nec probatur. Ergo in propositione affirmativa id totum affirmatur de subiecto quod in recto importatur praedicato ut constat inductione propositionum affirmativarum sed in hac propositione Deus est ad importatur praedicato omnia alia in recto sub disiunctione ut patet a n. 259 quod Ergo in propositione affirmativa disiunctiva propositione ~~explicite~~ ~~una simplex dicitur ex parte praedicati~~ ... una simplex dicitur non solum id affirmari de subiecto quod illi inest sed etiam id quod non inest quia dicitur propositio dicta aequivalere propositioni simplici uni sed veras, falsis etiam reliquis non aequivalet etiam si solum id affirmaret de subiecto quod illi inest sed propositio haec Deus est ad affirmativa aequivalet disiunctivae propositione ex parte praedicati quod dicitur non solum illud ad affirmare de Deo quod ipsi inest sed etiam alia alia quod non inest.

263 Respondet idem 5to quod propositio haec Deus est ad attingat quidem ex parte praedicati omnia alia sed ita ut tamen sint omnia eius terminus unus tamen solum terminatur ad id omnia verificantia aequivalent in dicta propositione conveniet universaliter non. Itaque imo fatendum est quod propositio dicta attingat propositio verificativo unum terminum tamen ad ut propositio quae propositionis affirmativis unus terminus ex pluribus importatis in praedicato omnium inesse subiecto verificantium et illud quod inest subiecto et illa quod non inest aliter enim propositio haec una esse negat demum enim falsa et a inesse subiecto eidem propositio affirmans unum terminum omnium inesse subiecto erit falsa. Sed propositio haec Deus est ad aequivalens isti Deus est vel hoc vel illud vel aliud quodcunque ad affirmat unum terminum ex pluribus importatis ex parte praedicati omnium inesse subiecto Confirmatur enim propositio affirmativa disiunctiva ex parte praedicati

frivectis hoc est in qua particula distinctiva exclusive accepta in
qua ponetur vel subintelligitur tantum ut videre est disp. illa dial:
n. 27 affirmat unum tantum ex tribus eorum in eo subjecto licet ullo
dicatur quod bene notandum est) quod propositio haec Deus est aliquis Deus
est Deus vel hoc vel illud, quia aliquis verificationem habet in uno tantum eorum
denotato sc: in uno tantum aliquis quod in Deo sed et reliqua omnia
quod non in subjecto Deo sc: omnia alia aliquis. Itaque talis ut
propositio aliqua retineat universalitatem sive ex parte copulae sive ex parte
subjecti non attenditur ad solum eorum significationem non enim ad verificationem
quod denique quod propositio haec Deus est aliquis non habeat ex parte copulae eorum
verificationem universalem (ut ostendi indicat quod habeat) sed solum verificationem
tamen adhuc retinet universalitatem ex parte copulae. Aliis per
T. g. propositio haec Deus est trinus retinet universalitatem ex parte copulae.
ut [ostendi] n. 237 licet nullam habeat verificationem. Et g. dico
in [confirmationem] quoniam an universale in actu copulae retineat universalitatem
considerandum an in copulatione una an in propositione quod non attendit ad eorum
verificationem.

Dices ut propositio ista retineat universalitatem ex parte copulae
etiam externi attendi debet ad eorum verificationem universalem. Itaque
in propositione ista ut retineat universalitatem sive ex parte copulae sive ex
parte subjecti non attendit ad eorum universalem significationem quod neque in verificatione
universalem verificationem. Ans patet. quod propositio haec ista nullus persona
hoc ponavit in [Adam] est universalis ex parte subjecti et in significatione
eius est unius tantum personae hoc sc: Beatissimae

Rdet ille 6to quod propositio haec Deus est aliquis sit affirmativa
simul et negativa aequivalenter n. huic Deus est vel hoc aliquis et est idem
hoc aliquis vel non est ullum aliud aliquis unde propositio haec quatenus affirmativa
est singularis ex parte copulae quatenus autem negativa est universalis.

Contra est primo propositio haec Deus est aliquis quatenus est affirmativa
non affirmat de Deo quod sit hoc divinitate aliquis et sed affirmat
alicui sub disjunctione quod sit vel hoc aliquis et ut dicunt respondens
quod eo ipso affirmat de Deo quod sit vel hoc aliquis et vel hoc aliquis et
sic de reliquis (n. 100 est 100 quod aliquis affirmando quorum reliquis)
Igitur quatenus est affirmativa dicta propositio est universalis ex
parte copulae. Sequela patet. quod generatio sive ex parte subjecti sive
ex parte copulae affirmativa aut negativa de subjecto importans aliquid
eorum sub disjunctione vel cum hac particula vel unius debet illi respondere
ex parte eiusdem subjecti aut copulae affirmativa aut negativa
aliquid eorum cum eadem particula vel quod nullus est in hac propositione huius
vel Deus [vide?]at nisi aliquem ex parte subjecti aliud ly in particula vel

264

facto huius Dei v. Iudex nisi addo o relaxare ipsis.
Declaratur hoc quia quoties de subiecto affirmatur aliquid sub sua definitione cum particula v. tries de eodem subiecto debet affirmari debet sub definitione et aliud etiam ut declarati in hac propositione Deus v. Iudex v. se revereat. et a pari quoties n. de subiecto affirmatur etiam aliud sub particula et copulativa tries debet simul affirmari de eodem subiecto aliud etiam sub particula et alias, nullo enim differt propositio quod si propositio haec Deus est actus generaliter est affirmativa affirmat de Deo hoc actus et eius definitione debet eo ipso simul affirmare sub definitione et actus et [illegible] a actualia. Contra 2do quia ex admissu dem[illegible] responsione beneficio addam ipsius propositione hanc Deus est actus simpliciter operare acceptum ge universale ex parte explicati. Sicut propositio haec Sic hoc et ut aliquid Deus. Simpliciter operare acceptum est universalis ex parte subiecti ut parte copulativa.

265 **Dicendum est 2do** universale de actu explicitive de alio universali deque lucere parente retinet universalitatem, sicut ista non Iudex etiam ista alias. Ratio est quia in hac propositione actus malae hoc ergo universale explicatur de alio universali deque receptivae attingunt ex parte explicati sub definitione et omnes propositiones n. relata ad actus sit indefinita in materia necessaria explicationis convertibilis aequivalet huic ex quolibet actus malae est aliqui hoc vel est v. Deus v. Deus v. aliquid generaliter hoc (ipsi n. est quasi huius divinam hoc actus et hoc) designatur propositio relata attingit ex parte explicati sub definitione omnes huius.

Radem ad Obiectiones oppositorum.

266 Obiicitur propositio scholae amat in hac propositione Deus est actus explicans nec affirmatur etiam actualia de Deo quod universale in actu explicative de singulari non retinet ex parte explicati universalitatem. Antecedens probatur: in triplici. Ratio si in hac propositione Deus est actus affirmaretur de Deo omnia actualia propositiones ipse Deus est actus Deus non est actus non essent similiter verae sed contrariis attingerent n. ex parte explicati omnia actualia sicut haec propositiones actus est vivus actus non est vivus, et similiter tu g. attingerent actualia ex parte subiecti. 2do propositio haec actus hic est principium intelligendi non attingit ex parte explicati omnia principia intelligendi quod neque haec Deus est actus omnia actualia. Antecedens probatur. si propositio haec actus hic est principium intelligendi attingeret ex parte explicati omnia principia intelligendi definitio non esset convertibilis cum definitio [illegible] n. est dicere principium intelligendi est actus hic n. propositio utrorum indefinita in materia necessaria aequivalet huic propositioni [illegible] omne principium intelligendi est actus hic. 3tio propositio haec Deus est actus aequivalet huic Deus est unicus divinus actus quod affirmat unicum tantum divinum actum de Deo. Antecedens probatur g. alias in

hac propositione Deus est aut Deus non est aut habet suppositionem indeterminatam atque in ista propositione navis est necessaria ad navigandum non navis habet suppositionem indeterminatam quod est contra Dialecticam doctrinam. Ad solutionem tamen accipitur suppositionem indeterminatam quia non indeterminate vel significat unde Deus Magis possit designare. Contra in hac propositione Deus est aut non Deus significat talis res quam nec Deus possit designare. Obiicitur 3tio idque principaliter: Si in hac propositione Deus est aut affirmaretur de Deo omnia alia propositio haec esset falsa esset non difformis cum non affirmaretur non omnia alia inesse Deo aut in universitate.

267

Respondeo negando propositionem antecedentem negatam. Ut propositionem negatam propositiones non contrarias et propositiones universales oppositas sibi 2do dialectica n. 46: Omnes propositiones tales ut sunt et dicitur 2da dialectica n 46: Omnes propositiones habet Deus est aut Deus est aut etsi habeant complicatum universale non et simpliciter universales quia propositio simpliciter universalis est ea quae habet universale soli opponitur explicite vel implicite syncategorema universale. ut dictum disp: 2 dial: n 26 et n 28 addimus est: quantitatem propositionis non attendi penes complicatum sed penes subiectum. Oppositio dicendum est de his propositionibus aut est vivus aut non est vivus quod significant propositiones omne aut est vivus nullus aut est vivus etc. Nam: 2tio dicitur tractat disp. dialectica.

268

2da probatio ipsius adversarij est solvenda nam denique propositionis huius aut Deus est principium cognoscendi esse (ut ipsi volunt) tamen ipsa aut Deus est hoc determinatum principium cognoscendi tamen definitio non erit conveniens cum definito nam adhuc falsa erit haec propositio principium cognoscendi est aut Deus nam conveniet huic de principio cognoscendi est aut Deus. quod si dicant Ma convenire huic hoc principium cognoscendi est aut Deus ego pari ratione dicam eandem propositionem tamen ea convenire propositioni isti aliquid principium cognoscendi est aut Deus quod propositio est verissima. Dicemus negando propositionem dico si propositio haec aut Deus est principium cognoscendi attingeret ex parte complicati omnia principia cognoscendi definitio non esset conveniens cum definito suo per se, immediato hoc est cum ipsa specie quod definitur negatur cum definito remoto mediato hoc est cum individuis singulis illius speciei 2do negatur. Caeterum Deus est definitio solum mediatam ipsam definitionis huius principium cognoscendi species autem aut ipsis immediatam cum qua est conveniens dicta definitio. Omnis definitio debet conveniens solum cum definito immediato dictum est ex Quaestione disp: una dial: n 137. Respondent alij solum definitionem ... non est indefinitum dicere convenientem cum suo definito

primo principio existendi et illud [illegible] medi[illegible] aliis Dei.
Sed urgebis [illegible] principium existendi et simul [illegible] et [illegible] aliis Dei neq[ue] tamen [illegible] eandem [illegible] quod diceb[atur] in Ob-
iectione; [illegible] Dei.

269 Proposui 3tio digno Sanc: [illegible] Deus est aut [illegible] huic Deus est unicum determinatum individuum aliis sine disiunctio-
ne [illegible] addita ipsi particula disiunctiva [illegible] cum disiunctio-
ne [illegible] addita ipsi particula disiunctiva ut [illegible] Deus est
[illegible] unicum determinatum individuum aliis [illegible] hoc [illegible] illud
[illegible] disiunctio [illegible] [illegible] individuum
[illegible] in propositione hac Deus est aut [illegible] individuum aliis [illegible] in [illegible]
ipsi Deus est [illegible] hoc [illegible] illud [illegible]) ut [illegible] singula
individua aliis [illegible] inde ad [illegible] determinatum
quod [illegible] Deo [illegible] unde aut [illegible]
suppositione disiunctiva determinata ut patet ex [illegible]:
[illegible] patet de navi in hac propositione aliqua navis est
[illegible] ad navigandum.

270 4ta [illegible] digno [illegible] in hac propositione Deus est aut affirmans
de Deo [illegible] aliis [illegible] Deus est
[illegible] illud [illegible] aut propositio [illegible] est falsa [illegible] singula [illegible] affir-
mans [illegible] aliis disiunctive [illegible]. ipsi [illegible]
[illegible] admittunt hanc propositionem [illegible] Deus est [illegible] hoc [illegible] illud [illegible]
aut [illegible] ipsi [illegible] falsa Deus neq[ue] est hoc neq[ue] illud neq[ue]
aliud [illegible] aut. Ad ult[imam] [illegible] dico ut propositio affirmans
de Deo [illegible] aliis [illegible] disiunctione [illegible] vagi[illegible] ut
[illegible] aut [illegible] Deo [illegible] ut [illegible] ex [illegible]
dictis. Urgebis ad veritatem propositionis [illegible] vagi[illegible] ut verum [illegible]-

271 [illegible] adaequate vero [illegible]. Sed si in hac propositione Deus est aut
affirmans de Deo [illegible] aliis [illegible] sub disiunctione vere [illegible]
[illegible] adaequate de vero [illegible] [illegible] sunt [illegible]
aliis vero [illegible] Deus [illegible] in propositione [illegible] affirmans
[illegible] aliis de Deo [illegible] sub disiunctione propositio illa est falsa.
Respondeo [illegible] de propositione ista Deus est [illegible] hoc [illegible] illud [illegible] aliud [illegible]
aut. Directe [illegible] [illegible] digno: ad ve-
ritatem propositionis quod ex [illegible] extremo est disiunctiva [illegible] ut vere
[illegible] adaequate [illegible] vero [illegible] [illegible]. [illegible] hoc
ipso [illegible] patebit ex dicendis. ad veritatem propositionis quod ex utroque
[illegible] extremo est disiunctiva [illegible] ut vere [illegible]
adaequate vero [illegible] [illegible] ut vere [illegible] disiuncti
[illegible] adaequate [illegible] vero [illegible] vere [illegible]
adaequate [illegible]. [illegible] disiunctione [illegible] ex [illegible]

Dico ad veritatem propositionis definitivae sive fiat sive significatur illis ex parte extremi ... extremi in regione illorum illis adaequatur vera adaequate sumpta extremorum illius ex secundo de propositione definitiva ex parte illius complicati (qualis est ...) ad veritatem eius sufficit immo in regione ... complicati solum inadaequate sumpto adaequate ... vero subiecti quod in regione ... talis complicati definitive importati ... subiecto ... relictis. ... extra omnes sufficit ad veritatem aliquam propositionem veram complicati adaequate sumpti ... complicati adaequate vero subiecti inadaequate sumpti ut in his propositionibus hoc est intellectus ... veritatem propositionem definitivam ex parte complicati verum complicati inadaequate sumpti ... adaequate vero subiecti sumpto adaequate.

Urgetis si ad veritatem propositionis definitivae ex parte complicati sufficit verum complicati inadaequate solum sumptum ... adaequate vero subiecti ... propositiones ... veritate ... Annibal est exercitus et ... pars est totum. ... si ad veritatem propositionis definitivae ex parte subiecti sufficit verum complicati adaequate sumptum ... adaequate vero subiecti solum inadaequate sumpto ... totum est pars exercitus est Annibal. ... 213

... in ... in ... propositionibus complicata ... exercitus ... copulative ... definitive ... exercitus ... significat omnes ... simul ... omnes partes ... In propositionibus ... ex parte complicati ... affirmando ... verum complicati ... adaequate ... vero subiecti affirmant ... in ... ex parte complicati collective sumpti ... omnes. ... ex eo quod ad veritatem propositionis ... per est intellectus ... extra doctrinam ... sufficit verum complicati adaequate sumpti ... adaequate, vero subiecti inadaequate sumpto in regione propositionis ... exercitus est Annibal totum est pars ... ex nostra ... doctrina ... de veritate propositionis definitivae ... in relatis propositionibus ... exercitus et ... copulative ... definitive ... veritati propositionis patet in his propositionibus ... est intellectus ... complicata ... propositionis ... substantialia ... significata ... complicata substantialia ... significata ... complicatum de subiecto ... illius vero adaequate sumpto adaequate ... quod nulla instantia ...

Obiicies 2do in complicatione ... 213

... propositione ... definitiva ... ex parte complicati ... de subiecto quod ... subiecto complicatum ... propositionis ... adaequate ...

quae est in se. Declarat hoc ipsum complicari vero ex parte obi de subjecto vel obi significativo complicanti de verbo et synonyma. Sed in propositione ... hac sunt complexo ... ad unionem ... descripto in Deo et obi significativo quod in eadem unione ... descripto in Deo vero ex parte obi complicatur de Deo. Rectius ... et propositio ... universale. Complicatio non ... et ... addere obi significato per complicatio finale ... propositio ... addere obi significato per propositio finale sed per ... addere obi significato per complicatio finale propositionis alicuius cum ... nisi ... ipso addere ... quae est in se ut ... et ... propositio ... est ... est ... complicatur ... propositionis cum ... non est universale ... ipse addere ... quae est in se. ... hoc ipsum ex ... propositionibus ... hoc est ... complicatur ... ipso addere ... hoc ... complicatio ... non ... quod in hac ... propositione ... inde ... complicatur vero de Deo ... non ... in ... est ... significativo ... alias ... ... 2do non ... ... propositio

n. 256. ...

274 Nota amo hoc ... in ... quod ... universalis ... restringat magis universale ... gradu ... ... universali complicatio ... cum ... gradu ... alias ... complicato alias ... restringere ... adesse ... ex ... restrictio adesse ... adesse ... ex ... visibile.

275 Nota 2do ... quod ante complicatio ... hoc ... complicatur ... hoc ... non ... 2do ... complicari hoc ... addere ... individuo hoc.

276 Nota 3tio ... cum ... oppositos qui docent propositio esse unionem indivisibilem ... ex parte ... ex parte ... complicari ... ut patet in hac propositione Deus est ... ex parte ... ut ... complicari ... ut ...

unde docent in cplicatione dicta manere universale quod malum dignificandi cum possint in intellectu non possint hoc n. fieri sine divisione eiusdem c. motoris adeoq. sine ulla contradictione.

Nota 4to quod omnes dicta non ex hoc medio quod 217

propositiones contradictoriae debeant habere idem c. adaequate ... (cum debeant esse affirmatio et negatio eiusdem de eodem ...)

... in propositionibus hisce Deus est ... c. ... et ...

... docent dialectici cum propositiones ipsae contradictoriae

et ... c. ... dicunt esse ... Ita quod

hanc ... quod ... conveniret ... abstrahi ... ab

ab uno tamen individuo ... ... explicaverit

illo. hoc posito propositio hoc Deus est ... contradictoria huic

Deus est ... adaequate ... explicationem

... imponendum ... propositio c. explicatio...

... hoc ... abstracta ab illo propositionem

... erunt ... dialectica propositionem ne-

gativam distribuunt ... Respondeo negare ... hy-

pothesim & supposito ... sed mihi hypothesi

negata quod propositio hoc Deus ... hoc intelligendo ... dicente

... adaequate c. quae ... contradictoria ... contradic-

toria ... Deus est hoc sed ... Deus

... hoc ... in illa cplicatione hoc

sed supponeret ... tantum. Quod ... contradictionis

... docet cplicatione universale ... abstra-

... individuis distribui in propositione negativa ...

... abstractum ab uno tamen individuo ...

... capax distributionis.

Qui docent universale ... 218

... intellectus ... efficiente ...

... intellectus? et ... an ... eius

... possit fieri universale ... & ...

... cognitio ... intellectus ...

... cognitio sit ... universalis ...

sed non Quaestiones ... admittere ... a p. v.

... ad cplicatione ... univer-

sale ... a p. v. ... appreh-

... applicabili ... ex n

238 et sequentibus ... apprehensio ... intellectus

fieri n. pot. ptnq sed nec p. dicnē intellect. huic n. repugnat
ssentia phiū ~~p nullam imag.~~ cognō et spere manifeste imperfec.
sibil ergo fieri pt. p. nullu creatu ens g. n. solu hmn sed
em Angelicum ppt n. Angelq cognscere nihil aliqd spec omnio
puo possibilitt (alias et imperfeciōr hnc) sed n. pt. illa
cognsō divo et intuitive dī naale cognito ut dmnstr. do
etq a Theologis q. deo spue ~~dq p nulla imag~~ g. n. in
hoc implicat.

DISPUTATIO 3tia

De Universalibus in Particulari

Ad plniō vel univsali ut sic et mtaphsi qm lici nstitam re-
stat examinda divio illq in sras spees g. d. univsalia impli-
cit, i. pdicabilia vocantq de qibq in psnti Q. unica Artiatis
4. àgemq.

QUÆSTIO Unica

In quot Spees dividatur Univsle Pdicable ut sic.

279

Sorfiniq infamis ofide questam divisi univsale i. pdica-
ble ut sic ins spees: sci. genq, diffrea, spec, pprium ex
accidns qm divisē omnis Dhia apprbat aliqi tn n. ono
exaltas ee docent. Sq. n. ad adegra daq n. (uult Aegidio)
aliqd pdicable qd sd illa ex relatis spec respq gale pdica-
bile est pdicand pprōi hliq aal rale admirativ risible
o risible. na pdicand risible in ppe adiutura neq pdicaq
de ria sibo ut genq neq ut spees neq ut diffrea in du-
rno o sed neq ut pprium ex accidns, Artiatis n. in dicta ppe
o paus ess [illegible] sibi adegre [illegible] qd n. spetit pprio nec
accidnti daq instip pdicable qd dglo e genq ac diffren-
ciade [illegible] pt nova spec pdicabilis na rale e
diffren hmis a brutis ita ut sit simul genq respu hmis ex
Angeli [illegible] daq pdicable qd [illegible] e ~~genq~~ pprium
ac genq nam risible ita est ppietas hmis p respu ad [illegible]
ussit simul genq respu hmis et Angeli. Sq. n. ad indi-
vida. indiviaq n. dividiq pdicable ut sic in essele qd de
sibo sibo pdicaq ut essen et in extra essele qd de
sibo sibo pdicaq ita ut n. ingrediaq ejq essen. Extra-
essle subdividiq in pprium et accidns. Essele aum in

plicabile [illegible] totius metaphysici de toto metaphysico quod est [illegible] et incomplicabile [illegible] partis metaphysicae de toto metaphysico. [illegible] complicabile partis metaphysicae dividitur in complicabile partis [illegible] materialis metaphysicae de toto suo quod est genus. incomplicabile partis formalis metaphysicae de toto suo est [illegible] complicabile partis [illegible] principii [illegible] partis materialis et formalis quod secundo [illegible] appellatur mixtum. [illegible] [illegible] complicabilis partis metaphysicae [illegible] iterum subdividitur [illegible] [illegible] subdivisiones his immorari [illegible] [illegible] [illegible] complicabile partis [illegible] dividitur [illegible] incomplicabile partis formalis metaphysicae [illegible] [illegible] quod est differentia et incomplicabile partis [illegible] metaphysicae [illegible] [illegible] quod [illegible] anonymum [illegible] complicabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complicabile.

Quod et relatis divisio melior sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur. [illegible] [illegible] [illegible] complicabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complicantis [illegible] materialia universalia [illegible] complicantur [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] complicantur. Et hinc [illegible] [illegible] complicabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complicabilia sicut complicamento [illegible] [illegible] dividitur in [illegible] complicamenta [illegible] modi complicandi [illegible] [illegible] [illegible] modi [illegible] [illegible] sequitur divisio complicamentorum [illegible] [illegible] modi [illegible] complicandi [illegible] universalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] dicas [illegible] sequitur adesse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi complicandi [illegible] universalis [illegible] modi [illegible]. Explico [illegible] [illegible] dici [illegible] [illegible] [illegible] modo complicandi sequitur adesse complicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur adesse complicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi [illegible] complicantur aliqua [illegible] [illegible] complicata materialia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eodem modo sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et complicari de illis [illegible] [illegible] complicata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eodem modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eodem modo complicantur de illis.

Articulus 1mus

Quid et quotuplex sit genus et quae eius proprietates?

Quaestio proposita duobus punctis absolvenda.

Punctum 1mum

Quid et quotuplex sit Genus?

281 Sicut universale ut sic aliud metaphysicum aliud logicum ita et genus aliud metaphysicum quod est unum aptum inesse multis specie differentibus tanquam essentiae pars materialis. Aliud genus logicum quod a Porphyrio et communiter definitur esse id quod praedicatur de pluribus specie differentibus in quid. Clarius autem ex dictis definiri potest: quod unum aptum praedicari de multis specie differentibus tanquam essentiae pars materialis. Ubi genus in definitione generis metaphysici ponitur unum aptum inesse multis. Porro non convenit genus metaphysicum cum specie differentia ex eo quod speciebus universalis metaphysici. Reliquae particulae differentia non ab speciebus differentibus et notabiliter dissimilibus differt genus a specie metaphysica. Haec n. species inest pluribus solo genere numero differentibus. Quando dico species infima vel atoma per particulam tanquam essentiae pars materialis differt a differentia metaphysica quod inest pluribus specie vel numero differentibus tanquam essentiae pars formalis. Unde per particulam tanquam essentiae pars differt a proprio et accidente metaphysicis quorum neutrum inest ut pars essentiae sed n. praedicatur extra essentiam. Similiter in definitione generis logici illud quod praedicatur de pluribus vel unum aptum praedicari de pluribus ponitur loco generis. Reliquae particulae exprimunt differentiam ita ut per has particulas genus metaphysicum differt a specie metaphysica et ceteris speciebus universalis metaphysici per easdem proportionate differat genus logicum a ceteris speciebus universalis logici. Ut autem melius definitiones datas intelligas.

282 Nota primo per genus metaphysicum et logicum semper praedicabili vel ut usurpari (de quo vide n. 240) quod hic definitur intrinseca intelligi quoad rem proxima sunt aliquo modo in natura similibus notabiliter dissimilia. Per genus autem logicum semper praedicabili remote intelligi quoad rem sive ex dictis pluribus et cognitione comparatione eorundem per modum unius. Cuius modi quod hic prima intrinseca natura de universalibus et genus sive metaphysicum sive logicum consequenter hic solum intelliguntur quoad rem per genus quod hic definitur.

283 Nota 2do definitiones generis metaphysici et 2dae logici procedere per analogiam ad totum physicum et partes eius. Sicut n. in compositio physico reperiuntur duae partes una materialis vel determinabilis per aliam unde sequitur ad constituendum hoc compositum sc: materia prima altera pars formalis vel determinativa alterius partis indifferentis ad constituendum hoc compositum nimirum forma physica ita species est hoc compositum metaphysicum in quo reperiuntur 2 partes metaphysicae ...

sola nunc esse distinctas. Tertia ex modo nostro concipiendi materialis & formalis sumitur ex modo nostro concipiendi indistincte ad distinctum hinc est brevis et haec vocatur genus. 2da autem est ex modo nostro concipiendi formalis & formalis a confuso indistincto ad distinctum nostro concepta differentia. Unde quod prae est materiale esse intelligi praedicatum esse pluribus specie differentibus omne quod formales autem intelligi praedicatum esse unitatem speciei sub aliquo que proponendo specie.

Nota 3tio in definitione Porphyrii quod genus praedicatur **284** in quid intelligi quod genus praedicatur hoc est sit praedicabile ut essentia & praedicatum esse rei non essentia dicitur quid & quidditas rei ex eo quod per essentiam rei recte respondetur ad interrogationem quid est res. quod genus autem in quid quid intelligi quod genus praedicatur distinctione & quod modo sit se tenentis ut dicit [illegible] et Complutenses. [illegible] praedicatum esse rei praedicatur distinctione & quod modo quod se tenentis quod quod ad interrogationem quid est res esse recte respondetur. Et talia praedicata sunt species et genus. Unde apparet genus praedicari in quid quid sicut eidem quod praedicari [illegible] materialis essentiae ut species [illegible] pars materialis essentiae sed tota essentia et tamen praedicatur in quid quid [illegible] [illegible] Porphyrio quod ipsum confirmatur ex definitione speciei data ab Porphyrio Cap. 3 de specie quod talis est species est id quod de pluribus numero differentibus in eo quod quid est praedicatur.

Dices primo implicat ut aliquid praedicetur de infinitis **285** nisi quod modo [illegible] [illegible] ipso quod praedicatur est totum non autem pars nam pars de toto praedicari non potest. Respondeo pars physica de toto physico praedicari non potest [illegible] [illegible] hoc est intellectus ubi autem materialis quod est pars huius praedicatur sicut & [illegible] de toto suo sed tunc pars metaphysica de toto metaphysico praedicari non potest. Nego pars non metaphysica est aliquo [illegible] suo [illegible] unde haec [illegible] [illegible] [illegible] praedicatione a sua pars physica. distinguitur [illegible] a toto physico.

Dices 2do quid rei est forma rei sed genus est quid rei ergo forma rei non autem materia & non pars materialis. Respondeo quid rei est forma rei sicut forma intelligitur essentia rei sive adaequate [illegible] vel 2do [illegible] sicut forma intelligitur, sola essentia pars formalis [illegible] alias species quod est essentia adaequata rei non est quid rei. [illegible]

digno [illegible] genus [illegible] forvei toca essenvei Concludit
[illegible] Ideo [illegible] hoc [illegible] tuli [illegible] ratio [illegible]
Desinit difficultas [illegible] [illegible]le possunt indefinite qui [illegible]
ne genus [illegible]. Eadem difficultas est de [illegible] apud [illegible] mihi
[illegible] indefinite qui [illegible].

Respondeo [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] omne qui [illegible] et [illegible] speciebus [illegible]
[illegible] differentiis [illegible] [illegible] differentes [illegible]
inee [illegible] [illegible] omne qui [illegible]
[illegible] speciebus [illegible] nimirum differentes, speciei [illegible]
[illegible] genus sed [illegible] species [illegible]
sive [illegible] differentia, species [illegible] ad
[illegible] de [illegible] apud [illegible]
[illegible] ex [illegible] illarum [illegible] [illegible] omne
[illegible] differentiis [illegible] genus [illegible] ex dictis n. 283
et [illegible] intellectione.

Obj. [illegible] possunt indefinite qui ut sic est genus
genus [illegible] [illegible] se genus sed hoc implicat alias esset
[illegible] est [illegible] genus. [illegible] genus ut sic [illegible]
[illegible] genus [illegible] se [illegible] genus [illegible]
sic. Respondeo digno [illegible]: [illegible] possunt in
[illegible] qui ut sic est genus, [illegible] respectu [illegible] genus
[illegible] genus [illegible] alio respectu [illegible]
[illegible] genus [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] genus [illegible] [illegible] respectu [illegible] genus
[illegible] qui [illegible] [illegible] sine
aliquando in [illegible] [illegible] et sine [illegible]
[illegible] [illegible] et hoc [illegible] genus
[illegible] genus [illegible] sibi [illegible] sibi-
[illegible] species. [illegible] genus [illegible] alio
respectu [illegible] genus [illegible] ad differentia, species
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] hoc respectu [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ut sic [illegible] genus
[illegible] hoc respectu [illegible] species [illegible] ex [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] hoc respectu [illegible] genus
ergo nulla [illegible] implicatio [illegible] nulla implicatio [illegible]

acd ut si sit genus p respu ad viventia supra omnia et sola
existant sit species viventi ut sic p respu ad viventia insensitiva
cui genus constituit genus viventis.

Urgebis genus supremum esse p respu ad differentes species ex aliis
praedicabilia non posse habere supra se genus quod respectu ad ... sus
prob: genus supremum non posse esse illius quis species quae sub se continet
sed si genus supremum p respu ad differentes species p habet supra
se genus esset eo ipso species illius quis quae sub se continet esset.
species praedicabilis ut sic quod nequeat genus continens sub quo etiam
seu supremo ... species illius quod ... dixi: q. ... illius
genus posse esse illius quis species quae sub se continet ... Respondeo
est species viventis nec viventis aliis ... de ... Respondeo
... prob: dixi: genus supremum fuit ... p respu
ad viventia et sola quae ... ad species suas non posse esse species
illius quis quae sub se continet ... fuit ... p respu
ad differentes species et ... praedicabilia ... differentes
nere ... et ... genus supremum fuit ... p respu
ad differentes species et ... praedicabilia sit species illius quis quae sub
se ... species continet q. fuit sic ... ~~genus~~ ~~sup~~ conveniunt
cum species differentes est ... praedicabilibus in ratione praedicabilis
disconvenit autem in modo praedicabilitatis ... fuit sic
... constituit ... species ... convenien... in ratione praedi-
cabilis disconveniant autem notabiliter in modo praedicandi quod ...
... constituit praedicabile ut sic quod ... ...
... species ... sub quo supremo praedicabile n. ... in ratione
... aliud ... genus differentes species ... praedicabilia conve-
niant tamen in ratione praedicabilis de ... disconveniant ...
... in modo praedicandi. ... dixi ... illius genus
... conveniunt cum speciebus quis sub se ... p ...
posset species ... esse species quis sub se ... dixi
... dixi ... genus ... supremum ...
cum differentes species ... species praedicabilis ... quod ... genus sub
quo supremo ... p quod ... posset ... species.
... conveniunt cum illis in ratione praedicabilitatis et ... disconveniunt in
modo praedicandi.

Urgebis genus supremum si ... aliquo respectu est species
quis sub se continet esset ... respectu esset n. ... species

nimirum praedicabili ut sic adeoque suo inferiori competere et seipso
quod non est [illegible] aliarumque quae inferiori et inferius etiam aliquo
quae ... implicat aliquid esse inferius seipso ut clarum est.
Ideo nullum esse in hoc implicatur aliquid diverso respectu
... quod est superius est inferius seipso ... universaliter
inferius universali divisim sumpti et inferiora seipsis collective
sumptis ... inferiora ... aliqua ...
... inferius ... ut sic ... species
est inferius se ipso diverso respectu ... individuum
pars in ... ut sic ... ut sic et collective ... omnium
... inferiorum ... aliquam quam ... Item ...
... genus superius esse inferius seipso sed non eo respectu
quo est superius ... genus superius = genus ut sic est superius
respectu ad omnia ... quae praedicantur ... et praedica-
bile ut sic ... = divisim sumpta ... inferius
praedicabili ut sic competere et seipso respectu ad differentias
species et reliqua praedicabilia ... compara ... praedi-
cabile ut sic. ... de aliis universalibus
... est superius respectu ad omnia ... inferiora
divisim sumpta ... inferius ... ut sic ... seipso
... pars ... ut sic ... comparata ad ... inferio-
... compara ... ut sic.

291 Ad reliqua solvenda Nota primo ex eo quod ...
quod superior ... ut sic genus nimirum praedicabile ut sic non
... inferiori in quo ... praedicabilis ut sic genus
... genus sed ipsum genus ... = superius sed
... in definitionibus ... definitione quae
definitum genus ut sic definitum et genus ... quod definitum genus ut
sic ... ... praedicabile de multis
... ut sic definitum et ...
definitio ... ut sic ... definitio-
... ut sic definitum ... genus ... quod definitum genus ut sic
ut et hoc genus ... in quo ut sic.

292 Nota 2do praedicabile ut sic esse genus univocum adeoque
... respectu quae sic ... de universali ...
genus univocum ... genus ... eadem = una ...
... signata ... eadem = una ...

haec est ea quae habent speciem seu naturam non omnino significata in
singulari et habent dissimilitudinem notabilem ut videbis dissp. segnn.
Summo complicabile est id unde dicitur plura complicabilia quae
habent speciem non omnino complicabilis significata in singulari ut sint
sed dissimilitudinis notabilis etiam enim conveniunt in modo complicabilis de
quibus ut sint disconveniant notabiliter in talitate complicabilitatis
seu in modo complicandi. Nota 3tio difficultates
allatas supra [illegible] n 283 posse solvendas esse in omni descendi
concludendum finaliter sive consequentia universale factum. Respondeo
similes difficultates solvi, et etiam definitione difficultas etiam dam
dari extra genus etc. difficultatem etiam seu suprema posse dari
difficultas superior. quae difficultas ut est definita.

Quantum ad divisionem generis dominii dividitur genus 293-
in supremum medium et infimum. Supremum est quod aliud
habet supra se genus in aliqua serie seu cardinaliter genere. tale
genus respectu corporis etiam [illegible] alii putant esse sub-
stantia aliis ens. Infimum est quod infra se aliud habet genus
in aliqua serie seu cardinaliter genere tale genus in collocatione-
[illegible] substantia dicitur Suppositum [illegible] plus esse [illegible]. Conse-
quens sub illo utrumque dari alia superiora genera scilicet [illegible], ani-
[illegible] inferius seu medium seu subalternum est quod et supra
se et infra se habet alia genera est tale est corpus vivens in collo-
catione substantiae. Nota in omni serie seu cathe-
gorematico genus esse simul ~~spec~~ speciem serie, singula enim genera et simul di-
versa respectu species. Et imo species infima dicitur quae infima est species
infima deinde genus infimum et alia quae media et species sub-
iicibiles quam complicabiles quae et subiicitur superioribus generibus et complicatur
de inferioribus. Genus autem supremum et species complicabilis tantum
[illegible] subiicibilis ergo in [illegible] substantia deinde tamen esse species in-
fima [illegible] dicitur corpus vivens, et species subiicibiles super-
ioribus generibus et complicabiles de suis inferioribus. Inde substantia
quod [illegible] est genus supremum et species complicabilis de suis
inferioribus scilicet de corpore et spiritu et licet non sit species subii-
cibilis ulli generi in eadem serie.

Punctum 2dum

Quae sunt proprietates Generis?

294 Circa has quaest. imo an creaturis regnet esse plures species eiusdem rationis; an aliud sit eius generis infimae solum species ejusdem ratio. sit impossibilitati. Resp. affirm. contra Thomistas.
Prob. intensiva nec de universali forma generis sit aliis et potentia aliquid ut realia quam irrealia n. c. sed intra in natura eius ut simul sint notabili differentia. Sed nec manere solo tune ut manerent notabili differentia. Secundo manere solo tunc ut manerent potentia aliud ut realia quam irrealia adeo nec generis aliis. Prob. respondendo ut natura nec generis ex respective suo definitione veluti n. 281 debet posse inesse multis speciebus differentibus [illegible] tantum generis ma- teriales quam [illegible] praedicabile cum praedicari negatur ad inesse sed manere solum sit species tunc veligis [illegible] impossibilitatis aliud utrumque posse inesse pluribus speciebus differentibus hic n. forent im- possibilia. Sed posita quae est aliud ut possit [illegible] impossibilia nec inesse [illegible] incipere n. nam universalis infinitis ut intelligi [illegible] eius ipsius ut dictum n. 197.

295 Ad solvendas Obiectiones Nota imo ex eo quod manere solum tunc species aliud praedicaret in quod incipere de eo sed ex contrariis habitibus ut regnet aliud in dicta suppositione generis ad modo n. genus regnum [illegible] praedicari de pluribus species differentibus in quo incipere quod tunc fieri ut posset.

296 Nota 2do in dicta suppositione ut solum realiter sed sint aliud fore differentia tunc adeo ut generis q. ut solum realiter esset tunc non nisi radix eius operationum solum tunc separatur ut n. esset ex modo nostro concipiendi radix separationum quod in dicta hypothesi soli tunc operatio- nem. nec obstat quod tunc sit soli reale sufficienter discerneretur hoc ab aliis nam parum esse sufficienter discerneretur ab aliis. deinde enim proprietates metaphysice rei sufficienter differunt vel nec tamen sit differentia rei. Unde utrique dispares in suppositione dicta aliud realiter ut fore ex modo nostro concipiendi et forte aliquid ut specificatio tunc sed realiter negatur nec aliud potest realiter specificatio tunc sed forte realiter negatur. Negatur tunc ut maneret idem ex modo nostro concipiendi et forte hoc quod modo est sed solum idem ut potentia n. c. modo n. specifica tunc metaphysica ex modo nostro concipiendi di- citur realiter sed posse realiter realiter [illegible] forte quod tunc fieri ut posset. Nec obstat quod in hypothesi dicta aliud esset pluris reali- tate hoc n. solum ad modo potentiae realis et generis ut differunt sed regnum insuper ut sit universalior alia specie et ad plura se exten- dens. Quia realitas tunc regni radix est principium possibilitatis nec tamen est pars realis tunc.

Nota 3tio dari non ee possibile maal sine spe maale physic-297 strahibile pro s phias unius tm speci ex qua posset aad mates impstrahibile, q spas sine pas maalis metaphica strahibilis q pas sine differe pliat in mia sine pas maalis metaphicas unius speci. Rao dispartis ex gtvae soluis pe as metaphicas unius speci. ... de essentia phi maalis metaphes sine gris e uspsr inee inda q. sci: de essentia phi maalis ... pluribus spec differentibus de Misy Explicavi w e to de essentia phi maalis phis esipiunere diversa spec expositio.

Nota 4to D. Thoma docuisse: genus posse servari in una 298 spec e in hoc sensu q. d. genus maal impon sine hoc ... aad eq. q. t. mdo e ... genus potuisset manere in uno ee ... tm spec tunc fuisset possibilis licet in illa hypothesi n habuisset ... ... genus ... n. spect ... explicato etseali omni plurib spec. E certe in hoc sensu q. d. genus possit servari ... una tm spec ... acti phice exisnit ... possibiles. Instan. suppose ... posserunt dari plures spec ... et genus poserit ... inee ... Explicavi ... retineret ... suum definitionem.

Quaeritur 2do q. d. sint per se et ... inferiora gris. 299 Supposito ordinarie sub genere gre ... plures spec eorundem individua plura specierum sine ... plures entites aliqas spec differentes ... sub gre aalis tune leone et ... aliqas ... eq. ... ... et ... tunes. Hoc supposito Respdeo plures spec sine plura spec diversa per se et ... et inferiora gris ... am individua speciem solum per accidens et inferiora gris q. t. ... pars phr faule. ... per se et ... inferiora gris q. by ... ti sine impossibilitati n manerent genus sed ... sine impossibilitati plurib speciebus et pluribus entibus spec differentibus manente ... una spec n manerent genus ut ... n 294 q. t. ... pars ex eode principio q. ... plurib individuis speciem eq. aalis ... unico solum ... speciem individuo sci: unico tune, equo, leone ... manerent adhuc genus aalis. T. q. in data suppose ... adhuc aal ... omne plurib spec differentibus. ... n. unius leo ab unico leone spec differt. T. q. manerent tunc plura aalia ... n. c. aliqomodo in naa ... notabile differentia q. s in re et ... nos genus aalis

Dices in data suppose n manerent plures spec (Communicato n. ... et ... infra ... spec esset regiverere 300 plura individua q. ... manerent, genus, genus n. regivit esse

plures species ut dictum n. 294 et immediate. Respondeo cum distinctione: in data hypothesi non manerent plures species formaliter sumptae hoc est non manerent plures species aliquid singulae omnes pluribus solo numero differentibus ideo antecedens manerent plures species materialiter sumptae hoc est plures entitates specie differentes concedo consequentia. genus enim ab solum requirit plures entitates specie differentes ut patet ex ejus definitione non ut plures species unde quaeras quarum singulae omnes sint pluribus solo numero differentibus.

301 Quaeritur 3tio an genus immediate genus possit praedicari de individuis atque de speciebus sub se immediate sitis? Respondeo affirmative contra Thomistas. Probatur: cuius praedicabilitas est ipsa identitas rei immediata alicuius sive uno sive pluribus illud potest immediate praedicabile de hoc subjecto atque de aliis. Sed nullus identitas rei immediata una cum altera sed praedicabilitas naturae universalis de suis inferioribus adeoque generis de speciebus et individuis suis gibsenque est ipsa identitas rei immediata naturae universalis cum suis inferioribus. Probatur minor: quia praedicabilitas naturae universalis (quae sit proprietas metaphysica naturae universalis) identificatur illi radicaliter quae inest ei ipsa aptitudo naturae universalis ad inesse multis in inferioribus suis. Secundo aptitudo haec est ipsa identitas rei immediata (entitas enim possibilis est in creatis mediata identitas) naturae universalis cum suis inferioribus ut patet ex n. 197.

302 Quaeres an ideo genus debeat praedicari mediate de individuis hoc sensu quod antequam praedicetur de individuis debeat praedicari species ac de illa praedicari genus? Respondeo negative. Et genus et individui assumendi fundamentum. Ergo ut praedicetur genus de singulis suis individuis sufficit quod cognoscatur identitas ejus cum ipso de singulis individuis (eo enim ipso quod videtur intellectus identitatem praedicati alicuius cum subjecto ut est diversus sufficienter ad affirmandum praedicatum illud de subjecto cum affirmatione praedicari alicuius de subjecto non aliud enuncietur quam identitatem inter praedicatum et subjectum) sed potest cognosci identitas generis cum singulis suis individuis etsi non cognoscatur species nec de illa praedicetur genus (genus enim immediate identificatur singulis suis individuis non ideo mediante specie ut patet nostro praecedenti) ergo praedicetur genus de individuis non debet praecognosci species.

303 Ad objectiones solvendas Nota 1mo in serie praedicamentali inter genus et individuum mediare speciem mediatione universalitatis quatenus genus extendit se ad plures species ad pauciora individua eo quod, ad unum non tamen mediat species inter genus et individuum mediatione praedicabilitatis aut mediatione cognitionis et praedicationis explicatum nostro praecedenti. Nota 2do

296

Nota 2do Inferea nta de univsati formli geng indicare statui licet ming pprie ta f diffrea spenpica ym f individuale. Igitur ppe indicare & dicari am de individuo. Ruo: g. geng stati f diffrea spenpica ad spee univsale in re n alid e gm geng ly aalis 2du totu suu ee intrisicu n.c. inee collectioni pluiu distinct inr se notabli dissimiliu co notabli ab alijs gali uye collatio omniu hominu. Rsg geng stati f diffrea spenpica ad spee statu I stntu in uno aligo individuo e geng 2du totu suu ee intrinsicu n.c. inee uni individuo Cy hno similiter notabli alijs individuis huis dissimili co notabli alijg spei individuis scilicet huius colliuis f. Inde geng stati f diffrea individuale e geng 2du totu intrinsicu ee n.c. inee uni alicui individuo Cy Dio similiter notabli alijs eiusdem spei hnd individuis. Addidi licet ming pprie g. geng n.c. ne indiffrns ad estinndas suas spees et individua g inde in rigore dici n pt gd statuan n.c. ad spees v individua.

Quaeritur 4to quomodo geng & dicen de speciy et individuis. Antequa idea suppono individuu et indivisibile. Suppono modo uno sumpndi duplex ee, splexu et insplexu. Splexu modo uno sumpndi I significandi stinet totalmes e q dex modo uno sumpndi I significandi stinet totalmes speupica statu f diffrea individuale ut Sig, bucephalg; Insplexu e qd ex modo uno sumpndi stinet unam tm pte metaphisica speci sed statu f diffrea individuale ut hec aal hoc rule f. Hoc supposito ideo geng despeciy et individuis splexis & dican stgeng I f modo ptss madis de individuis am insplexis & dican ut spees I & modo triq essed.

Pbr prima pars: Ix his spoarg: hoc e aal. Sig e aal geng n & dican despee ibra et de individuo splexu ut tota essea & de dicendu de omnibus & dicabilibg g & dican ut pars tm essed. oe n. & dicand [illegible] & dicari essentiale rei gle e & dicand gviaw dt & dicari de re illa v ut tota essea v ut pars essed) sed n & dican utpus formalis, tlis n. pars e diffrea g pars [illegible] I ut geng. Ans pbr: g. tota essea spei hnd expse aty dicit tam aalitte gm aalitte (hoc n. expse aty nri e aal rule) similiter tota essea Sri uspore individui huni spleri dicit expse aty

tota vna specifica hoc natura inaequalis f perfectione adeoq
dicit tota aequalitatem qm vnalitatem sed Ly aequal potest praedicato
dicitur quod ut dicit ex parte actus tota aequalitatem qm vnalitatem
ut evinit: aequal n. formaliter ex parte actus praescindit a vnalitate et Ly
aequal potest praedicato dicitur quod n. e formaliter ex parte actus tota
quod subiicitur sc. speciei hoc et individui ut sequitur n. praedicatur
de illis univoce.   Pbr 2da pars: q. in hac
praedicatione Loquor aequal (idem de similibus dicendum) praedicatum de indivi-
duis non includit genus sc. aequal univoce essentia nec tota essentia
genus individui includit Loquor aequal e ex parte actus vni solat aequal
possibilis n. n e ex parte actus vni praedicatum esse essentiale.

306 Quaeritur 3tio An et quomodo Genus sit pars et totum re-
spectu suorum inferiorum. R. Genus n. c. e totum tota actualiter
quam potentiale potentialiter respectu suorum individuorum et simul
ex modo non separandi e pars actualis metaphysica respectu specierum et
individuorum suorum. Rao iam q. Genus Ly actualis n. e. ita
nitur suis inferioribus tanquam partibus actu se componentibus e n. inve
collectio hominis totius leonis et aliorum viventium differentium.
Porro ee totum actualiter e ee illud totum quod constat partibus actu se componentibus.
Rao 2di q. genus Ly actualis n. e. non superior potens se
extendere ad plura inferiora sc. ad species et individua quae
ee totum potentiale e n. in dicta vera de universali formaliter n. c.
aptum nec vnitis et praedicari de eisdem.   Rao 3tij data
e n 234. Dixi autem Genus ee pars actualis metaphysica respectu
specierum et individuorum suorum q. respectu inferiorum genus e ex
parte actus vni tota essentia ut probatum n. praecedenti. Unde differ-
res enim inferiora gris quia habent sub n. c. respectu gris ut perfectionalis
actualis hoc actu componentes genus quantitates vel determinabiles
hoc ee determinans gris et inferiores illo vel ad pauciora se exten-
dentes quam genus. Inde species et individua complexe ex
parte actus vni sit totum actualis metaphysicum respectu gris quo tanquam
parte actuali metaphysica constituuntur ex parte actus vni.

307 Quaeritur ultimo Qua prioritate habeat genus respectu
suorum inferiorum. R. habet prioritatem in subsistendi consequentia n. aliud apud
Phos intelligitur quam quod unum eo quod est prius dicitur prioritate n. relatione
consequentia vita affirmativa ad illud quod e posterius: valent in
e contrario a posteriori ad prius ut dictum n. 247. Sed ab gre n
valet consequentia vita affirmativa ad inferiora dicitur valet in contrario
ab inferioribus ad genus (. . . vel e n. inferiores e aut ij e hoc: D g

qe Bg vere am: e hoo qe aal) q geng respu inferiora eorum
libr quoritte in stituendi 3ga. Esset adhuc gadit quando geng pstit
laris patere gm spees. Sed ad hoc resonsum e in Sodemiatlby 23 n 183

Articulus 2tius

Quid et quotuplx sit Diffrea et qua eius pprietates? 308

Diffrea ut sic e rao fealis diffrendi v fra q qm una diffrt ab alio.
Quiditq in Innem v Vulgare qd in re e fra accidntlis qa diffrt Hom
hbrusilla a n hbnre q hoc albq ab Ethyope et hoc ptinet ad pdicabile
accidnti. In pprium qd in re e passio v pprietas nparia emanata
ex esse rei q in hne visible et ptinet ad pdicable pprij. Dicitur
Diffrea Qxnnesslis rei. Et in Diffrea pprissima de qua in pnti agitur.
hic e ut metaphsca e una apta in se mltis spee v solo numero diffrntibg
ingrmesse pars fealis hoca ultimo determinativa gris ad certam speem.
Ti vo dt: Spea e una apta pdicari de mltis spee v solo numero diffrntibg
ingleqid tegumesse pars fealis. Ex Pirphyrio sic dfinij: e id qd pdicatur
de pluribg spee v solo numero diffrntibg in qle qid. diffrea n. e thls q...
vei f qmas interrogasse hancdigis e esse res vere respdeq qd e pdicari
in ple qid v ut Complrong et Oviedo dicunt p modum adiacentis.
Dividiq diffrea pprissime thls in Stalerna et Infimam de qbg in Dial. Disp. ... B.

Proprietas v munq v Officium diffrea 2plex e: 1mum ut dividat 309
geng. 2dum ut pstituat speem. Diffrea qut divisiva gris a Porphy-
rio dfinij: e id quo spees abundat a gre v qd spees superat geng. Claruq
dii; e id qd dividit geng in suas spees. Si n. diffrea accedunt
generi fiunt spees. Sic si nati accedat rnalitas fit spees hnis, si
accedat vegibilitas fiet spees leonis. Diffrea qut pstitva
speei dfinij a Porphyrio e id qo res superant inr se Cintlige esslr)
Clarig sic: est pars metaphsca essea fealis (cum gre pstituens
certam speem. Ad hoc melig penetranda. 310

Quaeritur, 1mo Diffrea an q.v. n.c. dividat geng et
pstituat speem? Rdeo ad 1mu. Diffrea n.c. dividunt
geng in spees. Rao e. q. geng n.c. dividiq in spees sed n q alid gnis
diffreas q diffrea n.c. dividunt geng in spees. Dor pbr. q. colle-
ctio plurium n.c. dissimlium notabilr in nra et aliquo modo tm similia
ptinens n.c. plures colletiones thes garu singlas pluribg singlribg
notabilr dissimlibg at alijs inr se amnotabilr simlibg n.c. di-
vidiq in easdem plures colletiones (coe n. totum n.c. ptinens plures
rlu pties n.c. in easdem dividiq: sic hoo n.c. dividiq in corpg
aiaam et animam) Sed colletio pdrium notabilr dissimlium
in nra, ptinens plures colletiones e geng, plures aq pdicans
colletiones sr huijs gris spees. Enam in Inrea nra de unira-
libg dg geng aalis e colletio omnium viventium sensitivorum

stinens intra se plures collectiones brutorum, hominum, & aliarum
garum singulæ constant pluribus singularibus similibus notabiliter inter se dissimilibus
ab alijs ut patet species enim aliis & hoc ut sic collectio homi-
num notabiliter similium inter se dissimilium vero notabiliter a brutis volucribus &
leonum etc collectio leonum notabiliter similium inter se, dissimilium no-
tabiliter ab hominibus, ursis volucribus & serpentibus ut sic & quod genus non
dividitur in species. Per hoc nos imi argumentum: quia genus aequale
collectio omnium viventium sensitivorum est aliud dividitur in species
in plures partiales collectiones hominum leonum & nisi quod dictae partiales
collectiones constent pluribus singularibus habentibus similitudinem nota-
bilem inter se dissimilitudinem vero notabilem ab alijs, quod similitudo notabilis
inter plura singularia et simul dissimilitudo notabilis ab alijs singularibus esse
ipsa differentia specifica iuxta nos.

·311 Respondeo ad 2dum differentiae non constituunt species licet minus
proprie. Ratio: quia species in sententia nostra de universalibus non constituuntur
pluribus similibus notabiliter inter se dissimilibus vero ab alijs & species hinc
constituuntur pluribus hominibus. Porro plura non similia notabiliter inter se
dissimilia vero ab alijs in sententia nostra vel est vera enim extensive differentia
specifica ut in specie leonis rugibile in specie equi hinnibile & vel
est tota intensive licet non extensive differentia specifica ut in
specie hominis ratione. Addidi licet minus proprie quia
differentia cuique constituit non speciem, sed physice quasi vero genus non est
pars materialis speciei, differentia vero non pars formalis, genus non et differentia
stentia in specie illatae a se distinguuntur non, grande negat non.
unum illorum esse pars materialis alterum vero pars formalis sicut ergo solum
ex parte atque non genus stentium in specie et differentia et partes, ita solum
ex parte atque non constituunt speciem in dicto sensu. Et in simili dictum
de constitutione et compositione metaphysica unica indivisibilis entitatis.
n. 234 de qua hic addo: quod genus et differentia sicut non eodem totum
dictum esse intensivum indicant unicam numero entitatem, ita non
illam constituunt sed non in hoc sensu ut non sint partes eius.

312 Quaeritur 2do an differentia includat formaliter ex parte atque
genus? Certum est quod differentia includat non genus quia non dignum
non a specie cui genus adaequate illam 2dum totum suum esse intrinsecum.
Solum quaeritur an ex parte atque includat genus, et quod idem est utrum
differentia possit concipi formaliter ex parte atque a quo quod dividit.
Respondeo: sententia communis quod differentia non includat ex parte atque genus.
Ratio est: quia ipsum individuum hinc quod et species hominis
cognoscere solum in ordine ad denominationes et in actu, si forent reale
etiam non hoc modo: quod ergo constitutive ex parte atque differentia realis
a quo aliis. Quia genus et differentia et ex parte atque non

spes metaphus speli ut omnis doceo. Porro differentia si expte actu includeret genus esset ex parte actu totum metaphus sui speciem quam pars speciei. Siquidem diceretur ex parte actu totum hoc quod est species sc. genus et differentia seu seipsum. Inde differentia dicitur esse ex parte actu differre a specie nec tollatur unum ex praedicabilibus. Sumo in data suppositione non differret sed esset ex parte actu species ut dixi immediate.

313

Dices quoties suscipit conotatum rugibilitatis quod est differentia leonis aut hinnibilitatis quod est differentia equi toties suscipit et conotatum animalis. Ergo toties cognoscitur ex parte actu differentia leonis aut equi toties cognoscitur ex parte actu etiam animal seu genus leonis et equi. Quod autem aliqua differentia includunt ex parte actu genus. Sequela patet ex dictis de Quaestione praecedenti. Antecedens probatur quia conotatum rugibilitatis est rugitus hinnibilitatis est hinnitus, animalis autem est sensatio. Sed quoties suscipit rugitus aut hinnitus toties suscipit sensationes rugitus n. et hinnitus sunt sensationes. Ergo. Respondeo Negando antecedens ad probationem dico quod rugitus Cite dico de hinnitu adaequate sumptus sit ex parte actu sensatio nec includat formaliter ut praecise species suum genus. Eiusdem rugitus inadaequate sumptus seu ratione sola differentiam suam a hinnitu quod non est ex parte actu sensatio etiam acceptus est conotatum rugibilitatis quod inde dum cognoscitur conotatum rugibilitatis non eo ipso cognoscitur ex parte actu conotatum animalis sc: sensatio. Quod si urgeas de hoc ipso quaerendo an differentia specifica rugitus seu quod est rugitus inadaequate seu ratione differentia suam sumptus possit confundere formaliter a genere suo sc: sensatione. Respondeo posse quia rugitus inadaequate sumptus cognoscitur ad instar reliquorum individuorum quibus abstrahi quam sumi debent, quod ut pote distinctis abstractionibus non includunt Metaphysice.

314

Quaeritur 3tio an respectus pluribus solo numero differentibus omnis ad unam aliquam haecceitatem eiusdem seu respectus [illegible] seu forma terminative ad unam aliquam haecceitatem sit differentia specifica ab aliis entibus non dicentibus respectum ad illas haecceitates sed ad alias numero. Et an respectus omnis pluribus unionibus possibilibus inter corpus et animam Petri respective sit essentialis, hoc est individuo unicuique et hanc in individuo ad Petri differentia specifica dictas unionis ab unionibus pertinentibus alia specifica hina. Respondeo certum esse quod unio Petri ab unione Pauli magis differat ac proinde non solo numero quam una unio Petri ab altera unione eiusdem Petri. Hoc supposito dico respectus de quo quaerimus non esse differentia specifica proprie philosophice accepta esse tamen improprie et reductive. Ratio cum quia differentia specifica proprie philosophice accepta hoc est quatenus est stilo modo philosophico est talis quod sit obiectum scientiae seu quod cognosci possit scientifice Cuius n. tamen genus quam differentias specificas cognoscimus scientifice quia cognoscimus sicut species. Porro de respectu terminativo pluribus ad hanc tamen haecceitatem non possit dari scientia sicut n. haecceitates singulares non possunt cognosci scientifice ut dictum Quaestione praecedenti N 43 ita nec respectus ad illas ut tales. Ratio secundi quia respectus ad unicam haecceitatem omnis pluribus solo numero differentibus ex una parte est universalis et explicatis de pluribus solo numero differentibus

Notandum denique plane respectus in Metaphysica specifice a differentia specifica huius unius eius terminis includebat differentias unius seu respectus differentiis illud qua unde est non oportet attestationi lib. de suffic. respectu ad nihil

[marginal note, written vertically:] Non [illegible] ... respectus ad nihil essentialis

De ordine differentiae ... differunt plus quam numero ... uniones ... differentiae ... extra ... phi.

... respectu unionis ad corpus et animam Christi et omnis plurimis possibilibus unionibus inter corpus et animam Christi. Ex altera parte respectus hanc entia ... quibus specie differunt plus quam numero ... quibus idem respectus ... specie. Ceterum uniones inter corpus et animam Christi vere dici ... plus quam numero differunt ab unionibus inter corpus et animam Christi et ... dicuntur ... differentia ... respectus hic ... de ... unionis modalitatis ... respectus ... reducuntur ad ... differentias specificas, ... non ... plurimis ... differunt plus quam numero ab aliis entitatibus ... aliud quam differentias.

315 **Quaeritur 4to** Utrum differentia specifica debeat esse ex parte actus perfectior genere? Respondeo negative. ... licet ... differentiae ex parte actus perfectiores genere ut ... rationalitas in homine ... differentia vegetabilis, ... in brutis ... perfectius ex parte actus quam differentia vegetabilis, ... nobiliores ... omnes brutis ... quam vegetativa, ... ex parte actus nobilius ... principium ... quam vegetabilitas quae est principium vegetativum.

Dices: differentia ... ad instar formae ... metaphysicae ... ad instar materiae ... metaphysicae ... ex ... esse aliquid quam posse esse aliquid ... perfectius quam potentia ... perfectius ... esse aliquid quam posse esse aliquid ...

... Respondeo distinguo antecedens: differentia ... ad instar formae ... ad ... partis determinantis ... ad certam speciem genus ... ad instar materiae hoc est medium partis indifferentis ad hanc vel illam speciem ... determinabilis ... differentia ... ad instar formae ... instar partis tribuentis ... nobiliora speciei quam tribuant ... genere, ... ad instar materiae hoc est ad instar partis tribuentis ... ignobiliora speciei quam tribuant ... differentia ... Concedo ... ex parte actus ... nobilius brutis quam tribuant eorum differentiae ... nego ... Ad ... ulteriorem dico: esse aliquid ... perfectius quam posse esse aliquid ceteris paribus ... si ... esse aliquid ... aliquid ... nobilius ... esse aliquid. ... aliqua quae ... potentia ... esse aliquid ... ad differentias ... aliquid nobilius differentiis.

316 **Quaeritur 5to** An differentiae specificae entium debeant esse inaequales in perfectione, ... an ea quae differunt specie debeant esse inaequalia in perfectione. Respondeo negative. ... affirmativam ... ... unio ... ut ... respectus ... et ... unio perfecta ut ... respectus ... differunt specie ... differunt ... et ... inaequales in perfectione nam ... non ... ex ... Personarum ... respiciunt ... objecta ... Pater ... et Filius ... inaequalia in perfectione ...

repugnat. X Patet idem in unione inter corpus et animam Christi et unione inter corpus et animam illi quas dixi N 314 differre specie licet minus propria.

Quaeris 6to respectu quorum inferiorum differentia sit superior seu universalior quam superior. 317 R[espon]deo 1mo differentiam infimam esse superiorem respectu individuorum speciei infimae quam constituit. Differentiam vero subalternam esse superiorem respectu inferiorum seu specierum speciei subalternae quam constituit. R[atio]. Quia praedicatum universalius est quod respectu aliorum differentia est superior respectu quorum est universalior seu magis late patens. Esse enim universale quidquid aliud est plurius respectu inferiorum non aliud est quam universale latius patere, quam pateant inferiora seu ad plura se extendere; sed differentia infima est universalior solis individuis speciei infimae quam constituit atque rationale solis individuis speciei humanae et differentia subalterna est universalior speciebus contentis sub specie subalterna quam constituit atque inferiorum speciebus contentis sub animali quod est species subalterna constituta per sensitivum quod differentia infima est.

R[espon]deo 2do Creaturas differentias non sint superiores speciebus quas constituunt (nam atque late patet vegetabile quam differentia corporis ac corpus animatum ac vivens) dantur tamen differentiae aliquae quae inferiorum ac animal, animatum ac vivens) dantur tamen differentiae aliquas latius superioribus speciebus quas constituunt, ergo dantur differentiae aliquas latius patentes quam species. Ergo dantur aliqua talis differentia quae ita speciei suae est differentia a speciebus contentis sub eodem genere proximo ut sint eidem speciei sit genus respectu ad species non contentas sub dicto genere proximo, consequens patet sequitur latius patere sua specie. Sic rationale enim est speciei humanae quam constituit differentia a speciebus contentis sub animali ut sint sit homini genus respectu ad alias creaturas rationales non contentas sub genere animalis scilicet ad Angelos. Similiter animal enim homini differentia ab Angelis naturaliter et Angeli sunt rationales. Similiter animal enim homini differentia ab Angelis et aliis creaturis rationalibus ut sint sit eidem genus respectu ad hominem, absolute. Unde infertur modo differentiam seu differentiam ab aliquibus speciebus posse simul esse modo convenienti seu genus respectu ad alias species. Rursus modo convenienti seu genus respectu ad aliquas species potest simul esse modo differenti seu differentia respectu ad alias species.

Nota sicut genus si accipiatur eidem totum suum esse extensivum 319 ordinarie dignius est inadaequate a specie magis totum actualiter aperte; aliter si tam accipiatur eidem totum suum esse intensivum identificatur adaequate cum sua speciei contradicendum et de differentia quod simul sit genus respectu diverso suae speciei quod eidem totum intensivum esse licet non eidem totum extensivum identificetur adaequate suae speciei. Sed atque rationale eidem totum suum extensivum esse dicit omnes creaturas rationales, quod dignumque est inadaequate a specie humana eidem tamen totum intensivum esse dicit totum modo quod in Angelis creaturis rationalibus fundat convenientiam cum aliis creaturis rationalibus, disconvenientiam vero cum irrationalibus, quod modo identificatur adaequate speciei humanae. Unde utrique simul genus istud eidem totum intensivum [illegible] constituit minus proprie speciem atque animal humanum et dicitur differentia. Dixi ordinarie potest enim genus adaequate identificari suae speciei etiam eidem totum suum extensivum esse. Sicut verbum ubi identificatur adaequate etiam eidem extensivum suum esse suae speciei mineralis modo adaequato sic aut habetur inquit et ideo inadaequatum dividitur magis in species.

Tradebat differentiam aspectu [illegible] principaliter gradus Angelicus utrumque communem et [illegible]

320 Ifirmam resp. data n 318. Si ois differa dge late pateret ac spees gm sstituit ab oi differa valeret sseqa via affirmativa ad spee suam et e contra solis n. Cdicans particlibg ū dgelatepatentibg hoc spectat ut ab uno ad alid valeat ssega via affirmativa et e contra. Ag C hoc gd e aal, vaale et e contra e aal vaale gd e hoo. R. Gtra, hona g: ide ssega e hoo gd e aal. ... gd e hoo. Quod g. aal et hoo ... Cdicata dge late patentia. Sed ... differa ... ssega ad spee suam gm sstituit et e contra nam licet bona sit ssegnea C hoo gd e vaale male infert vaale gd e hoo nam Angely e vaale et n... hoo g ... differa dge late paret de spees gm sstituit.

321 Quaeritur 1mo An differa sstit speci ex plribg differentijs sstialibg. Rdeo affirmative. nam vaale gd e differa hois a reliqis speebg aalis sstitutiq ee apprehensivo, indicanda discursivo sensitivum ... Neg ... ee apprehensivum, indicantum ... ee spiritus ... et ... ... aditum ... em C hoc dato cognoscitivum et ... componens plribg differentijs ... alibg ... componens plribg ex pte actg radicibg scil. cognoscenti radice apprehensivi formalis; radice indicantis formalis.

Articulus 3tius

De Specie et Correlativo eius Individuo.

322 Quantum ad 1mu Quaritur 1mo. Quid et Quotuplex sit Spees? Rdeo ad 1mum: ex vi vocis spees fore ū venustate et elegantia rei signifcat. Apd Phos am signifcat Cdicans omne plribg essea metaphca adaequam Modo exprimens. Dffinitive spees ... sit metaphca e unū aptum Cdicari de inee mltis ... modu ... essea. Sed ... Porphirium am e id gd Cdicatur in mltis ... modum ... essea. ... Nota licet Individuum Cter gd spee de plribg ... individuat ex pte actg individuae ... adhuc ... ratione specificam includat ex pte actg ... indivi... mantr ... R... individuae e ex pte actg posterior ... essea ... et differa specifica individui mantr ... posterior sstituto ex pte ... Philosophi essea metaphca adaequata universal ... gd ... vaale ... vaale ag ... ex pte actg ... e aal ... Cdicata rei omnia ... plribg ... ex pte actg ... et haeceitate ... individuae.

323 Rdeo ad 2dum Spees dividitur in subalternam et infimam. Subalterna e gd ita subijcitur generi superiori ut etiam habeat sub se alias spees ... aal. ... Cdicari ... inee ... nte ... ... metaphca ... essea de plribg ... differentijs ... Infima e ū athoma ū specialissima gd e generi ... spee subijcitur generi ut nullas habeat sub se spees sed sola individua ... hoo ... gd ... Cdicari ... essea de plribg ... hoc ... numero differentibg.

324 Quaeritur 2do gd sint Proprietates Speci? Rdeo speci metaphca duas ee proprietates ū munera. 1mum gd sit subijcibilis generi hoc gd generi sit spee ... superiori ū universali et ...

phit de illa pdicari. 2dum qd sit pdicabilis de suis inferioribus.
Dixi speci metaphcal q. speci logical pdicabiltas de inferioribus essentia
ut patet ex eius definitione. Unde dr subiicibiltas de eius definitus.
Nota autem posse ee aliquam speciem pdicabilem et neo ipso subiicibilem
ut constat ex dictis N293. Unde speci pdicabili ut sic non est correlativa
subiicibilis.

325

Quaeritur 3tio An species infima requirat plura individua
actu possibilia? Rdeo affirmative. Probatur ad dicta n 294 contra Thomistas
q. species infima universale debet ee apta inesse multis et pdicari de multis
quam aptitudinem haberet si non requireret plura individua actu possibilia ut patet
qd n. ecent ipsa plura. Rdent plura ipsa ee efficta ab intellectu. Contra n. (fingit)
fingere intellectus essentiam Angeli esse inmultiplicabilem numero ee multiplicabilem.
Contra: potest ~~Angelus~~ enim intellectus fingere unitatem individuationis eius Dei ee multiplicabilem
sub essentia Divina ee universale y particularem. Dices cum Thomistis Angeli
oes differunt specie ita ut non sit possibilis Angelus qui differat ab Angelo solo numero, An-
geli n. non habent principium differentiae individualis sc: materiam. Rdeo Ans quoad
utramque ptem negari communiter a Theologis pbando eius pbo apponit principium
individuationis ee materiam, ut infra videbimus.

326

Quaeritur 4to Quid sit differre specie (intellige infima) multiplex est in hoc
puncto Dorum sentea. 1ma Thomistae docent illa differre specie qa habent suam
differentiam. eg homo et equus. Materia differre solo numero qa ita dicunt ordinem
ad materiam diversis accidentibus affectam eg hom Aethiopis et hom Europaei. Sed contra
una doctrina specie [illegible] foa aqa definit dicitur diversitas specifica entis. u
intelligitur foa physica substantialis distincta a suo subo u foa accidentalis u tale foa
metaphysica indistincta dr a suo subo. Porro nihil horum dici potest q. de hoc
ipso redit difficultas quomodo foa sive physica sive metaphysica ita differunt ut fa-
ciant entia quibus spectant diversa specie. Speciatim autem n potest dici ame q. in
sentea Thomistarum oes Angeli et specie diversi etiam materia coelestis est specie
diversa a materia sublunari et tn tu Angeli quam materia illa habent foam physicam
substantialem distinctam a subo cum Angeli sint entia ~~[illegible]~~ simplices non
compositi ex subo et foa substantiali physica distinctis ut videbimus in Theologia.
Materia enim ima est ens essentialiter incompletum non compositum ex subo et foa sub-
stantiali physica distinctis ut docet Physica. Non potest enim dici 2dum q.
plures foae ~~substantiales~~ accidentales diversae speciei uni eidemque enti (qd in
se ipso n differt dr specie) competere possunt ut calor frigus albedo dulcedo
eidem lacti eg. Sed nec 3tium q. foae metaphysicae ita differentes ut
vase illarum entia differant specie intelligimus ipsas differentias specificas unde
ad Quaestionem propositam f idem respondendum est qd in Quaestione contra 2dum
ptem doctrinae Thomisticae Durando v Sypnti [illegible].

327

2do Dus Bonaventura censet illa differre specie qae dif-
ferunt in pdicato nobilissimo. Contra est: Angeli oes enim possibiles
possunt differre specie etsi conveniant in pdicato nobilissimo intelle-
ctivi. Probatur cognitio representativa DEI tenebr et Angeli cog-
nitio representativa DEI tenebr ~~et Angeli~~ formaliter differunt specie
etsi conveniat in pdicato nobilissimo sc: representationis DEI.
3tio Magnus Quarez Arriaga Hurtado censent illa differre
specie qae sunt incognita in ptecipuo; [illegible] a esseli. Sed haec
doctrina n videtur q. dictis n 316. eo qd differunt specie posse

ee Quali inperfectione. 4to et Oviedo et Arriaga docent illa differre spec. quae differunt in praedicatis essentialibus notabiliter iudicio prudentum di-versis. Ita est ex Patre Moranski in principiis philosophicis Disputatione 3tia Q. 3 Paragrapho 3tio. si in dirimenda controversia de differentia specifica standum est iudicio prudentum saepius in disputationibus philosophicis appellandum erit ad Concilium generale prudentum. qui si adhuc saltem non convenirent ut saepe accidit quis erit ex prudentibus audiendus.

3tio alij non in ipso voluto prudentum iudicio sed in aptitudine ad illud constituunt differentiam specificam dum dicunt illa differre spec. quibus inest meritum et capacitas intrinseca terminandi verum iudicium quod illa [illegible] spec. differant. Contra est ex Patre Semeri quia licet verius nihil sit dum doctrina tamen nihil est quod differentiam specificam minus explicet et eodem modo posset aliquis rem omnem etiam ignotissimam sibi definire ac interrogatus [illegible] quid sit Theologia licet eius naturam omnino ignoraret posset tamen respondere est id cui inest capacitas et meritum terminandi iudicium verum de quidditate [illegible] essentia Theologica.

328 Respondeo ad Quaestionem propositam cum Patre Esparza et alijs recentio-ribus. illa differunt spec. differentia proprie philosophice talis quae praescindendo ab omnibus haecceitatibus non solum tamen sed et omnibus modis connotatorum puta causarum circumstantiarum [illegible] differunt in aliquo praedicato essentiali licet non multo notabiliter. Ratio est quia hoc explicatio specifica omni soli semper differentiae specificae competit. Tum quia differentia enim non multo notabili in aliquo praedicato essentiali praescindendo ab omnibus omnino haecceitatibus et differentia non numerica [illegible] ut clarum est sine haecceitate de quibus [illegible] non est differentia specifica improprie reducitive talis [illegible] ut constat ex n. 314 non praescinditur ab omni haecceitate etiam [illegible] Tum quia differentia [illegible] non multo notabilis ut inter lapides [illegible] quod [illegible] ut sit differentia specifica proprie talis. Tum quia differentia non multo notabilis in praedicato essentiali [illegible] una [illegible] differentia specifica ut probatum immediate ex altera [illegible] [illegible] scientifice Cum ad hoc non impediant haec-ceitates [illegible] indiscernibilitate unius ab alia a nobis visibiliter quod differentia praedicatorum [illegible] differentia specifica proprie philosophice talis ut constat ex dictis n. 314 et in hoc sensu accipienda est explicatio quam supra innui differentiae specificae quod scilicet illa differunt spec. quae habent prae-dicatum essentiale notabiliter diversa. Declaratur doctrina data per instrumentum. visio qua Deus [illegible] videt parietem A et visio qua Bucephalus videt eundem parietem A differunt spec. proprie tali quia praescindendo a perveitate et bucephaleitate visio Dei habet praedicatum essentiale notabiliter dissimile a praedicato visionis bucephali nam visio Dei dicit essentiale dependentiam ab hac visio autem bucephali dicit essentiale dependentiam ab equo. Contra visiones quibus [illegible] [illegible] vident eundem parietem A non differunt spec. proprie tali quia praescindendo a perveitate et paule-itate nulla assignari potest dissimilitudo notabilis in praedicatis dictarum visionum

329

Nota ad solvenda aliqua posse credi calidum ut duo a calido ut tria differre spec. rest ... rigidus calidum ut duo magis differt a calido ut tria quam sub altero calido ut duo. Non tn differunt spec. proprie s. per se, considerabili a sua vel extra solem plg et minus non variant speciem. Neq. dicas eundem solem dicere quod species sint sicut numeri quidem sicut in numeris ca- mensura species per additionem vel unius numeri minimi ita et in calido aq. caeterisq. species per additionem vel unius gradus caloris. Resp. neg. solem ne dicam sibi contradicere, ita intelligendum est quod sicut spec. nume- rica efficit additio numeri vel minimi ita et differentiam specificam efficit praedicatum vel unicum essentiale dummodo per se sit considerabile a sua. Nota 2do circulus aureus et ferreus sunt ut considerantur mathematice seu ratione circularis figurae non dif- ferre spec. licet differant spec. sunt ut considerantur physice seu ratione materiae ut indistincte dictum est n. 296.

330

Quaeritur tandem quae sint fundamenta seu signa differentiae spe- cificae et quibus illa colligi possit. Resp. inveniuntur differentia specifica ubi fundamentum operationum est diversitas notabilis operationum in non viventibus autem diversa et notabilis collectio accidentium. Et ex his fundamentis colligimus hinc differre spec. a leone et aquam ab igne. Ratio desumpta est quia ex diversis operationibus et ex diversa collectione accidentium infertur diversa radix et essentia huiusmodi operationum et accidentium quod est unicum praedicatum essentiale rei per se considerabile accidentaliter. Advertendum tamen fundamenta haec cum debita limitatione accipi debere scilicet: diversae notabiles operationes et accidentia ut sint fundamenta ~~[illegible]~~ infallibilia differentiae specificae primo debent convenire ab intrinseco, per se non autem ex accidenti aliquo ab quo extrinseco contrario differentiae et signa alias hoc utrumque non est hinc carente ... non differret spec. 2do debent reperiri non in unica sola indistincta entitate sed in distinctis solum entitatibus alioquin posse gloriosissimus Deus non diceret a seipso infinitis differre spec. pro diversitate effectuum quos efficere possit: sicut ac mali, intelligere a voluntate et. 3tio si et signa differentiae speci- ficae in uno aliquo composito physico generaliter considerato composita debent non posse commode refundi in unicum quod spec. principium.

Punctum 2dum

De Individuo

331 Cum spes sit praedicabilis de Individuo patet individuum esse eius correlativum proinde explicata specie ad explicandum individuum descendimus.

Quaeritur 1mo quid sit Individuum. Porphyrius et multi post illum explicant individuum quod sit id cuius proprietates accidentium collectio in alio reperiri nequit. Illas autem proprietates exprimunt sequentibus versibus.

Forma, figura, locus, tempus, cum nomine sanguis
Patria: sunt septem quae non habet unus et alter.

Sed manifeste definitio haec non debet esse. Tum quia conveniret omni individuo etiam entibus spiritualibus. Tum quia conveniret soli individuo, possunt enim etiam divinitus dari plura individua quae conveniant in eadem collectione accidentium. Alij cum D. Thoma et Aristotele Individuum definiunt quod sit indivisum in se et divisum a quovis alio. Sed hanc definitionem distinctius explicant ut videbimus in metaphysica ubi de unitate transcendentali entis. Ego interim sic eam intelligi volo: Individuum est illud ens quod non potest dividi in plura aliqua talia quale est ipsum (quod est esse indivisum in se) et est distinctum non est quovis alio (quod hic est esse divisum a quovis alio plures intelligunt). Nota autem aliud esse indivisum in se, aliud indivisibile. Individuum non est quod caret partibus. Sed esse indivisum in se hoc est habere impotentiam dividi in plura aliqua talia quale est ipsum potest habere partes unitas inter se ut patet in corporibus compositis partibus quae constant individua et indivisa in se licet constent partibus unitis.

Ex data definitione individui colliges quomodo individuum singulare opponatur universali hoc enim cum sit multiplicabile et ipsum divisibile in plura aliqua in se sive similiter et conveniens ... talia quale est ipsum.

332 Quaeritur 2do quotuplex sit Individuum? Quod Individuum dividi in metaphysicum 1mo integrale quod est unumquodque ens indivisum in se quatenus a parte rei non spectatur. Et integrum 2do integrale quod est unumquodque ens indivisum in se quatenus cognoscitur ex parte alicuius 2dum modum solitum illi ... . Individuum 2do integrale ... quod negatur universale facit a parte rei divisibile in subjicibile quod subjicitur speciei dum et in praedicabile quod est praedicabile de uno tantum. Observa in secunda natura individui subjicibile et praedicabile sit species individui 1mo integralis sicut non in secunda natura species non est subjicitur individuo ut individuum non est inferius specie adeoque illi subjectum et subjicibile. Rursus sicut universale non est praedicabile de pluribus cum intelligitur collica bilitate remotissima ita individuum non est praedicabile de uno

tur. Individuum 2do iuxta Sc. aliud est determinatum quod est res unica singularis determinate significata et tali nomine proposita ut aliqui possit discerni ab omnibus alijs ac demonstrari, ut hic individuum est entitas per aliqua expressa sequentibus nominibus Petrus, hic homo, hoc animal. Aliud est indeterminatum et vagum quod est res una singularis indeterminate significata et tali nomine expressa ut aliqui negeat discerni ab alijs ac demonstrari. Unde quod plura definitive et indeterminate vagum debet intelligi. Tale individuum est imo ex universale affectum synonymice omnino particulari aliquis quidam ut aliquod animal aliquis Angelus. 2do termini universali indefinitis equivalentibus definitivis.

Nec dicas quod quod datur existit denique quod est res determinata non autem vaga. Ex his non datur individuum vagum. Resp. deo. n. verum esse Antis de ijs quod dantur a parte rei n.c. vero de illis quod dantur ex parte actus nostri et ex modo nostro concipiendi qualiter solum potest dari individuum vagum ex iuvat obiectio. Praeterea a parte rei n.c. quaelibet entitas universae dignus ut omnia alia adeoque n.c. est universale in se determinata.

Contra definitionem individui praedicabilis obv.: Individuum potest praedicari de pluribus quod individuum praedicabile non est id quod tamen est praedicabile. Antis prob.: Individuum potest praedicari et de Petro et de Paulo et de caeteris cum et Petrus sit individuum et Paulus. Resp. distinguo Antis Individuum ut sic potest praedicari de pluribus, c. Ans (individuum n. et sic fieri quod sit universale respectu singulorum individuorum quatenus quidditas logica individuum unicum et unam tantum res singularis Petrus vel Paulus potest praedicari de pluribus, neg. Antis. Dum distinguo Sequens et dico datam definitionem individui praedicabilis procedere de individuo unico tantum non vero de individuo ut sic.

333

Urgebis Quamvis individuum Petrus praedicabile et de hoc et de illo Petro et de reliquis Petris quia talia sunt. Resp. distinguo Antis quamvis unicum individuum Petrus sit praedicabile quoad vocem tantum et de hoc et de illo Petro quia dicitur est diversa individua eadem voce Petrus significata sunt praedicabilia de pluribus Petris singula scilicet de singulis quibus insunt. 2do Antis quamvis unicum individuum Petrus est praedicabile quoad rem significatam et ex parte sibi et de hoc et de illo Petro et quia dicitur est una eademque entitas Petri potest praedicari de pluribus Petris nego Antis et

334

quod.

335 Quaeritur 3tio in quo consistit unitas individui seu indi-
viduum ut sic. Resp. quod consistit in entitate conveniente
seu in esse individui, seu in esse indivisi in se et divisi a quo-
libet alio. Nam individuum ut sic nihil aliud importat nisi de
universali [illegible] quam dicta entitas ut est aliud quam
entitas conveniens seu in esse aliis [illegible] hoc ut sic est entitas
conveniens seu in esse entis.

336 Ad solvendas obiectiones Nota 1mo quod individu-
atio Dei est Deo indifferens ab quolibet aliis individu-
is ut sint sibi aliud non conveniendi cum iisdem; quod individu-
atio Dei in re est ipsa entitas Dei indivisa in se; Deus
entitas Dei ita est sibi ipsi non differendi ab quolibet aliis individu-
is ut sint sibi non conveniendi cum iisdem ad usque sit indivi-
sa in se atque illa. Atque ulterior non est quod omnis dissimilitudo
seu disconvenientia in natura inter aliqua entia sunt dissimilitudo
seu convenientia inter illa nec tamen non est. dissimilitudo consistit in
natura seu ex ductu ad similitudinem cum saltem in hoc conveniant
omnia entia cum notabilissime dissimilia quod sint nihil [illegible]
hyperna et quod sint indivisa in se et divisa a quovis alio.
Unde utique infertur non posse quod Deus est individuum
non esse omnino diversum [illegible] quod Deus est individuum tale
non esse in re est ipsa entitas Dei et entitas Dei.

337 Nota 2do individuum ut sic non fundare novam speciem
universalis seu praedicabilis sed reducitur ad genus cum possit praedi-
cari de pluribus specie differentibus [illegible] sibi maxime scilicet
individuis hominis, leonis, [illegible] dicendo Deus est individu-
um bucephalus est individuum [illegible]

338 Nota 3tio individuatio Dei per se consistit ex eo quod
dicit ultimam ex parte actus non indifferendi quod scilicet ex parte actus
non est habitus naturam omnem pluribus Deus quam includit natura
non sit amplius ex parte actus non [illegible] ex eo quod
[illegible] sit non conveniendi illi cum aliis [illegible] ab aliis
entibus.

339 Quaeritur 4to quod sit principium individuationis seu unde
natura desumatur individuatio uniuscuiusque rei. Thomistae
ut colligitur ex n. 328 sentiunt individuationem desumi a materia
sed non recte quia non materia est principium a quo desumitur in-
dividuatio seu differentia numerica, non est ex eo ipso quod ea individuo dif-
ferunt numero quod sint materia in una seu eo ipso quod ea

differunt numero quae dependent a materia una aut ad eam
dicunt aliquem respectum vel tandem eo ipso quod ea differunt nu-
mero quae dependent ab aliquo diverso sive illud sit materia una
sive aliud. Primo nihil horum dici potest, non 1mum quia duae
rationales species [illegible] se cognitiones item multae (ex [illegible]
[illegible] scilicet ejusdem objecti et ab eodem intellectu elicitae) differunt
numero licet non dicant materiam unam nec eam in omnibus.
Non 2dum quia cognitiones et volitiones similes unius Angeli
item species impressae similes sibi differunt numero et tamen
non dicunt ullum respectum ad materiam unam haec enim non datur in
Angelo. Tandem non 3tium nam ea tantum differunt
numero quae dependent a diversis subjectis vel etiam quae depen-
dent ab unico subjecto. Non potest dici unum quia plures cognitio-
nes et volitiones similes sibi tenentes ad idem objectum et
ab eodem principio ejusdem Angeli productae differunt numero
etsi non dependeant a distinctis subjectis sed ab uno eodemque
Angelo. Non etiam 2dum quia differentia numerica non potest
desumi ab unico subjecto sicut differentia specifica eiusdem
Thomistas desumi non potest ab unica forma. Unde apparet
quomodo unicuique entitas possit esse pluribus differens
numerice aut specifice.

340

Rdeo ad quaestionem principium individuationis cujus-
uscunque rei entitas cum pure spiritualis nec dicens
ullum ordinem ad materiam quia unumquodque ens per illam suam
entitatem est indivisum in se et divisum a quovis alio.

Nota differentiam seu differentiam numericam dici materialem
[illegible] non eo ipso quod desumatur a materia sed potius eo ipso
quod ex parte ejus sit aliquid contemptibile seu imperfectum in
considerando scientifica. Cum enim ex parte ejus nihil superaddat
praedicatis essentialibus rei ullam perfectionem scientiis considera-
bilem adeoque sit similis materiae unae quae dicitur esse imperfe-
ctissima. Eodem praedicata essentiae aspecti scilicet genus
et differentia dicuntur formalia quia significant perfectionem
unam et specificatam scientiis considerabilem.

Articulus 4tus
De Proprio et Accidente.

341 Quod ad 4um Proprium, licet semper et q[uo]d convenit rep[rese]ntans ÷ de tota alteri q[uae] cōv[enit] 4 et modi q[ui]bus aliquid p[otes]t convenire p[er]soni alteri. ideo dicitur diff[eren]t in a dialectica n 74 proprium dari 4 modis et nōc tertium modum dividi in 4 species.

Dividitur 2do proprium licet semper in Physicum q[uo]d est ... deti[netur] ent distincta ab eodem ut color respectu ligni. et in Metaphysicum q[uo]d est ... debitum cum identitate illi ... adaequatur ... et ... essentia metaphysica ... de ut ... respectu h[abe]ns.

342 Ex relatis species p[rop]rij solum proprium 4ti modi est proprium ... tale ut dictum loco citato Dialect[ic]ae. q[uo]d si sit proprium in essendo ✓ metaphysicum definitur est unum aptum in esse multis tamen aliquid extra essentiale rep[rese]ntans ... conveniens. Si autem sit Logicum ✓ in praedicando est unum aptum praedicari de multis in quale rep[rese]ntans extra essentiale ✓ ... tamen aliquid extra essentiale rep[rese]ntans ... conveniens. Ex quibus definitionibus p[atet] Logicum aptum esse ✓ praedicari de multis convenit proprium ... ut ... metaphysicum ... Per Logicum tamen aliquid extra essentiale differt a genere differentia et specie q[uo]d ... essentia rei ✓ ... ut species ✓ ... ut genus et differentia. Per Logicum rep[rese]ntans ... conveniens differt ab accidente ... contingens rei.

343 Nota proprium esse praedicabile ut ... respectu inferiorum speci[a]lissimae ... universalis ✓ ... g[e]n[er]alia. ... proprium sit ... omne ... speciebus ... sub diversis ... quale est ... omne ... et Angelo) tale proprium erit praedicabile ut ... respectu dictarum specierum ... respectu inferiorum illarum ut dictum in simili de differentia a n 317.

344 Quantum ad 2dum Accidens quod ... intelligitur unum ex 3 relatis a Porphyrio praedicabilibus, si sit metaphysicum ✓ in essendo definitur est unum aptum in esse multis tamen aliquid extra essentiale contingenter conveniens. Si autem sit Logicum ✓ in praedicando est unum aptum praedicari de multis in quale extra essentiale contingens ✓ ... tamen aliquid extra essentiale contingenter conveniens. Dixi Accidens quod ...

intelligi[illegible] aut ex 5 praedicabilibus, ex 5 speciebus universalis
praeter hoc n. Accidens datur aliud accidens praedicabile — accidens
oppositum praedicamento substantiae pertinens ad aliquod ex
reliquis 9 praedicamentis. Secundo Accidens quod est species
universalis ut dicit Porphyrius ab aliis vocatur communiter praedicabile
potest esse quod nec entitas vel substantia vel qualitas unquam
ex 9 praedicamentis modo contingenter conveniat suo
subiecto hinc male vigilare praedicat licet enim quod entitas
substantia sit accidens praedicabile respectu aliis contingens
n. est ex parte aeque aeli esse male aut vigilare in
bovi aal [illegible] tamen [illegible] aut vigilare. Accidens praedi-
cabile dicitur enim physicum est forma aliqua quod entitas
sua accidentalis distincta ab subiecto conveniens eidem
contingenter ut albedo parieti. Praeter Acci-
dens praedicabile ex praedicabile seu physicum datur adhuc accidens
metaphysicum quod est aliquod [illegible] illi [illegible] subiecto et solum ex modo
[illegible] adventu eidem vel [illegible] adventu sed non
aut non [illegible] accidens esse [illegible] respectu aliis [illegible] esse
[illegible]

Nota 2do Accidens praedicabile semper esse concretum 345
quod dicitur ex genere aut specie tanquam ex subiecto et ex aliquo accidente
physico vel metaphysico tanquam ex forma. Sic male quod est accidens
praedicabile respectu actus est concretum ex genere aliis tanquam subiecto
et ex malitia tanquam forma quod est accidens metaphysicum adi
ut dictum immediate. Similiter album quod est accidens praedica-
bile respectu parietis ergo est concretum ex pariete ut subiecto
et ex albedine tanquam forma quod est accidens physicum. Ratio
autem huius est quia solum accidens in concreto est aptum esse aut
praedicari de multis tanquam aliquid extra essentiam contingenter conve-
niens subiecto ideo forma [illegible] dicitur vel accidens in abstracto
ex una parte de subiecto cui contingenter convenit praedicari non
potest. Confirmo n. est hoc praedicatio paries est albedo ex altera
parte de inferioribus suis praedicatur tanquam essentia vel ad[illegible]
vel inadaequata unde non est praedicabile accidentium sed revocatur
ad praedicabile speciei vel generis ex[illegible]color ergo quod est accidens
physicum est forma concreti huius. coloratum pertinet ad praedi-
cabile generis [illegible] de suis inferioribus sc. colore albo
viridi quod praedicatur ut essentia inadaequata multis de speciebus suis.

ut color viridis qui est forma concreti huius viridis pertinet ad praedicamentum speciei nam de colore viridis solo non differentiis praedicandum ut est forma addita.

-346 Nota 2do Accidens praedicabile inferiora de quibus ut dependens praedicari esse inferiora dicitur illis quae continent accidens vel concretum sub genere aut specie. Quia huius accidentis albedinis inferiora sunt inferiora dici continentis hoc concretum album. Unde licet album dicitur per subiecto hoc totum inferiora dicitur accidentis erunt solum inferiora huius sc: Petrus, Paulus etc. albus n. dicens per subiecto solum hoc quae hoc patet ac hoc unde non est dependens vel univocalis hoc. Deinde non potest inferioribus pariter, lacticis praedicari album dicitur per subiecto omnia alba habentia albedinem quae est albul ut sic inferiora eius erunt hoc, hac, lilium et horum inferiora.

347 Nota 3tio Accidens praedicabile licet sit concretum quidam ut dixi tamen praedicari ut accidens non de concreto ex subiecto et forma accidentali sed de solo subiecto. Quod quia concretum ex subiecto et forma accidentali non est accidens respectu concreti ex eodem subiecto et forma eadem accidentali (nihil n. sibi ipsi est accidens vel contingenter adveniens) sed est accidens respectu illius subiecti huic n. sicut contingens est forma concreti accidentalis ita contingens est et ipsum concretum. Unde praedicatio ista hoc album est album non est praedicatio accidentis sed praedicatio vel generis de individuis in specie vel speciei de suo individuo.

DISPUTATIO 4ta
De Antepraedicamentis et Postpraedicamentis.

Antepraedicamentorum nomine intelliguntur tria (sc: Denominativa Univoca Aequivoca et Analoga) quorum explicatio ipso Philosopho Duce praemittitur ante explicationem praedicamentorum ut sc: praedicamenta exactius cognoscantur. Postpraedicamenta iam et illa tria de quibus Aristoteles tractat post explicationem praedicamentorum. Multi cum aliquibus ista est unica disputatio ante quam postpraedicamenta absolvere cum unius eorum perfectioni exigua materia sint. Unde nobis tria Sententiae stabit. 1mo et 2do de Antepraedicamentis 3tio de

§ 5 ... dico maris agam.

Punctum Primum
De Denominativis

348

Quaeritur 1mo Quid sint Denominativa aut potius denominabilia vel denominata: nam denominativa vel accipiuntur hic active pro illis quae habent vim denominandi sed passive pro ipsis denominatis quae scilicet formam accipiunt denominationis. Dico 2do Aristoteles denominativa esse illa quae ab aliquo nominis appellationem habent solo differentia casu. Cuius definitionis sensus est quod denominativa sint illa quae a forma denominante debent differre aliqua proprietate grammaticali vocis vel casu declinationis vel terminatione vel genere vel accentu vel pro ratione quod denominativum sit adiectivum et concretum et in modo adiacentis forma vero denominans sit abstractum et concretum per modum per se stantis. Unde per solo differentia casu non intelligitur differentia denominativi a forma denominante solo declinationis casu nam albus et albedo non differunt casu declinationis etiam albus est denominativum albedo est forma denominans. Sed neque intelligitur differentia terminatione solum vel eadem vocis nam musica intelligendo hoc nomine feminina ... artem musicam non differt terminatione a musica sumpta pro ... ipsa arte et tamen unum ex his est denominativum alterum forma denominans.

349

Quaeritur 2do Quotuplicia sint denominativa: ... quod denominationes intellige ... nam hic per denominativa intelliguntur ipsa ... ex subiecto et forma denominante. Dico denominativa 1mo alia esse formalia alia ... formalia ... ipsi ... et forma ... denominativorum. ... 2do denominativa ... alia ... intrinseca quae ... intrinsecis ... per ... unione ... per inhaesionem ... Alia extrinseca quae ... subiectis suis ... Alia semiextrinseca

vel partim intrinseca partim extrinseca quod conveniunt a parte partim intrinsecis partim extrinsecis dictis aliis sic denominantur Deus similis Ito a similitudine in natura quod solum aliqua cum parte est intrinseca Deo (quatenus sc: spiritualis Deus) et solum alia cum parte est extrinseca Deo quatenus sc: spiritualis Ito. 3tio denominatio intrinseca alia et intrinseca parte quod nec parte cognoscitur per intrinsecas dictis suis qualia ut homo, cognoscens et alia intrinseca per accidens quod possunt haberi vel a parte sibi intrinseca vel ab extrinseca. Sic denominatio intellectus cogniti potest haberi vel a cognitione intrinseca ipsius intellectus per quam seipsum intelligit reflexe cognoscit vel a cognitione aliena adeoque extrinseca intellectui.

330 4to Denominatio a obiecto dividitur in physica quorum forma vel dignitas a rebus nec dependent a actione intellectus ut album, dulce. In metaphysica quorum forma vel forma dignitatis a rebus dicis ut Deus Angelus etc. Et in logica quorum forma dignitatis vel a rebus dicis sed dependent ab actione intellectus ut cognitum, subiectum, praedicatum etc.

5to dividitur in substantialia quod conveniunt a parte substantialiter ut homo et accidentalia quod conveniunt a parte accidentaliter ut album. 6to in denominativa substantive significata sive substantialia ut homo sive accidentalia ut Rex Episcopus et adiective significata sive substantialia ut Vivum corporeum sive accidentalia ut viride, dulce etc.

331 Quaeritur 3tio Quid sint capacitas vel potentia denominari, vel ut communiter dicitur denominationis capace et ut quid intelligitur in sacro Scriptura? Respondeo omnem denominationem capacitati his rebus dicto capaci denominari formae capaci denominare vel potentiae recipere denominationem et applicatione sufficienti formae praedicabilis ad subiectum capax. Quia ergo vel unio ex hoc dicto ablato non manet denominatio et talis est divinitas recipere cognitionem non tamen denominationem cognoscens ergo est incapax talis denominari. Defectum enim formae capacis denominare nisi capacitas non denominatio ante. Inde defectu sufficientis applicationis sc: unionis cum Christo Domini non potest denominare tridentes Mariam Virginem et non Mariam Virginem fuerit capax dicto denominationis

etiam Xsti Dei potuerit illud tribuere mad Xstmd

Rao am a priori ev adoe dnnaoe tri Xdita veginny gdicando interim an tryen esti va hdce g. adoe dnnaoe in ocreto veginy ut for dnnet et Subm dnnaz sheqntr nrson sit capax dnnave et Subm capax dnnavi (na alt autr ad potea i capacitte nspiciad shega vin affirmativa) Tule adoe totum gendr et addnnaoe in ocreto new et hdc el totum shtens Sbbo et fons veginy aliga unio 2 applicao psi ad ftem.

Nota am applicavo fort ad Subm ee divisa gdivisitte dnnaois si dnnao e intrica applicao erit v identas fort ad Subo v unio v intsio si am el extrsica applicao eit nexio fort ad Subo v ressg fort ad trop pony Subm gm ad alid.

Quaeris 4to cul n in ei dnnaoe dgalr imponeny gdi- 352 cati estit tal sedin aligby gdal imponeny in vecto alia in obligo gdal el indicium et regula exga dignosi i psit hoc estituv importari in vecto illd vo in obligo v vete oiam rocto. Aligi hanc regulam assignant: illd importany in vecto gd cognosciy directe et principalr et tryen obm primarium sive illd sit in se pfeiny gm alid sive n sit illd vo im-portany in obligo gd indirecte mins principalr et quasi obliquis mentis intuitu cognoscit. S. Esparza docet illd im-portari in vecto in aliga dnnaoe gd ita apprehendiy ut vi ilis apprehensionis psit vere gdicari de aligo Subo v aligd gdicatur de ipso. Illd vo importari in obligo gd ita apprehendiy ut vi talis apprehensionis n psit vere gdicari de illo Subo nec aligd gdicatur de ipso.

Nota am cateny recta et obliga fundatam v obscura dari ap. v. n. 6. gateny hoi obm ad consicave aliciuis eglovi n.c. exigit supi in recto illd am in obligo. Data regula Eupine S. Esparsa supposita

Infertes 1mo in oiby dnnaoiby Accidentaliby 353 simplr consificatione maalr sive sint phul sive lycal sive morphial, sive significeny substantive aepitom sive adiectiove ut alby sive proveniant a fons intrsecis sive ab extrsecis Subo. Alii Subm importari in recto fort

ani in obligo Deo e q. oes denarios accidentes ita appre-
hendimus ut possint vere praedicari de subi eandem [illegible]
respectu [illegible] in illis n solum dictum importaverit in recto sed
etiam form. Dixi suppositi specificatione maxime si n. de-
monstrat [illegible] reduplicatione tunc id in illis importatur in
recto quod reduplicatur. Quia quoties quando non denario
aliqua sumitur reduplicatione et quando specificatione Deo
tunc denarius sumitur maxime specificatione quando supponit pro
illo quod omnino importatur in recto [illegible] denarius supposito
[illegible] ut dum dicitur paries est albus. Si autem et
reduplicatione tunc sumitur denarius quando non pro illo supponit
quod omnino importatur in obliquo sc: pro forma ut dum dicitur
paries albus disgregat visum, non certe pro ipso recto sed
[illegible] supposito ut dum dicitur homo est forma corporeus non
[illegible] tam [illegible] recto quam pro obliquo [illegible] pro dicto quam pro
forma ut dum dicitur paries albus est serenum. Hinc
doctrina illa non est universalis tunc sumi specificatione denarius
[illegible] quando accipitur pro toto dicto denarii nam in hac
propositione homo est corporeus hoc denario homo sumitur forma re-
duplicatione [illegible] illius est homo solum corpus [illegible]
corpus est corporeus licet accipiatur pro illo dicto denarii
sc: corpore. Nota autem ut consequenter denarius
reduplicatione sumi n est necesse expresse geminari denarius
[illegible] aliquod expositivum reduplicationis sed satis est si im-
plicite geminetur. quod ipsum colliges ex identitate uni denarii
[illegible] alio [illegible] propositionis.

354 Inferes 2do In denarios [illegible] substantialibus adie-
ctive significatis specificative sumptis solum dictum impor-
tari in recto formam autem in obliquo [illegible] quod [illegible] denarii
sola albus vere praedicari solent de subiecto in propositione.

355 Inferes 3tio In denarios [illegible] substantialibus substantive
significatis [illegible] ordinarie in recto importari
[illegible] [illegible] obliquo. Dixi ordinarie q. omnino
in propositionibus [illegible] praedicari [illegible] alibi propositionis ex-
[illegible] [illegible] nad [illegible] [illegible]. [illegible]
partes essentiales ut quae dictum denarii [illegible] et [illegible] et forma
[illegible] importari in recto. &c.

356

Inferes 4to In denominationibus substantialibus, abstractive significantibus, [illegible] [illegible] [illegible] divinum [illegible] et denominatione [illegible] hoc dictum de Xsto Domino [illegible] subsistens venire in recto [illegible] in obliquo ut colligitur ex sequentibus [illegible] DEUS et hoc est mortalis passibilis [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] hunc Personam VERBI [illegible] deitatem [illegible] Deitati et Personam VERBI [illegible] humanitatem [illegible] humanitati mortali passibili [illegible] Dei [illegible] aliquid subsistens [illegible] venit in obliquo [illegible] in recto ut in sequentibus propositionibus Christus est passus [illegible] mortuus [illegible] non [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] Christi subsistens et subsistens VERBI est passa mortua [illegible] [illegible] [illegible] in dictis propositionibus Personam VERBI venire in recto [illegible] in obliquo [illegible] [illegible] bene [illegible] explicari Persona VERBI [illegible] et Persona [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] passa et mortua est.

357

Quaeritur 5to [illegible] denominationes multiplicentur ad multiplicationem unius [illegible] licet altera eadem maneat atque omnis pluribus denominationibus [illegible] pars debet multiplicari ut multiplicentur denominationes. [illegible] debere multiplicari [illegible] illa quae in recto importatur in denominatione [illegible] [illegible] pars multiplicentur non poterit una denominatio vere [illegible] de altera [illegible] [illegible] ab illa. Oppositum dicendum [illegible] multiplicentur obliqua.

Hinc colliges denominationes accidentales et substantiales abstractive significantes multiplicari ad multiplicationem [illegible] [illegible] [illegible] substantiales [illegible] [illegible] significantes multiplicari ad multiplicationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in his denominationibus [illegible] [illegible] [illegible] importentur in recto ut dictum n. 336 in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dictum n. 353 et 354.

Punctum 2dum

De Univocis Æquivocis et Analogis

358

Quaeritur 1mo quomodo definiantur et dividantur Univoca [illegible] univoca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia multis [illegible] [illegible] [illegible] significata est [illegible] eadem. in qua definitione [illegible] [illegible] subsistentia intelligitur essentia et quidditas uniuscuiusque rei [illegible] [illegible] in se substantia sive accidens. Unde [illegible] albi [illegible] [illegible] est univocum. [illegible] ratio eadem non intelligitur essentia eadem identitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem [illegible] essentia

sed per eo intelligi quod essent in pluribus eadem adaequate ut specifica ut generica hoc est essent plura similia similitudine specifica ergo ut speci. Inde sequitur quod ratio hominis significata intelligitur esse plurium alio modo significata distinctu substantiae inadaequate ac esset hoc modo significata posset esse dissimile sic essentialis hominis et galli gallinacei modo alio significata est eadem generica essentia ratio eorundem modo galli significata distincta inadaequate ab essentia modo quod alio significata non est eadem sed diversa.

Advertendum quod disponat essentia plurium hoc modo significatam digni dicitur inadaequate ac eadem essentia alio modo significata cuius dispositi ratio est quod essentia plurium hoc modo significata dubio est eadem praeter ipsius entitas cara quas important in vero dicitur emitur obligo connotata omnia illis quod connotata non dicitur essentia plurium alio modo significata sed quo non est eadem.

359 Dividitur etiam univocum in univocans et univocatum. Univocans est modo illa ipsa quod non omne significata quod est in pluribus modo eadem. Univocatum est quod habet in se ex illis pluribus quod uno modo exprimi solent. Univocum univocans dicitur etiam participatum quod est id quod participant ab inferioribus. Univocatum vero est vocem oppositum dicitur participans. Rursus univocatum dividitur in essentiale quod est modo eadem quod non omne significata est inferioribus essentiis ut modo homini et bruti; et in accidentale quod est modo eadem quod non omne significata est inferioribus accidentis ut modo albi, lacteo et parieti.

360 Dicitur rursus, quomodo definiantur et dividantur aequivoca! Aequivocum ex trahit dicitur quod non convenit omne pluribus ratio nam significata quod non illa significata est modo diversa. Explicanda ergo haec definitio proportionate ad dicta de univoci. Dividitur aequivocum etiam in aequivocans et aequivocatum quod proportionate definiuntur ac univoca univocata et univocans. Rursus in aequivoca a casu et aequivoca a consilio. Priora sunt quae nullam habeant inter se proportionem vel similitudinem in ratione hoc modo significata sive fundamento mero casu eodem modo exprimuntur ut plagae vesperae regionis et vulneris gallus vespertilio galli gallinacei et galli hominis. Posteriora sunt quae habent aliquam inter se proportionem et similitudinem in ratione eodem modo significata ut homo respectu hominis veri et respectu hominis picti.

361 Nota ad aliquo dividitur etiam sicut via individu-

in nõe individui ota Synonima in nõe Synonimi veniunt. Inde
p̃mo una dfinitione dfiniri et Synonimi, et gressu dõia
Synonima dfiniri univocum. 2do Synonima hent non modo
simpliciter nomen idem... accepto p̃o voce articulata nihil
tu non nomen... spectatur ... ... et eandem
significatione.

Quaeritur 3tio quomodo dfiniatur et dividatur Analoga. 362

R. Analoga... dfiniri quod sunt ea quorum nomen est commune
pluribus, ratio vero ... nomine significata est partim eadem, partim diversa.
... ... hanc divisionem et ... ... dfi-
nitionem ideo ... dfinitur ex Dialectica ... ...
illa quorum nomen est commune pluribus ... ... in nõe signi-
ficata ... ... inter se in
nõe ... ... significata ... dfinitio ... ... in Synonimo
... ... Dialectica. 363

Analoga dividitur ... ... et Univoca in analo-
ganta et analogata. 2do dividitur ... ...
in analoga attributionis et analoga proportionis. ... et
... eodem nõe significata ideo quod unum ad alterum vere
referatur ... ... sic aut medicina
... eodem nõe ... ... ad se in nõe ... ...
... ... analoga proportionis
... ... significata eodem
nõe ex eo quod sit aliqua proportio ... ... inter minus principale
et magis principale analogatum. ... analogum est ...
... ... in me-
taphysica ... ... analogum ... ... dividitur adhuc
analoga in propria quorum ratio eodem nõe significata proprie reperitur
in omnibus analogatis. ... analogum ... ... sic
et impropria quorum ratio eodem nõe significata proprie reperitur in uno
tantum analogato, in reliquis vero improprie ... metaphorice ... analogum
... ...
admittenda ... ... metaphorica.

Punctum 3tium

De Postpraedicamentis

Quid sint Postpraedicamenta dixi ad initium Dissertationis huius. 364
Numerantur ... ... Oppositio ... ... Motus, habere.
Per Oppositionem intelligitur hic oppositio ... ... oppositio ...

de qua Disp: 2 Dialectica n 45 . Sed oppo disparatu opposi- tionem ea carent n interest quod sc: respiciat in ipsis rebus et adsimulate, repugnantia dicatur mutuo se excludentium quod dupli- plex est sc: Relativa Contraria Privativa et contradictoria ut colliges ex Disp: 1 dial: n 98 . Prius et Prioritas est ratio in cuius vim praecedit aliud . Porro prioritas multiplex est ut plenius ostendit in Physica . Alia temporis in cuius tempore, alia ordinis quoad locum in cuius loco, alia dignitatis in cuius dignitate, alia naturae in cuius causalitate, alia originis in cuius origine, alia cognitionis in cuius cognitione unum praecedit aliud . Fuse alia prioritas in subsistendi consequentia de qua dictum n 37 . Simile et dissimilitates et similitates quod facile ex dictis innotescunt . Contra similitudo naturae quod omne quod facile ex dictis innotescunt contra similitudo naturae quod omne duo aliqua inter se comparantur ut neutrum ab altero dependeat tamen esse aliquam et similitudinem quis quod tunc est duo aliquando eodem quae continent . De motu et speciebus eius tractat ex professo Physica . Habere est modus quo habet aliquid ab alio . Porro modus habendi multiplex est Metaphysicus per identitatem Physicus per unionem physicam vel receptionem et moralis per attributionem alicuius rei alteri enti in prudenti aestimatione habe- pere habendi eadem opus est .

DISPUTATIO 5ta

De Praedicamento Relationis .

365 Disputatio apud Physicum praedicamentum dimisimus nunc pro certa serie et coordinatione praedicamentorum ostendimus magis et minus omnium deducta ab supremo usque ad speciem infimam et individu- dua quis praedicamenti specimen habemus in arbore Porphiriana . Secundo dimisimus pro ipso dicemus quae ago incipit dicendo ordi- nato . et in hoc disputatio Aristoteles dicitur eius de natura in praedica- mento locorum in 10 supremma quae quod via explicare totius Physi- mentum locum in 10 supremma qua quod via explicare totius receptio de illo negotium est . Quia aeque omnium receptio de illo Praedicamento Relationis tractat ex eo quod notitia illius tempus Logicis praedicamento Relationis tractat ex eo quod notitia illius tempus Logicus quaestio nostra Dispu- gnae aliis dicendis necessaria est . Totius Quaestio nostra Dispu- tatio praesens explicatur nomine naturae Relationis ut et ipsa Relatio praedicamentalis et species Relationis .

QUÆSTIO 1ma
De natura Relationis ut sic.

Cum rei natura definitione et divisione innotescat, hic quaerimus primum quid sit Relatio et an detur. Deinde explicabimus Relationis divisionem, quo differant species principales Relationis utriusque, nimirum Relatio Transcendentalis et Praedicamentalis.

Articulus 1mus
Quid sit Relatio et an detur?

366

Quae ad unum Philosophus libro de Praedicamentis Relatio appellatur ad aliquid et ad aliud. Unde alij Relationem definiunt quod sit ratio formalis qua unum dicitur respectu ad aliud, vel respectus unius ad alterum, respicit aliud, vel ordo unius ad aliud, dependentia unius ab alio. Posteriores definitiones non placent, ordo enim proprie talis importat aliquam prioritatem et posterioritatem inter illa quae sunt ordinata. Imo relatio potest esse sine prioritate et posterioritate, ut patet in relatione similitudinis inter duos parietes. Datur enim tales relationes quae non sunt dependentiae ab alio proprie tales, sicut relatio similitudinis et aequalitatis. Priores definitiones admitto et dico illas bene definire relationem in abstracto vel formaliter denominantem unum relatum ad aliud. Relatio vero in concreto vel concrete accepta non est concretum ex subiecto et forma denominante illud relatum ad aliud, quod aliter dicitur relativum, cum definitur ex Philosopho: id cuius totum esse est ad aliud se habere, Aristoteles enim dicit relativa esse illa quorum esse est ad aliud se habere respectu ad aliud. + vel quod ex suo respectu dicuntur. Ex his duabus definitionibus omnium argumentum quod convenit rei naturae relationis. Ad penetrandam autem melius

367

Sciendum est in omni relatione 4 haec intervenire. Fundamentum, rationem fundandi, terminum et rationem terminandi. Fundamentum relationis est illud subiectum quod refertur ad aliud, ratio fundandi (quae aliquando fundamentum dicitur in abstracto) est illa ratio formalis vel forma propter quam subiectum vel fundamentum refertur ad aliud. Terminus est illa entitas ad quam refertur aliud (dictum vel fundamentum). Ratio terminandi (quae dicitur terminus in abstracto) est ratio formalis vel forma propter quam terminus respicitur a fundamento vel terminat relationem ad se fundamenti. Ergo in relatione Paternitatis ad filium

Nota quod aliquid habere relationem in concreto vel relative est reale, quod significare relationem in abstracto. Relativum denominationis autem habere respectum et definitio autem aliorum.

fudm est illa actio. Et tunc Ratio fundandi est generatio
activa vel actio generativa filij Tunc est actus filij
ratio fundandi est generatio passiva. Nota fundamentum simpliciter pro relatione intelligi fundamentum remotum cum
(ut invenii) ratio fundandi dicitur fundamentum proximum in abstracto sumptum vel ex fundamento remoto et ex ratione fundandi
dicitur fundamentum proximum complexum vel complete sumptum acceptum.
Et sic quod tunc simpliciter pro relatione intelligitur tunc remotum ratio
ratio fundandi dicitur tunc proximum sumptum vel ex tunc remoto
et ratione fundandi dicitur tunc proximum complexum vel complete sumptum
acceptum.

368 Ad aliqua secunda nota relatio in abstracto
ideo non definitur quia ratio cuiusque ipsa refertur ad aliud
quia licet in nullius negatur ad aliis sive cum limitatione ad-
mittitur dicunt non relatio refertur ad aliud illa ratio mathematice
usa definitione quod omne ens est ordinatum quod sit relatio
in abstracto unde sic solum referatur ad aliud. Unde me-
liori usu est illa eius definitio. Neque dicas Aristotelem
definisse dixisse relatio esse ad aliud nam dicitur ille intelligunt
de relatione in concreto vel de ipsa relatione alij vero de relatione
in abstracto sed hoc unde quod relatio sit ratio fundandi cuiusque
non illa ipsa sed illa eius vel fundamentum sit ad aliud.
Urgebis est aequa: ipse quod nunquid hoc et ipse magis
se ipse relatio fundamentum refertur ad unum quod et ipsa relatio
refertur ad unum. Rideo aequa illam non valere quia
unicuique in causis formalibus quod relatum est relatio nam ea non est ipsa
recta licet ratio illius causa sit causa recta ipsum non vi-
detur licet ratio illius deum videatur ad referre
relatio in abstracto ita esse ad aliud referre ad unum quod
illa ratio illius respicit et sic ut esse in alio quod respicit
ad illum in eo quod unde eius.

369 Quantum ad 2dum Rideo dari n.:
aun. ap. v. Relatio formalis illa vel in abstracto locum
sed ratio cuiusque non refertur ad aliud quia omni intellectui
non ipse ratio datur ex quolibet ex analysi Et quia ipse se-
mper est in terris ... tamen etc. ...
... relationem ad omnium datis fundamentalis nec
talis cum illa relatio dicebant esse ipsum cum omnis spe-
... fundamentum cum unio. Pbr resp. summum

Ob responsionem: Paries albus A nunc actu vere et realiter paries albo B in esse albi ligno cum ultimo vere nunc et ligno albo ultimo Creaturatio [illegible] per quam qualitas una [illegible] per quam qualitas una. Simo tunc paries albus A nunc habet qualitatem albedinis unam cum pariete albo B quam lignum ultimo habet nunc qualitatem unam cum albo ligno ultimo, quod datur nunc actu a parte rei fundamento ad qualitatem cum impletur fundamento nunc sine [illegible] nunc illi fundamento [illegible] sine qualitate. Sufficiens sed fundamento et [illegible] relatio fundamentalis [illegible] illi et qualitas et [illegible] relatio qualitatis fundamentalis illis Cum nunc ibi ipsi nihil sit fundamentale quam [illegible] fundamento et [illegible] utriusque unum et alteri fundamentale qualitas cum et non [illegible] utriusque unum et alterius [illegible] fundamento quam qualitatem et non [illegible] utriusque unum respicit aliud quod est ad relationem [illegible] ut dixi n. 366 quod datur nunc actu a parte rei relatio [illegible] illis in abstracto. Ergo ipsa [illegible] dari a parte rei nunc actu et relatione in [illegible] una fundamentale alteri etc. unum [illegible] alteri et relationes in [illegible] dicunt nunc respectum ad aliud cum (ut dixi) nihil ibi ipsi sit fundamentale [illegible] sed datur a parte rei nunc actu unum fundamentale alteri [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]

Ad quaedam [illegible] notandum pariete 370 album A [illegible] in esse fundamenti quod hoc quod [illegible] in actu primo [illegible] ut alii dicunt fundamentaliter [illegible] cum pariete albo B utriusque quod hoc quod sit [illegible] pariete B [illegible] quod hoc quod [illegible] in actu secundo [illegible] hoc est quod actu [illegible] cum pariete albo B. Idem [illegible] dicendum de pariete B quod [illegible] in esse [illegible]. Et hoc quod [illegible] cum ipso in actu primo paries A. Unde [illegible] Relatio in abstracto esse [illegible] in actu primo fundamentale [illegible] in actu secundo [illegible] [illegible] cum altero. Ad ultimum [illegible] dicta [illegible] video pariete A album non indifferentem sed determinatum esse ut sit fundamentum relationis quam [illegible] ad pariete album B est [illegible] ut sit [illegible] relationis quam [illegible] ad ipsum paries albus B. Idem [illegible] de pariete albo B dicendum. [illegible] nullo dari [illegible] [illegible] in abstracto ut [illegible] relationem [illegible] [illegible]

gd re creatur respectu ad creaturas. [illegible] relao et relatum [illegible] alique [illegible] intellectu dari n. c.

Articulus 2dus [3]
Quotuplex est Relatio!

311 Relao dividitur generalissime in rlem seu realem et rationis. Relao realis est rao realis cuius unum ex duobus extremis [illegible] a se seu vere n. respectu adaliud. Unde infertur ad relaonem realem 3. esse requisita. 1mum ut extrema [illegible]. 2dum ut extrema sint realia et non esse [illegible] distincta. 3tium ut extremo [illegible] realiter fundamentum [illegible]. Talis relao est similitudo inter duos parietes albos. Relao rationis est rao realis cuius unum dependens ab intellectu respectu adaliud seu unum aliquid concipitur ad se [illegible] vere [illegible] non referuntur talis est inter 2 hircocervos [illegible] inter Angelum et liberum ad [illegible] Angeli [illegible] [illegible] inter [illegible] et [illegible].

312 Relao rlis dividitur 1mo in mutuam qua est inter [illegible] extrema quae ad se mutuo referuntur talis est inter Patrem et filium. et non mutuam quae est inter talia extrema quorum unum refertur ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] talis censetur inter sciens et scibile [illegible]. Mutua relao subdividitur in relaonem aequiparantiae quae [illegible] est eodem utriusque extremi relao eodem nne significatur talis est relao similitudinis inter 2 parietes. Et in relaonem disquiparantiae quae [illegible] eodem alio nne significatur relao unius extremi [illegible] relao alterius extremi talis est relao inter Patrem et Filium nam relao qua Pater refertur ad filium appellatur paternitas et relao filii ad Patrem appellatur filiatio.

313 Dividitur 2do ab [illegible] relao realis [illegible] respectu ad triplicem rationem fundandi in tria genera scilicet in relaonem fundatam in unitate et numero. In relaonem fundatam in actione et passione. et in relaonem fundatam in mensura. Relao fundata in unitate est relao fundata in convenientia [illegible] [illegible] extremorum et q. convenientia est multiplex [illegible] species et relaonis huius species

ut unum sit ex extremis [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] impossibile.

[illegible]

in [illegible] relao [illegible] sidem [illegible] [illegible] in relaone [illegible] [illegible] impossibile.

prima relatio identitatis convenientia in natura seu essentia rerum aequalis et est inter Deum et [illegible]. 2da relatio similitudinis convenientia in qualitatibus qualis est inter duos parietes albos. 3tia relatio aequalitatis convenientia in quantitate dimensione qualis est inter duas ulnas. Huc revocantur relatio coexistentiae quae fundatur in unitate quoad tempus et relatio compraesentiae localis quae fundatur in unitate quoad locum. 4ta relatio fundata in numero est relatio fundata in disconvenientia cuiusque speciei et relatio diversitatis specificae in natura relatio dissimilitudinis in qualitate relatio inaequalitatis relatio existentiae in diverso tempore seu prioritatis aut posterioritatis quoad tempus et relatio distantiae quoad locum.

Relatio fundata in Actione et Passione est omnis relatio producentis ad productum causae ad effectum activi ad passivum et e converso. Huc revocantur aliae relationes fundatae [illegible] relatio Domini ad [illegible] in actione et passione qualis est relatio [illegible] magistri ad discipulum et e converso. Fundatur [illegible] relatio fundata in mensura est relatio inter [illegible] quod unum non excedat aliud nec [illegible] ab ipso [illegible] relationes dicit postea habitudinem [illegible] ad obiectum suum. Huc revocatur ab utrique relationis [illegible] ad finem et [illegible] ad unionem. Unde inferes mensuram non intelligi hic mensuram quantitativam [illegible] sed [illegible] unius ad alterum [illegible] alii dicunt [illegible] unius ad aliud.

Porro de hoc dicere dividunt adhuc relationes in intrinsecus advenientes et advenientes extrinsecus. Illas dicunt esse illam quae posito fundamento et termino [illegible] ponitur et [illegible] esse relationem similitudinis inter duos parietes albos. 374

Extrinsecus advenientes docent esse illam quae posito fundamento et termino non [illegible] ponitur sed ad hoc ut ponatur requiritur adhuc addi aliquid [illegible] relationes [illegible] causae ad effectum [illegible] ponitur hoc relatio quod ponatur hoc [illegible] et hoc [illegible] effectus nam hic effectus potuerit produci ab alia causa [illegible] sed requiritur ut ab hac causa ponatur actio productiva huius effectus. Dicetur utraque [illegible] relationes [illegible] ad praedicamentum relationis [illegible] reliquis 6 praedicamentis [illegible] praedicamentum relationis.

Impugnari communiter hic divisio ex D. Suarez Aragon

ti et Ponzio, quia fundamenti et termini intelligunt fundamentum

et terminum spectare supra hoc est in modo fundandi et termi-

nandi et sic omnis relatio respicit ponitque proprio fundamento

et termino (ut est infra dicere, relatio non sit quid separabi-

lem fundamento et termino separel implicat) consequenter illarum

relatio extrinseci adveniens. Verum esse nec funda-

menti et termini intelligunt fundamentum et terminum super simple-

te, sine modo fundandi et terminandi et sic enim relatio

subordinationis inter duas potentias, alteri enim extrinsece ad-

veniens, nec doctrinae sententiam non possunt enim relatio

potentiis duabus in abstractionibus potentes ut erunt

per talis in esse alter.

Dividi inde Relationis in species principales

scil. Praedicamentalis et Transcendentalis: quarum vero ei

differentia sequenti Arti. exponet.

Articulus 3tius

Per quid differat Relatio Transcendentalis a Praedicamentali?

375 Praedicamentalis relatio illa dicitur quae pertinet speciale

praedicamentum relationis. Transcendentalis vero quae transcendit

omnia praedicamenta, hoc est quae invenit in omnibus praedicamentis.

Sed in difficultas respicit unde relatio praedicamentalis sub

speciale praedicamentum et vero transcendentalis quaeque ad multa

rebus praedicamentales possint reduci ad alia praedica-

menta sicut relatio subordinationis ad praedicamentum qualitatis

relatio quantitatis ad praedicamentum quantitatis, relatio poten-

tiae ad praedicamentum actionis, ideo quaerit adhuc

alia differentia relationis praedicamentalis a transcendentali

circa quam plures et Authores sentent magis quaerere

respiciunt.

Animadvertet relationem transcendentalem a praedicamentali

per hoc differre quod praedicamentalis requirit terminum hic distinctum

a fundamento non requirit autem transcendentalis. 2da

Complutenses eandem per hoc dictas relationes differre quod

praedicamentalis requirit terminum actu existere, non requirit autem

transcendentalis. 3tia differentia hanc assignat quod relatio

transcendentalis enim dicitur sit inseparabilis a fundamento

nio separabilis am salve divinitz Cplicalis = gd fnda-
mntu rlaois trnscendtlis n̄ sit ~~...~~ indifferens ad extrem
cu illo positō in primo debeat poni Creatura modo ut
ppono nuro) relaoi trng. contra fndamm relaois cplicalis
sit indifferens ad ipsū et posito illo in primo debeat
poni trng relaois. 4ta magistr Suarez
ex Oviedo docet differ. relaoem dictam hanc ee
qd relao transcendtlis respiciat trnu n̄ ut pure trnu
s n̄ pure respiciendo fundamm ad trnu sed aliqd
infinitum exercendo circa illud. Contra relao
cplicalis respicit trnu pure ut trnu nihil agendo
circa illum! 5ta tamen aliquorum ex doctissimis
recentioribus distinguunt differ. hanc qd relao cplicathis
... in qa cplicathis semper est mutua secus transcen-
dtlis. 6ta tamen D. Vasquez et omnino recen-
tiorum relaoes dicens hoc differre docet qd transcendthi
adloquere inferens fundamento suo = eximo relato secus cpli-
cathis.

Ex relatis sententijs priores 3 n̄ subsistunt Rao 376.
q. differa universaliz reiddit esse thi qd conveniat ei et
... illi rei ut eorum apd pes sed assignantur priores
3 differ. ead relaois transcendthis a cplicatta ... thes qd
n̄ conveniunt relaoi transcendthi ... n̄ ... qd
...r nec ... na summa differa n̄ convenit ulli sola
relaoi dicta transcendthi ... n.e qd relao vlis trans-
cendthis n̄ requirit trnu distinctum a se ... C dispide ingm
= ppie thi galis a dispō entis dis = improprie thi galis
a dispō n̄ entis = requiris actt dynamics). Unde
n. ... relao vera ... requirit extrema distincta ...
ut dicemus n. 371 Cuiz ulterior rao est T.g. relao
vera dis ... oppositio relativa ... ex-
trema Cum n. ... ... nihil vere proprie
opponi sibi ipsi. T.g. nihil vere et proprie refertur
ad se ipsum. ... reperes cognitio reflexa
se supra se ... relatio rao ... vere ad se ipsam.
2da differa ... relaoi transcendthi nec
relao transcendthi ... ad ... modificanm esse
exigit castam ... modificati ... relao
transcendthi ... ad ... Nec soli
nai relaoes priores ... ... semper ... ee

dinales neq tn reqiv unt ex[?] seu term sed posq n
[?] fide relao actq veri ad obm suum
cula H phablo communis vel sutad e relao filiacalis
gd tn opsee ad tmu n existunt ut dem [?] veri
enunciantes aliqid de eo n existunt:

3tia differen-convenit illi relati transcendtli q relao divi-
nitti qm dicit [?] ad DEUm ict mtq ad mistirium [?]
n. nous hanc divisus) omni confer ee relao filiacalis [?]
et opposita illi relao illitti [?] relao [?] esse veri
q dixim inter phabli e q dinalis et in dt em [?]
inseparabiles [?] fundam [?] fundamenta illaru [?]
illas indifferen et posito fundamento earu necessario poni dht
et [?] posito ndo necessario dht poni indistinctum.

4ta differen [?] intelligen gd relao transcendtlis ponat
in tmo aliqid illi inexsent [?] neq convenit illi relati tran[s]cen-
dntli non em relao paternitti gd esse filiacalis [?] respi-
cit tmu e filium [?] ee inexsent illi [?] relao
ori [?] in [?] [?] ad suu esse. Neq convenit
ei non relaoes [?] ad indistinctum cognitionis [?]
actionis ad cad [?] transcendtles gd tn [?] nihil ponunt
in tmo inexsent illi. v [?] dicta differen intelligen
gd relao transcendtli tribuat denominaoe aliqa tmo et [?]
[?] neq convenit ei relati transcendtli nec relao [?]
[?] dicit ad DEUm [?] e exigitia esse [?] ad DEO
e transcendtli et tn [?] denominaoe tribuit [?] tmo
[?] DEO gd n. neq convenit illi nat em relao
subtilitis denominat secdm fundamento [?] e [?] parietem [?]
fundamento relao ut aqualitti aqualem [?] dicendu de
ei fere relaoe filiacali.

377 Dices adversum gd relao paternitatis [?] [?]
endu de aliqs relaoibq [?] in [?] [?] [?]
relao e [?] filium n [?] [?] relao e. Sed
[?] e [?] [?] [?] de relaoe transcendtli
dicendu [?] gd [?] [?] filiacam suum n [?] [?] relao
e ponat aliqid inexsent tmo. [?] relao pater-
nitatis [?] [?] [?] phablion [?] [?] addatae
generandi [?] [?] filij. Dices ad
[?] ex [?] gd [?] subtilitis n [?] [?] [?]
subtilij fundamento gd [?] subtiline [?] extremi
sed [?] [?] quam [?] [?] [?] eiusdo [?] subtiline
fundet. [?] [?] de tmo paternitti dicendu

Contra e pariter dicu[m] tum relaoi transcendentali rexeo
tale v tale, denarii g. tnat relaoe transcendentale Calias em
2eti denarij relaoe transcendentali cuiuslibet creaa
gru tnat) sed ex alia speciali raoe.

178

Inde 5ta differen pariter nec oi relaoi transcendentali
necessarii sveniat. non omni g. relw omniove Theologoru
intea relaoe Patris ad Filium in Dio e transcendentalis et
n e mutua. Pterea dantur v esse possibles et nexio
nes essles mutuae gd relw omniove intea et relaoes
transcendentales. Ad 2m dici g. relw possible intea(gd
em oppositi sequuntur veritas Petalis e relaoe Pdi caaliq gd
n n semp e mutua g. esse cognio vera referens ad obm
n semp in obm cognioi vero referr ad illa[m] ~~nec ope~~
obm cognioi vera n exsit pte cu sit v negao v figm
mentu v ens aliqd sed non existens ly ~~[illegible]~~.
Imo gd n existit de possibili vere dr referri sed tue gd dici
~~ad~~ relaoe n. vera relis ~~ad~~ ~~[illegible]~~ ens de possibili respore sdica.
mutua. Synonym ps. opposite respectivi dicit ~~[illegible]~~ relaoe mutuam intelligi relaoe
aui in uno respondet relatio v rlis v relw dici. inferiam
gd rlis dicas ad possible erit mutua n n. ideo cur
dible n referat aliqua ratione relatio dici relaoe ad intea
et tu Ales relaoe dictu asseni ee or mutuam. Ergo
relao cognioi sive respuunt obm creaum gd ixmoes
e transcendentalis et eande raoe erit mutua.

379

6ta Differea certum e gd in oiw intea (intelligo ce-
lebrioi et magis recepta) sveniat ei relaoi transcendentali
g. ii n in oiw intea ali relaoi transcendentali sveniat
(nec monstrosum docent em relaoe filiaale idsiaoi
addigere ali fundamento) ideo ideo n admittenda. Sceptig
n. difficultatis rei gradu fieri pst tlis dfor statui gi in
oiw intea celebrioi et magis recepta oi et ali ilh
sveniat. Unde fit gd Doctores insignes
dis sceptibus difficultatis rerum ad plures possibles inteas
em oppositorum alii Auctorum se reflectunt. Ergo
ipsa iuo e: g. sceptibus difficultatis rei predns in oiw
intea contradicant sed nulw principium at ubg recepti
magis inservit ad aliquid confundendum em stru inteas
oppositorum.

Marginal note (right margin, vertical): nat sive obm cognio g ded ad illa possibilis sed pure finitis hypothesi v pura obligatio

-d-

380 Dicendum est cum uno dato uno recentiore relationes transcendentales ... differre a praedicamentali quod transcendentalis non requirit terminum sicut ad illum solum ... ipsi auferri, praedicamentalis requirit terminum ita ut ad illum aliquo ... dicatur ex ipsis auferri. Differentia ... [illegible] (ut patebit ex dicendis infra) in ... negativo ... in ... [illegible].

Concludit enim ... relatio transcendentalis sit essentialis fundamento non praedicamentalis ... in ... [illegible] posito quod ... essentialis ex ... [illegible] non ... different ... differentia ... [illegible].

... differentia ... quod ... et ... relatio transcendentalis ... differentiam ... transcendentalis relatio ... praedicamentalis ... relatio transcendentalis ... ad ... infra (ut patebit ex infra dicendis) quod in unico ente ... in solo fundamento subsistit ... praedicamento ... quod ... in uno ente ... et ... relatio praedicamentalis ... ad ... quod in unica entitate fundamenti ... subsistat ... praedicamento ... praedicamentum ... [illegible].

381 Notandum quod relatio creaturae ad DEUM duplex sit: una relatio creaturae quae ... a DEO ... conservativa; altera relatio creaturae quae ... a DEO. ... relationis ... DEUS ... a DEO. Unde relatio praedicamentalis ... (intellige ... DEUM ...) ... impossibile ... auferri ex ipsa ... relatio transcendentalis ... impossibile ... DEO ... a ... sui conservativa.

QUAESTIO 2da

Quid sit in re Relatio praedicamentalis?

De relatione praedicamentali quid sit inter [illegible] Authores controversia
ad docendum [illegible] ab utraque [illegible] illud addere [illegible] fundamento suo
De Relatione autem praedicamentali quid sit inter [illegible] est talis
1ma docet relationem praedicamentalem esse aliquid [illegible] superadditum fundamento
et termino [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut infra
dicemus. 2da censet relationem praedicamentalem addere [illegible] [illegible] fundamento
[illegible] in circumstantia [illegible] [illegible] [illegible] extrinseci [illegible] [illegible]
3tia fundamento et termino [illegible] [illegible]. 4ta [illegible] [illegible]
fundandi et [illegible]. Ut de relatione [illegible] [illegible]
et ad [illegible] Quaest. [illegible] [illegible] [illegible] et doctrina de
[illegible] [illegible] quod non in hac [illegible] Quaestione sed in [illegible]
ac Theologia ad [illegible] [illegible] [illegible]. Sit igitur

Articulus 1mus

Quodnam sit signum vel principium ex quo infallibiliter colligatur constitutivum rei.

Certum est requiri ad esse rei alicujus ex omnibus tum constitutivis
rei tum causis extrinsecis et proprietatibus [illegible] [illegible] rei
[illegible] [illegible] inde [illegible] quod principium vel signum infallibile ex quo
colligatur [illegible] ex requisitis ad esse rei [illegible] [illegible] constitutivum intrinsecum
vel [illegible] quod autem conditio [illegible] aut aliquid [illegible] extrinsecum rei.
Ad [illegible] hanc [illegible] [illegible] Authores [illegible] responsiones: 1mo docent
aliqui illud esse constitutivum rei sine quo res esse non potest vel [illegible] nec
et [illegible] potest. Sed [illegible] [illegible] nulla creatura potest esse sine
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] creatura [illegible] nec esse nec [illegible] potest
sine creatore [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut Creator respectu creaturae nec [illegible] respectu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. 2do alij volunt illud esse con-
stitutivum [illegible] [illegible] rei vel [illegible] quod in illa [illegible] in [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ordinarie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
3tio docent alij constitutivum esse illud quod in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut materialis aut formalis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] aggregatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aut formalis respectu aliquid quod [illegible]. [illegible] patet in [illegible] R. B. V.
[illegible] respectu [illegible] hypostatici. 4to quidam [illegible]
constitutivum esse principium quod 1mo [illegible] inest rei sed
respectu quorum [illegible] [illegible] colligatur quod aliquid 1mo [illegible]
[illegible] [illegible] ex hoc indicium [illegible] [illegible] regula ex qua colligatur
aliquid esse constitutivum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

-383

ostensio vel se mox [illegible] esse [illegible]. Ita dari-
[illegible] idem [illegible] quod [illegible] indicatum [illegible]. [illegible]
[illegible] habet [illegible] significare [illegible] applicatur [illegible]
ostensivo [illegible] in causa efficiente aut modo [illegible]
[illegible] quod [illegible] in aliud ut [illegible] dicitur ex ligno fieri [illegible]

Dicendum est illud esse ostensivum [illegible] [illegible]
[illegible] quocunque [illegible] quod solo [illegible] possibile vel im-
possibile [illegible] tollit totum. [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible]: [illegible] ut [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ve-
[illegible]. [illegible] alii [illegible] tollit [illegible]
[illegible] et indicare sed [illegible] [illegible] tolli aliquid
ad ablatione [illegible] [illegible] [illegible] indicare [illegible]
ut patebit ex dicendis n. 413. Ut melius pene-
[illegible] [illegible] principium dicendum quod [illegible] [illegible] ipse [illegible] uni-
[illegible] [illegible] [illegible] auferatur [illegible] [illegible] definitione auferatur
[illegible] possibile vel impossibile [illegible] auferatur totum [illegible]
[illegible] illud [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ostensivum [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] ostensivo [illegible]
[illegible] [illegible] vel aliis [illegible]. Nota [illegible]
principium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligatur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ablatione [illegible] totum.

[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] solent [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible]
[illegible] totum [illegible] [illegible] absolute [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ipso. Deinde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
possibile vel impossibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Legem perire totum mannatg cibg. dun [illegible] qd implet n[on] est [illegible] totig id go [illegible] ablato [illegible] perit [illegible]. [illegible] Lege noua gratiae perivet [illegible] ex [illegible] perenute tunc perivet totum mannatg cibg dun [illegible] ut claru[m] est. Sed si id go [illegible] ablato perit totu[m] n[on] est [illegible] tunc perivet totum nullo ex [illegible] dun pereunte q. perivet totum [illegible] illo pereunte qd [illegible] [illegible] [illegible] sci [illegible] modo [illegible] inn[a]eere regisiro qd si id go [illegible] ablato perit totu[m].

Confirmatur id go [illegible] ablato perit totum n[on] e[st] [illegible] totig [illegible] inn[a]eere regisiorum ut volunt adversarij qd [illegible] totum totig qd n. est 3tium [illegible] q. implet [illegible] ex [illegible] inn[a]eere regisiorum ut [illegible] implet perire totum [illegible] ac absolutum sive [illegible] n[on] pereunte [illegible] cibg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (alias perivet totum mannatg cibg [illegible] [illegible] qd dixi imitare impleret) Sed pereunte [illegible] modo qd [illegible] [illegible] inn[a]eere [illegible] perit totu[m] ut docent [illegible] qd pereunte [illegible] modo [illegible] perit [illegible] totig [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] modo [illegible] pereunte [illegible] hoc modo perit et nihil alid ut [illegible] [illegible] qd modo [illegible] [illegible] totig [illegible] [illegible] qd [illegible] modo [illegible] inn[a]eere [illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qd volunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] implet.

384

[illegible] n. [illegible] inn[a]eere [illegible] admittere et n[on] est [illegible] totig [illegible] et [illegible] [illegible].

385

Respondet Amo Adversarij principium allatum a nobis ex go colligam [illegible] [illegible] totig ad summum valere de toto absoluto n[on] [illegible] de Relativo. Sed [illegible] respond[eo] non [illegible] patet ex probatis [illegible] allatis qd [illegible] [illegible] de [illegible] toto.

Respondet 2do ad [illegible] [illegible] qd implet perire totum relativum mannatg cibg dun [illegible] in circumstantia modi [illegible] inn[a]eere regisiri n[on] impleret tunc perire totum relativum mannatg cibg dun [illegible] extra circumstantiam modi [illegible] inn[a]eere regisiri nam totum relativum [illegible] cibg dun [illegible] [illegible] [illegible] in circumstantia modi [illegible] [illegible] [illegible] extra illam.

Contra si id go [illegible] ablato perit totum n[on] est [illegible] totig [illegible] hoc [illegible] qd perivet totum relativum mannatg cibg dun [illegible] extra circumstantiam modi [illegible] inn[a]eere regisiri. [illegible] manere [illegible] [illegible] totig

relativi extra circumstantiam motus existentis et manere una essentia tamquam et remanere motu existentem ut dictum est sed implicat perire totum relativum manentibus eisdem essentiis sicut et illo non manente motu existente quod implicat perire totum relativum manentibus eisdem suis essentiis extra circumstantiam motus existentis. Probatur nunc si periret totum relativum manentibus eisdem suis essentiis et illo non manente motu existente [illegible] requisito motu, illud et est motum existens [illegible] requisitum et supponit ex [illegible] ut [illegible] esset essentia relativi [illegible] [illegible] ut dixi n. 384

386 Quod tertio [illegible] ut periat totum manentibus eisdem essentiis in actu [illegible] vel [illegible] non implicare [illegible] ut periat totum manentibus eisdem essentiis in actu [illegible] vel [illegible]. [illegible] ergo illo ablato [illegible] totum [illegible] essentia [illegible] [illegible] periret totum relativum manentibus eisdem essentiis in actu [illegible] vel [illegible] [illegible] relativi essentia [illegible] sunt extra circumstantiam motus existentis [illegible] essentia [illegible] in actu [illegible] vel [illegible]. [illegible] [illegible] supponit quod essentia [illegible] relativi [illegible] sunt extra circumstantiam motus existentis [illegible] et [illegible] motu existente [illegible] manent essentia in actu [illegible] sed illa in actu [illegible] relativi et [illegible] existit. [illegible] probatur: [illegible] existens [illegible] essentia [illegible] [illegible] essentia in actu [illegible] vel [illegible] relativi ut [illegible] [illegible] alias esset essentia et [illegible] relativi ut [illegible] [illegible] omnibus essentiis suis in actu [illegible] vel [illegible] quod illo motu existente [illegible] manet [illegible] [illegible] essentia in actu [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probatur illo [illegible] ablato quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentia in actu [illegible] relativi manet [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] existens [illegible] sed supposito quod motu existens [illegible] essentia [illegible] [illegible] essentia in actu [illegible] relativi [illegible] [illegible] motu existente [illegible] ut dictum est et supposito quod motu existente [illegible] essentia [illegible]: essentia in actu [illegible] relativi illo [illegible] ablato manet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infra [illegible]. 3.

387 Obiicitur primo [illegible] ergo illo ablato periit totum [illegible] [illegible] essentia sed [illegible] [illegible] motus existentis quod est id ergo illo ablato

ablato pein, toto vel principio ergo colligunt effectivum utrumque. Ant
qbr nam ablato illo toto unionis ultis effectis aufert entitas cum illo
toto esse unita et tamen utrumque unionis illis effectis non est effectum
entitas unitae ut dictum est. Antis pars enim pluribus instantiis declara-
tur nam ablata illa praecisionali tollit argumenti virtuali ablato toto
sub conjunctibili tollitur conjunctio ablatio illis divinis unitibiliter tollit
unio uno ablatio illo multiplicatum tollit eis nihil tandem
ablato impossibili illo DEO tollitur creata. Rdeclaratur
prae Antis praei ejus natura stat Antis utpote evidenter
falsam nam haec propositio ablato illo toto unionis effectis illis
aufert entitas cum toto illo esse unita extra Dialecticam
exponitur sic: aufert utrumque unionis effectis illis et nihil
addit distinctum ab illo aufert autem entitas cum toto dicto
esse unita. Sed haec propositio exponens est evidenter
falsa affirmat n. aufert aliquid addere distinctum a termino une-
xionis illis. Criminosum ipsum entitatem illo unitam et nihil add-
ere distinctum a toto unionis aufert ergo et exponibilis sta:
ablato illo toto unionis illis effectis aufert entitas cum
toto illo esse unita est evidenter falsa nam extra Dialecticam
propositio exponens et exponibilis sunt aequivalentes sibi adeoque
pariter verae esse debent. Ergo eadem ratione omnes adduc-
tae instantiae sunt evidenter falsae. Adverte autem diligenter
propositio illas ablato toto unionis illis effectis aufert entitas
cum toto illo esse unita et: ablato illo toto unionis
effectis aufert entitas cum toto illo esse unita esse aequivalen-
tes propterea quod illo additum in illa propositione propterea quod
propositio illa est exclusiva et non una. Unde mirum
est sit propositio una esse utrisque illas eviden falsam.

Urgebis illo impossibili ablato DEO hoc non manet 388
in esse creato (neque n. retinet neque creato, sed enim ab
alio qui implicat et hoc sit ab alio a DEUS qui deus illud
aliud ago et hoc non esset) et tamen DEUS non est terminus
huius in esse creato. Obiiciunt modo illo impossibili
ablato multiplicato nihil non manet in esse ultimo actualis durationi
ut colligitur ex ubi que. tunc enim non durat et tamen
multiplicatum non est formaliter, nihil in esse ultimo actualis durati-
onis illi n. adderet aliquam modo qui deinde illo addere a

indifferens quod dum principium ergo alliquod essentia dat-esse.

Probat auctor: Natura per Antis prae-
diguo ablato est impossibile ut Deus non remanet semper
Esse ab alio fuit tlis Nego quod non manet tunc in se creatura Absoluta
essentia n. . necessitati creaturae et se exigere ab alio
. exigere dependens ab alio quod sperat huic 2do se ipse
spectato quinde in supposito quod sola auferens Deus veri-
nevet alium hoc respectu creaturae. Sensum
Nam per distinctionem quod inventum essentiam relucet ad duorum
Mo cum remoto vero et Absoluto an inventum essentiam reve-
lare ad duorum sola in fundi et inundi. Ad 2dam
Natura per Antia Quare ergo diguo Ablato mo-
dificative ipso modo ut dinnat actum Ergo dinnat actum dimmunitio
profusa ideo huius creati dinnatum actum, ipsius tlis infra
ut sola entitas modi Ergo dinnat actum dimmunitio profusa
simpliciter sunt cum duobus essentiis hoc creatum dinnatum
actum ideo Ad fra n. simpliciter sunt cum duobus essentiis
dinnatum actum et ipsum hoc revera sicut unitas pars
una simpliciter sunt cum aliis et ipsum totum. Sono actus
et ablato ideo indifferens ad manere hoc creatum dinnatum
actum Negat nec fra simpliciter sunt cum duobus essentiis
dicendum creatum. Negat nego quod dinnatum n. actum
intelligi ideo fra huius creati dinnatum actum.

389 Ob 2do: admisso principio aucthi dato
ergo alliquod essentia sequitur per generatiorum tlis alicuius rei
divisibilis ut ut diguo ab existere actum totius (totidem) essentiae
illi ab adaequate Absoluta et inversa evidentia Ergo. illius parsim
tlis erit aequalis sui suo esse principium terminare vel non
vel non in magis causa per. Ergo dato quod casu inversa adae-
quata rei quod simpliciter negari in essentia contradictionis seguntur
Deus probat quando pars alicuius rei divisibilis ab generationem
tlis totum id inversione diceretur quod dicit ipsum totum et ideo
illius essentiarum inversione quibus essentiis ipsum totum tunc pars
alicuius rei divisibilis ab generationem tlis essentiarum ab adae-
quate dicis toti ut evidens et Sed admisso principio non
pars alicuius rei divisibilis ab generationem tlis totius id inversione
diceretur quod dicit ipsum totum quod Ibi vero quod admisso

principio non unitas et qd est pars tertij divisibilis ter
ex binarij quaeritur est pars binarij dicitur intrinsece cum
qua altera unitate et qd eadem [illegible] dicit tertij binarij. 2d
ipso ptio admisso principio non illud dicitur intrinsece esse
unitas et quaeritur est pars binarij quo ablata unitate
et desinit esse pars binarij ut docui et sed altera unitas
est id quod ablato altero unitas et desinit esse pars binarij
desinit n. cum sponere binarium ad implicet cum sponi
totum nisi ut ipso toto quo illud dicitur ptioris de ptibus
intelligi loco totius idem in natura et diversa ca[illegible]
ideo. Quoad digno syllabas doris admisso
principio non sequitur pro fruo tertio cum sponere totum
quaerit tertio alicuius tertij divisibilis ter adipiscitur non toti ut
addere ideo syllas. pro maiori tertio illud pro quod sit
genere entis decreverit qd sponit totum syllas. Ad
probanda una dico pro fruo tertio quaerit tertio posse esse aequale
ideo ut unde principium illud esse totum est maius sua pte ve-
rificatur universaliter de toto adeo et sic ptio maiori tertio.
Ad videndum probando dico concedere aliquos cum addito intrinse-
cat tertij possibile esse et esse nulla in ipsa apparet im-
plicatia ut ostendit Doctor alibi in [illegible]. Quaeres
[illegible] doris ut plurimum erinunt qm qd ostendit est sc. pro
fruo impossibile ut tertio alicuius tertij divisibilis ter totum id
dicere intrinsece qd dicitur ipso toto.

Obr 3tio

Ex suppositione impossibili nihil inferri 390
potest legitime nam ex impossibili sequitur sequitur utrumque contra-
dictorium. et ex impossibili n. ut ponere in Monte scientiae
sequitur quidlibet. Sed illud principium procedit ex
suppositione impossibili supponit n. esse unicum et inferri ex
illo esse et [illegible] connexum cum alio quod est impossibile et
ex illo principio nihil potest legitime inferri Negatur
[illegible] tertij.

Respondetur ad Obiectionem et simul proponitur doctrina de suppositione impossibili utili ad multa tam in Theologia quam in Philosophia.

Praemitto primo suppositionem impossibilem illam esse in qua [illegible]
conditione supponimus aliquid, ant[illegible] esse impossibile qd desumitur

possibile ut patet in hac hypothesi si mundus fieret impossibilis. aut certe suppositione aliquid esse possibile quod de facto est impossibile ut in hac hypothesi si alter Deus foret possibilis.

Praemitto 2do suppositionem impossibilem (missis aliis nominum vocibus ad praesentem materiam divisionibus) esse duplicem: Una est illa in qua ex parte praedicati ponitur absoluta contradictio explicando simul affirmationem et negationem unum quo ad idem nimirum utrumque de subiecto ut si dicas si Petrus est simul et non est homo. 2da est illa in qua ex parte praedicati non ponitur quidem contradictio aperte seu ponitur pro subiecto explicite ut si dicas si homo non est homo vel implicite ut si dicas si Petrus non est homo. De suppositione impossibili utraque de qua generatim sit dicendum n. 393.

391 Praemitto 3tio illationem ex suppositione seu hypothesi impossibili posse fieri vel de ipso subiecto hypothesis ut si dicas si Petrus non est homo Petrus non est aut male. vel de subiecto diverso a subiecto hypothesis ut si dicas si Petrus fieret impossibilis Deus etiam fieret impossibilis. Rursus illatio haec potest fieri vel ex tota hypothesi nocet tam ex subiecto quam ex praedicato hypothesis ut si dicas si homo non est homo tunc et est aut male est non est. vel ex solo praedicato hypothesis ut si dicas si Petrus non est homo Petrus non est aut male.

392 Praemitto 4to praedicata quae inferuntur ex suppositione impossibili de subiecto conditionali posse esse vel aliquatenus inventa huic subiecto vel semiextrinseca. Semiextrinseca voco quae aliquatenus adsignantur ipso subiecto et simul aliquatenus conveniunt ab aliquo extrinseco: talia sunt in hac propositione conditionali si homo existeret et simul non existeret tunc Deus coexisteret et non coexisteret homini. Sed dicimus inventa subiecto conditionali esse multiplicia. Alia sunt intrinseca cum extremis hypothesis seu suppositionis ut in hac conditionali si homo non est homo homo et est aut male est non est. Alia sunt identificata cum extremis hypothesis quae sunt cum eorum alterutro quoad praedicationem est in hac conditionali si Petrus est et non est homo Petrus est corpus. Rursus alia sunt nexa cum extremis hypothesis vel cum eorum alterutro ut in hac conditionali si homo existeret et non existeret medium non existeret medium. Alia disparata

2 n. sunt ad quaevis hypothesis ut in hac conditionali si Deus
vivificet et simul n. dormiret Petrus saltaret et simul n.
saltaret

His praemissis respondeo ad argumentum Negando consequentiam 393
Dico quod licet aliquo ex impossibili sequatur neutrum
contradictorium determinate tamen de ratione contradictionis negando tamen
aliquibus 2do. Ad ultimum quod dico esse impossibile
includere contradictionem aliqua sed in ea non includi impossibile
n. tamen esse omne (nam innocens videt mollet et vivit
et esse vivi et esse vivi n. cum ea quod eorum
esse Deus) Negatur ex impossibili posse inferri aliqua
contradictoria ambo simul n. tamen omnia 2 g. sequi.

Quod ipse concedit imprimis quod ex hypothesi impossibili possunt
inferri aliqua 2 contradictoria simul prout nam imo ex hypothesi
impossibili in qua conditionato hypothesis ponit utrumque con-
tradictorium copulative dimissione et possunt inferri de conditionato
hypothesis 2 contradictoria simul cum contradictionis positis pro
conditionato hypothesis ut in hac propositione si Deus est hoc et
simul n. est Deus est et simul n. est aut male.
2do ex hypothesi impossibili in qua unum contradictorium affir-
matur de altero si fiat illatio ex ista hypothesi hoc est tam
ex illo quam ex conditionato hypothesis possunt inferri utrumque
contradictorium illud duplici modo vel ita ut in conditionatum
utrumque contradictorium simul cum contradictionis in hypothesi
positis affirmans de illo hypothesis ut sit in hac condito-
nali si hoc n. est hoc hoc est est aut male et n. est
vel ita ut in conditionato contradictoria simul cum contradi-
ctionis positis in hypothesi dese affirmans videlicet
si hoc n. est hoc aut male n. est aut male 2 de eadem
ratione versa quoque quod n. est aut male.

Quamquam quod ex hypothesi impossibili n. quamque contradictoria 394
ambo simul possint inferri sed unum tantum aut neutrum
probatur. Quia ex hypothesi impossibili in qua unum tantum contradi-
ctorium ~~posse~~ vel explicite vel implicite ponitur conditionato
si fiat illatio ex solo conditionato hypothesis posita in conditiona-
to unum tantum contradictorium inferri. Quia ex hac hypothesi im-
possibili si hoc est hoc arguendo ex solo conditionato hypo-
thesis solum infertur unum contradictorium scilicet quod hoc dicere

negibilis non ex hoc solo complicato, tanto solum sequitur esse negi-
bile vero, quod simul non esse negibile solum non complicatum tamen ultam
includit contradictionem. Similiter est possibile modis ex hac
dispositione impossibili (quod ab aliis licet frustra dicitur tollere se
ipsum) si hoc non esset hoc arguendo ex solo complicato hypo-
thesis dicitur inferri unum contradictorium nisi quod hoc esset adaequate.
Quidam illatio ex dispositione hypothesi impossibili possint
fieri ex solo complicato hypothesi inde est quod ordinarie illationes
fiunt ex solo complicato antecedentis ut patet in hac
illatione sequitur est aut quaestionis dispositio in qua illa complicatum
per illationem affirmatur de dicto in consequenti quod sequitur ex solo
complicato antecedentis. Quo ordinarie regendum est illatio
quod fit ex dicto antecedentis ut in hoc enthymemate
sequitur est aut quod sequitur est possibile non illatio tale est ergo in hac
tale illatam sequitur ideo est possibile quod est aut. Et quod
arguendo enim ex tali hypothesi impossibili in qua ponitur
contradictoria sive explicite sive implicite ponitur complicato et
sequuntur quaelibet contradictoria ambo simul. Sequitur ex hac hy-
pothesi tali arguendo si hoc non esset hoc quod aut male et
sequuntur tale contradictoria ambo simul quod hoc et esset vivens
et non esset vivens et aut et esset aut. Licet non ex dicta
hypothesi nimirum ex quo hoc sequitur esse viventis actio et
ex eius complicato nimirum ex esse huius et actio nullius
non sequitur esse viventis actio et non ex eisdem est brutum co-
haeres esse aut male et non viventia actio

390

Nota autem diligenter dum dicitur: arguendo ex tali hypo-
thesi impossibili inferri quodlibet unum tale contradictorium vel etiam
dici quod dicitur quod unum tale contradictorium infertur ex
utraque contradictionis parte in hypothesi posita (ut agnoscitur ex
hoc fieri posse dicitur n. 396) sed hunc quod unum tale compli-
catum inferri ex unica parte contradictionis in hypo-
thesi posita et complicato ut aliud complicatum priori
contradictorium negat inferri ex altera parte contradictionis in
eadem hypothesi posita ut dicto exemplatum in allato
exemplo. × Similiter ex hypothesi impossibili quaeritur
an tali in qua complicato ponitur utrumque contradictorium vel etiam
ipsum inferri quaelibet contradictoria ambo simul de dicto ordino-
nati sive eodem tali dicto hypothesi sive diverso ab illo

simo n. contradictoria inferenda sint disparata hoc est non connexa
praedicatis contradictorijs in hypothesi positis adeoque nec infallibiliter ex
hypothesi evidens est ex suppositione impossibili neutrum contradictoriorum inferri
posse. Sic ex ista hypothesi idemque est et simul non est hoc
nullatenus inferri potest quod A vel B aliquod sibi idem determinet
et simul non determinet quia neque determinatio neque negatio ejus connexa
est cum esse aut cum non esse. Secundo contradictoria
inferenda possunt esse talia quorum unum connexum cum uno aliquo ex
contradictorijs in hypothesi positis alterum vero non connexum cum altero
et tunc ex suppositione hypothesi impossibili recte infertur
unum contradictoriorum. Sic ex ista hypothesi existit
et simul non existit creatura aliqua substantia non potest legitime
inferri quod cogitaret et simul non cogitaret quia substantia licet
non bene inferatur existentia ad substantiam et existentia connexa cum
substantia non tamen bene infertur non existentia ad substantiam et non
existentia connexa cum substantia siquidem hoc connexum potest non exi-
stere et consequenter quod unica pars ejus scilicet unio non existat.
Similiter ex hac hypothesi existit et simul non existit modus
iste potest recte inferri quod existeret modificatum esse n. mo-
dificatum bene infertur ex existentia modi non potest autem inferri quod
simul non existeret modificatum quia non existentia modificati male
infertur ex non existentia modi.

Quo doctrina haec aeque probari et ex tali principio 395
ut aliqua 2 praedicata scilicet A et B inferuntur coniunctim ex
aliis duobus praedicatis simul sumptis scilicet C et D quae sunt
contradictoria inter se et divisim inferantur ex iisdem duo-
bus praedicatis divisim sumptis unum ex praedicato C reliquum
ex praedicato D adeoque ut cum illis connectantur. Et inde
n. sive non possunt quod aliqua duo praedicata simul sumpta
ex aliis duobus praedicatis coniunctis inferri seorsim et
divisim ex iisdem divisis vel singula ex singulis adeoque
non cum illis connectantur) sed neque contradictoria et
talia quae divisim sumpta possunt inferri ex aliis duobus contradictoriis
divisim sumptis quia nec talia quae connectuntur cum illis ut
patuit modo in exemplis quod non neque contradictoria et talia
quae coniunctim sumpta possunt inferri ex aliis duobus
contradictoriis coniunctim sumptis [illegible] ex suppositione impossibili
non potest inferri quod [illegible] contradictoria [illegible]

Urgetur Impossibile etiam habet esse quod nequit habet ullam po-
tentiam ad inferenda aliqua connexa quod ex suppositione impossibili
nihil possit quidquam vere inferri. Resp. nego consequentiam et probationem
[illegible] oppositum imo quod ex suppositione impossibili
[illegible] possint vere inferri ambo termini contradictorii ideo quod ex
negativis [illegible] [illegible] oppositum ullum habet esse
nihil possit vere inferri. Consequentia mala sit [illegible]
[illegible] existit [illegible] quod verum et [illegible] aut [illegible]
Inde probat malam esse hanc Majorem Impossibile habet esse quod
habet potentiam ad aliqua connexa ex se inferenda quod Major si
mala est evidenter mala est et ita impossibile nullum habet
esse quod ullam habet potentiam ad aliqua connexa ex se inferenda
[illegible] non [illegible] casu impossibile ideo non habet potentiam
ad aliquid ex se inferendum. Non habet esse quod [illegible] [illegible]
quod mala sit prior Major [illegible] [illegible] impossibile [illegible]
habere esse non habere tamen extra objiciente potentiam ad aliquid
inferendum. Dices. Resp. imo transeat Antecedens nego
consequentiam quod impossibile ullam habet potentiam [illegible] [illegible]
[illegible] existit aut possit existere aliquid ad aliquid inferendum
ideo negat ullam habet potentiam proportionatam esse [illegible]
[illegible] sicut impossibile extra [illegible] oppositum habet potentiam
proportionatam [illegible] ad cognosci [illegible] [illegible] incognoscibile [illegible]
[illegible] oppositi [illegible] ut connexa affirmatio et negatio [illegible]
[illegible] impossibile habet potentiam proportionatam [illegible] ad inferenda
aliqua connexa. Tertio Antecedens quod ullum possibile
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impossibile [illegible] [illegible]
esse duo entia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Deinde impossibile [illegible] oppositum [illegible] licet nullum
habeat esse [illegible] et [illegible] habet tamen esse objectivum in intellectu.
Inde licet non habeat esse [illegible] quod sit esse [illegible] habet tamen esse
[illegible] quod sit esse simul et non esse. Consequentia habet potentiam Majori
[illegible] connexi [illegible] [illegible] esse et potentiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non esse. Resp. ideo nego Antecedens
Impossibile [illegible] [illegible] nullum habet esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impossibile [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nego
consequentiam [illegible] [illegible] quod ex suppositione impossibili [illegible]
[illegible] non possit quidquam vere inferri [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexa inferri [illegible]
nega.

Cum ipsi oppositi inferunt utrumque contradictoriu[m] imo etiam non dari impossibile adimplendo [illegible] Et certe [illegible] illud impossibile ut esse simul et non esse quod non datur nec dari potest a p. v. sed tum dicere in intellectu quod ex suppositione impossibili includitur aliqua hoc est una cum contradictione posita in hypothesi posita [illegible] ex alio capite dicam illud contradictorium non involvere non potest quidquam vere inferri non sequitur. Deinde illud ea ordinarie peti ex alio capite dicam hypothesi [illegible] dixi n 394.

Urgebis illud ex suppositione impossibili tollente se ipsam non posse quidquam vere inferri sed aliud a nobis principio ex quo colligatur consequentia [illegible] ex suppositione impossibili tollente se ipsam involvit n. hanc suppositionem quod maneant etiam [illegible] totum et maneat [illegible] manendo [illegible] ad [illegible] involvit hanc auferri [illegible] et manent [illegible] unio ubi supponimus expresse manere unio et simul [illegible] supponi[illegible] non manere eadem [illegible] implicat manere unionem illam [illegible] [illegible] aliud principio nihil posse vere inferri. R. Transeat [illegible] quod si [illegible] suppositione impossibili intelligatur [illegible] intelligi suppositionem [illegible] in qua ponuntur capite dicam [illegible] ex parte [illegible] contradictoria [illegible] [illegible] in qua pro capite dicam ponuntur ambo contradictoria [illegible] ~~esse verum ex simul non esse verum~~ et nihil [illegible] ad ~~hanc [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] ex n 394

Nunc [illegible] negandum quod suppositio tollens se ipsam et inutilis ad inferendum [illegible] illa in qua pro capite dicam ponuntur [illegible] sibi repugnantes hoc est [illegible] [illegible] et [illegible] affirmat quod et [illegible] negat [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] ex una parte contradictionis posita pro ~~hyp~~ capite dicam hypothesi [illegible] [illegible] [illegible] ex altera parte contradictionis posita pro capite dicam eiusdem hypothesi. [illegible] [illegible] [illegible] suppositio [illegible] esse et non esse [illegible] esse aut male. Deinde [illegible] suppositione impossibili principii [illegible] [illegible] [illegible] pro capite dicam [illegible] sibi repugnantes [illegible] affirmat manere [illegible] [illegible] [illegible] negat manere [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ sed aliquid aliud [illegible]

[illegible] suppositio tollens se ipsam.

adæquate ab ipsis (sive ante oppositi) sic contra conversum. Deinde
non sit illud talis complicati quidditas seu ex una parte contradictionis
posita in hypothesi ut ipsi contradictoria debeat necessario sequi
ex altera contradictionis parte posita in eadem hypothesi licet
non ex omni extremorum utriusque sequatur manere, contra
ex non esse alterius falsum non esse extremi utriusque sequitur non manere
totum. Ad 2dam eandem hypothesi impossibili quidem principium
[illegible] ob simile modo neque propositionum [illegible] sibi repu-
gnantes (cum una utrique affirmat [illegible] aut male altera
eo negat [illegible] non ad male sed contra [illegible] distin-
ctas adæquate ab aliis) neque enim sit illud complicati talis quidditas
sequatur ex una parte contradictionis posita in hypothesi ut
ipsi contradictoria sequi debeat ex altera non licet ex absolute
aut [illegible] sequatur non manere compositum huius, contrario ex
[illegible] extremorum [illegible], ex altera utriusque sequitur manere
compositum huius.

Urgebis: Haec hypothesis: si per impossibile auferretur sa-
pientia DEI manerent tunc iustitia DEI, est hypothesis
[illegible] (nisi non esset talis [illegible] [illegible] quidditas
[illegible] DEI [illegible] ab iustitia eiusdem) ergo pariter
[illegible] [illegible] priori hypothesi: si per impossibile auferretur sa-
[illegible] [illegible] manet [illegible] compositum huius, et tollens [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] allata in obiectione [illegible] hanc
hypothesim: si per impossibile auferretur sapientia DEI [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab illa auferretur manebit tunc
iustitia DEI [illegible] [illegible] [illegible] ex illa non sequitur
sapientia DEI [illegible] [illegible] ab iustitia eiusdem. Verum
[illegible] hanc [illegible] si per impossibile auferretur sapientia DEI
manerent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientia DEI
maneret tunc iustitia DEI [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex illa non [illegible] quod de [illegible] [illegible] [illegible] sapientia DEI
[illegible] eiusdem [illegible] [illegible] iustitia DEI in [illegible]
hypothesi ablata sapientia DEI [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sapientia et iustitia DEI.

Ex dictis [illegible] de hypothesi impossibili [illegible]
modus argumentandi ex hypothesi impossibili [illegible] [illegible] [illegible]
esse utile et laudabile [illegible] [illegible] DD fere omnium

Ano sua Magnu Suarez qm auster tacro nne refellit S Vasquez. Deinde sua S Esparza in opusculis de DEO qi in oppositu mire ibidem in Opusculo de Attrib. Lnii et sua aliqui paucu recentiores. Quo resolvo est Tq. modq argumenti ex suppone impossibli in eeteu eet mathis ingeniu ex impossibli sequi qdlibet et quaeq alia contradictoria sed hoc ipsu ee patet ex dictis a n. 393 et f. Tq. modq arguendi ex suppone impossibli est maxi apud veteres usitatissimis Theologis ac Philosophis ex suppone impossibli utile aliqa infinitiq amor. ex hac suppone impossibli si Spiritus S. non procederet a Filio S Thomas expresse cu alio Theologis infert qd in tali hypothesi Spiritus S n distingueretur a Filio. Ergo vo ex eiq sequaces infert qd distingueretur. Neq dicas S Thomam et Theologos argumentari sua [illegible] ideo qa velata suppone impossibli. non evidens est D Thomam et Theologos argumentari [illegible] ideo quia velata suppone est impossibilis etiq talis argumento utili [illegible] qaeq gradu [illegible] non ex illa [illegible] deducuq an principia distincta illis in divinis [illegible] compossibilia sunt et alia oppos [illegible] et [illegible]. Ideo plures illi ex suppone impossibli qd DEus necessario infert qd n esset possibilis. Sic ex suppone qd mundus eet impossibilis infert aliqi qd impossibilitatem DEus aliqi an oppositu[m].

400

Nota [illegible] ex illis qi aperte ex impossibli suppone nihil posse recte inferri tale principium ergo [illegible] colligunt [illegible] statuere. Illud est oppositum [illegible] qo illo possibile ablato perit [illegible]. alius vo tale. Illud est oppositum [illegible] qo illo possibile ablato v exp.o. [illegible] ipso intelligitur inferri [illegible]. Non admittit primu principium Tq. impossibile ex illo deducitur ad male [illegible] ee oppositu tamen cu n sit possibile illo [illegible] inferri. [illegible] n. ablato [illegible] perit modq unioni. Tq. impossibile est aliqd ens creatu [illegible] n mediate solu inferri non [illegible] qdlibet esse n mediate necesse est ut [illegible] qi [illegible] illis [illegible] divinis [illegible] qd hoc principium qo illo possibile ablato [illegible] suppone impossibile [illegible] [illegible] huiq

principij (sive nos cognitum) terminabile ad infinitum aliquid esse. Sed non subsistat illud principium T.g. involvit eandem [illegible] dispositionem impossibile. T.g. Passio ex p.o. [illegible] intelligentiae male [illegible] principio [illegible] passio ex p.o. [illegible] intelligentiae creata ut [illegible] intelligentia [illegible] alio uno passio ex p.o. uno relatio transcendentalis [illegible] intelligentiae relatio transcendentalis ut [illegible] ex [illegible] neque [illegible] sunt male nec DEUS creatus [illegible] nec unquam relatio transcendentalis relatio impossibilis.

Articulus 2dus

An Relatio praedicamentalis sit n.c. dependens a fundamento et termino completis.

Triplex est in hoc [illegible] sententia [illegible] dicentium relationem praedicamentalem esse accidens [illegible] a fundamento et termino completis [illegible] fundamentum et [illegible] ex iisdem et [illegible] fundamento [illegible] termino [illegible]. [illegible] sententia est quorundam [illegible] relationem praedicamentalem esse [illegible] dependentiam extremi [illegible] [illegible] Tertia [illegible] est [illegible] relationem esse [illegible] ex n.c. dependentiam extremi [illegible]. Secunda sententia [illegible] definitione [illegible] ex n.c. [illegible] [illegible] duas priores [illegible].

Dicendum est Relatio praedicamentalis [illegible] est accidens [illegible] n.c. dependens a fundamento et termino completis.

Pr. [illegible] impossibile ablato [illegible] [illegible] et praedicamenti [illegible]. Sed [illegible] impossibile ablato accidente [illegible] n.c. dependentia a fundamento et termino completis [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] accidens [illegible] n.c. dependentia a fundamento et termino completis [illegible] [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] accidens [illegible] dependentia [illegible] [illegible] positis fundamento et termino completis [illegible] accidente [illegible] n.c. [illegible] dependentia [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] uno n. positis [illegible] [illegible] sine [illegible] accidente [illegible] dependentia [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] in [illegible] sine [illegible] [illegible]

401

Relatio praedicamentalis [illegible] est accidens

[illegible] relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] accidens [illegible] fundamento [illegible] [illegible]

322

ex parte ea gratia qualitas una qua reperitur adaequate definitiva
similitudo fundata in termino extra illam. 2do possunt dici
cognitionis aequalitas in proposito sine ullo accidente aut modo ipsi
superaddito ponitur relatio quae dicitur aequalitas seu aequalitas qua
... fundata in termino ponitur n. ea gratia quantitas
una qua reperitur adaequate definitive aequalitas fundata in termino
... ... involvere identitati diversitatis dependentiae
...

Rursus oppositi possunt fundamento et termino positis sine
accidente aut modo superaddito poni relatio quae dicitur relatio
fundata in ... ... posita tota essentia
ejus ponitur ... fundata in ... fundatur ... possunt aeque
... ... tota essentia ... ponitur ... fundata et ... ...
relatio ... sed positis fundamento et termino positis sine
accidente aut modo superaddito ipsis ponitur tota essentia relationis
quae dicitur ... ... ponitur tota essentia
similitudinis aequalitas in termino ut ... ... proprie
similitudinis aequalitas ...
... positis fundamento et
termino positis sine ullo accidente aut modo superaddito ... prop-
... solis duobus ... ponitur non solum fundamentum similitudinis
fundata in termino sed ponitur ipsa similitudo fundata in termino ponitur
n. ea gratia qualitas una. ... ... fundamentum similitudinis
fundata sed ipsa similitudo fundata in termino definitur ex ea gratia
qualitas una quae ponitur ... ... fundamentum ... similitudinis sed
ipsa similitudo fundata ... similitudo n. fundata ... dicitur proprie
ipsa similitudo fundata ...

Confirmatur ... ... in sententia oppositorum ...
... de ... superaddita ... ...
... in infinitum in relationibus superadditis ipsis n. relationes
... similitudinis ... relationibus ... ad se ... re-
lationes diversitatis referentes ad se ... accidens aut modus
superadditus ... ... ad alias relationes
referentes ... ... accidens esset in infinitum.
... ... relationes existentes in modo superad-
dito? ... ... ex speciali ratione modorum quod referuntur
ad ... ... modi n. in ea ratione in qua ...
non indigent alia ... ... modo. ...
... ... modi dicuntur esse
... ...
... modus superadditum ... ... esse ...

402

ad qdum v n qdum ideo ad qdum sanat s hypadu
et nudu quiunis sub alimo sed relao realis
agnosido dicit ex se indifferentem ad hoc ut referetur
ad aliud relatae aq ad idtitte sint tale sq indiffer
ut referetur ad aliud sint n. sq pot existere n existe
ndo quo aqu n referetur qualicaaliter ad aliud ita pot qdu
intitudinis existere n existere relat alitis inv sed
agens quo aqu relatio intitudinis n referetur qualicaliter
ad relatae qualium alitis.

Observamo existeri universali relatae dive se n.
hypaditu fundamento externo suptis. fundamento et
proxiptis est una pte ex alia ur relatio qualicaoli
spectat qualicam stradietia q relao qualicaalis dignus
ut a fundamento et tno suptis ssegapaset ex dictis
desiquis dipiois dis dius pto. Tq. fundamento extno
suptis spectat augeri aut minui relati an spectit
n augeri nec minui ut pto: deny n. el z alba singulis
utz si his deinde singulis addanty 3 gradus albdinis ut
fiant alba ut 6 augebuntur fundamm extng sptere
sinpta intitudinis ur augeatur ro intitudo ipsa cum n
min g alba ut 3 sint alb: intitu qm alba ut 6.
Tq. relatio qualicaali spectit se acidus ceu am fundamento
externo spetis ipse spectit se ipsum n ro acidus. X
Resto ad ima shoud dico qd intitudo pot dici
dupliciter v quos ipsa quse evenien specifica l goad entte
in galittiy gudo si: uniung 8bm hbt eande speega-
litte aq albdine gedged ssit an unu 8bm hbat
plures gradus albdinis pauciores ro alid. v certe pot
dici quo evenien in galittby. n specifica tm sedem
gradualiter l goad gnitte gudo si: tot gradus galittis ly
albdinis hbt unu 8bm qd alid. Propositio
dico quoniam vase augeatur vide de diminucae dicendus
fundamm ext tng sptere sinpta intitudinis in galittby
eadem relatae vase augeatur et relao intitudinis eaga
in data hypothesi augeatur fundamm extng sptere
sinpta solo goad gntte galitta veserta eadem spee
galitto vide n. flores stinent gradus albedinis qm
ante intitudo aut ulla augeatur et intitudo illa solo q8

unde stne dico pot quo sptis: qlis rarty fundi communicatis
cam et n alis rarty fundi in hunc sincerus in qdua studitis
sed dupliciter qualitate spectit piug qualitate psessig an fundameno
externo sptis sarundu relatio: unitatis et intitudo impossibile

Resto ad vicesimum, tum: Resp. n: d ad illud
relatio qualitatis spectit adque fund-
amentum externo sptis l fundamento externo
externo d sptis tui sed tm in taure sptis
amplius sptis. T. Dq. tm n. n alios sipedistis
idalquit augeat adque sptis relatore ablatis
n tanti aliu dicere dicitur
ulii relatae alii sptis: ablatie hui tuaturiis
ad alias quia nonne mutuum ut relatio

denique quod scientia in qualitatibus graduati et quoad quantitatem
non sumpta pro scientia generica in qualitatibus.

Ad 2dum ostendo dico relatione implicante non esse accidens fundamento et tunc complete sumptis scilicet illis quae addunt rationalitatem ut patebit infra. Admitto ergo esse accidens fundamento illi cui est accidens fundamentum et tunc complete sumpta non conveniens fundamento ex parte relationis implicantis simul cum termino et ratione fundandi ac termini.

Obr 2do Absolutum dignius est relativo sed fundamentum ex tunc complete sumpta est quid absolutum quod fundamentum ex tunc complete sumpta dignius est relativo quod utrique relativum dicitur dicere quid plus est nimirum ipsam relationem super fundamentum et tunc complete sumpta. Dico probatur quod absoluto et relativo conveniunt implicata contradictoria nimirum absolutum esse ad se et ad aliud relativum esse non esse ad aliud et ad se.

℞ hoc argumento probari non relationem transcendentem dici dignius esse absoluto fundamento cum hoc in pluribus relationibus transcendentalibus sit absolutum scilicet DEUS Angeli homines quod non admittunt oppositi. Unde dicere negari posset sumpto dico non relationem transcendentem esse non relativum et plerumque ubi contra est addit enti absoluto non extra oppositionem. Obseruat alioquin ratio illud dignius: absolutum pure esse dignius est relativo. Ideo dico sed relatio positum possibile esse aliquid ens possibile utrum quod sit pure absolutum ut ostenditur ex n. 370 absolutum non pure esse sed quod simul esse relativum dignius est relativo. Dico secundo fundamentum ex tunc complete sumpta ita est quid absolutum ut simul sit relativum quod inde non dicitur dignius est relativo. Probatur dictis eandem partem responsione et distinctione scilicet absoluto pure esse et relativo repugnat implicata contradictoria non tamen absoluto quod simul esse relativum et relativo absoluto nimirum quod simul esse relativum esse ad se et simul ad aliud. Neque dicas implicare ut aliquid sit ad se et simul ad aliud ipsum nam non opponitur ut contradictoria esse ad se et esse ad aliud licet sint ipsa esse tantum ad se et esse tantum ad aliud non ex esse tantum ad se sequitur non esse ad aliud et e contra ex esse tantum ad aliud sequitur non esse ad se. Dehinc hoc ipsum in DEO nostro gloriosissimo ipsa implicata non sunt contradictoria quod et

sibi et aliis rebus creatis sit sufficientissimus ad ea.

Urgebis 2do absoluta dignitas inter se et ad Deum [illegible] multo magis relationes et absoluta [illegible] esse et addere magis n. differunt relationes et absoluta quam absoluta et absolutum. Respondeo negando [illegible] de relationibus [illegible]. diverse [illegible] [illegible] magis relationes magis differunt metaphysice [illegible] quam secundum [illegible] quam differant absoluta et absoluta ideo magis differunt physice entitative [illegible] distinctae [illegible] [illegible] n. et [illegible] declaro infra [illegible] et [illegible] magis differunt metaphysice [illegible] quam [illegible] magis differunt physice et entitative [illegible] (distinguit n. esse [illegible]) quam differunt [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] similiter de absoluto et relativo [illegible] ad absolutum et absolutum dicendum est.

406

Obj. 3tio [illegible] relatio [illegible] debere accidens [illegible] n. [illegible] accidentalis [illegible] esse accidentalis [illegible] relatio [illegible] accidens [illegible] [illegible] fundamento et termino [illegible] [illegible] accidentalis [illegible] accidentalis [illegible] esse [illegible] accidentalis [illegible] hujus eadem [illegible] [illegible] accidens [illegible]. R. [illegible] [illegible] accidentalis [illegible] [illegible] accidentalis metaphysica [illegible] esse [illegible] accidentalis [illegible] [illegible] accidens n. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] accidentales n. [illegible] fundamento et termino [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis [illegible] entitas et eadem [illegible] hujus entitas [illegible] [illegible] accidentale [illegible] accidentalis [illegible] n. differentia [illegible] quod [illegible] entitas [illegible] et [illegible] ejusdem speciei [illegible] ad [illegible] [illegible] hujus eadem [illegible] accidentale metaphysica [illegible] accidentalis metaphysica [illegible] n. [illegible] eadem et [illegible] [illegible] [illegible] seu specifice in [illegible]:

407

Urgebis una altitudo non facit parietem similem quod neque dual[ites] altitudines cum suis unionibus faciunt eundem parietem similem alteri. R. hoc argumento probari quod neque duae unitates faciant binarium quia unica unitas illum non facit. Deinde [illegible] disparitas est ideo unica altitudo non reddit parietem A similem alteri quia si ponatur altitudo tantum in pariete A non ponatur ea in pariete B paries A non est similis parieti B non habet [illegible] qualitatem eiusdem speciei cum qualitate illa quam habet paries B. Dum vero ex[tre]ma [illegible] similitudinis illa [illegible] qualitas una. est talis quia positis duabus altitudinibus unam in pariete A altera in pariete B paries A est similis parieti B ut probatum n. 401 ideo duae altitudines cum unionibus suis faciunt parietem A similem alteri.

408

Urgebis alterum plura non constituunt unum formaliter nisi vere sint superadditum (posteriora n. composita [illegible] maxime ex formis compositis plura non constituunt unum formaliter nisi vere unionibus) quod neque plures altitudines cum suis unionibus ad diversa [illegible] constituunt unam formaliter similitudinem nisi vere sint superaddita. R. distinguo ante[cedens] plura non constituunt unum formaliter physice tale (quale unum compositum physicum ex his unum) nisi vere sint superadditum transeat ante[cedens]. nam omnia naturalis ex unio [illegible] plura quae constituunt unum formaliter physice tale si compositum unum vere [illegible] non [illegible] vere [illegible] [illegible] superadditum formaliter plura non constituunt unum formaliter logice in [illegible] tale nisi vere sint superaddita negatur. nam per ens unum logice intelligimus ens tale quod in recto potest [illegible] de ente uno ut [illegible] entia et ae vestitu qualitatum [illegible]. Dum vero ens tale quod in recto potest praedicari de uno ut ente physice constitui [illegible] plura non vere sint superaddita praeter in se vestitu qualitatum [illegible] similitudo ergo [illegible] est ens unum logice [illegible] [illegible] potest n. in ~~recto~~ obliquo praedicari de uno ut ente vere n. dicitur simile de pariete [illegible] hinc in nostro casu non debet constitui per formam illam superadditam per hisce altitudinibus et unionibus earum.

R. uno [illegible] [illegible] plura non constituunt unum formaliter nisi vere sint superaddita quod neque [illegible] [illegible] superaddita plane [illegible] nisi [illegible] aut nihil [illegible] superaddita constituunt unum formaliter [illegible] [illegible] nisi [illegible] superaddita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unius [illegible] [illegible] physice. Deinde [illegible] constituunt unum [illegible] formaliter nullam [illegible] [illegible] plura superaddita.

409 Dices quod similitudo requirit extrema simile et unum per ag-
gregationem [illegible] plures [illegible] requirit et unum
per accidens [illegible] relatio [illegible] complicationem [illegible]
per accidens in nullo ponitur complicamento. [illegible]
[illegible] quod similitudo [illegible] est simile et unum per aggregationem im-
proprie [illegible] [illegible] plures unius [illegible] adeoque
oppositum [illegible] unius [illegible] et unum per aggrega-
tionem proprie [illegible] complicari [illegible] de [illegible]
[illegible] adeoque oppositum [illegible] linea [illegible].
[illegible] distinguendo [illegible] similitudine et simile
esse unum per accidens improprie [illegible] oppositum [illegible]
[illegible] esse unum per accidens proprie [illegible] oppositum [illegible]
[illegible] linea [illegible] simile ut dixi [illegible] est unus unum
linea. Dico unum per aggregationem etiam per accidens
improprie [illegible] complicamenta [illegible]
[illegible] speciale complicamentum ut patet in complicamento ha-
[illegible] ponitur esse [illegible] quod et unum per
aggregationem et ens per accidens improprie [illegible].

410 Ad reliqua solvenda et imprimis quod
[illegible] relatio complicabile esse [illegible] fundamento
externo [illegible]. Nota autem relationem complicabilem [illegible]
[illegible] esse [illegible] ad hoc ut tollat indifferentiam
ad [illegible] complicabilem in fundamento et termino [illegible]
[illegible] fundamentum et terminus [illegible] fundamenti et
termini [illegible] habent indifferentiam ad [illegible] complicabile [illegible] entitas
Philippi et entitas Alexandri [illegible] cum generatione
activa [illegible] Philippus generavit Alexandrum [illegible]
[illegible] Alexander generatus a Philippo [illegible]
indifferentes ad relationem paternitatis [illegible] generatio
activa et passiva [illegible] paternitatis [illegible] alias
[illegible] entitas Philippi et Alexandri [illegible] generatione
activa et passiva. Dico nihil [illegible] indifferens ad id
quod sibi addit [illegible] quod [illegible] alias [illegible]
esse [illegible] ergo [illegible] relatio complicabilis [illegible]
esse separabilis a fundamento et termino [illegible] nihil [illegible] separabile
ab eo quod sibi addit [illegible].
Dices [illegible] fundamentum [illegible] et terminus [illegible] in-
differentia ad [illegible] complicabile [illegible] relatio complicabilis [illegible]
[illegible] fundamento et termino [illegible]

relao sultitinis eni mdg n am duas alttdines ad unionby ad sibi mparia fulto relao idtttis erit mdy n eo desi enna numen semi, specifice in naa.

R. Nsga n. n. solo modo tollit indifferen verd nd indiffrea unitty ad ostendid binarius tollig f altera unitte gd tn n e mdy fulto alttdo n e mdy et in tollit indiffren ad ee altip. Claritti gna digno Ssegns g relao Glicatis e mdg n. … dig addity altd fndmnto et tmo remotis supposito gd tollat in fndmnto remoto indifferen ad refri Glicaalt n f mdu ultima acttis undiatd pked denaoij Nsga. Supposito gd tollat dictd indiffren f mdu ultmd acttis i undiatd pked denaois ido Ssga. Sed n supposituo gd eo relao Glicaalis tollat indiffrea in fndmnto remoto ad refri Glicaalt f mdu ultmd acttis p denaois hoc n. spent Soli relad Glicaali fndamd in actione et passione n eo relaoiby fndaus in unitte et numero gatis e relao sultitinis idttis p ut patet ex stabe Slipois nvd n 407. Advertre hic utpas modos fndandi et tmndi ee sufficiente mutuoe ti cuig fndam remotd transeat a n. ee ~~…~~ relati Glicmatd ad ee relati. Scio utlbig infra moas fndandi et tmndi n ssario debre ee mdos.

R. Transeat ad hoc … relao n Glicaalis fndam ex n. 378 ubi mino necessario inpra … ad quod remotd … utroque … relaoi … diffrea … Glicaali.

Nota 2do ideo unione ee mdu superadditu extremis composito pkei g. hdc possint coexistre sibi nec tn … unir se uniri unde debt dari aliquid gtium gd tollat eoru indiffrea ad uniri hoc am aliud n e gn unio modalis i e sm positi fndmnto et tmo ssplecis g. implicat fndmn n refri ad tmn ideo n e raio admittendi relaoe mdle superaddita fndmnto et tmo ssplecis. **411**

Nota 3tio sicut ad hoc utraetio et passio sstituant diversa … specialia Glicamnta sufficit sola distinctio raois inter actione et passione ita ut relao Glicaalis ostituat speciale Glicamentum sufficit sola distinctio raois inter fndmn et tmnu sicut hdc Ssstituunt Glicamnd relaoi et inter fndmn et tmnu sicut hdc ssstituat alia Glicamnta multo am magis sufficit distinctio dis inaliquta na Glicamnd relaois ab ipso fndmnto et tmo alia am singla Glicamnta possint subsistere **412**

v in alio fundamento v in alio termino. Addo praedicamentum
tractatus ex speciali praedicamenti esse includat aliud praedicamentum
[illegible] ut ee [illegible]

Nota 4to ideo relatio intentionalis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio intentionalis [illegible] [illegible] in re [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posito fundamento et termino [illegible] relatio [illegible] praedicamentali ut [illegible] n 401 ideo relatio [illegible] [illegible] [illegible] dicere debet. Neg dicas [illegible] relatio intentionalis [illegible] ordini [illegible] [illegible] ordine intentionali [illegible] ordini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intentionali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natum. [illegible] [illegible] ordini intentionali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriosissimus habet in ordine intentionali [illegible] intellectu creatum esse intentionale limitatum finitum [illegible] creatum [illegible] ad Deum [illegible] esse intentionalis Dei in intellectu creato) [illegible] limitatum et finitum [illegible] in ordine [illegible] [illegible] esse limitatum et finitum ✕

Articulus 3tius

An Relatio Praedicamentalis [illegible] [illegible] soli fundamento completo in circumstantia termini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requisiti.

Docent aliqui ex Thomistis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relationem praedicamentalem [illegible] [illegible] fundamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in titulo Articuli [illegible] [illegible].

Dicendum est relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in circumstantia termini [illegible] [illegible] [illegible] requisiti. [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibile v impossibile [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] a n 383

Sed tunc relatio praedicamentalis esset id quo solo posito possibile est impossi-
bile absoluto poni relatio praedicamentalis. Cur redeunt inconvenientia
quod tunc relatio praedicamentalis est essentia intrinseca ipsius.
Confirmatur quo absoluto tollitur res formaliter immediate illi res identi-
ficata vel addita vel inaddita (nam tolli aliquid formaliter immediate
ex modo est tolli ratione sui, et tolli esse nihil addere distin-
ctum ab ipso auferri ad esse et tolli ratione ipsius alicuius
addita vel inaddita sibi identificati. Ita tolleretur ratio ad
relationem aliquam et impossibile unionis. Ergo etiam consequenter ad
relationem aliquam et impossibile esse eius, probatur. Sed tunc
relatio praedicamentalis est id quo absoluto tollitur immediate praedicamenta-
lis relatio quod tunc relatio praedicamentalis identificata vel addita
vel inaddita relatio praedicamentalis. Affirmo sed in addita
esse et quod inaddita. Nor prob ~~Tunc aliquid~~ quo solo
absoluto tollitur res illo absoluto tollitur immediate eadem res
Sed tunc relatio praedicamentalis est id quo solo absoluto tollitur relatio
praedicamentalis [illegible]. Prob. quo solo absoluto tollitur res illo absoluto
tollitur res vel antecedenter immediate vel consequenter quod tollitur formaliter
immediate [illegible]. [illegible] nullo tolleretur res. Ans prob:
Tunc aliquid antecedenter immediate vel consequenter tollitur ad absolutam
aliquam quando eo ipso quod illud absolutum tollitur aliquid
addere ab ipso distinctum identificatum, et illi quod antecedenter
tolli [illegible] consequenter res dici tollitur antecedenter unde ad
absolutam identificatam, quod eo ipso quod auferuntur identificatum tollitur aliquid
addere ab identificato distinctum identificatum cum modo dici ultima
actio devinatio. Sicut etiam illud formaliter immediate tollitur
ad absolutam aliquam quod eo ipso tollitur quod illud absolutum distinctum
esse illud aliud ens addere ab ipso distinctum auferri.
Sed quo solo absoluto tollitur res illo absoluto non tollitur aliquid
addere ab ipso distinctum identificatum cum res illi quod tollitur
quod quo solo absoluto tollitur res illo absoluto tollitur res vel antece-
denter immediate vel consequenter. Nor prob ex Dialectica
de Contradictione oppositorum exclusiva nam ex ista Dialectica
aliquid solum dici et aliquid auferri nihil cum ab ipso
addere distinctum auferri et propositiones exclusivae sibi
invicem propositionibus exponentibus propositionibus exponentes. Et ostenditur
tunc Consequentia quo solo absoluto tollitur res tolleretur aliquid addere
ab ipso distinctum identificatum cum res quod tollitur tunc illud
quo solo absoluto tollitur res et exponeretur solum tolli eam

Sed tunc relatio praedicamentalis est identificata addita non tollitur illud absolutum ... quo ipso posito [illegible] impossibile

Ans tunc relatio praedicamentalis esse sibi [illegible] quod [illegible] impossibilis sit [illegible]

9

-dicam. Et hinc patet

416 Non obstare aliquorum responsa ad principale argumentum nostrum hanc sc. ad absolute aliquid tolli relationis praedicamentalis tolli relationem praedicamentalem argumentum mediate non vero formaliter immediate proinde terminus relationis praedicamentalis non esse constitutivum eiusdem. Addo urgendo ac opponens ut ostendant pervenire solo termino relationis praedicamentalis quidem iure tollatur destructivum aut ipso absolute respiciendum relationi praedicamentali quod tollatur alias nisi hoc ostenderit, patet ex dictis mediate absoluto solo termino relationis praedicamentalis tolli relationem non argumentative sed formaliter immediate. Dicunt aliqui pervertere terminum quidem loquendo, sed rationi loquendo aliquid constitutivum ex modo nostro concipiendi respectivum ad positionem termini hoc pervenire tunc formaliter quidem loquitur dicimus posterius substantiae. Itaque dicens rationi loquendo formaliter loquendo non constitutivum relationis (...) ex. g. quod (...) non datur nisi dependenter ab intellectu se an constitutivum relationis (...) independenter ab intellectu quod absoluto solo termino ponit quidem in absoluto aut ipso destructivum respiciendum relationi praedicamentali.

417 Aliter alteram mediate quoniam respondent opponentes termino opposito absoluto solo termino perire relationem praedicamentalem ideo id quod dicit relatio in obliquo non vero id quod dicit in recto. Itaque relatio praedicamentalis constat absoluto cum illo quod dicit in recto et cum illo quod dicit in obliquo. Si autem quod manente illo solo quod relatio praedicamentalis dicit in recto absoluto non solo obliquo sc. solo termino manet relatio praedicamentalis quod est contra ipsos oppositos (...). Si ideo quod relatio praedicamentalis constituitur in absoluto termino recto (ut dicunt) haec illud importet in obliquo.

418 Respondent ideo absoluto solo termino relationis praedicamentalis manere (...) relationem quoad entitatem sed fundamentum (...) non vero quoad (...) et denominationem. Itaque termino (...) relationis praedicamentalis et denominatio obiectiva (non n. hic de intentionali agimus) constituunt absolute solo fundamento cum termino si ideo (...) termino (...) quod manente solo fundamento esset perveniendum manebit et formaliter relationis praedicamentalis denominatio. Manente n. eo cui (...) absolute (...) impletur permanere et ipsum absolute (...) separabilitas n. entitas et (...) destructionis. Itaque ideo formaliter relationis

cōplicatis ɋ dicit universe cōstitutive q. pl. est n. qui dicunt entitas relaois cōplicatis ē fundamentum cōstitutivū ɋ n. dicit dum cōhoc pl. cōstituens formaliter relaois ē tangi q. n. aliud dicitur cōniunct abstr. solo uno relaoni cōplicatis manet entitas relaois eiusdem etiam manet et formalitas ɋ e contra.

419

Respondet 3tio ad ablaoe utriusq. term. perire relaoe cōplicat. quoad esse physicum non vero quoad esse metaphysicum. Itaque esse metaphysicum relaoni ɋ intelligitur cōppositi relaoe sicut hoc ē in nostro intellectu illud cōnsideremus ɋ etiam intelligit negative obiectum cōnstitutivū relaois hoc ē cōplicationem cōnstitutivam relaois dicitur tamen ē veredicum a statim cōstitui q. quod n. in cōstitui qd est in re cōplicatis relao sicut hoc ē n. ap. v. n. cogitur ē in nostro intellectu etiam utraq. cōstituunt cōplicatae relaoe sicut hae ē ap. v. n. Si ad illum qd si abstr. solo termino perit relao cōplicatis quoad esse physicum perit et quoad esse metaphysicum negative n. obiectum metaphysicum rei illius cōniung. di[illegible] a toto et physice rei ɋ a eodem dicitur simplicis cōstitutivis physica rei si negative. obiectum metaphysicum termini nimirum ad reale illaesum di[illegible] a corpore ita mali et unionē.

420

Respondet 4to sollicitantissime ad ablaoe utriusq. term. fundamentum relaois cōplicatis potest ee in circumstantia termini cōgnitae perire tunc relaoe hoc n. relao quoad rem ē fundamentum cōplicatio quoad rem cōnsiptam sed in circumstantia termini. Ita responsio ē eo. eadem cum dam n. 383 immediate cōstitui & inde utroq. ubi dam hic applicanda ē sicut ad ablaoe utriusq. term. ɋ oia cōstitutam relaois cōplicatis manent sed etiam circumstantia termini tamquam n. notitiae ex. rei ɋ n. oia manent sed n. oia manent qd ad ablaoe utriusq. termini perit aliquid cōstitutiva relaois cōplicatis ydam illud si n. utraq. utroq. sibi supponatur perisse. Si tamen oia manent tamen qd manet et relao cōplicatis q. impletur perire tamen cum relativum manentibus oibus cōstitutivis licet etiam circumstantia notitiae extrinseci ɋ termini ut cōstat n. 383. Ita 2do ex n. 386 q. data responsio supponit cōstitutiva oia relaois cōplicatis ablato solo noto extrinseco (quod cōppositum potest ee alius) desinere ee cōstitutiva in actu 2do ɋ formaliter tota relaoni cōplicatis qd suppositum falsum ee cōstat ex citato numero.

Responder ad obiectiones.

Obi. 1mo Relatio transcendentalis addit supra suum fundamentum quod est praedicamentalis. Respondeo negando relatio transcendentalis addit supra suum fundamentum omnem extrinsecam circumstantiam termini tantum ut docent oppositi in esse fundamento atque inseparabilis, quod relatio praedicamentalis addit supra suum fundamentum omnem extrinsecam circumstantiam termini. Diverse nostra dispensatur a quo aptitudo et impossibile esse termini relatio transcendentalis manet adhuc relatio transcendentalis; cum sublato et impossibile esse termino manet relatio transcendentalis verum ad illum manet n. aptitudo exigentiae respectu termini nec inaddere supra relatio transcendentalis. Itaque ut oppositi docent de relatione praedicamentali ideo haec debet addere supra inaddere esse termino.

Obi. 2do Ille supra addit supra relatio cuius totum esse est ad aliud nam definitio relatio est cuius totum esse est ad aliud se habere sed ad aliud fundamenti esse est ut aliud termini enim et ulterius est ad aliud quod supra fundamento addit supra addere relatio. Nec probo fundamentum et est tamquam ad aliud tamquam est ad receptum illud n. aliud addit est relatio est tamquam. Respondeo in minori negando deinde ad probationem eius dico definitionem illam esse relatio in concreto ut in abstracto relatio enim in abstracto est ad praedicatum ei cuius unum respectu ad aliud ut ei cuius fundamentum respectu ad terminum dicit esse ut vel ipsa relatio in abstracto. Respondeo hic explicatur videlicet n. sed relatio praedicamentalis concreto sumpta (cuius esse totum est ad aliud se habere) ulterius ipsum termini quod evidenter ostendit esse in textu oppositionem non relatio concreto sumpta includit relatio in abstracto sumpta formale, haec ergo hic exigit termino est relatio concreto sumpta quod n. est abstracto fundamenti alicuius tamquam ulterius ipso est operatum exemplo. Deinde respondeo aliter ad argumentum negando ad probationem dico illam definitionem aliis quam praecedit de relatione in abstracto ei intelligendam esse relatio est cuius totum esse est ad aliud se habere: hoc relatio est cuius totum esse est unum respectu ad aliud et ipso nimirum fundamentum remotum ad terminum remotum. Non addit supra omnem addit (cum sit in relatione tamquam adaptatio est a contrario) distinctum a fundamento.

Sicut autem procedit de relatione in concreto intelligenda est de relatione in concreto, manet et quod vero solum sumptis quod ratione

est fundamentum, solum tertium hunc sensum: relatio in concreto est cuius
totum esse est referri ad aliud vel adaequate vel saltem inadaequate ab ipso di-
stinctum. Primo relatio abstracte sumpta identificata termino re-
ferat fundamentum ad terminum adaequate vel inadaequate ab ipso distinctum
relatio autem concrete sumpta constituta per relationem in abstracto
identificatam termino, includit quod solum rectum sumpta refertur ad
terminum remotum vel adaequate a se distinctum vel inadaequate.

Urgebis: vel tota relatio abstracte sumpta refert fundamentum
ad terminum vel non tota. Si primum, quod et terminus refert, nam et ipse est terminus
relationis constituens abstracte et concrete sumptae; porro terminus referre non potest, debet
enim referre ad seipsum quod dici non potest, quia relatio debet referre fundamentum
non ad seipsum sed ad aliquid aliud. Si secundum, quod relatio abstracte
sumpta non est id cuius totum esse est unum referri ad aliud, vel esse [illegible]
cuius unum refertur ad aliud, nam pars tantum eius refertur ad aliud.
Rursus: vel tota relatio concrete sumpta refertur ad aliud scilicet ad terminum vel
non tota. Si primum, quod refertur et terminus [illegible] constituens relationis concrete
sumptae, quod sequitur aliquid [illegible] refertur ad seipsum, quod implicat.
Si secundum, quod relatio concrete sumpta non est id cuius totum esse est referri
ad aliud, nam pars tantum eius refertur ad aliud. Respondeo
ad primum dilemma quod tota relatio abstracte sumpta et non
solum ei cuius fundamentum refertur ad terminum, vel quod tota refert fundamentum
ad terminum, consequenter solo quod et terminus referat, etsi fundamentum terminus
remotus ad seipsum referat (ut fit in relatione identitatis); si autem
fundamentum terminus tantum proximus non ad se sed ad terminum remotum refert
ut fit in relatione paternitatis, similitudinis, etc. Ulterius consequentiam
distinguo: relatio debet referre fundamentum non ad seipsum sed ad
aliud semper adaequate a relatione ~~[illegible]~~ distinctum, nego; sed
ad aliud vel adaequate vel inadaequate a relatione distinctum, [illegible].
Primo relatio abstracte sumpta identificata inadaequate termino remoto
refert fundamentum ad aliud distinctum inadaequate a relatione, quia
identificatur termino solum proximo refert fundamentum ad aliud distin-
ctum adaequate a relatione. Ad secundum dilemma dico: [illegible]
relatio concrete sumpta includit relationem in abstracto quod et termi-
nus solus vel cuius fundamentum refertur ad terminum, tamen ipsa refert
ideo relatio concrete sumpta tota solum includit vel quod [illegible]
rectum (quod est ipsum [illegible]) relationis, nimirum solum fundamentum
remotum, non autem tota quod [illegible] tum rectum quam obliquum
(quod est ipsa relatio abstracte sumpta) refertur ad terminum consequenter
adhuc terminus non refertur ullo modo ad seipsum. Quamvis in rela-
tione est inconveniens ut terminus sint cum aliis entitatibus sumptis

[illegible] spectavit fundamentum referens ad seipsum [illegible]
hoc n. manifeste patet in relatione [illegible] actus ad potentiam
actualem. Ergo ipso non diligenter. relata oppositio
argumentum [illegible] stant n. relatione [illegible] utrique
actus ad potentiam [illegible] quam [illegible]
identicam adeoque fundamenta in [illegible] non fundam
huic relationi [illegible] includit cum [illegible]
adaequate [illegible] determinata [illegible] oppositis
[illegible] cum [illegible] n. 422 posita.

424 **Obj. 3tio** [illegible] distinctionis [illegible] Christo [illegible]
[illegible] dissimilitudinis et diversitatis [illegible] Christo [illegible]
[illegible] et Christo et [illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] Christus [illegible]
[illegible] Christo [illegible]
[illegible] Christus [illegible]
[illegible] Christo [illegible]
[illegible] una ex dictis [illegible]
alia [illegible] de Christo [illegible]
[illegible] de B.ma Virgine [illegible] ex [illegible]
[illegible] Christo. [illegible]
[illegible] ad utrumque [illegible]
[illegible] in eodem modo [illegible]
[illegible] de una [illegible] alia
[illegible]
[illegible]
[illegible] Christus [illegible]
Christo [illegible] sed [illegible] eodem modo [illegible]
[illegible] Christus [illegible] in [illegible]
[illegible] de una [illegible]
[illegible] et de altera. [illegible]
veram [illegible] veri [illegible]
[illegible] Ideo ipso [illegible] diversa sunt [illegible]
[illegible] diversa [illegible] eadem [illegible] de illis vere
dici [illegible] n. [illegible]
identicam [illegible].

Ad reliqua solvenda

425 **Nota** [illegible] relationis [illegible] fundamentum [illegible] relationi, nec
[illegible] fundamento sed [illegible]
n. [illegible] extremis [illegible]
[illegible] non [illegible] tribuit

ubi ipsi et tmo denuo relui qui tmq ut tmq n d capax denuo is tmq neq n. ut tlis ipsi sed tm cuat relose ad se aliquid. Dixi tmq ut tlis tmq n. modo sumpty cum ipsi ee fudm altrq reltonis ipsi denai relose in paries B qd tmq reltonis gae paries A ipsi ad ipsu est simul fudmm reltonis gaepse paries B ipsi ad pariete A.

Nota 2do Lices aequalitas pdns cum relere [426]
essientiq tm pona qm relere hinc m n seqiq deest amatq al... aequalitas dicta ipse amari relq licet hoc essientiq ipse cum medi et unione hinc m n seqiq de gratq hoc ipso gratia ad male aut ipse Cuq ratio e q aut hoc grq n tty entre Chre n gondoia Ma gratq est eig aeternas sed illa totq denuo Chre gaud Ma ptes ag a incipit denuo gratq eti peniter aequalitas pdns cum relere amaq n rta entre sed illa rta denuo adg sufficit unica ptes eig amatq.

Articulus 4tus

An Relao Praedicamntlis idficen soli raoi fundandi et terminandi.

Cum denuo sit relose praedicaals ilficari fudmnto et tmo [427]
speciei ... unc ipse suppositas ... Relao spiritualis idficiene fudmnto et tmo em remoti nec ...ceq fudmnto et tmo proximis e uni fudndi et tmandi inter ueniunt ayide qs erg ex his solo ablo illiq eo ipso relao praedicaals. Antequm decida

Praemitto primo gdici hic de Relaoe in abstracto e fit hic e fin serett tmq relatio e Relatio nam de relaoe in concreto.

Praemitto 2do moes fudndi et tmndi qas dfinivi n 367 aliqndo idficari ab fudmnto et tmo remotis gonodo idficiunq in relaoe idficatis et divisionis e similitudinis in raa et dissimilitudinis aliqndo an digni ab a fudmnto et tmo remotis. Risq moes fudndi et tmndi distinch ab a fudmnto et tmo remotis aliqndo idficanq inde esse in relaoe paternitatis generatio actiua qe tro fudndi generari passive gd e tmo tmndi idficanq ... gte. Aliqndo am digniunq ase ab noso in relaoe similitudinis dissimilitudinis in qualitate aequalitate inaequalitate ... praemissis.

Dicendum est primo. Relao praedicaalis abstracte sumpta [428]

idficare et adaequate solis modis fundandi et terminandi dicto sed diguum
esse a fundamento et termino remotis.
Probatur negative quia nulla est ipsius relatio Praedicamentalis idfi-
candi fundamento et termino remotis quando nos fundandi et terminandi
ab illis diguum, quod non idficare. Atque primi alii Alexand-
ro Stega probatur: quia sicut enim non et esse non ..... nisi
multiplicanda sine necessitate. Similiter cum essentia magna sit
ipsius illorum. Unde absoluta tertia res
Probatur 2do positive Ratio formalis in qua unum respicit non Praedi-
camentale ad aliud idficare solis modis fundandi et terminandi quando
sed diguum a fundamento et termino remotis sed relatio Praedicamentalis
abstracte sumpta est ratio formalis in qua unum respicit non Praedicamentale
ad aliud (hoc enim est eius definitio) quod relatio Praedicamentalis abstracte
sumpta idficare solis modis fundandi et terminandi quando sed diguum
a fundamento et termino remotis. Atque probatur: Ratio ultimo
formaliter denominans fundamentum ut referentis Praedicamentalis ad terminum
idficare solis modis fundandi et terminandi quando sed diguum a
fundamento et termino remotis quod ratio formalis in qua unum respicit
Praedicamentale non ad aliud idficare. Ratio formalis est
aliquid et ratio ultimo formaliter denominans ad illud aliquid fun-
damentale ad universale sola ratio formalis ultimo formaliter denominat
ad aliquid denominatione. Atque probatur: quoties nos modos fundandi
et terminandi sunt distincti a fundamento et termino remotis tunc
solus ultimo formaliter denominat fundamentum universaliter ad terminum
uniusque inclusione nam in relatione similitudinis solus dicitur albedi-
nis cum sumptus cum unionibus ad sua capacia ultimo
formaliter denominant sua capacita ad esse similia in ratione albi.
Similiter in relatione paternitatis sola generatio activa et pas-
siva cum Alexandri procedens a Philippo ultimo formaliter denominat
ente Philippi ad esse patris respectu Alexandri et sic de ceteris.
Cuius ratio est ex hoc principio in eo severo denominatione
essentia non. Quatenus una indifferens ad illam denominationem alterum
denominant ad eandem sola pars denominata ad denominationem ultimo.
ultimo formaliter denominans ad eandem sed in propositis Philippi sive
substantialis sive accidentalis sola forma sumpta cum unione
ad illum capax est denominatio ad hoc in specie propositum et similiter
sola ratio ultimo formaliter denominans ad hoc in specie propositum
similiter in his relationibus cognitum, exceptum sola unio
eius et denominata ad denominationem cognitam exceptum et similiter ultimo
ultimo formaliter denominans ad has denominationes et sic de reliquis
denominationibus similibus essentia structuram talibus. Sed denominatio
similis in genere cum in ratione albi. Idem dicendum de
denominatione patris filius et sic ..... non. quatenus una indifferente

ad dnnaoe Antiae in roe albi albus eo dnnata ad eande dnnaoe Cetrum n. est dicta huius dnnaois eius duas partes A et B ee indifferentes ad dnnaoe Antiae in roe albi cum possit ee nigra vel viridi partes A vel partes B vel utraque. Demum albedines dictas cum unionibus ad dicta capacia suppositas (quae altera dictae dnnaois pars) et dnnoel ad dnnaoe dictiae in roe albi sicut ac malis cum unione ad eum capax suppon dnnata ad dnnaoe huius ac horis ad dnnaoe horis albedo est dnnaoe albi. Ergo n. dicta albedines cum unionibus ad dicta capacia supposita possunt enim diviniter existere nisi constituant dicta in roe albi atque suppl. cum unione ad eum capax supposita dicta ac horis albedo est nec divinitus possunt existere nisi constituant hinc horis albuum B) Ergo in dnnaoe dictae eius in roe albi illa pars dnnata ad hanc dnnaoe est scilicet duae albedines cum unionibus ad dicta capacia suppos ut praedicti indicavi est ea ultimo forte dnnans ad eande dnnaoe.

Ex dictis et simul ex definitione constitutis declarantur duo. Fulmen remotum et utrumque remotum distinctum a roe fulminandi et urendi si per impossibile dicta auferantur manet adhuc relao sedi- cialis abstracte supposita eius similitudinis (aequalitatis paternitatisque filiationisque) constituunt relatione spiritualis abstracte suppon ita neque hoc relationes ipsi distinctum hic per existens indicavi ut fulmen remotum et utrumque remotum distinctum a roe fulminandi et urendi si dicta auferantur manet adhuc roe ultimo forte dnnans ad dnnaoe dictiae aequalis similis et nominum ipsius roes fulminandi et urendi consequenter manet relao in abstracto aequalitatis similitudinis est

Videbis dnnaoe Antiae n ee servandam proprietatem sed se aggregatum quiddam tale illi aggregato quidem binarii sequitur in hac dnnaoe illa est similitudinis distinctum indivisibile ab ipsa dnnaoe. Itaque est illa dnnao est servandam propriae tale in qua est assignabile eum indifferens ad tale dnnaoe et sic dnnata ad eandem dnnaoe ut patet inducendo servatorum proprietatum etiam omnium ad stro- versiam. sed in hac dnnaoe Antiae quae in roe albi est assignabile eum indifferens ad dnnaoe Antiam (nimi- rum ipsa dicta capacia quae parietes dicti) et enim assignabilis sic dnnatum ad hanc dnnaoe nominavit ipsius qualitates eiusdem generis puta duas albedines cum unionibus ad dicta capacia ut patuit. Ergo consta quod dnnao Antiam est servanda proprietate in eo dicta binario in quo utraque pars de- scribitur unitas est indifferens ad dnnaoe binarii.

129

430 Urgebis paries albus A ut existat albus est indifferens ad esse similis A rat unitatis, sed indifferens ad esse binarius. ... si autem accedat paries albus B paries albus A fit similis ... unitas accedere ... unitae ... binarium ... Respondeo similium ... aggregatum ... binarium. ...

431 Dicendum est 2do Relatio praedicamentalis abstracte sumpta ...

Respondeo ad Obiectiones.

432 Obiicitur 1mo Relatio paternitatis ...

[illegible]

331

paternitati non differret enim per hoc ab actione et a passione quae utrinque dicerent eandem mutationem seu principium productivum et effectum productum. 3tio quia relatio paternitatis est perpetua et actione generativa non nunquam generat. Ergo relatio paternitatis quae est Pater non Philippi quia nunquam generavit donec actualiter Pater Alexandri. 4to Relatio filiationis non additur actioni generationis quia est relatio paternitatis ergo ipsa. Si tamen relatio paternitatis quam relatio filiationis additur actioni generationis ille relationes non opponerentur quia hae consequuntur relationes Pater Filij non sunt hic oppositae. Deinde sequeretur entitas Filij denominari Pater et entitas Patris denominari Filij.

5to Si relatio paternitatis additur actioni generationis relatio quae ut nunc ipsa est esset eadem denominaret relatione patris quod est contra D. Thomam ubi contra Gentes Cap. 13 Licet in aliis formis inveniantur esse sed denominare a relatione rationis non invenitur aliquid denominari quod esset in se existente sed inhaerente. Unde sequitur non denominari aliquis Pater nisi a paternitate quae ei inest. 6to in Divinis relatio paternitatis constituit ipsam Personam Patris et relatio Filiationis ipsam Personam Filij quod et in creaturis.

Respondeo dicendum. Ante omnia observandum dico Si relatio paternitatis additur actioni generationis aliqua relatio predicamentalis non differret physice ab a relatione transcendentali Deo Ergo non differt solum ex modo nostro concipiendi, Ergo et dico relationem predicamentalem non differre nisi differre realiter a relatione transcendentali sed sufficit quod differat formaliter sicut una predicamentalis ab actionis non debet differre realiter ab altera predicamentali sed sufficit. neque enim inde ratione oppositionem relatio predicamentalis debet differre ab ad nostris relationibus transcendentalibus nec relatio predicamentalis additur per duas actiones A et B additur [illegible] actioni consequenter dicatur relationibus transcendentalibus [illegible]

Primo actio generativa fuit est relatio predicamentalis differt physice ex modo nostro concipiendi a se ipsa fuit est relatio transcendentalis imo per hoc quia actio generativa fuit est relatio predicamentalis est relatio fundamenti realiter a se distincti ad terminum hic est relatio entitatis Patris ad entitatem Filij. fuit vero relatio transcendentalis est relatio fundamenti a se indistincti quia est relatio actionis ipsius ad terminum hic est entitatem Filij [illegible]

per hoc quia actio generativa fuit est relatio predicamentalis consequenter ex modo nostro concipiendi ratione fundamenti et termini distincti per hoc ipso fuit est relatio transcendentalis non consequenter ex modo

\# 433

nō suspendi utrisque sed uno tantum ... generantia
... relatio transcendentalis ad [illegible] ... ex-
[illegible] nō suspendi generatione ... relatio transcen-
dentalis ad [illegible] ... ex [illegible] nō suspendi
generatione [illegible].

~~344~~ 434 Urgebis Relatio transcendentalis debet realiter [illegible] differre
a relatione praedicamentali quae ... subsistit ... Omnis
relatio transcendentalis ... nō fundamento sed nulla relatio
praedicamentalis [illegible] nō fundamento ... [illegible] rela-
tio transcendentalis est realiter praedicamentalis adeoque realiter [illegible] differunt [illegible]
[illegible] ... relationes transcendentales
[illegible] relatione praedicamentali [illegible]
nō fundamento [illegible] ... relatio
transcendentalis [illegible] nō fundamento [illegible] fundamentum relationis
transcendentalis ... fundamentum relationis transcendentalis
[illegible] praedicamentalis [illegible] sed nulla relatio praedicamentalis [illegible]
[illegible] nō fundamento ... fundamentum relationis praedicamentalis
[illegible] ... fundamentum relationis praedicamentalis [illegible]
[illegible] transcendentalis [illegible] ... Dico quando aliqua
entitas [illegible] relatio praedicamentalis [illegible]
transcendentalis entitas illa adeoque [illegible] relatio [illegible]
[illegible] fundamentum [illegible] ... generando [illegible]
generando [illegible] relatio transcendentalis [illegible] fundamento se
ipsa [illegible] ... et ad causam generantem et ad effectum
[illegible] relatio praedicamentalis [illegible] fundamento et causam
et effectum [illegible] ... adeoque [illegible] nulla [illegible]
[illegible] distingui [illegible] nō fundamento
[illegible] causa et effectu et [illegible] ... nō fundamento
[illegible] a seipso.

435 Ad [illegible] ... oppositi [illegible]
enim [illegible] relatio praedicamentalis [illegible]
[illegible] ... ex [illegible]
[illegible] relatio [illegible] a praedicamentali [illegible]
[illegible] relatio [illegible]
[illegible] praedicamentali [illegible]
[illegible] praedicamentali [illegible]
[illegible] relatio praedicamentalis [illegible]
relatio [illegible] passione praedicamentali actioni
et passionis [illegible] ex [illegible] nō suspendi
[illegible] actioni [illegible] passioni [illegible] praedicamentali actionis
[illegible] actioni et praedicamentali passionis [illegible] passioni.
Unde paternitas [illegible] passione et actione [illegible]

hoc ab aliis rati assignare.

3tia opao mtm ptat no ptat qd relao patrnitti nihil reng filii ex unici ni generatis & de eniti filij nam similiter libro altus patris entis ecuaruz Balet. Dicere ultimus ptaod dignitas praesaria generaoe & paternitas proportionata illi generati qd est praesaria ultimus & paternitas proportionata illi generati qd magis & dico illi q& est praesaria ideo dicitur filio idigno deghus q paternitas a se separabilis actione generativa illa non est proportionatum illigat illa enim est proportionatum ideo illigat. Explico tiecx paternitas generativa & generatio pot duplr ptari primo qd ennim se ptem actu qd dicit dua aim phce existir. Ideo qd enim et habitualis & morale qd dicit posse ingrediut phce in mortui ma pservatur saplane dum peccans apud theologos speculativi pot & cdw ee phce actu qd dicit dua aim omittis & cdw ee habituale qd dicit in morti una pservata ptigm phce praesarie ex principio illos paternitas aim phce expresse exigenerao aim phce expresse se pportionans dici: exatinivis & inseparables dicto paternitas habitualis & moralis pservatione phce aim plena & generaoe morali pservationem phce aim plena ee proportionaris sibi & intimis & inseparables illigant ex separabilis a aio illaru inpri n pot. Et paternitas morali pservans phce aim plenam et generao aim phce expres n pportionatis sibi sig ase separabiles (nam praesaria generao aim phce expresse per manet paternitas moralis & habitualis pservans) illigant et ase distinctos.

Ad 1 gras qd it inve generao et paternitas moralis & habitualis pservans ideo ee illam qd existit aim phce nunc aim n existi actu phce in seipsa sed solum existi & in aliquo sibi aequalis in nutritione educatoe aut hoc addicato ptira filio & esse existi in aliquo suo effectu nempe ptignae patris erga filium expit erga patrem & tudo in ipsa obstinu patris data filio.

Et hinc pater patrisire nale aim morali pservare disspre ab illo ptiva hoc n. magis fuit phce qd sed semp morale extitit in 3 libera electione aliaug in filium.

437 4ta probo duplex relatio potest spectari. Ita oppositio relationis paternitatis et identitatis sufficienter exprimo ... qui generationis ... entitati Patris ... entitati Filij quae eadem res dicit identitatem et relatio filiationis ... relationes non opponerentur sibi nec solum ... Patris et Filij. Dicere ... oppositio relationis paternitatis et relationis filiationis abstracte sumptas opponi ... patre et de ... se excludant ab eadem entitate sed potius ... quod non ... Filij divini ... ipsa et ... relationis et ex entitatibus Patris ... Filij ... pater in ... et Filij in ... oppositio ... Filij magis in ... sed et ... quod ... sed ... generationis ... ad intelligere ... non ... Patrem dicit entitate ... generationem ... Filij dicit entitate ... Filij et actione generativa. Opponuntur ... doctor ...

Ad 2dam ... dico ex eo entitas Patris ab hac actione generativa ... et principium ... divini Filium ... entitas Filij divini Patris quia entitas Patris est incapax ... Filij ab entitas Filij est incapax divini Patris ab hac actione generativa ... principium et entitas Patris ... generativa quidem ... est capax divini Patris ab hac actione generativa quidem ... principium ... Filij quidem ... actio ... Dixi entitas Patris est incapax ... generativa ... Filij ab hac actione generativa ... et principium ... ab alia actione generativa ... et ... principium ... divini Filij ... Patris.

438 Ad 3tam ... dico enim in oppositione ... relatio ... intrinsece ... relatio paternitatis ... entitati Patris quod ... relationis ... authoritate Doctoris ... dico ... intelligere ... quod ... et identitatis nec ... quod ... et ... a principio ... actio ... aut ... Unde ... Patrem nisi ... ut a principio actio

439

333

Ctra [illegible] [illegible] in Dnis relao [illegible] est
[illegible] [illegible] relao filiaois [illegible] et in creatis
Dicere [illegible] q. in Dnis diva relaões Theologi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solo fundamento.

440

Obr 2do [illegible] relao [illegible] [illegible] in rao alti
abstrahe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divisi
et capacity [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in unico [illegible] [illegible] [illegible] dicitur
relaões [illegible] [illegible] ad se [illegible]. [illegible] 2do qd
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in duoby Angeli
Angeli [illegible] diceret ad se relaões [illegible] in [illegible] alti
[illegible] in unico [illegible] [illegible] duoby Angeli [illegible]
[illegible] [illegible] relaõis [illegible] abstrahe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] unionib. - [illegible] [illegible]
[illegible] - Rdeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qd [illegible] in [illegible] 2do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capaci [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) Rao q. [illegible]
in [illegible] 2do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] capaci [illegible] alti [illegible] qd [illegible]
[illegible] [illegible] unione [illegible] in Angelo Angely [illegible]
Dicere [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] relao [illegible]
[illegible] in rao alti [illegible] [illegible] [illegible] et unionib
earum [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] diversa
et capacia ad [illegible] [illegible] in rao alti [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uniones respicientes [illegible] diversa
sed [illegible]. in 2do [illegible] [illegible] uniones respi-
cientes [illegible] capacia [illegible] [illegible].

441

Urgebis Relao [illegible] [illegible] in rao alti [illegible]
[illegible] [illegible] divisi et capacity ~~sed [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]~~ q [illegible] eadem relao
[illegible] [illegible] divisis sed [illegible] unionib respi-
cientib [illegible] divisas. - [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] 2do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capaci
[illegible] alti ~~sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~ q eadem [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] unioni
respicienti [illegible]. Dicere [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et capacia [illegible] q. [illegible] [illegible]

forte ipsa sint capacia divisa (Chis n. dici est impossibile

alteri manere qualitas una diviore capacit divisionis)

dicit in lato et intensive ipsas qualitas et albedines etc

ne solis alteris vel qualitas una sed non divisione capacem

habere non dicere de unionibus qualitatum quod sunt qualitas eum

dicimur

442 Urgetis quod habeat albedinem fiunt tota capacia

(eg duo parietes) simul in ordine albi et sed albedinem

albedinem efficax sedis unio utriusque albedinis quod fiunt unio

nes albedinem fiunt tota capacia simul in ordine albi quod

utriusque soli unionibus albedinem efficax vel non simul

Urgetis arguendo quod habeat albedinem fit simul capax

albedinem unde quod habeat ad fit unam quod sua utriusque

albedinem sunt utriusque una et sola habea ad unionem al-

bedinis aut ad ordinem capaci. Dicere digno

Dicere quod putas albedinem albo fiunt tota capacia simul

in ordine albi. Nego quod habeat albedinem et fiunt albedi-

nes fiunt tota capacia simul in ordine albi. 2do dicere huius

desinentia non nega et dico hunt quod impossibile albedinem

ac nomine vel eius habea seu unione vel corpore corporis

ut fores unde et quod hic habea ad sed simul ac

ut principaliter ut quod et sua in ratione 2do. utriusque in vice

habetur albi quod impossibile alii albedinibus nomine in

habea unione illarum tota capacia et fierent simul

habea in unione illarum tota capacia et fierent simul

capaci non habea albedinem sed simul albedines eius

principaliter ut quod et sua in ratione 2do. utriusque in vice simul

et vel non simul.

443 Ad reliqua solvenda

Notandum 1mo. nos fundamentum et terminum desinere et duorum

simplex et priores sive duorum quod non videre abstracte simplex

simplex et priores sive duorum quod non videre abstracte simplex

capere [illegible] eius ad eius [illegible] universaliter non res non

ratione eius fundamentum et [illegible] fundamentum et capere

respici ad ipsum. Ceterum [illegible] fundamentum et terminum non

simplex et ipsa vel non abstracte simplex adeo in id quod potest

uniusque distributive simplex in priores ratio [illegible] in simplex

in ipso non.

Nota 2do si vero esset huius albedinem simul duobus

albedinis et terminis albedinum et relationes et corpores

idem in intelligere vel non simul in ordine albi. Quod

idem in intelligere vel non simul in ordine albi. Quod

simul duobus albedinem in eodem corpore quod duo entes

inducens quod differentia albedinem et corpore vel efficax in nadyte

vel non simul in ordine albi. Ideo quod impossibile albedinem simul

nequeunt duo albedines [illegible] unionibus albedinem tota capacia ma-

nere qualitas una [illegible] capacitas divisionis adeo simul

Quaestio 3tia

QUÆSTIO 3tia

De Proprietatibus Relationis

1mo Quaestionis huius agit de proprietatibus relationis realis ut sic 2do de proprietatibus relationis transcendentalis 3tio de proprietatibus relationis praedicamentalis ...

Articulus 1mus

Quae sint proprietates relationis realis ut sic?

Proprietates relationis numerantur a Porphyrio quas 1mo, postea ... breviter expediemus.

Quaeritur 1mo An Relatio habeat contrarium. R. aliquas relationes habere contrarium et ... [illegible] — 445

Quaeritur 2do An relatio suscipiat magis et minus? R. ... — 446

Quaeritur 3tio an relativa sint simul natura ... — 447

Quaeritur 4to An relativa possint dici ad convertentiam ... — 448

Quaeritur 5to An relativa sint simul cognitione et definitione. R. ... — 449

Quaeritur 6to An relatio tendat ad aliquid absolutum an vero ad relativum ... — 450

remoto qualis est relatio identitatis terminatur ad terminum quem dicentem potem relationis cumtamen hic sit pars relationis. Resolutio 1mo Relatio praedicamentalis terminatur ad absolutum. Ratio est: quia relatio paternitatis terminatur ad ens filij secundum se non vero ad filiationem. Pariter relatio similitudinis existens in ratione albi terminatur ad parietem album non autem ad similitudinem ejus. Cujus ipsius ratio est ex definitione relationis quia relatio cujusque est ad aliud quod terminatur ad terminum quemcumque refert fundamentum suum ad terminum. Sed relatio paternitatis refert fundamentum suum scilicet: entitatem patris non ad filiationem sed ad entitatem filij. Similiter relatio similitudinis et ad parietem album non vero ad similitudinem ejus, alias referrent dictae relationes fundamenta sua ad se ipsas adeoque sumptas non vero ad terminos &c.

Resolutio 2do Relatio Transcendentalis mutua terminatur ad relativum sed non mutua. Ratio est 1mi. quia relatio transcendentalis mutua terminatur ad tale terminum qui habet identificatam sibi adeoque relationem consequentem et quid relativum quod terminatur ad relativum. implicat enim terminari ad unum et non terminari ad alium priori sibi adeoque identificatum. Ratio 2di est opposita: quia relatio transcendentalis non mutua terminatur ad tale terminum qui non habet identificatam sibi adeoque relationem consequentem non est quid relativum. Et hoc enim differt relatio transcendentalis non mutua a relatio non mutua.

451 Nota enim relationes praedicamentales quando termini sunt existentes actu, terminari ad relativum sed non proportionatum sibi. Terminantur ad relativum quia omne ens existens actu habet aliquam relationem transcendentalem identificatam sibi scilicet: omnis creatura ad DEUM, DEUS autem ad creaturas et adeoque omne ens existens actu est relativum. non tamen terminantur ad relativum proportionatum sibi, relativum enim transcendentale non est proportionatum relationi praedicamentali. Et hinc patet quomodo non omnis doctrina doceat quod relatio praedicamentalis non terminetur ad relativum, sed ad absolutum scilicet: non terminatur ad relativum proportionatum sibi praedicamentale.

Dices omnis relationis terminus est vel pars ejus vel connotatum (non relationis transcendentalis terminus est connotatum ejus) aliquando autem relationum praedicamentalium terminus remotus est pater aliquando ~~autem~~ ad solum connotatum sed est pars aut connotatum relativum est quid relativum ut patet. ergo omnis relationis terminus est quid relativum. Respondeo Non infertur non quid relativum nec pars aut connotatum relationis primum enim est terminum non ens ~~tt~~ quia aliquando non respondet relatio illis adeoque nec est relativum simpliciter tale. Charitas autem gratia digno nomine sed est pars aut connotatum relationis est quid relativum vel relativum est dici vel proportionatum vel non proportionatum relationi illi cujus est pars aut connotatum nomine est quid relativum semper secundum esse et proportionatum relationi illi cujus est pars aut connotatum secundo nomine ergo omnis relationis terminus est quid relativum vel secundum esse vel secundum dici vel proportionatum vel non proportionatum secundo consequentia est quid relativum semper secundum esse et proportionatum non consequentia. Ad 2do hoc argumento quando non datur aut possibile est relatione non mutuam.

452 Quaeritur 1mo An terminus relationis debeat esse existens actu. Quaestio procedit principaliter de termino remoto. Resolutio 1mo relationis praedicamentalis terminus ordinarie debet esse existens actu. Ratio est quia relatio praedicamentalis ordinarie tantum existit actu. Et patet in relatione similitudinis aequalitatis identitatisque quod et terminus ejus proximus vero termini utpote constituens relationem praedicamentalem ordinarie existit actu quod et terminus remotus relationis praedicamentalis ordinarie existit actu. Secundo idem probatur: quia terminus proximus est identificatus adeoque termino remoto etsi existere termino proximo debet existere et terminus remotus

u dignis g[uo]d ab[stra]ho remoto altero u addugere simpl[iciter] (ut fit inve-
tione p[ro]ductis) u inaddugere simpl[iciter] (ut in relatione substantis dyalutist)
e inagi respu uni [illegible] ... mdificar s[e]q[ui]tur [illegible] exigit uni
remoti [illegible] phice [illegible] positio q[uo]d ipse exigit q[uo]d impleat [illegible]
u existere mdificato. Dixi ordinarie dum n. aliqd relatio [illegible]
ales q[uo]d [illegible] ad aliqd [illegible] aut fict[ur]o p[o]s[si]b[i]le aut impossibile
u [illegible] genus q[uo]d relatio p[ro]ductis [illegible] phice [illegible]
am [illegible] extr[em]o [illegible] extendere phio. [illegible] relatio productis
i antecedentis et p[ro]p[ter] [illegible] (intellige q[uo]d tempus)
ne relatio aut[em] [illegible] ad o[mni]a p[o]s[si]b[i]le pure u impossibile u n[on]
existens qua [illegible] correspondet. unde cum h[oc] relatione [illegible]
les u [illegible] existunt actu phice u solu inaddugere simpl[iciter] existunt
phice.

Nota Deum actu existere videri relatio actualis
diversitatis p[ro]prie talis ad lapidem p[o]s[si]b[i]le pure u n[on] existente actu q[uo] no-
mine diversitatis actualis p[ro]prie talis [illegible] apud [illegible] intelligitur diversitas
i dissuenientia durat [illegible] actu phice existentium [illegible] nomine
identitatis i [illegible] in una p[ro]prie talis intelligitur actualis existen[tia]
[illegible] actu phice existentium q[uo]d [illegible] dare docet
Anselmus [illegible] dicens Monologion cap. 14. Ego nec maior nec
[illegible] nec [illegible] u [illegible] [illegible] post annum [illegible]. [illegible]
[illegible] diversitate impropria tale [illegible] quo nomine diver-
sitatis [illegible] intelligunt omnes [illegible] Deum actu
existente et lapide p[o]s[si]b[i]le sicut identitate [illegible] actu existente
et [illegible] p[o]s[si]b[i]le. Neq[ue] ex [illegible] inferre licet Deum
e actu p[ro]prie diversum a lapide p[o]s[si]b[i]li q[uia] Deus e p[ro]prie actu idem
specifice cu[m] lapide p[o]s[si]b[i]li sicut n[on] licet inferre hymen [illegible]
p[ro]prie diversa a lapide q[uia] hymen e p[ro]prie specifice eade[m] a lapide.
[illegible] g. ut aliqa dicunt p[ro]prie idem specifice [illegible]
[illegible] identitatis [illegible] [illegible] actu [illegible] existentes [illegible]
[illegible] specifice inter se [illegible] Deus et lapis pure p[o]s[si]b[i]lis
ut [illegible] aliqua [illegible] diversa actu p[ro]prie sufficit q[uo]d [illegible] existi-
[illegible] diversitatis actualis p[ro]prie talis [illegible] deest [illegible] pure p[o]s[si]b[i]lis
Deus [illegible] existens. R[espondeo] 2do aliqua relatio [illegible]
requirit [illegible] actu existere aliqua [illegible] n[on] requirit. Ratio e[st] q. [illegible]
[illegible] pure p[o]s[si]b[i]lis ad alterum [illegible]
respectu [illegible] et in prior relatio [illegible] requirit posterior a[utem]
n[on] requirit existere [illegible].

Quaestio 45 An ad multiplicatione[m] termini multiplicentur relationes. 453
R[espondeo] 1mo relationes [illegible] n[on] multiplicari multiplicatis terminis. Ratio
[illegible] manifesta e g. ut aliqd [illegible] multiplicetur d[ebe]t multi-
plicari [illegible] [illegible]. [illegible] dignitas [illegible]
[illegible] relationes [illegible] q[uia] multiplicato termini n[on] multiplicatur
relatio [illegible]. Deinde ut multiplicetur relatio [illegible] d[ebe]t
multiplicari ex fundamento eius [illegible] relatio [illegible]
[illegible] multiplicatis [illegible] ex ipso multiplicari fundam[en]tu[m]
relationis [illegible] multiplicatis creaturis n[on] multiplicatur Deus
q[ui] e fundam[en]tu[m] relationis [illegible] ad creaturas. R[espondeo] 2do
aliqd relationes [illegible] in [illegible] multiplicantur ad multiplicatione[m] termini

aliquid non. Ratio primi quod relatio paternitatis in abstracto identificat addere actioni generativae salvat multiplicationes terminorum scilicet filiorum multiplicatis actionibus generativis quod aliqua relatio praedicamentalis dicitur relatio paternitatis multiplicatur ad multiplicationem terminorum sicut dicendum de reliquis relationibus praedicamentalibus fundatis in actione et passione. Ratio 2dae quod plures relationes praedicamentales in abstracto distinguuntur ut inadaequate a tunc extrinsecis eorum importunt solum in obliquo fundamentum cum fundamentum in recto consequenter tales relationes praedicamentales multiplicari non debent multiplicatis tunc sed unitate durante multiplicantur ad multiplicationem illius extrinseci quod importunt in recto ut dicitur n. 433. Ex hoc nota licet paternitas multiplicetur ad multiplicationem filiorum non tamen pater multiplicatur. pater enim importat in recto solum accidentale et in recto importat solum entitatem Lauri quod non multiplicatur paternitate in obliquo.

Articulus 2dus

Quae sint proprietates relationis Transcendentalis.

434 Quaeritur 1mo An relationes transcendentales sint primo essentiales seu formaliter. Respondeo negative. Probatur 1mo negative quod illud tale esse primo essentiale cui ut 1mo essentiali relatio transcendentalis seu quod ex parte actus essentiali esse cui sit primo essentialis relatio transcendentalis neque enim tale est quod magis ut reliquum nisi essentiae formalis relationes transcendentales nisi recipit primo essentialis formalis oppositi sunt enim extra plures oppositiones nisi recipit primo essentialis formalis oppositi. Sunt enim ex ea plures oppositiones tunc recipit primo essentialis formalis hoc differentia esse principium indicare et cum formale rationis inveniendi rationem et 1mo essentialis relatio transcendentalis ad rationis inveniendis est tunc ut 1mo essentialis esse ultimam actualem physicam determinationem rei indifferentis 1mo essentialis recipit esse ultimam actualem essentiam ut in formale. Ulterius modo ut 1mo essentiali formalis indicatur simpliciter ad multiplicationem. Confirmatur hoc quod esse determinationem relatio transcendentalis ad multiplicationem ultimam et radicatur simpliciter esse ex modo nostro concipiendi determinatio ultima et formalis actualis internae et ex una parte est prius ratione natura praedicamentali formalis indicare quod esse determinationem formalem et sicut esse indicare principium formale intelligendi est prius ratione natura quam esse principium formale ratiocinandi. Ex altera vero parte hoc praedicamentale differt magis ab 1mo quod ut est ipse. Consequentia probatur enim alterum per modum entis hoc specialiter ut sit ex parte actus nostri radix intrinseca determinationis formalis ultimae actualis physicae immediatae rei indifferentis hoc est enim radix essentialis ex parte actus nostri emanat ultima actualis physica immediata determinatio formalis simpliciter. Primo alterum ens per modum essentialis emanat ultimam actualem physicam immediatam determinationem formalem simpliciter rei indifferentis quod esse radicem ex parte actus nostri determinationis formalis ultimae physicae actualis immediatae est recipit primo essentialis metaphysicum universalis recipit primo essentiali rei est tale ex parte actus nostri praedicamentum rei intelligere praecipue quod est prius relignari eiusdem rei praedicamentis et simul fundatum res differt ab omnibus quod est ipse.

Dices. Si magis unio essentialis esset solum divinae actualis [455]
radicaliter sumpta, tunc eo ipso unio essentialis esset divinae ultima
[illegible] ulterior divinae et formalis vel formaliter sumpta divinae. Respondeo
negando sequelam. Si magis unio essentialis esset solum divinae radicaliter sumpta, tunc [336]
magis esset unio essentialis divinae ultima hoc egeret ulteriori
divinae actu [illegible] a se distincta, et sequela hoc egeret ulteriori
divinae actu a se distincto. Sequela [illegible] tunc hoc unio
essentialis est principium ultimum unionis divinae, et hoc ipso non egeret
ulteriori distincto a se ut principio unionis divinae, et tamen hoc
ipso non egeret ulteriori distincto [illegible] principio unionis
[illegible] cum unio essentialis sit radix formalis principij unionis divinae
egeret principio formali [illegible] unionis divinae [illegible] a se di-
stincto. Insuper [illegible] de illo discurrendum.

Obijcies 2do. Ipsa posterior relatio transcendentalis [456]
habet suum fundamentum quod illa est unio essentialis cum fundamento [illegible]
[illegible] n. unio essentialis rei et [illegible] [illegible] ulterior-
[illegible] relatio transcendentalis est posterior ex parte actus [illegible] fundamen-
to quod [illegible] [illegible] n. prius [illegible] parte alio [illegible]
[illegible] illo alio [illegible] prius ex parte actus [illegible] alio [illegible]
[illegible] ex parte actus [illegible] illo alio [illegible] posteriori [illegible]
[illegible] prius alio [illegible] adveniat alia [illegible]
[illegible] omnia [illegible] adveniat alia enim nihil [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible]
positi. [illegible] [illegible] relatio transcendentalis ex [illegible] relationis [illegible]
adveniens suo fundamento [illegible] Ergo eidem
esse fundamentum esse prius [illegible] [illegible] [illegible] quod fundat [illegible]
fundamentum relationis transcendentalis et prius illa [illegible]
[illegible] ex parte actus.

Respondeo [illegible] fundamentum sumptum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum aliis esse prius ex parte actus [illegible] relatione
transcendentali [illegible] sumpta [illegible] [illegible] distinguendo [illegible]
[illegible] distinctionem. Itaque Ergo [illegible] [illegible]
[illegible] fundamentum relationis transcendentalis [illegible] magis [illegible]
[illegible] maxime unio essentialis [illegible] esse relationem transcendentalem,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse prius
ex parte actus [illegible] divinae ultima [illegible] sumpta [illegible]
transcendentali. Ergo [illegible] [illegible] [illegible] ex parte actus
[illegible] relationis transcendentalis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] n. 454

Sed radix relationis transcendentalis proprie uniuscujusque entis et praedicamenti fundamenti partim ex parte aliqua relatione transcendentali ut patet quia fundamentum relationis transcendentalis non solum 2do respondet quaestioni et 2do difficultati est partim ex parte aliqua relatione transcendentali.

Quaeritur 2do An relatio transcendentalis necessario existat cum suo termino, ita ut ablato termino debeat tolli relatio transcendentalis. Certum est aliquas esse relationes transcendentales non existere cum terminis nam relationes transcendentales materiae ad aedificationem non tollitur ablato termino transcendentalis materiae ad aedificium quae tollitur et neque aliae relationes aliquae illius sunt relationis creaturae ad Deum tollitur ablato impossibile Deo quae tollitur et creatura. An vero omnis relatio transcendentalis necessario existat cum termino suo 2do eam non certo 2do quam illud respicit introducunt Authores quos ostendimus de nobis Deo ... dicendo in Theologia ubi agebatur de connexione causae cum possibili effectu ...

Articulus 3tius

Quae sint proprietates Relationis praedicamentalis?

458 Quaeritur 1mo An Relatio praedicamentalis proprie fundari in alia relatione sive praedicamentali sive transcendentali, ita ut fundamentum alterius sit aliqua una relatio proprie esse fundamentum alterius 1 an una relatio possit esse fundamentum alteri, et ad alias relationes ... manifesta quia una ... Ratio affirmative Ratio est manifesta quia ... relatio similitudinis quae datur albedines unitas ... relatio ... relatio ... in una ad aliam relationem similitudinis respectu alias duas albedines unitas ... in concreto. Item relatio ... et de relationibus in concreto ... relatio diversitatis transcendentalis ... ad invisibilia. Neque ad relationem transcendentalem ... in relationibus non in ... possit in infinitum in relationibus ... relatio praedicamentalis ... fundamento et termino transcendentali ... fundamento sicut ergo non datur processus in infinitum ... et ... in relationibus.

459 Quaeritur 2do An possint Deo in tempore 1 de novo advenire relationes praedicamentales? Certum est aliquas relationes praedicamentales Deo ... nec de novo advenire ... et relatio similitudinis ... dissimilitudinis in ... aequalitatis et inaequalitatis ... relationes ... fundamento ...

Sono DEO nro gloriosissimo ratione summae immutabilita-
tis repugnat accidens aliquid esse intrinsecum tamquam subiecto. Ergo dicen-
dae relationes respiciunt. Item capax diuinae a se sibi
inclinem, quod inspicimus in DEO nro gloriosissimo non datur.
Deinde vero quaeritur an possit aliquod de nouo complicatae quales
sunt relationes distinctionis in natura rerum ad ipsum DEUM ad-
uenire possint in tempore.

R. Dico affirmative. Probatur: possunt poni in tempore de
nouo tam ratio fundandi quam ratio terminandi, aut eadem sola
ratio terminandi praesupposita antecedenter ratione fundandi in
genere DEI ut gloriosissimi respectu complicati, sed ex eis
quod possint de nouo poni vel aduenire DEO relationes complica-
tae quas apparet non relationes complicati adaequatae adaeque
rationi fundandi et terminandi. Antecedens probatur: possunt poni in tempo-
re ... ad unicum effectum qui ante non fuit ut Antichristi
... et terminandi ... DEI
respectum complicati ad effectum creatum ... Ergo
... de nouo possunt poni sola ratio terminandi relationis
distinctionis quam DEUS ad creaturam illam dicit (ratio terminandi
ratio terminandi efficax adaeque ipsi creaturae de nouo productae)
praesupponitur autem ab aeterno ratio fundandi eiusdem relationis
...

Nota cum Thomistis quod relationes complicatae quas 460
admittimus aduenire DEO in tempore non mutant intrinsece
DEUM. Ratio est quia relationes istae non sunt adaeque extrinse-
cae DEO, quatenus relatio habet in actu esse ad effectum de nouo
... adaeque soli actioni ... quod adaeque
extrinsecum DEO non est ... intrinsecum DEO
... extrinsecum ... adueniunt DEO non tamen
id esse quod est ipsi intrinsecum, sed esse id esse quod est extrinsecum
qualis est relatio distinctionis in natura cum creatura de nouo
... quod relatio non aduenit DEO esse eius
esse quod est ipsi intrinsecum ... est ipsa natura
diuina quae est in DEO ab aeterno, sed aduenit DEO esse
... esse quod est ipsi extrinsecum scilicet esse naturae creatae
de nouo ... Ergo nulla res mutatur intrinsece
nec mutari potest quod aduenit sibi de nouo quod est ipsi
non adaeque extrinsecum, non inadaeque extrinsecum, sed adueniens

denovo idea idea est psed idea quae est exemplar in mente ~~esse~~ intentionalem alicuius rei et mente factam quod elicit mox secum eidem rei idque [illegible] in dicto uti se habet et intentione pdv.

Et haec de Prima Intellectus Operatione dicta sufficiant.

PARS 3tia Logicae

De 2da Intellectus Operatione

Siquidem materia haec spectat ad disp: 2da Dialectica sit explicata, ideo in Logica ea tantum explicanda restant quae Aristoteles duobus libris quos Peri hermeneias seu de Interpretatione vocat inscripsit. Haec nos unica Disp: complectemur.

DISPUTATIO unica.

De Propositionibus.

1ma Disp: huius q. naturam propositionis tum externam tum internam. 2da speciatissimam propositionis internae proprietatem seu veritatem formaliter examinabimus.

QUAESTIO 1ma

De natura Propositionis externae et internae.

Per propositionem externam intelligimus propositionem aliquo signo externo voce aut charactere expressam seu propositionem vocalem aut scriptam, [illegible] quod definitio ut planius intelligatur agemus 1mo de signo in communi. 2do de significatione vocum. 3tio de natura propositionis internae seu mentalis.

Articulus 1mus

De Signo in Communi

Duo h[a]ec inquirenda: 1mum quid ex conceptu sit signum 2dum in quot dividatur formale seu signi artificialis. 461

338

Quantum ad 1mum signum aliqui definiunt esse id quod facit cognoscentem venire in cognitionem rei alicujus distinctae. Sed non recte: quia potest dari signum quod faciat venire cognoscentem in notitiam rei a se indistinctae ut cum cognitio reflectens se supra se ipsam est signum dicens cognoscentem in notitiam sui ipsius. Sicut Lyrici. Maurus signum ut sic proprie tale definit est illud quod specialiter est institutum ad manifestandum aliquid potenti cognoscitivo. quae definitio convenit soli ei signo, extra nostram hanc ideo bona est quae quidem non adeo sit rigorosa. Et hinc Inferes 1mo Causa prima effectus licet incognitae creaturae non sit eorum signum proprie tale. Illa quae ad hoc non est specialiter instituta cum Deus nec glorificandi propter se specialiter existant. Idem dicendum ordinarie de causis 2dis in hac specialiter existunt propter effectuum suorum productionem non ut eos manifestent cognoscenti. Dixi ordinarie: nam aliquae causae 2dae quae sint signa proprie talia suorum effectuum ex eo quod specialiter sit instituta ad eos manifestandos. Talia sunt sacramenta Novae Legis quae ex speciali Christi Domini institutione et causant et significant gratiam in eorum susceptoribus sanctificantem.

Inferes 2do posse aliqua esse sibi mutuo signa et significata. effectus nam est signum causae et vicissim aliqua causa est sui mediate signum sui effectus. 462

Signum dividitur 1mo in formale et instrumentale. Formale est quod repraesentando sibi indicare formaliter id quod ex seipso manifestum illud potest cognoscendo ut est signum est cognitio, visio, auditio eorum quae potest cuicunque cognoscendo. Instrumentale est quod manifestat aliud extra se per modum quod sit indicata prius ejus repraesentatio ut est hedera respectu cerevisiae vendibilis.

2do signum instrumentale dividitur in cognitum et incognitum. Cognitum est quod et aliter ducit in cognitionem alicujus nisi prius ipsum cognoscatur ut est signum est fumus respectu ignis. Incognitum est quod ducit ipsum non cognitum ducit tamen in cognitionem alterius talia signa sunt species impressae intellectus respectu suorum obiectorum.

3tio signum dividitur in sensibile et insensibile. Sensibile est quod aliquo sensu externo percipitur ut voces, scriptura. Insensibile est quod nullo sensu externo percipitur ut character ille qui imprimitur ad in aliquibus sacramentis.

Dividitur 4to signum in pure manifestativum quod ita manifestat vel aliquid ut non distinguatur vel non supponatur pro illo signo formali ut est signum conceptus. Et in signum suppositivum quod non manifestat vel aliquid ut simul supponatur pro signo formali sine [illegible] mediatum ubi alia signa et voces articulatas.

Dividitur 5to in rememorativum quod ita manifestat rem praeteritam ut illam in memoriam revocet ut est signum arcus iridis respectu pacti initi a Deo cum Noe de non puniendo amplius per diluvium. Et in prognosticum quod manifestat aliquid futurum ut pallida Luna pluviam. [illegible] Et in signum [illegible] existentiae.

Dividitur 6to in speculativum quod manifestat rem nullatenus illam causando, ut alia signa et voces. Et in practicum quod manifestat et simul illam causando ut sacramenta Novae Legis respectu gratiae quam significant.

Unde celeberrime dividitur signum sensibile in naturale quod ex natura [illegible] ducit in cognitionem alterius [illegible] ut fumus respectu ignis. Et in artificiale quod non ex natura sed ex [illegible] impositione hominum inter se conferentium [illegible] ex mera voluntate manifestat aliquid [illegible] rerum.

463

Quoad ad 2dum Articuli Punctum

Resp. Dico [illegible] quod signum artificiale [illegible] [illegible] de hoc [illegible] [illegible] Quaestio [illegible] in ipso placito libero [illegible] hanc [illegible] ad [illegible] significationem vel quod [illegible] ultimo [illegible] [illegible] vocis ad [illegible] significationem [illegible] placitum liberum [illegible].

Sed [illegible] [illegible] de signo in [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] quod in illo [illegible] [illegible] signum artificiale in actu [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signi [illegible] ad [illegible] significandum [illegible] ut [illegible] [illegible] placitum [illegible] hoc signum ad significandum

huius obi n donaq hac entitas signi ad significandum pro
hoc donare obm etc. Ob. nor pot dari entitas
signi et sunt plures instrumentiu hanc entitas signi ad huius
donare obi significatio et in n est significatio in actu primo
pro huius donare obi q pluries instituentium hanc entitas
signif. donat hanc entitas signi ad significationem in actu
primo pro huius donare obi. Ergo etc. Resp. bv. q. ostento
dis ignarus linguae latinae audit voces latinas dum tunc voces
latinae ex se indifferentes ad significanda hoc v illud obiectum dicere
plurium auctoritas linguae latinae instituentes has voces ad signi-
ficandum hoc v donare oliorum neq in vocibus latinis dicit signi-
ficatio in actu primo pro respectu ignari linguae latinae q ipse
n potv: & in vocibus latinis darentur significatio in actu primo
pro respectu ignari linguae latinae voces latinae audientes ab
ignaro linguae latinae actu ipsi manifestavent significa-
tivent sua obiecta. Sed voces latinae audientur ab ignorantibus-
que latinae n manifestant illi actu sua obiecta (alioquin ignarus
linguae latinae audiens vocibus latinis actu cognosceret obiecta
illarum ut manifestatio significatio actus obi q cognitio ejusdem
proveniens ex perceptione signi item oppositi docent etc.
Ob. signa dari causata signa sive naturalia sive artificialia
quae actu manifestant sua significatum obiecta quae solo habent ista
ex p. a. imi proxi ad manifestandum actu requisita signum pertinet
ad causas inservientes qd ex receptione ab ratione recepto habitis
ortus ex p. a. imi pxi requisitis debent omnia operari actu sed
si in vocibus latinis daretur significatio in actu primo pro respectu
ignari linguae latinae voces latinae audientes ab ignaro linguae latinae
non haberent omnia ex p. a. imi proximi ad manifestandum actu
requisita etc. Ob. syllog. novis q. causata actu signa
cum actus et virtutis significandi significatio in actu
primo pro respectu omnibus ex p. actus imi proximi requisita
ut quandoque dixiz in Theoria. Dico ergo.

Dicendum est primo signum artificiale in ordine
ad significandum ab pro primo obm generalis excitari fonte pluries
instrumentum illud ad hoc donare obm significandum pluries
ingenue sive phiae extraxe sive operatio possit morali tum
observare hoc v reservare ad usum v. stravicus
liberum n ablatio. Ratio q. signum artificiale
ex se est quod ex se indifferens est ad significandum v
repraesentandum credibile v proximum q ad id debet donari
aliunde sed ut p. actus q. m. pluries ostensum ideo n. ante-

dare placito suo instrumentum, videlicet ad significandum
eventum vendibile reddens vel depositum ad denatam et solo
illo addito fieret ut ante indifferens quod signum artificiale in esse
determinatur ad significandum hoc prorsus [illegible] quod ex natura impositionis
fiunt placito &c.   Nota autem sicut aestas signis
determinatur ex se ad significandum calorem, quia non amplius frigus
neque tamen ex se ipsa habet virtutem significandi praecise calorem,
sed aliunde, scilicet in esse habitus illam impendente, signum
artificiale habet ex dicto placito vel [illegible] determinatum ad
significandum hoc prorsus [illegible] quod aliud non habet expli-
cationem ipse virtute significativa per se huiusmodi determinatae [illegible]
sed aliunde in esse habitus illa scilicet [illegible].

465 Dicendum est 2do signum artificiale in esse signi-
ficari per me [illegible] fieri [illegible] placiti instrumen-
tum [illegible] signum [illegible] ad significandum huius determinate [illegible]
[illegible] quod signi [illegible] [illegible] [illegible] in
esse significando in actu primo pro [illegible] impositionis fieri
[illegible] placiti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad significandum [illegible] [illegible] huius
[illegible] quod [illegible] [illegible] &c.   Ratio est quia
ex una parte [illegible] signum [illegible] ad signi-
ficationem huius determinate [illegible] indifferens [illegible] ad significandum
in actu primo pro hoc [illegible] determinatum ad illam signi-
ficationem, ex altera vero parte positis his solo ablato signo
[illegible] ad significandum huius [illegible] non manet deter-
minatum ad significandum in actu primo pro huius [illegible]. [illegible]
pars una [illegible]. Ergo [illegible] placiti instrumentum
[illegible] ad significandum [illegible] [illegible]
huius [illegible] quod [illegible] [illegible] expositum
[illegible] [illegible] expedita ad manifestandum [illegible] signifi-
candum [illegible] nihil illi deest ad significandum [illegible]
[illegible] quid n. [illegible]! [illegible] in actu primo
pro significandi [illegible] in [illegible] esse in actu
primo pro [illegible] expedita ad agendum [illegible] nihil
ad agendum deest [illegible] actionem. Ergo [illegible]
placiti [illegible] [illegible] signi [illegible] quod [illegible]
[illegible] signum [illegible] manifestat significandum [illegible]
n. [illegible] [illegible] [illegible] significan-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deest in notitia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] significativa in signo artificiali
[illegible] in actu primo pro [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] debeat. [illegible] [illegible] patet [illegible]
[illegible] [illegible] significans in actu [illegible] [illegible] [illegible]
linguae [illegible] illas [illegible] nisi qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] linguae [illegible] [illegible] [illegible] voces ad [illegible] [illegible] signi-
ficanda. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dum [illegible]
[illegible] [illegible] significans in actu [illegible] pro [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] linguae [illegible] nisi qui illas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ad aliqua solvenda Notandum [illegible] 466
signo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] signi [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] signi ita plane sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominium in [illegible]
[illegible] [illegible] dominii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dominii.

Nota 2do [illegible] [illegible] instrumentum
signa [illegible] [illegible] velle significationem [illegible] in actu [illegible]
[illegible] [illegible] significatio in actu [illegible] [illegible]
[illegible] significatio in actu 2do [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] signi. Unde
[illegible] instrumentum signa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] loco intelligunt [illegible] [illegible]
[illegible].

Ex dictis
Colliges [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signa
artificialia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] instrumentum [illegible] [illegible]
[illegible] signa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] signi naturalibus [illegible]
[illegible] [illegible] significatum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signum
artificiale [illegible] signum naturale [illegible] ad significandum
[illegible] [illegible] significationem [illegible].

Articulus 2dus

De Significatione Vocum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sint signa 467
naturalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible].

Quantum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vehementia passioni

aliusque auribus audiis alicuit certo n. et illas voces esse signa naturalia [illegible] ex illo non inferimus omnes sint omnia et vota

Sed ergo [illegible] de vocibus articulatis quibus homines ordinarie utuntur ad manifestandos alijs suos conceptus, eis diversis pro diversitate nationum et linguarum, annon signa naturalia hoc est ordinata ex natura sua ad significanda ea obiecta quae de facto significant.

Dicendum est voces articulatas quae significant certo et determinata obiecta non esse signa naturalia sed artificialia. Probatur: signa naturalia debent esse omnia apud omnes eadem non [illegible] respectu eorum quae signa naturalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signis naturalibus [illegible] omnia [illegible] quae significant certa et determinata obiecta non esse omnia signa [illegible] eadem non [illegible] respectu eorum signa [illegible] [illegible] ut [illegible] aliqui [illegible] signa [illegible] omnia [illegible] [illegible] ut [illegible] linguas nostras sicut novit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per linguas [illegible] [illegible] [illegible] signa omnia ex ipso naturae instinctu [illegible] [illegible] voces [illegible] in diversis linguis quae non habent diversas significationes [illegible] omnia [illegible] signi de facto [illegible] sicut [illegible] signa omnia diversas signi[illegible] quae voces articulatae quae significant certa et determinata obiecta non [illegible] signa naturalia. [illegible] quae significant certa et determinata obiecta non [illegible] est voces [illegible] articulatas quae significant ipsis [illegible] [illegible] non [illegible] signa naturalia [illegible] ex [illegible] [illegible] manifestior causa [illegible] [illegible] est voces articulatas significare ~~[illegible]~~ naturaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces n. [illegible] [illegible] [illegible] ad manifestandos suos conceptus.

468 Ad solvendas Obiectiones Notandum [illegible] [illegible] [illegible] Adamum ex eo quod omnis naturas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa imposuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] sed [illegible] [illegible] significantes illa [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] imposuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex eo quod [illegible] imposuerit [illegible] [illegible] [illegible] significabant [illegible] quod in lingua illa quae [illegible] [illegible] significabant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S. Augustinus lib. 8 de Genesi cap. 16 dicit quod DEUS primis Parentibus imposuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces et significationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] linguarum [illegible] ad [illegible] [illegible]

[illegible] hi [illegible] vocum [illegible] naturae sed ex placito dno [illegible] aut [illegible] qui [illegible]
[illegible] vocum

Nota 2do multo magis natura se exhibuisse [illegible] [illegible] per [illegible] n. quod [illegible] voces [illegible] in articulatione naturaliter significantes [illegible] ingenium [illegible] [illegible] voces [illegible] pro [illegible] placito imponendi vocibus [illegible] adventitiis significationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura ad [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] ex [illegible] quam [illegible] [illegible] magis ad [illegible] [illegible] [illegible] affectiones ut in [illegible] 2da [illegible] n 69. **469**

Nota 3tio [illegible] quod puer aliquis [illegible] [illegible] articulare [illegible] experiri [illegible] aut [illegible] ad [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significatione. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *becos* quod [illegible] [illegible] significat [illegible] *becos* [illegible] omnes alias voces [illegible] in lingua [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] significatione [illegible] puer [illegible] [illegible] becos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imitando. Et hinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces significationes addiscere possunt. **470**

Nota 4to eos qui [illegible] lingua aliqua [illegible] [illegible] placito imponebant significationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lingua [illegible] [illegible] articulatis sed signis aliquibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] ordinariis ad aliquid significandum. [illegible] lingua latina [illegible] [illegible] [illegible] hanc vocem *altar* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible] in hac voce [illegible] **471**

ordinarie [illegible] ad lingua addiscunt.

472 Nota 3º voces linguarum primariarum [illegible] [illegible] (ut de [illegible] a [illegible] hebraica) et linguarum [illegible] quas Deus [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] duo voces [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] linguarum primariarum [illegible] ex [illegible] [illegible].

Punctum 2dum

Quid voces immediate significent.

473 Certum est ipsa experientia voces institutas ad significandas res distinctas a conceptibus significare tum res ad quas significandas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligere [illegible] de [illegible] [illegible] audiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conceptibus [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conceptibus [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] voces [illegible] an res immediate significent [illegible] [illegible] [illegible] institutae ad [illegible] conceptus [illegible] significandos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] institutae ad significandas res [illegible] conceptibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces [illegible] conceptus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate significare [illegible] [illegible] [illegible] institutae ad significandas res [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

474 Dicendum est voces institutas ad significandas res distinctas a conceptibus immediate significant res immediate [illegible] conceptus de [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] audiens [illegible] [illegible] [illegible] devenit in notitiam [illegible] deinde in notitiam conceptus [illegible] voces immediate significant res immediate [illegible] conceptus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces institutas ad significandas res distinctas a conceptibus [illegible] [illegible] devenit in notitiam [illegible] [illegible] in notitiam conceptus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

loquendi (obstendimus enim non audientes haec ly voces significant habent prius ab cognitione significandi [illegible] aliquid appareat abs cuivere). [illegible] communionem [illegible] utrique [illegible] devenire [illegible] cognitione cognitam.

Ad solvendas objectiones nota 1mo [illegible] quod voces significant propriis [illegible] 475

[illegible] [illegible] voces significant immediate res [illegible] verò significant immediate res [illegible] alteri [illegible] muneré debet [illegible] [illegible] alter [illegible].

Nota 2do [illegible] quod voces significent [illegible] mediis [illegible] [illegible] res [illegible] significationem 476

immediate [illegible] quod [illegible] debeat significatum [illegible] res [illegible] [illegible] [illegible] patent. 2do [illegible] voces [illegible] significatione [illegible] [illegible] loquendi [illegible] [illegible] ratio [illegible] [illegible] intus [illegible] significandi audienti [illegible] conceptum [illegible] significationem [illegible] de illa loqui.

Nota 3tio [illegible] [illegible] immediate [illegible] 477

[illegible] [illegible] quod loquendi [illegible] significat immediate [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] vocalis [illegible] [illegible] intelligi [illegible] [illegible] non [illegible] cognosci [illegible] interno loquendi de re aliqua audientem quod debitum debet.

Punctum 3tium

Quid requiratur ad rationem veræ locutionis?

Resp. [illegible] verborum significantium ex placito [illegible] 478

[illegible] locutionis requiri ut vitæ [illegible] intelligi [illegible] ab audiente [illegible] intelligenti debet [illegible] [illegible] [illegible] prudenter [illegible] intelligi. Ratio quod locutio [illegible] [illegible] verborum ex intentione prudenti [illegible] audienti [illegible] quod loquens ipse cognovit. [illegible] verborum [illegible] [illegible] [illegible] intelligens [illegible] ipse [illegible] [illegible] prudenter [illegible] manifestare [illegible] aliquid quod ipse cognovi [illegible] certa [illegible] quod intelligo. [illegible] [illegible] intelligens [illegible] [illegible] intelligi [illegible] imprudenter [illegible] manifestare [illegible] [illegible] quod ipse cognovi manifestare

alteri f. tibi extra quod sic illud intelligere.

Quidam dicunt proprie et aliud est quod prolatio vocum ex interiore prudentia manifestandi audienti conceptus quod loquens ipse cognoscit. Illa loquutio est propria habet finem propter quem ab inventoribus vocum est instituta, illa est propria loquutio. Sed illa prolatio vocum ex prudentia interiore habet finem propter quem ab inventoribus vocum est instituta, ergo sola prolatio vocum ex prudentia loquente est loquutio propria. Et patet minor probatur finis propter quem voces ab iis inventoribus est instituta est ut vocum mali modo propter humanum commercium quod non aliter sed per prolationem vocum ex interiore prudentia manifestandi omnia quae loquens ipse cognovit unusquisque vocibus mali modo et per medium unum sensitivum articulatum fecundam quod.

Hinc Inferes quod nec psittacus nec homo ignarus linguae latinae legens librum latinum alteri callenti linguam latinam nec homo se ignarus alterius particulae aut aliae hunc linguae ignarum aut seipsum proprie loquitur. Ceterum polonus alterius polono voce germanica quam putat callere linguam polonicam item professor discipulo imperfecte intelligenti doctrinam dicit et Monialis recitans latine psalmos quos sine cognoscit dicunt ad laudem DEI loquuntur proprie. Secus hic quod Moyses est alterius pastorum Iudaeus item Ezechiel ossa mortuorum vel quod Christus Dominus venit et mari imperavit, licet non hos loquatur, nihilominus veras et proprias ob rationem dictam vocem.

479 Quaeres an una eadem vox possit magis dare eandem rem significare uni homini quam alteri ipsam qualiter audientium. R. t se et ex vi sua institutionis ergo vox quaelibet significat rem uni ac alteri quam voces ex institutione sua natura ordinanda ad hoc ut magis rem significent uni quam alteri.

Audire nihil verum significat t res generaliter per vox eadem rem eundem aliusque significare uni quam alteri sic Theologus ut vox DEUS clarius intelligit DEUM quam rusticus audiens eandem vocem DEUS.

Articulus 3tius

Quid sit Natura propositionis in= ternae seu Mentalis?

Unde hic ponimus quod aliqui aiunt veritatis propositionis ex subiecto praedicato et copula desumitis esse ex speciebus apprehensionis mentalis circa quod simplex est dicenda una censet iudicium propositionem mentalem repetendi ex tribus illis apprehensionibus apprehensio unius subiecti alterius praedicati 3tia copulae ita Magistri nostri Gaspar Hurtado Secundo conarum. Idem dicendum est iudicium repeti ex duabus apprehensionibus quarum una attingit subiectum ut conveniens aut repugnans praedicato altera attingit praedicatum ut conveniens aut repugnans subiecto ut vult Vasquez. 3tia dicenda censet unum iudicium esse unum indivisibilem actum intellectus attingentem subiectum ex praedicato et nexione vel identitate dictorum inter se unit iudicium affirmativum vel ex repugnantia dicit iudicium negativum ita Hurtado Oviedo Arriaga Compton Lucius

Conringius eruditis sentiendum est. Quia nullum est possitivum iudicium mentale separandi ex pluribus apprehensionibus ut patebit ex solutione obiectionum. Sed probatur dicta non possitivum nam una cognitio tantum primum copulat ad identitatem praedicati cum subiecto Ergo dicit hoc dicenda esse unum indivisibile sive apprehensio simplex sed iudicium quod iudicium mentale est cognitio unum indivisibilis. Antecedens probatur: cognitio affirmans vel negans identitatem praedicati cum subiecto est iudicium mentale ut patet ex eius definitione et inductione rerum cognitarum, ut Deus est bonus, Deus non est lapis etc. Sed cognitio unum indivisibilis est primum copulat tantum ad identitatem praedicati cum subiecto est cognitio affirmans vel negans identitatem praedicati cum subiecto nam cognitio non dicit hoc esse aut non esse illud vel idem cum illo alias non video quomodo primum copulat tantum ad identitatem praedicati cum subiecto.

Non satisfacit ex dicenda 2da nam cognitio attingens subiectum ut conveniens vel identificatum praedicato Ergo dicit hoc dicenda esse unum indivisibile non est simplex apprehensio sed iudicium mentale quod iudicium mentale est actus unum indivisibilis. Antecedens probatur cognitio attingens subiectum ut identificatum praedicato et praedicatum ut identificatum subiecto est per adaequationem iudicium mentale sed cognitio attingens subiectum ut identificatum praedicato est cognitio attingens subiectum ut identificatum praedicato ut patet et similiter est attingens praedicatum ut identificatum subiecto. Ergo cognitio attingens subiectum ut identificatum praedicato est iudicium mentale. Nec probatur per 2dam quod cognitio attingens subiectum ut identificatum

plicato respicitur ultimate [illegible] cum plicato [illegible] respicitur [illegible] ultimate [illegible] [illegible] respicitur plicato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem [illegible] ultimate [illegible] [illegible] [illegible] in plicato.

481 Ad aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] copula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] cognitione correspondentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] propositionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] cognitionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] copula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimate [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de cognitione correspondente [illegible] [illegible] [illegible] ad ultimate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

482 Nota 2do [illegible] indivisibile [illegible] cognitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum plicato et plicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum plicato [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plicato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plicari cum [illegible] [illegible] [illegible] plicari [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] cognitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eandem [illegible] cognitionem.

483 Nota 3tio [illegible] et divisionem [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut dividam [illegible] [illegible] [illegible] dividi [illegible] [illegible] [illegible] dividere sed in eo [illegible] indivisibili actu [illegible] plicari [illegible] idem [illegible] cum [illegible]. [illegible] propositione [illegible] [illegible] [illegible].

QUÆSTIO 2da

De Veritate formali Propositionis.

Quaeremus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio. 2do an propositio vera [illegible] [illegible] in [illegible] 3tio [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible]

Articulus 1mus.

Quid sit Veritas formalis Propositionis?

484

Duplex sensus habet Quaestio primo quid sit magis et quoad [illegible] definitionem metaphysicam Veritas formalis. 2do quid sit propositio et in re hoc quod habeat essentiam et [illegible]. Quantum ad primum Veritas ut sic universalissime sumpta in omnibus [illegible] Alia est correspondentia et obiectiva quod est ipsa assimilatio [illegible]. Alia Transcendentalis et omnis [illegible] metaphysica. Alia moralis opposita mendacio [illegible] ac veraces dicimur quod est conformitas dictionis externae cum interno iudicio. Tandem Veritas formalis alia est quae est propria [illegible] intellectus [illegible] omnes [illegible] conformitas actus intellectus cum obiecto suo; sicut opposita illi falsitas formalis est actus intellectus difformitas ad suo obiecto. Nomen autem conformitatis non intelligitur hic conformitas in essendo et in natura propter [illegible] actus intellectus verus de obiecto suo [illegible] dissimillimo in natura [illegible] actus intellectus eventi verus propter dari de DEO de [illegible] sed intelligitur conformitas in respondendo [illegible] ad [illegible] inesse obiecto quod illi de facto inest id non inesse quod non inest et [illegible] actus intellectus enuntiationem habere obiectum [illegible] illud de facto se habet.

485

Dixi [illegible] omnem [illegible] quidam recentiores Hispani docent Veritatem formalem cognitionis creatae esse conformitatem eiusdem cum scientia divina. Falsitatem vero deformitatem cognitionis creatae cum scientia divina. Quae sententia [illegible] Ergo [illegible] in praedicamentis de [illegible] dicit manifeste veritatem formalem propositionis desumi ex obiecto [illegible] sic enim ait: ex eo quod res est vel non est propositio vera vel falsa. Ergo admisso quod Veritas formalis cognitionis creatae sit conformitas eiusdem cum obiecto scientia divina ob paritatem rationis admitti deberet eam esse conformitatem cum cognitione vera alterius creaturae quod tamen non docet [illegible] alias veritas formalis cognitionis creatae esset conformitas eiusdem cum cognitione vera cuiuscunque entis sive creati sive increati non [illegible] cum scientia divina. Sylla [illegible] Rao obliquo admittit Veritas formalis cognitionis creatae esse conformitas eiusdem cum scientia divina (quae [illegible] supposita hac conformitate negit cognitio creata non esse vera. Porro supposita etiam conformitate cognitionis creatae cum cognitione vera alterius creaturae negit cognitio creata non esse vera ut clarum est. Confirmatur [illegible] supposita conformitate sui in natura cum [illegible] negari non esse [illegible] humanitas [illegible] non est ipsa conformitas eius in natura cum [illegible] quod pariter [illegible] cognitio creata supposita conformitate sui cum scientia divina negent non esse [illegible] formalis tamen Veritas eius formalis non est ipsa eius conformitas cum scientia divina.

486

Quantum ad 2dum Quaestionis sensum Varii sunt Authorum sententiae. Vasquez putat Veritatem formalem propositionis esse relationem quandam rationis quam dicit actus intellectus ad obiectum [illegible] cognitione reflexa [illegible] propositionem cum obiecto suo. Hurtado [illegible] multis censet veritatem formalem actui intellectus quae est [illegible] esse relationem transcendentalem eiusdem ad obiectum [illegible] tandem [illegible] Ergo alii dicunt Veritatem formalem propositionis esse relationem praedicamentalem actus ad obiectum [illegible] dividi in [illegible] se. [illegible]

pro diversitate sententiarum recensuimus supra de relatione praedicamentali diversimode relationem praedicamentalem actus ad objectum explicant. Alij n. dicunt eam esse aliquid resultans ex actu et objecto distinctum ab illis vel formaliter ex n. r. vel ut simpliciter, vel ut modaliter. Alij volunt eam esse ipsum actum intellectus in circumstantia objecti ita se habentis sicut repraesentat tanquam connotati extrinseci intrinsece requisiti. Inde alii relationem hanc constituunt intrinsece tamen intellectus enunciante aliquid de objecto quando objectum ita se habet sicut enunciat actus. Denique et 2do quidam quidem universaliter docent veritatem formalem omnis propositionis esse sive in necessaria esse praedicamentalem relationem praedicamentalem. Alij vero sunt in materia contingenti sive in necessaria esse praedicamentalem. Veritatem vero propositionum in materia contingenti veritatem formalem propositionum in materia necessaria habent esse relationem transcendentalem.

Ex his sententiis plurimae sunt rejectae in nostris fundamentis Disputatione de Relationibus. Interea enim ... non subsistit quia seclusa omni relatione actionis (in quibusdam illa existat) si forsan propositio enuncians aliquid de objecto et objectum ita se habet sicut de illo enunciat actus ponitur. ... requiritur ad esse cognitionis verae formaliter conformis formaliter objecto suo et ut ... fundamentum. Sicut seclusa omni relatione ... in aequalitate ... fundamentum et terminus complete sumpta similitudinis sive in natura sive in qualitate ... fundamentum. ... relationis ponitur ... requiritur ad esse relationis formaliter ... et ... fundamentum ... ut constat n. 410. Restat definiendum veritas formalis propositionis (intellige ... adaequate ... ad objectum ... definitionem) sitne relatio transcendentalis adaequate identificata partim actui partim actui judicii veri ... sit relatio praedicamentalis identificata partim actui judicii veri partim objecto ita se habenti sicut de illo enunciat actus.

487 Dicendum est veritas formalis propositionis identificari partim actui partim objecto ita se habenti sicut enunciat actus sed adaequate identificari soli actui judicii veri consequenter esse relationem transcendentalem actus ad objectum.

Probatur imo negative. Non est multiplicanda ... sine necessitate. Atqui nulla est necessitas ut veritas formalis adaequate sumpta ut constat n. 428 ... actu intellectus conformi objecto ita se habenti sicut de illo enunciat actus ut ... solutae objectiones.

Probatur 2do positive: Si veritas formalis identificaretur adaequate actui intellectus judicii veri ... intellectus tam divini quam creati ... vel ... verificaretur de ... actibus ... ad objectum distinctum ... de aliquibus ... fundamentum ... opposita ... requiritur quia fundamentum ... in objectionibus. Nempe ... quia veritas formalis actus necessarii ... ut patebit in objectionibus ... intellectus divini (nimirum ... simplicis intelligentiae ... ad creaturas possibiles) est adaequate identificata DEO cui ... actui ... est adaequate identificata DEO ... necessaria ... adaequate identificatur. ... perfectio inseparabilis a DEO vel necessaria DEO excludens ab ipso speciale imperfectionem oppositam sibi est adaequate identificata DEO. Sed veritas formalis actus necessarii intellectus divini est perfectio inseparabilis a DEO vel necessaria DEO, si n. posset ... a DEO et excludit a DEO imperfectionem specialem sibi oppositam scilicet ... intellectus vel errorem formalem (sicut bonitas moralis vel honestas actus voluntatis divinae excludit a DEO imperfectionem specialem sibi oppositam nimirum peccatum) quia veritas formalis actus necessarii intellectus divini est adaequate identificata DEO. ... imo ... omnipotentia quae est perfectio necessaria DEO et excludens ab ipso imperfectionem sibi oppositam scilicet impotentiam producendi aliquid creaturam possibilem est adaequate identificata DEO. ... sanctitas necessaria DEO et excludens peccatum ... veritas in ... Veritatis in cognoscendo ... excludens ... ad falli ... in ...

dicendo

ticendo excludens posset ad falsum esse de [illegible]. Ob 2do rone: perfectio necessaria DEO excludens ab ipso imperfectionem specialem oppositam sibi n. tam necessario debet abesse a DEO sed eam debet habere modo quo perfectissimo cum universaliter perfectiones suas DEUS habeat modo perfectissimo. Sed perfectio ut perfectio necessaria DEO excludens ab ipso speciale imperfectionem sibi oppositam habeat perfecte identitate de adaeqte (qui est modus habendi perfectissimus) quod n. in hoc implicat quid.

488

Confirmatur 1mo perfectio Divina simpliciter simplex est adaeqte identificata DEO ut certum. Ergo etiam per rationem individuali aliam sed veritas formalis actus necessarij intellectus Divini est perfectio simpliciter simplex quod est adaeqte identificata DEO. Probatur: perfectio necessaria DEO excludens ab ipso speciale imperfectionem sibi oppositam et independens a predicamento DEI relativis et adaequata scilicet a personalitatibus Divinis et perfectio simpliciter simplex ut constat inductione perfectionum simpliciter simplicium extra [illegible] ostensa [illegible]. Deinde predicata Divina necessaria adaeqte dividuntur in absoluta et interna quod est perfectiones simpliciter simplices et relativa ad interna quod est personalitates Divinas sed veritas formalis actus necessarij intellectus divini est perfectio necessaria DEO excludens ab ipso speciale imperfectionem (cui formaliter [illegible]) et est independens a predicamentis DEI relativis et personalitatibus ut clarum est quod est perfectio simpliciter simplex.

Confirmatur 2do aequaliter habetur actui intellectus Divini necessario veritas formalis atque habet actui voluntatis Divinae necessario bonitas et sanctitas formalis quod et habet habeat perfecte identitate de adaeqte ab actu voluntatis Divinae necessario (ut omnes admittunt) ergo etiam veritas formalis [illegible] ab actu ~~intellectus~~ necessario intellectus Divini habere debet. Ans. probatur: quod utraque veritas formalis excludit vitium formale intellectus atque bonitas formalis vitium formale voluntatis.

489

Respondetur 1mo veritatem formalem actus necessarij intellectus Divini esse perfectionem necessariam DEO eadem id quod dicit in recto sed eadem quod per actum necessarium intellectus Divini et ut eadem id quod dicit in obliquo et quod idem est veritatem formalem indelebilem quod est non adaeqte esse perfectionem DEO necessariam ergo veritas habet solum [illegible] simpliciter illud eadem id quod dicit in recto adaeqte identificatum DEO. Ita et cum veritas formalis actus necessarij intellectus Divini illud dicit obliquum quod est [illegible] inesse. Quia veritas formalis actus necessarij intellectus Divini eadem id quod dicit in recto est perfectio necessaria DEO adaeqte ipsi identificata manifeste sequitur quod veritas formalis adaeqte simpliciter sit perfectio necessaria DEO adaeqte ipsi identificata. Ans. probatur: veritas formalis actus necessarij intellectus Divini dicit aliquid obliquum quod est [illegible] inesse pariter dicitur Omnipotens DEI dicit simpliciter intelligentia [illegible] infinita ~~cum~~ ordinatas respective ad extra perfectiones Divinas dicere aliquid obliquum quod est [illegible] inesse et ad argumenta in [illegible] eodem modo respondendo quod ad mentem respondendum. Ita et ad 2do respondendo argumentum: Veritas formalis actus necessarij intellectus Divini adaeqte simpliciter est perfectio necessaria DEO (certum n. veritas haec est eius semper et est inseparabilis a DEO) et adaeqte simpliciter excludit a DEO imperfectionem specialem oppositam sibi nam tota veritas formalis excludit vitium formale errore intellectus Divini sicut tota sanctitas divina formalis excludit vitium formale voluntatis Divinae quod veritas formalis actus necessarij intellectus Divini adaeqte simpliciter identificatur adaeqte DEO adaeqte illud dicit obliquum distinctum a DEO quod [illegible] inesse. Nego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

490

Respondetur 2do perfectio necessaria DEO rone identitatis [illegible] adaeqte est

Duplex perfectio necessaria formalis: in ratione vel quod est in se et idem adaeqte intellectus in obliquo vel [illegible] intellectus [illegible] et [illegible] actus intellectus [illegible] cognoscendi.

Veritas duas radicales ipsa in DEO importat intellectus formaliter et [illegible] [illegible] actus intellectus [illegible] veritas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

et aliis [illegible] R. P. [illegible]

et absque [illegible] DEO [illegible] necessaria [illegible] istius [illegible] connexionis essentiae cum aliquo
esse [illegible] veritas formalis [illegible] necessarii intellectus Divini [illegible] ideo est necessaria
DEO et inseparabilis a DEO [illegible] intellectus Divini essentiae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] falso supponitur [illegible] in DEO aliquam perfectionem [illegible]
imperfectionem specialem necessariam et inseparabilem a DEO esse [illegible]
[illegible] connexionis essentiae cum aliquo esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] essentiae perfectione [illegible] [illegible] perfectione divina [illegible]
[illegible] speciale imperfectione [illegible] necessaria et inseparabilis a DEO esse [illegible]
[illegible] identitas [illegible] adaequata cum DEO ex [illegible] [illegible] summam
[illegible] DEI [illegible] perfectione [illegible] [illegible] perfectiones [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectissimo [illegible] [illegible] essentiae [illegible]
adaequata. [illegible] 2do. [illegible] necessarii intellectus Divini [illegible] essentiae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentiae ad omnem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] connexio [illegible] essentiae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] inductio [illegible] [illegible] intellectus Divini [illegible].
[illegible] formalis [illegible] necessarii intellectus Divini [illegible].

491 Obiicies 3tio [illegible]. Expressio [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible]
expressa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio [illegible] rei [illegible]
[illegible]. Sed veritas formalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] expressione [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] rei expressa [illegible]
[illegible] [illegible] veritas formalis cognitionis [illegible] [illegible] [illegible] cognitio. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: Ergo expressio [illegible] rei [illegible] expressionis [illegible] [illegible] adaequate [illegible]
[illegible] rei expressa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio rei
expressione [illegible] [illegible] expressio [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] ex-
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] expressa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expres-
sio rei [illegible] imperfectam [illegible] expressio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] expressa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Ergo cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cogni-
[illegible] [illegible]. Sed expressio [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo
[illegible] [illegible] speciale [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cognitio [illegible] speciali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio [illegible] rei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio [illegible] rei [illegible]
[illegible]. Ergo expressio [illegible] DEI [illegible] [illegible] [illegible] Angeli
[illegible]. Ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciale [illegible] cognitionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] expressio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

492 Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio [illegible] [illegible] affir-
mativa [illegible] [illegible] [illegible] aut possibilitatis [illegible] vel [illegible] aut
possibile [illegible] existere aut possibile esse [illegible] regula [illegible] [illegible]
existens [illegible] possibilitati [illegible] vel non existens [illegible] possibile [illegible]
non existere aut non esse possibile. [illegible] expressio
[illegible] [illegible] affirmativa [illegible] [illegible] existens [illegible]
[illegible] [illegible] vel non existente aut [illegible] possibile existere [illegible] aut possibile
[illegible] [illegible] negativa [illegible] vel existentie aut possibile [illegible]
non existere aut

[non] existere aut non esse possibile. Unde clare patet primo eandem orationem pro-
positionem sive affirmativam sive negativam enim in materia contingenti quod nunc verum est
[illegible] falsa esse potuisse aut verum quod nunc est falsum cum propositio affirmativa
vera et affirmativa falsa diversa habeant obiecta similiter negativa vera et ne-
gativa falsa. Patet 2do stabilitatem obiecti existentia aut possibilitate de-
bet [illegible] tolli propositionis [illegible] affirmativae et falsae negativae quia tunc [illegible] negatio
rei existentis aut possibilis quod utique [illegible] propositionis affirmativae verae et falsae negativae
[illegible] non existentia aut impossibilitate rei [illegible] tolli [illegible] propositionis [illegible] nega-
tivae et falsae affirmativae quia tunc [illegible] rei non existentis aut impossibilis utique
[illegible] propositionis negativae verae et falsae affirmativae.

Respondetur ad Obiectiones Oppositorum.

Obiectio. Solo possibile
et impossibile [illegible] [illegible] [illegible] enuntiat propositio non manet veritas formalis
propositionis [illegible] veritas formalis propositionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enuntiat
propositio [illegible] patet [illegible] [illegible] possibile et impossibile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] enuntiat propositio [illegible] [illegible] propositionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] admittitur quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] enuntiat propositio non manet [illegible] propositionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] quod universalis [illegible] [illegible] difformitas cum
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] includit plures entitates [illegible] [illegible] [illegible] dualitas. [illegible]
2do [illegible] [illegible] [illegible] impossibile solo [illegible] [illegible] [illegible] enuntiat propositio [illegible]
[illegible] veritas formalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod manifeste [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] manet propositio et illius veritas [illegible]
propositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manet [illegible] propositio [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio [illegible] [illegible] [illegible] est vera.

Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: universalis conformitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] includit plures entitates [illegible] conformitas [illegible] [illegible] diversa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adversariis [illegible] moralis.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectus cum regulis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intellectus cum regulis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operationibus intellectus. Tandem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et falsa [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformitas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressio et imago. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: conformitas [illegible] [illegible] [illegible] includit plures
entitates [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Deus Optimus Maximus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] includit duas [illegible] entitates [illegible] [illegible] divinae. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] conformitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] includit plures [illegible] entitates
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifeste [illegible] [illegible] [illegible] includere
plures entitates [illegible] [illegible] [illegible] nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duarum
[illegible] una [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] duarum [illegible] una [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] duarum [illegible] una [illegible] [illegible] [illegible] prior
[illegible] includit [illegible] plures [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] plures [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] includat [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] manifeste

inferunt illos esse inclusive plures entes tenquam extrema quod eam apposition
patet (ex ipso immediate relata tum omnium tum aliquorum oppositarum utrorumque,
Ad 3tium dico ideam dico sicut illa est repugnantia absoluta ß impossibile solo tres relationi
transcendentalis manere relatum transcendentalis tam absoluta ß impossibile solo obiecto di-
stincto dicto cognitioni manere representatione eiusdem obiecti idem
absoluta ß impossibile. Alia regula logica manere operationes intellectus verias logicae aut sub
regulis praedictis absoluti manere operationes verum moralis inde manifestum est implici-
tam sufficit oppositum cumulare implicatam absoluta ß impossibile obiecto essentialiter
quae enunciat ß manere ß verae... ß vero aliquando idem
tali actui intellectus vero atque relatum transcendentalis sibi fundamento et cognitioni
obi deservienti vel obiecti cognitioni.

494 Obr 2do quod aliquando idem actui ... in actu ut reponerit abesse ab actu
alias posset abesse aliquid a seipso. Sed veritas atque salva ... stringentia ... -
ritas huius actus ... concurrit ponit abesse a modo actu quod ... probatur: ponatur
cursus Dei ... ego affirmabam cursum Dei illa ... concurrit ... atque fu-
...dis ... mis obiecto aliud non affirmaverat de obiecto et nihil quod reueniret obiecto
Ideo ... ... in suppositione quod in casu ... ponit ... cursus Dei ... obiectum fuisset
... affirmando cursum Dei quod affirmat cursum Dei tunc ... existit cursus Dei ...
non ... illos Oppositionum in casu ... fuisset ... regula praedicta ... ...
... internum Misericordiae eliciendum esse ... internum misericordiae ad
alia ... licet ... eliciendum fuisset ... dicendum.
... in casu ... fuisset cursus Dei ... fuisset ... relationis transcen-
dentalis et connexionis essentialis quam dicit atque hic verus ... concurrit ad suum obiectum
... ad cursum Dei existentem. Consequenter ... fuisset hic ... atque verus ... concurrit.

495 Urgebis actum ... sine ullo fundamento sufficienti in hoc actu vero
... concurrit ... speciali relatione transcendentalis ad cursum Dei existentem ... et
connexio essentialis ~~...~~ cum eodem quod non est necessitas adstruendi ... relationis et
connexionis essentialis. Confirmatur ... ß possibile ... impossibile in actu hoc ... -
... relatio transcendentalis ... consistit veritas formalis sed solum sit representatio
cursus Dei ... cursus Dei ... representatio cursus Dei erit vera formaliter
... quod defectu est in obiecto quod veritas formalis huius actus ... concurrit ...
consistit formaliter in ulla speciali relatione transcendentali ad cursum Dei existentem.
Ideo quod necessitas et fundamentum est ... adstruendi relationis transcendentalis et
connexionis essentialis in actu quolibet ... representatio omnis veri et falsi ad obiectum
suum eadem necessitas et fundamentum nobis est adstruendi relationis transcendentalis
et connexionis essentialis in actu vero ad obiectum ... quae enunciat atque ...
n. atque verus regimit obiectum ... et enunciatur ac regimit representatio
omnis veri et falsi obiectum ... . Diversa dico ... ea neces-
sitate et fundamentum relationis transcendentalis ad obiectum suum in omni actu vero in ...
relationis. Confirmatione respondeo: ... possibile ... impossibile in hoc actu ...
concurrit ulla relatio transcendentalis ... omnis actui vero et falso sed solum ponatur
atque ... cursus ... Dei ... possibilis eo ipso ... hic
... concurrit erit representatio formalis cursus Dei omnis actui vero et falso
... non formaliter ... cursum Dei quod representatio formalis huius actus
... concurrit omnis actui vero et falso ... consistit formaliter in relatione transcendentali
ad cursum Dei ... omni actui vero et falso. Diversa ...
... non ... relatione transcendentali cognitionis ad obiectum suum com-
muni actui vero et falso ... representatio obiecti omnis actui vero
et falso

et talis in pariter opposita quod impossibile sola relatione transcendentali speciali cognitionis veri ad obiectum ita se habens quod enunciat oppositum respectivo talis sua vera.

496

Urgebis nullo compossibile est praedicatum in hac propositione vera Deus currit ergo
secundum eius compositio cum existentia cursus Dei non praedicatum respectivo cursus
Dei siquidem cognito falsa potest et sequitur respective cursum Dei quod tamen non diceret
connexione esse cum existentia cursus Dei. non enim praedicatum respectivo verbi cursus
Dei siquidem respectivo potest esse verum licet non dicat hanc connexionem dummodo existat
cursus Dei quod illo tempore quo illum existere affirmat haec propositio currit Deus.
non dependens a talibus principiis nam ab isdem omnino principiis potest dependere aliqua
cognitio vera a quibus dependet cognitio falsa. Tandem non allatum aliquod praedicatum
Quod ideo sicut in omni actu intellectus praedicatum respectivo omnis veri et falsi
et tale ergo secundum connexio ipsius veri cum obiecto suo praecise tali omnibus actibus intellectus ita pariter in omni actu intellectus vero. Consequenter etiam in hoc actu Deus currit praedicatum
respectivo veri et tale ergo secundum connexio ipsius actus veri cum obiecto ita se habente
ut de illo enuntiat actus. Ad illud propositio hanc veram Deus currit dependere ab existentia cursus Dei tanquam a conditione ipsius respectiva ita sicut potest
quaelibet cognitio ab obiecto suo cognoscibilitate. Ad modum in contra allatum
responsio non procedit.

497

Obiicies 3tio ab inconvenientibus. nam ex doctrina nostra sequitur primo omnes propositiones esse necessario veras nullas autem esse veritatis contingentis siquidem nulla propositio
vera est talis quod potuerit aut potest esse falsa. Secundo idem omnes propositiones veras aliud
et necessarias aliud contingentes. Sequitur 2do quod Angelus potentia naturali certo cognoscere quodlibet futurum contingens contingenter libere quod tradit Deus contra se
docent omnes Theologi. Si enim de omni obiecto et de praedicato Dei futuro formaret duas propositiones contradictorias atque reflexe cognosceret eo ipso cognosceret
et veritate formali absolute assentire uni propositioni ex contradictoriis ita quilibet Angelus
idem doctrina omnes Theologorum potest de quo actum quibuslibet existentibus
cognoscere, primo quilibet quod differentia actus veri in infinita nostra est veritas formalis.

Quod ideo 2do falsum omnino. Et 2do sicut omnes propositiones creatae verae quae
sit aeterna veritatis non ex eo quod aliquae propositiones verae creatae habeant ab aeterno
veritatem. Cum nulla propositio creata sit ab aeterno sed ex eo quod versantur circa
obiecta aliquomodo aeterna et metaphysice necessaria scilicet circa essentias rerum ita pariter
quaedam propositiones verae sunt necessario aliae vero contingentes ex eo quod aliquae
versantur circa obiecta necessaria metaphysice et omnino impossibilia aliter se habere
quam repraesentantur quae ratione verum scilicet ab aeterno DEUS sumpsit homo aut malus
aliae autem propositiones versantur circa obiecta contingentia mutabilia qualis est Deus currit, videlicet non enim ex eo quod aliquae propositiones verae habeant necessario veritatem
aliae contingenter [illegible] ita ut potuerint illam habere. Ad 2do sunt
operationes intellectus dicuntur esse indifferentes ad veritatem passivam quae aliquo
contingenti quoad veritatem quae ex eo quod loco harum operationum intellectus
non verae esse poterunt poni aliae non verae quae impossibile dici potest actus
intellectus verae esse contingenter ex eo quod loco illorum poterunt poni alii actus
falsi. Sequela 2da nego ad probationem eius 2do Angelo non dari
[illegible] ad cognoscendum futurum contingens Angelus ob
[illegible] huius scilicet naturae compossibile cognoscere veritate formali atque inde
futuro libero huius et Deus [illegible]. Ad ultimum probationem dico quod

iuxta omnes doctrina Theologorum denique cognitio quidditativa intuitiva comprehensiva fuit ex parte actus nam Beati cognoscunt DEUM quidditative intuitive et infinite ex parte actus. Idem ergo censendum est etiam de Angelis qui omnes actus suos quique de spiritibus libens quidditative intuitive cognoscunt sed non comprehensive unde cognoscunt intuitive actus complicitos veros sed non et illos non discernunt a falsis.

498 Nota 1mo falsum esse principium Oviedo illud solum creatum indigere [illegible] quod ab alio dependet tamquam principio physice influente nam cognitio creatura cognoscibili [illegible] est ut cum non nec divinitas esse potest etsi ab illo non procedat tamquam principio physice effectivo.

499 Nota 2do Aiunt in oppositorio intra scibilitatem et impossibilitatem solum obiecti cognoscibilitate intellectus divinitas in actu 1mo ad eliciendam cognitionem ob defectum scibilitatis ex parte actus 1mi requisiti quoad ipsa obiecti cognoscibilitas. Ita pariter scibilitatem et impossibilitatem sola existendi aut possibilitate intellectus id est divinitas in actu 1mo ad eliciendam propositionem veram affirmativam et falsam negativam ob defectum requisiti scibilitatis cum illa non existentia aut impossibilitate obiecti non divinitas intellectus ad eliciendam propositionem veram negativam et falsam affirmativam ut non ita sit divina in actu 1mo ad productionem effectus deficit duntaxat modo [illegible] principia sed etiam conditiones ex parte actus 1mi requisitae.

Articulus 2dus.

An eadem propositio possit transire de vera in falsam et e converso!

300 Sensus Quaestionis est an eadem propositio supposito quod [illegible] intrinsece durat et permaneat in uno instanti, possit esse vera falsa in altero. Quaestio haec procedit non praecedenti [illegible] loco [illegible] ut ita nos veritas formalis [illegible] ad aliquid efficiendi propositionem quando aliqua ut cum quibus propositionis aut falsitas [illegible] eadem propositio et semper vera aut semper aut falsa tamen quia semper [illegible] cum [illegible] ita affirmativa alias possit esse sine ipsa.

Procedit itaque Quaestio haec in doctrina docente veritatem formalem et falsitatem esse [illegible] propositionis veras [illegible] non [illegible] non universaliter de propositionibus sed de aliis propositionibus naturalibus intellectus creati in materia contingenti nam etiam in hac [illegible] Certum 1mo propositiones veras in materia necessaria et impossibili immutabiliter esse veras [illegible] exigunt esse veras ut docent huius doctrinae propugnatores. Deinde [illegible] aliter se habere quam enunciant nequeunt. Certum 2do propositiones omnes falsas in materia necessaria et impossibili immutabiliter esse falsas quia exigunt esse falsas [illegible] aliter [illegible] se habere quam enunciant nequeunt.

Certum 3tio propositiones intellectus divini etiam in materia contingenti immutabiliter esse veras ob exigentiam [illegible] veritatis formalis quam illis tribuit haec doctrina.

Certum tandem propositiones intellectus creati supernaturales in materia etiam contingenti immutabiliter veras esse [illegible] [illegible] [illegible] actus fidei [illegible] supernaturales) siquidem dependent a DEO et principio supernaturali tamquam causa [illegible] porro DEUS non potest esse causa per se erroris [illegible] cognitionis falsae ut docent omnes Theologi.

Nota quaestionem hanc perinde procedere in doctrina insensata distinguente actum vitalem [illegible] [illegible] cum durante sua et actione [illegible] licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam in sententia identificante actum vitalem [illegible] [illegible] conservationi neque non [illegible]

neq. n. ired difficultas circa eandem propositionem durantem per plura instantia an possit de vera transire in falsam vel e contra. sed tantum circa plures propositiones quae licet sint mentales una propositio habet circa plures propositiones idem modo aedificare ordinem repraesentantes et eodem omnino modo.

Dicendum est nullam propositionem semel veram posse transire in falsam et e contra. 501

verso. ... Arriaga Oviedo Compton, Mauri, Esparza et innumeri recentiores.

Probatur: si aliqua propositio posset transire de vera in falsam illa propositio vel talis esset quae significaret aliquod tempus determinatum, ... vel esse aut non esse diceret vel talis quae significaret aliquod tempus indeterminatum vel talis quae omne tempus vel tandem quae nullum tempus significaret. non datur n. nec dabilis est illa propositio ad aliquod ex enumeratis classibus non spectans. Sed nulla ex relatis propositionibus potest transire de vera in falsam nec e contra. ergo. Nor significet quatuor propositiones ideo.

Probatur prima pars. Si propositio significans tempus aliquod determinatum verbi gratia hodie Petrus currit in instanti A de semel vera posset transire in falsam vel e contra fieri posset ut Petrus currit in instanti A et non curreret eodem instanti A. Sed hoc manifeste implicat quia sunt de eodem subiecto et respectu eodem verificarentur contradictoria. Probatur sequela quia evidenter ut n. haec propositio Petrus currit in instanti A sit semel vera omnino necesse est ut Petrus currat in instanti A ut autem sit falsa omnino necesse est ut idem Petrus non currat eodem instanti A.

Probatur 2da pars nostris. Si propositio significans aliquod tempus indeterminatum verbi gratia Petrus aliquando currit, vel hoc vel illo vel quocunque alio tempore currit de vera posset transire in falsam vel e contra fieri posset ut Petrus aliquo tempore curreret et simul nullo tempore curreret quod manifeste implicat. ut n. haec propositio Petrus aliquando currit vera sit aliquando omnino necesse est ut Petrus aliquo tempore currat ut autem sit falsa necesse est ut nullo tempore currat sin. vel uno quocunque tempore curreret tamen verum erit dicere Petrus aliquando currit.

Probatur 3tia pars nostris. Si propositio significans omne tempus verbi gratia Petrus omni tempore amat DEUM posset transire in falsam vel e contra fieri posset ut Petrus omni tempore amet DEUM et aliquo tempore non amet DEUM quod evidenter implicat ut n. propositio haec: Petrus omni tempore amat DEUM sit aliquando vera necesse est ut Petrus omni tempore amet DEUM ut autem sit falsa omnino necesse est ut saltem aliquo vel uno tempore non amet DEUM ut obvium est.

Probatur tandem pars 4ta nostris. Si propositio nullum absolute tempus significans supposita quod possibilis sit verbi gratia Petrus currit posset transire de vera in falsam posset esse vera in instanti A falsa autem in instanti B. Sed hoc dici non potest sin. propositio ... posset esse falsa in instanti B redderetur falsa per hoc solum quod Petrus non curreret in instanti B vel per negationem solum cursus Petri in instanti B quid n. aliud. Sed propositio haec Petrus currit supposito quod nullum absolute tempus significet non potest reddi falsa in instanti B per solam negationem cursus Petri in instanti B. ergo. Probatur nec ulla propositio affirmativa potest reddi falsa per solam negationem alicuius quod ipsa non affirmat ut patet. Sed haec ipsa propositio Petrus currit non redditur falsa per hoc quod Petrus curreret quidem sed non ... vel ... per hoc n. propositio dicta

n affirmat. Sed propositio haec Petrus currit supposito quod nullum absolute tempus significet non affirmat dari cursum Petri in instanti B alias cum significaret aliquod tempus quod propositio haec Petrus currit supposito quod nullum absolute tempus significet non posset reddi falsa factum negando cursum Petri in instanti B.

302 Dixi quod possibilis sit propositio non significans ullum absolute tempus nam communiter docent illam ampliare. Quod autem implicat est quod sit propositio aut habet subiecto [illegible] id est significat rem pro ullo tempore quod tempus significans subiecto verbum vel copulam propositionis aut habet subiecto distractionis hoc est significat rem pro alio tempore non autem pro illo quod significans copulam aut tandem habet subiecto ampliationis hoc est significat rem pro omni tempore licet unum tempus significari videatur per copulam. nullus est tertius proprietas quod n. illa et quomodo appellatur in dialecticis [illegible] aliqua propositio pro nullo absolute tempore omnem ullum significet.

303 Videt ingeniose [illegible] [illegible] ad argumentum [illegible] propositione hanc Petrus currit in instanti A veram in instanti A debere per instans B, per [illegible] reddi falsam in instanti B quia instans A per instans B, per hoc quod dicitur propositio respicit semper ut praesens non sit semper praesens. Contra quod dicitur propositio haec Petrus currit in instanti A supposito quod sit vera semel est scilicet in instanti A respiciens seu repraesentans instans A praesens sibi et cursum Petri per solo eodem instanti A non ipso instanti B aut quocunque alio [illegible] ab instanti A [illegible] semper propositio relata esset falsa cum impleret instans A esse praesens [illegible] instans B et quocunque alio a se definiens sed semper verum est instans A esse praesens [illegible] illo instanti A tum actui Petri quem propositio affirmans dicens currere in instanti A supposito quod haec sit semel vera quod relata propositio quocunque instanti debet supposito quod semel vera sit semper vera.

304 Affirmatur etc. [illegible] ratione a priori nulla propositio potest unquam mutare obiectum suum quodcunque sive illud repraesentet signate sive exercite sive directe sive indirecte et quaecunque. Sed si aliqua propositio posset praesertim de vera infalsam tunc propositio mutaret obiectum suum alid n. repraesentaret obiectum dum esset verum et aliud dum esset falsa denique n. propositio haec Petrus currit est verum in instanti A falsam in instanti B propositio haec dum esset vera habet pro obiecto [illegible] cursum Petri [illegible] instanti B quod [illegible] non est nisi n. hoc admittatur ab oppositis explicare non poterint quae ratione propositio relata sit vera in instanti A falsa autem in instanti B. Probatur [illegible] argumenti propositio quaelibet per [illegible] [illegible] obiectum suum quod repraesentat sive affirmativa sive negativa [illegible] cuicunque quod [illegible] non potest mutare suum obiectum ita neque potest respicere vel repraesentare unum [illegible] quodcunque obiectum vel quidem non potest mutare unquam eadem invariata propositio ullum obiectum [illegible].

Nec valet quod respondent [illegible] propositione posse mutare obiectum suum quod affirmat [illegible] licet negent mutare obiectum suum directum et quod affirmat signate vel ut alii propositione posse mutare

mutare obm suum repraesentatum esse licet negeat mutare obm repraesentatum dare nec valet ergo nam universaliter probatum est propositionem nullam obm suum mutare posse. Deinde probo ex oppositis propositio haec Petrus currit vera in instanti A falsa autem in instanti B et illi volunt quamdam obm suum affirmatum exercite mutaret in instanti B. Respondent ~~mutare~~ durationem suam nam in instanti A respiciebat durationem suam pro instanti A quam non respicit in instanti B sed solum durationem pro instanti B. Contra quia in sententia ista potissimum procedit praesens quaestio duratio cognitionis est distincta ab ipsa cognitione quia in eadem sententia propositio haec Petrus currit non exercite sed signate repraesentat suam durationem in instanti A. quia alterius si hanc mutarent mutaret obm suum quod affirmat signate nam ista respondentes obm quod propositio affirmat exercite praesentant exercite et illa ipsa propositio manifestius se ipsam intellectui obm autem quod repraesentat et affirmat signate est obm signatum ab ipsa propositione.

Respondendo ad Obiectiones.

505

Obijcit 1mo Sanguinetus Si haec propositio Petrus sedet vera in instanti A esset ~~vera~~ non vera in instanti A ergo Petrus non sedet tunc haec propositio mutaret suum obm sed hoc implicare dictum est immediate ergo Probatur Sequela nam quod propositio affirmaret aliquid in instanti A quod non affirmat in instanti D illa mutaret obm suum sed haec propositio Petrus sedet verum in instanti A ergo Petrus sedet quam in instanti D ergo Petrus non sedet affirmabat aliquid in instanti A quod non affirmat in instanti D quia in instanti A affirmat haec 3 sessionem Petri praesentem instans autem praesens et se ipsum praesentem. In instanti vero D non affirmat haec tria nec possunt haec tria vere affirmari in instanti D ergo Petrus non sedet quia haec 3 nec sunt nec esse possunt in instanti D. Respondeo Negando Sequelam probationi nonnovem ultimam probationem deinde: haec propositio Petrus sedet verum in instanti A. ergo Petrus sedet quam in instanti D ergo Petrus non sedet affirmaret in instanti A haec 3 sessionem Petri praesentem instans A praesens et se ipsam praesentem hoc affirmaret haec 3 praesentia instanti D et aliis instantibus per quod durare supponitur propositio ut praesentia sibi invicem pro ea illa instans per quod supponitur durare propositio negatione. Caeterum propositio relata semper esset falsa hoc est affirmaret haec 3 praesentia sibi invicem pro solum instans A solo probatione. Porro hoc idem et hoc solum affirmat eadem propositio in instanti D consequenter non mutat obm suum.

506

Urgebis haec propositio Petrus nunc sedet affirmat sessionem Petri praesentem pro illo instanti quo ipsa durat quia si durat pro instans D affirmat sessionem Petri praesentem pro instanti D sed non affirmat vere supposito quod Petrus non sedeat in instanti D quia affirmat falso consequenter est falsa in instanti D. Contra obiectum: Tunc ergo si haec propositio Petrus nunc sedet non affirmaret sessionem Petri praesentem pro eo instanti quo ipsa durat

sed posito instanti A tunc propositio haec Socrates nunc sedet stinuata p. instans B ergo iam Socrates non sedet non differret ab hac propositione Socrates sedet sed debet differre diversa n. esse et ipsa de eo de praesenti praeterito et futuro q. Tertio. Si propositio haec Socrates nunc sedet affirmaret sessionem Socratis praesentem p. in eo instanti quo ipsa durat illam haberemus certitudinem de actualitate et praesentia verum dubium n. est an sessio Socratis et instans significatum hac propositione Socrates nunc sedet an existerint ante actu existant.

Respondeo dico propositio haec propositio Socrates nunc sedet supposito quod duret per illa instanta in quorum aliquibus Socrates sedet in aliquibus autem non sedet et quod sit semel vera affirmat sessionem Socratis praesentem p. in eo instanti quo ipsa durat utrius ad veritatem n. velata propositionis significatio in omni instanti quo ipsa durat Socrates sedens haec propositio Socrates nunc sedet supposito quod duret per illa dicta instanta et nunquam sit verum affirmat sessionem Socratis praesentem p. in eo instanti quo ipsa durat illo ... et ... ad ultimum distinguo. p. velata propositio falsa in instanti ... et ... illa ... aliquando verum ita ut de vera transierit in falsam ... illarum.

307 Ad urgentem ... dico etsi haec propositio Socrates nunc sedet dum stinuata p. instans B non affirmet sessionem Socratis p. instanti quo ipsa durat sed ... instanti A praeterito tamen adhuc differt a propositione ista Socrates sedet nam immo propositio ista Socrates sedet non affirmat existentiam sessionis Socratis hunc ipsi propositioni ... aliquo ... instanti sicut affirmat haec Socrates sedet. Deinde propositio ista Socrates sedet non solum significat instans illud quo ipsa immo existit sed insuper instans illud in quo fuit sessio Socratis non fuit autem haec propositio nam propositionis huius Socrates sedet ... sessio Socratis existit ante instans ... quod affirmo ... autem propositio haec Socrates nunc sedet solum illud instans significat quo ipsa immo existit dicitque in illo dari sessionem Socratis.

308 Respondeo ... dari Quidam ... propositio Socrates nunc sedet affirmaret sessionem Socratis p. ... instantibus quibus ipsa durat ... in quorum aliquibus Socrates sedet in aliquibus autem non sedet dubium est quidam ... instans in quo existat actu sessio Socratis et quod in quo existerit ante non ... existat actu ... non haberemus certitudinem illam de actualitate et praesentia verum. Quarto dico ... hac propositione aliquando ... et ... tempore duret ... haberemus certitudinem de praesentia et actualitate rei p. propositionem affirmatam (... certo et infallibiliter) ... n. ordinarie propositiones affirmantes aliquid dari in praesenti affirmant existentiam rei in immo durandi illud instanti ... certo ... actu ... existerit olim an actu existat.

309 Urgebis eadem propositio non potest esse simul de praesenti et de praeterito sed si haec propositio Socrates nunc sedet verum in instanti A stinuata per instans B quo ... non sedet affirmaret in instanti B Socratem sedere ... instanti A praeterito tunc eadem propositio esset simul de praesenti ... et de praeterito nam significaret sessionem Socratis p. instanti A praeterito.

Respondeo dico ... eadem propositio non potest esse simul de praesenti et de praeterito eo sensu ut eodem tempore affirmet vere praeterisse simul actu existere vel ut eandem rem affirmet ... uno instanti praeterisse simul actu existere ... illud tempus quod de facto praeterit affirmet ut praesens ... rei ... durantis in eo tempore vel rem quod praeterit affirmet

affirmet ut presentem instanti illi in quo existebat actu Adove. Sono propositio
hic Petrus nunc sedet durans per instans A quo Petrus non sedet instanea non affir-
maret sessionem Petri ut presentem illi instanti scilicet A in quo actu existebat
et eidem instans a iam preteritum affirmaret ut presens sessioni Petri que du-
ranti in instans A. Illustratur responsio, instando de cognitione divina quae
eadem sono representabit Antichristum dum hic actu existet, quod illum nunc represen-
tat tamquam futurum et tamen haec cognitio necessario necessario unquam representabit simul
de futuro in ordine ad presentem instanti non ipse sessio.

310

Urgebis tunc intelligibile quomodo verum sit dicere hora 2da Petrus sedet si
Petrus non sedet hora 2da sed sederit hora 1ma. Respondeo dicendo propositione continuata
ad horam 2dam est etiam tum hora 2da et ex eo quod affirmat sedere Petrum hora 1ma
quod defacto presens est Petri sessio non tamen affirmat sedere Petrum hora 2da. Dices Petrus sedet
significat tempus presens sed non presens hora 1ma sed tamen 2da dum hora 2da profero
Petrus sedet quia Petrus sedet prolatum hora 2da significat horam 2dam non autem 1mam. Respondeo Petrus
sedet Petrus affirmatum vere hora 1ma continuatum ad horam 2dam significaret
tempus presens in ordine ad illud dictum propositionis et simul sessio Petri quod tempus est sola
hora 1ma non vero significat tempus presens in ordine ad illud dictum propositionis non tamen sessio
Petri quale tempus est hora 2da.

311

Urgebis de sessione Petri parata hora 1ma verum est dicere hora 2da Petrus sedet
quomodo Petrus sedet. Respondeo cum distinctione de sessione Petri parata hora 1ma verum est dicere
Petrus sedet ad propositionem respicientem duo tempora scilicet in illo autem fuit sessio Petri
et quod ad hanc propositionem in illo non presens erat sessio Petri nec tamen presens hic propositio
2do cum haec propositio Petrus sedet sensus est ante hanc horam 2dam quae ad affirmo
existit sessio Petri hora 1ma de sessione Petri parata hora 1ma verum est dicere
Petrus sedet per propositionem respicientem solum tempus presens eidem propositioni et sessioni Petri

312

Obr 2do potest aliqua propositio mutare suum obiectum quia potest transire de ve-
ra in falsam vel e contra. Consequentia patet in veram et antecedens vero principium ex eo
maxime dedimus propositionem non posse transire de vera in falsam. Antecedens probatur: haec propositio
aliquis homo currit potest mutare suum obiectum quia potest reddi vera vel per Petrum currentem
vel per Paulum vel per quemcumque alium hominem. Quia dicta propositio est indefinita nec significat Petrum
currentem vel Paulum vel quemcumque alium hominem. Quia si Petrus curret significabit Petrum
currentem si vero non Petrus sed Paulus curret significabit Paulum currentem non
Petrum. Respondeo negando antecedens. 1ma et 2dam probationem distinguo: haec moraliter
propositio aliquis homo currit potest reddi vera vel per Petrum currentem vel per Paulum vel quemcumque
alium currentem concedo antecedens: haec physice unicissima propositio negando antecedens. Sed distinguo
consequens et dico quod haec moraliter propositio aliquis homo currit hoc est plures distinctae
propositiones ... indiscernibiles quarum aliquae possint verificari vel per Petrum ~~vel per~~
currentem vel per quemcumque alium hominem currentem. Ceterum haec physice unica
propositio aliquis homo currit supposito quod verificetur per Petrum currentem ita
per illum verificatur ut nec potuit unquam nec poterit etiam divinitus verifi-
cari per Paulum currentem aut alium hominem cum enim haec propositio physice aliquis
homo currit per obiectum suum representat cursum Petri non ideo quomodo potuit
aut poterit illa non representare sed loco eius ~~cursum Petri~~ Pauli adeoque quomodo
potest aut poterit per cursum Pauli verificari nihil enim potest mutare
obiectum suum. Ad 2dam probationem eodem modo respondendum
unde Nota hanc propositionem aliquis homo currit et similibus significare
aliquid determinatum in se licet modo indeterminato et intelligere quod nos modum
non inferentem cui pendi ... ad se dicta propositione et eius similes significa-
cant modo determinato adhoc ... significandum et non aliud.

Ad reliqua solvenda

313 Nota 1mo quod in sententia verificante veritatem formalem actualem enim ob motum veritas formalis sit accidentalis propositionibus veris in materia contingenti eo sensu quod hoc propositio quod nunc vera est potuerit simpliciter semper fuisse falsa non tamen eo sensu quod hoc propositio quod nunc est vera possit deinceps esse aliquando falsa. quod si disparitatis ratio inter consensum et negatam distinctionis partem haec est: quia si propositio semel vera posset deinceps fieri falsa sequitur per hoc quod ob motum ita se haberet defacto pro tempore importato per copulam prout enuntiat propositio posset simul habere se aliter pro altero tempore importato per copulam vel certe hoc quod propositio eadem manens posset mutare suum obiectum respectu et essentiam suam quod utrumque implicat. Porro nihil simile sequitur ex eo quod propositio quod nunc vera est potuerit fieri falsa sed hoc tantum quod obiectum propositionis contingenter verae defacto habens se ita pro tempore importato per copulam prout enuntiat propositio potuerit se habere tantum aliter pro eodem tempore in quo nulla est implicatio; certum non est eum qui currit nunc potuisse nunc sedere, nunc autem currere. Unde inferes veritatem formalem in relata sententia non ita esse accidentalem propositionis sicut parieti est accidentalis albedo nam paries non tantum poterat carere albedine sed etiam semel illa habita potest deinceps carere. Quod si disparitatis rationis inter albedinem parietis et veritatem propositionis eadem omnino proportionate danda est quam immediate attuli. Si vero ad probandam paritatem hanc causalem adversarius afferat ex eo paries ab esse albi potest transire ad non esse albi quia nec paries est, nec albedo est parieti quod paries esse. negandum erit causalis positio n. ideo paries ab esse albi potest transire ad non esse albi quia per ablationem albedinis semel habitae paries non mutaret essentiam suam nec aliud inconveniens inde sequeretur.

314 Nota 2do propositionem hanc nunc incipio loqui esse veram enim in instanti defectionis suae quia affirmat inceptionem locutionis non pro instanti suae defectionis sed pro instanti inceptionis. Nota 3tio dum Logicus dicit in praedicamentis capite de substantia non vera est omnino sedere quando eodem existente falsa erit intelligendus est loqui de mutatione eiusdem materialiter propositionis verae in falsam quemadmodum scilicet licet propositio vera potest alia propositio falsa indiscernibilis ab illa vera poni. Eodem modo intelligendus est et D. Thomas similia habens prima parte Quaestione 16 Articulo 4 ad 3tium.

Articulus 3tius

An propositiones de futuro libero sint determinate verae vel falsae?

315 Praemitto futurum illud esse quod non est nunc erit autem postea. Futurum duplex est: aliud necessarium quod positis omnibus ex parte actus primi requisitis ad agendum necessario ponetur. Aliud liberum quod positis omnibus ex parte actus primi requisitis non necessario ponetur sed ita ponetur ut potuerit non poni vel oppositum ipsi poni et haec est actus liberi futuri. Rursus utrumque velut etiam futurum aliud absolutum quod independenter ab ulla conditione ponetur, quale est obiectum huius propositionis Antichristus peccabit. aliud conditionatum quod ponetur dependenter ab aliqua conditione, tale futurum est obiectum huius propositionis Petrus si audierit talem concionem convertetur.

Certum est

Certum est apud omnes propositiones contrarias de futuro contingenti esse determinate
veras cum omnes dicant alteram harum propositionum liberè determinatam veritatem
et non incepisse esse in suis causis. Tota itaque difficultas est de
propositionibus contrariis de futuro libero sive absoluto sive conditionato
an sint quoad se et ex parte sui determinate verae et falsae. Dixi
quoad se nam experientia constat non esse illas determinate veras et falsas quoad
nos et notitiam nostram, cum ipsi nesciamus quaenam ex propositionibus contradictoriis
de futuro libero sit determinate vera et quae falsa ut ergo an futurus sit
necne Antichristus in Polonia. Quaestionem hanc cum ex professo
Theologicam breviter hic expedio.

Dicendum est propositiones sive contrarias sive contradictorias de futuro 516.
Libero sive absoluto sive conditionato esse determinate veras vel falsas.
Prima pars est omnium Catholicorum contra veteres Stoicos in v...
genere ... fuisse ipse Aristoteles. 2da est omnium DD Societatis
contra antiquiores Thomistas. Probatur quoad utramque partem
Conclusio habetur a Theologis authoritate Augustini - ab aliis ...
probatur hoc modo. Ex duabus propositionibus contradictoriis quaelibet de singulari
futuro una debet esse determinate vera altera determinate falsa sed hae propo-
sitiones Antichristus erit in Polonia, Antichristus non erit in Polonia:
item si Antichristus veniret in Poloniam esset Lublini, si Antichristus
veniret in Poloniam non esset Lublini et de futuro libero propositiones
contradictoriae ut patet ergo ex his propositionibus una est determinate vera altera
determinate falsa. Probatur consequentia implicat utramque propositionem contradictoriam
quaelibet de singulari futuro esse simul veram aut simul falsam quia ex
propositionibus contradictoriis una debet esse determinate vera falsa altera. Assumptum probatur
implicat rem aliquam existere in instanti A et simul non existere
eodem instanti A quia impossibile est idem esse et simul non esse. Sed si
ambae contradictoriae propositiones possent esse simul verae deberet res aliqua
existere in instanti A et simul non existere eodem instanti A ut non veri-
ficaretur una ex contradictoriis propositio affirmans rem existere in instanti A
debet nihilominus rem existere instanti A. Quodque ut verificaretur altera
propositio contradictoria negans rem eandem existere instanti eodem A debet
nihilominus rem eandem non existere instanti eodem A. Similiter si ambae propo-
sitiones contradictoriae possent esse simul falsae deberet pariter res aliqua
existere in instanti A et simul non existere eodem instanti A ut non falsi-
ficaretur propositio una ex contradictoriis affirmans rem existere instanti
A debet nihilominus rem non existere instanti A. Quodque ut falsificaretur
altera propositio contradictoria negans eandem rem existere instanti A debet
nihilominus rem eandem existere eodem instanti A.

517 Obs. futura libera non habent ullam determinatam veritatem quod defectu causae determinantis ... sub suppositione determinate vera aut falsa. futura libera habent determinatam veritatem scientiae a DEO ab aeterno (DEUS n. est ab omnibus determinatae scientiae ac veritate) sed futura libera dicuntur ... a DEO. ergo peccatum crastinum Petri ... sciri a DEO ab aeterno ergo si scitur ex ipso est liberum et supponitur et non est liberum ergo repugnat poni debet aliqui si ... non poni ... scientiae Dnae. R. Nullus ... consequentiae ... ulteriore ... distinguo peccatum crastinum Petri si scitur a DEO ab aeterno debet repugnare poni necessitate orta ex suppositione consequentiae ipsa libera determinatione Petri ad peccatum. ideo necessitate orta ex suppositione antecedente ... libera determinatione Petri ad peccatum orta ex suppositione antecedenti ... nego. Sed ... ulla necessitas orta ex suppositione antecedenti tollit libertatem ut dictum de distinctionibus n. 90 ubi eadem distinctio allata explicata est.

518 Urgebis peccatum crastinum Petri si scitur a DEO ab aeterno debet repugnare poni ex suppositione scientiae Dnae quod debet repugnare poni ex suppositione antecedente ad liberam determinationem Petri ad peccatum scientia n. Dna ... ab aeterno antecedit peccatum crastinum Petri adeoque et determinationem Petri ad illud. R. distinguo ... peccatum Petri crastinum si scitur a DEO ab aeterno debet repugnare poni ex suppositione scientiae Dnae supponentis aliquomodo ipsum peccatum Petri crastinum ... consequentiae ... ideo ... ex suppositione scientiae ... illusoriae supponentis peccatum Petri crastinum ... et ... Dnae illusoriae supponentis peccatum Petri crastinum ... nam poni repugnat ... actum sive bonum sive malum voluntati ... ex suppositione alterius ... scientiae Dnae aut determinationis supponentis ... ex suppositione ... ipsius actum et poni actum voluntatis ... eundo ipsum actum ... ex suppositione liberae determinationis ... ex suppositione ... adeoque ex suppositione ... determinat ad actum ... eundem ipsum ad agendum voluntas n. seipsam determinat ad actum ... eundem ipsum actum. consequentiae ... distinguo scientia Dna de peccato Petri crastino antecedit illud causalitate ... ut ... ratione ... peccato ... Nego. antecedit illud ... tempore et ita ... ideo. Et dico peccatum ... ratione ... peccatum ... Petri crastinum ... scientia Dna de se ... Petri ... quod ... et ... DEUM ad ... ut ... peccatum Petri est futurum DEUS n. ... habuisset ab aeterno scientiam de peccato futuro sed posuisset ... futuro. Et hinc docent ... peccatum Petri est futurum ergo ... DEUS erit futurum sed ... DEUS ... peccatum Petri futurum ... peccaturus.

Urgebis Ex data respone sequi scien Dna de futuris liberis creaturis ee impedibile a causis liberis creatis sed hoc dici n pot. Ergo illud q est ab aeterno n est impedibile, sicut illud q est futurum in tempore sicut id quod est praeteritum n est impedibile sed ipse futurum sed scien Dna de futuris liberis creaturis est ab aeterno futura an liberum eventum et futura in tempore ergo. Ergo eadem ee impefectione scien Dna ee impedibile a creaturis. Resp. distinguo Ex data respone sequi scien Dna de futuris liberis creaturis ee impedibile indirecte a causis liberis creatis ideo dixi ee impedibile directe negando sicut definita nova negaq. et dico scien Dna de futuris liberis creatis ee impedibile indirecte a causis creatis liberis quaecunque possunt efficere ne Deus efficerit in aeterno anno p.to ad habendum scientiam hanc, q. possunt ponere hunc oppositum actum liberum quem possunt ponere cum hanc scien Dna v altram. Deus enim hanc scien Dna habet ipse respectu ad habendum hanc scien et non aliam efficerit Deum in aeterno anno p.to habendi hanc scien. ratione in scien Dna impedibile directe a causis creaturis liberis est hoc quare n possint ee Deus efficere in aeterno anno p.to ad habendum hanc scien de hoc actu libero futuro eadem in libertate ut Deus supposito q. aliq liberum actum sit futurum cum necesse est ee futurum est illa impedibilitas scien Dna insereret in illa imperfectione q. n in prior. Ergo libera respo ad illud nemini probatur. Aliam an probat Cujus promo- Ratio pot ex ita allata respone, distinguo illud q est ab aeterno aut praeteritum n est impedibile ut id q est futurum in tempore illud futurum nulla ratione praecedat illud q est ab aeterno aut praeteritum libertas ee suppositum ad illa sicut probatur. Si illud futurum aliqua ratione praecedat aeternum aut praeteritum habeatq se ut antecedens ad illa negatur. Deus autem liberter futurum ut est futurum ut aliqua ratione praecedit scien Dei aeterna si praecedentia determinandi creaturis opera libere ee antecedens ad scien Dna. habetque pro modo determinantis Deum ad hanc scien.

Ad reliquum solvenda Nota anno q. futura libera sic liberum determinate dicuntur verum esse probatur antea. pro eo tempore q. existit propos de illis certum determinate n sequi futurum liberam avere determinate verit. Contingentes de illis dari nunc propositiones determinate veras ut n. futura libera habent determinate veritatem et ut de illis dentur aliquae propos determinate vera sufficit q. futurum liberum existat in tempore affirmativa propos. Ingenito n. verificatione proprii affirmativis aliquid existere pro illo illo tempore dicitur ex se ipso pro eo tempore illa propos

Ult dicta propos Etri-

Et sic verificari propositi affirmativi aliquid existere actu non debet existere pro tempore presenti aut futuro sed pro preterito. Ideo propositionem separate ... de oratio veri[fica]tionis propositionis affirmativis aliquid existere ante.

Deinceps ... propositionis veri[tas] ... hic et Lublini verificatur non debet existere hic et Lublini sed sufficit quod existat in eo loco in quo illud existere affirmat propositio etiam propositio hic sepultura [Petrus et Romae] ... veritas hic Lublini licet verificanda ... sed Romae ... sepultus. Sicut non ... hic Lublini sed Romae ... propositionis veri[tas] nunc seu ab aeterno affirmativi aliquid existere ... verificatur non debet existere actu physice nunc et ab aeterno sed sufficit ... eodem tempore existat pro quo tempore illud existere affirmat propositio. Quod autem ... ab aeterno affirmativis aliquid existiturum in tempore ... existeret ab aeterno propositio illa et esset veritas ... et esset vera ... non esset ... hoc aliter ... quam propositio enunciat se habere.

321 **Nota 2do** futurum quodcumque sive liberum sive necessarium ... existens actu physice tunc dum est propositio de illo sed quod futurum tunc dum est propositio de illo existens ... physice pro eo tempore pro quo illud existere affirmat propositio ... ad propositionem ... veram ... in ... quod ipsum patet in ... de praesenti ... propositionis veri de illo formatae. Cum ergo ... de futuro libero futurum illud ... futuro ... nunc actu physice non existat hinc ... extra nos esse ... nunc ad propositionem ... veram de futuro libero ... vero ... eiusdem.

322 **Nota 3tio** propositiones de futuris liberis conditionatis ... veras aut falsas ... conditionis ... et conditionatum sed ... liberi ... se voluntas creata libere determinatura est ad hunc actum posita ... conditione ... propositio hic ... ingressus fuerit ... ... est ... futurum liberum ... ad regnum ... posita conditione ingressus in ... .

323 **Nota 4to** quod omnis ... physice ... necessitatis quod patet in omnibus ... in negationibus ... etsi ... alias ... ... actu physice existere dum existunt eorum ... . Cum ergo futurum liberum ... veri de se futuris ... necessitas ut existant tunc physice dum existit

353

esse aequid.

Nota 3tio In DEO dari scientiam comprehensivam futurorum creaturae liberorum tum absolutorum quam in statu noto vatis alicuius DEUS omnisque aliqua donata deitate desideret. Creata autem intellectiva possunt quidem naturaliter vere cognoscere futura libera, non tamen possunt naturaliter esse scientia seu cognitionem certam et evidentem, ratio ... est quia creata intellectiva ex duabus propositionibus contradictoriis circa futurum liberum possunt naturaliter illam eligere quae determinate vera est vel non. Ratio 2da quia scientia seu notitia certa et evidens futurorum liberorum est ipsius DEO propria et talis signum divinitatis ... nobis quod creatura sunt et signum quia Dij estis ...

Reliqua minutiora de Veritate formali hic ab aliquibus tractari solita inutiliter in Schola expendentes.

PARS 4ta Logicae

De 3tia Intellectus nostri Operatione

Aristoteles quatuor libris Analyticis seu resolutorijs agit de 3tia intellectus operatione. Primis duobus (quos appellavit priores) explicat syllogismum ... in reliquis autem (quos posteriores nominavit) exponit principale syllogismi speciem nimirum Demonstrationem. Nos idem negotium Disputatione unica duplici vero Quaestione absolvemus.

DISPUTATIO unica

De Discursu in Communi et Demonstratione

De discursu artificiali syllogismo eiusque speciebus, figuris, modis, proprietatibus agit sufficienter Dialectica. Inquisitiones de discursu in communi Quaestione prima et de Demonstratione eiusque effectu scientia Quaestione 2da examinabuntur quoad ea quae propria et doctrinae quae Logicae.

QUÆSTIO I

De Discursu in Communi

Articulus primus explicabit naturam discursus in communi, reliquis ... eius.

Articulus primus

Quae sit natura discursus in communi?

525 Aliqua quaesitis eorum expediemus.

Quaeritur primo quid sit discursus seu quomodo differat discursus intellectualis. R. Discursus in latissima acceptione est successiva quaelibet progressio intellectus ab unius obiecti cognitione ad cognitionem alterius. Discursus vero proprie sumptus est [illegible] in qua intellectus [illegible] et motus illativus unius cognitionis ex alia seu est progressio ab uno iudicio ad aliud facta propter connexionem dictorum iudiciorum inter se. Iudicium prius ex quo infertur aliud dicitur antecedens, posterius vero quod infertur dicitur consequens. Quinimo definitio allata convenienter est assignata.

526 Quaeritur 2do an discursus requirat necessario plures actus distinctos. R. discursum virtualem non requirere plures actus distinctos, formalem requirere saltem duos. Ratio primi quia discursus virtualis est unicus indivisibilis actus respondens simul praemissis et conclusioni eorumque connexioni inter se propter quam aequivalet [illegible] qui discursus tribuitur a theologis saltem Deo et Angelis. Ratio 2di quia discursus formalis est progressio ab uno iudicio ad aliud propter connexionem eorum inter se quia antecedens in discursu est formaliter causa consequentis sive physica sive moralis, ergo dicendum quod in discursu formali actus qui est antecedens debet distingui realiter ab actu qui est consequens cum oppositum implicet [illegible] causa sui ipsius distinguatur. Dixi saltem duos, nam etsi ponantur duo actus distincti circa praemissas, nam unica cognitio potest [illegible] cum uno medio [illegible] propter [illegible] praemissarum. Addo posse assignari in discursu formali plures quam duas praemissas ut fit in inductione.

527 Quaeritur 3tio utrum discursus essentialiter involvat [illegible] consequentis [illegible]. [illegible] supponens [illegible] discursus principaliter seu ex prima sua impositione significare progressionem illativam ab antecedente ad consequens [illegible] significat [illegible] fundamenta discursus seu [illegible] [illegible] fit progressio illativa [illegible] ex antecedente et consequente [illegible] suppositio. R. discursum acceptum pro ipsis fundamentis [illegible] discursus [illegible] [illegible] ab antecedente ad consequens [illegible] est. 2do discursus acceptus pro ipsa progressione illativa ab antecedente ad consequens [illegible] [illegible] consequentis [illegible].
Ratio 1 quia [illegible] consequentis [illegible] [illegible] progressionis illativae

ab antecedente ad negari: sed n. ipsa petit ideo illatio est ... :

Ad aliqua sua immediatam doctrinam attendenda

Nota sicut actio est impossibile ideo primo a quo successione 528
et motus localis manserit adhuc successio localis abstracte sumpta ... est ... [illegible] motus localis ... [illegible]
... a ... [illegible] licet n. manserit successio localis ... [illegible]
sumpta et non manserint ... [illegible]
... actio est impossibile ideo ante ... discursus formalis
manserit adhuc successio intellectualis illativa ab antecedente ad
negari abstracte sumpta licet non manserit successio
formalis sumpta quia ... tunc ipsa formalis ... [illegible]
... [illegible]

Quaeritur 4to utrum possit dicere causare physice ... 529
formali ... assumit: quod ... [illegible] ... physice efficiente dicere tunc actum ... physice ... [illegible]
imo et causa moralis directiva ad positionem ... [illegible]
... [illegible] physice ... [illegible] ... directiva
... [illegible] ... directiva ... [illegible] ...
... [illegible] ... dirigens et quidem ... causa
moralis directiva. Sed ... non ... physica effi-
ciens sive moralis directiva ... formalis ... [illegible]

R.

Ad aliqua attendenda Nota primo in ... 530
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
formalis. Nota 2do discursus intellectualis ... [illegible]
... [illegible]
localis successio sed solum ... [illegible]
localis ... [illegible] ... et ... [illegible]
intellectualis. Nota 3tio D. Thomam ... q. 14
... [illegible] ideo Deum ... (intellige formalis) ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

Articulus 2dus

An et quomodo Praemissae causent conclusionem?

330 Praemitto 1mo [illegible] hic [illegible] praemissas dictamen [illegible] praemissarum [illegible] obiectum. praemissae [illegible] obiectum [illegible] [illegible] obiectum. [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] praemissae dictamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in esse morali [illegible] [illegible] phice nec morale divinae. [illegible] praemissae [illegible] [illegible] impossibile aut phice [illegible]. [illegible] impossibile ex phice [illegible] [illegible] [illegible] divinae [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] in [illegible] [illegible] praemissae formales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causas [illegible] [illegible] formalis [illegible] [illegible] [illegible] ex praemissis formalibus.

331 Praemitto 2do causam aliam esse phicam, aliam moralem directivam, [illegible] phicam [illegible] morale directiva. phicam [illegible] [illegible] influxu phico dat esse effectui [illegible] [illegible] esse filio. [illegible] directiva causa [illegible] in [illegible] dat esse effectui [illegible] [illegible] phica efficienti [illegible] dirigit in ponendo effectu. [illegible] morali directiva causa est [illegible] influit phice in effectum [illegible] dirigit in ponendo [illegible] effectu. [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] respectu [illegible]. [illegible] praemissae formales sunt causa morali directiva [illegible] formalis [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] dirigunt intellectum in ponenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dirigunt intellectum [illegible] [illegible] formale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] praemissae formales ita sint causa moralis directiva [illegible] formalis [illegible] sint causa [illegible] phica. [illegible]

332 Dicendum est praemissas formales causare phice efficienter [illegible] formale. Probatur: [illegible] [illegible] [illegible] per priori ad effectum [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] effectum ut causa [illegible] phica. Sed praemissae formales [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] formale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissae formales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formalis) ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] scientiis formalis extra genera moralium [illegible] ex [illegible] in
[illegible] Quod [illegible] [illegible] [illegible] q. scientia formali [illegible] respectu
eiusdem obiecti [illegible] respectiva [illegible] et [illegible] formalis [illegible] scientiis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissarum. Deinde scientia [illegible]
et accidens [illegible] in [illegible] et eadem [illegible] praemissa [illegible]
scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissa [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] incidens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] incidens [illegible] Nec obstat quod quidem ex oppositis di-
[illegible] [illegible] scientia [illegible] ex una praemissa [illegible] alia pro-
babili [illegible] in [illegible] [illegible] alii praemissa [illegible] adhuc
[illegible] praemissa [illegible] scientia [illegible] [illegible] in hoc quod [illegible] eiusdem
obiecti [illegible] [illegible] formalis [illegible] quod [illegible] speciale [illegible] scientiis
[illegible] Quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] necesse ut sit [illegible] in [illegible] specialibus
[illegible] [illegible] species impressa obiecti [illegible] [illegible]
cognitio in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressionis formalis obiecti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eiusdem [illegible] oppositis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
specialibus [illegible] dictis habitibus. [illegible] deinde [illegible]
nulla [illegible] [illegible] [illegible] assignari [illegible] [illegible] principium [illegible] quo
discernamus [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Neque dicas [illegible] principium
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respectu ad
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
q. [illegible] [illegible] [illegible] difficultas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]. Sed neque dicas [illegible]
[illegible] principium [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] Nam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discernamus [illegible].

Affirmamus scientiam habitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discernuntur
[illegible] species [illegible] impressas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ab oppositis [illegible] praemissae
formales [illegible] [illegible] [illegible] formale quod [illegible] necessitas et
[illegible] [illegible] habitus et species impressae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitas et [illegible] [illegible]
praemissis formalibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formalis

dinotior est ppartio antitheca (Sed principii adeundi inter causa
et effectus) [illegible] hoc intendo inter proximus fontes et subiectum fontale
quum habitu et actum.

534 Respondet ante omnia duplicem verum principium
analis alterum ex quo [illegible] cum phantasma ad hoc phantasma
non valere pro [illegible] pro priori adeffectum ante sibi ingredi
causis [illegible] aliunde inseocatis [illegible] quae spectant effectia
tendere non modo tendenti in [illegible] [illegible] [illegible] fontali
et [illegible] [illegible] fontalibus. Ad quod [illegible] [illegible]
duas instantias. Ipsilium [illegible] priori ad positionem
effectus [illegible] [illegible] cum illo [illegible] [illegible]
[illegible] inseocalibus [illegible] cum phantasma eiusdem. Arcanum
em Angeli Gabrielis quod [illegible] Gabriel manifestare Micha-
eli [illegible] priori ad cognoscendum illius arcani elicitum a Mi-
chaele ante sibi in [illegible] [illegible] speciebus in [illegible]
et in arcanum Angeli Gabrielis [illegible] cum phantasma [illegible]
[illegible] elicitum a Michaele. Itaque quod [illegible] [illegible]
priori adeffectum ante sibi [illegible] speciebus [illegible]
[illegible] [illegible] illud [illegible] ad eundem effectum ut causa phantasma
[illegible] [illegible] Ans. phr. [illegible] [illegible] go [illegible]
n 332. [illegible] [illegible] adducto non vincunt. [illegible]
Ipsilium n. ad ponendum aliquem effectum non [illegible] alii externo
[illegible] agenti datum non sibi [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
priori ad effectum (nec n. [illegible] adeffectum [illegible] actio externa
ut patebit infra) sed nego [illegible] illud immediate. Ipsilium n.
alteri datum [illegible] mediante cognitione eius [illegible] [illegible] adeffe-
ctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ideo [illegible] cum phantasma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod hic sit actus intelligentiae sive intellectus sive voluntatis.
Quod [illegible] ipsilium ad ponendum effectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] [illegible] in ponendo effectum ad hoc [illegible] [illegible]
respondeo [illegible] ipsilium [illegible] ad ponendum actus [illegible] sive intelle-
ctus sive voluntatis ideo quod causa ex phantasma eiusdem [illegible] adaequate ex-
ternus nego quod [illegible] ad illud cum ille actus externus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fine adeoque [illegible] non alio [illegible] [illegible]
eundem actum externum ad [illegible] non alium finem. non enim
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arcanum Angeli Gabrielis [illegible]
quod [illegible] priori sed mediante [illegible] (scilicet mediante [illegible] [illegible]
impressa [illegible] cum phantasma) ad cognoscendum [illegible] elicitum a Michaele.

356

Respondet 2do idem principium allatum in hac re valere pro regi- mis ad effectus physicos distinctos ab actibus vitalibus increatis ut et pro regimis ad effectus vitales increatos, quia etiam effectus ordinis formalis distincti dat quod effectus vitalis increatus ultra obiectum et species impressas et potentia vitalis admittere debet aliud aliud principium in ordine efficientiae vitalis, quia ex obiecto et potentia pariter fit notitia. Si vero actus vitalis increatus habet hoc ex respectu actus vitalis quod debeat esse vt immersus potentiae vitalis consequitur quod debeat quam parcissima habere principia physica extrinseca. Secundo vero vitalis non effectibus physicis distinctis ab actibus vitalibus increatis nec his causis physicis regimis proprium habentibus qualitatem specialem ordinis qualitatis effectuum. Ita dicit 2do his principiis et quod fiat notitia ex obiecto et potentia ergo actus vitalis debeat esse vt immersus potentiae vitalis nec certe nego quod omnis effectus vitalis increatus a potentia vitali et obiecto et specie eiusmodi proprium excludat alia principia sive physica sive moralia quod respicit vel habeat. Antecedens probo quod enim ipse Doctor scilicet respondens admittit tamen actus intellectus quod volitionis quod effectus vitales increatos aliquos causari moraliter distincte ab actibus intellectus admittit enim omnis moralia causari effectus physicae ab habitibus quod etiam per habitum potentia et quidem species impressas sed adeunde non obiecto solum quod aliqua sed etiam ipsorum adque eliciendis potentia disponunt.

Respondet 3tio idem quod denique regimen a priori ad effectus vitales sibi specialiter debere esse causam physicam effectus sed illud solummodo quo in aliquo debet causari nec formaliter nec virtualiter reliqua principia physica continere omnia conditionata effectus. Secundo quia pro ipso formaliter ita regi- mina a priori ad debere formale specialiter vitale sibi ut semper et in omni casu causa efficiens debet esse formalis esse nouissima sibi et intellectus et species impressa debent contineat debere virtualiter omnia conditionata debet formalis vt certum est. Ita est enim actus habitibus intellectus et voluntatis reliqua principia physica actuum intellectus et voluntatis continent virtualiter omnia conditionata eorundem in supposito quod denique habitus intellectus et voluntatis et causa partialis physica actuum intellectus et volitionis sicut effectus igne et ignis continent virtualiter omnia conditionata ignis et in supposito quod ignis sicut igni a priori ad effectus vitales sibi specialiter ut ille sine quo in aliquo

[illegible] ipse aliqua principia [illegible] connexa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effig in [illegible] illud supposito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effi.

537 Ad solvendas Obiectiones Notandum fundamentum [illegible] [illegible] praemissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] n. 532 et 533. Nota 2do ex eo quod [illegible] intellectus cum speciebus impressis [illegible] [illegible] praemissas formales [illegible], [illegible] una [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] ipsis [illegible] [illegible] intellectus cum speciebus impressis [illegible] [illegible] [illegible] formalem sicut ex eo [illegible] intellectus [illegible] [illegible] iudicio [illegible] [illegible] morali [illegible] [illegible] praemissas formales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morali [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible] iudicio [illegible] [illegible] morali [illegible] [illegible] [illegible] formale et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n. 24 [illegible] [illegible] morali [illegible] formalis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Articulus 3tius

An et quomodo Praemissae necessitent ad Conclusionem.

[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] praemissae formales [illegible] intellectum ad eliciendum [illegible] formale. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplex [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad agendum [illegible] [illegible] in [illegible] ad ponendum effectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectui [illegible] [illegible] ad [illegible].
2da [illegible] [illegible] [illegible] quoad exercitium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad agendum [illegible] [illegible] [illegible] ad ponendum effectum [illegible] efficiendi [illegible] [illegible]. [illegible] praemissae

538 Dicendum est Praemissas formales necessitant (esse legendo) intellectum ad eliciendam conclusionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradu speciei [illegible] quoad exercitium actus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissae [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex praemissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissae formales [illegible] intellectum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradu speciei [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praemissis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praemissis [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praemissis esse idem cum

esse idem cum uno 3tio alterum vero non esse idem cum uno 3tio aliquo potest intellectus dissentiri evidenter vero et assentiri evidenter sub principia lumine naturali nota evidenter n. verum est aliqua esse eadem inter se [illegible] et indicans se idem cum uno 3tio et evidenter falsum est aliqua esse idem inter se si unum ex illis identificatur uni 3tio aliud vero non identificetur eidem [illegible] 3tio. Sed si posito assensu utriusque praemissae potest intellectus dissentiri conclusioni tunc posset iudicare in conclusione aliqua non esse idem inter se quae indicavit in praemissis identificari uni 3tio. Item si posito dissensu ~~utriusque ex praemissis~~ potest assentiri conclusioni tunc posset iudicare in conclusione aliqua esse idem inter se quorum unum indicavit in praemissis identificari uni 3tio alterum vero non identificari eidem uni 3tio ut clarum est ex dictis: ergo.

540

Probatur 2da pars conclusionis posito assensu utriusque praemissae debet concurrere intellectus assentiri conclusioni, posito autem dissensu unius ex praemissis debet concurrere dissentiri conclusioni quia praemissae necessitant intellectum ad conclusionem [illegible] necessitate [illegible] 1 [illegible] exercitium actus. Aliqua potest [illegible] necessitate potentia necessaria ex necessitate mere [illegible] positis omnibus ad agendum requisitis debet concurrere agere sed intellectus est potentia necessaria et posito assensu utriusque praemissae habet omnia requisita ad eliciendum assensum conclusionis posito vero dissensu unius ex praemissis habet omnia requisita ad eliciendum dissensum conclusionis ergo. Probatur minor. Tunc posito assensu utriusque praemissae potest intellectus elicere assensum conclusionis posito vero dissensu unius ex praemissis potest elicere dissensum conclusionis ut fatentur adversarii quia in uno casu habet intellectus omnia requisita ad assensum conclusionis quia in 2do vero ad dissensum [illegible] n. [illegible] naturale agere non potest nisi habeat omnia ad agendum requisita. Tunc non potest ostendi quodnam in dictis casibus requisitum desit intellectui ad assensum vel dissensum conclusionis.

541

Dices ~~deesse~~ deesse imperium voluntatis. Contra est [illegible] hoc regimini ad assensum vel firmatum sufficienti assensum imperium hoc regimini ad assensum vel dissensum conclusionis in dictis casibus. Contra 2do imperium vo[luntatis] neque requiritur ad assensum in conclusione aliquorum extremorum [illegible] identitatis inter se tunc dum ponitur assensus certus et evidens in praemissis quod illa extrema sunt idem cum uno 3tio (quod fit n. assensu intellectus [illegible] sufficienter per praemissas certas evidentes quia principium lumine naturali notum quod sunt eadem uni 3tio sunt eadem inter se) neque requiritur tunc cum ponitur assensus inevidens et probabilis tantum in praemissis quod illa extrema sunt idem cum uno 3tio nam tunc ad assensum identitatis aliquorum extremorum inter se sufficienter determinatur intellectus per praemissas probabiles quia principium lumine dictum lumine naturali notum: hoc n. principium esse dicitur intellectui infallibile

aliqa [illegible] ee probabilis [illegible] inv se si [illegible] compatibile cum uno 2do atq [illegible]: aliqa ee certo [illegible] infallibilis [illegible] inv se si [illegible] certos et infallibilis [illegible] cum uno 2do [illegible] imperio voluntatis obstare, [illegible] ad assensum scientiae.

342 — 342 Addidi in scientia [illegible] finales [illegible] non posse impedire assensum [illegible] accidens et [illegible] post [illegible] impedire assensum scientiae posito assensu [illegible] nimirum [illegible] [illegible] applicante [illegible] ad alia [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] dispares [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posse [illegible] ex [illegible].

343 Obj. Intellectus posito assensu [illegible] potest non assentiri [illegible] ad scientiam [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] bonum creatum potest non amare, [illegible] intellectus potest non assentiri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum uno 2do [illegible] posito assensu [illegible] posito [illegible] scientiae.
R. [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] liberum in amando [illegible] intellectus in assentiendo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntas est potentia libera circa amorem vel boni creati imo et increati [illegible] [illegible] cognitionis intellectus cum [illegible] potentia necessaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad amorem [illegible] voluntas ex [illegible] potentia libera [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] creati [illegible] amare [illegible] non amare intellectus [illegible] [illegible] necessaria et posito assensu [illegible] [illegible] ad assensum scientiae [illegible] [illegible] (n. 343) ideo non ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponere assensum scientiae.

344 Urgebis. Licet voluntas sit potentia libera intellectus autem potentia necessaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] ad amandum bonum [illegible] [illegible] [illegible] posito [illegible] intellectus [illegible] [illegible] ad assentiendum vero [illegible] [illegible] posito et [illegible] assensu fidei et opinionis ad quos indiget intellectus [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed posito assensu [illegible] [illegible] probabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] scientiae [illegible] [illegible] probabiles ex [illegible] [illegible] probabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientiae) [illegible] posito assensu [illegible] [illegible] probabilis intellectus [illegible] ad assensum scientiae [illegible] [illegible] [illegible] ponere. R. [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] ad assentiendum [illegible] [illegible] probabili vero [illegible] [illegible] posito [illegible] [illegible] finales [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] ad assentiendum [illegible] [illegible] [illegible] probabili vero [illegible] posito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

p̄missis ideo. Sexto positio assensus p̄missarum probabilium
verum assensusque et intelligentiae scientiae proprium illis inevidentes
p̄missas ut claruit e. Contra disputatur talis in prae
scientia et negare. Dicitur haec est quia intellectus ad assentiendum conclusionem
probabilem vero inevidenter propositio per p̄missas probabiles determinatur
per has ipsas p̄missas tantum per illud principium quod quae sunt probabiliter
eadem uni tertio probabiliter et eadem inter se. Ergo determinatur
simul ad assentiendum per actum diversum a conclusione probabili vero
inevidenter propositio per actum diversum a p̄missis probabilibus.
Ad hoc respondeo ideo positio assensus p̄missarum probabilium evidens
esse intellectui aliqua extrema esse idem probabiliter inter se quia evidens
est illa esse probabiliter idem inter se quae probabiliter sunt idem uni tertio
sed positio assensus p̄missarum probabilium judicat intellectus aliqua
extrema esse probabiliter idem uni tertio ergo positio assensus p̄missarum
probabilium evidens est intellectui eadem extrema esse probabiliter inter se idem
consequenter tunc intellectus est determinatus ad assentiendum quod extrema
sunt probabiliter idem inter se id est determinatus est ad assensum conclusionis proba-
bilis. Unde post simpliciter negando nec assensioni veritatis
cui assentit intellectus per conclusionem probabilem est hoc quod aliqua extrema
probabiliter sunt idem inter se quod verius (ut indicare probavi) [illegible]
evidenter proponit intellectui positio assensus p̄missarum probabilium
[illegible] non dico p̄missas probabiles ex se ipsis utique proba-
bilis inevidenter proponunt nec ad hoc aliorum veritatem conclusionis
hoc est inevidenter proponunt aliqua extrema esse simpliciter idem inter se
ideo hoc est inevidenter proponunt aliqua extrema esse probabiliter idem
inter se. Nego ~~Nego~~. Notandum si allata ulterio
illius modo proponit intellectus non est determinatus ad actum inevidentem et
obscurum veritatem adhuc indiget dicta conclusio ut patet in
actu fidei. Sed positio assensus p̄missarum probabilium scilicet quae ex
illis sequuntur est utique inevidens et obscurus quod positio per. Conceditur
est non disputo intellectus non est determinatus ad actum diversum a conclusione
inevidente ideo ad actum ipsius conclusionis. Nego dispositionem
[illegible] est eadem proponit [illegible] quod indiget [illegible].

Ad reliqua solvenda Nota primo ex eo quod 345

positio assensus p̄missarum intellectus est indifferens ad eliciendum
conclusionem evidentem vel inevidentem. Ergo in aliquo probabilem negans

ad obiecti attingere intellig. aliquem vel ad utrumque adverteret, et sequitur intellectus per praemissas non necessarium ad species acquisitas, necessitate speculativa, non vero per necessitate ad species acq. et intelligi ad utrasque necessarias ad scientiae tamen distinctae vel tamen indistinctae sed necessitas tamen ad assensum scitum sive distinctum sive indistinctum vel tamen ad dissensum scientiae sive distinctum sive indistinctum.

346 Nota 2do quod intellectus per praemissas necessitatem ad scientiae non frustra datum habitus scientiam habitus in scientiam esse immediate [illegible] ... species impossibile scientiam quod sunt [illegible] alicuius species et frustra datum. Neque dicas ad actus necessarios frustra dari habitus quod non tollis dei habitus intellectuales cum hi sunt ad actus necessarios q. ad actus intellig. diverse dico ad actus necessarios sine ulla difficultate [illegible] frustra dari habitus non tamen ad actus necessarios cum difficultate [illegible] quales et actus intellig. vero spe. [illegible]

347 Nota 3tio [illegible] assensum habitus praemissarum omnis homo est mendax sed [illegible] [illegible] [illegible] vel assensum huius scientiae quod Petrus est mendax vel ex eo q. in [illegible] omnis homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quomodo est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia quod Petrus [illegible] est mendax vel ex eo q. [illegible] [illegible] ad expendendam [illegible] veritatem praemissarum

Articulus 4tus, Praemissarum!

An conclusio formalis attingat immediate obiectum totum

Praemitto scientiae formalem [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] actum quam [illegible] ex praemissis vel formalem pro actu [illegible] illatum ex praemissis [illegible] particularem ergo vel aliud [illegible]. De scientiae [illegible] [illegible] certum est quod non attingat obiectum adaequatum praemissarum nam haec [illegible] scientia [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] praemissis omnis homo [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] particularem ergo [illegible] pro [illegible] adaequato [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible] praemissis [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] ergo restat difficultas de scientiae formali [illegible] [illegible]

348 Dicendum est scientiam formalem [illegible] attingit formalem seu immediate obiectum adaequatum praemissarum et [illegible] [illegible] complexorum. Probatur. scientia formalis [illegible] dicit [illegible] [illegible] illatum

ergo q̃d idē significat q̃d ℓy hinc inspiij inde segiij utcumq
apdoes q̃ scibile fiat accepta attingit immediate obm adæquatum
p̃missarum. Nego cõ: ad q. ℓy ergo ℓ hinc inspiij inde segiij
attingij immediate obm adæquatum p̃missarum q̃d ipsum probat id ex q̃
segij ℓ inspij identitas v distinctio extremorum scibilis inter se et obm
adæquatum p̃missarum ℓ obm n. adæquatum p̃missarum est v identitas utriusq
extremi scibilis cum medio tertio v identitas unius extremi cum medio
tertio dysmo vo alterius ab eodē medio, ut constat ex Dial: Sino
identitas extremorum scibilis arise segiij ℓ inspij ex identitate eorundē
cum medio tertio distinctio vo extremorum scibilis et segiij ex identitate unius
extremi cum medio tertio distincte vo alterius ab eodem. Sed ℓy
ergo seu ℓy hinc inspij attingij immediate id ex q̃ segij identitas
v distinctio extremorum scibilis inter se q̃ ℓy ergo ℓ ℓy
hinc inspij attingij immediate obm adæquatum p̃missarum. Hanc
tamen evidens sit declaro q. manifeste implicat cognoscere aliquid ℓ
ℓ inferri hinc v ex hoc nisi eodē actu cognoscatur id ex q̃ ociae
aliquid infert sed ℓ ℓy ergo ℓ hinc inspij cognoscij identitas v
distinctio extremorum scibilis segi hinc ℓ ex hoc ut dividet

349

q̃d Obr Si obm p̃missarum attingeret immediate ℓ scibile
formale imptu obm p̃missarum attingeret hic in syllogismo sed in q̃
infinis ideo in scibile q̃d tn ℓ supflua ne ullius ℓ hinc fundamentum
ab experientia. Rx ideo obm p̃missarum attingi hic in
syllogismo sed n̄ eodē modo nam in p̃missis attingij ℓ cognoscij
ergo haec ingenerabili de q̃d fuij initiū ℓ cui fit aspergi. indicare
cum cognoscij tigem no formalis ergo ℓ magni momenti consurgendi
obo scibilis. Sino si attingi obm p̃missarum hic in syllogismo
n̄ ℓ supfluum sed necessarium repraesentando n. scibile formale imptu dici
hunc ... ergo ℓ ℓy hinc inspij unij obm ℓ n̄ aliud q̃m
obm p̃missarum v q̃d ipsum experientia reprobat.

349

Urgebis Si obm p̃missarum attingeret in scibile cum ut q̃d
medij tertij ingrederetur scibile q̃d ℓ contra Dial: Rx dico distinctio
si obm p̃missarum ℓ medij tertij ingrederetur scibile hoc attingeretur
ℓ scibile ut nō formale consurgendi obo scibilis ipso ingredit-
ur scibile tamquam ejus aut p̃dicamentum ergo. Sino ista Dial:
medij tertij ingredi n̄ debet scibile scilicet ut obm ejus aut p̃dicam-
entum debet tn ingredi ut nō formale consurgendi q̃ ista Dial:
principaliter ergo ingrediij necessario scibile formale imptu cui prorsus
respondere p̃bari obm adæquatum p̃missarum adeoq et medium tertium.

550 Ad obiecta solvenda Nota Imo Legem Dicentem quod [illegible] ex [illegible] aliquando regi verum sic intelligendam esse: quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] esse vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] esse [illegible] alia regula dicti dicens quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Cum ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible] [illegible] [illegible] Dixi.

551 Nota 2do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] media [illegible] fine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] media [illegible] fine [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] media et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] de [illegible] alio.

[illegible] de bonitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(margin: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])

553 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principio [illegible] ad quod eliciendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de bonitate illorum [illegible] [illegible] [illegible] 541. Dixi [illegible] [illegible] et universim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sc: ꝑmissa ꝯ bene penetrant in mdii cum infefesi ꝑſt scedi regiū dicit imperiat volunta cui et judicium de bonitate Mdoij.

Ad ejsdam solvenda Nota imo qd ex duobꝰ ejsdem Synsur cogjunctiꝰ uniꝰ cognitam scilicet alterius non ita pse ex eo ee q. uniꝰ cjtetiꝰ penetrat ꝑmissas qualiter nam ex eoq: in uno datur judicium de bonitate Mdoij ndeq ro in altero. qd ipse cum respondit cogjunctiꝰ ꝯ quamq unde ex duobꝰ uno scientiꝰ ꝑmissas ing cognoscat alter ro non bonitate Mdoij.

Nota 2do concedendo ꝯ negando ejsm conclusionꝰ ... Mdoj obiter scilicet exercite ... negativꝰ verum ee ex ꝑ antecedente qd in ejsdem ... exercite hoc ꝯ ꝑ ipse cum ejsdem ... ee verum exer ejsdem Anni.

Nota 3tio ... ꝑmissarum ꝯ ꝑpter identitate extremorum scilicet ... cum medio uno ꝑpositia ꝑmissas ... ꝑmissarum identitate ꝯ nexione ... ꝑmissarum ꝑpositia implicite ꝑmissas ... cognitae ... ꝑmissis ... identitas extremorum ... cum medio ... identitate extremorum ... identitate clare ... ꝑmissas ... identitate extremorum ... ꝑposita ... ꝑmissis alias ... hoc q. ... indiu-bium.

QUÆSTIO 2da

De Demonstratione ejusq effectu Scientia.

Imo ... demonstrationis ... de Scientia ... qd in ... de novo? ... unde ... scientia ... opinionis ...

Articulus 1mus

De Natura et Proprietatibus Demonstrationis.

555 Quaeritur 1mo quid et quotuplex sit Demonstratio. R. ad 1mum ex textu Phil. 1mi Posteriorum cap. 2 demonstratio est syllogismus faciens scire, seu est syllogismus in quo ex praemissis certis et evidentibus infertur conclusio certa et evidens [illegible] vera dicitur [illegible] n. 14. R. ad 2um demonstratio dividitur in demonstrationem a priori seu propter quid [illegible] ex causa [illegible] et in demonstrationem a posteriori [illegible] quia [illegible] ex effectu [illegible]. Demonstratio a priori subdividitur in demonstrationem perfectissimam seu potissimam in qua ex essentia metaphysica rei [illegible] proprietas metaphysica [illegible] et in demonstrationem [illegible] distinctione [illegible].

556 Nota Demonstrationem definiri per definitionem [illegible] ad demonstrationem a priori [illegible] definitio [illegible] metaphysica [illegible] demonstrationem a posteriori [illegible] metaphysica [illegible] definitio [illegible] Demonstratio [illegible] ad demonstrationem a posteriori [illegible] ex toto metaphysico [illegible] metaphysica [illegible] ex effectu. [illegible] demonstratio [illegible] ad demonstrationem a priori [illegible] demonstratio [illegible] demonstrationem a posteriori [illegible] demonstrationis [illegible].

557 Quaeritur 2do [illegible] praemissae demonstrationis [illegible] [illegible] praemissae [illegible] per se nota [illegible] principia [illegible] demonstratio [illegible] praemissas [illegible]

demonstrationes

demonstratio est illa quae ex praemissis aliis demonstrationi infertur.
Unde dum Philosophus definit vel describit demonstrationem quod sit syllogismus
ex veris primis immediatis necessariis per se notis intelligit demonstrationem
omnem absolute procedere sive mediate sive immediate ex praemissis veris
primis immediatis et per se notis non tamen ipsas praemissas in se ipsis vel
formaliter primas nec per se notas ex quibus immediate infertur conclusio scientifica
procedunt ex praemissis primis immediatis per se notis in resolutione
praemissarum debet tandem deveniri ad prima principia ne detur
processus in infinitum in praemissis.

Quaeritur 3tio utrum praemissae demonstrationis debeant esse certiores 558
et evidentiores conclusione? Respondeo conclusionem syllogismi demonstrativi formaliter
sumpti non cedere in certitudine et evidentia uniuscuiusque praemissae demonstrationis
seu etiam antecedenti. Ratio est nulla causa potest dare effectui quod
ipsa non habet; atqui omnes causae necessariae adsunt et requisita
ipsa non habet; sed praemissae formales demonstrationis
debent dare effectui quod ipsa habet. Sed praemissae formales demonstrationis
... tamen non moventur formaliter quod proponunt quaerunt causam ne-
cessariam conclusionis scientificae formaliter sumptae ut certum est ex dictis
... omnia requisita ad hoc ut dent conclusionem formaliter
sumptam ... certitudine et evidentia ... habent quod
... deest ... praemissae demonstrationis debent dare eam
... certitudine et evidentia conclusioni formaliter sumptae ... habent
nec possunt dare ... aut ...

Dices Aristoteles quod unumquodque tale et ipsum magis sed propter 559
praemissas conclusio scientifica est certa et evidens ergo praemissae
demonstrationis debent esse magis certae et evidentes quam conclusio. Respondeo
... Aristotelem ... praemissas esse veriores conclusione cum
... veritas ... magis et minus ...
deinde conclusio formalis quod propter ... formale ... in
praemissis attingit ... directe et explicite
attingere magis directe et explicite ipsum ... formale mo-
... in praemissis quod tamen nemo docet. directe dico
... intelligendum esse quod illud propter quod aliquid est tale
... debeat esse tale cum nemo det alteri quod non habet
... quod in eo ... excedere illud cui dat esse tale.

Quaeritur 4to quid sint praecognita demonstrationis. Respondeo 560
... demonstrationem ... praecognoscere ...
... conclusionis ... eiusdem et ...
... nominis ... nominis ...
... Ratio ... de ...
... et praedicati ... obiectum ... inter se tum

cui ratio huius dicto quod debeat in demonstratione supponi cognosci clare et expresse quid sit quod rem illam explicatum et dari. Ratio est quia nisi constaret quid sit eorum nomen dici clarum est. Ratio concernit et utique nisi quod sic eorum nota dari clarum est. Rao

2di q. illud rei aut nisi signum manifestationem habet in hoc intellectu ordinarie illa enim habet cognitio huius intellectus hoc intellectu ordinario illa res habet signa ad ... demonstrationem ordinarie n. cognoscit res per signa ad res significandas ut docet experientia. q. ut de re aliqua certam demonstrationem ab intellectu hoc dicit aliquid signum nomen aut aliud signum naturale equivalens ... quid res non sit intellectui. Dixi ordinarie n. angelus aut alia ... intellectus ... per signa ... immediate intellectiva ... nomine earum aut demonstrative cognoscere res sine cognitione nominis earum aut alicuius signi nominis equivalentis cum n enim non loquendo ... praeter illud ...

Rdeo 2do non ... dicta n ante ... demonstrationem debet ... quod sit ... existentia sive possibilitate. Ratio q. ... quod ... existentia aut possibilitas rei sed aliquando ... demonstratio existentia aut possibilitas rei sed aliquando ... essentia rei ... ex parte ... de monstrationem de ... possibilitate ... existentia ut dum demonstratur de ... possibilitas sit ... ante demonstrationem dicit ... possibilitas aut existentia rei, quod ... demonstratur.

361 Quaeritur 3tio quid sit regressus demonstrativus et an possit licite fieri. R. ad 1um regressum demonstrativum esse tunc quando ... una ex ... negativa ... quando ... alia ... regressus ... alinde notum ... quando ... negativo ... Regressus ... alinde notum ... ex ipso Anti ...

demonstrativum opponitur circulus vitiosus qui est tunc ... negativa ... alinde ... ex ipso Anti ... vitiosa q. ... idem ... aut ignotum ... magis aut aeque ignotum ... philosophari.

Rdeo ad 2dum posse licite fieri regressum demonstrativum. Ratio est q. ... praeter ... licite hic regressus ex eadem ... praeter fieri ... licite fieri circulus vitiosus ... non ... regressum demonstrativum ... vitiosus in regressu n. demonstrativo ... ignotum per magis aut aeque ignotum sicut in circulo vitioso q. in regressu demonstrativo ... negativa ... alinde notum ... ex ipso Anti adeoque ignotum ... notum

Articulus 2dus

Expediuntur quaedam breviora quaesita de Scientia.

Quaeritur 1mo an demum sciendo de novo. R. dari de novo scientiam et non meram reminiscentiam. Est contra Platone docente nihil nos de novo scire sed solum eorum reminisci quae animae nostrae noverant antequam in corpora tanquam in carcerem vel claustrum detruderentur.

Probr. Quando cognoscimus aliqua veritate certo et evidenter quae antea nesciebamus et dubitabamus ante, nunc autem solum eius reminiscimur; sed certum quod de novo acquirimus scientiam veritatis alicuius de novo sciendo. Si solum [illegible] reminiscerer quod cognovi objectum ante cognitum et simul nescirem de eodem objecto ante a nobis habito. Reminisci non alicuius nisi alicuius quod [illegible] quod illud objectum quod nullo cognosco ante cognoverim et propterea aliud differt reminiscentia ab aliis cognitionibus quod non est reminiscens quas et ipse Plato admittere dicit in anima nostra ante unionem eorum cum corpore. Sed sciendo multos quod volunt a nobis etiam non cognoscere objecti ante cognitionem et simul nescimus de eodem objecto ante a nobis habitam, ut constat experientia virorum doctissimorum qui cognoscendo objecta non recordantur se antea illa cognovisse, quod sciendo multas quod volunt a nobis etiam non est mera reminiscentia.

Confirmatur suppositio quod demum sciendo ut probatur et [illegible] nunc in anima nostra [illegible] ad [illegible]. Sed ad [illegible] de novo non autem ab initio mundi [illegible] Platonis [illegible] fundamento et [illegible] sub Leone 10 in Concil: Lateranensi [illegible] qui asserit animas esse creatas ab initio mundi anathema sit. [illegible] de novo.

Obr a Platonicis. Omnia quod scimus nunc scivimus ante [illegible] de novo. [illegible] nescivissemus ante [illegible] quod scimus nunc nesciremus nos sive [illegible] de hoc quod nunc habemus scientia [illegible] experientia [illegible] quod [illegible] ante non noverunt [illegible] post [illegible] in [illegible] in alio modo. R. [illegible] acquirimus [illegible] de [illegible] Platonicis ad ante unione in corpore et ita [illegible] ut [illegible] non ita. [illegible]

Si anim quae obtinerint eadem dicta ante divisse sequitur in
anima illa [illegible] [illegible] ante unionem cum corpore Sidem
hoc arbitraria et nullo fundamento [illegible]. deinde quae [illegible]
[illegible] habent [illegible] ad deum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] quam ante [illegible] [illegible]. [illegible]
N. Ans. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ante [illegible] [illegible]
[illegible] applicare [illegible] [illegible] eo ipso se manifestare nobis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversas [illegible]
deprehendi solent. [illegible] [illegible] [illegible] ex se et [illegible]
[illegible] ante [illegible] applicare intellectui [illegible] manifestat
[illegible] [illegible] [illegible] sufficienter [illegible] intellectu [illegible]
habere se [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima
[illegible] dicendum de [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]
ordinatum ad hoc ut [illegible] manifestet intellectui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex se [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] ad hoc [illegible] [illegible] manifestat
[illegible] intellectui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible]
manifestat se ipso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

364 Urgebis [illegible] sive [illegible] [illegible] [illegible] cogni-
[illegible] ante nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunc illa sive [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunc [illegible] illa co-
gnovisse ante. [illegible] ergo sive [illegible] [illegible] co-
gnovisse ante in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible].

365 [illegible] 2do [illegible] [illegible] [illegible] an [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmative [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
certa et evidens deducta ex praemissis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exercent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex praemissis. Unde infertur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praemissas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

166 366 [illegible] 3tio Ago [illegible] [illegible] [illegible]

spec. licet? Anseq.n [illegible] Admitto imo specifi-
catum aliquid eum ee [illegible] non aliq. [illegible] differt
spec. ab alijs. Nego specificativum aliud derivatio-
num q. d. aliquid addi ad esse specificato ea ex ipso
esse intrinseca eius specificati diversitas specifica
ab alijs [illegible] q. d. illud fit ob relatione v. specificatione
impressione specificati cum specificatione. Aliud speci-
ficativum e. intrinsecum q. d. ipse praedicatum esse eius
diversis a praedicatis alio sub eius respondendo ad eorum-
dem reducibilitatibus. Admitto illo dicitur esse
aliquid specificari ab alio, nec addit q. d. ad hoc tum
ab alio specificari. illo inadaequate q. d. non specifi-
cari ad hoc ut sint specificata ab alio. Sit principis

Rdeo 1mo [illegible] actus l. universalis cognitionis 367
specificari intrinsece v. a. tendentia in diversa obiecta v. a. de-
pendentia a diversis principijs v. a. modo tendendi diverso
in obiectum v. ab his sunt obiectis. Ratio q. licet talis
specificarique intrinsece a suis praedicatis intrinsecis differentiis
ut constat ex dictione specificativi intrinseci sed tendentia
in diversa obiecta dependentia a diversis principijs eorumque
tendendi modus in obiectum est praedicata intrinseca differentialia
licet actibus et n. addit [illegible] (ut omnium
q. d. oes) et p. illa differt spec. una licet actibus ab
altera, sic n. praedicata essentia cognitionum diversa respondendo
ad eorum reducibilitatibus q. d. [illegible]

Rdeo 2do licet actus 1mo universalis co- 368
gnitiones specificari extrinsece v. ab obiecto materiali v. a formali
v. a specie intellectiva a q. procedit cognitio v. a potentia alio
principio aut ipsi requisito ad cognitionem v. ab his sunt
obiectis. Ratio q. ex praedictis sive obiectum sive sunt [illegible]
cognitionis ensque diversitas intrinseca specifica cognitionum intel-
lectivarum n. praedicata cognitionum essentia diversa respondendo ad
eorum reducibilitatibus q. d. ipsum [illegible] nam imo ex diversis
obiectis sive materialibus sive formalibus cognitiones intrinsecus in illis
diversa tendentia l. diversa imagines et expressiones formales
respondendo ad reducibilitatibus. Etsi [illegible] cognitio [illegible] ad
[illegible] habebit respondendo ad reducibilitatibus praedicatum essentiale esse

qd sit una totalis imago DEI, qd Cognitio et habitualis cognitio
eiusdem DEI tanquam sed quorundam creaturarum, Ideo ex diversis
potentiis intellectus totaliter ipsi incognitis ab illis manans
dependens a diversis potentiis. Sicut ex diversis principiis se
regitionis est ibi dependens a diversis principiis et regimi.
Et hinc cognitio Angelica tanquam ad DEUM differt spe
a cognitione tota tanquam ad eundem DEUM. Sicut cognitio
Scotus ad habitum supernaturalem differt spe a cognitione scientiae
ad habitum naturalem. Nota quando cognitio aliqua
specificatur sive materiae sive externae ab omnibus supra enu-
merantis ex aptitudine illorum singula ex illis sit specificativa
mediatam cognitionis ea cum ex plura simul sumpta sit spe-
cificativa adaequatum eiusdem cognitionis. Dumque
cognitio ab uno tres ex enumeratis specificantur nullis
et specificativa adaequata cognitionis.

569 **Quaeritur 4to** Unde sit de forma sua unitate.
Supposita dictione ex suppositione qd una scientia totalis habitualis
aggregata ex diversis spe habitibus moralibus inter se unitis ut
patet 24 Dom. n. 47 quaeritur hic unde species habitualis
moralis habitum partialium spe diversorum in ordine ad inte-
grandam unam scientiam totalem, unde proveniat in tota habitudine
partialium ita ut qd hi habitus partiales ut plures nec pauciores
hanc scientiam totalem habitualem constituant ut et alia. Quae
non dissidemus de una scientia totali actuali qd pariter aggre-
gatur ex pluribus diversis spe actibus moralibus inter se unitis.
Circa difficultatem hanc variant Auctorum sententiae.

Primo Lig. Mirandulanus docuit unitatem moralem
habere Scotus ab ordinatione ad perfectionem intellectus qd cum
omnibus scientiis omnibus sit hinc ipse unam unicam scientiam tota-
liter esse aperiendo qd ex omnibus scientiis unum ex pluribus constituit.
Sicut hic scientia unde impugnari ut patet ipse ...
Dicendo dummodo tamen reijcitur ex eo ex maxime qd recedat
a communi DD sensu et doctrinae diversae scientiae ut hi in
plures totales scientias fuerunt ab Auctoribus scientiarum et ab illis
semper acceptatae cum tamen nulla valida ratio afferat receptis
huius a communi sensu.

570 **2do** Thomistae docent unitatem scientiae totalis habitualis
sumendam de habituali dici posse deformi ab unitate abstractioni
animae. Et q. nupla abstractionem a nimia dari asserunt

ideo dividunt scientias ut sunt in 3 totales scientias scilicet in Physicam Mathematicam et Metaphysicam. Prima abstractione dicitur esse a materia singulari et non sensibili quod competit Physicae. haec non requirit considerationem speciei corporis naturalis sensibilis ideo abstrahit a materia sensibili quae non habetur considerando in omni descendendo ad individua sed eandem abstrahit a materia singulari. 2da abstractione dicitur esse a materia singulari et sensibili et non ab intelligibili quod convenit mathematicae. haec non considerando quantitatem ut sic in omni abstrahit a materia singulari deinde quantitas ut sic neque radicaliter est sensibilis sicut est sensibile corpus quale ideo Mathematica abstrahit a materia sensibili quale corporis quantitate. quantitas est materialis non spiritualis et ut materialis semper intelligitur neque aliter intelligi potest ideo Mathematica non abstrahit a materia intelligibili. 3tiam abstractionem dicitur esse a materia singulari sensibili et intelligibili quod convenit metaphysicae quae non Metaphysica ~~considerat ens ut sic~~ quod abstrahit a materia singulari et quae ens ut sic nec radicaliter est sensibile estque indifferens ad spiritualitatem et materialitatem respectu eiusque spiritus et corporis ideo Metaphysica considerando ens ut sic abstrahit a materia sensibili et intelligibili. Interea hoc non obstante quod in illa sequitur Metaphysicam Physicam Logica Ethica esse unicam totalem scientiam. 3tio Dominicus Averroes Rubius docent scientiarum totalium unitatem desumi ab unitate diversitate et adversitate principiorum ex quibus unaquaeque scientia infert suas conclusiones sed ~~...~~ intelligentiis ... ad spiritualitatem ac materialitatem ... abstrahunt in eius considerando a materia singulari sensibili et intelligibili.

571

principia ... non scientiae totales desumunt unitatem aut diversitatem suam a primis aut alterius principiis per se notis et sic unica tantum daretur scientia totalis ut voluit Mirandulanus ... non scientiae ipsae primi principiis utuntur. ... ergo scientiae totales desumunt unitatem suam aut diversitatem a principiis totalis ... et desumi ex primis et per se ... diversa scientiarum quae desacro ... sit non ... Metaphysica cum plures in se contineant scientias quod suas conclusiones inferunt ex diversis principiis totalis ideo plures etiam in se contineat totales scientias.

572

4to ... et ... tenent unitatem scientiae totalis ... desumi ex connexione et dependentia quod est ...

ex qdo lucet vel gallice kiea corporis espec ... suij f car
dec esseo = unad explicatio chi lui dimiquiat unad ky
passione est primat vel passione ita ex lei deimceps unde
gsit ut extrinsio possidens non sndeat a apide esses
cognito et passionis ita, acognice unad p. ubi ignoe
liunij sucessionis aeni rabiq fnales respondere attibq
onecti inv se aliquiedo, sunle pertinere una totales ka
tutle sicut. Itaque Tq. aeq mrisphu pbar
onexione neale cu aetiby ppi lyeis et dicavit hier-
navo dgile ex aettbq et principiis mrasphi pegare
rupiy omnes ptis lyel f vet in mrasphia dicta lyca
ndt una totalis sicut. Tq. invenitis aeq universe
ufq sicel totalis n dab talis unexio nave ung disconv
unam constituere totales sicu qd n. esspecialis unexio
animi illorum gsbq. Dicta mrit indicare de ipso corpore
neali grossf. Itaq cu aettbq gebq phar davi durave
ubi: unde Extrin ad dictio et ubicao n illi sponendu
pori neali sed om enttq spiritualbq plani ut An-
gelis.

593 5to. aliqi dicunt sicvam unitte desumi
unitte dicosite io adiusoste potes cognoscens gam
magdq. sicu respiat unde possunt esse dicve et kiea
totales, sicut esto ex potes cognoscens to: 3 ufq. etiam
ufq omnis poten imaginativa ex intellq.
Itaq q. dicio hic sicut ut ad vecedit a omni
receptu dicioe iste qua una sicu totalis ningiva
Dicta agit de sho possibili adeoq de sho et f. ufq
extrinsecus qua f ufq ~~est~~ intrinsecus proptili deinde lyca
er Mrasphia respiciunt eandem poten cognoscens to. intellec
est n ot dua sicel totales.

594 6to omnis docen unitte sicavia totalis desumi
prim at unitte chi fulis naturali prin ab unitte chi
adsque attibuis dispositte io sicavia adiusoste
dicendo chord. Itaq est pnse hoc invariata gl
defacto pura d dicioe sicavia pereunt at inventoribq
et ex dispositq sicavia stetiunt alia earum, dicta attbyn
attibuoic in aetu ito ut phatu Q. ita sicenial
n 82 imo ut ophatu aliqi docent sixtae pre sicavia
dicioe gl defacto d pereat ullu earum dicta attibuoic
adsque in aetu ito sanii q. q. t. hic sicu dy Dicta
nt una totali sicu entis prim et pter eig intitur

totales sicut nihileq hic [illegible] partialis ab alio addiqto attri- ptionem in altis ideo . Dixij [illegible]

575

Dicendum est unitas siccarum totalium definiri partialis ab unitate ubi formalis terminati; ultimo [illegible] plurimorum diversorum siccarum. Bonum formale terminativum intelligi hic ens illa formalis quod est omnium moralem ex se indifferens ut attingat [illegible] habitudinis dinat ad attingi [illegible] at hac [illegible] sicca.

Probatur Ago habet unaquaque sicca quod sit una totalis sicca ab illo desumi unitas siccarum totalium ut patet sed ab unitate ubi formalis terminati partialis applicato [illegible] Authorum siccas ultimo spectat habet unaquaque sicca quod sit una totalis sicca quod [illegible] quod patet ex dictis admini[illegible] Disp. in [illegible] ad [illegible] ubi [illegible] duos [illegible] siccas [illegible] in 3 totales siccas ultimo desumpsisse a [illegible] plurium Authorum siccarum [illegible] unaquaque sicca [illegible] plurium ultimo habet quod sit una totalis sicca in eo [illegible] ergo sicca [illegible] partiales et [illegible] totalium in [illegible] totales. Bonum [illegible] applicato [illegible] Authorum siccarum habet ultimo unaquaque sicca quod sit una totalis sicca ut dicunt [illegible] partialis [illegible] habet ab illo [illegible] dictum [illegible] plurium [illegible] siccarum partialium ad [illegible] una totales sicca [illegible] pluralitas et [illegible] applicationis eius quod [illegible] sed applicatio siccarum partialium ad [illegible] una totales sicca [illegible] quod siccas partiales omnes [illegible] una totales habent [illegible] formale terminativum [illegible], quale [illegible] siccas partiales [illegible] alias [illegible] totales siccas [illegible] unaquaque sicca quod sit una totalis sicca habet [illegible] partialis ab unitate ubi formalis terminati quod [illegible] omnes partiales siccas unas totales [illegible].

576

Nota unitas siccas in desumi hoc sensu ab ubi formali terminativo ut [illegible] formale omnium negeant esse plures totales siccas si [illegible] diversa [illegible] in 3 siccas totales correspondentes [illegible] hoc [illegible] plures totales siccas [illegible] [illegible] ubi [illegible] unde [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] habent [illegible] et [illegible] unius totalis [illegible]

Hinc ergo hoc sensu desumi potest ex n. ultimo explicatione unionis hic dicta ab ipso factis. Idea ut habeat ... Dupliciter ... quae ...

Articulus 3tius

Expenduntur quaedam de Scientia Practica et Speculativa

Definitae practica et speculativa sufficienter actum 2a Disp: a n 39 usque ad 40 inclusive. restat solum dicendum de Scientia physica practica et speculativa ... speculativa.

Dices

511

Quaeri 1mo scientia ... cognitio practica ... praecise ... et ... cognitio ... ad cognitionem practicam ... 2a Disp: n 43 ... cognitione practica.

... ex dictis ... 2 n 42 scientia ... practica ... in actu 1mo remoto alia practica in actu 1mo proximo. ... 2a ...

Atque

Dicendum est 1mo Cognitio practica in esse practica in actu 1mo sive remoto sive proximo ... operabilitate ... Probatur ... in actu 1mo sive remoto sive proximo ... causa efficiente de aliis ... practica ... 2 1ma Disp: n 41 ... cognitio practica in esse ... in actu 1mo sive remoto sive proximo ... operabilitatem ... acquirente.

Dices ... de causa physica ... demonstrari ... cognitio practica ... sicut ... in actu 2do causa moralis ... efficiens ... in actu 1mo ... efficiens ... causa physica ... moralis ... in actu 2do ... causa ... in actu 2do ...

520

et quatenus ipso actu esse non est: quando hic est indifferentia ad actiones huius productiva quod intrinsece causa physica in actu primo eius producta in actu primo constitutionem productionem possibile effectus et quatenus ipso esse producibili quod in indivisa regione indifferens.

Dico 2do quod cognitio practica licet sit causa moralis tum respectu obiecti sui mediate operabilis attingentis tum est causa physica respectu alicuius obiecti sui immediate operabilis attingentis per eandem proportionatae rationi quam physicae n. §533 quod nisi solum frustra cum re physice schola quod sit cognitio practica regitur immediate pro priori ad aliquod obiectum suum operabile mediate attingentis esse ei habitus in dilationis speciebus ut obiectum cognitionis practicae sive actu diversitatis est formatio ~~[struck]~~ eidem speciebus, quo modo efficiens quod modo illud fieri producit cognitio practica. Et sic modo attingit obiectum suum quod modo attingendi producit eidem cognitio practica.

Dicendum est 3tio cognitio practica in ratione practica §538 in actu primo remoto ut constituens productivitate attingentis constituens tum in ratione practica in actu primo proximo.

Probatur pars prima ex doctrina in dictis docente cognitionem practicam esse causam solum moralem respectu obiecti sui. Atqui causa alicuius generis in actu primo remoto sumpta constituens in ratione causae talis est causa alterius generis. Sed cognitio practica est causa unius generis scilicet est causa solum moralis ut supponit principium dictum effectivum et est causa diversi seu productivitas attingentis est causa diversi generis scilicet est causa efficiens quod cognitio practica in actu primo remoto sumpta in ratione causae talis est practica in actu primo remoto ut constituens est productivitate attingentis. Deinde probatur inductione causa n. efficiens in actu primo remoto sumpta in ratione talis causae ut constituit est causa moralis neque hoc est sine est causa efficientem esse causa naturalis in actu primo remoto sumpta ut constituit est sed naturale nec e converso et sic de aliis.

Probatur eadem pars ex doctrina docente cognitionem practicam esse causam physicam respectu obiecti sui. Causa physica formalis in actu primo remoto sumpta in ratione talis causae ut constituit est ^aliam^ causam physicam formalem eiusdem productivitate ut patet inductione nam calor ignis respectu aliquid est causa physica physica formalis respectu alterius caloris ut constituit in ratione causae talis in actu primo remoto superatur est idem respectu ignis. Similiter habetur exemplum

qui et ead. phea practes respectu actionis pro ut in ee talis cau-
sio in actu 2do remoto impetrativo n̄ constitui per potes-
tas quant in efficere alterum eorum ex his debentis.
sed cognitio practica est una phea [illegible] resp. [illegible] obi [illegible]
quia cognitio practica in actu 2do remoto spectata
constituitur in ee talis ead. + alia [illegible] [illegible] phea sc.
p principium [illegible] effectivum et [illegible] cognoscentis.
2da pars [illegible] [illegible] [illegible] in actu 2do proximo vir-
tute eadem [illegible] [illegible] principiis effectivis et requirit [illegible] ad
eundem ut docet [illegible] sed cognitio practica in actu 2do proximo
est una in actu 2do proximo qd cognitio practica in actu 2do proximo
[illegible] [illegible] principiis effectivis obi [illegible] sed principium
effectivum obi cognitionis practicae et [illegible] cognoscentis est una
[illegible] principiis respectu eius de obi qd cognitio practica in actu
2do proximo in ee talis [illegible] [illegible] cognoscentis.

579 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
impossibile [illegible] [illegible] cognoscenti et operabilitate obi cognitionis
practicae [illegible] [illegible] manet cognitio practica in actu
2do remoto in [illegible] talis qd cognitio practica in actu 2do
remoto in [illegible] talis n̄ [illegible] [illegible] principii effectivi et
cognoscentis et operabilitate obi [illegible] [illegible] patet ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] manet cognitio [illegible] [illegible] operabile
a cognoscente [illegible] ut cognoscente in eius de effectione [illegible]
[illegible] manet cognitio practica in actu 2do remoto et manere
n. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible]
impossibile [illegible] [illegible] principii effectivi et cognoscentis et ope-
rabilitate obi cognitionis practicae a cognoscente manet cognitio
[illegible] [illegible] operabile a cognoscente [illegible] ut [illegible] in eius
de effectione [illegible] [illegible] [illegible] manet cognitio
[illegible] [illegible] practica manet [illegible] cognitio [illegible]
[illegible] operabile a cognoscente [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cognitio in [illegible] operabile a cognoscente [illegible] [illegible]
cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obi [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio
in [illegible] [illegible] [illegible] cognitionis manet deinde talis [illegible]
[illegible] [illegible] obi [illegible] [illegible] cognoscente in eius effectione et
manet [illegible] [illegible] cognoscentis in effectione obi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] operabile

acognoscente speciali cognitioni qd denuo practica sicut [illegible] cognoscentem respiciat in directiva cognoscenti in effectione obi[ecti] qd dependo ē exercibile acognoscente et facili ipse mdj [illegible] spiritui cognitioni qd denuo speculativa qd [illegible] in diversi [illegible] in DEO erit aliquis cognitio creatis agibilia per quas respiciat productio obi possibilis ut malos vel defectus [illegible] cognoscenti [illegible] producere.

Et hinc patet [illegible] [illegible] opposita qd [illegible] sola operabilitate obi acognoscente vel sola productivitate cognoscentis [illegible] cognitio practica [illegible] et [illegible] qd [illegible] [illegible] ergo sola operabilitate obi vel productivitate cognoscentis non manet cognitio qd possit dirigere cognoscentem in producendo obiecto vel [illegible] non manet cognitio [illegible] efficacior [illegible] impetrare cognoscenti obi [illegible] [illegible] cognitio possit dirigere cognoscentem in effectione obi [illegible] aut cognoscens efficere [illegible] possit aut hoc efficere negat acognoscente. Deinde [illegible] sola [illegible] possibilitate actionis et [illegible] aut sola [illegible] [illegible] causa [illegible] non [illegible] causa efficiens in actu remoto educendi formam g. non manet [illegible] in causa efficiente [illegible] possit educere formam e potentia

cardinalis vel non manet [illegible] in causa efficiente qd possit applicari efficienter [illegible] ad eductionem formae e potentia materiae quando n. causa efficiens possit educere formam e potentia materiae vel applicari efficienter [illegible] ad hanc eductionem [illegible] aut potentia materiae, aut [illegible] [illegible] [illegible] impossibilitatem qd causa efficiens in actu remoto educendi formam in se [illegible] possibilitate formae et actionibus possibilibus et causa [illegible] [illegible] in [illegible].

Nota cognitio practica non est [illegible] applicare vel [illegible] approximare obi ad principium cognoscens [illegible] [illegible] et causa moralis operandi quod dirigit [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible]. Deinde [illegible] applicatio [illegible] et applicatio practica [illegible] respicit obi acognoscente speculabilis [illegible] ut cognoscens [illegible] ex [illegible] [illegible] efficere possit.

[illegible] ad [illegible] [illegible] de facto vel [illegible] cognitio speculativa qd [illegible] neque in possibilitate obi cognitionem cognoscente neque in [illegible] cognoscente qd [illegible] effectione [illegible] [illegible] [illegible] cognitioni qd denuo speculativa.

380

381

[illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

583 Quaeritur 2do utrum idem actus possit esse simul practicus et speculativus. Dico tertio unus idemque actus potest esse simul practicus et speculativus respectu diversorum obiectorum, ut [illegible] practicus simul et speculativus respectu eiusdem obiecti [illegible]. Probatur quia eadem cognitio [illegible] [illegible] ex aliis omnino.

[illegible] potest respicere unum obiectum operabile ad cognoscendum [illegible] et ut cognoscentem in eius effectione dirigere possit alterum [illegible] obiectum aut inoperabile cognoscente aut non [illegible] ut cognoscentem in eius effectione dirigere possit: ergo eadem cognitio respectu [illegible] obiecti potest esse practica, speculativa autem respectu alterius ut patet ex [illegible] [illegible] dictorum cognitionem [illegible] [illegible] [illegible] intelligens [illegible] DEUM qui creatus est practica respectu creaturae, speculativa respectu idem. Similiter [illegible] de [illegible] ut hic divinae [illegible] respectu [illegible] operabilium [illegible] ab ipso cognoscente non tamen respectu [illegible] inoperabilium ab aliis principiis [illegible] cognoscente [illegible] [illegible] quod docet [illegible] practicam regulam ut respiciat obiectum immediate operabile ab ipso cognoscente.

583 Dico 2do unus idemque actus respectu unius eiusdem obiecti sub eadem omnino ratione spectati non potest esse simul practicus simul speculativus. Ratio quia alias de eodem actu verificarentur sub omnino eadem [illegible] contradictoria [illegible]: sic hic: respicit obiectum sub hac ratione spectatum operabile ab cognoscente et non respicit idem obiectum sub eadem omnino ratione spectatum operabile a cognoscente item hic: respicit obiectum sub hac ratione spectatum ut cognoscentem in eius effectione dirigere possit et non respicit idem obiectum sub eadem omnino ratione spectatum ut cognoscentem in eius effectione dirigere possit.

Dixi respectu eiusdem obiecti sub eadem omnino ratione spectati [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] unum [illegible] obiectum sub [illegible] diversas (ut [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] potest esse practicus respectu obiecti sub una ratione spectati et speculativus respectu eiusdem obiecti sub diversa ratione spectati.

Ad solvendas obiectiones [illegible] [illegible] [illegible] esse universale principium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in species oppositas [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in species oppositas [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et differentiis dividentes actu abstracti in species oppositas earundem
ostendit et non conveniunt in eodem actu communi perfectionis.
Unde dignum dicit principium posse admittendo illud de differentiis ultimo
divisivis generis in duas species ut sibi oppositas (quales differentiae
sunt reale et irreale respective entis) negando tamen de differentiis divi-
sivis generis in species aut duo aut plura per rationem sibi oppositas
quales differentiae sunt corporeum et intellectivum respective substantiae et in genere
practicum et speculativum respective scientiae licet n. quaedam substantia
corporea et intellectiva opponantur sibi ut v.g. lapis et angelus quaedam
tamen idem per rationem ut in homine non substantia corporea et non substantia
intellectiva comparitur quaedam scientia practica et speculativa opponantur sibi
ut quaedam tamen eadem per rationem sicut non scientia practica respective obiecti et
non scientia speculativa respective obiecti quae in eodem uno actu.

Urgebis Reale et irreale dividunt genus entis in duas
species ut sibi oppositas quae pariter non practici et non speculativi
genus scientiae. Respondeo disparitatem ideo reale et irre-
ale semper dividunt genus entis in species ut sibi oppositas
quia non possunt competere uni eidemque ut indistincto enti quia reale et
irreale inferunt talia contradictoria in ordine ad quae se habent quae
a contradictione nullo respectu diverso salvari possunt sicut hoc
est principium cognoscendum essentiarum et non est principium
ullarum cognoscendum. Secundo implicat talia contradictoria competere
uni eidemque ut adaequate enti cum sint proprie non apparenter
talia contradictoria esse non practicam et non speculativam inferunt
quidem in ordine cui spectant quae dicunt contradictoria sicut sistere ultimo
in contemplatione obiecti et non ultimo sistere in contemplatione obiecti sed
hae contradictoria talia sunt quae per respectum ad diversa obiecta a contradi-
ctione salvari possunt quia eiusmodi contradictoria apparentia tantum
competunt uni eidemque ut adaequate entitati actus competere quae quidem
possunt dividere genus scientiae in species ut sibi contradi-
ctorie et solum per rationem oppositas. Unde differentias illas
las differentias divisivas generis in species oppositas non posse magis
convenire in una entitate quae in ordine cui spectant inferunt talia
contradictoria quae nullo respectu diverso a contradictione salvari possunt.

Nota 2do omnem actum practicum (exceptis illis ut indivisibilis)
tamen quidem esse practicum sed non semper respectu omnis obiecti sui sed aliquando
esse tamen practicum respective cuiusque obiecti sui existimantur tamen speculativum
respective alicuius obiecti sui comparatur ut actus contritionis perfectae quae
amor respectu Dei est simul tamen et odium respectu peccati.

Articulus 4tus

De compossibilitate Scientiæ cum Opinione.

387 Quæres primo an actus scientiæ possit simul stare in eodem intellectu cum actu opinionis circa idem objectum? Antequam respondeam suppono ex dictis Disputatione 3 n. 3 et 4 quod sit opinio quid formido iudicativa, quid formalis, quid [illegible] sit [illegible] opinio. Hoc supposito

Respondeo primo actum scientiæ non posse simul stare in eodem intellectu cum actu opinionis conjuncto formidini formali circa idem objectum.

Probatur: Implicat ut intellectus idem per diversos actus etiam ex diversis motivis simul assentiatur duobus contradictoriis, et ut simul iudicet objectum in se non posse aliter se habere et posse aliter se habere, et non [illegible] se habere vel posse aliter se habere, et iudicare id verum se habere quod alias assentiretur evidenter falso, et iudicare id verum ex quo evidenter cognoscit esse falsum ex illo lumine naturali [illegible] principium; quod impossibile est idem esse simul et non esse. Sed si actus scientiæ possent simul stare in eodem intellectu cum actu opinionis conjuncto formidini formali circa idem objectum, tunc intellectus per diversos actus ex diversis motivis simul assentiretur duobus contradictoriis et iudicaret simul objectum idem non posse aliter se habere et posse aliter se habere; per actum enim scientiæ iudicaret quod objectum sic in se habeat, nec possit aliter se habere; per actum vero formidinis formalis cui [illegible] opinio iudicaret quod objectum idem forte aliter se habeat, adeoque quod possit aliter se habere, ut constat ex definitione formidinis formalis. Hinc

Inferes assensum et dissensum circa idem objectum licet ex diversis motivis simul stare non posse in eodem intellectu, per hoc enim fieret simul assensus duobus contradictoriis.

388 Respondeo 2do actum scientiæ et actum opinionis conjunctæ soli formidini iudicativæ circa idem objectum posse simul stare in eodem intellectu. Est magni Suarez, Cardinalis de Lugo, Oviedo, Hurtado [illegible] [illegible] Caiet: quam plurimi sequuntur Thomistæ.

Probatur: Implicantia in hoc appareret maxime quia licet sit de [illegible] scientiæ actuali excludere formidinem formalem ab intellectu circa objectum [illegible] non [illegible] de [illegible] scientiæ excludere formidinem iudicativam [illegible] ad [illegible] formidinis formalis circa objectum [illegible] alias scientia actualis excluderet [illegible] intellectu [illegible] habitum opinionis [illegible] [illegible] per [illegible] formidinis formalis quod scientia actualis possit simul stare in eodem intellectu cum actu opinionis conjunctæ soli formidini iudicativæ circa idem objectum.

Quæritur 2do

589

369

Quaeritur 2do: Utrum idem actus circa idem obiectum possit esse simul scientia et opinio ex diversis motivis. Antequam respondeam, suppono probabile a multis doceri non esse de essentia actus opinativi ut possit adiungi formidini formali, et actum credentiae esse actum opinativum in hoc stare quod sit assensus vel dissensus propter motivum probabile, et tale quod in aliquo actu possit fundare potentiam adiungendi formidini formali, licet ex aliquo alio accidenti in aliquo alio actu eandem potentiam fundare non possit. Unde nota in hac sententia definitionem opinionis: Quaeritur assensus propter motivum probabile cum formidine in oppositum, non intelligendum esse quod opinio sit assensus ex motivo probabili et tali quod licet non in omni tamen in aliquo actu fundare possit potentiam adiungendi formidini formali. Stante probabili hac opinione supposita,

Respondeo ad quaesitum affirmative cum Card. de Lugo, Rapalda, Hurtado, Arriaga, Oviedo contra Magnum Suarez et alios. Ratio est quia non implicat unicum actum qui assentiatur eidem obiecto propter motivum evidens et scientificum et propter motivum probabile et opinativum. Sicut non implicat ut sit unus unicus actus virtutis ex diversis motivis, ut actus virtutis ieiunii ex motivo obediendi legi Ecclesiae et ex motivo mortificationis [illegible] in [illegible] [illegible]. Sed talis actus esset simul scientia et opinio circa idem obiectum. Ergo etc. Minor patet, quia esset scientia quia esset assensus ob motivum evidens, esset etiam opinio quia esset assensus ob motivum probabile et fallibile, quod solum ad scientiam et opinionem sufficere supposui.

Addendum in responsione hanc probabilem doctrinam suppositam

590

quia si quidem impossibile requiratur ad essentiam opinionis ut sit potentia adiungi formidini formali, erit quaestio de voce, quia cum talis opinio esset in hac sententia nequeat eundem actum ... esse simul scientiam et opinionem circa idem obiectum etiam ex diversis motivis, de tali namque actu verificaretur simul habere repugnantiam potentiam adiungi formidini formali ut supponitur et non opinio esset potentia adiungi formidini formali ut probo, quia nunquam implicat actum ... aliquo alio adiungi formidini formali de eodem obiecto ut probavi n. 587. Pono aliquid quod esset simul scientia et opinionis circa idem obiectum esset scientia.

591

Obiectiones quae responsio dantur tum n. 588 quam n. 589. Item eodem instanti [illegible] magis in eodem actu stare non possunt simul circa idem obiectum claritas et evidentia sed opinio et actus obscurus sciendi, ergo

clarus quod ~~sit~~ in eodem intellectu multo magis in eodem actu sive simul compatiuntur circa idem objectum scientia et opinio. Deinde probatur. Tum

sicut eodem puncto aeris habere simul non possunt lucem et tenebras, ita in intellectu idem actus eius claritatem quae est lux quaedam intellectus et ejus obscuritatem quae est quaedam tenebrae intellectus. Tum quia Beati in Patria nequeunt simul habere actum fidei et actum visionis beatificae eo quod non sint compatibiles claritas et obscuritas circa idem objectum.

Respondeo Negando paritatem, nam constat quod lux et tenebrae sive negatio lucis opponuntur sibi formaliter ut forma et negatio ejusdem formae: implicat autem esse simul in eodem subjecto, multo vero magis implicat in eodem actu formam et negationem ejusdem formae. Atqui claritas et obscuritas actus intellectus opponuntur sibi tantum ut perfecta lux et imperfecta, quae possunt simul stare pro non eodem compatibili actu intellectus qui ulterius clarus sit. Ad confirmationem respondeo actus hic etc. ... **Deus est** (vide de Actibus Libertatis) ... num. 486 et responsio ejusdem obiectionis claritatis et obscuritatis ex parte ... ut supra num. 276 quod claritas et obscuritas possunt in eodem actu circa idem objectum reperiri. Probatur ... non supposito in aliquibus Theologis quod fides una cum visione beatifica divinitus simul non possit ... deinde dato supposito non causale ... alii Theologi ad quos pertinet dare rationem causalem.

592 **Urgebis** Fides quae est obscura ut scientia quae est clara circa idem objectum in eodem intellectu, multo magis in eodem actu simul non possunt, quod neque ... quae est obscura cum scientia quae est clara. Probatur. ... fides simul possit cum scientia circa idem objectum eo ipso fides non esset argumentum non apparentium quod est contra Apostolum ... circa idem quod scientia ... evidenter apparens non obscurum. Deinde non esset fides meritoria esset non actus necessarius ... liber esset non assensus objecto evidenter proposito quia assensus est necessarius.

Respondeo Notius cum pluribus Theologis etiam nostri ... Catholici qui evidenter demonstrare DEI existentiam ... possunt illam credere cum ... fidelibus ... Apostolo dicente: accedentem ad Deum oportet credere quia est. Ad primam probationem dico Apostolum asserere fidem esse argumentum non apparentium, sed hoc ipso non negat eandem esse etiam argumentum aliquarum rerum apparentium, sicut cum idem Apostolus eodem cap. 11 ad Hebraeos ait fidem esse sperandarum substantiam rerum, per hoc non negat illam etiam sperandarum rerum substantiam esse. Ad secundam probationem dico fidem stante simul cum scientia

370

ee adhuc certum ut apparentiam nam obm qui genij posse vere revelari. DEI propositum obscurum est liber praeterea evidentia scientifica propositum clarum sit tantum ideo obm genij per nebulam et caliginem apparens obscurum est genij vero sine nebula apparet clarum est. Ad ultimum Quando dico actus Fidei qui sunt circa idem obm etc. respondeo eum distinguo actum Fidei sive liberum et meritorium genij ergo meritorie videre et appareret nobis. ferrej in obm evidenter propositum per media scientifica sed ut revelatum actus emim fidei qui sunt esse circa idem obm esse liberum meritoriumque qui ad unicum assensum eidem obo tamquam authoritatem DEI revelantis qua propter nec evidentem eiusdem Caelis assensus est actus fidei sunt ecclesiastici non potest ipse intelligentia determinare nec obscuri unius motivi sed indiget determinari a voluntate a qua determinatione dictus assensus denominatur liber.

Ad reliqua solvenda Nota 1mo Sequi nos de 593 ope actus opinandi in posse sinngi formidinem fit idem actus opinativus et scientificus simul quod sicut certum est in intellectu tale indicium quod possit timere de ira habentia obi ex sed non potest timere de ira habentia eiusdem obi sed tunc intellectus solus non poterit timere de obo dictorum actuum. Unde utrique infers tunc intellectum solum fore certum de veritate obi si per certitudinem intelligatur impotentia in intellectu formidandi de veritate obi.

Nota 2do Sicut certitudo actus est necessitas 594 a veritatis perfectum propter formale motivum tale quod non possit movere ad aliud cognoscendum nisi verum cum incertitudo actus est carentia talis necessitatis idque potissimum propter formale motivum quod movere potest ad falsum cognoscendum. Ergo patet posse tum in diversis actibus quam etiam in uno actu singi simul certitudinem et aliquam incertitudinem ratione diversorum motivorum. Patet deinde quod incertitudo actus non consistit in formidine formali actuali de veritate obi cum ima neque in potentia ad singi cum formidine formali cum possit dari actus [illegible] necessario verus ratione motivi sui formalis qui tamen neque est formaliter formidolosus Caeles et ratione actus opinativus nec est per se potentia ad singi

formidni finali quis eet actus opinatus cum actus scientificus eisdem simul nam eo instanti pro quo actus opinatus stat cum alio scientifico circa idem obiectum [illegible] formidni finali licet [illegible] pro alio instanti [illegible] in [illegible] ab actu scientifico [illegible] in oppositum cum [illegible].

595 Nota 3tio Ex eo visione beatifica fide dicendum de aliis actibus supernaturalibus [illegible] intellectu [illegible] se tenere supernaturalem [illegible] naturale licet procedat ab intellectu naturali quia actus naturalis intelligendi [illegible] procedens [illegible] a principio naturali sed [illegible] non excedit vires adaequatas naturales. [illegible] ipsa beatifica excedit vires adaequatas naturales [illegible] intellectus [illegible] naturalis. [illegible] actu opinativo [illegible] intelligendi [illegible] ex motivo probabili fallibili [illegible] opinativo cum ergo [illegible] ex motivo evidenti scientifico [illegible] alio, procedat ex motivo probabili ut clarum [illegible] sed [illegible].

596 Nota 4to [illegible] partes [illegible] sufficere hanc disparitatem [illegible] in [illegible] adducta [illegible] pro [illegible] paritatis.

Et hic iam Scientia Rationalis terminatur, conformissimum rectae rationi terminum in solo gloriosissimo DEO nostro repertura: cuius maiori cedat Gloriae Pretiosissimae DEI Parentis Divinissimi Patris nostri Ignatij et Sanctorum omnium Honori.

Scientia simplicis intelligentiae in DEO est qua DEUS cognoscit omnia et singula possibilia et impos-
sibilia, tum quoad possibilitatem tum impossibilitatem suam, etiamsi nunquam [illegible] futura sint, etiam singula
Scientia visionis est qua DEUS cognoscit futura absolute.
Scientia media est qua DEUS cognoscit [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

Relatio. Omnis relatio est unius ad alterum [illegible]. Dico A. ~~[illegible]~~ intelligi [illegible] unius [illegible] relatio [illegible] intelligi
[illegible] ~~[illegible]~~ unius [illegible] [illegible] [illegible] ad aliud [illegible] intelligi [illegible] relatio [illegible]
[illegible] ad aliud [illegible] relatio [illegible] intelligi. Dico [illegible] [illegible] ad aliud ~~[illegible]~~ [illegible] intelligi
[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ad aliud [illegible] intelligi [illegible]: [illegible] relatio [illegible]
[illegible] ad aliud [illegible] [illegible] [illegible]. Relatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio [illegible]
intelligi [illegible]. [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
Relatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Dico A. [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], relatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] Dico [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

BIBLIOTEKA [illegible]

An
crescentiam
præsente,
res. An p
quem non vid